

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARBOG

FOR

RIGSDAGSSAMLINGEN

1931—32

VED

JENS MØLLER

LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A.-S.

1932

Pris: 5 Kr.

XIII

sig i et tjenende Forhold til Opgaverne og var saa lidt optaget af at kræve Plads for sig selv.

Hendes Villiestyrke og Pligttroskab var fremtrædende; indtil det sidste gav hun trods Sygdom Møde her i Tinget for at opfylde sit Hverv.

Vi, hendes Partifæller, beklager dybt Tabet af en god Kollega, og Tinget vil i Anerkendelse af hendes Færd iblandt os længe bevare Mindet om om Fru Elisa Petersen.“

AARBOG

FOR

RIGSDAGSSAMLINGEN

1931—32

VED

JENS MØLLER

LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A.-S.

1932

Indhold.

	Side
Mindetaler i Anledning af Rigsdagsmedlemmers Død	V—XIII
Den ordentlige Rigsdagssamling 1930—31	1
Ministeriets Medlemmer	2
Rigsdagens Medlemmer	3— 16
Partigruppering	17
Partiernes Bestyrelser	17— 18
Dansk interparlamentarisk Gruppe	18— 19
Rigsdagens Aabningsmøde	20— 24
Tingenes Præsidium og Sekretærer	25— 26
Medlemmerne af de staaende Udvalg	25— 27
Fortegnelse over Lovforslag, Beslutninger m. m.	28— 41
Finanslov	42— 71
Tillægsbevillingslov	72— 79
Øvrige vedtagne Love	80— 472
Ikke vedtagne Lovforslag	473—643
Beslutninger m. m.	644—658
Forespørgsler	659—663
Valgs Prøvelse	664—666
Valg til Kommissioner og Hverv	666—672
Forretningsordenen	673—675
Andragender	675
Fortroligt Møde	676—678
Tillæg til Partiprogrammer	679—683
Sagregister	685— 696

I Tiden mellem forrige Rigsdagssamlings Slutning den 25. April 1931 og denne Samlings Slutning den 22. September 1932 er nedenstaaende Medlemmer afgaaet ved Døden.

1. Landstingsmand, Direktør *C. M. F. Tvede* døde den 14. Oktober 1931.

I Landstingets Møde den 16. Oktober udtalte Formanden (*Jensen-Klejs*): „Tingets Anden Næstformand, Direktør Tvede, er afgaaet ved Døden. For os, der stod i dagligt Samarbejde med Tvede, var det skete ikke noget helt uventet; men naar vi tænker tilbage til Mødet her i Forgaars, hvor Tvede stod paa Tingets Talerstol og talte med vanlig Klarhed, en Klarhed, der vidnede om Fordybelse i Emnet og nøje Kendskab til Sagen, havde vi dog ikke tænkt os Afslutningen paa det virksomme Liv saa nær.

Landstingsmand Tvede var født den 21. Februar 1862 i Helsingør som Søn af Brygger og Brænderiejer, Landstingsmand J. L. Tvede. Direktør Tvede fortsatte i Faderens Spor baade som Erhvervsleder og som Poli-

tiker, og grundig, som han var, søgte han heller ikke her at naa Maalet ad Genvej. Gennem praktisk Uddannelse — han aflagde saaledes Svendeproeve i Murerhaandværket — erhvervede han sig gode Betingelser for at være Arbejdsleder. Ogsaa i Henseende til Virksomhedernes tekniske Side erhvervede Tvede sig grundigt Kendskab saavel i Ind- som Udland. Det var derfor ikke underligt, at Ledelsen af en Række større

VI

Virksomheder lagdes i Tvedes Haand enten som Direktør eller Formand for Selskabernes Bestyrelse.

Ogsaa paa det kommunale Omraade toges hans Evner og solide Arbejdskraft i Brug. Han var Medlem af Helsingør Byraad i 17 Aar og gentagne Gange konstitueret som dets Formand.

Direktør Tvede indvalgtes i Landstinget som Medlem for 2den Kreds den 2. Oktober 1908 og tingvalgtes den 20. August 1918. Han var Medlem af Bestyrelsen for det konservative Folkepartis Landstingsgruppe siden 1918 og Formand for samme fra Marts 1928. Tillige Formand for Partiets Rigsdagsgruppe og for dets Repræsentantskab siden Oktober 1928.

Det grundige Kendskab til Erhvervsforhold og vigtige Samfundsspørgsmaal, som Tvede medbragte ved sin Indtræden i dette Ting, gav ham ret selvfølgelig en betydende Indflydelse. Ikke paa den Vis, at han ved nogen Lejlighed søgte at stille sig selv frem. Rigtigere vil det være at sige, at der over hans Fremtræden og Færd var noget stilfærdigt og tilbageholdent. Der var gennem Tvedes politiske Virksomhed en Linie. Man kunde altid paa det nøjeste vide, hvor han stod, og man kunde lide paa ham, aaben og redelig som han var.

Det Parti, som har mistet sin Formand og Leder, har lidt et stort Tab, og det Ting, hvori Direktør Tvede kun havde Venner, er blevet en betydelig Medarbejder fattigere. Med deltagende Tanker for den Hustru og de Børn, for hvem Tabet er smerteligst, vil gode Minder om Direktør Tvede længe blive bevaret her i Landstinget.“

2. Folketingsmand, Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet *Sven Trier* afgik ved Døden den 27. November 1931.

I Folketingets Møde den 1. December udtalte Formanden (*H. P. Hansen*): „Inden vi i Dag begynder vort Arbejde her i Tinget, vil vi mindes Folketingsmand *Sven Trier*, der Fredag Aften pludselig afgik ved Døden.

VII

I nogle Dage havde Trier været syg. Fredag Formiddag lod han meddele, at han neppe vilde kunne møde her i Tinget før efter Juleferien, hvorfor han anmodede om, at nogle af hans vigtigste Arbejder maatte blive overdraget til andre. Ingen af os anede den Gang, at Døden faa Timer senere skulde gøre sin Høst og rive den forholdsvis unge Mand bort fra den Gerning, som i saa høj Grad havde hans Interesse.

Trier blev kun 54 Aar gammel og var kun i 9 Aar Medlem af dette høje Ting; men i disse Aar viste han, at han formaade at bestride de Hverv, der blev ham betroet.

I Besiddelse af en glimrende Uddannelse, store Evner og en overordentlig Flid var han skabt til at være i første Række og blev da ogsaa i høj Grad benyttet som Ordfører og til Medlem af Udvalg og Kommissioner. Aldrig veg han tilbage for de store Opgaver, aldrig sagde han nej til et Arbejde; men netop derfor sled han sig op i en alt for tidlig Alder. Atter her bekræftes det, at Rigsdagsvirksomheden slider sin Mand op, og at alt for mange Rigsdagsmænd bukker under i en tidlig Alder. Afdøde var en af disse.

Hvad der i høj Grad prægede Trier, var hans store Saglighed. Uden overflødige Ord mestrede han sit Stof, formaade at trænge ind til Sagens Kærne og forfægtede sine Meninger paa en overbevisende Maade. Trier var Socialdemokrat, højt skattet af sit Parti og stærkt benyttet indenfor Rigsdagen og udenfor denne. Landet over vil hans Partifæller stærkt føle Savnet af Trier. Alle Medlemmer af dette høje Ting vil beklage hans alt for tidlige Bortgang, thi Triers Vennekreds var stor og fandtes indenfor alle Partier. Og naar vi i Dag mindes Trier, gaar Tanken ogsaa til hans Hjem, hvor Hustruen og Børnene sørger over Tabet af deres bedste Ven. Ære være Sven Triers Minde.“

VIII

3. Landstingsmand, Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund *M. C. Lyngsie* døde den 31. December 1931.

I Landstingets Møde den 6. Januar udtalte Formanden (*Jensen-Klejs*): „Paa den sidste Dag i det gamle Aar afgik det 13. landstingsvalgte Medlem *M. C. Lyngsie* ved Døden. Den før saa stærke Mand og utrættelige Arbejder kunde nu ikke længer modstaa den svære Sygdom, hvis haarde Tag i ham vi med Deltagelse havde set, og som han med al sin Villiestyrke og Udholdenhed havde kæmpet imod i det sidste Par Aar.

Lyngsies Indsats i det offentlige Liv falder jo overvejende paa den faglige Organisations Omraade. Hans

Livsgerning blev Udviklingen af Dansk Arbejdsmandsforbund fra en saare beskeden Begyndelse til en vidtforgrenet Sammenslutning med henved 100 000 Medlemmer. Til dette vældige Arbejde var *Lyngsie* udrustet med usædvanlige Evner baade som Organisator og Agitator. Hans Energi og Arbejdsevne var langt over almindeligt Jævnmaal; han besad tillige megen Realitetssans, og han forstod baade i Tale og i Skrift at slaa kraftigt til Lyd for sine Tanker og at holde sine Folk sammen omkring den Sag, de kæmpede for.

Men ogsaa i det politiske og det kommunale Liv tog *Lyngsie* gennem Aarene virksom Del. Han var omkring Aarhundredskiftet i en Aarrække Folketingsmand for Skanderborg Amts 1ste Valgkreds, og fra 1900 til 1914 havde han Sæde i Københavns Borgerrepræsentation. Af Landstinget blev *Lyngsie* Medlem i Efteraaret 1925. Det var meget sjældent, han tog Ordet her i Salen, men han blev valgt ind i adskillige vigtige Udvalg, og med stor Pligtfølelse og Karakterstyrke varetog han sin Gerning her i Tinget til det sidste.

IX

I et Liv, der i saa udpræget Grad, som det her var Tilfældet, former sig som et vanskeligt Pionerarbejde for ad Organisationens Vej at hæve en stor Samfundsklasse op til et højere økonomisk og socialt Plan, samles Dag for Dag Stof til stærke Brydninger, og Lyngsie, som tidligt var hærdet i Livets Skole, skyede ikke Kampen eller skarpe Vaaben. Men naar den Bitterhed, der ofte følger i Stridens Spor, for længst er glemt, vil Mindet blive bevaret om en Mand, som trofast stred Livet igennem for den Sag, han lige fra Ungdommen havde ofret sine bedste Kræfter, og fra udenforstaaende skal det tillige med Anerkendelse nævnes, at Lyngsie i Kraft af sin personlige Position formaaede at holde de Vildskud borte fra Bevægelsen, som man kender fra andre Lande.“

4. Landstingsmand, Bageribestyrer *C. C. Andersen* afgik ved Døden den 29. Februar 1932.

I Landstingets Møde den 2. Marts udtalte Formanden (*Jensen-Klejs*): „Siden Landstingets sidste Møde er Tingets Aldersformand *C. C. Andersen* afgaaet ved Døden.

C. C. Andersen var født den 20. Maj 1849 og opnaaede altsaa den høje Alder af henimod 83 Aar. Han indvalgtes i Tinget som Landstingsmand for 1. Kreds den 30. September 1890 og naaede det for parlamentarisk Virksomhed meget sjældne: uafbrudt at have Sæde i samme Ting i over 42 Aar. *C. C. Andersen* hørte til Pionererne for den politiske Opfattelse, han repræsenterede. Selv tredie blev han valgt af Socialdemokratiet i 1890, og fra 1901 til 1906 var han Partiets eneste Repræsentant her i Tinget. Siden 1906 har han været den socialdemokratiske Landstingsgruppes Formand.

C. C. Andersen var faglig og teknisk uddannet som Snedker, var Medstifter af Snedkernes og Stolemagerens Fagforening og Formand for denne fra 1873 til 1884. I 1886 gik han over i anden Virksomhed, idet han blev Bestyrer af Arbejdernes Fællesbageri, en Stilling, han havde indtil sin Død, og hvor han vel nok gennem 46 Aar har lagt sit betydeligste Arbejde udenfor Rigsdagen og under denne sin Ledelse set Virksomhedens mere end almindelig stærke Vækst.

Ogsaa en anden af Bevægelsens betydelige Erhvervsvirksomheder — nemlig Bryggeriet „Stjernen“ — var Andersen med i Ledelsen af gennem et Tidsrum af 30 Aar.

Ved Afgørelse af Arbejdsstridigheder var C. C. Andersen sit Partis Repræsentant saavel i Enighedskammeret i 1898—99 som i den permanente Voldgiftsdomstol 1901—1910, hvortil hans rolige Temperament og den Anseelse, han nød i alle Kredse, utvivlsomt gjorde ham velegnet.

C. C. Andersen var en redelig Mand at forhandle med, samvittighedsfuld i sin Gerning. Hans Udtryk var aabent og mildt og vidnede om den Hensynsfuldhed, der altid prægede hans Færd. Hans Parti vil vide ham Tak for hans betydningsfulde og lange Arbejdsdag saavel i som udenfor dette Ting, og alle Medlemmer af Landstinget vil i Erkendelse af at have mistet en god og nobel Kollega længe bevare Mindet om C. C. Andersen.“

5. Landstingsmand, Proprietær *I. A. Hansen* døde den 5. Marts 1932.

I Landstingets Møde den 9. Marts udtalte Formanden (*Jensen-Klejs*): „Atter i Dag maa jeg begynde Landstingets Møde med en Meddelelse om, at Døden har gjort sin Høst blandt Tingets Medlemmer siden sidste Møde.

Denne Gang er det 2. Medlem for 4. Kreds, *I. A. Hansen*, som er gaaet bort. Uventet kommer Dødsbudskabet ikke, thi gennem flere Aar har *I. A. Hansen* været mærket af Sygdom. Ikke blot har den tæret paa den før saa stærke Mands Arbejdskraft, men den har ogsaa lagt Tynge over hans Færd.

Gennem mange Aars Virksomhed som Sogneraadsformand og som Amsraadsmedlem i over 20 Aar var *I. A. Hansen*

XI

nøje kendt med kommunale Forhold, ligesom hans Arbejds-kraft i hans yngre Aar ogsaa paa andre Omraader var taget stærkt i Brug. Lad mig nævne: Sparekasseformand, Formand for Langelands landøkonomiske Forening og for Langelands-banens Direktion, i Bestyrelsen for Sydfynske Dampskibsselskab og Faaborg Andels-Svineslagteri og Medlem af Over-Skyldraadet. Alt dette er Udtryk for Tillid fra den Befolkning, blandt hvilken han levede, og er velegnet til Bedømmelse af I. A. Hansens praktiske Indsigt og Arbejds-evne.

Af Landstinget har han været Medlem fra 1915 til 1924 og paa ny siden Foraaret 1925.

I. A. Hansen blev knap 71 Aar gammel. Der var over hans Væsen noget tilbageholdende og stilfærdigt; han søgte ikke at gøre sig bemærket, ydede hellere sit Bidrag til Arbejdet i Udvalgene end gennem Taler i Salen. Han var vel lidt af alle, vi følte med ham under hans gennem Aarene tiltagende Sygdom, og vi har kun gode Minder om I. A. Hansen.“

6. Den 7. August afgik Medlem af Landstinget Fru *Elisa Petersen* ved Døden.

I Landstingets Møde den 8. September udtalte Formanden (*Jensen-Klejs*): „Siden Landstingets sidste Møde er ting-valgt Medlem, Fru *Elisa Petersen* afgaaet ved Døden. Hun blev kun godt 56 Aar gammel og havde ikke Sæde i Tinget i mere end ca. 4 Aar, men dog længe nok til, at det blev mærkbart, at hun rakte ud over det almindelige.

Det var oprindelig hendes Agt at gaa den polytekniske Vej, men efter at hun havde taget polyteknisk Adgangs-eksamen, afbrød hun Studierne og var Lærerinde i 3 Aar.

Hun var rigt udstyret i Henseende til Evner og havde paa en Række Omraader tilegnet sig betydelige Kundskaber.

XII

Hun havde saavel Fører- som Forhandlingsevner, der, uden at tabe Maalet af Syne, gav hende en sikker Bedømmelse af det opnaaelige.

Hendes Kønsfæller saa dette, og tidlig fik hun en ledende Stilling indenfor Dansk Kvindesamfund. I 1924 blev hun dets Formand, en Stilling, hun havde, indtil hendes Helbred i Fjor tvang hende til at trække sig tilbage. Hun var en klog og myndig Fører.

Allerede i 1909, Aaret efter, at Kvinderne fik kommunal Valgret, valgtes hun til Medlem af Næstved Byraad og havde Sæde i dette i 12 Aar. Vel navnlig som Paaskønnelse af denne sin kommunale Virksomhed blev hun i 1921 af Præstø Amtsraad valgt som Medlem af Skoledirektionen for Thybjerg Herred,

og hun var det første kvindelige Medlem af en Skoledirektion her i Landet.

I den korte Tid, hvori Fru Elisa Petersen var Medlem af Landstinget, gjorde hun et dygtigt Arbejde i betydningsfulde Udvalg og var sit Partis Ordfører i flere vigtige Sager. Lad mig bl. a. nævne Husholdningsskolesagen, hvor hendes Ordførerskab vakte Anerkendelse og Respekt.

Et virksomt Liv blev ved Elisa Petersens Død tidligt — ja, alt for tidligt — afsluttet. Hun gjorde paa flere Omraader et Pionerarbejde, og ikke mindst anerkendelsesværdigt er det at se vidnet af hendes Hjemegn, at hun over dette at være med i Ledelsen af offentlige Sager aldrig glemte, at Kvindens Plads først og sidst er i Hjemmet, og at den Kvinde, der ikke kan styre sine egne Sager, savner en væsentlig Betingelse for at være med i Styret af Samfundets Anliggender.

Fru Elisa Petersen var en god Medarbejder, baade fordi hun havde Indsigt og Kyndighed, men ogsaa fordi hun stillede

RIGSDAGSSAMLINGEN

1931—32

Den ordentlige Rigsdagssamling 1931—32.

Rigsdagens 84. ordentlige Samling aabnedes den 24. September 1931. Aabningsakten fandt Sted i Fællessalen (se Side 20). Samlingen sluttede den 22. September 1932.

Der afholdtes 169 Møder i Folketinget og 156 i Landstinget.

Ministeriet Stauning.

Udnævnelsesdatum: 30. April 1929.

Statsminister og Minister for Søfart og Fiskeri: *Th. A. M. Stauning*, f. 73.

Udenrigsminister: *P. Munch*, f. 70.

Finansminister: *C. V. Bramsnæs*, f. 79.

Forsvarsminister: *L. Rasmussen*, f. 62.

Justitsminister: *C. Th. Zahle*, f. 66.

Kirkeminister: *N. P. L. Dahl*, f. 69.

Undervisningsminister: *F. H. J. Borgbjerg*, f. 66.

Landbrugsminister: *Kr. M. Bording*, f. 76.

Indenrigsminister: *Bertel Dahlgaard*, f. 87.

Socialminister: *K. K. Steincke*, f. 80.

Minister for offentlige Arbejder: *J. F. N. Friis-Skotte*, f. 74.*)

Minister for Handel og Industri: *C. N. Hauge*, f. 70.

*) I Henhold til kgl. Resolution af 10. Juli 1931 er Sager vedrørende Eftergivelse af idømte eller vedtagne Bøder for Overtrædelse af de i Lov Nr. 45 af 13. Marts 1926 og Lov Nr. 76 af 21. Marts 1930 om Radiospredning indeholdte Afgiftsbestemmelser overført fra Justitsministeriet til Ministeriet for offentlige Arbejder, dog at Spørgsmaal om Fritagelse for Afsoning af de heromhandlede Bøder forbliver under Justitsministeriets Afgørelse (F. Sp. 2, L. Sp. 3).

Medlemmerne af Rigsdagen.

Parti- eller Gruppebetegnelser: S. = Socialdemokrat; V. = Venstre; KF. = Det konservative Folkeparti; RV. = Det radikale Venstre; DR. — Danmarks Retsforbund; Sl. = Slesvigske Parti.

A. Folketinget.

Efter Valget til Folketinget den 24. April 1929.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
A. Storkredse i København— Frederiksberg.¹⁾			
I. Søndre Storkreds.			
Halfdan Hendriksen, Direktør.....	12/11 81	KF.	11/4 24
K. V. Koch, Ingeniør, Cand. polyt. ..	6/11 78	KF.	31/12 29
Chr. Hansen, Møllermester.....	10/12 61	S.	25/5 09
Th. Stauning, Statsminister og Minister for Søfart og Fiskeri.....	26/10 73	S.	29/5 06
F. J. Borgbjerg, Undervisningsminister	10/4 66	S.	28/9 98
Helga Larsen, Frue.....	21/4 84	S.	22/4 18
E. Friis, Rodemester.....	20/8 77	S.	24/4 29
II. Østre Storkreds.			
J. Pitzner, Bagermester.....	7/6 65	KF.	22/4 18
A. Fraenkel, Dr. phil.....	16/9 51	KF.	29/5 06 ²⁾
Elna Munch, Cand. mag., Frue.....	13/6 71	RV.	22/4 18
Oluf Andersen, Overportør.....	18/6 76	S.	24/4 29
Fr. Andersen, Raadmand.....	12/10 62	S.	22/4 18

¹⁾ Medlemmernes Rækkefølge indenfor hver enkelt Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partibetegnelsernes alfabetiske Rækkefølge (jfr. Meddelelse fra Indenrigsministeriet af 16. April 1929) og indenfor Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Var ikke Medlem 25/5 09—20/5 13.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
J. Friis-Skotte, Minister for offentlige Arbejder	1/12 74	S.	22/4 18
F. K. Madsen, Journalist	3/4 64	S.	6/7 20
Vilhelm Rasmussen, Forstander for Statens Lærerhøjskole	31/7 69	S.	9/3 15
Julius Schrøder, Typograf	19/7 79	S.	11/4 24
III. Vestre Storkreds.			
C. J. F. Sven, Overretssagfører	24/1 87	KF.	26/4 20
J. Oskar Andersen, Professor ved Uni- versitetet, Dr. theol.	15/5 66	KF.	22/4 18
K. E. S. Rager, Ingeniør, Cand. polyt.	15/9 84	RV.	24/4 29
J. P. Jønson, Forretningsfører	2/6 65	S.	17/12 19
A. C. Meyer, Journalist	11/6 58	S.	9/4 95
Einer Jensen, Hovedkasserer	5/7 89	S.	20/1 24
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
Alsing Andersen, Partisekretær	5/2 93	S.	24/4 29
B. Amterne paa Øerne.			
Københavns Amtskreds.			
Axel Dam, Dr. phil.	4/5 68	DR.	2/12 26
Povl Drachmann, Redaktør, Cand. polit.	30/6 87	KF.	26/4 20
A. Grathwohl, Skoleforstander	9/8 66	KF.	11/4 24
Niels Frederiksen, Formand for Statens Jordlovsudvalg	23/2 74	RV.	20/5 13
Vilhelm Nygaard, Formand for De samvirkende Fagforbund	11/1 72	S.	16/11 28
N. P. Nielsen, Sogneraadformand	7/1 71	S.	11/1 16 ¹⁾
G. B. Weygaard, Skatteinspektør	19/2 75	S.	11/4 24
Jens L.O. Sørensen (Smørum), Husmand	3/2 91	S.	24/4 29
J. A. Hansen, Redaktør	12/5 78	V.	26/4 20 ²⁾

1) Var ikke Medlem 22/4 18—6/7 20.

2) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Frederiksborg Amtskreds.			
H. Parkov, Oberst.....	22/9 57	KF.	29/5 06 ¹⁾
Jørgen Jørgensen (Lejre), Gaardejer ..	19/5 88	RV.	24/4 29
J. P. Larsen, Redaktør	19/8 72	S.	26/4 20
J. I. Jørgensen, Overlærer.....	23/10 79	S.	21/9 20
J. C. A. Larsen, Smedemester	31/8 63	V.	26/4 20
Holbæk Amtskreds.			
N. P. Andreasen (Forsinge), Parcellist .	25/7 81	RV.	24/4 29
Fr. Andersen, Borgmester	26/5 77	S.	26/4 20 ²⁾
Hans Clausager, Landbrugslærer, Gaardejer	21/3 74	V.	26/4 20
Christen Christensen (Høng), Dommer- fuldmægtig, Cand. jur.	13/5 74	V.	2/12 26
Sorø Amtskreds.			
Alfred Bindslev, Præst	21/6 96	KF.	2/12 26
Jesper Simonsen, Landsdommer.....	7/7 81	RV.	24/4 29
H. P. Hansen, fhv. Borgmester.....	6/10 72	S.	20/5 13
Hans Jørgen Hansen, Lærer	18/8 76	S.	24/11 29
Arnth Jensen, Førstelærer	27/9 83	V.	8/8 27
Johannes Hansen, Husmand.....	8/11 86	V.	24/4 29
Præstø Amtskreds.			
Johs. Ulrich, Forpagter	9/5 69	KF.	22/4 18 ³⁾
Mads Larsen, Gaardejer	28/5 62	RV.	3/4 01 ⁴⁾
N. Andreasen (Næstved), Redaktør..	30/11 77	S.	29/5 06
J. P. Jensen, Dyrlæge	23/1 69	S.	6/7 20
Otto Himmelstrup, Sekretær, Cand. polit.	1/12 83	V.	11/4 24

1) Var ikke Medlem 20/5 13—22/4 18.

2) Var ikke Medlem 21/9 20—11/4 24.

3) Var ikke Medlem 6/7—21/9 20.

4) Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 26/4—6/7 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør.....	23/6 73	S.	29/5 06 ¹⁾
Axel Koefoed, Gaardejer	18/1 84	V.	24/4 29
Maribo Amtskreds.			
F. W. Larsen-Badse, Gaardejer	24/6 74	KF.	26/4 20
A. M. Hansen, Statsrevisor.....	21/9 77	RV.	22/4 18 ²⁾
S. Bresemann, fhv. Borgmester	14/11 64	S.	20/5 13
Sven Trier, Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet	8/6 77	S.	21/9 20 ³⁾
Hartvig Frisch, Lektor.....	17/1 93	S.	2/12 26
N. Kjærgaard-Jensen, Professor ved Landbohøjskolen, Gaardejer.....	14/2 82	V.	30/4 29
Under Samlingen (27/11 31) afgik ved Døden:			
Sven Trier, Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet.			
I hans Sted indtraadte:			
Sigvard J. Munk, Sekretær	17/4 91	S.	28/11 31
Odense Amtskreds.			
Christmas Møller, Cand. jur.....	3/4 94	KF.	21/9 20
J. C. A. Carlsen-Skiødt, Handels- gartner	9/3 66	KF.	21/9 20
Oluf Steen, Landmand	16/7 92	RV.	11/4 24
C. N. Hauge, Minister for Handel og Industri.....	13/9 70	S.	25/5 09 ⁴⁾
L. D. Rasmussen, Typograf	2/7 68	S.	20/5 13
L. M. Larsen (Bjerre), Gaardejer....	22/5 83	S.	2/12 26
Søren P. Larsen, Lærer	14/7 88	V.	2/12 26
Vagn Bro, Fuldmægtig i Østre Lands- ret	17/2 94	V.	26/4 20 ⁵⁾

1) Var ikke Medlem 20/5 13—21/9 20.

2) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

3) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 28.

4) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

5) Var ikke Medlem 6/7 20—2/12 26.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Svendborg Amtskreds.			
A. C. D. Petersen, Gaardejer	3/4 80	KF.	11/4 24
P. Munch, Udenrigsminister, Dr. phil.	25/7 70	RV.	25/5 09
J. J. Bjerring, Godsekspektor	14/11 78	S.	22/4 18
P. Andersen, Redaktør	11/6 70	S.	22/4 18 ¹⁾
A. C. Duborg, Godsejer	20/8 79	V.	24/4 29
J. Chr. Jensen (Broby), Gaardejer . .	18/2 88	V.	18/2 19
C. Amterne i Jylland.			
Hjørring Amtskreds.			
Holger Kristiansen, Redaktør	3/3 75	RV.	20/5 13 ²⁾
Chr. Ludvigsen, Fisker	15/1 66	S.	11/4 24
P. P. Pinstrup, Statsrevisor, Gaardejer.	14/12 61	V.	16/6 03 ³⁾
J. S. Vanggaard, Gaardejer	25/12 75	V.	20/5 10
O. Thorhauge, Husmand	21/11 69	V.	22/4 18 ⁴⁾
A. Chr. Christensen, Gaardejer	9/3 74	V.	2/12 26
Thisted Amtskreds.			
V. Fibiger, Proprietær	14/2 86	KF.	26/4 20
Marinus Sørensen, Gaardejer	8/2 86	S.	2/12 26
Kr. Fuglsang, Proprietær	29/1 78	V.	2/12 26
Kr. Kristensen, Gaardejer	6/9 69	V.	24/4 20
Aalborg Amtskreds.			
Ole Bjørn Kraft, Redaktør	17/12 93	KF.	2/12 26
N. C. Christensen, Statsrevisor	19/3 60	S.	16/6 03
Gerhard Nielsen, Redaktør	1/11 71	S.	22/4 18
Jens Sørensen (Sejlfjord), Gaardejer . .	14/7 78	S.	1/1 30
N. Elgaard, Redaktør	1/2 79	V.	24/12 22
A. L. H. Elmquist, Landsretssagfører .	18/5 88	V.	16/9 27
N. Edvard Sørensen, Husmand	29/8 93	V.	21/4 29

1) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

2) Var ikke Medlem 26/4 20—24/4 29.

3) Var ikke Medlem 25/5 09—20/5 10 og 11/4—1/7 24.

4) Var ikke Medlem 26/4—6/7 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Viborg Amtskreds.			
Hans Thyge Jacobsen, Præst	12/11 96	KF.	24/4 29
Bertel Dahlgaard, Indenrigsminister ..	7/11 87	RV.	26/4 20
A. C. Mortensen, Redaktør	22/1 70	S.	26/4 20
Th. Hauberg, Førstelærer	6/10 87	S.	24/4 29
Laust Nørskov, Gaardejer	22/1 83	V.	30/9 14
A. A. Sevelsted, Gaardejer	12/3 86	V.	2/12 26
Randers Amtskreds.			
V. Pürschel, Generalauditor	28/8 77	KF.	26/4 20
Th. Povlsen, fhv. Minister	22/8 68	RV.	20/5 10
Ole R. Lundberg, Maler	10/1 88	S.	6/7 20
J. P. Olufson, Husejer	27/5 75	S.	26/4 20 ¹⁾
M. F. Mortensen, Statshusmand	5/5 74	S.	24/4 29
N. Neergaard, fhv. Minister, Dr. phil.	27/6 54	V.	28/1 87 ²⁾
Svend Nielsen, Gaardejer	30/8 79	V.	11/4 24
Aarhus Amtskreds.			
A. Geert-Jørgensen, Sognepræst	15/12 63	DR.	24/4 29
Bent Holstein, Hofjægermester, Lens- greve	17/9 81	3)	26/4 20
A. Sneum, Kommunalærer	29/7 79	S.	11/4 24
P. Kammersgaard, Førstelærer	20/4 71	S.	22/4 18
J. P. M. Simonsen (Aarhus), Redaktør	8/4 69	S.	22/4 18
J. Kr. Jensen (Lillering), Gaardejer ...	1/12 87	S.	11/4 24 ⁴⁾
C. E. Hedelund, Dyr læge	3/7 84	V.	26/3 22
Under Samlingen (1/1 32) nedlagdes Mandat af:			
J. P. M. Simonsen (Aarhus), Redaktør. I hans Sted indtraadte:			
J. C. Chr. M. Christiansen, Forret- ningsfører	14/9 95	S.	1/1 32

1) Landstingsmand 11/5 18—26/4 20.

2) Var ikke Medlem 21/1 90—20/4 92.

3) Udenfor Grupperne i Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

4) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Grupp.	Medlem siden
Skanderborg Amtskreds.			
P. Korsgaard, Ingeniør	17/7 74	KF.	22/4 18
Hans Nielsen, Redaktør	15/4 69	S.	25/5 09
N. Fisker, Lærer	9/9 86	S.	4/12 24
J. C. C. Kyed, Gaardejer	16/11 78	V.	11/4 24
Kr. M. Vadgaard, Gaardejer	2/6 86	V.	2/12 26
Vejle Amtskreds.			
Viggo Hansen, Gaardejer	28/8 70	KF.	2/12 26
Jens Holdgaard, Husmand	30/9 74	RV.	11/4 24 ¹⁾
Holger Larsen, Redaktør	8/1 80	S.	26/4 20
L. Rasmussen, Forsvarsminister	22/11 62	S.	29/5 06 ²⁾
Knud Hansen, Redaktør	8/1 66	S.	21/9 20
M. P. Tange, Gaardejer	6/3 71	V.	20/5 10 ³⁾
Olav Olsen, Gaardejer	18/8 76	V.	2/12 26
Inger Gautier Schmit, Frue	25/10 77	V.	24/4 29 ⁴⁾
Ringkøbing Amtskreds.			
A. Vesterager, Lærer	12/3 70	KF.	22/4 18
M. P. Rasmussen (Gylling), Gaardejer	8/10 82	RV.	24/4 29
Kr. M. Bording, Landbrugsminister . . .	11/4 76	S.	21/9 20
Henrik Vejen, Gaardejer	26/4 75	V.	2/12 26
K. Raunkjær, Redaktør	26/8 80	V.	11/4 24
O. C. Krag, Kreditforeningsdirektør, Dr. phil.	23/9 70	V.	11/4 24 ⁵⁾
L. J. Moltesen, fhv. Minister, Dr. phil. & theol.	18/11 65	V.	25/5 09 ⁶⁾
C. M. Julin, Højskoleforstander	24/5 82	V.	2/12 26

¹⁾ Landstingsmand 11/5 18—10/8 20 og 1/10 20—11/4 24.

²⁾ Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

³⁾ Var ikke Medlem 20/5 13—6/7 20 og 11/4 24—2/12 26.

⁴⁾ Medlem af Landstinget 11/5 18—24/4 29.

⁵⁾ Landstingsmand 10/7 14—11/4 24.

⁶⁾ Var ikke Medlem 22/4 18—26/4 20 og 2/12 26—24/4 29.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Ribe Amtskreds.			
Jens Jensen, Gaardejer	21/9 73	RV.	2/12 26
L. J. Bomholt	11/6 96	S.	21/4 29
M. K. Sørensen, Overportør	30/9 79	S.	20/3 28
A. V. Pinholt, Klitinspektør	23/11 69	V.	22/4 18
Hans Jacob Sørensen, Gaardbestyrer . .	31/5 93	V.	6/7 20 ¹⁾
M. N. Slesbager, fhv. Minister	13/11 74	V.	25/5 09
Under Samlingen (^{30/4} 32) nedlagdes Mandat af:			
M. N. Slesbager, fhv. Minister.			
I hans Sted indtraadte:			
S. Brorsen, fhv. Minister, Gaardejer.	1/7 75	V.	17/9 07 ²⁾
Haderslev=Aabenraa=Sønderborg= Tønder Amtskreds.			
Hans Hansen, Gaardejer, Murermester	26/9 78	DR.	24/4 29
J. J. Nissen, Gaardejer	19/3 74	KF.	5/3 30 ³⁾
Johs. Carl Schmidt, Præst	9/6 69	Sl.	21/9 20
J. P. Nielsen, Bager	23/4 73	S.	21/9 20
P. H. Mortensen, Maskinarbejder	5/3 86	S.	11/4 24 ⁴⁾
H. J. Hinrichsen, Arbejdsmand	13/7 83	S.	24/4 29
Th. Madsen-Mygdal, fhv. Minister, Godsejer	24/12 76	V.	2/12 26 ⁵⁾
Chr. Ernst Christensen, Gaardejer	25/11 72	V.	21/9 20 ⁶⁾
C. O. Pedersen, Amtsforvalter	31/1 80	V.	11/1 24

1) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

2) Var ikke Medlem 24/4 29—1/5 32.

3) Stedfortræder for Cand. theol. Holger Andersen, hvem Folketinget har meddelt Orlov indtil videre.

4) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

5) Landstingsmand 10/8 20—28/2 25.

6) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
<p style="text-align: center;">D. Valgdistrikterne paa Færøerne. Færø Amtskreds.</p> <p>A. Samuelsen, Sysselmand.....</p>	1/7 73	V.	6/9 13 ¹⁾

¹⁾ Var ikke Medlem 7/5 15—²²/₄ 18. Landstingsmand ²¹/₈ 17—²²/₄ 18. Valget paa Færøerne fandt Sted 29. Maj 1929.

B. Landstinget.

Efter Valgene til Landstinget i 1., 4. og 6. Kreds den 23. September 1924 og i 2., 3., 5. og 7. Landstingskreds den 21. September 1928 samt efter Valget af landstingsvalgte den 15. August 1928.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Landstingsvalgte.¹⁾				
1	H. Jepsen Christensen, Gaardejer ..	28/2 80	V.	7/10 20
2	M. C. Jensen, Kutterfører	5/9 71	V.	5/1 22
3	J. V. Christensen, Redaktør	10/1 76	V.	15/2 24
4	Elisa Petersen, Frue	3/1 76	V.	20/3 28
5	J. Villemoes, Konsul	28/9 80	V.	27/5 28
6	Oliver Effersøe, fhv. Sysselmand ...	20/3 63	V.	10/7 14 ²⁾
7	Svenning Rytter, fhv. Minister, Præsident for Københavns Byret....	19/1 75	V.	30/4 29 ³⁾
8	R. Rasmussen (Flemløse), Gaardejer.	23/7 79	V.	25/11 29
9	C. C. Andersen, Bageribestyrer....	20/5 49	S.	30/9 90 ⁴⁾
10	C. F. A. Lewinsky, Fabrikant	2/3 58	S.	21/9 06 ⁵⁾
11	Carl F. Madsen	17/11 62	S.	10/8 20
12	Albert Jensen, Urmager	19/6 69	S.	11/5 18 ⁶⁾
13	M. C. Lyngsie, Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund	6/7 64	S.	19/10 25 ⁷⁾
14	E. Wiinblad, fhv. Redaktør	15/5 54	S.	1/10 28 ⁸⁾
15	C. M. F. Tvede, Direktør	21/2 62	KF.	2/10 08 ⁹⁾

1) Valget fandt Sted den 15/8 1928 (Aarvog for 1928—29, pag. 472).

2) Var ikke Medlem 16/8 15—1/10 20 og 1/10 28—4/4 29. Folketingsmand 22/6 06—20/5 13.

3) Folketingsmand 26/4 20—30/4 29.

4) Landstingsvalgt siden 11/3 18.

5) Landstingsvalgt siden 10/8 20.

6) Landstingsvalgt siden 26/9 26.

7) Folketingsmand 5/4 98—29/5 06.

8) Folketingsmand 9/4 95—1/10 28.

9) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
16	M. Godskesen, Borgmester, Overretssagfører	7/7 61	KF.	14/3 13 ¹⁾
17	J. C. Døcker, Statsrevisor	11/2 60	KF.	21/9 06 ²⁾
18	C. Th. Zahle, Justitsminister	19/1 66	RV.	1/10 28 ³⁾
19	Rasmus Rasmussen, Gaardejer	25/3 69	RV.	10/8 20 ⁴⁾
	Under Samlingen (14/10 31) afgik ved Døden:			
	C. M. F. Tvede, Direktør.			
	I hans Sted indtraadte:			
	Oluf C. M. Jensen, Hospitalsforstander, Sparekassedirektør	18/7 62	KF.	20/9 10 ⁵⁾
	Under Samlingen (31/12 31) afgik ved Døden:			
	M. C. Lyngsie, Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund.			
	I hans Sted indtraadte:			
	J. P. M. Simonsen, Redaktør	8/4 69	S.	1/1 32 ⁶⁾
	Under Samlingen (29/2 32) afgik ved Døden:			
	C. C. Andersen, Bageribestyrer.			
	I hans Sted indtraadte:			
	Mads Jensen (Aale), Husmand	6/6 65	S.	11/5 18 ⁷⁾
	Under Samlingen (7/8 32) afgik ved Døden:			
	Elisa Petersen, Frue.			
	I hendes Sted indtraadte:			
	J. Jensen-Klejs, Sparekassedirektør...	19/5 63	V.	1/10 28 ⁸⁾

1) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

2) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

3) Folketingsmand 9/4 95—1/10 28.

4) Var ikke Medlem 1/10 20—1/10 28. Folketingsmand 29/5 13—22/4 18; 11/4 24—2/12 26.

5) Var ikke Medlem 1/10 20—15/10 31.

6) Folketingsmand 22/4 18—1/1 32.

7) Landstingsvalgt siden 1/3 32.

8) Landstingsvalgt siden 8/8 32. — Folketingsmand 29/5 06—26/4 20; 6/7 20—11/4 24.

Medlem.	Landstinget.	Fødselsdag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
1. Kreds.				
1	Fritze Teisen. Cand.jur., Ekspeditionssekretær, Frøken.....	11/3 87	KF.	23/3 30
2	H. O. G. Ellinger, Professor	30/12 57	KF.	7/11 21 ¹⁾
3	J. V. Schovelin, fhv. Børskommissær	6/1 60	KF.	11/5 18 ²⁾
4	Henriette Crone, Kontorist, Frøken.	5/2 74	S.	10/8 20
5	Andrea Brochmann, Frue	1/5 68	S.	6/5 26
6	C. F. Sørensen, Cigarhandler	18/2 70	S.	11/5 18
7	C. V. Bramsnæs, Finansminister....	12/6 79	S.	11/5 18
8	K. K. Steincke, Socialminister	25/8 80	S.	11/5 18
9	Ludvig Christensen. Hovedkasserer.	28/7 78	S.	1/5 25
10	Charles Petersen, Overportør, Forretningsfører	16/12 77	S.	26/3 28
2. Kreds.				
1	Marie Hjelder, Frue	20/4 69	RV.	11/5 18
2	P. V. Jeppesen (Drusebjerg), Parcellist	7/3 77	RV.	10/7 14
3	G. Lehwald, Proprietær.....	11/8 66	KF.	1/10 28
4	Axel B. Lange, Købmand.....	28/7 75	KF.	11/5 18 ³⁾
5	Johs. Clausen, Proprietær.....	24/6 78	V.	1/10 28
6	H. C. Andersen, Førstelærer	2/10 81	V.	1/10 28
7	J. P. Jensen-Stevns, Borgmester, Bankdirektør	6/2 72	V.	1/10 28
8	P. C. Nedergaard, Sognepræst	13/11 68	V.	9/5 29
9	A. P. Hansen, Husmand	6/5 76	S.	11/5 18
10	H. P. Jensen, Borgmester	24/6 64	S.	1/10 20
11	N. P. L. Dahl, Kirkeminister.....	1/10 69	S.	11/5 18 ⁴⁾
12	Peder Christensen, Borgmester.....	8/6 74	S.	29/3 30 ⁵⁾

1) Folketingsmand 5/4 98—3/4 01 og 16/6 03—22/4 18.

2) Folketingsmand 20/5 10—22/4 18.

3) Var ikke Medlem 11/4 24—1/10 28. Folketingsmand 11/4 24—2/12 26.

4) Folketingsmand 20/5 13—22/4 18.

5) Folketingsmand 22/4 18—26/4 20.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe	Medlem siden
	3. Kreds.			
	Levy Blang, Provst	30/11 89	V.	1/10 28 ¹⁾
	4. Kreds.			
1	J. Veistrup, fhv. Gaardejer	25/9 70	RV.	20/9 10
2	I. A. Hansen, Proprietær	13/5 61	V.	21/5 15 ²⁾
3	Johannes Stensballe, fhv. Minister..	6/7 74	V.	10/8 20
4	L. M. Laursen, Direktør.....	1/12 70	KF.	11/5 18
5	P. C. Petersen, Husmand	10/11 78	S.	26/9 26
6	H. P. Johansen, Kommuelærer ...	24/3 81	S.	23/3 24 ³⁾
	Under Samlingen ($\frac{5}{3}$ 32) afgik ved Døden:			
	I. A. Hansen, Proprietær.			
	I hans Sted indtraadte:			
	Rasmus Jørgensen, Gaardejer	5/1 74	V.	6/3 32
	5. Kreds.			
1	Jørgen Møller, fhv. Typograf	6/11 77	S.	1/10 20
2	M. C. Schaumann, Fabrikant	30/12 75	KF.	1/10 28
3	S. Rasmussen, Gaardejer.....	20/10 70	KF.	11/5 18
4	J. Jensen-Klejs, Sparekassedirektør.	19/5 63	V.	1/10 28 ⁴⁾
5	Johannes Hansen, Lærer	24/11 81	S.	1/10 28
6	Mads Jensen (Aale), Husmand.....	6/6 65	S.	11/5 18
7	H. R. Stumph, Redaktør.....	24/12 76	S.	11/2 30
8	H. M. Lausten, Trafikassistent	1/10 75	RV.	19/9 27
9	Johannes Pedersen, Repræsentant for Jydsk Husmandskreditforening ...	21/1 56	S.	1/10 21 ⁵⁾
10	Johannes Jensen, Redaktør	28/12 64	V.	1/10 20 ⁶⁾
11	G. P. Gregersen, fhv. Gaardejer ...	11/3 59	V.	11/5 18
12	Jens Høyer, Forpagter.....	23/8 72	V.	4/10 30
13	M. Degubøl, Gaardejer	23/12 66	V.	20/9 10
14	J. P. Bækgaard, Husmand	25/2 78	V.	11/5 18
15	Rasmus Nielsen, Husmand	4/6 72	V.	12/8 20

1) Folketingsmand $\frac{26}{4}$ 20— $\frac{1}{10}$ 28.2) Var ikke Medlem $\frac{23}{9}$ 24— $\frac{1}{3}$ 25.3) Folketingsmand $\frac{26}{4}$ — $\frac{21}{9}$ 20.4) Folketingsmand $\frac{29}{5}$ 06— $\frac{26}{4}$ 20; $\frac{6}{7}$ 20— $\frac{11}{4}$ 24.5) Folketingsmand $\frac{25}{5}$ 09— $\frac{26}{4}$ 20.6) Folketingsmand $\frac{20}{5}$ 10— $\frac{20}{5}$ 13.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
	Under Samlingen ($\frac{1}{3}$ 32) nedlagdes Mandat af: Mads Jensen (Aale), Husmand. I hans Sted indtraadte: Axel I. Sørensen, Borgmester.....	$\frac{2}{3}$ 82	S.	$\frac{1}{3}$ 32
	Under Samlingen ($\frac{8}{8}$ 32) nedlagdes Mandat af: J. Jensen-Klejs, Sparekassedirektør ¹⁾ I hans Sted indtraadte: Karl Johan Pedersen, Gaardejer ...	$\frac{18}{1}$ 73	V.	$\frac{8}{8}$ 32
	6. Kreds.			
1	N. G. Frøkjær, Gaardejer	$\frac{7}{2}$ 64	Kf.	$\frac{10}{8}$ 20 ²⁾
2	Søren Stegger Nielsen, Førstelærer.	$\frac{20}{3}$ 87	V.	$\frac{23}{9}$ 24 ³⁾
3	N. K. Kristensen, Gaardejer.....	$\frac{23}{10}$ 61	V.	$\frac{21}{11}$ 13
4	Kr. Johansen, Statshusmand	$\frac{4}{1}$ 78	S.	$\frac{11}{5}$ 18
5	N. Gisselbæk, Gaardejer	$\frac{7}{2}$ 70	V.	$\frac{11}{5}$ 18
6	Thomas Larsen, fhv. Minister	$\frac{17}{2}$ 54	V.	$\frac{10}{8}$ 20 ⁴⁾
7	H. Hauch, Forstander	$\frac{6}{3}$ 76	V.	$\frac{11}{5}$ 18
8	Marie Christensen, fhv. Lærerinde, Frøken.....	$\frac{12}{12}$ 60	V.	$\frac{11}{5}$ 18
9	Gunnar Fog-Petersen, Gaardejer...	$\frac{5}{1}$ 81	RV.	$\frac{1}{10}$ 20 ⁵⁾
10	N. P. Josiassen, Redaktør.....	$\frac{19}{1}$ 73	S.	$\frac{23}{9}$ 24
11	Hans Nielsen, Gaardejer	$\frac{10}{2}$ 59	RV.	$\frac{1}{10}$ 20 ⁶⁾
12	Laurits Knudsen, Maskinarbejder ..	$\frac{17}{7}$ 69	S.	$\frac{26}{4}$ 20
	7. Kreds.			
	J. Patursson, Kongsbonde	$\frac{6}{5}$ 66	7)	$\frac{13}{5}$ 18 ⁸⁾

¹⁾ Se Side 13.

²⁾ Folketingsmand $\frac{25}{5}$ 09— $\frac{20}{5}$ 10 og $\frac{22}{4}$ 18— $\frac{26}{4}$ 20.

³⁾ Folketingsmand $\frac{1}{10}$ 22— $\frac{11}{4}$ 24.

⁴⁾ Folketingsmand $\frac{9}{4}$ 95— $\frac{25}{5}$ 09 og $\frac{20}{5}$ 10— $\frac{6}{7}$ 20.

⁵⁾ Folketingsmand $\frac{20}{5}$ 13— $\frac{22}{4}$ 18 og $\frac{24}{7}$ 18— $\frac{26}{4}$ 20.

⁶⁾ Folketingsmand $\frac{25}{5}$ 09— $\frac{26}{4}$ 20.

⁷⁾ Udenfor Partierne.

⁸⁾ Valget fandt Sted 23. August 1928. — Var ikke Medlem af Landstinget $\frac{1}{10}$ 1920— $\frac{1}{10}$ 28. Folketingsmand $\frac{1}{6}$ 01— $\frac{22}{6}$ 06.

Parti-Gruppering.

<i>Folketinget.</i>		<i>Landstinget.</i>	
Socialdemokrater*)	61	Venstre	28
Venstre	44	Socialdemokrater	27
Det konservative Folkeparti	23	Det konservative Folkeparti	12
Det radikale Venstre*)	16	Det radikale Venstre	8
Danmarks Retsforbund	3	Udenfor Partierne	1
Slesvigske Parti	1		
Udenfor Grupperne**)	1		
	149		76

*) Socialdemokraterne og Det radikale Venstre danner een Valgruppe.

**) I Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

Partiernes Bestyrelser i Samlingen 1931—32.*Socialdemokratiet.*

Folketinget: H. P. Hansen (Formand), Fr. Andersen [Kbhvn.] (Næstformand), Alsing Andersen, N. Andreasen (Næstved), Borgbjerg, Lundberg, Gerhard Nielsen, L. D. Rasmussen, Stauning.

Landstinget: C. C. Andersen (Formand), Lewinsky (Næstformand), Bramsnæs, C. F. Sørensen.

Efter at C. C. Andersen var afgaaet ved Døden, valgtes Lewinsky til Formand, C. F. Sørensen til Næstformand samt Ludvig Christensen til Sekretær.

Venstre.

Folketinget: Madsen-Mygdal (Formand), Krag (Næstformand), N. Neergaard (Næstformand), Clausager, J. A. Hansen, Nørskov, Pinstруп, Thorhauge, Vanggaard.

Landstinget: J. Jensen-Klejs (Formand), Hauch (Næstformand), J. V. Christensen (Sekretær), Bækgaard, Marie Christensen, I. A. Hansen, N. K. Kristensen, Thomas Larsen, Stensballe.

Under Samlingen afgik I. A. Hansen ved Døden.

Det konservative Folkeparti.

Folketinget: Christmas Møller (Formand), Fibiger (Næstformand), Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen, C. J. F. Sven.

Landstinget: Tvede (Formand), Døcker (Næstformand), Ellinger, Godskesen, S. Rasmussen.

Efterat Tvede var afgaaet ved Døden, valgtes Ellinger til Formand, Axel B. Lange og Laurits Laursen til Medlemmer.

Det radikale Venstre.

Folketinget: Niels Frederiksen (Formand), Povlsen (Næstformand), A. M. Hansen, Holdgaard, Mads Larsen.

Landstinget: Veistrup (Formand), Gunnar Fog-Petersen (Næstformand), Marie Hjelmer (Sekretær).

Danmarks Retsforbund.

Folketinget: Axel Dam (Formand).

Dansk interparlamentarisk Gruppe 1931—32.**Bestyrelse.**

Statsminister Th. Stauning (Formand), fhv. Minister, Dr. phil. og theol. Moltesen (Næstformand), Folketingsmand A. Fraenkel, Undervisningsminister Borgbjerg, Finansminister Bramsnæs, Folketingets Formand H. P. Hansen, Landstingets Formand J. Jensen-Klejs, Kreditforeningsdirektør Krag, Udenrigsminister P. Munch, fhv. Minister N. Neergaard, Folketingsmand Gerhard Nielsen, fhv. Folketingsmand Niels Petersen, Folketingsmand Vanggaard, Medlemmer af Landstinget Schovelin og C. F. Sørensen.

Gruppens Revisorer: Forsvarsminister L. Rasmussen, Medlem af Folketinget Fru Inger Gautier Schmit.

Gruppens permanente Sekretær: Chef for Rigsdagens Bureau A. Lauesgaard.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Raad.

Medlemmer: Statsminister Th. Stauning, fhv. Minister, Dr. phil. og theol. Moltesen, Landstingsmand Schovelin, fhv. Folketingsmand Niels Petersen.

Suppleanter: Folketingsmændene H. P. Hansen, Vanggaard, Ole Bjørn Kraft, Th. Povlsen.

Delegerede i interparlamentarisk Unions Raad.

Medlemmer: Undervisningsminister Borgbjerg og fhv. Minister Dr. phil. og theol. Moltesen.

Suppleanter: Folketingsmand Holger Andersen og Udenrigsminister P. Munch.

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens 84. ordentlige Samling fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev af 7. September 1931 i Rigsdagens Fællessal den 24. September og overværedes af Ministeriets og Rigsdagens Medlemmer samt herværende Repræsentanter for fremmede Magter. Endvidere var Pressen repræsenteret.

Aabningsakten foretoges af *Statsministeren (Stauning)*, der fremsatte følgende *Udtalelse*:

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved aabent Brev af 7. September d. A. indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag.

Ved Reskript af 23. September d. A. har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne den 24. September sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne.

Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Forinden jeg anmoder Tingene om at konstituere sig, skal jeg som sædvanlig fremsætte nogle Udtalelser om den foreliggende Situation og om det Arbejde, der forestaar.

I den Tale, hvormed den forrige Rigsdagssamling blev indledet, henledtes Opmærksomheden paa Kriserne ude i Verden, der truede med ogsaa at komme til at berøre vort Land. Denne Bebudelse er desværre blevet Virkelighed i samme Grad, som Forholdene i de store Lande forværedes. Den omfattende Arbejdsløshed og svigtende Købeevne bevirkede formindsket Afsætning og faldende Priser paa danske

Landbrugsvarer. Og som Følge heraf maatte alvorlige Rystelser opstaa særlig for den overkapitaliserede Del af det danske Landbrug. I den samme Tid og af lignende internationale Aarsager er Skibsfarten stærkt svækket — ikke alene til Skade for Skibsfartserhvervet og Sømandsstanden, men i høj Grad til Skade for dansk Skibsbygningsindustri. Og efterhaanden som Krisen i Landbruget er blevet føleligere, er Købeevnen forringet, saaledes at det øver betydelig Indflydelse paa Haandværk og Industri, hvor Bedriftsindskrænkninger og Arbejdsløshed maa ventes i forstærket Grad.

Det er en Selvfølge, at Vanskelighederne for det eksporterende Landbrug kan skabe alvorlige Følger for det danske Samfund, og det har derfor været denne Side af Krisen, der foreløbig har paakaldt størst Opmærksomhed. Der blev allerede i forrige Rigsdagssamling gennemført visse Foranstaltninger — Statstilskud til Kommunerne, Rentenedsættelser og Statshjælp til Akkordordninger —, hvis Formaal var at mildne Krisens Virkninger. Uden Hensyn til den oprindelige Aarsag til de særlig betydende Vanskeligheder, som en Del af Landejendommenes Besiddere maa kæmpe imod, har Ministeriet, da Krisen, om end med Svingninger, fortsatte, arbejdet paa Forslag til saadanne midlertidige Hjælpeforanstaltninger, der kunde mildne Vilkaarene væsentligt.

Ministeriet har paa Foranledning af Landbo- og Husmandsforeningerne optaget Forhandlinger med Repræsentanter for disse Organisationer og har i disse Forhandlinger søgt Tilslutning til Principperne i de Kriseforslag, som nu vil komme til Behandling. Forhandlingerne førte ikke til almindelig Enighed med Landbrugets Repræsentanter, men de nævnte Forslag fik dog Tilslutning fra de danske Husmandsforeninger og senere ogsaa fra en anden Sammenslutning, væsentlig af større Ejendommens Besiddere, der havde søgt Forhandling med Ministeriet.

Da saaledes Repræsentanter for det store Flertal af Landmænd har tiltraadt Ministeriets Kriseplan, vil denne blive fremsat for Rigsdagen, og Samlingen paabegyndes tidligere end sædvanligt, for at der kan blive fornøden Tid til Forhandling om denne Sag, uden at det almindelige

Rigsdagsarbejde vil gribe forstyrrende ind i denne Forhandling, og saaledes at Kriselovene, hvis Rigsdagen vil vedtage dem, kan yde Landmændene den planlagte betydelige Støtte allerede i Oktober Kvartal.

Da det imidlertid kan befrygtes, at Krisen kan blive af længere Varighed, vil det ikke være tilstrækkeligt at beskæftige sig med de Foranstaltninger, der kan mildne Vilkaarene i den nærmeste Tid; der maa ogsaa planlægges saadanne Foranstaltninger, som kan tjene til Sikring imod Virkningerne af fremtidige Kriser.

Man vil derfor lade iværksætte en Overvejelse angaaende Foranstaltninger, der i Fremtiden kan sikre Besidderne af danske Landejendomme en fuldt selvstændig Stilling. Navnlig maa det blive Genstand for Overvejelse, om der kan findes Midler, som kan hindre Overkapitaliseringen og dens skadelige Følger, samt om det er muligt at tilvejebringe et Værn, saaledes som det er sket i forskellige andre Forhold, og hvorved Landejendommenes Besiddere kan opnaa en saadan Modstandskraft under Konjunktursvingninger og Kriser, som nu savnes.

Ministeriet maa i øvrigt anse det for en Selvfølge, at Samfundet i videst mulig Udstrækning ogsaa søger at raade Bod paa andre Følger af Verdenskrisen end de, der har bredt sig over Landbruget. Bestræbelserne for at skaffe Arbejde vil blive fortsat, og det betydelige Antal Medborgere, der under de i flere Aar herskende Vanskeligheder er blevet udsat for ekstraordinær, langvarig Arbejdsløshed, maa have en rimelig Hjælp for ikke at blive henvist til Fattigvæsenet eller paa anden Maade at virke som en tung Byrde paa en Del af Landets Kommuner.

Overfor den med den økonomiske Depression følgende ringere Skatteevne har Ministeriet planlagt en saa stor Nedgang i Statsudgifterne, som maa anses for mulig og forsvarlig, og man vil fremdeles følge Udviklingen af de økonomiske Forhold baade i Staten og i Kommunerne. Rigsdagen, som nu samles, vil i første Række møde de her berørte Spørgsmaal og vil naturligvis i høj Grad samle Opmærksomheden om de nævnte vigtige Opgaver samt om Tilvejebringelse af de til Krisens Bekæmpelse nødvendige Midler. I øvrigt vil

naturligvis de i de seneste Dage indtraadte Begivenheder paa Valutaomraadet ogsaa komme til at øve Indflydelse. Der er i den Anledning truffet visse Foranstaltninger, og man maa nøje følge den videre Udvikling, og saafremt nye Skridt maatte blive fornødne, vil man naturligvis søge Rigsdagens Medvirkning hertil.

Forskellige Lovforslag, der i forrige Rigsdagssamling standsede i Landstinget, vil straks blive fremsat igen, og iblandt disse fremhæves de vigtige Lovforslag om Jordudstyknings samt om Omdannelse af Hær og Flaade til Vagt-korps og Statsmarine. Dette sidstnævnte Lovforslag aabner Mulighed for meget stor Nedgang i Statens Udgifter, hvilket under de forhaandenværende Forhold er af særdeles stor Betydning. Denne Sags Afgørelse ventes derfor af store Dele af Landets Befolkning, og Ministeriet udtaler Ønsket om Rigsdagens Medvirkning til Sagens snarlige Afgørelse.

I øvrigt vil en Række Lovforslag, der ikke færdig-behandles i forrige Samling, paa ny blive forelagt, saaledes at Forhandlingerne kan blive genoptaget. Det gælder bl. a.: Lovforslaget om Arbejdsløshedsforsikring, der ogsaa løser Problemet om Krisekasser for arbejdsløse, Oprettelse af et Kreditinstitut for Fiskerierhvervet, Forøgelse af Grænsegendarmeriet, Tilvejebringelse af et Skoleskib, Forhyringsloven, Lukkeloven, Lovforslag om Skolens Styrelse og Tilsyn, Forslag til Forbedring af Retsplejen, Lovforslagene om Købstadkommuners og Landkommuners Styrelse, om de kommunale Ejendomsskatters Omlægning samt om Grundstigningsskyld m. fl. Forhandlingerne om Socialreformen vil ligeledes blive genoptaget, og en Løsning vil være meget ønskelig, da denne ikke blot medfører haardt tiltrængte Forbedringer, men en betydelig Lettelse i de kommunale Byrder, hvoraf Skattelettelse maa blive Følgen, samt en almindelig Billiggørelse af Administrationen. Ogsaa nogle nye Lovforslag vil blive fremsat, saaledes om: Tilsyn med Herberger, Arbejdshjem m. v., Enerets-Benævnelse for særlig Uddannelse, Lov om Lærlingeforholdet, Ændringer i Loven om kommunale Valg, Omordning af Apotekervæsenet m. fl.

I den forløbne Tid har Regeringen paa sædvanlig Maade deltaget i Arbejdet indenfor Folkenes Forbund og har i øvrigt

medvirket i alle Bestræbelser for at fremme international Samvirken og Forstaaelse.

Med Beklagelse maa det nævnes, at der er opstaaet et Konfliktforhold angaaende Østgrønland mellem Norge og Danmark.

Da den norske Regering i Juli Maaned godkendte en af en Fangstekspedition foretagen Okkupation af et Landomraade i Østgrønland, maatte en retslig Afgørelse paakaldes, og Regeringen indankede Sagen for den internationale Domstol i Haag. Her er Sagen nu optaget til Behandling, og om det end maa beklages, at saadan Tvist er opstaaet, maa det dog fremhæves, at Bilæggelse finder Sted under fuldkommen fredelige Former. Det maa forventes, at den norske Regering ligesom den danske vil søge at afværge enhver Handling under Sagens Behandling, der kan bidrage til at forøge den Uro, som allerede er fremkaldt, og det er Regeringens Tro, at Rettens Afgørelse vil danne Afslutningen paa denne Sag.

Jeg har her peget paa Hovedlinierne i den øjeblikkelige Situation og paa de Opgaver, der synes nærmest foreliggende. Der er ikke Tvivl om, at vi sammen med andre Lande skal igennem en særdeles alvorlig og vanskelig Tid, hvilket de seneste Begivenheder synes at understrege, men hvis der er Villie til Sammenhold, kan Forholdene sikkert lettes for Befolkningen og nye Tider imødeses med Fortrøstning.

Der er saa meget, som skiller Befolkningens forskellige Dele, men der er ogsaa Opgaver, der kalder paa Villien til Samarbejde.

Jeg udtaler Ønsket om, at Rigsdag og Regering ved Samarbejde maa enes om de Midler, der kan føre Folket igennem Tidens Uro og Vanskeligheder, og at Folket vil fortsætte Arbejdet for Udvikling, Højnelse og Dygtiggørelse. — Og dermed foreslaar jeg, at vi paa sædvanlig Maade indleder vor Gerning med et Leve vort Fædreland Danmark. (Besvaredes med et trefoldigt Hurra).

I Henhold til den mig givne Bemyndigelse opfordrer jeg Tingene til paa sædvanlig Maade at konstituere den nu aabnede Rigsdag under Aldersformændenes Ledelse.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

Folketinget sattes den 24. September 1931 ved i Henhold til Forretningsordenens § 2 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og tre Næstformænd, samt 4 *Sekretærer*.

Valg af *Præsidiet* foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt 4 Valgrupper, nemlig: Socialdemokratiet med 61 Medlemmer, Venstre med 44, Det konservative Folkeparti med 23 og Det radikale Venstre med 16. Til *Formand* valgtes: fhv. Borgmester *H. P. Hansen* (S.); til *1. Næstformand*: Gaardejer *Pinstrup* (V.); til *2. Næstformand*: Oberst *Parkov* (K. F.); til *3. Næstformand*: fhv. Minister *Th. Povlsen* (R. V.). (F. Sp. 1).

Til *Sekretærer* valgtes: Måler *Lundberg* (S.), Dyrlæge *Hedelund* (V.), Statsrevisor *A. M. Hansen* (R. V.) og Skoleforstander *Grathwohl* (K. F.) (F. Sp. 1).

I Mødet den 25. September nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 staaende Udvalg, nemlig:

- 1) Et Udvalg for *Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium samt følgende valgte Medlemmer: Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.) (Formand), Lundberg, Gerhard Nielsen (Sekretær), Jesper Simonsen, Vagn Bro, Julin og Vesterager. (F. Sp. 7).
- 2) Et Udvalg for *Andragender*: J. I. Jørgensen (Formand), Helga Larsen, Sneum, Larsen (Bjerre) (Sekretær), Mads Larsen, Raunkjær, Christensen (Høng), Kjærgaard-Jensen og Grathwohl. (F. Sp. 7).

- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: Holger Larsen, F. K. Madsen, Fr. Andersen (Holbæk A.) (Formand), Alsing Andersen, Steen (Sekretær), Vanggaard, Himmelstrup, Elgaard og Ole Bjørn Kraft. (F. Sp. 8).
- 4) Et *Finansudvalg*: N. Andreasen (Næstved) (Formand), Hans Nielsen, L. D. Rasmussen (Sekretær), N. C. Christensen, Olufson, J. P. Nielsen, Povlsen, Holdgaard, N. Neergaard, Pinholt, Kyed, Clausager, Jensen (Broby), Korsgaard og Larsen-Badse. (F. Sp. 8). Paa Grund af Sygdom udtraadte N. Andreasen (Næstved) af Udvalget ($\frac{7}{9}$, 32) og i Stedet for indvalgte O. Andersen. (F. Sp. 5568).
- 5) Et *Lønningsudvalg*: N. P. Nielsen (Formand), Kammergaard, A. C. Mortensen, Bjerring (Sekretær), Einer Jensen, M. K. Sørensen, Knud Hansen, A. M. Hansen, Slesbager, Jensen (Broby), Hans Jacob Sørensen, Olav Olsen, Søren P. Larsen, Parkov og Vesterager. (F. Sp. 3).
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): H. P. Hansen, Fr. Andersen (Kh.-Fr. ø. Stkr.), Chr. Hansen, M. Simonsen (Aarhus), N. C. Christensen, Helga Larsen, Povlsen, Mads Larsen, Nørskov, Pinholt, J. A. Hansen, Vagn Bro, Vejen, Fibiger og Christmas Møller. (F. Sp. 6). Efter at M. Simonsen (Aarhus) var udtraadt som Medlem af Folketinget, indvalgte Lundberg i hans Sted. (F. Sp. 2722).

B. Landstinget.

Landstinget valgte i Mødet den 24. September 1931 uden Afstemning til *Formand*: Sparekassedirektør *J. Jensen-Klejs* (V.); til *1. Næstformand*: *Carl F. Madsen* (S.) og til *2. Næstformand*: Direktør *C. M. F. Tvede* (K. F.). (L. Sp. 1). Efter at Tvede var afgaaet ved Døden, valgte *Ellinger* til *2. Næstformand* i hans Sted (L. Sp. 286). Til *Sekretærer* valgtes: Redaktør *J. V. Christensen* (V.), Borgmester *H. P. Jensen* (S.), Proprietær *G. J. Lehwald* (K. F.) og fhv. Gaardejer *Veistrup* (R. V.). (L. Sp. 2).

I Mødet den 25. September nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne 5 staaende Udvalg, nemlig:

- 1) Et Udvalg for Forretningsordenen, bestaaende af Tingets 2 Næstformænd samt følgende valgte Medlemmer: Godskesen ((Formand), Gregersen, H. P. Jensen, Rytter og Veistrup. (L. Sp. 6).
- 2) Et Udvalg for Andragender: H. C. Andersen, Degnbol (Formand), Godskesen (Sekretær), Kr. Johansen, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Nedergaard, Hans Nielsen og Elisa Petersen. (L. Sp. 6).
- 3) Et Finansudvalg: Ludvig Christensen, Døcker (Sekretær), Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Hauch (Formand), Jepsen Christensen, Johannes Jensen, Jensen (Aale), Jensen-Stevns, N. K. Kristensen, Lewinsky, Charles Petersen, Schovelin og C. F. Sørensen. (L. Sp. 6).
- 4) Et Udvalg til Valgs Prøvelse: C. C. Andersen, J. V. Christensen, Effersøe (Formand), Gunnar Fog-Petersen, Godskesen, Thomas Larsen og Lewinsky. (L. Sp. 7).
- 5) Et Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45 (Fællesudvalget): C. C. Andersen, Marie Christensen, Johs. Clausen, Døcker, Frøkjær, Johannes Jensen, J. Jensen-Klejs (Formand), Laurits Knudsen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Rasmus Nielsen, Stegger Nielsen, C. F. Sørensen og Veistrup (Sekretær) (L. Sp. 7).

Til at føre Tilsyn med Rigsdagens Bogsamling valgte Folketinget N. Andreasen (Næstved) og Landstinget J. V. Christensen.

I Samlingens Løb blev der fremsat 170 Lovforslag (136 Regeringsforslag, 34 fremkomne ved privat Initiativ). Af Regeringsforslagene blev 98 forelagt i Folketinget, 38 i Landstinget. Af de ved privat Initiativ fremkomne Forslag forelagdes 22 i Folketinget, 12 i Landstinget. — Af de forelagte Lovforslag er 99 endeligt vedtaget [A]. 71 blev ikke behandlet til Ende eller bortfaldt [B]. Desuden forelaa til Behandling en Række Beslutninger [C] og 3 Forespørgsler.

A.

Vedtagne Lovforslag.

I. Lovforslag, fremsatte af Regeringen.

Statsministeren vedrørende:		Side
1.	Lov om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund.....	80
Finansministeren vedrørende:		
2.	Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1932 til 31. Marts 1933.....	42
3.	Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1931 til 31. Marts 1932.....	72
4.	Normeringslov for 1932—33.....	85
5.	Lov om Valutaforanstaltninger (Lov af 27. Novbr. 1931)	88
6.	Lov om Udstedelse af Statsobligationer og Statsgældsbeviser til Indfrielse af de ifølge Lov af 13. November 1916 udstedte 5 pCt. 15-aarige Statsgældsbeviser.....	92
7.	Lov om Udstedelse af Statsgældsbeviser til Indfrielse af de ifølge Lov af 14. September 1917 udstedte 5 pCt. 15-aarige Statsgældsbeviser.....	93
8.	Lov om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse m. v.	94
9.	Lov om Ændring i Lov af 22. Marts 1930 om Afgift til Stat og Kommune paa Omsætningen af stærke Drikke	104
10.	Lov angaaende Salget af Lodsedler til Klasselotteriet.	105
11.	Lov om Statsanstalten for Livsforsikring.....	107
12.	Lov om Pensionering af civile Funktionærer, Haandværkere og Arbejdere ved Hæren og Søværnet m. v.....	113
13.	Lov om Ændring i Lov om Stempelafgift.....	118

Landbrugsministeren vedrørende:

	Side
14. Lov om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen.....	120
15. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen samt Støtte til Kommunerne	131
16. Lov om Ændringer i Lov Nr. 142 af 28. April 1931 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord.....	138
17. Lov om Ændringer i Lov Nr. 142 af 28. April 1931 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord.....	143
18. Lov om midlertidige Ændringer i Lov Nr. 185 af 10. Juli 1927 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme.....	144
19. Lov om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg og Svin	148
20. Lov om Tillæg til Lov Nr. 136 af 1. Juni 1929 om Begunstigelser for Mergelselskaber.....	154
21. Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m.....	155
22. Lov om Fortrinsret i Høsten for Aaret 1932 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Anskaffelse af Saasød, Frø og Kunstgødning.....	156
23. Lov angaaende Udførsel af levende Husdyr m. m.	158
24. Lov om Grundforbedringslaan.....	159
25. Lov om Forlængelse af Lov om Bekæmpelse af Raager af 4. April 1928.....	161
26. Lov om Midler til Bekæmpelse af Plantesygdomme m. m.	161
27. Lov om Kontrol med kemiske Undersøgelser af Mejeriprodukter.....	164
28. Lov om Mælkekontrol.....	166
29. Lov om indenrigs Kødkontrol.....	168
30. Lov om Tillæg til Lov for Færøerne om Udskiftning af 20. April 1926.....	179

Indenrigsministeren vedrørende:

31. Lov om Apotekervæsenet.....	180
32. Lov om Apotekerafgift og Tilskud fra Apotekerfonden	194
33. Lov om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse.....	197
34. Lov om Ændringer i Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 om Oprettelse af tvende Kreditforeninger for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet.....	205
35. Lov om Administrationen af Jydsk Landhypothekeforening for Laan mod sekundært Pant i faste Ejendomme paa Landet i Jylland.....	207
36. Lov om Sønderborg Amts Forening med Aabenraa Amt.	213

	Side
37. Lov om Ændring i Lov Nr. 33 af 28. Februar 1927 om Oprettelse af Sønderjydsk Hypoteklaanefond.....	214
38. Lov om Anlæg, Overtagelse og Vedligeholdelse af Gader og Veje i Landkommuner med bymæssig Bebyggelse ..	215
39. Lov om Indfødsrets Meddelelse.....	217

Socialministeren vedrørende:

40. Lov om midlertidig Hjælp til arbejdsløse.....	219
41. Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m.....	227
42. Lov om midlertidigt Statstilskud til Kommunerne i Anledning af Hjælp til arbejdsløse.....	242
43. Lov om forlænget vedtægtsmæssig Hjælp til arbejdsløse Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser..	248
44. Lov om Ændring i Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjelpekasser.....	252
45. Lov om Kontingentbetaling paa de kgl. Døvstummeanstalter.....	253
46. Lov om Ændring i Lov Nr. 57 af 31. Marts 1926 om blinde Børns Undervisning.....	254
47. Lov om Ændringer i Lov Nr. 100 af 29. Marts 1924 om Forsørgelse af militære Invalidere og saadannes efterladte i de sønderjydske Landsdele.....	255
48. Lov om Ændringer i Lov Nr. 544 af 4. Oktober 1919 om Tilsyn med Dampkedler paa Landjorden.....	258

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:

49. Lov om Tilvejebringelse af en fælles Vej- og Jernbanebro dels over Storstrømmen m. v., dels over Odde Sund	262
50. Lov om Nedlægning af Banestrækningerne Tørsbøl—Padborg og Vester-Sottrup—Skelde, Erhvervelse af den smalsporede Amtsbane fra Sønderborg til Mommark og Ombygning til Normalspor, Forlængelse og Drift af nævnte Bane.....	275
51. Lov om Ændring af Motorafgiftsloven.....	279
52. Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v.....	281

Ministeren for Handel og Industri vedrørende:

53. Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler (Lov af ²⁹ / ₉ 1931).....	282
54. Lov om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta (Lov af ¹⁸ / ₁₁ 1931).....	286
55. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 238 af 29. September 1931 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler (Lov af ¹⁸ / ₁₁ 1931).....	289

	Side
56. Lov om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta (Lov af $30/1$ 1932).....	291
57. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 238 af 29. September 1931 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler (Lov af $27/2$ 1932).....	295
58. Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta (Lov af $31/3$ 1932).....	296
59. Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta (Lov af $20/5$ 1932).....	303
60. Lov om Tillæg til Sparekasseloven af 4. Oktober 1919.	313
61. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 125 af 15. April 1930 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser.....	316
62. Lov om Lukketid for Butikker og Lagre m. v.....	318
63. Veksellov.....	323
64. Checklov.....	332
65. Lov om en midlertidig Sukkerordning.....	339
66. Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj.....	346
67. Lov om Vragning af Fisk paa Færøerne.....	348

Ministeren for Søfart og Fiskeri vedrørende:

68. Lov om Ydelse af midlertidig Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere og Ejere af mindre Fragtskibe.....	350
69. Lov om Oprettelse af et Kreditinstitut for Fiskerierhvervet.....	353
70. Lov om Ændring i Lov om Navigationsundervisningen Nr. 48 af 28. Februar 1916, jfr. Lov Nr. 138 af 1. April 1922.....	360
71. Lov om et Skoleskib.....	361
72. Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande.....	363

Justitsministeren vedrørende:

73. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916.....	364
74. Lov om Tilføjelse til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (Salærer ved Tvangsauktioner).....	379
75. Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme.....	380
76. Lov om Tilføjelse til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (Panthaveres Retsstilling).....	383

	Side
77. Lov om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugsejendomme, Fiskere, Haandværkere, Handlende og Lønarbejdere	386
78. Lov om Ændringer i Lov af 16. Juni 1932 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugsejendomme, Fiskere, Haandværkere, Handlende og Lønarbejdere	398
79. Færdselslov	399
80. Lov om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 144 af 1. Juli 1927 om Motorkøretøjer	410
81. Lov om Tillæg til Lov Nr. 101 af 17. Marts 1922 om Biografteatervæsenets Ordning, jfr. Lov Nr. 97 af 31. Marts 1930	418
82. Lov om Tillæg til Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 om Ægteskabets Retsvirkninger	419
83. Lov vedrørende internationalprivatretnlige Bestemmelser mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om Ægteskab, Adoption og Værgemaal	419
84. Lov om Tillæg til Lov Nr. 87 af 26. Marts 1923 om Adoption	422
85. Lov angaaende Inddrivelse af Underholdsbidrag, fastsatte i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige	422
86. Lov om Inddrivelse af Skatter og Afgifter til det offentlige m. m.	423
87. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 96 af 31. Marts 1930 om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejsende m. m.	427
88. Lov om Betalingshenstand for Jydsk Landhypothekefor- ening for Laan mod sekundært Pant i faste Ejendomme paa Landet i Jylland	428
89. Lov om Ændring i Lov om Tinglysning Nr. 111 af 31. Marts 1926	429
90. Lov om Skyldneres Ret til at frigøre sig ved Deponering	430
91. Lov om Sognefogdernes Lønning	432
92. Midlertidig Lov for Færøerne om Pantsætning af Fangst	434
93. Lov for Færøerne om Ændring i Lov Nr. 58 af 8. Marts 1930 om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter	436

Undervisningsministeren vedrørende:

94. Lov om Afvikling af Sjællands Stifts Skolelærerrenke- kasse	437
--	-----

Forsvarsministeren vedrørende:

95. Lov angaaende Geodætisk Instituts trigonometriske Sta- tioner m. v.	438
--	-----

II. Lovforslag, forelagte af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.

Landstinget.

Side

96. Lov om Hærens Ordning. (Af 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 1ste landstingsvalgte Medlem [Jefsen Christensen], 4de Medlem for 5te Kreds [Jensen-Klejs] og 2det Medlem for 6te Kreds [Stegger Nielsen]) 440 og 446
97. Lov om Søværnets Ordning. (Af 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 1ste landstingsvalgte Medlem [Jefsen Christensen], 4de Medlem for 5te Kreds [Jensen-Klejs] og 2det Medlem for 6te Kreds [Stegger Nielsen]) 440 og 462
98. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Hæren). (Af 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 1ste landstingsvalgte Medlem [Jefsen Christensen], 4de Medlem for 5te Kreds [Jensen-Klejs] og 2det Medlem for 6te Kreds [Stegger Nielsen]) 470
99. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Søværnet). (Af 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 1ste landstingsvalgte Medlem [Jefsen Christensen], 4de Medlem for 5te Kreds [Jensen-Klejs] og 2det Medlem for 6te Kreds [Stegger Nielsen]) 471

B.

Ikke-vedtagne Lovforslag.

I. Lovforslag, fremsatte af Regeringen.

Statsministeren vedrørende:

1. F. t. Lov om Rigets Flag 473
2. F. t. Lov om Enerets-Benævnelse for særlig Uddannelse. 474

Finansministeren vedrørende :

Side

3.	F. t. Lov om Ændring i Reglerne for Indkomst- og Formuebeskatningen til Staten.....	478
4.	F. t. Lov om Forøgelse af Grænsegendarmeriet.....	479
5.	F. t. Lov om Grundstigningsskyld.....	479
6.	F. t. Lov om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Kurstab ved Forrentning og Afdrag vedrørende Statsgælden.....	480
7.	F. t. Lov om Laan til Boligforeninger.....	481
8.	F. t. Lov om Lempelse i Beskatningen til Staten for nyopførte Beboelsesejendomme.....	483
9.	F. t. Lov om Udlaan til Kommuner.....	483

Landbrugsministeren vedrørende :

10.	F. t. Lov om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug, herunder Gartnerier og Havebrug, samt Tildeling af Byggepladser og Havelodder.....	486
11.	F. t. Lov om Oprettelse af mindre Landbrug.....	488

Indenrigsministeren vedrørende :

12.	F. t. Lov om Udøvelse af Lægegerning.....	490
13.	F. t. Lov om værnepligtiges Anvendelse til civilt Arbejde.....	505
14.	F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg (Amtsraadsvalg m. v.).....	507
15.	F. t. Lov om Ændringer i Lovgivningen om kommunale Valg.....	514
16.	F. t. Lov om Indtegnning til Vagtkorps og Statsmarine..	516
17.	F. t. Lov om Landkommunernes Styrelse.....	517
18.	F. t. Lov om Købstadkommunernes Styrelse.....	517
19.	F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter.....	517
20.	F. t. Lov om kommunale Skattelempelser for nyopførte Beboelsesejendomme.....	518
21.	F. t. Lov om Oprettelse af en Byggefond.....	520

Socialministeren vedrørende :

22.	F. t. Lov om offentlig Forsorg.....	523
23.	F. t. Lov om Folkeforsikring.....	525
24.	F. t. Lov om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde..	526
25.	F. t. Lov om Lærlingeforholdet.....	527
26.	F. t. Lov om forlænget Krisehjælp til arbejdsløse.....	542
27.	F. t. Lov om Tilsyn med Herberger, Arbejdshjem m. v...	546
28.	F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 143 af 29. April 1913 om Arbejde i Fabrikker m. v. samt det offentliges Tilsyn dermed.....	554

Ministeren for Handel og Industri vedrørende:

	Side
29. F. t. Lov om Ophævelse af Lov Nr. 70 af 27. Marts 1929 om Værn for Erhvervs- og Arbejdskraften.....	556
30. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 55 af 5. April 1888 angaaende Stempling af Arbejder, forfærdigede af Guld eller Sølv.....	557
31. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 65 af 1. April 1914 om Livsforsikringsvirksomhed.....	558

Ministeren for Søfart og Fiskeri vedrørende:

32. F. t. Lov om Forhyring og Mønstring af Skibsmandskab.	560
---	-----

Justitsministeren vedrørende:

33. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916.....	560
34. F. t. Lov om Tillæg til og Ændring i Lov af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs m. m.	561
35. F. t. Lov for Færøerne om Statistik.....	567

Undervisningsministeren vedrørende:

36. F. t. Lov om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler.....	568
37. F. t. Lov om Ændring af Lov Nr. 137 af 29. April 1913 om Statstilskud til Folkehøjskoler og Landbrugsskoler .	577
38. F. t. Lov om Forfatterret og Kunstnerret.....	577
39. F. t. Lov om Udvidelse af Rigshospitalet og om Anvendelse af Københavns Militærhospital og det tidligere Marinehospital.....	584

Forsvarsministeren vedrørende:

40. F. t. Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagt-korps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver.....	585
41. F. t. Lov om ekstraordinær Nedsættelse af Militærudgifterne	585

II. Lovforslag, forelagte af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.

Folketing.

42. F. t. Lov om Nedsættelse af Skatter til Amtskommunerne i Finansaaret 1931—32*). (Af Krag, Clausager, I. A. Hansen, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard).....	591
---	-----

*) Lovforslaget taget tilbage.

43. F. t. Lov om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord og om Udlaan til særlig vanskeligt stillede Landbrugere. (Af Madsen-Mygdal, Clausager, I. A. Hansen, Krag, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)..... 592
44. F. t. Lov om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Fiskerifartøjer til Opnaaelse af Akkord og om Udlaan til særlig vanskeligt stillede Fiskere. (Af Elmquist, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)..... 596
45. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 67 af 12. April 1927 om Tillæg til og Ændring i Lov af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs m. v. (Af Christensen [Høng], Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)... 598
46. F. t. Lov om Henstand med Afdrag for visse Statsudlaan. (Af Slepsager, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)..... 598
47. F. t. Lov om Ændring af Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter*). (Af Pinholt, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)..... 600
48. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Af Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)..... 602
49. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 167 af 28. April 1931 om Lønninger m. m. for Folkeskolens Lærere. (Af Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)..... 603
50. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 143 af 28. April 1931 om Folkekirkens Lønningsvæsen i København og paa Frederiksberg m. m. (Af Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)..... 604
51. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 144 af 28. April 1931 om Folkekirkens Lønningsvæsen udenfor København og Frederiksberg m. m. (Af Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)..... 604
52. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre. (Af Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal,

*) Lovforslaget taget tilbage.

	Side
N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard).....	605
53. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 255 af 28. Juni 1920 om Forandringer i Lov af 11. April 1920 om Valg til Rigsdagen. (Af Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard).....	605
54. F. t. Lov om Ændringer i Toldloven af 29. Marts 1924 med senere Ændringer. (Af Himmelstrup, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard).....	606
55. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v.*) (Af Krag, Clausager, I. A. Hansen, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard)...	608
56. F. t. Lov om Hjælpekasser. (Af Krag, Clausager, I. A. Hansen, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard).....	611
57. F. t. Lov om Ændring i den kommunale Ejendomsbeskatning og Statstilskud til Kommunerne samt om Ejendomsskatten til Staten m. m.*). (Af Christmas Møller, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven).....	614
58. F. t. Lov om handelspolitiske Forholdsregler. (Af Christmas Møller, Drachmann, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, Pürschel, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven)	615
59. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924 angaaende Frugter og Grøntsager m. m. (Af Christmas Møller, Carlsen-Skiødt, Fibiger, Grathwohl, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven).....	617
60. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924 angaaende Dyr. (Af Christmas Møller, Fibiger, Viggo Hansen, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven).....	617
61. F. t. Lov om Oprettelse af Krisekasser og Ændring i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v.*) (Af Christmas Møller, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven).....	618
62. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (Af Christmas Møller, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen og Ulrich).....	621
63. F. t. Lov om Nedsættelse af Udvalg til Undersøgelse af Statsbanernes Drift*). (Af Christmas Møller, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven).....	622

*) Lovforslaget taget tilbage.

Landsting.

Side

64. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme. (Af 3die Medlem for 5te Kreds [S. Rasmussen], 14de Medlem for 5te Kreds [Bækgaard], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8de Medlem for 6te Kreds [Marie Christensen], 17de landstingsvalgte Medlem [Døcker], 2det Medlem for 1ste Kreds [Ellinger], 16de landstingsvalgte Medlem [Godskesen], 2det Medlem for 4de Kreds [I. A. Hansen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 4de Medlem for 5te Kreds [J. Jensen-Klejs], 3die Medlem for 6te Kreds [N. K. Kristensen], 4de Medlem for 2den Kreds [Lange], 6te Medlem for 6te Kreds [Thomas Larsen], 4de Medlem for 4de Kreds [Laursen] og 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe])..... 623
65. F. t. Lov om Ændringer i Lovgivningen om Beskatning til Sogne- og Amtskommuner af faste Ejendomme. (Af 3die Medlem for 5te Kreds [S. Rasmussen], 14de Medlem for 5te Kreds [Bækgaard], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8de Medlem for 6te Kreds [Marie Christensen], 17de landstingsvalgte Medlem [Døcker], 2det Medlem for 1ste Kreds [Ellinger], 16de landstingsvalgte Medlem [Godskesen], 2det Medlem for 4de Kreds [I. A. Hansen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 4de Medlem for 5te Kreds [J. Jensen-Klejs], 3die Medlem for 6te Kreds [N. K. Kristensen], 4de Medlem for 2den Kreds [Lange], 6te Medlem for 6te Kreds [Thomas Larsen], 4de Medlem for 4de Kreds [Laursen] og 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe])..... 625
66. F. t. Lov om Ændring i Reglerne for Formuebeskatning til Staten. (Af 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 14de Medlem for 5te Kreds [Bækgaard], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8de Medlem for 6te Kreds [Marie Christensen], 2det Medlem for 4de Kreds [I. A. Hansen], 4de Medlem for 5te Kreds [J. Jensen-Klejs], 3die Medlem for 6te Kreds [N. K. Kristensen], 6te Medlem for 6te Kreds [Thomas Larsen] og 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe])..... 629
67. F. t. Lov om Nedsættelse af en Kommission angaaende Statsbanernes Organisation og Administration. (Af 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe], 14de Medlem for 5te Kreds [Bækgaard], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8de Medlem for 6te Kreds [Marie Christensen], 2det Medlem for 4de Kreds [I. A. Hansen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 4de Medlem for 5te Kreds [J. Jensen-Klejs], 3die Medlem for 6te Kreds [N. K. Kristensen] og 6te Medlem for 6te Kreds [Thomas Larsen]). 631

68. F. t. Lov om Ændring af Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (Af 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe], 14de Medlem for 5te Kreds [Bækgaard], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8de Medlem for 6te Kreds [Marie Christensen], 2det Medlem for 4de Kreds [I. A. Hansen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 4de Medlem for 5te Kreds [J. Jensen-Klejs], 3die Medlem for 6te Kreds [N. K. Kristensen] og 6te Medlem for 6te Kreds [Thomas Larsen]) 633
69. F. t. Lov om Ændring af Lov Nr. 132 af 29. Juni 1927 om Afgift af Benzin. (Af 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe], 14de Medlem for 5te Kreds [Bækgaard], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8de Medlem for 6te Kreds [Marie Christensen], 2det Medlem for 4de Kreds [I. A. Hansen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 4de Medlem for 5te Kreds [J. Jensen-Klejs], 3die Medlem for 6te Kreds [N. K. Kristensen] og 6te Medlem for 6te Kreds [Thomas Larsen]) 637
70. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente. (Af 14de Medlem for 5te Kreds [Bækgaard], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8de Medlem for 6te Kreds [Marie Christensen], 2det Medlem for 4de Kreds [I. A. Hansen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 4de Medlem for 5te Kreds [J. Jensen-Klejs], 3die Medlem for 6te Kreds [N. K. Kristensen], 6te Medlem for 6te Kreds [Thomas Larsen] og 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe]) 638
71. F. t. Lov om Statens Overtagelse af Kommunernes Udgifter til Forsorg for abnorme, vanføre m. fl. og delvis Overtagelse af kommunale Sygehusudgifter. (Af 14de Medlem for 5te Kreds [Bækgaard], 3die landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8de Medlem for 6te Kreds [Marie Christensen], 2det Medlem for 4de Kreds [I. A. Hansen], 7de Medlem for 6te Kreds [Hauch], 4de Medlem for 5te Kreds [J. Jensen-Klejs], 3die Medlem for 6te Kreds [N. K. Kristensen], 6te Medlem for 6te Kreds [Thomas Larsen] og 3die Medlem for 4de Kreds [Stensballe]) 640

C.

I. Beslutninger m. m.

1. Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1929—30 644
2. Beslutning af Rigsdagen angaaende det af »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« for Tiden fra 1. April 1930 til 31. Marts 1931 (23. Regnskabsaar) afgivne Regnskab. 644

3.	Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1931 har anvendt til Anlæg i Frihavnen.....	645
4.	Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1930 vedtaget Udkast til Konvention angaaende tvungent eller pligt-mæssigt Arbejde.....	645
5.	Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af de paa den internationale Konference i Genf den 27. Juli 1929 vedtagne to Konventioner henholdsvis om Forbedring af saaredes og syges Vilkaar ved Hære i Krig og om Behandling af Krigsfanger.....	646
6.	Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Forligs- og Voldgiftstraktat mellem Danmark og Tyrkiet.....	649
7.	Rigsdagsbeslutning angaaende Afsluttelse af en Forligs- traktat mellem Danmark og Chile.....	650
8.	Forslag til Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde.....	651
9.	Forslag til Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder.....	653
10.	Forslag til Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifika- tion af den af Folkeforbundets tolvte Forsamling den 26. September 1931 vedtagne, af Danmark den 31. De- cember 1931 undertegnede almindelige Konvention til Fremme af Midlerne til Forhindring af Krig.....	654
11.	Forslag til Beslutning af Folketinget om Nedsættelse af et Udvalg til Undersøgelse af Finanslovsforslagets Be- stemmelser vedrørende de frie Bevillinger, Honorarer, Kontorholdsudgifter m. m.....	657
12.	Beretning til Rigsdagen angaaende Folkeforbundets 12. Forsamling i Genève September 1931.....	658
13.	Beretning angaaende den XV. internationale Arbejds- konference i Genève 1931.....	658
II. Forespørgsler		659
III. Valgs Prøvelse.		
A. Folketinget.....		664
B. Landstinget.....		664
IV. Valg til Kommissioner og Hverv.		
1.	Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn.....	666

	Side
2. Valg af 15 Medlemmer og Suppleanter for disse til det erhvervspolitiske Nævn.....	667
3. Valg af 4 Medlemmer til Rigsdagens Valutaudvalg....	668
4. Valg af 8 Medlemmer til Rask-Ørsted Fondets Komité for Tidsrummet fra 1. November 1931 til 31. Oktober 1935	668
5. Valg af 4 Medlemmer til Udenrigsministeriets Udetillægsnævn for Tidsrummet fra 18. November 1931 til 17. November 1935.....	668
6. Valg af 4 Medlemmer til Københavns Havnebestyrelse for Tidsrummet fra 1. Januar 1932 til 31. December 1937	669
7. Valg af 1 Medlem til Jernbaneraadet for Tidsrummet indtil 28. Juli 1935.....	659
8. Valg af 2 Medlemmer og Suppleanter for disse til Aalegaards-Overnævnet for Tidsrummet fra 1. Januar 1932 til 31. December 1934.....	669
9. Valg af 1 Medlem til Toldraadet for Tidsrummet indtil 31. Marts 1934.....	670
10. Valg af 1 Medlem til Arbejdsnævnets Afdeling vedrørende Arbejdsløshedsforsikring for Tidsrummet indtil 6. Maj 1932.....	670
11. Valg af Medlemmer og Stedfortrædere for disse til de i § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet omhandlede 3 Kommissioner for Tidsrummet fra 29. November 1931 til 28. November 1935.....	670
12. Valg af 1 Medlem til Toldraadet for Tiden indtil 31. Marts 1934.....	671
13. Valg af 1 Medlem til Rigsdagens Valutaudvalg.....	671
14. Valg af Medlemmer til det i § 3 i Lov Nr 27 af 19. Februar 1932 om Efterforskning og Indvinding af Raa-stoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund nævnte Udvalg	671
15. Valg af 1 Medlem til Over-Skyldraadet for Tidsrummet indtil 30. Juni 1933.....	671
16. Valg af 4 Medlemmer til Arbejdsnævnets Afdeling vedrørende Arbejdsløshedsforsikring for Tidsrummet fra 6. Maj 1932 til 6. Maj 1938.....	672
17. Valg af 8 Medlemmer til Rigsdagens Valutaudvalg....	672
18. Valg af 1 Medlem til Rigsretten.....	672
19. Valg af 1 Medlem til Overfredningsnævnet for Tidsrummet indtil 30. Juni 1933.....	672
V. Forretningsordenen.	
A. Folketinget.....	673
B. Landstinget.....	674
VI. Andragender	675

Finanslov

for Finansaaret fra 1. April 1932 til 31. Marts 1933.
(Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 1—C. Sp. 657, 1333].

Fremsat i *Folketinget* $25/9$ (F. Sp. 9). 1. Beh. $6-8/10$, $13-16/10$ og $18-23/10$ (F. Sp. 126, 537 og 879). Henvist til Finansudvalget (se Side 26). Betænkning (B. Sp. 325) afgiven $18/12$. (Ordfører: L. D. Rasmussen). 2. Beh. $6/1$ (F. Sp. 2409). 3. Beh. $14/3$ (F. Sp. 4021). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $15/3$ (L. Sp. 1234). Henvist til Finansudvalget (se Side 27). Betænkning (B. Sp. 1645) afgiven $18/3$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $17/3$ (L. Sp. 1385). 3. Beh. $18/3$ (L. Sp. 1420). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 97).

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1932—33.

Løbende Indtægter i Henhold til nedenstaaende Para- graffer:	Efter Lovforslaget.		Efter Finansloven.	
		Kr.		Kr.
Udbytte af Domænerne (§ 1)	÷	952 725	÷	947 595
Udbytte af Statsvirksom- hederne (§ 2)	÷	30 491 889	÷	35 619 958
Rentekonto (§ 3)	÷	520 272		106 940
Overskud af Universitetets og Statens højere Almensko- lers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4)		622 975		623 450
Skatter og Afgifter (§ 5) . .		335 943 038		343 259 038
Overskud af Klasselotteriet (§ 6)		2 654 426		2 654 426
Adskillige Indtægter (§ 7) ..		2 680 750		2 681 846
I alt		<u>309 936 303</u>		<u>312 758 147</u>

	Efter Lovforslaget. Kr.	Efter Finansloven. Kr.
<i>Løbende Udgifter</i> i Henhold til nedenstaaende Para- graffer:		
Statsydelse til Hans Majestæt (§ 8).....	1 000 000	1 000 000
Det kongelige Hus' Aarpenge (§ 9).....	72 000	72 000
Rigsdagen (§ 10).....	2 060 000	2 060 000
Statsministeriet (§ 11).....	498 656	527 256
Udenrigsministeriet (§ 12) ..	4 816 363	4 773 259
Landbrugsministeriet (§ 13). Indenrigsministeriet (§ 14)..	9 853 661	9 930 770
Socialministeriet (§ 15).....	25 058 300	26 607 973
Ministeriet for offentlige Ar- bejder (§ 16).....	74 776 835	74 107 863
Ministeriet for Handel og In- dustri (§ 17).....	5 879 593	6 443 845
Ministeriet f. Søfart og Fiskeri (§ 18).....	3 757 535	3 645 935
Justitsministeriet (§ 19)....	2 607 234	2 600 283
Kirkeministeriet (§ 20).....	15 813 326	15 868 185
Undervisningsministeriet (§ 21).....	2 526 743	2 457 343
Krigsministeriet (§ 22).....	62 552 995	61 854 816
Marineministeriet (§ 23)....	32 049 703	38 337 561
Finansministeriet (§ 24)....	21 886 668	23 008 741
Pensionsvæsenet (§ 25).....	23 246 830	22 970 872
	1 695 107	1 755 341
I alt...	290 151 549	298 022 043
Overskud...	19 784 754	14 736 104
I alt...	309 936 303	312 758 147

Oversigt over Bevægelserne i Statens Kassebeholdning i Finansaaret 1932—33.
Indtægter.

Efter Lovforslaget.

Finanslov			Bevilling.	I alt.
			Kr.	Kr.
	<i>Kassebeholdning den 1. April 1932</i>	»
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter</i>	309 936 303
	<i>Formueindtægter:</i>			
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:			
		Kontant.	Afskrivning.	
		Kr.	Kr.	
	Domænerne	2 700	64 305	
	Statsvirksomhederne	1 323 000	12 951 081	
	§ 7. Adskill. Indtægter		24 827	
	Statsministeriet		6 855	
	Udenrigsministeriet		30 693	
	Landbrugsministeriet		153 443	
	Indenrigsministeriet		1 538 869	
	Socialministeriet		47 480	
	Min. for offentlige Arbejder		72 612	
	Min. for Handel og Industri		2 436	
	Min. for Søfart og Fiskeri		87 682	

	Grønland.....	227 165		
	Justitsministeriet.....	226 535		
	Undervisningsministeriet.....	824 852		
	Krigsministeriet.....	592 510		
	Marineministeriet.....	349 946		
	Finansministeriet.....	212 204		
		1 325 700	17 413 495	
				18 739 195
§ 26 I. B.	Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender.....	4 550 000		
- I. C.	Optagne Laan.....	6 183 000		
- I. D.	Salg af Værdipapirer.....	»		
- I. E.	Formindskelse af Mellemlægning med Ministerier og Institutioner.....	5 139 640		
- I. F.	Formindskelse af Indtægtsrestancer.....	»		
- I. G.	Forøgelse af Udgiftsrestancer.....	»		
- I. H.	Arveafgift.....	12 000 000		
- I. J.	Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.....	309 702		
				46 921 537
				356 857 840

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
	<i>Kassebeholdning den 1. April 1932</i>	5 000 000
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter</i>	312 758 147
	<i>Formueindtægter.</i>		
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:		
		Kontant.	Afskrivning.
		Kr.	Kr.
	Domænerne	2 700	64 305
	Statsvirksomhederne	1 323 000	14 606 781
	§ 7. Adskillige Indtægter		24 827
	Statsministeriet		6 855
	Udenrigsministeriet		30 693
	Landbrugsministeriet		153 443
	Indenrigsministeriet		1 550 810
	Socialministeriet		47 480
	Min. for offentlige Arbejder ..		72 612
	Min. for Handel og Industri ..		2 436
	Min. for Søfart og Fiskeri ...		87 682
	Grønland		227 165

	Justitsministeriet	197 361		
	Undervisningsministeriet	821 302		
	Krigsministeriet	592 510		
	Marineministeriet	349 946		
	Finansministeriet	212 204		
		1 325 700	19 048 412	
				20 374 112
—	B. Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender			4 550 000
—	C. Optagne Laan			6 183 000
—	D. Salg af Værdipapirer			»
—	E. Formindskelse af Mellemlregning med Ministerier og Institutioner			5 139 640
—	F. Formindskelse af Indtægtsrestancer			»
—	G. Forøgelse af Udgiftsrestancer			»
—	H. Arveafgift			12 000 000
—	J. Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.			309 702
				48 556 454
				366 314 601

Udgifter.
Efter Lovforslaget.

Finanslov		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
§§ 8—25.	<i>Løbende Udgifter</i>		290 151 549
	<i>Formueudgifter:</i>		
§ 26 A.	Afdrag paa Statsgælden	25 452 795	
— B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg:		
	Domænerne	30 500	
	Statsvirksomhederne	34 739 165	
	Landbrugsministeriet	492 500	
	Indenrigsministeriet	185 191	
	Justitsministeriet	474	
	Undervisningsministeriet	1 337 000	
	Krigsministeriet	155 700	
	Marineministeriet	100 000	
	Finansministeriet	14 980	
	Grønland	252 500	
		37 308 010	

§ 26 C.	Private Jernbaneanlæg.....	188 000	
— D.	Udlaan og Forskud.....	1 357 500	
— E.	Forøgelse af Mellemlregning med Ministerier og Institutioner	«	
— F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....	«	
— G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer.....	«	
— H.	Til Indkøb af Værdipapirer.....	«	
— J.	Forøgelse af Domænefonden.....	309 702	
			64 616 007
			354 767 556
	Kassebeholdning den 31. Marts 1933.....	»

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
§§ 8—25.	Løbende Udgifter.....	298 022 043
	<i>Formueudgifter.</i>		
§ 26 II. A.	Afdrag paa Statsgælden.....	26 177 795	
— B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg:		
		Kr.	
	Domænerne.....	30 500	
	Statsvirksomhederne.....	36 373 545	
	Landbrugsministeriet.....	508 500	
	Indenrigsministeriet.....	185 191	
	Ministeriet for offentlige Arbejder.....	18 000	
	Ministeriet for Søfart og Fiskeri.....	230 000	
	Justitsministeriet.....	25 474	
	Undervisningsministeriet.....	1 337 000	
	Krigsministeriet.....	155 700	
	Marineministeriet.....	860 000	
	Finansministeriet.....	9 480	
	Grønland.....	252 500	
		<hr/>	
		39 985 890	

—	C.	Private Jernbaneanlæg.....	638 000	
—	D.	Udlaan og Forskud.....	4 670 500	
—	E.	Forøgelse af Mellemregning med Ministerier og Institutioner	»	
—	F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....	»	
—	G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer.....	»	
—	H.	Til Indkøb af Værdipapirer.....	»	
—	J.	Forøgelse af Domænefonden.....	309 702	
				71 781 887
				369 803 930
		Kassebeholdning den 31. Marts 1933.....	÷ 3 489 329
				366 314 601

Statsregnskab for Finansaaret 1930—31.

Opgjort i Henhold til Finansloven af 31. Marts 1930 og
Tillægsbevillingsloven af 28. April 1931.

Statens Driftsregnskab i Finansaaret 1930—31.

	Bevilling.	Regnskab.
	Kr.	Kr. Ø.
<i>Løbende Indtægter</i>		
Udbytte af Domænerne (§ 1)..	÷ 1 560 144.	÷ 1 422 215. 76
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2).....	÷ 32 110 176.	÷ 32 961 880. 37
Rentekonto (§ 3).....	254 566.	÷ 127 696. 23
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4).....	635 712.	632 557. 26
Skatter og Afgifter (§ 5).....	365 365 718.	369 591 157. 10
Overskud af Klasselotteriet (§ 6)	2 654 432.	2652 481. 09
Adskillige Indtægter (§ 7).....	4 731 130.	4 701 763. 47
I alt...	339 971 238.	343 066 166. 56
	Bevilling.	Regnskab.
	Kr.	Kr. Ø.
<i>Løbende Udgifter:</i>		
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8).....	1 000 000.	1 000 000.
Det kongelige Hus' Aarpenge (§ 9).....	72 000.	72 000.
Rigsdagen (§ 10).....	2 145 000.	2 154 666. 50
Statsministeriet (§ 11).....	645 423.	631 339. 38
Udenrigsministeriet (§ 12).....	4 931 194.	4 952 870. 89
Landbrugsministeriet (§ 13)....	12 406 735.	11 857 679. 86
Indenrigsministeriet (§ 14)....	30 387 128.	30 074 493. 42
Socialministeriet (§ 15).....	76 466 833.	75 580 349. 62
Ministeriet for offentlige Arbejder (§ 16).....	9 569 372.	8 930 084. 24
At overføre...	137 623 685.	135 253 483. 91

	Bevilling.	Regnskab.
	Kr.	Kr. Ø.
Overført . . .	137 623 685.	135 253 483. 91
Ministeriet for Handel og Industri (§ 17)	4 157 837.	4 104 044. 90
Ministeriet for Søfart og Fiskeri (§ 18)	2 470 212.	2 326 420. 19
Justitsministeriet (§ 19)	16 353 528.	15 825 030. 82
Kirkeministeriet (§ 20)	3 314 384.	3 162 547. 20
Undervisningsministeriet (§ 21)	63 353 844.	63 525 956. 65
Krigsministeriet (§ 22)	35 105 129.	35 016 604. 30
Marineministeriet (§ 23)	23 008 696.	22 807 759. 97
Finansministeriet (§ 24)	23 484 519.	23 186 227. 98
Pensionsvæsenet (§ 25)	12 193 833.	12 219 336. 30
I alt . . .	321 065 667.	317 427 412. 22
Overskud, der tillægges Statens Nettoformue	18 905 571.	25 638 754. 34
	339 971 238.	343 066 166. 56

Bevægelserne i Statens Kassebeholdning

		<i>Indtægter:</i>	
§§ 1—25		<i>Kasse- og Bankbeholdning den 1. April 1930.....</i>	
		<i>Overskud af Driftsregnskabet</i>	
		Bevilling	
		Kontant.	Afskrivning.
		Kr.	Kr.
§ 26 I A.	<i>Formueindtægter:</i>		
	Faste Ejend. og Anlæg:		
	Domænerne	168 777	88 681
	Statsvirksomhederne ..	8 372 277	11 948 200
	§ 7. Adsk. Indtægter..	»	30 906
	Statsministeriet.....	»	7 270
	Udenrigsministeriet ...	»	28 672
	Landbrugsministeriet..	»	155 216
	Indenrigsministeriet...	22 500	1 470 174
	Socialministeriet.....	»	46 919
	Minist. f. off. Arbejder.	»	110 798
	Ministeriet for Handel og Industri.....	»	2 593
	Ministeriet for Søfart og Fiskeri	»	66 538
	Grønland.....	»	340 555
	Justitsministeriet.....	»	249 926
	Undervisningsminist. ...	»	873 408
	Krigsministeriet	354 300	602 462
	Marineministeriet.....	100 000	344 704
	Finansministeriet	9 200	190 289
		9 027 054	16 557 311
		i alt =	25 584 365
§ 26 I B.	Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender.....		
- I C.	Optagne Laan.....		
- I D.	Salg af Obligationer		
- I E.	Formindskelse af Mellemlægning med Ministerier og		
- I F.	Formindskelse af Indtægtsrestancer.....		
- I G.	Forøgelse af Udgiftsrestancer.....		
- I H.	Arveafgift		
- I J.	Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.		
- I K.	Valutaydelse i Henhold til Lov af 20. December 1924		

i Finansaaret 1930—31.

		Bevilling		Regnskab	
		Kr.		Kr. Ø.	
.....		37 875 343.		40 754 078. 26	
.....		18 905 571.		25 638 754. 34	
Regnskab					
Kontant.		Afskrivning.			
Kr.	Ø.	Kr.	Ø.		
190 288.		88 631. 67			
8 636 339. 63		11 962 386. 97			
»		27 039. 70			
»		7 269. 14			
»		28 672.			
»		155 963. 68			
22 500.		1 514 191. 44			
»		47 624. 44			
»		110 798.			
»		2 567. 05			
»		62 206.			
»		340 555.			
»		221 466. 07			
1 150.		878 501. 57			
347 300.		602 461. 10			
100 000.		334 679.			
9 165.		189 472. 12			
9 306 742. 63		16 574 484. 95			
i alt =		25 881 227. 58		25 584 365.	25 881 227. 58
.....		4 153 700.		4 416 027. 37	
.....		14 500.		14 500.	
.....		2 800 000.		2 764 844. 15	
Institutioner.....		5 000 000.		20 497 496. 05	
.....		»		1 990 189. 68	
.....		»		»	
.....		12 000 000.		12 512 637. 94	
.....		490 470.		507 820. 41	
og Lov af 23. December 1926...		÷ 200.		1 163. 88	
		106 823 749.		134 978 739 .66	

<i>Udgifter:</i>	
	<i>Formueudgifter:</i>
§ 26 II A.	Afdrag paa Statsgælden.....
§ 26 II B.	Faste Ejendomme og Anlæg:
	Domænerne.....
	Statsvirksomhederne.....
	Statsministeriet.....
	Udenrigsministeriet.....
	Landbrugsministeriet.....
	Indenrigsministeriet.....
	Socialministeriet.....
	Ministeriet for Søfart og Fiskeri.....
	Grønland.....
	Justitsministeriet.....
	Undervisningsministeriet.....
	Krigsministeriet.....
	Marineministeriet.....
	Finansministeriet.....
§ 26 II C.	Private Jernbaneanlæg.....
- II D.	Udlaan og Forskud.....
- II E.	Forøgelse af Mellemregning med Ministerier og
- II F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....
- II G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer.....
- II H.	Til Indkøb af Værdipapirer.....
- II J.	Forøgelse af Domænefonden.....
	<i>Kasse- og Bankbeholdning den 31. Marts 1931.....</i>

		Bevilling	Regnskab
		Kr.	Kr. Ø.
.....		39 871 992.	39 875 225. 94
Bevilling	Regnskab		
Kr.	Kr. Ø.		
498 941.	470 879. 31		
34 893 987.	34 705 218. 88		
11 500.	11 130. 34		
230 947.	230 837. 25		
442 732.	372 885. 64		
1 191 183.	1 190 034. 76		
12 865.	12 809. 03		
1 690 000.	1 689 996. 36		
380 000.	398 746. 61		
62 474.	59 404. 40		
2 151 234.	1 796 707. 35		
326 885.	326 884. 17		
1 018 508.	1 024 607. 50		
92 700.	84 514. 09	43 003 956.	42 374 655. 69
.....		542 400.	542 323. 85
.....		6 856 666.	6 698 727. 15
Institutioner.....		»	»
.....		»	»
.....		»	485 508. 54
.....		2 250 000.	2 353 334. 69
.....		490 470.	507 820. 41
.....		13 808 265.	42 141. 143.39
		106 823 749.	134 978 739. 66

Ved Finanslovforslagets Fremlæggelse fremsatte Ministeren først nogle Bemærkninger om *Statsregnskabet for 1930—31*.

Han udtalte sin Tilfredshed med, at *Driftsregnskabet* udviser et Overskud af 25,6 Mill. Kr., 7 Mill. Kr. større end budgetteret ved Bevillingslovenes Vedtagelse. Forbedringen skyldes dels Beparelser paa de fleste Ministeriers Konti — til Dels foranlediget ved Prisnedgangen — dels større Indtægter end beregnet, væsentlig paa Skatteparagraffen, nemlig 4,2 Mill. Kr., hvoraf Indkomst- og Formueskatten har givet 1,6 Mill. Kr., Forbrugsafgifterne Resten. Statsvirksomhederne har medført 850 000 Kr. større Tab end beregnet, væsentlig stammende fra Statsbanerne, hvis Underskud i det hele har andraget 31,7 Mill. Kr.

Med Hensyn til *Formuebevægelserne* nævnte Ministeren, at de samlede Udgifter paa § 26 andrager 92,8 Mill. Kr., hvoraf 40 Mill. Kr. er Anlægsudgifter, ca. 35 Mill. Kr. Nyanlæg i Statsvirksomhederne, alene for Statsbanerne og Postvæsenet 32—33 Mill. Kr. Afdrag paa Statsgælden har i 1930—31 udgjort ca. 40 Mill. Kr., hvoraf Halvdelen er ekstraordinært Afdrag, nemlig paa Statens Gæld til Landmandsbanken, der nu er nedbragt til 10 Mill. Kr. Den samlede Statsgæld var ved Regnskabsaarets Udløb 1 295 Mill. Kr.

Til Dækning af de nævnte Formueudgifter paa i alt 92,8 Mill. Kr. andrager Formueindtægterne paa § 26 68,6 Mill. Kr., og der fremkommer altsaa en Belastning af Kassebeholdningen paa Differencen, nemlig 24,2 Mill. Kr. Imidlertid er Driftsregnskabet's Overskud, 25,6 Mill. Kr., overført til Kassebeholdningen, saaledes at denne i Aarets Løb ikke alene ikke er blevet forringet, men er blevet forøget med 1,4 Mill. Kr.

Angaaende *indeværende Aars* Statsfinanser udtalte Ministeren først, at der paa indeværende Aars Finanslov er budgetteret et Overskud paa omtrent 4 Mill. Kr., men paa Grund af Lønningsudgifternes Nedgang paa Grundlag af Pristalsberegningen i Januar var man allerede ved forrige Rigsdagssamlings Slutning klar over, at dette Overskud vilde stige, antagelig med ca. 3 Mill. Kr. Det forventede endelige Resultat herudover afhænger naturligvis af, om Udgifter og Indtægter i øvrigt vil svare til de budgetterede Beløb. For Udgifternes Vedkommende mente Ministeren, at man har Grund til at regne med nogen Nedgang, idet den almindelige Prisnedgang, som der vel var taget noget Hensyn til i Forslaget, sikkert vil bevirke yderligere Nedgang for adskillige Udgifter indenfor Finansloven. For Indtægternes Vedkommende maatte der ved Finanslovforslagets Vedtagelse navnlig være en vis Frygt for Nedgangen i Forbrugsbeskat-

ningen, og Indtægten af denne Beskatning blev da ogsaa af den Grund budgetteret noget lavere end det foregaaende Aars Tal. Paa Regnskabet for 1930—31 har Forbrugsafgifterne i samlet Indtægt givet 228,7 Mill. Kr., medens der for indeværende Aar er budgetteret 216,7 Millioner, altsaa 12 Mill. Kr. mindre. De hidtil forløbne Maaneder i indeværende Finansaar har imidlertid ikke vist nogen Nedgang af Betydning paa Indtægten af Forbrugsafgifterne i Forhold til forrige Aar. Ved Udgangen af August havde Forbrugsafgifterne for indeværende Finansaar indbragt i alt 96,5 Mill. Kr., og dette svarer temmelig nøje til Resultatet fra forrige Aar og med det høje Slutbeløb, idet der i alt kun har været en Nedgang paa $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. paa dette store Beløb.

Ministeren tilføjede, at han ikke var i Stand til at sige noget om, hvorledes det vil gaa i den tilbageværende Del af Finansaaret. »Saa meget kan dog siges, at selv om der skulde komme en væsentlig Nedgang i de kommende Maaneder, vil denne kunne afbalanceres af de hidtil indkomne større Beløb, end man havde regnet med, saaledes at der skal et meget stærkt Pres til, før Indtægterne vil gaa ned under det budgetterede Beløb for indeværende Finansaar. Uden i øvrigt at optræde som Spaamand har jeg villet gøre disse Bemærkninger om Udsigterne for Statens Økonomi i indeværende Aar, og jeg har i hvert Fald Pligt til at fremhæve, at de hidtil foreliggende Kendsgerninger med Hensyn til Indtægter og Udgifter er af tilfredsstillende Karakter.«

Derefter gik Ministeren over til *Finanslovforslaget for 1. April 1932 til 31. Marts 1933* og sagde, at der ved Udarbejdelsen af dette Forslag var taget vidtgaende Hensyn til den økonomiske Situation, som har præget vort Lands Økonomi i den senere Tid. Han udtalte: »Jeg har været klar over, at der maatte regnes med en ikke ringe Nedgang i Indtægterne, og at det som Følge deraf var nødvendigt ogsaa at indføre Besparelser paa Udgiftsbudgettet, og selv om de Besparelser, som der her er Tale om at foreslaa, neppe vil vække almindelig Tilfredshed og maaske i mange Kredse, hvor Virkningerne føles, vil modtages med Beklagelse, har jeg handlet ud fra den Anskuelse, at man maa bøje sig for Nødvendighedens Lov.

De samlede Indtægter paa Finanslovforslaget er anslaaet til 309,9 Mill. Kr., og de samlede Udgifter er anslaaet til 290,1 Mill. Kr., saaledes at der fremkommer et budgetteret Overskud paa 19,8 Mill. Kr.

Paa Finansloven for indeværende Aar er de samlede Udgifter anslaaet til 326,8 Mill. Kr.; Nedsættelsen her andrager altsaa 36,7 Mill. Kr. Imidlertid falder en Del af den Udgifts-nedsættelse, der er foretaget, under Driften af Statsvirksom-

heder, som opføres paa Indtægtssiden af Finanslovsforslaget, og denne Del kommer derfor ikke direkte til Syne som Udgiftsbesparelse, men virker til at formindske Underskuddet eller forøge Overskuddet paa disse Virksomheder. Den Udgiftsnedsættelse, som saaledes har paavirket Indtægtssiden paa Finanslovsforslaget, andrager ca. 6 Mill. Kr., saaledes at det samlede Beløb for Nedsættelserne kommer op paa noget over 42 Mill. Kr.«

Ministeren omtalte nogle af de enkelte Nedsættelser, som er foreslaaet paa Finanslovsforslaget, først, at der paa de to militære Budgetter er foreslaaet en ekstraordinær Nedsættelse paa 10 Mill. Kr. Ministeren sagde: »At en saadan Nedsættelse vilde blive foreslaaet, har længe været kendt for den danske Befolkning, idet et saadant Beløb er medregnet til Dækning af Udgifterne ved det af Regeringen udarbejdede Kriseforslag for Landbrugere. I Forbindelse med Kriseforslagets Fremsættelse vil der blive fremsat et særligt Lovforslag om Bemyndigelse til at foretage denne ekstraordinære Nedsættelse af Militærudgifterne, og den paa Finanslovsforslaget optagne Nedsættelse slutter sig altsaa hertil. Denne ekstraordinære Nedsættelse paa de militære Budgetter andrager ca. 9 Mill. Kr. for Krigsministeriets Vedkommende og ca. 1. Mill. Kr. for Marineministeriets Vedkommende. — — Jeg gør straks her opmærksom paa, at der altsaa paa Forhaand er disponeret over de 10 Mill. Kr. af det budgetterede Overskud paa 19,8 Mill. Kr., og at det Overskud, der derefter kan regnes med ved den videre Behandling af Finanslovsforslaget, saaledes kun andrager 9,8 Mill. Kr.

Af andre Nedsættelser af særlig Art skal jeg nævne de 10 Mill. Kr., som for indeværende Finansaar er optaget ekstraordinært paa Indenrigsministeriets Budget som Tilskud til Kommunerne; paa Finanslovsforslaget er der ikke i Aar optaget noget tilsvarende Beløb. Ingen vil tvivle om, at Regeringen med Glæde vil yde Kommunerne al den Hjælp, som det er muligt at fremskaffe. — — Jeg skal gøre opmærksom paa, at det Lovforslag om Krisehjælp til Landbrugere, som bliver fremsat af Regeringen, netop, hvis det bliver gennemført, vil være meget værdifuldt for Kommunerne, idet den foreslaaede Krisehjælp først og fremmest skal anvendes til Udredning af Skattebetalinger til Kommunerne, Betalinger, som det formentlig ellers vilde blive meget vanskeligt for Kommunerne at faa ind.«

Derefter omtalte Ministeren Spørgsmaalet om, hvorledes Statstjenestemændenes Reguleringstillæg vil stille sig i Finansaaret, og nævnte, at der ved Udarbejdelsen af Finanslovsforslaget paa Grundlag af Juniberegningen af Prisforholdene er regnet med Tillæggets Nedgang med 1 Portion, hvilket

betyder et Beløb paa ca. 3,6 Mill. Kr., medens Ministeren ikke ansaa det for sandsynligt, at Januar-Pristallet vil medføre en yderligere Nedgang. Ministeren nævnte forskellige i Lovgivningen fastsatte Lønningstillæg, Bestillingstillæg, Repræsentationstillæg o. a., for hvilke der paa Normeringsloven vil blive foreslaaet en Nedgang med 10 pCt. Det paa indeværende Aars Finanslov opførte 5 pCt. Tillæg til Honorarer er strøget paa Finanslovsforslaget; for selve Honorarerne er der kun paa enkelte Punkter foreslaaet Nedsættelse eller Bortfald, idet Ministeren ved Spørgsmaalet om deres endelige Fastsættelse har villet afvente Udfaldet af den Undersøgelse, der foretages af Finansministeriet i Forbindelse med Lønningssraadet.

Udgifterne til Hospitaler, Anstalter, Skolehjem o. s. v. er foreslaaet nedsat i Overensstemmelse med den Nedgang, der har fundet Sted i Kostudgifterne og andre Udgifter. Ligeledes er de administrative Udgifter til Statens Virksomheder foreslaaet nedsat, saaledes Medhjælpssummer, Vederlag een Gang for alle, Repræsentationsudgifter, Kommissionsudgifter, Kontorholdsudgifter m. v. Fremdeles sagde Ministeren:

»For Statens Bygningsvæsen er der foreslaaet Besparelser paa Vedligeholdelsesudgifterne, idet jeg er gaaet ud fra, at det vil være muligt ved en bedre gennemført Økonomi at opnaa Besparelser, samtidig med at en forsvarlig Vedligeholdelse opretholdes. Med Hensyn til Udvidelser, Hovedstandsættelser o. s. v. har jeg ment det nødvendigt at foretage en Begrænsning, saaledes at der paa Finanslovsforslaget kun er optaget Udgifter hertil, hvor en Udskydelse vilde betyde forøgede Udgifter i Fremtiden for Staten, eller hvor der af andre Grunde var en absolut Nødvendighed for Gennemførelsen af saadanne Foranstaltninger.

Jeg skal endvidere nævne, at Finanslovsforslagets saakaldte frie Bevillinger er foreslaaet nedsat med 10 pCt., hvor ikke ganske særlige Forhold undtagelsesvis har medført en Afvigelse fra denne Regel. Ved de frie Bevillinger tænker jeg særlig paa Tilskud til Foreninger, Selskaber o. s. v. eller til særlige Formaal af videnskabelig og filantropisk Art, og jeg skal indrømme, at det paa mange Omraader har været med Bedrøvelse, jeg har foreslaaet Nedsættelse, men jeg har her som paa andre Omraader ment at maatte bøje mig for Nødvendighedens Lov, og jeg haaber, at man saavel i Rigsdagen som i den danske Befolkning udenfor Rigsdagen vil forstaa denne Nødvendighed, selv om man kan beklage Nedsættelsen baade af den ene og den anden Bevilling.

Overfor almindelige Rejseunderstøttelser og dermed beslægtede Bevillinger har man ment det nødvendigt at gaa endnu stærkere frem. Paa det foreliggende Forslag vil de

fleste Udgifter til Rejseunderstøttelser være fjernet eller meget stærkt nedsat. Dette sidste gælder saaledes Rejseunderstøttelser til Husmænd. Paa indeværende Aars Finanslov er der til Præmiering af Husmandsbrug og Rejseunderstøttelser bevilget i alt 215 000 Kr.; denne Bevilling er paa Forslaget for det kommende Aar foreslaaet nedsat til 167 000 Kr., altsaa med op imod 25 pCt. De fleste andre Udgifter til Rejseunderstøttelser er som nævnt helt strøget; denne Bevilling har altsaa faaet en meget stærk Nedsættelse.»

Ministeren gjorde dernæst den almindelige Bemærkning, at man ved alle Nedsættelser havde været nødt til at gaa til en vis Grad summarisk frem, og at mulig den virkelige Interesse paa et eller andet Punkt er gaaet lidt for nær; han erklærede sig derfor villig til, hvis det kan paavises, at en Nedsættelse er foretaget under Forudsætninger, som senere viser sig ikke at være de rette, at bøde derpaa.

Med Hensyn til Finanslovsforslagets *Udgiftsside* nævnte Ministeren derefter særlig kun 1 Punkt, til Forklaring af, at Pensionsvæsenet paa § 25 kun er opført med et Beløb af 1,7 Mill. Kr., medens det tilsvarende Beløb paa indeværende Aars Finanslov er ca. 12 Mill. Kr. En *reel* Nedgang paa ca. 1 Mill. Kr. er bevirket ved den nye Tjenestemandsløvs Forhøjelse af Tjenestemændenes Bidrag fra 3 pCt. til 5 pCt., ligesom Nedgangen i Reguleringstillæget medfører en Nedgang af Pensionsudgifterne, hvorved der er regnet med en Bonus paa 500 000 Kr. paa de pligtige Forsikringer, men for den væsentligste Del er Nedsættelsen paa § 25 kun formel, idet den skyldes en Ompostering af en Del Pensionsudgifter — navnlig ved Krigs- og Marineministeriet —, som er overført fra § 25 til de paagældende Ministeriers Konti i Lighed med, hvad tidligere er sket med Statsbanerne og Postvæsenet.

Vedrørende *Indtægtssiden* nævnte Ministeren først det for Statsvirksomhederne budgetterede Underskud 30,5 Mill. Kr., for Statsbanerne 29,5 Mill. Kr., Statshavnene godt 1 Mill. Kr., medens der ventes et Overskud paa Post- og Telegrafvæsenet paa 700 000—800 000 Kr. For Statsbanerne er Udgiften regnet 4—5 Mill. Kr. mindre end paa den gældende Finanslov og Indtægten 3,7 Mill. Kr. lavere end i Aar. Hvad Rentekontoen angaar, er budgetteret et Underskud paa ca. $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., medens der paa Finansloven er et Overskud paa 2,3 Mill. Kr. Denne Forskel hidrører til Dels fra, at Renten, som paa de forskellige Ministerier beregnes ved Forrentning af Aktiverne, er nedsat fra 5 pCt. til $4\frac{1}{2}$ pCt., hvilket altsaa har formindsket den almindelige Rentekonto, til hvilken Overførsel sker fra de enkelte Ministerier. Dette bevirker en Nedgang paa ca. 4 Mill. Kr., men paa den anden Side er Udgiften til Statsgældens Forrentning formindsket

med 1,2 Mill. Kr. paa Grund af Nedgangen i Statsgælden, jfr. foran. — Paa Skatteindtægterne er regnet med en Nedgang paa ca. 20 Mill. Kr. fra indeværende Aar, fra 356 Millioner til 336 Millioner. Efter de hidtidige Forhold maatte Skatterne nærmest være budgetteret uforandret som for indeværende Aar, men Ministeren har ment at maatte tage Hensyn til den Risiko for Nedgang, som de økonomiske Forhold medfører. Af Nedgangen falder 9 Millioner paa Indkomst- og Formueskatten, 2 Millioner paa Stempelafgifterne og 9 Millioner paa Forbrugsafgifterne.

Med Hensyn til § 26, *Statens Formuebevægelser*, bemærkede Ministeren, at de samlede Udgifter til Anlæg, Udlaan, Afdrag paa Statsgæld o. s. v. er anslaaet til i alt 64,6 Mill. Kr. Til Afdrag paa Statsgælden er budgetteret 25,5 Mill. Kr., og det allervæsentligste af de øvrige Udgifter medgaar til Nyanlæg. Alene Statsvirksomhedernes Nyanlæg andrager ca. 35 Mill. Kr., og heraf lægger Statsbanerne alene Beslag paa omtrent 30 Mill. Kr. Godt 12 Mill. Kr. er tænkt anvendt til nye Jernbaneanlæg, og den største Del af disse Udgifter vil gaa til Broen over Lille Bælt og til Elektrificeringen af Jernbanenettet omkring København. Til Udvidelse af bestaaende Jernbaneanlæg er budgetteret 7,5 Mill. Kr., og til Forøgelse af Statsbanernes Materiel er regnet 8 Mill. Kr., hvad der betyder en Forøgelse af godt 1 Mill. Kr. i Forhold til indeværende Aar.

Paa Stats-Laanefonden er ikke budgetteret Udlaan til Oprettelse af Husmandsbrug, da der for Tiden mangler Lovgivning paa dette Omraade. Til Gengæld er der heller ingen Indtægt budgetteret ved Salg af Husmandsobligationer, som fremkommer ved de nævnte Udlaan.

Indtægterne paa Formueparagraffen hidrører i det væsentlige fra Afskrivninger, som fra de enkelte Styrelers Budgetter er overført som Indtægt paa § 26. Endvidere er Arveafgiften opført til Indtægt med 12 Mill. Kr., Afdrag paa Laan med 4—5 Mill. Kr. og eventuelt Salg af Obligationer med ca. 6 Mill. Kr. De samlede Kapitalindtægter paa Formueparagraffen naar ikke til at dække de budgetterede Udgifter til Anlæg o. s. v., og det forudsættes derfor, at der skal tilvejebringes ny Kapital paa omtrent 18 Mill. Kr. En Del af dette Beløb vil dog kunne indvindes ved det Overskud, som Regnskabet formentlig vil udvise for Driftsbudgettet, saaledes at Kassebeholdningen kun vil blive formindsket med forholdsvis mindre Beløb.

Til Slutning udtalte Ministeren: »Hvis jeg til Slutning maa have Lov til at sammendrage kort mine Bemærkninger om de tre Finansaar, der her er omhandlet, Aaret 1930—31, det indeværende Finansaar 1931—32 og det kommende

Finansaar 1932—33, mener jeg at have Ret til at konstatere, at Statens Finanser er i god Orden. Det afsluttede Regnskabsaar har givet et betydeligt Overskud. For indeværende Finansaar har man Lov til at regne med, at de budgetterede Tal vil holde, og hvis man kan slutte fra den Tid af Aaret, der allerede er gaaet, kan der forudses højere Indtægter end paaregnet og som Følge deraf større Overskud. For det kommende Finansaar er der budgetteret en efter min Mening rigelig Balance med et Overskud til at dække eventuelt nødvendige Tillægsbevillinger, og dette er sket, idet man samtidig har kunnet regne med væsentlig lavere Skatteindtægter end paa de foregaaende Aar. Midlet hertil har været Indførelse af Beparelser, som mange maaske vil beklage, men som der i det store og hele dog sikkert vil opnaas Enighed om. Jeg har anset det for en Nødvendighed, at den danske Stats Økonomi holdes i god og sikker Balance, og det her forelagte Finanslovsforslag er Regeringens Indsats for, at dette kan ske. Jeg gaar ud fra, at alle Rigsdagens Medlemmer vil være klar over Nødvendigheden heraf, og jeg haaber, at Lovgivningsmagten vil medvirke til, at den danske Stats sunde og gode økonomiske Balance opretholdes. Jeg ved, at det har Værdi ogsaa udenfor Landets Grænser, at dette Forhold konstateres, og jeg føler mig vis paa, at dette vil være en Styrke for vort Land og vort Folk i de Tider, vi gaar i Møde, og at det vil bidrage til at gøre Gennemlevelsen af disse Tider lettere for det danske Samfund.

Dette siger jeg ogsaa under Hensyn til den øjeblikkelige Panik, som for Tiden synes at have grebet store Dele af den danske Befolkning. De Rystelser, som er kommet udefra, kan blive skæbnesvangre for vort Land. Men mest farligt er det at hengive sig til Troen paa uovervejede Beslutningers Værdi i skæbnesvangre Tider. En saa stærk Skiften i de økonomiske Forhold ude i Verden som den, vi ser fra Dag til Dag, ja fra Time til Time, kan nok opfordre til Ro og Forsigtighed. De Beslutninger, der skal træffes i Danmark — Beslutninger, der kan være afgørende for vort Fædrelands Økonomi i lange Tider —, skal ikke træffes tilfældigt og heller ikke paa tilfældige Bladredaktioner; de skal træffes af de Myndigheder, som har Pligten til at handle — og som har Pligt til at handle under fuldt offentligt Ansvar.«

Ved 1. *Behandling* var *Hans Nielsen* Socialdemokraternes Ordfører. Han beskæftigede sig først med de grønlandske og færøske Forhold, Nordmændenes Økkupation i Østgrønland — med Hensyn til hvilken han udtalte sin Glæde over den Enstemmighed, der her i Landet er om Regeringens Handlemaade deroverfor — og de økonomiske Vanskeligheder, som Færøerne kæmper med, samt Regeringens Forslag

til at bøde derpaa. — Den almindelige politiske Situation karakteriserede han som den samme som, da Rigsdagen sendtes hjem i Foraaret, omtalte Landbrugskrisen, en Udløber af Verdenskrisen, og Regeringens Kriseforslag samt Arbejdsløsheden, overfor hvilken der maa foretages noget, og som han mente det nødvendigt at mildne ved Nedsættelse af Arbejdstiden. Danmarks finansielle Tilstand ansaa han for sund, hvilket han nærmere belyste.

Venstres politiske Ordfører, *Madsen-Mygdal* — N. Neergaard udtalte sig senere om de finansielle Forhold — imødegik først nogle af Hans Nielsen imod ham rettede Bemærkninger og bestred, at Midlet til Afhjælpning af Arbejdsløsheden er Arbejdstidens Nedsættelse; hertil kræves efter Talerens Opfattelse Tilpasning af Varepriser og Arbejdsomkostninger efter Befolkningens Købeevne, hvilket Fagforeningerne modsætter sig. — Taleren gik derefter over til at omtale Statsministerens Tale ved Rigsdagens Aabning, som ikke indeholdt noget nyt. Regeringens Stilling i Grønlandsspørgsmaalet kunde Taleren og hans Parti fuldt slutte sig til, hvormed han fandt det uheldigt, at Regeringen uden forudgaaet Forhandling med Rigsdagens Partier har fremsat Tilbud overfor Færøernes Lagting om principielt finansielt Selvstyre. — Taleren kritiserede Regeringens skiftende Optræden under Valutakrisen og mente, at der derved var fremkaldt Forvirring, som dog nu i det væsentlige var ophørt. Han udtalte, at den normale Bankvirksomhed nu bør genoptages, saa at sund og naturlig Virksomhed ikke standses. En uberettiget Prisstigning bør forhindres, og hertil vil det bidrage, at kunstige og varefordyrende Prisaftaler afskaffes. — Overfor den foregaaende Talers Udtalelser om den nuværende Regerings Fortjeneste af den gode finansielle Situation gjorde han gældende, at denne for en væsentlig Del skyldes den under Venstreministeriet foretagne Reduktion af de offentlige Udgifter, »Nedskæringen«, hvis Resultater den nuværende Regering har accepteret. — Taleren fandt det uheldigt, at Regeringen efter at have forelagt sine Kriseforslag for Landboforeningerne og Husmandsforeningerne ventede saa længe med at indkalde Rigsdagen, hvorved der er gaaet Tid tabt. Han omtalte Indholdet af Kriseforslaget, og idet han fremhævede, at hans Parti ikke kunde gaa med til dets Bestemmelser om Dækning for Udgifterne dertil, udtalte han, at Partiet var villigt til at forhandle med Regeringen og andre Partier om Enkeltheder, men vilde arbejde for, at de i Partiets Kriseforslag angivne Hovedsynspunkter i størst mulig Udstrækning blev bestemmende.

De Konservatives Ordfører, *Christmas Møller*, udtalte, efter at have berørt Statsministerens Bemærkninger i Aabningstalen om Valutaforholdene og Landbrugskrisen, en

Beklagelse af, at Regeringen ikke havde taget Hensyn til de Konservatives i Sommer fremsatte Krav om Rigsdagens Indkaldelse for at drøfte Hjelpeforanstaltninger overfor Landbruget. De økonomiske Forhold her i Landet, inden Pengekrisen brød ud, betragtede han som gennemgaaende gode, men fremhævede ved en Sammenligning af Prisniveauet paa forskellige Omraader i 1914 med Prisniveauet i 1931, at den største Stigning har fundet Sted paa Skatternes Omraade, hvorfor Bestræbelserne bør rettes paa at bringe dem ned, særlig ogsaa i Landbrugets Interesse. Han omtalte, at den Handelspolitik, der bør føres, maa tage Hensyn til, at England er Landbrugets største Kunde, og de Konservatives Forslag med Hensyn til handelspolitiske Foranstaltninger er, at Danmark skal have et smidigt Toldsystem. — Med Hensyn til Krisepolitikken henviste Taleren til Partiets Forslag, som vilde blive suppleret. Vedrørende den almindelige Politik udtalte han, at hans Parti ønsker Jordudstyknings standset en Tid, og at den sociale Udgift ikke forøges. Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvem der har Æren for Finansernes gode Tilstand, hævdede han, at den skyldes det Forhold, at Regeringens Politik er blevet bremset. De Konservative vil bekæmpe den Skattepolitik, som er bebudet af Regeringen, og ligeledes dens Politik paa Militæromraadet. Med Hensyn til Regeringens Optræden i det grønlandske og det færøske Spørgsmaal stillede han sig ligesom Venstres Ordfører. — Angaaende den nærmeste Fremtids økonomiske Politik udtalte Taleren — under Fremhævelse af de store Vanskeligheder, baade tidligere og nu, ved at træffe sine Bestemmelser — at vi bør forsøge »at navigere lige midt imellem taabelig Kreditindskrænkning og en inflatorisk Bevægelse«, »at faa det hele til at gaa saa normalt som muligt«, og han tilsagde sit Partis Medvirkning til at løse de fremkommende Spørgsmaal »ud fra hele vor økonomiske og samfundsmæssige Opfattelse«.

Som Ordfører for de Radikale fremhævede *Niels Frederiksen* først Nødvendigheden af, at der under de nuværende vanskelige Forhold maa blive vist Forstaaelse og Sammenhold mellem de forskellige politiske Partier og Samfundsklasser, saa at man ikke alene søger at komme Landbruget, men ogsaa de arbejdsløse til Hjælp. Han omtalte det gode Statsregnskab og Finanslovforslaget og den gode finansielle Situation, som de bærer Vidne om, samt gjorde opmærksom paa, at naar Venstre gjorde Krav paa Æren for denne som Følge af »Nedskæringen«, maatte man erindre, at denne var ledsaget af en Skattelettelse. — Overfor Valutakrisen, om hvilken han nærmere udtalte sig, bemærkede han, at man efter hans Partis Opfattelse maa »arbejde paa kort Sigt« og

søge gennemført en Kriselovgivning, der hjælper paa Dagens og Nutidens øjeblikkelige Vanskeligheder, og ud fra denne Betragtning er Regeringens Forslag udarbejdet. Han imødegik den overfor dette og Regeringens Handlinger paa Valutaomraadet fremsatte Kritik, ligesom han omtalte Oppositionspartiernes Kriseforslag. Han sluttede med at udtale sin Anerkendelse af Regeringens Optræden i Grønlandsspørgsmaalet.

Retsforbundets Ordfører, *Axel Dam*, begyndte med at udtale sin Glæde over en Udtalelse i Statsministerens Programtale ved Rigsdagens Aabning om, at Regeringen ved Siden af at søge Krisenøden afhjulpet vil overveje, »om der kan findes Midler, som fremtidig kan lindre Overkapitaliseringen og dens Følger«. Taleren gik ud fra, at Statsministeren vil komme til samme Resultat, som Retsforbundet i sine Overvejelser af dette Spørgsmaal er kommet til: at det eneste Middel til at hindre Overkapitaliseringen er, at Staten og Kommunerne »indkasserer Renten af den almindelige Værdistigning, som ellers vilde blive omsat i Prioritetsgæld«. Han udviklede nærmere Retsforbundets Opfattelse heraf og imødegik de derimod fremsatte Indvendinger. — Finanslovsforslaget kan hans Parti ikke stemme for, da hele Statens Økonomi hviler paa et Grundlag, som efter Partiets Mening er umoralsk. Han udtalte sin Glæde over, at paa Finanslovsforslaget en Del af de Bevillinger, som Retsforbundet tidligere har forlangt fjernet, er bortskaaret, og haabede paa Tilslutning til de yderligere Forslag i den Retning, som Retsforbundet vilde stille. Endelig udtalte ogsaa han Tilslutning til Statsministerens Holdning i Grønlandssagen.

Til Forslagets 2. *Behandling* var indenfor Finansudvalget stillet 109 Ændringsforslag, alle stillede af de paagældende Ministre og tiltraadt af hele Udvalget med Undtagelse af et enkelt, stillet til § 26 af Ministeren for Søfart og Fiskeri om en Bevilling paa 230 000 Kr. til Bygning af et nyt Undersøgelsesskib til Dansk biologisk Station, hvilket Forslag Venstres Medlemmer i Udvalget modsatte sig, fordi de mente, at Tidspunktet er ikke til at bygge et nyt Skib. Ændringsforslaget vedtoges med 69 Stemmer mod 24. Paa forskellige Punkter forbeholdt Udvalget eller enkelte af dets Medlemmer sig deres Stilling til 3. *Behandling*. — Af Retsforbundets Medlemmer stilledes 98 Ændringsforslag, ligesom i tidligere Aar sigtende til at udstemme eller nedsætte Bevillinger om Tilskud til forskellige Formaal. De forkastedes alle, med 3 Stemmer for og et noget vekslende Stemmetal imod. — (Om nogle Ændringsforslag vedrørende de militære Budgetter se ndfr. under 3. *Behandling*).

Til 3. *Behandling* forelaa ikke færre end 435 Ændringsforslag, hvoraf en stor Del var betegnet som Besparelsesforslag*). Her skal nævnes nogle af de finansielt betydningsfuldste Ændringer samt de Ændringer, hvorom der ikke forelaa enstemmig Indstilling fra Finansudvalget.

Paa § 2 blev Statsbanernes Indtægt af *Personbefordringen og af Gods- og Kreaturbefordringen* nedsat med henholdsvis 1½ Mill. Kr. og 4 Mill. Kr., medens Kontoen »Andre Indtægter« forhøjedes med ¼ Million (Bidrag fra de svenske Statsbaner til Færgedriften mellem Helsingør og Helsingborg). Som Vederlag til Statsbanerne for Besørgelsen af *Postekspeditionen* paa Jernbanestationer er opført 678 000 Kr. — Bevillingen til *Elektrificering af Københavns Nærtrafik* foreslog et Mindretal (Venstre), som mente, at dette Arbejde kunde tages i et noget langsommere Tempo, nedsat med 1½ Million. Ministeren udtalte, at Forslagets Vedtagelse i Virkeligheden vilde betyde Arbejdets fuldstændige Standsning, og Ændringsforslaget forkastedes med 76 Stemmer mod 26. Med Tilslutning af et Flertal foreslog Ministeren at bevilge 1 625 000 Kr. til Anskaffelse af en ny tresporet *Færge til Store Bælts Overfarten* og et nyt *Motorskib til Kalundborg—Aarhus-Ruten*, medens til Gængæld en Bevilling paa 2 Mill. Kr. til Anskaffelse af en ny *Færge til Gedser—Warnemünde-Overfarten* skulde udgaa. Mindretallet (Venstre) ansaa disse Nybygninger for unødvendige. Ændringsforslaget vedtoges med 76 Stemmer mod 29. — Til Udbygning af *Radiofonistationen* i Kalundborg og Flytning af den københavnske Sender udenfor Byen er paa Postvæsenets Budget opført 1 650 000 Kr. (Beløbet ventes i 1932—33 refunderet af Radiospredningsfonden). Licensafgiftsbeløbet forhøjedes med 425 000 Kr. — Lytterantallet er nu 472 000.

Af *Skatterne* blev Indkomstskatten nedsat med 2 Mill. Kr., Formueskatten med 1 Mill. Kr., medens baade Stempelafgiften og Cigaretafgiften forhøjedes med 1 Million. Ogsaa Omsætningsafgiften af stærke Drikke blev forhøjet med 1 Mill. Kr. (samtidig er Statstilskuddet til Kommunerne af denne Afgift forhøjet med 300 000 Kr.). Under Hensyn til Kriseloven af 19. Oktober 1931 forhøjedes desuden Ølskatten med 3 Millioner, og i Henhold til samme Lov opførtes som Tillægsafgift paa Benzin 4,6 Mill. Kr.

*) En samlet Fortegnelse over de Besparelser, hvorom Finansministeren efter fornyet Gennemgang af Finanslovforslaget og Forhandling med de paagældende Ministre stillede Ændringsforslag, findes i Bilag 40 til Listen over Ændringsforslagene (Tillæg B. Sp. 1257).

Et Ændringsforslag til Justitsministeriets Budget om at forøge Antallet af *Færdselsbetjente* fra 8 til 12 var kun tiltraadt af et Flertal (de socialdemokratiske og radikale Udvalgsmedlemmer), idet Venstre ansaa det for bedre, om man satte det kommunale Politi noget stærkere ind paa at kontrollere Færdselen, og de Konservative mente, at Færdselspolitiet derved fik overdraget Opgaver, som ikke kunde tildeles det. Ændringsforslaget vedtoges med 68 Stemmer mod 54.

Til Indenrigsministeriets Budget forelaa et af Venstre og Konservative stillet Forslag om noget ændrede Fordelingsregler for *Bevillingen til Skytte- og Gymnastikforeninger*. Mindretallet ønskede, at der forlods skulde anvendes 15 000 Kr. til Administration, hvoraf den gamle Forening med en tredelt Organisation skulde have de 10 000, Gymnastikforeningerne 5 000; Restbeløbet skulde saa fordeles i Forhold til Medlemstallet. Flertallet hævdede derimod, at det burde blive ved den en Gang trufne Ordning og hele Beløbet fordeles i Forhold til Medlemstal. Ændringsforslaget forkastedes med 69 Stemmer mod 51. — Til samme Budget føjedes to nye *Tekstanmærkninger* om ekstraordinært Tilskud til Kommunerne. Ved den ene bemyndiges Indenrigsministeren til med Finansudvalgenes Tilslutning at anvende indtil 1½ Mill. Kr. til *Støtte for Kommuner*, for hvilke der maatte opstaa særlige Vanskeligheder, ved den anden fik Ministeren Bemyndigelse til at *fravige Reglerne for Fordelingen* af det i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 fastsatte Tilskud til Kommunerne paa 1½ Mill. Kr., »saaledes at Beløbet alene kommer de Kommuner til gode, som Indenrigsministeren med Finansudvalgenes Tilslutning maatte bestemme«. I Anledning af denne sidste Anmærkning udtalte Pinholt (V.), at Finansudvalget var gaaet ind herpaa under den Forudsætning, at det kun var de Kommuner, der faar minimale Beløb, man kunde tænke sig at fratage disse Beløb for det kommende Aar, hvortil Ministeren bemærkede, at Meningen dog maatte være »relativt minimale Beløb, thi det kan jo tænkes, at meget velstillede Kommuner, Skattelykommuner, hidtil har faaet et Beløb, som maaske i sig selv ikke kan siges at være et minimalt Beløb, men som i Forhold til de paagældende Kommuners Budget er et minimalt Beløb, som der ikke er nogen Grund til at opretholde«.

Som en Spareforanstaltning blev det paa Handelsministeriets Budget foreslaaet helt at stryge Tilskuddet til *Tyendesporeforeninger*. Et Mindretal (Venstre) fandt dog dette for vidtgaaende og stillede Underændringsforslag om at nedsætte Bevillingen med 7 500 Kr. til i alt 15 000 Kr. Underændringsforslaget forkastedes med 65 Stemmer mod 29. — Samme

Mindretal gik imod en Bevilling paa 600 000 Kr. som første Del af en toaarig Bevilling paa 1 700 000 Kr. til Bygning af et nyt *Fiskeriinspektionsskib* af »Hvidbjørn«-Typen, hvilken Udgift Mindretallet ikke ansaa for paatrængende nødvendig i Øjeblikket. Det paagældende Ændringsforslag vedtoges med 75 Stemmer mod 32.

En Række Besparelsesforslag om Nedsættelse af Understøttelserne til *kommunale og private Mellem- og Realskoler og Gymnasier* samt om Forhøjelse af *Skoleafgiften* til Statens Gymnasier fandt ikke Tilslutning fra konservativ Side, medens Venstre efter Omstændighederne kunde gaa med til de paagældende Ændringsforslag, om end med stor Betænkelighed og under den bestemte Forudsætning, at Nedsættelserne kun gælder for et Aar. Ændringsforslagene vedtoges med 97 Stemmer mod 18. Derimod var der i Finansudvalget fuldstændig Enighed om *Forfatterunderstøttelserne*, og Ordføreren gjorde i sin Omtale heraf den Bemærkning, at det var paalagt ham enstemmigt af Finansudvalget at udtale, »at Udvalget betragter det som ganske givet, at de Forfattere, der kræver Udlaansafgift af deres Bøger, ikke bør oppebære Understøttelse paa Finansloven«.

Som ovenfor omtalt var der paa Finanslovsforslaget ved dets Fremlæggelse foreslaet ekstraordinære Nedsættelser paa *de militære Budgetter* til et samlet Beløb af ca. 10 Mill. Kr. Ved 2. Behandling vedtoges imidlertid en Række af Forsvarsministeren med Udvalgets Tilslutning stillede Ændringsforslag om Forhøjelser paa Krigsministeriets og Marineministeriets Budgetter til et Beløb af henholdsvis ca. 6½ Mill. Kr. og ca. 1 Mill. Kr., Ændringsforslag, der ifølge Ordførerens Udtalelse angik »Reguleringer som Følge af, at Forslag til Lov om ekstraordinær Nedsættelse af Militærudgifterne bortfaldt og Kriselovene gennemførtes«. Til 3. Behandling stillede det konservative Mindretal Ændringsforslag om yderligere Forhøjelse med i alt 7,5 Mill. Kr. (paa § 22: 1,1 Million, paa § 23: 6,4 Millioner), idet den bevillingsmæssige Administration af Forsvarslovene efter Mindretallets Mening ikke var i Overensstemmelse med bestaaende Love. Alle disse Ændringsforslag forkastedes. Herefter erklærede Christmas Møller (K. F.), at da Finanslovsforslaget indeholdt »en decideret Lovgivning paa Finansloven, som vi for vort Vedkommende ikke kan være med til«, maatte han anbefale sine Meningsfæller at undlade at stemme ved Afstemningen over Lovforslaget.

Der førtes ikke ved 3. Behandling nogen egentlig »Generaldebat«, men Korsgaard (K. F.) gjorde i nogle Bemærkninger om Finanslovens *Overskud* opmærksom paa, at der nu var opført Indtægter i Henhold til Loven om Kriseforanstalt-

ninger (se ovenfor), men ikke tilsvarende Udgiftsbeløb, hvad man maatte tage Hensyn til ved Bedømmelsen af, om Overskuddet vilde være tilstrækkeligt til at dække Nedgangen i Toldindtægterne. Finansministeren gav Taleren Ret i denne Betragtning og anslog det paagældende Beløb til ca. 6 Mill. Kr.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 88 Stemmer.

I sin Redegørelse i *Landstinget* for Finanslovforslagets Hovedposter fremhævede Finansministeren, at det budgettede *Overskud* paa 14,7 Mill. Kr. i Folketinget var betragtet som en Reserve, idet der paa to Punkter hersker en Usikkerhed, som man ikke havde kunnet overvinde. Det gælder med Hensyn til Betalingen af *Statsgældsrenter* til Udlandet, hvor der maa regnes med et Kurstab, som Ministeren — hvis det i Øjeblikket skulde budgetteres — mente maatte sættes til 10 à 11 Mill. Kr., og det gælder med Hensyn til *Toldindtægterne*, i hvilke der som Følge af Valutareguleringen kan være Mulighed for en ikke ringe Nedgang. — Partiernes Ordførere var Hauch (V.), C. F. Sørensen (S.), Ellinger (K. F.) og Gunnar Fog-Petersen (R. V.). Endvidere talte Jensen-Klejs (V.), som beklagede Raseringen af Bevillingen til Tyendespareforeninger, M. C. Jensen (V.), der fandt Nedsættelsen af Bevillingen til Udplantning af Rødspætter for vidtgaende og ønskede genindført Præmiering for Drab af Sæler, samt Simonsen (S.), som henstillede til Overvejelse at lægge Byrden ved Pensionering af de til Universitetsundervisningen i Aarhus knyttede Professorer dér, »hvor Byrden ved Lønningen i øvrigt hviler«. — Finansudvalgets Flertal (Udvalget undtagen de konservative Medlemmer) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, medens Mindretallet (Døcker og Schovelin) ikke kunde stemme for Forslaget, »da nogle af de paa §§ 22 og 23 opførte Bevillinger ikke opfylder de herom gældende Love«. — Ved 3. Behandling vedtoges Finanslovforslaget enstemmigt med 61 Stemmer.

Lov om Tillægsbevilling

for Finansaaret fra 1. April 1931 til 31. Marts 1932.
(Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 5889—C. Sp. 1601, 1987].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{8}{2}$ (F. Sp. 3258). 1. Beh. $2\frac{3}{2}$ (F. Sp. 3316). Henvist til Finansudvalget (se Side 26). Betænkning (B. Sp. 1681) afgiven $1\frac{8}{3}$. (Ordfører: L. D. Rasmussen). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4485). 3. Beh. $3\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4683, 4755 og 4837). *Oversendt til Landstinget* 1. Beh. $\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1728). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (L. Sp. 1740). 3. Beh. $\frac{2}{4}$ (L. Sp. 1763). *Loven stadfæstet 14. April 1932.* (Lov-Tid. Nr. 124).

Loven indeholder følgende Beløb paa *Oversigten over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1931—32*:

<i>Løbende Indtægter:</i>	Efter det forelagte Lovforslag	
	Kr.	Kr.
Udbytte af Domænerne (§ 1)...	13 928	14 168
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2).....	÷ 4 815 317	÷ 5 250 317
Rentekonto (§ 3).....	÷ 7 846 416	÷ 3 964 369
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4).....	÷ 9 723	÷ 6 300
Skatter og Afgifter (§ 5).....	9 167 565	9 266 465
Klasselotteriet (§ 6).....	÷ 4 069	÷ 4 069
Adskillige Indtægter (§ 7).....	2 538 908	2 452 487
Merindtægt... ÷	955 124	2 508 065

<i>Løbende Udgifter:</i>	Kr.	Efter det forelagte Lovforslag
		Kr.
Statsministeriet (§ 11).....	36 265	36 265
Udenrigsministeriet (§ 12).....	170 666	170 666
Landbrugsministeriet (§ 13).....	1 447 313	245 652
Indenrigsministeriet (§ 14).....	4 323 748	4 219 695
Socialministeriet (§ 15).....	130 066	÷ 1 002 761
Ministeriet for offentlige Arbejder (§ 16).....	÷ 175 748	90 067
Ministeriet for Handel og Industri (§ 17).....	136 955	65 800
Ministeriet for Søfart og Fiskeri (§ 18).....	÷ 32 636	÷ 36 141
Justitsministeriet (§ 19).....	377 468	292 429
Kirkeministeriet (§ 20).....	÷ 38 904	÷ 44 916
Undervisningsministeriet (§ 21)..	1 676 565	1 158 064
Krigsministeriet (§ 22).....	÷ 454 678	÷ 190 243
Marineministeriet (§ 23).....	408 459	529 630
Finansministeriet (§ 24).....	1 257 549	1 034 739
Pensionsvæsenet (§ 25).....	÷ 1 144 808	÷ 1 144 808
Merudgift...	8 118 280	5 424 138
Den beregnede Merindtægt er...	÷ 955 124	2 508 065
saa at der er et Underskud paa	9 073 404	2 916 073

Paa § 26, *Formuebevægelser*, er der paa den vedtagne Lov en Merudgift af 20 766 684 Kr., paa det fremlagte Lovforslag af 13 292 217 Kr.

Ved Lovforslagets Fremlæggelse gav Finansministeren først en Række Oplysninger om nogle af de større Enkeltposter paa Forslaget. Hvad *Udgiftssiden* angaar, oplyste Ministeren, at den nye Tjenestemandsløve medførte Forhøjelser til et Beløb af ca. 3 Mill. Kr. og Besparelser (ved Nedgang af Reguleringstillæget) paa ca. 6 Mill. Kr. Den store Udgiftsstigning paa Indenrigsministeriets Budget skyldtes for de 3 Millioners Vedkommende Tilskud til Amternes Sygehusudgifter i Henhold til Kriseloven, til Dels ogsaa Bevillinger til nødvendige Hovedstandsættelser paa offent-

lige Bygninger m. v. Af Udgiftsforøgelsen paa Justitsministeriets Budget hidrørte 117 000 Kr. fra Afskrivninger af Statens Tab paa Beløb, som Skifteretterne havde indestaaende i 3 likviderede Banker (Andelsbanken, Diskontobanken og Skive Bank), og af Udgiftsstigningen paa Finansministeriets Budget var ca. $\frac{3}{4}$ Million en Følge af Tab ved Erhvervenes Laanefond, medens $\frac{1}{4}$ Million repræsenterede Vederlaget til Kommunerne for Opkrævning af et ekstra Kvartals Skat. Nedgangen i Pensionsudgiften hænger sammen med Forhøjelsen af Tjenestemændenes Pensionsbidrag fra 3 til 5 pCt. — Paa *Indtægtssiden* skyldtes det forøgede Underskud paa § 2 Statsbanerne, som regnede med en Mindreindtægt paa i alt 9,5 Mill. Kr., medens Udgiftsformindskelsen kun androg ca. 4 Mill. Kr. (under Sagens Behandling i Rigsdagen blev Udgifterne dog yderligere nedsat med ca. 200 000 Kr.). Paa Rentekontoen var de næsten 4 Mill. Kr.s Udgiftsforøgelse foraarsaget af Kurstab ved Betaling af Statsgælds-Renter i Udlandet. (Dette Beløb forhøjedes ved Ændringsforslag med 875 000 Kr.). Ministeren bebudede et yderligere Minus paa Rentekontoen, fordi Statens Aktier i Landmandsbanken ikke gav Udbytte for 1931, og ved 2. Behandling nedsattes »Renter af Værdipapirer« med næsten $2\frac{1}{2}$ Million, væsentlig af denne Grund. Til Gengæld kunde Skatter og Afgifter budgetteres over 9 Mill. Kr. højere (Indkomst- og Formueskatten gav saaledes 1 Mill. Kr. mere, Toldafgifterne 3 Millioner, Ølskatten 1,6 Million, Tobaksafgifterne 2 Millioner og den nye Tillægsafgift paa Benzin 1,4 Million mere, medens Tillægsafgiften paa Spiritus gav 1,6 Mill. Kr. mindre end budgettet)*). Af Indtægtsstigningen paa Kontoen »Adskillige Indtægter« hidrørte 1 Million fra Afgiften fra Spritfabrikkerne, medens 351 000 Kr. var Andel af Nationalbankens Overskud og 429 000 Kr. Nationalbankens Afgift i Anledning af Seddeloverskridelse i Henhold til Bekendtgørelse af 13. Oktober 1931 (sidstnævnte Beløb forhøjedes senere med 86 000 Kr.).

Finansministeren gjorde dernæst nogle Bemærkninger om *Posteringen* af de Indtægter og Udgifter, der skyldes den i Efteraaret vedtagne *Kriselov*. Man har saa vidt muligt holdt Posteringen borte fra Driftsbudgettet. Dette har imid-

*) Ministeren tilføjede i denne Forbindelse nogle Oplysninger om de Motorafgifter, der tilfalder *Kommunerne*, og anførte, at der paa Vægtafgiften og den almindelige Benzinafgift havde været en Stigning paa henholdsvis 3,5 Million og 2,5 Million, medens man maatte regne med, at Omsætningsafgiften vilde give 2,5 Million mindre end beregnet.

lertid ikke kunnet lade sig gøre for de ovennævnte 3 Mill. Kr. til Lettelse af Amternes Sygehusudgifter, men paa den anden Side er saa ogsaa paa Skattekontoen medtaget enkelte Indtægter, som stammer fra Kriselovens Bestemmelser (Benzin-afgiften, en Del af Ølskatten m. m.), og Ministeren antog, at de 3 Mill. Kr.s Udgift og den forøgede Indtægt paa de indirekte Skatter omtrent kunde afbalancere hinanden. Denne Posteringsmaade har bidraget til, at § 26 balancerer med et særlig stort Beløb, idet her er opført 19,2 og 24 Mill. Kr. henholdsvis som Indtægt og Udgift i Henhold til Kriseloven af 19. Oktober 1931. Ogsaa Statslaanet i Henhold til Loven af 5. November 1931*) er som ny Indtægt og ny Udgift ført over § 26. Blandt reelle Ændringer paa denne Konto fremhævede Ministeren Bevillinger til forøgede Anlæg ved Jernbanerne, til Bygningen af en Store Bælts Færge og et nyt Skib til Kalundborg—Aarhus-Overfarten samt 1 Mill. Kr. til Dobbeltscenen.

Med Hensyn til det samlede *finansielle Resultat* udtalte Ministeren det Haab, at Balancen for 1931—32 kunde holdes. Et Overskud som i de foregaaende Aar kunde man ikke vente. Hvad den fremtidige finansielle Situation angaar, pegede Ministeren paa, at der maa regnes med større Udgifter til Statsgældens Forrentning, og at man ligeledes maatte forudsætte, at der skal ydes væsentlige Beløb til de arbejdsløse, medens Toldindtægterne maa forventes at gaa meget betydeligt ned paa Grund af Valutaordningen. Man maatte derfor være forberedt paa ret kraftige Foranstaltninger for at tilvejebringe den fornødne Balance paa Finansloven. »Jeg tror ikke«, tilføjede Ministeren, »vi skal komme ind paa dette at vedtage Finanslove, der ikke balancerer, det vilde være den farligste Vej at komme ind paa, og det maa jeg for mit Vedkommende paa det kraftigste advare imod«.

I sine Slutningsbemærkninger kom Ministeren ind paa en Omtale af *Valutaspørgsmaalet*. Ministeren gjorde først gældende, at Afgørelsen af Spørgsmaalet om »Fordelingen af Købeevnen indenfor Grupperne af det danske Folk ingen som helst Betydning har for Spørgsmaalet om, hvorvidt den danske Valuta kan holdes overfor Udlandet eller ej . . . Det afgøres af andre Forhold. Det kan f. Eks. afgøres af, om den samlede Købeevne i vort Land er i Stigning eller ej, men det afgøres ikke af, at Købeevnen skal flyttes fra een Gruppe

*) Vedrørende dette Laan oplyste Ministeren, at der var tegnet et langt større Beløb i *Statsobligationer* end ventet, nemlig 14,5 Mill. Kr., og at Bankerne ikke havde lidt Tab ved den overtagne Risiko, da det Beløb, som det var forudsat skulde tegnes i det aabne Marked, blev optaget.

af Befolkningen til en anden. Det har ingen Betydning i saa Henseende«. Dernæst advarede Ministeren imod Forsøg paa at gaa ned til en lavere Kroneværdi i Forhold til Sterling, idet han pegede paa de mulige Konsekvenser deraf dels for de forskellige Dele af Befolkningen, dels med Hensyn til Kronen som Spekulationsobjekt, dels — og navnlig — for Danmarks Samhandel med Udlandet, især England.

Finansministerens Forelæggelsestale gav Anledning til nogen Diskussion ved 1. *Behandling*, idet Korsgaard (K. F.) — som i øvrigt havde forstaaet Ministeren saaledes, at han betragtede Balance paa Finansloven som Betingelse for at bevare Kronens Værdi — polemiserede mod den Opfattelse, at det i Praksis vilde være muligt »at rive Kronens Stilling helt ud af Forbindelse med den indre Fordeling«. Til Udjævning af de bestaaende Modsætningsforhold ansaa Taleren »Venstres Vej, Tilpasningen« for praktisk talt ufremkommelig. Ligeledes vendte han sig mod »Inflationens Vej«, bl. a. fordi Inflation »vil virke saa overordentlig urimeligt, saa overordentlig ujævnt i mange Tilfælde« og tillige »betyde kolossale Tab for den . . . passive Kapital«. Men da en stor Del af Landbefolkningen uden Hensyn til tidligere politisk Stade var »ved at komme ind paa den Vej«, hævdede Taleren Nødvendigheden af ved Siden af den størst mulige Beskæftigelse at tilvejebringe »en vis Tilpasning indenfor Erhvervene« ved at give det producerende Landbrug en betydelig Lettelse. Og Hjælpen burde »ikke ydes i Kraft af Trangsgrenser, men ydes for at bidrage væsentligt til at gøre Bedriften rentabel.« — I sit Svar udtalte Finansministeren, at han var enig i, at Balance paa Statsregnskabet var nødvendig ogsaa af Hensyn til Kronens fremtidige Stilling, men Ministeren troede dog ikke, »at der er en saa minutios Forbindelse mellem Spørgsmaalet om Balance paa Statsregnskabet og Kronens Værdi, som det ærede Medlem syntes at forudsætte« »Det, der er Faren for Valutaens Værdi, som i ikke ringe Omfang bestemmes af udenlandske Synspunkter om vort Land, er, om der gennem Statsbudgettets Opsvulmen eller Mangel paa Dækning skabes en Inflation, som man udefra maa vente fører til et Tryk paa den danske Krones Værdi«. Ministeren erklærede sig i øvrigt ganske uenig i det Synspunkt, at det skulde være en bedre Maade at hjælpe Landbruget ved en Nedsættelse af Ejendomsskatterne end ved at følge de i Kriseloven fulgte Principper.

Til 2. *Behandling* forelaa 325 *Ændringsforslag*, alle tiltraadte af hele Udvalget. Ordføreren (L. D. Rasmussen) dvælede særlig ved en Bevilling paa 651 000 Kr. til Afvanding

af Marsken ved Tønder og kritiserede, at Udgiftssummen, der ved Overslaget i 1925 lød paa 3,7 Mill. Kr., ved en Gennemgang i 1931 var kommet op paa 6,1 Mill. Kr., en Kritik, hvortil han fik Tilslutning af Pinholt (V.), som tilføjede, at Ordføreren her havde alle Partier i Finansudvalget bag sig. Landbrugsministeren erklærede sig villig til at lade foretage en Undersøgelse af Sagen. Ved et andet Ændringsforslag til Landbrugsministeriets Budget forhøjedes Tilskuddet til Lønning af Foreningskonsulenter med 470 000 Kr., saa at den samlede Bevilling bliver paa 1 Mill. Kr.*) — Af de øvrige Ændringer, hvoraf flere er omtalt i det foregaaende, skal endnu kun nævnes følgende vedrørende § 26: En paa Finansloven opført Bevilling paa 4 769 000 Kr. (Indtægt ved Salg af Statsbaneobligationer) udgik, da »man paa Grund af Tidernes Ugunst ikke har fundet det formaalstjenligt at optage Laanet«. Som Laan til Privatbaner i Henhold til Loven af 14. Marts 1931 opførtes 4 391 000 Kr., som Laan til Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, at tilbagebetale inden Udgangen af 1932, 2 Mill. Kr. Arveafgiften blev nedsat med 1 Mill. Kr., og Statens Nettoformue formindskedes paa Grund af Kurstab paa Værdipapirer med 2½ Mill. Kr.

Ved *Samraad* var bl. a. forhandlet om Fiskeriselskabet »Isvirki«. Statsministeren udtalte herom, at »det er en Selvfølge, at hele denne Sag maa og vil blive grundigt undersøgt«, og der var Enighed om at udsætte Sagens Behandling, indtil en Række Enkeltheder var nærmere belyst og der forelaa en endelig Opgørelse. — Med Hensyn til Færdiggørelsen af Christiansborg, hvorom der var forhandlet med Indenrigsministeren, udtalte denne, »at der regnes med, at med Udgangen af det kommende Finansaar vil endelig være tilendebragt Istandbringelsen og Ibrugtagelsen af alle Lokaler her paa Christiansborg«.

»Generaldebatten« ved Finanslovens 3. Behandling blev i Aar udsat til 3. *Behandling af Tillægsbevillingsloven*, og der førtes ved denne Lejlighed en længere Forhandling om Rætningslinierne for den Politik, der var ført og burde føres paa Kriselovgivningens Omraade, men i Særdeleshed om *Valutaspørgsmaalet*. Da der imidlertid kort Tid i Forvejen — ved Drøftelsen af Valutalovens Forlængelse — var fremført tilsvarende Synspunkter angaaende dette Spørgsmaal af de samme Talere (Hans Nielsen [S.], Madsen-Mygdal [V.],

*) Ved 3. Behandling bebudede Finansministeren, at der til Bekæmpelse af Mund- og Klovesygen vilde medgaa ca. 500 000—600 000 Kr. mere end budgetteret.

Christmas Møller [K. F.], Niels Frederiksen [R. V.] og Holstein [K. L.], henvises i det hele til Omtalen af denne Sag*) (se Nr. 58), hvortil her kun skal føjes et Par supplerende Citater. *Madsen-Mygdal* gengav en Udtalelse af Professor Axel Nielsen om, at naar man vilde fastholde faste Valutakurser, maatte enten Produktionsomkostningerne nedsættes eller de udenlandske Priser stige, og tilføjede: »Men hvis nu ingen af disse to Ting sker, og det er der jo ingen som helst Udsigt til, saa er Tallet 18,16 — eller i Dag altsaa 18,20, men det er jo ikke en virkelig Fastsættelse — kun en Fiktion; det er kun en Indbildning, ja, det er værre end det, for det er en Tildækning af vor valutamæssige Stilling, i Ly af hvilken Kronens virkelige Værdi stadig kan forringes, saaledes som det efter min Opfattelse uvægerligt vil ske, dersom vi her i Landet fortsætter med en økonomisk Politik, der ved at fastholde Udgifter, som Befolkningen ikke har Indtægter til at dække, uvægerligt maa medføre en Udhuling af Kroneværdien«. — *Christmas Møller* mindede om, at de Konservative havde ønsket, »at man skulde være gaaet andre Veje, at man skulde have opsagt Handelstraktater og gennem en effektiv Told- og Importforbudspolitik ordnet de økonomiske Forhold i Landet. Men man foretrak den anden Vej, og vi gik loyalt med, fordi vi er af den Opfattelse, at paa et saadant Omraade gælder det om, saa vidt gørigt, at have Enighed mellem Partiernes. Men i det Øjeblik, man saa vil rokke ved denne Ordning og tage Led ud deraf, saa maa man ogsaa være klar over, at dette ikke lader sig gøre. Man kan ikke opretholde en Del af en Ordning og tage en anden ud«. — *Niels Frederiksen* hævdede, at man ikke samtidig kunde give Udtryk for Ønsket om at følge Sterlingkursen og for den Opfattelse, at Landbrugerne faar for lidt for deres Sterling. »Den frie Spekulation med fremmed Valuta indenfor vort Lands Grænser vil under ingen Form eller Forhold gavne det danske Landbrug. Den Dag vi slipper Spekulationen med den fremmede Valuta fri, faar vi de svingende Valutakurser, og da faar vi de banktekniske Restriktioner, da faar vi Usikkerheden i Vareimporten, i Om sætningen, da faar vi hele den Vanskelighed, der fremkommer i Erhvervslevet, naar man har et fluktuerende Pengevæsen.« — *Finansministeren* betegnede det som »det mest skæbnesvangre, der kunde ske, om vi herhjemme foretog saadanne Ting eller ordnede vore Valutaforhold saaledes, at man i England med Rette — eller med Urette, vilde man maaske sige her i Landet, men det vilde efter min Mening komme nogenlunde ud paa det samme — kunde pege paa, at Dan-

*) Se ogsaa ovenfor under Fremlæggelsen og 1. Behandling af Tillægsbevillingsloven.

mark overfor England var et Dumping-Land.« Derimod an-
saa *Holstein* det for udelukket, at en Ændring i den danske
Valutapolitik »paa Linie med det, der har været Formaalet
for den ændrede engelske Valutapolitik, i England vilde
blive »opfattet som en uvenskabelig handelspolitisk Handling
fra dansk Side, forudsat vel at mærke, at der her i Landet
findes en Regering, der har forstaaet, at det for Landbrugets
Skyld og for vore eksporterende Erhvervs Skyld og af Hensyn
til hele vort frygtelige Gældsproblem er ønskeligt at føre en
saadan Politik, og som derfor er bestræbt paa at forklare den
danske økonomiske Situation overfor de engelske Stats-
myndigheder«.

Henimod Slutningen af Forhandlingen spurgte *Holstein*
om, hvorvidt der af Regeringen var sket Indstilling til Finans-
udvalget om, at Direktør Riis-Hansen erholdt en Pension paa
8 000 Kr. som fhv. Minister i Ministeriet M. P. Friis, og om
tidligere Direktør Fr. Rothe paatænkte udnævnt til bank-
teknisk tilforordnet i Hypotekbanken. Spørgsmaalene blev
ikke besvaret fra nogen Side.

Ved Sagens 3. Behandling i *Landstinget* tog Forsvarsmini-
steren Ordet for at imødegaa Kritik, der fra forskellig Side —
»i sin stærkeste Form i en Artikel i »Berlingske Tidende« for
29. Marts med Overskrift »Admiral Rechnitzer« af Lands-
tingsmand, Professor H. O. G. Ellinger« — var fremkommet
mod *Udnævnelsen af Admiral Rechnitzer til Viceadmiral* og,
i Forbindelse dermed, af hans Udnævnelse i 1925 til Kontre-
admiral. Ministeren bestred Grundlaget for og Berettigelsen
af den rejste Kritik og erklærede, at han alene havde An-
svaret for Udnævnelserne og havde taget Initiativet uden
Paavirkning fra Admiral Rechnitzer. I sit Svar fastholdt
Ellinger Rigtigheden baade af sin Fremstilling af Kontre-
admirals-Udnævnelsen og af sin Redegørelse for Viceadmirals-
Udnævnelsen, for hvilken han i øvrigt ikke havde angrebet
Ministeren, men »den Mand, som man maatte befrygte blev
udnævnt til Viceadmiral«.

A.

Vedtagne Love.

1. Lov om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 5141—C. Sp. 295, 385].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1882). 1. Beh. $\frac{3}{12}$ (F. Sp. 1982). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gerhard Nielsen, Vilhelm Rasmussen [Form.], Knud Hansen, Larsen [Bjerre], Jønson, Jens Sørensen [Sejlfjord], Jens Jensen [Sekr.], Rager, Duborg, Thorhauge, Fuglsang, Vadgaard, Johannes Hansen, Pürschel og Carlsen-Skiødt). Betænkning (B. Sp. 497) afgiven $\frac{27}{1}$. (Ordfører: Vilhelm Rasmussen). 2. Beh. $\frac{29}{1}$ (F. Sp. 2906). 3. Beh. $\frac{29}{1}$ (F. Sp. 2910). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{2}$ (L. Sp. 894). 2. Beh. $\frac{3}{2}$ (L. Sp. 905). 3. Beh. $\frac{3}{2}$ (L. Sp. 906). *Loven stadfæstet 19. Februar 1932.* (Lov-Tid. Nr. 27).

Loven gaar ud paa følgende:

Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund, som ikke hidtil her har været undergivet privatøkonomisk Udnyttelse, *tilhører den danske Stat*. Efterforskning og Indvinding af saadanne Raastoffer forbeholdes Staten.

Statsministeren kan, efter at Sagen har været forelagt for et af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 45 valgt Udvalg paa 4 Medlemmer, for Tidsrum af indtil 50 Aar ad Gangen meddele *Bevilling med Eneret til Efterforskning og Indvinding* af Raastoffer. Retten kan stædligt begrænses. Ejeren af den Grund, hvorunder Stofferne findes, har Fortrinsret til Opnaelse af Bevilling, for saa vidt han opfylder denne Lovs Betingelser. Eneretsbevilling maa ikke meddeles, forinden der for Ministeren foreligger fuldstændige Planer for de tilsigtede Foranstaltninger, og det for Ministeren er godtgjort, at de efter Ministerens Skøn til Efterforskningen fornødne Pengemidler er sikrede. Forinden Indvinding eller

dertil sigtende Foranstaltninger iværksættes, skal de i saa Henseende fornødne Anlæg være godkendt af Ministeren, for hvem det endvidere skal være godtgjort, at de efter Ministerens Skøn til Indvindingsvirksomheden fornødne Penge-midler er sikrede.

Enhver, der i Medfør af denne Lov lader udføre en Dybde-boring, skal til »Danmarks geologiske Undersøgelse« indsende *Meddelelse* om Boringens Beliggenhed, om de gennemborede Jord- eller Stenlags Tykkelse og Beskaffenhed og om de fundne Raastoffer samt Prøver af Jord- og Stenlagene og af Raa-stofferne. Inden Boringen paabegyndes, skal Meddelelse herom indsendes, saaledes at »Danmarks geologiske Under-søgelse« kan øve *Kontrol* med Boringen under dennes Ud-førelse.

Eneretsbevillingen er endvidere *betinget af*:

- 1) a t Indehaveren følger Ministerens Bestemmelse om Brug af indenlandsk Arbejdskraft ved Rettens Udnyttelse og om, hvilke af Styrelsen og Driftsledelsen der skal være i Besiddelse af dansk Indfødsret,
- 2) a t Bevillingen ikke overdrages til andre uden Ministerens Samtykke, eller uden at Vederlaget er oplyst,
- 3) a t Virksomhedens Vedtægter godkendes af Ministeren,
- 4) a t Virksomheden betaler det af Ministeren fastsatte Tilsyn, hvis Paabud til Sikring af Statens Interesser skal efterkommes. Tvist afgøres af Ministeren,
- 5) a t Virksomheden, selv om den ikke maatte være underkastet Aktieselskabsloven, underbygges økonomisk overensstemmende med denne Lovs Bestemmelser,
- 6) en Afgift til Statskassen, der fastsættes ved Bevillingens Meddelelse,
- 7) a t Indvindingsvirksomheden er i Gang inden 4 Aar efter Bevillingens Meddelelse,
- 8) a t Virksomheden ikke opgives,
- 9) a t den ikke lades ude af Drift i 2 paa hinanden følgende Aar.

Bevillingen fortabes, hvis nogen af de forannævnte almindelige eller ved Bevillingens Meddelelse satte særlige Betingelser ikke opfyldes, eller en af de fastsatte Tidsfrister overskrides. Foreligger »force majeure« i et vist Tidsrum, forlænges Fristen med et tilsvarende Tidsrum.

Ved Eneretsbevillingens Meddelelse træffes Bestemmelse om, hvorledes der ved dens Udløb, Opgivelse eller Fortabelse vil være at forholde med de til Indvindingen hørende Anlæg.

Enhver er pligtig til midlertidigt eller endeligt at *afgive* den *Grund*, som er fornøden til Efterforskning og Udnyttelse i Henhold til denne Lov, hvad enten Foranstaltningerne udføres for Statens Regning eller af andre i Medfør af denne Lov, samt til at finde sig i de Indskrænkninger i og Ulemper for Driften af hans Ejendom, som deraf maatte være en Følge, alt imod fuld Erstatning. Fuld Erstatning skal endvidere gives for Skade og Ulempe, der ved de paagældende Foranstaltninger paaføres Ejendomme eller Virksomheder, af hvilke der ikke kræves Arealafstaaelse.

Ekspropriationen foretages af en Kommission paa 3 Medlemmer, af hvilke Statsministeren udnævner det ene, der indtræder som Formand, medens et Medlem vælges af vedkommende Amtmand (i København af Overpræsidenten) og et Medlem af Kommunalbestyrelsen for den By eller Sognekommune, i hvilken Grundafstaaelsen skal finde Sted. Kommissionen kan tilkalde teknisk sagkyndige Mænd, som dog ikke har Stemmeret, men kun kan udtale sig til Vejledning.

For de Lodsejeres Vedkommende, med hvilke Kommissionen opnaar Overenskomst om Vederlaget for de afstaaede Arealer m. v., fastsætter den endeligt den Erstatning, som skal ydes. Kommissionen bestemmer i saa Fald tillige, hvilken Del af Erstatningen der, hvis Ejendommen bruges af en anden end Ejeren, skal tillægges Brugeren.

For de Lodsejere og Brugere, med hvilke saadan Overenskomst ikke opnaas, fastsættes Erstatningerne efter Lovgivningens almindelige Regler — med særligt Hensyn til Bestemmelserne i Forordningen af 5. Marts 1845 om Grundafstaaelser m. m. i Anledning af Jernbaneanlæg — af en Kommission paa 5 Medlemmer, af hvilke det ene, der indtræder som Formand, udnævnes af Statsministeren, to af vedkommende Amtmand (i København af Overpræsidenten) og to for hver By- eller Sognekommunes Vedkommende af den paagældende Kommunalbestyrelse.

Føler nogen af de i Sagen interesserede Parter sig brøstholden ved Resultatet af Taksationsforretningen, kan vedkommende senest 4 Uger efter at have modtaget Meddelelse

om dette forlange afholdt en *Overtaksation* ved 4 af Retten udnævnte Mænd under Ledelse af en af Statsministeren beskikket Formand, som med Stemmeret deltager i Afgørelsen. Bliver Erstatningen ved denne Overtaksation forhøjet med mindst fem Procent, bæres Omkostningerne ved Overtaksationsforretningen af den eksproprierende Part. I andre Tilfælde deles disse Omkostninger lige mellem Parterne.

Loven er gældende indtil 1. Juli 1940.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplystes det, at der i den senere Tid er opstaaet en levende Interesse for Spørgsmaalet, om der i Danmarks Undergrund findes værdifulde Raastoffer, saasom Kalisalte, Petroleum, Stenkul og Malme, og hvor man eventuelt skal søge efter dem. For at forberede en Undersøgelse af dette Spørgsmaal har »Danmarks geologiske Undersøgelse« foretaget Maalinger af Magnetkraftens Vertikalintensitet over et Omraade af det sydlige Jylland og en Del af Fyen med det Formaal at finde de Steder, hvor Grundfjældet naar højest op, og hvor en Dybdeboring derfor vil medføre mindst Bekostning. En saadan Boring vil give Oplysning om, hvilke geologiske Formationer der findes mellem Skrivekridtet og Grundfjældet, og særlig, om de Formationer, som kan indeholde værdifulde Raastoffer, Permformationen og Kulformationen, findes her i Landet.

Vor Lovgivning indeholder ingen Bestemmelser om, hvorledes man skal forholde sig ved en eventuel Indvinding af Malme, Stenkul eller andre Stoffer, saasom Petroleum eller Salte, og Mangelen af en Lovgivning paa dette Omraade er en væsentlig Hindring for Tilvejebringelsen af den nødvendige Kapital til Efterforskning og eventuel Udnyttelse af værdifulde Raastoffer.

Det tør vistnok anses for uomtvisteligt, at ingen Grundejer i Danmark har erhvervet sin Ejendom under den Forudsætning, at der dybt nede under de dyrkbare Jordlag skulde skjule sig værdifulde Raastoffer, og det kan derfor heller ikke hævdes, at private berettigede Interesser kunde krænkes ved Lovbestemmelsen om, at de tilhører Staten.

En nærmere Bestemmelse af, hvad der skal forstaaes ved »Undergrund«, lader sig ikke let give udover, at man derved sigter fortrinsvis til saa dybtliggende og vanskeligt tilgængelige Lag, at de forudsættes ikke at have været Genstand for privatretlig Raaden eller Undersøgelse, men i hvert Fald alene til saadanne Lag, som ikke paa viselig har været Genstand for saadan Raaden eller Undersøgelse. Loven tilsigter saaledes ikke at gøre Indgreb i den af private forskellige Steder i Landet udøvede Raadighed over Stoffer,

som forefindes i højere liggende Lag, saasom Brunkul og Myremalm, og det er i denne Henseende ogsaa uden Betydning, om de Stoffer, som har været Genstand for Indvinding fra de overfladiske Lag, forefindes i en ikke ubetydelig Dybde under Overfladen, saasom Kridtgravene ved Cementfabrikkerne i Jylland, der naar ned til en Dybde af henved 50 m under Overfladen, Kalkbrudene ved Mønsted og Davbjerg samt Kulminerne paa Bornholm.

Det af Ministeren forelagte Lovforslag blev i *Folketinget* modtaget med Velvillie af alle Ordførere, Gerhard Nielsen (S.), Duborg (V.), Pürschel (K.) og Jens Jensen (R.), for saa vidt angaar det principielle i Sagen, men der blev fremsat Indvendinger imod de Regler, som foresloges til Sagens Ordning. Dette gav sig ogsaa Udtryk i Betænkningen fra Folketingsudvalget, idet Lovforslaget blev stærkt omarbejdet, og til 2. Behandling stillede Ministeren med Udvalgets Tilslutning Forslag om en ny Affattelse — den, der senere blev Lov. Foruden en Række formelle Ændringer indsattes en Del nye Bestemmelser, hvoraf skal nævnes, at det fastsloges, at Loven kun omfatter Raastoffer, der ikke hidtil har været undergivet privatøkonomisk Drift her i Landet, saaledes at den f. Eks. ikke rammer Udvinding af Granit eller Kaolin paa Bornholm eller vore forskellige Kalkarter —, at Ministeren, forinden Bevilling til Efterforskning og Indvinding af Raastoffer gives, skal forelægge Sagen for et Udvalg paa 4 Medlemmer, valgte af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 45, samt at Ejeren af den Grund, hvor Raastofferne findes, har Fortrinsret til Opnaaelse af Eneretsbevillingen, for saa vidt han opfylder Betingelserne herfor. — Endelig indsattes Bestemmelserne om Ekspropriationskommissionen og om Fastsættelsen af Erstatningen.

I *Landstinget* var Ordførerne: Jens Høyer (V.), Laurits Knudsen (S.), Ellinger (K.) og Rasmus Rasmussen (R.), og der stilledes intet Ændringsforslag. — Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

2. Finanslov for 1932—33. (Se Side 42).

3. Tillægsbevillingslov for 1931—32. (Se Side 72).

4. Normeringslov for Finansaaret 1932—33. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 6641—C. Sp. 1409, 1521].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3726). 1. Beh. $\frac{10}{3}$ (F. Sp. 3889). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 26) Betænkning (B. Sp. 2057) afgiven $\frac{19}{3}$. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 4335). 3. Beh. $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 4394). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1617). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1629). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1636). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 91).

I Loven er i afgørende Grad taget Hensyn til de vanskelige finansielle Forhold. Den Nedgang, der maatte paaregnes i Virksomhederne under de Statsstyrelser, der har mest Tilknnytning til Erhvervslivet, har medført en Reduktion i Antallet af Stillinger, hvortil kommer, at den ved Tjenestemandsløven af 31. Marts 1931 stedfundne Revision af Lønsetser og af Klassificeringen af Tjenestemandstillinger maatte medføre, at kun Normering af nye Tjenestemandstillinger, hvis Oprettelse motiveredes ved Forhold, der er opstaaet efter Vedtagelsen af Tjenestemandsløven, har kunnet finde Sted. Loven giver som Helhed en Besparelse paa ca. 365 000 Kr.

I Tjenestemandsløvens Afdeling 14 a., *Statsbanerne*, foretages en Række besparende Ændringer, hvoraf skal nævnes:

Fra den 1. Februar 1932 er Statsbanernes 3. *Distrikt i Struer nedlagt* og hele det jysk-fynske Statsbaneomraade samlet under 2. Distrikt i Aarhus. Ved denne Sammendragning har man kunnet nedlægge følgende Stillinger: 1 Distriktschef, 1 Trafikbestyrer, 1 Banebestyrer, 1 Maskinbestyrer, 1 Signalinspektør, 1 Trafikinspektør af 2. Grad, 1 Baneingeniør af 2. Grad, 1 Regnskabsfører, 4 Fuldmægtige, 5 Overassistenter, 1 Konstruktør af 2. Grad og 2 Kontorbude. Endvidere spares der nogle Assistent- og Kontoriststillinger samt en Del Ekstraassistance (Ekstrategnere og Ekstraskrivere). — Ved *Omorganisation af Arbejdet i Trafik- og Tarifafdelingen* er det muligt at spare 1 Stilling som Kontorchef og 1 Stilling som Fuldmægtig. Ledelsen af Trafikkontoret vil herefter være overdraget en Trafikinspektør af 1. Grad. — Ved *Nedlæggelsen af Jernbaneskolen som Kostskole* i Hellerup inddrages en Stilling som Skoleforstander, hvilket Hverv fremtidig gøres honorarlønnet. — Ved *Omorganisation af Statsbanernes Kasse- og Regnskabsvæsen* nedlægges følgende

mere overordnede Stillinger: 2 Hovedkasserere, 2 Kassekontrolører og 2 Fuldmægtige, idet det dog er en Forudsætning, at der i det nye Kassererkontor oprettes en Stilling som Kontorchef i 4. Lønningsklasse. — Endvidere inddrages bl. a. to Kontorchefsstillinger, dels ved delvis *Henlæggelse af den stedlige Kontrol med Stationernes Kassevæsen* fra det hidtidige 2. Kontrolkontor til de tilsynsførende Trafikinspektører, dels ved, at *Statsbanernes statistiske Kontor* og 3. Kontrolkontor sammendrages til eet Kontor, der benævnes Godsafregnings- og Statistikkontoret. — Som Følge af *Nedlægning af Lokomotivdepotet i Skanderborg* nedlægges følgende Stillinger: 1 Lokomotivmester af 2. Grad, 2 Lokomotivførere, 1 Pudserformand, hvorhos der spares en Del timelønnet Personale, og som Følge bl. a. af *Ombytningen af Rangerlokomotiver med Motortraktorer* nedsættes Antallet af Lokomotivførere med 17, hvorhos man regner med nogen yderligere Nedsættelse bl. a. ved Reduktion af Køreplanen paa visse Sidebaner.

Adskillige af Tjenestemændene fra de nedlagte Stillinger har kunnet eller vil i en nærmere Fremtid kunne anbringes i ledige Poster. I andre Tilfælde er Reglerne i Tjenestemandslovens § 59 bragt i Anvendelse, eller de paagældende har søgt Afsked med Pension. — Lønningerne til de nævnte besparede Stillinger andrager ca. 310 000 Kr. aarlig. Dette Beløb er dog ikke noget Udtryk for den samlede Udgiftsbesparelse, idet der foruden spares en Del Medhjælpspersonale (Assistentter, Kontorister, timelønnet fast ansat Personale og Ekstraarbejdere), hvortil kommer Besparelser paa forskellige Forbrugskonti, Besparelse til Afløsning under Sygdom og Ferie samt i det lange Løb Besparelse til Pensionering.

Vedrørende Besparelser paa Statsbanerne indeholder Normeringsloven dernæst, i § 3, følgende Bestemmelse: »Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til i det Omfang, det findes muligt, at *omdanne Stationer* i 7. og 12. Lønningsklasse under Statsbanerne *til Ekspeditioner*, der bestyres efter Aftale med private, samt foretage mulige Omdannelser af Stationer i 7. Lønningsklasse *til Bestyrelse af Stationsmester* i 12. Lønningsklasse«.

De for Tiden stedfindende Undersøgelser vedrørende Trafikberedskabet m. v. paa Banestrækninger med daarligt økonomisk Udbytte vil — oplyses det — resultere i en forenklet

Drift af disse Strækninger, herunder Ændring af Bestyrelsen af de mindre Stationer. En Undersøgelse af Strækningerne Hobro—Løgstør og Viborg—Aalestrup har saaledes vist, at der i Driftsaaret 1930—31 paa disse to Ruter med en samlet Indtægt paa 740 000 Kr. har været en ren Driftsudgift (uden Afskrivning og Forrentning) paa 1 480 000 Kr. Naar der foretages de fornødne køreplansmæssige og personelle Ændringer, ventes imidlertid Underskuddet paa ca. $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. at kunne reduceres med 325 000 Kr. aarlig, og man vil da faa den fornødne Erfaring til en senere Afgørelse af Banernes Skæbne. Til Opnaaelse heraf og af lignende Besparelser paa andre Strækninger har *Administrationen ønsket den fornødne Handlefrihed ogsaa paa det personelle Omraade*. Der tænkes herved navnlig paa at overgaa til i Lighed med Privatbanerne og Smaabaner i Udlandet at lade Smaastationer bestyre af private, der tager saavel Jernbane- som Postarbejdet i Entreprise. Ombytning af Stationsforstandere i 7. Lønningsklasse med Stationsmestre i 12. Lønningsklasse tænkes derhos gennemført ikke alene paa Sidebanerne, men ogsaa i et vist Omfang paa mindre Stationer paa Hovedruterne, hvorved der skaffes Plads for en Del ledige Stationsmestre fra Side-ruterne.

I Tjenestemandslovens Afdeling 14 b, *Post- og Telegrafvæsenet*, er sparet ca. 38 000 Kr. derved, at Postkontorerne i Kallehave, Karrebæksminde, Nørre Snede, Tandstlet, Uldum og Ørbæk ved Ledighed i Postmesterstillingen er blevet nedlagt og erstattet med Postekspeditioner. Ved Oprettelse af Postkontorer i Rungsted og Vedbæk i Stedet for de dør hidtil værende Postekspeditioner opnaas ligeledes, paa Grund af de særlige Forhold, en Besparelse (paa ca. 10 000 Kr.), hvilket kan mere end dække Forrentning og Afskrivning af de Postbygninger, der maa opføres til Postkontorlokaler.

Et Mindretal i *Folketingsudvalget* (Venstre og Konservative) stillede Ændringsforslag om, at det i *Tjenestemandslovens § 92, 3. Stykke, nævnte Honorartillæg* (bl. a. til Medlemmer af Rigsdagen, til Skatteraadsmødlemmer og Skyldraadsmedlemmer) skulde bortfalde*). Man fandt dette rimeligt, »da alle de paa Finansloven bevilgede Honorarer maa afgive det til dem ydede Tillæg pr. 1. April 1932«. Flertallet (Socialdemokrater og Radikale) modsatte sig Ændringsforslaget ud

*) For Rigsdagsmedlemmernes Vedkommende vilde det betyde en aarlig Nedgang i Rigsdagsvederlaget paa 312 Kr. eller 240 Kr. for henholdsvis udenbys- og indenbys boende.

fra den Betragtning, »at det omhandlede Dyrtidstillæg hidtil nøje har fulgt Pristallet og derfor ikke bør bortfalde, før Reguleringstillæget til Tjenestemændene bortfalder«. Flertallet gjorde i denne Forbindelse opmærksom paa, »at Ændringen i Procenttillæget til de paa Finansloven bevilgede Honorarer er sket ved Bevilling paa Finansloven og ud fra andre Hensyn end Pristalsreguleringen«. Ogsaa Finansministeren modsatte sig Ændringsforslaget, der forkastedes med 69 Stemmer mod 50.

Et andet *Mindretal* (Venstre) stillede en Række Ændringsforslag, der foruden de af Tjenestemandsloven omfattede Tjenestemænd tillige angik Rigsdagsmedlemmer, Ministre, Lærere og Præster m. fl. Forslagene tog Sigte paa en Ændring i de gældende Lønningslove, saaledes at man derigennem fik en bedre Adgang end ifølge Tjenestemandslovens Regler til »at bringe Overensstemmelse mellem Indtægtsforholdene i de frie Erhverv og Statens Lønninger og Vederlag«. *Ændringsforslagene, der fastsætter en Regulering af Lønningerne afpasset efter Befolkningens gennemsnitlige Indtægt*, var oprindeligt fremsat som særlige Lovforslag (se nedenfor Afsnit B. Nr. 48—53, hvortil henvises). Flertallet (Socialdemokrater, Konservative og Radikale) samt Finansministeren modsatte sig Venstres Forslag, idet man hævdede, at saavel løntekniske som administrative Hensyn taler for Bevarelse af de nugældende Regler, ligesom man mente, at den eventuelle Mindreudgift for Staten, der vilde opnaas ved Gennemførelse af disse Forslag, under den nuværende økonomiske Krise sikkert ikke vilde faa den fornødne Betydning for Nedbringelse af Statens Udgifter. Ændringsforslagene forkastedes med 82 Stemmer mod 42.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

5. Lov om Valutaforanstaltninger. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 5115—C. Sp. 109, 127].

Fremsat i *Folketinget* 27/11 (F. Sp. 1815). 1. Beh. 27/11 (F. Sp. 1821). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, P. Andersen, Chr. Hansen, Lundberg [Form.], J. P. Larsen, Einer Jensen [Sokr.], Rager, Niels Frederiksen, Himmelstrup, N. Neergaard, Hedelund, Raunkjær, Vejen, Drachmann og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 159) afgiven 27/11. (Ordfører: Hans Nielsen). 2. Beh. 27/11 (F. Sp. 1863). 3. Beh. 27/11 (F. Sp. 1867). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 27/11 (L. Sp. 485). 2. Beh. 27/11 (L. Sp. 497). 3. Beh. 27/11 (L. Sp. 498). *Loven stadfæstet 27. November 1931.* (Lovtid. Nr. 295).

Loven gaar ud paa dels at indføre Importforbud, dels at indføre Importregulering for visse Varer, samt at anvende Toldforhøjelser af væsentlig Højde til i nogen Grad at hindre Indførselen af Varer.

De Varer, som det foreslaas at anvende *Importforbud* og *Importregulering* overfor, er *Cognac, Champagne* og *Likører*. Herom bestemmes nemlig, at fra og med 28. November 1931 og *indtil Udgangen af December Maaned 1931 forbydes Indførsel* til dansk Toldomraade, saavel fra Udlandet og Københavns Frihavn som fra Toldboderne, Frilagrene og private Pakhusoplag her i Landet, samt Indklarering fra private Transitoplag af:

- al Slags mousserende Vin, Toldtariffens Løbe-Nr. 25,
- al Slags Druespiritus, ogsaa blandet med anden Spiritus, Toldtariffens Løbe-Nr. 29 og 31,
- al Slags Likør og lignende Spirituosa, Toldtariffens Løbe-Nr. 29 og 31, samt Alkoholater og deslige, Toldtariffens Løbe-Nr. 46, til Fremstilling af saadanne Spirituosa.

Finansministeren bemyndiges dog til at tillade Indførsel og Indklarering af Varer, som er købt forinden den 28. November 1931, naar det godtgøres, at Købesummen for det paa-gældende Vareparti er overført til den udenlandske Leverandør før nævnte Dag, og at Varerne denne Dag var under Forsendelse hertil direkte til Køberen eller for hans Regning henlaa i Københavns Frihavn eller paa Toldbod, Frilager eller privat Pakhus- og Transitoplag. Bemyndigelsen kan ikke bringes i Anvendelse overfor Varer, som var under Forsendelse til vedkommende udenlandske Firmas Repræsentant, eller som for dennes Regning henlaa i Københavns Frihavn eller paa Toldbod, Frilager eller privat Pakhus- og Transitoplag.

Fra og med den 1. Januar 1932 kan Indklarering (Fortoldning eller Hjemtagelse paa Kreditoplag) af Varer af nævnte Art kun finde Sted efter særlig Tilladelse fra Departementet for Told- og Forbrugsafgifter. Der kan i hver Kalendermaaned for hver af de paagældende Varearters Vedkommende kun gives Indklareringstilladelse *indenfor et Kvantum, som ikke overstiger 50 pCt.* af den gennemsnitlige maanedlige Indførselsmængde i 1931 af hver af de paagældende Vare-

arter, beregnet paa Grundlag af Det statistiske Departements Opgørelse af den samlede Indførelsmængde til Forbrug her i Landet i nævnte Aar.

Alle Spørgsmaal om Meddelelse af Indklareringstilladelse, herunder ogsaa om Fordelingen af de indførelstilladte Mængder, afgøres endeligt af Finansministeren.

De *Toldforhøjelser*, som Loven indfører, rammer tre Grupper af Varer, nemlig Bijouterivarer, Parfumer og kosmetiske Artikler samt store Personautomobiler.

Bijouterivarer, Smykker, Perler, Ædelstene og visse Galanterivarer fortoldes efter Toldlovens Løbe-Nr. 74 og 75, og de hidtidige Toldsatser var henholdsvis 30 pCt. og 15 pCt. af Værdien. Disse Værdiprocenter forhøjes saaledes, at i Fremtiden Varer under Løbe-Nr. 74 skal fortoldes med 50 pCt. af Værdien og Varer under Løbe-Nr. 75 med 25 pCt. af Værdien.

For *Parfumerier, kosmetiske Artikler* o. s. v., som omhandles i Toldlovens Løbe-Nr. 282—284, gjaldt forskellige Toldsatser. Disse Satser forhøjes saaledes, at de gennemsnitlig vil udgøre 50 pCt. af Værdien.

For *Personautomobilernes* Vedkommende var Toldsatserne 25 Ø. pr. kg plus 5 pCt. af Værdien. Man fastholder de 25 Ø. pr. kg, men forhøjer de 5 pCt. af Værdien til 25 pCt. af Værdien. Den Forhøjelse, der her er Tale om, udgør saaledes 20 pCt. af Værdien. Den rammer ikke Varevogne, Lastvogne, Omnibusser eller lignende Vogne og heller ikke almindelige smaa Personvogne, idet man har ment, at det væsentligst skulde være en Afgift paa store Luksusvogne. Grænsen for, om en Vogn falder ind under de nye Regler eller ej, bliver fastsat ved en Maaling af Hjulafstanden paa Vognen, idet Vogne med en Hjulafstand, altsaa Længdefaststand mellem Hjulene, paa 285 cm og derunder, ikke falder ind under Toldforhøjelsen.

Endvidere foretoges nogle *Ændringer* væsentlig af *teknisk Art* til Toldtariffens Bestemmelser vedrørende Fortoldningen af *Motorgummi* samt *visse Klædningsstykker med Foer af Silke* eller med Besætning af Silke, Pelsværk, kunstige Blomster etc. For Motordækkenes Vedkommende har den nuværende Fortoldningsform voldt særlige praktiske Vanskeligheder, og der indføres nu en Toldsats, der i nogen Grad

fører Tolden op til den ved Forhøjelsen af Tolden i 1923 forudsatte Beskatning. Man gaar bort fra Værditolden og indfører fuld Vægttold, 80 Ø. pr. kg (tidligere 40 Ø. pr. kg plus 6 pCt. af Værdien). Ændringen (til Toldtariffens Løbe-Nr. 157—159) vedrørende Klædningsstykker, der er forede med Silke eller har Besætning af Silke, Pelsværk etc., gaar ud paa at sikre, at saadanne Klædningsstykker ikke ved Hensførelse til Værditoldsatserne for Luksusvarer — mod Forudsætningen i Toldloven — undergives en lavere Beskatning end de tilsvarende Klædningsstykker, der efter Toldlovens Regler fortoldes efter Vægttoldsatser.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Finansministeren, at Forslagene om Importforbud og Toldforhøjelse havde »til Hensigt at støtte Handelsbalancen i nogen Grad, de fremsættes ikke for at give større økonomisk Udbytte til Statskassen. Hvis man forudsætter, at Spiritusforbruget gaar ned i Forhold til den Regulering, der her indføres, vil det samlede Resultat af Forslagene her sikkert betyde en Formindskelse af Statsindtægterne. Imidlertid regner jeg med, at den udenlandske Spiritus, som der her er Tale om at begrænse Forbruget at, i nogen Grad vil blive erstattet af anden, indenlandsk Spiritus, saaledes at Tabet ikke kan udregnes indtægtsmæssigt for Staten alene paa Begrænsningen. Hvorledes det vil vise sig i Praksis, er der ingen af os, der kan vide, men hvis ikke der kommer den fulde Nedgang, men Nedgangen bliver mindre, gaar jeg ud fra, at der kan forventes nogenlunde økonomisk Balance af Forslagenes samlede Resultat.

Med Hensyn til Forslagenes Betydning for Handelsbalancen er jeg selv klar over, at det ikke er meget store Beløb, der her er Tale om at indvirke paa; jeg kunde maaske sige, det er nærmest Hensigten at bryde Spidsen af Handelsbalancen i Importhenseende for ligesom at markere en Indskrænkning, som ogsaa har nogen reel Virkning. Men naar jeg gør det paa den Maade, uden at man kan sige, at det er meget store Virkninger for Handelsbalancen, der kan fremkomme deraf, er det, fordi Handelsbalancen i sig selv ikke viser sig særlig foruroligende.«

Dette belyste Ministeren nærmere og oplyste, at der i Oktober 1931 var en mindre Merindførelse end i Oktober 1930, en Nedgang paa 4,5 Mill. Kr.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefalede Lovforslaget af de 4 Partiers Ordførere [Hans Nielsen (S.), Himmelstrup (V.), Drachmann (K.) og Rager (R.)], medens Retsforbundets Ordfører Hans Hansen udtalte, at hans Parti ikke kunde stemme for det, fordi det efter hans Mening ikke har noget

med Valutapolitik at gøre, men griber ind i Handelsomsætningen, det første Skridt til »en aktiv Handelspolitik«, som Partiet er imod. — Udvalget indstillede det forelagte Lovforslag til Vedtagelse uforandret. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 116 Stemmer mod 3, i Landstinget enstemmigt.

6. Lov om Udstedelse af Statsobligationer og Statsgældsbeviser til Indfrielse af de ifølge Lov af 13. November 1916 udstedte 5 pCt. 15-aarige Statsgældsbeviser. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 3463—C. Sp. 45, 75].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{11}$ (F. Sp. 1365). 1. Beh. $\frac{5}{11}$ (F. Sp. 1369). Henvist til Finansudvalget (se Side 26). Betænkning (B. Sp. 105) afgiven $\frac{5}{11}$. (Ordfører: L. D. Rasmussen). 2. Beh. $\frac{5}{11}$ (F. Sp. 1388). 3. Beh. $\frac{5}{11}$ (F. Sp. 1394). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{11}$ (L. Sp. 330). 2. Beh. $\frac{5}{11}$ (L. Sp. 336). 3. Beh. $\frac{5}{11}$ (L. Sp. 337). *Loven stadfæstet 5. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 268).

Ved Loven bemyndiges Finansministeren til, for at tilvejebringe Midler til Indfrielse af de ifølge Lov af 13. November 1916 udstedte pr. 15. November 1931 forfaldende 5 pCt. 15-aarige Statsgældsbeviser til Beløb 50 Mill. Kr., at udstede dels 5 pCt. Statsobligationer, dels 5 pCt. Statsgældsbeviser til et samlet paalydende Beløb af 50 Mill. Kr. Laanet overtages af en Gruppe af Banker til en Kurs af ikke under 96 pCt. for Statsobligationerne og 98 pCt. for Statsgældsbeviserne.

Statsobligationerne forsynes med Rentekuponer lydende paa $2\frac{1}{2}$ pCt. halvårlig Rente, som forfalder hver 15. Maj og 15. November, første Gang 15. Maj 1932. De amortiseres ved Udtrækning til pari Kurs med 40 lige store halvårlige Afdrag, første Gang pr. 15. Maj 1932, og er i øvrigt uopsigelige fra Laangiverens Side, men kan fra Laantagerens Side efter 10 Aars Forløb fra Udstedelsen opsiges helt eller delvis med tre Maaneders Varsel til en Rentetermin.

Statsgældsbeviserne forsynes med tilsvarende Rentekuponer og indfries med deres Paalydende den 15. November 1933.

Efter 15. November 1838 ophører Statsgældsbeviserne og de til samme hørende Kuponer at være gyldige.

Statsobligationernes og Statsgældsbevisernes Kapital og Renter udbetales uden Fradrag af Skat eller Stempelafgift til Staten.

De udstedes til Ihændeleveren og kan noteres paa Navn eller indskrives i Finansministeriets Bøger.

Finansministeren oplyste ved Lovforslagets Fremsættelse, at da der ikke i Loven er fastsat nogen bestemt Fordeling mellem de to Laaneformer, vil Fordelingen komme til at afhænge af, hvorledes Tilbudene efter de to Slags Obligationer bliver.*)

Hvad Overtagelsesbetingelserne angaar, har Konsortiet tilbudt at overtage det lange Laan til en Kurs af 96 pCt. og at overtage Statsgældsbeviserne til en Kurs af 98 pCt. Fremlæggelseskursen ved den offentlige Tegning vil blive 97 pCt. for Statsobligationerne og 98½ pCt. for Statsgældsbeviserne.

Der vil ved Tegningen blive givet Fortrinsret for dem, der ligger inde med de gamle Obligationer.

Loven vedtoges uforandret, som Forslaget var forelagt, og Finansudvalget, til hvilket Lovforslaget i Folketinget henvises, indstillede uden videre Bemærkning det forelagte Forslag til Vedtagelse.

7. Lov om Udstedelse af Statsgældsbeviser til Indfrielse af de ifølge Lov af 14. September 1917 udstedte 5 pCt. 15-aarige Statsgældsbeviser. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 7429—C. Sp. 2293, 2295].

Fremsat i *Folketinget* 7/9 (F. Sp. 5565). 1. Beh. 7/9 (F. Sp. 5568). Henvist til Finansudvalget (se Side 26). Betænkning (B. Sp. 2801) afgiven 8/9. (Ordfører: L. D. Rasmussen). 2. Beh. 8/9 (F. Sp. 5580). 3. Beh. 8/9 (F. Sp. 5587). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 8/9 (L. Sp. 2041). 2. Beh. 8/9 (L. Sp. 2061). 3. Beh. 8/9 (L. Sp. 2062). *Loven stadfæstet* 8. September 1932 (Lov-Tid. Nr. 232).

Loven bemyndiger Finansministeren til at udstede 5 pCt. Statsgældsbeviser til et samlet paalydende Beløb af 60 Mill. Kr. for at tilvejebringe Midler til *Indfrielsen* af de ifølge Lov af 14. September 1917 udstedte 5 pCt. 15-aarige

*) Ved Fremlæggelsen af Tillægsbevillingslovforslaget oplyste Finansministeren, at der var tegnet et Beløb af 14,5 Mill. Kr. af de 20-Aars Obligationer.

Statsgældsbeviser til Beløb 60 Mill. Kr., som forfaldt den 15. September 1932.

Statsgældsbeviserne *indfries* med deres Paalydende den 15. September 1934.

For at opnaa et tilstrækkeligt Udbytte af Laanet og i større Omfang muliggøre Ombytningen af de forfaldende Statsgældsbeviser med nye mente Regeringen, at Renten burde fastsættes til 5 pCt., og ved at sætte Laanets Løbetid til to Aar vilde man kunde drage Fordel af den stedfindende nedadgaaende Bevægelse i Renten, hvis denne maatte fortsættes og fæstne Obligationskurserne paa et højere Niveau end det nuværende.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplystes, at 57 Mill. Kr., af Laanet var overtaget af en Gruppe af danske Banker under Nationalbankens Ledelse, medens Resten forventedes ombyttet eller tegnet ved *Finanshovedkassen*. — Der var fastsat en *Overtajelseskurs* for Statsgældsbeviserne af 99 pCt., medens de vilde blive udbudt til *Tegning til en Kurs* af 99½ pCt. — Indehaverne af de forfaldende 5 pCt. Statsgældsbeviser af 1917 havde *Fortrinsret* ved Tegningen af nye Statsgældsbeviser.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting. — Der førtes nogen Diskussion om det formaalstjenlige i at have kortfristede eller langfristede Laan, indenlandske eller udenlandske, om Laanets Indflydelse paa Rentefoden m. m. *Venstre* udtalte i Folketingets Finansudvalgs Betænkning, at de fandt det meget betænkeligt, at Staten forøgede de kortfristede Laan og sammenhobede dem saaledes, at der forfaldt i alt 155 Mill. Kr. til Udbetaling i Løbet af de første to Aar. Finansministeren havde ved den valgte Fremgangsmaade bragt Rigsdagen i en Tvangssituation, idet det paa nærværende Tid var udelukket, at et langfristet Laan kunde ordnes, inden de 60 Mill. Kr. forfaldt til Betaling. Under disse Forhold maatte Mindretallet *fralægge sig Ansvaret* for den fulgte Fremgangsmaade og stemte saaledes for Lovforslaget, fordi Beløbet nødvendigvis skulde betales.

8. Lov om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse m. v. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 6627—C. Sp. 2141, 2165].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{3}$ (F. Sp. 3703). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3728). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen (se Nr. 15). Betænkning (B. Sp. 2193) afgiven $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 4520). Ændringsforslag til 3. Beh. (B. Sp. 2599). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (F. Sp. 5449). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1997, jfr. 1974). 2. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1999). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 2001). *Loven stadfæstet 21. Juni 1932*. (Lov-Tid. Nr. 177).

De Ændringer i og Tillæg til Skattelovgivningen, som Loven indeholder, gengives nedenfor i Hovedtræk.

Ved § 1 forhøjes *Indkomstskatten* for Skatteaaret 1932—33 med 25 pCt., dog saaledes, at Forhøjelsen foretages ved en Forøgelse af Skatten vedrørende 1. *Halvaar* med 50 pCt. Hvis Forhøjelsen for en Skatteyder udgør 2 Kr. og derunder, bortfalder den. (Den Finansministeren givne Bemyndigelse til under ganske særlige Omstændigheder at frafalde eller nedsætte den almindelige Indkomstskat skal ogsaa omfatte det her omhandlede Tillæg).

De ved »Kriseloven« af 19. Oktober 1931 fastsatte *Til-lægsafgifter paa Æl, Benzín og Silkevarer*, hvilke Tillægsafgifter kun skulde gælde indtil Udgangen af 1932, skal ifølge § 2 vedblive at have Gyldighed indtil *Udgangen af Marts 1933*.

Lovens § 3 indeholder — udover en permanent Nedsættelse af Tolden paa saakaldt Bordvin af ikke over 14 pCt. Styrke til 1 Kr. 20 Ø. pr. Liter*) — nogle midlertidige Ændringer i *Toldloven*. For raa *Kaffe* forhøjes Tolden fra 17 til 37 Ø. pr. kg, for brændt *Kaffe* fra 20,7 til 31,5 Ø. og for *Kaffesurrogater* fra 10 til 50 Ø. pr. kg. Dernæst er Tolden paa *Chokolade- og Sukkervarer* — under Hensyn til, at der paa visse Omraader har været negativ Beskyttelse, og til den samtidig foretagne Forhøjelse af Omsætningsafgiften — forhøjet fra 24 til 40 Ø. pr. kg. For *Blomsterløg og Blomsterknolde* er endvidere fastsat en Told paa 50 Ø. pr. kg, for alle

*) Denne Nedsættelse, som betegner en Indrømmelse overfor Ønsker, der fra tysk Side er fremført under Forhandlinger angaaende Devisordningen, antages ikke at faa finansiell Betydning.

Slags *levende Planter* undtagen Planter til Forstbrug og Frugttræer: 20 Ø. pr. kg og for *afskaarne Blomster*: 4 Kr. pr. kg. — I Forbindelse med Forhøjelsen af Kaffetolden er der (i § 4) givet Regler om en *Efterbeskatning* paa 50 Ø. pr. kg af Kaffebeholdninger, som den 22. Juni 1932 fandtes her i Landet; dog undtages indtil 60 kg af den en Person, et Firma eller et Selskab m. v. tilhørende samlede Beholdning.

Ved § 5 er Tillægsafgiften paa *Benzin* forhøjet med 3 Ø. til 5 Ø. pr. Liter, saaledes at den samlede Afgift af Benzin herefter bliver 13 Ø. (Efterbeskatning med 3 Ø. pr. Liter). I § 6 er Omsætningsafgiften af *Chokolade- og Sukkervarer* ændret fra 25 til $33\frac{1}{3}$ pCt., og i § 7 er *Ølskatten* forhøjet med 4 Kr. 50 Ø. pr. hl. (til 28 Kr. 25 Ø.), hvilket svarer til 2 Ø. pr. Halvflaske.

Vedrørende Afgiften af *Cigaretter* og *Cigarethylstre* er (i § 8) foretaget følgende Ændringer: Afgiften af Cigaretter i Afgiftsklasse A 1 er forhøjet fra 1 Kr. 40 Ø. til 1 Kr. 85 Ø. pr. 100 Stk., medens Prisgrænsen forhøjes fra $3\frac{1}{2}$ til 4 Ø. I Afgiftsklasse A 2 er Afgiften forhøjet fra 1 Kr. 90 Ø. til 2 Kr. 85 Ø. pr. 100 Stk. og Prisgrænsen fra 5 til 6 Ø. Endelig er der af Hensyn til Automatsalget gennemført en særlig Sats for 8 Stk.s Pakninger, ifølge hvilken Afgiften er sat til 2 Kr. pr. 100 Stk. og Prisgrænsen forhøjet til 35 Ø. pr. 8 Stk. — For Cigarethylstre er Afgiften sat op fra 2 Kr. 50 Ø. til 3 Kr. 100 Stk.

Lovens §§ 11—22 giver nærmere Regler om en i Tilknytning til Kaffetoldens Forhøjelse indført *Afgift af Kaffesurrogater* paa 40 Ø. pr. kg. Disse Regler — angaaende Anmeldelse af Virksomheder, Afgiftens Berigtigelse og Oppebørsel, Kontrol med Virksomhederne og Straf for Overtrædelser — svarer til de for andre indenlandske Forbrugsafgifter fastsatte.

De i §§ 3—22 indeholdte Ændringer i Toldafgifterne, Benzinafgiften, Omsætningsafgiften af Chokolade- og Sukkervarer, Ølskatten, Tobaksafgifterne samt Afgiften af Kaffesurrogater traadte i Kraft fra og med den 22. Juni 1932 og bortfalder (dog med Undtagelse af den omtalte Nedsættelse af Tolden paa Bordvin) med *Udgangen af Marts 1933*.

I øvrigt bestemmer § 24 med Hensyn til Lovens Ikrafttræden, at denne skal ske »samtidig med Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen, Lov om Ydelse af midlertidig Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere, Lov om forlænget Krisehjælp til arbejdsløse og Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m.«

Loven gælder ikke for Færøerne.

Forhøjelsen af Indkomstskatten paaregnes at ville indbringe 14½ Mill. Kr. og Forlængelsen af de ved Kriseloven fastsatte Tillægsafgifter i et Kvartal: 3,1 Mill. Kr. De i §§ 3—22 fastsatte Afgiftsforhøjelser er anslaaet til at give for et helt Aar: Kaffetolden 9,5 Mill. Kr., Blomstertolden m. v. 1,7 Mill. Kr., Benzinafgiften 9 Mill. Kr., Chokoladeafgiften 3 Mill. Kr., Ølskatten 4,8 Mill. Kr., Cigaretafgiften 4,5 Mill. Kr. og Kaffesurrogatafgiften 2,4 Mill. Kr., i alt 34,9 Mill. Kr. Da Afgifterne imidlertid kun skal gælde i 3 Kvartaler, bliver Beløbet 26,2 Mill. Kr. — Det samlede *Indtægtsbeløb* skulde derefter andrage 43,5 Mill. Kr., hvad der antages saa nogenlunde at svare til de Udgifter, der skal dækkes. (Krisehjælp til Landbrugere: ca. 20 Mill. Kr., til Fiskere: 0,9 Mill. Kr., Lettelse i Amtsskatterne: 6 Mill. Kr. [hvoraf dog Halvdelen indvindes ved Afkortning i Krisehjælpen], Tilskud til Kommunerne: 7 Mill. Kr. og til vanskeligt stillede Kommuner: 2 Mill. Kr. samt Udgifterne ved Arbejdsløshedslovene: ca. 16 Mill. Kr., i alt 48,9 Mill. Kr. Fragaar 5½ Mill. Kr. [Rest af de 30 Mill. Kr. fra Krisehjælpen i Efteraaret], bliver *Udgiftsbeløbet* 43,4 Mill. Kr. [Ordførerens Opgørelse ved 3. Behandling i Folketinget]).

Regeringens Forslag gik ud paa at skaffe Dækning for 18 Mill. Kr. til Landbrugs-Krisehjælp og 17 Mill. Kr. til Foranstaltninger mod Arbejdsløsheden, i alt 35 Mill. Kr., ved direkte Skatter til et Beløb af 23 Mill. Kr. og indirekte Afgifter til et Beløb af 12 Mill. Kr. Samtidig blev det i et særligt Lovforslag (se B. Nr. 6) foreslaaet at tilvejebringe Dækning for Kurstab paa udenlandsk Statsgæld ved et Ekstrakvartals Indkomstskat, anslaaet til 14 Mill. Kr., hvoraf dog eventuelt Halvdelen kunde undlades opkrævet.

De *direkte Skatter* bestod af en Afgift paa Udbytte af passiv Kapital (Renteskat), der ansloges til at indbringe 11 Mill. Kr., en særlig Beskatning af faste Indtægter til et skønmæssigt anslaaet Beløb af 10 Mill. Kr. og en Begrænsning af Formueskattens sættelsen (2 Mill. Kr.).

Renteskatten skulde svares af Renter eller andet Udbytte af alle Slags Obligationer, Aktier og andre inden- eller uden-

landske Pengeeffekter, af udestaaende Fordringer og udlaaente Kapitaler — alt dog kun for saa vidt de paagældende Formueeffekter *ikke* maatte henhøre til eller være anbragt i Ejerens *Erhvervsvirksomhed* — samt af Indtægt ved *Udleje* af Beboelsesejendomme. — Skatten skulde udgøre $2\frac{1}{2}$ pCt. af det fulde *Bruttoudbytte* i det Regnskabsaar, der ligger til Grund for Skatteansættelsen for 1932—33 (for Indtægt ved *Udleje* af Beboelsesejendomme dog kun $2\frac{1}{2}$ pCt. af Udbyttet af Ejerens egen Kapital).

Skatten paa *faste Indtægter* skulde ramme ikke alene Statstjenestemænds Lønningsindtægt for Skatteaaret 1932—33, men ogsaa Lønindtægten fra andre faste Stillinger, der giver Indehaveren tilsvarende Kaar f. Eks. med Hensyn til Afskedigelsesvarsel eller Opnaaelse af Pensionsret. Bemærkningerne til Lovforslaget pegede i saa Henseende bl. a. paa Stillinger i Kommuner, koncessionerede Selskaber, Banker og Sparekasser, Kreditforeninger, Hypotekforeninger og Assuranceselskaber. Ogsaa *Direktions- og Bestyrelshonorarer* fra Aktieselskaber samt *Diæter* som Medlem af Rigsdagen skulde falde ind under Loven. — Skatten var foreslaaet sat til *Halvdelen* af den Del af den for Skatteaaret 1932—33 paalignede *Statsindkomstskat*, der falder paa *Lønningen*. Hvis Lønningsindtægten maatte indgaa i den skattepligtige Indkomst med et større Beløb end den skattepligtige Del af den ansatte Indkomst, skulde Skatten svares med Halvdelen af det Beløb, Indkomstskatten til Staten af Lønningen vilde udgøre efter Skalaen i Indkomst- og Formueskattelovens § 1, Nr. 1.

Ansættelsen af saavel det Formueudbytte som den Lønningsindtægt, der efter foranstaaende skulde beskattes, foresloges henlagt til de almindelige skattelignende Myndigheder med Beføjelse for disse til at indhente fornødne supplerende Oplysninger. — Hverken Renteskat eller Skat paa fast Indtægt kunde bringes til Fradrag ved Skatteansættelse.

Den foreslaaede *Begrænsning af Formueskattenedsættelsen* ifølge Loven af 22. December 1927 stemte overens med de i Kriseloven af 19. Oktober 1931 herom givne Regler. (Et Tillæg til Formueskatten svarende til 30 pCt. af den tilstaaede *Nedsættelse*).

Hvad dernæst de *indirekte Afgifter* angaar, tog Lovforslaget Sigte paa en Forlængelse for et Kvartal af de ved Kriseloven fastsatte *Tillægsafgifter paa Öl, Benzin og Silke*. (Indtægt 3,1 Mill. Kr.). Finansministerens Planer med Hensyn til Tilvejebringelsen af de resterende ca. 9 Mill. Kr. ved indirekte Afgifter ønskede Ministeren foreløbig ikke at bringe offentlig frem — for ikke ved en for tidlig Offentliggørelse at formindske Virkningerne af de paatænkte Foranstaltninger —, hvorimod Ministeren erklærede sig rede til at forelægge sine Forslag i Udvalget.

Ved 1. *Behandling i Folketinget*, hvor Sagen var sat til Forhandling sammen med det ovennævnte Forslag om Dækning af Kurstab samt Regeringens Forslag om Ændringer i Kriseloven for Landbruget og om midlertidig Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere, fik Lovforslaget i det hele Tilslutning af Socialdemokratiets og Det radikale Venstres Ordførere (*Fisker og Jørgen Jørgensen [Lejre]*), som dog begge ønskede, at der ved Beregningen af den overordentlige Skat paa faste Indtægter i alle Tilfælde blev taget Hensyn til de sædvanlige skattefri Beløb. Fra Venstres Side vendte *Madsen-Mygdal* sig mod Indførelsen af en Særbeskatning af visse Befolkningsgrupper og kritiserede særlig Renteskatten, som formentlig vilde føre til endnu større Kredittmangel i Erhvervslivet, medens *N. Neergaard* fremhævede de tekniske Vanskeligheder ved denne Skat og med Hensyn til Skatten paa faste Indtægter hævdede, at den i den foreslaaede Form vilde kunne medføre urimelige Resultater og særlig ramme lavt lønnede og børnerige Personer haardt. Dækning maatte efter Venstres Opfattelse tilvejebringes gennem Bespareser, eventuelt suppleret af Skatter paa Luksusvarer. — Paa de Konservatives Vegne erklærede *Christmas Møller*, at Partiet maatte afvise Komplekset som Helhed. »Vi afviser den direkte Skat i den Form og i det Omfang, Regeringen har stillet Forslag derom«. Renteskatten vilde være urimelig overfor Obligationsejerne og farlig som en anden Form for Formueskat, og Skatten paa faste Indtægter vilde virke vilkaarligt. Bespareser burde gennemføres i det mulige Omfang, men »kunde ikke klare det hele«. Det vilde efter Talerens Mening være nødvendigt ogsaa at gaa den indirekte Beskatnings Vej, og her kunde man ikke blive staaende ved Luksusvarer; »nu maa vi tage fat ogsaa paa Varer, som i og for sig maaske ikke har en luksusagtig Karakter, men om hvilke man maa sige, at Forbruget er eksorbitant stort her i Landet i Sammenligning med Forbruget i andre Lande«.

Folketingets Udvalg om Sagen delte sig i et Flertal og 2 Mindretal. *Flertallet* indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med enkelte, af Finansministeren foreslaaede Ændringer, af hvilke den væsentligste tog Sigte paa at omforme Skatten paa faste Indtægter ved at gaa bort fra Begrebet fast ansatte. Efter den foreslaaede Nyaffattelse af Paragraffen skulde Indkomstskatteydere for Skatteaaret 1932—33 udrede et særligt *Tillæg* til Indkomstskatten paa 50 pCt. af Skattebeløbet, dog at dette Tillæg i Tilfælde, hvor den beskattede Del af den paagældendes Indkomst var *under 15 000 Kr.* og derhos mindre end den tilsvarende beskattede Del af Indkomsten for Skatteaaret 1931—32, blev *nedsat* efter følgende Skala:

Naar Nedgangen i den beskattede Del af Indkomsten udgjorde:

pCt.	pCt.	pCt. af Skatte- beløbet
mindst 5, men under 10,	svaredes Tillæget kun med 45	
— 10 — — 15	— —	- - 40
— 15 — — 20	— —	- - 35
— 20 — — 25	— —	- - 30
— 25 — — 30	— —	- - 25
— 30 og derover	— —	- - 20

For Selskabers og Foreningers Vedkommende skulde Tillæget udredes med 30 pCt. af det fulde Skattebeløb.

Tillæg paa 3 Kr. og derunder skulde ikke opkræves. (En tilsvarende Begrænsning foresloges fastsat for Renteskatten).

Venstremindretallet udtalte i Betænkningen, at da Venstre ikke kunde medvirke til Gennemførelsen af den af Regeringen foreslaaede Form for Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse, maatte Partiet ogsaa modsætte sig Lovforslaget om Tilvejebringelse af Dækningsmidler. Venstres Bedømmelse af »den foreliggende Lovgivnings Skadelighed for et i Forvejen saa stærkt skattetyngt Samfund« var uændret, og Mindretallet maatte fortsat hævde, dels at Hjælpen til de nødstedte Erhverv burde ydes ad helt andre Veje, dels at Dækning maatte tilvejebringes ved omfattende Besparelser i den offentlige Husholdning og — om fornødent — ved Beskatning af Artikler, som ikke nødvendigt indgaar i Forbruget.

Det konservative Mindretal afviste saavel Formueskattens Forhøjelse som Skatten paa fast ansatte og kunde heller ikke finde den Form, Finansministeren havde givet den direkte Beskatning ved Ændringsforslaget, tilfredsstillende. Om de indirekte Skatter, som Finansministeren havde nævnt i Udvalget, udtales det i Betænkningen, at Mindretallets Parti ikke havde følt sig særlig tilfredsstillet deraf, men maatte mene, »at det maa være Opgaven i en ganske anderledes Grad, end det hidtil er sket, at tage Afgiften af fremmede Varer i Stedet for ustandselig at lægge den paa den indenlandske Produktion«. Som nævnt under Omtalen af Loven om Ændringer i og Tillæg til Loven af 19. Oktober 1931 om Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen (se Nr. 15) mente Mindretallet, at Hjælpen til Landbruget *fremtidig* burde ydes som en Erhvervshjælp gennem Nedsættelse af Ejendomsskatterne, og at den fremtidige Lovgivning yderligere burde skaffe Landbruget bedst mulige Erhvervsmuligheder. Mindretallet stillede derfor Ændrings-

forslag om en *ny Affattelse* af baade Krisehjælpsforslaget og Dækningsreglerne. Det ændrede Lovforslag skulde have til Titel »Forslag til Lov om Foranstaltninger i Anledning af Verdenskrisen og Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning« og omfatte 6 Afsnit: Midlertidig Lettelse af den faste Ejendoms Beskatning, varig Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning, Handelspolitiske Forholdsregler, Ændringer i Toldloven, Beskatning af Andels- og Brugsforeninger og Overførelse af Udgifter fra Kommune til Stat. En Lov af det foreslaaede Indhold vilde efter Mindretallets Opfattelse »være en virkelig Hjælp til Landbruget. Den vilde overfor Byerhvervene betyde, at de øgede Skatter blev taget saa lempeligt som muligt. Den vilde i sin Bestemmelse om Beskatning af Andels- og Brugsforeninger være Retfærdighedshandlinger overfor Købmandsstanden i Landet, og den vilde endelig i sit Afsnit om de handelspolitiske Foranstaltninger give Regeringen det Instrument i Hænde overfor Tidens handelspolitiske Vanskeligheder, som saa afgørende kræves«.

Medens der med Hensyn til det nærmere Indhold af Ændringsforslagets 2 første Afsnit henvises til Fremstillingen under nysnævnte Lov om Ændringer i Kriseloven af 19. Oktober 1931, skal her vedrørende de 4 sidste Afsnit bemærkes følgende:

Afsnit III, *Handelspolitiske Forholdsregler*, indeholdt foruden en Bemyndigelse for Udenrigsministeren til efter Forhandling med det udenrigspolitiske Nævn at opsiges de af Riget indgaaede Handelstraktater det konservative Folkepartis Forslag af 26. September 1931 om handelspolitiske Forholdsregler (se B. Nr. 58), med den ene Ændring, at danske Toldforhøjelser kunde foretages ikke blot overfor Udlandets Toldforanstaltninger, men ogsaa overfor »andre Foranstaltninger« til Vanskeliggørelse af dansk Eksport. — De stillede *Toldforslag* i Afsnit IV »gav sig ikke ud for at være endelige og udtømmende«, men havde en »programatisk« Karakter. De omfattede foruden Partiets under B. Nr. 59 og Nr. 60 gengivne Toldlovsændringer af 26. September angaaende Dyr og angaaende Frugter og Grøntsager m. m. (dog med Undtagelse af Forhøjelsen for Sukker, Sirup og Melasse) en Række forhøjede Toldsatser for *tørrede Frugter* — nemlig for tørrede Æbler til 25 Ø., Figner, Dadler, Korrender, Rosiner, tørrede Blommer og Svesker til 50 Ø., »andre« til 1 Kr. pr. kg — og for *Kaffe og Kaffesurrogater* — nemlig for raa Kaffe fra 17 til 85 Ø., brændt fra 20,7 Ø. til 1 Kr. 03,5 Ø., Cikorie og andre Kaffesurrogater fra 10 til 50 Ø. pr. kg (samtidig var Tolden paa *Cikorierødder* sat op fra 4 Ø. til 20 Ø.); fremdeles en Forhøjelse for *Karde-*

momme, Muskatblomme og Muskatnødder fra 3 Kr. til 10 Kr. pr. kg og for *Kanelbark*, malet eller tilberedt *Sennepe* til 60 Ø. pr. kg. Yderligere gaves der i dette Afsnit Handelsministeren Bemyndigelse til med Tilslutning af det erhvervspolitiske Nævn at indføre *Indmalingstvang for Rug og Hvede*, saaledes at al Rug og Hvede, der forhandles her i Landet, skulde være indmalet med 50 pCt. dansk Rug og Hvede. Endelig foresloges Afgiften for *Dyrkning af Tobak* her i Landet ophævet. — I Afsnit V, *Beskatning af Andels- og Brugsforeninger*, gik Hovedbestemmelserne ud paa at inddrage Brugsforeninger, som ikke fordeler Varer udenfor Medlemmernes Kreds, og Fællesforeninger under Indkomstskatten til Staten og at beskatte Brugsforeninger og Fællesforeninger med 5 pCt. af Nettoindtægten, uanset dennes Anvendelse. Andelsforeninger, der kun virker indenfor Medlemmernes Kreds, skulde dog alene svare Skat af den Del af Overskuddet, som forbliver indestaaende i Virksomheden til Anlæg, Udvidelser, Opsparing af Kapital o. l.*) Paa tilsvarende Maade foresloges Pligten til at svare Kom-muneskat udvidet til Brugsforeninger, som ikke fordeler Varer til andre end Medlemmer, og Fællesforeninger. — Endelig skulde efter Afsnit VI Statens Andel i *Aldersrente-udgifterne* forhøjes fra syv Tolvtedele til ni Tolvtedele.

Ved Afstemningen forkastedes Mindretallets Ændringsforslag med 69 Stemmer mod 18, medens Flertallets ovennævnte Ændringsforslag vedtoges med 67 Stemmer mod 19.

Samme Dag som denne 2. Behandling fandt Sted, fremsatte *Statsministeren* — efter 2. Behandling af Lovforslaget om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring — følgende Udtalelse (F. Sp. 4587): »De Lovforslag, som i Dag er behandlet, Lovforslagene om Fortsættelse af Kriselovgivningen og om Tilvejebringelse af fornødne Midler dertil, er fra første Færd mødt med Afvisning fra Partiet Venstre. Et Forsøg paa at opnaa Forstaaelse med det konservative Folkeparti har endnu ikke ført til noget Resultat, og da konservative Medlemmer af Landstinget har deltaget i de stedfundne Forhandlinger, er Stillingen i Landstinget givet: der er Flertal mod de nylig behandlede Lovforslag. Under disse Forhold ønsker Ministeriet ikke at overlade Landstingsflertallet Retten til at bestemme Tiden og Formen for disse Lovforslags videre Behandling, men maa foretrække, at de forbliver i Folketinget, hvor Ministeriet har sit parlamentariske Flertal. Jeg opfordrer derfor Folketingets Ud-

*) Ifølge en Tilføjelse til Indkomstskattelovens § 5 skulde den til Medlemmer af Brugsforeninger og Fællesforeninger ud-betalte Dividende ikke henregnes til Indkomst.

valg angaaende disse Sager til fortsat at overveje denne vigtige Sag, inden tredie Behandling fastsættes, og jeg beder Formanden om at undlade indtil videre at opføre Sagen paa Tingets Dagsorden.«

Under de derefter genoptagne Forhandlinger lykkedes det at tilvejebringe Enighed baade om Krisehjælpen til Landbrugere og Fiskere og om Dækningsreglerne*), og til 3. Behandling stillede hele Udvalget, med Tilslutning af Finansministeren, Ændringsforslag om at give Lovforslaget den Nyaffattelse, som blev Lovens endelige Form (se ovenfor). Ved 3. Behandling anbefalede Ordførerne for de 4 store Partier — under Fremhævelse af, at det opnaaede Resultat var et Kompromis, ved hvis Afslutning man i vidt Omfang havde maattet give Afkald paa Hævdelse af principielle Synspunkter — at stemme for de foreliggende Lovforslag. Derimod erklærede Hans Hansen, at Retsforbundets Medlemmer vilde stemme imod Dæknings-Forslaget, »fordi vi i fortsat Skatteudskrivning kun ser yderligere Forværring af Krisen. Det centrale i Krisen er Gælden og Skatterne, og det nytter ikke at forhøje Skatterne«. Hedelund (V.) vilde »af Partihensyn, af Hensyn til den enige Rigsdag« gaa med til at stemme for Lovkomplekset, men ønskede at sige, at han fremtidig ikke under nogen Omstændigheder vilde gaa med til Forøgelse af Benzinskatten. C. O. Pedersen (V.) anbefalede at undlade at stemme, idet han tilføjede, at han, hvis det indgaaede Forlig havde indeholdt noget, »som pegede i Retning af Rentabilitet«, skulde have været villig til at overveje at stemme derfor. »Men naar det er givet paa Forhaand, at det er en ny Formøbling af nogle og fyrretyve Millioner Kroner, uden at vi derfor kommer af Stedet, finder jeg ikke Anledning til at stemme for dette Forlig.« — Ved Afstemningen vedtoges Lovforslaget med 121 Stemmer mod 2.

I Landstinget vedtoges Lovforslaget samme Dag enstemmigt med 56 Stemmer.

Angaaende de i Folketingsudvalget førte Forhandlinger oplyste Udvalgets Ordfører (Olufson), at disse ogsaa havde omfattet det Spørgsmaal, »om man ikke samtidig skulde søge at dække det Underskud paa Finansloven, som alle vidste maatte komme«, at man ikke havde kunnet enes herom, men at Oppositionen i en Udtalelse, der ledsagede Ændringsforslagene til 3. Behandling, havde givet et Tilsgagn om, at den efter visse bestemte Linier vilde være villig til at medvirke til Dækning af Underskuddet. Den paa-

*) Der blev ikke afgivet Betænkning over Lovforslaget om Dækning af Kurstab.

gældende Udtalelse af et Mindretal i Udvalget (Fibiger, Fuglsang, Korsgaard, Krag, Kr. Kristensen, Madsen-Mygdal, Christmas Møller og N. Neergaard) havde følgende Ordlyd:

»Med Hensyn til indeværende Finansaars eventuelle Underskud maa Mindretallet fastholde Nødvendigheden af, at dette mest muligt søges nedbragt:

1. Ved en gennemført Besparelsespolitik paa alle Omraader, hvor en saadan med snarligt indtrædende Virkning lader sig gennemføre.
2. Ved Gennemførelsen af Valutaloven ikke blot efter dens Bogstav, men efter dens Forudsætninger, herunder Afleveringspligtens Ophør og en snarlig paabegyndt Afvikling af den bestaaende Importordning, og Optagen af Forhandlinger om den fornødne Erstatning derfor, saavel under Hensyn til dens handelspolitiske som til dens finansielle Side.

Hvis det maa befrygtes, at Finansaaret ikke des mindre viser Underskud, er man rede til at medvirke til Tilvejebringelse af Dækning i det Omfang, som skønnes muligt og nødvendigt paa Grundlag af et lignende Forhold mellem direkte og indirekte Beskatning som det, der har fundet Udtryk i Kriseordningens Dækningsregler, dog saaledes, at eventuel hertil tjenende direkte Beskatning kun kan lignedes paa Indkomsten og først kan opkræves i Finansaaret 1933—34.

9. Lov om Ændring i Lov af 22. Marts 1930 om Afgift til Stat og Kommuner paa Omsætningen af stærke Drikke. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 7383—C. Sp. 2043].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{6}$ (F. Sp. 5143). 1. Beh. $\frac{2}{6}$ (F. Sp. 5163). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Larsen, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Bjerring, P. Andersen [Form.], A. C. Mortensen [Skr.], M. K. Sørensen, Rager, Steen, Himmelstrup, N. Neergaard, Pinholt, Jensen [Broby], Tange, Korsgaard og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 2387) afgiven $\frac{8}{6}$. (Ordfører: J. P. Larsen). 2. Beh. $\frac{10}{6}$ (F. Sp. 5337). 3. Beh. $\frac{13}{6}$ (F. Sp. 5380). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{6}$ (L. Sp. 1914). 2. Beh. $\frac{15}{6}$ (L. Sp. 1918). 3. Beh. $\frac{17}{6}$ (L. Sp. 1922). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932*. (Lov-Tid. Nr. 188).

Ved Loven *bortfalder* den i Lov Nr. 83 af 22. Marts 1930 om Afgift til Stat og Kommuner paa Omsætningen af stærke Drikke i §3, Punkt 5, fastsatte *Skala* vedrørende den *Spiritusafgift*, der skal svares af de dør omhandlede »*Andre Virksomheder (Detailhandlere, Brugsforeninger m. fl.)*«, og i Stedet indføres en særlig Procentafgift efter følgende Regler:

»Andre Virksomheder (Detailhandlere, Brugsforeninger m. fl.) svarer Afgift af deres Omsætning af stærke Drikke med 3,2 pCt. af det afgiftspligtige Beløb, dog *mindst 20 Kr. aarlig*. Ved Beregningen af det afgiftspligtige Beløb afrundes dette nedad til det nærmeste med 100 delelige Tal. Det aarlige Afgiftsbeløb ansættes til hele Kroner, saaledes at Beløb paa 50 Ø. og derover forhøjes til 1 Kr., og mindre Ørebeløb bortkastes.«

Lovens Bestemmelser kommer første Gang til Anvendelse paa den Ligning, der foretages paa Grundlag af den i 1932 stedfundne Omsætning.

Ændringen er foretaget for at imødekomme Ønsker fra de paagældende Erhvervsorganisationer om at erstatte den hidtil brugte Afgiftsskala med en Procentbeskatning. Satsen 3,2 pCt. er fastsat under den Forudsætning, at de Stat og Kommuner tilfaldende Afgiftsbeløb ikke skulde formindskes.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, efter at det var blevet anbefalet fra alle Sider, ligesom det i Folketinget nedsatte Udvalg indskrænkede sig til at indstille Lovforslaget uforandret til Vedtagelse.

10. Lov angaaende Salget af Lodsedler til Klasse-lotteriet. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 7379—C. Sp. 2065, 2167, 2171].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{6}$ (F. Sp. 5142). 1. Beh. $\frac{2}{6}$ (F. Sp. 5153). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Chr. Christiansen, Jønson [Form.], E. Friis, J. I. Jørgensen, Hinrichsen, Jensen [Lillering], P. Andersen, Holger Kristiansen [Sekr.], Elmquist, Inger Gautier Schmit, Svend Nielsen, Julin, Søren P. Larsen, Korsgaard og Larsen-Badse). Betænkning (B. Sp. 2461) afgiven $\frac{11}{6}$. (Ordfører: Chr. Christiansen). 2. Beh. $\frac{14}{6}$ (F. Sp. 5386). 3. Beh. $\frac{15}{6}$ (F. Sp. 5391). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{17}{6}$ (L. Sp. 1926). 2. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp.

1932). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1934). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2791) afgiven $\frac{22}{6}$. Eneste Beh. $\frac{22}{6}$ (F. Sp. 5507). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932*. (Lov-Tid. Nr. 187).

Det har vist sig, at de gældende Regler i Klasselotterilovgivningen med Hensyn til Salget af Klasselotterisedler, særlig ogsaa den Adgang, der herved er aabnet for *Pantelaanere* til at afhænde *pantsatte Sedler*, er uhensigtsmæssige, idet de navnlig har ført til, at Salget af Lodsedler, der normalt skulde foregaa gennem Klasselotteriets Kollektører, faktisk for den væsentligste Del foregaaer gennem *Pantelaanere*, hvorved Køberne kommer til at betale en betydelig *Overpris* for Sedlerne, ligesom Lotteriet og dermed *Statskassen* er blevet *unddraget* betydelige *Indtægter* ved Salg af Lodsedler af *Pantelaanerne* i Stedet for gennem Kollektørerne. Man har derfor fundet det paakrævet at foretage nedenstaaende *Ændringer* i de gældende Regler.

§ 1. Lodsedlerne til Klasselotteriet, der ifølge § 3 i Lov af 6. Marts 1869 om Klasselotteriets Ordning forhandles gennem de autoriserede Klasselotterikollektører, kan ogsaa forhandles ved Foranstaltning af Klasselotteriets Direktorat, for saa vidt angaar ikke fornyede Lodsedler, dog saaledes, at Fornyelsen af disse Lodsedler derefter atter finder Sted gennem de paagældende Klasselotterikollektører.

Slutningsbestemmelsen om, at Fornyelsen af de paagældende Sedler skal ske gennem Kollektørerne, blev indsat paa Foranledning af Folketingsudvalget.

§ 2. Forbudet i § 3 i Loven af 6. Marts 1869 mod at drive Handelsforretning med Klasselotterisedler omfatter al erhvervsmæssig Afhændelse og Medvirken ved Afhændelse af disse Lodsedler. — Afhændelse af en Klasselotteriseddel til Fyldestgørelse af et Krav mod vedkommende Spiller skal være forbudt. Overtrædelse af dette Forbud straffes som Overtrædelse af Forbudet mod at drive Handelsforretning med Klasselotterisedler. — Den Tilladelse, som Personer med Bevilling til at drive Pantelaanervirksomhed hidtil har haft til at afhænde de hos dem pantsatte Klasselotterisedler i den Stand, hvori Sedlerne er pantsatte, jfr. § 3, Stk. 1, Pkt. 2, i Lov Nr. 709 af 22. December 1920, ophæves.

§ 1 træder i Kraft straks, § 2 den 1. April 1933.

Ifølge det fremsatte Lovforslag skulde Lovens § 2 træde i Kraft den 1. Oktober 1932. I Folketinget ændredes Tidspunktet til 1. Januar 1933, og i Landstinget forlængedes Fristen yderligere til 1. April 1933, hvorved man imødekom et Ønske fra Pantelaanerne.

Loven vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

11. Lov om Statsanstalten for Livsforsikring. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 2629—C. Sp. 49, 87].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 19). 1. Beh. $7/10$ (L. Sp. 96). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, Ellinger [Skr.], Jepsen Christensen, M. C. Jensen, H. P. Johansen, Thomas Larsen, Lewinsky, Lyngsie, Jørgen Møller, Rs. Nielsen, Johannes Pedersen, Rytter [Form.], Schovelin og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 103) afgiven $28/10$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $4/11$ (L. Sp. 324). 3. Beh. $5/11$ (L. Sp. 329). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $10/11$ (F. Sp. 1404). 2. Beh. $12/11$ (F. Sp. 1441). 3. Beh. $17/11$ (F. Sp. 1492). *Loven stadfæstet 26. November 1931*. (Lov-Tid. Nr. 299).

Loven er nødvendiggjort ved, at Lov af 15. April 1930 om Forsikringsaftaler, der træder i Kraft 1. Januar 1932, paa forskellige Maader forandrer Retsforholdet mellem den forsikrede og Forsikringsanstalten — som Helhed i den forsikredes Favør —, og da Statsanstaltens Forhold er ordnet ved Lov, maa denne ændres ved ny Lov for at komme i Overensstemmelse med Forsikringsattaleloven. Derhos er det anset for ønskeligt at samle de om Statsanstalten gældende Bestemmelser, der findes i forskellige Love, i een Lov, saa at denne nye Lov tillige er en Kodifikation. Endelig er der foretaget enkelte Ændringer, som er anset for ønskelige.

Af Lovens Indhold, delt i 5 Kapitler, gengives følgende:
Kapitel I, *Almindelige Bestemmelser*.

I § 1 bestemmes, i Overensstemmelse med tidligere Lov, at Statsanstalten udøver sin Virksomhed under den danske Stats Garanti. Den har sin egen Formue, der ikke maa sammenblandes med Statsformuen. Dens Driftsudgifter afholdes af den selv.

§ 2, der indeholder nye Regler, fastsætter, at Statsanstalten er bestemt for Personer, der har dansk Indfødsret

eller er bosat i den danske Stat. Bestyrelsen er bemyndiget til at tegne Forsikringer i Island samt for i Udlandet bosatte Personer, der har Tilknytning til Danmark.

§ 3 bestemmer, uforandret som før, at der i Anstalten kan tegnes alle Arter af Livsforsikringer, herunder Overlevelsrenter, Livrenter og Pensions(Invaliditets)forsikringer.

I § 4 findes Bestemmelserne om Anbringelsen af Anstaltens Midler og i § 5 om, at Statsanstaltens Bestyrelse bestaar af fem af Kongen udnævnte Medlemmer, af hvilke et er administrerende Direktør, et er matematisk Direktør og et skal opfylde Betingelserne for at kunne udnævnes til Landsdommer. Et af Medlemmerne, dog ikke den administrerende Direktør, udnævnes af Kongen til Formand for Bestyrelsen.

§ 6, der paa enkelte Punkter er ny, fastsætter Reglerne om Driftsregnskab og Beretning, om Regnskabets Revision af to af Finansministeren udnævnte Revisorer, om Budgettet, der optages paa Finanslovforslaget, og om, at der mindst hvert femte Aar skal foretages en Statusopgørelse, baseret paa Undersøgelser af Dødeligheden blandt Interessenterne, og § 7 bestemmer nærmere, hvad der skal fremgaa af Statusopgørelsen.

§§ 8—10 fritager, ligesom tidligere, alle i Statsanstalten tegnede Forsikringer for alle Skatter til Statskassen og henviser, for saa vidt angaar Fritagelse for Retsforfølgning og med Hensyn til Forældelse, til Forsikringsaftalelovens §§ 116 og 29.

§ 11 indeholder væsentlig uforandrede Regler om Mortifikation af bortkomne Policer.

§ 12 forlanger ligesom tidligere som almindelig Regel Helbredsattest fra en Læge ved Tegning af Forsikringer, men ved Siden deraf opretholdes den i de seneste Love om Statsanstalten indførte Adgang til at tegne *Forsikring uden Lægeundersøgelse* mod en personlig Helbredserklæring, og den udvides derved, at den hidtil gældende Karenstid, 3 Aar, for saadanne Forsikringer bortfalder, idet det bestemmes, at livsvarige Livsforsikringer, Livsforsikringer med Udbetaling og simple Kapitalforsikringer indtil en Forsikringssum af i alt 10 000 Kr. kan tegnes uden Lægeundersøgelse mod Afgivelse af en personlig Helbredserklæring (»Forsikringer uden Lægeundersøgelse«).

§ 13 opretholder de tidligere Maksimumsbeløb for Forsikringer, 400 000 Kr. een Gang for alle eller 40 000 Kr. aarlig, ved Pensionsforsikringer 20 000 Kr. aarlig. Ved Genforsikring skal Statsanstaltens Risiko nedbringes til 60 000 Kr. een Gang for alle eller 6 000 Kr. aarlig.

§ 14, om eventuelle Tillægspræmier i visse Tilfælde, og § 15, om Tavshedspligt for Anstaltens Tjenestemænd og Agenter, er som tidligere.

I Kapitel II findes Regler om *Forsikringsbetingelser*, væsentlig svarende til, hvad der hidtil har været Regel, eller til Forsikringsaftaleloven. § 16 foreskriver, at der skal foreligge en Forsikringsbegæring og fornødne Attester, § 17 henviser om Følgerne af urigtige Oplysninger til Forsikringsaftaleloven, § 18 giver Bestemmelserne om, hvornaar Statsanstaltens Ansvar efter en Forsikring begynder, § 19 om, hvornaar Præmierne forfalder, § 20 om Følgerne af, at en Præmie, enten først eller senere forfaldende, ikke betales — som Regel, at Forsikringen bortfalder, men dog med Respittid til næste Forfaldsdag og med Mulighed for inden 2 Aar at faa den sat i Kraft paa ny. § 21 fastsætter »Tillæg for Efterbetaling« senere end 3 Maaneder efter Forfaldsdagen af Præmier, med noget nedsatte Satser i Forhold til de tidligere, og i § 22 gives Mulighed for Henstand med Præmiebetaling mod Deponering af Policen.

I § 23 gives, delvis nye, Regler om *Fritagelse for Præmiebetaling i Sygdomstilfælde*, væsentlig gaaende ud paa, at naar en forsikret, ved hvis Antagelse til Forsikring der har været krævet Oplysning om Helbredstilstanden, som Følge af Sygdom eller Ulykkestilfælde, indtruffet efter det fyldte 18. Aar, men inden det fyldte 66. Aar, skønnes fuldstændig og for bestandigt at have mistet sin Erhvervs- og Arbejdssevne, fritages den paagældende for Betaling af Præmier, der forfalder under denne Tilstand. Er Erhvervs- og Arbejdsudygtigheden forbigaaende, men dog af over 3 Maaneders Varighed, indrømmes der Fritagelse for Betaling af saa stor en Del af Præmien, som svarer til den Tid, den forsikrede er fuldstændig erhvervs- og arbejdsudygtig udover de 3 Maaneder. — Det er en Betingelse for Præmiefritagelse, at Tabet af Erhvervs- og Arbejdssevnen ikke skyldes Deltagelse i Krig, Forsæt eller grov Uagtsomhed fra den forsikredes Side.

§ 24 bestemmer, i hvilke Tilfælde der kan kræves *Tillægspræmie*: 1) ved Ophold eller Rejser udenfor Europa (dog kun ved Forsikringer, der ikke har været i Kraft i 2 Aar), 2) ved den forsikredes Deltagelse i fremmed Krigstjeneste, og som ny Regel 3) saafremt den forsikrede paatager sig erhvervsmæssig Stilling som Aviatiker eller Motorvædeløbskører eller deltager i Polarekspeditioner, og Forsikringen er tegnet efter denne Lovs Ikrafttræden. Kravet om Tillægspræmie bortfalder dog, naar Forsikringen har været uafbrudt i Kraft i 5 Aar, og den forsikrede er fyldt 25 Aar.

I § 25 indeholdes Regler — de samme som tidligere — om den forsikredes Ret til at forlange Forholdet ophævet og Forsikringens Tilbagekøbsværdi godtgjort, enten ved kontant Betaling eller Fripolice, og § 26 fastsætter, hvorledes Tilbagekøbsværdien bestemmes. Ved § 27 optages i Loven de hidtil praktiserede Regler om Adgangen til i Statsanstalten at optage Laan mod Haandpant i Policen.

I Overensstemmelse med Forsikringsaftaleloven bestemmes i § 28, at hvis den forsikrede har berøvet sig Livet paa et Tidspunkt, hvor Forsikringen ikke har været i Kraft uafbrudt mindst de sidste 2 Aar, er Statsanstalten fri for Ansvar, medmindre det maa anses godtgjort, at Forsikringen er tegnet eller paa ny sat i Kraft uden Tanke paa Selvmordet, og at dette vilde være begaaet, selv om Forsikringen ikke havde foreligget.

§ 29 giver Ret til Tilbagekøb, naar Statsanstaltens Ansvar er bortfaldet, og ligeledes i Overensstemmelse med Aftaleloven foreskrives i § 30, at hvis den sikrede forsætlig har foraarsaget Forsikringsbegivenheden (Død, Invaliditet), har han ikke noget Krav paa Statsanstalten. Dette gælder dog ikke, naar den sikrede var under 14 Aar eller paa Grund af Sindssygdom, Aandssvaghed, forbigaaende Sindsforvirring eller lignende Tilstand har manglet Evnen til at handle fornuftsmæssigt, eller naar den Handling, hvorved Forsikringsbegivenheden foraarsages, foretages til Afværgelse af Skade paa Person eller Ejendom under saadanne Omstændigheder, at Handlingen maa anses som forsvarlig.

I § 31 findes Regler om Fremgangsmaaden ved Udbetaling af Forsikringer.

I Kapitel III, §§ 32—37, findes *Tarifferne*, og Bestemmelserne herom svarer til de hidtil gældende, forskellige for

almindelige Livsforsikringer, Folkeforsikringer, Overlevelsere-
renter, Livrenter og Pensionsforsikringer, hvorhos det i § 37
bestemmes, at saafremt den ved Begøring om en Forsikring
afgivne Helbredsattest er af den Beskaffenhed, at Forsik-
ringen ikke kan antages efter de sædvanlige Tariffer eller
med en mindre Forhøjelse, skal der være Adgang til at tegne
Forsikring under Statsanstaltens *Afdeling for mindregode
Liv*. Ved Beregningen af Præmier for saadanne Forsikringer
kan anvendes andre Forudsætninger med Hensyn til Leve-
sandsynlighed, Rentefod samt Sikkerheds- og Driftstillæg
end de for Statsanstaltens øvrige Forsikringer gældende samt
foretages Ændringer i Statsanstaltens Forsikringsbetingelser.
Paa lignende Maade kan forholdes ved Tegning af Forsik-
ringer for et større Antal Personer under eet (*Gruppefor-
sikring*).

Kapitel IV, *Bonus*, bestemmer først i § 38, at eiter hver
femaarig Statusopgørelse udbetaler Statsanstalten af sit
Overskud Bonus efter nedennævnte Regler, der gælder,
indtil anderledes ved Lov bestemmes.

Ifølge § 39 fordeles Overskuddet mellem Bonusfond og
Reservefond saaledes:

- a) Dersom Reservefonden er større end eller lig med 5 pCt.
af Summen af Aktiv og Passiv, skal hele Overskuddet
henlægges til Bonusfonden.
- b) Dersom Reservefonden er mindre end 5 pCt., men større
end eller lig med $2\frac{1}{2}$ pCt. af Summen af Aktiv og Passiv,
henlægges 10 pCt. af Overskuddet til Reservefonden
og Resten til Bonusfonden.
- c) Dersom Reservefonden er mindre end $2\frac{1}{2}$ pCt. af Sum-
men af Aktiv og Passiv, skal der — saa vidt Overskuddet
strækker til — forlods henlægges til Reservefonden et
saa stort Beløb, at denne faar den nævnte Størrelse,
hvorefter der med Restoverskuddet forholdes som under
b) angivet.

Efter at de i § 39 foreskrevne Henlæggelser har fundet
Sted, anvendes efter § 40 Bonusfonden til Uddeling af Bonus
for det paagældende Femaar paa følgende Maade: Hele
Fondens Beholdning uddeles, saafremt den ikke overstiger
9 pCt. af Summen af de bonusberettigede Forsikrings
Bonustal; er Fonden større end det angivne Beløb, uddeles

yderligere Fjerdedelen af det Beløb, hvormed Beholdningen overstiger de nævnte 9 pCt.

I § 41 fastsættes, hvilke Forsikringer der har Ret til Bonus, og i § 42, at det Beløb, der ifølge § 40 er bestemt til Uddeling som Bonus, fordeles paa de bonusberettigede Forsikringer i Forhold til hver enkelt Forsikrings Bonustal. Bonustallet fremkommer ved at multiplicere Forsikringstallet, α : et hver Forsikring efter dens Art og Størrelse i Henhold til § 43 een Gang for alle tildelt Tal, med det Tal, der angiver Bonustiden, β : den Del af Bonusperioden, for hvilken Forsikringen skal have Bonus.

I § 43 findes Reglerne for, hvorledes Forsikringstallet fastsættes, og i § 44 for Bonustidens Bestemmelse, hvorhos §§ 45 og 46 indeholder nogle specielle Regler. Efter § 47 tilkommer Bonus for en Forsikring Forsikringens Ejers, medmindre Retten til Bonus er forbeholdt eller tillagt en anden. Hvis den forsikrede er den bonusberettigede, men er død inden Bonusbeløbets Udbetaling, tilkommer Bonus den begunstigede, for saa vidt ikke andet er bestemt. Er Forsikringspoliceen udstedt eller transporteret til Ihændehaveren, udbetales Bonus til denne, saafremt ingen anden godtgør sin Berettigelse dertil.

§ 48 har Bestemmelser om Bonus til en Forsikring, der ophører, og dennes Beregning samt Udbetaling, hvorhos det fastsættes, at i alle andre Tilfælde udbetales Bonus efter hver Statusopgørelse. Herom skal Bestyrelsen udstede offentlig Bekendtgørelse med 3 Maaneders Varsel. Udbetalingen sker til den, der i Henhold til Reglerne i § 47 er berettiget til Bonus, medmindre nogen anden inden Varslets Udløb for Statsanstaltens Bestyrelse har fremsat Krav paa Udbetaling til sig.

Efter § 49 kan Stridsspørgsmaal mellem flere om Ret til Bonus ikke indbringes for Domstolene, men afgøres endeligt af en af Kongen for hver Bonusperiode beskikket Kommission, bestaaende af en Formand og 2 andre Medlemmer, valgte blandt Højesterets og Landsretternes Medlemmer.

§ 50 giver Anstalten Ret til for eventuelt Tilgodehavende hos en forsikret at holde sig til hans Bonus.

Endelig indeholder Kapitel V *Slutnings- og Ophævelsesbestemmelser*, hvoriblandt, at de i §§ 102—118 i Lov Nr. 129 af 15. April 1930 om Forsikringsaftaler indeholdte Bestemmelser gælder ogsaa for Statsanstalten, ligesom de i nævnte Lov indeholdte øvrige Bestemmelser ogsaa kommer til Anvendelse paa Statsanstalten, for saa vidt de efter deres Indhold kan det, og der ikke alt i nærværende Lov er givet Regler om de paagældende Forhold. — Loven traadte i Kraft den 1. Januar 1932, hvilken Dag ogsaa Loven om Forsikringsaftaler traadte i Kraft.

I begge Ting anbefaledes det forelagte Lovforslag fra alle Sider, og de Ændringsforslag, der i Landstinget af Udvalget med Tilslutning af Finansministeren stilledes til det, var uden væsentlig Betydning, særlig sigtende til at klargøre, at Aftalelovens Regler gælder, og at der er Adgang til at gaa til Domstolene med Hensyn til Bestyrelsens Afgørelse af Tvivlsspørgsmaal. — I Betænkningen udtales, at Finansministeren og Udvalget er enige om, at det følger af Lovforslagets § 51, 2. Stykke (den ovenfor fra Kapitel V gengivne Bestemmelse), at der ikke i denne Lov er Hjemmel til at udstede Regulatorer eller i Forsikringsbetingelserne at foretage Ændringer, som strider mod Bestemmelserne i Loven om Forsikringsaftaler. I Folketinget stilledes intet Ændringsforslag.

12. Lov om Pensionering af civile Funktionærer, Haandværkere og Arbejdere ved Hæren og Søværnet m. v. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 4073—C. Sp. 409, 1515.]

Fremsat i *Folketinget* $13/11$ (F. Sp. 1454). 1. Beh. $1/12$ (F. Sp. 1885). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 26). Betænkning (B. Sp. 525) afgiven $4/2$. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. $12/2$ (F. Sp. 3139). 3. Beh. $19/2$ (F. Sp. 3288). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2/3$ (L. Sp. 1112). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, Marie Christensen, P. Christensen, Henriette Crone, Ellinger, Jepsen Christensen, H. P. Johansen, Carl F. Madsen, Nedergaard, Stegger Nielsen, Ch. Petersen, Schovelin, Stensballe [Form.] og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 2181) afgiven $21/3$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $22/3$ (L. Sp. 1559). 3. Beh. $23/3$ (L. Sp. 1616). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 83).

Nærværende Lov, hvortil Udkast var udarbejdet af *Lønningskommissionen af 1929* efter Finansministerens Anmodning for at skaffe mere ordnede og ligeligere Forhold til Veje paa dette Omraade (jfr. Lov Nr. 89 af 19. April 1907 om Pensionering af civile Funktionærer og Haandværkere m. fl. ved Hæren og Søværnet), omfatter ifølge § 1 *civile Funktionærer, Haandværkere og Arbejdere, som har deres Hovedvirksomhed ved Hæren eller Søværnet*, derunder den militære Klædefabrik, Hærens Krudtværk, Geodætisk Institut, Københavns Militærhospital og Tøjhusmuseet. *Omfanget af Loven bliver herefter som hidtil, dog at Pensionsret fremtidig alene gives til Personer, hvis Virksomhed i vedkommende Institution er en Hovedvirksomhed.*

Det bestemmes videre i § 1, at de forannævnte, efterladte *Enker eller Børn* er berettigede til *Pension og Efterindtægt* efter Reglerne i Kapitel 2 og Kapitel 3 i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd, dog med de i nærværende Lov fastsatte Afvigelser. Det bliver herved gjort umuligt samtidig at oppebære Pension efter den særlige Ordning og Løn eller Pension efter Tjenestemandsløven (jfr. dennes § 58).

I Stedet for den hidtil gældende Regel, hvorefter *Pensionsretten* indtræder efter 20 Aars Tjeneste fra det fyldte 18. Aar (for Sygeplejersker dog efter 10 Aars Tjeneste fra det fyldte 25. Aar), medens *Pensionsalderen*, naar Pensionsretten er indtraadt, regnes 10 Aar tilbage, bestemmer nu Lovens § 2, at *Pensionsrettens Indtræden sættes til 15 Aars Tjeneste efter det fyldte 20. Aar*. Herved vil det tidligste Tidspunkt falde sammen med det for Tjenestemænd gældende, nemlig 35 Aars Alderen (5 Aar efter det fyldte 30. Aar). *Pensionsalderen beregnes fra det Tidspunkt, da den paagældende har udført 10 Aars Tjeneste efter det fyldte 25. Aar**.

Med Hensyn til *Pensionsindtægtens* Beregning sondrede Loven af 1907 i § 2 imellem 2 Klasser: A. Funktionærer, hvorved forstaas de Personer, der er antaget paa Maaned-

*) I det af Finansministeren fremsatte Lovforslag beregnedes Pensionsalderen fra det Tidspunkt, da den paagældende har udført 5 Aars Tjeneste efter det fyldte 30. Aar, jfr. Tjenestemandsløven. Men i Folketinget førtes Bestemmelsen tilbage til Kommissionens Affattelse efter Forslag af Udvalget i Henhold til et Mindretals Ønske.

eller Ugeløn, B. De øvrige under Loven hørende Personer (det vil sige alle de dag- og timelønnede). I nærværende Lovs § 3 opretholdes i Realiteten en Sondring svarende til Klasse A. og B. efter Loven af 1907, idet Paragraffen fastsætter følgende:

»Saafremt Funktionærer er antaget med Grundløn, Alderstillæg og særlige Tillæg, der svarer til de for en Tjenestemandstillings fastsatte, regnes de til den paagældende Stillings Grundløn og eventuelle Alderstillæg svarende Beløb som Lønningsindtægt i Henhold til Tjenestemandslovens § 51.

Andre efter denne Lov pensionsberettigede henføres efter nærmere Bestemmelse af Finansministeren i pensionsmæssig Henseende til en af følgende Lønningsklasser:

Haandværkere: Grundløn 2 250 Kr., 3 Alderstillæg à 150 Kr.

Slutløn efter 9 Aars Tjeneste 2 700 Kr. aarlig.

Arbejdere: Grundløn 1 800 Kr., 4 Alderstillæg à 150 Kr.,

Slutløn efter 12 Aars Tjeneste 2 400 Kr. aarlig.

Sygeplejersker: Grundløn 1 800 Kr., 5 Alderstillæg à 150 Kr.,

Slutløn efter 15 Aars Tjeneste 2 550 Kr. aarlig.

Kontorister: Grundløn 1 500 Kr., 6 Alderstillæg à 120 Kr.,

Slutløn efter 12 Aars Tjeneste 2 220 Kr. aarlig.

Kvindelige Arbejdere: Grundløn 1 380 Kr., 4 Alderstillæg

à 90 Kr., Slutløn efter 12 Aars Tjeneste 1 740 Kr. aarlig.

For Karle og Piger fastsættes særlige Pensionslønningssatser af Finansministeren.«

For det Personel, der har opnaaet Pensionsret, afkortes i Henhold til § 4 ved hver Lønningsudbetaling følgende *Bidrag til Dækning af Udgifterne ved Pensioneringen*:

a) For de i § 3, Stk. 1, nævnte Funktionærer: 5 pCt. af Grundløn og Alderstillæg.

b) For det i § 3, Stk. 2, nævnte Personel et Beløb, der for hver Lønningsdag, (jfr. § 2, Stk. 2.*), udgør:

for Haandværkere 45 Ø.

- Arbejdere 40 —

- Sygeplejersker 43 —

- Kontorister 37 —

- kvindelige Arbejdere 30 —

c) For Karle og Piger fastsættes Afkortningen af Finansministeren til et Beløb, der omtrentlig svarer til 5 pCt. af Pensionslønningssatsen.

*) § 2, Stykke 2, er saalydende:

»Ved Opgørelse af den pensionsberettigende Tjenestetid regnes for maanedslønnede 12 Lønningsmaaneder, for ugelønnede 52 Lønningsuger og for daglønnede 301 Lønningsdage lig med 1 Aar.«

Ifølge § 5 vil — bortset fra Afsked paa Grund af Svagelighed — som Hovedregel *Egenpension* først kunne faas ved *det fyldte 60. Aar*.

§ 6 indeholder en Regel om *Overførelse af Pensionsalder* fra Stillingen som Statstjenestemand.

§ 7 bestemmer, at *Pensionen* fastsættes til et Beløb, der er *10 pCt. lavere* end det Beløb, der fremkommer ved Beregning efter Tjenestemandslovens §§ 54—57.

Ifølge § 8 ydes der *ikke Ventepenge*.

Om *Enkepension og Børnepension* bestemmes i § 9, at Enkepension og Børnepension kun kan oppebæres, saafremt Manden ved sin Død havde opnaaet Pensionsret, eller Døden skyldes Tilskadekomst i Tjenesten. Enkepensionen udgør $\frac{1}{3}$ af Mandens Pensionsindtægt, dog *med Fradrag af 10 pCt.*, og tilsvarende Reduktion foretages for Børnetillæg og Børnepensioner.

Regelen, hvorved Enkepensionen forhøjes fra $\frac{1}{4}$ af Mandens Pension til $\frac{1}{3}$ af Mandens pensionsgivende Løn, dog reduceret med 10 pCt., samtidig med, at de gunstige Regler i Statstjenestemandsløven om Børnetillæg m. v. bringes til Anvendelse, indeholder den væsentligste Forbedring, som denne Lov medfører.

§ 10 bestemmer, at Spørgsmaalet om *Pensionsgrundlaget* forud for Afskedigelser paa Grund af Svagelighed eller Afskedigelse af Grunde, der i Medfør af Tjenestemandsløvens §§ 60 og 61 vilde medføre Tab af Pensionsretten, skal forelægges Finansministeren, og efter § 11 ydes der *Reguleringstillæg* til Pensioner efter denne Lov.

§ 12 indeholder en Række *Overgangsbestemmelser* samt Pensionsregler vedrørende nogle Tjenestemænd ved Orlogsværftet, ved Straffeanstalter og Sindssygehospitaller, visse Haandværkere, Arbejdere og søfarende under Grønlands Styrelse samt visse Haandværkere og Arbejdere ved Statsbanerne.

Endvidere indeholder § 12 i Stykke 6 følgende Bestemmelse:

»For de af Bestemmelserne i Lov Nr. 379 af 30. Juni 1919 Afsnit IV omfattede faste Kvartermænd, Formænd, Overhaandværkere, Haandværkere, Tøjhusarbejdere og Værftsarbejdsmand bevares Retten til *Tillæg af 2 eller 4 Aar i Pensionsalderen for henholdsvis 8 og 16 Aars dadelfri Tjeneste*,

dog saaledes, at Pensionsalderen i intet Tilfælde kan regnes fra et tidligere Tidspunkt end det fyldte 35. Aar. Midlertidige Befalingsmænd og ligestillede samt faste menige og ligestillede, som i Henhold til Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd § 804, Stykke 4, sidste Punktum, pensioneres efter nærværende Lovs Regler, har tilsvarende Adgang til Tillæg for 8 og 16 Aars dadelfri Tjeneste.«

Loven træder i Kraft 1. April 1932.

Ifølge Lønningskommissionens Betænkning omfattede Loven af 1907 ved Udgangen af 1929 ca. 2 400 Personer (af Hæren 1 026, af Flaaden 1 365), og Udgifterne til Pensioner var paa Finanslovforslaget for 1931—32 anslaaet til 1 151 400 Kr.

Af *Venstre* blev der saavel i Kommissionen som under Behandlingen i Folketinget fremdraget Spørgsmaalet om *Fortabelse af Pensionsret* for de af Loven omfattede Haandværkere og Arbejdere, saafremt de gik i *Strejke* overfor Staten. Et herom i Folketingsudvalget stillet *foreløbigt Ændringsforslag toges tilbage under Hensyn til*, at der saavel i Lønningskommissionen af 1929 — hvor Spørgsmaalet i Almindelighed for alle Tjenestemænds Vedkommende var Genstand for Drøftelse — som i Udvalget her var Enighed om, »at en eventuel Strejke af Tjenestemænd allerede efter nugældende Lov i hvert Fald betyder, at paagældende løser Staten fra dens juridiske Forpligtelse med Hensyn til saavel Ansættelsesforholdet som Pension, Lønningsanciennetet og andre af Tjenestemandforholdet flydende Goder, og da dette i Praksis maa anses for den vigtigste Side af Spørgsmaalet om Tjenestemandsstrejker, har man opgivet Tanken om Indførelse af saadanne Regler i Tjenestemandsløven«, og *fordi* Udvalget mente, at denne Betragtning ogsaa maatte gælde de af nærværende Lov omfattede Personer, og Optagelse af en positiv Bestemmelse herom i Loven derfor var upaakrævet.

Paa Folketingsudvalgets Foranledning er der i et Bilag til Betænkningen oplyst, at den i § 12, Stykke 6, omhandlede Regel (se foran) vil kunne faa Betydning for ca. 500 Personer, men at den kun har ringe økonomisk Betydning.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i Folketinget.

Under 1. Behandling i *Landstinget* blev der af den konservative Ordfører (Ellinger) fremsat Bemærkninger, hvorefter man ved Udarbejdelsen af Lovforslaget skulde have undladt at tage fornødent Hensyn til *Lærerne ved de militære*

Skoler. Det i den Anledning nedsatte Udvalg indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret efter Modtagelsen af Finansministeriets Redegørelse for det nævnte Forhold, der medfulgte som Bilag til Betænkningen. — Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i Landstinget.

13. Lov om Ændring i Lov om Stempelafgift.

(Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 6609—C. Sp. 1193, 1359].

Fremsat i *Landstinget* $26\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1071). 1. Beh. $\frac{4}{3}$ (L. Sp. 1139). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, J. V. Christensen, P. Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, A. P. Hansen, I. A. Hansen, Jepsen Christensen, Albert Jensen, Oluf Jensen, Jensen-Stevns [Form.], Lange [Skr.], Ch. Petersen, Rytter og Simonsen). Betænkning (B. Sp. 1539) afgiven $10\frac{1}{3}$. (Ordfører: Jensen-Stevns). 2. Beh. $15\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1234). 3. Beh. $15\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1264). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $17\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4214). 2. Beh. $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4269). 3. Beh. $21\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4331). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 82).

Loven er nødvendiggjort af den nye Næringslov, idet denne har forladt den hidtil gældende Inddeling af Næringerne i Klasser, og denne Klassificering ligger til Grund for Stempelovens Regler om Stempeling af Næringsbeviser m. v. Samtidig har man benyttet Lejligheden til at foretage enkelte andre Ændringer i Stempeloven, som Praksis har gjort ønskelige.

Ved Lovens § 1 er der foretaget en Ændring i Stempelovens § 107, sidste Stykke, hvorved Finansministeriet bemyndiges til at frafalde Stempelafgift af *Bortlodninger* i velgørende eller almennyttigt Øjemed, for saa vidt angaar Lodsedler til en Salgssum af indtil 15 000 Kr. Finansministeren kan derhos bestemme, at denne Beføjelse udenfor København udøves af vedkommende Amt.

Ifølge Praksis har Fritagelse for Stempelafgift af *Bortlodninger* i velgørende eller almennyttigt Øjemed hidtil været betinget af, at Salgssummen ikke oversteg 5 000 Kr. Da man imidlertid har fundet det lidet rimeligt, at der, særlig af *Bortlodninger* i velgørende Øjemed, f. Eks. Pressens Jule-

lotterier, hvis Overskud kommer de fattigste til gode, tages Stempelafgift af Lodsedlerne, er Grænsen for Stempelfrihed nu forhøjet til Lodsedler til en Salgssum af indtil 15 000 Kr., idet Grænsen for Administrationens Bemyndigelse til at fritage for Stempelafgift samtidig lovfæstes, saaledes at den Betingelse i Loven, at Prisen pr. Lodseddel ikke er over 1 Kr., udgaar, da denne Betingelse i Praksis har været uden Betydning. — Man har dernæst anset det for hensigtsmæssigt, at Finansministerens Beføjelse udenfor København bliver udøvet af vedkommende Amt.

Lovens Hovedbestemmelser findes i § 2, der indeholder en ny Affattelse af Stempelovens § 119. Det har, som nævnt, været nødvendigt at forlade den hidtidige Inddeling af Stempellet i 5 Klasser (stigende fra 2½ Kr. i 5. Klasse til 40 Kr. i 1.), og i Stedet for er nu fastsat en fælles Stempelafgift af Næringsbreve for *Personer til 12 Kr.* — omtrent svarende til den hidtil gældende Stempelafgift for Næringsbeviser af 3. Klasse (10 Kr.) — og for *Selskaber* med begrænset Ansvar *til 60 Kr.*

Ved Fastsættelsen af disse Takster har man lagt Vægt paa, at Ændringerne foruden at være praktisk anvendelige ikke medfører formindskede Indtægter for Statskassen.

Yderligere er i samme Paragraf Stempelafgiften for *Bevillinger paa Beværternæring og paa Gæstgivernæring* paa Landet, for *Borgerskaber paa Gæstgiverinæring* i København og *Købstæderne* og for *Næringsbeviser paa Brændevins-handel paa Landet* — for hvilke Næringsadkomster Stempelafgiften hidtil praktisk talt har været 40 Kr. — nu fastsat til *Enhedstaksterne* henholdsvis 12 Kr. og 60 Kr.

Skønt disse Næringsadkomster ikke berøres af den nye Næringslov, har man dog fundet det rigtigst at inddrage dem under nærværende Lov, bl. a. for ikke at etablere en Forskel mellem Næringer i By og Næringer paa Landet, en Forskel, der ikke vilde stemme med Næringslovens Forudsætninger.

Fremdeles er der indført en Stempelafgift af 12 Kr. for de i Næringslovens § 11 omhandlede *Legitimationsbeviser* for Brugsforeninger og andre Andelsforeninger, der alene fordeler Varer indenfor Medlemmernes Kreds.

Ogsaa Lovens § 3, der ændrer Stempelovens § 120, er en Konsekvens af den nye Næringslov. Da denne kræver fuld Afgift til Kommunen af *hver* Næring (for Haandværk

hvert Fag) og ligeledes ved Optagelse af ny Næring (Haandværksfag), er det fundet rimeligt at fastsætte Reglerne for Stempelafgiften i Overensstemmelse hermed.

§ 4 indfører nogle redaktionelle Ændringer i Stempelovens § 122, og ved § 5 ophæves samme Lovs § 129 (om Stemplet til en Udskrift af en Eksekutions- eller Udpantningsforretning, hvorved der sker Udlæg i fast Ejendom), da den har givet Anledning til Misforstaaelse, og de fornødne i Praksis anvendte Bestemmelser om disse Udskrifteres Stempelning findes i andre af Lovens Paragraffer.

Endelig indfører §§ 6 og 7 nogle, til Dels allerede i Praksis fulgte, stempeltekniske Ændringer i Stempelovens §§ 153 og 155.

Loven, der træder i Kraft 1. April 1932, vedtoges uforandret og enstemmigt i begge Ting.

14. Lov om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen. (Landbrugsminister *Bor-ding*). [A. Sp. 2327—C. Sp. 21, 39].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₉ (F. Sp. 25), 1. Beh. ³⁰/₉ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Olufson, Fisker [Form.], Larsen [Bjerre], Marinus Sørensen, J. P. Nielsen, Jens Sørensen [Smørum], Niels Frederiksen, Holdgaard [Sekr.], Madsen-Mygdal, Pinstrup, Kr. Kristensen, Fuglsang, Johannes Hansen, Fibiger og A. C. D. Petersen [fra ⁸/₁₀: Viggo Hansen]). Betænkning (B. Sp. 33) afgiven ¹⁶/₁₀. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. ¹⁷/₁₀ (F. Sp. 643). 3. Beh. ¹⁸/₁₀ (F. Sp. 875). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁹/₁₀ (L. Sp. 185). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen [Sekr.], P. Christensen, Døcker, Ellinger [Form.], Gisselbæk, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Hauch, Jepsen Christensen, Jensen [Aale], Jensen-Stevns, N. K. Kristensen, P. C. Petersen, Stensballe og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 85) afgiven ¹⁹/₁₀. (Ordfører: Ellinger). 2. Beh. ¹⁹/₁₀ (L. Sp. 243). 3. Beh. ¹⁹/₁₀ (L. Sp. 256). *Loven stadfæstet 19. Oktober 1931.* (Lov-Tid. Nr. 243).

Loven indeholder i sit *Afsnit A*. Regler om *midlertidige Lempelser af Skatter og Renter for Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme*.

Herom bestemmes, at til Ejere af Landbrugsejendomme, jfr. Lov Nr. 106 af 3. April 1925, hvis Gæld ifølge den for Skatteaaret 1931—32 foretagne Skatteligning overstiger deres samlede Nettoformue, ydes der *Lettelse af Skatter og Renter* efter de nedenfor angivne Regler. Til Konstatering af Gælden kan vedkommende Myndigheder fordre sig forelagt alle fornødne Bevisligheder og har paa dette Omraade samme Myndighed som Skattevæsenet.

Det ydede Beløb udgør indtil 2 pCt. af den Sum, hvorved den enkeltes Gæld overstiger den samlede Nettoformue, dog at Gæld, der overstiger den ved Skatteligningen for Skatteaaret 1931—32 benyttede Ejendomsskyldværdi med Tillæg af de ved samme Skatteligning ansatte Værdier for Besætning og Inventar, ikke tages i Betragtning. Beløbet kan for den enkelte Person ikke overstige 2 000 Kr.

Hvis en Person ved sine økonomiske Dispositioner selv har en væsentlig Skyld i sin vanskelige økonomiske Stilling, kan vedkommende Kommunalraad vedtagé, at der ikke ydes ham nogen Lettelse. Kommunalraadets Afgørelse kan indannes for Landbrugsministeren.

Hvis Ejendommen er bortforpagtet, er Kommunalraadet berettiget til efter Skøn at fordele Beløbet mellem Ejeren og Forpagteren eller, hvis Ejeren er udelukket fra at komme i Betragtning, at yde Forpagteren et Beløb efter en Bedømmelse af dennes økonomiske Forhold, herunder Forpagtningsafgiftens Størrelse, og afpasset efter Lovens Bestemmelser i øvrigt.

Er en Landbruger, som opfylder Lovens Betingelser for at opnaa Del i Lempelsen, forbigaaet ved Statsskatteligningen, eller foreligger der af andre Grunde ikke for det Regnskabsaar, som skal lægges til Grund for Skatteansættelsen for Skatteaaret 1931—32, en af Skattemyndighederne anerkendt Opgørelse af de ovenfor nævnte Beløb, er den paagældende berettiget til ved Henvendelse til vedkommende Ligningsmyndighed at faa foretaget en Ansættelse af Beløbene efter nærmere af Skattedepartementet fastsatte Regler.

Det Beløb, der i Henshold til foranstaaende tilkommer de af Loven omfattede Personer, ydes med en Fjerdedel i Oktober Kvartal 1931 og med en Fjerdedel i hvert af de følgende 3 Kvartaler, udbetales efter nærmere af Landbrugsministeren

fastsatte Regler til de paagældende Sogne- og Købstadkommuner og *anvendes til Dækning af de Ejeren eller Brugeren for de nævnte Kvartaler paalignede Skatter til Kommunen.* Den Del af Beløbet, som ikke medgaar hertil, skal anvendes til Dækning af de Ejendommen paahvilende *Skatter til Amtskommunen og eventuelt Staten* for Oktober Termin 1931 og for April Termin 1932. Det mulig overskydende Beløb, efter at nævnte Skatter er betalt, skal anvendes til delvis Dækning af *Renter* af den Ejendommen paahvilende 1. Prioritet.

Ejendomme, der i Tiden fra den 1. April 1931 indtil denne Lovs Ikrafttræden har været Genstand for Salg eller Bortforpagtning, ydes ingen Lettelse. For Ejendomme, der bliver Genstand for Salg eller Bortforpagtning inden Udløbet af det Tidsrum, Ordningen omfatter, bortfalder Ydelsen for det Kvartal, i hvilket Salg eller Bortforpagtning har fundet Sted, og for de følgende Kvartaler.

Saafermt Gennemsnittet af de ugentlige Noteringer paa Smør og Flæsk i Aarene 1932—36 ligger mindst 30 pCt. over Gennemsnittet af Noteringerne i 2. Halvaar af 1931, skal det *ydede Beløb tilbagebetales* i Løbet af 4 paa hinanden følgende 11. Juni og 11. December Terminer med $\frac{1}{4}$ i hver Termin, første Gang i 11. Juni Termin 1937.

I Tilfælde af Ejerskifte inden Ugangen af Aaret 1936 skal det ydede Beløb dog tilbagebetales i den efter Ejerskiftet paafølgende 11. Juni eller 11. December Termin, saafremt Gennemsnittet af de ugentlige Noteringer paa Smør og Flæsk i Tiden fra den 1. Januar 1932 til Ugangen af det inden Ejerskiftet udløbne Halvaar ligger mindst 30 pCt. over Gennemsnittet af Noteringerne i 2. Halvaar af 1931.

Pligten til Tilbagebetaling sikres ved et paa Kommunalraadets Foranstaltning udstedt stempelfrit Gældsbevis, hvortil Blanketter udfærdiges paa Finansministeriets Foranstaltning.

Til Dækning af de Beløb, som kan ydes i Henhold til fornævnte Bestemmelser, er Landbrugsministeren bemyndiget til at anvende *indtil 30 Mill. Kr.*

De i denne Lov ommeldte Skattelempelser øver ikke Indflydelse paa de paagældendes kommunale Valgret.

Landbrugsministeren bemyndiges til at udstede saadanne vejledende og supplerende Bestemmelser, som de foranstaa-

ende Bestemmelser maatte gøre nødvendige. Ministerens Afgørelser i Tvivlsspørgsmaal er endelige.

I *Afsnit B* gives Regler om *Tilskud til Amtskommunernes Sygehusudgifter*. Herefter yder Staten i Regnskabsaaret 1931—32 et Tilskud til Nedbringelse af Amtskommunernes Udgifter til Drift af Sygehuse. Tilskuddet fastsættes til en Trediedel af vedkommende Amtskommunes Udgifter hertil i Regnskabsaaret 1930—31, heri dog ikke medregnet Udgifterne til Forrentning og Amortisation af Gæld. De nærmere Regler for Fordelingen fastsættes af Indenrigsministeren. Statens Udgift til det nævnte Formaal maa dog *ikke overstige et Beløb af 3 Mill. Kr.*, og Tilskuddene til Amtskommunerne vil derfor være at nedsætte forholdsmæssigt, saafremt dette kræves for at holde Udgiften indenfor den nævnte Grænse.

Afsnit C. omhandler *Tilvejebringelse af Midler til Kriseforanstaltningerne*. Først *Tillæg til Indkomst- og Formueskatten*. Personer og Selskaber, der for Skatteaaret 1931—32 er ansat til Indkomstskat til Staten efter de gældende Regler, svarer for bemeldte Skatteaar *et Tillæg af en Fjerdedel* af det den paagældende efter nævnte Lov paalignede helaarlige Indkomstskattebeløb. Udgør Tillæget for en Skattheyder 3 Kr. og derunder, opkræves Tillæget ikke. I Tilfælde, hvor den paagældende Skattheyders Pligt til at svare Indkomstskat til Staten alene gælder for Halvdelen af det nævnte Skatteaar, beregnes Tillæget alene af det halvaarlige Skattebeløb. Tillæget kan ikke bringes til Fradrag ved Skatteansættelse.

Formueskattheydere, der for Skatteaaret 1931—32 i Henhold til Reglerne i Lov Nr. 304 af 22. December 1927 efter Begæring *har faaet Nedsættelse i Formueskatten*, svarer for bemeldte Skatteaar *et Tillæg til Formueskatten svarende til 30 pCt. af den dem i Henhold til fornævnte Lov tilstaaede Nedsættelse i Formueskatten og afrundet nedad til hele Kronebeløb*. I Tilfælde, hvor den paagældende Skattheyders Pligt til at svare Formueskat til Staten alene gælder for Halvdelen af nævnte Skatteaar, beregnes Tillæget alene af den Del af Nedsættelsen, der falder paa det halvaarlige Skattebeløb.

Tillægene til Indkomstskatten og Formueskatten *forfalder til Betaling* med Halvdelen den 1. December 1931 og Halvdelen den 1. Marts 1932 og opkræves, inddrives samt indbetales i Statskassen i Overensstemmelse med de i Loven om Indkomstskat givne Regler, ligesom ogsaa i øvrigt de i denne Lov fastsatte Bestemmelser finder Anvendelse med Hensyn til disse Tillæg, dog at Tillægene indbetales af Kommunalbestyrelsen i Statskassen senest henholdsvis den 31. December 1931 og den 31. Marts 1932. (For de Skatteyderes Vedkommende, hvis Skattepligt til Staten først indtræder med Begyndelsen af 2. Skattehalvaar 1931—32, forfalder Tillægene til Betaling den 1. Marts 1932 og indbetales af Kommunalbestyrelsen i Statskassen senest den 31. Marts 1932.)

For København og Frederiksberg kommer i den nævnte Henseende de særlige Regler i kgl. Anordning af 20. Juli 1922, jfr. kgl. Anordning af 30. Marts 1925, og kgl. Anordning af 16. Januar 1925, jfr. kgl. Anordning af 29. November 1930, til Anvendelse, men saaledes, at Tillægene for begge Kommuners Vedkommende forfalder til de foran anførte Tidspunkter.

Endvidere fastsættes en *Tillægsafgift paa Øl*. I § 2 i Lov Nr. 111 af 1. April 1922 om Beskatning af Øl, jfr. Lov Nr. 221 af 1. Maj 1923 § 1, ændres Afgiftssatserne saaledes:

Afgiften af Øl af Skatteklasse I forhøjes fra 21 Kr. til 23 Kr. 75 Ø. pr. hl.

Afgiften af Luksusøl, Klasse A, forhøjes fra 30 Kr. til 33 Kr. pr. hl.

Afgiften af Luksusøl, Klasse B, forhøjes fra 40 Kr. til 43 Kr. pr. hl.

Den forhøjede Ølskat svares af det Øl af ovennævnte Art, der fra og med den 16. Oktober 1931 og indtil Udgangen af December Maaned 1932 udleveres fra Bryggerierne.

Ligeledes indføres en *Tillægsafgift paa Benzin*. Af Benzin, som i Tiden fra nærværende Lovs Ikrafttrædelsesdag og indtil 31. Oktober 1932 indføres til eller fremstilles her i Landet, svares foruden den i Lov Nr. 132 af 29. Juni 1927 om Afgift af Benzin fastsatte Afgift en Tillægsafgift til Statskassen af 2 Ø. pr. Liter.

Som Benzin beskattes efter nærværende Lov enhver Vare, som er eller maatte blive afgiftspligtig efter Bestemmelserne i § 1 i Loven af 29. Juni 1927.

Der indrømmes Fritagelse for og Tilbagebetaling af Tillægsafgiften i samme Omfang som fastsat i § 5 i Lov Nr. 132 af 29. Juni 1927 og § 8 i Lov Nr. 135 af 28. April 1931. Med Hensyn til Opkrævning af Tillægsafgiften, Straf for Overtrædelser og de deraf foranledigede Sagers Behandling m. v. kommer Bestemmelserne i §§ 2, 4 og 6 i Loven af 29. Juni 1927 til Anvendelse.

Tillægsafgiften svares ogsaa af *Beholdninger* af Benzin, som ved nærværende Lovs Ikrafttræden *findes* her i Landet Dog er indtil 1 000 Liter af den en Person, et Firma eller et Selskab m. v. eller flere i Forening tilhørende samlede Beholdning samt enhver Beholdning, som ifølge paa Tro og Love afgiven Erklæring ikke vil blive benyttet til Drift af Motor-køretøjer, fritaget for Tillægsafgift. — Afgiften af Beholdningerne skal indbetales inden 1 Maaned efter Lovens Ikrafttræden, medmindre Varerne er tilskrevet et Kreditlager. — Hertil er føjet Bestemmelser om, hvem Afgiftspligten i det enkelte Tilfælde paahviler, om Pligt for de paagældende til at afgive Anmeldelse om Størrelsen af de Benzinbeholdninger, hvoraf der skal svares Tillægsafgift, og til at bistaa Toldvæsenet ved Eftersyn af Lagre og Opmaaling af Beholdninger, samt om Straf for Undladelse af Beholdningsangivelse og for urigtige eller mangelfulde Oplysninger.

Fremdeles fastsættes en *Tillægsafgift paa visse toldpligtige Varer*, hvori findes *Silke*, idet det bestemmes: Ved Toldberigtigelsen af de nedenfor under a. og b. nævnte Varer i Tiden fra nærværende Lovs Ikrafttrædelsesdag og indtil 31. December 1932 svares der til Statskassen en Tillægsafgift af 10 pCt. af det opkrævede Toldbeløb.

- a. Alle Varer, som henhører under Toldtariffens Løbe Nr. 60 a og b, 74, 105, 106 a, 107, 149 a, 151, 155, 156, 157, 158, 159, 173, 186 a—c (undtagen Silkegarn til Kabler og Ledningstraad), 190, 193, 205, 215, 219 (undtagen Sigteflor til Mølleribrug o. lign. industriel Anvendelse), 220, 280, 291 a og b og 334.

- b. Under Toldtariffens Løbe Nr. 108—113 hørende Hatte m. v., naar de er i Forbindelse med Silke eller Manufakturvarer, henhørende under Løbe Nr. 205 eller 215, eller er forsynede med Pyntbesætning, samt under Toldtariffens Løbe Nr. 302 hørende Buntmagerarbejde, naar det er i Forbindelse med Silke, kunstige Blomster eller Pynftjer.

Tillægsafgiften opkræves samtidig med Tolden. For Kreditoplagenes Vedkommende gives særlige Regler om Afgiftens Betaling.

Derhos foretages i Tiden fra 16. Oktober 1931 til Udgangen af December 1933 følgende *Ændring i Toldloven* vedrørende Tolden paa visse *Frugter*:

ad Kapitel I, Afdeling 1 (Toldtariffen).

Løbe-Nr.	Løbe-Nr.72 deles saaledes:	Tara.
72 —	alle andre spiselige Træ- og Buskfrugter.... Tariffens Numre:	
a. —	Æbler, Pærer og Kvæder..... 1 kg 5 Ø.	{ i Kurve 12 pCt. i øvrigt efter Undersøgelse.
b. —	andre..... 1 kg 1 Ø.	

Endelig indeholder Loven følgende *Ændringer vedrørende Militærvæsenet*:

Forsvarsministeren bemyndiges til at fritage værnepligtige, der hører til Aargang 1925, for den ene af de dem i Henhold til Lov om Hærens Ordning og Lov om Nedlæggelse af ældre Kystbefæstningsanlæg samt om Ordningen af det faste Kystforsvar af 7. August 1922 paahvilende *Genindkaldelser til fortsat Øvelse* samt til i fornødent Omfang at lade den pligtige Tjeneste i indtil 30 Dage aarlig, der i Henhold til Lov om Hærens Ordning af 7. August 1922 § 151 og 173 paahviler faste Underofficerer og faste Officerer af Reserven, bortfalde i 1932.

Forsvarsministeren bemyndiges endvidere til at afvige fra den i Lov om ekstraordinær Bevilling til Omdannelse og Supplerings af Hærens Bygninger, Øvelsespladser og Behold-

ninger af 12. Marts 1923 § 4 fastsatte Fordeling af Bevillingen paa 30 Mill. Kr., saaledes at der for Finansaaret 1932—33 i Stedet for 3 Mill. Kr. bevilges 1,5 Mill. Kr.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, traadte straks i Kraft.

I et Bilag til Folketingsudvalgets Betænkning oplystes, at de under Afsnit C foreslaaede Indtægtslove kan antages at indbringe følgende Beløb:

Forhøjelse af Indkomstskatten.....	17,2	Mill.	Kr.
Forhøjelse af Formueskatten.....	2,0	—	—
Tillægsafgift paa Øl.....	3,7	—	—
Tillægsafgift paa Benzin.....	6,0	—	—
Tillægsafgift paa Indførsel af Silke.....	1,0	—	—
Tillægsafgift paa Æbler og Pærer.....	1,5	—	—
Nedsættelse af Militærudgifterne.....	2,3	—	—
	<hr/>		
	33,7	Mill.	Kr.

Af dette Beløb forudsættes anvendt til de i Afsnit A omhandlede Udgifter som Krisehjælp til Landbrugere 30 Mill. Kr. og til de i Afsnit B omhandlede Udgifter til Lettelse af Amternes Sygehusudgifter indtil 3 Mill. Kr.

Det Beløb, som de nævnte Indtægtslove indbringer udover, hvad der er nødvendigt til Dækning af de nævnte Udgifter, anvendes til hel eller delvis Dækning af Statens Udgifter ifølge Loven om ekstraordinær Krisehjælp til arbejdsløse.

Det af Landbrugsministeren forelagte Lovforslag indeholdt Regeringens Forslag til Hjælp for Landbruget under den paa Grund af den lave Pris paa Landbrugsprodukter indtraadte Krise. (Om Venstres og det konservative Folkepartis Kriseforslag se Lovforslag B, Nr. 42—71). Regeringens Forslag, hvis Titel var »Forslag til Lov om midlertidig Lempelse af Skatter og Renter for Ejere af Landbrugsejendomme«, faldt, for saa vidt angaar Omfanget og Udregningen af Hjælpen og den Maade, den ydes paa, sammen med den senere vedtagne Lov, men Bestemmelserne om, at de ydede Beløb skal betragtes som Laan og tilbagebetales, hvis Priserne paa Smør og Flæsk ansættes som angivet i Loven, indsattes under Sagens Behandling, hvilket ogsaa gælder om Fastsættelsen af det samlede Beløb, 30 Mill. Kr., der kan ydes. Dette Tal er det samme, som Regeringen havde tænkt at anvende, og det skulde efter Ministerens Forslag fremskaffes ved Vedtagelse af de to henholdsvis af Finansministeren og Forsvarsministeren fremsatte Lovforslag om Ændring i Reglerne for Indkomst- og Formuebeskatning til Staten og om ekstraordinær Nedsættelse af Militærudgifterne i Finansaaret 1932—33, se

Lovforslag B, Nr. 3 og Nr. 41, af hvilke det første ansloges til at bringe et Udbytte af ca. 20 Mill. Kr., det andet en Besparelse paa 10 Mill. Kr. Disse Forslag, hvis Indhold delvis optoges i den her foreliggende Lov, ændredes efter Forslag af det nedenfor nævnte Udvalgsflertal saaledes, som Loven udviser, og ligeledes foreslog dette Flertal Bestemmelserne om Tilskud til Amtskommunernes Sygehusudgifter og om Dækning igennem Forhøjelse af Ølskatten, Benzinafgiften samt Toldafgifterne, hvorhos det ovennævnte Forslag om Besparelse paa Militærudgifterne indskrænkedes til det i Loven indeholdte.

Ved Lovforslagets Fremsættelse redegjorde Landbrugsministeren for Aarsagen til dets Fremkomst, det stedfundne store Prisfald paa Landbrugsprodukterne og den deraf følgende Nedgang i Landbrugernes Indtægter, hvilket har fremkaldt overordentlig vanskelige økonomiske Forhold og bl. a. medført en betydelig Stigning i Antallet af Tvangsauktioner over Landejendomme. Regeringen har ment det rettest at sætte den Lettelse, der skal ydes, i Forhold til Gældsbyrden hos den enkelte. Ministeren betonedes, at Lovforslaget ikke var noget Ultimatum, men at Hovedlinierne i det maatte følges, samt fremhævede, at Loven kun skulde gælde for et Aar, idet man ikke har ment det rigtigt at træffe Bestemmelser ind i en længere Fremtid.

Ved 1. *Behandling* var Lovforslaget sat til Forhandling sammen med en Række andre Lovforslag, særlig de fra Venstres og det konservative Folkepartis Side fremsatte Kriseforslag, men efter Aftale fandt der ingen Realitetsforhandling Sted, navnlig af Hensyn til, at Situationen efter disse Lovforslags Fremkomst var ændret i væsentlig Grad ved, at der var vedtaget en Lov om den danske Kronens Løsning fra Guldet. Samtlige Lovforslag ønskedes derfor henvist til Udvalg og Overvejelse i disse.

I *Betænkningen* fra Folketingsudvalget udtaltes først ganske kort, at Udvalget havde holdt en Række af Møder, og at det var lykkedes at opnaa en *Overenskomst* mellem Socialdemokratiet, Det radikale Venstre og Det konservative Folkeparti om en ny Affattelse af Lovforslaget, som indstilledes til Vedtagelse.

Derefter udtaler *Venstremindretallet* følgende om de i Udvalget førte Forhandlinger:

»Straks efter Udvalgets Nedsættelse afholdtes Samraad med Landbrugsministeren og Indenrigsministeren, der med Tilslutning af et Flertal i Udvalget afviste samtlige de i Venstres Forslag indeholdte Kriseforanstaltninger og krævede Regeringens Forslag med nogle af Landbrugsministeren foreslaaede Ændringer gennemført.

I et Møde Torsdag den 8. Oktober indkaldte Formanden endelige Ændringsforslag til Tirsdag den 13. Oktober og bebudede, at der samme Dag vilde blive holdt afsluttende Møde med Valg af Ordførere og Afgivelse af Betænkning. Dette Møde blev imidlertid ikke afholdt, og Udvalget blev først indkaldt til Møde Torsdag den 15. Oktober Kl. 7½, hvor Mindretallet modtog Meddelelse om, at der mellem de tre Partier, Socialdemokratiet, Det konservative Folkeparti og Det radikale Parti, var ført Forhandlinger udenfor Udvalget, og at disse Forhandlinger var resulteret i en Overenskomst, der fandt Udtryk i et Ændringsforslag, der stilledes i Udvalget med Tilslutning af de nævnte Partiers Medlemmer.

Da Mindretallet ikke kan tiltræde dette Ændringsforslag, hvis Vedtagelse vil medføre en meget betydelig Forøgelse af Skattebyrderne og samtidig en stærk Udvidelse af Statens Understøttelsespolitik, har det som Underændringsforslag til det af Flertallet stillede Ændringsforslag stillet de af Venstre udarbejdede Forslag i Forbindelse med den foreliggende Erhvervskrise. Den nærmere Motivering af disse Underændringsforslag vil blive givet ved Forslagets 2. Behandling i Tinget.«

Indholdet af det af Mindretallet stillede Underændringsforslag gik, for saa vidt angaar Afsnit A (se Loven ovenfor), ud paa at affatte det i Overensstemmelse med de af Venstre forelagte Forslag til Lov om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere og Brugere af Landejendomme og til Ejere af Fiskerifartøjer, om Henstand med Afdrag for visse Statsudlaan og om Nedsættelse af Skatter til Amtskommunerne i Finansaaret 1931—32, se nedenfor Lovforslag B, Nr. 43, 44, 46 og 42.

Afsnit B i Ændringsforslaget foreslog Venstre affattet i Overensstemmelse med de af det i Landstinget forelagte Lovforslag om Statens Overtagelse af visse af Kommunernes Udgifter til Forsorg og Refusion af Sygehusudgifter samt om Ændring i Loven om Aldersrente, se nedenfor Lovforslag B., Nr. 70 og 71.

Ændringsforslagets (Lovens) Regler om Tillæg til Indkomst- og Formueskatten foreslog Venstremindretallet affattet i Overensstemmelse med det fra Venstres Side i Landstinget i indeværende Samling forelagte Lovforslag om Ændring i Reglerne for Formuebeskatning, se Lovforslag B., Nr. 66.

Ændringsforslagets (Lovens) Regler om Forhøjelse af Benzinafgiften foresloges af Venstre affattet i Overensstemmelse med Venstres Forslag i Landstinget om Ændring i Loven om Afgift af Motorkøretøjer og i Loven om Benzinafgift, se nedenfor Lovforslag B, Nr. 68 og 69, og endelig faldt Venstres Forslag vedrørende Toldlovgivningen sammen med

det af Partiet i Folketinget forelagte Forslag til Lov om Ændringer i Toldloven, se nedenfor Lovforslag B, Nr. 54.

Ændringsforslagets (Lovens) Bestemmelser om Ændringer vedrørende Militærvæsenet foreslog Venstre udstemt.

Ved 2. *Behandling* i Folketinget førtes en lang Forhandling, hvori foruden forskellige af Ministrene deltog Olufson, Christmas Møller og Niels Frederiksen som Ordførere henholdsvis for Socialdemokratiet, de Konservative og de Radikale, og fra Venstres Side en Række forskellige Ordførere for de forskellige Afsnit af Underændringsforslaget. For Retsforbundet udtalte Axel Dam, at Partiet vilde stemme imod Flertallets Ændringsforslag og ligeledes imod Venstres Underændringsforslag, idet Partiet dog vilde kunne stemme for dettes Bestemmelser om Toldnedsættelse.

Ved Afstemningen var der begæret delt Afstemning over Underændringsforslagets forskellige Afsnit. De to første Afsnit, I og II, Udlaan til Landbrug og Fiskeri, forkastedes med 97 Stemmer mod 43. Afsnit III, Henstand med Atdrag for visse Statsudlaan, forkastedes ved Navneopraab med 97 Stemmer (Socialdemokrater, Radikale og Konservative undtagen Holstein) mod 43 (Venstre og Holstein); Axel Dam stemte ikke, og 8 var fraværende. Afsnit IV, Nedsættelse af Amtsskatter, forkastedes ved Navneopraab med 95 Stemmer (samme Partier som ovenfor, dog at af de Konservative stemte A. C. D. Petersen og Ulrich ligesom Holstein sammen med Venstre) mod 45 (Venstre samt A. C. D. Petersen, Ulrich og Holstein); Axel Dam stemte ikke, 8 var fraværende. Venstres Forslag vedrørende Statens Overtagelse af kommunale Udgifter til Forsorg, Refusion af Sygehusudgifter og Ændring i Aldersrenteloven forkastedes, dets § 4 med 95 Stemmer mod 43, dets §§ 1—3 og 5 med 93 Stemmer mod 44. Venstres Forslag om Formuebeskatningen og om Motor- samt Benzinafgift forkastedes med 97 Stemmer mod 43, dets Forslag vedrørende Toldloven forkastedes med 98 Stemmer mod 43, og endelig forkastedes dets Forslag om at udstemme Forslagene vedrørende Militærvæsenet med 99 Stemmer mod 42.

Flertallets Forslag til ny Affattelse af Loven vedtoges derpaa med 92 Stemmer mod 43.

Ved 3. *Behandling* vedtoges Lovforslaget ved Navneopraab med 92 Stemmer (Regeringspartierne og Konservative undtagen Koch, Ulrich, Drachmann, Hendriksen og A. C. D. Petersen, samt Holstein) imod 47 (Venstre samt Drachmann og A. C. D. Petersen). Axel Dam, Hendriksen, Holstein, Koch og Ulrich stemte ikke, 8 var fraværende.

I *Landstinget* udtalte ved 1. *Behandling* Venstres Ordfører, Hauch, sig imod Lovforslaget, medens det anbefaledes af Socialdemokraternes, de Konservatives (dog »uden Glæde,

endsige Begejstring») og de Radikales Ordførere, henholdsvis Jensen (Aale), Ellinger og Veistrup.

I Udvalgsbetænkningen indstillede Flertallet (Regeringspartierne og Konservative) Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, medens Venstres Medlemmer under Henvisning til de i Folketinget og Landstinget fra Partiets Side fremsatte Forslag anbefalede at stemme imod.

Ved 3. Behandling vedtoges Loven med 41 Stemmer mod 26.

15. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen samt Støtte til Kommunerne. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 6623—C. Sp. 2133, 2163].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{3}$ (F. Sp. 3695). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3728). Henvist til Udvalg paa 21 Medlemmer (Olufson, Fisker [Form.], H. P. Hansen, Larsen [Bjerre], J. P. Nielsen, Einer Jensen, Lundberg, Hans Nielsen, O. Andersen, Niels Frederiksen, Jørgen Jørgensen [Lejre] [Skr.], Rager, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Krag, Kr. Kristensen, Himmelstrup, Fuglsang, Christmas Møller, Fibiger og Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 2193) afgiven $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 4520). Ændringsforslag til 3. Beh. [B. Sp. 2521]. 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (F. Sp. 5448). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1974). 2. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1998). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 2000). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932.* (Lov-Tid. Nr. 186).

Loven indeholder i §§ 1—3 følgende *Ændringer* i foranstaaende Lov af 19. Oktober 1931:

Til Dækning af de Beløb, der i Henhold til nævnte Lovs Bestemmelser (saaledes som disse nu ændres) kan ydes Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Lettelse af Skatter og Renter, bemyndiges Landbrugsministeren til at anvende »de fornødne Beløb udover det ved Loven af 19. Oktober 1931 § 8 bevilgede Beløb af 30. Mill. Kr.«

Den ved Loven hjemlede Ydelse for *Juli Kvartal 1932 nedsættes* efter følgende Skala:

»1. Naar Ejendommens Jordværdi er over 7 000 Kr., men ikke over 8 000 Kr., med 25 pCt.;

2. Naar Ejendommens Jordværdi er over 8 000 Kr., men ikke over 9 000 Kr., med 40 pCt.;
3. Naar Ejendommens Jordværdi er over 9 000 Kr., med 50 pCt.«

I de ved Loven hjemlede Ydelser for *April og Juli Kvartaler* 1932 *afkortes* udenfor de sønderjydske Landsdele et Beløb, svarende til det Beløb, med hvilket Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme erholder Lettelse i de amtskommunale Skatter for Oktober Termin 1932.

Med Hensyn til denne *amtskommunale Skattelettelse* m. v. bestemmer Lovens § 4:

I Amtskommunerne udenfor de sønderjydske Landsdele *bortfalder* Opkrævningen af *de pr. 1. Oktober 1932 forfaldende amtskommunale Skatter*, der er udskrevet paa *Landbrugsejendomme*, jfr. Lov Nr. 106 af 3. April 1925. Staten refunderer Amtskommunen det Skattebeløb, der herefter ikke opkræves. Refusionen sker paa Grundlag af Indberetninger, som Amtsraadet indsender til Indenrigsministeriet inden den 1. November 1932.

Af Staten ydes der de *4 sønderjydske Amtskommuner* et Tilskud paa i alt *400 000 Kr.*, der fordeles mellem Amtskommunerne i Forhold til deres Skatteudskrivning for Skatteaaret 1932—33. Beløbet anvendes til en forholdsmæssig Nedsættelse af de amtskommunale Bidrag, der for samme Skatteaar er paalignet vedkommende Amtsraads-kreds' Sognekommuner. Nedsættelsen finder Sted ved Sognekommunernes Indbetaling af Bidraget for Regnskabsaarets 2det Kvartal. — Forpligtelsen til under de i § 7 i Loven af 19. Oktober 1931 angivne Omstændigheder at *tilbagebetale* de i Henhold til nævnte Lov ydede Beløb *bortfalder*, for saa vidt angaar Beløb, der for *Juli Kvartal* 1932 ydes til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme i *de sønderjydske Landsdele*.

Twivlsspørgsmaal, der maatte opstaa i Anledning af Iværksættelsen af Bestemmelserne i denne Paragraf, afgøres endeligt af Indenrigsministeren.

Ordføreren for Folketingsudvalget (Olufson) opgjorde den amtskommunale Skattelettelse til 6 Mill. Kr., hvoraf dog omtrent Halvdelen paaregnedes at ville komme tilbage ved Afkortning i Krisehjælpen. — Paa Grund af de særlige Be-

skatningsregler i Sønderjylland, der medfører, at Amtsskatterne dér for en stor Del bæres af andre Befolkningsklasser end i det øvrige Land, har man paa dette Omraade maattet træffe en Særordning for de 4 sønderjydske Amtskommuner, en Ordning, der antages at give disse en noget gunstigere Stilling end de øvrige Amtskommuner.

Endelig gives der i §§ 5 og 6 nogle Bestemmelser om *Støtte til Kommunerne*:

For det første bemyndiges Indenrigsministeren til — udover det paa Finansloven for 1932—33 § 14 Konto XIII opførte Beløb (1½ Mill. Kr.), der mentes ikke at ville strække til — at anvende yderligere *indtil 2 Mill. Kr.* til Støtte for Kommuner, for hvilke der maatte opstaa *særlige Vanskeligheder* i indeværende Regnskabsaar.

Dernæst stilles et Beløb af *7. Mill. Kr.* til Indenrigsministerens Raadighed til *Fordeling til Sognekommunerne*. Fra Fordelingen *undtages* Gentofte Kommune, ligesom ogsaa andre Kommuner i Hovedstadens eller Købstædernes Opland helt eller delvis af Indenrigsministeren med Finansudvalgenes Tilslutning kan undtages fra Fordelingen, naar de paagældende Kommuner paa Grund af deres lave Beskatning maa betragtes som velstillede. Beløbet fordeles til Sognekommunerne i Finansaaret 1932—33, saaledes at Kommunerne i Forbindelse med de dem i dette Finansaar udbetalte Andele af Motorafgifterne kan faa *80 pCt. til Dækning af Gennemsnittet af deres Vejudgifter* i Aarene 1927—28, 1928—29 og 1929—30. — Det Beløb, der i Henhold hertil ydes en Sognekommune, kan dog *ikke sættes lavere* end det Tilskud, der ydedes vedkommende Kommune af de 8½ Mill. Kr., der fordeltes som ekstraordinært Tilskud til Kommunerne i Finansaaret 1931—32.

Skulde det efter Foretagelsen af denne Fordeling vise sig, at der endnu maatte restere et Beløb af de 7 Mill. Kr., anvendes Overskuddet til en forholdsmæssig Forhøjelse af de Beløb, der er tilfaldet den enkelte Kommune, ligesom disse Beløb vil være at nedsætte forholdsmæssig, dersom de 7 Mill. Kr. skulde vise sig ikke at strække til.

Eventuelle Tvivlsspørgsmaal afgøres endeligt af Indenrigsministeren, der endvidere fastsætter de nærmere Regler for Fordelingen og foranlediger Beløbene anvist til Kommunerne.

I Anledning af en Forespørgsel af Krag (V.) udtalte Indenrigsministeren, at Formaalet med at stille de 7 Millioner til Raadighed ikke var at kalde paa nye Dispositioner med paafølgende Udgifter, men at Formaalet i første Linie var at *lette Byrderne* ude i Sognekommunerne. Dette kunde ske ved, at Kommunerne blev sat i Stand til at udskrive mindre i Skat til næste Aar eller til allerede i indeværende Aar at lette Skatterne under en eller anden Form. Nogle Steder kunde Byrderne ogsaa lattes ved, at de tildelte Beløb hindrede truende Underskud paa Budgettet. Ministeren tilføjede, at der dog selvfølgelig ogsaa kunde forekomme Tilfælde, hvor en Kommune ved Løsningen af en eller anden Opgave af arbejdsmæssig Karakter handlede økonomisk rigtigt og indirekte lattede Byrderne for Kommunens Befolkning.

Loven gælder ikke for Færøerne.

I Loven af 19. Oktober 1931 var det til Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen bevilgede Beløb fastsat til højst 30 Mill. Kr. Da der imidlertid kunde paaregnes at medgaa ca. 24 Mill. Kr. til Krisehjælpen alene for Oktober Kvartal 1931 og Januar Kvartal 1932, og der herefter kun vilde være 6 Mill. Kr. i Behold til April og Juli Kvartaler 1932, foreslog Regeringen, som mente, at Loven i det hele havde virket tilfredsstillende, og ansaa det for nødvendigt at fortsætte med Krisehjælpen i de to resterende Kvartaler, at anvende yderligere indtil 18 Mill. Kr. til dette Formaal efter lignende Grundsætninger, som man hidtil havde fulgt. Der var dog af Hensyn til den siden Lovens Vedtagelse foregaaede Prisudvikling og fremkomne Kritik foreslaaet følgende *Begrænsninger og Ændringer*:

Da Kornprisernes Stigning havde mildnet Krisen for de større Landbrug, men — i Forbindelse med Flækkeprisens Fald — havde skærpet den for de mindre, foresloges *Maksimum* for Krisehjælpen til den enkelt Landbruger i de to Kvartaler *nedsat* fra 1 000 Kr. til 500 Kr. — I Anledning af Kritik over, at Krisehjælp blev ydet til Folk, som havde væsentlig Indtægt gennem anden Virksomhed eller større Formue, var det dernæst foreslaaet, at Ejere og Brugere af Landbrugsjendomme, hvis Indtægt eller Formue ifølge Skatteligningen for 1932—33 maatte overstige henholdsvis 2 500 eller 30 000 Kr., ikke skulde have nogen Andel i den *yderligere* Krisehjælp, der ønskedes bevilget for April og Juli Kvartaler, hvorimod de paagældende skulde bevare deres Ret til et Beløb, som svarede til den *resterende* Del af den oprindelige Bevilling, nemlig $\frac{1}{4}$ af den Ydelse, der efter de i Loven af 19. Oktober 1931 fastsatte Regler vilde tilfalde dem for April og Juli Kvartaler. — Endelig indeholdt Lovforslaget en Bestem-

melse om, at det Beløb, der maatte blive til Rest af den samlede Bevilling til Krisehjælp, kunde *tillægges Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme*, hvis Jordværdi *ikke overstiger 8 000 Kr.*; naar Resultatet af de fornævnte Begrænsninger var fastslaaet ved Uddelingen for April Kvartal, skulde denne Tillægsydelse udbetales i Juli Kvartal som en procentvis Forøgelse af den oprindelige, for hele Aaret bestemte Ydelse.

I sin Forelæggelsestale gav Landbrugsministeren yderligere den Oplysning, at man ad administrativ Vej vilde skaffe *Præstegaardsforpagtere*, som ikke falder ind under Loven, en Hjælp i Lighed med andre Forpagtere.

Ved 1. *Behandling* i Folketinget, hvor Sagen var sat til Forhandling sammen med Regeringens Forslag om midlertidig Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til forskellig Krisehjælp samt til Dækning af Kurstab, fik Lovforslaget Tilslutning fra Ordføreren for Socialdemokratiet (Olufson) og Ordføreren for det radikale Venstre (Jørgen Jørgensen [Lejre]). Derimod udtalte Madsen-Mygdal, at Venstre ansaa Loven for principielt uheldig og vilkaarligt virkende, og at Partiet, ligesom det i sin Tid havde stemt imod Loven, heller ikke kunde medvirke til en Fortsættelse af denne Kriseforanstaltning, der langt mindre betød en Krisehjælp til Landbruget end til nødstedte Kommuner. Landbrugerne burde hjælpes over Krisen ved Nedbringelse af Ejendomsskatterne, almindelig Lettelse af Skattebyrderne gennem Tilpasning af de offentlige Udgifter og — til Lindring af de øjeblikkelige Vanskeligheder — særlige Kriseforanstaltninger (Ændringer i Akkordloven og en Moratorielovgivning). — Heller ikke Det konservative Folkeparti fandt Lovforslaget acceptabelt. Dets Ordfører (Christmas Møller) betegnede de foreslaaede Ændringer som Forringelser af Loven, der vilde give denne et Almisseræg, og tilføjede, at der kun kunde være Tale om en Nedsettelse som af Ministeren foreslaaet, hvis Regeringen vilde gaa ind i en Forhandling om det af Landstinget vedtagne Ejendomsskatteforslag.

Forhandlingerne i *Folketingets 21-Mands Udvalg* inden Sagens 2. Behandling førte ikke til Enighed. Medens Regeringspartiernes Medlemmer indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med en enkelt, af Landbrugsministeren foreslaaet Ændring, hvorved Lovens Ikrafttræden blev betinget af den samtidige Ikrafttræden af »Loven om forlænget Krisehjælp til arbejdsløse, Loven om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. og Lov om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse«, modsatte saavel Venstre som Konservative sig Forslagets Gennemførelse. *Venstremindretallet* henviser i Be-

tænkningen først til de tidligere af Partiet indbragte Forslag til Hjælp for det kriseramte Landbrug, særlig »Akkordlovforslaget, Forslaget om de haardt tyngende og uretfærdige Ejendomsskatters varige Nedbringelse og om en saare beskeden Statsstøtte til Gennemførelse af Moratorium for en Termisydelse for saadanne solvente Landmænd, der som Følge af Mangel paa likvide Midler trues med Sammenbrud«. Disse Forslag var, hedder det videre, enten gennemført i væsentlig forringet Skikkelse eller afvist af Regeringen og Flertalspartierne, som derimod havde gennemført en Støtte »i Form af Understøttelse til Skatters Betaling, som vel har været af Betydning for somme Kommuner, men som for Landbruget som Erhverv har været uden Betydning«. Mindretallet havde ikke ændret sin Opfattelse af, at Loven af 19. Oktober 1931 var bygget paa et meget uheldigt Princip, og efter Lovforslaget vilde Hjælpen i formindsket Grad blive ydet forholdsvis ligeligt til de vanskeligt stillede. — Efter *det konservative Mindretals* Mening burde Krisehjælpen til Landbruget fortsættes uændret og de fornødne Midler skaffes til Veje gennem indirekte Beskatning. Men hertil føjede Mindretallet ud fra den Betragtning, at Krisen vilde blive langvarig, at *i Fremtiden* burde Hjælpen til Landbruget ydes som en Erhvervshjælp gennem Nedsættelse af Ejendoms-skatterne, hvad der ogsaa vilde være af stor Betydning for Realkreditte; yderligere burde den fremtidige Lovgivning skaffe Landbruget bedst mulige Erhvervsmuligheder. Mindretallet stillede derfor Ændringsforslag om en *ny Affattelse* af saavel det her omtalte Lovforslag som Lovforslaget om Udgiftsdækningen. Det ændrede Lovforslag skulde have til Titel »Forslag til Lov om Foranstaltninger i Anledning af Verdenskrisen og Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning« og omfatte 6 Afsnit: Midlertidig Lettelse af den faste Ejendoms Beskatning, varig Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning (overensstemmende med de af Landstinget vedtagne Forslag om Ændringer i Lovgivningen om Beskatning til Sogne- og Amtskommuner af faste Ejendomme [dog gældende fra og med Finansaaret 1933—34] og om Ændring i Loven af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme), endvidere handelspolitiske Forholdsregler, Ændringer i Toldloven, Beskatning af Andels- og Brugsforeninger og Overførelse af Udgifter fra Kommune til Stat. Angaaende det nærmere Indhold af de 4 sidste Afsnit henvises til Fremstillingen under Dækningsloven (Nr. 8). Her skal kun omtales Indholdet af 1. Afsnit. Ifølge dette skulde i Finansaaret 1932—33 *den amtskommunale Skat paa fast Ejendom* kun opkræves med *Halvdelen* af det paalignede Beløb. (I Sønderjylland og i de øvrige Amter, hvor der lignede Skat paa Sognekommunerne, skulde

Halvdelen af denne Beskatning bortfalde og Lettelsen fordeles indenfor Kommunen paa Skatteyderne i det ved Kommunens Fordelingsregel angivne Forhold). Det Beløb, hvormed Skatten herefter blev nedsat, skulde tilskydes af Staten. Dernæst bestemtes, at *Krisehjælpen* til Landbrugere for April og Juli Kvartaler skulde udbetales med samme Beløb og paa samme Maade som for de to foregaaende Kvartaler, dog med den Ændring, at det Beløb, hvormed den enkelte fik Lettelse i Amtsskatten, skulde fradrages i Krisehjælpen. — Ved Afstemningen forkastedes Mindretallets Ændringsforslag med 69 St. mod 18, medens Flertallets ovennævnte Ændringsforslag vedtoges med 67 St. (62 undlod at stemme).

Efter Statsministerens Anmodning blev Arbejdet i Udvalget genoptaget mellem 2. og 3. Behandling (se herom nærmere under Omtalen af Dækningsloven Nr. 8), og det lykkedes nu at tilvejebringe Enighed om Lovforslagets Affattelse. Hele Udvalget stillede derefter til 3. Behandling en Række Ændringsforslag af følgende Indhold: Grænsen for den samlede Sum »indtil 18 Mill. Kr.« udgik, og Ministeren fik Bemyndigelse til at anvende »de fornødne Beløb« (til Krisehjælpen for de 2 sidste Kvartaler er beregnet at ville medgaa ca. 20 Mill. Kr.); de forskellige i Regeringsforslaget indeholdte Begrænsninger af Ydelsen til den enkelte og Bestemmelsen om Tildeling af et eventuelt Restbeløb til mindre Landbrugere erstattedes med den ovenciterede § 2 om Nedsættelse af Ydelsen for *Juli* Kvartal efter en bestemt Skala; endelig indføjedes Afsnittene om den amtskommunale Skattelettelse og om Støtte til Kommunerne.

Om Venstres Stilling udtalte Krag ved 3. Behandling, at Venstre havde maattet affinde sig med en Forlængelse af den Krisehjælpsordning, som Partiet i Efteraaret gik imod, og om hvis Princip man stadig havde samme Anskuelse, for at opnaa en Overenskomst mellem 4 Partier. »Det var den Pris, vi maatte betale for at opnaa en Nedsættelse af Amtsskatterne for 1932—33 med et halvt Aars Skat, . . . og det var Prisen, vi maatte betale for at tilvejebringe 7 Mill. Kr., hvorved 80 pCt. af de sognekommunale Vejjudgifter i Treaaret 1927—28, 1928—29 og 1929—30 kunde blive refunderet Sognekommunerne. Og vi fandt ikke denne Pris for høj, vi fandt, at det var den værd for at faa slaaet Breche i Ejendomsskattemuren og i den Mur omkring Motormillionerne, som ved den sidste Motorlovgivning er tilvejebragt.«

Ved den endelige Afstemning vedtoges Lovforslaget enstemmigt i *Folketinget* med 114 Stemmer. (Retsforbundets Medlemmer og C. O. Pedersen (V.) undlod at stemme). Det vedtoges derefter uændret og enstemmigt i *Landstinget* med 56 Stemmer.

16. Lov om Ændringer i Lov Nr. 142 af 28. April 1931 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2335—C. Sp. 41, 97, 119].

Fremsat i *Folketinget* $25/9$ (F. Sp. 36). 1. Beh. $30/9$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Lempelse af Skatter og Renter for Ejere af Landbrugsejendomme (Lov om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen). Se Nr. 14. Betænkning (B. Sp. 89) afgiven $28/10$. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. $4/11$ (F. Sp. 1296). 3. Beh. $5/11$ (F. Sp. 1367; *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $6/11$. (L. Sp. 339). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen, Degnbol, Frøkjær, Gisselbæk, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Hauch, Jepsen Christensen, Jensen [Aale], H. P. Johansen, Johannes Pedersen, P. C. Petersen, S. Rasmussen [Form.], Rytter og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 147) afgiven $18/11$. (Ordfører: S. Rasmussen). 2. Beh. $20/11$ (L. Sp. 440). 3. Beh. $20/11$ (L. Sp. 465). *Tilbage sendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 153) afgiven $20/11$. Eneste Beh. $20/11$ (F. Sp. 1687). *Loven stadfæstet 22. November 1932.* (Lov-Tid. Nr. 293).

Formaalet med denne Lov er at skabe Mulighed for en større Udnyttelse af det Akkordinstitut, som etableredes til Hjælp for Ejere af Landbrugsejendomme ved Lov Nr. 142 af 28. April 1931 (se Aarvog 1930—31, Side 279). Det har vist sig, at der herskede nogen Utilbøjelighed hos Kreditorer, navnlig Smaahandlende og Haandværkere, til at gaa med til en saa betydelig Nedskrivning af deres Fordringer, som Lovens § 5, Stykke 3, kræver, nemlig til 30 pCt. af deres Tilgodehavende.

For at raade Bod paa denne Ulempe uden dog at forøge Statens Byrde gennem større Udlaan af Erhvervenes Laanefond foresloges det i det af Ministeren forelagte Lovforslag, at der kunde tillægges Kreditorerne yderligere indtil 30 pCt. af deres Tilgodehavende. Nævnte 30 pCt. skulde da ikke udbetales, men sikres Kreditorerne ved Pant næstefter det af Erhvervenes Laanefond ydede Laan, i Forslaget benævnt Statslaanet, og forblive indestaaende i den akkordsøgendes Ejendom i 5 Aar.

Til Bestemmelse af, hvor stort et Beløb af nævnte Prioritet der skulde forrentes i hvert Halvaar af den paagældende 5-Aars Periode, skulde af det statistiske Departement beregnes et Pristal, bestemt efter Priserne paa Smør og Flæsk: Pristallet for det Halvaar, i hvilket Akkorden afsluttes, sættes = 100. For de Halvaar, hvor Pristallet ligger lavere, forrentes ingen Del af Prioriteten. For de Halvaar, hvor Pristallet ligger højere, fastsættes i Forhold til Stigningen, hvor stor en Del af Prioriteten der skal forrentes — for hver 4 Points 10 pCt. af Prioriteten —, saaledes at fuld Forrentning indtræder ved en Stigning af Pristallet med 40 Points. — Renten maatte ikke overstige 5 pCt. p. a.

Efter 5 Aars Forløb fra Akkordens Afslutning kunde Kreditorerne fordre Prioriteten indfriet, dog kun med det Beløb, der forrentes i sidste Halvaar af 5-Aars-Perioden. Skulde Prioriteten paa det paagældende Tidspunkt ikke forrentes, bortfaldt Prioriteten.

Derhos foresloges det, at de i Lovens § 5, Stykke 6, fastsatte 8 pCt. af Ejendomsskyldværdien, som Laanet ikke maa overstige, forhøjes til 10 pCt.

1. Behandling af Lovforslaget i Folketinget foretoges sammen med de øvrige Kriselove, uden særlig Omtale af det. I Betænkningen fra Udvalget oplystes det, at man havde indhentet forskellige Oplysninger, der aftryktes som Bilag, og fra de i Henhold til Loven af 1931 nedsatte Amtsudvalg modtaget en Række Udtalelser, der belyser Arbejdets Omfang og tillige udtrykker Udvalgenes Ønsker i Anledning af Lovens Revision.

Flertallet (Regeringspartierne) stillede med Tilslutning af Ministeren Ændringsforslag om en *ny Affattelse* af Lovforslaget, hvorved man delvis imødekom de af Amtsudvalgene fremsatte Ønsker, og det udtalte »Ønsket om, at de Fordringshavere, hvis Tilgodehavende er foranlediget ved Iværksættelse af Foranstaltninger, nødvendige til Sikring af Ejendommens Drift, i videst muligt Omfang imødekommes ved Akkordordningen.«

Flertallets Forslag tog efter Ordførerens Udtalelser Sigte paa »at udvide Akkordudvalgets Beføjelse, at forhøje Laanesummen og i det hele taget give større Bevægelighed indenfor Lovens Grænser«. Den første Ændring gik ud paa, at de ved Loven af 12. April 1927 etablerede Retskredsudvalg ikke skal høres i Tilfælde af frivillig Akkord, men kun ved

Tvangsakkord. Dernæst forhøjedes de 30 pCt., som efter Loven er Maksimum for Dividenden til Akkordkreditorerne, til 35 pCt., ligesom de af Ministeren foreslaaede 30 pCt., der yderligere kunde tillægges Kreditorerne, forhøjedes til 35 pCt., idet den paagældende Bestemmelse affattedes saaledes:

»Dog kan der yderligere tillægges Kreditorerne indtil 35 pCt. af deres Tilgodehavende, naar de indgaar paa at lade denne Del af deres Tilgodehavende indestaa i Ejendommen. Den sikres ved Pant næst efter Laanet af Erhvervenes Laanefonds Midler og forbliver indestaaende i Ejendommen fra Ejer til Ejer i 5 Aar.

Den nævnte Prioritet forrentes ikke, men forfalder til Udbetaling efter 5 Aars Forløb. Saafremt Gennemsnittet af de ugentlige Noteringer paa Smør og Flæsk i 5-Aars Perioden ligger mindst 35 pCt. over Gennemsnittet af Noteringerne i 2. Halvaar 1931, udbetales Prioriteten med dens fulde Beløb, i modsat Fald med et forholdsvis nedsat Beløb.

Prioriteten bestyres paa Kreditorernes Vegne af Erhvervenes Laanefond.« (Den sidste Sætning tilføjedes senere i Landstinget).

Fremdeles bestemtes, at den Myndighed, som ved Loven af 28. April 1931, § 5, Stykke 4, tillagdes Amtsudvalgene til i visse Tilfælde at forhøje eller nedsætte Vurderingssummen for den paagældende Ejendom med indtil 10 pCt., ogsaa gælder, efter at der i Efteraaret 1931 har fundet ny Ejendomsskyldvurdering Sted, medens den efter Loven af 1931 skulde være bortfaldet derved. — Til Lovens § 5, Stykke 5, føjedes en Bestemmelse gaaende ud paa, at Kravet om *Kaution*, som er foreskrevet i Loven, kan for den Del af Akkordlaanet, der i Forbindelse med forudgaaende Behæftelser ikke overstiger Ejendomsskyldværdien med Tillæg af Værdien for Besætning og Inventar, frafalder efter enstemmig Indstilling fra Amtsudvalget. — Den i § 5, Nr. 6, i Loven af 1931 satte *Maksimumsgrænse* for Laanet, 8 pCt. af Ejendomsskyldværdien og ikke udover 6 000 Kr., ændredes til henholdsvis 10 pCt. og 8 000 Kr. — Endelig tillagdes der, som foran nævnt, *Amtsudvalgene* større Myndighed, bl. a. ved en ny § 10, hvorefter de er beføjede til ved anbefalet Brev til Skyldnerens samtlige kendte Fordringshavere samt ved Indrykkelse af en Bekendt-

gørelse i Statstidende at opfordre samtlige Fordringshavere til inden en Frist af 4 Uger at anmelde deres Fordringer overfor Udvalget med den Virkning, at den frivillige Akkordordning, der maatte blive truffet, er bindende ogsaa for de Fordringshavere, der ikke har meldt sig, for saa vidt de ikke har Pant eller anden Fortrinsret. De nævnte Fordringshaveres Tilgodehavender nedskrives da til samme Procentdel som den, hvortil de øvrige Fordringshaveres Tilgodehavender nedskrives ved Akkorden eller, for saa vidt disses Tilgodehavender nedskrives til forskellige Procentdele, til den gennemsnitlige Procentdel.

Medens det *konservative Mindretal* udtalte i Betænkningen, at Flertallets Ændringsforslag var en Forbedring af den gældende Akkordlov, hvorfor Mindretallet tiltraadte dem, med Forbehold af i øvrigt at motivere sin Stilling under Forhandlingen, fremsatte *Venstremindretallet* en lang Udtalelse i Betænkningen til Begrundelse af forskellige Underændringsforslag. Det fremhæves først, at Mindretallet »maa under Hensyn til, at Loven i dens nuværende Skikkelse har vist sig meget lidt anvendelig, anse det for en bydende Nødvendighed, at der vises Imødekommenhed overfor de af Amtsudvalgene fremsatte Ønsker om, at forskellige Bestemmelser, der indskrænker Udvalgenes Handlefrihed, bliver ændret eller helt bortfalder.« Dernæst udtaler Mindretallet: »De af Flertallet foreslaaede Ændringer indeholder vel paa visse Omraader Forbedringer af Loven, men paa afgørende Punkter er de foretagne Ændringer efter Mindretallets Opfattelse ganske utilstrækkelige.« I saa Henseende pegede Mindretallet navnlig paa den af Flertallet foreslaaede Forhøjelse af *Maksimalprocenten*. Muligheden for om 5 Aar at opnaa et Tillæg paa indtil 35 pCt. ansaa Mindretallet under de øjeblikkelige økonomiske Forhold for ret betydningsløs for Kreditorerne, og det hævdede, at en i Loven fastsat Maksimumsprocent vil virke ubilligt og hindre frivillig Akkord i mange Tilfælde, hvorfor Mindretallet foreslog, at Stykke 3 i Loven af 1931 udgaar. Ligeledes foresloges en ny Affattelse af Stykke 4, nemlig følgende: »Alle hittidige Gældsforpligtelser skal ved Akkorden i det mindste være nedbragt til det Beløb, som Ejendommen med Tillæg af Besætning og Inventar af Udvalget skønnes at være værd i Handel og Vandel. For Brugere skal Gældsforpligtelserne være nedbragt til det Beløb, som Brugerens Andel i Besætning og Inventar skønnes at være værd.« — I Overensstemmelse med Amtsudvalgenes Ønske foresloges derhos, at Fordringen i Stykke 5 i Loven, at der i alle Tilfælde skal stilles *Kautson* for 25 pCt.

af Laanebeløbet, udgaar, hvilket efter Mindretallets Udtalelse »ikke er ensbetydende med, at der ikke, hvor det efter Forholdene er ønskeligt og opnaaeligt, stilles Kautio for en passende Del af Beløbet.« Stykke 5 foresloges da affattet saaledes: »For Laanet skal der gives Pant i vedkommende Ejendom.« — Angaaende *Skatterestancer* stilledes et særligt Forslag med Bemærkning, at overfor disse, »der i mange Tilfælde udgør en ikke ringe Part af de foreliggende Gældsforpligtelser, er Mindretallet af den Opfattelse, at naar Staten vil støtte Opnaaelse af en Akkord ved at stille Laan til Raadighed, saa bør disse Laan ikke først og fremmest anvendes til Betaling af Skatter, saaledes at det udelukkende bliver de private Kreditorer, der skal nedsætte deres Fordringer.« Det foresloges derfor at indsætte følgende nye Paragraf: »Hvis det i Henhold til § 4 nedsatte Udvalg skønner, at Opnaaelse af en Akkordordning derved kan fremmes, skal det — under Forudsætning af, at Akkordordning kan opnaas — være bemyndiget til at forhandle med Amtet og Kommunalbestyrelsen om hel eller delvis Eftergivelse af de den paagældende paahvilende Skatter til Stat og Kommune for det foregaaende og løbende Finansaar. Eventuel Eftergivelse af skyldig Skat skal ske i ligeligt Forhold overfor Stat, Amt og Kommune. I Tilfælde af, at der ikke opnaas Overenskomst, kan Amdsudvalget indanke Sagen henholdsvis for Finans- og Indenrigsministeriet.« — Endelig stillede Mindretallet Forslag om en ny Paragraf om *Laan* til Landmænd, der, skønt de er fuldt solvente, vil være ude af Stand til at betale Renter og Afdrag, nemlig følgende:

»Hvor Udlæg er begæret i Anledning af forfaldne Renter og Afdrag, men Akkord ikke kan tilvejebringes, fordi de tilstedeværende Værdier overstiger Gældsforpligtelsernes Beløb, skal Udvalget *udenfor Akkord* være bemyndiget til at bevilge Laan af Erhvervenes Laanefond til Betaling af Renter og Afdrag, naar det skønner, at et saadant Laan er nødvendigt til Afværgelse af Tvangsauktionen.

Saadanne Laan kan ogsaa gives til Landbrugere, der i deres Ansøgning herom til Amdsudvalget godtgør, at den paa Ejendommen læste Pantegæld er mindst lige saa stor som Ejendommens ansatte Ejendomsskyldværdi.

Laanene maa dog ikke udgøre mere end 200 Kr. pr. Ejendom med Tillæg af 2 pCt. af Ejendomsskyldværdien og i intet Tilfælde mere end 2 000 Kr. Laanene tinglyses paa Ejendommen med oprykkende Panteret efter tidligere tinglyste Prioriteter og forrentes og afdrages paa den i § 7 fastsatte Maade.«

Ved Afstemningen forkastedes Venstres Underændringsforslag med 78 (76) Stemmer mod 40 (39), hvorefter Fler-

tallets Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 78 Stemmer. Ved 3. Behandling vedtoges dette med 62 Stemmer, medens 57 afholdt sig fra at stemme.

I *Landstinget* anbefalede det vedtagne Lovforslag af Regeringspartiernes Ordførere (Jensen [Aale] (S.) og Veistrup (R.)), medens Venstres Ordfører, Rytter, bebudede Ændringsforslag, og de Konservatives Ordfører, S. Rasmussen, udtalte, at hans Parti, som i Fjor stemte imod et lignende Lovforslag, i Aar vilde undlade at stemme, da det ikke under de nuværende vanskelige Forhold vilde lægge Hindringer i Vejen for, at der ydedes en Haandsrækning til Landbruget, og fordi Lovforslaget nu var forbedret. — I Udvalgets Betænkning indstillede et Mindretal, Regeringspartierne, det i Folketinget vedtagne Lovforslag uforandret til Vedtagelse. Venstremindretallet opstillede de samme Ændringsforslag, som var stillet i Folketinget fra Venstres Side. Det konservative Mindretal erklærede ikke at ville modsætte sig Lovforslagets Vedtagelse. Venstres Ændringsforslag forkastedes med 41 (40) Stemmer mod 20. Ved 3. Behandling vedtoges et, foran omtalt, mindre betydende Ændringsforslag, og Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 29 Stemmer (Regeringspartierne), medens 27 (Venstre og Konservative) undlod at stemme. — I Folketinget indstillede et Flertal i Udvalget (Regeringspartierne) det i Landstinget vedtagne til Vedtagelse, og ved eneste Behandling vedtoges Loven enstemmigt med 70 Stemmer, medens 28 undlod at stemme.

17. Lov om Ændringer i Lov Nr. 142 af 28. April 1931 om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 6605—G. Sp. 543, 557].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3419). 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3504). 2. Beh. $\frac{4}{3}$ (F. Sp. 3718). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3728). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1208). 2. Beh. $\frac{11}{3}$ (L. Sp. 1214). 3. Beh. $\frac{11}{3}$ (L. Sp. 1220). *Loven stadfæstet 16. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr 72).

Ved Loven, der vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting, foretages der yderligere to Forandringer i Akkordloven af 28. April 1931:

1. Den i § 5, Nr. 6, anførte *Maksimumsgrænse* for Laanet, der ved foranstaaende Lov blev ændret fra: 8 pCt. af Ejen-

domsskyldværdien og ikke ud over 6 000 Kr. til henholdsvis 10 pCt. og 8 000 Kr., fastsættes nu saaledes: »Laanet maa ikke overstige et Beløb, svarende til 10 pCt. af Ejendoms-skyldværdien, dog at der hertil kan lægges et Beløb af 400 Kr. Laanet maa dog i intet Tilfælde overstige 8400 Kr.«

2. Den i Lovens § 9 fastsatte Frist af 6 Uger, i hvilken Debitor, medens Akkordforhandlingerne staar paa, er fritaget for Retsforfølgning, forlænges til 12 Uger.¹

ad 1. Ændringen skyldes en Henvendelse fra De samvirkende jyske Husmandsforeninger, som er motiveret med, at det ved Akkordlovens Administration har vist sig, at de mindre Landbrug har meget vanskeligt ved at opnaa Akkord.

ad 2. En Frist paa 6 Uger har vist sig at være temmelig kort og daarligt at levne Tid til at faa Akkordforhandlingerne tilendebragt.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Landbrugsministeren, at Akkordloven nu i øvrigt syntes at virke »ret tilfredsstillende til alle Sider«. Ministeren oplyste, at der var afsluttet 114 Laan til et Beløb af 400 000 Kr., og at der ved Udgangen af Januar var endnu 1 100 Sager løbende hos de forskellige Akkordudvalg til et samlet Beløb af 3 Mill. Kr.

18. Lov om midlertidige Ændringer i Lov Nr. 185 af 10. Juli 1927 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2771—C. Sp. 443, 1451].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{9}$ (F. Sp. 118). 1. Beh. $\frac{28}{10}$ (F. Sp. 1252). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. F. Mortensen, J. P. Jensen, Larsen [Bjerre] [Form.], A. C. Mortensen, Weygaard, Jensen [Lillering], Andreasen [Forsinge] [Sekr.], Mads Larsen, Raunkjær, Nørskov, Jensen [Broby], Clausager, Svend Nielsen, Viggo Hansen, Ulrich]. Betænkning (B. Sp. 679) afgiven $\frac{24}{2}$. (Ordfører: M. F. Mortensen). 2. Beh. $\frac{26}{2}$ (F. Sp. 3426). 3. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3501). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1192). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen, Degnbol, Frøkjær [Sekr.], Gregersen, A. P. Hansen, Hauch, Jens Høyer, Jensen [Aale],

Kr. Johansen, Jørgen Møller, Hans Nielsen, Rs. Nielsen [Formand], Johannes Pedersen, P. C. Petersen, S. Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 2041) afgiven $1^{8}/_{3}$. (Ordfører: Rs. Nielsen). 2. Beh. $1^{9}/_{3}$ (L. Sp. 1485) 3. Beh. $2^{1}/_{3}$ (L. Sp. 1529). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 117).

Loven gaar ud paa for Finansaarene 1932—33 og 1933—34 at *nedsætte* de i Husdyrlovens § 1 under Nr. 1, 2, 3, 4, 8 og 10 omhandlede Statstilskud til Præmiering ved Skuer, til Avlsforeninger og til Afkomsbedømmelse samt til »Fremme af andre Formaal« vedrørende Husdyravl og Husdyrbrug til følgende Maksimumsbeløb:

- 1) Tilskud til Præmiering ved lokale Dyrskuer til 82 000 Kr. (Nedsættelse med 8 000 Kr.).
- 2) Tilskud til Præmiering ved Fællesskuer til 43 000 Kr. (Nedsættelse med 7 000 Kr.).
- 3) Tilskud til Hesteavlsforeninger til 30 000 Kr. (Nedsættelse med 10 000 Kr., jfr. dog nedenfor).
- 4) Tilskud til Kvægavlsforeninger til 82 000 Kr. (Nedsættelse med 8 000 Kr.).
- 5) Tilskud til Bedømmelse af Afkom efter ældre Hingste og Tyre til 12 000 Kr. (Nedsættelse med 8 000 Kr.).
- 6) Tilskud til Fremme af andre Formaal vedrørende Husdyravl og Husdyrbrug til 32 000 Kr. (Nedsættelse med 3 000 Kr.).

Desuden *udsættes* Nedsættelsen af den i Husdyrlovens § 5 omtalte Kommission, som skal føre Tilsyn med de ved Loven gennemførte Foranstaltninger, til Udgangen af Finansaaret 1933—34.

Ifølge det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag, hvor de foreslaaede Nedsættelser ganske kort var motiveret med en Henviisning til den finansielle Situation, skulde Nedsættelserne gælde i 3 Finansaar, nemlig foruden i de to ovennævnte Finansaar i 1934—35. Beparelserne var, udtalte Ministeren i sin Forelæggelsestale, foreslaaet gennemført saaledes, at de Poster, som i de senere Aar ikke har været opbrugt, fik den største Nedsættelse. Der skulde altsaa ikke ske en ligelig Nedsættelse af de enkelte Poster, men en *skøns-mæssig* Fordeling af Beparelserne, hvorfor Ministeren ogsaa var villig til Forhandling om Fordelingen. Ministeren gjorde yderligere opmærksom paa, at den samlede Beparelse, der i

Lovforslaget var opgjort til 59 000 Kr., i Realiteten kun androg 49 000 Kr., idet der paa Finansloven for 1929—30 og senere Finanslove kun var bevilget 30 000 Kr. til Hesteavlforeninger, fordi det i Husdyrlovens § 1, Punkt 3, nævnte Maksimumsbeløb: 40 000 Kr. ikke tilnærmelsesvis var opbrugt.

Folketingsudvalget oplyser indledningsvis i sin Betænkning, at Udvalget har modtaget Henvendelser fra Hesteavlforeninger, Kvægavlforeninger og Kontrolforeninger samt fra De samvirkende danske Landboforeninger, Henvendelser, hvis Formaal det har været at søge bevaret de hidtil gældende Tilskud, hvad det samlede Udvalg dog ikke har kunnet tiltræde, idet et *Flertal* (Socialdemokrater, Radikale og Konservative), »som de økonomiske Forhold ligger, ikke har ment det rigtigt at opretholde Tilskuddene i deres fulde Udstrækning i denne Krisetid«. Hertil føjede Ordføreren ved 2. Behandling, at Besparelserne efter hans Mening under Hensyn til det lave Prisniveau kunde foretages uden Skade for det fremtidige Arbejde paa Husdyravlens Omraade. — Et *Mindretal* (Venstre) udtaler om sit almindelige Syn paa Lovforslaget, at dette »maa ses og vurderes paa Baggrund af de forholdsvis meget store Nedsættelser af disse Bevillinger (ca. 30 pCt.), som fandt Sted i Rigsdagssamlingen 1926—27. Endvidere maa der tages Hensyn til den Kendsgerning, at den industrialiserede Husdyrbrugs-Produktion spiller en afgørende Rolle for vort Samfunds Økonomi, og da navnlig i Øjeblikket, saaledes at der snarere kunde være Anledning til at overveje en Forøgelse af Statens meget beskedne Støtte til disse stærkt produktive Formaal, i Stedet for at nedsætte Bevillingerne netop paa et Tidspunkt, hvor Landbrugserhvervet kæmper med de største økonomiske Vanskeligheder. Mindretallet har imidlertid opfattet Lovforslaget som et Led i Regeringens Bestræbelser for at opnaa en nedadgaaende Tilpasning af Statens Udgiftsbudget, og Mindretallet har derfor deltaget i en nærmere Overvejelse af Lovforslaget. Mindretallet har tiltraadt forskellige midlertidige Nedsættelser, uanset de forholdsvis store Nedsættelser, der fandt Sted i Samlingen 1926—27, men dog kun under den Forudsætning, at betydelige Nedsættelser gennemføres paa de øvrige Statsbudgetter, baade vedrørende de saakaldte frie Bevillinger og de lovfæstede Udgifter for Staten.«

Hvad *Enkeltheder* i Lovforslaget angaar, stillede *hele Udvalget* Ændringsforslag om at begrænse Lovens Gyldighedsperiode til 2 *Finansaar* og om den ovenfor gengivne Tilføjelse, hvorefter Nedsættelsen af den i Husdyrlovens § 5 omtalte Kommission udsættes. Endvidere foreslog Udvalget at bevare det i Husdyrloven fastsatte Tilskud til *Kontrolforeninger*, der af Landbrugsministeren var foreslaaet nedsat fra 120 000

Kr. til 110 000 Kr.*), at forhøje Maksimumsbeløbet for Tilskud til *Hesteavlforeninger* fra 22 000 Kr., hvortil det af Ministeren var foreslaaet nedsat, til 30 000 Kr., idet man derved ønskede at støtte Bestræbelserne for Oprettelse af Hesteavlforeninger med det Formaal at opdrætte Heste egnede for det mindre Landbrug. Disse Ændringsforslag, der var tiltraadt af Landbrugsministeren, vedtoges uden Afstemning. Desuden vedtoges — med 71 Stemmer mod 18 — et af ovennævnte *Flertal* stillet Ændringsforslag om at sætte Tilskuddet til Præmier ved Fællesskuer ned fra de af Landbrugsministeren foreslaaede 46 000 Kr. til 43 000 Kr. Hermed bortfaldt en af *Venstremindretallet* foreslaaet Ændring, hvorefter Beløbet skulde være 45 000 Kr. Tre af samme Mindretal stillede Ændringsforslag, gaaende ud paa at sætte Tilskuddene til lokale Dyrskuer, til Kvægavlforeninger og til Bedømmelse af Afkom efter ældre Hingste og Tyre op til henholdsvis: 85 000, 85 000 og 15 000 Kr., forkastedes med 71 (70) Stemmer mod 19 (17). Et af Jensen [Broby] (V.) principalt stillet Ændringsforslag om at bevare Tilskuddet til Kvægavlforeninger uforandret toges tilbage.

Ved tredie Behandling i Folketinget vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 81 Stemmer.

Af *Landstingsudvalgets* Betænkning fremgaar, at »Udvalget har udtalt Ønskeligheden af, at der kunde gives Landbrugsministeren Adgang til at anvende Beløb, der maatte være sparet paa en Konto, til andre af de i Loven nævnte Formaal«, og at Udvalget har ønsket Oplysning om, hvorvidt de 30 000 Kr. til Hesteavlforeninger kunde paaregnes at være tilstrækkelige til de i Husdyrloven nævnte Formaal og yderligere være i Stand til at imødekomme De samvirkende jyske Husmandsforeningers Ønske om, at Tilskuddet til Hesteavl ikke maatte nedbringes mere, end at det paabegyndte Avlsarbejde med at fremskaffe en passende Type af Heste til det mindre Landbrug kunde fortsættes. »I et efterfølgende Samraad med Landbrugsministeren gav denne Udtryk for, at han saa med Velvillie paa de fremsatte Ønsker, ligesom Landbrugsministeren udtalte, at efter hans Formening vilde de 30 000 Kr. i aarligt Tilskud til Hesteavl være tilstrækkeligt.« — Herefter indstillede Udvalget Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, og det vedtoges enstemmigt med 56 Stemmer.

*) Den her omtalte Nedsættelse var undgaaet ved i Lovforslaget om Mælkekontrol at stryge en Bevilling af samme Størrelse til Oplysningsformaal.

19. Lov om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg og Svin. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5153—C. Sp. 613, 2177, 2289].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{12}$ (F. Sp. 2107). 1. Beh. $\frac{17}{12}$ (F. Sp. 2367). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Jensen, Larsen [Bjerre], Marinus Sørensen [Form.], A. C. Mortensen, Weygaard, Jens Sørensen [Sejlfod], Andreasen [Forsinge], Jens Jensen [Skr.], Kofoed, Pinstrup, Svend Nielsen, Fuglsang, Kjærgaard-Jensen, Ulrich og Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 997) afgiven $\frac{3}{3}$. (Ordfører: J. P. Jensen). 2. Beh. $\frac{10}{3}$ (F. Sp. 3893). 3. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 4005). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{17}{3}$ (L. Sp. 1408). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Johs. Clausen, Gunnar Fog-Petersen, Frøkjær [Skr.], Gisselbæk [Form.], A. P. Hansen, Johs. Hansen, Hauch, Jens Høyer, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Kr. Johansen, P. C. Petersen, S. Rasmussen og Rasmussen [Flemløse]). Betænkning (B. Sp. 2771) afgiven $\frac{21}{6}$. (Ordfører: Gisselbæk). 2. Beh. $\frac{22}{6}$ (L. Sp. 2005). 3. Beh. $\frac{22}{6}$ (L. Sp. 2008). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2797) afgiven $\frac{22}{6}$. Eneste Beh. $\frac{23}{6}$ (F. Sp. 5527). *Loven stadfæstet 26. Juni 1932.* (Lov-Tid. Nr. 196).

Forslag til Loven fremsattes — bortset fra enkelte Ændringer, jfr. det følgende — i den samme Skikkelse, hvori Lovforslaget i Fjor blev forelagt Landstinget (se Aarbog 1930—31, Side 321, hvor bl. a. gøres Rede for den tidligere Lovgivning og de ifølge denne truffne Foranstaltninger paa det her omhandlede Omraade). Lovforslaget undergik under Behandlingen paa Rigsdagen en Række Ændringer, foretagne saavel i Folketing som i Landsting, i Folketinget ifølge Indstilling af et Flertal i Udvalget (Socialdemokrater, Konservative og Radikale), i Landstinget efter Indstilling af hele Udvalget.

Loven, hvis Hovedformaal, efter hvad Landbrugsministeren udtalte ved Fremsættelsen, er »at fortsætte og udvikle det Arbejde, der er udført i en Række Aar til Bekæmpelse af Tuberkulosen hos Husdyr«, gaar i alt væsentligt ud paa følgende:

Ifølge § 1 stilles paa de aarlige Finanslove til Raadighed for Landbrugsministeren et Beløb af indtil 3 000 Kr. til bl. a. gennem Foredrag samt Optagelse og Fremvisning af *Lysbilleder og Film at fremme Kendskabet til Kvæg- og Svine-*

tuberkulosens Følger og Smittemaader saavel som *til dens Bekæmpelse*. Det er en Forudsætning for Anvendelsen af Bevillingen, at der fra anden Side ydes Beløb af samme Størrelse som de, der ydes af Statskassen.

Ovennævnte Flertal i Folketingsudvalget foreslog, at en af Ministeren oprindelig foreslaaet Bevilling paa 10 000 Kr. til nævnte Formaal skulde udgaa, da Flertallet »ikke anser denne Udgiftspost for nødvendig«. Bevillingen indsattes dog paa ny — men nedsat til 3 000 Kr. — efter Indstilling af Landstingsudvalget.

Ifølge § 2, Stk. 1, stilles der for det første — overensstemmende med § 1 i den tidligere Lov af 5. Februar 1904 — paa de aarlige Finanslove indtil 100 000 Kr. til Raadighed for Landbrugsministeren *til Foretagelse af Tuberkulinprøver* hos de Kreaturejere, der ønsker at benytte Tuberkulin som diagnostisk Middel under Bekæmpelsen af Tuberkulose blandt deres Hornkvæg. Beløbet kan efter Regler fastsatte af Landbrugsministeren anvendes til Foretagelse af Tuberkulinprøver *i Besætninger, hvis Ejere forpligter sig til og paa betryggende Maade godtgør at kunne afsondre de Dyr*, der ved Undersøgelsen befindes sunde, fra den af Tuberkulose angrebne eller endnu ikke tuberkulinprøvede Del af vedkommende Besætning. — Hertil er nu føjet, at saafremt en Kreaturejer ønsker foretaget *en orienterende Tuberkulinprøve uden at paatage sig Forpligtelse til Afsondring* af de paagældende Dyr, vil han, dog kun *en enkelt Gang, kunne erholde refunderet Halvdelen* af de med Tuberkulinprøvens Foretagelse forbundne Omkostninger. Indtil en Trediedel af det fornævnte Beløb kan anvendes til Foretagelse af saadanne Tuberkulinprøver.

Om Følgerne af vedkommende Kreaturejers Tilsidesættelse af Forpligtelsen til Afsondring af de sunde Dyr og om Dyrlægens Pligt til under Bødeansvar at paase, at betryggende Afsondring finder Sted, gives Regler svarende til de hidtil gældende. Andragende om Foretagelse af de nævnte Tuberkulinprøver stiles til Landbrugsministeren og indsendes til Veterinærdirektoratet, der stadig staar i Spidsen for Tuberkulosebekæmpelsen. Den Betaling, der tilkommer Dyrlægen for at foretage Tuberkulinprøver, fastsættes af Landbrugsministeren. Endelig indeholder § 2 den Bestemmelse,

at der af Bevillingen skal afholdes de *Udgifter*, som er forårsaget ved *Kontorarbejde* og ekstraordinær Medhjælp for Veterinærdirektoratet, saavel som *Udgifter til Nedslagning af smittefarlige Kreaturer*, der maatte henstaa i Besætninger, hvor Afsondring af sunde Dyr er foretaget. Erstatning for Nedslagning udredes i Overensstemmelse med de i § 2 i Lov Nr. 96 af 31. Marts 1928 om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg fastsatte Regler.

Medens Bestemmelsen om, at de enkelte Kreaturejere kan faa foretaget Tuberkulinprøve en enkelt Gang uden at underkaste sig de særlige Afsondringsregler, indsattes af Flertallet i Folketingsudvalget, stillede Venstremindretallet — for at imødekomme Ønsker, fremkomne fra Mejeriernes Fællesorganisation — Ændringsforslag om, at der kunde forlanges foretaget een orienterende Tuberkulinprøve *gratis* uden nogen Afsondringsforpligtelse, ligesom man foreslog yderligere Midler stillet til Raadighed hertil, uden dog nærmere at angive disses Beløb, som man tilbød at forhandle om. Dernæst foreslog Mindretallet, at Landbrugsministeren kunde autorisere andre end Dyrlæger til som sagkyndige at foretage Tuberkulinprøver, og herved sigtedes i første Række til Konsulenter, antagne af de danske Mejeriforeningers Fællesorganisation eller de under Fællesorganisationen sorterende Mejeriforeninger til at bistaa Foreningerne med Arbejde til Bekæmpelse af Tuberkulosen. Landbrugsministeren skulde saa yde Tilskud til disse Konsulenters Virksomhed efter de samme Regler, som gælder for Ydelse af Statstilskud til delvis Dækning af landøkonomiske Foreningers Udgifter til Konsulentvirksomhed. — Mindretallets Ændringsforslag forkastedes med 69 Stemmer mod 26 (27).

Landbrugsministeren fastsætter ifølge § 3 de Bestemmelser, som skal følges ved Udførelsen og Bedømmelsen af en Tuberkulinprøve. — Attester vedrørende Udfaldet af Tuberkulinprøver, der foretages i Anledning af Handel med Kreaturer, skal afgives i en af Landbrugsministeren fastsat Form. — Det forbydes at anvende Tuberkulin i Immuniseringsøjemed, og Beskyttelsespodning (Vaccination) maa ikke bringes til Anvendelse overfor Kvæg og Svin, nædmindre Landbrugsministeren giver Tilladelse dertil. Indførsel her til Landet af Podesoffer mod Tuberkulose er kun tilladt Statens Serum-institutter.

§ 4 bestemmer, at der ved De danske Mejeriforeningers Fællesorganisations Foranstaltning føres *et Register over Kvæg-*

besætninger, der efter foretagen Tuberkulinprøve maa anses for at være tuberkulosefri. — Landbrugsministeren fastsætter efter Samraad med De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation Reglerne for en Besætnings Optagelse i dette Register og afgør, i hvilket Omfang og paa hvilken Maade det skal offentliggøres. — De med Registerets Førelse forbundne Udgifter er det offentlige uvedkommende.

Venstremindretallet i Folketingsudvalget stillede her Ændringsforslag sigtende til, at ogsaa Bestemmelse om Registerets Offentliggørelse skulde træffes efter Samraad med Mejeriernes Fællesorganisation, men dette forkastedes.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde der til at bistaa Veterinærdirektoratet ved Tuberkulosebekæmpelsen af Landbrugsministeren *ansættes en Veterinærinspektør*. Denne skulde dog — ifølge den Affattelse, Lovforslaget fik i Folketinget efter Indstilling af Udvalgsflertallet — kun ansættes, »saafremt Landbrugsministeren anser det for paakrævet«. I Landstinget vedtoges det imidlertid — efter Indstilling af Udvalget — at stryge hele Bestemmelsen, der saaledes ikke blev optaget i Loven.

I det i forrige Rigsdagssamling forelagte Lovforslag foresloges *Ansættelse af et Antal Distriktsdyrlæger*, der fuldt ud skulde ofre sig for Tuberkulosebekæmpelsen (se nærmere Aarvog 1930—31, Side 323). Skønt Ministeriet fremdele mente, at en saadan Ordning vilde være den mest formaalstjenlige, havde man under Hensyn til den Modstand, Forslaget mødte i Landstinget, samt til, at man ikke ved senere førte Forhandlinger med de danske Mejeriforeningers Fællesorganisation havde kunnet opnaa Enighed om en Ordning, saavel som ogsaa med Henblik paa de nuværende vanskelige økonomiske Forhold anset det for rigtigst at bibeholde den nuværende Ordning. Man foreslog dog at forhøje det i Henhold til § 1, sidste Stykke, i Lov Nr. 96 af 31. Marts 1928 om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg til Kontrolforanstaltninger fastsatte Beløb af indtil 50 000 Kr. til indtil 70 000 Kr.; af Forhøjelsen skulde ca. Halvdelen anvendes til forøgede Rejsseudgifter og den anden Halvdel til Lønforbedringer for Kredsdyrlægernes Vedkommende, hvor en saadan maatte skønnes formaalstjenlig. — Bevillingens Forhøjelse udgik imidlertid i Folketinget efter Indstilling af Udvalgsflertallet.

§ 5 indeholder først en Række særlige Bestemmelser, der kan bringes i Anvendelse *paa isoleret beliggende Øer*. Ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget vil disse Bestemmelser foruden paa Bornholm, hvor man forventer, at Kvæg-

tuberkulosen i Løbet af faa Aar vil være udryddet, i nær Fremtid kunne anvendes, for saa vidt angaar Øerne Sejrø, Femø, Fejø, Ærø og Læsø.

Naar mindst 90 pCt. af samtlige Kreaturbesætninger paa en isoleret beliggende Ø er tuberkulosefri, kan Landbrugsministeren efter Indstilling af vedkommende Mejeriforening eller samtlige paa Øen værende Mejeriers Bestyrelser (Ejere) fastsætte følgende Bestemmelser:

Indførsel af Kreaturer og Avlssvin saavel fra den øvrige Del af Landet som fra Udlandet er forbudt, medmindre Dyrene umiddelbart forinden eller ved Indførselen har bestaaet Tuberkulinprøven. — *Ethvert Kreatur*, der har reageret for Tuberkulinprøven, skal ved Dyrlægens Foranstaltning og uden Udgift for Statskassen forsynes med et holdbart Mærke som af Landbrugsministeren paabudt, og de saaledes mærkede Dyr skal forblive i Ejerens Besiddelse, medmindre de afhændes til Slagtning. Det er forbudt at fjerne Mærket. Dyr lægen, der har foretaget Tuberkulinprøven, skal i Tilfælde af, at et Dyr reagerer, straks underrette Veterinærdirektoratet og vedkommende Mejeriforening herom.

Dernæst kan Landbrugsministeren, naar 90 pCt. af samtlige Kreaturbesætninger indenfor een eller flere Mejerikredse er tuberkulosefri, efter Indstilling af disse, paabyde, at de øvrige Besætninger tuberkulinprøves paa Statens Regning, og at de reagerende Dyr efter Udløbet af en af de paagældende Mejerier fastsat Frist nedslaaes ved offentlig Foranstaltning. Det dermed forbundne Tab, hvorved forstaas Forskellen mellem Salgsværdi og Brugsværdi, godtgøres med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af den eller de paagældende Mejerikredse. Vurderingen foretages af 3 Mænd, hvoraf den eller de paagældende Mejerikredse udvælger de 2 og Ejeren 1. — Paa de aarlige Finanslove stilles der til Raadighed for Landbrugsministeren et Beløb til Udredelse af de omhandlede Erstatninger.

Efter § 6 kan Køer, der ved en af det offentlige foretagen Undersøgelse findes lidende af smittefarlig Lungetuberkulose, paa Veterinærdirektoratets Indstilling nedslaaes ved offentlig Foranstaltning. Erstatning for Nedslagning udredes i Overensstemmelse med de i § 2 i Lov Nr. 96 af 31. Marts 1928 om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg fastsatte Regler.

— For at undgaa Spekulation ved Indkøb af værdiløse, stærkt tuberkuløse Kreaturer, som man derefter lader nedslaa ved offentlig Foranstaltning, er der tilføjet en Ændring i Loven af 31. Marts 1928, § 2, 2. Stykke, gaaende ud paa, at *Erstatningen* for Kreaturer, der nedslaaes paa Grund af frem-skreden smittefarlig Lungetuberkulose, *højest maa være 30 Kr. pr. Dyr* (ikke som hidtil 50 Kr.), naar Dyret ikke har været i Ejerens Besiddelse i mindst 3 Maaneder, samt i Tilfælde, hvor Kødet paa Grund af Tuberkulose erklæres for uanvendeligt til Menneskeføde. — Erstatning for Nedslagning paa Grund af andre Former af Tuberkulose end Yvertuberkulose kan i Løbet af et Aar ikke ydes til flere end 2 Kreaturer fra samme Besætning, medmindre Veterinærdirektoratets Tilladelse dertil foreligger.

I Henhold til § 7 skal — overensstemmende med Praksis — *samlige Svin over 3 Maaneder* i de i Lov Nr. 185 af 10. Juli 1927, § 1, C, 6, omhandlede *Svineavlscentre* mindst een Gang *hvert Aar tuberkulinprøves*. De Dyr, der falder for Tuberkulinprøven, skal mærkes som af Landbrugsministeren foreskrevet af den Dyrlæge, der foretager Tuberkulinprøven, og maa ikke anvendes til Avl, men skal sælges til Slagtning. For saa vidt de Dyr, der ikke bestaar Tuberkulinprøven, ikke straks isoleres fra de andre Dyr paa en betryggende Maade, der godkendes af Dyrlægen — hvilket ogsaa gælder Afkom efter reagerende Søer —, maa Salg af Avlsdyr fra vedkommende Svineavlscenter kun finde Sted, saafremt Avlsdyrene ved en umiddelbart forinden Udleveringen fra Svineavlscentret foretagne Tuberkulinprøve har bestaaet denne. Landbrugsministeren kan med Tilslutning af de Organisationer, som yder Tilskud til Svineavlscentre, træffe andre Foranstaltninger til Forebyggelse af, at Tuberkulose overføres fra fornævnte Svineavlscentre. Landbrugsministeren kan vederlagsfrit stille Tuberkulin til Raadighed for de omtalte Svineavlscentre.

§ 8 indeholder Bestemmelser, svarende til § 7 i Loven af 5. Februar 1904, om, at *Mælk og Kærnemælk* kun maa indføres her til Landet, naar det paa en efter Landbrugsministerens Skøn fyldestgørende Maade er godtgjort, at den har været opvarmet til en Temperatur af mindst 80° C. Under særlige Forhold kan Landbrugsministeren dog tillade Afvigelser herfra.

§ 9 fastsætter *Bøder af ikke under 20 Kr.* for Overtrædelser af Loven, Bødebestemmelser, der i det væsentlige svarer til de i Lov af 14. April 1920 om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene og i Lov af 31. Marts 1928 om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg fastsatte, og i § 10 gives der — ligesom ved flere tidligere Love — Landbrugsministeren Bemyndigelse til at paalægge Bøder efter Loven indenfor et Beløb af 500 Kr., en Afgørelse, der dog af den paagældende kan forlanges indbragt for Domstolene, ligesom særlige Regler er givet om Tilbagetagelse af Bødepaastand eller Sagsanlæg. For Domstolene behandles Sagerne som Politisager.

Venstremindretallet i Folketingsudvalget foreslog, at Bøderne skulde stilles til Raadighed til det i § 1 omhandlede Oplysningsarbejde udover det dér nævnte Beløb. Endvidere foreslog man, at i Tilfælde af, at Ministeren lod Sagen falde, skulde de Udgifter, sagsøgte i den Anledning havde paadraget sig, godtgøres ham af Statskassen. — Ændringsforslagene forkastedes med 70 (71) Stemmer mod 27.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, traadte i Kraft straks, og samtidig ophævedes Lov Nr. 20 af 5. Februar 1904, Lov Nr. 43 af 17. Februar 1912 om Ændring i nævnte Lov samt § 2, Stykke 2, i Lov Nr. 96 af 31. Marts 1928.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

20. Lov om Tillæg til Lov Nr. 136 af 1. Juni 1929 om Begunstigelser for Mergelselskaber. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5853—C. Sp. 439, 555].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{7}{2}$ (F. Sp. 3202). 1. Beh. $\frac{23}{2}$ (F. Sp. 3313). 2. Beh. $\frac{25}{2}$ (F. Sp. 3387). 3. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3441). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{3}$ (L. Sp. 1177). 2. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1190). 3. Beh. $\frac{11}{3}$ (L. Sp. 1213). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 74).

Loven indeholder et Par Tilføjelser til Loven af 1. Juni 1929 om Begunstigelser for Mergelselskaber:

Ifølge § 11 i nævnte Lov kan de af Landvæsenskommissionen for de enkelte merglede Ejendomme *endelig fastsatte* Bidrag til de med Gennemførelsen af Merglingsarbejdet for-

bundne Udgifter inddrives ved Udpantning. Denne Adgang for Mergelselskaber, som opnaar Bevilling i Henhold til Loven af 1. Juni 1929, til at inddrive Bidrag ved Udpantning er nu udvidet til ogsaa at gælde for *foreløbige* Bidrag, naar Selskabernes Vedtægter hjemler dem Ret til at opkræve saadanne foreløbige Bidrag.

Endvidere er det bestemt, at naar en under et Selskab hørende Ejendom udstykkes, forinden der er fastsat endeligt Bidrag til de med Gennemførelsen af Merglingsarbejdet forbundne Udgifter, skal der af Selskabets Bestyrelse foretages en *Fordeling* af det af Landvæsenskommissionen fastsatte *Størstebeløb* for Bidrag til Dækning af Udgifterne mellem Parcellerne efter deres Jordværdi.

De anførte Bestemmelser om Udpantningsret for foreløbige Bidrag og om Fordeling af Størstebeløb skal ogsaa komme til Anvendelse paa Mergelselskaber, der opnaar Bevilling i Medfør af Lov Nr. 98 af 31. Marts 1930 om Tillæg til Loven af 1. Juni 1929, og paa de Selskaber, der tidligere har faaet Bevilling i Henhold til de nævnte to Love.

21. Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 7275—G. Sp. 1599, 1987].

Fremsat i *Folketinget* $30/3$ (F. Sp. 4611). 1. Beh. $31/3$ (F. Sp. 4682). 2. Beh. $31/3$ (F. Sp. 4754). 3. Beh. $1/4$ (F. Sp. 4838). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2/4$ (L. Sp. 1740). 2. Beh. $2/4$ (L. Sp. 1761). 3. Beh. $2/4$ (L. Sp. 1762). *Loven stadfæstet 14. April 1932*. (Lov-Tid. Nr. 134).

Der sker ved Loven en Tilføjelse til Margarinelovens § 4, Stykke 2, hvorefter enhver Art af direkte eller indirekte Avertering og *Reklamering* med Hensyn til Indholdet i Margarine af Stoffer, hvis kvantitative Paavisning ikke falder ind under det Tilsyn, som det paahviler Statskontrollen med Smør og Æg m. m. at føre, skal være forbudt, medmindre den paagældende underkaster sig de af Landbrugsministeriet foreskrevne Regler og Kontrolforanstaltninger samt afholder de med Kontrollen forbundne Udgifter.

Da der i den senere Tid er fremkommet Annoncer eller Reklamer for Margarine, hvori angives, at Margarinen indeholder Stoffer af den ene eller den anden Art, men Angivelserne i flere Tilfælde har vist sig at være urigtige, har Ministeriet anset det for paakrævet, at der føres Kontrol med disse Angivelseres Rigtighed. Dette ligger imidlertid udenfor de Opgaver, der paahviler Statskontrollen med Smør og Æg m. m., og man er derfor henvist til at lade Undersøgelserne foregaa paa videnskabelige Laboratorier. De hermed forbundne Udgifter har man fundet det naturligt at paalægge de reklamerende.

22. Lov om Fortrinsret i Høsten for Aaret 1932 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5825 —C. Sp. 387, 427].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{2}$ (F. Sp. 2964). 1. Beh. $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 3020). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Larsen [Bjerre], Fisker, Olufson [Form.], Jens Sørensen [Smørum], M. F. Mortensen, Jensen [Lillering], Jørgen Jørgensen [Lejre] [Skr.], Holdgaard, Kyed, Hans Jacob Sørensen, Vadgaard, Elmquist, Johannes Hansen, Fibiger og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 615) afgiven $\frac{10}{2}$. (Ordfører: Larsen[Bjerre]). 2. Beh. $\frac{11}{2}$ (F. Sp. 3134). 3. Beh. $\frac{11}{2}$ (F. Sp. 3136). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{12}{2}$ (L. Sp. 1014). 2. Beh. $\frac{12}{2}$ (L. Sp. 1020). 3. Beh. $\frac{12}{2}$ (L. Sp. 1021). *Loven stadfæstet 16. Februar 1932*. (Lov-Tid. Nr. 25).

Lovens Indhold er følgende:

Til Sikkerhed for Betaling af Gæld, der i Foraaret 1932 stiftes til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning, er Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme, jfr. Lov Nr. 106 af 3. April 1925, berettigede til at indrømme Kreditor Fortrinsret i Høsten for Aaret 1932 efter følgende Regler.

Fortrinsret kan kun indrømmes, saafremt Kommunalraadet afgiver Erklæring om, at det er nødvendigt for den paagældende Ejendoms Forsyning med tilstrækkelig Saasæd, Frø og Kunstgødning, at den af vedkommende Landbruger bestilte Mængde af Saasæd, Frø og Kunstgødning staar i passende Forhold til Ejendommens Størrelse og den anvendte

Driftsmaade, og at den af Sælgeren forlangte Pris maa anses for rimelig. — Endvidere skal der foreligge en af vedkommende Landbruger paa Tro og Love afgiven Erklæring om, at den bestilte Mængde af Saasæd, Frø og Kunstgødning vil blive tilført Ejendommen og udelukkende anvendt paa dens Jorder. Disse Erklæringer afgives efter Formularer, som foreskrives af Landbrugsministeren.

Fortrinsretten stiftes ved et *Pantebrev*, hvori der skal henvises til nærværende Lov og til de omhandlede Erklæringer, som tillige skal vedhæftes Pantebrevet. Pantebrevet, der oprettes paa den af Justitsministeriet foreskrevne Formular for Løsørepantebreve, tinglyses efter Reglerne om Underpant i Løsøre, men noteres tillige paa vedkommende Ejendoms Blad i Tingbogen. I de Tilfælde, hvor Udstederen er Forpagter eller Lejer af Ejendommen, er saadan Notering dog betinget af, at Ejendommens Ejer meddeler Samtykke hertil. Den herved stiftede Panteret nyder samme Retsbeskyttelse som Underpant i fast Ejendom, men gaar forud for alle tidligere stiftede Panterettigheder i den faste Ejendom med Tilbehør og, for saa vidt angaar bortforpantede eller bortlejede Ejendomme, endvidere forud for den Ejeren i Henhold til Lov om Konkurs m. m. af 25. Marts 1872 § 152 tilkommende Panteret. Saa længe Fortrinsretten bestaar, kan Pantsætteren ikke sælge Høsten, hverken helt eller delvis, uden Panthaverens Samtykke.

Det ifølge Pantebrevet skyldige Beløb, der kan inddrives ved Udpantning, forfalder til Betaling den 1. Oktober 1932. Fortrinsretten bortfalder, saafremt Begæring om Udpantning ikke er indgivet til Fogeden inden den 1. December 1932.

Varer, leverede paa de i denne Lov angivne Vilkaar, kan ikke for andre Tilgodehavender gøres til Genstand for Arrest, Udlæg eller anden Retsforfølgning.

Efter Udgangen af Aaret 1932 udsletter Dommeren de tinglyste Pantebreve, uden at Fremsættelse af Begæring i saa Henseende er fornøden.

Pantebrevene kan skrives paa ustempleet Papir. Tinglysning saavel som Aflysning og Udslettelse af Tingbogen, der sker i Medfør af denne Lov, kan finde Sted uden Gebyr til Statskassen. — Loven gælder ikke for Færøerne.

Forslag til Loven fremkom fra den af Regeringen nedsatte Landbokommission, der anførte, at man paa Grund af de herskende Kreditvanskeligheder i vide Kredse indenfor Landbruget nærrede Frygt for, at mange Landmænd i det kommende Foraar vilde have Vanskelighed ved at forskaffe sig fornøden Saasæd, Frø og Kunstgødning, hvilken Frygt Kommissionen ansaa for velbegrundet.

Den udarbejdede et Lovforslag, der i alt væsentligt stemte med det af Ministeren fremsatte. Dette blev modtaget med Velvillie fra alle Sider i Folketinget, hvor Ordførerne var: Larsen (Bjerre) (S.), Kyed (V.), Fibiger (K.) og Jørgen Jørgensen (Lejre) (R.). Det i Tinget nedsatte Udvalg ændrede kun paa uvæsentlige Punkter det forelagte Lovforslag, og i Landstinget vedtoges Loven i den vedtagne Form.

23. Lov angaaende Udførsel af levende Husdyr m. m.

(Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3937—C. Sp. 129, 251].

Fremsat i *Landstinget* ¹¹/₁₁ (L. Sp. 400). 1. Beh. ¹³/₁₁ (L. Sp. 416). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen, Frøkjær [Sekr.], A. P. Hansen, Hauch, Jens Høyer, Jepsen Christensen, Jensen (Aale), Kr. Johansen, Jørgen Møller, Rs. Nielsen [Form.], Johannes Pedersen, P. C. Petersen, Rasmus Rasmussen, S. Rasmussen, og Rasmussen [Flemløse]). Betænkning (B. Sp. 283) afgiven ²/₁₂. (Ordfører: Rs. Nielsen). 2. Beh. ⁴/₁₂ (L. Sp. 534). 3. Beh. ⁴/₁₂ (L. Sp. 536). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ¹⁵/₁₂ (F. Sp. 2323). 2. Beh. ¹⁵/₁₂ (F. Sp. 2324). 3. Beh. ¹⁵/₁₂ (F. Sp. 2325). *Loven stadfæstet 16. December 1931.* (Lov-Tid. Nr. 317).

I Henhold til denne Lov, der falder sammen med Lov Nr. 15 af 31. Januar 1931, hvis Gyldighed ophørte med Aaret 1931, kan Landbrugsministeren træffe saadanne Foranstaltninger, som han maa anse for paakrævede til Forebyggelse af, at der her fra Landet udføres levende Husdyr og Vildt, som er eller kan mistænkes for at være befængt med nogen smitsom Sygdom, eller som kan antages at have været udsat for Smittepaavirkning, saavel som til Sikring af, at de til Transporten benyttede Banevogne og Skibsrum er velrensede og desinficerede, og at Dyrene under Transporten behandles paa forsvarlig Maade.

Endvidere kan Ministeren træffe tilsvarende Foranstaltninger, for saa vidt angaar ugarvede Huder og Skind, uvasket Uld, upræparerede Fæhaar og Svinebørster, Knogler, Benmel, Horn og Klove samt Hø, Halm, Gødning og andre Genstande, hvormed smitsomme Husdyrsygdomme kan spredes.

Ministeren bemyndiges derhos til efter Forhandling med Organisationerne for Andels- og Privatsvineslagterierne at paabyde, at Udførsel her fra Landet af levende Svin med Undtagelse af Søer og Orner, kun maa foregaa, naar dertil af Ministeren meddelt Autorisation foreligger, samt til at træffe de til Gennemførelsen heraf fornødne Foranstaltninger.

Endvidere gives der de samme Bestemmelser om Bøde for Overtrædelse af Lovens Bestemmelser, som findes i Loven af 31. Januar 1931.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, har Gyldighed indtil Udgangen af Aaret 1934.

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag indeholdt ikke nogen Tidsbegrænsning, men Bestemmelsen herom indsattes i Landstinget efter Forslag af Udvalget »under Hensyn til de usikre Eksportforhold«. For Udvalget blev det oplyst, at der endnu ikke for Landbrugsministeriet har været Anledning til at paalægge Bøde for Overtrædelse af den gældende Lov.

24. Lov om Grundforbedringslaan. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5779—C. Sp. 535, 1357].

Fremsat i *Folketinget* $19/1$ (F. Sp. 2712). 1. Beh. $28/1$ (F. Sp. 2891). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marinus Sørensen, J. P. Jensen, Larsen [Bjerre], M. K. Sørensen, Jensen [Lillering] [Form.], Jens Sørensen [Sejlfod], Jens Jensen [Skr.], Andreasen [Forsinge], Thorhauge, Nørskov, Chr. Ernst Christensen, Johannes Hansen, Edvard Sørensen, Fibiger og Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 735) afgiven $25/2$. (Ordfører: Marinus Sørensen). 2. Beh. $2/3$ (F. Sp. 3503). 3. Beh. $4/3$ (F. Sp. 3717). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $9/3$ (L. Sp. 1203). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen, Frøkjær [Skr.], Gisselbæk, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Hauch, Jens Høyer, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Kr. Johansen, Hans Nielsen, Rs. Nielsen, Stegger

Nielsen [Form.], P. C. Petersen og S. Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 1679) afgiven $1\frac{7}{3}$ (Ordfører: Frøkjær). 2. Beh. $1\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1420). 3. Beh. $1\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1486). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 77).

Loven gaar i Lighed med tidligere Love om samme Emne, senest Lov Nr. 299 af 22. December 1928 (se Aarbog for 1928—29, Side 103), ud paa at bemyndige Landbrugsministeren til at give Udlaan til Grundforbedring af Ager og Eng. Laanevilkaarene svarer ganske til de hidtil fastsatte — Renten, som i Fjor blev nedsat til $4\frac{1}{2}$ pCt., har man ment paa ny at maatte sætte op til 5 pCt. —, men medens Loven af 1928 angik 3 Finansaar, tager nærværende Lov, i øvrigt i Lighed med tidligere Love, kun Sigte paa et enkelt, Finansaaret 1932—33, i hvilket Landbrugsministeren skal kunne anvende 1 Mill. Kr. til det nævnte Formaal.

Bemærkningerne til Lovforslaget indeholder en Række Oplysninger om Størrelsen af de *Grundforbedringslaan*, hvorom der i Tidens Løb er givet *Tilsagn*. For Finansaarene 1921—22 og 1922—23 drejer det sig om i alt ca. 500 000 Kr., for Finansaaret 1923—24 er Beløbet 202 000 Kr., for 1925—26 ca. 600 000 Kr., for hvert af Finansaarene 1926—27 og 1927—28 ca. 500 000 Kr., for Finansaaret 1928—29 ca. 1 Mill. Kr. og for hvert af Finansaarene 1929—30 og 1930—31 ca. 700 000 Kr.

I begge Ting drejede Forhandlingen sig i Hovedsagen om den Udstrækning, hvori der i Henhold til Lovens § 5 skal kunne ydes *Afdragsfrihed* i de første 5 Aar efter Laanets Stiftelse. Ved Sagens 2. Behandling i *Folketinget* erklærede Landbrugsministeren sig villig til i Fremtiden at indrømme saadan Afdragsfrihed i større Udstrækning end hidtil for nye Laans Vedkommende, medens Ministeren med Hensyn til allerede stiftede Laan henviste til, at man under et Samraad i Udvalget om dette Spørgsmaal fra alle Sider var enig med Ministeren i, at den Fordel, det kunde være for de paagældende Laantagere at faa Afdragstiden forlænget, »ikke var saa stor, at den vilde opveje de administrative Vanskeligheder, som Gennemførelsen deraf med den dermed følgende Uensartethed i Behandlingen af de forskellige Laantagere vilde medføre«.

I *Landstingets Udvalg* blev Spørgsmaalet rejst paa ny, og Udvalget udtaler i Betænkningen, at det har haft sin Opmærksomhed henvendt paa, at man ved Administrationen af denne Lov med Henblik paa den udvidede Afdragsfrihed

ikke alene bør begunstige de fremtidige Laan, men tillige vise de samme Hensyn overfor saadanne ældre Laan, hvor de udførte Grundforbedringsarbejder ikke straks har vist sig virksomme, f. Eks. Dræningsarbejder paa stiv Lerjord og lignende. »Det er Udvalgets Ønske« — hedder det videre — »at, hvor slige Forhold er til Stede, og bemeldte Laantager indgiver et af Kommunalbestyrelsen enstemmigt anbefalet Andragende om Afdragsfrihed, Administrationen i Tilfælde som ovennævnte imødekommer saadanne Andragender.« — I denne Anledning erklærede Landbrugsministeren ved 3. Behandling, at »vi i Ministeriet vil tage saa forstaaende og velvilligt paa disse Andragender, som det er forsvareligt, og uden at der herved paaføres Administrationen alt for urimelige Besværligheder«.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

25. Lov om Forlængelse af Lov om Bekæmpelse af Raager af 4. April 1928. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5785—C. Sp. 379, 427].

Fremsat i *Folketinget* $19/1$ (F. Sp. 2713). 1. Beh. $2/2$ (F. Sp. 2943). 2. Beh. $4/2$ (F. Sp. 2947). 3. Beh. $9/2$ (F. Sp. 2969). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/2$ (L. Sp. 1032). 2. Beh. $24/2$ (L. Sp. 1046). 3. Beh. $26/2$ (L. Sp. 1072). *Loven stadfæstet 4. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 51).

Ved denne Lov forlænges Gyldigheden af Lov Nr. 102 af 4. April 1928 om Bekæmpelse af Raager, som kun er gældende indtil 1. Juli 1932, indtil 1. Juli 1937, med Paabud om, at i den sidste ordentlige Rigsdagssamling forinden Udløbet af Loven bliver der at fremsætte Forslag om dens Fornyelse eller Revision.

26. Lov om Midler til Bekæmpelse af Plantesygdomme m. m. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3927—C. Sp. 551, 1399].

Fremsat i *Landstinget* $11/11$ (L. Sp. 400). 1. Beh. $27/11$ (L. Sp. 476). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Bækgaard, Degnbol, Ellinger, A. P. Hansen,

Johs. Hansen, Hauch, Jens Høyer [Form.], Jepsen Christensen, Kr. Johansen, Josiassen, Lehwald [Skr.], Rs. Nielsen, P. C. Petersen og Rasmus Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 1035) afgiven $\frac{4}{3}$. (Ordfører: Jens Høyer). 2. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1191). 3. Beh. $\frac{11}{3}$ (L. Sp. 1213). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{17}{3}$ (F. Sp. 4200). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 4268). 3. Beh. $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 4332). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 73).

Loven tilsigter at bringe under det offentliges Kontrol Omsætningen med en Række »Bekæmpelsesmidler«, hvorved forstaas »Stoffer eller Blandinger af saadanne, som er eller angives at være virksomme til Bekæmpelse af Plantesygdomme, Ukrudt eller Dyr, der maa anses for skadelige for de i Landbrug, Havebrug og Skovbrug dyrkede Planter«, idet det i adskillige Tilfælde har vist sig, at de forskellige kemiske Midler, der optræder i Handelen, ikke svarede til, hvad de gav sig ud for, eller indeholdt skadelige Stoffer.

Ifølge Loven skal enhver, der tilvirker, indfører eller udfører Stoffer eller Blandinger af saadanne til Falbydelse, Forhandling eller Fordeling som Bekæmpelsesmidler, *skriftlig til Politiet anmelde dette* saavel som Flytning af Virksomheden, ligesom han skal føre Bog over Tilvirkningen, Falbydelsen, Forhandlingen eller Fordelingen af Produktet efter Landbrugsministerens nærmere Forskrift. Politiet skal føre Register over alle Anmeldelser.

Endvidere skal disse Bekæmpelsesmidler, naar de falbydes, forhandles eller fordeles, være *anbragt i Pakninger*, paa hvilke der efter Landbrugsministerens nærmere Forskrift skal være angivet: Vægt (Maal), Procent af virksomme Stoffer, Procent af Fyldstoffer, Vand eller andre Opløsningsmidler, Fabrikantens (Importørens) Navn eller Firma samt Tilvirkningsstedet. — Landbrugsministeren, der afgør, hvad der skal forstaas ved »virksomme Stoffer«, kan dog tillade, at Pakningsforskrifterne ikke kommer til Anvendelse paa saadanne Bekæmpelsesmidler, der har et af ham nærmere fastsat Indhold af virksomme Stoffer og en nærmere fastsat Renhed. Herved er det bl. a. gjort muligt, at Bekæmpelsesmidler, der sælges i større Partier (Blaasten, Jernvitriol, Mangatsulfat m. fl.), fremdeles vil kunne sælges i Fustager, Sække eller løs Vægt.

Fremdeles maa Bekæmpelsesmidler *ikke indeholde Bestanddele*, der kan formindske Virkningen af de angivne virksomme Stoffer, eller Bestanddele, der kan gøre Middelet giftigere eller farligere end angivet paa Pakningen eller foreskrevet af Landbrugsministeren. — Ved dette Paabud sigtes bl. a. til forskellige uanvendelige S sammensætninger, saaledes f. Eks. opløselige Arsenforbindelser i Blyarsenat, Jern i Blaasten og Ammoniak i Nikotin.

For Overholdelsen af sidstnævnte Bestemmelse samt for Rigtigheden af Angivelserne paa Pakningerne *gøres Fabrikant eller Importør ansvarlig*, medens *ogsaa den, der forhandler eller fordeler* saadanne Midler, der ifølge foranstaaende kan sælges uden Angivelse paa Pakningerne, er ansvarlig for, at de har den foreskrevne S sammensætning.

Prislistes, Cirkulæres, Avertissementers, Pakningers, Etiketter o. lign. vedrørende Bekæmpelsesmidler maa ikke indeholde urigtige eller vildledende Navne, Illustrationer eller Tekst, og den, der lader Prislistes o. s. v. fremstille, er ansvarlig herfor.

Kontrollen med de paagældende Bekæmpelsesmidlers *Sammensætning*, hvilken i første Række er tænkt som en frivillig Kontrol, henlægges efter Landbrugsministerens nærmere Bestemmelse til et eller flere Organer, og hertil har man — oplystes det — udset Statens Forsøgsvirksomhed i Plante-kultur. — Udgifterne er i det første Aar anslaaet til ca. 10 000 Kr., for senere Aar noget ringere.

For *Overtrædelser af Loven*, der træder i Kraft den 1. Januar 1933, fastsættes Bøder ikke under 20 Kr. Bøderne, der tilfalder Staten, fastsættes i øvrigt under Hensyntagen til den opnaaede eller tilstræbte Fortjeneste. I Gentagelses-tilfælde kan Straffen dog fastsættes til simpelt Fængsel i indtil 3 Maaneder. Sagerne behandles som Politisager.

Loven *vedtoges enstemmigt i begge Ting*, efter at der i Landstinget — efter Indstilling af det nedsatte Udvalg — var foretaget enkelte Ændringer.

27. Lov om Kontrol med kemiske Undersøgelser af Mejeriprodukter. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3941—C. Sp. 419, 1359].

Fremsat i *Landstinget* $11/11$ (L. Sp. 401). 1. Beh. $18/11$ (L. Sp. 420). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Johs. Clausen [Skr.], Henriette Crone, Ellinger [Form.], Gregersen, Hauch, Albert Jensen, Johannes Jensen, Kr. Johansen, Josiassen, Lohwald, Elisa Petersen, P. C. Petersen, Rasmus Rasmussen og Rasmussen [Flemløse]). Betænkning (B. Sp. 637) afgiven $12/2$. (Ordfører: Ellinger). 2. Beh. $17/2$ (L. Sp. 1028). 3. Beh. $19/2$ (L. Sp. 1032). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $4/3$ (F. Sp. 3718). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen [Skr.], J. P. Jensen, Jensen [Lillering], Helga Larsen, J. P. Larsen [Form.], O. Andersen, P. Mortensen, Andreasen [Forsinge], Kjærgaard-Jensen, Raunkjær, Olav Olsen, Sevelsted, Johannes Hansen, Viggo Hansen og Ulrich). Betænkning (B. Sp. 7641) afgiven $16/3$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $18/3$ (F. Sp. 4252). 3. Beh. $21/3$ (F. Sp. 4331). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932* (Lov-Tid. Nr. 75).

I Henhold til Loven af 26. Marts 1898 om Handel med Gødnings- og Foderstoffer er den dér omtalte Undersøgelse af Kunstgødning og Foderstoffer blevet foretaget efter nærmere fastsatte Regler og Takster af de analytisk-kemiske Laboratorier, med hvilke Landbrugsministeriet har truffet Overenskomst, og der er i Tidens Løb »autoriseret« en Række Laboratorier. En meget betydelig Del, for nogle Laboratoriers Vedkommende største Delen, af det til Undersøgelse indsendte Materiale bestaar imidlertid af *Mejeriprodukter*, hvis Undersøgelse hidtil ikke har været omfattet af »Autorisationen«, og det har derfor været misvisende, naar Laboratorierne har reklameret med deres Autorisation paa en saadan Maade, at Publikum fik det Indtryk, at Autorisationen omfattede *alt* Arbejde paa Laboratorierne.

Loven tager da Sigte paa at sikre, at Indehaverne af de omtalte Laboratorier ogsaa har fornøden Indsigt i Analysering af Mælk, Mejeriprodukter og Surrogater herfor, og at Laboratorierne foretager Analyserne saa rigtigt og nøjagtigt som muligt. Til Opnaaelse af disse Formaal indeholder Loven følgende Forskrifter:

Stk. 1. Analytiske Laboratorier, der foretager kemiske Undersøgelser af *Mejeriprodukter*, skal, saafremt de ønsker at benytte den i Stk. 3 angivne Betegnelse, paa nærmere Vilkaar *autoriseres* af Landbrugsministeren.

Stk. 2. Ved fornævnte Undersøgelser skal de autoriserede Laboratorier benytte *Metoder og Arbejdsforskrifter*, som *fastsættes af Landbrugsministeren*. De autoriserede Laboratorier er *underkastet Kontrol* af Landbrugsministeren efter nærmere af ham fastsatte Regler. Landbrugsministeren *fastsætter Taksterne* for Undersøgelserne.

Stk. 3. De autoriserede Laboratorier er berettigede til ved Henvendelser til Offentligheden at anvende en af Landbrugsministeren fastsat Betegnelse, hvori indgaar Ordet »Statsautoriseret«. Anden Betegnelse, hvori indgaar »Statsautoriseret«, »Statsanerkendt« eller lignende, maa ikke benyttes af noget Laboratorium, medmindre Tilladelse i Henhold til Lovhjemmel foreligger.

Det oplyses i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Kontrollen med Analyserne paa praktisk, effektiv og for Staten billig Maade vil kunne udøves gennem Landbohøjskolens *landøkonomiske Forsøgslaboratoriums* kemiske Afdeling.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting. — *Landstingets* Udvalg henstillede til Landbrugsministeren at tage Tanken om Overflytningen af Loven af 1898 fra Handelsministeriet til Landbrugsministeriet — et Spørgsmaal, hvorom der i Bilagene til Udvalgets Betænkning findes optaget en Udtalelse af Handelsministeriet — op til fornyet Overvejelse og bl. a. foranledige, at Landbrugsorganisationerne faar Lejlighed til at udtale sig derom. Landbrugsministeren erklærede sig villig hertil, idet han tilføjede, at han ikke tillagde det saa stor Betydning, under hvilket Ministerium denne Sag henhører. — I et Samraad med *Folketingets* Udvalg erklærede Landbrugsministeren (jfr. Betænkningen), at han var indforstaaet med, at man ikke ønskede et Monopol paa dette Omraade, hvorfor han vilde autorisere de analytiske Laboratorier, der var udstyret med det nødvendige Materiel til saadanne Analysers Foretagelse samt havde en dertil kvalificeret Analytiker.

28. Lov om Mælkekontrol. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5149—C. Sp. 445, 2289].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{12}$ (F. Sp. 2111). 1. Beh. $\frac{16}{12}$ (F. Sp. 2338). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Simonson [Aarhus] [fra $\frac{20}{1}$: A. C. Mortensen], J. P. Jensen, Jensen [Lillering], Helga Larsen [Formand], J. P. Larsen, O. Andersen, P. Mortensen, Mads Larsen [Skr.], Kjærgaard-Jensen, Kyed, Raunkjær, Olav Olsen, Sevelsted, Viggo Hansen og Ulrich). Betænkning (B. Sp. 723) afgiven $\frac{24}{2}$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $\frac{26}{2}$ (F. Sp. 3421). 3. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3501). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{3}$ (L. Sp. 1179). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Clausen [Form.], Henriette Crone, Gunnar Fog-Petersen, Frøkjær [Skr.], Gregersen, A. P. Hansen, Hauch, Albert Jensen, Johannes Jensen, Kr. Johansen, Elisa Petersen, P. C. Petersen, S. Rasmussen, Rasmussen [Flemløse] og Stumph). Betænkning (B. Sp. 2773) afgiven $\frac{21}{6}$. (Ordfører: Johs. Clausen). 2. Beh. $\frac{22}{6}$ (L. Sp. 2003). 3. Beh. $\frac{22}{6}$ (L. Sp. 2008). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932* (Lov-Tid. Nr. 183).

Et Lovforslag om Mælkekontrol, hvis *Formaal* var at fremme Staldhygiejnen og fremskaffe den bedst mulige Mælk til Mejerierne fra Producenterne, blev fremsat i Landstinget i forrige Samling, se Aarbog 1930—31 Side 326. Det blev i samme Skikkelse fremsat i Folketinget i denne Samling og blev med nogle Ændringer, hvorom nedenfor, vedtaget af begge Ting i følgende Skikkelse:

§ 1. 1. Det er *forbudt* til *Mejerier* og til *Mælkekonservesfabrikker*, der er autoriserede af Landbrugsministeriet i Henhold til Lov Nr. 93 af 4. Maj 1927 om Udførsel af Mælkekonserves m. m., at levere Mælk, som indeholder *sygeligt Sekret* fra *Køer* med *Lidelser* i *Yver* og *Patter*, saavel som Mælk, der i *Farve*, *Lugt*, *Smag* og *Udseende* *afviger fra den normale*.

2. Landbrugsministeren bemyndiges til efter *Indstilling* af de danske Mejeriforeningers *Fællesorganisation* at fastsætte *Bestemmelser* angaaende *Stk. 1* og ligeledes efter *Indstilling* af *Fællesorganisationen* anordne det *fordøede Tilsyn*.

3. De med disse *Foranstaltninger* *forbundne Udgifter* er det offentlige *uvedkommende*.

§ 2. Ved Bestemmelse i *Sundhedsvedtægt* kan det fastsættes, at Mælk og Fløde, der indføres til Forhandling i den paagældende Kommune, skal stamme fra Besætninger, der er under *Tilsyn af Dyr læger*, der er autoriserede af Landbrugsministeren. Tilsynet med Besætningerne skal udøves i Overensstemmelse med et af vedkommende Sundhedskommission vedtaget og af Landbrugsministeren godkendt Regulativ. De med Tilsynet forbundne *Udgifter* er den paagældende Kommune uvedkommende, medens det paahviler denne selv at afholde Udgifterne ved de Kontrolforanstaltninger, der yderligere i Henhold til Bestemmelse i *Sundhedsvedtægt* maatte blive paabudt.

§ 3. Steriliseret Mælk og Fløde, herunder den saakaldte Eksportfløde, hidrørende fra et Mejeri, hvis Leverandører er underkastet det i § 2 omhandlede Besætningstilsyn, og Mælkekonserves, hidrørende fra en af Landbrugsministeriet i Henhold til Lov Nr. 93 af 4. Maj 1927 om Udførsel af Mælkekonserves m. m. autoriseret Mælkekonservesfabrik, kan indføres og forhandles i *enhver* Kommune her i Landet uanset de i de stedlige *Sundhedsvedtægter* indeholdte Bestemmelser.

§ 4. 1. Overtrædelse af det i § 1, Stk. 1, omhandlede Forbud og af de i Medfør af § 1, Stk. 2, fastsatte Bestemmelser saavel som af det i § 2 omhandlede Regulativ straffes med *Bøde* ikke under 20 Kr. Bøderne tilfalder Statskassen.

2. Betales en *Bøde* ikke, kan den inddrives ved Udpantning, medmindre Politiet skønner, at Inddrivelse ikke er mulig eller vilde gøre føleligt Skaar i den bødefældtes Livsvilkaar. Indgaar en *Bøde* ikke, kan den forlanges afsonet.

§ 5. 1. *Bøder* efter denne Lov kan paalægges af *Landbrugsministeren* indenfor et Beløb af 2 000 Kr. Det staar den paagældende frit for inden 14 Dage efter, at Landbrugsministerens Afgørelse er tilgaaet ham, at forlange Sagen undergivet *Domstolenes* Afgørelse, hvilket da foranlediges af Landbrugsministeren. En indledet Sag bortfalder dog, naar enten Landbrugsministeren tager sin Paastand om *Bøde* eller Sagsanlæg tilbage, eller naar den tiltalte, som har begæret *Domstolenes* Afgørelse, frafalder samme. En af Landbrugsministeren truffen Afgørelse har Gentagelsesvirkning i samme Grad som en Retsafgørelse.

2. Saafremt de heromhandlede Sager indbringes for Domstolene, behandles de som Politisager.

§ 6. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder straks i Kraft.

Paa Foranledning af Folketingsudvalget vedtoges nedenævnte *Ændringer* i det fremsatte Lovforslag. Dets § 1, hvorved der stilledes 10 000 Kr. til Raadighed til Foredrag, Lysbilleder og Film til Fremme af Staldhygiejne, udgik, idet man var enig om, at Beløbet hellere burde anvendes til Husdyravlens Fremme*). — Endvidere fik Stk. 2 i Lovens § 1 ovenstaaende Affattelse paa Foranledning af *De danske Mejeriers Fællesorganisation*, der ønskede Indflydelse paa, hvorledes Tilsynet med Overholdelsen af Bestemmelserne i den nævnte Paragraf skal føres. — Endelig fik *Lovens § 2* den angivne Form for at fastslaa, at Kommunerne skal være frit stillede med Hensyn til, om de vil kræve, at Besætninger, hvorfra Beboerne forsynes med Mælk, skal kontrolleres af en kommunalt ansat Dyrlæge eller af de praktiserende Dyrlæger. I § 2 er der derimod intet bestemt om, *hvem der antager* de kontrollerende Dyrlæger. *Venstre og Konservative* havde ønsket, at det i Fremtiden skulde være Producenterne, som antog dem, men da dette Standpunkt ikke vandt Bifald fra den anden Side, enedes man om i Landstingsudvalgets Betænkning at *fastslaa*, at § 2 intet ændrer ved de bestaaende Forhold med Hensyn til Antagelse af de kontrollerende Dyrlæger.

Venstremindretallet i Folketingsudvalget havde i et Ændringsforslag foreslaaet, at Fløde, Kærnemælk og Skummetmælk, der leveredes i pasteuriseret Stand fra et Mejeri, der har Lurmærket, skulde kunne iudføres til en Kommune uden at falde ind under de i Lovens § 2 nævnte Bestemmelser. Ændringsforslaget forkastedes med 65 Stemmer mod 16.

Loven vedtoges *enstemmigt* i begge Ting i Folketingets Affattelse.

29. Lov om indenrigs Kødkontrol. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 3321—C. Sp. 1525, 1973].

Fremsat i *Folketinget* ^{14/10} (F. Sp. 394). 1. Beh. ^{5-6/11} (F. Sp. 1378 og 1398). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Knud Hansen [i St. f. Simonsen (Aarhus) fra ^{20/1}], J. P. Jensen, Jensen [Lillering], Helga Larsen [Form.], J. P.

*) Jfr. Sag Nr. 18.

Larsen, O. Andersen, P. Mortensen, Steen [Skr.], Hedelund, Kyed, Raunkjær, Kjærgaard-Jensen, Edvard Sørensen, Ulrich, Grathwohl). Betænkning (B. Sp. 2045) afgiven $1\frac{2}{3}$. (Ordfører: J. P. Jensen). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4514). 3. Beh. $3\frac{0}{3}$ (F. Sp. 4611). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1704). 2. Beh. $1\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1722). 3. Beh. $2\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1739). *Loven stadfæstet 14. April 1932.* (Lov-Tid. Nr. 133).

Bestræbelserne for at tilvejebringe en ny Lov om indenrigs Kødkontrol til Afløsning af Loven af 13. Maj 1911 gaar helt tilbage til Rigsdagssamlingen 1919—20, da først Justitsminister Zahle, senere Justitsminister Rytter i Folketinget fremsatte Lovforslag om Indførelse af obligatorisk Kødkontrol (se Aarbog 1919—20 Side 439). Disse Forslag blev henvist til Udvalg, som imidlertid ikke afgav Betænkning. I Rigsdagssamlingen 1925—26 blev Sagen taget op af Landbrugsminister Bording paa et noget ændret Grundlag, idet Ministeren, som mente, at Lovforslaget hidtil var strandet paa for vidtgaende Indskrænkning af det kommunale Selvstyre, ved sit Lovforslags Udarbejdelse havde forfulgt et dobbelt Formaal: dels at fremme Bestræbelserne for at faa indført den bedst mulige Kontrol med en saa vigtig Forbrugsartikel som Kød, dels at tage Hensyn til Kommunernes Selvstyre. Det var derfor fremdeles overladt til Kommunerne selv at bestemme, hvorvidt de overhovedet ved Sundhedsvedtægt vilde paabyde Kødkontrol eller ej samt eventuelt at vælge mellem de bestaaende 3 Kontrolformer; men for at fremme Indførelsen af den bedst mulige Kontrol — hvad Ministeren ansaa den i de offentlige Slagtehus gennemførte Kontrolordning for at være (i det følgende betegnet »Kontrol I«) — var det forbudt i en Kommune at indføre Kød og Slagteaffald, der maatte hidrøre fra Slagtning i en Kommune, hvor der fandtes en ringere Kødkontrol end den i Indførselskommunen paabudte. Dette Lovforslag blev behandlet i Folketinget i Samlingerne 1925—26 og 1926—27 (se Aarbogen for de nævnte Aar Side 367 og Side 449), hvorefter det — med en Række formelle Ændringer — blev fremsat i Landstinget i Samlingerne 1929—30 (se Aarbog Side 322) og 1930—31 (se Aarbog Side 319). I sidstnævnte Forslag var der paa Foranledning af en Udtalelse af De samvirkende Landboforeninger og De samvirkende Husmandsforeninger indsat en Bestemmelse om, at Kød og Slagteaffald, hidrørende fra Slagtninger paa et af Landbrugsministeren godkendt *privat* Slagtehus, hvor Dyrlægeundersøgelse og Tilsyn med Slagtningen foregaar som paa de offentlige Slagtehus, kunde forhandles i alle Kommuner, ligesom der var indført en *Overgangsbestemmelse*, hvorefter Kød og Slagteaffald, der

ved den saakaldte § 2-Kontrol (godkendte private Slagtesteder med Undersøgelse af Dyrlæge baade før og efter Slagtningen, i det følgende betegnet »Kontrol II«) var henført til 1ste Klasse, *indtil 1. April 1933* som hidtil kunde forhandles i enhver Kommune. Disse Ændringer blev imidlertid udstemt i *Landstinget* efter Forslag af Udvalgets Flertal, der i det hele hævdede, at § 2-Kontrollen er lige saa effektiv og betryggende som Kontrollen i de offentlige Slagtehus, og derfor ogsaa mente, at Kød, hidrørende fra Slagtinger under denne Kontrolform, stadig burde kunne indføres og forhandles overalt i Landet, i hvert Fald naar det var henført til 1ste Klasse; om 2den Klasses Kød fra saadanne Kommuner foreslog Flertallet den særlige Regel, at der ved dets Indførsel til Kommuner med offentligt Slagtehus kunde fordres Betaling for Efterkontrol. Udover de Ændringer, som dette Flertallets principielle Syn paa Kontrollen gav Anledning til, foreslog Flertallet — og vedtog Landstinget — en Række Ændringer, hvoraf de væsentligste tog Sigte paa: at afskaffe den hidtil praktiserede 3die — og ringeste — Kontrolform (private Slagtesteder, hvor Syning af Dyrene har fundet Sted *efter* Slagtningen, i det følgende betegnet »Kontrol III«) fra 1. April 1938, fra hvilket Tidspunkt der ikke skulde kunne indføres Kød fra Kommuner uden paabudt Kødkontrol til Kommuner med saadan Kontrol, at give Pensionater, Forsørgelsesanstalter, Kostskoler o. lign. Ret til Slagtning som private Personer og at indskrænke Regeringsforslagets Paabud om Adskillelse af Detailudsalg med Kød af 1ste og af 2den Klasse til kun ubetinget at gælde i Kommuner med Kontrol I, medens Adskillelsen i Kommuner med Kontrol II kunde gennemføres af Kommunalbestyrelsen med Landbrugsministerens Samtykke.

Ved Begyndelsen af Rigsdagssamlingen 1931—32 blev Forslaget om Kødkontrol fremsat i Folketinget i den samme Skikkelse, hvori det blev forelagt i Samlingen 1930—31, da Lovforslaget, som det udtales i Bemærkningerne, i Landstinget var blevet vedtaget »i en ændret Skikkelse, som man paa principielle Punkter ikke kunde tiltræde«. I Folketingets Udvalg enedes man om et Kompromis, der i Udvalgets Betænkning fremtræder som en ny Affattelse af Lovforslaget, og i denne Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt af Folketinget — saavel ved 2den som ved 3die Behandling uden nærmere Omtale. Denne Affattelse fik derefter ogsaa enstemmig Tilslutning i Landstinget.

I sin Redegørelse i Landstinget for de Forandringer, der ved den nye Lov foretages i de hidtil gældende Regler for Kødkontrol, fremhævede Landbrugsministeren som de

vigtigste Forbedringer: Fra 1. April 1938 indføres der tvungen Kødkontrol i alle Kommuner. Dernæst ophæves den daarligste Form for Kødkontrol, Kontrol III, og Kontrol II undergaar en betydelig Forbedring, »hvorefter man nogenlunde maa kunne regne med, at Kontrollen i disse Kommuner bliver lige saa god som« Kontrol I. »Disse to Kontrolformer vil derfor blive stillet lige med Hensyn til Handel og Omsætning i Indlandet; derimod vil Eksport ogsaa fremtidig kun kunne ske fra offentlige Slagtehus og Eksportslagterier.« Efter at have paapeget Betydningen af, at Veterinærinspektionen fremtidig skal godkende Bestemmelserne om Kontrol II's Udøvelse, nævnte Ministeren endvidere som Fordele ved Nyordningen: at der til Pølsefabrikation kun maa anvendes 1ste Klasses Kød, at 2den Klasses Kød — enten ifølge Lovens Bud eller ifølge Beslutning af Kommunalbestyrelsen — skal sælges i særlige Udsalg, og at Slagtere og Forhandlere af Kød fremtidig ikke maa beskæftige sig med Behandling af selvdøde Dyr.

Den følgende Fremstilling indeholder en mere detaljeret Sammenligning mellem de nye Lovforskrifter om indenrigs Kødkontrol og Loven af 13. Maj 1911, Redegørelse for Overgangsbestemmelser, for Ændringer under Rigsdagsbehandlingen m. v.

I § 1 har man fundet det praktisk at optage en Række *Definitioner* af de i Loven benyttede vigtigste Ord: »Dyr«, »Slagtning«, »Kød«, »Slagteaffald«, »Kødvarer« m. v. Derefter følger saa i § 2 Reglerne om de forskellige *Former for Kødkontrol*. § 2 lyder i sin Helhed som følger:

Stk. 1. Fra 1. April 1938 skal der i *samlige Landets Kommuner* ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt være paabudt Kødkontrol som nedenfor i Stk. 2, I eller II, angivet. I de Kommuner, for hvis Vedkommende dette ikke maatte være Tilfældet, maa fra nævnte Tidspunkt at regne Slagtning bortset fra den i Stk. 4 omhandlede ikke finde Sted, forinden saadan Kødkontrol er paabudt ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt.

Stk. 2. Ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt kan Kødkontrol som nedenfor under I og II angivet paabydes, og andre *Former kan ikke paabydes:*

- I. Slagtning maa ikke foregaa andre Steder end i et nærmere angivet, af Landbrugsministeren godkendt *offentligt Slagtehus*, hvor Dyrene skal undersøges af en Dyrlæge saavel før som efter Slagtningen, og hvor Slagtning, Behandling, Opbevaring og Mærkning samt Til- og Bortførsel af Kød og Slagteaffald og Sterilisation eller Destruktion af Kød og Slagteaffald, der ikke ved Kontrollen kan henføres til 1ste eller 2den Klasse, skal foregaa under Tilsyn af Dyrlægen eller en eller flere Opsynsmænd.
- II. a. Slagtning maa ikke foregaa andre Steder end i de af vedkommende Sundhedskommission med Tilslutning af den paagældende Veterinærinspektør godkendte *private Slagtehuse*. En Dyrlæge skal undersøge og kendemærke Dyrene paa selve Slagtedagen saa kort Tid som muligt og tidligst 12 Timer forinden Slagtningen, ligesom han skal undersøge dem umiddelbart efter Slagtningen. Dyr, der af den kontrolerende Dyrlæge ved Undersøgelse før Slagtningen erklæres lidende af en Sygdom, som kan medføre, at Kødet er uanvendeligt til Menneskeføde, maa ikke slagtes i de nævnte Slagtehus, medmindre der forefindes et særligt Lokale, hvori Slagtningen af Dyret og Behandlingen af Kødet kan finde Sted.
- b. Paa ethvert saadant Slagtehus skal forefindes en af vedkommende Veterinærinspektør autoriseret Protokol, der skal føres af Indehaveren af Slagtehuset i Overensstemmelse med derom af Landbrugsministeren fastsatte Regler.
- c. Ved Undersøgelsen skal Hovedet og samtlige Organer være i naturlig Forbindelse med Kroppen. Dog kan Yveret, naar det indeholder sygeligt Sekret, og Børen, naar den indeholder store Fostre, samt for stort Kvægs Vedkommende Hoved, Tunge og Krøs være løsnet fra Kroppen. Der maa ikke være fjernet noget Organ eller nogen Lymfekirtel, og der maa ikke være lagt Snit i disse.

- d. Landbrugsministeren fører gennem Veterinærdirektoratet Tilsyn med, at Slagtningen og Behandlingen af Kød og Slagteaffald m. m., som anført under foranstaaende Stykkke I, foregaar paa forsvarlig Maade, og kan i modsat Fald for kortere eller længere Tid forbyde Benyttelse af paagældende Slagtehus.

Stk. 3. Til Foretagelse af Kontrollen med det forøgede Antal offentlige og private Slagtehusse kan Landbrugsministeren ansætte 2 Veterinærfuldmægtige under Veterinærdirektoratet.

Stk. 4. *Uanset at Kødkontrol er paabudt ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt, kan Slagtning i Kommunen foretages*

- a. paa et af Landbrugsministeren i Medfør af Lov Nr. 245 af 27. Maj 1908 om Tilsyn med Udførsel af Kød m. m. autoriseret *Eksporthagteri*,
- b. som *Nødslagtning* af Dyr, der paa Grund af pludselig indtrædende Sygdom eller Ulykkestilfælde nedslaaes paa Stedet,
- c. af *Forsørgelsesanstalter, Kostskoler og Pensionater* til eget Forbrug, for saa vidt dette ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt er tilladt, dog at Kødet og Slagteaffaldet skal godkendes af en Dyrlæge, samt
- d. af *private til eget Forbrug*, for saa vidt det ikke udtrykkelig er forbudt ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt. Til private henregnes i denne Forbindelse ikke Hoteller, Beværtninger, Hospitaler, Slagtere, Fabrikker af Kødvarer samt Forhandlere af Kød, Slagteaffald, Pølser og andre tilberedte Kødvarer.

Ifølge Bestemmelsen i Stk. 1 skal der altsaa, som alt ovfr. nævnt, fra 1. April 1938 ved Sundhedsvedtægt være paabudt Kødkontrol i alle Kommuner, og Valget af Kontrolformen er begrænset til de to i Stk. 2 beskrevne Former, idet Reglerne om Kontrol III udgik af Lovforslaget. Det nysnævnte Stk. 1, de detaillerede Forskrifter i Stk. 2, II, om Kontrol II-Formens Udøvelse samt Tilføjelsen i Stk. 3 om Ansættelse under Veterinærdirektoratet af 2 Veterinærfuldmægtige til Udførelse af det forøgede Kontrolarbejde indsattes i Folketinget. — Medens Bestemmelserne i Stk. 4

om Eksportslagterier og Nødslagting er optaget i Loven som selvfølgelig Undtagelser, var Omfanget af den private Slagtning til eget Forbrug Genstand for en Del Diskussion paa Rigsdagen. Efter Regeringens Forslag var Forsørgelsesanstalter, Kostskoler og Pensionater sidestillede med Hospitaler, Hoteller, Beværtninger o. s. v. og kunde altsaa ikke henregnes til private, medens de efter Landstingets Vedtagelse, som ovfr. nævnt, fik Ret til Slagtning som private Personer. Nu er en særlig Regel for disse Institutioner optaget i Lovens Stk. 4, c, hvorefter de kan slagte til eget Forbrug, for saa vidt dette er tilladt ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt, dog at Kødet og Slagteaffaldet skal godkendes af en Dyrlæge.

I § 3, om *Kontrolpersonale og Afgifter*, er der givet Landbrugsministeren Lovhjemmel til at ansætte de Dyrlæger og Opsynsmænd, som skal udføre den i § 2, 2det Stykke, omhandlede Kontrol. Landbrugsministeren skal ogsaa godkende Kontrolafgifterne. Og i § 4, om *Undersøgelse og Mærkning*, er det forbudt paa Grundlag af privat Kødkontrol at anbringe Mærker paa Kød og Slagteaffald, ligesom der her — i Overensstemmelse med adskillige Sundhedsvedtægter — er optaget en ny Bestemmelse om, at Kød, som ikke kan henføres til 1ste eller 2den Klasse, i visse Tilfælde kan blive afhændet direkte til Forbrugerne, naar det er blevet dampkøgt paa Slagteriet.

Reglerne i Lovens § 5, om *Indførsel og Forhandling af Kød og Slagteaffald*, der maa ses i Forbindelse med Kontrolforskrifterne i § 2, har faaet følgende Affattelse:

Stk. 1. Kød og Slagteaffald, der ved en Kontrol som i § 2, Stk. 2, I og II, angivet er henført til og mærket som 1ste eller 2den Klasse, kan *indføres og forhandles i enhver Kommune* her i Landet. Kødet og Slagteaffaldet kan ved Indførselen underkastes Efterkontrol, for hvilken der dog ikke maa opkræves nogen Afgift. Det samme gælder Kød og Slagteaffald fra et af Landbrugsministeren autoriseret *Eksportslagteri*, for saa vidt Slagtningen er sket for Slagteriets egen eller — hvis det er et Andelsselskab — de enkelte producerende Andelshaveres Regning.

Stk. 2. Kød og Slagteaffald af Dyr, som før Slagtningen viser sig *syge*, maa, hvad enten de er *nødslagede* paa Hjemstedet, jfr. § 2, Stk. 4 b, eller slagtede i et godkendt Slagtehus, kun sælges i den Kommune, *hvor Slagt-*

ningen har fundet Sted. For saa vidt Kommunen har paabudt Kødkontrol, skal det være godkendt ved denne og mærket paa en af Landbrugsministeren foreskreven Maade, og for saa vidt Kommunen ikke har paabudt Kødkontrol, skal der foreligge Dyr lægeattest for, at det er sundt og tjenligt til Menneskeføde.

Stk. 3. Uanset foranstaaende Bestemmelser kan Kød og Slagteaffald indføres af *private*, jfr. § 2, Stk. 4 d, til disses eget Forbrug.

Stk. 4. Kød og Slagteaffald, der *ikke* er *bestemt til Menneskeføde*, maa ikke indføres i Kommuner, hvor der er paabudt Kødkontrol, medmindre Indførselen sker til en af Landbrugsministeren autoriseret Destruktionsanstalt, eller den paagældende Sundhedskommission dertil har meddelt særlig Tilladelse.

Med Hensyn til Sammenhængen mellem Bestemmelserne i § 2 og § 5, Stk. 1, henvises til de indledende Bemærkninger. Ifølge den Affattelse, Stk. 1 nu har faaet, vil Kød og Slagteaffald, der hidrører fra Slagtninger under begge Kontrolformer, hvad enten det drejer sig om Varer af 1ste eller 2den Klasse, kunne forhandles overalt, og uden at der ved eventuel Efterkontrol maa opkræves nogen Afgift. — Ved de i Stykkets sidste Punktum fastsatte Begrænsninger lovfæstes de af Administrationen hidtil ved en Fortolkning trukne Grænser for Eksportslagteriernes Adkomst til Forhandling og Indførsel af Kød og Slagteaffald.

De nye Regler i Stk. 2 har faaet deres endelige Form i Folketinget. Landstingets Affattelse i Fjor indeholdt den Forskrift, at »Kød og Slagteaffald af nødslagtede Dyr kan sælges i den Kommune, hvori Slagtningen har fundet Sted, naar der foreligger Dyr lægeattest for, at det er sundt og tjenligt til Menneskeføde«.

Om *Indførsel og Forhandling af Kødvarer* bestemmes dernæst i § 6, Stk. 1—3:

Stk. 1. Kødvarer, som er tilvirket i dertil af Landbrugsministeren *autoriserede Virksomheder*, og som er mærket paa en af ham foreskreven Maade, kan indføres og forhandles i enhver Kommune her i Landet. Til Tilvirkning af *Polser* og andre tilberedte Kødvarer maa i nævnte Virksomheder kun anvendes Kød og Slagteaffald, der er henført til og mærket som *1ste Klasse* ved en Kon-

trol som i § 2, Stk. 2, I og II, angivet eller paa et autoriseret Eksportslagteri. Til Tilvirkning af *Kødkonserver* (herunder *Kødeksrakt*) kan tillige anvendes *Kød* og *Slagteaffald*, der er henført til og mærket som *2den Klasse*.

Stk. 2. Foruden i fornævnte Virksomheder maa *Pølser* og andre tilberedte *Kødvarer* ogsaa *andetsteds* tilvirkes til Forhandling, saafremt der til Tilvirkningen udelukkende anvendes *Kød* og *Slagteaffald*, der er henført til og mærket som *1ste Klasse*. Andet *Kød* og *Slagteaffald* maa ikke forefindes i de her omhandlede Virksomheder. De nævnte Varer maa *ikke* indføres og forhandles i Kommuner, hvor der er paabudt *Kødkontrol*, medmindre det er tilladt i Henhold til Bestemmelse i Sundhedsvedtægt.

Stk. 3. Det er forbudt udenfor de af Landbrugsministeren autoriserede Virksomheder at tilvirke *Kødkonserver* (herunder *Kødeksrakt*) til Forhandling.

I Stk. 4 er der givet private samme Adgang til Indførsel af *Kødvarer* til eget Forbrug, som ved § 5, Stk. 3, er hjemlet med Hensyn til *Kød* og *Slagteaffald*.

I Loven af 1911 findes ingen Bestemmelse om Forhandling af *Kødkonserver*. Grunden til, at disse Varer maa tilvirkes af *Kød* og *Slagteaffald* af 2den Klasse, er den, at de bliver saa gennemkogte, at der ikke er nogen Fare forbundet med at anvende saadant *Kød* og *Slagteaffald* til Menneskeføde. Derimod er det forbudt (jfr. Stk. 3) at tilvirke *Kødkonserver* udenfor de autoriserede Virksomheder, da der udenfor disse ikke findes nogen Kontrol.

For Tidsrummet *indtil 1. April 1938* er der i § 10 fastsat en Række *Overgangsbestemmelser* vedrørende Indførsel og Forhandling af *Kød*, *Slagteaffald* og *Kødvarer*. De gaar i Korthed ud paa, at *Kød* og *Slagteaffald*, der hidrører fra Slagtninger under Kontrol II, og som er henført til 1ste Klasse, samt *Pølser* og andre *Kødvarer*, der er tilberedt heraf, kan indføres til Forhandling overalt uden Afgift og Efterkontrol, at derimod *Kød* og *Slagteaffald*, der er godkendt ved Kontrol III, *ikke* maa indføres og forhandles i Kommuner, hvor der er paabudt *Kødkontrol*, og at det samme gælder *Kød* og *Slagteaffald* af Dyr, der er slagtet i Kommuner, hvor der ikke er paabudt *Kødkontrol*.

Reglerne om *Trikinkontrol* (Lovens § 7) svarer i det væsentlige til de hidtil gældende. Det er dog paabudt, at Kød og Slagteaffald af Søer, Orner, der har været benyttet til Avl, Svin fra Lossepladser og Svin af slagtet Vægt over 100 kg skal underkastes Trikinundersøgelse, naar Slagtingen foregaar paa offentlige Slagtehus og Eksportslagterier.

En virkelig betryggende Trikinkontrol, omfattende alle Svin, vilde blive meget kostbar, og da der i de senere Aar kun er paavist Trikiner i meget faa Tilfælde, har Ministeriet ikke villet foreslaa andre Skærpelser i Trikinkontrollen end fornævnte, der erfaringsmæssigt har vist sig særlig paakrævet.

Blandt de nye Bestemmelser i § 8 skal først nævnes Kravet i 3die Stykke om *særlige Udsalg* for Kød af *2den Klasse*. Bestemmelsen, der er omtalt i de indledende Bemærkninger, lyder i sin Helhed saaledes:

Kød og Slagteaffald af 2den Klasse maa i Kommuner, hvor der er paabudt Kødkontrol som i § 2, *Stk. 2, I*, angivet, ikke forefindes i Detailudsalg — herunder Vogne, Boder o. lign. — med dertil hørende Opbevarings- eller Tilberedningsrum, hvor Kød og Slagteaffald af 1ste Klasse forhandles eller tilberedes, men skal forhandles i særlige Udsalg som nærmere foreskrevet ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt. Dette *kan* ved Bestemmelse i Sundhedsvedtægt fastsættes ogsaa for Kommuner, hvor der er paabudt Kødkontrol som i § 2, *Stk. 2, II*, angivet.

Derefter følger i 4de Stykke en med Forbillede i Sundhedsvedtægterne optagen Forskrift om, at der paa Hoteller, Beværtninger, Pensionater, Forsørgelsesanstalter, Hospitalet, Kostskoler o. lign. kun maa anvendes Kød og Slagteaffald af 1ste Klasse — hvortil dog for Forsørgelsesanstalter, Kostskoler og Pensionater er føjet en Henvisning til Undtagelsen i § 2, *Stk. 4 c.* —, og endelig indeholder sidste Stykke det før omtalte *Forbud* mod, at Slagtere og Forhandlere af Kød afhuder eller paa anden Maade beskæftiger sig med Behandling af *selvdode Dyr*.

Ogsaa i § 9 findes et Par nye Bestemmelser, bl. a. Forbud mod at anbringe Net (Svøb) eller Krøs paa Kød kroppe eller Dele heraf og mod, at Kød, Slagteaffald og Kødvarer

forhandles efter at være kommet i en ved Syn eller Lugt kendelig fordærvet Tilstand eller efter at have været Genstand for Tilsmudsning.

Derimod udgik af Lovforslaget en Bestemmelse, hvorefter det ved Sundhedsvedtægt skulde kunne forbydes i Købstæder og Kommuner med bymæssig Bebyggelse at forhandle Kød, Slagteaffald og Kødvarer fra Boder eller Vogne paa Torve og Gader.

Om *Tilsynet* er indsat en ny Paragraf (§ 11), hvori nævnes de Myndigheder, der fører Tilsyn med, at Lovens Bestemmelser overholdes, nemlig Landbrugsministeren gennem Veterinærdirektoratet, Politiet og Sundhedskommissionerne.

Straffebestemmelserne er ændret paa flere Punkter. Det almindelige Bødeminimum er 20 Kr., men naar det drejer sig om Salg af sundhedsfarlige Varer, maa Bøden ikke være under 200 Kr. Ved Fastsættelsen af Bøden skal der tages særligt Hensyn til Størrelsen af den Fortjeneste, som vedkommende maa antages at have opnaaet eller tilstræbt at opnaa. — Yderligere giver § 12 Sundhedskommissionen Bemyndigelse til at *destruere* sundhedsfarligt eller mistænkeligt Kød m. m.

Ligesom det var Tilfældet med Loven af 13. Maj 1911, træder denne Lov i Kraft 3 Maaneder efter, at den har været indrykket i Lovtidende. Den gælder ikke for Færøerne.

Om Sagens Behandling paa Rigsdagen henvises til det i Indledningsafsnittet anførte samt til Bemærkninger, der er knyttet til Redegørelsen for Lovens enkelte Paragraffer. Her skal kun til Belysning af Partiernes Synspunkter tilføjes et Par Citater af Ordførerne ved 1ste Behandling i Landstinget. Johs. Clausen (V.) mente, at Loven i og for sig kun betegner en Fremskyndelse af den frivillige Udvikling, som er foregaaet gennem Aarene. »Man har opretholdt den historiske Linie i denne Lovgivning, man har undladt at monopolisere Handelen, og man har undgaaet en væsentlig Fordyrelse af Kontrollen«. H. P. Jensen (S.) udtalte, at Loven byder paa store Fremskridt, men betonedede dog, at Kontrol I maa anses for den bedste Kontrolform, og beklagede den lange Frist, der er givet, inden Kødkontrol skal være paabudt overalt. Lehwald (K. F.), som ogsaa kunde have ønsket en kortere Overgangsfrist, fremhævede, at den Reform, der tiltrænges, er »en virkelig Forbedring af Kødkontrollen paa Landet«, og denne faar man ved, at den lidet betryggende Kontrol III bortfalder fra 1. April 1938, og ved,

at der fra dette Tidspunkt indføres Kontrol i alle Kommuner, hvor offentlig Slagtning finder Sted. Jeppesen (Drusebjerg) (R. V.) ansaa derimod under Hensyn til de vanskelige økonomiske Forhold den lange Frist for et Gode, ligesom han udtrykte sin Tilfredshed med den stedfundne Ligestilling af de to Kontrolformer I og II.

30. Lov om Tillæg til Lov for Færøerne om Udskiftning af 20. April 1926. (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5857—C. Sp. 437, 555.]

Fremsat i *Folketinget* $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3202). 1. Beh. $23\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3315). 2. Beh. $25\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3387). 3. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3441). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $11\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1221). 2. Beh. $15\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1231). 3. Beh. $17\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1371). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 76).

Spørgsmaalet om Udskiftningslovens Revision har overensstemmende med en Forskrift i Lovens § 87 været forelagt Lagtinget i den ordentlige Samling 1931. Det af Lagtinget nedsatte Udvalg afgav Betænkning, hvori udtaltes, at Ændringer i Loven er paakrævede, men at det ikke havde været muligt for Udvalget at tilendebringe Behandlingen. I Henhold til Udvalgets Betænkning vedtog Lagtinget da enstemmigt at stille Forslag om at forlænge Udskiftningsloven for et Aar.

Som Følge heraf har Ministeriet anset det for rettest, at Spørgsmaalet om eventuelle Ændringer i Udskiftningsloven forelægges for Lagtinget i den kommende Samling, og i Overensstemmelse hermed er det foreskrevet i § 1, at Udskiftningsloven skal vedblive at gælde indtil 1. April 1933, og at Spørgsmaalet om Forlængelse af Loven skal forelægges Lagtinget i den ordentlige Samling 1932.

I § 2 er der givet Bemyndigelse til at anvende, hvad der maatte blive til Rest af det i Udskiftningslovens § 88 nævnte Beløb af 150 000 Kr., og yderligere 65 000 Kr. til Bestridelse af de Udgifter, som Loven paalægger Statskassen.

Det omtalte Restbeløb er anslaaet til 5 000 Kr. Det samlede Beløb bliver altsaa 70 000 Kr., der tænkes anvendt til Videreføring af de nu under Arbejde værende større Udskiftningsforretninger vedrørende Frodebø, Vestmanhavn, Kvalbø og Sandvig Bygder. Landbrugsministeriet agter ikke at iværksætte nye Udskiftninger i Finansaaret 1932—33.

31. Lov om Apotekervæsenet. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 3473—C. Sp. 561, 1553, 1593].

Fremsat i *Folketinget* $^{11}/_{11}$ (F. Sp. 1417). 1. Beh. 20 og $^{24}/_{11}$ (F. Sp. 1639 og 1698). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bjerring [Form.], Fisker, Nygaard, Sneum, P. Andersen, Holger Larsen, A. M. Hansen [Skr.], Rasmussen [Gylling], Inger Gautier Schmit, Hedelund, Elgaard, Svend Nielsen, Kjærgaard-Jensen, C. J. F. Sven og Pitzner). Betænkning (B. Sp. 1013) afgiven $^{4}/_{3}$. (Ordfører: Bjerring). 2. Beh. $^{9}/_{3}$ (F. Sp. 3867). 3. Beh. $^{11}/_{3}$ (F. Sp. 3967). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $^{16}/_{3}$ (L. Sp. 1302). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Marie Christensen, Henriette Crone, Ellinger [Skr.], A. P. Hansen, Jepsen Christensen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Jeppesen [Drusebjerg], Jørgen Møller, P. C. Petersen, Rytter [Form.], Simonsen, Fritze Teisen og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 2263) afgiven $^{22}/_{3}$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $^{30}/_{3}$ (L. Sp. 1638). 3. Beh. $^{31}/_{3}$ (L. Sp. 1701). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2305) afgiven $^{31}/_{3}$. Eneste Beh. $^{31}/_{3}$ (F. Sp. 4754). *Loven stadfæstet 31. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 107).

Loven, der tager Sigte paa en samlet Revision af Apotekerlovgivningen, afviger fra de hidtil gældende Regler paa følgende Hovedpunkter: De *salgbare Apoteksprivilegier afløses*. Der oprettes et *Forfremmelsesraad* til overfor Sundhedsstyrelsen at afgive Udtalelse om Ansøgere til ledige Apotekerbevillinger. Der indføres en *Aldersgrænse* saavel for Opnaaelse af et Apoteksprivilegium som for Afgang som Apoteker. Apotekernes og deres Enkers *Pensionsforhold* samt Medhjælpernes og deres Enkers *Pensionsforhold* omordnes. Indenrigsministeren kan bestemme, at Apoteker med mindre Omsætning helt eller delvis drives *uden eksamineret Medhjælp*. Der er indført flere nye Bestemmelser angaaende *Hospitalsapoteker*. Der kan fastsættes en *særlig Takst* for Leverancer til Statens eller Kommunernes Hospitaler; baade herved, ved Oprettelsen af en *permanent Farmakopé-Kommission*, ved Udfærdigelse af autoritative *Receptformelsamlinger*, ved Kontrol med *medicinske Specialiteter*, skærpet *Forbud mod Reklamer* for Lægemidler og *Lempelse af Receptvangen* tilsigtes *Billiggørelse af Medicinen*. Reglerne om *Apotekerafgift* og

Tilskud til Apoteker er ændret, og der er aabnet Adgang til at yde *Laan* af Apotekerfondens Midler til *Etablering*.

I det følgende er givet en mere detaljeret Fremstilling af de ved Loven indførte væsentligere Ændringer i Apotekerloven samt Oplysninger om Sagens Behandling i Rigsdagen:

Kapitel I, §§ 1—4, Apotekers Oprettelse og Apotekerbevillingers Meddelelse.

I § 2, 1. Stk., er nu fastsat et *ensartet Gebyr* for Apotekerbevilling paa 75 Kr. Derefter følger i 2. Stk. de nye Regler om et *Forfremmelsesraad*:

»Ansøgninger om Apotekerbevilling forelægges et Forfremmelsesraad paa 2 Medlemmer, hvoraf det ene vælges af Apotekernes Organisation og det andet af Medhjælpernes Organisation. (For hvert Medlem vælges paa tilsvarende Maade en Stedfortræder. Valgene sker for 3 Aar). Forfremmelsesraadet afgiver til Sundhedsstyrelsen en begrundet Udtalelse om de 5 efter Raadets Skøn mest kvalificerede Ansøgere i Nummerorden. Derefter afgiver Sundhedsstyrelsen til Indenrigsministeren sin Udtalelse om de indkomne Ansøgers Adkomst til at komme i Betragtning, og sammen med denne fremsendes Raadets Udtalelse. De nærmere Regler for Forfremmelsesraadets Virksomhed fastsættes af Indenrigsministeren.«

Reglerne om Forfremmelsesraadet blev indsat i Folketinget efter Forslag af Udvalget; Bestemmelsen om Stedfortrædere tilføjedes dog i Landstinget, hvor der ogsaa foretoges enkelte redaktionelle Forandringer.

I Paragraffens sidste Stykke er Minimumsgrænsen for Nettoindtægten af et Apotek hævet fra 2 500 Kr. til: » $\frac{2}{3}$ af den mindste Nettoindtægt, hvoraf der svares Afgift til Apotekerfondens«, c: 4 000 Kr.

Bl. a. af Hensyn til Pensionsretten er der i § 3 indført en *Aldersgrænse* for Opnaaelse af første *Apotekerbevilling*. Bevilling til at drive Apotek maa herefter ikke gives en Person, der er fyldt 50 Aar; ifølge en Overgangsbestemmelse i § 62, Stk. 1, er Aldersgrænsen dog i de første 10 Aar efter Lovens Ikrafttræden 55 Aar, og den nedsættes derpaa med 1 Aar hvert 3. Aar.

Ministerens Forslag havde Aldersgrænsen 52 Aar. Nedsættelsen skete i Folketinget efter Forslag af et Flertal (Udvalget undtagen de Konservative), medens det konservative Mindretal, der fandt det upraktisk at fastsætte en Aldersgrænse, foreslog Bestemmelsen slettet (forkastet med 93 St. mod 16).

For at forebygge eventuelle Misbrug er der i § 4 optaget en ny Regel om, at den, der udøver Læge-, Dyr læge- eller Tandlægevirksomhed, ikke maa drive Apotek eller uden Indenrigsministerens Samtykke være knyttet til en Virksomhed, der fremstiller Lægemidler.

Kapitel II, §§ 5—18, Apotekers Drift.

Ved Lovens § 9 er den *ubetingede Medhjælpertvang ophævet*, idet det ubetingede Krav om, at der skal være en eksamineret Medhjælper, særlig for mindre Landapotekers Vedkommende kan blive for kostbart. Den paagældende Bestemmelse i Paragraffens 1. Stykke lyder saaledes:

»Paa ethvert Apotek skal der som Medhjælp holdes mindst een farmaceutisk Kandidat. Sundhedsstyrelsen kan dog tillade, at der som Enemedhjælper holdes en eksamineret Medhjælper. For Apoteker med mindre Omsætning og i øvrigt, naar ganske særlige Omstændigheder taler derfor, kan Indenrigsministeren bestemme, at Apoteket helt eller delvist drives uden den i 1. og 2. Pkt. nævnte Medhjælp.«

I Forbindelse hermed er der i § 14 givet Ministeren Bemyndigelse til at tillade, at Apoteker, som er fritaget for Medhjælpertvangen, *holdes lukket* nogle Timer om Dagen paa nærmere af Ministeren fastsatte Vilkaar, saa at en Apoteker, der er ene om at passe Apoteket, vil kunne faa en Fritid om Dagen.

For at antages første Gang som Medhjælper paa et Apotek kræves ifølge § 10 behørig Helbredsattest.

De øvrige Bestemmelser i dette Afsnit svarer i det væsentlige til de hidtil gældende, ved Lov eller administrativt fastsatte Regler.

Kapitel III, §§ 19—33, Medicinhandel.

Overensstemmende med Praksis er der i § 19, 3. Stk., optaget et Forbud mod, at de Varer, der er forbeholdt Apo-

tekerne til Videreforhandling, sælges eller udleveres til Personer, som ikke er berettiget til at forhandle dem. I 4. Stykke er der givet Ministeren Bemyndigelse til at træffe Bestemmelser om Apotekervarers *Transport*, ligesom han kan give Forskrifter for *Udlevering af Medicinprover til Læger*.

Den sidstnævnte Bestemmelse indsattes i Folketinget efter Forslag af hele Udvalget.

Som ovenfor nævnt indeholder Loven flere nye Bestemmelser om de saakaldte *Hospitalsapoteker*. Ifølge § 22, Stk. 1, har Hospitaler, Sygehuse, Sanatorier, Sindssygehospitaler og lignende Anstalter, som drives af Stat eller Kommune, eller som nyder saadant Statstilskud, at de efter Indenrigsministerens Skøn maa sidestilles med disse, Ret til at indrette Hospitalsapotek, naar de iagttager de Forskrifter, som Indenrigsministeren giver derfor. De har da Ret til ved en paa Hospitalet ansat, af Sundhedsstyrelsen godkendt farmaceutisk Kandidat at lade tilberede Lægemidler til de paa vedkommende Anstalt til Behandling liggende Patienter og til dennes Personale samt til Patienter paa og Personale ved andre under samme Institution hørende eller *indenfor samme Købstad eller Sognekommune*, som Hospitalsapoteket, værende Anstalter af ovennævnte Art.

Indenrigsministeren skal herefter give Regler for disse Apotekers Indretning, og vedkommende Hospitalsapoteker skal godkendes af Sundhedsstyrelsen. Desuden betyder Bestemmelsen en Udvidelse af det Omraade, for hvilket Hospitalsapotekerne kan tilberede Lægemidler, idet de hidtil kun har kunnet levere Medicin til de paa vedkommende Anstalt til Behandling liggende Patienter og til dennes Personale samt til Patienter paa og Personale ved andre under samme Institution hørende Anstalter.

Efter det oprindelige Forslag var Hospitalsapotekernes Leverance-Omraade endnu videre, da det omfattede Patienter paa og Personale ved »andre tilsvarende Anstalter«. Den i Slutningen af første Stykke nævnte Begrænsning blev fastsat i Folketinget efter Indstilling af Udvalget, dog kun med subsidiær Tilslutning af det konservative Mindretal, som principalt foreslog at bevare det hidtidige Leverance-Omraade og at gøre Oprettelsen af Hospitalsapotek afhængig af indenrigsministeriel Tilladelse, »naar det godtgøres, at det for det paagældende Hospitals eller Anstalts Medicinalforsyning er af væsentlig økonomisk Betydning« (forkastet med 89 St. mod 17).

I denne Forbindelse kan nævnes en Bestemmelse, som af Folketinget blev indsat i § 29, Stk. 2, og hvorefter Indenrigsministeren, efter at have indhentet en Udtalelse fra Sundhedsstyrelsen, kan paabyde en Apoteker at levere de Apotekerne forbeholdte Varer til de i § 22, Stk. 1, omhandlede Hospitaler i Apotekets Opland, saaledes at de betales efter en *særlig Takst*, der fastsættes bl. a. under Hensyn til *Leverancens Størrelse*.

Hensigten hermed er at fremme *Rabatordninger* ved Levering af Medicin fra de almindelige Apoteker til Hospitaler. I Loven om Apotekerafgift (se Nr. 32) er der aabnet Adgang til en Lempelse i Afgiften, naar en saadan Rabatordning etableres.

Om *Farmakopé-Kommissionen* og dens Virksomhed, der hidtil ikke har hvilet paa nogen Lovbestemmelse, er der nu givet Forskrifter i Lovens § 25. Kommissionen, hvis Medlemmer udnævnes af Indenrigsministeren efter Indstilling af Sundhedsstyrelsen, skal udarbejde den danske Farmakopé, og det paahviler Kommissionen at holde Farmakopeen i Overensstemmelse med Udviklingen samt at foranledige og have Tilsyn med Udarbejdelsen af Formelsamlinger*).

I Stedet for som hidtil at lade Farmakopeen forny med mange Aars Mellemlum skal Kommissionen fremtidig være *i stadig Virksomhed* dels for i hyppige Tillæg til Farmakopeen at optage egnede nye Stoffer, Droger og Præparater, dels for at samle Materiale til Brug ved Udarbejdelsen af fremtidige Farmakopeer og endelig for at foranstalte hyppige Udgaver af Formelsamlinger og saaledes holde Farmakopeen og Formelsamlingerne paa Højde med Tidens Krav. Efter Ministeriets Mening vil en saadan stadig à jour-Føring af Farmakopé og Formelsamlinger bevirke en meget betydelig *Billiggørelse af Medicinen* med størst mulig Sikkerhed for Ensartethed med Hensyn til dens Fremstilling og Virkning.

Samtidig indføres — baade med en forsvarlig Medicinfor-
forsyning og med Priserne for Øje — en af Sundhedsstyrel-

*) Herved forstaas Samlinger af praktiske og værdifulde Receptformler paa sammensatte Lægemidler, som ikke er optagne i Farmakopeen, men som benyttes i større Omfang paa Hospitalerne og af de praktiserende Læger, eller som det skønnes ønskeligt at henlede Opmærksomheden paa.

sen udøvet *Kontrol med medicinske Specialiteter* (fabriksfremstillede Lægemidler) saavel med Hensyn til deres Indhold og Sammensætning som med Hensyn til Navn, Pris og den Maade, paa hvilken Forhandling finder Sted*). Efter nærmere i § 32 fastsatte Regler kan Sundhedsstyrelsen forbyde eller træffe indskrænkende Bestemmelser om Indførsel, Salg og Udlevering af medicinske Specialiteter. Og Tilberedninger efter Receptformler, som af Sundhedsstyrelsen efter indhentet Udtalelse fra Farmakopé-Kommissionen anses for velkendte og almindeligt brugte, samt Stoffer og Præparater, som findes optaget og beskrevet i de gældende eller ældre danske Farmakopeer, i almindeligt tilgængelige Receptsamlinger, lægevidenskabelige eller farmaceutiske Haandbøger, eller som i Hovedsagen svarer til disse, maa ikke bringes i Handelen som medicinske Specialiteter (§ 25, Stk. 4).

Angaaende Pligten til at give Oplysninger til Specialitetskontrollen udtaler Folketingsudvalget i Betænkningen, at det gaar ud fra, at der kun vil blive krævet de for Kontrollen absolut nødvendige Oplysninger, og at der ikke stilles Krav om at udlevere specielle Fabrikationshemmeligheder.

I § 33 er nu indsat et almindeligt Forbud mod at *reklamere* for Varer som lægende, desinficerende eller i øvrigt forebyggende eller virksomme mod Sygdom, idet Gennemførelsen af den hidtil gældende Bestemmelse, hvorefter Sundhedsstyrelsen var bemyndiget til at forbyde saadan Reklame, har vist sig uoverkommelig. Dernæst er det tidligere Forbud mod uden Sundhedsstyrelsens Tilladelse at reklamere med Bandager m. v. afløst af en Bestemmelse, hvorefter Sundhedsstyrelsens forud indhentede Tilladelse ikke mere er fornøden, men Sundhedsstyrelsen har Bemyndigelse til, naar den finder det rigtigt, at nedlægge Forbud mod Reklamering.

Af det øvrige nye i dette Kapitel skal endnu fremhæves, at Maksimum for *Eftersynsafgiften* er forhøjet til 200 Kr.

*) Et Lovforslag om Kontrol med medicinske Specialiteter og Arkana blev forelagt i Landstinget i Rigsdagssamlingen 1926—27, men hverken dette eller et i den følgende Samling fremsat Lovforslag af væsentlig samme Indhold blev færdigbehandlet (se Aarboeg for 1926—27 Side 451 og for 1927—28 Side 336).

Med Hensyn til dette sidste Punkt udtaler Folketingsudvalget i Betænkningen, at Eftersynsafgiften efter Udvalgets Mening ikke bør sættes højere, end at de samlede Udgifter ved Eftersynene dækkes, og saaledes, at der ikke herved fremkommer noget Overskud til Apotekerfonden.

Kapitel IV, §§ 34—38, Apotekerbevillingers Ophør.

Medens der hidtil ikke har været nogen *Aldersgrænse* for Apotekere, er det nu i § 35 bestemt, at enhver Apotekerbevilling, der er meddelt i Henhold til denne Lov, bortfalder senest med Udgangen af den Maaned, hvori Indehaveren fylder 70 Aar. § 62, Stk. 2, indeholder dog den *Overgangsbestemmelse*, at Apotekerbevillinger, der er meddelt i de første 10 Aar efter denne Lovs Ikrafttræden (saavel som Bevillinger, der er udfærdiget før Lovens Ikrafttræden med Forbehold om, at Indehaveren er underkastet de til enhver Tid om Apoteker og deres Indehavere gældende Lovbestemmelser), først bortfalder med Udgangen af den Maaned, hvori Indehaveren fylder 75 Aar, hvilken Aldersgrænse derefter ned sættes med 1 Aar hvert 3. Aar, indtil Aldersgrænsen 70 Aar er naaet.

Det oprindelige Forslag havde Aldersgrænsen 75 Aar, uden Overgangsbestemmelse, men Grænsen ændredes som ovenfor angivet i Folketinget efter Forslag af et Flertal (Udvalget undtagen de Konservative), hvorimod det konservative Mindretal ansaa det for nødvendigt at fastsætte en Aldersgrænse og stillede Ændringsforslag om at slette den (forkastet med 89 St. mod 20).

§ 38 giver udførlige Forskrifter om *Frakendelse af Retten til at drive Apotek* eller til at tilberede Lægemidler og om den Fremgangsmaade, der i saa Fald skal følges, samt om midlertidig Fratagelse af Retten til at udøve saadan Virksomhed, Forskrifter, der er affattet i Overensstemmelse med de tilsvarende Regler for Læger m. fl. i Loven om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse (se Nr. 33).

Kapitel V, §§ 39—43, Apotekerfonden.

Da det har vist sig, at det kan være nødvendigt at foretage Ændring i Reglerne for Apotekerafgiftens Størrelse og dens Paaligning — senest fastsat ved en Tekstanmærkning til Finansloven for 1931—32, § 26 —, har man fundet det

mest hensigtsmæssigt at optage disse Bestemmelser i en særlig Lov (se nedenfor Nr. 32), og af samme Grund er de nærmere Regler for Tilskud til Landapoteker overført til denne Lov.

Nye Bestemmelser er derimod givet i Lovens § 42 om *Laan fra Apotekerfonden til Apotekere*. Baade efter Apotekerloven af 1913 og nærværende Lov er den, der faar Apotekerbevilling, forpligtet til, hvis Forgængeren eller hans Bo ønsker det, mod kontant Betaling at købe Apotekets Inventar og Varelager, for saa vidt det staar i passende Forhold til Apotekets Behov og er i brugbar Stand. Den hertil fornødne Kapital skaffes i stort Omfang ved Laan hos Apotekets fremtidige Leverandører, og da dette Forhold kan virke uheldigt, bemyndiges Indenrigsministeren nu til at disponere over indtil Halvdelen af Apotekerfondens Formue, der for Tiden er ca. 7½ Mill. Kr., til nævnte Formaal. Laanene, der fortrinsvis skal gives til Personer, som faar deres første Apotek, ydes til Indkøb af Varelager, Inventar o. l. og under særlige Omstændigheder til Overtagelse af Bygninger. Til Sikkerhed faar Apotekerfonden Underpant henholdsvis i Apotekets Inventar og i dets Varebeholdning — saadan Panteret kan stiftes uanset Bestemmelsen i Konkurslovens § 152 —, og det kan fastsættes, at en Apotekerbevilling bortfalder i Tilfælde af væsentlig Føringelse af Sikkerheden for Laanet.

Folketinget foretog paa dette Punkt et Par Ændringer i Regeringsforslaget, idet en Begrænsning, hvorefter saadanne Laan kun skulde kunne ydes ved Overtagelsen af »et mindre Apotek« som første Apotek, udgik, og Beføjelsen til under særlige Omstændigheder at give Laan til Overtagelse af Bygninger blev tilføjet. — Det konservative Mindretal foreslog Bestemmelsen om Underpant i Apotekets Inventar og Varebeholdning slettet, men Ændringsforslaget blev forkastet med 91 Stemmer mod 17.

Kapitel VI, §§ 44—47, Pensioner og Understøttelser.

Pensionen for *Apotekere*, der ydes af Apotekerfonden, har hidtil været fastsat af Ministeriet indenfor et Minimum af 1 200 Kr. og et Maksimum af 2 400 Kr., hvortil ved Finansloven er føjet Tillæg efter Tjenestemandslovens Regler. Pensionsbeløbet er nu i § 44 fastsat til 2 400 Kr. *aarlig* + *Reguleringsstillæg*, og i § 62, Stk. 3, er der givet enhver Indehaver

af en Apotekerbevilling, som er meddelt enten i Henhold til Apotekerloven af 1913 som vedrørende personligt Apoteksprivilegium eller i Henhold til nærværende Lov, Ret til at opgive Bevillingen, naar han er fyldt 70 Aar, med Ret til Pension efter Reglerne i § 44.

I Landstinget blev — for at gøre det muligt for Apotekerne at sikre sig en højere Pension — tilføjet den Bestemmelse, at hvis der oprettes en Institution for Pensionering af Apotekere, og dennes Vedtægter er stadfæstet af Indenrigsministeren, kan der fra Apotekerfonden ydes et aarligt Bidrag til Institutionen, imod at dens Medlemmer frafalder Kravet paa Pension af Fonden. Bidraget udgør 2 400 Kr. aarligt foruden Reguleringstillæg for hvert Medlem, der oppebærer Pension fra Institutionen.

Pensionen for Apotekeres *Enker og Børn* har været ordnet gennem en Forsørgelseskasse, til hvilken Indehavere af personlige Apoteksprivilegier indbetalte et aarligt Bidrag paa fra 60 til 240 Kr., og som desuden fik Tilskud fra Apotekerfonden (i alt ca. 250 000 Kr. aarlig). Ved indtrædende Dødsfald indkøbtes i Statsanstalten for Livsforsikring til Enken en aarlig Livrente paa 2 000 Kr. og endvidere til hvert Barn under 18 Aar en med Barnets 18. Aar ophørende Livrente. Yderligere er der direkte af Apotekerfonden ydet Understøttelser til Personer, der var blevet Enker enten før 1. Januar 1914, da Apotekerloven traadte i Kraft, eller i Tidsrummet 1. Januar 1914—31. Marts 1921, da Forsørgelseskassen kun ydede Livrente af 1 200 Kr. og 1 400 Kr. aarlig. — Efter de nye Regler i § 45 skal Enkepensioner fremtidig udbetales direkte af Apotekerfonden med 2 000 Kr. aarlig, men saaledes at der ydes *Reguleringstillæg* efter de Regler, der gælder for Statens Tjenestemænd. Ligeledes skal der ydes *Børnepension* eller Børnetillæg til Enkepension efter de i Tjenestemandsløven givne Regler.

Det konservative Mindretal i Folketingsudvalget fandt de foreslaaede Pensionssatser baade for Apotekere og deres Enker ganske utilstrækkelige og foreslog dem forhøjet til henholdsvis 4 800 Kr. og 3 600 Kr. aarlig. Ændringsforslagene forkastedes med 88 (87) Stemmer mod 17.

For *Apoteksmedhjælperne*, deres Enker og Børn har Pensionsordningen hidtil hvilet paa »Farmaceuternes Pensionskasse«, der foruden Medlemmernes Kontingent fik Bidrag af

Apotekerfonden (efter Finansloven for 1931—32: 40 000 Kr. aarligt), hvorhos et 50 pCt.s Tillæg til Pensionerne blev ydet gennem Apotekerforeningen, saa at Pensionen for Apoteksmedhjælpere og deres Enker har udgjort 1 800 Kr. og 1 080 Kr. Under Hensyn til den fastsatte Aldersgrænse for Opnaaelse af første Apotekerbevilling og tillige til det ønskelige i ved Tildeling af Apotekerbevillinger at kunne tage noget mere Hensyn til Kvalifikationer end hidtil, er der nu ved § 46 sikret Apoteksmedhjælpere og deres Enker Pensioner efter følgende Regler: Det paalægges *samlige Apotekere* for hver paa Apoteket ansat Medhjælper at yde et *direkte Bidrag* til Farmaceuternes Pensionskasse, et Bidrag, hvis Størrelse fastsættes af Ministeriet efter Forhandling med Danmarks Apotekerforening, men som ikke maa overstige Apoteksmedhjælperes normale Mindstebidrag til Pensionskassen og aldrig 150 Kr. aarlig for en Medhjælper i fuld Tjeneste. Saa længe Normalpensionen ikke udgør for Apoteksmedhjælper og deres Enker henholdsvis 2 000 Kr. og 1 400 Kr. med *Reguleringsstillæg* efter Tjenestemandslovens Regler, yder *Apotekerfonden* et *Tilskud*, saa at Pensionerne naar de nævnte Beløb. Hvis en Medhjælper eller Enke dokumenterer at være tilsikret et yderligere aarligt Beløb, yder Apotekerfonden endvidere et Tilskud af samme Størrelse, dog ikke mere end henholdsvis 300 Kr. og 200 Kr. Naar Normalpensionen overstiger 2 000 Kr. og 1 400 Kr. aarlig med Reguleringsstillæg, nedsættes de nævnte Tilskud med det overstigende Beløb.

Normalpensionen, der i det oprindelige Forslag var fastsat til 1 800 Kr. og 1 200 Kr. for henholdsvis Medhjælper og Enker, blev i Folketinget efter Indstilling af hele Udvalget forhøjet til 2 000 Kr. og 1 400 Kr.

Kapitel VII, §§ 48—59, Afløsning af salgbare Apoteksprivilegier.

Medens Loven bygger videre paa Systemet: de personlige Privilegier, tilsigtede Ministeriet at skabe et *ensartet* Grundlag for Apotekernæringen gennem Afløsning af de salgbare Privilegier*), til hvilke Adgangen faktisk har været fri uden

*) Der fandtes, da Lovforslaget blev fremsat, 100 salgbare Apoteksprivilegier mod 228 personlige Privilegier.

Hensyn til de paagældende Farmaceuters faglige Kvalifikation, og hvis Omsætning ofte har givet Anledning til usund Overkapitalisering. I Overensstemmelse hermed fastsættes det i § 48, at den Adgang, der hidtil har været til at overdrage Apoteksprivilegier, skal bortfalde. Indenrigsministeren bestemmer paa Grundlag af Indstilling fra Bestyrelsen for den nedenfor omtalte Afviklingskasse og efter Forhandling med Bestyrelsen for Sammenslutningen af Apotekere med reelt Apoteksprivilegium Tidspunktet, til hvilket denne Adgang skal bortfalde for de enkelte Apoteker, idet Afløsningen af Salgbarheden sker i det Omfang, *hvori de til Raadighed værende Midler tillader det*. Salgbarheden vil være at afløse først for de Privilegier, hvis Indehavere fremsætter Begøring derom. — Indtil saadan Bestemmelse er truffet, bevares den hidtidige Adgang til Privilegiets Overdragelse, idet dog Indehaveren af et salgbart Privilegium, saafremt han har til Hensigt at sælge Privilegiet, først skal tilbyde dette til Afviklingskassen til Afløsning af Salgbarheden i Overensstemmelse med Reglerne i nærværende Lov.

Afløsningen foretages gennem den nævnte *Afviklingskasse*, som ledes af en af Indenrigsministeren udnævnt Bestyrelse paa 5 Medlemmer, af hvilke et skal opfylde Betingelserne for at kunne beskikkes til Dommer, et skal være i Besiddelse af finansiell og nationaløkonomisk Indsigt, og mindst et skal have praktisk Kendskab til Apotekervæsenet. Ifølge § 51 skal Bestyrelsen søge at opnaa en *mindelig Overenskomst* med Indehaverne af de Privilegier, om hvis Afløsning der er truffet Bestemmelse. Lykkes dette ikke, fastsættes Erstatningen ved *Vurdering af et Nævn*, bestaaende af en af Indenrigsministeren udnævnt Formand, der skal opfylde Betingelserne for at erholde Beskikkelse som Dommer, to af Indenrigsministeren udnævnte Medlemmer samt et Medlem, valgt af Indehaveren af det paagældende Privilegium, og et Medlem, valgt af Sammenslutningen af Apotekere med reelt Apoteksprivilegium. Nævnets Afgørelse kan af Indenrigsministeren eller Privilegiets Indehaver indankes for et *Overnævn* (§ 52).

En Rettetsnor for saavel Afviklingskassens Forhandlinger om mindelig Overenskomst som for Nævnets Vurdering er givet i § 49, ifølge hvilken *Erstatningen* skal fastsættes under

Hensyntagen til det paagældende Apoteks Udbytte, dog med Fradrag dels for passende Vederlag for Apotekerens personlige Arbejde, dels for Benyttelse af den ndfr. omtalte Ret til at erholde Bevilling til Fortsættelse af Apotekets Drift og dels for Statens Beføjelse til uden at yde Erstatning at regulere Salgsretten, at oprette nye Apoteker i vedkommende Apoteks Opland og at ændre Takster, Omsætningsret m. v.

Det til Erstatningens Udredelse fornødne Beløb tilvejebringes ved *Laan*, som Afviklingskassen optager hos Apotekerfonden paa nærmere af Indenrigsministeren fastsatte Vilkaar. Der vil straks være i alt Fald ca. 3½ Mill. Kr. til Disposition til dette Formaal. Men § 54 bemyndiger ogsaa Indenrigsministeren til efter Samraad med Finansministeren at bestemme, at der til Tilvejebringelse af de fornødne Midler til at betale Erstatningssummerne med skal *udstedes Obligationer*, der gennem Apotekerfonden garanteres af Staten, og som sælges i det frie Marked. Der er herved skabt Mulighed for, at man paa det Tidspunkt, da Pengemarkedets Forhold findes at give Grundlag derfor, kan gennemføre Afløsningen i dens fulde Omfang.

Til *Forrentning og Amortisation af Erstatningssummerne* yder Apotekerfonden et aarligt Tilskud paa 1 pCt. af disse. Enhver Indehaver af et afløst Privilegium skal desuden i Amortisationstiden betale et aarligt Beløb af 5 pCt. af den oprindelige Erstatningssum (§ 55). Han betaler da i dette Tidsrum en mindre Apotekerafgift end den normale.

Efter det oprindelige Forslag skulde Afløsningen af samtlige salgbare Privilegier ske *samtidig* og indenfor *et meget kort Tidsrum*, idet Forslaget byggede paa, at de nødvendige Midler hertil skulde tilvejebringes ved Udstedelse af Obligationer. I Folketingsudvalget blev der imidlertid fra flere Sider ytret Betænkelighed ved under de nuværende vanskelige økonomiske Forhold at gaa til en Afløsning af alle de salgbare Privilegier paa een Gang, og under Hensyn hertil blev der stillet (og vedtaget) en Række Ændringsforslag, hvorved bl. a. Afløsningen sker, efterhaanden som de til Raadighed staaende Midler tillader det, idet dog, som nævnt, Muligheden for ved Udstedelse af Obligationer at foretage en samlet Afløsning stadig holdes aaben.

Angaaende Bestemmelsen i § 49 om, at *Erstatningen for Ophævelsen* af et Apoteks Salgbarhed skal fastsættes under Hensyntagen til det paagældende Apoteks Udbytte, var Folke-

tingsudvalget enigt om at udtale, at i Tilfælde, hvor et Apoteks Udbytte er usædvanlig lille i Forhold til dets Omsætning, og dette alene skyldes, at den paagældende Apoteker har været syg eller under Driften af Apoteket har udvist særlig Hensynsfuldhed overfor Personale eller Kunder, bør der ved Erstatningens Fastsættelse tages fornødent Hensyn hertil ved, at ogsaa Apotekets Omsætning indgaar som et Moment ved Vurderingen.

Det konservative Mindretal kunde ikke tiltræde, at en almindelig Lov fortolker Grundloven, og da § 49 efter Mindretallets Mening forsøgte herpaa ved at bestemme, hvad der ved Ekspropriation af Apoteksprivilegier skal forstaas som fuld Erstatning, stillede Mindretallet Ændringsforslag om at affatte Paragraffen saaledes: »Indhavere af Rettigheder, der bortfalder i Henhold til § 48, har Krav paa fuld Erstatning i Overensstemmelse med Grundlovens § 80«. Ændringsforslaget forkastedes med 85 Stemmer mod 17. — I Landstingsudvalgets Betænkning udtales vedrørende dette Spørgsmaal, at »hele Udvalget har været enigt om, at de i § 49 nævnte Direktiver selvfølgelig ikke maa komme i Strid med den i Grundlovens § 80 udtalte Bestemmelse.«

Det konservative Mindretal i Folketingsudvalget stillede ogsaa — for ved Vurderingen af de eksproprierede Privilegier at skabe en saa betryggende Ordning som muligt for en retfærdig Behandling — Ændringsforslag om visse Forandringer i *Vurderingsnævnets Sammensætning* samt Indførelse af en *Appelinstans*. De paagældende Ændringsforslag blev forkastet, men i Landstinget blev Spørgsmaalet taget op paa ny, og her erstattedes et Medlem af Vurderingsnævnet, valgt af Danmarks Apotekerforening, med et Medlem, valgt af Indhaveren af det paagældende Privilegium, ligesom der blev givet Adgang til Appel af Nævnets Afgørelser til et Overnævn. Udvalget forudsatte, at Overnævnet først nedsættes i det Øjeblik, da der i et foreliggende Tilfælde er fremsat Begæring om Indankning for Overnævnet. — Forskrifterne om Sammensætningen af Afviklingskassens Bestyrelse blev ogsaa tilføjet i Landstinget.

Naar et reelt Apoteksprivilegium bortfalder, er den *hidtidige Indehaver* af Privilegiet ifølge § 57 berettiget til uden Gebyr at faa *Bevilling til Fortsættelse* af Apotekets Drift som *Indehaver af et personligt Privilegium*, saafremt han opfylder Betingelserne for Opnaaelse af Apotekerbevilling og ikke har naaet den almindelige Aldersgrænse for Apotekere. (Aldersgrænsen er dog ikke gældende for de Indhavere af de paagældende Apoteker, som ved nærværende Lovs Ikrafttræden er fyldt 55 Aar).

Endelig skal nævnes, at den, der ved Lovens Ikrafttræden var Indehaver af et salgbart Privilegium, ved Afløsningen kan *forbeholde sin Enke eller et af sine Børn eller Svigerbørn Ret til*, saafremt vedkommende da opfylder Betingelserne for at faa Bevilling, *at overtage Bevillingen* ved hans egen Fra-trædelse eller Død imod til Afviklingskassen at betale 15 pCt. af den oprindelige Erstatningssum.

Denne Bestemmelse, der oprindeligt kun angik Børn og Svigerbørn, blev i Folketinget ændret saaledes, at Forbeholdet ogsaa kan gøres gældende til Fordel for en Indehavers Enke.

Kapitel VIII, §§ 60 og 61, indeholder *Straffebestemmelserne*, der er suppleret og ændret noget, og *Kapitel IX*, §§ 62 og 63, indeholder dels nogle *Overgangsbestemmelser*, der er omtalt i det foregaaende, dels Regler om Lovens *Ikrafttræden m. v.* Loven, der ikke gælder for Færøerne, traadte som Helhed i Kraft straks; enkelte Paragraffer, bl. a. § 32 om Kontrol med medicinske Specialiteter, §§ 39, 40 og 43 om Apotekerafgiften og Tilskud til mindre Apoteker, § 46 om Apoteksmedhjælperes Pension samt § 62 med Overgangsbestemmelserne om Aldersgrænserne for Apotekere og for Opnaaelse af første Apotekerbevilling træder dog først i Kraft 1. Januar 1933.

Med Hensyn til Lovforslagets Behandling i Rigsdagen henvises i det hele til foranstaaende Fremstilling, hvor der ved Redegørelsen for vedkommende specielle Punkter i Loven er tilføjet Oplysning om de vedtagne eller forkastede Ændringsforslag. Der blev i *Folketingsudvalget* stillet i alt 80 Ændringsforslag, deraf 45 af Ministeren og hele Udvalget, 12 af Ministeren og et Flertal og 23 af det konservative Mindretal. Udvalget udtalte yderligere i Betænkningen forskellige Forudsætninger; man forudsatte saaledes, *at* der med Hensyn til den i § 9 omhandlede Medhjælperfritagelse vises rimeligt Hensyn til de nuværende Indehavere af Apoteker, *at* Studentereksamen ikke vil blive fastsat som eneste Eksamen, der giver Adgang til at antages som Discipel paa et Apotek, og *at* der ikke vil blive forbeholdt Apotekerne Enerforhandling af Varer i større Udstrækning, end Nødvendigheden og Hensynet til Befolkningen kræver det. — Ved 3. Behandling erklærede C. J. F. Sven paa de Konservatives Vegne, at Partiets Medlemmer vilde afholde sig fra at stemme; »vi vil dermed tilkendegive, at vi paa den ene Side ikke fuldt kan slutte os til det, men paa den anden Side ikke vil gaa imod det under Hensyn til de skete Forbedringer og under

Hensyn til Forventningen om eventuelt at faa indført visse Ændringer under Behandlingen i det andet høje Ting«. Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 80 Stemmer. — I *Landstinget* blev der med Tilslutning af hele Udvalget stillet 37 Ændringsforslag, af hvilke dog en betydelig Del var af formel Natur eller indeholdt Tydeliggørelser af Lovteksten. Der indførtes herved efter de Konservatives Mening »saa mange formelle og reelle Forandringer til det bedre«, at de nu kunde stemme for Lovforslaget, som ved 3. Behandling vedtoges enstemmigt med 52 Stemmer. — Folketingsudvalget indstillede derpaa Lovforslaget til Vedtagelse i den saaledes foreliggende Form, og ved eneste Behandling blev det vedtaget enstemmigt i Folketinget med 103 Stemmer.

32. Lov om Apotekerafgift og Tilskud fra Apotekerfonden. (Indenrigsminister *Dahlggaard*). [A. Sp. 3467 —C. Sp. 599, 1551].

Fremsat i *Folketinget* $11/11$ (F. Sp. 1417). 1. Beh. 20 og $24/11$ (F. Sp. 1639 og 1698). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Apotekervæsenet (se Nr. 31). Betænkning (B. Sp. 1013) afgiven $4/3$. (Ordfører: Bjerring). 2. Beh. $9/3$ (F. Sp. 3867). 3. Beh. $11/3$ (F. Sp. 3973). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $16/3$ (L. Sp. 1337, jfr. 1302). Henvist til Udvalget ang. Forslag til Lov om Apotekervæsenet (se Nr. 31). Betænkning (B. Sp. 2263) afgiven $22/3$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1645, jfr. 1638). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1702). *Loven stadfæstet 31. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 108).

Nærværende Lov behandlede sammen med Loven om Apotekervæsenet (se Nr. 31), og i Redegørelsen for denne Lovs Indhold er omtalt Grunden til, at man har anset det for hensigtsmæssigt at udskille Reglerne om Apotekerafgift og Tilskud fra Apotekerfonden i en særlig Lov.

Grundlaget for Afgiftens Beregning har hidtil alene været Apotekets Nettoindtægt. For at udligne nogle af de praktiske Urimeligheder, der har vist sig at kunne opstaa ved denne Beregningsmaade, *deles Afgiften* fremtidig i to Dele, idet der foruden Afgift af Nettoindtægten skal svares en Afgift af Apotekets *Omsætning*.

Afgiftsskalaerne er fastsat som følger:

Af den Del af *Nettoindtægten*, som overstiger 6 000 Kr., svares følgende Afgift af fulde 100 Kr.:

til og med 7 000 Kr.											3 %
over 7 000 Kr., men ikke over 8 000 Kr. svares	30 Kr. af	7 000 Kr. og	6 %	af Resten							
— 3 000 —, —	9 000 — —	90 — -	8 000 — -	9 -	—						
— 9 000 —, —	10 000 — —	180 — -	9 000 — -	12 -	—						
— 10 000 —, —	11 000 — —	300 — -	10 000 — -	15 -	—						
— 11 000 —, —	12 000 — —	450 — -	11 000 — -	18 -	—						
— 12 000 —, —	13 000 — —	630 — -	12 000 — -	21 -	—						
— 13 000 —, —	14 000 — —	840 — -	13 000 — -	24 -	—						
— 14 000 —, —	15 000 — —	1 080 — -	14 000 — -	27 -	—						
— 15 000 —	1 350 — -	15 000 — -	30 -	—						

Af den Del af *Omsætningen*, som overstiger 40 000 Kr., svares følgende Afgift af fulde 100 Kr.:

til og med 60 000 Kr.											1 %
over 60 000 Kr., men ikke over 80 000 Kr. svares	200 Kr. af	60 000 Kr. og	2 %	af Resten							
— 80 000 —, —	100 000 — —	600 — -	80 000 — -	3 -	—						
— 100 000 —, —	120 000 — —	1 200 — -	100 000 — -	4 -	—						
— 120 000 —, —	140 000 — —	2 000 — -	120 000 — -	5 -	—						
— 140 000 —	3 000 — -	140 000 — -	6 -	—						

Hertil er føjet, at saafremt et Apotek efter Overenskomst har faaet Leverance til en af de i § 22, 1ste Stykke, i Loven om Apotekervæsenet omhandlede Anstalter (se Side 183), saaledes at der ydes *Rabat* paa denne Leverance, og Leverancen medfører, at Apoteket kommer til at svare Omsætningsafgift efter en højere Procentsats, svares der kun Afgift af det halve af det Beløb, hvormed Omsætningen paa Grund af den heromhandlede Leverance kommer til at overstige den af de ovennævnte Afgiftsgrænser, som havde været nærmest over Apotekets Omsætning, saafremt det ikke havde haft Leverancen.

Afgifterne, som vil fordele sig med ca. $\frac{8}{15}$ paa Nettoindtægten og ca. $\frac{7}{15}$ paa Omsætningen, er beregnet tilsammen at give det samme Beløb som hidtil for de mindre Apoteker, hvorimod der er beregnet en Forhøjelse for de større Apoteker.

Indehavere af Bevillinger til at drive *hidtil salgbare Apoteker* skal i Amortisationstiden kun svare Afgift af Nettoindtægten, medens de er fritaget for Omsætningsafgiften.

Hvad *Tilskudsordningen* angaar, er Reglerne herom ændret med det Formaal at gøre Udregningen simplere. Det bestemmes nu, at der som Tilskud til dem, der driver mindre Apoteker i Landkommuner, for det enkelte Aar ydes 75 Kr. af hvert fulde 100 Kr., som Apotekets Nettoindtægt mangler i 6 000 Kr.

Lovforslaget vedtoges — enstemmigt i begge Ting — i den Skikkelse, hvori det blev fremsat, blot at Bestemmelsen om Afgiftsberegningen i Tilfælde af Leverancer mod *Rabat* til Hospitaler m. v. tilføjedes i Folketinget efter Forslag af Indenrigsministeren med Tilslutning af hele Udvalget.

Det *konservative Mindretal* i Folketingsudvalget stillede nogle Ændringsforslag, hvoraf det væsentligste tog Sigte paa en betydelig Nedsættelse af Omsætningsafgiften. Efter Mindretallets Mening vilde det finansielle Resultat som Helhed ikke derved blive forrykket, idet Mindretallet regnede med, at Afgiften paa Nettoindtægten vilde indbringe langt mere end beregnet. Ændringsforslagene forkastedes med 86 Stemmer mod 17.

33. Lov om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse. (Indenrigsminister *Dahlgård*). [A. Sp. 5715—C. Sp. 1205, 2001, 2031].

Fremsat i *Folketinget* $^{15}/_1$ (F. Sp. 2657). 1. Beh. $^{22}/_1$ (F. Sp. 2831). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauberg, Bjerring, Kammergaard, J. P. Jensen, E. Friis [Sekr.], Chr. Hansen [Form.], Elna Munch, Mads Larsen, Hedelund, Tange, Himmelstrup, Vagn Bro, Olav Olsen, C. J. F. Sven og Hans Thyge Jacobsen). Betænkning (B. Sp. 1549) afgiven $^{11}/_3$. (Ordfører: Hauberg). 2. Beh. $^{15}/_3$ (F. Sp. 4097). 3. Beh. $^{17}/_3$ (F. Sp. 4217). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{21}/_3$ (L. Sp. 1539). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Apotekervæsenet (se Nr. 31). Betænkning (B. Sp. 2345) afgiven $^{23}/_5$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $^{27}/_5$ (L. Sp. 1841). 3. Beh. $^1/_6$ (L. Sp. 1853). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2375) afgiven $^3/_6$. Eneste Beh. $^9/_6$. (F. Sp. 5311). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932*. (Lov-Tid. Nr. 182).

I 1931 nedsatte Indenrigsministeriet et Udvalg med den Opgave dels at fremsætte saadanne Forslag til Ændringer i Lov af 30. April 1909 om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse, der maatte findes nødvendige for at bringe denne Lov i Overensstemmelse med den senere Lovgivning vedrørende Sundhedsvæsenet, dels at undersøge, hvorvidt Sundhedsstyrelsens Organisation maatte skønnes at være den for Udøvelsen af Sundhedsstyrelsens Funktioner mest hensigtsmæssige og tidsvarende, eller om der under Forudsætning af, at Sundhedsstyrelsens Virksomhedsomraade forblev som hidtil, vilde være Anledning til at foretage Ændringer i Organisationen, og da hvilke. Udvalget afgav hurtigt Betænkning med Udkast til en ny Lov. Det af Ministeren fremsatte Lovforslag svarede væsentligt til dette Udkast, og Loven tilsigter ved Siden af en *Modernisering af de herom gældende Regler* ved en *Forenkling i Sundhedsstyrelsens Forretningsgang at opnaa en hurtigere Ekspedition af Sagerne*. Den nye Ordning vil — oplyses det — ikke blive dyrere at administrere end den hidtil gældende.

Virksomhedsomraadet for Sundhedsstyrelsen, der er »Centralstyrelsen for Landets Sundhedsvæsen«, fastlægges nu ved en Række Bestemmelser, der medfører følgende mere væsentlige Ændringer i §§ 4—10 i Loven af 30. April 1909:

Sundhedsstyrelsens Virksomhed omfatter — foruden *Overtilsynet* med Sundheds- og Sygeplejen (herunder Tand-

læge-, Jordemoder- og Apotekervæsenet) og dens *raadgivende Stilling* overfor det offentlige — fremtidig ogsaa, hvad Sundheds- og Sygepleje angaar, *Hæren og Flaaden* samt *Rigshospitalet*.

Endvidere giver Loven, der uforandret opretholder Sundhedsstyrelsens Pligt til nøje at *følge Sundhedsforholdene i Landet* og vaage over Sundhedslovgivningens Efterlevelse, en nærmere Definition af, hvilke Helbredelsesanstalter og Forplejningsanstalter Sundhedsstyrelsens Tilsynsmyndighed omfatter, idet Sundhedsstyrelsen fører Tilsyn med *alle statslige og kommunale Helbredelsesanstalter og Forplejningsanstalter og private Anstalter* af lignende Art, der modtager *offentlig Støtte*, eller paa hvilke Patienter indlægges eller behandles for offentlig Regning. (Sundhedsstyrelsens Tilsynsmyndighed med *private Hjem* er stadig begrænset til saadanne Hjem, hvori syge, abnorme eller Børn haves til Huse paa erhvervs-mæssig Maade). Ved *Oprettelse og Udvidelse af private Sygehuse* af fornævnte Art skal *Indenrigsministerens Samtykke* først indhentes.

Naar Forholdene kræver det, kan Sundhedsstyrelsen *indkalde Embedslæger* til Møder; ligeledes kan den indbyde Repræsentanter for kommunale Raad og for Organisationer samt tekniske Fagmænd til Deltagelse i Møder.

Sidstnævnte Bestemmelse betyder en Forenkling af de tidligere (i Lovens § 5, 3. Stk.) givne Regler, en Forenkling, der for Embedslægerne Vedkommende har kunnet finde Sted, efter at Lov om Embedslægevæsenets Ordning af 21. April 1914 har givet nærmere Regler om Forholdet mellem Sundhedsstyrelsen og disse.

Ligesom tidligere staar *alle Læger, Tandlæger, Jordemødre, Sygeplejere, Massører o. lign.* samt alle *Apotekere* og deres *Medhjælpere under Sundhedsstyrelsen*, for saa vidt angaar deres Embede, Bestillinger, Forretninger og Pligter som saadanne, og Sundhedsstyrelsens Tilsyn med disse Personer, herunder dens Tilsyn med Ledere af Helbredelsesanstalter, hvortil ingen særlig Læge er knyttet, og dens Indseende med, at der afgives de pligtige Anmeldelser og Indberetninger, opretholdes uforandret. Den hertil føjede *Bødestemmelse* har derimod faaet følgende ændrede Affattelse: Undladelse af at efterkomme en saadan Forpligtelse kan efter Sundhedsstyrelsens

Begæring straffes med Bøde, og Forpligtelsens Efterlevelse kan, saafremt ikke andet er bestemt, af Sundhedsstyrelsen fremtvinges ved Dagbøder af indtil 50 Kr. til Statskassen.

Vedrørende Indenrigsministerens Beføjelse til efter Indstilling af Sundhedsstyrelsen at træffe Foranstaltninger til, at *Kaldsvirksomhedens Udøvelse forbydes ovennævnte Personer**), indeholder Lovens § 5 flere nye Bestemmelser:

Fratagelse af Retten til Udøvelse af Kaldsvirksomhed kan fremtidig ske ikke alene paa Grund af »*mangelfuld Sjæls-tilstand*«, men ogsaa naar *legemlige Mangler* foreligger. Sundhedsstyrelsen afgiver i saa Tilfælde til Indenrigsministeren Indstilling om, at der træffes Foranstaltninger til, at Kaldsvirksomhedens Udøvelse forbydes vedkommende. *Retslægeraadet* skal, forinden Indstilling afgives, erklære sig skriftlig i Sagen, ligesom det skal være repræsenteret ved en eventuel mundtlig Forhandling. Den paagældende skal som hidtil have Lejlighed til at erklære sig skriftlig eller mundtlig; endvidere skal han opfordres til indenfor en *Frist af 14 Dage* at erklære, om han ønsker Sagen afgjort ved Dom eller underkaster sig Indenrigsministerens Afgørelse.

Under Sagsbehandlingen i Sundhedsstyrelsen har den paagældende Ret til overfor Styrelsen at optræde ved eller i Forening med en af ham valgt *Tillidsmand*, ligesom han og Tillidsmanden paa hans Vegne har Ret til at gøre sig bekendt med samtlige Sagens Akter, saaledes som disse foreligger for Sundhedsstyrelsen.

Denne Ret omfatter dog ikke de Tilfælde, hvor Sundhedsstyrelsen *midlertidig* fratager den paagældende Retten til at udøve hans Gerning, idet den fortsatte Virksomhed skønnes at frembyde overhængende Fare, hvilken Beføjelse stadig tillægges Sundhedsstyrelsen.

Ligesom efter Loven af 1909 foranlediger Ministeren (nu Indenrigsministeren, under hvem Loven sorterer, tidligere Justitsministeren) *Retssag anlagt* mod den paagældende i den

*) *Læger* omfattes af disse Bestemmelser, da de i Forslag til Lov om Udøvelse af Lægegerning (§ 5) indsatte Regler, der er enslydende med ovenstaaende, ikke naaede at faa Lovskraft ved nærværende Lovs Vedtagelse. Om *Apotekere* jfr. derimod Apotekerlov af 31. Marts 1932 (Sag Nr. 31), der i saa Henseende indeholder ganske tilsvarende Bestemmelser.

borgerlige Retsplejes Former, naar Spørgsmaal om endelig Fratagelse af Kaldsvirksomheden skal afgøres ved Dom, i hvilken det da, dersom Retten frakendes den paagældende, kan bestemmes, at *Anke ikke har opsættende Virkning*; saafremt vedkommende er i fast Stilling, kan han dog ikke som Følge af Dommen afskediges af denne Stilling, forinden endelig Domstolsafgørelse foreligger. — Hverken vedkommende Statsmyndighed eller den, mod hvem Sag er rejst, har fri Proces.

Indenrigsministeren kan kræve, at den paagældende *lader sig lægeundersøge*, eventuelt indlægge paa Sygehus eller Sindssygeanstalt til Undersøgelse. Vægrer han sig herved, træffer Retten Afgørelse ved Kendelse. (Saadan Afgørelse kan ogsaa træffes, efter at Sag er anlagt). Saafremt vedkommende undlader at efterkomme en Kendelse, der gaar ham imod, fratager Indenrigsministeren ham Retten til at udøve hans Gerning, og hvis Retssag er anlagt, bortfalder denne. Udgifterne ved Lægeundersøgelsen afholdes af Statskassen.

Indenrigsministeren kan efter Ansøgning *meddele* en Person, hvem Retten til at udøve Kaldsvirksomhed er frataget, *Tilladelse til paa ny* at udøve saadan Gerning, saafremt de Fratagelsen begrundende Omstændigheder ikke længere findes at være til Stede. Indenrigsministerens *Nægtelse* af at tage Ansøgningen til Følge *kan ikke indbringes* for Domstolene, før der er forløbet et Aar efter den Afgørelse, ved hvilken Retten endeligt blev paagældende frataget, eller efter den Dom, ved hvilken der nægtedes ham Tilladelse til paa ny at udøve Kaldsvirksomhed.

Naar en af de ovennævnte Personer — midlertidig eller endeligt — fortaber Retten til at udøve Kaldsvirksomhed, *udsteder Sundhedsstyrelsen offentlig Bekendtgørelse derom*. Paa-talemyndigheden skal, naar de borgerlige Rettigheder frakendes den paagældende, eller Retten til at udøve Kaldsvirksomhed frakendes ham ved Dom, afgive Meddelelse herom til Sundhedsstyrelsen, som, naar den finder Anledning dertil, kan lade Dommen offentliggøre.

Saafremt en af de ovennævnte Personer, der har mistet Retten til Udøvelse af Kaldsvirksomhed, *vedblivende udøver*

saadan Virksomhed, straffes han med Bøde eller Hæfte i indtil 3 Maaneder.

Lovens andet Hovedafsnit angaar *Sundhedsstyrelsens Organisation og Forretningsgang*.

Chefen for Sundhedsstyrelsen, Medicinaldirektøren, skal — som hidtil — være Læge, men maa ikke drive erhvervsmæssig Lægepraksis. I øvrigt bestaar Sundhedsstyrelsen af en *hygiejnisk-lægelig Afdeling*, der træder i Stedet for det hidtidige kollegiale Lægeraad, og en *Apotekerafdeling* (som det nuværende kollegiale Apotekerraad) samt et til disse Afdelinger knyttet *Sekretariat*, der tillige varetager Ekspeditionen af saadanne Sager, som ikke henhører under nogen bestemt Afdeling.

Ved den hygiejnisk-lægelige Afdeling fungerer *et Antal Læger* med speciel Fagkundskab som *Konsulenter*; Medicinaldirektøren udgør sammen med disse Konsulenter *Sundhedsstyrelsens Lægeraad*, for hvilket han er Formand. Funktions-tiden for Konsulenterne er normalt 6 Aar, og hvert andet Aar afgaar en Trediedel; Genvalg kan finde Sted. Konsulenterne antages af Indenrigsministeren efter Opslag af Stillingerne og efter indhentet Erklæring af den Del af Lægeraadet, hvis Funktionstid ikke er udløbet. — Som Konsulenter under samme Afdeling antages derhos paa tilsvarende Maade *en praktiserende Læge og en Tandlæge*, der er Medlemmer af Lægeraadet, for saa vidt angaar deres særlige Omraader.

Det er lige saa lidt som tidligere fastsat, paa hvilke Fagomraader der skal være Konsulenter, idet det beror paa Forholdene til enhver Tid, hvor mange Konsulenter der er Brug for.

Den praktiserende Læges Konsulentvirksomhed vedrører Forhandlinger om Lovforslag og Bestemmelser angaaende de praktiserende Læger samt Sager, i hvilke hans specielle Sægkundskab i øvrigt kan være til Nytte for Sundhedsstyrelsen. — Tandlægen er Konsulent i alle Tandlægesager.

Det udtales udtrykkeligt i Lovforslagets Bemærkninger, at den praktiserende Læge som Konsulent i Sundhedsstyrelsen hverken ved Udnævnelsen eller i sin Virksomhed bør opfattes som en egentlig Repræsentant for de praktiserende Læger saa lidt som for disses Organisationer, men at denne Konsulentstilling alene maa have til Formaal at sikre, at der ved Sundhedsstyrelsens Behandling af Sager, der angaar de praktiserende Læger, altid er Sagkundskab til Raadighed for Sundhedsstyrelsen vedrørende disse særlige Forhold.

Dernæst har man ønsket — og dette er nogle af den nye Lovs vigtigste Bestemmelser — at gøre *Sundhedsstyrelsen til en mere handlekraftig Institution* end tidligere. Lægerraadet i dets nuværende Skikkelse er derfor ophævet, og de under *den hygiejnisk-lægelige Afdeling henhørende Sager behandles og afgøres af Medicinaldirektøren*, der bærer Ansvar for Behandlingen og Afgørelsen, derunder for, at den efter vedkommende Sags Art fornødne Bistand er indhentet hos den i Sundhedsstyrelsen forhaandenværende eller i øvrigt til Raadighed for Styrelsen staaende Sagkundskab. (Tidligere skulde alle Sager, for saa vidt de ikke betegnedes som mindre vigtige, behandles af det samlede Lægerraad og Sundhedsstyrelsens Formand, Næstformand og en af Konsulenterne).

Saa fremt Medicinaldirektøren efter i en Sag af mere principiel Betydning at have raadspurgt en af de foran omtalte Konsulenter indtager et Standpunkt i Sagen, som i væsentlig Grad afviger fra Konsulentens, kan denne, forinden Afgørelse træffes, forlange tilkaldt et Medlem af Lægerraadet efter Konsulentens Valg til Drøftelse af Sagen. Opnaas der ikke derved Enighed, skal Sagen, naar mindst to af de paagældende kræver det, henvises til Behandling i Lægerraadet. Kommer det ej heller her til Enighed, skal Medicinaldirektøren, saafremt Sagen af et Ministerium er tilstillet Sundhedsstyrelsen til Erklæring eller af Sundhedsstyrelsen forelægges et Ministerium, overfor dette nærmere redegøre for de under Drøftelsen i Lægerraadet fremsatte Synspunkter.

Lægerraadet afholder ordinære Møder to Gange aarlig samt ekstraordinære Møder i det Omfang, Forholdene kræver det. Møderne sammenkaldes og ledes af Medicinaldirektøren, der forelægger en Oversigt over Sundhedsstyrelsens Virksomhed til Drøftelse. Medlemmerne kan kræve, at Spørgsmaal af principiel Betydning for Landets Sundhedsvæsen eller Sund-

hedsstyrelsens Virksomhed drøftes paa de ordinære Møder, og kan vedtage, at Indenrigsministeriet skal underrettes om Resultatet af Forhandlingerne.

Indenrigsministeren udnævner for 6 Aar ad Gangen 2 *Repræsentanter for de kommunale Raad* til at deltage i Lægeraadets Behandling af Spørgsmaal, der har almindelig Interesse for Landets Sundhedsvæsen, og hvor Behandlingen ikke skal afsluttes med en faglig lægevidenskabelig Erklæring.

Sundhedsstyrelsens Erklæring indhentes i Sager vedrørende *Besættelse af Embedslægestillinger*; saadanne Sager behandles i Lægeraadet. Naar Sundhedsstyrelsens Erklæring indhentes i Spørgsmaal angaaende *Udnævnelse til andre Lægestillinger*, behandles ogsaa disse Sager i Lægeraadet.

Sager om at fratage en Læge, Tandlæge, Jordemoder, Sygeplejer, Massør og lign. Retten til Udøvelse af Kaldsvirksomhed skal behandles i Sundhedsstyrelsen af Medicinaldirektøren i Forening med den praktiserende Læge og yderligere mindst 1 Medlem af Lægeraadet. Drejer Sagen sig om Fratagelse af Retten til at udøve Tandlægegerning, indtræder Tandlægen i Stedet for den praktiserende Læge. Disse Sager afgøres efter Stemme flerhed, idet i Tilfælde af Stemmelighed Medicinaldirektørens Stemme gør Udslaget.

Apotekerafdelingen opretholdes som et kollegialt Organ under Hensyn til, at Sundhedsstyrelsens øverste Leder er en Læge og saaledes ikke kan forventes at have samme Kendskab til Apotekersager som til Sager af lægelig Art. Næstformanden benævnes Afdelingsleder og antages ligesom før for 6 Aar ad Gangen. Man har derhos udtrykkelig fastslaaet, at den til denne Afdeling knyttede farmaceutiske Kandidat, der ikke maa drive Apotek, skal have Ansættelse paa et Apotek. Afgørelsen indenfor den samlede Afdeling sker ved Stemme flerhed. — *De Apotekerafdelingen vedrørende Sager* behandles af Medicinaldirektøren i Forening med Afdelingslederen og Konsulenten. Mindre vigtige Sager kan behandles af Medicinaldirektøren i Forening med Afdelingslederen. — Afdelingen er ansvarlig for, at den efter vedkommende Sags Art fornødne særlige Bistand er indhentet hos den i Sundhedsstyrelsen forhaandenværende eller i øvrigt til Raadighed for Styrelsen staaende Sagkundskab. — Ved Behandlingen af de i § 38 i Lov af 31. Marts 1932 om Apotekervæsenet omhand-

lede Sager*) kan Apotekerafdelingen tilkalde en eller flere af den hygiejnisk-lægelige Afdelings Konsulenter til at deltage i Afgørelsen. I Tilfælde af Stemmeligbed gør Medicinaldirektørens Stemme Udslaget.

Et Medlem af Farmakopékommisjonen er knyttet til Sundhedsstyrelsen som *Konsulent i Spørgsmaal vedrørende Farmakologi og Toksikologi*. Den paagældende, der skal være Læge, beskikkes af Indenrigsministeren efter Sundhedsstyrelsens Indstilling. — Til Sundhedsstyrelsen kan derhos knyttes *juridiske og tekniske Raadgivere*, ligesom *Statens Laboratorium for Vitaminundersøgelser m. v.* og andre Laboratorier med sundhedsmæssige Opgaver efter Indenrigsministerens nærmere Bestemmelse kan stilles til Raadighed for Styrelsen. — I Spørgsmaal, som ligger udenfor den i Sundhedsstyrelsen forhaandenværende Sagkundskab eller vedrører ganske specielle Grene indenfor denne, kan Sundhedsstyrelsen *raadspørge saavel andre Personer* end de foran nævnte som *Foreninger og Institutioner*, der af Indenrigsministeren efter Sundhedsstyrelsens Indstilling kan anerkendes til at yde saadan Bistand.

Indenrigsministeren beskikker efter Medicinaldirektørens Indstilling et Medlem af Lægeraadet eller en til Sekretariatet i overordnet Stilling knyttet Læge, saafremt saadan findes, til at yde Medicinaldirektøren *daglig Bistand* ved hans Ledelse af Sundhedsstyrelsen. Saafremt særlig Konstitution ikke finder Sted, forestaar vedkommende Læge under Medicinaldirektørens Forfald paa hans Ansvar Sundhedsstyrelsen, bortset fra Apotekerafdelingen. I denne sidste Afdeling repræsenteres Medicinaldirektøren i saadanne Tilfælde paa tilsvarende Maade af Afdelingslederen, medens den fornævnte Læge er tilforordnet Afdelingen som tredje Medlem.

Loven træder i Kraft den 1. Januar 1933. Fra samme Tidspunkt ophæves Lov Nr. 111 af 30. April 1909 om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse med Undtagelse af §§ 3, 10, 14, 5te Stk., samt § 15 i det Omfang, denne Paragraf vedrører Retslægeraadet.

Grunden til, at man opretholder Bestemmelserne om Retslægeraadet, er den, at Justitsministeriet har nedsat et Udvalg med den Opgave at undersøge, om der maatte være Anledning til at foretage nogen Ændring i Retslægeraadets Organisation eller Arbejdsmetode.

*) Fratagelse af Retten til Udøvelse af Kaldsvirksomhed.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, efter at der ifølge Indstilling af Tingenes Udvalg var foretaget forskellige Ændringer og Tilføjelser. I Folketinget indsattes saaledes Bestemmelsen om, at ogsaa Hæren og Flaaden samt Rigshospitalet indordnes under Styrelsen, og om, at 2 Repræsentanter for de kommunale Raad i visse Tilfælde deltager i Lægeraadets Forhandlinger. I øvrigt var Ændringerne væsentlig af formel Karakter; bl. a. toges der ved disse Hensyn til de ved Apotekerlovens Gennemførelse nødvendiggjorte Forandringer og til, at Forslag til Lov om Udøvelse af Lægegerning (se nedenfor Afsnit B. Nr. 12) ikke behandlede færdig af Rigsdagen.

Under 1. Behandling i Folketinget fremdrog Vagn Bro en lokal Blokade fra Lægernes Side overfor et Sogneraad, og om Udvalgets Forhandlinger i den Anledning indeholder Betænkningen følgende Oplysninger:

»Fra en Side i Udvalget har der været stillet Krav om, at der i nærværende Forslag optages Bestemmelser om de Mæglingsforanstaltninger, der bør træffes i Stridigheder mellem de kommunale Raad og Læger angaaende Ordningen af den kommunale Lægehjælp, men da Ministeren har lovet at udarbejde et saadant Forslag enten til selvstændig Forelæggelse eller som Tilføjelse til Lægeansvarlighedsloven, har man paa nærværende Tidspunkt ikke følt sig foranlediget til at foretage videre.« (se nærmere B. Nr. 12).

34. Lov om Ændringer i Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 om Oprettelse af tvende Kreditforeninger for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 4069—C. Sp. 253, 275].

Fremsat i *Folketinget* $^{13}/_{11}$ (F. Sp. 1461). 1. Beh. $^{26}/_{11}$ (F. Sp. 1752). 2. Beh. $^{1}/_{12}$ (F. Sp. 1884). 3. Beh. $^{3}/_{12}$ (F. Sp. 1977). Behandlingen standset og Sagen henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gerhard Nielsen [Form.], Fisker, Larsen [Bjerre], Jens Sørensen [Smørum], M. F. Mortensen, Marinus Sørensen, A. C. Mortensen, Andreasen [Forsinge] [Skr.], Sevelsted, Krag, Thorhauge, Edvard Sørensen, Johannes Hansen, Pitzner og Ulrich). Betænkning (B. Sp. 305) afgiven $^{11}/_{12}$ (Ordfører: Fisker). 3. Beh. fortsat $^{15}/_{12}$ (F. Sp. 2321). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{16}/_{12}$ (L. Sp. 563). 2. Beh. $^{18}/_{12}$ (L. Sp. 566). 3. Beh. $^{18}/_{12}$ (L. Sp. 568). *Loven stadfæstet 21. December 1931.* (Lov-Tid. Nr. 331).

Loven gaar ud paa at lade tilsvarende Bestemmelser som de, der er fastsat i Lov Nr. 278 af 28. November 1928 (se Aarboeg 1928—29, Side 114) vedrørende de to Husmandskreditforeninger, faa Gyldighed ogsaa for Laan, der stiftes i Tidsrummet fra 11. December Termin 1931 til 11. December Termin 1934, saaledes at Statens Rentegaranti i dette Tidsrum stadig skal gælde ogsaa de af de to Kreditforeninger udstedte Kasseobligationer, der lyder paa $4\frac{1}{2}$ pCt., og saaledes, at den Vurderingsgrænse, der i 1920 blev fastsat for de Ejendomme, hvori Foreningerne kan give Laan, nemlig 16 000 Kr. for Ejendomme, hvortil der hører et mindre Jordareal end 1 ha, og 20 000 Kr. for de øvrige Ejendomme, opretholdes ogsaa for de nævnte 3 Aar. Dog kan der til Interessenter, hvis Ejendomme ved Forbedringer har opnaaet en større Taksationsværdi end de nævnte Beløb, ydes Laan paa indtil henholdsvis 9 600 Kr. og 12 000 Kr.

Lovforslaget fremkom efter Andragende fra de to Kreditforeninger og efter indhentet Erklæring fra Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg.

Til 3. Behandling i Folketinget stilledes af forskellige Medlemmer af Venstre Ændringsforslag om at ændre Tallet 16 000 Kr. til 14 000 Kr. og 9 600 Kr. til 8 400 Kr., men efter at paa Forslag af Pitzner 3. Behandling var standset og Lovforslaget henvist til Udvalg, udtaltes i dettes Betænkning, at idet Udvalget erkender, at Udviklingen og Prisbevægelserne under Hensyn til den af Staten ydede Rentegaranti kan nødvendiggøre Ændringer af Vurderingsgrænserne i saavel opad- som nedadgaaende Retning, kan man efter de indhentede Oplysninger, der aftryktes som Bilag til Betænkningen, og under Hensyn til de for Tiden værende vanskelige Forhold fra alle Sider tiltræde Lovforslaget.

Et Mindretal havde dog ønsket tilvejebragt Oplysning om Byggepriserne i Landkommunerne fra 1928 til nu for derigennem at skabe et sikrere Grundlag for Bedømmelsen af, hvorvidt man bør blive ved den nuværende Vurderingsgrænse for Ejendomme med under 1 ha Jordtilliggende, men Flertallet nærede, ikke mindst af Hensyn til det fremrykkede Tidspunkt, Betænkkelighed ved at søge saadanne Oplysninger tilvejebragt. Det ovenfor nævnte Ændringsforslag blev derefter taget tilbage, og Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

35. Lov om Administrationen af Jydsk Landhypothekforening for Laan mod sekundært Pant i faste Ejendomme paa Landet i Jylland. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 5787—C. Sp. 287, 373].

Fremsat i *Folketinget* ²⁶/₁₂ (F. Sp. 2868). 1. Beh. ²⁷/₁ (F. Sp. 2881). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Olufson [Form.], Fisker, Larsen [Bjerre], J. P. Nielsen, Jens Sørensen [Smørum], Jensen [Lillering], Rasmussen (Gylling) [Sekr.], Jens Jensen, Duborg, Slesbager, Krag, Vadgaard, Sevelsted, Christmas Møller og Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 505) afgiven ²⁸/₁. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. ²⁸/₁ (F. Sp. 2890). 3. Beh. ²⁸/₁ (F. Sp. 2893). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁹/₁ (L. Sp. 864). 2. Beh. ²⁹/₁ (L. Sp. 882). 3. Beh. ²⁹/₁ (L. Sp. 883). *Loven stadfæstet 30. Januar 1932.* (Lov-Tid. Nr. 6).

Ved Loven gives Regler for Administrationen af Jydsk Landhypothekforening, som ved Lov af 21. December 1931 (se Nr. 88) fik Betalingshenstand til 1. Februar 1932. Foreningen sættes nu *under Administration* i Overensstemmelse med de nedenfor givne Regler, *medmindre* Ejere af Kasseobligationer, noterede i Foreningens Bøger og repræsenterende mindst 40 pCt. af den enkelte Afdelings Kasseobligationsgæld, ved *Afstemning* i Overensstemmelse med nedenstaaende Bestemmelser modsætter sig Administrationen; i saa Fald overgaar Afviklingen af den paagældende Afdeling til af Kongen beskikkede Skiftekommissarier til Behandling i Overensstemmelse med Konkurslovens Regler med de Lempelser, som Justitsministeren maatte fastsætte.

Til at lede og forberede Administrationen udpeges *en Bestyrelse*, bestaaende af en af Indenrigsministeren udnævnt Formand samt fire ligeledes af Ministeren udnævnte Medlemmer, af hvilke de to udnævnes efter Forhandling med Repræsentanter for Kasseobligationsejerne og de to efter Forhandling med Foreningens nuværende Kontrolkomité, der fremtidig benævnes Repræsentantskabet.

Bestyrelsen udøver under Tilsyn af Indenrigsministeren den øverste besluttende Myndighed i samtlige Foreningens Anliggender. Den udarbejder efter Forhandling med Repræsentantskabet Forslag til nye Statutter for Foreningen. Statutternes endelige Indhold fastsættes paa Grundlag heraf med bindende Virkning af Indenrigsministeren, der alene

har Myndighed til at foretage Ændringer i eller Tillæg til dem.

Ministeren udnævner efter Forhandling med Bestyrelsen højst *tre Direktører* til at forestaa Foreningens daglige Virksomhed. Ministeren fastsætter Honorarerne for Bestyrelsens Medlemmer og Lønningerne for Direktørerne og det øvrige Personale. Samtlige med Administrationen forbundne Udgifter udredes af Foreningen.

Foreningens nuværende *Kontrollkomité (Repræsentantskab)* forbliver bestaaende indtil videre. Der fastsættes i Statutterne Bestemmelser, hvorefter Medlemmerne af Repræsentantskabet fremtidig udpeges af Laantagerne indenfor mindre Kredse af Foreningens Udlaansomraade. Repræsentantskabet har Ret til at fremkomme med Indstillinger til Bestyrelsen, det fører Tilsyn med Foreningens Virksomhed og Statutternes Overholdelse og repræsenterer i det hele Laantagerne i Forhold til Bestyrelsen. De nærmere Regler for Valget af Repræsentantskabet og for dets hele Virksomhed fastsættes i Statutterne.

Under Administrationen skal det — i det Omfang, Foreningens Midler tilstrækker og Hensynet til en forsvarlig Drift tillader det — tilstræbes at yde *Kasseobligationsejerne* Dækning for deres Tilgodehavende. I de fire Renteterminer, der falder i Aarene 1932 og 1933, vil der dog ikke kunne ydes Obligationsejerne mere i *Rente* end Halvdelen af vedkommende Rentekupons Paalydende, medens den Rente, der maatte indkomme fra Laantagerne, udover det Beløb, der udbetales Obligationsejerne, tilfalder vedkommende Afdelings Reserve- og Administrationsfond som ekstraordinært Bidrag til denne. Størrelsen af det Rentebeløb, der indenfor den nævnte Begrænsning kan udbetales Obligationsejerne, fastsættes af Bestyrelsen med Indenrigsministerens Godkendelse. Efter Udløbet af 1933 fastsætter Bestyrelsen paa samme Maade med Indenrigsministerens Godkendelse, men uden den nævnte Begrænsning den halvaarlige Rente, der kan ydes Obligationsejerne i hver Rentetermin. Beløbets Størrelse fastsættes under Hensyntagen til Størrelsen af den Rente, der er indgaaet eller kan forventes at indgaa fra Laantagerne i vedkommende Termin. For at sikre sig et paalideligt Skøn over Størrelsen af den Rente, Foreningen saaledes vil være i Stand til at yde, kan Bestyrelsen med

Ministerens Samtykke udsætte Udbetalingen af Rente til Obligationsejerne i indtil tre Maaneder udover den sædvanlige halvårlige Rentetermin.

De ovennævnte Rentebeløb udbetales mod Afgivelse af de til Obligationerne hørende Rentekuponer, der ikke giver yderligere Rettigheder imod Foreningen, heller ikke til Modregning.

Udtrækningen af Foreningens Kasseobligationer indstilles indtil videre.

De Beløb, som af Foreningens Laantagere for December Termin 1931 og de følgende tre Terminer indbetales som *Afdrag* paa deres Laan, afskrives ikke paa disse, men tilfalder vedkommende Afdelings Reserve- og Administrationsfond som ekstraordinært Bidrag til denne. Dette ekstraordinære Bidrag kan dog i den enkelte Termin — bortset fra December Termin 1931 — begrænses til 0,25 pCt. af vedkommende Laans Hovedstol, saafremt Forholdene efter Bestyrelsens Skøn maatte tillade det og Ministeren godkender dette. Det Beløb, hvormed Afdraget for det enkelte Laan maatte overstige de nævnte 0,25 pCt., afskrives i saa Fald paa Laanets Restgæld efter Bestyrelsens nærmere Bestemmelse. De Laantagere, der alt har faaet en Del af deres Afdrag pr. December Termin 1931 afskrevet paa deres Laan, skal tilsvare Reserve- og Administrationsfonden det saaledes afskrevne Beløb gennem en tilsvarende Forøgelse af den Del af deres Afdrag, der i December Termin 1933 skal overføres til Fonden.

For December Termin 1933 og hver følgende Termin overføres et saa stort Beløb af Laantagernes Afdrag, som svarer til 0,18 pCt. af Laanets Hovedstol, til vedkommende Afdelings Reserve- og Administrationsfond som ekstraordinært Bidrag til denne. Den øvrige Del af Afdraget afskrives derimod paa Laantagernes Restgæld, og det afskrevne Beløb anvendes, naar Forholdene tillader det, til Indkøb af vedkommende Afdelings Kasseobligationer eller til Udtrækning af disse, alt efter den Bestemmelse, Bestyrelsen med Indenrigsministerens Samtykke maatte træffe. Naar en Afdelings Reserve- og Administrationsfond er naaet op til 5 pCt. af Afdelingens Kasseobligationsgæld, anvendes Laantagernes Amortisationsbidrag fuldt ud til Afskrivning paa deres Laans

Restgæld og til Nedbringelse af Kasseobligationsgælden, dog kun saa længe Reserve- og Administrationsfonden ikke gaar ned under den nævnte Grænse og under Forudsætning af, at der ydes Afdelingens Kasseobligationsejere fuld Rente.

Laantagere, hvis Laan udelukkende er afbetalt og indfriet ad *ordinær* Vej uden Anvendelse af ekstraordinære Afdrag, kan *frigøre sig for det solidariske Ansvar* ved at indbetale det Beløb, der fremkommer ved en Kapitalisering af en halvårlig Ydelse af 0,18 pCt. af deres Laans Hovedstol, dog ikke udover 7 pCt. af denne. De Laantagere, der *i øvrigt* indfrier deres Laan, skal til Fyldestgørelse af deres solidariske Ansvar indbetale et saa stort Beløb, som Bestyrelsen med Indenrigsministerens Samtykke maatte fastsætte. — De Beløb, der i Medfør heraf indbetales af Laantagerne, tilfalder den paagældende Afdelings Reserve- og Administrationsfond og kan ikke kræves tilbagebetalt af Laantagerne.

Bestyrelsen meddeler ved Bekendtgørelse i Statstidende de nærmere Betingelser for, at *Foreningens enkelte Afdelinger* kan tages under Administration i Overensstemmelse med foranstaaende, og bekendtgør samtidig en Frist, inden hvilken Kasseobligationerne skal være noteret i Foreningens Bøger, for at deres Ejere kan deltage i *Afstemningen* om, hvorvidt Administration i Henhold til Bestemmelserne i denne Lov skal finde Sted, samt endvidere en Frist, inden hvilken Afstemningen skal være tilendebragt. Der er Forskrifter om, hvorledes denne foretages, og Opgørelsen finder Sted særskilt for hver Afdeling med Undtagelse af 4. og 5. Afdeling, som i denne Henseende betragtes som een Afdeling.

Indenrigsministeren skal være bemyndiget til at fastsætte særlige Regler for den Fremgangsmaade, der skal følges ved Administrationen af *Foreningens 1. Afdeling*, hvis økonomiske Stilling ansaas for væsentlig bedre end de øvrige Afdelingers.

Bestyrelsen skal for saa vidt og i det Omfang, den enkelte Afdelings økonomiske Forhold tillader det, være berettiget til at udbetale Obligationsejerne et af Ministeren godkendt Beløb som Forskud paa den Rente, der kan ydes dem pr. 2. Januar 1932.

Begæring om, at Foreningens Bo undergives *Konkursbehandling*, kan ikke tages til Følge, ligesom Foreningens

Midler ikke kan gøres til Genstand for Arrest, Udlæg eller anden Retsforfølgning, saa længe Administrationen vedvarer eller forberedes. (Denne Bestemmelse vedrører ikke Pant-havere i faste Ejendomme, der er overtagne af Foreningen, for saa vidt angaar Retsforfølgning i det paagældende Pant).

Bestyrelsen er berettiget til med Ministerens Samtykke at optage saadanne Laan, som det under Hensyn til Foreningens hele Stilling maa anses forsvarligt at optage til dens Drift. For de nævnte Laan vil Laangiverne være at betragte som Massekreditorer.

Naar Foreningen har genoptaget Renteudbetalingen til Kasseobligationsejerne i fuldt Omfang, samtidig med at samtlige Afdelingers Reserve- og Administrationsfonds har naaet en Størrelse af mindst 5 pCt. af Obligationsgælden, og Foreningen i øvrigt kan betragtes som fuldt solvent, vil der af Indenrigsministeren være at fremsætte Forslag om Op-hævelse af den ved denne Lov anordnede Administration.

Lov Nr. 319 af 21. December 1931 om Betalingshenstand har Gyldighed indtil 15. Februar 1932, saaledes at Justitsministeren er bemyndiget til at forlænge den i Henhold til Loven indrømmede Betalingshenstand indtil nævnte Dato.

Det oplystes i Bemærkningerne til Lovforslaget, at der, efter at der var tilstaaet Foreningen Betalingshenstand, af Indenrigsministeren blev ført orienterende Forhandlinger med Repræsentanter for Kreditinstitutionerne, Banker, Kreditforeninger, Hypotekforeninger og Sparekasser for at faa Klarhed over, om der kunde ydes Jydske Landhypotekforening en saadan Støtte, at Foreningen kunde videreføres. Der viste sig imidlertid ikke under de foreliggende vanskelige Forhold Mulighed for at gennemføre en saadan Støtteaktion. Regeringen maatte formene, at det saa vidt muligt bør undgaaes, at Foreningen kommer under Konkursbehandling, idet man maatte anse det for at være af største Betydning saavel for Foreningens Interessenter som for Kasseobligationsejerne, at der skabes Mulighed for en rolig Afvikling af Foreningens Forhold, hvorved Hensyn tages til begge Parter, og Indenrigsministeren førte derfor Forhandlinger saavel med Repræsentanter for Foreningens Kontrolkomité som med Repræsentanter for de henholdsvis i Jylland og i København dannede Organisationer af Kasseobligationsejere. Ved disse Forhandlinger lykkedes det at opnaa Enighed om den Ordning, som fandt Udtryk i Lovforslaget.

Selv om der maa tillægges den saaledes opnaaede Enighed den største Betydning for den fremtidige Ordning af Foreningens Forhold, maatte det dog efter Ministeriets For-
mening i sidste Instans afhænge af en Afstemning blandt Kasseobligationsejerne, om disse ønsker, at Foreningen skal sættes under Administration efter de i Lovforslaget foreslaaede Regler, eller om Afviklingen skal ske paa Grundlag af Konkurslovens Bestemmelser.

I Betænkningen fra Folketingsudvalget udtaltes, at dette overfor Ministeren ønskede Oplysning om følgende:

1. Hvor mange Ejere af Jydsk Landhypothekforenings Kasseobligationer har sluttet sig til de Organisationer, med hvilke der er opnaaet Enighed om den ved Lovforslaget foreslaaede Ordning, samt hvor mange Millioner Kasseobligationer repræsenterer disse?
2. Har Ministeren foretaget en Undersøgelse af Ledelsens Ansvar, eller agter Ministeren at lade en saadan foretage?

Herpaa modtog Udvalget nedenstaaende Svar:

ad 1. Ifølge Oplysninger, modtagne fra de omhandlede Organisationer, omfatter disse i alt 600 Obligationsejere, der repræsenterer Kasseobligationer til en samlet paalydende Værdi af ca. 11 350 000 Kr.

ad 2. Der har ikke for Indenrigsministeriet foreligget Oplysninger af en saadan Art, at der paa Grundlag heraf har været Anledning for Indenrigsministeriet til at foranledige Undersøgelse af Ledelsens Forhold.

Endvidere ønskede Udvalget sig tilstillet den af Nationalbanken foretagne Undersøgelse af Foreningens Forhold tillige med eventuelle senere Opgørelser og modtog en Redegørelse af 18. November 1931 for Nationalbankens Undersøgelse af Foreningens Forhold, hvorhos det af Ministeriet yderligere oplystes, at man fra Foreningen havde modtaget Meddelelse om, at der pr. 26. Januar 1932 af Ydelserne pr. Juni og December Terminer 1931 var indgaaet henholdsvis 1 786 785 Kr. 40 Ø. og 926 717 Kr. 73 Ø., medens den pr. 11. December Termin 1931 forfaldne samlede Ydelse udgør 1 833 231 Kr.

Det konservative Mindretal, som stillede Spørgsmaalene til Indenrigsministeren, ansaa ikke Svaret for tilfredsstillende. Af denne Grund og tillige, fordi Rigsdagen burde have bedre Tid til at undersøge Forslaget, ønskede et Medlem af Mindretallet, at Lovforslagets Behandling og Afgørelse blev udskudt 14 Dage, medens samtidig Gyldigheden af den gældende Moratorielov for Jydsk Landhypothekforening forlængedes til 15. Februar. Dette Ønske mødte ikke Tilslutning.

Flertallet (Udvalget undtagen de Konservative) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Ved 3. Behandling afholdt de Konservative sig fra at stemme, og paa samme Maade stillede man sig i Landstinget. — Ordførere i Folketinget var: Olufson (S.), Duborg (V.), Christmas Møller (K.) og Rasmussen [Gylling] (R.). I Landstinget: Gisselbæk (V.), Kr. Johansen (S.), Ellinger (K.), Rasmus Rasmussen (R.).

36. Lov om Sønderborg Amts Forening med Aabenraa Amt. (Indenrigsminister *Dahlggaard*). [A. Sp. 3981—C. Sp. 135, 275].

Fremsat i *Folketinget* $13/11$ (F. Sp. 1460). 1. Beh. $26/11$ (F. Sp. 1755). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hinrichsen, J. P. Nielsen, P. Mortensen, M. K. Sørensen [Form.], J. I. Jørgensen, Hans Jørgen Hansen, M. F. Mortensen [Sekr.], Jørgen Jørgensen [Lejre], Chr. Ernst Christensen, Madsen-Mygdal, Hans Jacob Sørensen, C. O. Pedersen, Christensen [Høng], Nissen og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 289) afgiven $3/12$. (Ordfører: Hinrichsen). 2. Beh. $9/12$ (F. Sp. 2116). 3. Beh. $11/12$ (F. Sp. 2305). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $16/12$ (L. Sp. 560). 2. Beh. $18/12$ (L. Sp. 566). 3. Beh. $18/12$ (L. Sp. 568). *Loven stadfæstet 21. December 1931*. (Lov-Tid. Nr. 332).

Ved Loven bestemmes, at fra 1. April 1932 at regne forenes Aabenraa og Sønderborg Amter til eet Amt, der benævnes Aabenraa-Sønderborg Amt og faar Sæde i Aabenraa Købstad. Sønderborg Amtsrådsreds bibeholdes som selvstændig Amtskommune; for Sønderborg Amtsråd er Amtmanden over Aabenraa-Sønderborg Amt Formand. — Amtmanden over Aabenraa-Sønderborg Amt oppebærer fra 1. April 1932 at regne et Repræsentationstillæg paa 4 800 Kr. aarlig (det samme Beløb, som ydes de øvrige Amtmænd, der er Formænd for to Amtsråd).

Loven er et Skridt i Retning af at nedbringe det administrative Apparat, som man ved Sønderjyllands Genforening med Danmark ansaa det for rigtigt at etablere, 4 Amter med 4 Amtmænd og 4 Amtsassessorer, hvilke sidste Embeder nedlagdes ved Anordning af 17. Febr. 1927. Der har flere Gange været rejst Spørgsmaal om Nødvendigheden af Opret-

holdelsen af 4 Amter, og da det ledigblevne Embede som Amtmand over Haderslev Amt nu er besat med den hidtilværende Amtmand over Sønderborg, har man anset det for rigtigt at sammenlægge de to mindste Amter, hvorved der, naar den endelige Afvikling af Amtskontoret i Sønderborg har fundet Sted, formentlig vil kunne paaregnes en aarlig Besparelse for Statskassen af ca. 32 000 Kr. Det ny Amt vil herefter omfatte et samlet Areal af ca. 1 231 km² med en samlet Befolkning paa ca. 79 100 Indbyggere. Til Sammenligning kan anføres, at Haderslev Amt (Areal ca. 1 342 km²) har en Befolkning paa 60 146 Indbyggere og Tønder Amt 38 463 Indbyggere paa et Areal af 1 309 km², medens de nordjyske Amters gennemsnitlige Indbyggertal er 160 600.

37. Lov om Ændring i Lov Nr. 33 af 28. Februar 1927 om Oprettelse af Sønderjydsk Hypoteklaanefond. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 5111—C. Sp. 107, 127].

Fremsat i *Folketinget* ^{26/11} (F. Sp. 1749). 1. Beh. ^{27/11} (F. Sp. 1804). 2. Beh. ^{27/11} (F. Sp. 1866). 3. Beh. ^{27/11} (F. Sp. 1867). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{2/12} (L. Sp. 499). 2. Beh. ^{2/12} (L. Sp. 531). 3. Beh. ^{2/12} (L. Sp. 532). *Loven stadfæstet 4. December 1931.* (Lov-Tid. Nr. 312).

Ved Loven bemyndiges Indenrigsministeren til af den i § 4, 2. Stykke, i Lov Nr. 33 af 28. Februar 1927 om Oprettelse af Sønderjydsk Hypoteklaanefond omhandlede Risikoudligningsfond at yde Forstrækninger til Hypoteklaanefondens Reservefond. — Den Risikoudligningsfonden paa hvilende Renteydelse til Kongeriget Danmarks Hypotekbank udlægges indtil videre af Statskassen, for saa vidt den ikke kan udredes af Renteindtægten af den Del af Risikoudligningsfonden, som ikke er udlånt til Reservefonden. — De af Risikoudligningsfonden til Reservefonden ydede Forstrækninger med paaløbne Renter skal ikke opføres som Passiver af Hypoteklaanefonden ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt der af Medlemmerne skal ydes overordentlige Bidrag til Reservefonden. Derimod kan de nævnte Forstrækninger tillige med Renter, beregnet efter 5 pCt. p. a., kræves tilbagebetalt, naar Forholdene efter Indenrigsministerens Skøn tillader det.

Sønderjydske Hypoteklaanefond, der i indeværende Regnskabsaar har maattet overtage adskillige Ejendomme, har i disse maattet binde en saa stor Del af sin Reservefond, som den 20. November 1931 var opgjort til 430 000 Kr., at Fonden nævnte Dag kun laa inde med en kontant Beholdning paa ca. 36 000 Kr. Indenrigsministeren oplyste, at der siden April 1931 har været afholdt Tvangsauktion over 93 Ejendomme — der findes godt 3 000 Ejendomme, som Fonden har givet Laan —, og i 31 af disse Tilfælde er Fondens Fordring blevet budt over. I 9 Tilfælde har Fonden undladt at byde ved Tvangsauktionen, og Fondens Fordring er altsaa blevet afskrevet. I 24 Tilfælde har Fonden overtaget og videresolgt Ejendommen og derved lidt et mindre Tab. I 29 Tilfælde har Fonden overtaget Ejendommene og endnu ikke afhændet dem. I disse sidstnævnte 29 Ejendomme har Fonden bundet ca. 350 000 Kr. Fondens Renterestance for Juni Termin udgjorde ca. 150 000 Kr., et Beløb, der dog var nedadgaaende fra Dag til Dag.

Herefter var Forholdet det, at Fonden praktisk talt ingen likvid Kapital havde og derfor ikke længere stod frit i sine Dispositioner, ligesom det maatte antages, at omkring December Termin vilde der i alt Fald komme en Periode, hvor Fonden ikke kunde opfylde sine Forpligtelser uden øjeblikkelig at udskrive Bidrag i Henhold til det solidariske Ansvar. Regeringen mente derfor, at det under disse Forhold var paakrævet at tilføre Reservefonden yderligere Kapital, hvilket sker paa den i Loven angivne Maade. — Ved Fremsettelsen udtalte Indenrigsministeren, at Regeringen vilde søge at gennemføre den Foranstaltning, at det særlige sønderjydske Jordlovsudvalg optog et Arbejde med Køb af Jordparceller fra Gaarde, der har et større Jordtilliggende, end de egentlig har Bygninger til, fra Gaarde, hvor der er Parceller, der ligger ubekvemt, afsides fra det øvrige Areal, og i det hele taget Køb af Jord fra kriseramte Landboere, som derigennem selv mente at blive lettet for det Tryk, Krisen lægger paa dem. Lovforslaget mødte Tilslutning fra alle Sider og gennemførtes uforandret, som det fremsattes.

38. Lov om Anlæg, Overtagelse og Vedligeholdelse af Gader og Veje i Landkommuner med bymæssig Bebyggelse. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 5369—C. Sp. 539, 1217].

FremSAT i *Folketinget* 7/1 (F. Sp. 2474). 1. Beh. 19/1 (F. Sp. 2714). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P.

Nielsen, Hans Jørgen Hansen [Skr.], Hauberg [Form.], M. K. Sørensen, J. P. Larsen, O. Andersen, Jens Jensen, Andreasen [Forsinge], J. C. A. Larsen, Christensen [Høng], Vadgaard, Arnth Jensen, Koefoed, Carlsen-Skiødt og Grathwohl). Betænkning (B. Sp. 883) afgiven $\frac{2}{3}$. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. $\frac{4}{3}$ (F. Sp. 3716). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3727). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{11}{3}$ (L. Sp. 1221). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1231). 3. Beh. $\frac{17}{3}$ (L. Sp. 1371). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 90).

Loven imødekommer et Andragende fra en Række af Københavns Nabokommuner og træder i Stedet for Lov Nr. 85 af 1. April 1925 om Anlæg og Overtagelse af Gader og Veje i Landkommuner med bymæssig Bebyggelse. (Se Aar-bog 1924—25, Side 182).

Ved Siden af de i den hidtil gældende Lov indeholdte Beføjelser angaaende Anlæg og Overtagelse m. v. af private Gader og Veje faar Kommunalbestyrelsen nu ogsaa Bemyndigelse til, hvad angaar *Vedligeholdelse og Istandsættelse* m. v. af disse, at gaa frem efter de for København gældende Regler (§ 8, 1. Stykke, i Lov af 14. December 1857, jfr. Lov Nr. 85 af 31. Marts 1926), hvilke Regler man fra Kommunernes Side ansaa for mere praktiske end de tidligere benyttede (Lov af 14. April 1865 m. fl.).

Disse Regler er dog paa flere Punkter yderligere udformet og suppleret. Ved Siden af en særlig »Definition af, hvad der her forstaaes ved en Vej«, gives nye Bestemmelser om *Fremgangsmaaden ved Indkaldelse* af de bidragspligtige Grundejere. Denne kan, ifølge den Udformning, Bestemmelsen fik i Folketinget, ske enten ved Bekendtgørelse i Dagbladene eller ved Anvendelse af den i øvrigt i Kommunen sædvanlig anvendte Bekendtgørelsesmaade eller, hvor Kommunalbestyrelsen skønner dette bedst stemmende med Forholdene, ved anbefalet Brev. Hvor der undtagelsesvis bliver Tale om at inddrage faktiske Brugere under Bidragspligten, skal disse indkaldes ved anbefalet Brev.

Ønsker Grundejerne ikke selv at overtage Vedligeholdelsen og Istandsættelsen, kan det yderligere ved Vedtægtsbestemmelse fastsættes, at *Kommunen* efter Overenskomst med Grundejerne — eventuelt paa Basis af et kvalificeret Grundejerflertal — kan *overtage Vedligeholdelse og Istand-*

sættelse mod Vederlag fra Grundejerne. Det samme gælder *Vejbelysningen*.

Endvidere kan der i Vejvedtægterne optages Bestemmelser om, at der ved Forhandling imellem Kommunalbestyrelser og Grundejere kan fastsættes *afdragsvis Betaling* af den enkelte Grundejers Bidrag ved større Anlæg og Vedligeholdelsesarbejder vedrørende de private Veje. — Sidstnævnte Bestemmelse indsattes i Folketinget — efter Indstilling af Udvalget —. Og for at understrege, at Loven kun tænkes benyttet i *bymæssigt bebyggede* Kommuner eller Dele af disse, indsattes sammesteds en Bestemmelse om, at *Amtsraadet* i alle Tilfælde, hvor Kommunen ikke sæa godt som udelukkende er bymæssigt bebygget, skal *fastsætte Grænserne for Vedtægtens Gyldighedsomraade* saaledes, at dette ikke kommer til at omfatte Arealer af Kommunen, som ligger udenfor den bymæssige Bebyggelse og ikke efter Amtsraadets Skøn kan antages at blive bymæssigt bebygget i en nærmere Fremtid.¶

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting, efter at der i Folketinget var foretaget enkelte Ændringer (jfr. foran), hvilke et Flertal indenfor Udvalget — efter hvad der udtales i Betænkningen — var gaaet med til for at opnaa Enighed om Lovforslagets Gennemførelse.

39. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 3717—C. Sp. 465, 611].

Fremsat i *Landstinget* $^{11}/_{11}$ (L. Sp. 410). 1. Beh. $^{13}/_{11}$ (L. Sp. 415). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Blang, Marie Christensen [Form.], P. Christensen, Henriette Crone, Døcker [Sekr.], Gregersen, Marie Hjelm, Jepsen Christensen, Albert Jensen, Lewinsky, Jørgen Møller, Nedergaard, Stegger Nielsen, Schaumann og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 753) afgiven $^{26}/_{2}$. (Ordfører: Marie Christensen). 2. Beh. $^{2}/_{3}$ (L. Sp. 1107). 3. Beh. $^{4}/_{3}$ (L. Sp. 1127). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{9}/_{3}$ (F. Sp. 3887). 2. Beh. $^{11}/_{3}$ (F. Sp. 3974). 3. Beh. $^{12}/_{3}$ (F. Sp. 4005). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 87).

Antallet af Indfødsretsansøgere har siden 1924, da Maksimum naaedes med 1 343 Ansøgere, i det store og hele vist nedadgaaende Tendens. Der var en forbigaaende mindre Opgang for to Aar siden, men i Fjor var Tallet paa ny i Dalen, og i Aar er der paa Loven optaget 89 Personer færre end sidste Aar: 839 mod 928. Nedgangen kan spores indenfor næsten alle Nationaliteter, og under Hensyn til Indvandringsforholdene og til, at mange ved Genforeningen opstaaede særlige Indfødsretsspørgsmaal efterhaanden er bragt i Orden, udtaler Landstingsudvalget i sin Betænkning den Formodning, at der ogsaa i de kommende Aar vil vise sig Nedgang i Ansøgernes Tal.

Der var paa det fremsatte Lovforslag optaget i alt 722 Personer — 504 Mænd og 218 Kvinder —, hvoraf 149 er født i Danmark, 267 i Sverige, 131 i det tyske Rige og 70 i Polen. Landstingsudvalgets Betænkning indeholder udførlige Oplysninger om disse Ansøgers Opholdssted — næsten tre Femtedele bor i Hovedstaden eller dens Nabokommuner, godt en Fjerdedel i de egentlige Landdistrikter og 15 pCt. i Købstæderne —, om Varigheden af deres Ophold her i Landet og om deres Erhverv, ligesom det er oplyst, hvor mange der har faaet offentlig Hjælp, hvor mange der har været straffet, m. m.

Under Sagens Behandling i Landstinget stillede Indenrigsministeren Ændringsforslag om at optage yderligere 115 Personer paa Lovforslaget. Det hedder om disse i Udvalgets Betænkning: »Langt de fleste opfylder de almindelige Betingelser for Erhvervelse af dansk Indfødsret eller vilde dog kunne optages efter den lempeligere Praksis, der følges overfor Ansøgere, som altid har opholdt sig indenfor Rigets nuværende Grænser. Men Ændringsforslaget omfatter dog ogsaa nogle, som enten paa Grund af modtagen Fattighjælp i de senere Aar eller idømt Straf eller — for en enkelts Vedkommende — som Følge af Bopæl i Udlandet ikke falder ind under de almindelige Regler.« Udvalget havde imidlertid i de foreliggende særlige Omstændigheder, saasom Hjælpens særlige Karakter eller Fødsel og langvarigt Ophold i Danmark, fundet rimelig Grund til her at gøre Undtagelser fra Reglerne. — Endvidere mente Udvalget, at 3 Ansøgere, hvis Naturalisation Ministeriet havde fundet det rigtigst at

udsætte nogen Tid, dog efter det oplyste kunde tages med paa det foreliggende Lovforslag, og Ministeriet havde heller ikke haft noget at erindre mod et hertil sigtende Ændringsforslag.

I Betænkningen henstiller Landstingsudvalget til Ministeriet, at der fremtidig »i Bemærkningerne til Lovforslaget gives en noget mere specificeret Redegørelse for ydet Hjælpkassenhjælp, naar denne har udgjort større Beløb og strakt sig over flere Aar op til Ansøgningstidspunktet«, idet det, som Ordføreren udtalte ved 2. Behandling, »kan have sin Betydning ved Bedømmelsen af en Ansøgers Kvalifikationer, om Hjælpen er konstant eller stigende, eller den tværtimod er faldende og maaske har været ubetydelig i den senere Tid.«

40. Lov om midlertidig Hjælp til arbejdsløse.

(Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2113—C. 33, 75].

Fremsat i *Folketinget* $25/9$ (F. Sp. 37). 1. Beh. $30/9$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer Jensen [Form.], Nygaard, Holger Larsen [fra $21/10$: Lundberg], Schrøder, P. Mortensen [fra $7/10$: Hinrichsen], Jønson, Rager, Holger Kristiansen [Skr.], Krag, C. O. Pedersen, Svend Nielsen, Søren P. Larsen, Olav Olsen, Christmas Møller og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 17) afgiven $16/10$. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. $17/10$ (F. Sp. 643). 3. Beh. $18/10$ (F. Sp. 873). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/10$ (L. Sp. 241, jfr. 185). 2. Beh. $19/10$ (L. Sp. 244). 3. Beh. $19/10$ (L. Sp. 284). *Loven stadfæstet 19. Oktober 1931*. (Lov-Tid. Nr. 247).

Loven har følgende Indhold: Til arbejdsløse, der er *Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser*, men som har opbrugt Understøttelsen saavel fra Arbejdsløshedskassen som fra dennes Krisefond, og til arbejdsløse Medlemmer, for hvilke Retten til Understøttelse af Kassen er ophørt eller endnu ikke indtraadt, ydes der Hjælp af vedkommende Opholdskommune paa Betingelse af, at paagældende Medlem i øvrigt vilde være berettiget til at oppebære Understøttelse fra Arbejdsløshedskassen, jfr. herved Bestemmelserne i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. § 11, Stykke 3, § 15, Stykke 6 og 7, § 16,

Stykke 5—8, og § 17. — Den samlede *ugentlige Hjælp* skal saavel i Dageantal som i daglig Størrelse svare til den Understøttelse, som paagældende vilde kunne kræve af Arbejdsløshedskassen; dog kan Kommunalbestyrelsen, i København Magistraten, naar særlige Forhold taler derfor, beslutte, at der ydes en lavere daglig Hjælp til ugifte arbejdsløse under 21 Aar, men Hjælpen kan ikke udgøre mindre end to Trediedele af den Understøttelse, som vedkommende vilde kunne kræve af Arbejdsløshedskassen. Hjælpen kan ikke ydes i mere end 70 Dage.

Den ovenomhandlede Hjælp til arbejdsløse Medlemmer kan ikke ydes til Medlemmer, hvis Indmeldelse i en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse har fundet Sted efter 1. Oktober 1931.

Til Medlemmer, der oppebærer Understøttelse af en Arbejdsløshedskasses Krisefond, yder vedkommende Opholdskommune som Tillæg hertil en Hjælp, der pr. Dag svarer til Forskellen mellem Kassens ordinære Understøttelse og Krisefondsunderstøttelsen.

Til arbejdsløse, der *ikke er Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser*, og til saadanne Medlemmer af disse Kasser, hvis Indmeldelse først har fundet Sted efter 1. Oktober 1931, ydes Hjælp af vedkommende Opholdskommune paa Betingelse af, at de, hvis de var nydeberettigede Medlemmer af en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse, ikke som Følge af Bestemmelserne i § 15, Stykke 6 og 7, § 16, Stykke 5—8, og § 17 i Loven af 1. Juli 1927 vilde være afskaaret fra at oppebære Understøttelse fra Kassen. Hjælpen er derhos betinget af, at paagældende arbejdsløse er indtegnet som ledig ved det nærmeste kommunale Arbejdsanvisningskontor.

Hjælpen, der ydes pr. ledig Dag, Søndage dog undtaget, skal være lavere end den Hjælp, som i Henhold til det ovenfor anførte tilkommer arbejdsløse Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser; den kan dog pr. Dag ikke udgøre mindre end to Trediedele af den Hjælp, som vedkommende Fags Arbejdsløshedskasse vilde have kunnet yde ham som nydende Medlem, medmindre det drejer sig om arbejdsløse ugifte under 21 Aar, i hvilket Tilfælde Kommunalbestyrelsen, i København Magistraten, naar særlige Forhold taler derfor,

kan beslutte at nedsætte Hjælpen indtil Halvdelen. Hjælpen kan ikke ydes i mere end 70 Dage.

Socialministeren fastsætter almindelige Regler for Kontrollen, for Affattelsen af Skemaer til Begæring om Hjælp, for Affattelsen af Kommunernes Regnskaber over deres Understøttelsesudgifter samt for Anvisningen af den Kommunerne tilkommende Refusion fra Arbejdsløshedsfonden. I disse Regler skal fastsættes, at *Kontrollen* som Regel skal bestaa i, at den arbejdsløse ved at give Møde paa et bestemt Tidspunkt af Dagen i den almindelige Arbejdstid dokumenterer stadig at være arbejdsløs, og i øvrigt skal Kontrollen mindst svare til den, der af Arbejdsløsheds-kasserne skal føres med understøttede Medlemmer, jfr. herved § 21, Stykke 4, i Loven af 1. Juli 1927. Skemaerne til Begæring om Hjælp skal affattes saaledes, at de i videst muligt Omfang dokumenterer, at Ansøgeren opfylder de i de foranstaaende Forskrifter fastsatte Betingelser for at oppebære Hjælp.

De nærmere Regler vedrørende Fremgangsmaaden ved Begæring om Hjælpen og dennes Udbetaling, Kontrol m. v. fastsættes af Kommunalbestyrelsen, i København Magistraten. Kommunalbestyrelsen (Magistraten) kan overlade Kontrol og Udbetaling til den kommunale Hjælpekasse, til de statsanerkendte Arbejdsløsheds-kasser, for saa vidt angaar disse Kassers Medlemmer, eller til de kommunale Arbejdsanvisningskontorer efter Overenskomst med vedkommende Institution.

Udgifter, der afholdes til Understøttelser i Medfør af foranstaaende Bestemmelser, bæres af vedkommende Opholdskommune, der dog faar $\frac{5}{6}$ af Udgifterne refunderet af Arbejdsløshedsfonden.

$\frac{2}{5}$ af Arbejdsløshedsfondens Udgifter i Medfør heraf refunderes Fonden af Statskassen. Statens Udgifter dækkes helt eller delvis ved den Indtægt, der fremkommer i Henhold til Lov om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen, efter at de i samme Lovs Afsnit A og B nævnte Udgifter er afholdt.

Fondens Refusionspligt er betinget af, at der paa nærmere af Socialministeren angiven Maade gives Fonden Adgang til at føre Tilsyn med, at Understøttelsen til de arbejdsløse ydes i Overensstemmelse med de af Kommunalbestyrel-

serne (Magistraten) fastsatte Regler, og at Kontrollen er betryggende gennemført.

For Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløsheds-kasser kan en Kommune som *Tillæg* til den ovenfor omhandlede midlertidige Hjælp vedtage at betale $\frac{3}{4}$ af *Kontingentet til Arbejdsløsheds-kassen* for det Tidsrum, i hvilket Understøttelse i Henhold til nærværende Lov oppebæres.

Mod behørig Dokumentation refunderer Arbejdsløsheds-fonden $\frac{2}{3}$ af Kommunernes Udgifter hertil.

Understøttelser efter denne Lov medfører ikke for Mod-tageren de med Modtagelsen af Fattighjælp forbundne Rets-virkninger og har ingen Indflydelse paa den paagældendes Erhvervelse af Forsørgelsesret i Opholdskommunen. Denne har ikke Krav paa sædvanlig mellemkommunal Refusion af den ydede Understøttelse.

Loven traadte straks i Kraft og gælder indtil den 1. Maj 1932.

I Bemærkningerne til det af Ministeren fremsatte Lov-forslag henvises til tidligere Lovforslag af samme Karakter, senest det i Rigsdagssamlingen 1930—31 fremsatte, se Aar-bog for nævnte Samling, Side 504, og til Nødvendigheden af at komme de arbejdsløse til Hjælp i den Situation, der er frem-kommet ved, at den ekstraordinære Arbejdsløshedsunder-støttelse blev ophævet ved Loven af 1927. Ministeren nævnte ved Fremsættelsen, at der den 11. September 1931 ved de offentlige Arbejdsanvisningskontorer var indtegnet 37 648 ledige mod ca. 27 000 i Fjor. Af dette Antal var der ca. 15 000, som ikke fik nogen Art af Arbejdsløshedsunderstøttelse. Sta-tistikken omfatter kun dem, der har meldt sig til Arbejds-anvisningskontorerne, saa at det virkelige Tal var langt større, og i Løbet af Vinteren kunde Arbejdsløsheden sikkert ventes at stige betydeligt.

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag var i det væsent-lige stemmende med det i forrige Samling fremsatte, men der var paa enkelte Punkter taget Hensyn til den da udtalte Kritik.

Det foresloges saaledes, at Medlemmer af en Arbejdsløsheds-kasse, som først har indmeldt sig i en saadan efter 1. Oktober 1931, ikke kan faa den for Arbejdsløsheds-kasse-medlemmer fastsatte større Hjælp, men ligestilles med Ikke-Medlemmer med Hensyn til Hjælpens Størrelse, og at Hjælpen til Medlemmer kun kan ydes paa Betingelse af, at vedkom-mende Medlem i øvrigt er berettiget til at oppebære Under-støttelse. Paa den anden Side hjemlede Lovforslaget Hjælpen

som en Ret, medens Kommunerne efter Forslaget i Fjor havde Bestemmelsesretten. Ogsaa Bestemmelsen om, at Hjælpen kan nedsættes overfor ugifte arbejdsløse under 21 Aar, var ny, ligesom Reglerne om Hjælpen til arbejdsløse, der ikke er Medlemmer af en Arbejdsløshedskasse, var nye, og derhos var i Lovforslaget indsat mere udformede Bestemmelser om de almindelige Regler for Kontrollen. I Modsætning til i Fjor var det endelig foreslaaet, at en Kommune udover Krisehjælpen kun kan betale $\frac{3}{4}$ af Kontingentet (i Fjor hele Kontingentet) til en Arbejdsløshedskasse og kun kan faa Refusion fra Fonden for $\frac{2}{3}$ af Udgiften hertil (i Fjor fuld Refusion).

I en Lovforslaget vedhæftet Skrivelse anslog Arbejdsdirektoratet Udgifterne til den almindelige Hjælp til 11,4 Mill. Kr., fordelt mellem Kommuner, Staten og Arbejdsløshedsfonden med 3,8 Mill. Kr. til hver, og Udgiften til Hjælp til Arbejdsløshedskassekontingenter til 568 500 Kr., hvoraf Arbejdsløshedsfonden skulde refundere Kommunerne 379 000 Kr.

Ved 1. Behandling i Folketinget — ved hvilken tillige de af Venstre og de Konservative forelagte Arbejdsløshedslovforslag (B. Nr. 55 og 61) var til Behandling — fandt ingen speciel Forhandling Sted om disse Emner, fordi hele Forhandlingen, som anført ved »Kriseloven«, Nr. 14, efter Aftale begrænsedes stærkt.

I Udvalget indstillede et *Flertal*, bestaaende af Regeringspartierne og de Konservative, det forelagte Lovforslag til Vedtagelse med en af Socialministeren foreslaaet Ændring, der gik ud paa, at Arbejdsløshedsfonden skal refundere Kommunerne $\frac{5}{6}$ (ikke som foreslaaet $\frac{2}{3}$) af, hvad der ydes i almindelig Hjælp efter Loven, og at $\frac{2}{5}$ af Fondens Udgifter skal refunderes den af Staten, medens Lovforslaget havde sat »Halvdelen«. Endelig gik Ændringsforslaget ud paa at tilføje Bestemmelsen om, at Rest-Indtægten af »Kriseloven« (se Nr. 14) anvendes til Dækning af Statens Udgifter hertil. — Det udtaltes i Betænkningen: »Forslaget er efter sin § 7 begrænset til at gælde for Tiden indtil 1. Maj 1932; det hjælper saaledes kun de arbejdsløse i den nu tilstundende Vinter. Der er imidlertid Enighed om, at Foranstaltningerne til Understøttelse af arbejdsløse i Perioder med ekstraordinær Arbejdsløshed fortrinsvis bør baseres paa Bestemmelser af mere permanent Karakter, og at en Ordning i denne Retning snarest bør søges tilvejebragt, saaledes som det ogsaa har fundet Udtryk dels i Bestemmelsen om Krisekasser i det af Socialministeren fremsatte Forslag til Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m., dels i de i Folketinget fremsatte private

Lovforslag om Ændringer i Arbejdsløshedsloven af 1. Juli 1927. Det har imidlertid ikke været muligt under de foreliggende Forhold at tilendebringe de Forhandlinger, der nødvendigvis maa gaa forud for en saadan permanent Ordningens Gennemførelse, men Forhandlingerne herom fortsættes i Udvalget.»

Venstremindretallet gør i Betænkningen udførligt Rede for sit Standpunkt:

»Mindretallet erkender, at Lovforslaget indeholder væsentlige Forbedringer i Sammenligning med det Lovforslag om midlertidig Hjælp til arbejdsløse, som var forelagt for Rigsdagen i Samlingen 1930—31, idet der paa en Række Punkter er taget Hensyn til Venstres Kritik.

Imidlertid finder Mindretallet det ganske urigtigt at skabe en saadan midlertidig Ordning, hvis den ikke danner Indledningen til en endelig Ordning af det aarligt tilbagevendende Spørgsmaal om Særhjælp til saadanne Personer, som har opbrugt den vedtægtsmæssige Hjælp fra Arbejdsløsheds-kassen eller er uden Ret til Hjælp fra denne paa Grund af manglende Medlemsskab eller af andre Grunde. En saadan endelig Ordning bør efter Mindretallets faste Overbevisning bygges paa Forsikringsgrund, og Mindretallet har derfor ved Ændringsforslag ønsket at aabne en udvidet og forbedret Adgang til Oprettelse af de i den gældende Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring lovfæstede Krisekasser og har i Udvalget ladet omdele et dertil sigtende Forslag. Men i Erkendelse af, at Krisetilstanden er flersidig, vendt ikke blot mod Lønarbejdere, men ogsaa mod de selvstændig erhvervsdrivende, først og fremmest Landbruget, som arbejder under et overordentlig haardt økonomisk Tryk, har Mindretallet erklæret sig villigt til, *saafremt* Flertallet vilde medvirke til Gennemførelsen af den nævnte forbedrede Krisekasselovgivning *samt* til en Ændring af den ganske utidssvarende og saa stærkt misbrugte Hjælpekasselovgivning, at supplere Ændringsforslaget om en forbedret Krisekasseordning med en midlertidig Lovgivning om Ordning af Hjælpeforanstaltninger til Gunst for saadanne arbejdsløse, der er arbejdssøgende og opfylder visse i den gældende Arbejdsløshedslovgivning indeholdte Vilkaar.

Forudsætningen herfor var endvidere, at man fra Regeringspartienes Side erklærede sig villig til en Forhandling med rimelig Hensyntagen ogsaa til de af Venstre stillede Forslag til Hjælp for nødstedte Erhverv, først og fremmest Landbrug og Fiskeri.

Da denne Forudsætning rakte videre end nærværende Udvalgs Beføjelse, fik Mindretallet Løfte om, at man vilde søge en nærmere Orientering hos Regeringen og dens Partier til Afklaring heraf.

Om denne Orienterings Resultat forelæa der imidlertid ikke for Mindretallet nogen som helst Oplysning, da dette modtog Indbydelse til Udvalgmøde med Ordførervalg og Betænkningens Afgivelse som Dagsorden, der skulde afholdes med faa Timers Varsel.«

Mindretallet udtaler dernæst, at det efter sit Løfte havde udarbejdet et endeligt Ændringsforslag, delt i to Afsnit: I og II, tilsigtende 1) en forbedret Krisekasseordning og 2) lovordnet Hjælp til visse arbejdsløse — følgende Hovedlinierne i Socialministerens Forslag — i de til Krisekasseordningens Udførelse i Praxis formentlig nødvendige tre Maaneder, fra 1. November 1931 til 31. Januar 1932, men at Mindretallet ved Meddelelsen i Udvalgmødet om, at tre Partier havde tiltraadt Regeringsforslaget, og at denne Flertalsbeslutning var uforanderlig, var blevet afskaaret fra at opnaa en Forhandling i Udvalget om Forslaget. Mindretallet stillede dog sit Forslag som Ændringsforslag, idet det nedlagde »en bestemt Protest« overfor Flertallets Fremgangsmaade. Mindretallet sluttede med at erklære, at det ikke vilde modsætte sig det af Ministeren stillede Ændringsforslag, da det var en Forbedring af Lovforslaget, men indstillede selve dette til Forkastelse, »ikke mindst fordi det, selv om man bortser fra uheldige Enkeltheder, vil slaa Bom i lang Fremtid for Forsikringsprincippets Gennemførelse overfor den Arbejdsløshed, der falder udenfor Arbejdsløhedskassernes Virkeomraade«.

Et konservativt Mindretal, *A. C. D. Petersen*, erklærede i Betænkningen ikke at kunne tiltræde Lovforslaget, »fordi der ogsaa denne Gang i Lovgivningen overfor Arbejdsløsheden kun stilles Understøttelse som Indsats, og i en Tid, hvor Erhvervslivet snart paa alle Omraader ligger i den vanskeligste Krisesituation, vil en ny Byrde af Skatter til Arbejdsløshedsunderstøttelse ikke kunne bæres. Og da nok saa høj Arbejdsløshedsunderstøttelse intet som helst virker til Aflastning af selve Ondet Arbejdsløsheden, maa Mindretallet holde for, at Understøttelsespolitikken maa ophøre og et virksomt Arbejde for at ophæve selve Arbejdsløsheden paa-begyndes, derved at dansk Arbejde beskyttes mod uretmæssig udenlandsk Konkurrence, saaledes at der skabes Muligheder for Arbejde og Arbejdsfortjeneste for danske Arbejdere og danske Virksomheder. Til Modvirkning af den øjeblikkelige Vanskelighed er det Mindretallets Mening, at der burde være gennemført en permanent Krisekasseordning, og Mindretallet haaber, at det Tilsagn, Regeringspartierne har givet herom, snarest maa blive indfriet«.

Det af *Venstremindretallet* stillede Forslag gik ud paa en ny Affattelse af Lovforslaget med Titel *Forslag til Lov om Oprettelse af Fortsættelseskasser*. Efter Forslaget er en anerkendt Arbejdsløhedskasse berettiget til at oprette en

Fortsættelseskasse, hvis Midler ikke maa anvendes til Dækning af Arbejdsløhedskassens ordinære Understøttelse, men under ekstraordinær stor Arbejdsløshed indenfor Kassens Omraade skal anvendes til Udbetaling af Understøttelser til Medlemmerne udover det i Vedtægten fastsatte Dagetal. Der gives saa nærmere Regler herom, paa mange Punkter stemmende med de i Socialministerens Lovforslag om Arbejdsanvisning og Arbejdsløhedsforsikring indeholdte og, efter hvad Mindretallets Ordfører, Krag, udtalte under Forhandlingen, med Imødekommen paa væsentlige Punkter overfor Ministeren, set i Forhold til de efter den nuværende Arbejdsløhedslov gældende Regler om Oprettelse af Krisekasser. Ordføreren fremhævede i saa Henseende: »Vi lader Ledighedsprocenten, scm er afgørende for Adgangen til at aabne Kassen, bestemme ved Gennemsnittet af 20 Aars Ledighed i Stedet for, som Tilfældet nu er, 16 Aars Ledighed. Vi yder et Kommunitilskud til Forsørgere til Supplering af Understøttelsen fra Fortsættelseskassen paa indtil 75 Ø. pr. Dag. Vi sætter Dagpengene gennem Fortsættelseskasserne op fra de $\frac{2}{3}$ af den ordinære Dagpengeydelse, som Lovgivningen nu har fastsat, til $\frac{3}{4}$, og vi foreslaar Tilskuddet til Fortsættelseskassen fra Arbejdsløhedsfonden væsentlig øget derigennem, at vi stiller Forslag om, at Fonden refunderer Fortsættelseskassen 50 pCt. af den i forrige Regnskabsaar udbetalte Krisehjælp, og dertil kommer, at vi væsentlig forøger Støtten til Starten af Krisekasser. Socialdemokratiet krævede i Marts 1931 som Tilskud fra Arbejdsløhedsfonden til Oprettelse af Fortsættelseskasser 25 Kr. pr. Medlem uanset Aarsindkomst. Vi mener ikke, det er et rationelt Krav, vi mener, at Startstøtten bør gradueres i nogen Maade i Forhold til Gennemsnitsaarsindkomsten, og derfor har vi foreslaaet, at der for Aarsindkomster paa indtil 2 500 Kr. ydes Kasserne 25 Kr. pr. Medlem i Startstøtte; ligger Kassens Medlemmers gennemsnitlige Aarsindkomst paa 2 500—3 000 Kr., yder vi 20 Kr., hvis Gennemsnitsaarsindkomsten ligger over 3 000 Kr. op til 3 500 Kr., yder vi 15 Kr., og ligger Aarsindkomsten i Gennemsnit ud over dette Beløb 3 500 Kr., betragter vi de vedkommende Arbejdergruppers Arbejdsløshed som Stat og Kommune og Arbejdsløhedsfond uvedkommende.« Ordføreren udviklede nærmere, hvorfor man har fastholdt Princippet: at sætte det offentlige Tilskud i Forhold til de paagældende Arbejdergruppers Gennemsnitsaarsindkomst.

I Afsnit II af Mindretallets Forslag bestemtes saa, at i Tiden fra 1. November 1931 til 31. Januar 1932 kan der af vedkommende Opholdskommune ydes Hjælp til arbejdsløse Familieforsørgere, som er Medlemmer af en statsanerkendt Arbejdsløhedskasse, og som har opbrugt Understøttelsen

saavel fra denne som fra dens eventuelle Krisefond, alt efter nærmere angivne Regler. Ordføreren nævnte derhos, at hans Parti som Forudsætning for sit Forslag vilde ændre Loven om Hjælpekasser, saaledes som det omtales i Betænkningen.

Ved 2. Behandling udtalte Socialministeren sig i al Almindelighed om Venstres Forslag og nævnte en Række Grunde, hvorfor han ikke kunde gaa med til det. Ved Afstemningen forkastedes Venstres Forslag med 92 Stemmer mod 39. —

Ved 3. Behandling vedtoges Flertallets Forslag ved Navneopraab med 92 Stemmer mod 44, medens 5 (Axel Dam, Hendriksen, Holstein, Koch og Ulrich) svarede: Stemmer ikke, 8 var fraværende. Ja stemte Regeringspartierne og de øvrige Konservative med Undtagelse af Drachmann og A. C. D. Petersen, der sammen med Venstre stemte imod.

Ved 1. Behandling i *Landstinget* var Stensballe Ordfører for Venstre, der indtog samme Standpunkt som Venstre i Folketinget. Lovforslaget anbefalede derimod af de øvrige Ordførere, Ludvig Christensen (S.), Ellinger (K. F.) og Gunnar Fog-Petersen (R.). Til 2. Behandling stillede Stensballe samme Ændringsforslag, som i Folketinget var opstillet af Venstremindretallet. Det forkastedes med 41 Stemmer mod 26, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 41 Stemmer mod 26.

41. Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2069—C. Sp. 2081, 2159].

Fremsat i *Folketinget* ^{25/}. (F. Sp. 42). 1. Beh. ^{30/}₉ (F. Sp. 98). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se Nr. 40). Betænkning (B. Sp. 2101) afgiven ^{21/}₃. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. ^{23/}₃ (F. Sp. 4557). Ændringsforslag til 3. Beh. (Tillæg B., Sp. 2505). 3. Beh. ^{21/}₆ (F. Sp. 5416). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{21/}₆ (L. Sp. 1937). 2. Beh. ^{21/}₆ (L. Sp. 1970). 3. Beh. ^{21/}₆ (L. Sp. 1972). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932*. (Lov-Tid. Nr. 179).

Forslag til en ny Arbejdsløshedslov har i de tre sidste Samlinger været behandlet paa Rigsdagen som et Led i den saakaldte Socialreform. Den nu vedtagne Lov betegner en Revision af Arbejdsløshedsloven af 1. Juli 1927 med Ændringer af 9. November 1928, og der er i det følgende — væsentlig paa Grundlag af Socialministerens Fremstilling ved Lovforsla-

gets Forelæggelse i Landstinget — gjort Rede dels for de *Hovedpunkter*, hvor den nye Lov adskiller sig fra den hidtil gældende Lovgivning, og hvorom Forhandlingen paa Rigsdagen samlede sig, dels for en Række *mere væsentlige Ændringer af Enkeltheder*.

En Hovedvanskelighed under Forhandlingerne har det været at tilvejebringe Enighed om *det offentliges Tilskud* til Arbejdsløshedskasser og Krisefonds — eller som de fremtidig skal hedde: Fortsættelseskasser. Efter § 13 i Loven af 1927 har Arbejdsløshedskasserne faaet baade Stats- og Kommune-tilskud, og begge Tilskud har været beregnet procentvis af Medlemsbidraget efter en Tilskudsskala, der var gradueret for hver 500 Kr. For laveste Aarsfortjeneste indenfor et Fag — henholdsvis indtil 1 500 Kr. og indtil 2 000 Kr. — udgjorde Statstilskuddet 40 pCt. af Medlemsbidraget, Kommune-tilskuddet 30 pCt., ialt 70 pCt., og Tilskuddene nedsattes saa for hvert Trin med 5 pCt., indtil de for den højeste Aarsfortjeneste (over 4 000 Kr.) udgjorde henholdsvis 10 pCt. og 5 pCt., i alt 15 pCt. Ved den nye Lov *bortfalder de direkte Kommune-tilskud*, og *Arbejdsløshedskasserne* faar et *forøget Statstilskud* efter følgende Skala:*)

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste for Fagets (Området) Arbejdere:		Statstilskud i Forhold til Medlemsbidraget:
indtil 2 000 Kr.	90 pCt.
2 000 — til 2 250 Kr.	85 —
2 250 — - 2 500 —	80 —
2 500 — - 2 750 —	75 —
2 750 — - 3 000 —	70 —
3 000 — - 3 250 —	65 —
3 250 — - 3 500 —	55 —
3 500 — - 3 750 —	45 —
3 750 — - 4 000 —	30 —
over 4 000 —	15 —

Denne Skala gælder dog kun for det Tilfælde, at Arbejdsløshedskassen har oprettet *Fortsættelseskasse*. Er dette ikke Tilfældet, *reduceres Procenttallene med 10*.

Af Statens Tilskud *refunderer Kommunerne en Trediedel*. Refusionen sker paa den Maade, at de enkelte Kommuner

*) De offentlige Tilskud til de anerkendte Arbejdsløshedskasser skal for hele Regnskabsaaret 1. April 1932—31. Marts 1933 beregnes efter de her omtalte nye Regler.

bidrager i Forhold til Antallet af nydende Medlemmer, der havde Ophold i Kommunen den sidst foregaaende 31. Marts. Kommunernes Udgifter hertil er ikke Genstand for mellemkommunal Refusion.

I *Socialministerens Forslag* var ligesom i Loven Tilskuddene samlet i et — Statstilskuddet — med Refusion af $\frac{1}{3}$ fra Kommunerne. Dette Statstilskud udgjorde 100 pCt. af Medlemsbidraget for Aarsindtægter indtil 2 000 Kr. og nedsattes med 10 pCt. gennem 6 Trin indtil 40 pCt. for Aarsindtægter over 4 500 Kr.

I et af *det konservative Mindretal* stillet Ændringsforslag til 2. Behandling foresloges Skalaen affattet saaledes, at Tilskuddet fra et Størstebeløb af 80 pCt. af Medlemsbidraget for Indtægter indtil 2 000 Kr. nedsattes med 5 pCt. gennem 9 Trin indtil 10 pCt. for Indtægter over 4 000 Kr. Hertil var føjet, at hvis Arbejdsløhedskassen ikke havde oprettet Krisekasse, skulde Procenttallene reduceres med 10.

Efter *Venstremindretallets* Ændringsforslag ved 2. Behandling var der baade Stats- og Kommunetilskud som efter Loven af 1927, men Tilskuddene var noget nedsat undtagen for de laveste Indtægter og standsede ved Indtægter paa 3 000 Kr. Herefter udgjorde Statstilskuddet 40 pCt. af Medlemsbidraget for Indtægter indtil 1 500 Kr. og nedsattes med 10 pCt. gennem 3 Trin til 10 pCt. for Indtægter mellem 2 501 og 3 000 Kr.; og Kommunetilskuddet udgjorde 30 pCt. for Indtægter indtil 2 000 Kr. og nedsattes med 10 pCt. gennem 2 Trin til 10 pCt. for Indtægter mellem 2 501 og 3 000 Kr.

Mindretallets Ændringsforslag forkastedes.

Ved 3. Behandling forelaa et *Underændringsforslag* af Svend Nielsen og C. O. Pedersen om at affatte den af Fler-tallet foreslaaede Skala (se ovfr. i Gengivelsen af Lovteksten) saaledes: Indtil 2 000 Kr.: 75 pCt., mellem 2 000 og 2 250 Kr.: 70 pCt., mellem 2 250 og 2 500 Kr.: 65 pCt. — Underændringsforslaget toges tilbage.

Til *Fortsættelseskasserne* ydes der *Statstilskud efter de samme Regler*, som er givet for Tilskud til den ordinære Forsikring. Ogsaa her refunderer Kommunerne Staten en Trediedel.

Et omtvistet Spørgsmaal har det dernæst været, hvor stort et *Etableringstilskud Arbejdsløhedsfonden* skulde yde Arbejdsløhedskasserne, for at Fortsættelseskasser kunde komme i Gang. Tilskuddet, der hidtil (Lov af 4. April 1928) har været indtil 10 Kr. pr. nydende Medlem i Kassen, er nu i Lovens § 19, Stk. 11, gradueret saaledes, at det pr. nydende

Medlem, den sidst foregaaende 31. Marts udgør: 25 Kr. for Kasser, hvor Aarslønnen i Fagene er indtil 2 500 Kr., 20 Kr. for Kasser, hvor Aarslønnen i Fagene er fra 2 501 Kr. til 3 000 Kr., og 15 Kr. for de øvrige Kasser. (For de 6 Kasser, der allerede *har* modtaget Etableringstilskud, nedsættes de nævnte Beløb med 10 Kr.)*).

Desuden faar en Fortsættelseskasse som *Driftstilskud Halvdelen af den* i det foregaaende Regnskabsaar *udbetalte Fortsættelseshjælp refunderet* af Arbejdsløshedsfonden, og der skal i det Omfang, hvori Fondens Økonomi tillader det, ydes Kassen fornødne *Forskud* paa dette Tilskud. (Ifølge Loven af 1927 kunde det aarlige Tilskud ikke overstige *25 pCt. af Medlemmernes Bidrag* til Krisefonden i sidste Regnskabsaar).

Socialministerens Forslag gik ud paa, at der af Staten skulde ydes et Etableringstilskud paa 30 Kr. pr. Medlem (for bestaaende Kasser 20 Kr.), hvoraf Arbejdsløshedsfonden saa refunderede $\frac{2}{3}$.

Efter *Venstremindretallets Ændringsforslag* til 2. Behandling skulde Etableringstilskuddet ydes af Arbejdsløshedsfonden og udgøre: 25 Kr. for Kasser, hvor Aarslønnen i Fagene er indtil 2 500 Kr., 20 Kr. for Kasser, hvor Aarslønnen er fra 2 501 Kr. til 3 000 Kr., og 15 Kr., hvor Aarslønnen er fra 3 001 Kr. til 3 500 Kr.

Et *Ændringsforslag* af *det konservative Mindretal* om Etableringstilskud af Staten fulgte samme Skala, dog at Tilskuddet 15 Kr. skulde ydes »i alle andre Tilfælde«.

Bestemmelsen om *Driftstilskud* til Fortsættelseskasser paa Halvdelen af den udbetalte Hjælp og om Ydelse af fornødne *Forskud* fandtes i Ministerens oprindelige Forslag og var ligeledes optaget i *Venstremindretallets Ændringsforslag*.

Det kan i denne Forbindelse tilføjes, at Arbejdsløshedsfonden til *ikke-amerkendte* Arbejdsløshedskasser yder Tilskud med indtil 20 pCt. (hidtil 10 pCt.) af Fondens Renteindtægt, saaledes at den enkelte Kasse ligesom nu faar godtgjort 40 pCt. af Medlemmernes Bidrag til Fortsættelseskassen i sidste Regnskabsaar.

(Om en Række Ændringer angaaende Fortsættelseskassers Aabning og Lukning, Dagpengeydelse m. v., se ndfr. ved Omtalen af Lovens § 19).

*) Retten til Etableringstilskud efter denne Bestemmelse kan tidligst indtræde den 1. April 1933.

Et tredje Hovedpunkt har det været, hvorvidt der til den, som faar Hjælp i Henhold til Arbejdsløshedsloven, samtidig skulde kunne ydes *Hjælpekassehjælp*. Herom bestemmes i Lovens § 20:

»Den, der oppebærer Hjælp i Henhold til nærværende Lov, kan ikke samtidig oppebære Hjælp i Henhold til Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser; herfra kan dog gøres Undtagelse i særlige Tilfælde (saasom store Forsørgerpligter eller langvarig Sygdom)«.

Bestemmelsen falder i det væsentlige sammen med et Ændringsforslag, der ved 2. Behandling blev stillet af Venstremindretallet i Udvalget, et Ændringsforslag, som var enslydende med en i Venstres Lovforslag af 26. Septbr. 1931 optagen Bestemmelse. Dispensationsadgangen var dog her — ligesom i de Konservatives Lovforslag af samme Dato — begrænset til Familieforsørgere, og den var betinget af Tilslutning fra mindst $\frac{3}{4}$ af Hjælpekassebestyrelsens Medlemmer. — Paragraffen fik sin Form i Udvalgets Ændringsforslag til 3. Behandling, der er ledsaget af følgende Udtalelse:

»Man har hermed kun — bortset fra Aarsager som de i Ændringsforslaget nævnte — aabnet Adgang til at yde Hjælpekassehjælp til arbejdsløse, der faar Understøttelse af Arbejdsløshedskasse eller Fortsættelseskasse, i saadanne *uforudselige* Tilfælde, som bringer vedkommende i særlig økonomisk Vanskelighed. Der kan altsaa ikke bevilges saadanne arbejdsløse fortløbende Hjælp til Betaling af Husleje, Afdrag paa Gæld, Afbetaling el. lign.«

Et Underændringsforslag af Svend Nielsen og C. O. Pedersen, gaaende ud paa at erstatte Ordene »særlige . . . Sygdom)« med: »Tilfælde af langvarig Sygdom, eller hvis den arbejdsløse har store Forsørgerpligter«, blev taget tilbage med den Motivering, at der i den citerede Udtalelse »siges akkurat det samme« som i Underændringsforslaget.

Hvad dernæst angaar de *Ændringer*, der ved Loven sker i Arbejdsløshedslovens enkelte Paragraffer, er der i det følgende givet en Oversigt over de væsentligste af disse. Forinden skal dog nævnes, at to Sæt Ændringsforslag, som fandtes i Socialministerens oprindelige Forslag, og som var opretholdt efter Afstemningen i Folketinget ved 2. Behandling, nemlig dels angaaende *Indskrænkning af den private Arbejdsanvisning* gennem Ophævelse af Husgerningskontorer, Fæstekontorer m. fl., dels angaaende *mellemkommunal Refusion*, *udgik* af Forslaget ved 3. Behandling. Om det sidste Punkt

gør Folketingsudvalget den Bemærkning, at Udeladelsen foreslaas, fordi vedkommende Afsnit »hænger sammen med tilsvarende Bestemmelser i Socialreformens andre Forslag og derfor ikke bør vedtages, naar Arbejdsløshedsloven gennemføres særskilt; heri ligger altsaa ikke, at der er Uenighed i Udvalget om det paagældende Afsnit, men at Spørgsmaalet herom maa genoptages, hvis den samlede Socialreform senere gennemføres.«¹

Arbejdsanvisning.

Dette Afsnit har, bortset fra de nye Blokadebestemmelser, væsentlig samme Indhold som i Loven af 1927.

I § 4 er det nu bestemt, at den Afgørelse, som »Arbejdsdirektøren« — dette bliver fremtidig hans officielle Navn — maatte træffe i Sager, hvor et Arbejdsanvisningskontor nægter at oplyse, om bestemte Arbejdere er ledige, skal være endelig, medens den hidtil har kunnet indankes for Arbejdsnævnet.

I samme Paragraf (Stk. 9) er der givet Socialministeren Beføjelse til efter Arbejdsdirektørens Indstilling at paalægge en Arbejdsløshedskasses Tillidsmænd *Tvangsbøder*, saafremt Kassen forsømmer at foretage de foreskrevne *Til- og Afmeldinger* af arbejdsledige. Den hidtil gældende Straffebestemmelse om Nedsættelse eller Bortfald af Statstilskuddet skal herefter kun kunne anvendes i Gentagelsestilfælde eller under særlig skærpende Omstændigheder.

Regeringsforslaget foreskrev alene *Tvangsbøder* for Forsømmelse af *Til- og Afmeldinger*. Tilføjelsen om eventuel Nedsættelse eller Bortfald af Statstilskuddet skete ved 3. Behandling i Folketinget efter Indstilling af Udvalget, hvis Forslag stemte overens med en af Venstremindretallet ved 2. Behandling foreslaaet Ændring.

Lovens § 5, jfr. § 17, indeholder nogle nye Regler angaaende de saakaldte *skjulte Blokader*, hvorved man har tilsigtet at faa disse draget frem i Dagens Lys. Naar Arbejdsdirektøren har faaet Indberetning om, at et Arbejdsanvisningskontor gentagne Gange, uden at der er varslet Strejke eller Lockout, forgæves har foretaget Anvisning til samme Arbejdssted, skal Direktøren give Organisationerne Meddelelse herom og anmode dem om *inden en Frist paa 2 Dage* at indsende Meddelelse om, hvorvidt Spørgsmaalet vil blive

behandlet efter Reglerne for Behandling af faglig Strid eller indbragt for Den faste Voldgiftsret. (Har Direktøren ikke inden Fristens Udløb modtaget Underretning om, at Sagen er optaget til Behandling, anses dette for en Tilkendegivelse om, at Parterne *ikke* anser Spørgsmaalet for at være af kollektiv Natur, og Sagen forelægges Nævnet til Afgørelse). Samtidig skal Direktøren anmode de to Organisationer om hver at udpege en Repræsentant til sammen med ham, saafremt Sagen vil blive optaget til Behandling efter de nævnte Regler, inden 3 Dage at afsige en *foreløbig Kendelse* om, hvorvidt der kan udbetales Understøttelse til de Medlemmer, som uden at have vægret sig ved at overtage Arbejdet dog maa skønnes at være omfattet af den formodede kollektive Vægning. Efterkommer en af Organisationerne ikke Anmodningen om at udpege en Repræsentant, eller udebliver en Repræsentant fra det indkaldte Møde, afsiges Kendelsen af Direktøren i Forbindelse med den mødte Repræsentant. Udpeger ingen af Organisationerne en Repræsentant, eller udebliver begge disse fra Mødet, standser Direktøren Understøttelsen til den fornævnte Kreds af Medlemmer.

Ved Siden af disse nye Bestemmelser om en foreløbig Kendelse, hvorved bl. a. skulde være udelukket, at Udbetaling af Understøttelse maa standses for en stor Kreds af Personer, der ikke omfattes af en Arbejdsvægning eller Blokade, som maaske er foraarsaget af et ringe Mindretal, er der nu givet Direktøren Adgang til at gribe ind i Tilfælde, hvor begge Parter eller en af dem *ikke* er *Medlem af nogen Organisation*. I saa Fald »opfordrer Direktøren dem direkte til gennem Forhandling at søge Uoverensstemmelsen bilagt«. Fører Opfordringen ikke til noget Resultat, afgør Direktøren, hvorvidt Understøttelsen skal standses for den paagældende Kreds af Arbejdsløshedskassens Medlemmer.

Disse Bestemmelser angaaende skjulte Blokader, om hvilke der allerede ved 2. Behandling forelaa en Række Ændringsforslag af Udvalgets 2 Mindretal (Venstre og Konservative), fik deres endelige Form ved 3. Behandling efter Forslag af Udvalget.

Anerkendte Arbejdsløshedskasser.

Medens Socialministeren hidtil kun har kunnet forhøje *Formuegrænsen* for Optagelse af nydende Medlemmer i Til-

fælde, hvor Formuen helt eller delvis bestod i fast Ejendom, skal han fremtidig ogsaa kunne gøre dette, naar den paagældende »ikke har fri Raadighed over Formuen«.

Den ved Lovens Revision i 1927 indsatte Bestemmelse om, at »faglige Uoverensstemmelser ikke kan begrunde Nægtelse af Optagelse i eller Udelukkelse af Kassen« er slettet under Hensyn til, at Bestemmelsen vilde kunne tilføre Kasserne Medlemmer, som det af forsikringsmæssige Grunde var uheldigt for dem at optage.

Ifølge en Tilføjelse i § 12, Stk. 2, kan Direktøren kun paalægge Kasserne at *forhøje* det ordinære *Medlemsbidrag* eller paalægge ekstraordinært Bidrag, naar der forud er gaaet Forhandling med *Arbejdsmønstret*.

Ændringerne i Lovens § 13 vedrørende Statens og Kommunernes *Tilskud* til anerkendte Arbejdsløshedskasser er omtalt i det foregaaende. Af andre Ændringer i denne Paragraf skal nævnes, at ledige Arbejdsdage som Følge af *Arbejdsstridigheder* fremtidig ikke medregnes i den Arbejdsløshedsstatistik, paa Grundlag af hvilken Aarsfortjenesten skal beregnes, og at der ved *Beregningsen af Aarsfortjenesten* for Kasser med en af Ministeriet fastsat Indtægtsgrænse udskydes alle Aarsfortjenester, som ligger over denne Grænse. — Endvidere er det *Tilskud*, som en Kommune uden Fattighjælps Virkninger for Modtageren kan yde *til Betaling af et* vanskeligt stillet Medlems *Kontingent*, forhøjet fra en Trediedel til Halvdelen af Kontingentet.

Den første af disse Ændringer i § 13 er enslydende med et af Venstremindretallet til 2. Behandling stillet Ændringsforslag, den anden foretoges efter radikalt Initiativ (jfr. F. T. Sp. 4575), den tredje fandtes allerede i Regeringsforslaget.

I § 15 er *Kassernes Ydelser* overensstemmende med Regeringens Forslag udvidet med *Juleunderstøttelse*. *Dagpengenes Maksimalbeløb* er de samme som efter Lovens af 1927 — 4 Kr. for Forsørgere, 3 Kr. for Ikke-Forsørgere —, men der er indført følgende *Prisregulator*: »En Trediedel af ovennævnte Maksimumbeløb reguleres pr. 1. April hvert Aar paa Grundlag af et af Det statistiske Departement efter Varepriserne i den nærmest forudgaaende Januar Maaned beregnet Tal for Udgiften til Fødevarer, Klæder, Fodtøj, Vask, Brændsel og Belysning efter det Normalregnskab, der benyttes til

Beregning af det Udgiftstal, efter hvilket Tjenestemændenes Reguleringstillæg fastsættes, saaledes at nævnte Trediedel forhøjes eller nedsættes med 20 pCt. for hver 100 Kr., nævnte samlede Udgiftsposter stiger over 1 799 Kr. eller falder under 1 700 Kr. De herefter fremkomne Maksimumsbeløb forhøjes til de nærmeste med 10 delelige Beløb (i Ører)«. Det laveste Dagpengebeløb er stadig 1 Kr.

I Regeringsforslaget var Maksimum for Dagpengeydelsen til Ikke-Forsørgere forhøjet til 3 Kr. 50 Ø. Et konservativt Ændringsforslag til 2. Behandling fastholdt de gældende Satser, medens Venstre foreslog en Aftrapning af Ydelsen, efter Aarsfortjenesten, saaledes at Dagpengenes Maksimumbeløb i Kasser, hvor Aarsfortjenesten var højst 2 500 Kr., sættes til henholdsvis 3 Kr. og 2 Kr., i Kasser, hvor Aarsfortjenesten laa mellem 2 501 og 3 000 Kr., til henholdsvis 3 Kr. 50 Ø. og 2 Kr. 50 Ø. Yderligere indeholdt dette Ændringsforslag en Prisregulator som den i Loven optagne, efter hvilken dog den nævnte Trediedel skulde øges eller nedsættes med 25 pCt. for hver 100 Kr., de samlede Udgiftsposter steg eller faldt udover et Beløb mellem 1 500 og 1 599 Kr.

Ministerens Adgang til at give *Dispensation* fra Understøttelsesbetingelsen: mindst 10 Maaneders Arbejde i de foregaaende 2 Aar, er udvidet saaledes, at Dispensation kan gives, naar der indenfor de sidste 2 Aar i mindst 8 Maaneder (hidtil 12 Maaneder) har hersket ekstraordinær Arbejdsløshed. Men hertil er føjet, at Retten til at erholde Understøttelse dog i alle Tilfælde skal *bortfalde*, saafremt et Medlem ikke har haft Arbejde som Lønarbejder i henholdsvis mindst 26 eller 39 Uger indenfor den i Vedtægten fastsatte Grænse af 3 eller 4 Aar. Understøttelsesretten genindtræder da først, naar den paagældende indenfor et Tidsrum af 12 paa hinanden følgende Maaneder efter Udelukkelsen fra Understøttelse har haft Arbejde som Lønarbejder i mindst 26 Uger.

Kravet om mindst 8 Maaneders ekstraordinær Arbejdsløshed som Betingelse for Dispensation, der stemmer med et Ændringsforslag af Venstre til 2. Behandling, blev efter Udvalgets Indstilling indsat ved 3. Behandling i Folketinget.

Endelig er der sket en Ændring af § 15, Stk. 7, hvorefter et Medlem, som faar Arbejde i de der omtalte 3 eller 4 Ugedage, ikke mister Understøttelsen for *hele* Ugen, saafremt han var arbejdsløs den foregaaende Uge, men kun for de

ledige Dage, der ligger *efter* henholdsvis 3 eller 4 Dages Arbejde.

Sidstnævnte Bestemmelse fik sin endelige Affattelse ved et af Folketingsudvalget til 3. Behandling stillet Ændringsforslag.

Forskriften i § 16 om, at de Dage, for hvilke et Medlem i Medfør af Bestemmelsen om Arbejde paa *nedsat Arbejdstid* ikke kan oppebære Arbejdsløshedsunderstøttelse, ikke kan medtages som ledige Dage ved *Beregningen af Ventetiden*, er erstattet med en Regel om, at Kasserne selv kan træffe nærmere Bestemmelse i saa Henseende i deres Vedtægter. — Kravet om en mindste Ventetid for *Sæsonarbejdere* paa 15 Dage er ændret til, at Ventetiden skal være længere end 6 Dage.

Venstremindretallet i Udvalget stillede Forslag om en ændret Affattelse af Bestemmelserne om Understøttelse til Sæsonarbejdere. Herefter skulde bl. a. den understøttelsesløse Periode fastsættes af Socialministeren efter Indstilling af Direktøren til højst 6 Maaneder og mindst 6 Uger. Ændringsforslaget forkastedes.

I § 17, der indeholder *Betingelserne for Understøttelse*, er til Hovedregelen (Stk. 1, Punkt 1) om, at Understøttelse ikke maa ydes »under *Strejke eller Lockout* til Personer, der omfattes af samme«, føjet følgende Fortolkning: »som Følge heraf maa Understøttelse ikke ydes under en indenfor paa-gældende Kasses faglige Omraade iværksat Strejke eller Lockout for de Arbejderes Vedkommende indenfor Faget, hvis Opholdssted gør Anvisning til de af Lockouten eller Strejken omfattede Arbejdssteder begrundet«. I samme Punkt er de hidtil gældende Bestemmelser om Bortfald af Understøttelsen til Arbejdere, som sidst har været beskæftigede ved mere end midlertidigt Arbejde i en af de konfliktberørte Virksomheder, eller til Arbejdere indenfor en saadan Virksomhed, hvis Arbejdsløshed er direkte affødt af Konflikten, slettet.

Ifølge et Ændringsforslag af Venstre og Konservative med Hensyn til den fornævnte »Fortolkning« maatte Understøttelse ikke ydes under Strejke og Lockout, før det af Direktøren var afgjort, i hvilket Omfang den foreliggende Arbejdsstrid var af Betydning for Beskæftigelsesmulighederne indenfor Faget. Bestemmelsen fik sin Form efter Udvalgets Forslag til 3. Behandling.

Hvad de *øvrige Betingelser* i § 17 angaar, skal nævnes, at Personer, der faar Hjælp efter *Fattiglovens § 63, Stk. 2*, nu i Lighed med Invaliderentyndere er udelukket fra Understøttelse (Direktøren kan dog under særlige Omstændigheder gøre Undtagelse for begge Kategorier ligesom for Aldersrentenyndere), at endvidere arbejdsløse, der *forsørges paa Anstalt*, er udelukket, og at man ved en Nyaffattelse af *Fattighjælpsbetingelsen* har søgt at finde et sikrere og mere retfærdigt Kriterium for, hvornaar Fattighjælp skal være Udelukkelsesgrund; herefter udelukkes »Medlemmer, der oppebærer eller har oppebaaret Fattighjælp, hvis Virkning endnu ikke er ophørt«.

Den i 1927 indførte Bestemmelse, som paalagde Arbejdsløshedskasserne at afkorte et Medlems Understøttelse, hvis vedkommende havde undladt at betale *Underholdsbidrag*, er udeladt.

En Række andre Ændringer i § 17 er nævnt under Om-talen af § 5.

§ 19 indeholder Bestemmelserne om *Fortsættelseskasser*. Her er for det første sket den Ændring, at *Medlemsbidraget*, der hidtil har skullet andrage mindst 20 pCt. af det ordinære Medlemsbidrag til Arbejdsløshedskassen, nu af Direktøren kan sættes til et lavere Beløb, naar Bestyrelsen gør Indstilling derom. Desuden er tilføjet den nye Bestemmelse, at *Medlemsret* i Arbejdsløshedskassen *bevares uden Medlemsbidrag i 3 Maaned*, efter at den arbejdsløses Understøttelsesmuligheder gennem Arbejdsløshedskasse og Fortsættelseskasse er udtømt, saafremt vedkommende fortsat er arbejdsløs i nævnte Tidsrum.

Begge Bestemmelser: om eventuel Nedsættelse af Medlemsbidraget under de 20 pCt. og om Bevarelse af Medlemsret uden Medlemsbidrag blev indsat ved 3. Behandling efter Udvalgets Forslag. Angaaende sidstnævnte Punkt havde Venstremindretallet allerede til 2. Behandling stillet et Ændringsforslag, hvorefter Medlemsretten uden Medlemsbidrag blev bevaret 1 Maaned efter Understøttelsens Ophør.

I Stykkerne 5 og 6 er givet udvidede Regler om, hvornaar en Fortsættelseskasse kan *aabne for Udbetaling*: *Normal-Ledighedsprocenten* skal fremtidig beregnes paa Grundlag af Ledighedsprocenterne i de sidste 30 Aar, med Udskydelse

af de 10 daarligste Aar og saaledes, at Aarene forud for 1910 ikke tages i Betragtning (hidtil — jfr. § 1 i Lov af 9. November 1928 — paa Grundlag af Ledighedsprocenterne i de sidste 16 Aar), og Tillægsprocentens Minimum er nedsat fra 30 til 20. Derhos er tilføjet, at Bestyrelsen med Direktørens Godkendelse kan aabne Kassen for Udbetaling, naar mindst 50 pCt. af Kassens Medlemmer er *ledigmeldte*.

Alle de nævnte Ændringer var foreslaaet af Regeringen. — Efter et Ændringsforslag af Venstre Mindretallet til 2. Behandling skulde Normal-Ledighedsprocenten beregnes paa Basis af Ledighedsprocenterne i de sidste 20 Aar, med Udskydelse af de 5 højeste Procenter. Ændringsforslaget forkastedes.

Medens *Understøttelsen* hidtil har været begrænset til to Trediedele af den ordinære Dagpengeydelse, er det nu bestemt, at den skal have *samme Størrelse og Omfang som Kassens ordinære Understøttelse*. Det største *Dageantal* er uforandret 70 indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder. (Denne Begrænsning fandtes ikke i Ministerens Forslag).

Bestemmelsen stemmer, hvad Understøttelsesbeløbets Størrelse angaar, med Ministerens Forslag. — Saavel Venstre Mindretallet som det konservative Mindretal stillede ved 2. Behandling Ændringsforslag, hvorefter det hidtil gældende Maksimum for Understøttelsen sattes op fra $\frac{2}{3}$ til $\frac{3}{4}$ af den ordinære Dagpengeydelse, medens Dageantallet stadig begrænsedes til 70. Efter Venstres Forslag skulde der tillige af Kommunerne — med halv Refusion af Statskassen — kunne ydes Familieforsørgere en Tillægshjælp af indtil 75 Ø. pr. Dag. Ændringsforslagene forkastedes. Begrænsningen m. H. t. Dageantallet indførtes ved 3. Behandling efter Forslag af Udvalget.

Om Tilskuddene til Fortsættelseskasser, se foran.

Af de øvrige Ændringer i dette Afsnit af Loven kan endnu nævnes, at Kassernes Vedtægter kræves affattet i Overensstemmelse med den af Direktøren og Arbejdsnævnet udarbejdede *Mønstervedtægt*, at mindst 1 af Kassens *Revisorer* skal være statsautoriseret eller godkendt af Socialministeren, og at der *hvert Aar* skal foretages *Regnskabs- og Kasseeftersyn* hos *alle* Kasser, i Stedet for at Eftersynet nu foregaar i Løbet af en 3-Aars Periode.

Arbejdsløshedsfonden.

Bestemmelsen om, at *Arbejdsgivernes Bidrag* skal ophøre, naar Fondens Midler maatte overstige 12 Mill. Kr., er opretholdt, men det er tilføjet, at Bidragspligten *paa ny* skal indtræde, naar Formuen er faldet til 10 Mill. Kr.

Efter Regeringens Forslag skulde Arbejdsgivernes Bidrag være 4 Kr. 50 Ø., men dog nedsættes til det hidtil gældende Beløb, 3 Kr., naar Arbejdsløshedsfondens Beholdning androg 12—18 Mill. Kr., og yderligere nedsættes til 1 Kr. 50 Ø., naar Beholdningen udgjorde mere end 18 Mill. Kr. — Begge de fornævnte Mindretal foreslog ved 2. Behandling at blive staaende ved de nugældende Bidrag. Det konservative Mindretals Ændringsforslag indeholdt tillige en Bestemmelse som den i Loven optagne om Bidragspligtens fornyede Indtræden, naar Fondens Midler er faldet til 10 Mill. Kr.

Hvis Fondens Midler paa Grund af ekstraordinære Forhold viser sig utilstrækkelige til Opfyldelse af Fondens Forpligtelser, skal Bestyrelsen indstille til Socialministeren, at der af Statskassen ydes Fonden *foreløbige Laan*, som afvikles efter Ministerens nærmere Bestemmelse.

Med Hensyn til Anvendelsen af *Fondens Renteindtægt* indeholder Lovens § 30 foruden den tidligere omtalte Forhøjelse af Tilskuddet til ikke-anerkendte Arbejdsløsheds-kasser en ny Bestemmelse om, at der under ekstraordinær Arbejdsløshed, naar Fondens Økonomi tillader det, kan bevilges Tilskud til Foreninger og Institutioner til *Løsning af Opgaver til Gavn for arbejdsløse*. Tilskuddet kan betinges af, at de Kommuner, hvis arbejdsløse særlig vil nyde godt af de paagældende Foranstaltninger, samtidig yder Tilskud hertil.

Socialministeriets Arbejdsudvalg er *udvidet* med 3 Medlemmer, udpegede henholdsvis af den danske Købstadforening, af Fællesorganisationen af Landkommuner med bymæssig Bebyggelse og af de samvirkende Sogneraadforeninger. Endvidere er det bestemt, at mindst 1 af de 3 Medlemmer, som vælges af de samvirkende Fagforbund, skal repræsentere Landarbejderforbundet.

M. H. t. det af Ministeren stillede Forslag om at forlade det særlige *Nødhjælpsarbejdsbegreb* og aabne Adgang til i Almindelighed at give en vis økonomisk Støtte fra Arbejdsløshedsfonden til Arbejder, som iværksættes under ekstraordinær Arbejdsløshed med det Formaal at bidrage til Afhjælpning af denne, se Aarvog 1929—30, S. 361.

Endelig er der sket en Begrænsning af de *Uddannelseskursus*, hvortil arbejdsløse kan faa Fondens Understøttelse, idet det skal være Kursus paa »Fagskole, Handels- eller teknisk Skole eller Kursus i almindennende Fag som Led i en faglig Uddannelse«.

Medens man hidtil har regnet med en aarlig *Udgift* paa ca. 21 Mill. Kr. til den ordinære Forsikring, mente Socialministeren, at den samlede Balance fremtidig ikke turde sættes lavere end 24 Mill. Kr., hvorimod Beløbets Fordeling paa Medlemsbidrag og Tilskud ikke kunde angives blot nogenlunde nøjagtigt.

Det af Socialministeren fremsatte Lovforslag havde samme Affattelse som det i Samlingen 1930—31 forelagte Forslag om samme Emne (se Aarbog 1930—31 S. 501), der i det hele svarede til det oprindelig af Ministeren forelagte Forslag om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring (se Aarbog 1929—30, S. 344). Lovforslaget gik uden Omtale i Udvalg. I Betænkningen udtalte et *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale), at det ikke havde været muligt at opnaa Enighed, »fordi det økonomiske Grundlag, der blev tilbudt [af Oppositionspartierne], ikke vilde skabe den nødvendige Basis for Oprettelse af Krisefond, og det er Flertallets Opfattelse, at endnu en forfejlet Lovgivning paa dette Omraade maaske for stedse vilde umuliggøre Enighed om denne Ordning, som ellers i Princippet ganske kan tiltrædes af nærværende Flertal.« Hertil føjede Flertallet en Beklagelse af, at heller ikke et Tilbud, som Flertallet havde fremsat om en noget lavere Tilskudsskala i Forhold til Ministerens Forslag, havde kunnet skabe Basis for Enighed. Flertallet indstillede da Lovforslaget til Vedtagelse med en Del af Ministeren foreslaaede »sprogliche, til Dels redaktionelle« Ændringer.

Venstremindretallet kunde ikke billige Lovforslagets »saavel principielt som finansielt vidtrækkende Ændringer i den gældende Arbejdsløshedslovgivning«, men stillede en lang Række Ændringsforslag, der tilsigtede »paa alle væsentlige Punkter at fastholde de Principper, hvorpaa Lovgivningen om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring af 1. Juli 1927 hviler, at tilvejebringe en bedre og mere hensigtssvarende Ordning med Hensyn til Konstatering af kollektiv Arbejdsvægring og dennes Følger, at mindske Byrden af den ordinære Arbejdsløshedsforsikring for Stat og Kommune ved Ændring af Taksterne for Tilskud til Medlemsbidraget, samt at fremme Oprettelsen af Fortsættelseskasser (Krisekasser) paa forsikringsmæssigt Grundlag ved Hjælp af øgede Start- og

Driftstilskud til saadanne Kasser«. Mindretallet beklagede særlig, at de til Fremme af Fortsættelseskassers Oprettelse sigtende Bestemmelser ikke havde kunnet finde Tilslutning hos Flertallet, som havde »fastholdt som Betingelse for Tiltræden, at Statens og Kommunernes Bidrag til den ordinære Arbejdsløshedsforsikring saa væsentlig forhøjedes, at de forsikredes Bidrag til Fortsættelseskasserne derved dækkes«.

Heller ikke *det konservative Mindretal* kunde tiltræde det foreliggende Lovforslag, men maatte mene, at Arbejdsløshedslovgivningen fik en i det store og hele tilfredsstillende Form ved Loven af 1. Juli 1927, hvorfor Mindretallet stillede Ændringsforslag om paa en Række Punkter at føre Lovforslaget tilbage til denne Affattelse. Ligesom Venstremindretallet beklagede det konservative Mindretal, at det ikke havde været muligt at tilvejebringe Enighed med Hensyn til Oprettelsen af Krisekasser, og tilføjede, at Mindretallet overfor Flertallets Argumenter om, at Krisekasser ikke blev oprettet, medmindre der blev ydet nogen større Hjælp fra det offentliges Side, havde stillet sig imødekommende under Forhandlingerne.

Hvad Indholdet af de foreslaaede Ændringer angaar, henvises til foranstaaende Redegørelse for Lovens Hovedindhold, hvor de væsentligste Ændringer, bortset fra saadanne, der gik ud paa at give de paagældende Bestemmelser samme Affattelse som i Loven af 1927, er omtalt. Yderligere henvises til en Række tilsvarende Ændringer i Mindretallets Lovforslag af 26. September 1931 (se B. Nr. 55 og 61), hvilke Lovforslag blev taget tilbage under Forhandlingen ved 2. Behandling, samt til Venstremindretallets Ændringsforslag til Lovforslaget om en midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se A. Nr. 40). — Ved Afstemningen vedtoges de af Socialministeren med Udvalgets Tilslutning stillede Ændringsforslag af redaktionel Art, medens Mindretallets Ændringsforslag forkastedes.

Efter at Lovforslaget var overgaaet til 3. Behandling, gav Formanden Ordet til *Statsministeren*, som fremsatte følgende Udtalelse:

»De Lovforslag, som i Dag er behandlet, Lovforslagene om Fortsættelse af Kriselovgivningen og om Tilvejebringelse af fornødne Midler dertil, er fra første Færd mødt med Afvisning fra Partiet Venstre. Et Forsøg paa at opnaa Forstaaelse med det konservative Folkeparti har endnu ikke ført til noget Resultat, og da konservative Medlemmer af Landstinget har deltaget i de stedfundne Forhandlinger, er Stillingen i Landstinget givet: der er Flertal mod de nylig behandlede Lovforslag. Under disse Forhold ønsker Ministeriet ikke at overlade Landstingsflertallet Retten til at bestemme Tiden

og Formen for disse Lovforslags videre Behandling, men maa foretrække, at de forbliver i Folketinget, hvor Ministeriet har sit parlamentariske Flertal. Jeg opfordrer derfor Folketingets Udvalg angaaende disse Sager til fortsat at overveje denne vigtige Sag, inden tredie Behandling fastsættes, og jeg beder Formanden om at undlade indtil videre at opføre Sagen paa Tingets Dagsorden.»

Under de derefter genoptagne Udvalgsforhandlinger lykkedes det at tilvejebringe næsten fuld Enighed om Lovforslagets Affattelse, idet 57 af de 59 Ændringsforslag, der blev stillet til 3. Behandling, var stillet af hele Udvalget og tiltraadt af Socialministeren. Om 2 Underændringsforslag, angaaende Tilskudsskalaen og Adgang til Hjælpekassehjælp, se ovfr. Yderligere var Udvalget enedes om at foreslaa Ministeren at foranledige, at de Kasser, hvis Medlemmers Aarsindtægt ligger paa 2 500 Kr. eller derunder, og som havde maattet optage *Laan* i den nuværende Krisesituation til Bestridelse af Kassernes ordinære Understøttelse, fik *eftergivet 1½ Mill. Kr. heraf*. — Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 127 Stemmer (C. O. Pedersen, som mente, at i alle Fag, hvis Indtægt ligger over Befolkningens Gennemsnitsindtægt, burde Arbejdere og Arbejdsgivere i Forening alene bære Udgifterne, og at Loven ikke vilde strække til, erklærede paa egne og Svend Nielsens Vegne, at de vilde undlade at stemme).

I *Landstinget* blev Lovforslaget vedtaget i uforandret Skikkelse enstemmigt med 58 Stemmer.

42. Lov om midlertidigt Statstilskud til Kommunerne i Anledning af Hjælp til arbejdsløse. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 7387—C. Sp. 2123, 2161].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{6}$ (F. Sp. 5169). 1. Beh. $\frac{7}{6}$ (F. Sp. 5222). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se Nr. 40). Betænkning (B. Sp. 2501) afgiven $\frac{18}{6}$. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. $\frac{21}{6}$ (F. Sp. 5406). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (F. Sp. 5447). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1958). 2. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1970). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1972). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932*. (Lov-Tid. Nr. 181).

Ved Fremsættelsen af Forslaget til nærværende Lov udtalte Socialministeren, at Lovforslagets Fremkomst var motiveret ved, at den midlertidige Hjælp til arbejdsløse i Henhold til Loven af 19. Oktober 1931 var ophørt med Udgangen

af April 1932, og at det ikke var lykkedes at gennemføre et Lovforslag om forlænget Krisehjælp (se B. Nr. 26). Som Følge heraf vilde et meget stort Antal arbejdsløse, saavel forsikrede som ikke-forsikrede, være henvist til Understøttelse af Fattigvæsenet med de deraf flydende Retsvirkninger, hvilket formentlig baade vilde være uforsvarligt overfor de paagældende og paalægge mange Kommuner en økonomisk uoverkommelig Opgave, en Opgave, som heller ikke Hjælpekasserne vilde kunne magte, i hvert Fald ikke uden, meget betydelige Statstilskud. Lovforslaget tog derfor Sigte paa i Forbindelse med en samtidig foreslaaet Forlængelse af den vedtægtsmæssige Arbejdsløshedshjælp, som det var Tanken at sætte ind, naar Arbejdsløsheden antagelig steg henimod Vinteren, at raade Bod paa den indtraadte Nødssituation ved at sætte Kommunerne i Stand til at yde fornøden Hjælp til arbejdsløse, som paa Grund af selve Arbejdsløsheden kom i Trang, paa en saadan Maade, at Hjælpens Modtagelse var undtaget fra alle Retsvirkninger. Dette — tilføjede Ministeren — medfører paa den anden Side Forpligtelse for Kommunerne til at henføre den Hjælp, der ydes i nævnte Øjemed og paa de angivne Betingelser, under Loven, saaledes at Hjælpen til arbejdsløse *kun* kan faa Fattighjælps Virkninger, hvis den paagældende arbejdsløse ikke opfylder de fastsatte Betingelser.

Under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen blev det ændret paa enkelte Punkter, hvorom nærmere nedenfor, og Loven, som vedtoges samtidig med den nye Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring (se Nr. 41) og Lov om forlænget vedtægtsmæssig Hjælp til arbejdsløse Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløhedskasser (se Nr. 43), har derefter følgende Indhold:

§ 1. Udgifter, som Kommunerne afholder til *Hjælp i Trangstilfælde* til arbejdsløse i Henhold til denne Lov, *refunderes Kommunerne med $\frac{2}{3}$ af Statskassen*, jfr. dog § 3, Stk. 4, sidste Punktum, samt § 8.

§ 2. Loven kommer til Anvendelse paa Hjælp til:

- a) arbejdsløse *Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløhedskasser*, der har opbrugt deres Understøttelse saavel fra Arbejdsløhedskassen som fra dennes Krisefond eller er uden Ret til Understøttelse, fordi denne er ophørt eller endnu ikke indtraadt, eller fordi Arbejdsløhedskassen som Følge af særlig Vedtægtsbestemmelse er lukket for Udbetaling,

- b) arbejdsløse, der *uden* at være Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser normalt søger deres Udkomme ved *Lønarbejde*, og som er indtegnet som ledige ved et offentligt Arbejdsanvisningskontor.

Det er dog en *Forudsætning* for at henføre Hjælp til en arbejdsløs under denne Lov, at vedkommende ikke som Følge af Bestemmelserne i Loven om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. § 11, § 16, Stk. 5—7, og § 17 vilde være afskaaret fra at oppebære Understøttelse fra en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse.

Naar Hjælpen for ikke-forsikredes Vedkommende — i Modsætning til, hvad der var Tilfældet efter Loven af 19. Oktober 1931 — er begrænset til saadanne, som »normalt søger deres Udkomme ved *Lønarbejde*«, skyldes dette, foruden Kontrolhensyn, at det erfaringsmæssigt har vist sig overordentlig vanskeligt at træffe den rigtige Afgrænsning af, i hvilke Tilfælde Personer, der ikke er Lønarbejdere, skal kunne betragtes som arbejdsløse.

Om Understøttelsens *Størrelse*, *Adgang til Hjælpekassehjælp* og *Understøttelsens* mulige *Forandring til et Arbejdsvederlag* bestemmes i § 3:

Kommunalbestyrelsen fastsætter *Understøttelsens Størrelse* i det enkelte Tilfælde, dels under Hensyn til vedkommendes Forsørgerpligter, dels under Hensyn til de Bestræbelser, vedkommende selv har lagt for Dagen for at sikre sig i Tilfælde af Sygdom, Arbejdsløshed m. v.

Understøttelsen kan ikke overstige, hvad paagældende som Medlem af Arbejdsløshedskassen vilde kunne opnaa.

Til arbejdsløse, der oppebærer Hjælp i Henhold til denne Lov, kan der — bortset fra Sygdom eller store Forsørgerpligter — kun i særlige Tilfælde ydes Hjælp af de kommunale *Hjælpekasser*.

Kommunerne er berettiget til at anvise en arbejdsløs, der oppebærer eller søger Hjælp i Henhold til denne Lov, Arbejde ved de Jordarbejder, Vejarbejder (derunder Skærveslagning) og lignende Arbejder, der iværksættes i Anledning af Arbejdsløsheden, saaledes at Understøttelsen *omsættes til det for Arbejdet gældende Vederlag* og træder i Stedet for dette; de arbejdsløse er under Understøttelsens Fortabelse forpligtet til at udføre det saaledes anviste Arbejde, medmindre der forelig-

ger en i Henhold til Bestemmelsen i Arbejdsløshedslovens § 17, Stk. 2, fyldestgørende Grund til Arbejdsvægring*). Af Kommunernes Udgifter til Understøttelse, for hvilke der herefter præsteres Arbejde, *refunderer Staten* $\frac{2}{5}$.

Da der ikke er nogen Tilknytning mellem denne Hjælp og den forsikringsmæssige Arbejdsløshedsunderstøttelse, har Regeringen ment, at der ved Hjælpens Udmaalning maatte anlægges almindelige Forsørgelsessynspunkter med afgørende Hensyntagen til Omfanget af den paagældendes Forsørgerpligter, men dog tillige tages Hensyn til, at arbejdsløse, der ved Indtræden i Socialforsikringen eller gennem andre Selvhjælpsbestræbelser har paataget sig betydelige økonomiske Byrder, stilles noget gunstigere end de arbejdsløse, der overhovedet ikke har ydet noget Bidrag til Forsikring.

Det var endvidere Regeringens Forudsætning, at Hjælpen ydes med et saadant Beløb, at det er tilstrækkeligt til at sikre den understøttede det fornødne til hans Underhold og til Opfyldelsen af hans Forsørgerpligter, og det var derfor foreslaaet, at Hjælpen efter Loven, bortset fra Sygdom, kun i ganske særlige Tilfælde kunde suppleres med Hjelpekassehjælp. Dette Forslag undergik ved 2. Behandling i Folketinget — efter Forslag af Udvalgets Flertal (Udvalget undertagen Svend Nielsen og C. O. Pedersen) den Ændring, at Ordene »eller store Forsørgerpligter« indføjedes efter »Sygdom« og Ordet »ganske« udgik.

Bestemmelserne i Paragraffens 2. og 4. Stykke, der imødekommer Ønsker, som ved 1. Behandling blev fremsat af Krag (V.), indsattes ved 2. Behandling, ligeledes efter Forslag af nysnævnte Flertal, tiltraadt af Socialministeren.

§ 4. Understøttelsen ydes af den Kommune, hvor Ansøgeren har og — for saa vidt angaar Arbejdsløshedskassemedlemmer — *i de sidste 3 Maaneder* inden Indgivelsen af Begæringen om Understøttelsen *har haft fast Ophold*. Andre Ansøgere skal have opholdt sig *6 Maaneder* i Kommunen. I særlige Tilfælde er Kommunalbestyrelsen berettiget til at nedsætte de nævnte Frister til det halve.

*) Ifølge denne Bestemmelse skal det ikke kunne anses for fyldestgørende Grund til at vægre sig ved at overtage et anvist Arbejde, at Lønnen for Arbejdet er lavere end den, paagældende har haft, naar Lønnen dog ikke er under den Timeløn, der i Henhold til Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere er fastsat for tilsvarende Arbejde, eller under, hvad der i den paagældende Virksomhed eller Egn sædvanlig ydes for tilsvarende Arbejde.

Understøttelsen medfører ikke for Modtageren de med Modtagelse af Fattighjælp forbundne Retsvirkninger og har ingen Indflydelse paa den paagældendes Erhvervelse af Forsørgelsesret i Kommunen.

Understøttelsen er ikke Genstand for mellemkommunal Refusion.

Bestemmelsen om, at Hjælpen skal ydes af den Kommune, hvor Ansøgeren en vis Tid har haft fast Ophold, er indsat for at modvirke Tilbøjeligheden til at skifte Opholdssted af Hensyn til en mulig større Hjælp i en anden Kommune og for at hindre Tilstrømning til Byerne af arbejdsløse fra Landet.

Lovens § 5 indeholder Regler om *Understøttelsesbegøringens Indgivelse* paa dertil af Socialministeren godkendte Skemaer, om *Kontrollen* og om Hjælpens *Udbetaling*, Regler, der svarer til dem, som ved Loven af 19. Oktober 1931 blev fastsat med Hensyn til den midlertidige Arbejdsløshedshjælp. Yderligere findes i denne Paragraf nogle *Klagebestemmelser*. Ifølge disse kan Klager over, at en Kommunalbestyrelse har nægtet Understøttelse, eller over Størrelsen af en tilstaaet Understøttelse tages under Paakendelse af vedkommende Amtmand, for saa vidt et eller flere af Kommunalbestyrelsens Medlemmer forlanger det. Amtmandens Afgørelse kan af Kommunalbestyrelsen indenfor et Tidsrum af 1 Maaned indankes for Socialministeren. For Københavns Vedkommende sker Indankningen direkte til Socialministeren.

At Amtmandens Afgørelse kun af *Kommunalbestyrelsen* kan indankes for Socialministeren, fastsattes i Folketinget efter Indstilling af ovennævnte Udvalgsflertal.

I § 6 findes Regnskabsbestemmelser. Der er her ogsaa aabnet Adgang til at give Kommunerne passende *Forskuud* paa den dem tilkommende Refusion.

En særlig Regel er givet i § 7 for det Tilfælde, at der til en Person, der har opbrugt den ham i Henhold til Loven af 19. Oktober 1931 tilkommende Hjælp, som Følge heraf eller paa Grund af nævnte Lovs Ophør inden denne Lovs Ikrafttræden *har maattet ydes Hjælp af Kommunen*. Saadan Hjælp skal da ikke medføre Fattighjælps Virkninger, medmindre Kommunalbestyrelsen paa Grund af særlige Forhold bestemmer anderledes (denne sidste Afgørelse kan dog indankes for Amtmanden — i København Socialministeren —, hvis Afgørelser er endelige).

Endelig er det i § 8 bestemt, at *Statens samlede Udgifter* til Refusion i Henhold til denne Lov ikke maa overstige 10 Mill. Kr., og at Kommunernes Refusionskrav derfor vil være at nedsætte forholdsmæssigt, saafremt dette kræves for at holde Udgifterne indenfor den nævnte Grænse.

Loven traadte i Kraft straks og gælder indtil 1. Maj 1933.

Refusionsbeløbets Maksimum blev i Folketinget efter Udvalgsflertallets Forslag nedsat fra 12 til 10 Mill. Kr. Ved 2. Behandling oplyste Krag, at Nedsættelsen var sket under Hensyn til Forventningen om, at Kommunerne i udstrakt Grad vilde sætte Arbejde i Gang i Stedet for at give Understøttelse, og i saa Tilfælde reduceres Statens Refusion fra $\frac{2}{3}$ til $\frac{2}{5}$.

Med Hensyn til *Udgifterne* ved Lovens Gennemførelse udtalte Socialministeren ved Lovforslagets Forelæggelse i Landstinget, at de ikke kunde beregnes med tilnærmelsesvis Sikkerhed, men at man ved stedsfundne Undersøgelser var kommet til det Resultat, at hvis Arbejdsløsheden blev af lignende Omfang som i det forløbne Aar, vilde Udgifterne antagelig naa op til 17 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. (ca. 12 Millioner til forsikrede, ca. 5 $\frac{1}{2}$ Million til ikke-forsikrede). Hertil føjede Ministeren, at da Statens Refusion er begrænset til 10 Mill. Kr., er der ikke nogen absolut Garanti for, at Kommunerne faar den fulde $\frac{2}{3}$'s Refusion.

Ved 1. Behandling i *Folketinget* blev Lovforslaget og det dermed sammenhørende Forslag om forlænget vedtægtsmæssig Hjælp til arbejdsløse anbefalet af Einer Jensen (S.) og af Rager (R. V.); sidstnævnte fandt dog Rammerne afstukket snævrere, end han kunde anse det for ønskeligt. Christmas Møller (K. F.) erkendte, at Lovforslagene paa betydningsfulde Punkter viste Hensyntagen til Oppositionens Synspunkter, en Opfattelse, som ogsaa Krag (V.) gav Udtryk, idet han dog fremsatte Ønske om forskellige Ændringer. En Del af disse er omtalt i det foregaaende. Med Hensyn til enkelte andre — om at betinge Adgangen til Understøttelse af, at vedkommende ikke er i Besiddelse af Midler til foreløbigt Underhold, og at give Adgang til at nægte Understøttelse, naar vedkommende er Medlem af en Husstand, som efter Kommunalbestyrelsens Skøn kan paatage sig hans Underhold — oplyste Krag ved 2. Behandling, at Ministeren havde modsat sig disse Bestemmers Optagelse i Loven, men havde givet Tilsagn om at lade dem indgaa i et Cirkulære til Kommunalbestyrelserne. — Geert-Jørgensen (Retsforbundet) udtalte, at hans

Gruppe vilde stille sig afventende overfor Lovforslagene. — Ved 3. Behandling blev Lovforslaget vedtaget enstemmigt med 119 Stemmer. (C. O. Pedersen erklærede paa egne og Svend Niensens Vegne, at de ikke kunde stemme for Lovforslaget, da det var et Led i en Kriselovgivning, som de ansaa for et Fejlgreb).

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget i uforandret Skikkelse enstemmigt med 59 St.

43. Lov om forlænget vedtægtsmæssig Hjælp til arbejdsløse Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 7403—C. Sp. 2129, 2161].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{6}$ (F. Sp. 5172). 1. Beh. $\frac{7}{6}$ (F. Sp. 5222). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se Nr. 40). Betænkning (B. Sp. 2501) afgiven $\frac{18}{6}$. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. $\frac{21}{6}$ (F. Sp. 5406). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (F. Sp. 5448). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1968, jfr. 1959). 2. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1970). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1972). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932.* (Lov-Tid. Nr. 180).

I Bemærkningerne til Forslaget til denne Lov udtales indledningsvis, at der under Forudsætning af, at Regeringsforslaget om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring gennemføres, vil være tilvejebragt et Arbejdsløshedsforsikringssystem, som »i nogenlunde normale Tider skulde være egnet til at løse ogsaa de Opgaver, der frembyder sig under *ekstraordinær* Arbejdsløshed, saaledes at særlige Foranstaltninger under saadanne Forhold fremtidig skulde kunne undgaas, forudsat at de i Forslaget til Lov om offentlig Forsorg foreslaaede Ændringer i den almindelige Forsørgelseslovgivning er gennemført.« Under den nuværende kriseagtige Arbejdsløshed maatte det imidlertid anses for uoverkommeligt for Arbejdsløshedskasserne allerede ved Lovens Ikrafttræden, der forudsattes at blive 1. Oktober 1932, at overtage hele den dem ved den nye Lov paalagte Opgave. Socialministeren foreslog derfor — i Forbindelse med det samtidig stillede Forslag om ekstraordinært Statstilskud til Kommunerne i Anledning af Hjælp til arbejdsløse — gennem særlige Tilskud fra Stat og Kommuner at sætte de Arbejdsløshedskasser, der opretter Krisekasser, i Stand til at yde deres Medlemmer for-

længet vedtægtsmæssig Hjælp i Tiden fra 1. Oktober 1932 til 1. Maj 1933. Herved vilde Kasserne faa en rimelig *Frist til at styrke deres Krisefonds*, saa at der ikke blev tæret paa disse, før der er opsamlet tilstrækkelige Midler.

Forholdet skulde herefter blive det, at arbejdsløse Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser, der er uden Adgang til vedtægtsmæssig Understøttelse, i Tiden indtil 1. Oktober 1932 vil være henvist til at søge den fornødne Hjælp — uden Fattighjælps Virkninger — til deres Underhold hos Kommunerne, medens de, for saa vidt paagældende Arbejdsløshedskasse benytter sig af Adgangen til at forlænge Hjælpen, i Vinteren 1932—33 vil have Adgang til forlænget vedtægtsmæssig Hjælp.

Under Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen blev det ændret paa enkelte Punkter, hvorom nærmere nedenfor, og Loven, som vedtoges samtidig med den nye Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløhedsforsikring (se Nr. 41) og Lov om midlertidigt Statstilskud til Kommunerne i Anledning af Hjælp til arbejdsløse (se Nr. 42), har derefter følgende Indhold:

§ 1. Uanset de i en Arbejdsløshedskasses Vedtægter fastsatte Bestemmelser om Varigheden af den af Kassen ydede vedtægtsmæssige Hjælp skal en Arbejdsløshedskasses Hovedledelse være berettiget til at *forøge Antallet af Kassens Understøttelsesdage* indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder *indtil det dobbelte*, dog at Forlængelsen i intet Tilfælde maa overstige 70 Dage og kun kan have Virkning i Tiden fra 1. Oktober 1932 til 1. April 1933.

En Arbejdsløshedskasses Vedtagelse af at forlænge Dageantallet medfører, at Udbetaling af Krisefondsunderstøttelse først finder Sted, naar vedkommende Medlem har opbrugt det samlede Dageantal.

Ifølge Ministerens Forslag kunde, som alt nævnt, forlænget Hjælp ydes indtil 1. Maj 1933. Den sidste Maaned udgik i Folketinget efter Indstilling af Udvalgets Flertal (Udvalget undtagen Svend Nielsen og C. O. Pedersen).

Bestemmelsen i foranstaaende 2. Stykke er indsat af Hensyn til de 6 Arbejdsløshedskasser, der har oprettet Krisefonds.

§ 2. Et Medlem af en Arbejdsløshedskasse, hvis Ret til Understøttelse *er bortfaldet*, enten fordi han har opbrugt det

i Kassens Vedtægt fastsatte 3—4-aarige Maksimum, eller fordi han ikke har haft Arbejde i det i § 15, Stk. 4, i Loven om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. eller i særlig Vedtægtsbestemmelse foreskrevne Omfang, er, for saa vidt han i øvrigt opfylder Betingelserne for at faa Understøttelse fra Kassen, berettiget til i Tiden fra 1. Oktober 1932 til 1. April 1933 at *oppebære Understøttelse i det Antal Dage, hvormed Kassens vedtægtsmæssige Dageantal er forøget i Henhold til § 1.*

Medens Hjælpen i Henhold til § 1 supplerer den vedtægtsmæssige Understøttelse og derfor som Følge af den fastsatte Tidsgrænse: 1. April efter Omstændighederne vil blive ydet i kortere Tid end det højeste Dageantal, ydes Hjælpen til de i § 2 omhandlede Medlemmer, som er langt daarligere stillet end de understøttelsesberettigede, i det fulde Antal Dage, hvormed det vedtægtsmæssige Dageantal er forøget.

Da Formaalet med Loven er at give Arbejdsløshedskasserne er rimelig Frist til at konsolidere deres Krisefonds, er Retten til Forlængelse af Understøttelsestiden ifølge § 3 *betinget af*, at den paagældende Arbejdsløshedskasse *senest 1. Oktober 1932 har oprettet Fortsættelseskasse* i Henhold til Arbejdsløshedsloven, og at Fortsættelseskassen er bestemt til at træde i Virksomhed senest den 1. Oktober 1933.

Regeringsforslaget indeholdt en Bestemmelse, der bemyndigede Socialministeren til efter Arbejdsdirektørens Indstilling i særlige Tilfælde at indrømme en kortvarig Udskydelse af de nævnte Tidsfrister. Bestemmelsen udgik i Folketinget efter Indstilling af ovennævnte Udvalgsflertal.

I § 4 er det paabudt, at en Arbejdsløshedskasses Udgifter i Henhold til denne Lov skal opføres særskilt i Kassens Regnskab efter nærmere Forskrifter af Arbejdsdirektøren. Ifølge § 6 skal Regnskab være aflagt senest 15. Juni 1933. Regnskabet revideres snarest derefter af Kassens Revisorer og indsendes til Godkendelse af Direktøren, som derefter afgiver Indstilling til Socialministeren om Anvisning af Statens Tilskud.

Reglerne herom og *Refusionsordningen* i det hele findes i § 5. Herefter *refunderer Statskassen 80 pCt.* af en Arbejdsløshedskasses Udgifter i Henhold til denne Lov. Af Statens

Udgifter refunderes $\frac{1}{6}$ af Arbejdsløshedsfonden og $\frac{1}{6}$ af Landets Kommuner i Forhold til det Beløb, hvormed disse bidrager til den ordinære Arbejdsløshedsforsikring for Regnskabsaaret 1932—33.

Efter Indstilling fra Direktøren kan der af Statskassen ydes Arbejdsløsheds-kasserne *Forskud* paa den dem tilkommende Refusion, dog ikke udover $\frac{3}{4}$ af de af vedkommende Arbejdsløsheds-kasse ved Forskudsbegæringens Fremsættelse affholdte Udgifter.

Bestemmelsen om et Bidrag fra Arbejdsløshedsfonden, hvorom Krag udtalte Ønske ved 1. Behandling, blev indsat i Folketinget efter Indstilling af Udvalgsflertallet.

Loven traadte i Kraft straks.

Udgifterne ved Lovens Gennemførelse blev af Socialministeren skønsmæssig anslaaet til ca. $11\frac{1}{2}$ Mill. Kr. under Forudsætning af, at Arbejdsløsheden i Vinteren 1932—33 faar et lignende Omfang som i Vinteren 1931—32. Af dette Beløb vil Staten komme til at udrede de 6 Mill. Kr., Arbejdsløshedsfonden og Kommunerne hver $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. og Kasserne tilsammen 2,3 Mill. Kr.

Lovforslagets 1. Behandling i *Folketinget* foregik sammen med 1. Behandling af Lovforslaget om midlertidigt Statstilskud til Kommunerne i Anledning af Hjælp til arbejdsløse, og angaaende Partiernes Stilling til begge Lovforslag henvises til Omtalen af det sidstnævnte. I Udvalgets Betænkning blev der foruden de foran omtalte Ændringer — om Begrænsning af Tillægshjælpen til Udgangen af Marts, Udeladelse af Dispensationsbeføjelsen i § 3 og Inddragning af Arbejdsløshedsfonden under Refusionsordningen — foreslaaet enkelte redaktionelle Ændringer, alle af Udvalgets Flertal (Udvalget undtagen Svend Nielsen og C. O. Pedersen) med Tilslutning af Socialministeren. Paa de nævnte 2 Medlemmers Vegne erklærede C. O. Pedersen ved 2. Behandling, at de ikke kunde stemme for Lovforslaget, da det var et Led i en Kriselovgivning, som de ansaa for et Fejlgreb. — Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 121 St.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget i uforandret Skikkelse enstemmigt med 59 St.

44. Lov om Ændring i Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2959—C. Sp. 133, 273].

Fremsat i *Folketinget* $13/10$ (F. Sp. 328). 1. Beh. $29/10$ (F. Sp. 1278). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Andersen [Holbæk A.], Helga Larsen, Bresemann, A. C. Mortensen [Skr.], Hauberg [Form.], Ludvigsen, Hinrichsen, Mads Larsen, Sevelsted, Edvard Sørensen, A. Chr. Christensen, Elmquist, Koefoed, Carlsen-Skiødt, Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 291) afgiven $3/12$. (Ordfører: Fr. Andersen [Holbæk A.]). 2. Beh. $9/12$ (F. Sp. 2113). 3. Beh. $11/12$ (F. Sp. 2305). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $16/12$ (L. Sp. 558). 2. Beh. $18/12$ (L. Sp. 565). 3. Beh. $18/12$ (L. Sp. 567). *Loven stadfæstet 12. Januar 1932.* (Lov-Tid. Nr. 2).

Loven har samme Indhold som den tilsvarende, i forrige Rigsdagssamling vedtagne Lov Nr. 150 af 31. Marts 1931 og gaar ud paa, at det i § 13 i Lov Nr. 101 af 29. April 1913 fastsatte Beløb af 250 000 Kr., som aarlig stilles til Raadighed af Statskassen som Bidrag til Kommunernes Tilskud til Hjælpekasserne, forhøjes for Finansaaret 1930—31 til 1 500 000 Kr., hvilket Beløb bliver at fordele i Overensstemmelse med de i ovennævnte Lovbestemmelse fastsatte Regler. Det nævnte Beløb er det samme, som bevilgedes for Finansaarene 1928—29 og 1929—30, medens Tilskuddet i de foregaaende 5 Aar havde været 750 000 Kr.

Det oplystes i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Kommunernes Udgifter til Hjælpekasserne, der i Regnskabsaaret 1927—28 udgjorde ca. 14 Mill. Kr., steg i 1928—29 til 17,9 Mill. Kr. I 1929—30 dalede Udgifterne til ca. 16 Mill. Kr., men er atter i 1930—31 steget, nemlig til ca. 17,25 Mill. Kr.

I Folketingets Udvalg indstillede et *Flertal* (Regeringspartierne) Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, og Venstremindretallet tiltraadte Flertalsindstillingen „ud fra den Betragtning, at Beløbet er ydet af Hjælpekasserne i afvigte Aar, men ønsker samtidig at tilføje, at dette ikke maa opfattes som dannende Præcedens for Fremtiden, saa meget mere, som der nu fra Statens Side ydes saa store Beløb til ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse, ligesom der forventes en snarlig Omordning af Hjælpekassespørgsmaalet i Forbindelse med Oprettelse af Fortsættelseskasser“.

Det *konservative Mindretal* fandt „ikke Tidspunktet egnet til at forhøje Statens oprindelige Tilskud til Hjælpekasserne fra 250 000 Kr. til 1 500 000 Kr., dels fordi Spørgsmaalet om Statens og Kommunernes indbyrdes Forhold i Sociallovgivningen nu er taget op til Drøftelse ved den af Socialministeren forelagte Revision af de sociale Love, dels fordi der for indeværende Aar er bevilget betydelige Beløb til ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse, hvilket i nogen Grad vil aflaste Hjælpekasserne“. Da det oprindelige Beløb imidlertid i en Aarrække har været forhøjet til 750 000 Kr., kunde Mindretallet tiltræde, at dette Beløb ogsaa bevilges for indeværende Aar, og stillede Ændringsforslag herom. Dette forkastedes med 77 Stemmer mod 16, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 82 Stemmer.

Stillingen i *Landstinget* var ligesom i Folketinget, idet de Konservative erklærede ikke at kunne stemme for Loven; denne vedtoges enstemmigt med 50 Stemmer.

45. Lov om Kontingentbetaling paa de kgl. Døvstummeanstalter. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3975 — C. Sp. 121, 449].

Fremsat i *Landstinget* $13/11$ (L. Sp. 414). 1. Beh. $20/11$ (L. Sp. 460). 2. Beh. $25/11$ (L. Sp. 469). 3. Beh. $27/11$ (L. Sp. 473). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $4/12$ (F. Sp. 2009). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Helga Larsen, Sneum [Form.], Bjerring, O. Andersen, M. K. Sørensen, M. F. Mortensen, Jens Jensen [Sekr.], Elna Munch, J. C. A. Larsen, Tange, Inger Gautier Schmit, Søren P. Larsen, Arnth Jensen, Carlsen-Skiødt og Fraenkel). Betænkning (B. Sp. 737) afgiven $25/2$. (Ordfører: Helga Larsen). 2. Beh. $1/3$ (F. Sp. 3441). 3. Beh. $3/3$ (F. Sp. 3547). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 84).

Ved denne Lov nedsættes Betalingen for Ophold og Undervisning for de paa Statens Døvstummeanstalter optagne Elever, herunder de i Børnehave- og Forskoleafdelingen optagne Børn, fra 600 Kr., som har været gældende siden Lov af 22. December 1920, til 500 Kr. aarlig.

Nedsættelsen er foranlediget ved Andragende derom fra en Forældreforening. Det fastsatte Kontingent udredes af Elevens Forsørger eller, hvis denne er ubemidlet, af Amtsfattiggassen eller af Kommunekassen i den Købstad, hvor det

døvstumme Barn har Ophold paa det Tidspunkt, da det indkaldes til Anbringelse paa Døvstummeanstalt.

Betalingen udgør kun en mindre Del af det Beløb, som Udgiften til et Barns Ophold og Undervisning paa Anstalten andrager. De samlede Driftsomkostninger pr. Elev for de 4 Døvstummeanstalter har i Regnskabsaarene 1925—26 til 1930—31 andraget henholdsvis 2 995, 2 805, 2 838, 2 566, 2 685 og 2 618 Kr.; heraf har Staten udredet det Beløb, hvormed Udgiften overstiger 600 Kr. Paa Finanslov for 1931—32 er der til de 4 Døvstummeanstalter bevilget et samlet Statstilskud paa 606 440 Kr.

Med Hensyn til de økonomiske Konsekvenser af Loven oplystes, at da der paa Anstalterne findes ca. 335 døvstumme Børn, paa hvilke det heromhandlede Kontingent finder Anvendelse, vil en Nedsættelse paa 100 Kr. pr. Elev medføre en Forhøjelse af Statstilskuddet paa ca. 33 500 Kr. Den allervæsentligste Del af denne Kontingentnedsættelse vil komme Kommunerne til gode, idet disse betaler for den langt overvejende Del af Eleverne; pr. 31. Marts 1931 var der kun anbragt 11 Børn for privat Regning.

Lovforslaget blev i Folketinget henvist til et Udvalg, der tillige behandlede Lovforslaget vedrørende blinde Børns Undervisning, og dette rettede Spørgsmaal til Socialministeren om Forholdet mellem Udgifterne pr. Elev paa Blinde- og Døvstummeanstalterne henholdsvis for Ophold og Undervisning, hvilke Spørgsmaal besvaredes. Udvalget indstillede derefter de to Lovforslag til Vedtagelse uforandret, idet det tilføjede at det »gaar ud fra, at Myndighederne overfor de Familier, der betaler for de paa Anstalterne anbragte Børn, vil tage Hensyn til disse Familiers økonomiske Forhold, særlig hvor een af Forældrene — eller begge Forældrene — er blevet paavirket af Børnenes Abnormiteter, hvad Erfaringen desværre ofte viser er Tilfældet, idet Børnenes manglende fysiske Udvikling ogsaa kan komme til at paavirke Forældrenes Helbredstilstand, baade sjælelig og legemlig. Ligeledes gaar Udvalget ud fra, at Forældre, der er saa uheldigt stillet, at de skal have flere end eet Barn paa Anstalterne, bør betale et mindre Kontingent pr. Barn end de Forældre, der kun har eet Barn, som skal anbringes paa en af Anstalterne.«

46. Lov om Ændring i Lov Nr. 57 af 31. Marts 1926 om blinde Børns Undervisning. (Socialminister Steincke). [A. Sp. 3979—C. Sp. 123, 451].

Fremsat i Landstinget ^{13/11} (L. Sp. 415). 1. Beh. ^{20/11} (L. Sp. 464, jfr. 460). 2. Beh. ^{25/11} (L. Sp. 470). 3. Beh. ^{27/11}

(L. Sp. 475). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{4}{12}$ (F. Sp. 2009). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Kontingentbetaling paa de kongelige Døvstummeanstalter (se Nr. 45). Betænkning (B. Sp. 737) afgiven $\frac{25}{2}$. (Ordfører: Helga Larsen). 2. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3444, jfr. 3441). 3. Beh. $\frac{3}{3}$ (F. Sp. 3548). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 85).

Ved nærværende Lov nedsættes Betalingen for blinde Børns Ophold og Undervisning paa Statens Blindeinstitutter fra 600 Kr., der fastsattes ved Loven af 1926, til 500 Kr. aarlig, at regne fra 1. April 1932.

Med Hensyn til *Motiveringen* for Nedsættelsen henvises til Bemærkningerne under foregaaende Sag.

Driftsomkostningerne pr. Elev for de to Blindeinstitutter udgjorde i Regnskabsaarene 1925—26 til 1930—31 henholdsvis 2 944, 2 694, 2 675, 2 824, 2 810 og 2 792 Kr.

For saa vidt angaar *de økonomiske Konsekvenser* af Loven, bemærkes, at da der paa de 2 Blindeinstitutter findes ca. 215 blinde Børn, paa hvilke det heromhandlede Kontingent finder Anvendelse, vil en Nedsættelse paa 100 Kr. pr. Elev medføre en Forhøjelse af Statstilskuddet til disse Institutter paa ca. 21 500 Kr., der væsentlig kommer Kommunerne til gode, idet disse betaler for den langt overvejende Del af Eleverne.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

47. Lov om Ændringer i Lov Nr. 100 af 29. Marts 1924 om Forsørgelse af militære Invalider og saadannes efterladte i de sønderjydske Landsdele. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 5739—C. Sp. 1539, 1967].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{15}{1}$ (L. Sp. 687). 1. Beh. $\frac{27}{1}$ (L. Sp. 848). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Marie Christensen, Henriette Crone, A. P. Hansen, Jens Høyer, Jepsen Christensen [Form.], Oluf Jensen, Lausten, Lewinsky, Jørgen Møller, Nedergaard, Stegger Nielsen, P. C. Petersen, Schaumann og Simonsen). Betænkning (B. Sp. 2275) afgiven $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1645). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1653). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4838). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4902). 3. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4913). *Loven stadfæstet 4. April 1932*. (Lov-Tid. Nr. 119).

Anledningen til Revision af denne Lovgivning har været gentagne Henvendelser fra »Foreningen af Krigsbeskadedes og Faldnes Efterladte«. Foreningens Krav var meget vidtgaaende. Der var saaledes stillet Forslag om at faa de midlertidige Tillæg beregnet i Lighed med Tjenestemændenes Reguleringstillæg — en Merudgift paa 72 000 Kr. Endvidere var der stillet omfattende Krav om *Børnetillæg*, om væsentlige Forhøjelser af *Enkeforsørgelses- og Borneforsørgelsesbeløb* og om *Affindelses-sommer* ved Indgaaelse af nyt Ægteskab, desuden ogsaa Optagelse af Sager, der er afgjort i Aarene 1920—24, en Række Krav, der tilsammen vilde koste mere end 1 Mill. Kr. om Aaret. Endelig skal nævnes, at man ønskede at bevare *det i Lovens § 44 omhandlede Tillæg**), der var faldende, fra 180 Kr. det første Aar, med 24 Kr. aarlig, som konstant Tillæg, hvilket vilde medføre en Merudgift paa ca. 408 000 Kr.

Invalidenævnet har beregnet den Merudgift, der vilde fremkomme, saafremt Krigsinvalidernes Ændringsforslag var blevet fulgt uden Begrænsninger, til i alt ca. 1 600 000 Kr., hvoraf dog ca. 320 000 Kr. var en Udgift een Gang for alle.

En saadan Merudgift kunde Regeringen ikke gaa med til, om end Afvisningen ikke er sket af finansielle Hensyn alene. *Ministeren* havde maattet indskrænke sig til at foreslaa en *Række Smaaforbedringer*, som Foreningen havde ønsket, og som i alt beløber sig til ca. 60 000 Kr. aarlig. Hertil sluttede *Rigsdagen* sig, idet Lovforslaget vedtoges i begge Ting med *kun et Par Ændringer* af Landstinget (se herom nedenfor).

Af *Lovens mange Ændringer*, der, som nævnt, hver for sig ikke er vidtrækkende og mere vedrører Detailler, skal nævnes følgende:

Det skal fremtidig være uden Betydning, hvornaar *Indfødsret* er erhvervet. Der skal ogsaa ydes Hjælp til dem, som er blevet Invalider under *Internering i neutral Lejr*. — Det bestemmes dernæst, at der ikke kan foretages *Efter-Undersøgelse* af Invaliditetens Omfang senere end til Invalidens *55de Aar*. Der har været megen Utilfredshed med Reglerne om Efter-Undersøgelse, og derfor vedtog man i *Landsstinget* yderligere at fritage de saakaldt *sværtbeskadede*, som har en Invaliditet af *over 40 pCt.*, for overhovedet at blive

*) Dette Tillæg, der afvikles i Løbet af $8\frac{1}{2}$ Aar fra Ikrafttræden af Loven af 1924 at regne, var givet, for at Overgangen fra de tidligere Satser for Invalideforsørgelse til de ved Loven af 1924 indførte kunde ske lempeligt.

underkastet Efter-Undersøgelse. — Endvidere er indført en retfærdigere Beregning i de Tilfælde, hvor en Invalid ved *Militærtjeneste* har faaet en allerede bestaaende Invaliditet forværret. — Alle *Blinde-Invalider* og visse andre vil fremtidig faa det særlige Tillæg paa 50 pCt. efter Lovens § 8. — Der vil kunne ydes *Sygehjælp* efter § 16, ogsaa efter at en Kapitalisering af Renten har fundet Sted. — Der sker en Lempelse i visse *Fradragsregler*, en Udvidelse af Adgangen til at yde *Begravelseshjælp* og *Forskud* paa Renten, en gunstigere *Omregning* af Forsørgelsen i Tilfælde af Anstaltsbehandling, en Lettelse med Hensyn til visse *Tidsfrister* ved Ægteskab eller Dødsfald og en Omregulering af *Forældre-forsørgelsen*. — Det er desuden fastsat, at *Medlemsantallet* i *Invalidenævn* og *Invalideraad* skal udvides med henholdsvis 2 og 1 (fra 3 og 4 til 5 Medlemmer*), saaledes at Krigsinvaliderne kan faa 2 Repræsentanter i begge disse Raad.

Endelig kan nævnes, at det paa Foranledning af *Landstinget* er bestemt, at *forskudsvis Udbetaling af Renten* ogsaa skal gælde *Enker* efter faldne i Verdenskrigen. — Derimod *udgik* i *Landstinget* en Bestemmelse om, at *ugifte Kvinder*, der har Børn, hvis Fader er faldet i Krigen, skulde stilles lige med Enker.

Socialministeren udtalte i Slutningen af sin Forelæggelsestale i Folketinget (Sp. 4841): »Dette er det væsentligste af de Ønsker, Regeringen har ment i Øjeblikket at kunne imødekomme. Et lignende Antal, omtrent 25, har man ikke kunnet tiltræde. Det vilde føre for vidt at gennemgaa alle disse Detail-Spørgsmaal, som heller ikke har nogen politisk Betydning, og derfor skal jeg endnu kun gøre den Bemærkning, at ligesom visse Regler og Forbedringer er foreslaaet under Hensyn til de Principper eller Regler, som findes udtrykt i den danske Sociallovgivning eller i Forslaget til Social-Reform, saaledes er omvendt ogsaa andre blevet afvist, netop fordi de grunder sig i Synspunkter, der er i Strid med den øvrige danske Lovgivning eller med Social-Reform-Forslaget.«

*) *Et Ønske fra Landstingsudvalget* om, at Invalidenævnets 5 Medlemmer ikke maatte blive dyrere end 4 Medlemmer som af Ministeren oprindeligt foreslaaet, turde *Ministeren* ikke uden videre love at opfylde, men hvis det var muligt, skulde han sørge for, at Honorarerne nedsattes.

48. Lov om Ændringer i Lov Nr. 544 af 4. Oktober 1919 om Tilsyn med Dampkedler paa Landjorden. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2395—C. Sp. 1547, 1967].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 11). 1. Beh. $7/10$ (L. Sp. 89). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Christensen, Johs. Clausen, Jens Høyer, M. C. Jensen, Kr. Johansen, Laurits Knudsen, Laursen [Form.], Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Rs. Nielsen, P. C. Petersen, Rasmus Rasmussen, Stensballe, Tvede [Form.] [efter hans Død, fra $20/10$: Schaudmann] og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 2271) afgiven $22/3$. (Ordfører: Laursen). 2. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1648). 3. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1653). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1/4$ (F. Sp. 4848). 2. Beh. $2/4$ (F. Sp. 4903). 3. Beh. $2/4$ (F. Sp. 4913). *Loven stadfæstet 4. April 1932.* (Lov-Tid. Nr. 121).

Loven ændrer Dampkedelloven af 4. Oktober 1919 paa 4 Omraader:

- 1) Betingelserne for at opnaa *Adgang til Kedelpasning*,
- 2) *Tilsyn* med de *Staten tilhørende Dampkedler*, 3) *Grænsen for Damptrykket* i de Kedler, til hvis Pasning der kræves Certifikat, 4) *Tilsynets Hyppighed*.

ad 1. Adgangen til at passe de i Dampkedellovens § 7 nævnte Dampkedler har hidtil været betinget af, at vedkommende har bestaaet enten den saakaldte *Maskinpasserprøve* eller den saakaldte *Kedelpasserprøve*. Om Adgangen til at indstille sig til denne sidste Prøve bestemmes det i Dampkedellovens § 8 c, at Personer, der »i mindst 2 Aar har faaet faglig Uddannelse i et Værksted, hvor der forfærdiges eller istandsættes Dampkedler eller Dampmaskiner«, er berettigede dertil. Denne Bestemmelse er imidlertid ikke fyldestgørende — navnlig ikke naar man ser hen til den store Vækst i Antallet af Dampkedelanlæg paa Landjorden og de mere og mere komplicerede Former —, idet den faktisk kan give en Person, der vel har Kendskab til en Dampkedels *Indretning*, men som ingen Sinde har *prøvet at passe* denne eller deltaget i Pasningen deraf, Adgang til at faa meddelt Certifikat som Kedelpasser og dermed til paa egen Haand at passe de allerstørste Kedelanlæg paa Landjorden. — Dampkedellovens hidtidige Formulering fører endvidere til, at Maskinværksteder, der er godkendt som Uddannelsessteder til Maskinpasserprøven og Maskinisteksamen, ikke kan anerkendes til Kedelpasserprøven, hvilket ofte har forekommet vedkommende

Aspiranter uforstaaeligt, idet Personer, som har bestaaet Maskinpasserprøven eller Maskinisteksamen, efter Lovens nuværende Ordlyd uden videre har Ret til at faa udfærdiget Kedelpasser-Certifikat.

Det af Socialministeren fremsatte Forslag tog da Sigte paa at *ophæve* det ovenfor gengivne Punkt c. i Dampkedellovens § 8 samt at give Adgang til at lade Beskæftigelse paa et til Maskinpasserprøven godkendt Maskinværksted paa nærmere angiven Maade træde i Stedet for en Del af den Tid, hvori vedkommende skal have passet eller deltaget i Pasningen af Dampkedler efter § 8, Punkt a. og b.

De i det foregaaende anførte Betæneligheder med Hensyn til de paagældendes Kvalifikationer som adgangsberettigede til Kedelpasserprøven gælder dernæst i mindst lige saa høj Grad de Personer, som har bestaaet *Maskinpasserprøven*, og som (jfr. ovenfor) hidtil har været berettigede til *uden videre* at faa udfærdiget Kedelpasser-Certifikat. Derimod kan disse Personer anses for at være i Besiddelse af de fornødne Kvalifikationer som Kedelpassere, naar de efter bestaaet Maskinpasserprøve har erhvervet sig *Sønæringsbevis* som Maskinpasser, idet Udfærdigelsen af et saadant Bevis er betinget af, at vedkommende godtgør at have haft en vis Praksis ved Dampkedler i Skibe.

Desuden havde Ministeriet fundet det naturligt og forsvareligt at udvide Adgangen til at faa udstedt Kedelpasser-Certifikat til at gælde *dels* Personer, der har bestaaet enten den almindelige *Maskinisteksamen* eller den afsluttende *Eksamen for Maskinkonstruktører* ved en statsanerkendt teknisk Skole, *dels polytekniske Kandidater* med Uddannelse som *Maskin- eller Elektroingeniører*.

I Overensstemmelse hermed foreslog Socialministeren de Krav med Hensyn til forudgaaende Uddannelse, der er opstillet i Dampkedellovens § 7 som Betingelse for at opnaa Certifikat som Kedelpasser, ændret derhen, at vedkommende

»*enten* er i Besiddelse af Sønæringsbevis som Maskinpasser *eller* har bestaaet en af følgende Prøver eller Eksaminer: den i næste Paragraf omhandlede Kedelpasserprøve, den almindelige Maskinisteksamen, den afsluttende Eksamen for Maskinkonstruktører ved en statsanerkendt teknisk Skole og den afsluttende Eksamen for Maskin- eller Elektroingeniører ved Polyteknisk Lærestalt.«

ad 2. Ifølge Dampkedellovens § 26 er Lovens Bestemmelser hidtil ikke kommet til Anvendelse paa de *Staten tilhørende Dampkedler*, hvad der i Praksis har medført, *dels* at den daglige Pasning af visse af Statens Kedler er overladt til ukvalificerede Kedelpassere, *dels* at Tilsynet med Kedlerne flere Steder af de ansvarlige Myndigheder, som ikke har det fornødne sagkyndige Personale, mod Betaling er overladt en Fabrikinspektør som den formentlig mest sagkyndige. Under Hensyn til det urimelige heri, og da Ministeriet i det hele maatte anse det for rigtigt, at Statens Kedler, baade hvad Tilsyn og Pasning angaar, normalt underkastes samme Regler som private Kedler, er § 26, 1. og 2. Stykke, nu blevet ændret til følgende Ordlyd: ;

»For de Staten tilhørende Kedler samt for de til private Jernbaners rullende Materiel henhørende Kedler kan Socialministeren tilstaa Undtagelse fra de i denne Lovs Afsnit III og IV samt § 25 givne Bestemmelser, for saa vidt der skønnes at være truffet betryggende Foranstaltninger paa anden Maade.«

Denne Bestemmelse træder først i Kraft den 1. Oktober 1932, medens Lovens almindelige Ikrafttrædelsesdag er 1. April 1932, og inden den 1. September 1932 skal da Statsinstitutioner ligesom private Jernbaneselskaber enten indsende Andragende til Socialministeren om Undtagelse (i Henhold til foranstaaende Bestemmelse) eller indsende Anmeldelse af de under Institutionen hørende Kedler til vedkommende Fabrikinspektør.

Det er Tanken at holde de af *Hæren* og *Flaaden* samt af *Statsbanerne* benyttede Dampkedler udenfor Fabriktilsynets Kontrolomraade (Dampkedellovens § 25) og at overlade disse Institutioner paa eget Ansvar at lade Kedlerne underkaste de fornødne Trykprøver og Besigtigelser (Dampkedellovens Afsnit IV), ligesom de ogsaa undtages fra Dampkedellovens Bestemmelser om Kedelpasning (Afsnit III). De af de øvrige Statsinstitutioner — herunder Statens Vandbygningsvæsen, Fyrvæsen, Hospitaler, Skoler og Teatre — benyttede Kedler skulde derimod gaa ind under det almindelige Kedeltilsyn.

ad 3 og 4. De i det foregaaende omtalte Ændringer i Dampkedelloven blev, som nævnt, foreslaaet af Socialministeren, og de vedtoges uforandret. Men hertil kom under

Sagens Behandling i Rigsdagen endnu to Ændringer, hvortil Initiativet blev taget af *Landstingets Udvalg*.

Den ene af disse Ændringer gaar ud paa at *forhøje Grænsen for Damptrykket* i de Kedler, til hvis Pasing der kræves Certifikat, *fra 8 til 10 kg pr. cm²*.

Ved den anden Ændring sker der en *Begrænsning af de hyppige Tilsyn*, idet Dampkedellovens § 21 har faaet følgende Affattelse:

»I Løbet af hver 4-aarige Periode mellem 2 Hovedsyn skal efter de nærmere af Socialministeren derom givne Forskrifter enhver det offentlige Tilsyn undergiven Dampkedel, der lader sig befare indvendig, efter stedfunden Kedelrensning underkastes 2 Besigtigelser indvendig og udvendig af Fabrikinspektøren eller den, som af Arbejds- og Fabriktilsynet maatte blive antaget dertil. For saa vidt det efter Tilsynets Skøn kan ske uden uforholdsmæssig Udgift og Ophold for Tilsynet, kan Kedelejereren kræve, at den ene af disse Besigtigelser foregaar i Forbindelse med et Hovedsyn.

Dampkedler, der ikke lader sig befare indvendig, skal besigtiges indvendig i Forbindelse med de 4-aarige Hovedsyn.

Resultatet af Besigtigelsen indføres i Tilsynsbogen, og Rigtigheden af det indførte attesteres ved Underskrift af den, der har foretaget Besigtigelsen.«

Herefter skal det indvendige Syn i Stedet for 3 Gange fremtidig kun foregaa 2 Gange i Løbet af en 4-aarig Periode, idet det ene af de indvendige Syn kan falde sammen med Hovedsynet. For Kedler, der ikke er tilgængelige indvendig, slipper man endda helt for de Syn, der hidtil er foregaaet aarligt, saa at der kun skal være Trykprøve een Gang hvert 4. Aar.

Medens Socialministeren havde kunnet tiltræde de her nævnte Ændringer, oplyses det i Betænkningen, at Ministeren havde ment af finansielle Grunde absolut at maatte afvise Ønsker om Nedsættelse af Gebyrerne for Trykprøver, ligesom Ministeren ikke havde kunnet gaa med til en Forhøjelse af Grænsen for Hedefladens Størrelse under Hensyn til de økonomiske Virkninger for Kedelpasserstanden og Følgerne i sikkerhedsmæssig Henseende.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

49. Lov om Tilvejebringelse af en fælles Vej- og Jernbanebro dels over Storstrømmen m. v., dels over Oddesund. (Minister for offentlige Arbejder *Fris-Skotte*). [A. Sp. 5171—C. Sp. 651, 1519].

Fremsat i *Folketinget* $16\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2327). 1. Beh. $14\frac{15}{1}$, (F. Sp. 2603 og 2665). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bjerring, Andreasen [Næstved], Knud Hansen, Hartvig Frisch [Form.], Marinus Sørensen, S. Munk, A. M. Hansen [Sekr.], Steen, Tange, Vejen, Kr. Kristensen, Kjærgaard-Jensen, Elgaard, Drachmann og Larsen-Badse). Betænkning (B. Sp. 1553) afgiven $11\frac{1}{3}$. (Ordfører: Bjerring). 2. Beh. $12\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4011). 3. Beh. $14\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4021). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $17\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1339 og 1374). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen [Sekr.], Frøkjær, Gisselbæk, A. P. Hansen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Oluf Jensen [Form.], Jeppesen [Drusebjerg], Laurits Knudsen, N. K. Kristensen, Thomas Larsen, Lewinsky, Ch. Petersen, Stensballe og Stumph). Betænkning (B. Sp. 2251) afgiven $22\frac{1}{3}$. (Ordfører: Oluf Jensen). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1610). 3. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1633). *Loven stadfæstet 8. April 1932.* (Lov-Tid. Nr. 115).

Loven, der vedtoges i den Skikkelse, hvori den blev forelagt, bemyndiger Ministeren for offentlige Arbejder til for Statskassens Regning at lade opføre en fælles Vej- og Jernbanebro over henholdsvis Storstrømmen og Oddesund i Forbindelse med forskellige Vej- og Baneanlæg m. v., ligesom en ny *Masned Sundbro* vil blive opført.

I. Storstrømsbroen.

Ved dette Broanlæg opnaar man en Tidsbesparelse paa 40—50 Minutter for Ekspres- og Hurtigtogenes Vedkommende. For Godsbefordringens Vedkommende vil Tidsbesparelsen blive endnu større, idet den Tid, der nu medgaar til Ombordsætning paa Færgerne og Rangering paa begge Sider af Overfarten, for Fremtiden undgaas. Dette sidste vil være af særlig Betydning for Eksporten af Landbrugsvarer. — I øvrigt fremgaar det af de givne Oplysninger, at de korteste Rejsetider fra København via Padborg til Byer i Vesteuropa — selv efter at Lille Bælts Broen er taget i Brug — vil udgøre $1\frac{1}{2}$ —3 Timer mere end tilsvarende Tider via Gedser.

Et Forslag til Anlæg af en Jernbanebro over Storstrømmen har tidligere været forelagt Rigsdagen, første Gang i Aarene

1908—09 og 1909—10, da Forslaget ved en Afstemning i Folketinget faldt med 49 Stemmer mod 49. Sidste Gang, i Aarene 1916—17 og 1917—18, da Forslag om Broen forelagdes sammen med adskillige andre Statsbaneanlægsforslag, vedtog Folketinget — den 28. September 1917 — at bygge en Højbro over Storstrømmen (hidtil havde der fra Statsbanerne kun været stillet Forslag om en Lavbro), medens man i Lands-tinget, hvor man i øvrigt stod delt mellem en Højbro og en Tunnel, lod Storstrømsbroen glide ud af Lovforslaget med den Motivering, at da det for Tiden, det vil sige under Verdenskrigen, ikke var muligt hverken at bygge en Højbro eller Tunnel, burde Spørgsmaalet udgaa til senere Afgørelse.

Siden da er — oplyses det i Bemærkningerne til Lovfor-
slaget — Interesserne for Tilvejebringelse af en Brofor-
bindelse mellem Sjælland og Falster i meget væsentlig Grad
forrykket som Følge af den stadig voksende Automobiltrafik.
Der er saaledes i de seneste Aar med stedse større Vægt saavel
fra visse Motororganisationers Side som fra førende Kredse
indenfor Handel og Industri slaaet til Lyd for et Broanlæg.
Automobiltrafikken mellem Landsdelene er da ogsaa stadig
stigende. I 1927—28 overførtes med Statsbanefærgerne paa
Masnedøoverfarten ca. 7 500 Motorkøretøjer, og dette Antal
var fordoblet i 1930—31. I sidstnævnte Aar overførtes med
de 3 bestaaende Færgeforbindelser mellem Sjælland og Falster
ca. 45 000 Motorkøretøjer. Samme Antal var naaet ved Lille-
bælt i 1924—25, og Antallet her var allerede i 1930—31 vokset
til ca. 100 000. — Hvad *Jernbanetrafikken* angaar, har saavel
Antallet af overførte Personer som af Tons Gods, bortset fra
Uregelmæssigheder i Krigs- og Efterkrigsaaarene, været jævnt
stigende. I de 28 Aar, der er forløbet, siden Dampfærgefor-
bindelsen Gedser—Warnemünde aabnedes, er det aarlige Per-
sonantal, der passerer Storstrømmen, steget fra ca. 180 000
til ca. 420 000 og Tonsantallet fra ca. 110 000 til ca. 370 000.
(Over Gedser—Warnemünde befordredes i 1930—31 168 405
Personer, og Tonsantallet var 232 488). Brospørgsmaalet har
derfor fremdeles Betydning for Statsbanerne i Konkurrencen
om Trafikken saavel paa Udlandet som mellem Landsdelene,
idet en Forbedring af Rejsehastigheden og Bekvemmeligheden
vil bedre Statsbanernes Stilling i denne Konkurrence, der
yderligere vil skærpes ved de Forbedringer, der planlægges
paa Trelleborg—Sassnitz-Ruten, hvor man paatænker at er-
statte Færgeforbindelsen mellem Rygen og det tyske Fast-
land med en fast Forbindelse.

Statsbanerne havde derfor paa ny taget Sagen op til
Overvejelse for at undersøge Muligheden for at gennemføre
Broanlægget som en *Fællesbro* for Vej og Jernbane. Under
disse Overvejelser undersøgte man ogsaa Spørgsmaalet om

Bygningen af en Tunnel i Stedet for Bro. Tunnelanlægget vilde dog blive ca. 20 Mill. Kr. dyrere, ligesom Ventileringen vilde blive vanskelig. Da endvidere, som nævnt, Broen er i høj Grad paakrævet af Hensyn til Automobiltrafikken, foreslog man nu en Højbro, der altid vil kunne befares. Det af Statsbanerne udarbejdede Projekt, der mentes at frembyde den under Hensyn til Skibsfart, Vej- og Jernbanetrafik gunstigste Løsning for en ikke uoverkommelig Anlægsudgift, og som danner Grundlaget for Loven, gaar herefter i Hovedtrækkene ud paa følgende:

Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til for Statskassens Regning

at lade opføre en *Højbro over Storstrømmen* samt en *Lavbro* med Klåpfag over *Masnedsund*, begge fælles for *Landevej og enkeltsporet Jernbane*,

at lade foretage de *Forlægninger og Anlæg af Jernbaner* paa Sjælland, Masnedø og Falster, der er nødvendige for at bringe de nævnte Broanlæg i Forbindelse med Landets bestaaende Banenet, samt de som Følge af Jernbane- og Stationsforlægningerne nødvendige *nye Vejanlæg* eller *Ændringer* af bestaaende,

at lade opføre en *ny Fællesstation* for Vordingborg og Masnedsund samt en *ny Station* i Tilslutning til Baneforlægningen paa *Falster*

samt efter Udførelsen af de nævnte Anlæg

at lade *nedlægge Færgefarten Masnedø—Orehoved* med tilhørende Færgehavne og *de nuværende Stationer* i Vordingborg, Masnedsund, Masnedø og Orehoved tillige med Nyskole Trinbræt.

Storstrømsbroens Linieføring og Konstruktion. Broen tænkes lagt i en Linie Øst for de nuværende Færgehavne ved Masnedø og Orehoved omtrent vinkelret paa Kystlinierne, væsentlig svarende til den i Forslagene af 1908—09 omtalte østlige Brolinie. Broen udføres med tre store Gennemsejlingsaabninger og en fri Gennemsejlingshøjde af mindst 26 m paa en Bredde af ca. 120 m i den midterste Aabning og af ca. 25,5 m paa en Bredde af ca. 90 m i hver af de to Sideaabninger. Denne Højde er fastsat paa Grundlag af en af Statsbanerne gennem 12 Maaneder foretagen Tælling og Maaling af samtlige Skibe, der har passeret Storstrømmen, idet Maalingerne har vist, at ca. 98 pCt. af de i eet Aar forbisejlende ca. 15 000 Skibe vil kunne sejle under en Bro med 26 m fri Højde. Under Hensyn

til de meget betydelige Merudgifter, der vilde være forbundet med en yderligere Løftning af Broen — saaledes ca. 7 Mill. Kr. for en Forøgelse op til Lille Bælts Broens Højde, 33 m —, har man ment det forsvarligt at henvise de godt 2 pCt. af Skibene til enten at stryge deres Topstænger eller at sejle Syd om Falster. — Broen begynder paa Masnedø ca. 100 m indenfor Strandkanten og slutter ca. 400 m udenfor Falsters Kyst, fra hvilket Punkt Broen ved en Dæmning forbindes med Land. Broens Totallængde vil herefter andrage ca. 3 300 m (ca. 3 Gange Lille Bælts Broens Længde). — De tre Gennemsejlingsfag er lagt omtrent i den Sejlrende, der i Øjeblikket er afmærket ved Bogø Fyrs hvide Lys, og er tænkt udført med Spændvidder paa henholdsvis ca. 130—160—130 m. Den bærende Hovedkonstruktion i Gennemsejlingsfagene er udformet som To-Charnierbuer i Staal. — Paa begge Sider af Gennemsejlingsfagene udføres Broen som en Række mindre Buefag med Spændvidder fra 80 m til 40 m aftagende mod Land samtidig med Brohøjden. Den bærende Hovedkonstruktion for alle disse Rampefag er tænkt udformet som Buer af Jernbeton under Brobanen, der understøttes paa Buerne ved Hjælp af lodrette Søjler. Disse saavel som Brobanen paatænkes udført af Jernbeton. — Samtlige Bro piller er paaregnet udført som massive Betonkonstruktioner, hvis Fundamenter føres et passende Stykke ned i bæredygtig Grund.

Masnedundsbroens Linieføring og Konstruktion. En Højbro over Storstrømmen nødvendig, at Jernbanebroen over Masnedund lægges væsentligt højere end den nuværende Bro, og dette i Forbindelse med Ønsket om ogsaa over Sundet kun at have een Bro fælles for Jernbane og Vej*) har medført, at der over Masnedund bygges en ny *Klapbro* beliggende ca. 100 m Vest for den nuværende Jernbanebro. Denne Bro faar en Totallængde af ca. 200 m. Broen faar i Midten et Klapfag med 25 m fri Gennemsejling og paa hver Side af dette to faste Brofag, hvert med ca. 35 m Spændvidde. Den fri Højde under Broen bliver væsentlig større end under den nuværende Bro. Beliggenheden af det omtalte Klapfag bestemmes saaledes, at Besejlingen fra Vest af Masnedund Havn kan oprettholdes i Byggeperioden. Den bærende Hovedkonstruktion for

*) Grunden til, at man ikke foreslaar den nuværende Jernbanebro over Masnedund bevaret og en ny Vejbro bygget over Sundet andetsteds, er blandt andet den, at Drift og Betjening af een fælles Klapbro vil blive ca. 25 000 Kr. billigere pr. Aar end Drift af 2 bevægelige Broer, og denne Besparelse forrenter et Beløb, der i alt væsentligt svarer til Merudgiften ved Bygning af en ny Fællesbro i Forhold til en ny Vejbro.

hele den nye Bro er paaregnet udført i Staal. De fire Strømpiller tænkes udført af Beton.

Om *begge Broer* gælder, at de udføres med eet Jernbanespor, en 5,6 m bred Kørebane (maalt mellem Kantstenene) samt et Fortov.

Vejordningen udføres saaledes, at der for den gennemgaaende Trafik skabes en ny Omkørselsvej — i naturlig Tilknytning til de bestaaende Hovedlandeveje til Vest- og Østsjælland — Vest om Vordingborg-Masned Sund udenom disse Byers tætte Bebyggelse, hvorved ogsaa opnaas, at Krydsning af Jernbaner sker gennem en Viadukt. Brovejen udføres overalt med en Maksimalstigning paa 33⁰/₁₀₀. — Paa Falster tilsluttes Brovejen naturligt Vejen til Orehoved, idet Banelinien forlægges paa en kortere Strækning.

Med Hensyn til de udenfor de to Broer liggende Dele af Brovejen med tilhørende Forbindelsesveje bemærkes, at Præstø og Maribo Amtskommuner har erklæret sig villige til — mod af Motorafgifterne til særlige Vejarbejder at erholde et Tilskud paa Halvdelen af Udgifterne — at overtage Tilvejebringelsen af de i de paagældende Amter liggende Dele af disse Vejanlæg, dog saaledes, at de udføres ved Foranstaltning af Statsbanerne, der ogsaa foranlediger foretaget de dertil fornødne Arealerhvervelser, men efter Anlæggenes Fuldførelse vedligeholdes af de respektive Kommuner, dog med Undtagelse af de for Vej og Jernbane fælles Jorddæmninger. Vejudgifterne er anslaaet til 2 970 000 Kr.

Baneanlægene. Sammendragningen af de tre Stationer: Vordingborg, Masned Sund og Masnedø Stationer til een fælles Station, beliggende ca. 400 m Syd for den nuværende Vordingborg Station, sker dels, fordi de tre tætliggende Stationer er en Hindring for en hurtig Afvikling af Toggangen, dels spares derved Driftsudgifter, ligesom en Ombygning af Masned Sund Station alligevel havde været nødvendig som Følge af Banens Løftning op mod Storstrømsbroen. I øvrigt vil den nye Fællesstation ligge centralt og muligøre en skinnfri Krydsning med Hovedgaderne i Byerne. — Kallehavebanen føres fremtidig ind til den nye Vordingborg Station. Denne forbindes ved en særlig Havnebane med Masned Sund Havn og Godsstation, der tænkes bevaret. — Dobbeltsporet paa Sydbanen vil ende ved Vordingborg nye Station, medens de to Broer bygges enkeltsporet. Hvad angaar Spørgsmaalet, om man allerede nu skulde forberede 2. Spor ved Udbygning af Storstrømsbroens Piller m. m., oplyses, at Merudgiften her ved vilde andrage ca. 4,2 Mill. Kr. Den senere Udbygning til Dobbeltspor vil koste yderligere ca. 5,3 Mill. Kr., i alt ca. 9,5 Mill. Kr. Saafremt 2. Spor ikke forberedes som angivet, maa man, hvis Dobbeltspor senere skulde vise sig nødvendigt,

bygge en ny enkeltsporet Bro ved Siden af Fællesbroen, og Udgiften dertil vil andrage ca. 15,0 Mill. Kr., altsaa ca. 5,5 Mill. Kr. mere. Da Forrentningen af den ovennævnte Merudgift paa 4,2 Mill. Kr. i Løbet af ca. 20 Aar imidlertid vil overstige Besparselsen paa ca. 5,5 Mill. Kr., blev man staaende ved et enkelt Spor, som man ogsaa mente vilde være tilstrækkeligt i en Aarrække. For Masnedsundbroens Vedkommende medførte den samme Betragtning, at man valgte Broanlæg uden Forberedelse af 2. Spor. I øvrigt vil Storstrømsbroens Konstruktion tillade, at Togene føres over denne med Hastigheder paa indtil 70 km i Timen.

Paa *Falster* nedlægges Orehoved Station og Færgehavn. Som Erstatning anlægges en ny Station mellem Nyskole og Gaabense, saa nær Orehoved, som Faldet paa Brorampen tillader. Alle Krydsninger mellem Banen og offentlige Veje er bragt ud af Niveau.

Udgifterne ved Anlægene er — bortset fra Vejudgifterne, jfr. ovenfor — anslaaet til ca. 33,6 Mill. Kr. (Priser August 1931), hvortil kommer Forrentning af Anlægskapitalen i Byggetiden. Af det nævnte Beløb vil Statsbanerne imidlertid kun komme til at udrede 15,7 Mill. Kr., hvilket Beløb repræsenterer Statsbanernes økonomiske Interesse, angivet i Kapitalværdi, ved Anlæggets Ibrugtagning med Fradrag af Renterne i Byggetiden (6 Aar) 900 000 Kr. Beløbet fremkommer ved en Kapitalisering af de Besparselser, henholdsvis nye Udgifter, Anlægene maatte medføre. I Driftsudgifter spares saaledes aarlig ca. 870 000 Kr., idet Besparselserne ved Færgeforbindelsens Ophør opgøres til ca. 1,12 Mill. Kr., medens som forøgede Driftsudgifter opføres ca. 250 000 Kr. Bortfalden Afskrivning og Forrentning af de gamle Anlæg andrager ca. 350 000 Kr., medens Afskrivning for det nye Anlæg udgør ca. 200 000 Kr. I den udfundne Kapitalværdi er dog fradraget dels 2,9 Mill. Kr., der udgør Differencen mellem den uafskrevne Værdi af de nedlagte Anlæg og det Beløb, til hvilket disse kan udbringes, samt et Beløb paa 900 000 Kr., der udgør Kapitalværdien af forøgede Pensionsudgifter til det ved Nyordningen afskedigede Personal.

Til Dækning af Statens samlede Udgifter ved Gennemførelsen af Storstrømsbroen og de i Forbindelse hermed staaende Anlæg og Foranstaltninger med Fradrag af det Beløb, 15,7 Mill. Kr., som ifølge ovenstaaende bliver Statsbanernes Bidrag, og som forudsættes bevilget paa de aarlige Finanslove (samt til Dækning af Vedligeholdelsesudgifter m. v. saavel til Storstrømsbroen som til Oddesundbroen, jfr. nedenfor), skal der i det fornødne Antal Aar svares en *Afgift til Statskassen*

af 1 Ø. pr. Liter af Benzin, som i Tiden fra Lovens Ikrafttrædelsesdag indføres til eller fremstilles her i Landet, eller som ved Lovens Ikrafttræden fandtes i Behold her i Landet. (Afgiften fastsættes og opkræves efter de i Lovene Nr. 132 af 29. Juni 1927 og Nr. 135 af 28. April 1931 angivne Regler).

Ifølge Oplysninger af Ministeriet — aftrykt i Folketingsudvalgets Betænkning — vil Provenuet af den omhandlede Benzinafgift antagelig udgøre ca. 3 Mill. Kr. aarlig fra og med Finansaaret 1932—33. Af dette Provenu paaregner man at skulle disponere over følgende Beløb til Anlægget af Storstrømsbroen m. v.:

I Finansaaret 1932—33 ca. 0,20 Mill. Kr., 1933—34 ca. 0,10 Mill. Kr., 1934—35 ca. 5,00 Mill. Kr., 1935—36 ca. 5,70 Mill. Kr., 1936—37 ca. 4,00 Mill. Kr., 1937—38 ca. 2,90 Mill. Kr.

Statens Bidrag vil saaledes først sætte ind i de tre sidste Byggeaar, fra 1937/38—1939/40, altsaa efter at Arbejderne ved Lille Bælts Broen og Elektrificeringen af Københavns Nærtrafik maa ventes at være fuldført (i 1935—36).

Om Udgifterne til Anlæggenes Vedligeholdelse og Drift se nærmere nedenfor.

II. Oddesundbroen.

Loven giver dernæst Ministeren for offentlige Arbejder Bemyndigelse til ved Statsbanernes Foranstaltning

at lade opføre en for Landevej og enkeltsporet Jernbane fælles *Løbbro med Klappfag over Oddesund*,

at lade foretage de Forlægninger og *Anlæg af Veje og Jernbaner* paa begge Sider af Sundet, der er nødvendige for at bringe Broanlægget i Forbindelse med det bestaaende Vej- og Banenet,

samt efter Udførelsen af disse Anlæg

at lade *nedlægge Færgefarten ved Oddesund* med tilhørende Færge- og Fiskerihavne samt den nuværende Station i Oddesund Syd. Havnen i Oddesund Nord skal dog kunne bibeholdes som Fiskerihavn.

Udgifterne ved de nævnte Anlæg bæres med $\frac{2}{3}$ af *Thisted og Ringkøbing Amtskommuner i Forening* og med $\frac{1}{3}$ af *Statsbanerne*.

Samtidig med Lovens Ikrafttræden ophæves Lov Nr. 186 af 20. Marts 1918 om Anlæg af en Jernbane fra Thisted over Vildsund og Tøving til Nykøbing Mors med fast Bro over Vildsund, da disse Anlæg efter Oddesundbroens Gennemførelse ikke vil have Mulighed for at kunne forrente sig.

Allerede i 1922 rejstes fra visse Erhvervsorganisationer i Thisted og Ringkøbing Amter Krav om Afløsning af Færgefarten over Oddesund med en Broforbindelse for derved at muliggøre en hurtigere og mere regelmæssig Forbindelse mellem Thy og Landsdelene Syd for Limfjorden. Efter en af Statsbanerne den Gang foretagen Undersøgelse af Spørgsmaalet skønnedes der imidlertid ikke at være tilstrækkeligt økonomisk Grundlag for Udførelsen af en Jernbanebro. Da der desuden var Udsigt til Forbedring af Jernbaneforbindelsen til Thy paa anden Maade, idet man netop stod overfor Paa-begyndelsen af den ved Lov Nr. 186 af 20. Marts 1918 vedtagne Bane over Mors med Bro over Vildsund, blev Spørgsmaalet om Oddesundbroen foreløbig lagt til Side. De i Loven af 1918 vedtagne Jernbaneanlæg paa Mors og Bro over Vildsund blev imidlertid ikke gennemført, og samtidig er der i de senere Aar sket en stærk Udvikling af Automobiltrafikken over Oddesund. Det oplyses saaledes, at der med Oddesundfærgen 1925—26 overførtes ca. 5000 Motorkøretøjer, og at dette Antal var mere end fordoblet i 1930—31. — Kravet om en Broforbindelse ved Oddesund blev derfor ogsaa i 1930 rejst med fornyet Styrke, idet et Fællesudvalg for Thisted og Ringkøbing Amter, repræsenterende saavel Amsraad, Byraad og Sogneraadforeninger som Organisationer for Arbejdere, Landbrug, Fiskeri, Handel og Haandværk og med Tilslutning fra førende Motororganisationer, rettede en Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder om, at der ved Statsbanernes Foranstaltning maatte blive foretaget en Undersøgelse af Fremgangsmaaden og Bekostningen m. m. ved Anlægget af en for Vej og Jernbane fælles Bro over Oddesund. Paa Grundlag af de af Statsbanerne foretagne Undersøgelser er der udarbejdet forskellige Projekter til en Fællesbro, af hvilke nedenstaaende menes at frembyde den under Hensyn til Skibsfarten, Vej- og Jernbanetrafikken gunstigste Løsning.

Udgifterne ved Gennemførelsen af et saadant Broanlæg er anslaaet til 5,7 Mill. Kr., heri dog ikke medregnet eventuel Forrentning af Anlægskapitalen i Byggetiden, hvorved bemærkes, at det egentlige Byggearbejde først er tænkt paa-begyndt i 1934—35. *Statsbanernes økonomiske Interesse* vil — beregnet paa samme Maade som for Storstrømsbroens Vedkommende — i Kapitalværdi kunne anslaaes til 4,30 Mill. Kr., idet Renterne i Byggetiden, der andrager 330 000 Kr., er fra-

draget. Den aarlige Nettobesparelse er opgjort til 280 000 Kr., heraf Formindskelse i Driftsudgifterne 220 000 Kr. Imidlertid maa Statsbanernes Opgivelse af den faktiske Eneret til Færgesfart ved Odde-sund antages at ville medføre en afgørende Nedgang i Driftsindtægterne paa Thybanen, saaledes at Nedgangen i Indtægter endog vil kunne komme til at overstige den førnævnte Nettobesparelse paa 0,28 Mill. Kr. aarlig. — Statens Anlægsudgifter vil i de første 2 Aar andrage 50 000 Kr. aarlig.

Konstruktion, Vejordning m. m. Broen udføres som en *Lavbro* med en største fri Gennemsejlingshøjde under Broens faste Fag paa ca. 5 m og beliggende i en Linie Syd for de nuværende Færgehavne, omtrent vinkelret paa Strømlinierne i Sundet. Valget af en fri Højde paa ca. 5 m under Broen er truffet paa Grundlag af nøjagtige Skibstællinger og Maalinger af Mastehøjder, idet disse har vist, at noget over Halvdelen af de passerede Fartøjer vil kunne gaa under en Bro med nævnte Højde. — Odde-sund passeres gennemsnitlig af ca. 25 Fartøjer pr. Døgn og heraf langt den største Del i Dagtimerne. — Broen udføres som en Fællesbro for Vej og Jernbane med eet Jernbanespor, en 5,6 m bred Kørebane samt et Fortov, liggende modsat Jernbanesporet. Dette er tænkt afgrænset fra Vejfærdse-len ved et svært Rækværk. — Broen, der faar en Total-længde paa ca. 530 m, er ved Mellempiller delt i en Række mindre Brofag nærmest ved Kysten og i tre større Brofag, hver med 75 m Spændvidde, over den midterste Del af Sundet. Umiddelbart Vest for disse større Brofag anbringes et Klapfag med ca. 30 m fri Gennemsejlingsbredde. Oplukning af Broklappen forudsættes kun at skulle ske fra $\frac{1}{2}$ Time før Solopgang til $\frac{1}{2}$ Time efter Solnedgang. — Den bærende Hovedkonstruktion for samtlige Brofag er tænkt udformet som en Bjælkebro i Staal, medens Bropillerne udføres som Betonkonstruktioner, i fornødent Omfang forsynet med Forhudning af Granit.

Brovejen skal forbinde de to af Sundet adskilte Landevejsstrækninger Struer—Odde-sund Syd og Odde-sund Nord—Thisted. Ved korte Vejforlægninger og forholdsvis lave Vejramper opnaar man allerede ud for de to Færgestationers nuværende Hovedbygninger Tilslutning til de bestaaende Landeveje. Brovejen er overalt gennemført med flade Stigninger. Paa hele Strækningen er paaregnet anlagt en Sti i Vejens sydlige Side.

Med Hensyn til *Jernbaneliniens* Maksimalstigning, Overbygningstype m. v. udføres Baneforlægningen svarende til eksisterende Forhold ved Thybanen.

Spørgsmaalet, om man skulde anlægge *en Bro eller en Dæmning over Odde-sund*, har tidligere været drøftet i flere Kommissioner, som fraaadede Anlæg af Dæmning. Spørgsmaalet,

der ogsaa var fremme under Forhandlingerne om nærværende Lov, blev gjort til Genstand for særlig Undersøgelse i begge Tings Udvalg. Folketingsudvalget indhentede i saa Henseende Oplysninger saavel fra Fiskeridirektøren som fra Vandbygningsdirektøren. Sidstnævnte mente, at »det nu nærmest maa betegnes som uforsvarligt at gaa til et Dæmningsanlæg«, da dette »vil medføre fuldstændig Ødelæggelse for Fiskeriet og dermed mange Menneskers Ruin«, ligesom det »vil blive en meget tvivlsom Fordel for Landbruget«. I øvrigt havde man altid fra sagkyndig Side — oplyser Folketingsudvalget — hævdet, at en saadan Dæmning vilde medføre, at Thyborøn Kanal sandede til, ligesom man regnede med, at en Opstuvning af Vand i Limfjordens vestlige Side vilde bevirke Oversvømmelser. Endelig vilde den ret store Skibsfart, der efterhaanden har udviklet sig gennem Thyborønkanalen, blive standset og Thyborøn Fiskerihavn blive uanvendelig.

Udvalget sluttede sig derfor til Ministerens Broforslag — saa meget mere som en Dæmning vilde blive ca. 4—5 Mill. Kr. dyrere —, og det samme gjorde et Flertal i Landstingsudvalget, medens et Mindretal paa 4 Medlemmer af Venstre (Johannes Jensen, N. K. Kristensen, Thomas Larsen og Stensballe) her beklagede, at man ikke fik Lejlighed til at bese Forholdene paa Stedet, særlig i Limfjordsoplandet, og foranledigede aftrykt i Betænkningen en Henvendelse angaaende Opførelse af en Dæmning med Sluse i Stedet for den projekterede Bro. Ved I. Behandling i Landstinget kritiserede Gunnar Fog-Petersen (R. V.) de af Vandbygningsdirektoratet givne Oplysninger om Bro eller Dæmning. Taleren vilde ikke paa nærværende Tidspunkt modsætte sig, at Broen bliver bygget, men han henledte Opmærksomheden paa de store Landbrugsarealer ved Limfjorden, som kunde faa stor økonomisk Betydning, og som kunde give Beskæftigelse til mange, men som nu stadig er udsat for Oversvømmelser. Staten burde, naar man nu vedtog en Bro i Stedet for Dæmning, saaledes at Vandet stadig kan passere gennem Sundet, tage et rationelt Arbejde op med at rejse Smaadiger ved Limfjordens Kyster og med at pumpe det bagved liggende Vand ud. — I Landstingsudvalgets Betænkning oplyste fornævnte Venstremindretal, at Ministeren for offentlige Arbejder havde erklæret sig villig til sammen med Landbrugsministeren at nedsætte et Udvalg til Undersøgelse af Dige- og Afvandingsforholdene i Limfjorden Øst for Oddeund. Dette Tilsagn udvidede Ministeren efter Henstilling fra Gisselbæk (V.) og S. Rasmussen (K. F.) til ogsaa at gælde tilsvarende Forhold Vest for Oddeund. Men Ministeren betonedede overfor Stensballe, som antydede, at der ved dette Udvalgs Nedsættelse var skabt Mulighed for Tilvejebringelse af Dæmning i Stedet for Bro, at dette Spørgsmaal var afgjort ved Vedtagelsen af nærværende Lovforslag.

Om Udgifterne til Oddesundbroens Vedligeholdelse og Drift jfr. nærmere nedenfor.

Vedligeholdelse og Drift m. m. af de to Broanlæg med de for Bane og Vej fælles Jordramper samt af Broernes Vejbaner overtages af Statsbanerne alene, imod at der dertil ydes disse et aarligt Bidrag, som udredes af Renterne af en *Fond*, tilvejebragt ved Henlæggelse af de Midler, der indkommer ved den med 1 Ø. forhøjede Benzinafgift. Bidragets Størrelse fastsættes af Ministeren for offentlige Arbejder, saaledes at Statsbanerne alene bærer hele Udgiften til Jernbanesporenes Vedligeholdelse, medens hele Udgiften ved Vejbanernes Vedligeholdelse og en i samme Forhold som Anlægsudgifternes Fordeling fastsat Del af de øvrige Udgifter godtgøres Statsbanerne.

Henlæggelse til fornævnte Fond finder dog først Sted, naar de Anlægsudgifter til Storstrømsbroen, der ikke bæres af Statsbanerne (jfr. foran under Storstrømsbroen), er dækkede. Naar Fonden ved Udgangen af et Kvartal vil have naaet den efter Ministerens Skøn fornødne Størrelse, *bortfalder den forøgede Benzinafgift*.

Passagen over Broerne vil blive fri for alle Køretøjer — der indføres altsaa ikke nogen Art af Broafgift —, medens det har været en Forudsætning, at de nuværende *Jernbaneløbskilometerafstande* for Overfarterne *bibeholdes*, efter at Broerne er taget i Brug.

Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928, kommer til Anvendelse paa de *Ekspropriationer*, som nødvendiggøres ved de i nærværende Lov omhandlede Anlæg samt ved Anlægget af de fornødne Vejforbindelser paa Sjælland, Måsnedø og Falster, hvortil Udgifterne bæres af de paagældende Amtskommuner (Præstø og Maribo Amter).

Beløbene til Bestridelse af Statens Udgifter ved Gennemførelsen af de i Loven omhandlede Anlæg og Foranstaltninger *bevilges paa de aarlige Finanslove*. Finansministeren bemyndiges til at tilvejebringe de nødvendige Beløb ved *Udstedelse af Statsobligationer*.

Endelig indrømmes de sædvanlige Begunstigelser med Hensyn til Erlæggelse af Skatter og Afgifter m. m., som inde-

holdes i tidligere Love om Statsbaneanlæg, overfor de her omhandlede Anlæg m. v.

Under Forhandlingerne om Lovforslaget var der Enighed om, at de to Broanlæg var meget ønskelige og teknisk tilfredsstillende, men fra flere Sider nærede man store Betænkeligheder ved under de herskende usikre økonomiske Forhold at gaa til Gennemførelsen af disse store, bekostelige Anlæg. Forslaget mødte derfor en Del Modstand.

I *Folketinget* erklærede saaledes Venstres Ordfører (Tange) paa sit Partis Flertals Vegne, at man vel var villig til at gaa ind i en saglig Forhandling om Anlægene, som man ansaa for store trafikale Forbedringer, men Udførelsen maatte vente, til de økonomiske, finansielle og valutamæssige Forhold maatte have bedret sig. Derimod anbefaledes Lovforslaget som Helhed af N. Neergaard, der i Broanlægene — og navnlig i Anlægget af Storstrømsbroen — saa en stor national Opgave, som dels vilde knytte de forskellige Landsdele nøjere sammen, dels vilde sætte Banerne i Stand til bedre at konkurrere med den svensk-tyske Rute. N. Neergaard ansaa det heller ikke for finansielt uforsvarligt i daarlige Tider at forberede saadanne Anlæg. I øvrigt anbefaledes Lovforslaget af de andre Partiordførere (Bjerring [S.], Drachmann [K. F.] og A. M. Hansen [R. V.]), ligesom flere Medlemmer af forskellige Partier anbefalede navnlig Oddesundbroen. Korsgaard (K. F.) modsatte sig hele Lovforslaget af finansielle Grunde. — *Flertallet i Udvalget* (Udvalget undtagen Venstre) var, hvad den økonomiske Side angaar, af den Overbevisning, at det vilde være fuldt forsvarligt at paabegynde de nævnte Anlæg, der maatte siges i egentligste Forstand at være produktive Foretagender. Flertallet forudsatte dog, at »der ikke skrives til Paabegyndelse af det egentlige Brobygningsarbejde, forinden der haves rimelig Sikkerhed for, at Statens Andel i Udgifterne hertil kan tilvejebringes«. De konservative Medlemmer af Flertallet (Drachmann og Larsen-Badse) fremhævede, at selv om den finansielle Situation maatte opfordre til største Varsomhed, stod man dog her overfor Dispositioner paa langt Sigt, som nu burde fastlægges, og »da Ministeren er gaaet ind paa, at den egentlige Brobygning, der vil kræve de store Summer, . . . ikke vil blive paabegyndt, før Rigsdagens Finansudvalg har givet deres Tilslutning hertil under Hensyn til de da foreliggende finansielle Forhold«, mente man ikke at kunne tage Ansvar for en Afvisning af Lovforslaget. — Et *Mindretal* (Elgaard, Tange og Vejen) underkendte ikke Betydningen af Lovforslagets Gennemførelse, men de økonomiske, finansielle og valutamæssige Forhold var — mente man — siden Sagens 1. Behandling forværret og Usikkerheden

større end nogen Sinde. Mindretallet havde derfor i Udvalget arbejdet for at stille Sagen i Bero, men dette var ikke lykkedes, og Mindretallet indstillede derfor Lovforslaget til Forkastelse. Et *andet Mindretal* (Kjærgaard-Jensen og Kr. Kristensen) vilde ligeledes have fundet det mest rimeligt, at Sagen blev stillet i Bero, men tilsagde dog — trods store Betæneligheder paa Grund af de vanskelige økonomiske Forhold — sin Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 94 St. mod 28.

I *Landstinget* indstillede et *Flertal i Udvalget* (Udvalget undtagen Venstre) Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, idet man ogsaa her henholdt sig til, at Begyndelsen af Brobygningen først kunde finde Sted efter Finansudvalgenes Sanktion. Et *Mindretal* (Johannes Jensen, N. K. Kristensen, Thomas Larsen og Stensballe) anerkendte Anlæggenes store trafikale Betydning, men fandt Tidspunktet for Lovforslagets Gennemførelse »det slettest mulig valgte«. »Mindretallet ser nemlig saaledes paa Forholdene, at de virkelige Udgifter . . . ikke med blot nogenlunde Sikkerhed kan anslaaes, da vor Valuta er svævende og endvidere det tilnærmelsesvise Tidspunkt for Anlæggenes Udførelse ikke kan fastslaaes.« Det sikre ved Lovforslagets Gennemførelse var efter Mindretallets Mening kun, »at der fra 1. April vil blive opkrævet en yderligere Afgift paa Benzinforsbrug her i Landet paa 1 Ø. pr. Liter til eventuelle Anlæg, som muligens ikke bliver udført i en overskuelig Fremtid«. Ogsaa af den Grund maatte Mindretallet stemme imod Forslaget, idet det ikke kunde tiltræde, at der »opkræves forøgede Afgifter, som ikke kommer til Anvendelse til Mildnelse af de eksisterende Kriseforhold«. — Et *andet Mindretal* (H. C. Andersen og Gisselbæk) mente ogsaa, at det vilde have været rigtigere at udskyde en Lovgivning som denne, der lægger Beslag paa Millionbeløb, til bedre Tider. Men da Lovforslaget nu en Gang var fremsat, vilde man ikke modsætte sig det, særlig i Betragtning af, at Bygningen af Broerne byder paa ikke ringe Fordele for de Egne, hvortil Mindretallet har særlig Tilknytning.

I øvrigt fremsattes i Landstinget — som ovenfor under Afsnittet om Oddesundbroen bemærket — en Række Udtalelser om Ønskeligheden af at sikre Landbrugsinteresserne ved Limfjorden, hvilket resulterede i et Tilsagn fra Ministeren om Nedsættelsen af et særligt Udvalg.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget med 45 St. mod 18.

50. Lov om Nedlægning af Banestrækningerne Tørsbøl—Padborg og Vester-Sottrup—Skelde, Erhvervelse af den smalsporede Amtsbane fra Sønderborg til Mommarmark og Ombygning til Normalspor, Forlængelse og Drift af nævnte Bane. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 6595—C. Sp. 1201, 1513].

Fremsat i *Folketinget* $26\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3415). 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3506). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Nielsen, Knud Hansen [Form.], Hinrichsen, Gerhard Nielsen, M. K. Sørensen, Bjerring, H. P. Hansen, Jens Jensen [Sekr.], Chr. Ernst Christensen, Madsen-Mygdal, Vanggaard, Slebsager, Hedelund, Korsgaard og Nissen). Betænkning (B. Sp. 1609) afgiven $11\frac{1}{3}$. (Ordfører: J. P. Nielsen). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 4092). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 4103). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{19}{3}$ (L. Sp. 1489). 2. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 1530). 3. Beh. $\frac{22}{3}$ (L. Sp. 1560). *Loven stadfæstet 7. April 1932.* (Lov-Tid. Nr. 114).

Loven bemyndiger Ministeren for offentlige Arbejder til for Statskassens Regning

- 1) at lade nedlægge Banestrækningerne Tørsbøl—Padborg og Vester-Sottrup—Skelde,
- 2) at erhverve den Amtsbanerne paa Als tilhørende Jernbane fra Sønderborg til Mommarmark, lade denne ombygge og forsyne med Normalspor og lade anlægge en Forbindelsesbane mellem Sønderborg Amtsbanegaard og Statsbanegaard samt at lade drive den saaledes ombyggede og forlængede Bane.

Udgifterne ved de under Punkt 1 og 2 nævnte Anlæg m. v. anslaaes til i alt ca. 2 000 000 Kr., nemlig ca. 1 550 000 Kr. til Ombygning af Sønderborg—Mommarmark-Banen, til Anlæg af Forbindelsesbanen gennem Sønderborg og til Optagning af Sporene paa de to Statsbanestrækninger, ca. 200 000 Kr. til de nødvendige Ekspropriationer og 250 000 Kr. som Godtgørelse til Amtsbanerne for overtagne Værdier. Ved Nedlægningen af de to Statsbanestrækninger paaregnes dog indvundet Spormaterialer til en Værdi af ca. 150 000 Kr. Godtgørelsen til Amtsbanerne udbetales ved aarlige Afdrag i Løbet af 25 Aar, og de fornødne Midler til Anlæggenes Gen-nemførelse er tænkt fremskaffet uden Forhøjelse af Stats-

banernes Anlægsbudget, væsentlig ved Udskydelse af en Del Sporforstærkningsarbejder og enkelte paatænkte Stationsudvidelser m. v.

Yderligere indeholder Loven Bestemmelser om Anvendelse af Reglerne i Forordningen af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928, ved Foretagelse af Ekspropriationer, om Ydelse af de sædvanlige Begunstigelser med Hensyn til Erlæggelse af Skatter og Afgifter m. m. og om Ophævelse af den ved Lov Nr. 74 af 29. Marts 1924 givne Bemyndigelse til Meddelelse af Eneretsbevilling til Anlæg og Drift af en normalsporet Jernbane fra Sønderborg til Mommark samt en Forbindelse fra Jernbanebroen over Alssund til den nuværende Amtsbanegaard i Sønderborg.

Med Hensyn til de under Punkt 1 nævnte *Statsbaneside-linier*, der nu skal nedlægges, oplyste Ministeren for offentlige Arbejder ved Lovforslagets Fremsættelse, at Linien Vester-Sottrup—Skelde, der er 12,4 km lang, giver et rent Driftsunderskud paa ca. 125 000 Kr., og at Linien Tørsbøl—Padborg, der er 14,8 km, giver et Underskud paa ca. 110 000 Kr. Hertil kommer Afskrivning, der for begge Baner tilsammen andrager et Beløb af ca. 40 000 Kr. aarlig, samt Forrentning. Endvidere oplyste Ministeren, at Banerne har et stærkt begrænset Opland og en saadan Linieføring, at en Stigning i Trafikken maatte anses for udelukket, og at de paagældende Egenes Trafikbehov uden væsentlige Ulemper vilde kunne bestrides af Automobile. Naar de to Banestrækninger nedlægges, vil Sporet paa Strækningen mellem Padborg og Nørre Smedeby — ca. 3½ km — indtil videre blive bibeholdt som Sidespor fra Padborg Station.

Hvad *Banerne paa Als* angaar, har Amtsbanerne næret Betænkelighed ved at gøre Brug af den ovenfor omtalte, ved Loven af 29. Marts 1924 give Bemyndigelse til — med et Statstilskud paa 60 pCt. af Anlægskapitalen — at omlægge den smalsporede Sønderborg—Mommark-Bane til normalsporet og anbringe ny Kapital i Baneanlæg, medens man ved Undersøgelserne af Mulighederne for en økonomisk og trafikmæssig tilfredsstillende Ordning af Trafikforholdene paa Als bl.a. har haft under Overvejelse at nedlægge samtlige derværende Amtsbaner og erstatte disse med Automobilruter. Ved en saadan Ordning vilde imidlertid Grundlaget for Jernbane-Færgeforbindelsen Faaborg—Mommark være bortfaldet, og Als og Sønderborg By vilde derved miste denne Tilknytning til det øvrige Lands Jernbanenet, medens omvendt Als og Sønderborg ved en Ombygning af Sønderborg—Mommark-Banen til normalsporet og ved Anlæg af en Forbindelsesbane

gennem Sønderborg By fra Amtsbanegaarden over Alssundbroen til Statsbanestationen i højere Grad end nu vilde komme til at ligge ved en Trafikaare, der forbinder Fyn med den sydlige Del af Jylland. Desuden vilde Banens Drift ved den direkte Tilslutning til Banelinien Tønder—Tinglev—Sønderborg kunne blive billigere, end naar Banen ligger isoleret.

De af saavel Amtsbanerne som Statsbanerne anstillede Overvejelser angaaende Baneforholdene har givet Anledning til Forhandling mellem Parterne, som er resulteret i en *Overenskomst*, efter hvilken Ombygningen af Sønderborg—Mommarmark-Banen og Anlægget af Forbindelsesbanen gennem Sønderborg By sker ved *Statens Foranstaltning*, ligesom det er forudsat, at Staten fremtidig driver den ombyggede Bane, hvorhos Amtsraadet giver *Statsbanerne Eneret paa Ruteautomobilkørsel i Sønderborg Amt*, saaledes at Statsbanerne faar Koncession paa de nyoprettede Ruter straks og paa de øvrige fra de Tidspunkter, da de nuværende Koncessioner udløber. — Til Gengæld for denne Eneret til Rutebilkørsel, som skal holde Statsbanerne skadeløse for Driften af Jernbanelinien Sønderborg—Mommarmark og Forrentningen af den i dette Anlæg anbragte nye Kapital, og hvorved Statsbanerne faar Lejlighed til dels at gennemføre en Rutebil drift i større Stil, dels at vinde Erfaringer indenfor et helt Amt om Samarbejdet mellem Bane- og Bil drift under fælles Ledelse, har Statsbanerne erklæret sig villige til at *beskæftige 20 af det ved Als-Banerne pensionsberettigede Personale*. Dette Forhold er ordnet saaledes, at Amtsbanerne beholder Pensionsforpligtelsen, og at Statsbanerne udover Tjenestemændenes Pensionsbidrag, som for Tiden er 5 pCt., til Amtsbanerne indbetaler aarlig tilsvarende 5 pCt. af de pensionsgivende Lønninger. — Overenskomsten er senere tiltraadt af Sønderborg Amt og By, og den foreslges nu for Statens Vedkommende *approberet* ved Vedtagelsen af det forelagte Lovforslag.

Ved 1. Behandling i *Folketinget* anbefaledes Lovforslaget af Ordførerne for Socialdemokraterne, Venstre og Det radikale Venstre, medens Ordføreren for Det konservative Folkeparti, Korsgaard, nærede nogen Skepsis med Hensyn til Mommarmark-Rutens Betydning som gennemgaaende Rute og Muligheden for at opnaa Balance. Endvidere udtalte han Betænkelighed ved, at Statsbanerne i større Omfang overtager Rutebiltrafikken. Dette Spørgsmaal blev et Hovedemne i den følgende Forhandling, idet Hedelund (V.) gjorde gældende, at det bliver de private Rutebilejere, som i en Aarrække har oparbejdet deres Ruter, »der skal betale Gildet«, medens Vanggaard (V.), der ligesom Hedelund beklagede »den Udvikling, der fører bort fra, at private driver Rutebiler, og at

disse i større Grad skal gaa over til det offentlige«, og ikke vilde anse det for heldigt, »om Statsbanerne i overvældende Grad kom til at drive Rutebiler«, dog mente, »at man noget mere ligevægtigt kunde se paa, at Privatbanerne i større Udstrækning overtog Rutebiltrafikken. At det allerede er sket adskillige Steder, og at det vil ske endnu flere Steder, ved vi, det kræver Livet, vi er ikke mere velhavende nok til at drive en Dobbelttrafik.« — Ministeren hævdede med Hensyn til dette Spørgsmaal, at »det ikke er noget nyt Princip, der her skabes i Forhold til den bestaaende Rutebillov, ifølge hvilken det dog ikke er forbudt Jernbanerne at drive Rutebiler, naar de kan faa den fornødne Koncession af Amtet«, og erklærede sig i øvrigt enig i den Betragtning, at »det var en Fejl, at Banerne ikke for lang Tid siden optog Rutebil-drift som Supplement til Banedriften«.

I Udvalgets Betænkning gengives en Udtalelse af Ministeren angaaende det *Rutebilpersonale*, som ved Lovens Vedtagelse maatte komme i Statens Tjeneste: Dette Personale skulde ikke ansættes som Tjenestemænd, men betragtes som løst ansatte. Det skulde være unge Mennesker, der, naar de havde været ansat en Række Aar ved Rutebiltjenesten og vist sig brugbare, eventuelt skulde have Mulighed for at kunne gaa over i Statsbanetjenesten. Ministeren erklærede tillige, at han var villig til at overveje en Form, hvorved dette Personale direkte kunde gøres interesseret i Rutebildriften. — Udvalgets *Flertal* (Udvalget undtagen Hedelund, Korsgaard og Nissen) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, medens *et Mindretal* (Korsgaard og Nissen) indstillede Lovforslaget til *Forkastelse*, og Hedelund erklærede ikke at kunne stemme for Lovforslaget, »da der som Grundlag for dette ligger en Overenskomst, hvorefter Resultatet vil blive, at man fratager private Rutebilejere deres Virksomhed, og Mindretallet ønsker ikke at medvirke til en Udvidelse af Statsdrift paa det private Erhvervslivs Bekostning«. Ved 2. Behandling motiverede Korsgaard Mindretallets Standpunkt med Henvisning til de Konservatives »Betænkneligheder ved, at Staten giver sig til at drive Rutebiler i større Omfang«, i Forbindelse med, »at Ruten i sig selv ikke kan bære sig, uden at den faar Rutebildriften med, og endelig, at vi ikke kan tillægge hele Ruten en saa afgørende Betydning, som man fra anden Side vil«. Overfor Hedelunds Opfattelse understregede Ministeren, at Overenskomsten var »truffet indenfor Rammerne af den gældende Rutebillov«, og at »Rutebilkørselen intet har med det private Erhvervsliv og dets Forhold at gøre. Rutebilkørselen er koncessionsbeskyttet, er en stedlig Monopolvirksomhed«. — Ved 3. Behandling erklærede Hans Hansen paa Retsforbundets Vegne,

at Partiet kunde stemme for Forslaget om Nedlæggelsen af de to Jernbaner, men var betænkeligt ved Forudsætningen om Statens Overtagelse af Rutebiltrafikken. Lovforslaget vedtoges med 97 Stemmer mod 17.

I *Landstinget* fik Lovforslaget Tilslutning fra de samme tre Partier, som havde støttet det i Folketinget, medens de Konservative ikke kunde tiltræde det af de samme Grunde, som havde været bestemmende for det konservative Mindretal i Folketinget. Paa Venstres Vegne udtalte Thomas Larsen angaaende Statsbanernes Overtagelse af Rutebiltrafikken, at man i det foreliggende Tilfælde fandt denne ganske fornuftig; men heri »ligger ikke for mit Partis Vedkommende nogen principiel Tilslutning til Statsbanernes Erhvervelse af private Foretagender.« Lausten (R. V.) troede ikke, at den foreslaaede Ordning vilde blive til økonomisk Fordel for Sønderborg Amt, og heller ikke, at Trafikken over Mommark vilde blive synderlig større efter Banens Ombygning. — Ved 3. Behandling udtalte Rasmus Rasmussen (R. V.), at han vilde stemme imod Lovforslaget, da Følgen af dets Ophøjelse til Lov vil blive, »at de kommunale Raad i Sønderborg Amtsraadskreds for Fremtiden bliver uden al Indflydelse paa Ordningen af Rutebilkørselen i Amtsraadskredsen«. Lovforslaget vedtoges med 51 Stemmer mod 9.

51. Lov om Ændring af Motorafgiftsloven. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 6729—C. Sp. 1401, 1519].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3865). 1. Beh. $\frac{11}{3}$ (F. Sp. 3974). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (se B Nr. 62). Betænkning (B. Sp. 1659) afgiven $\frac{17}{3}$. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 4327). 3. Beh. $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 4333). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{22}{3}$ (L. Sp. 1562). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1609). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1632). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 122).

Ved Lovens § 1 ophæves § 6, Stykke 4, i Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer.

Den nævnte Bestemmelse, hvorefter et Motorkøretøj, saafremt det benyttes baade som Person- og Vare- eller Lastvogn, skal beskattes efter de Regler, der giver *den højeste*

Afgift, har vakt megen Modvillie i store Kredse af det motor-kørende Publikum, ikke mindst indenfor Erhvervene. Paa Foranledning af en Henvendelse fra Forenede danske Motor-ejere og De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark stillede Ministeren, som kunde tiltræde, at Bestemmelsen kan virke noget uheldigt, da Forslag om at lade den udgaa af Loven, saa at det afgørende for Beskatningen af et Motor-køretøj som Personvogn eller som Lastvogn herefter vil være, *under hvilken Kategori den efter Justitsministeriets Praksis er indregistreret.*

Dernæst indeholder § 2 følgende Nyaffattelse af oven-nævnte Lovs § 9, Stykke 8, 1. Punktum:

»Saafremt en Amts- eller Sognekommune i Aarenes Løb — regnet henholdsvis fra Aarene 1920—21 og fra Aarene 1923—24 — sammenlagt har faaet mere end 80 pCt. af sine Vejudgifter dækket af Vægt-, Benzin- og Omsætningsafgifterne, vil eventuelle overskydende Beløb være at fordele til de andre Amts- og Sognekommuner.«

For denne Ændring er der gjort nærmere Rede i Lands-tingets Udvalgs Betænkning angaaende det dør af Venstre indbragte Forslag om Ændringer af Motorafgiftsloven (se B Nr. 68). Det fremgaar heraf, at der kan tænkes Tilfælde, hvor en Sognekommune, der har faaet et efter Kommunens Forhold stort Tilskud af Vejfonden til et Vejarbejde, kan risikere enkelte Aar at faa større Fradrag ved Fordelingen af Motorafgifterne end tilsigtet efter Loven. Man har derfor ladet undersøge og gennemregne en ny Formel, der bedre dækker Lovens Formaal og Hensigt. Ændringen gaar nu ud paa, at man opgiver de 8- og 5-aarige Perioder og i Stedet opsummerer Aar for Aar hver Kommunes Vejudgifter og dens Andele i Motorafgiften, saaledes at man for Amterne begynder med Aaret 1920—21 og for Sognekommunerne med Aaret 1923—24, hvorhos man, naar en saadan Sammen-lægning Aar for Aar viser, at vedkommende Kommune alle Aarene sammenlagt gennemsnitlig har faaet mere end 80 pCt. af sine Vejudgifter dækket, fordele det eventuelt over-skydende Beløb paa de øvrige Kommuner.

Ved Sagens 2. Behandling i *Folketinget* udtalte Hedelund som Ordfører for et Venstre-Mindretal i Udvalget, at han havde foreslaaet Lovforslaget henvist til Udvalget angaaende det fra Landstinget oversendte Forslag om Ændringer af Motorafgiftsloven »i Haab om, at vi da kunde faa en Realitets-behandling af begge Forslag. Om det i Landstinget vedtagne Forslag ønskede man imidlertid overhovedet ikke at for-

handle, og jeg maa derfor, selv om vi i og for sig ikke er imod de i det foreliggende Forslag indeholdte Bestemmelser, paa mit Partis Vegne udtale, at vi vil afholde os fra at stemme og lade Forslaget gaa over til det andet høje Ting. Under Hensyn til, at dette Ting har ført de mange og lange Forhandlinger om dette Spørgsmaal, ønsker vi at se, hvorledes man dér vil stille sig til denne Del af Forslaget.»

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget derefter enstemmigt med 64 Stemmer, medens 52 Medlemmer tilkendegav, at de hverken ønskede at stemme for eller imod.

I *Landstinget*, hvor Ministeren ved 1. Behandling oplyste, at det i det Folketingsudvalg, der behandlede det af Landstinget vedtagne Lovforslag om Ændringer af Motorafgiftsloven, var »konstateret, at sidstnævnte Lovforslag ikke har nogen Mulighed for at blive gennemført«, vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 62 Stemmer.

52. Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Fris-Skotte*). [A. Sp. 6743—C. Sp. 1407, 1517].

Fremsat i *Folketinget* $16/3$ (F. Sp. 4103). 1. Beh. $18/3$ (F. Sp. 4253). 2. Beh. $21/3$ (F. Sp. 4335). 3. Beh. $21/3$ (F. Sp. 4393). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22/3$ (L. Sp. 1561). 2. Beh. $23/3$ (L. Sp. 1609). 3. Beh. $23/3$ (L. Sp. 1632). *Loven stadfæstet 8. April 1932*. (Lov-Tid. Nr. 116).

Loven giver Ministeren for offentlige Arbejder Bemyndigelse til — om fornødent ved Ekspropriation efter Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928 — at erhverve følgende Arealer:

1. de Arealer, der udkræves til saadanne Ændringer ved *Statsbanernes Stationsanlæg m. v.*, som vil være at foretage i Forbindelse med de *Sporforstærkningsarbejder*, hvortil Bevilling er givet eller gives ved Finansloven eller Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1932—33.

En tilsvarende Bemyndigelse blev givet med Hensyn til *Sporforstærkningsarbejder*, der blev bevillet ved Finanslov eller Tillægsbevillingslov for 1931—32.

2. de fornødne Arealer i Anledning af *Korsør Stations Udvidelse*.

Det drejer sig dels om Tilvejebringelse af en særlig *Om-læsningshal* i Lighed med de Haller, der er under Udførelse, henholdsvis er projekteret paa Padborg og Fredericia Stationer, dels om en mindre Udvidelse af Depotsporene. Udgifterne til denne Arealerhvervelse vil efter et kalkulatorisk Overslag andrage ca. 35 000 Kr.

3. det Areal, som vil være nødvendigt for at tilvejebringe en 8 m bred Indkørsel til den under Opførelse værende *Post- og Telegrafbygning i Slagelse*.

Det paagældende Areal er 40 m². Ejeren har for Arealets Afgivelse og Tab af aarlig Lejeindtægt krævet 13 000 Kr.

53. Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 2467—C. Sp. 1, 39].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{9}$ (F. Sp. 83). 1. Beh. $2\frac{2}{9}$ (F. Sp. 88). 2. Beh. $2\frac{2}{9}$ (F. Sp. 94). 3. Beh. $2\frac{2}{9}$ (F. Sp. 95). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{2}{9}$ (L. Sp. 40). 2. Beh. $2\frac{2}{9}$ (L. Sp. 45). 3. Beh. $2\frac{2}{9}$ (L. Sp. 47). *Loven stadfæstet 29. September 1931*. (Lov-Tid. Nr. 238).

Ved Loven bemyndiges Ministeren for Handel og Industri til indtil Udgangen af November Maaned 1931 at fritage Nationalbanken for Forpligtelsen til at indløse de af Banken udstedte Sedler med Guld og til at købe Guld.

Ministeren bemyndiges endvidere til efter Samraad med Finansministeren paa Statens Vegne at afslutte en Overenskomst med Nationalbanken, indeholdende de nærmere Vilkaar, under hvilke Banken kan erholde den foran omhandlede Fritagelse for Forpligtelsen til at indløse Bankens Sedler med Guld og til at købe Guld.

I Overenskomsten maa Nationalbanken forpligte sig til, saa længe Banken ikke indløser sine Sedler med Guld, at handle i Overensstemmelse med den kongelige Bankkommissær med Hensyn til Bankens Handel med Valuta og de dermed i Forbindelse staaende Forhold, ligesom Banken i øvrigt maa indgaa paa til Staten at afgive den Fortjeneste, som Banken maatte opnaa ved Fritagelsen for Forpligtelsen til at indløse Bankens Sedler med Guld.

Rigsdagen vælger i Henhold til Grundlovens § 45 et Udvalg paa 4 Medlemmer, med hvilket Ministeren fører Forhandlinger angaaende de sidstnævnte Forhold.

Loven traadte i Kraft straks.

Ved Lovforslagets Forelæggelse fremsatte Handelsministeren en Redegørelse for de Forhold, der havde foranlediget Loven. Han udtalte her bl. a.:

»Dette Lovforslag er nødvendiggjort af de Begivenheder, der har udviklet sig baade i Danmark og udenfor Danmark, siden man i England ophævede Pengesedlernes Indløselighed med Guld. Det maatte staa alle i vort Land klart, at Danmarks Økonomi vilde blive i allerhøjeste Grad paavirket af Sterlingfaldet, men det var ganske umuligt straks at overse, hvorledes Forholdene vilde udvikle sig, navnlig i vore nærmeste Nabolande mod Nord, som vi har fælles Møntenhed med. Det var derfor naturligt, at man saa Tiden noget an, inden vigtige, indgribende Beslutninger blev taget enten i den ene eller den anden Retning.

Regeringen orienterede sig naturligvis snarest muligt overfor den danske Nationalbanks Vurdering af Situationen.

Nationalbanken har, som bekendt, dels i Henhold til Oktrojen, dels i Henhold til Loven om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler bestemte Forpligtelser. Blandt disse Forpligtelser skal jeg her blot nævne Forpligtelse til at indløse Sedlerne med Guld, saaledes som Indløseligheden er foreskrevet i Lovens § 1. Allerede i Tirsdags kunde der af Banken konstateres et betydeligt Guldudtræk. Dette foraarsagede ganske naturligt Nervøsitet i Bankens Ledelse, og denne udtalte da ogsaa overfor Regeringen paa et Møde i Nationalbanken, at man fra Bankens Side maatte anmode om Statens Bistand til at hindre et Run paa Banken.

Frygten for et Run paa Guldet understøttedes desværre stærkt af visse Stemningsudbrud, der maatte virke opskræmmende i vide Kredse. Befolkningens Tvivl om Muligheden af i det lange Løb at opretholde den danske Kronens Guldparitet kunde selvfølgelig ikke forblive uden Indflydelse paa Kravet om at erholde Guld i Stedet for Sedler. Man havde Udsigt til en Gevinst ved at komme i Besiddelse af Guldet.

Efter langvarige Drøftelser med Nationalbankens Ledelse fremsendte denne saa i Gaar en Skrivelse til Handelsministeriet og præciserede paa ny Bankens Stilling. Men allerede i Torsdags havde Justitsministeriet i Henhold til Bemyndigelse i gældende Lov udstedt Forbud mod Udførsel af Guld. Nationalbanken havde nemlig under Drøftelserne med Finansministeren og mig henvist til, at et saadant Udførselsforbud kunde udstedes straks. Og da der allerede i Tirsdags

blev trukket over 6 Mill. Kr. af Bankens Guld ud, var det naturligt, at Regeringen imødekom Bankens Ønske om Værn mod Guldeksporten. Derimod mente Regeringen ikke at kunne foretage den videregaaende Foranstaltning, der gik ud paa helt at hindre Guldudtræk, idet vi ansaa en saadan Foranstaltning for at være ensbetydende med, at Guldpariteten ophævedes. Til noget saadant krævedes Rigsdagens Medvirkning, og Rigsdagen var jo paa dette Tidspunkt slet ikke samlet.

Vore Nabolande Sverige og Norge havde paa dette Tidspunkt besluttet ikke at fravige Guldpariteten. Men i Søndags havde Forholdene formet sig saaledes for Sverige og Norge, at begge Lande ændrede Kurs og tilkendegav overfor Offentligheden, at de maatte forlade Guldpariteten og samtidig udstede Forbud mod Udlevering af Guld.

Som Forholdene nu laa, var det den danske Regering klart, at det ikke vilde være muligt for Danmark længere at modstaa Trykket. Nationalbankens Frygt for, at Bankens Guldbeholdning i Løbet af forholdsvis kort Tid vilde blive tømt, hovedsagelig i Spekulationsøjemed, var nu yderligere begrundet; nogle enkelte Mennesker vilde gennem deres Spekulation tilvende sig en Fordel paa deres Medborgeres og hele Nationens Bekostning.

Nationalbanken anfører i sin Skrivelse til Ministeriet bl. a. følgende:

»Vi maa befrygte, at hvis man under den nu forandrede Situation vil fastholde det i Henhold til Forhandlingerne den 24. ds. mellem Finansministeren, Handelsministeren og Repræsentanter for Nationalbanken indtagne Standpunkt — Guldparitetens Opretholdelse —, vil dette kunne faa alvorlige Følger for Næringslivet her i Landet. Der vil dernæst uvægerligt opstaa en Spekulation i den danske Krones Fald, idet den Opfattelse vil brede sig blandt Publikum, at Danmark før eller senere vil blive nødt til at følge i Sveriges og Norges Fodspor, og dette vil føre til Guldudtræk fra Nationalbanken i Spekulations- og Hamstringsøjemed — et Forhold, som allerede kan iagttages i Dag.«

Nationalbanken undlod ikke — ganske naturligt — at pege paa de alvorlige Følger, som en Suspendering af Guldindløseligheden vilde faa for dansk Erhvervsliv; men den maatte ogsaa pege paa de særdeles indgribende Foranstaltninger, den maatte træffe, ligeledes til Skade for Erhvervs livet, hvis man ikke suspenderede Guldindløseligheden. Al Kreditgivning vilde blive indskrænket i Forbindelse med hidtil ukendte Diskontoforhøjelser. Overfor den saaledes

skabte særdeles beklagelige Situation, foraarsaget af Forhold, hvis Rod er udenfor Danmarks Grænser, maatte Regeringen tage sit Standpunkt i Gaar, og i Aftes sent er Lovforslaget, som jeg her fremsætter for det høje Folketing efter forudgaaende Forhandlinger dels med Nationalbankens Ledelse, dels med Repræsentanter for Rigsdagspartierne, endelig udformet.«

Ministeren gennemgik derefter Lovforslagets Bestemmelser og udtalte, at der imellem Regeringen og Nationalbanken var Erighed om den i Loven omtalte Overenskomst, og at Banken havde ønsket at faa de gældende Gulddækningsregler ændret, hvilket Ønske Ministeriet agtede at imødekomme paa visse Betingelser, ligesom at der herom vilde blive forhandlet med det i Loven omhandlede Rigsdagsudvalg.

Under Forhandlingen ved 1. Behandling i Folketinget rejstes Spørgsmaal om Betydningen af den i Loven indeholdte Bestemmelse, at Banken skal forpligte sig til »at handle i Overensstemmelse med den kongelige Bankkommissær« med Hensyn til Bankens Valutahandel. Paa Foranledning af Venstres Ordfører, Madsen-Mygdal, bekræftede Ministeren, at der ikke ved Bestemmelsen »er tilsigtet at centralisere Valutahandelen eller foretage Restriktioner, der har Karakter af noget saadant. Skal der f. Eks. oprettes en Valutacentral eller foretages egentlig Importregulering gennem Valutarestriktioner, maa Rigsdagen vedtage Lov derom.« Om den samme Bestemmelse udtalte de Konservatives Ordfører, Christmas Møller, at han gik ud fra, at Udtrykket »i Overensstemmelse med den kongelige Bankkommissær« er »i Virkeligheden kun et Udtryk for — hvad vi særdeles vel forstaar —, at der maa handles efter Forhandling med den kongelige Bankkommissær, men at man ikke ved denne Bestemmelse hverken paa den ene eller paa den anden Maade overfor Dispositioner paa dette Omraade vil give den kongelige Bankkommissær en vidtrækkende Myndighed.« — — Heroverfor udtalte Ministeren, at de nævnte Ord »kan naturligvis paa den ene Side ikke betyde, at den kongelige Bankkommissær giver Direktiver uden Forhandling med Nationalbankens Ledelse, men det kan paa den anden Side heller ikke betyde, at det er nok at *forhandle* med Nationalbankens Ledelse og saa lade Nationalbanken handle, som den vil, hvis den ikke skøtter om at rette sig efter det, som er den kongelige Bankkommissærs Ønske.«

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

54. Lov om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 4113—C. Sp. 89, 93].

Fremsat i *Folketinget* ^{18/11} (F. Sp. 1497). 1. Beh. ^{18/11} (F. Sp. 1503). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Trier [Form.], Hans Nielsen, Bresemann, P. Andersen, Lundberg [Sekr.], Jens Sørensen [Smørum], Niels Frederiksen, A. M. Hansen, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Slebsager, Krag, Clausager, Christmas Møller og Pürschel). Betænkning (B. Sp. 143) afgiven ^{18/11}. (Ordtører: Trier). 2. Beh. ^{18/11} (F. Sp. 1546). 3. Beh. ^{18/11} (F. Sp. 1548). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{18/11} (L. Sp. 424). 2. Beh. ^{18/11} (L. Sp. 437). 3. Beh. ^{18/11} (L. Sp. 438). *Loven stadfæstet 18. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 286).

Vcd Loven bemyndiges Ministeren for Handel og Industri til efter Forhandling med det i Loven af 29. September 1931 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler omhandlede Rigsdagsudvalg at give Paalæg om *Overførelse til dansk Valuta af danske Eksportørers Tilgodehavende i Udlandet* og nærmere Forskrifter med Hensyn til *Indførsel fra Udlandet af Værdipapirer og Salg af saadanne* for udenlandsk Regning samt *Overførelse og Forsendelse til Udlandet af Værdipapirer* (derunder Kuponer), Veksler, Checks og Penge.

Ministeren bemyndiges endvidere til efter Forhandling med det nævnte Udvalg at træffe de Foranstaltninger, der er fornødne til Gennemførelse af de i Henhold til Loven udfærdigede Forskrifter, at paabyde Indsendelse af Oplysninger angaaende Valutabeholdninger (derunder fremmede Værdipapirer af enhver Art) samt at afholde de med Lovens Administration forbundne Udgifter. De i saa Henseende fornødne Beløb bevilges paa Finansloven.

Overtrædelser af Lovens Bestemmelser eller de i Henhold til den givne Forskrifter straffes med Bøder fra 500 Kr. til 50 000 Kr. eller Fængsel. Bøderne tilfalder Statskassen. Sager herom behandles som Politisager. — Udbytte, der indvindes ved Handlinger, som er i Strid med Bestemmelser i Loven eller de i Henhold til den givne Forskrifter, samt de paagældende Beløb eller Værdipapirer, eventuelt disses

Salgssum, kan ved Dom inddrages i Statskassen, ligesom den, der findes skyldig i saadan Forseelse, ved Dom kan frakendes Ret til at drive sin Næring.

Loven traadte i Kraft straks og har Gyldighed indtil Udgangen af Februar Maaned 1932.

Efter Bemærkningerne til Lovforslaget fremsattes dette »for saa vidt muligt at sikre, at fremmed Valuta kan staa til Raadighed for Erhvervslivet i fornødent Omfang og for at modvirke uheldige Udsving i Kronens Kurs«. Ministeren udtalte ved Fremsættelsen, at de i Lovforslaget nævnte Foranstaltninger »er ubetinget paakrævede, og de er alle en Følge af, at vi er gaaet bort fra Guldkronen og derved har depreciert den danske Valuta. Bliver disse Foranstaltninger ikke gennemført, maa man frygte for, at den danske Krone ikke vil kunne holdes paa et nogenlunde stabilt Grundlag. Hvor stor Svingningen kan blive, skal jeg ikke udtale mig om af den Grund, at det er umuligt at sige noget som helst derom. Derimod kan jeg sige, at et Kronefald væsentligt udover det allerede konstaterede i Løbet af meget kort Tid vilde have særdeles ubehagelige Følger for hele Nationens Erhvervsliv«. Ministeren anførte endvidere:

»Den paaviselige Aarsag til, at vi allerede nu maa foretage de Restriktioner, her er Tale om, er den, at Danmark fornuftigvis stod temmelig uforberedt overfor den Situation, der indtraf, da England ophævede sin Mønts Guldparitet. Den danske Nationalbank havde kun smaa, i hvert Fald kun forholdsvis smaa, Beholdninger af fremmed Valuta, og hvad Nationalbanken kunde skaffe sig af Kreditter, var meget begrænset. De private Banker var stillet noget nær paa samme Maade. Danmark havde altsaa ikke særdeles store Reserver at sætte ind i den Situation, som nu var opstaaet, og dertil kom, at Værdien af Hovedparten af vor Eksport formindskedes ved Sterlingkursens Fald i Forhold til Guldvaluta, hvori vi jo som bekendt gør en meget væsentlig Del af vore Indkøb.« — — — »Dertil kommer, at man utvivlsomt har kunnet spore visse Valutadispositioner af unormal Art. Der er utvivlsomt Eksportører, der lader deres Tilgodehavende i Udlandet blive staaende og gemmer det hen paa en eller anden Maade. Jeg tror ogsaa, man kan sige, at der har været Tale om en forøget Import i de sidste Uger, og derved er der naturligvis ogsaa stillet større Krav til de forhaandenværende Valutabeholdninger.

Tilsammen har dette været nok til at fremkalde Nødvendigheden af de Foranstaltninger, som her foreslaas. Men jeg maa paa ny fremhæve: Det danske Samfund er økonomisk

sundt, det bør man ikke drage i Tvivl, det bør heller ikke Udlandet drage i Tvivl overfor os. Vort Statsbudget er i den allerbedste Orden, der er mere end Balance, og vor Produktivitet er der heller ikke noget i Vejen med.»

Ved 1. Behandling i *Folketinget* anbefaledes Lovforslaget af Ordførerne for Socialdemokraterne (Trier), Venstre (Madsen-Mygdal), de Konservative (Christmas Møller) og de Radikale (Niels Frederiksen), medens Retsforbundets Ordfører (Axel Dam) udtalte, at hans Parti vilde modsætte sig det, fordi »et saadant Diktatur, som dette Forslag vil indføre paa Handelens Omraade, er i Strid med alle de Principper, som det er vor Opgave at forfægte i det høje Ting.«

Det i Folketinget nedsatte Udvalg indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, men det *konservative Mindretal* udtalte i Betænkningen — i Overensstemmelse med Bemærkningerne ved 1. Behandling —, at det mente, at importbegrænsende Foranstaltninger er nødvendige, og havde i Udvalget stillet Forslag herom. Dette var trykt som Bilag og lød saaledes:

»Finansministeren kan med Tilslutning af det i Henhold til Lov Nr. 238 af 29. September 1931 nedsatte Udvalg midlertidig forhøje saadanne Toldpositioner, der hovedsagelig dækker Import fra Lande, hvis Toldforanstaltninger vanskeliggør danske Eksportvilkaar, respektive midlertidig paalægge nye Indførselsafgifter med det Formaal for Øje dels at bringe Balance mellem Udførsel og Indførsel, dels atter at nedsætte, respektive afskaffe slige Forhøjelser, naar der efter Forhandling med det paagældende Udland er naaet et for danske Eksportinteresser tilfredsstillende Resultat.

I Tilfælde, hvor saadanne Toldforhøjelser vil virke uretfærdigt overfor andre Lande, kan Finansministeren med Tilslutning af Udvalget udspecialisere de paagældende Positioner i Overensstemmelse med de foreliggende Forhold.

En saadan Udspecialisering kan ogsaa ske paa de bestaaende Toldsatsers Basis, hvor særlige handelspolitiske Forhold maatte tale derfor.«

Da Udvalgets øvrige Medlemmer imidlertid ikke ansaa det for rigtigt for Tiden at tage Stilling til dette Spørgsmaal, trak Mindretallet Forslaget tilbage. — Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 124 Stemmer mod 7, i Lands-tinget med 58 Stemmer mod 1.

55. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 238 af 29. September 1931 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 4117—C. Sp. 91, 93].

Fremsat i *Folketinget* $18/11$ (F. Sp. 1496). 1. Beh. $18/11$ (F. Sp. 1504). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta (se Nr. 54). Betænkning (B. Sp. 143) afgiven $18/11$. (Ordfører: Trier). 2. Beh. $18/11$ (F. Sp. 1546). 3. Beh. $18/11$ (F. Sp. 1548). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $18/11$ (L. Sp. 436, jfr. 424). 2. Beh. $18/11$ (L. Sp. 437). 3. Beh. $18/11$ (L. Sp. 439). *Loven stadfæstet 18. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 287).

Ved Loven bestemmes, at den ved Lov Nr. 238 af 29. September 1931, se ovenfor Nr. 53, givne Bemyndigelse til at fritage Nationalbanken for Forpligtelsen til at indløse de af Banken udstedte Sedler med Guld og til at købe Guld vedbliver at gælde indtil Udgangen af *Februar* Maaned 1932, ligesom den fornævnte Lov i øvrigt forbliver i Kraft til nævnte Tidspunkt.

I Bemærkningerne til Lovforslaget anførtes, at de særlige Forhold, der gav Anledning til Loven af 29. September 1931, stadig er til Stede. Handelsministeren udtalte ved Fremsettelsen, at da den nævnte Lov blev vedtaget, »var der utvivlsomt en Del Mennesker i Landet, der forestillede sig, at nu var vi bragt over et vanskeligt Forhold; men Erfaringerne har ganske sikkert nu lært os, at der intet har været at vinde ved Springet fra Guldkronen til Papirkronen. Af forskellige Aarsager har vi imidlertid været nødsaget til at gøre Springet«, hvorved Ministeren nævnte Danmarks nære økonomiske Forbindelse med England.

Ministeren omtalte dernæst den i Loven af 29. September optagne Bestemmelse, at Nationalbanken er forpligtet til »at handle i Overensstemmelse med den kongelige Bankkommissær«, Handelsministeren, med Hensyn til Bankens Handel med Valuta m. v., og Ministeren nævnte, at Bankens forenede Bestyrelse, der bestaar af Bankens Repræsentantskab og Direktørerne, med 12 af 22 Stemmer overfor den kongelige Bankkommissær har udtalt, at den ønskede denne Bestemmelse ændret saaledes, at Bankens Ledelse kun skulde være pligtig til at *forhandle* med den kongelige Bankkommissær. De 10 Medlemmer af Nationalbankens forenede Bestyrelse ønskede ikke nogen Henvendelse foretaget til Regeringen om den her nævnte Ændring. Blandt de 10 Medlemmer var

Bankens Direktion, og Ministeren udtalte: »Den har altsaa tilkendegivet, at det i det mindste var inopportunt nu at ændre ved de bestaaende Forhold.« Ministeren bemærkede:

»Jeg mener ogsaa, at en Ændring som foreslaaet er ganske uopnaaalig i Øjeblikket, for det er ganske udenfor det rimelige at henvise til, at Nationalbankens Oktroj tilsikrer Banken ubetinget Frihed. Oktrojen indeholder nemlig ikke blot Bestemmelser om Bankens Rettigheder, men den paalægger Nationalbanken ganske bestemte Forpligtelser, og naar disse ikke længere kan opfyldes, nytter det fornuftigvis ikke at pukke paa Friheden. Men jeg vil i denne Forbindelse sige, at jeg er saare langt fra at kunne udtale nogen egentlig Tilfredshed med den tilvejebragte Nyordning, hvorved den kongelige Bankkommissær har faaet et særligt Ansvar for Bankens Ledelse, uden at det er muligt for mig at faa Tid til at være med i denne Ledelse i noget større Omfang. Ansvarret maa fornuftigvis ogsaa nu hvile paa Bankens Direktion, efter at bestemte Retningslinier er afstukket.

Det er imidlertid under ekstraordinære Forhold som de nuværende særdeles vanskeligt for Nationalbankens Direktion at handle under et fælles Ansvar, fordi Bankens Forfatning er ganske umulig. Efter denne skal Banken have fire Direktører, der er ligestillede. Enhver vil forstaa, at det er helt urimeligt, at Banken ikke har en Førstedirektør, der med Autoritet kan træde ind for sit Standpunkt og gøre det gældende med fornøden Vægt. Jeg nærer derfor det Ønske, at det maa kunne lykkes i en nær Fremtid at naa til en anden Ordning end den, der er foreskrevet i Oktrojen, hvorefter Nationalbanken nu virker.«

Ved 1. Behandling drøftedes ligesom ved Behandlingen af Loven af 29. September Spørgsmaalet om, hvem der efter denne Bestemmelse har Ansvar for Nationalbankens Beslutninger paa dette Omraade. Venstres Ordfører, Madsen-Mygdal, udtalte, »at det dog vistnok maa være saaledes, at saa længe det er forbeholdt Handelsministeren at træffe den endelige Afgørelse i Tvilsspørgsmaal, maa det ogsaa være saaledes, at den, der træffer Afgørelsen, har Ansvar; en anden Fordeling kan ikke tænkes. Men jeg antager heller ikke, at Handelsministeren ikke til enhver Tid vil tage Ansvar for de Bestemmelser, han i sin Egenskab af kongelig Bankkommissær træffer.« De Konservatives Ordfører, Christmas Møller, betonede endnu stærkere det samme og fremhævede, at naturligvis har det Vatutaudvalg, der er nedsat, et Medansvar sammen med Ministeren i Spørgsmaal, i hvilke det har tiltraadt Ministerens Forslag. Ogsaa Pürschel udtalte sig paa samme Maade om Ministerens Ansvar. Da Ministeren derefter tog Ordet, udtalte han sig ikke herom, hvilket

Pürschel derefter »med Tilfredshed« konstaterede. I Betænkningen fra Folketingets Udvalg forbeholdt Pürschel sig sin Stilling til Lovforslaget, medens de øvrige Medlemmer af Udvalget indstillede det til Vedtagelse uforandret. Ved 2. Behandling erklærede Pürschel, at han, ligesom da Loven af 29. September vedtoges, ikke vilde stemme for Lovforslaget, da den ovenomtalte Bestemmelse »stillede Nationalbanken i en uholdbar Situation«.

Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling med 123 Stemmer mod 1. I Landstinget vedtoges Loven enstemmigt.

56. Lov om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 5799—C. Sp. 369, 375].

Fremsat i *Folketinget* $29/1$ (F. Sp. 2910). 1. Beh. $29/1$ (F. Sp. 2916). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, P. Andersen, Chr. Hansen, Lundberg [Form.], J. P. Larsen, Einer Jensen [Skr.], Rager, Niels Frederiksen, Himmelstrup, N. Neergaard, Hedelund, Raunkjær, Vejen, Drachmann og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 509) afgiven $29/1$. (Ordfører: Hans Nielsen). 2. Beh. $29/1$ (F. Sp. 2939). 3. Beh. $29/1$ (F. Sp. 2940). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/1$ (L. Sp. 885). 2. Beh. $29/1$ (L. Sp. 892). 3. Beh. $29/1$ (L. Sp. 893). *Loven stadfæstet 30. Januar 1932.* (Lov-Tid. Nr. 8).

Ved Loven bemyndiges Ministeren for Handel og Industri til efter Forhandling med det i Loven af 29. September 1931 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler omhandlede Rigsdagsudvalg at foreskrive, at *Tilgodehavender*, Værdipapirer (herunder Kuponer), Veksler, Checks og Penge, som danske Statsborgere eller her i Landet bosiddende eller hjemmehørende Personer eller Virksomheder maatte have i Udlandet, i det Omfang, dette findes paakrævet, skal *hjemføres og*, for saa vidt der er Tale om fremmed Valuta eller Effekter, der lyder herpaa, *afgives til Nationalbanken* eller eventuelt sælges paa nærmere af Nationalbanken fastsatte Betingelser. Dette sidste gælder ogsaa for her i Landet for de paagældendes Regning beroende Effekter af omhandlede Art.

Betalingen for Valuta, der paa denne Maade forlanges stillet til Raadighed for Nationalbanken, *ydes efter den paa Københavns Børs noterede Kurs*. Ved Afgivelse af Fonds

beregnes Betalingen for offentligt noterede Papirers Vedkommende efter Noteringskursen, for unoterede Papirers Vedkommende efter den formentlige Værdi paa den fastsatte Afleveringsdag; Omregningen til dansk Mønt sker som ovenfor angivet.

Handelsministeren bemyndiges endvidere til efter Forhandling med det foran nævnte Udvalg at foreskrive, at *Indførsel* fra Udlandet af Varer og Værdipapirer (herunder Kuponer) kun kan ske, naar *Attest foreligger fra Nationalbanken* om, at der af valutamæssige Grunde intet er til Hinder for Indførselen.

Ved de Forskrifter, der i saa Henseende maatte blive udfærdiget, vil det være at bestemme, at Tilladelse til Indførsel skal gives og Betalingsmidler stilles til Raadighed for saadanne *Raastoffer og Produktionsmidler*, der er en *Forudsætning for Eksportvirksomhed* og anden Virksomhed, hvorved der tilføres Landet fremmed Valuta, og at *derefter* i første Række Hensyn vil være at tage til, at Valuta skaffes til *Raastoffer og Produktionsmidler*, der er *nødvendige for Opretholdelse af produktive Virksomheder* her i Landet.

Fremdeles bemyndiges Ministeren til efter Forhandling med Udvalget at give nærmere Forskrifter med Hensyn til Overførelse og Forsendelse til Udlandet af Værdipapirer (derunder Kuponer), Veksler, Checks og Penge samt til at træffe de Foranstaltninger, der er fornødne til Gennemførelse af de i Henhold til denne Lov udfærdigede Forskrifter, at paabyde Indsendelse af Oplysninger angaaende Vare- og Valutabeholdninger (derunder fremmede Værdipapirer og Tilgodehavender af enhver Art m. v.) samt at afholde de med Lovens Administration forbundne Udgifter. De i saa Henseende fornødne Beløb bevilges paa Finansloven.

Bestemmelserne om Straf for Overtrædelser af Loven, om eventuel Konfiskation og Frakendelse af Ret til at drive Næring er de samme som de i Loven af 18. November 1931 fastsatte (se Nr. 54, Stk. 3).

Loven af 18. November 1931 træder ud af Kraft, dog at de i Henhold til de udfærdigede Forskrifter anses som udfærdigede i Henhold til nærværende Lov. — Loven traadte i Kraft straks og har Gyldighed indtil Udgangen af Marts Maaned 1932.

Ministeren udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse, at det med Vished kunde siges, at det har vist sig, at Bestemmelserne i Loven af 18. November 1931 — ved hvilken Handelsministeren bemyndigedes til efter Forhandling med det i Loven af 29. September 1931 (se Nr. 53) om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler omhandlede Rigsdagsudvalg at give Paalæg om, at fremmed Valuta, som danske Importører var i Besiddelse af, skulde overføres til dansk Valuta — er ufyldestgørende.

Af Aarsagerne dertil nævnte Ministeren først og fremmest, at *Betalingen for vore Eksportvarer er forringet*; vi faar mindre for vore Varer, og vi har vanskeligere ved at faa dem anbragt paa de fremmede Markeder, end vi har haft nogen Sinde tilforn; navnlig i den allersidste Tid er vor Eksport blevet ramt særdeles føleligt gennem Restriktioner i visse Lande, de rammer os saa føleligt, at det er umuligt for os fortsat at tilvejebringe de fornødne udenlandske Betalingsmidler til en Import af det Omfang, vi hidtil har haft. Nationalbankens Valutareserver er efterhaanden blevet stærkt reduceret, og det er praktisk talt umuligt at opnaa Kreditter af betydende Omfang i Udlandet. Navnlig da Valutaknapheden tiltog, har det været en Ulempe ved Loven af 18. November 1931, at ikke *al* fremmed Valuta, som var i dansk Besiddelse, skulde afleveres og overføres til dansk Valuta. Man har i det hele taget ikke i Henhold til denne Lovs Bestemmelser kunnet føre den *Importkontrol*, som er ganske paakrævet, saaledes som Forholdene har udviklet sig. Der maatte naturligvis først og fremmest skaffes Valuta til de Virksomheder og de Formaaler, som nødvendigvis maatte tilfredsstilles, men det har knebet meget med at skaffe disse i første Linie kommende Formaaler den fornødne Valuta, medens mindre berettigede Krav om Valuta uden Vanskeligheder lod sig tilfredsstille; navnlig i de sidste Uger har det vist sig, at den saakaldte frie Valuta voldte Vanskeligheder. Der har været stor Handel i disse Uger, og der er handlet fri Valuta til Kurser, der ligger over de af Nationalbanken fastsatte. Derhos har den *Indskrænkning af Kreditten*, som har fundet Sted for at begrænse Importen, været meget generende, og det erkendes, at den maa lempes. Endelig har *Obligationskursernes* stadige *Fald* voldt store Vanskeligheder. Af disse Grunde havde Regeringen ment det nødvendigt at gaa til mere indgribende Foranstaltninger, hvilket den fik bekræftet ved Forhandlinger med Erhvervene.

Lovforslaget gennemførtes i begge Ting paa een Dag. — Ved 1. Behandling i *Folketinget* blev Lovforslaget tiltraadt af Ordførerne for de 4 Partier — Hans Nielsen (S.), Madsen-

Mygdal (V.), Christmas Møller (K. F.) og Niels Frederiksen (R. V.) — som en af Forholdenes Udvikling nødvendiggjort Foranstaltning. Derimod erklærede Hans Hansen paa Retsforbundets Vegne, at hans Parti vilde stemme imod, da det betragtede Lovforslaget som et nyt Skridt i protektionistisk Retning og et nyt Slag mod det frie Erhvervsliv.

Under Forhandlingen udtrykte *Madsen-Mygdal* Betænkelighed dels med Hensyn til det overordentlig omfattende Arbejde, der paalægges Valutacentralen, dels ved Bestemmelsen om, at Valutaen skal afleveres til den paa Børsen fastsatte Kurs, idet Kroneværdien, naar der ikke er fri Handel med Valuta, vilde miste sin naturlige Regulator, hvad Taleren med en Stabilisering af Kroneværdien for Øje betegnede som en ikke ufarlig Tilstand. Fra Venstres Side betragtede man de Forholdsregler, som Lovene giver Anvisning paa, »ikke blot som ganske ekstraordinære og midlertidige, men ogsaa i saa høj Grad præget af Eksperimentets Karakter«, at Partiet kun kunde give sin Tilslutning for et meget kort Tidsrum, og Taleren henstillede, at Lovens Varighed blev begrænset, »saaledes at Forsøget i Stedet for 3 Maaneder bliver gjort paa 2 Maaneder, hvad der ganske utvivlsomt er tilstrækkeligt.« — *Christmas Møller* mindede om, at de Konservativer »overfor de sidste Angreb paa os fra tysk Side« havde fundet det naturligt at opsiges Handelstraktaten, og tilføjede, at det efter de Konservatives Mening »ogsaa i den nuværende Situation vilde have været muligt, om Rigsdagen og Regeringen vilde have været med til det, at gennemføre Toldforanstaltninger, som paa visse Omraader kunde have hjulpet overfor dette Anslag. Men det er jo ogsaa kendt, at man fra anden Side ikke har villet være med hertil.« Naar man da ikke vilde gaa andre Veje, og det maatte anses for en bydende Nødvendighed at gennemføre en Foranstaltning, som gav Regeringen Magt over Forholdet mellem Indførsel og Udførsel, skulde man efter Partiets Opfattelse betræde den foreslaaede Vej. Bestemmelsen om Betalingen for afleveret Valuta ansaa Taleren for den rigtige, »fordi vi saa længe som muligt maa søge at holde den Linie med Hensyn til Kursen, som har været fulgt, kan jeg sige, efter den 18. November.« — *Handelsministeren* bemærkede i sit Svar til *Madsen-Mygdal*, at han ikke kunde se, at der ved Lovens Vedtagelse skete nogen Ændring med Hensyn til Kursernes Ansættelse, »thi de Vekselkurser, der nu sættes, er ogsaa kunstige, de er nominelle; det ved jo alle og enhver, at vi retter os hovedsagelig efter Sterlingkursen, og det har jo været almindeligt udtalt her i Landet, at det var det eneste rigtige.« Angaaende Begrænsningen af Lovens Varighed udtalte Ministeren, at for ham var det ikke afgørende,

»om Prøvetiden, hvis man vil kalde de to eller tre Maaneder saaledes, bliver det ene eller det andet. Jeg tror jo ikke, det er muligt at komme bort fra de Bestemmelser, der findes i Lovforslaget, hverken om to eller tre Maaneder, medmindre de Forhold, der nødvendiggør denne Lovgivning, ændres.«

Udvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med to Ændringer, hvoraf den ene gik ud paa en Forkortelse af Lovens Gyldighedstid med 1 Maaned. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 91 Stemmer mod 4.

I Landstinget vedtoges Lovforslaget enstemmigt. Ordførerne var Hauch (V.), C. F. Sørensen (S.), Schovelin (K. F.) og Veistrup (R. V.).

57. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 238 af 29. September 1931 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 6593—C. Sp. 425, 449].

Fremsat i Folketinget $23\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3312). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3378). 2. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3382). 3. Beh. $23\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3384). Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $26\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1082). 2. Beh. $26\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1086). 3. Beh. $26\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1088). Loven stadfæstet 27. Februar 1932. (Lov-Tid. Nr. 43).

Den ved Loven af 29. September 1931 (se Nr. 53) givne Bemyndigelse til at fritage Nationalbanken for Pligten til at indløse sine Sedler med Guld og til at købe Guld — hvilken Bemyndigelse ved Lov af 18. November s. A. (se Nr. 54) fik Gyldighed indtil Udgangen af Februar 1932 — vedbliver ifølge nærværende Lov at gælde indtil Udgangen af Oktober 1932, ligesom Loven af 29. September i øvrigt forbliver i Kraft til nævnte Tidspunkt.

Hertil er føjet, at saa længe Seddelindløsningspligten maatte være suspenderet, bortfalder ogsaa Forpligtelsen til med Guld at indløse de i Henhold til Møntloven udstedte *Skillemonter*.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Handelsministeren, at Lovens Gyldighed var foreslaaet forlænget til 1. November »af Hensyn til Rigsdagssamlingens normale Ophør og Sammentræden«. Venstres Ordfører ved 1. Behandling (Himmelstrup) mente dog, at hvis Rigsdagen skulde være inde ud over normal Tid — hvad der forlød —, vilde det

være rimeligt at sætte en kortere Frist, og Christmas Møller (K. F.) ønskede Fristen begrænset til en Maaned, for at man saa kunde tage Sagen op til Drøftelse i Forbindelse med Valutaloven af 30. Januar. Der blev imidlertid ikke stillet Ændringsforslag, idet Finansministeren ved 3. Behandling — ligesom senere i Landstinget — erklærede paa Handelsministerens Vegne, at Handelsministeren havde til Hensigt kun at udstede Bekendtgørelsen om Suspension af Gulddindløseligheden af Nationalbankens Sedler for *en enkelt Maaned*, for *Marts*, saaledes at det vilde være muligt for Rigsdagen og Valutaudvalget at tage dette Spørgsmaal op til Overvejelse, inden en ny Fritagelse blev givet.

58. Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 6733—C. Sp. 7507, 7551].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{5}{3}$ (F. Sp. 4079). 1. Beh. $1\frac{5}{3}$ (F. Sp. 4107). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, P. Andersen, Chr. Hansen, Lundberg [Form.], J. P. Larsen, Einer Jensen [Skr.], Niels Frederiksen, Rager, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Slebsager, Krag, Clausager, Christmas Møller, Hendriksen [fra $2\frac{1}{3}$: Fibiger]). Betænkning (B. Sp. 2279) afgiven $2\frac{3}{3}$. (Ordfører: Lundberg). 2. Beh. $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 4602). 3. Beh. $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 4609). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3\frac{0}{3}$ (L. Sp. 7675). 2. Beh. $3\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1703). 3. Beh. $3\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1704). *Loven stadfæstet 31. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 109).

I nærværende Lov er Bestemmelserne i Lov Nr. 238 af 29. September 1931 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler, jfr. Lov Nr. 43 af 27. Februar 1932 (se ovenfor Nr. 53 og Nr. 57) samlet med Bestemmelserne i Lov Nr. 8 af 30. Januar 1932 om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta (se Nr. 56), da disse Love, som det hedder i Bemærkningerne, skyldes de samme Forhold. Der er kun foretaget et Par enkelte Ændringer. I Lovens § 1 er Rigsdagens *Valutaudvalg* udvidet fra 4 til 8 Medlemmer, og i en ny Paragraf er det pålagt Handelsministeren »inden Udgangen af April Maaned at fremsende til Rigsdagens Medlemmer Redegørelse for dels Erhvervenes Syn paa, dels sagkyndiges Ud-

talelser om, hvorvidt *fri Valutanotering* kan forenes med de i nærværende Lov gældende Regler og Bestemmelser, samt, »saafremt mindst Halvdelen af det i § 1 nævnte Udvalg maatte ønske Ændringer i nærværende Lov, at fremsætte Forslag herom for Rigsdagen senest 15. Maj«.

Loven har Gyldighed indtil Udgangen af Maj 1932.

Det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag gik ud paa at forlænge Gyldigheden af de to ovennævnte Love til *Udgangen af 1932*. Ved Lovforslagets Fremsættelse gjorde Ministeren Rede for de hidtil trufne Valutaforanstaltninger og dvælede særlig ved Loven af 30. Januar, hvis Indhold Ministeren sammenfattede i følgende *Hovedpunkter*: Fremmed Valuta skal indleveres til Bankerne og af disse stilles til Nationalbankens Raadighed; Afleveringskurserne for den fremmede Valuta fastsættes af Nationalbanken; Importen af Varer gøres afhængig af Udstedelse af en særlig Importattest, den saakaldte Valutaattest. Loven havde efter Ministerens Mening virket for kort Tid, til at det var muligt at fælde en retfærdig Dom over Valutacentralens Virksomhed, men det var hans Indtryk, at der var udført et stort og godt Arbejde for at faa tilvejebragt en tilfredsstillende Ordning, og Ministeren tvivlede ikke om, at det efterhaanden, som der blev indvundet flere Erfaringer, vilde lykkes at tilfredsstille de berettigede Krav fra Erhvervenes Repræsentanter. Man burde, tilføjede Ministeren, ved Udøvelse af Kritik ikke glemme, at Valutacentralen er oprettet i Henhold til en omtrent enstemmig vedtagen Lov, og at Hensigten med dens Oprettelse var »at imødekomme Ønsket, ja, Kravet om, at Staten skulde kunne beherske Importen, og at denne Import formindskedes«.

Til sin Anbefaling af at forlænge Lovens Gyldighed Aaret ud føjede Ministeren følgende Udtalelse: »Erhvervene og ikke mindst de producerende Erhverv har, forekommer det mig, Krav paa, at man ikke skifter System fra Maaned til Maaned, men følger en Linie, hvorefter der kan disponeres, ikke mindst naar Talen er om at forøge Landets Ævne til selv at fremstille de Varer, vi har Brug for. Jeg kan ikke se rettere end, at Loven har været til stor Gavn for Landet, naar vi tager Landet som Helhed. Vi arbejder os utvivlsomt i Læ af Valutaloven efterhaanden ud af en generende løs Gæld, foraarsaget ved en overdreven Import, og saafremt ikke uventede rystende Begivenheder ude i Verden overrasker os, kan der være berettiget Haab om, at vi snart naar til Balance i vort økonomiske Samvær med Omverdenen. Men indlader vi os paa Eksperimenter og giver Slip paa den Kontrol, som af alle ansaas for nødvendig for halvanden

Maaned siden, saa spaar jeg store Skuffelser for alle Mennesker med Undtagelse af den lille Gruppe, for hvem en Spekulationstid ogsaa i nogen Maade kan være en Opgangstid.«

Der blev ved *1. Behandling i Folketinget* ført en længere Forhandling, som navnlig kom til at dreje sig om Spørgsmaalet om »fri Valutanotering«. I det følgende er givet en kort Fremstilling af de Hovedsynspunkter, Partiernes Ordførere, Ministeren og enkelte andre Talere gjorde gældende.

Socialdemokraternes Ordfører (*Hans Nielsen*) udtalte ligesom Ministeren sin Anerkendelse af Valutakontorets Arbejde og mente, at berettigede Klager over dets Ekspeditioner, som vanskeligt helt kunde undgaas ved en saa overordentlig omfattende Administration, vilde blive færre og færre, men at Klager dog ikke helt vilde ophøre som Følge af selve Kontorets importbegrænsende Virksomhed. Taleren troede, at det vilde medføre store Tab og Ulykker, hvis vi nu gik bort fra denne Ordning, som Erhvervslivet ogsaa ønskede forlænget, »og gav fri Bane for Importen eller fri Bane for Handelen med udenlandsk Valuta«. Det var ved Vedtagelsen af Loven af 30. Januar blevet godkendt, at Kronen skal følge Sterling, og denne Politik ansaa Taleren for den eneste, man i Øjeblikket kunde følge.

Ogsaa *Niels Frederiksen* (R. V.) gav sin Tilslutning til at forlænge Gyldigheden af de to Love til Aarets Udgang, da man derved skabte Grundlag for at disponere saa sikkert som muligt i noget længere Tid. Med Hensyn til Valutarestriktionerne var det Talerens Udgangspunkt, at »den Ordning, der sikrer de mest stabile Pengeforhold under de gældende verdensøkonomiske Forhold, afgjort er den bedste«. Hvis man gik over til en fri Notering og aabnede Adgang til at forhandle fremmed Valuta ganske frit og uhindret indenfor Landets Omraade, vilde dette medføre en Usikkerhed og en Svingning i Kronekursen fra Uge til Uge, som det ikke vilde være muligt at modvirke, og som vilde gøre det vanskeligt at disponere, i hvilken Sammenhæng Taleren understregede Forbindelsen mellem Reguleringen af Importen og Fremskaffelse af fornøden fremmed Valuta. »Hvis man ved sin Politik vil tilstræbe at holde Sterlingkursen, da maa det vist være klogest og rigtigst, at man prøver paa at holde den ved de Hjælpemidler, som vi har til Raadighed under den gældende Ordning, og fortsætter med disse. . . . Under den nuværende Kontrol med Seddeludstedelsen, Importen og alt, hvad der foregaar af væsentlig Betydning vedrørende Landets Handel med den øvrige Verden, kan vi føre vor Pengepolitik uden nogen haardhændet Kreditindskrænkning og uden Anvendelse af de banktekniske Midler, og derfor anbefaler jeg indtrængende, at vi beholder den nuværende Ordning«.

Af Oppositionspartiernes Ordførere udtalte *Madsen-Mygdal* paa Venstres Vegne, at der neppe kunde være Tvivl om, at Valutakontorets Tilstedeværelse og Virksomhed har øvet en importhemmende Indflydelse, og at der derigennem er skabt en Bedring med Hensyn til Valutabehovet. Der burde derfor ogsaa efter Venstres Mening gives Valutakontoret noget længere Tid til at vise, »om den stillede Opgave overhovedet kan løses paa en for Erhvervslivet tilfredsstillende Maade, og paa en saadan Maade, at de stillede Formaal naas«; men Lovens Forlængelse skulde dog — navnlig af Hensyn til de forestaaende store Konferencer i Forsommeren — ikke paa dette Omraade udstrækkes udover 3, højst 4 Maaneder, og man ønskede saa megen Forenkling som muligt i Valutakontorets importregulerende Virksomhed. — Hvad de egentlige Valutarestriktioner angaar, kunde Venstre ogsaa, for saa vidt de tjener til at opretholde og støtte Kronekursen, give Tilslutning til deres Forlængelse, men fandt dog ikke, at Forholdene opfordrede til en saa langvarig Forlængelse som foreslaaet, og i een Henseende maatte man tage et bestemt Forbehold. »Jeg sigter her til Bestemmelsen om, at al Handel med fremmed Valuta indenfor Landets Grænser er forbudt, og at den fremmede Valuta skal afleveres til Nationalbanken til den Kurs, som Banken — og det vil i Virkeligheden igen sige Handelsministeren — bestemmer. Denne Bestemmelse.... er ogsaa ejendommelig derved, at vi her i Landet i Modsætning til andre Lande slet ingen Notering eller Maalestok har for, hvad vor Valuta, den danske Krone, virkelig er værd, og denne Tilstand rummer en overordentlig stor Fare for, at der i Ly af dette kunstige Kursdiktat foregaar en Devaluering af vor Krone, som vi først bliver stillet Ansigt til Ansigt med den Dag, da vi skal stabilisere og vende tilbage til normale Forhold. Jeg tør gaa ud fra, at man fra alle Sider her i Salen vil være enig med mig i, at som Forholdene stiller sig for vort Lands Vedkommende, bør Formaalet med vor Kronopolitik være, at vi i alt væsentligt følger Sterlingens Kurs. . . . Men hvis vi virkelig for Alvor vil bestræbe os for at følge Sterlingværdien, saa kan disse Bestræbelser ikke indskrænkes til, at man hver Dag paa en Tavle paa Børsen skriver Tallet 18,16. Saa let og simpelt er det ikke. Det afgørende er, om vi fører en økonomisk Politik, en Handels- og Bankpolitik, der virkelig underbygger Kronens Paritet med Sterlingen«. Den lovbestemte Afleveringspligt og kunstige Kursansættelse burde derfor efter Venstres Mening bringes til Ophør snarest muligt, dog med en vis yderligere, men kortvarig Overgangsfrist; Taleren nævnte i saa Henseende, at han i Rigsdagens Valutaudvalg havde foreslaaet, at Fristen eventuelt blev forlænget til 1. Maj. — Paa en Forespørgsel af Christmas Møller svarede

Taleren senere, at Venstre ønskede »fri Handel indenfor Landets Grænser og en Notering, der fremgaar af Forholdet mellem Tilbud og Efterspørgsel«. Alle de andre Restriktionsbestemmelser var man rede til at give fortsat Gyldighed. »Dette gælder altsaa ogsaa en Bestemmelse, som jeg ikke lægger særlig Vægt paa, fordi jeg tror, den er ret intetsigende, nemlig den om Hjemførelse af Valuta, idet det plejer at være det normale«.

Ordføreren for det konservative Folkeparti, *Christmas Møller*, var enig med Handelsministeren i den Betragtning, at man selv under ekstraordinære Forhold maa skabe saa megen Stabilitet som overhovedet muligt, men kunde dog ikke give Tilsagn om den af Ministeren krævede Forlængelse af Lovens Gyldighedstid. Om en Forlængelse af Guldindløseligheden Suspension kunde der efter Talerens Mening ikke herske Tvivl. Hvad en Forlængelse af Valutaattest-Ordningen angaar, var det endnu ikke muligt at faa et klart Overblik over, om Loven har haft den ønskede gode Virkning paa det handelspolitiske Omraade, men de Konservative afviste ikke, at naar en saadan Ordning en Gang var indført og et saadant stort Apparat gennemført, »saa har Erhvervs livet og mange forskellige Interesser naturligvis et overmaade stærkt Krav paa, at man ikke svinger fra det ene til det andet«. Valutakontoret, navnlig dets øverste Ledelse, mente Taleren i øvrigt havde arbejdet fortrinligt. En Simplifikation af Forretningsgangen, hvorved man lod Varegrupper, der ikke spiller nogen stor økonomisk Rolle, gaa igennem uden Valutaattest, kunde overvejes. — Endelig gjorde Taleren en Række Bemærkninger om Valutarestriktionerne og Tanken om fri Valutahandel. Han mente, at som Stillingen nu er, vilde ved Indførelsen af fri Valutahandel betydelige ældre Krav i Forbindelse med de ved Valutaattest-Ordningen skabte Krav paa fremmed Valuta i første Omgang trykke den danske Krone ned i Værdi, men denne Bevægelse vilde, »hvis Valutaattest-Ordningen virker, som den skal, varebegrænsende«, efter en Tids Forløb afløses af den modsatte, »og hvor standser man saa?« Dertil kommer, at Nationalbanken overfor opstaaende meget stærke Krav om fremmed Valuta maatte benytte »en voldsom Diskontopolitik, en voldsom Kreditindskrænkningspolitik«. Overfor den Betragtning, at en forskellig økonomisk Udvikling i Danmark og i England kunde gøre det umuligt for os til sin Tid at stabilisere paa samme Maade som England, gjorde Taleren gældende, at der ikke hidtil har været Grund til at nære Frygt i saa Henseende, »fordi Prisniveauerne i England og Danmark har haft den samme Bevægelse, d. v. s. har været nogenlunde stabile med en meget svagt stigende Tendens«. Endelig hævdede han, at

naar man først er gledet ind i saa bundne Forhold paa det økonomiske Omraade som de nuværende, med Varebegrænsning, Guldsuspension o. s. v., havde Kravet om Kendskab til Kronens virkelige Værdi »intet med Livets virkelige Forhold at gøre«, thi »det er klart, at hvis vi gav alt dette fri og gik til høj Diskonto og mægtig Kreditindskrænkning, saa var Kronens Værdi en, og med lav Diskonto og Kreditudvidelse var Kronens Værdi en anden«. Taleren tilføjede imidlertid, »at megen Nytte selvfølgelig vil kunne skabes ved, at der ikke i Landet opstaar en Følelse af, at der gøres Uret mod et enkelt Erhverv til Fordel for andre«, og at det konservative Folkeparti meget gerne vilde bidrage til at faa dette Spørgsmaal dokumenteret bedst muligt. »Men man maa heller ikke være i Tvivl om, at vor principielle Stilling til Løsningen af denne Sag maa naturligvis nu være den samme, som den var i Januar Maaned«.

Paa Retsforbundets Vegne erklærede *Hans Hansen*, at Partiet principielt maatte være imod saadanne kunstige Indgreb, »der kun vil skade vort Erhvervsliv som Helhed«, men at han dog kunde tænke sig at støtte en Betragtning i Retning af at afvikle Valutakontoret i Løbet af kort Tid og forlænge Lovens Gyldighed 1 Maaned.

Blandt de øvrige Talere gjorde *Elmqvist* (V.) sig til Talsmand for forskellige Ønsker med Hensyn til Valutacentralens Virksomhed, som særlig næredes indenfor Provinsens Handelsstand, og *Viggo Hansen* (K. F.) understregede *Christmas Møllers* Udtalelse om, at det maatte søges konstateret, hvorvidt der ved Valutaansættelsen blev øvet Uret overfor Landbefolkningen, thi i saa Fald maatte Fejlen rettes, og rettes hurtigt. *Holstein* rejste det Spørgsmaal, om det ikke, »uden at Herredømmet over Valutaen glipper«, vilde være muligt i væsentlig Grad at ændre Valutapolitikken og den dermed sammenhængende Finans- og Handelspolitik. »Er det umuligt, at Danmark i det smaa og hjemlige kan følge Englands, som det har vist sig, glørværdige Eksempel? Naar det dog er muligt at lade den danske Krone mekanisk og automatisk under alle Forhold fastholde ved Kursen 18,16, hvorfor skulde det da være økonomisk og bankteknisk umuligt midlertidigt at lægge den danske Krone fast i et Leje noget under Sterling som en Shilling-Krone?« Taleren sammenfattede sine Betragtninger derhen, at man burde tilstræbe »en Ændring i Valutapolitikken med det Formaal at skaffe forøgede Eksportindtægter, at sætte Landet i Stand til at afbetale — og dermed konsolidere sig — paa sin enorme indenrigske Gæld, Prioritetsgælden først og fremmest, og endelig skabe en Toldpolitik, hvis Formaal paa den ene Side er at skaffe Landet Penge til Tilvejebringelse af den finansielle

Balance indadtil, som det viser sig umuligt at tilvejebringe ad Nedskæringsvejen«. »Formaalet maa dernæst være at tilvejebringe et stærkere og bedre handelspolitisk Forsvarsgrundlag, naar Danmark, hvad der er uundgaaelig nødvendigt, skal gaa til en Optagelse af Forhandlinger om nye Handels-traktater paa andet Grundlag end det hidtil gældende Handelstraktat-System«.

I sine replicerende Bemærkninger advarede *Handelsministeren* stærkt imod at gaa bort fra Valutakursernes Fast-sættelse ved Nationalbanken og de ved Januar-Loven hjem-lede Restriktioner, idet Ministeren ud fra lignende Syns-punkter som de af Christmas Møller hævdede udtalte den Overbevisning, at et Eksperiment med fri Valutahandel, som Forholdene havde udviklet sig, vilde føre til meget alvorlige Rystelser for Erhvervslivet. Ministeren tilføjede, at han ansaa det for en Vildfarelse at tro, »at man skulde kunne forene Eksportinteresser med Interesser i Retning af Inflation« . . . »Hvis jeg havde den Opfattelse, at man ved en saadan Foran-staltning« — en bevidst Nedskæring af Kronen i Forhold til Sterlingkursen — »ikke midlertidig, men varigt, vilde være i Stand til at hjælpe det danske Landbrug over Vanskelig-hederne, vilde jeg heller ikke betænke mig paa det. Men jeg tror det ikke. Jeg tror tværtimod, at en Fremgangsmaade som den, det ærede Medlem Hr. Holstein tilraadede at anvende — en midlertidig Fremgangsmaade —, vilde føre det danske Landbrug ind i store Vanskeligheder, større, end det har haft endnu.«

I *Folketingets Udvalgs Betænkning* oplyses, at Udvalget har modtaget skriftlige Fremstillinger fra en Række Erhvervs-repræsentationer og Banker og har forhandlet med Repræ-sentanter for Nationalbanken, Provinsbankerne, Provins-handelskammeret og Valutakontorets Ledelse, »ligesom Han-delsministeren og Valutakommissæren i flere Møder har stillet sig til Raadighed for Udvalget«. Derefter følger en kort Motivering af de foreslaaede *Ændringer*, der gik ud paa: at begrænse Lovens Gyldighedstid til Udgangen af Maj, at udvide Valutaudvalgets Medlemstal fra 4 til 8 og at tilføje den ovenfor i Gengivelsen af Lovens Indhold omtalte nye Paragraf.

Ved Lovforslagets 2. *Behandling* udtalte Madsen-Mygdal, at han, da Venstre i Udvalget havde staaet ene om Ændrings-forslag, der gav Udtryk for det af Taleren ved 1. Behandling hævdede Standpunkt, og det her for Partiet drejer sig om overordentlig betydningsfulde Realiteter, kunde anbefale denne kortvarige Forlængelse af Loven i Haab om, at der ved Fristens Udløb maatte være Flertal for »at bringe den

nuværende ganske uholdbare Tilstand til Ophør«. — Christmas Møller mindede om, at den ved Loven af 30. Januar 1932 skabte Valutaordning ikke er i Overensstemmelse med de fra konservativt Hold nærede Ønsker, men tilføjede, at naar en saadan Ordning var gennemført og havde virket i nogen Tid, maatte man tage med i Betragtning, baade hvorledes en eventuelt hurtig Afvikling og Fjernelse af et Led i Ordningen vilde virke, ligesom han betonedede Nødvendigheden af under de herskende økonomiske og handelspolitiske Forhold at have en økonomisk Politik, »hvorefter vi baade handelspolitisk og med Hensyn til vor Handelsbalance kan foretage saadanne økonomiske Skridt, at vi paa en ganske anden Maade end forhen kan være Herre over vore økonomiske Forhold«. Som Forholdene ligger, kunde Taleren da anbefale at stemme for de stillede Ændringsforslag og for Lovforslaget. — Handelsministeren var kun modstræbende gaaet med til Forøgelsen af Valutaudvalgets Medlemstal, men særlig betænkelig havde han været ved at indskrænke Lovens Gyldighedstid til 2 Maaneder; for dog at opnaa Enighed i Udvalget havde Ministeren taget imod Ændringsforslaget, idet han lagde overordentlig megen Vægt paa; »at der tilvejebringes den størst mulige Ro om vore Valutaforhold«. — Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 108 Stemmer mod 3.

I *Landstinget*, hvor Partiernes Ordførere var: Hauch (V.), Ludvig Christensen (S.), Lange (K. F.) og Jeppesen (Drusebjerg) (R. V.), og hvor endvidere Schovelin (K. F.) og Villemoes (V.) tog Ordet ved 1. Behandling, vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 60 Stemmer.

59. Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 7281 og 7371—C. Sp. 1995, 2031].

Fremsat i *Folketinget* $18/5$ (F. Sp. 4921). 1. Beh. $19-20/5$ (F. Sp. 4931 og 4994). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lundberg [Form.], P. Andersen, Einer Jensen, Chr. Hansen, Nygaard, Knud Hansen, Niels Frederiksen, Rager [Sekr.], Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Krag, Clausager, C. O. Pedersen, Christmas Møller og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 2349) afgiven $26/5$. (Ordfører: Lundberg). 2. Beh. $26/5$ (F. Sp. 5122). 3. Beh. $26/5$ (F. Sp. 5137). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/5$ (L. Sp. 1843). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, P. Christensen,

Johs. Clausen, Døcker, Gisselbæk, Johs. Hansen, Hauch [Form.], Jepsen Christensen, Jensen [Aale], J. Jensen-Klejs, Jeppesen [Drusebjerg], Lange, Ch. Petersen, P. C. Petersen og Stensballe). Betænkning (B. Sp. 2353) afgiven $27/5$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $27/5$ (L. Sp. 1850). 3. Beh. $27/5$ (L. Sp. 1852). *Loven stadfæstet 30. Maj 1932.* (Lov-Tid. Nr. 164).

Ved Loven foretages følgende Ændringer i Loven af 31. Marts 1932 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta (se Nr. 58, jfr. Nr. 56) — foruden den selvfølgelige, at Bestemmelsen om en Redegørelse angaaende fri Valutanotering er udeladt:

1. Bemyndigelsen til at fritage Nationalbanken for Seddelindløsningspligten er udstrakt til Udgangen af *Oktober 1932*.

2. Til Bestemmelsen om, at *Betalingen for Valuta*, der forlanges stillet til Raadighed for Nationalbanken, ydes efter den paa Børsen noterede Kurs, er føjet: »Retningslinierne for den Valutapolitik, der skal føres i Lovens Gyldighedstid, fastsættes *under det fornødne Hensyn til indre og ydre økonomiske Tilstande* efter Forhandling mellem Nationalbanken, Ministeren for Handel og Industri og Rigsdagens Valutaudvalg«.

3. Det paalægges Nationalbanken i Forbindelse med Ministeren for Handel og Industri at træffe de fornødne Foranstaltninger til, at *Pligten til at afgive* til Nationalbanken eller eventuelt paa nærmere af Nationalbanken fastsatte Betingelser at sælge *Valuta* eller Effekter, der lyder herpaa, kan *bortfalde snarest muligt og senest den 31. August*. Dog kan *Fristen under tvingende Omstændigheder forlænges indtil 15. Oktober 1932*, hvis Nationalbanken indstiller og Ministeren efter Forhandling med Rigsdagens Valutaudvalg bifalder dette. [Afleveringspligten ophævedes ved Bkg. $27/8$ 32].

4. *Valutacentralen* vil være at *begrænse* i sit hidtidige Omfang eller at *ophæve* inden Forløbet af de ovenfor under Nr. 3 nævnte Tidsfrister. Der vil være af Handelsministeren og Finansministeren inden 1. August 1932 at optage Forhandlinger med Rigsdagen om, hvilke *Foranstaltninger af importregulerende Art med handelspolitiske og beskæftigelsesmæssige Formaal* der i den Anledning vil være at foretage,

ligesom en til *Situationen svarende Handelspolitik og en nøjere Udformning af Toldlovens Positioner vil være at forberede*, for at der ved Valutaafleveringspligtens Ophør kan være tilvejebragt saadanne Foranstaltninger, der tjener til Fremme af den gunstigst mulige Import- og Valutasituation.*)

5. Bestemmelsen om, at Sager angaaende Overtrædelser af Loven behandles som Politisager, er udeladt, saa at saadanne Sager fremtidig undergives Statsadvokatens Paa-taleret.

6. Loven, der traadte i Kraft 1. Juni 1932, har Gyldighed indtil Udgangen af Oktober 1932.

Regeringens Forslag tog Sigte paa at forny Loven af 31. Marts 1932 i uændret Skikkelse og at give den Gyldighed til Udgangen af Oktober. Det vilde, hedder det i Bemærkningerne til Lovforslaget, »af Hensyn til de særdeles vægtige Udtalelser, der bl. a. indeholdes i de som Bilag optrykte Erklæringer fra Personer og Institutioner, der er særligt sagskyndige med Hensyn til Penge og Erhvervsforhold, samt til Tilkendegivelser fra anden betydende Side, findes betænkeligt at udsætte dansk Erhvervsliv for de betydelige Ulemper og for den Risiko, der efter det foreliggende vilde kunne være forbundet med en Ændring paa nærværende Tidspunkt af de Former, hvorunder Valuta-Handelen og Valuta-Noteringen foregaar. Herfor taler saavel Erhvervslivets Interesse i at undgaa stærkt svingende Valutakurser som de Erfaringer, man fra Deprecieringen af den danske Krone i Efteraaret 1931 har med Hensyn til Iværksættelse af særlige Foranstaltninger imod dansk Eksport«.

Det anføres videre i Bemærkningerne, at det ved Afgørelsen af, hvilken Kronepolitik der bør føres, maa være et væsentligt Hensyn, »at man undgaar at forværre vore handelspolitiske Forhold, og at man opnaar den gunstigst mulige Stilling under de handels- og valutapolitiske Forhandlinger med England og andre Lande, der maa imødeses efter Ottawa-Konferencen, som finder Sted i Juli Maaned« . . . »Det maa efter den engelske Regerings Erklæringer i Parlamentet ventes, at England paa det Tidspunkt vil opfordre til saadanne Forhandlinger, og at man maa forudsætte Muligheden af en Særstilling for de Lande, der hører til »Sterlingverdenen« og har betydelig Handelsforbindelse med England; blandt disse er særlig Danmark nævnt«. Da Eng-

*) Om Forløbet af de nævnte Forhandlinger udsendtes 4. Aug. Erklæringer af Handelsministeren og af Venstres og de Konservatives Medlemmer af Valutaudvalget.

land for Tiden mere end nogen Sinde før er vort Hovedmarked, vil det da »være af afgørende Betydning, at vi under Eftersommerens Forhandlinger sikrer os den bedst mulige Stilling paa dette Marked«.

Der henvises dernæst til, at det vil være af stor Betydning herfor, om der i de mellemliggende Maaneder er Ro om den danske Kronens Forhold til Sterling, idet stærke Svingninger i Kursforholdet mellem Sterling og Krone i engelske politiske Kredse og Forretningskredse betragtes som skadelige for Samhandelen mellem Danmark og England. »Det maa anses for uheldigt for Englands Salg i Danmark, paa hvilket man lægger saa overordentlig Vægt. En lavere Kurs paa den danske Krone end paa Sterling vil af den danske Landbrugseksports Modstandere i England og Dominions blive betragtet som Grundlag for en dumpingagtig Overproduktion, der ødelægger Priserne baade for engelske Landmænd og Dominions. De vil deroverfor kræve Modforanstaltninger, dels gennem Toldpaalæg, dels ved Kontingentbestemmelser af strengeste Karakter. Denne Betragtning i de paa-gældende Kredse er uberettiget, men det vil være uklogt at undervurdere dens Styrke«.

I Slutningen af Bemærkningerne udtales, at »en varig Fastlæggelse af Kronen neppe kan tænkes før det Tidspunkt, da Sterling fastlægges. Til den Tid maa det afgøres, ved hvilket Punkt den danske Krone kan fastlægges. Det er en Selvfølge, at det afgørende da maa være Varetagelsen af de danske Erhvervs Interesser indadtil og udadtil. Et Hovedhensyn maa her tages til Landbruget, der i saa overvejende Grad bærer Eksporten«.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefalede *Lundberg*, som under Hans Niensens Sygdom var Socialdemokraternes Ordfører, Lovforslaget til Vedtagelse, idet han fremhævede Betydningen af for Landbrugets egen Skyld at afvente Ottawa-Konferencen og at skabe Ro om Kronen. Efter at have understreget »Husmændenes Krav om Kreditudvidelse saa langt, som det overhovedet paa nogen Maade er gørligt«, sluttede Taleren med en Opfordring til »at samles om, hvad man kan udrette i Enighed«.

Venstres Ordfører, *Madsen-Mygdal*, kunde ikke give Forslaget Tilslutning i den foreliggende Skikkelse. Hans Hovedindvending angik Bibeholdelsen af »Afliveringspligten for fremmed Valuta til den af Handelsministeren fastsatte Kurs«. Denne Afliveringspligt, som blev indført ved Loven af 18. November 1931, kunde ikke anses for et Led, endsige et uundværligt Led, i den ved Loven af 31. Januar 1932 skabte Importregulering, men var blevet overflødig ved Valutakontorets

Oprettelse. En Tvangsafl levering af fremmed Valuta til Underpris vilde ogsaa i Stedet for at fremme Eksporten og hemme Importen have den modsatte Virkning. Men »det mest beklagelsesværdige er, at vi med denne Afl leveringspligt i Mod sætning til alle andre Lande slet ingen Valutanotering har og derfor er ude af Stand til at vide, hvor vi valutamæssigt befinder os, eller hvor den Valutapolitik, Regeringen fører, til sidst ender. Dertil kommer jo saa, at hvis man med denne Tvangsafl levering til en Kurs, der er uden enhver Forbindelse med Virkeligheden, afregner fremmed Valuta til en Underkurs, saa betyder det en fuldstændig urimelig Indtægtsforringelse for de eksporterende Erhverv til Fordel for de Erhverv, der bruger Valuta«. Taleren gjorde i denne Forbindelse gældende, at Tilhængerne af Afl leveringspligten alle er af den Opfattelse, at uden Tvangsafl levering vilde Kronen falde og Sterling stige.

Madsen-Mygdal vendte sig derefter imod den Opfattelse, at det skulde være nødvendigt at opretholde Afl leveringspligten og automatisk holde Sterlingpariteten for derigennem at styrke vort gode Forhold til England. I Bestræbelserne for at opretholde Danmarks Stilling som et Sterlingland skulde Venstres Støtte og Medvirkning aldrig savnes. »Om dette Maal for vor Valutapolitik kan der i dette Land neppe være Uenighed«. Men Taleren gjorde gældende, at den saakaldte Sterlingklubs Medlemmer karakteriseres ved, at de alle undtagen Danmark har en Valuta, der ligger under den gamle Sterlingparitet, uden at man derfor i England er op hørt med at kalde dem Sterlinglande.

Ved Ophævelsen af Afl leveringspligten vilde Kronen efter Talerens Mening sandsynligvis »indstille sig paa et Niveau, der ligger ret nær den svenske og norske Krone«; men den vilde ikke kunne fastholdes her uden en Ændring i den hidtidige økonomiske Politik. »Vil vi følge Sterling, kommer vi ikke udenom, at det er en Nødvendighed at føre en økonomisk Husholdning i vore egne Forhold, der ligner den økonomiske Politik, som danner Grundlaget for Sterlingværdien«.

Hvad en fortsat Importregulering gennem Valutacentralen angaar, turde Taleren ikke afvise Nødvendigheden af en Forlængelse af den bestaaende Ordning for en kort Tid, men 5 Maaneder ansaa han for en unødvendig og alt for langvarig Frist. Hvis de Formaal, man har haft for den stedfundne Importregulering, kunde naas ved andre Fremgangsmaader, vilde Venstre gerne deltage i Overvejelser deraf; Taleren troede dog ikke, at det vilde være muligt ved Toldforanstaltninger alene at opnaa den ønskede Regulering, og en almindelig Opsigelse af samtlige Handelstraktater forekom ham at være et overordentlig farligt Skridt.

De Konservatives Ordfører, *Christmas Møller*, gav efter nogle indledende Bemærkninger om hele den økonomiske Situation en Fremstilling af de forskellige Valutaværn-Loves Tilblivelse, særlig Venstres Stilling til disse. Han omtalte dernæst Virkningerne af Valutacentral-Ordningen og fremhævede, at naar man, selv for en kortere Tid, skulde fortsætte med denne Ordning, var det for de Konservative en given Forudsætning, »at man saa ogsaa virkelig anvender det Instrument, man her har faaet, anvender det stærkt, anvender det beskæftigelsesmæssigt, anvender det baade overfor Landbrug og Industri«. Man vilde ikke pludseligt kunne gaa bort fra det bestaaende System — der maatte en Overgangstid til —, men efter de Konservatives Opfattelse maatte Valutacentral-Ordningen »erstattes af en Politik, hvor Toldpolitikken sættes i Forgrunden, og hvor Handelstraktater opsiges«. Taleren spurgte i denne Forbindelse Udenrigsministeren, om det ikke vilde være rigtigt at møde til Forhandlingen med England efter Ottawa-Konferencen saaledes, »at man snarest muligt kan handle, ikke hemmet af Handelstraktater, men saa fri af de nuværende Handelstraktater og Mestbegunstigelsessystemer som overhovedet muligt«. Det vilde vel være muligt at holde Kronen paa et højt og hæderligt Stade med det nuværende System, men dette lod sig efter de Konservatives Mening langt bedre gøre paa anden Maade. »Vi vil langt foretrække, og før eller senere, efter mit Skøn hurtigt, maa man over til, at den naturlige Maade at regulere Indførselen af Varer her til Landet paa, Toldpolitikken, ogsaa tages i Brug, og at man derefter sørger for, at der kan føres en Kronepolitik, som svarer til den Linie, der i det store og hele har været fulgt, saaledes at vi bevæger os i Sterlingomraadet, maaske ikke med den udprægede Stivhed, som man til Dato har set, men at vi bevæger os i dette Omraade enten ved det ene eller det andet Middel. Det maa være Maalet i den Tid, hvor det ogsaa efter vor Opfattelse er nødvendigt at se Tiden noget an, og hvor der derfor som den anden Halvdel til den Politik, der skal føres, til Valutapolitikken maa kædes en Række Foranstaltninger overfor et Erhvervsliv, som er i meget stor Nød«.

Niels Frederiksen (R. V.) ansaa det for nødvendigt at beholde den nuværende Ordning og ønskede Lovforslaget gennemført med den foreslaaede Tidsfrist. Han troede ikke, at Aflæveringspligtens Ophævelse vilde blive til Gavn for Landbrugets Økonomi, hvis man fremdeles vilde blive i Sterlingomraadet, men mente, at den af Regeringen bebudede Politik var den rigtigste, »den nemlig, at Regering og Rigsdag paa byder Nationalbanken at holde Sterlingkursen saa vidt muligt, men dernæst gennemfører en Række Foranstaltninger, der

gør det muligt for Nationalbanken at holde denne Kurs uden Anvendelse af de drastiske banktekniske Midler, som man ellers tvinger Nationalbanken til at bruge«.

Hans Hansen mindede om, at Retsforbundet fra første Færd havde været imod disse Statsindgreb, som efter Partiets Mening kun lagde Hindringer i Vejen for dansk Eksport, men naar Valutacentralen en Gang var indført, burde den afvikles gradvis, dog hurtigst muligt. Taleren troede ogsaa, det vilde blive nødvendigt hurtigst muligt at finde et nyt fast Leje for Kronen, »samtidig med at man afvikler den Guldindløselighed, som i dette Øjeblik kun er suspenderet«.

Foruden Partiernes Ordførere tog *Holstein*, *Pinstrup* og *Fraenkel* Ordet under Forhandlingen. *Holstein* (K. L.) saa intet andet Middel »til virkelig Forebyggelse af det truende Sammenbrud« end »den reflatoriske Valutapolitikens Vej«, naar man ikke vilde betrede »den haarde, brutale generelle Nedsærings Vej«. En Sænkning af Kronen til en Kurs af omkring 60 Ø. vilde med dertil knyttet Stabilisering ved banktekniske og toldtekniske Midler gøre det muligt for Husmanden »at eksistere paa sit Brug for samme Løn eller en ubetydelig højere Løn, end en helaarlig arbejdsløs faar«, betyde »nyt Liv og ny Virksomhed i vore andre Erhverv, ny og øget Beskæftigelse for Arbejderbefolkningen og ny Tillid til Real kreditten«. Spørgsmaalet var da, om det af Hensyn til Danmarks udenrigske handelspolitiske Interesse maatte anses for utilraadeligt »at tage det Skridt, som vore indenrigske økonomiske Interesser bydende opfordrer til«. Herom bemærkede Taleren bl. a.: »Der er jo ikke fra den engelske Regering ad den sædvanlig officielle, diplomatiske Vej kommet nogen officiel Advarsel til den danske Regering om ikke at ændre sin Valutapolitik, endsige nogen officiel Trusel om toldpolitiske Repressalieforanstaltninger i den ene eller anden Form, hvis vi gjorde det. Men var det saa ikke et rimeligt Skridt for den højtærede Regering at sætte alle Kræfter ind paa at gøre ansvarlige ledende Politikere i England klar over, at Valutadumping-Forestillingen er en Vrangforestilling, og paa den anden Side gøre de ledende ansvarlige Kredse i England klar over, hvad dette Spørgsmaal nationaløkonomisk, eksistensmæssigt betyder for det danske økonomiske Samfund i Øjeblikket. Er det sket?«

Derimod advarede *Fraenkel* (K. F.) paa det allerindstændigste mod Kronens Sænkning. »Jeg tror, det vil blive en meget kortvarig Fornøjelse, og jeg tror, det vil gøre den Kalamitet, vi staar i, og som er uundgaelig for os, endnu meget værre, end den vil kunne blive ad andre Veje«.

Pinstrup (V.) pegede paa, »at det vækker den største Uvillie og Røre blandt danske Bønder, naar de erfarer, at

trods det, at de maa producere Varerne med Tab, saadan som Forholdene nu en Gang er, saa har vi en Valutalov, der medfører, at de ikke faar det Beløb udbetalt i Kroner, som de Sterling er værd, de faar sendt til Danmark, naar de afsender Varer«.

Handelsministeren polemiserede mod Madsen-Mygdals Opfattelse af Afleveringspligtens Virkninger og Betydningen af dens Ophævelse. Der kunde kun være Tale om at opfatte Afleveringspligten som en Uret mod Landbruget i det Tilfælde, at man »bedømmer Afleveringspligten som en positiv Hindring for at faa Kronekursen slaaet væsentlig ned, og naar en Sænkning af Kronekursen er et faktisk tilsigtet Maal. Men da det ikke er det ærede Medlems Maal, maa jeg hævde, at det ærede Medlem har anlagt en fejl Bedømmelse af selve Bestemmelsen om Afleveringspligten. Det er nemlig aldeles utvivlsomt, at dersom Kronekursen fortsat skal tilstræbes holdt i Omegnen af Sterlingkursen, vil en Ophævelse af Afleveringspligten efterfølges af banktekniske Foranstaltninger, der i overordentlig følelig Grad vil ramme ogsaa de Kredse, der faar fremmed Valuta i Hænde«. — Hvad Valutaattestordningen angaar, kunde Ministeren derimod være enig i den Betragtning, at dette »er en foreløbig, en midlertidig Foranstaltning, der paa et eller andet Tidspunkt maa revideres og til Dels erstattes med andre Foranstaltninger«, ligesom Ministeren var enig i, at disse andre Foranstaltninger ikke skal bestaa af Told alene. — Overfor Holstein gjorde Ministeren gældende, at det vilde være letsindigt at se bort fra, hvad der allerede er sket overfor vor Eksport som Følge af Kronekursens Sænkning, og gaa ind i en ny voldsom Kurs-sænkning, som kunde give Paaskud til Iværksættelse af nye Spærringer for Eksporten. Regeringen havde ikke villet tage Ansvar for, at Landet blev ført ud i noget saadant, men havde anset det for sin Pligt at advare derimod.

Udenrigsministeren besvarede først Christas Møllers Forespørgsel angaaende Handelstraktaternes Opsigelse. Ministeren kunde vel tænke sig den Mulighed, at der »under de Forhandlinger, som formentlig vil blive ført ogsaa mellem Danmark og England foruden forskellige andre Lande i Tiden efter Ottawa-Konferencen, kan fremkomme Nødvendighed for at opsigte Handelstraktater«. Derimod mente Ministeren ikke, det vilde være til nogen Nytte at foretage en Opsigelse »nu, i en Situation, hvor vi overhovedet ikke ved, paa hvilket Grundlag de følgende Forhandlinger skal føres og kan blive ført«, medens en øjeblikkelig Opsigelse kunde have store praktisk skadelige Følger. — Paa Holsteins Spørgsmaal svarede Ministeren, at der ad de Veje, som nu een Gang staar til Raadighed, var gjort Rede overfor England for vor handels-

politiske Stilling, vore handelspolitiske Muligheder og Vilkaar i Øjeblikket, og at man havde hævdet, at der ikke paa noget Omraade »foregaar noget, som med nogen som helst Ret kan betegnes med Ordet *Dumping*«. I sine følgende Udtalelser betonedes Ministeren, at det med de forestaaende Forhandlinger med England for Øje maatte »blive vor Opgave at give vort Bidrag til, at vort Lands Stilling ikke paa Forhaand er beskadiget, naar vi gaar til disse Forhandlinger, men saa vidt muligt styrket«. Ministeren pegede i denne Forbindelse paa, at adskilligt i Forhandlingerne med England vilde ligge noget lettere, hvis den meget store Flæsketilførsel blev noget begrænset, og understregede tillige Betydningen af, »at der i den mellemliggende Tid findes fornøden Ro om den danske Mønt« . . . »Og her maa vi gøre os klart, at et væsentligt Fald af nogenlunde Varighed i denne Mønts Værdi i Forhold til den engelske vil give stærkt Grundlag for skarpe Agitationsbevægelser i England. Det kan ikke paastaas, at der vil komme den ene eller den anden bestemte Modforanstaltning, men vi har Erfaringer i andre Lande i saa Henseende at bygge paa, og vi kan ikke regne med, at nye Møntforandringer i Danmark vilde kunne foregaa uden at have tilsvarende Følger som den foregaaende med Hensyn til Forholdet i andre Lande«.

Folketingets Udvalg enedes om at indstille Lovforslaget til Vedtagelse med de ovenfor i Gengivelsen af Lovens Indhold under Punkterne 2.—5. nævnte Ændringer. Ved 2. Behandling gennemgik Ordføreren (Lundberg) ganske kort de stillede Ændringsforslag og udtalte sluttelig: »Ved disse Ændringer er der altsaa opnaaet Enighed om, at Kurserne skal fastsættes med al mulig Hensyntagen ogsaa til de indre økonomiske Tilstande, ligesom der er Enighed om, at de stærke og beretigede Ønsker om Lempelser i Kreditindskrænkningen skal imødekommes hurtigst muligt og i videst muligt Omfang.« — Madsen-Mygdal betegnede de foreliggende Ændringsforslag som et Kompromis. Den tilvejebragte Overenskomst imødekom vel Venstres Hovedsynspunkt vedrørende Afleveringspligtens Ophævelse, men Partiet beklagede i høj Grad, at det ikke havde været muligt at faa gennemført en kortere Overgangstid. Vedrørende *Kursansættelsen* i Tiden indtil Afleveringspligtens Ophævelse gjorde Taleren den Bemærkning, at herom »foreslaas den vigtige Ændring, som er opstillet af Venstre og Konservative i Fællesskab og med en formel Ændring accepteret af Regeringen, at Noteringen i denne Periode skal fastsættes under fornødent Hensyn til indre og ydre økonomiske Tilstande. Dette er en Realitet, som vi tillægger en afgørende Betydning«. — Christmas Møller om-

talte den nævnte Ændring i lignende Udtryk, idet han særlig understregede Ordet *indre*; »det er efter min Opfattelse en Realitet, og jeg nærer ikke nogen som helst Tvivl om, at man ogsaa opfatter det saaledes«. — Ministeren udtalte, at Bestemmelsen »naturligvis betyder netop, hvad der er givet Udtryk for, nemlig, at der skal føres de nævnte Forhandlinger, og at der skal føres en Valutapolitik, hvorved det fornødne Hensyn tages til saavel indre som ydre økonomiske Tilstande«.

Med Hensyn til de kommende Forhandlinger om *importregulerende Foranstaltninger* til Erstatning for Valutaattest-Ordningen erklærede Madsen-Mygdal, at Venstre var rede til at deltage i disse »paa et frit og sagligt Grundlag«. Christmas Møller saa i Bestemmelsens Formulering »et Tilbud om loyal og aaben Forhandling om det, der skal sættes i Stedet«. Handelsministeren skulde bidrage sit til, at Forhandlingerne blev indledet snarest muligt, men maatte advare imod at tro, at de vilde blive særlig lette. »De vil netop blive særdeles vanskelige«.

Paa *Retsforbundets* Vegne anbefalede Hans Hansen at stemme for Afleveringspligtens Bortfald, og han kunde i og for sig give sin Tilslutning til Forslaget om Valutacentralens Afvikling, men da Bestemmelsen herom var kædet sammen med Forberedelser til en Toldpolitik, som Partiet ikke kunde godkende, maatte man alligevel stemme imod Ændringsforslaget, ligesom man ikke kunde stemme for Ændringen angaaende de fremtidige Retningslinier for Valutapolitikken, fordi Bestemmelsesretten i saa Henseende derved blev berøvet Rigsdagen. — Derimod udtalte *Fuglsang* (V.), at han, som havde stemt imod alle hidtidige Valutalove i denne Rigsdags-samling, fordi han ansaa dem for vendt ensidigt mod de eksporterende Erhverv, særlig Landbruget, ikke vilde nægte sin Medvirken til Vedtagelsen af denne Valutalov under Hensyn dels til de foreslaede Ændringer, dels og særlig til, at der ved Samarbejdet mellem Partierne var aabnet Vej for haardt tiltrængte Kriseforanstaltninger for de haardt ramte Erhverv, særlig Landbruget.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 125 St. mod 3.

I *Landstinget* blev Lovforslaget anbefalet af Hauch (V.), Ludvig Christensen (S.), Lange (K. F.) og Jeppesen (Drusebjerg) (R. V.). Førstnævnte, der foreslog Lovforslaget henvist til et Udvalg, for at man der kunde faa forskellige Oplysninger, fremhævede ved 2. Behandling som Ordfører for Udvalget, at man havde beskæftiget sig med Bestemmelsen om, at der ved Fastsættelsen af Retningslinierne for Valutapolitikken skal tages Hensyn baade til ydre og indre Forhold.

Resultatet af Udvalgets Forhandlinger kunde siges at være, »at der i Udvalgsmødet er naaet Bekræftelse paa, at de Forudsætninger, hvorunder Lovforslaget er vedtaget i det høje Folketing, vedblivende er til Stede«, og under Hensyn hertil indstillede Ordføreren paa Udvalgets Vegne Lovforslaget til Vedtagelse. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 67 Stemmer.

60. Lov om Tillæg til Sparekasseloven af 4. Oktober 1919. (Minister for Handel og Industri *Haugen*). [A. Sp. 5101—C. Sp. 423, 545].

Fremsat i *Landstinget* $25/11$ (L. Sp. 468). 1. Beh. $2/12$ (L. Sp. 504). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Gregersen, I. A. Hansen, Jens Høyer, Jepsen Christensen [Form.], Albert Jensen, M. G. Jensen, Oluf Jensen, Jensen-Stevns, Lausten, Lewinsky, Jørgen Møller, Johannes Pedersen, Schaumann [Skr.] og Stumph). Betænkning (B. Sp. 629) afgiven $12/2$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $17/2$ (L. Sp. 1024) 3. Beh. $24/2$ (L. Sp. 1041). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1/3$ (F. Sp. 3444). 2. Beh. $3/3$ (F. Sp. 3548). 3. Beh. $8/3$ (F. Sp. 3727). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 70).

Lovens § 1 bemyndiger Handelsministeren til for et Tidsrum af 5 Aar efter Lovens Ikrafttræden (1. Juli 1932) at meddele Stadfæstelse paa Vedtægter for de i de sønderjydske Landsdele bestaaende *kommunale* (offentlige) *Sparekasser*, uanset om *Bestyrelses- og Garantiforholdene* ikke er ordnet i Overensstemmelse med Sparekasselovens Forskrifter. (En saadan Sparekasses Udlaan til Garantikommunen maa tilsammen højst andrage 10 pCt. af Kassens Midler). Inden Udløbet af de 5 Aar skal de omtalte Sparekasser, for saa vidt de ønsker at fortsætte deres Virksomhed, bringe deres Bestyrelses- og Garantiforhold i Overensstemmelse med de i Sparekasseloven af 4. Oktober 1919 §§ 5 og 7 indeholdte Forskrifter for Sparekasser med eller uden Garanter.

I øvrigt — tilføjes det i § 2 — finder Bestemmelserne i Sparekasseloven Anvendelse paa Sparekasser i de sønderjydske Landsdele.

Fra 1. Juli 1932 ophæves Lov Nr. 301 af 30. Juni 1922 (se Aarbog for 1921—22 Side 67).

Den nysnævnte Lov af 30. Juni 1922 om Tillæg til Sparekasseloven af 1919 skulde ifølge en Forskrift i § 8 forelægges Rigsdagen til Revision inden Udgangen af Aaret 1925, men Revisionsfristen blev ved en Lov af 23. December 1925 forlænget til den 1. Januar 1932. Bestemmelserne i 1922-Lovens §§ 1—4 og 6 blev givet af Hensyn til den da ønskede Adskillelse mellem de sønderjydske Sparekassers Krone-Indskud og Mark-Indskud. Denne Deling tabte imidlertid ved Markværdiens Sammenbrud fuldstændig sin Interesse, og der findes nu ikke nogen Sparekasse, i hvilken der er Mark-Afdeling.

Hvad derimod Bestemmelserne i § 5, om de kommunale Sparekasser, angaar, havde Handelsministeriet fra de 6 kommunale Kasser modtaget et Andragende om, at de indtil videre maatte forblive bestaaende paa det nuværende Grundlag, og da Ministeriet under den forhaandenværende vanskelige økonomiske Situation maatte finde Tidspunktet uegnet til en Ændring i den hidtidige Ordning af Kassernes Sikkerhedsforhold, gik Ministeriets Forslag, der var tiltraadt af Indenrigsministeriet og de paagældende Amter, ud paa at aabne de kommunale Sparekasser Adgang til at fortsætte paa det nuværende Grundlag i 10 Aar endnu. Hovedbestemmelsen i Lovforslagets § 1 var affattet i Overensstemmelse med 1922-Lovens § 5, idet blot en Dispensationstilføjelse m. H. t. Grænsen for Udlaan til Garantikommunen var udeladt som betydningsløs.

I *Landstingets* Udvalgs Betænkning meddeles først en Række Oplysninger om Sparekassevirksomheden i de sønderjydske Landsdele i Tiden efter Genforeningen. Det fremgaar heraf, at der i Landsdelene er i alt 40 Sparekasser, hvoraf de 34 eksisterer paa de almindelige Bestemmelser i Sparekasseloven af 4. Oktober 1919, medens kun 6 er kommunalt garanterede. Efter at have fremhævet Forskriften i 1922-Lovens § 5 om, at de kommunalt garanterede Sparekasser indenfor et Tidsrum af 10 Aar, *for saa vidt de ønskede at fortsætte deres Virksomhed*, skulde have bragt deres Bestyrelses- og Garantiforhold i Overensstemmelse med Sparekasselovens §§ 5 og 7, og tilføjet, at disse 10 Aar maatte anses for en tilstrækkelig lang Frist til at afvikle de særlige Forhold, udtaler et *Flertal* (Venstre og Konservative): »Naar der nu kræves en yderligere Forlængelse af Fristen for de 6 Sparekassers Vedkommende, uden at der hidtil fra Kassernes Side er gjort noget for at efterkomme Bestemmelserne i § 5 i Loven af 30. Juni 1922, maa et saadant Krav anses som et Forsøg paa fremtidig at opretholde den Form for Sparekassedrift, som disse 6 Sparekasser nu er inde under.« Dette maa Flertallets Medlemmer modsætte sig, »idet de principielt er Modstandere af offentlig Drift af Sparekassevirksomhed og ikke ser nogen Grund til

at opretholde en Særlovgivning paa dette Omraade for de sønderjydske Landsdele. — Da der imidlertid ikke er gjort Skridt til en Afvikling af dette Forhold, vil det være praktisk uigennemførligt at bringe Sagen i Orden inden den 30. Juni dette Aar, men Flertallet maa udtale en bestemt Forventning om, at dette sker indenfor en Periode af højst 5 Aar frem i Tiden, og stiller Ændringsforslag herom.« — Flertallet slutter sin Udtalelse med den Bemærkning, at det »ikke kan erkende, at der kan foreligge nogen praktisk Nødvendighed for en Særlovgivning paa dette Omraade, naar disse 5 Aar er udløbet«.

Udvalgets *Mindretal* (Socialdemokraterne og det radikale Medlem) »beklager, at det ikke kan tiltræde Ændringsforslaget, som gaar imod den enstemmige Henvendelse fra de sønderjydske Amtmænd og de sønderjydske Sparekassebestyrelser om Forlængelse af Lovens Gyldighed som af Ministeren foreslaaet. Ændringsforslaget vil efter Mindretallets Formening i høj Grad hemme de kommunale Sparekasser i deres Forretningsgang, og det vil slaa meget i Stykker, som ved Hjælp af disse Sparekasser er bygget op«, hvad Mindretallet i den nuværende økonomisk vanskelige Tid maatte finde dobbelt beklageligt. Mindretallet indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Ved Lovforslagets 2. og 3. Behandling blev de i Mindretallets Betænkning udtrykte Synspunkter uddybet af Jørgen Møller og Lausten — ligesom Landbrugsministeren paa den fraværende Handelsministers Vegne fraraadede Vedtagelsen af Flertallets Ændringsforslag —, medens Ordføreren, Jepsen Christensen, gjorde gældende, at Ændringsforslaget angaar en Ændring af Sparekassernes Styreforhold, og at Kravet om, at de 6 Sparekasser i Løbet af 5 Aar skal have bragt Bestyrelses- og Garantiforholdene i Overensstemmelse med Sparekasseloven af 1919, ikke paa noget Tidspunkt vilde medføre forstyrrende Indgreb i Sparekassernes Økonomi eller Engagementer. — Ændringsforslaget vedtoges med 31 Stemmer mod 25. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 35 Stemmer. 27 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod Lovforslaget.

I *Folketinget* beklagede Handelsministeren den i Landstinget stedfundne Forkortelse af Fristen fra 10 Aar til 5 Aar, men vilde alligevel anbefale Lovforslaget til Vedtagelse i Landstingets Affattelse. Ministeren tilføjede: »Vi faar saa i Løbet af de kommende 5 Aar Lejlighed til at se, hvorledes Tingene vil udvikle sig, om der er Mulighed for at skabe varige Forhold enten ved helt at afvikle dette Særforhold eller ved fortsat at give disse 6 Sparekasser en Særstilling.« — Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 108 Stemmer.

61. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 125 af 15. April 1930 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser. (Minister for Handel og Industri Hauge). [A. Sp. 5885—C. Sp. 1443, 1523].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3257). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3355). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lundberg, Fr. Andersen [Holbæk A.], Einer Jensen [Form.], Hans Nielsen, P. Andersen, Nygaard, Jønson, Rager [Skr.], Himmelstrup, Slebsager, Clausager, J. C. A. Larsen, Raunkjær, Christmas Møller og Drachmann). Betænkning (B. Sp. 2093) afgiven $1\frac{2}{3}$. (Ordfører: Lundberg). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4483). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4516). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1627). 2. Beh. $2\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1630). 3. Beh. $2\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1636). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 65).

Ved Loven faar Lov af 15. April 1930 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser (se Aarvog for 1929—30 Side 187) forlænget Gyldighed indtil *Udgangen af Marts 1934*, saaledes at der i Overensstemmelse med de i nævnte Lov givne Forskrifter kan stilles til Raadighed:

til Udlaan til *Industri- og Haandværksvirksomheder* henholdsvis 2 Mill. Kr. og 1 Mill. Kr.,

til Fremme af Bestræbelser for *Indvinding af nye Omraader* for dansk Produktion 60 000 Kr.,

til Fremme af *Eksportmulighederne* for danske Produkter m. v. 200 000 Kr.,

samt i Form af Garantier:

til Fremhjælpling af en *forbedret Teknik* m. v. indenfor Industrien 3 Mill. Kr., og

til Fremme af *Eksporten af danske Produkter* 70 Mill. Kr. (heri indbefattet tidligere Bemyndigelser til Ydelse af Eksportkredit).

Det i § 4 i Loven af 15. April 1930 omhandlede *Erhvervsudvalg* — det saakaldte Eksportudvalg — ophæves.

I det af Handelsministeren fremsatte Forslag var det foreslaaet, at der i Finansaarene 1932—33 og 1933—34 skulde stilles tilsvarende Beløb til Raadighed til de ommeldte Formaal som i Finansaarene 1930—31 og 1931—32. (De 70 Mill.

Kr. til Eksportkredit indbefatter dog alle tidligere Bemyndigelser til Ydelse af Eksportkredit, i hvilken Henseende bemærkes, at der ved Finansloven for 1931—32 blev givet Handelsministeren Bemyndigelse til at anvende indtil 10 Mill. Kr. til dette Formaal *udover* de 60 Mill. Kr., der blev stillet til Raadighed ved Loven af 15. April 1930). Efter Forslag af Udvalget nedsatte *Folketinget* imidlertid de foreslaaede 3 og 2 Mill. Kr. til Industri- og Haandværksvirksomheder til henholdsvis 1½ og 1 Mill. Kr., de 80 000 Kr. til »industriell Landvinding« til 60 000 Kr., de 270 000 Kr. til Eksportpropaganda til 200 000 Kr., hvorhos Garantibeløbet til Fremhjælpsning af forbedret Teknik — 6 Mill. Kr. — blev halveret. Nedsættelserne blev af Ordføreren (Lundberg) begrundet med, at der i de 2 Aar, hvori Loven har haft Gyldighed, ikke har været Brug for saa store Beløb, som der var anslaaet. Endvidere indsatte Folketinget Bestemmelsen om Ophævelse af Erhvervsudvalget, som Udvalget havde fundet overflødigt ved Siden af det erhvervspolitiske Nævn, og en Bemyndigelse til at lade Loven optrykke med de stedfundne Ændringer.

Med Hensyn til *Eksportkredit*en oplyste Handelsministeren ved Sagens første Behandling, at Statskassen ikke har lidt noget som helst Tab paa Eksportkreditterne. Der er vel i Aarenes Løb afskrevet enkelte Smaabeløb, men der er til Gengæld gennem de indbetalte Afgifter opsamlet en betydelig Reserve, »et Beløb, der ligger ikke saa lidt paa den anden Side af den første Million Kroner«. — Paa Foranledning af en Henvendelse fra forskellige Skibsværfter havde Ministeren overvejet Tanken om at anvende en Del af Eksportkreditbeløbet til Bygning af *danske Skibe* paa danske Skibsværfter, men da der var fremkommet Protester fra Søfartskredse, havde Ministeren foreløbig ladet Sagen falde. Dette Spørgsmaal gav i øvrigt Anledning til en Række Udtalelser af Partiernes Ordførere. Lundberg (S.) tilsagde »al mulig Tilslutning til et saadant Skridt, hvis der skulde vise sig Ønsker herom i den kommende Tid«, og Christmas Møller (K.) erklærede, at Ministeren paa dette Omraade kunde faa et Fler-tal til en Ordning, »maaske ikke en Ordning, hvorved der stilles saa stort et Beløb, som det en Overgang var Tanken, 15 Mill. Kr., til Raadighed; men det konservative Folkeparti har i Finansudvalget udtalt Villighed til at overveje hvert enkelt Tilfælde«. Himmelstrup (V.) mente, at Ministeren havde taget det rette Standpunkt, »naar han har sagt som saa, at dette Spørgsmaal i Virkeligheden ikke vedrører det foreliggende Lovforslag, fordi det kun drejer sig om Eksportkredit«, og at »hele Grundlaget for denne Foranstaltning maatte ændres, hvis vi ogsaa skulde ind paa at yde Garanti

ved Bygning af Skibe paa danske Værfter til Brug for indenlandske Rederier.

Angaaende *Garantien til Fremhjælpling af forbedret Teknik*, som de Konservative i 1930 gik imod, udtalte Christmas Møller ved 2. Behandling, at Partiet vel stadig havde Betæneligheder ved en saadan Ordnings Gennemførelse, men dog under de givne Forhold havde kunnet tiltræde, at de 3 Mill. Kr. stilles til Raadighed, saa meget mere som de modtagne Oplysninger om Administrationen af hele Loven og ogsaa af denne Foranstaltning efter Partiets Opfattelse havde været fuldkommen tilfredsstillende.

Paa Retsforbundets Vegne henstillede Hans Hansen ved 1. Behandling til det kommende Udvalg at afvikle de Forpligtelser, Staten her er inde i, da dette Omraade efter hans Gruppes Mening ikke hører ind under Statens Opgaver.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

62. Lov om Lukketid for Butikker og Lagre m. v.

(Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 2529—C. Sp. 1335, 1973].

Fremsat i *Landstinget* $25/3$ (L. Sp. 13). 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 25). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, P. Christensen, A. P. Hansen, Albert Jensen, Johannes Jensen, M. C. Jensen, N. K. Kristensen, Lange, Thomas Larsen, Lausten, Nedergaard, Ch. Petersen, Schumann [Sekr.], Stumph, Villemoes [Form.]). Betænkning (B. Sp. 1649) afgiven $16/3$. (Ordfører: Villemoes). 2. Beh. $18/3$ (L. Sp. 1421). 3. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1487). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $30/3$ (F. Sp. 4614). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Chr. Hansen, Jønson, S. Munk [Form.], E. Friis [Sekr.], J. P. Larsen, M. K. Sørensen, Jens Sørensen [Sejflod], Rasmussen [Gylling], Vanggaard, Kyed, A. Chr. Christensen, Julin, Edvard Sørensen, Koch, Carlsen-Skiødø). Betænkning (B. Sp. 2329) afgiven $1/4$. (Ordfører: Chr. Hansen). 2. Beh. $2/4$ (F. Sp. 4903). 3. Beh. $2/4$ (F. Sp. 4914). *Loven stadfæstet 14. April 1932*. (Lov-Tid. Nr. 132).

Forslaget til Loven blev fremsat i samme Skikkelse — bortset fra en enkelt Ændring i § 6, 3. Stykke — som det i forrige Rigsdagssamling fremsatte Lovforslag (Aarvog for 1930—31, Side 519). *I Landstinget undergik Lovforslaget imidlertid en Række Ændringer* efter Indstilling af det ned-

satte Udvalg, hvori Enighed — bortset fra en Ændring til § 7, jfr. nedenfor — var opnaaet. Det havde, efter hvad der oplystes under Forhandlingerne, været vanskeligt at tilvejebringe Enstemmighed i Udvalget, og Loven, der vedtoges enstemmigt i begge Ting — af Folketinget i Landstingets Affattelse —, fremtræder derfor paa mange Punkter som et Kompromis mellem forskellige Anskuelser. Dette gælder saaledes Indskrænkningen i den almindelige Aabningstid. (Lørdagsaabningstiden) paa Dage før en af Folkekirkens Helligdage, der maa betragtes som det vigtigste Punkt, hvor der sker Ændring i de hidtil gældende Regler (jfr. nedenfor § 1).

I den følgende Fremstilling er givet en Oversigt over, paa hvilke væsentlige Punkter den nye Lov adskiller sig fra Lukkeloven af 30. Juni 1922 med Tillæg af 4. April 1928.

§ 1 svarer til den gældende Lovs § 1, men det fastsættes nu, at Køb og Salg af den i Paragraffen omhandlede Art med de i Loven nævnte Undtagelser ikke maa finde Sted paa *Ugens 4 første Søgnedage* fra *Kl. 6 Aften, Fredag* fra *Kl. 7 Aften*, til *Kl. 6* den paafølgende Morgen og paa *Dage før en af Folkekirkens Helligdage* fra *Kl. 8 Aften* til *Kl. 6* Morgen den nærmest paafølgende Søgnedag.

Lukketiden bliver saaledes *ens hele Aaret* rundt, og for *Ugens 5 første Søgnedage* fastsættes den Lukketid, der hidtil har været gældende i Vinterhalvaaret (fra 16. September til 31. Marts). *Lørdags-Lukketiden*, der har været *Kl. 9* hele Aaret — og som af Ministeren var foreslaaet sat til *Kl. 6* —, er rykket en Time frem, til *Kl. 8* (se i øvrigt Aarvog for 1930—31, Side 520).

De i Lukkelovens § 2 fastsatte Undtagelsesbestemmelser udvides paa forskellig Maade:

Det tillades nu (Afsnit b) *Kiosker og lignende Forretninger* foruden som tidligere at handle med Aviser, Programmer, Tidsskrifter, løse Brevark, Kuverter, Frimærker, Postkort, Penne, Blæk og Blyanter tillige at forhandle Køre- og Fartplaner, Prospektkort, Fragtbreve, Mærkesedler, Automobil- og Turistkort, hvortil kommer Post- og Telegramblanketter (Lykønskningstelegrammer, tidligere kun Telegramblanketter).

Alle ovennævnte Varer maa desuden forhandles paa *Jernbanestationer, Jernbaneperroner og Færger* (Afsnit c), og det samme gælder Bøger, Chokolade, Konfekt, Iscream og

Frugt. (Paa Jernbanestationer maatte tidligere kun forhandles Aviser, Programmer, Tidsskrifter og Bøger, medens paa Jernbaneperroner og Dampfærger kun Salg af Frugt, Chokolade og Konfekt var tilladt).

Iscream og Frugt kan nu ogsaa sælges i *Teatre, Biografteatre, Koncertbygninger o. lign.* (Afsnit d).

Den i Paragraffen (Afsnit f) omhandlede *specielle Tilladelse til Salg af Sodavand* m. v. udvides til ogsaa at kunne omfatte Salg af Konfekt og Iscream (desuden er Ordet »Kaffe« ændret til: »tilberedt Kaffe«, og det betones, at Salget af Drikke ikke maa omfatte stærke Drikke). Medens Politiet stadig skal give Tilladelsen, anvises Pladserne nu af Kommunalbestyrelsen.

Afsnit g i § 2 har faaet følgende Affattelse: Salg af Tobak, Blomster, Legetøj, Chokolade og Sukkervarer samt de under b. og f. omhandlede Varer, for saa vidt Salget med Politiets Tilladelse finder Sted i *Forlystelseshaver, ved Folketester, paa Markeder o. lign.*

Bestemmelsen er udvidet til at gælde ogsaa »ved Folketester, paa Markeder o. lign.«, ligesom den tidligere Betingelse, at Entré skulde betales, er bortfaldet. Endvidere har en betydelig Udvidelse fundet Sted med Hensyn til de Varer, der maa forhandles, jfr. Henvisningen til Afsnit b (se ovenfor). — Et Mindretal i Folketingsudvalget (Venstre) foreslog — for at imødekomme et fra de samvirkende danske Købmandsforeninger fremsendt Andragende — genindsat Entrébetingelsen for Forlystelseshavernes Vedkommende, men dette forkastedes. I øvrigt udtales i Folketingsudvalgets Betænkning, at der under Forhandlinger med Ministeren om Forstaaelsen af § 2 g. var konstateret Enighed om, at det er Forudsætningen, at den Politimestrene givne Bemyndigelse til at aabne Adgang til Handel med visse Varer i Forlystelseshaver udover den almindelige Lukketid praktiseres saaledes, at Adgangen til at opnaa Dispensation fra Lovens Bestemmelser bliver en Undtagelse.

§ 3 udtaler, at

- a. den *Bagere, Kagebagere og Konditorer* ifølge Politivedtægt, jfr. herved § 29 i Lov Nr. 99 af 29. Marts 1924 om Beværtning og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke, tillagte Ret til *efter almindelig Lukketid at forhandle til Fortæring paa Stedet* de under deres Næring henhørende Varer berøres ikke af denne Lov.

Hvad angaar *Salg ud af Huset*, er (b) paa samtlige Ugens Dage Bagere, Kagebagere og Konditorer berettigede til i Tiden fra Kl. 6 Morgen til Kl. 10 Aften at sælge ud af Huset samtlige under deres Næring henhørende Varer samt Mælk. Efter Kl. 10 Aften og indtil det Tidspunkt, hvor de nævnte næringsdrivende ifølge Politivedtægt, jfr. foran Stk. a., skal lukke, er de uberettigede til Salg ud af Huset af andre Varer end Konfekt, Chokolade og Sukkervarer.

(Ved denne Bestemmelse er den almindelige Aabningstid forlænget, men efter den gamle Lov kunde de paagældende paa den anden Side, naar de havde opnaaet særlig Polititilladelse ifølge Beværterlovens § 29, sælge ogsaa Kager og Konditorvarer ud af Huset indtil det ved Politivedtægt fastsatte [senere] Tidspunkt).

Endvidere gives der de af § 31 i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1932 om Omsætningsafgift af Chokolade- og Sukkervarer m. m. omhandlede *rene Chokolade- og Sukkervareforretninger* Ret til, efter Anmeldelse for Politiet paa det paagældende Sted, at holde aabent paa de samme Tider, som i Stk. a. er ommeldt. Efter Kl. 10 Aften er de dog ikke berettigede til Salg af andre Varer end Konfekt, Chokolade og Sukkervarer.

Brød- og Mælkeudsalg maa paa Folkekirkens Helligdage holde aabent fra Kl. 6 Morgen til Kl. 11 Formiddag, men disse Udsalg omfattes nu paa Hverdage af den i § 1 givne almindelige Lukketidsregel (tidligere fastsattes Lukketiden som for Kagebagere).

Venstremindretallet foreslog i Folketingsudvalgets Betænkning, at ogsaa *Flødeis* skulde kunne sælges efter Kl. 10 Aften af de Forretninger, der har Ret til den særlig fastsatte længere Aabningstid, men dette forkastedes.

Ifølge § 4 maa *Butikker, hvorfra der i Henhold til Næringsadkomst paa Detailhandel udelukkende forhandles levende Blomster* og saadanne Varer, der sædvanemæssigt anses for Tilbehør til Blomsterhandel, paa Folkekirkens Helligdage holdes aabne fra Kl. 6 Morgen til Kl. 4 Eftermiddag (tidligere Kl. 12 Middag).

Foranstaaende Regel gælder nu alle Forretninger af nævnte Art, uanset Beliggenhed, idet den særlige Adgang, der tidligere (Lukkelovens § 3, Stk. c., jfr. Tillæget af 1928) aabnedes enkelte i Nærheden af Kirkegaarde og Sygehuse liggende

Forretninger m. fl. til Salg paa Folkekirkens Helligdage, er bortfaldet. — Venstremindretallet foreslog Tidspunktet Kl. 4 Eftm. ændret til Kl. 12 Middag, og et andet Mindretal (Koch) foreslog at give Stenhuggerier Ret til at holde aabent paa ovennævnte Tidspunkter, dog kun i Tiden fra lige før Paaske til lige efter Pinse. — Ændringsforslagene forkastedes.

§ 5 omhandler *erhvervsmæssig Fotografering* og svarer ganske — i Modsætning til Ministerens Forslag (jfr. Aarboeg 1930—31, Side 521) — til den gældende Lovs § 3 e.

§ 6 omfatter *Barber- og Frisørstuer (Dame- og Herrefrisørforretninger)*, der skal holdes lukket paa Ugens 4 første Søgnedage fra Kl. 6 Aften (tidligere Kl. 7), Fredag fra Kl. 8 Aften (tidligere Kl. 7) til Kl. 6 den paafølgende Morgen, og paa Dage før en af Folkekirkens Helligdage fra Kl. 9 Aften (tidligere Kl. 10) til Kl. 6 Morgen den nærmest paafølgende Søgnedag. — Paa de Tider, paa hvilke Barber- og Frisørstuer skal holdes lukket, er *Betjening af Kunder i disses Hjem tilladt*, men hertil maa ikke benyttes fremmed Medhjælp.

§ 7 indskrænker baade det Antal Dage, paa hvilke der er hjemlet en udvidet Aabningstid, og selve Aabningstiden paa disse Dage. Torsdag før Pinse omfattes saaledes nu af den almindelige Lukketidsregel (tidligere Aabningstid til Kl. 9 Aften*), og det samme gælder den første Søgnedag i Maj og November. Derhos indskrænkes Aabningstiden den første Søndag i Maj og November med 1 Time (til Kl. 8 Aften i Stedet for Kl. 9), ligesom der paa den sidste Søndag før Jul (tidligere de to sidste Søndage før Jul) kun kan holdes aabent til Kl. 8.

Et Medlem af Landstingsudvalget (Nedergaard) modsatte sig, at Forretninger kunde holde aabent den første Søndag i Maj og November, hvilken Aabningstilladelse var udgaaet af Ministerens Forslag, men paa ny — svarende til den gældende Lov — foresloges indsat af de øvrige 14 Medlemmer af Udvalget. Flertallets Forslag vedtoges imidlertid med 50 Stemmer mod 5. Venstremindretallet i Folketingets Udvalg foreslog ligeledes, at Tilladelsen skulde udgaa, men dette forkastedes med 72 Stemmer mod 31. Et andet Mindretal i Folketingetsudvalget (Carlsen-Skiødt) foreslog, at ogsaa Aabningstilladelsen den sidste Søndag før Jul skulde bortfalde, men dette forkastedes med 91 Stemmer mod 3.

*) Paa den anden Side skal der *Lørdag* før Pinse først lukkes Kl. 9.

§ 8, der svarer til Lukkelovens § 6, fastsætter nu Lukketiden *Juleaftensdag* til Kl. 2 Eftm.

§ 9, der omhandler *Bejening af Kunder efter Lukketid* samt Salgsautomater (Lukkelovens § 7), tillader Barber- og Frisørstuer at ekspedere Kunder i indtil een Time efter Lukketid.

Straffebestemmelser indeholdes i Lovens § 10 (tidligere § 8). *Ogsaa Kunder kan nu inddrages under disse*, idet det fastsættes, at forretningsdrivende og Kunder, der overtræder de i denne Lov indholdte eller i Medfør af samme givne Forskrifter, straffes med Bøder fra henholdsvis 50 Kr. og 10 Kr. — Endvidere er Minimumsbøden for en forretningsdrivende, der driver Forretning i videre Omfang, end Lovens Bestemmelser tillader, forhøjet fra 50 Kr. til 100 Kr. Alle Bøder efter Loven tilfalder fremtidig Kommunekassen (tidligere tilfaldt $\frac{2}{3}$ af Bøderne vedkommende Kommunes Hjelpekasse).

Loven træder i Kraft den 1. Oktober 1932, og samtidig ophæves Lukkeloven af 30. Juni 1922 med Tillæg af 4. April 1928 samt § 31 i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1923.

63. Veksellov. (Minister for Handel og Industri Hauge). [A. Sp. 4119—C. Sp. 301, 1219].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{24}{11}$ (F. Sp. 1689). 1. Beh. $\frac{9}{12}$ (F. Sp. 2116). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lundberg, Gerhard Nielsen, N. P. Nielsen, O. Andersen, E. Friis [Skr.], J. Chr. Jensen, Jesper Simonsen [Form.], Rasmussen [Gylling], Slesbager, Elgaard, Himmelstrup, Christensen [Høng], Koefoed, C. J. F. Sven og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 495) afgiven $\frac{22}{1}$. (Ordfører: Lundberg). 2. Beh. $\frac{27}{1}$ (F. Sp. 2880). 3. Beh. $\frac{29}{1}$ (F. Sp. 2905). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{2}$ (L. Sp. 908). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, Degnbold, Gisselbæk, Jensen-Stevns [Form.], H. P. Johansen, Kr. Johansen, N. K. Kristensen, Lange [Skr.], Lewinsky, Jørgen Møller, Johannes Pedersen, Rasmus Rasmussen, Schovelin, Stensballe og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 1087) afgiven $\frac{9}{3}$. (Ordfører: Jensen-Stevns). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1231). 3. Beh. $\frac{17}{3}$ (L. Sp. 1372). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 68).

Om Tilvejebringelse af ensartede Regler vedrørende Veksel- og Checklovgivningen har der været ført en Række *internationale Forhandlinger* f. Eks. i Haag i 1910 og 1912. Folkeforbundet genoptog Arbejdet, og paa en *international Konference i Genève i 1930*, hvori deltog 32 Stater, deriblandt Danmark, Finland, Norge og Sverige, vedtoges følgende *Konventioner* om Gennemførelse af ensartet *Veksellovgivning*:

1) en Konvention om Indførelse af ensartet Veksellovgivning med to Bilag, nemlig Teksten til den ensartede Veksellov og Teksten til de *Forbehold*, som de kontraherende Magter har Ret til at indføre i Teksten til den ensartede Veksellov;

2) en Konvention indeholdende Bestemmelser angaaende visse internationale privatretlige Regler indenfor Vekselrettens Omraade;

3) en Konvention, der forpligter de kontraherende Magter til ikke at gøre en Veksels Gyldighed afhængig af, om Stempelovgivningens Bestemmelser er opfyldt.

Paa en *international Konference i Genève i 1931*, hvori deltog 30 Stater, deriblandt de fire nordiske Lande, vedtoges ganske tilsvarende *Konventioner* angaaende *Checklovgivningen*.

Veksel-Konventionerne er undertegnet af 26 Magter, Checkkonventionerne af 20 Magter. Blandt de ikke undertegnende Stater er England og U. S. A.

Forslaget til nærværende Lov er udarbejdet paa Grundlag af den foranævnte i Genève vedtagne ensartede Veksellov og i *Samarbejde med de delegerede fra Finland, Norge og Sverige*, saaledes at Forslaget — der vedtoges uændret i begge Rigsdagens Ting — ikke blot indeholdt de internationalt vedtagne Regler, men tillige fremtraadte som *et fælles nordisk Forslag*, idet de nordiske delegerede dels i Fællesskab har udarbejdet Oversættelsen af de vedtagne Regler, dels er blevet enige om de Ændringer i og Tilføjelser til disse Regler, som de til Konventionen om Indførelse af ensartet Veksellovgivning knyttede Reservationer giver de kontraherende Stater Adgang til at træffe. Herved kan den *Retsenhed paa Veksellovgivningens Omraade*, der hidtil har bestaaet imellem de tre skandinaviske Lande, *fortsættes og endvidere udvides til at omfatte Finland*.

Den vedtagne Veksellov, der som nævnt er overensstemmende med Forslaget, bygger paa de samme Principper for Veksellovgivning, som ligger til Grund for Vekselloven af

1880, og de *Forandringer i gældende Ret*, som Loven medfører, er derfor af forholdsvis ringe Betydning og maa for de fleste Punkters Vedkommende betragtes som *en blot Simplificering og Modernisering af Veksellovens Regler*.

Om *Lovens enkelte Bestemmelser* skal følgende bemærkes:

Kapitel I (§§ 1—10) indeholder Forskrifter om *den trukne Veksels Udstedelse og Form*. Disse Forskrifter stemmer ret nøje overens med de nugældende Forskrifter. Det skal dog fremhæves, at der i § 5 aabnes Adgang til i Vekselen at optage Bestemmelser om, at der skal svares *Rente* af Vekselsummen. Dette gælder dog kun for Veksler, der udstedes betalbare ved Sigt eller en vis Tid efter Sigt. For saa vidt Udstederen af en saadan Veksel ikke i Vekselen angiver den Rentefod, der skal anvendes, betragtes Bestemmelsen om Rente som uskrevet.

I § 8 findes optaget en Forskrift om, at den, der tegner *sit Navn paa en Veksel paa en andens Vegne, for hvem han ikke havde Fuldmagt til at handle*, selv bliver forpligtet efter Vekselen.

Endelig findes der i § 10 en Regel om de saakaldte *Blancoveksler*, som ikke fandtes i den hidtil gældende Veksellov, men som neppe kan sigtes at være i Strid med gældende dansk Ret. Dens Ordlyd er:

Bliver en Veksel, der ved dens Udgivelse var ufuldstændigt udfyldt, udfyldt i Strid med de trufne Aftaler, kan denne Omstændighed ikke paaberaabes overfor Vekselindehaveren, medmindre han ved Erhvervelsen ikke har været i god Tro eller har handlet med grov Uagtsomhed.

Kapitel II (§§ 11—20) handler om *Vekselendossementer* og indeholder ikke særlige nye Bestemmelser. Det kan dog anføres, at medens man hidtil frit har kunnet *endossere en Veksel til Ihænde-haveren*, indføres nu den Bestemmelse, at et Endossement til Ihænde-haveren skal betragtes som et *Blancoendossement*, hvilket formelt betyder, at Loven ikke anerkender, at en Veksel kan overdrages til Ihænde-haveren; men i Realiteten vil denne Bestemmelse ikke medføre nogen Ændring i gældende dansk Ret, idet *Blancoendossement* i Virkeligheden er det samme som *Endossement til Ihænde-haveren*.

Endvidere skal nævnes Bestemmelsen i § 19, der handler om det særlige *Panteendossement*, en Form for Endossement, der ikke tidligere har været kendt i dansk Ret, og som ej heller har været brugt i Praksis.

§ 19 lyder saaledes:

Indeholder et Endossement Bemærkningen »Valuta til Sikkerhed«, »Valuta til Pant« eller nogen anden Bemærkning, der gaar ud paa Pantsætning, kan Vekselindehaveren udøve alle Rettigheder efter Vekselen; men et af ham tegnet Endossement gælder kun som Prokuraendossement.

Vekselskyldnere kan ikke mod Vekselindehaveren paa-beraabe sig Indsigelser grundede paa deres særlige Forhold til Endossenten, medmindre Vekselindehaveren ved Erhvervelsen af Vekselen forsætlig har handlet til Skade for Skyldneren.

Bestemmelsen kunde formentlig undværes, men da den blev vedtaget paa Konferencen i Genève, uden at der blev givet de kontraherende Magter Adgang til at tage Forbehold overfor den, har det været nødvendigt at optage den i Loven.

I *Kapitel III* (§§ 21—29), der handler om *Vekselaaccept*, skal særlig fremhæves Bestemmelsen om, at Trassenten i Modsætning til, hvad der hidtil har været gældende i dansk Ret, i en Veksel kan *forbyde* dens *Forevisning til Accept*. Dette kan han dog ikke, hvis Vekselen fremtræder som domicileret eller er udstedt som betalbar en vis Tid efter Sigt. Trassenten kan ogsaa foreskrive, at Forevisning til Accept først maa finde Sted *efter et bestemt* i Vekselen angivet *Tidspunkt*.

Endvidere kan i en Veksel, hvor Trassenten har angivet et andet Betalingssted end det Sted, hvor Trassaten har sin Bopæl, uden dog at angive en Person, hos hvem Betalingen paa dette Sted skal ske, *Trassaten angive en saadan Person i sin Acceptpaategning*, ligesom ogsaa Trassaten, hvis Vekselen er betalbar hos ham, i sin Accept kan *angive, hvor paa Betalingsstedet* Betalingen skal kræves, *eller angive en anden Person* til paa samme Sted at betale Vekselen.

Endelig er der gjort en væsentlig Indskrænkning i det hidtidige Forbud mod at udstryge, forandre eller tilbagekalde paategnet Accept, idet en Acceptant under visse Betingelser kan *slette sin Accept*.

Bestemmelsen herom, § 29, lyder saaledes:

Hvis Trassaten har forsynet Vekselen med sin Accept, men udstrøget denne, førend han har tilbageleveret Vekselen, anses Accept som nægtet. Medmindre det modsatte bevises, anses Udstrygningen for at være sket forinden Veksels Tilbagelevering.

Saafrømt Trassaten skriftlig har gjort Vekselindehaveren eller nogen Vekselskyldner bekendt med sin Accept, er han dog overfor disse bundet ved sin Accepts Lydende.

Kapitel IV (§§ 30—32) indeholder Regler om *Aval* (*Vekselkaution*). De svarer i det væsentlige til de hidtil gældende Regler, om end de er betydeligt mere udarbejdede.

I *Kapitel V* (§§ 33—37), der indeholder Regler om *Vekselsens Forfaldstid*, og i *Kapitel VI* (§§ 38—42), der fastsætter Regler om *Vekselsens Betaling*, findes kun Anledning til at fremhæve Bestemmelserne i § 41 om den Fremgangsmaade, der vil være at følge, naar en Veksel lyder paa *Betaling i en Møntsort, der ikke er gangbar paa Betalingsstedet*. Bestemmelserne har til Hensigt i saa vid Udstrækning som muligt at udelukke Spekulation i stigende og faldende Kurser. § 41 lyder saaledes:

Naar en Veksel lyder paa Betaling i en Møntsort, der ikke er gangbar paa Betalingsstedet, kan Beløbet betales i Landets Mønt efter Værdien paa Forfaldsdagen. Betaler Vekselskyldneren ikke i rette Tid, kan Vekselindehaveren, hvis han ønsker det, kræve Beløbet betalt i Landets Mønt enten efter Forfaldsdagens eller efter Betalingsdagens Kurs.

Ved Beregningen af den fremmede Møntsorts Værdi skal Handelsbrug paa Betalingsstedet iagttages, hvis ikke Trassenten har foreskrevet, at Vekselsummen skal betales efter en i Vekselen fastsat Kurs.

Foranstaaende Bestemmelser kommer ikke til Anvendelse i de Tilfælde, hvor Trassenten har foreskrevet, at Betalingen skal erlægges i en bestemt angiven Møntsort (Forbehold om effektiv Betaling i fremmed Mønt).

Er Vekselsbeløbet angivet i en Møntsort, der har den samme Benævnelse, men en forskellig Værdi i det Land, hvor Vekselen er udstedt, og det Land, hvor den skal betales, er Formodningen for, at det er Betalingsstedets Mønt, som er ment.

I *Kapitel VII* (§§ 43—54), der handler om *Regres* paa Grund af manglende Accept eller manglende Betaling, er der foretaget en Simplificering af den hidtil gældende Ordning, idet Regres til *Sikkerhedsstillelse* helt er afskaffet. I § 44

er indført en ny Bestemmelse, hvorefter en Veksel, der er udstedt som betalbar paa en bestemt Dag eller en vis Tid efter dens Udstedelsesdag eller efter Sigt, skal protesteres for manglende Betaling *paa en af de to Sogndage*, der følger efter Vekselsens Forfaldsdag. (Hidtil har Protest ogsaa kunnet optages paa selve Forfaldsdagen).

Endvidere skal fremhæves Bestemmelsen i § 54 om den Fremgangsmaade, der vil være at følge, hvis der indtræder *uovervindelige Hindringer* for Forevisning af en Veksel eller for Optagelse af Protest indenfor de i Loven foreskrevne Frister. Bestemmelserne i § 54 afviger ret betydeligt fra Forskrifterne i den gældende Veksellovs § 92. § 54 lyder saaledes:

Hvis der for Forevisningen af en Veksel eller for Protests Optagelse indenfor de foreskrevne Frister indtræder en uovervindelig Hindring (indenlandsk eller udenlandsk Lovforskrift eller andre Tilfælde af vis major), forlænges disse Frister.

Vekselindehaveren er forpligtet til uopholdelig at give sidste Endossent Underretning om en saadan Hindring og til at gøre Paategning om denne Underretning med Datum og Underskrift paa Vekselen eller en Allonge; i øvrigt finder Forskrifterne i § 45 Anvendelse.

Saa snart Hindringen er ophørt, skal Vekselindehaveren uopholdelig forevise Vekselen til Accept eller til Betaling og om fornødent lade optage Protest.

Vedvarer Hindringen længere end tredive Dage efter Forfaldstiden, kan Regres iværksættes, uden at Forevisning eller Optagelse af Protest er nødvendig.

For Veksler, der lyder paa Betaling ved Sigt eller en vis Tid efter Sigt, regnes de tredive Dage fra den Dag, da Vekselindehaveren har givet den sidste Endossent Underretning om Hindringen, selv om dette er sket før Forevisningsfristens Udløb; for Veksler, der er betalbare en vis Tid efter Sigt, skal de tredive Dages Frist forøges med den i Vekselen angivne Forevisningsfrist.

Som vis major anses ikke Tildragelser af rent personlig Natur for Vekselindehaveren eller den, som han har overdraget at forevise Vekselen eller at optage Protesten.

Kapitel VIII (§§ 55—63) om Intervention gennemfører — i Overensstemmelse med den ensartede Veksellov — ikke i Terminologien nogen Sondring mellem Intervention og Nødsadresse. I Teksten til de enkelte Bestemmelser vil man derimod finde, at Sondringen er opretholdt paa samme Maade som i Loven af 1880, og Bestemmelserne er i det væsent-

lige fra Indholdets Side overensstemmende med Forskrifterne i den gamle Lovs Kapitel 9.

Kapitel IX (§§ 64—68) om Vekselduplikater og Vekselskopier er i det væsentlige stemmende med den gældende Veksellovs Forskrifter. Dog er i § 68, 3. Stykke, optaget *en i dansk Ret ny Regel* om, at hvis der, førend Kopi tages, efter sidste Endossement paa Originalvekselen paaføres denne en Bemærkning om, at herefter gælder kun Endossementer, som er paaført Kopien, er senere Endossementer paa Originalvekselen ugyldige.

Kapitel X (§ 69) om Forandringer i Vekselen har ingen tilsvarende Bestemmelse i Loven af 1880, men fastslaar formentlig kun, hvad man vistnok ogsaa uden særlig Hjemmel vilde anse for gældende i dansk Ret. § 69 er saalydende:

Er der gjort Forandring i en Veksels Tekst, er de, der efter Forandringen har tegnet deres Navn paa Vekselen, forpligtede overensstemmende med den ændrede Tekst. De, der har tegnet deres Navn før Forandringen, er forpligtede overensstemmende med den oprindelige Tekst.

Kapitel XI (§§ 70—71), Forskrifter om Veksels Forældelse, indeholder i § 70 følgende Bestemmelser:

»Ethvert Krav, der efter Vekselen haves mod Acceptanten, forældes i tre Aar fra Forfaldsdagen.

Indehaverens Krav mod Endossenterne og Trassenten forældes i et Aar fra den Dag, da der i rette Tid blev optaget Protest, eller, hvis der er taget Forbehold om Regres uden Omkostninger, fra Forfaldsdagen.

Endossenternes Regreskrav mod andre Endossenter eller mod Trassenten forældes i seks Maaneder fra den Dag, da Endossenten har indfriet Vekselen, eller da Forældelsen blev afbrudt overfor denne, jfr. § 71«.

Forskrifterne i § 70, 1. Stykke om Forældelse af Kravet mod Acceptanten, stemmer med den gamle Lovs § 77. Med Hensyn til Regreskravene mod Endossent og Trassent gør dennes §§ 78 og 79 en Forskel efter Stedet, hvor Vekselen er betalbar, eller hvor den indfrieende Endossent bor. Denne Forskel forsvinder efter § 70, 2. og 3. Stykke, som imidlertid opstiller en anden Modsætning. Det Regreskrav, som tilkommer Vekselindehaveren selv, forældes i Løbet af 1 Aar, medens de Regreskrav, der tilkommer de indfrieende Endossenter mod deres Forgængere, forældes efter 6 Maaneder.

§ 71, 1.—3. Stykke, fastsætter følgende:

»Veksselforældelsen afbrydes ved Forkyndelse af Stævning i Vekselsøgsmaalet eller ved de i Retsplejelovens § 279, 2. Stykke, nævnte Handlinger, eller ved Veksselfordringens Anmeldelse i Skyldnerens under offentlig Behandling staaende Bo, eller ved at den, mod hvem saadant Søgmaal er rejst, indvarsler en Formand for Processens Skyld (litis denunciatio). Den, som har modtaget saadan Indvarsling, kan afbryde den i § 70, 1. Stykke, omhandlede Forældelse ved ligeledes at give Acceptanten Procesvarsel.

Ved Stævning til udenlandsk Domstol afbrydes Veksselforældelsen, hvis Skyldneren har sit Hjemsted i vedkommende Land, eller han uden at gøre Indsigelse imod Domstolens Kompetence tager til Genmæle i Sagen, eller Stævningen er forkyndt for ham personlig. Litis denunciatio til udenlandsk Domstol afbryder Forældelsen under samme Betingelse som Stævning. Ligeledes afbrydes Forældelsen ved, at Vekslerkravet under en ved udenlandsk Domstol verserende Sag efter den paa Stedet gældende Lovgivning gøres gældende til Modregning.

Ved Anmeldelse i Skyldnerens i Udlandet under offentlig Behandling staaende Bo afbrydes Forældelsen, hvis Skyldneren ved Bobehandlingens Aabning var bosat i vedkommende Land.«

1. Stykke gengiver Bestemmelserne i § 80, 1. Stykke, i Loven af 1880, saaledes som disse Bestemmelser hidtil er forstaaet i Praksis.

I 2. og 3. Stykke har man optaget Bestemmelser om, hvilke i Udlandet foretagne Handlinger man vil anerkende som afbrydende Veksselforældelse her i Landet. Det bemærkes, at tilsvarende Bestemmelser er optaget i de andre nordiske Veksellovforslag.

4. og 5. Stykke stemmer overens med hidtil gældende Ret.

Kapitel XII (§§ 72—74), Almindelige Bestemmelser, indeholder Regler vedrørende en Veksels Forfald paa en Helligdag, Mortifikation og den forældede Veksselfordrings Bestaaen som almindelig Gældsfordring, svarende til de hidtil gældende Regler, dog at *Grundlovsdagen* er blevet ligestillet med de lovbestemte Helligdage, for saa vidt angaar Foretagelse af vekselretlige Handlinger. Som en Ændring maa ogsaa nævnes, at *Mortifikationssagen* skal anlægges paa Vekselsens Betalingssted og ikke som i Retsplejelovens § 468 foreskrevet paa Udstedelsesstedet. Endelig har man ophævet den Adgang, som Loven af 1880 § 75 hjemlede til at lade optage *Tabspøtest*.

I Lovens anden Afdeling, *Kapitel XIII* (§§ 75—78) findes Forskrifter om *den egne Veksel*. Disse Forskrifter stemmer i det væsentlige med den hidtil gældende Veksellovs Regler. Det skal dog bemærkes, at medens man efter den gamle Veksellov behandler den trukne egne Veksel som en egen Veksel, bliver efter nærværende Lov den trukne egne Veksel at behandle som en almindelig trukken Veksel.

Lovens tredie Afdeling, *Kapitel XIV* (§§ 79—87), *Om Forholdet til udenlandsk Lov*, bygger paa Bestemmelserne i Konventionen om visse Lovkonflikter indenfor Vekseltrettens Omraade. Der gives en Række Forskrifter af international privatretlig Karakter, som paa visse Punkter stemmer med Forskrifterne i den gamle Veksellovs §§ 84—86, men som paa nogle Omraader afviger fra disse Regler. Saaledes skal nævnes, at Udlændinge, der har Domicil i Danmark, for Fremtiden maa behandles efter deres Statsborgerlov og ikke som hidtil efter dansk Ret, der kun vil komme til Anvendelse, naar renvoi-Regelen er anvendelig, som f. Eks. med Hensyn til navnlig engelske Statsborgere, der er bosat her i Landet.

I *Kapitel XV* (§§ 88—89), *Slutningsbestemmelser*, samler de nordiske Veksellove de nødvendige Bestemmelser om *Protests Optagelse, om Vekselpoces o. l., samt Ikrafttrædelsesbestemmelser*, altsaa Bestemmelser, der er uafhængige af de i Genève vedtagne Konventioner. Paa disse Omraader har det naturligtvis været udelukket at opnaa fuld Overensstemmelse imellem de nordiske Lovforslag. — Bestemmelserne i dette Kapitel svarer i det væsentlige til de hidtil fulgte Regler om disse Forhold.

Af Hensyn til Forskrifterne i Artikel VI i Konventionen om Indførelse af ensartet Veksellovgivning har *et bestemt Tidspunkt for den nye Veksellovs Ikrafttræden ikke kunnet angives*. Det fastsættes derfor i § 89 — i Overensstemmelse med de andre nordiske Lande —, at Ikrafttrædelsestidspunktet *bestemmes ved kgl. Anordning* [fastsat til 1. November 1932]. — *Overgangsbestemmelsen* i § 89, 2. Punkt, stemmer med den gamle Lovs § 96; kun er det fundet naturligt at lade den nye Lovs Regler om Protest komme til Anvendelse ogsaa paa tidligere udstedte Veksler.

Fra Bankernes Side var udtalt Ønske om at anvende den i Reservationerne givne Beføjelse til at bestemme, at *Aval* (Vekselkaution) kan meddeles ved *særskilt Dokument* uden at paategnes Vekselen eller en Allonge og saaledes, at der haves Vekselret mod Avalisten. Herom havde *Folketingets Udvalg* imidlertid ikke ønsket at stille *Ændringsforslag*, da Ministeriet under Hensyn til Vekselsens Karakter som Omsætningsdokument har fraraadet at knytte Vekselret til Forpligtelser, der ikke fremgaar af selve Vekselen, men kun af et udenfor denne værende Dokument. Det oplystes *endvidere* for Udvalget, at der ikke hidtil har været Adgang til at anvende en saadan Fremgangsmaade, uden at dette ses at have forvoldt Forretningslivet nogen Vanskelighed. *Og desuden* vilde, jfr. Udvalgets Betænkning, en saadan Anvendelse af Beføjelsen i Reservationernes Artikel 4 betyde et Brud paa den nordiske Retsenhed, da de øvrige nordiske Lande ikke ønsker at optage Regler om Aval ved særskilt Dokument.

Saa vel Folketings- som Landstingsudvalget indstillede Lovforslaget til *Vedtagelse uforandret*. Lovforslaget vedtoges i begge Ting *enstemmigt*.

64. Checklov. (Minister for Handel og Industri Hauge). [A. Sp. 4669—C. Sp. 341, 1219].

Fremsat i *Folketinget* $^{24}/_{11}$ (F. Sp. 1689). 1. Beh. $^{9}/_{12}$ (F. Sp. 2116). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Veksellov (se Nr. 63). Betænkning (B. Sp. 495) afgiven $^{22}/_{1}$. (Ordfører: Lundberg). 2. Beh. $^{27}/_{1}$ (F. Sp. 2880). 3. Beh. $^{29}/_{1}$ (F. Sp. 2906). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{5}/_{2}$ (L. Sp. 918, jfr. 908). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Veksellov (se Nr. 63). Betænkning (B. Sp. 1087) afgiven $^{9}/_{3}$. (Ordfører: Jensen-Stevns). 2. Beh. $^{15}/_{3}$ (L. Sp. 1232, jfr. 1231). 3. Beh. $^{17}/_{3}$ (L. Sp. 1372). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 69).

Nærværende Checklov, der skal træde i Stedet for Lov Nr. 58 af 23. April 1897 om Checks og andre Sigtanvisninger, er fremkommet for at gøre det muligt at ratificere de ved Folkeforbundets Foranstaltning tilvejebragte *internationale Konventioner om Indførelse af ensartet Checklovgivning*, som den 19. Marts 1931 blev afsluttet i Genève af delegerede fra 30 Stater og undertegnet af 20 af disse Stater, hvoriblandt Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Konventionerne (*en Konvention om Indførelse af ensartet Checklovgivning, en Konvention om visse Lovkollisioner inden-*

for Checkrettens Omraade og en Konvention vedrørende Lovgivningen om Stempling af Checks) er senere blevet undertegnet af yderligere 6 Stater. Men det maa anses for givet, at hverken England eller de Forenede Stater vil tiltræde Konventionerne, saaledes at der ikke vil blive Tale om fuldstændig Ensartethed indenfor Checklovgivningens Omraade. Loven er udarbejdet paa Grundlag af den i Gen ve vedtagne ensartede Checklov og i Samarbejde med de delegerede fra Finland, Norge og Sverige, saaledes at Loven ikke blot indeholder de internationalt vedtagne Regler, men tillige fremtræder som en fælles nordisk Lov, idet de nordiske delegerede dels i Fællesskab har udarbejdet Oversættelsen af de vedtagne Regler, dels er blevet enige om de Ændringer i og Tilføjelser til disse Regler, som de til Konventionen om Indførelse af ensartet Checklovgivning knyttede Reservationer giver de kontraherende Stater Adgang til at træffe. Herved kan den Retsenhed paa Checklovgivningens Omraade, der hidtil har bestaaet imellem de tre skandinaviske Lande, fortsættes og udvides til at omfatte Finland.

Den nye Checklov afviger i ret vid Udstrækning fra den hidtil gældende Checklov af 23. April 1897 og indeholder alle Bestemmelser, som det maa anses for nødvendigt at give for Anvendelsen af Checks. Den bryder herved med de Principper, der ligger til Grund for den gamle Checklov, der for de fleste Bestemmelser Vedkommende henviste til Veksellovens Regler og overlod det til Retsanvendelsen at fastsætte, hvilke af disse der vilde være at overføre paa Checks.

Kapitel I (§§ 1—13) indeholder Reglerne for Checkens Udstedelse og Form. Her skal særlig fremhæves Bestemmelsen i § 3 om, at Checks kun kan trækkes paa Banker og Sparekasser samt saadanne Institutioner og Personer, der ved kgl. Anordning sidestilles med Banker (f. Eks. Vekselerere og Andelskasser).

Der er herved sket en Ændring i Forhold til gældende Lov, men neppe nogen Ændring i Forhold til gældende Praksis, idet man i det store og hele her i Landet hidtil kun har trukket paa Banker og Sparekasser, selv om Checkloven aabnede Adgang til at trække Checks paa alle og enhver. Efter Loven vil en Check, der bliver trukket paa andre end Banker og Sparekasser og dermed ligestillede, ikke kunne behandles som Check, den vil være at betragte som en Anvisning, med andre Ord: den taber sin Gyldighed som Check.

Endvidere skal nævnes § 4, der foreskriver, at Udstederen af en Check hos den Bank, paa hvilken han trækker, *skal have Midler til Raadighed*, over hvilke han ifølge en udtrykkelig eller stiltiende Aftale er berettiget til at disponere ved Checks.

En saadan Bestemmelse fandtes ikke i Checkloven af 1897, men det har været anerkendt i Praksis, at man ikke kunde trække Checks paa en Person uden forudgaaende Aftale med ham, ligesom det altid har været en Selvfølge, at Checks skal indløses, og at den Mand, der udsteder *dækningsløse Checks*, ikke blot udsætter sig for Erstatningsansvar, men ogsaa efter Omstændighederne vil kunne straffes for Bedrageri.

Det har ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget været under Overvejelse at søge indført en særlig Straffebestemmelse for dem, der forsætligt eller uagtsomt udsteder Checks uden Dækning, for derigennem paa effektiv Maade at hævde Kravet om Dæknings Tilstedeværelse, men da Indførelsen af en saadan Regel i Henhold til de Udtalelser, man har indhentet fra de interesserede Erhvervsorganisationer og fra Bankerne, ikke kan anses for paakrævet og derhos har mødt Modstand fra et Flertal af disse, navnlig fra Nationalbanken og Sparekassernes Fællesrepræsentation, har man, *uanset at en saadan Bestemmelse indføres i Finland, Norge og Sverige*, anset det for rigtigst ikke at foreslaa den indført i dansk Ret, men her nøjes med *hidtil gældende Ret*, hvorefter Udstedelse af dækningsløse Checks vil kunne medføre Erstatningsansvar, ofte ogsaa Straf for Berigelsesforbrydelse.

De øvrige Bestemmelser i Kapitel I svarer ret nøje til hidtil gældende dansk Ret.

Kapitel II (§§ 14—24) indeholder Reglerne for *Overdragelse af Checks*, hvilke paa enkelte Punkter afviger fra de bestaaende Regler.

Saaledes medfører Lovens § 20 den Ændring, at en Check, der er udstedt til Ihændehaber, aldrig kan omdannes til en Ordrecheck, det vil sige, at den ved Udstedelsen angivne Overdragelsesmaade ikke kan ændres af senere Erhverver. (Det er Hensynet til ikke at bebyrde Bankerne med at undersøge Præsentantens Legitimation, naar han møder og forlanger en til Ihændehaber udstedt Check betalt, der her har været afgørende).

Fremdeles gives der ved Lovens § 21 Checks samme *Negotiabilitet* som Veksler, hvilket man har fundet rimeligt

under Hensyntagen til Checkens Karakter som Betalingsmiddel og til Ønskeligheden af at skabe saa stor Sikkerhed som muligt ved Anvendelsen af Checks.

Endelig bestemmer § 24, at *Endossement, der tegnes efter Protesten eller efter Forevisningsfristens Udløb, alene har Virkning som almindelig Overdragelse af Fordring*. En saadan Bestemmelse har ikke hidtil været kendt i dansk Ret.

Kapitel III (§ 25) om Bekræftelse af Checks afhjælper en Mangel ved Loven af 1897, idet § 25 giver den betrukne Bank Adgang til at give en Check *Paategning om*, at den vil blive betalt, hvis den forevises til Betaling inden Udløbet af den for Checks fastsatte Løbetid af 20 Dage. Udover dette Tidsrum bliver Banken ikke forpligtet ved sin Paategning, og Paategningen kan saaledes ikke sidestilles med Accept paa Veksler.

Med en saadan Regel er det praktiske Livs Krav imødekommet, og samtidig er ved den begrænsede Tid, i hvilken Bekræftelsen er gældende, Hensyn taget dels til Checkens særlige Natur som Betalingsmiddel (modsat Vekselen, der ogsaa er et Kreditmiddel, dels til ikke at gøre Indgreb i Seddelprivilegiet. — Bestemmelsen er ikke optaget i Genèvekonferencens ensartede Checklov, men i Reservationernes Art. 6.

Kapitel IV (§§ 26—27) om Checkborgen (Aval) er overensstemmende med Veksellovens Regler herom. Dette maa anses for *nyt i dansk Ret* — man har i hvert Fald hidtil været noget i Tvivl om, hvorvidt den gamle Veksellovs Bestemmelse om Aval i dens § 87 var anvendelig paa Checks.

Kapitel V (§§ 28—36) indeholder Bestemmelser om Checkens Forevisning og Betaling. Her kan særlig fremhæves Forskriften i § 29, hvorefter en Check, der er udstedt og betalbar *her i Riget*, skal forevises til Betaling *indenfor en Frist af 20 Dage*. (Det er en betydelig Forlængelse af den hidtil gældende Omløbstid for Checks, der for Pladschecks var kun 3 Dage. Ændringen er foretaget af Hensyn til de øvrige nordiske Lande, der har ønsket at faa en længere Omløbstid). Udstedes en Check *i andet europæisk Land eller i et Land, som grænser til Middelhavet*, har en saadan Check ogsaa en Omløbstid paa 20 Dage, medens en Check, der er

udstedt i en anden Verdensdel, har en Omløbstid paa 70 Dage, regnet fra Udstedelsesdagen.

Endvidere henledes Opmærksomheden paa Bestemmelserne i § 32, der fastholder hidtil gældende Ret, hvorefter en Check frit kan tilbagekaldes.

Den ensartede Checklov bestemmer, at Checks først kan tilbagekaldes efter Forevisningsfristens Udløb. Den her omtalte Bestemmelse er indført i Reservationernes Art. 16.

Garantien imod, at Adgangen til at tilbagekalde Checks misbruges til Skade for Checksikkerheden, maa ligesom i nugældende dansk Ret søges dels i det Erstatningsansvar, man paadrager sig ved uberettiget Tilbagekaldelse, dels i den Straf, man udsætter sig for, hvis Tilbagekaldelsen sker i bedragerisk Hensigt. I *Finland, Norge og Sverige* har man besluttet at indføre *Straf for uberettiget Tilbagekaldelse af Checks*; da disse Bestemmelser formuleres som særlige Straffebestemmelser, bliver der ikke for Checklovens Vedkommende nogen Afvigelse paa dette Punkt imellem de nordiske Checklove.

I § 33 bestemmes, at *Trassentens Død eller Umyndighed ikke berører Checkens Gyldighed*. En tilsvarende Bestemmelse kendtes ikke i Checkloven af 1897 og findes ikke i Vekselloven.

Vedrørende Indvirkningen af *Trassentens Konkurs* anføres i Bemærkningerne til § 33, at den Omstændighed, at Trassenten erklæres konkurs, efter at Checken er udstedt og har erholdt Bekræftelse i Overensstemmelse med Reglerne i § 25, ikke medfører, at Bekræftelsen derfor bortfalder, idet Trassatbanken baade er berettiget og forpligtet til at indfri en saadan Check i Overensstemmelse med Forskrifterne i § 25.

§ 36 indeholder en Bestemmelse om, hvorledes man har at forholde sig, naar en Check lyder paa *Betaling i en Møntsort, der ikke er gangbar paa Betalingsstedet*, og det foreskrives, at Beløbet, saafremt Betalingsdagen falder indenfor Fristen for Checkens Forevisningstid, kan betales i Betalingslandets Mønt, omregnet til Værdien paa Betalingsdagen. Sker Betalingen ikke ved Forevisning — altsaa i Tilfælde af Protest for manglende Betaling —, har Indehaveren af Checken Valget imellem at forlange Checken betalt i Landets Mønt enten efter Forevisningsdagens eller Betalingsdagens Kurs.

Kapitel VI (§§ 37—39) indeholder Bestemmelser om *krydsede Checks*. Reglerne svarer for saa vidt til de hidtil gældende Bestemmelser, men er betydelig mere udarbejdet end Forskrifterne i den gamle Checklovs § 7. Paragrafferne er saalydende:

»§ 37.

Trassenten eller Indehaveren af en Check kan krydse den med de i § 38 angivne Virkninger.

Krydsningen sker ved at paaføre Checkens Forside to parallelle Streger.

Krydsningen kan være generel eller speciel. Krydsningen er generel, hvis den kun bestaar af de to Streger, eller der imellem disse anføres Betegnelsen »til Bank« eller et tilsvarende Udtryk; den er speciel, hvis Navnet paa en Bank anføres imellem de to Streger.

En generel Krydsning kan ændres til speciel Krydsning, men en speciel Krydsning kan ikke ændres til generel.

Udstrygning af Krydsning eller den angivne Banks Navn er uden Retsvirkning.

§ 38.

En generel krydset Check maa Trassatbanken kun betale til en anden Bank eller til en af sine Kunder.

En specielt krydset Check maa Trassatbanken kun betale til den angivne Bank eller, hvis dette er Trassatbanken selv, til en af sine Kunder. Dog kan den Bank, til hvilken Checken er krydset, indkassere Checken gennem en anden Bank.

En Bank maa kun erhverve en krydset Check fra en af sine Kunder eller fra en anden Bank. Den maa ikke indkassere en saadan Check for andre end de nævnte.

En Check, paa hvilken findes paaført flere specielle Krydsninger, maa Trassatbanken ikke indløse. Dette gælder dog ikke, hvor der er to specielle Krydsninger, hvoraf den ene er til Inkasso ved et Checkclearingskontor.

Den Bank, der ikke overholder de ovenfor angivne Forskrifter, er ansvarlig for den deraf opstaaede Skade, dog ikke udover Checkens Beløb.

§ 39.

Hvis en Check, som er udstedt i Udlandet, tværs over Forsiden bærer Paategningen: »kun til Afregning« (»nur zur Verrechnung«) eller tilsvarende Udtryk, anses den som en krydset Check.«

Kapitel VII (§§ 40—48) handler om *Regres for manglende Betaling*. I det store og hele svarer Bestemmelserne til hidtil gældende Ret.

Kapitel VIII (§§ 49 og 50) om *Duplikater* svarer ligeledes i det væsentlige til hidtil gældende Ret.

Kapitel IX (§ 51) om *Forandringer* gengiver Regelen i den ensartede Veksellovs § 69 og maa antages at give Udtryk for, hvad der paa dette Omraade maa anses for gældende Ret her i Landet med Hensyn til Veksler og Checks.

I *Kapitel X* (§§ 52 og 53) om *Checkens Forældelse* indføres i § 52 den Ændring, at Forældelsen begynder at løbe fra den Dag, Forevisningsfristen for Checken er udløbet, medens § 53 om Checkforældelsens Afbrydelse svarer til de herhenhørende Bestemmelser i den nye Veksellovs § 71 (se Side 330).

Kapitel XI (§§ 54—57) bestaar af *almindelige Bestemmelser*. § 54 fastsætter, at Ordet »Bank« i denne Lov betegner saavel Banker som Sparekasser samt de Institutter og Personer, der ved kgl. Anordning sidestilles med Banker. (I Bemærkningerne nævnes som saadanne: Andelskasser, Bankiers og Vekselerere). — Ved § 55 (jfr. den nye Veksellovs § 72) er *Grundlovsdagen* sidestillet med lovbestemte Helligdage, for saa vidt angaar checkretlige Handlingers Foretagelse. — § 56 fastsætter *Mortifikation* efter de almindelige herom gældende Regler, hvorved dog bemærkes, at Mortifikationspag skal anlægges paa det Sted, hvor Checken skal betales. — § 57 drejer sig om *Berigelsessøgsmaal* i Tilfælde af Regresfordringens Forældelse m. v. i Overensstemmelse med den gamle Checklovs § 12.

Kapitel XII (§§ 58—65) indeholder Regler om *Forholdet til udenlandsk Lov* og giver en Række Forskrifter af international privatretlig Karakter, der paa forskellige Punkter ændrer og supplerer hidtil gældende Ret. Saaledes foreskriver § 59, at Spørgsmaalet om, paa hvilke Personer eller Institutter en Check kan trækkes, afgøres efter Betalingsstedets Lov. Og i Paragraffens 2. Stykke foreskrives, at hvis Dokumentet efter Betalingsstedets Lov bliver ugyldigt som Check, skal Forpligtelser, der er tegnet paa Checken og indgaaet i andre Lande, efter hvis Lovgivning Dokumentet er gyldigt som Check, ikke desto mindre være gyldige.

Kapitlets Bestemmelser er i det væsentlige overensstemmende med de tilsvarende Regler for Veksler (se herom Side

331). Dog har man, for saa vidt angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt Indehaveren af en Check har særlige Rettigheder til Dækningen (Provisionen), samt hvorledes disse Rettigheder er, fraveget Veksellovens Regel, hvorefter det er Loven paa Vekselsens Udstedelsessted, der er afgørende, idet *Betalingsstedets* Lov er afgørende med Hensyn til Checks.

Kapitel XIII (§§ 66—68) indeholder Regler for *Protest m. v.* Forskrifterne i § 66 om Protestens Optagelse og om Forevisning af Checks stemmer med Bestemmelserne i Veksellovens § 88 (se herom Side 331), og Reglerne i § 67 om Stempelfrihed for Checks svarer til Veksellovens § 89.

I Henhold til § 68 bestemmes *Tidspunktet for Lovens Ikrafttræden* ved kgl. Anordning [fastsat til 1. Novbr. 1932].

Loven behandledes i begge Ting samtidig med Vekselloven. *Folketingsudvalget* indstillede uden Kommentarer Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Samme Indstilling gjorde *Landstingsudvalget* med Bemærkning, at Udvalget havde haft et *Samraad med Ministeren* angaaende Ansvar for Udstedelsen af dækningsløse Checks samt om Ansvar for saadanne Institutioner eller Personer, der uberettiget lader trække paa sig ved Checks, men at Ministeren ikke ønskede at indføre særlige Regler om disse Forhold i Lovgivningen.

Loven vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

65. Lov om en midlertidig Sukkerordning. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 5831—C. Sp. 441, 5557].

Fremsat i *Folketinget* $11\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3114). 1. Beh. $16-17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3159 og 3203). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch, Bresemann, Hans Nielsen, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Form.], Jens Sørensen [Smørum], Marinus Sørensen, A. M. Hansen [Skr.], Jørgen Jørgensen [Lejre], Clausager, Kyed, Himmelstrup, Fuglsang, Duborg, Larsen-Badse og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 873) afgiven $26\frac{1}{2}$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. Beh. $1\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3447). 3. Beh. $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3496). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $4\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1143). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen

[Skr.], Andrea Brochmann, Bækgaard, Johs. Clausen, A. P. Hansen, Hauch, Jens Høyer, H. P. Jensen, Oluf Jensen [Form.], Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], Kr. Jobansen, Løhwald, P. C. Petersen og Rasmussen [Flemløse]). Betænkning (B. Sp. 1089) afgiven $\frac{9}{3}$. (Ordfører: Oluf Jensen). 2. Beh. $\frac{11}{3}$ (L. Sp. 1214). 3. Beh. $\frac{11}{3}$ (L. Sp. 1220). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 64).

Ifølge § 1 i nærværende Lov, der traadte i Kraft straks og har Gyldighed til 30. November 1933, maa *Fremstilling og Raffinering af Sukker* her i Landet kun finde Sted i Henhold til *Tilladelse* af Handelsministeren; saadan *Tilladelse* kan kun meddeles bestaaende Fabrikker og Raffinaderier. Og ifølge § 3 udkræves der til *Ind- og Udførsel* af Sukker og Sirup Samtykke af Handelsministeren, hvem det ogsaa paa hviler at føre *Kontrol* med, at den i Henhold til Loven indførte Ordning overholdes.

Det fremgaar af Bemærkningerne til Lovforslaget og af Handelsministerens Forelæggelsestale, at der for den kommende Sukkerkampagne vil blive givet De danske Sukkerfabrikker, Sukkerfabrikken Nykjøbing, Sukkerfabrikken Vestsjælland og Københavns Sukkerraffinaderi Eneret paa *Fremstilling og Raffinering af Sukker*, og at det ligeledes er Hensigten at give Sukkerfabrikkerne Eneret paa eventuel *Ind- og Udførsel af Sukker* (jfr. dog nedenfor om Sukker til Mælkekondensering).

Ved § 2 bemyndiges Ministeren til at reducere Størrelsen af de Arealer, der efter Aftale imellem Roedyrkerne og Fabrikkerne anvendes med Levering af Roer til Sukkerfabrikation for Øje. Den *Pris*, der af Fabrikkerne vil være at yde *Roedyrkerne* pr. leveret Dobbeltcentner Roer, fastsættes til 180 Ø., hvorhos Ministeren fastsætter saavel *Prisen af Fabrik* som *Engrosprisen paa indført Sukker*. *Detailprisen* paa Sukker kan om fornødent ogsaa fastsættes af Ministeren.

Den Mindstepris, der i § 2 er tilsikret *Roedyrkerne*, er fastsat efter Forhandling saavel med Sukkerfabrikkerne som med Repræsentanter for Roedyrkerne. I Forbindelse hermed var der med Fabrikkerne truffet følgende *Aftale*, hvorom Forhandlingen paa Rigsdagen for en væsentlig Del kom til at dreje sig:

1. Der garanteres Roedyrkerne en Pris af 180 Ø. pr. leveret Dobbeltcentner Roer.
2. For at sætte Fabrikkerne i Stand til at give denne Pris sættes *Prisen ab Fabrik* for Overenskomstperioden (Tiden fra 1. Oktober 1932 til November 1933) til 32 Ø. pr. kg Melis*).
3. Af det Udbytte, der opstaar ved Salget af Sukkeret til 32 Ø. pr. kg Melis, tillægges der først Sukkerfabrikkerne et saa stort Beløb, som svarer til 5 pCt. af Aktiekapitalen. Af Resten af Udbyttet tilfalder der Roedyrkerne 55 pCt. i Tantième, og derpaa tillægges der Fabrikkerne et Beløb af indtil 1 pCt. af Aktiekapitalen. Hvad der herefter maatte blive tilbage, tilfalder Roedyrkerne.
4. Prisen 32 Ø. pr. kg Melis fastholdes, selv om Udbyttet ved Salget kun strækker til til at give Fabrikkerne et saa stort Beløb, som svarer til 4 pCt. af Aktiekapitalen.
5. Gaar Udbyttet ned under et Beløb svarende til 4 pCt. af Fabrikernes Aktiekapital, forhøjes Prisen saa meget, som er fornødent for at opnaa et Udbytte svarende til 4 pCt. af Aktiekapitalen.
6. Aabner Verdensmarkedsprisen (Prisen pr. kg Melis paa de europæiske Pladser, hvorfra sædvanligvis Import af Sukker til Danmark sker) Mulighed for at fastsætte en højere Pris end 32 Ø. pr. kg Melis, finder de ovenfor under 3—5 nævnte Regler ikke Anvendelse.
7. Prisen pr. kg Melis maa ikke i Overenskomstperioden overstige 36 Ø.*).

Yderligere foreskriver § 4 *Bødestraf* for Overtrædelse af Loven og de i Medfør af samme trufne Overenskomster og fastsatte Bestemmelser. Hertil er føjet, at Udbytte, der indvindes ved Handlinger, som er i Strid med Bestemmelserne i denne Lov, de i Medfør af denne afsluttede Overenskomster og trufne Bestemmelser, kan ved Dom inddrages i Statskassen, ligesom den, der findes skyldig i saadan Forseelse, ved Dom kan frakendes Ret til at drive Næring.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Ved Fremsættelsen af Lovforslaget udtalte Handelsministeren som sin Overbevisning, at Sukkerroedyrkingen i Danmark paa Grund af det fortsatte Fald i Verdensmarkedsprisen paa Sukker nu vilde *ophøre*, hvis der ikke blev truffet særlige Foranstaltninger, der kunde hindre Prisfaldet og atter gøre

*) Om Forhøjelse af Mindste- og Højeste-Prisen til henholdsvis 32½ og 37 Ø., se nedenfor under Omtalen af Folketingets Behandling af Sagen.

Produktionen rentabel saavel for Dyrkerne som for Fabrikkerne. En saadan Standsning af Sukkerproduktionen vilde i første Række tvinge ca. 8 000 Landbrugere til Omlægning af Avlingen og medføre en meget betydelig *Arbejdsloshed* — ved det i 1931 dyrkede Areal blev der i Sæsonen beskæftiget næsten 11 000 Landarbejdere, og Fabrikkerne beskæftiger gennemsnitlig under Sukkerkampagnen ca. 5 000 Arbejdere. Men dernæst vilde Følgen blive en stærkt forøget *Indførsel* af Sukker, som vilde lægge Beslag paa betydelige Beløb i udenlandsk *Valuta*, hvad der under Hensyn til Valutasituationen maatte anses for meget betænkeligt (Sukkerforbruget androg i 1930 ca. 184 Mill. kg, hvoraf der indførtes godt 44 Mill. kg). Den i 1930—31 prøvede Ordning, hvorefter Staten under Forudsætning af, at en bestemt Markedspris ikke blev naaet, stillede 1,2 Mill. Kr. til Raadighed som Tilskud til Dyrkerne, at fordele i Forhold til den avlede Mængde Roer, har ikke givet det forønskede Resultat, idet Roedyrkerne som Følge af Prisfaldet ikke opnaaede tilstrækkeligt til, at Dyrkingen kunde betale sig, og for 1931—32, da det ikke var muligt at gennemføre nogen Ordning med Støtte fra Statens Side, har Kampagnen givet saa daarlige Resultater for Dyrkerne, at en stor Del af dem end ikke har kunnet opnaa fornøden Kredit til Anskaffelse af Kunstgødning og Frø. Ministeren fandt det derfor bydende nødvendigt at træffe ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Sukkerproduktionen og dermed af Sukkerforbruget.

I sin Gennemgang af den ovenfor citerede Aftale med Sukkerfabrikkerne gjorde Ministeren opmærksom paa, at hvis Verdensmarkedets Sukkerpriser maatte overstige 32 Ø., deles Overskuddet efter de hidtil gældende Regler mellem Sukkerfabrikkerne og Roedyrkerne, saaledes at Dyrkerne som Tillæg til den faste Pris af 180 Ø. pr. Dobbeltcentner faar 55 pCt. af Overskuddet, Fabrikkerne 45 pCt. Hvad de aftalte *Priser* angaar, fremhævede Ministeren, at selv Højesteprisen, 36 Ø., ligger langt under Gennemsnitsprisen i Aarene 1921—29, og at Prisen i de sidste to Aar: ca. 28 Ø. pr. kg, maatte betegnes som fuldkommen abnorm. Ministeren trak Hovedlinierne i Aftalen op i følgende Resumé: Der sikres *Roedyrkerne* en Mindstepris af 1 Kr. 80 Ø. plus Andel i Overskuddet indenfor en Sukkerpris paa ikke under 32 og ikke over 36 Ø.*) pr. kg af Fabrik. Der sikres *Sukkerfabrikkerne* en Mindstefortjeneste paa 4 pCt. af deres Kapital, og de faar Mulighed for ved Anvendelse af god Økonomi at tjene indtil 6 pCt. — og eventuelt noget mere, hvis Verdensmarkedets Priser gaar op i Nærheden af 36 Ø. *Forbrugerne* er sikret imod at komme til at betale over de 36 Ø.*) pr. kg.

*) Se Noten Side 341.

Ved Sagens 1. Behandling i *Folketinget* udtalte Hartvig Frisch, Larsen-Badse og A. M. Hansen paa henholdsvis Socialdemokraternes, Det konservative Folkepartis og Det radikale Venstres Vegne Tilslutning til Lovforslaget. Derimod kritiserede Clausager som Ordfører for Venstre, at det blev Forbrugerne, der gennem en Fordyrelse af Sukkeret kom til at »betale Gildet«, og beklagede, at det ikke var lykkedes at faa De danske Sukkerfabrikker til at sætte deres opsamlede Reserver ind paa at holde Virksomheden i Gang i nogen Tid, indtil man kunde se, hvordan Vilkaarene for Sukkerproduktionen vilde udvikle sig. Han skitserede dernæst til Overvejelse i Udvalget en Plan, der tog Sigte paa: at hindre en kunstig Fordyrelse af Sukkeret, at berøve Fabrikkerne Særfortjenesten ved den lave Raasukkertold, at give Roedyrkerne en Overpris for Roerne i en Lavkonjunktur, men lade dem betale under en Højkonjunktur og at søge saa nogenlunde Dækning for, hvad det i Øjeblikket vilde koste Staten, gennem en Forhøjelse af Chokolade- og Sukkervareafgiften. Paa Retsforbundets Vegne erklærede Hans Hansen, at Partiet ikke kunde gaa med til Forslaget paa det foreliggende Grundlag; et Forslag, som Retsforbundet skulde kunne gaa med til, maatte indeholde Sikkerhed for, at Sukkerprisen ikke kunstigt forhøjes, og at der ikke gennem Lov tilsikres Sukkerkapitalen et bestemt Udbytte.

I Udvalget samledes et *Flertal* (Socialdemokrater, Radikale og Konservative) om at indstille Lovforslaget til Vedtagelse med enkelte af Ministeren tiltraadte Ændringer, der gik ud paa: at indføje Ordet »Sirup« i Begyndelsen af § 3, at undtage Færøerne fra Lovens Omraade og at bringe Bødestemmelsen i Overensstemmelse med den nye Straffelov. Da Lovforslaget imidlertid, som det hedder i Betænkningen, kun indeholder en Bemyndigelse til Ministeren, »medens den egentlige Ordning med Sukkerfabrikker og Roedyrkere findes i Bemærkningerne«, havde Udvalget ved Samraad med Ministeren nøjere gennemgaaet det foreliggende Grundlag for Kontrakt mellem Staten og Fabrikkerne, og Flertallet — paa dette Punkt dog med Undtagelse af Hendriksen — henstillede derefter til Ministeren eventuelt at forøge Prisen 32 Ø. pr. kg Melis med $\frac{1}{2}$ Ø. samt i Tilknytning dertil at forøge den højeste Pris i Overenskomstperioden til 37 Ø. (Ved denne Forøgelse har man ønsket at skabe Mulighed for Ministeren for at imødekomme dels Ønsker fra en Række Roedyrkere i forskellige Egne om *Fragtlettelser*, dels i Almindelighed Ønsket om en bredere Margin for den forventede Tantième til Dyrkerne). — Med Hensyn til Spørgsmaalet om Sukkerprisens Højde under eventuelle Ændringer i Vekselskurserne havde Ministeren givet Tilsagn om, at han overfor væsentlige Ændringer af *Valutaen* vilde »være rede

til at medvirke til at ændre Satserne, saaledes som det maa anses for ret og billigt, eventuelt ved Nedsættelse af en Voldgiftsret«. — Endvidere havde Ministeren givet Tilsagn om at træffe Foranstaltninger til, at den sædvanemæssige *Transithandel* med Sukker samt *Skibsprovisantering* til udenlandsk Fart kan finde Sted uforstyrret af Ordningen, ligesom Ministeren havde oplyst, at det er Hensigten at give eksporterende Virksomheder (*Mælkekondenseringsfabrikker*) Adgang til selv at forsyne sig med Sukker til Verdensmarkedets Priser.

Angaaende den nævnte Henstilling om *Melisprisens Forhøjelse* udtalte Ministeren senere i Landstinget, at han vilde prøve paa at faa en ny Aftale med Sukkerfabrikkerne, »saaledes at de indvilger i, at Melisprisens Minimum forhøjes med denne halve Øre, og at Fragtspørgsmaalet ordnes paa en bedre Maade, i hvert Fald paa en saadan Maade, at det kan tilfredsstille den Del af Roedyrkerne, som nu føler sig mindre tilfredse, samt at Maksimalprisen forhøjes fra 36 til 37 Ø.« — Om *Industriens Forsyning* med Sukker oplyste Ministeren, at de paagældende Industrier — bortset fra Mælkekondenseringsfabrikker, der overhovedet ikke berøres af Sukkerordningen — vilde kunne faa Sukker til Priser, væsentlig svarende til dem, de vilde være kommet til at betale, hvis man ikke havde haft nogen Sukkerordning, men at eventuel Import maatte ske gennem De danske Sukkerfabrikker »formentlig som Raasukker«.

Et *Mindretal* i Folketingsudvalget (Venstre) udtaler i Betænkningen »fuld Forstaaelse af den Betydning, det vil have, at vi her i Landet kan producere største Parten af vort Sukkerforbrug og saaledes undgaa en større Import under den nuværende Valutasituation«. Mindretallet har imidlertid maattet gaa imod at lade det almindelige Sukkerforbrug betale Omkostningerne ved en forøget Sukkerroedyrkning gennem en lovbestemt forhøjet Pris og har fundet saa meget mindre Grund hertil, »som en Sikring af dansk Sukkerproduktion meget vel kan naas paa Grundlag af den bestaaende Lovgivning«. Mindretallet henviser i saa Henseende til sit Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, der »hviler paa det Princip, at Sukkerroedyrkningen selv gennem den større Afgift under gode Konjunkturer kan komme til at bære Omkostningerne ved den nedsatte Afgift under en Lavkonjunktur«. Hvad Statskassen eventuelt maatte mangle, »har Mindretallet anvist Dækning for ved en Forhøjelse af Afgiften paa Luksusforbruget (Chokolade- og Sukkervarer)«. »I øvrigt« — slutter Mindretallet sin Udtalelse — »kan vi ikke gaa med til, at Staten overtager Overledelsen af Sukkerfabrikkerne, som det faktisk vil ske efter Lovforslaget; vi maa hævde, at Kontraktforholdet mellem Fabrik og Dyr-

kere maa afsluttes mellem de paagældende Parter uden Indblanding fra Statens Side«.

Mindretallets Ændringsforslag gaar for det første ud paa, som Mindretallets Ordfører udtrykte det: at »oprette en Slags Udligningskasse« ved at forandre den indenlandske Sukkerafgift til Staten paa 5,7 Ø. pr. kg Melis til en efter Melisprisen *bevægelig* Afgift saaledes:

»Ved en Melispris paa 38 Ø. pr. kg er Afgiften fremdeles 5,7 Ø. Fra 38 Ø. og nedefter *formindskes* Afgiften med 0,4 Ø. for hver Øres Prisfald indtil en laveste Afgift paa 1,7 Ø. Fra 38 Ø. og opefter *forhøjes* Afgiften med 0,3 Ø. for hver Øres Prisstigning indtil en højeste Afgift paa 7,5 Ø.

Fabrikken betaler som hidtil 5,7 Ø. i indenlandsk Afgift, idet den eventuelle Nedsættelse i Afgiften udbetales af Fabrikken paa Statens Vegne som et Tillæg til Roedyrkernes Grundpris, og den eventuelle Forhøjelse af Afgiften tager Fabrikken som et Fradrag i Roedyrkernes Grundpris og indbetaler den til Staten.«

Dernæst forhøjes *Tolden for Raasukker*, der indføres til Raffinering, fra 5,9 til 7,5 Ø. pr kg — for derigennem at give Dyrkerne et Middel til at faa oprettet bedre Kontrakter med Fabrikkerne —, og endelig forhøjes *Omsætningsafgiften af Chokolade- og Sukkervarer* fra 25 til $33\frac{1}{3}$ pCt. af Værdien.

Udenfor Betænkningen stillede *Retsforbundets* Medlemmer et Ændringsforslag om »Ophævelse af den indenlandske Sukkerafgift og Sukkertolden«. Herefter skulde Afgiften af indenlandsk Roesukker og Raffinering af Sukker ophæves fra 1. Oktober 1932, hvorved man »giver Roedyrkerne det naturlige Tilskud, at de faar Lov til at beholde de Penge, som de hidtil har betalt til Staten«, og for at forebygge Muligheden for en Kapitalisering af Beskyttelsen skulde Sukkertolden nedsættes pr. 1. Oktober 1933 med 25 pCt. og derefter hver følgende 1. Oktober med yderligere 25 pCt. af Positionernes Grundbeløb, saaledes at Tolden var helt bortfaldet 1. November 1936.

Ved Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget vendte Handelsministeren sig imod det af Venstre stillede Ændringsforslag, som han betegnede som et »kolossalt Overbud«. Ministeren hævdede, at der »ikke er nogen som helst For nødenhed for at yde Statshjælp til at holde Sukkerproduktionen i Gang, naar Melisprisen er 37 Ø.«, og at det, »saa snart man naar over de 32 Ø., ... i Virkeligheden er ganske meningsløst at give Tilskud af Statens Kasse«. Ændringen om Forhøjelse af Tolden for Sukker, der indføres til Raffinering, mente Ministeren beroede paa et Fejlsyn, da han fandt det utænkeligt, at Sukkerfabrikkerne skulde kunne inklade sig paa at lade alle deres store Fabrikker helt eller delvis

staa stille, medens de indstillede sig paa en meget begrænset Raffineringsvirksomhed. Endelig troede Ministeren ikke, at Forslaget gav Mulighed for at faa Dækning for det Beløb, som Statskassen herefter vilde komme til at give Afkald paa i hvert Fald i det kommende Aar. — Ogsaa Retsforbundets Ændringsforslag, der efter Ministerens Mening reelt tog Sigte paa en Fordobling, ja, mere end Fordobling af Sukkerproduktionens Toldbeskyttelse, anbefalede Ministeren at forkaste. — Retsforbundets Ændringsforslag forkastedes med 74 Stemmer mod 2 (medens 24 Medlemmer tilkendegav, at de hverken ønskede at stemme for eller imod), og Venstres Ændringsforslag forkastedes med 75 Stemmer mod 26. — Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 82 Stemmer mod 37.

I *Landstinget*, hvor Ordførerne var: H. C. Andersen (V.), A. P. Hansen (S.), Oluf Jensen (K.) og Jeppesen (Drusebjerg) (R.), blev Partiernes Stilling til Lovforslaget den samme som i Folketinget, og Venstres Ændringsforslag, der her paa ny blev stillet — med en lignende Motivering som den ovenfor gengivne —, forkastedes med 41 Stemmer mod 21. Lovforslaget vedtoges med 38 Stemmer mod 19.

Angaaende *Tidspunktet for Betaling* af leverede Roer, hvorom Udvalget havde haft Samraad med Ministeren, udtalte Ordføreren (Oluf Jensen) ved 2. Behandling, at »man gaar ud fra, at Fabrikkerne vil udbetale Pengene paa samme Tidspunkt, som de har gjort det hidtil, saa at der betales et Forskud i Juni Termin og senere et Restbeløb«. Der havde ligeledes været Samraad om *Ligestilling* af de forskellige Fabrikkers Roedyrkere, og Ministeren havde derom erklæret, »at de 180 Ø. i hvert Fald er sikre for alle Roedyrkere; hvad der kan betales i Tantième, kan man ikke paa Forhaand udtale sig om«. — Paa en Forespørgsel, som Ministeren paa Udvalgets Foranledning havde rettet til De danske Sukkerfabrikker om, hvorvidt Fabrikkerne kunde aftage det tilstedeværende Kvantum Sukkerroefrø af dansk Avl, havde Fabrikkerne svaret, at de allerede var i Besiddelse af alt det til Udsæd fornødne Frø.

66. Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 5321—C. Sp. 381, 545].

Fremsat i *Folketinget* $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2361). 1. Beh. $7\frac{1}{1}$ (F. Sp. 2482). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. An-

dersen, Hans Nielsen, Jønson, Einer Jensen [Form.], P. Mortensen [Sokr.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. o. Stkr.], Lundberg, Rager, Himmelstrup, Slesbager, Clausager, Sevelsted, Søren P. Larsen, Drachmann og Larsen-Badse). Betænkning (B. Sp. 511) afgiven $\frac{2}{2}$. (Ordfører: P. Andersen). 2. Beh. $\frac{5}{2}$ (F. Sp. 2968). 3. Beh. $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 2970). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1123). 2. Beh. $\frac{4}{3}$ (L. Sp. 1139). 3. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1190). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 63).

Loven gaar ud paa at give de i Lov Nr. 124 af 1. Juni 1929 fastsatte Regler om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj — hvilke Regler op- horte at gælde med Udgangen af April 1932 — forlænget Gyldighed til *1. Maj 1935*, dog med enkelte Ændringer og Tilføjelser.

De væsentligste Afvigelser fra det hidtil gældende findes i Lovens § 3. Her er nu i 4. Stykke foreskrevet, at *al* Mærkning af Skotøj med Lædersaal skal foretages *udvendig* paa Skotojet. — Det følgende Stykke, om Stempling af Skotøj med Gummisaal, har man af praktiske Grunde givet en lidt ændret Affattelse, saa at det nu lyder saaledes:

»I Skotøj med Gummisaal kan Mærkningen foretages enten ved Indhugning eller Vulkanisering ind- eller udvendig i Svangen eller ved Paastempling med Farvetryk paa et iøjnefaldende Sted i Foeret.«

Som en ny Bestemmelse er endelig i Paragraffen indføjet, at »Mærkningen skal foretages med Tæl og Bogstaver, der har en Højde af mindst 4 mm«, idet man fra Skotøjsind- striens Side har hævdet, at Lovens Krav om Mærkning »paa tydelig og holdbar Maåde« ikke afgiver tilstrækkelig Garanti for behørig Mærkning.

En Del af de Skotøjsarter, der hidtil administrativt har været undtaget fra Lovens Bestemmelser, er nu legalt (ved § 5) undtaget fra disse. Den hidtil bestaaende Adgang til administrativt at gøre Undtagelser fra Lovens Bestemmelser er dog bevaret i § 6, men med den Begrænsning, at Skotøj, der saaledes undtages, ved Indførsel til dansk Toldomraade skal være mærket med Ordet »Udenlandsk«.

Det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag var affattet i Overensstemmelse med et af Skotøjsudvalget udarbejdet Udkast, og Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting. I Folketingsudvalgets Betænkning beklager et Mindretal (Rager) »ikke i Udvalget at have vundet Tilslutning til et fremsat Forslag om en Ændring i § 7, hvorefter Overtrædelser af Loven i graverende Tilfælde kunde belægges med strengere Straf end Bøder og Konfiskation.« Mindretallet gjorde dog ikke Særindstilling.

Som Bilag til Lovforslaget medfulgte en Række statistiske Oplysninger om de danske Skotøjsfabrikkers Produktion i Aarene 1928—1930 og de hertil anvendte Raastoffer, om Indførselen i de samme 3 Aar, om Beskæftigelsesforhold og Arbejdsledighed samt om Engros- og Detail-Priser for Læder og Skotøj.

67. Lov om Vragning af Fisk paa Færøerne.

Minister for Handel og Industri *Hauje*). [A. Sp. 5875—G. Sp. 1251, 1513].

Fremsat i *Folketinget* $1^{3/2}$ (F. Sp. 3257). 1. Beh. $2^{1/2}$ (F. Sp. 3369). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvigsen [Form.], Helga Larsen, Bomholt [Sekr.], J. P. Larsen, Hans Nielsen, P. Andersen, Marinus Sørensen, Holger Kristiansen, Samuelsen, Vanggaard, J. C. A. Larsen, A. Chr. Christensen, Elmquist, Hendriksen og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 1637) afgiven $1^{1/3}$. (Ordfører: Ludvigsen). 2. Beh. $17/3$ (F. Sp. 4218). 3. Beh. $1^{9/3}$ (F. Sp. 4267) *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2^{1/3}$ (L. Sp. 1535). 2. Beh. $2^{2/3}$ (L. Sp. 1557). 3. Beh. $2^{3/2}$ (L. Sp. 1608). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 71).

Fra forskellige Lande, navnlig Spanien, har Handelsministeriet i den senere Tid modtaget en Række Klager over Kvaliteten af Fisk eksporteret fra Færøerne, og Undersøgelserne af de paaklagede Forhold har i flere Tilfælde vist, at den nuværende, ved Lov af 1. April 1912, jfr. Lov af 1. April 1921, skabte Ordning af Vragningsvæsenet paa Færøerne ikke er tilstrækkelig effektiv og giver utilfredsstillende og uensartede Resultater — Forhold, der formentlig hovedsagelig kan tilskrives Mangelen af en fælles Tilsynsmyndighed og den Omstændighed, at de Distrikter, som Vragerformændene har under sig, er ret udstrakte. I Overensstemmelse med Ønsker af Lagtingets Fiskeriudvalg søges disse Mangler nu afhjulpet ved at *samle Hovedansvaret* for Vragningens Ud-

førelse hos en enkelt Mand og ved gennem Oprettelsen af 5 *Vragerkontrolør-Distrikter* i Stedet for de nuværende to *Vragerformands-Distrikter* at gøre Arbejdet mere overkommeligt.

De nye Bestemmelser, der træder i Kraft 1. Juli 1932, findes navnlig i Lovens §§ 2, 3, 5 og 6. Ifølge § 2 skal en *Overvrager*, som udnævnes af Kongen, føre Tilsyn med al *Vragning* af Fisk paa Færøerne. Han er tillige det offentliges Konsulent angaaende *Vragning* og *Tilvirkning* af Fisk. *Vragerkontrolører* (§ 3) beskikkes af Handelsministeren henholdsvis i Vaag, Trangisvaag, Klaksvig, Vestmannhavn og Thorshavn. (Antallet kan ændres paa Finansloven). De lønnes med et aarligt Honorar (2 400 Kr.).

For at sikre de til *Vragningsvæsenet* knyttede Personer *økonomisk Uafhængighed* af Eksportørerne er det i § 5, 2. Stykke, foreskrevet, at *Overvrageren* og *Vragerkontrolørerne* ikke maa udføre Arbejde eller paa anden Maade yde Tjenester imod Betaling til Købmænd eller andre, der lader udføre *Vragning* af Fisk til Eksport eller af Saltfisk, ligesom *Vragerne* ikke maa staa i fast Tjenesteforhold til nogen af disse.

De mere betryggende *Vragningsregler* vil i første Række komme *Fiskeeksportørerne* til gode. Man har derfor fundet det rimeligt, at disse tager Del i de med *Vragningen* forbundne Udgifter for Statskassen gennem en *Afgift*, der i § 6 er fastsat til 5 Øre pr. Balle (50 kg) Klipfisk og 2 Øre pr. 100 kg Saltfisk. Handelsministeren kan dog under særlige Omstændigheder midlertidig nedsætte, eventuelt frafalde *Afgiften*.

Statens *Udgifter* til *Vragningsvæsenet* er paa Finansloven for 1931—32 opført med 8 800 Kr. Udgifterne vil fremtidig andrage ca. 20 000 Kr. (*Overvragerens* Løn ca. 6 000 Kr., Honorarer til 5 *Vragerkontrolører* 12 000 Kr. og *Rejsegodtgørelse* og *Dagpenge* til *Overvrageren* ca. 2 000 Kr.). — *Merudgiften*, ca. 11 200 Kr., paaregnes dækket af *Afgiften*.

I *Folketinget* fik § 5, 2. Stykke, den ovenfor gengivne *Afattelse*, hvorved Udvalget vilde opnaa, at *Vragerne* ikke forhindres i at udføre Arbejde eller paa anden Maade yde Tjenester imod Betaling til Købmænd og andre, der lader udføre *Vragning*, naar dette blot ikke har Karakter af et fast Tjenesteforhold eller et økonomisk *Afhængighedsforhold*. — Ligeledes vedtoges i *Folketinget* et af Handelsministeren —

overensstemmende med Udtalelser af Hendriksen ved første Behandling — stillet Ændringsforslag om at udvide Vragningsforskriften i Lovens § 1, 1. Stykke, til Klipfisk, der udføres til *Portugal*. — Derimod forkastede Folketinget (med 56 Stemmer mod 28) et af Venstres Udvalgsmedlemmer stillet Ændringsforslag, der gik ud paa efter en Bestemmelse, der tillægger Attester om Vurdering og Klassificering af Fisk offentlig Troværdighed, at slette de tilføjede Ord »Modbevis er dog ikke udelukket«. Mindretallet fandt denne Tilføjelse overflødig og egnet til at skabe den Opfattelse, at hermed skulde være tilsigtet en Svækkelse af Bestemmelsen om Vragerattesternes offentlige Troværdighed. I *Landstinget*, hvor Spørgsmaalet paa ny blev draget frem af Rytter (V.), bekræftede Handelsministeren imidlertid, at der skal tillægges Vragerattester samme Betydning, som der ellers tillægges offentlige Erklæringer, og at de tilføjede Ord alene skulde »tjene som en Tydeliggørelse af, hvad der alt er gældende Retspraksis her i Landet.«

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

68. Lov om Ydelse af midlertidig Hjælp til vanskeligelt stillede Fiskere og Ejere af mindre Fragtskibe. (Minister for Søfart og Fiskeri *Stauning*). [A. Sp. 6619—C. Sp. 2137, 2163].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{3}$ (F. Sp. 3693). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3728). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen (se Nr. 15). Betænkning (B. Sp. 2193) afgiven $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 4520). Ændringsforslag til 3. Beh. (B. Sp. 2527). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (F. Sp. 5449). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1996, jfr. 1974). 2. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 1998). 3. Beh. $\frac{21}{6}$ (L. Sp. 2000). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932.* (Lov-Tid. Nr. 184).

Nærværende Lov, der ikke gælder for Færøerne, og som traadte i Kraft samtidig med »Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen og Lov om forlænget Krisehjælp til arbejdsløse«, har følgende Indhold:

§ 1. Ministeren for Søfart og Fiskeri bemyndiges til i Finansaaret 1932—33 at anvende et Beløb af *højest 900 000 Kr.* til Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere og Ejere af Sejlskibe og Sejlskibe med Hjælpemotor, der benyttes som Fragtskibe, saaledes at et Beløb af *højest 700 000 Kr.* kan anvendes som *Tilskud til Anskaffelse af Fiskeredskaber*, og et Beløb af *højest 100 000 Kr.* kan anvendes til *Understøttelse af Fiskere*, der er Familieforsørgere, og som ikke ejer Baad eller Redskab, medens *100 000 Kr.* kan anvendes *dels til Dækning af Grundpræmier* til lovpligtig Ulykkesforsikring og *af Bidrag* til Arbejdsløshedsfonden og til Invalideforsikringsfonden for Forsikringsaarene 1931 og 1932 for Sejlskibe og Sejlskibe med Hjælpemotor, der benyttes som *Fragskibe*, og *dels til anden Hjælp for Ejere af Skibe af denne Art* efter nærmere Bestemmelse af Ministeren for Søfart og Fiskeri.

§ 2. Ved Fiskere forstaas i Loven Fiskere, som driver Saltvandsfiskeri som Erhverv, og for hvis Vedkommende mindst $\frac{3}{5}$ af deres Aarsindtægt ved personlig Virksomhed skyldes Saltvandsfiskeri.

Ydelsen af Tilskud eller Understøttelse er *betinget af*, at vedkommende Fisker

- a) er ubemidlet,
- b) har Indfødsret og er fuldmyndig,
- c) ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, for hvilken han ikke har modtaget Æresoprejsning.
- d) ikke har nydt Fattigunderstøttelse, der ikke er tilbagebetalt eller eftergivet i Henhold til Fattiglovens § 35. 1ste Stykke,
- e) *ikke* i 1931 har haft en *Nettoindtægt af mere end 1 200 Kr.*, hvis han bor i en Landkommune, og *mere end 1 500 Kr.*, hvis han bor i København, Frederiksberg, Købstæderne eller Marstal.

Det enkelte *Tilskud* til Anskaffelse af Fiskeredskab kan ikke overstige *200 Kr.* — Andragende om Tilskud stiles til Ministeriet for Søfart og Fiskeri og indsendes gennem vedkommende kommunale Bestyrelse. Saafremt der paa Stedet findes en Fiskeriforening, skal Andragendet derhos være forsynet med Paategning af dennes Bestyrelse. Kommunal-

bestyrelsen skal afgive Attest med Hensyn til de under a, d og e nævnte Betingelser samt endvidere attestere, at Ansøgeren er selvstændig Fisker, at han mangler Fiskeredskab, og at han er en flittig og ædruelig Mand.

Den enkelte *Understøttelse* kan ikke overstige 100 Kr. — Ogsaa Andragende om Understøttelse indsendes gennem vedkommende Kommunalbestyrelse til Ministeriet for Søfart og Fiskeri. Kommunalbestyrelsen skal ligeledes her afgive Attest med Hensyn til de under a., d. og e. nævnte Betingelser samt endvidere attestere, at Ansøgeren er Fisker, at han ikke ejer Baad eller Redskab, at han er Familieforsorger, og at han er en flittig og ædruelig Mand. Uddeling af Understøttelse sker gennem vedkommende Kommunalbestyrelse efter Regler, der er fastsat af Ministeren for Søfart og Fiskeri efter Samraad med Dansk Fiskeriforening.

§ 3. De nærmere Regler for Udbetalingen af *Hjælp til Fragtskibe* fastsættes af Ministeren for Søfart og Fiskeri efter Forhandling med Dansk Sejlskibsrederiforening og Dansk Sejlskibsrederiforening for mindre Skibe, saaledes at Skonnet over, om vedkommende Ansøger er trængende, udøves af Ministeren.

Det af Ministeren for Søfart og Fiskeri fremsatte Forslag, der var foranlediget af et Andragende fra Dansk Fiskeriforenings Krisesubvalg, og som var motiveret med, at en Del af Fiskerne som Følge af de lave Priser paa Fiskeriprodukter neppe ved egne Kræfter vilde kunne foretage den fornødne Udrustning med nye Redskaber, tog alene Sigte paa i Finansaaret 1932—33 at give Tilskud til *Anskaffelse af Fiskeredskaber*, et Tilskud, der var anslaaet til ca. 800 000 Kr. Lovforslagets Tekst faldt i øvrigt i alt væsentligt — saaledes navnlig ogsaa med Hensyn til Indtægtsbetingelsen og det enkelte Tilskuds Maksimum — sammen med den ovenfor gengivne § 2 med Undtagelse af dennes sidste Stykke.

Ved 1. Behandling i Folketinget, hvor Sagen var sat til Forhandling sammen med Regeringens Forslag om Ændringer i Kriseloven for Landbruget og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til forskellig Krisehjælp samt til Dækning af Kurstab, blev Lovforslaget modtaget med Velvillie af Ordførerne for de 4 store Partier. Madsen Mygdal (V.) udtalte dog Ønsket om, at der ogsaa blev aabnet Adgang til Hjælp for Partsfiskere, hvad Ministeren erklærede sig villig til at forhandle om.

Det lykkedes dog ikke at tilvejebringe Enighed i Udvalget til Lovforslagets 2. Behandling, skønt Ministeren stillede Ændringsforslag om af de 800 000 Kr., hvortil det samlede Beløb skulde begrænses, at anvende indtil 100 000 Kr. til *Understøttelse af Fiskere*, som er Familieforsørgere, og som ikke ejer Baad eller Redskab (jfr. Lovens § 1 og § 2, sidste Stk.). Baade Venstres og Det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer modsatte sig nemlig, at Loven, som det ligeledes blev foreslaaet af Ministeren og Flertallet, kædedes sammen med Lovforslagene om Kriseforanstaltninger for Landbruget og forlænget Krisehjælp til arbejdsløse. Under de efter 2. Behandling genoptagne Udvalgsforhandlinger om Kriseforanstaltninger m. m. (se herom nærmere under Omtalen af Dækningsloven Nr. 8) opnaaedes imidlertid Enighed om Lovforslagets Affattelse, og hele Udvalget foreslog derefter med Ministerens Tilslutning til 3. Behandling nogle Ændringer, der gik ud paa yderligere at stille 100 000 Kr. til Raadighed til *Hjælp for Ejere af mindre Fragtskibe* (jfr. Lovens §§ 1 og 3).

Ved den endelige Afstemning vedtoges Lovforslaget enstemmigt i Folketinget med 120 Stemmer. (Retsforbundets Medlemmer undlod at stemme). Det vedtoges derefter uændret og enstemmigt i Landstinget med 56 Stemmer.

69. Lov om Oprettelse af et Kreditinstitut for Fiskerierhvervet. (Minister for Søfart og Fiskeri *Stauning*). [A. Sp. 3321—C. Sp. 261, 455, 559].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁴/₁₀ (F. Sp. 394). 1. Beh. ⁵⁻⁶/₁₁ (F. Sp. 1378 og 1398). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen [Form.], Ludvigsen, P. Andersen, Bomholt, Marinus Sørensen, J. P. Larsen, Holger Kristiansen [Sekr.], Steen, Vanggaard, Samuelsen, Kr. Kristensen, C. O. Pedersen, Elmquist, Hendriksen og Fibiger). Betænkning (B. Sp. 301) afgiven ¹¹/₁₂. (Ordfører: Hans Nielsen). 2. Beh. ¹⁶/₁₂ (F. Sp. 2336). 3. Beh. ¹⁸/₁₂ (F. Sp. 2395). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁵/₁ (L. Sp. 696). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, P. Christensen, Effersøe, Gunnar Fog-Petersen, A. P. Hansen, Albert Jensen, H. P. Jensen, M. C. Jensen [Form.], Josiassen, Laurits Knudsen, Lange [Sekr.], Stegger Nielsen, S. Rasmussen, Rytter og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 749) afgiven ²⁶/₂. (Ordfører: M. C. Jensen).

2. Beh. $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1109). 3. Beh. $\frac{4}{3}$ (L. Sp. 1128). *Tilbage- sendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1039) afgiven $\frac{8}{3}$. Eneste Beh. $\frac{11}{3}$ (F. Sp. 3965). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 78).

Loven har til *Formaal*, som Ministeren for Søfart og Fiskeri udtrykte det ved Sagens Forelæggelse i Landstinget: »at sikre en fortsat Udvikling af Fiskerierhvervet, og ikke blot at sikre det egentlige Fiskeri en rimelig Støtte i Form af Laan, men ogsaa at muliggøre Udviklingen af den Industri, der sikkert kan skabes i Tilslutning til Fiskeriet herhjemme, lige saavel som det er sket andre Steder, saaledes at Danmark i højere Grad kunde blive selvforsynende med de Fiskeriprodukter, som nu i saa høj Grad indføres fra andre Lande«.

Loven, der er inddelt i VII Afsnit, indeholder følgende Hovedbestemmelser:

Afsnit I. Navn, Hjemsted og Formaal. — Under Navn af *Kongeriget Danmarks Fiskeribank* oprettes et Institut, der har til *Formaal* gennem Ydelse af Laan at støtte dansk Fiskeri samt Forarbejdning og Afsætning af Fisk og Fiskeriprodukter. Instituttets Hjemsted og Hovedkontor er i København.

Afsnit II. Kapitalforhold. — Som *Grundfond* for Bankens Virksomhed henlægger Staten til Banken de i *Stats-Laanefonden beroende Obligationer*, der er udstedt for de af Staten ydede *Fiskerilaan*. Banken administrerer de til Grundfonden henlagte Obligationer for Statens Regning, saaledes at Banken tilsvarende Staten de paa Obligationerne indgaaende Renter, der aarligt indbetales i Statskassen, medens de paa Obligationerne indbetalte Afdrag forbliver i Bankens Grundfond, der stadig tilhører Staten. (Afdragsbeløbene kan for Grundfondens Regning i særlige Tilfælde anvendes til Overtagelse til Pari-Kurs af de af Banken for særlige Arter af Laan udstedte Kasseobligationer efter nærmere i Vedtægterne fastsatte Regler). De Rentebeløb, der indvindes paa de til Grundfonden indgaaende Afdrag, indbetales ligeledes i Statskassen. De i Grundfonden indskudte Beløb kan ikke forlanges tilbagebetalt, forinden Banken har ophørt med sin Virksomhed og opfyldt alle sine Forpligtelser. — De til Bankens *Administration* medgaaende Beløb bevilges paa de aarlige Finanslove.

De af Banken ydede Laan stilles til Raadighed i Form af *Kasseobligationer*. Obligationerne kan udfærdiges og transporteret uden Erlæggelse af Stempelafgift. Bestemmelser om Obligationernes *Løbetid*, der ikke maa overstige 18 Aar, skal gives i Bankens Vedtægter. Disse udfærdiges af Ministeren for Søfart og Fiskeri efter Samraad med Finansministeren. — Obligationernes *Forrentning* fastsættes indtil videre til 5 pCt. p. a., men Rentesaften kan, for saa vidt Renteforholdene maatte gøre det ønskeligt, nedsættes eller forhøjes af Ministeren for Søfart og Fiskeri med Samtykke af Finansministeren. — De af Banken udstedte Obligationer erholder *Statens Garanti for de halvaarlige Renter og for vedtægtsmæssig Amortisation* i Løbet af indtil 18 Aar. — Der maa til ingen Tid være i Omløb et større Beløb af de af Banken udstedte Kasseobligationer end svarende til de af Laantagerne til Kassen udstedte Panteobligationer og Forskrivninger og ikke mere end 20 Mill. Kr.

Yderligere findes der i dette Afsnit Bestemmelser, hvorefter det skal være tilladt at anbringe umyndiges og andre under offentlig Bestyrelse eller offentligt Tilsyn staaende Midler i de af Banken udstedte Kasseobligationer, og om, at de Dokumenter, der i Forbindelse med Bankens Laanevirk-somhed udstedes til eller af Banken, er stempelfri og tinglyses eller registreres uden Betaling.

Afsnit III. Regler for Udlaan. — I Bankens Vedtægter skal foreskrives følgende Betingelser:

- A. for saa vidt angaar Laan mod Sikkerhed i Fiskerfartøjer, a) at Laan kun ydes mod Sikkerhed i Fartøjer, der er forsynet med *Fiskericertifikat* i Henhold til Loven om Saltvandsfiskeri, b) at Laan kun ydes mod behørig tinglyst eller registreret Pant i saadanne Fiskerfartøjer med Motor og andet Tilbehør indenfor $\frac{2}{3}$ af *Vurderingssummen*, og at Pantet tillige omfatter Forsikringssummen, c) at de pantsatte Fiskerfartøjer stedse skal være *forsvarligt forsikret* i godkendte Forsikrings-selskaber, d) at de ydede Laan vil være at *indfri i Løbet af højst 15 Aar*, saaledes at *Afdragsfrihed* for nye Fartøjers Vedkommende kan tilstaa for *indtil 2 Aar* af Laaneprosoden, e) at *Fornyelseslaan* kun kan ydes efter foretagen Omvurdering,

og f) at de ydede Laan forfalder til øjeblikkelig Udbetaling, naar de pantsatte Fartøjer efter Bankbestyrelsens Skøn ikke længere anvendes efter deres *Formaal*, ligesom i øvrigt i Tilfælde af Ejerskifte eller væsentlig Misligholdelse.

B. for saa vidt angaar andre Laan,

at Laan kun ydes mod saadan *Sikkerhedsstillelse*, som i hvert enkelt Tilfælde kan skønnes forsvarlig. Laanene kan ydes saavel til *Enkeltpersoner* og til enkelte *Virksomheder* som til *samarbejdende Personer* og *Virksomheder* og saaledes, at *Sikkerhedsstillelse* kan ske gennem Pant, Kaution eller paa anden Maade, herunder ogsaa i Form af *solidarisk Hæftelse* fra flere i Samarbejde værende Personer eller Virksomheder eller saaledes, at flere saadanne Personer eller Virksomheder hver for sig paatager sig Garantien for en vis Andel af Laanet. Ved Ydelsen af Laanene skal der tages Hensyn til Størrelsen af den fra anden Side indskudte Kapital.

Det samlede Beløb af de under A. og B. anførte Laan maa til ingen Tid overstige henholdsvis 14 Mill. Kr. og 6 Mill. Kr.

Bankens Ledelse skal udarbejde Reglementer for Udlansvirksomheden og Laanevilkaarene og for Vurdering af og Tilsyn med de stillede Sikkerheder. Disse Reglementer skal godkendes af Ministeren for Søfart og Fiskeri efter Samraad med Finansministeren.

Hertil er føjet, at der i Bankens Vedtægter og i de til Banken udstedte Panteobligationer m. v. kan optages en Række nærmere angivne Forskrifter angaaende særlig Adgang til *Retsforfølgning* i Tilfælde af Misligholdelse.

Afsnit IV. Bankens Ledelse. — Banken ledes af en *Bestyrelse* paa 3 Medlemmer. Den daglige Ledelse varetages af en af Bestyrelsen antagen *Forretningsfører*; Valget af denne skal godkendes af Ministeren for Søfart og Fiskeri. Hvis det findes hensigtsmæssigt, kan Udførelsen af de løbende Forretninger helt eller delvis overdrages til et bestaaende *Pengeinstitut*. — Af Bestyrelsens Medlemmer vælges 2 af Ministeren for Søfart og Fiskeri, medens det 3. Medlem vælges af Finansministeren. Valgene gælder for 6 Aar. Bestyrelsen vælger selv sin Formand blandt sine Medlemmer. — Ministeren for Søfart og Fiskeri fastsætter Regler for den daglige Forretningsgang og

for Forholdet mellem Forretningsføreren og Bestyrelsen. — Forretningsføreren og Bestyrelsens Medlemmer oppebærer Honorarer, som fastsættes ved Finansloven. *Forretningsføreren maa ikke uden Ministeren for Søfart og Fiskeris Til-ladelse drive Forretning for egen Regning* eller deltage i Ledelsen af eller være ansat i erhvervsdrivende Selskaber.

De *underordnede Tjenestemænd* antages, for saa vidt saadanne er nødvendige, af Forretningsføreren.

I *Afsnit V., Regnskabsaflæggelse m. m.*, er det foreskrevet, at Bestyrelsen skal indsende halvaarsvis Uddrag af Regnskaberne til Ministeren for Søfart og Fiskeri og til Finansministeren, og at der ved hvert Aars Udgang skal indsendes en fuldstændig Aarsberetning om Bankens Virksomhed tillige med Aarsregnskabet. Ministeren for Søfart og Fiskeri kan kræve sig meddelt enhver Oplysning, som maatte ønskes til Bedømmelse af Bankens Forhold. — Driftsoverskud henlægges til en *Reservefond*, for saa vidt det ikke medgaar til Dækning af tidligere Aars Underskud. Eventuelt *Underskud*, udover hvad der maatte kunne afholdes af Reservefonden, søges dækket ved Bevilling paa de aarlige Finanslove. Hvis Virksomheden i 3 paa hinanden følgende Aar udviser Driftstab, skal der af Rigsdagen træffes Beslutning om, hvorvidt Virksomheden skal fortsættes og Vilkaarene herfor.

Afsnit VI. indeholder Regler om *Revision*, og ifølge *Afsnit VII.* skal Tidspunktet for *Lovens Ikrafttræden* fastsættes ved kgl. Anordning, ligesom der ved samme kan gøres de fornødne Lempelser for Færøernes Vedkommende.

Et Lovforslag om Oprettelse af et Kreditinstitut for Fiskerierhvervet blev første Gang fremsat i Rigsdagssamlingen 1930—31 (se Aarbogen for nævnte Samling, Side 527). Lovforslaget havde sin Oprindelse i den af Statsministeriets Udvalg for nye Markeder i November 1929 afgivne Rapport Nr. 1 angaaende Fiskerierhvervet og var udformet ved at samarbejde Udvalgets Forslag til Oprettelse af en Fiskerikreditforening med dets (ikke i Betænkningen optagne) Forslag til Oprettelse af en Fiskeribank, idet Ministeriet havde fundet det hensigtsmæssigt at samle hele den paagældende Virksomhed i det samme Kreditinstitut. — Det havde ved Lovforslagets Udarbejdelse været et *Hovedsynspunkt*, at det foreslaaede Kreditinstitut skulde *træde i Stedet for den af Staten hidtil udøvede Laaneverksamhed*, og at Administrationen

af de hidtil ydede Fiskerilaan skulde overgaa til det nye Kreditinstitut. Ved Oprettelsen af dette vilde det herefter opnaas, at Fiskeriets Laanebegær kan imødekommes uafhængigt af de enkelte Aars Bevillinger og under Hensyn til Pengemarkedets Stilling til enhver Tid behandles rent *forretningsmæssigt* saavel med Hensyn til Spørgsmaalet om Bevilgelse af Laan som med Hensyn til Laanenes Nedbringelse og Indfrielse.

Da Folketingets Udvalg om Sagen ikke naaede at tilendebringe sit Arbejde inden Samlingens Slutning, blev Lovforslaget fremsat paa ny ved Begyndelsen af Samlingen 1931—32. Der var dog foretaget enkelte Ændringer. Saaledes var Grundfondens Beløb (se Afsnit II. i Begyndelsen) formindsket med ca. 500 000 Kr., idet Ministeriet havde ment, at de paagældende i *Erhvervenes Laanefond* beroende Obligationer vedrørende midlertidige Driftslaan til Fiskere ikke burde indgaa i Grundfonden, da de ikke tilhører Staten. I samme Afsnit var — paa Foranledning af Bemærkninger af Hendriksen ved Lovforslagets Behandling i forrige Samling — indsat den ovenfor i Parentes gengivne Bestemmelse, hvorved det muliggøres, at de til Grundfonden indgaaede Afdrag kan anvendes til visse kortvarige Laan.

I *Folketingets* Udvalg var der Enighed om, at »Lovgivningen paa bedste Maade bør lette Fiskerierhvervets Adgang til fornøden Kapital saavel til Fiskerflaadens Fornyelse som til Skabelse af en Fiskeindustri her i Landet«. De Laanebeløb, der hidtil er ydet Erhvervet direkte fra Finanshovedkassen, har været stærkt stigende. »Men efterhaanden som disse Laanebeløb stiger til større og større Summer, vokser ogsaa Vanskelighederne ved de direkte Udlaan fra Statskassen, og da det alligevel ikke helt er lykkedes at tilfredsstille alle berettigede Laanekrav, har man længe været klar over, at en Nyordning af Fiskerierhvervets Finansiering var nødvendig.« »Det foreliggende Lovforslag«, hedder det videre i Udvalgets Betænkning, »løser Laanespørgsmaalet saavel for Fiskerflaadens Fornyelse (Afdeling A.) som for Fiskerindustriens, Omsætningens og Eksportens Vedkommende (Afdeling B.) og stiller indtil 20 Mill. Kr. til Raadighed for disse Formaal. Dermed tør det antages, at fornøden Kapital vil være til Raadighed for den nærmeste Fremtid, selv om man regner med en meget stærk Udvikling paa alle Erhvervets Omraader.« — Med Hensyn til *Statens Garanti* for Kasseobligationernes Forrentning og Amortisation udtaler Udvalget, at »man forventer ved denne værdifulde Ydelse fra Statens Side, at Obligationskurserne kun vil bringe ringe Tab for Laantagerne og sikre disse Obligationer mod store Kursvingninger«.

Et *Mindretal* (Venstres Udvalgsmedlemmer) kunde have ønsket, at Laanemassen under Afdeling B., indtil der var indvundet Erfaringer paa dette nye Omraade, var blevet begrænset til 4 Mill. Kr., men havde undladt at stille Ændringsforslag desangaaende, da Tanken ikke havde vundet Tilslutning fra anden Side. — Et *andet Mindretal* (Samuelsen) gør opmærksom paa, at den for Færøerne gældende Fiskerilovgivning giver Regeringen Bemyndigelse til at udlane indtil 80 pCt. af Værdien til Bygning af Fiskerfartøjer af en vis Type og Størrelse og muliggør en Tilbagebetalingstid paa 20 Aar, og at dette Forhold meget væsentligt ændres ved Lovforslagets Gennemførelse, hvad der »i høj Grad vil modvirke Bestræbelserne for at forny den færøske Fiskerflaade«. Heller ikke dette Mindretal havde dog stillet Ændringsforslag.

Hele Udvalget stillede 3 *Ændringsforslag*, der alle vedtoges uden Afstemning. Ved det ene forhøjedes *Laanets Maksimum* fra $\frac{3}{5}$ til $\frac{2}{3}$ af Vurderingssummen. Ved et andet forlængedes *Afdragstiden* for Baade paa 10 Tons og derover fra højst 12 til højst 16 Aar. Som Følge heraf ændredes *Obligationernes længste Løbetid* (og Statsgarantiens Varighed) fra 15 til 18 Aar.

I *Landstinget* foreslog Udvalget at fastsætte Afdragstidens Maksimum til 15 Aar for *alle* Laantagere. Endvidere stillede Udvalget et Par Ændringsforslag angaaende *Renten af Kasseobligationerne*. Det oplyses i Betænkningen, at »Udvalget har anset det for tvivlsomt, om $4\frac{1}{2}$ pCt.s Rente under de for Tiden værende finansielle Forhold vil være den rigtige Rentefod, naar henses til Laantagernes Interesse i at faa Obligationerne solgt til en rimelig Kurs«, og at Finansministeren paa en Forespørgsel af Udvalgets Formand havde udtalt, at da Forholdene var anderledes paa Pengemarkedet nu, end den Gang Lovforslaget udarbejdedes, vilde en anden Form for Rentefoden ikke være upaakrævet. Udvalget stillede derfor, med Tilslutning af Ministeren for Søfart og Fiskeri, Ændringsforslag om den Affattelse af Bestemmelsen om Obligationernes Forrentning, som er gengivet ovenfor i Afsnit II. Herved fastsættes Renten indtil videre til 5 pCt. p. a., men »det afgørende ved Ændringen er«, udtalte Udvalgets Ordfører, »at der bliver Adgang for Ministeren til at ændre Rentefoden under Hensyn til de kommende Tidrs Forhold paa Pengemarkedet«.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

70. Lov om Ændring i Lov om Navigationsundervisningen Nr. 48 af 28. Februar 1916, jfr. Lov Nr. 138 af 1. April 1922. (Minister for Søfart og Fiskeri *Stauning*). [A. Sp. 5167—C. Sp. 285, 385].

Fremsat i *Folketinget* $16\frac{1}{12}$ (F. Sp. 2326). 1. Beh. $\frac{7}{1}$ (F. Sp. 2477). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen, Kammersgaard, A. C. Mortensen, M. K. Sørensen, Knud Hansen, P. Andersen [Form.], E. Friis [Skr.], A. M. Hansen, Tange, Hans Jacob Sørensen, Julin, Søren P. Larsen, Elmquist, Grathwohl og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 491) afgiven $14\frac{1}{1}$. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. $26\frac{1}{1}$ (F. Sp. 2874). 3. Beh. $28\frac{1}{1}$ (F. Sp. 2889). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $3\frac{1}{2}$ (L. Sp. 901). 2. Beh. $5\frac{1}{2}$ (L. Sp. 908). 3. Beh. $10\frac{1}{2}$ (L. Sp. 920). *Loven stadfæstet 16. Februar 1932*. (Lov-Tid. Nr. 26).

Ved Loven foretages, igennem en ny Affattelse af § 25 i Loven om Navigationsundervisningen, en Forbedring af Lønningsforholdene ved de godkendte Navigations-skoler, idet der sættes følgende Lønninger: Bestyrere lønnes med 5 460 Kr. aarligt (tidl. 3 480 Kr.), stigende hvert 3. Aar med 600 Kr. indtil 6 660 Kr. (tidl. 5 640 Kr.). Fast ansatte Lærere lønnes med 3 180 Kr. (tidl. 3 000 Kr.) aarligt, stigende hvert 3. Aar med 360 Kr. indtil 4 620 Kr. og derefter hvert 3. Aar med 480 Kr. indtil 5 580 Kr. (tidl. 4 800 Kr.). Udover den nævnte Lønning beregnes der de paagældende Stedtillæg og Reguleringstillæg efter samme Regler som de til enhver Tid for Statens Tjenestemænd gældende. Bestyrere oppebærer derhos et Administrationstillæg af 20 Kr. pr. Elev, beregnet efter Gennemsnitsantallet for det sidst forløbne Finansaar, dog ikke udover 2 500 Kr. aarligt.

Det oplystes, at for Finansaaret 1932—33 vil Forslagets Gennemførelse betyde en samlet Udgiftsforøgelse for Navigationsvæsenet paa ca. 9 000 Kr.

Der foresloges ikke tillagt Navigationslærerne Pensionsret, uanset at deres Forhold i øvrigt maa sidestilles med de for egentlige Tjenestemænd gældende, men Lønningsraadet, der havde haft Lejlighed til at udtale sig om Sagen forinden dette Forslags Udarbejdelse, henstillede, at der for Navigationslærerne søges tilvejebragt en pensionsmæssig Ordning paa lignende Maade, som Tilfældet er med Tjenestemænd ved visse andre offentlige Institutioner, der ikke er egentlige

Statsinstitutioner. Ministeriet havde paabegyndt de i saa Henseende fornødne Undersøgelser. I Betænkningen fra Folketingsudvalget, til hvilket Lovforslaget ønskedes henvist nærmest for at søge Pensionsspørgsmaalet ordnet, udtales, at Ministeren har meddelt, at Undersøgelsen vedrørende Navigationslærernes Pension vil blive fremmet mest muligt og Lovforslag herom fremsat, naar dette Arbejde er afsluttet. I Landstinget udtalte Ministeren derhos, at Pensionsspørgsmaalet muligt kunde ordnes paa Finansloven. — Loven vedtoges uforandret som forelagt med Tilslutning fra alle Sider.

71. Lov om et Skoleskib. (Minister for Søfart og Fiskeri *Stævning*). [A. Sp. 2773—C. Sp. 1197 og 1357].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{10}$ (L. Sp. 78). 1. Beh. $\frac{14}{10}$ (L. Sp. 137). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, P. Christensen, Degnbol, Effersøe, Gisselbæk, Albert Jensen, M. C. Jensen, Josiassen, Laurits Knudsen, Lange [Form.], Carl F. Madsen, Ch. Petersen, Rasmus Rasmussen, Schovelin og Villemoes [Skr.]). Betænkning (B. Sp. 1541) afgiven $\frac{11}{3}$. (Ordfører: Lange). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1232). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1264). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{17}{3}$ (F. Sp. 4203). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 4268). 3. Beh. $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 4331). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 82).

Ved Lovens § 1 bemyndiges Ministeren for Søfart og Fiskeri til at anskaffe et Skoleskib med det Formaal i videst mulige Omfang at skaffe unge Sømænd Adgang til Erhvervelse af saadan *praktisk Sejlskibsuddannelse*, som er ønskelig for Styrmand og Skibsførere i Handelsflaaden, eller som til enhver Tid kræves for at blive indstillet til de i Lov om Navigationsundervisningen omhandlede Eksaminer for vorde Styrmand og Skibsførere. — Skoleskibets Dimensioner, Indretning og Drift tilrettelægges efter et *Elevantal* af indtil 120 Elever. *Fortrinsvis Adgang* til Optagelse paa Skoleskibet gives saadanne Ansøgere under 18 Aars Alderen, som har 4—12 Maaneders Søfart. Af Elevpladserne kan dog efter Ministerens nærmere Bestemmelse til enhver Tid forbeholdes et passende Antal Matrospladser for befarne Sømænd over 18 Aar. — *Byggesummen* afholdes dels af den Staten tilfaldende Andel i det tilbagestaaende Overskud i

Krigsforsikringen for danske Skibe, dels af de til Statskassen indgaaede og herefter indgaaende Afgiftsbeløb i Medfør af Lov Nr. 132 af 1. Juni 1929 om Afgift af Skibe til Navigatorers praktiske Uddannelse og Ophævelse af Konsulatsafgiften, jfr. dog § 3.

Til at *forestaa Driften* af Skoleskibet udnævner ifølge § 2 Ministeren et *Bestyrelsesraad*, bestaaende af 7 Medlemmer, hvoraf de seks — tre Dampskibsredere, en Sejlskibsreder, en Skibsfører og en Styrmand — udnævnes for en Periode af 3 Aar ad Gangen efter Indstilling fra de ledende Organisationer for Skibsredere, Skibsførere og Styr mænd. Formanden udpeges af Ministeren. Bestyrelsesraadet's Medlemmer er ulønnede.

§ 3. De til Skoleskibets *Vedligeholdelse og Drift* m. v. udkrævede Beløb bevilges ved Finansloven. Afgiftsbeløb, der indgaar i Statskassen i Medfør af fornævnte Lov om Afgift af Skibe til Navigatorers praktiske Uddannelse m. v., vil fra det Tidspunkt, da Skoleskibet er færdigbygget, være at anvende til *Driften* af dette. — For Optagelse paa Skoleskibet kan Ministeren fastsætte en *Elevafgift*.

Lovforslaget blev fremsat i Landstinget i den Skikkelse, hvori det i forrige Samling (se Aarbog for 1930—31 Side 523) blev vedtaget af Folketinget, og Landstinget vedtog det i væsentlig samme Skikkelse, idet kun Bestemmelsen om Byggesummen blev tilføjet i Slutningen af § 1. Denne Tilføjelse, der skete efter Indstilling af et *Flertal* i Udvalget (Socialdemokrater, Konservative og Radikale), imødekommer et fra konservativ Side fremsat Ønske om, at Skibets Bygning først skal paabegyndes, naar dette kan ske uden direkte Tilskud fra Statskassen. — Til Udgifter ved Skibets Bygning er i øvrigt stadig — ifølge Ministerens Oplysninger under Forhandlingerne — forudsat et Beløb af 600 000 Kr., et Beløb, der efter nysnævnte Tilføjelse til Loven vil blive afholdt uden direkte Udgift for Staten. (Tilbud paa Bygningen forelaa — efter hvad Ministeren oplyste — fra danske Værfter, men disse var indgivet med Henblik paa de daværende økonomiske Forhold, og de vilde nu muligvis ikke omfatte forskellige Installationer etc.).

Hvad Udgifterne til *Drift og Vedligeholdelse* angaar, er det direkte Statstilskud nu anslaaet til ca. 58 000 Kr.

Et *Mindretal* i Landstingsudvalget (Venstre) gik imod Lovforslaget, idet man mente, at Søneringslovens Krav i Henseende til de unge Navigatorers praktiske Uddannelse

bør ændres saaledes, at der finder en passende Nedsættelse Sted af Uddannelsestiden paa Sejlskibe, eventuelt at Sejlskibsuuddannelsen overhovedet ikke skal være obligatorisk. — Mindretallet var i øvrigt af den Opfattelse, at det opstillede Overslag over de med Skoleskibets Drift og Vedligeholdelse forbundne aarlige Udgifter ikke vil kunne holde — Ordføreren for Mindretallet (Villemoes) anslog disse til ca. 90 000 Kr. —, og allerede af den Grund var Mindretallet betænkeligt ved, at Staten gik ind for en saa stor aarlig Driftsudgift, særlig under de nu herskende økonomiske Forhold.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget med 28 Stemmer mod 16 og i Folketinget med 66 Stemmer mod 29.

72. Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande. (Minister for Søfart og Fiskeri *Staurning*). [A. Sp. 7005—C. Sp. 1441, 1521].

Fremsat i *Folketinget* $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4263). 1. Beh. $21\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4359). 2. Beh. $21\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4394). 3. Beh. $22\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4482). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1623). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1629). 3. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1636). *Loven stadfæstet 31. Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 113)

I Lighed med hvad der har været gældende for *Somrene 1927—31*, bemyndiges Ministeren for Søfart og Fiskeri til for Tiden *fra 1. Juni 1932 til 15. Oktober 1932* efter herom for hvert enkelt Tilfælde indgivet Andragende og paa nærmere af Ministeren fastsatte Vilkaar at meddele Tilladelse for danske Fiskerskibe til at drive Fiskeri i de grønlandske Farvande langs Vestkysten *mellem 62° 40' og 65° 15' Nord-Bredde*, udenfor den Linie, der forbinder de yderste Øer, Holme, Skær og Rev, saaledes som det nærmere fremgaar af et Lovforslaget vedhæftet Kort.

Hele Spørgsmaalet om danske Fiskerskibes Adgang til de grønlandske Farvande har, jfr. Bemærkningerne til Lovforslaget, i afvigte Sommer været Genstand for en indgaaende Forhandling imellem den *Rigsdagsdelegation*, som i 1931 berejste Grønlands Vestkyst, og de 2 *grønlandske Landsraad*, af hvilke særlig Sydgrønlands Landsraad har vist Spørgsmaalet Interesse.

Paa Grundlag af denne Forhandling har — udtales det videre i Bemærkningerne — dette Landsraad til Slut enstem-

migt vedtaget en *Udtalelse*, ifølge hvilken det overlader til Regeringen at afgøre, om der bør anlægges *endnu en Havn paa Sydgrønlands Vestkyst* som Støttepunkt for Færingefiskeriet, samt overlader i saa Fald til de lokale Myndigheder nærmere at stedfæste en saadan Havns Beliggenhed. Man vil ikke modsætte sig et Havneanlæg, naar følgende fire *Betingelser* opfyldes:

1. Havnen maa anlægges virkelig nordlig og ikke for nær beboet grønlandsk Plads.
2. Havnen maa anlægges indenfor den nu tilladte Fiskerilines Nordgrænse, altsaa ikke nordligere end Spanioløen.
3. Det maa være en bindende Forudsætning for Tilladelsen, at Færingernes gamle Krav om Adgang til Fjordene een Gang for alle opgives, og at Færingernes gamle Krav*) om Grønlandere som Arbejdskraft under Fiskeriet een Gang for alle frafalder.
4. Det maa ligeledes være en bindende Forudsætning, at der samtidig med (og ikke senere end) Anlæg af en ny Havn fremskaffes en virkelig effektiv, skærgaardsgaaende Fiskeriinspektion, samt at Havnen indrettes med Radiostation og Havnekontrolør som for Færingehavnens Vedkommende.

I Overensstemmelse hermed har Ministeriet for Søfart og Fiskeri sat sig i Forbindelse med Marineministeriet, for at det snarest muligt kunde *undersøge*, om der indenfor den Strækning, der er forudsat i Landsraadets *Udtalelse*, kan findes en *til Havn egnet Lokalitet*, og Undersøgelsen af dette Spørgsmaal vil finde Sted saa hurtigt, som det kan lade sig gøre til Foraaret, hvorefter man senere maa afgøre Spørgsmaalet om de Anlæg, der her skal finde Sted, samt om den af Landsraadet ønskede *skærgaardsgaaende Fiskeriinspektion*.

Indtil dette kan finde Sted, har Ministeriet ment det ønskeligt, at man fornyer de tidligere gældende Love.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

73. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 2841—C. Sp. 137, 2185, 2291].

Fremsat i *Folketinget* ¹³/₁₀ (F. Sp. 323). 1. Beh. ²⁰/₁₀ (F. Sp. 878). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen, Knud Hansen, J. I. Jørgensen, Trier [fra 3. December

*) Cfr. her *Udtalelse* af Folketingsmand Th. Povlsen i Folketingstid. 1931—32, Sp. 4363.

1931: Sneum], F. K. Madsen, Hartvig Frisch [Sekretær], Jesper Simonsen [Formand], Holger Kristiansen, Elmquist, Samuelsen, Vagn Bro Christensen (Høng), Vejen, Pürschel og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 161) afgiven $\frac{2}{12}$. (Ordfører: Jesper Simonsen). 2. Beh. $\frac{8}{12}$ (F. Sp. 2027). 3. Beh. $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 2306). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{6-8}{1}$ (L. Sp. 574 og 623). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Henriette Crone, Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, Godskesen [Sekretær], A. P. Hansen, I. A. Hansen, Jepsen Christensen, Jensen-Stevns, H. P. Johansen, Josiassen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Rytter [Formand] og Fritze Teisen). Betænkning (B. Sp. 2549) afgiven $\frac{20}{6}$. (Ordfører: Godskesen). 2. Beh. $\frac{23}{6}$ (L. Sp. 2009). 3. Beh. $\frac{23}{6}$ (L. Sp. 2020). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2799) afgiven $\frac{23}{6}$. (Ordfører: Hans Rasmussen). Eneste Beh. $\frac{23}{6}$ (F. Sp. 5528). *Loven stadfæstet 23. Juli 1932*. (Lov-Tid. Nr. 209).

Det af Ministeren i Folketinget fremsatte Lovforslag havde den Skikkelse, i hvilken det tilsvarende Lovforslag i forrige Samling blev vedtaget af Tinget ved 2. Behandling. Angaaende dette Forslag henvises til Aarvog for 1930—31, Side 540—567. Under Sagens Behandling i denne Samling vedtoges Lovforslaget af Folketinget med nogle Ændringer, der alle var af mindre væsentlig Karakter bortset fra Bestemmelserne i §§ 269 m. fl. om Ophævelse af Forligskommissionerne. I Landstinget ønskede et Mindretal (Socialdemokrater og Radikale) Lovforslaget gennemført i den saaledes foreliggende Form, men da det viste sig umuligt at samle et Flertal herom, gav Mindretallet sin Tilslutning til en, ogsaa af Justitsministeren tiltraadt, Nyaffattelse af Lovforslaget, der indeholdt adskillige væsentlige Ændringer. Derefter vedtog Folketinget enstemmigt med 82 Stemmer Lovforslaget i Landstingets Affattelse.

Medens der i øvrigt med Hensyn til de i Landstinget gennemførte Ændringer henvises til Bemærkningerne nedenfor, skal det her bemærkes, at 2 Sæt betydningsfulde Ændringer udgik af Lovforslaget, nemlig Bestemmelserne om *offentlig Votering i Højesteret og Rettens Deling* i 2 Afdelinger samt Reglerne om *Indførelse af Domsmandsinstitutionen i Straffesager*.

Angaaende det første Spørgsmaal bestemte Lovforslaget, at den nugældende Regel, hvorefter Højesterets Domme skal ledsages af Grunde (Præmisser), medens Afstemningen (Voteringen) er hemmelig, skulde erstattes af en Regel (§ 214)

om, at Afstemning i Højesteret om alle Domme, der afsiges efter mundtlig Domsforhandling, skulde foregaa offentligt, saaledes at den stemmegivendes Grunde samtidig anførtes. I Sager, der er behandlet for lukkede Døre, skulde Retten dog kunne beslutte, at Afstemningen ligeledes fandt Sted for lukkede Døre. Naar Afstemningen ikke foregik offentligt, skulde ifølge § 216 Dommen, hvis den ikke var vedtaget enstemmigt, indeholde Oplysning om, hvilke af Rettens Medlemmer der var uenige i den, og hvilke Punkter Uenigheden gjaldt. Den eller de Dommere, som var uenige i Dommen eller dens Begrundelse, kunde i Dommen forlange optaget en Redegørelse for deres Mening. I Forbindelse med Forslaget om Indførelse af offentlig Votering i Højesteret indeholdt Lovforslaget en Ændring, til Retsplejelovens § 2, om, at der i Afgørelsen af en Højesteretssag kun behøvede at deltage 5 — ikke som nu 9 — Højesteretsdommere, hvilket vilde muliggøre en *Deling af Retten* i 2 Afdelinger.

I Folketinget stillede Venstres Medlemmer af Udvalget en Række Ændringsforslag, der gik ud paa at opretholde de nugældende Voteringsregler i Højesteret og Regelen om, at der i Afgørelsen af en Højesteretssag normalt skal deltage 9 af Rettens Dommere. Til Motivering af sit Standpunkt henviste Mindretallet til Betydningen af at værne om Højesteretsdommenes Karakter af en Enhed og om Højesterets ubetingede Uafhængighed, og dernæst til, at Rettens stadige Modstand mod offentlig Votering, som efter Mindretallets Opfattelse havde Befolkningens store Flertal bag sig, burde respekteres. Mindretallets Hovedændringsforslag paa dette Omraade forkastedes ved Navneopraab med 72 Stemmer mod 47. I Landstinget, hvor baade Venstres Ordfører (Rytter) og de Konservatives Ordfører (Godskesen) særlig under Henvielse til Højesterets Stilling gik imod Indførelsen af offentlig Votering, udgik imidlertid, som alt nævnt, Bestemmelserne herom af Lovforslaget.

Angaaende *Domsmandsinstitutionen* gik Lovforslaget (§§ 687 og 688) ud paa, at alle Straffesager, der ikke behandles som Nævningesager (se herom nedenfor), skulde henlægges til Underret og afgøres under Medvirken af Doms mænd. Dog skulde Doms mænd ikke medvirke i Tilstaaelses sager, der behandles efter Lovens § 925, i Søsager og i Politisager. Under Ankebehandling ved Landsret af Domsmands sager saavel som af § 925-Sager skulde Doms mænd medvirke. — Domsmandsretten skulde ved Underretten bestaa af Underretsdommeren og 2 Doms mænd, og ved Landsretten af 3 Landsdommere og 3 Doms mænd.

Et Mindretal i Folketingsudvalget (Venstre og Konser vative), som mente, at man med Hensyn til en saa vigtig Nydannelse burde gaa frem med nogen Varsomhed, og derfor

fandt det rigtigt, i hvert Fald til at begynde med, kun at indføre Domsmænds Medvirken ved Landsretterne, stillede et Ændringsforslag om at give § 687 følgende Affattelse:

»Ved Landsretterne behandles og paakendes i første Instans følgende Sager:

1. Sager, i hvilke Nævninger skal medvirke, nemlig:

a) Misgerningssager.

En Sag regnes for en Misgerningssag, naar den angaar en Forbrydelse, for hvilken Loven hjemler Livsstraf eller, uden at saadant er betinget af erhvervs- eller vanemæssig Udøvelse af Forbrydelsen eller af Gentagelse, Fængsel i 16 Aar eller derover.

b) Sager, der rejser sig af politiske Lovovertrædelser.

c) Sager angaaende Anvendelse af Straffelovens § 75 [Undsigelse].

2. Sager, i hvilke Domsmænd skal medvirke, nemlig:

a) Sager, som angaar en Forbrydelse, for hvilken Loven, uden at saadant er betinget af erhvervs- eller vanemæssig Udøvelse af Forbrydelsen eller af Gentagelse, hjemler Straf af Fængsel i 4 Aar eller derover.

b) Sager om Overtrædelse af Straffelovens § 242, Stk. 1. [Fosterdrab].

Undtagne fra Behandling ved Landsret er dog Sager, som fremmes til Dom uden Udtærdigelse af Anklageskrift i Medfør af § 925. Det samme gælder de under Nr. 2 omhandlede Sager, naar Sigtede erklærer, at han ønsker Sagen paakendt ved Underret.»

Ændringsforslaget forkastedes med 69 Stemmer mod 46 og blev ikke genoptaget i Landstinget. I dette Tings Udvalgsbetænkning hedder det:

»Med Hensyn til *Domsmandsinstitutionen* er der fra alle Partiers Side Stemmning for at søge denne Institution indført i dansk Retspleje, men da man ikke har kunnet opnaa Enighed om den nærmere Ordning, og da derhos Institutionens Indførelse vilde medføre betydelige Udgifter for Statskassen, jfr. Rigsadvokatens Erklæring Bilag 13, har et Flertal ikke anset det for tilraadeligt at foretage dette Skridt under de nuværende Forhold. Der stilles derfor ikke Forslag om Indførelse af Domsmandsinstitutionen eller af Umiddelbarhedsprincippet.«

Det kan endnu tilføjes, at der ikke i Loven blev optaget nogen ny Bestemmelse om det omtvistede Spørgsmaal, hvilken Myndighed der kan paalægge en Dommer at *fralægge sig en ærefornærmende Sigtelse ved Dom*, idet en Bestemmelse herom i Lovforslaget, der tillagde Justitsministeren denne Beføjelse, udgik under Sagens Behandling i Landstinget.

I det følgende er der gjort Rede for de vigtigere Ændringer, som Loven medfører i gældende Ret.

Retsplejelovens første Bog.

(*Domsmagten m. m.*)

Ved Ændringer i §§ 3 m. fl. bestemmes det, at Antallet af de til Retsplejen knyttede Tjenestemænd fastsættes ikke som hidtil i selve Retsplejeloven, men i de aarlige Normeringslove. Dog undtages herfra Dommerne og Politimestrene, ligesom Landets Inddeling i Rets- og Politikredse fremdeles fastsættes i Retsplejeloven.

Ifølge § 6 skal Landsretterne fremtidig kunne bestemme, at Retten i en Sø- eller Handelssag i 1. Instans skal tiltrædes af 2 sø- eller handelskyndige Dommere. De sø- og handelskyndige Dommere ved Landsretterne beskikkes af Justitsministeriet efter Forhandling med Søfartsministeriet og Handelsministeriet. Deres Antal og de øvrige nødvendige Bestemmelser fastsættes ved kgl. Anordning. Hvervet er et borgerligt Ombud. Udtagelsen for den enkelte Sag foretages af Rettens Præsident.

Ifølge § 9 skal de søkyndige Medlemmer ved Sø- og Handelsretten ikke som hidtil alle være særlig navigationskyndige, men et ved kgl. Anordning fastsat Antal af dem skal have særligt *Maskinkendskab*. (Tilsvarende gælder om de søkyndige Medlemmer ved Landsretterne).

Med Hensyn til *Retsplejens Offentlighed* bestemmes det i nyt 3. og 4. Stykke af § 31:

»*Offentlig Gengivelse af Forhandlingen i Straffesager* kan ved Kendelse forbydes, saafremt Sigtede er under 18 Aar, og det begæres af Værgen eller en Repræsentant for Værgeraadet. Endvidere kan offentlig Gengivelse af, hvad der i Straffesager forhandles i offentlige Retsmøder, af Retten undtagelsesvis ved Kendelse helt eller delvis forbydes, naar særegne Omstændigheder giver Grund til at antage, at saadan Gengivelse vil tilføje en Person, der ikke er sigtet under Sagen, ufornøden Krænkelse, eller naar det begæres af en Sigtet, og Retten skønner, at offentlig Gengivelse vil forvolde ham eller hans nærmeste en uforholdsmæssig stor Lidelse. Rettens Nægtelse af at udstede saadant Forbud kan påakæres. I øvrigt er Rettens Afgørelse ikke Genstand for Kære eller

Anke. Overtrædelse af Rettens Forbud straffes med Bøder fra 200 Kr.

Det er forbudt at *fotografere eller tegne i Retssalen* under et Retsmøde, medmindre Dommeren i det enkelte Tilfælde giver Tilladelse dertil. Offentlig Gengivelse i Billeder af et Retsmøde kan Retten paa ethvert Punkt af Sagen forbyde ved Kendelse, der ikke er Genstand for Kære eller Anke. Overtrædelser straffes med Bøder fra 200 Kr.«

Ved en ny § 41 a bemyndiges Justitsministeren til at autorisere *Stenografer* til Optagelse af stenografisk Gengivelse af Retsforhandlinger og til at fastsætte Regler om Vederlaget for saadan Virksomhed. De autoriserede Retsstenografer anvendes i borgerlige Sager, naar Parterne eller en af dem begærer det. Om deres Anvendelse i Straffesager kan Justitsministeriet fastsætte nærmere Bestemmelser. — Vedrørende Udgifterne til Anvendelsen af Retsstenografer i borgerlige Sager bestemmes det i § 312, at naar de er afholdt af den, der vinder Sagen, skal de erstattes ham af den tabende Part, dersom Anvendelsen efter Rettens Skøn i den foreliggende Sag har været velbegrundet.

I §§ 42, 44, 45, 52, 104, 109, 110, 113 og 115 foretages forskellige Ændringer i de *Eksamensbetingelser*, der er opstillet for Opnaaelse af de til Retsplejen knyttede Tjenestemandstillinger. Ved disse Ændringer skærpes Eksamensbetingelserne for saa vidt, som dansk juridisk Eksamen ikke vil være tilstrækkelig, men i Realiteten er dette uden Betydning, da denne Eksamen bortfalder fra Sommeren 1936, og det ved Lovens 2. Afsnit, § 4, 1. Stk., fastsættes, at Skærpelsen ikke kommer til Anvendelse paa dem, der har bestaaet den nævnte Eksamen:

§§ 85, 90 og 98 a indeholder nogle Forenklinger vedrørende *Nævningeuttagelsen*.

I Lovens Afsnit om *Sagførere* gennemføres flere betydningsfulde Ændringer.

Ifølge § 120 kræves for at faa Beskikkelse som *Højesteretssagfører*, at den paagældende har bestaaet juridisk Embedseksamen med 1. Karakter, at han i 8 Aar har været i Virksomhed som Landsretssagfører, og at han har erhvervet Erklæring fra Højesteret om at være egnet til at faa Beskikkelse. For den, der har bestaaet juridisk Embedseksamen

med 2. Karakter af 1. Grad eller med Karakteren *haud illaudabilis* efter den før kgl. Anordning Nr. 178 af 1. December 1902 gældende Ordning, kan Justitsministeren dog fravige den nævnte Eksamensbetingelse, naar ganske særlige Forhold taler derfor.

Den særlige Beskikkelse som Højesteretssagfører er altsaa blevet opretholdt ved Loven, medens Folketinget havde vedtaget, at den skulde ophæves, og at (ifølge § 127) enhver Overrets- eller Landsretssagfører, der havde været i Virksomhed som saadan i 5 Aar, skulde have almindelig Mødeberettigelse for Højesteret. Men der indføres følgende Forandringer i gældende Ret: 1) Forudgaaende Virksomhed som Statsadvokat, Universitetslærer i Lovkyndighed eller Dommer kommer ikke i Betragtning. 2) Der kræves 8 Aars — ikke som hidtil kun 3 Aars — *forudgaaende Landsretssagførervirksomhed*. 3) Bestemmelsen om dem, der har bestaaet juridisk Embedseksamen med 2. Karakter af 1. Grad, er ny. 4) Højesteretssagførerprøven er erstattet af en *Prøvetid*, hvorefter nærmere Regler er givet i § 123. Hertil kommer endelig den vigtige nye Bestemmelse i § 127 om, at Overrets- eller Landsretssagførere, efter at have haft Beskikkelse i 8 Aar, er berettigede til at give Møde for Højesteret i borgerlige Sager og Straffesager, som de personlig eller ved autoriseret Fuldmægtig *har udført i foregaaende Instans*, naar de til Højesterets Justitskontor har indgivet Anmeldelse, bilagt med en Tilkendegivelse fra Justitsministeriet om, at de, bortset fra Eksamenskravet, opfylder Betingelserne for efter bestaaet Prøve at kunne faa Beskikkelse som Højesteretssagfører, og med en Erklæring fra vedkommende Landsret om, at de er øvede i Procedure*). Denne Mødeberettigelse for Højesteret gælder baade Møde for en Appellant og for en Appellindstævnt. Den bortfalder, dersom Højesteret skønner, at vedkommende efter gentagen Procedure eller paa anden Maade har vist sig uegnet til at procedere for Højesteret, men kan dog generhverves ved Rettens Beslutning derom.

*) Det er Meningen, at Landsrettens Erklæring ikke skal hvile paa nogen egentlig Bedømmelse af den paagældendes Kvalifikation, men kun rent faktisk udtale sig om, hvorvidt han gennem sin Virksomhed har opnaaet Øvelse i Procedure (jfr. Landstingsudvalgets Betænkning).

Angaaende *Landsrets- og Underretssagførere* indføres ved §§ 121 og 122 nogle mindre væsentlige Ændringer i Betingelserne vedrørende den nødvendige forudgaaende Virksomhed. Hvad Eksamensbetingelserne angaar, kræves juridisk Embedseksamen med 2. Karakter af 1. Grad, dog at Justitsministeren, naar ganske særlige Forhold taler derfor, kan give Beskikkelse som Underretssagfører til den, der har bestaaet juridisk Embedseksamen med ringere Karakter. Om de danske Jurister gives forskellige lempende Overgangsbestemmelser i Lovens 2. Afsnit, § 4.

Om de saakaldte § 1031-Sagførere — det vil sige de Underretssagførere, som den 1. Oktober 1919 havde Beskikkelse, og som ved Lovens § 1031 har opnaaet Mødeberettigelse for Landsret, men uden Ret til at betegne sig som Landsretssagfører, bestemmes det i Lovens 2. Afsnit, § 4, dels i 4. Stk., at de faar Ret til at indstille sig til Landsretssagførerprøven, dels i sidste Stk., at de faar samme Adgang til at procedere for Højesteret i »egne Sager«, som tilkommer Overrets- og Landsretssagførere, jfr. ovenfor. Endvidere bliver ved en Ændring i § 1031 de Underretssagførere, der vel har Beskikkelse *efter* 1. Oktober 1919, men som dog fyldestgjorde Eksamensbetingelserne før denne Dato, ligestillede med de hidtidige § 1031-Sagførere.

Loven opretholder de gældende *Betegnelser*: Højesterets-sagfører, Landsretssagfører, Overretssagfører og Sagfører, hvorimod Folketinget havde vedtaget en Tilføjelse til § 133 gaaende ud paa, at Sagførere i Forbindelse med Forretningsforhold skulde være forpligtede til at betegne sig som »Sagfører« uden hertil at knytte nogen Tillægsbetegnelse. En tilsvarende Bestemmelse fandtes i Regeringsforslaget 1930—31, der dog gav Valget mellem Betegnelserne »Advokat« og »Sagfører«.

Ved §§ 137—147 samt §§ 332, 336 og 735 foretages forskellige Ændringer i Reglerne om *Sagføreres Virksomhed* og om *Sagførerraadet*.

Retsplejelovens anden Bog.

(*Fælles Bestemmelser for borgerlige Sager og Straffesager*).

Ved §§ 163 a—163 d indføres der en Adgang til i borgerlige Sager at lade *Forkyndelser* ske gennem *Postvæsenet* i Stedet for ved Stævningsmand.

I § 170 er indsat den nye Regel, at det bør iagttages, at den med en sigtet eller tiltalt Person samlevende *Ægtefælle ikke* mod sit Ønske *afkræves Forklaring*, medmindre det maa antages at være af afgørende Betydning for Sagens forsvarlige Oplysning.

Endvidere er *Vidners Pligt til at oplyse, om de tidligere har været straffet*, blevet indskrænket ved en Ændring i § 170, saaledes at et Vidne fremtidig kun skal oplyse, om han i de sidste 10 Aar er blevet idømt eller har udstaaet Straf, eller om han er under Tiltale for eller nogen Sinde er fundet skyldig i falsk Forklaring for Retten. Saadant Spørgsmaal skal stilles og besvares skriftligt, og kun Retten og Parterne gøres bekendt med Svaret. De givne Oplysninger maa ikke uden tvingende Grunde af Parterne benyttes under Retsforhandlingerne.

Om *Afhøring af Børn* fastsættes det i § 184, at Rettens Formand altid kan træffe Bestemmelse om, hvorledes og ved hvem Afhøringen af Børn under 15 Aar vil være at foretage. Han kan, naar han finder Grund dertil, forlange Bistand af en Repræsentant for Værgeraadet under Afhøringen eller i samme Anledning tilkalde en anden dertil egnet Person, der da har Krav paa Godtgørelse efter de i § 211 for Syns- og Skøns mænd givne Regler. — Tilsvarende Regel gælder, naar Politiet foretager Afhøring, jfr. § 194.

Ved § 192 forhøjes *Vidnegodtgørelsen* til det dobbelte.

Retsplejelovens tredie Bog.

(Den borgerlige Retspleje.)

Ifølge § 268 skal *den tvungne Forligsmægling* fremtidig bortfalde, naar Parterne efter Stævningens Udtagelse, men inden Sagens første Tægtedag skriftligt frafalder Forligsmægling; endvidere skal Forligsmæglingen i alle Sager, som behandles ved Københavns Byret, foregaa ved Retten, altsaa ogsaa i de Undtagelsestilfælde, hvor den hidtil har skullet foregaa ved Københavns Forligskommission.

I Henhold til § 269 kan det ved kongelig Anordning efter Indstilling fra Kommunalbestyrelsen for den eller de Kommuner, som en Underretskreds omfatter, fastsættes, at der *ikke* skal være nogen *Forligskommission* for Retskredsen.

I de Tilfælde, hvor Forligskommissionerne for en Retskreds herefter bortfalder, henlægges Forligsmæglingen samt Godkendelse af udenretslige Forlig (jfr. §§ 268 og 17) til Underretten.

Ved selve Loven ophæves der altsaa ingen Forligskommissioner, saaledes som det var Tilfældet efter den af Folketinget vedtagne Affattelse, der gik ud paa, at Forligskommissionerne for Storkøbenhavn (Københavns Forligskommission, Sø- og Handelsrettens Forligskommission og Gl. Kbh. Amts Forligskommission) skulde bortfalde.

Ved §§ 270 og 325 ophæves *den personlige Mødepligt* under Forligsmægling ved Retterne (ikke Forligskommissionerne) udenfor København og Frederiksberg og Bødestrafpen for Udeblivelse fra saadan Mægling.

Ifølge § 302 kan *Retten Indkaldelse af en Part til personligt Møde* paa Sagens første Tægtedag ogsaa finde Sted uden Modpartens Paastand, naar Retten skønner, at Partens Forklaring vil være af særlig Betydning i den paagældende Sag.

§ 320 foreskriver, at *Udgiften ved Tilvejebringelsen af de Ekstrakter*, der som hidtil vil være at benytte ved Dokumentation af de for Højesteret indankede Sager, godtgøres Statskassen af den rekvirerende Part efter Regning fra Højesterets Justitssekretær, medmindre Sagen for Partens Vedkommende er afgiftsfri. Udgiften tages i Betragtning ved Dommens Fastsættelse af Sagsomkostningerne.

Disse Udgifter til Ekstrakter har hidtil været afholdt af Statskassen. Folketinget havde vedtaget, at Udgifterne kun undtagelsesvis skulde afholdes af Parterne, nemlig dersom Højesteret under særlige Omstændigheder, naar Parternes eller den ene af disses Forhold talte derfor, traf Bestemmelse derom.

§§ 441 og 665 giver Justitsministeren Hjemmel til at tillade *Kære i 3. Instans* i borgerlige Sager.

§§ 448 d, 456, 458 og 466 indeholder forskellige *Ændringer* om, ved hvilken Ret *Ægteskabssager*, Sager mod borteblevne og Umyndiggørelsessager skal anlægges.

I § 478 er foretaget flere vigtige *Ændringer*. Ifølge Nr. 3, nyt 2. Punktum, kan *Eksekution paa Grundlag af tinglyste Pantebreve*, naar disse er udstedte til Kreditforeninger, Banker eller Sparekasser, ske ikke blot i de hidtil anerkendte

Forfaldstilfælde, men ogsaa, naar Forfaldstiden er indtraadt som Følge af væsentlig Forringelse af pantsat Driftsinventar, Driftsmateriel eller Besætning, og saadan Følge udtrykkelig er betinget i Pantebrevet. Ifølge § 490 skal Pant haveren i dette Tilfælde, eventuelt mod Sikkerhedsstilling, kunne skride til Eksekution uden at behøve at overholde den i Paragraffen fastsatte 14 Dages Frist og uden at give Skyldneren den sammesteds foreskrevne Meddelelse.

Endvidere bestemmer § 478, Nr. 3, nyt 3. Punktum, at Retten til umiddelbart Udlæg paa Grundlag af tinglyste Pantebreve i de hidtil anerkendte Forfaldstilfælde skal tilkomme ikke blot Kreditor efter Pantebrevet, men ogsaa den, der har Pantebrevet i *Haandpant*, uanset om Haandpant haverens egen Fordring er forfalden eller ej. Ogsaa Retten til at faa en pantsat Ejendom udlagt som ufyldestgjort Pant haver og Retten til at holde Ejendommen udenfor Bobehandling tillægges ved §§ 578 og 680 den, der har et Pantebrev i Haandpant.

Endelig bestemmer § 478, Nr. 4, at der kan foretages umiddelbart Udlæg paa Grundlag af *tinglyste Skadesløsbreve*, hvorved der gives Pant i fast Ejendom, og som er oprettede for Notarius publicus, for en Sagfører eller for to Vitterlighedsvidner, naar Gældens Størrelse og Forfaldstidens Indtræden er erkendt af Skyldneren, jfr. om Forkyndelse for Skyldneren § 490.

Ved §§ 480 m. fl. ophæves Regelen om, at Eksekution i Købstæder og Handelspladser kan ske ved Politimesteren, og Grænsen for *Sognefogdernes Myndighed til* at foretage *Eksekution* og Udpantning forhøjes fra 100 Kr. til 200 Kr.

Bestemmelsen i § 509 om, hvad der er unddraget fra eller kan forlanges *undtaget fra Eksekution*, har faaet en ny Affattelse.

I § 528 bestemmes det, at Udlæg i fast Ejendom med Tilbehør ikke er til Hinder for, at *Løsøre forbruges eller afhændes* af Ejeren, naar Forbruget eller Afhændelsen sker som Led i en regelmæssig Udnyttelse af Ejendommen.

Ifølge § 533 taber Udlægshaveren i Løsøre enhver af Udlæget flydende Sikkerhedsret, dersom han ikke drager Omsorg for *inden et Aar* efter Udlægsforretningens Slutning at faa *Tvangsauktion* afholdt, medmindre han ved Anke eller

Kære eller Trediemands Ret har været hindret i at fremme Tvangssalget.

§ 544 paabyder, at ved *Auktion over pantsatte Fordringer* skal Fordringshaveren, Skyldneren og Kautionsister samt saa vidt muligt enhver anden, hvis Rettigheder eller Forpligtelser med Hensyn til Fordringen maa antages at ville blive berørt af Salget, *underrettes* om Auktionen, for saa vidt vedkommende har bekendt Bopæl her i Landet. Vedtagelse om, at Underretning frafalder, er ugyldig.

Twistemaal om Fordeling af Auktionsprovenuet skal efter § 555 m. fl. afgøres af Fogeden, medens de ifølge Retsplejeloovens hidtidige Regel skulde henvises til almindelig Rettergang.

I §§ 597 m. fl. er de særlige Regler, der har været gældende om Udpantning for Skatter og Afgifter til det offentlige, udgaaet, idet nye Bestemmelser herom er givet ved Lov Nr. 185 af 23. Juni 1932 (se Nr. 86).

Retsplejelovens fjerde Bog.

(Strafferetsplejen.)

Ved Loven gennemføres de Ændringer i Retsplejeloven, der er en Følge af den nye Straffelov af 15. April 1930. Mange af disse Bestemmelser er af rent formel Natur, men flere indeholder dog Realitetsændringer.

Dette gælder saaledes de nye Bestemmelser i §§ 687 og 688 om *Domstolenes Kompetence i Straffesager*. § 687 lyder saaledes:

»Ved Landsretterne behandles og paakendes i første Instans de Sager, i hvilke Nævninger skal medvirke, nemlig:

- a. Sager, som angaar en Forbrydelse, for hvilken Loven hjemler Livsstraf eller, uden at saadant er betinget af erhvervs- eller vanemæssig Udøvelse af Forbrydelsen eller af Gentagelse, Fængsel i 8 Aar eller derover. Dog undtages Sager om Overtrædelse af Straffelovens § 286, Stk. 2. [Groft Bedrageri].
- b. Sager om Overtrædelse af Straffelovens § 238 eller § 242. [Barnemord og Fosterdrab].
- c. Sager, der rejser sig af politiske Lovovertrædelser.
- d. Sager angaaende Anvendelse af Straffelovens § 75. [Undsigelse].

Landsretsbehandling af de under Litra a og b nævnte Sager bortfalder dog, naar Betingelserne for Sagens Behandling efter § 925 foreligger.«

Alle Sager, der herefter ikke skal behandles som Nævningesager, skal ifølge § 688 behandles ved *Underret*. Den hidtidige Behandling i første Instans ved Landsret af visse større Straffesager bortfalder saaledes. Ligeledes bortfalder de hidtidige Bestemmelser om, at Sigtede i vidt Omfang kan vælge, ved hvilken Slags Domstol han vil have sin Sag afgjort.

Den ved § 687 foretagne Afgrænsning af Nævningesagernes Omraade antages at ville betyde, at dette Omraade bliver kvantitativt omtrent som nu eller maaske lidt større. Sager om *Barnemord* eller *Fosterdrab* (Straffelov 1930 §§ 238 og 242) er, som anført, Nævningesager. Efter Regeringslovforslaget var disse Sager henlagt til Afgørelse ved *Underret* under Domsmænds Medvirken. Ifølge det forannævnte i Folketinget stillede, men forkastede Mindretalsforslag var de henlagt til Landsret under Domsmænds Medvirken. Da Domsmandsinstitutionen ikke blev indført, er Resultatet blevet, at Sagerne bliver Nævningesager, idet man ikke har ment, at de, i Modsætning til hidtil gældende Ret, bør afgøres uden Lægdommers Medvirken.

Ifølge § 721, Nr. 2, Litra aa, skal Sager om *Overtrædelse af Motorloven* ikke mere behandles som Politisager, naar Tiltalen angaar et Forhold, der kan medføre Frakendelse af Førerretten.

Udspørgning af Sigtede (Tiltalte) og *Afhøring af Vidner*, der (bortset fra Vidner i Nævningesager) hidtil normalt har været foretaget af Dommeren, skal fremtidig foretages af Parterne. Vidnerne skal afhøres af den af Parterne, der fører dem (§ 824 m. fl.). *Udspørgningen af Sigtede* (Tiltalte) skal ifølge §§ 765 og 868 paabegyndes af Paatalemyndigheden.

Efter Folketingets Vedtagelse skulde det tilkomme Dommeren at afgøre, om Paatalemyndigheden eller Forsvareren i det enkelte Tilfælde skulde begynde *Udspørgningen*.

Om *Udspørgning af en Sigtet, der er fængslet eller anholdt ved Rettens Beslutning*, bestemmer § 780, at den kun maa ske i *Retten*, medmindre

enten

- a) Sigtede inden Retten har afgivet en uforbeholden Tilstaaelse,
eller
- b) Sigtelsen angaar Vold paa Person, Forbrydelse mod Kønssædeligheden eller nogen af de i Straffelovens Kapitler 18—19 og 28—29 ombandlede Forbrydelser, og den Sigtede forhen for Forbrydelse, begaaet efter hans 18. Aar, har været dømt til Fængsel i mindst 8 Maaneder (eller Strafarbejde) eller mindst 2 Gange til højere Straf end Hæfte (simpelt Fængsel), og der ikke er forløbet 5 Aar efter Udstaaelsen af den sidste Straf til Udøvelsen af den Handling, for hvilken han sigtes,
eller
- c) Dommeren i det enkelte Tilfælde tillader, at Sigtede afhøres af Politiet udenfor Retten, og Sigtede i Forvejen har udtalt Ønske om at afgive Forklaring.

Undtagelsen i Litra c) blev indføjet i Landstinget.

I alle Tilfælde, hvor en Sigtet udspørges i Retten eller af Politiet, skal han udtrykkelig gøres opmærksom paa, at han *ikke er forpligtet til at udtale sig*, jfr. §§ 765 og 807.

I § 860 bestemmes det, at der i Nævningesager fra hver Side kun kan *udskydes* 2 — ikke som hidtil 4 — Nævninger. Dog skal der i politiske Sager stadig kunne udskydes 4 fra hver Side.

Ved § 866 erstattes Nævningernes Ed af en Erklæring paa *Ære og Samvittighed*.

Endelig indeholder §§ 885—890 nye Bestemmelser om, i hvilket Omfang det tilkommer *Nævningerne* at afgøre, om der foreligger *Strafudelukkelsesgrunde* eller *Strafforhøjelses- eller Strafnedsættelsesgrunde*. Særlig skal nævnes § 886 a, hvorefter Nævningerne faar Ret til at udtale sig om, hvorvidt der foreligger *skærpende eller formildende Omstændigheder*.

Lovens forskellige Bestemmelser om *Erstatning for ufor- skyldt Varetagtsfængsel*, Anholdelse m. v. er blevet samlet i et nyt Afsnit og underkastet forskellige Forandringer. Blandt disse skal fremhæves, at der ved § 1018 c er givet Hjemmel til at tilkende en Sigtet Erstatning for Formueskade — ikke som af Folketinget vedtaget tillige for Lidelse og Tort —

naar han vel ikke har været fængslet eller anholdt, men der dog har været truffet andre Retsforfølgningsskridt imod ham, saasom Paabud om ikke at forlade Hjemmet. Derimod opretholder Loven i § 1018 b den hidtidige Bestemmelse om, at Retten til Erstatning bortfalder, naar de fremkomne Oplysninger giver begrundet Formodning for, at vedkommende er skyldig i den Forbrydelse, for hvilken han var fængslet. Denne Bestemmelse var i Regeringsforslaget erstat- tet af en anden, mere generelt affattet Regel, der vedtoges af Folketinget; men Landstinget genindsatte den hidtidige Regel. For at afbøde de uheldige Virkninger, denne under- tiden har haft i Praksis, bestemmes det i § 1018 h, sidste Stk., at naar Erstatning for Varetægtsfængsel nægtes af den nævnte Grund, skal Dommens Præmisser indskrænke sig til at angive, at Lovens Betingelser for Erstatning efter de i Sagen tilvejebragte Bevisligheder ikke skønnes at foreligge.

I Lovens 2. Afsnit bemyndiger § 2 Justitsministeren til at lade *Retsplejeloven* med de hidtil skete *Ændringer optrykke* og bekendtgøre.

Ifølge § 3 træder Loven i Kraft samtidig med Borgerlig Straffelov af 1. April 1930.

§ 4 giver forskellige Overgangsbestemmelser, særlig med Hensyn til Eksamensbetingelser. Disse Bestemmelser er delvis omtalt ovenfor.

Medens der angaaende Lovforslagets Behandling i Rigs- dagen henvises til Indledningen og til det ved Lovens enkelte Bestemmelser bemærkede, skal her endnu, efter Justits- ministerens Tale ved Sagens 2. Behandling i Landstinget, tilføjes en kort Oversigt over de Ændringer i den hidtil gæl- dende Ret, særlig paa Strafferetsplejens Omraade, som Loven medfører, og som Ministeren ansaa for saa betydelige For- bedringer, at han kunde anbefale Lovforslaget til Vedtagelse i den Skikkelse, hvorom man var enedes i Landstingsudvalget.

Justitsministeren omtalte først en Række Ændringer vedrørende Strafferetsplejen, der danner Forudsætninger for den nye Straffelovs Ikrafttræden, og fremhævede her Reg- lerne i §§ 687 og 688 om Fordelingen af Straffesager mellem de forskellige Domstole og om Nævningers Medvirken samt Reglerne i § 885 m. fl. om, i hvilket Omfang det tilkommer Nævningerne at afgøre, om der foreligger Strafudlukkelses- grunde eller Strafforhøjelses- eller Strafnedsættelsesgrunde.

Stor Betydning tillagde Ministeren ogsaa Bestemmelserne i § 886 a, hvorved Nævningerne faar Adgang til at udtale sig om Tilstedeværelsen af formildende eller skærpene Omstændigheder. Ministeren betegnede dernæst den foreslaaede Ordning af Sagførervæsenet som en meget stor Forbedring, ligesom han lagde megen Vægt paa, at Afhøringen af Vidner og Udspørgning af Sigtede i Straffesager overgaar til Parterne, og at Politiets Adgang til at afhøre fængslede eller anholdte Personer bliver væsentligt begrænset. Ogsaa de i § 170 fastsatte Begrænsninger med Hensyn til at afkræve den med en Sigtet eller Tiltalt samlevende Ægtefælle Forklaring og vedrørende Vidners Pligt til at oplyse, om de tidligere har været straffet, maatte betegnes som Fremskridt. Angaaende Reglerne om Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel udtalte Ministeren, at skønt disse efter hans Mening ikke var blevet helt tilfredsstillende, var de mest iøjnefaldende Fejl dog mildnet. — Alt i alt medførte disse Ændringer i Forbindelse med en Række andre, som vel ikke hver for sig kunde siges at være af stor Vigtighed, men som dog tilsammen vilde bidrage til en betydelig Forbedring af Retsplejeordningen, at Ministeren kunde anbefale den foreslaaede Nyaffattelse til Vedtagelse, skønt denne ikke medtog Bestemmelserne om offentlig Votering i Højesteret og Domsmands Medvirken i Straffesager.

74. Lov om Tilføjelse til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (Salærer ved Tvangsauktioner). (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2343—C. Sp. 95, 119].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₉ (F. Sp. 47). 1. Beh. ³⁰/₉ (F. Sp. 98). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme (se Nr. 75). Betænkning (B. Sp. 117) afgiven ¹²/₁₁. (Ordfører: Jesper Simonsen). 2. Beh. ¹⁷/₁₁ (F. Sp. 1492). 3. Beh. ¹⁹/₁₁ (F. Sp. 1586). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁵/₁₁ (L. Sp. 470). 2. Beh. ²⁷/₁₁ (L. Sp. 475). 3. Beh. ²⁷/₁₁ (L. Sp. 484). *Loven stadfæstet 1. December 1931.* (Lov-Tid. Nr. 304).

Loven gaar ud paa at give Retsplejelovens § 585, 3. Stykke, følgende Tilføjelse: »De i 2. Stykke nævnte Salærer kan Fogeden ved Kendelse nedsætte til det Beløb, der under Hensyn til Sagens Beskaffenhed skønnes rimeligt, selv om ingen Indsigelse mod Størrelsen af det fordrede Beløb fremsættes, og uanset, at der derom foreligger Overenskomst.«

Retsplejelovens § 585, der indeholder Regler om Salærer til de under en Tvangsauktion over fast Ejendom mødende Personer, har hidtil haft følgende Ordlyd:

»I Honorar til Auktionsrekvirentens juridiske Konsulent kan der i det højeste paalægges Køberen at betale for samtlige i Forbindelse med Auktionen staaende Forretninger $\frac{1}{2}$ pCt. af Købesummen, naar denne overstiger 10 000 Kr., og, hvis den er ringere, kun Salærer fra 20 til 50 Kr. foruden Rejseomkostninger.

For saa vidt nogen af de øvrige mødende har Krav paa Salær, bestemmes dette ikke procentvis i Forhold til Købesummen eller Størrelsen af den Fordring, som de skal værne om, men i Forhold til Ulejligheden ved Mødet og Sagens Beskaffenhed i det hele, ligeledes med Tillæg af Rejseomkostninger.

Hvor der tvistes om Størrelsen af et fordret Salær, afgør Fogeden, hvis Overenskomst ikke kan opnaas ved hans Mægling, Spørgsmaal herom ved Kendelse.«

Da nu de i Paragraffens 2. Stykke nævnte Salærer — efter hvad der er oplyst i Motiverne — undertiden i Praksis er blevet fastsat til højere Beløb end rimeligt, uden at der fra de andre interesseredes Side er blevet gjort Indsigelse mod Størrelsen, endskønt Salæret ikke sjældent endog har været større end det i Paragraffens 1. Stykke nævnte Honorar, tog det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag Sigte paa at give Fogeden Hjemmel til i saadanne Tilfælde at nedsætte Salæret. — I Folketingsudvalget var der Enighed om at anbefale Lovforslaget, der i øvrigt indeholdtes i det i sidste Rigsdagssamling fremsatte Lovforslag om Ændringer i og Tilføjelser til Retsplejeloven, idet man blot til Vejledning med Hensyn til Fastsættelsen af Salærets Størrelse foreslog at indføje de ovenfor i Lovteksten gengivne Ord: »til det Beløb, der under Hensyn til Sagens Beskaffenhed skønnes rimeligt«.

75. Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 2339—C. Sp. 19, 83, 87].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{25}{9}$ (F. Sp. 46). 1. Beh. $\frac{30}{9}$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen, Jens Sørensen [Sejlfod], Jensen [Lillering], J. I. Jørgensen [Skr.], Trier [fra $\frac{3}{12}$: Knud Hansen], Hartvig Frisch [Form.], Andreasen [Forsinge], Povlsen [senere: Jesper Simonsen], Christensen [Høng], Tange, Chr. Ernst Christensen, Vagn Bro, Koefoed, C. J. F. Sven og Viggo Hansen). Betænkning

(B. Sp. 5) afgiven $^{13}/_{10}$. (Ordfører: Hans Rasmussen). 2. Beh. $^{15}/_{10}$ (F. Sp. 522). 3. Beh. $^{15}/_{10}$ (F. Sp. 536). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{20}/_{10}$ (L. Sp. 287). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Johs. Clausen, Degnbol, Frøkjær, Gisselbæk, Godskesen [Sokr.], A. P. Hansen, Johs. Hansen, Jetsen Christensen, Jensen [Aale], H. P. Johansen, Johannes Pedersen, P. C. Petersen, Rytter [Form.] og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 107) afgiven $^6/_{11}$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $^{11}/_{11}$ (L. Sp. 402). 3. Beh. $^{11}/_{11}$ (L. Sp. 411). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 115) afgiven $^{11}/_{11}$. Eneste Beh. $^{13}/_{11}$ (F. Sp. 1467). *Loven stadfæstet 16. November 1931*. (Lov-Tid. Nr. 285).

Efter denne Lovs Bestemmelser kan Fogeden efter vedkommende Skyldners Begæring *udsætte Foretagelsen af* en begæret *Tvangsauktion* over en Landbrugsejendom, naar Skyldneren godtgør, at han søger at opnaa en Akkord eller anden Ordning med sine Kreditorer, eller at der indenfor en kortere Tid vil indtræde en væsentlig Bedring i hans økonomiske Forhold. Skyldnerens Begæring om Udsættelse maa fremsættes snarest muligt efter vedkommende Udlægshavers Indgivelse af Begæring om Tvangsauktion og senest under den første Auktion.

Naar Skyldnerens Begæring om Udsættelse er fremsat for Fogeden, paahviler det denne ved anbefalet Brev at sende Meddelelse om den begærte Udsættelse til Auktionsrekvirenten og andre, hvis Interesse i Tvangssalget kan ses af Tingbogsattesten eller paa anden Maade, saasom ved Skyldnerens Forklaring, er kommet til Fogedens Kundskab.

Saadan Udsættelse kan gives for et Tidsrum af *indtil 3 Maaneder*, men kan undtagelsesvis forlænges for et kort Tidsrum, naar særlige Grunde taler herfor. Samtidig med at Udsættelse gives, skal Fogeden til Fogedbogen paalægge Skyldneren ikke at foretage eller undlade noget, hvorved Pantet og Kreditorernes Retsstilling forringes. Udsættelsen kan efter Omstændighederne gøres afhængig af en efter Fogedens Skøn fastsat Sikkerhedsstillelse eller betinges af, at Skyldneren underkaster sig de Bestemmelser vedrørende Ejendommens Drift, der træffes af en af Fogeden ansat Tilsynsmand.

Fogedens Aigørelse, der træffes ved Kendelse, kan særskilt paakæres til Landsretten.

En saaledes indrømmet Udsættelse af en begæret Tvangsauktion medfører ingen Forringelse i Panthavernes Stilling i Henseende til Bevarelsen af Panteretten for Renter og lignende Ydelser, jfr. § 40, 4. Stykke, i Lov Nr. 111 af 31. Marts 1926 om Tinglysning.

Reglerne finder tilsvarende Anvendelse i Tilfælde, hvor en Panthaver indgiver Begæring til Fogeden om at blive indsat i Besiddelsen af den pantsatte Ejendom for at *tage Ejendommen til brugelig Pant*, for saa vidt Fogeden skønner, at Ejeren har Mulighed for at kunne drive Ejendommen videre paa forsvarlig Maade.

Loven, der traadte i Kraft straks, gælder indtil Udløbet af Aaret 1932.

Forslaget til denne Lov fremkom paa Grund af, at den herskende Landbrugskrise havde medført en Stigning i Antallet af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme, og det maatte antages, at der ikke i den nærmeste Tid vilde ske nogen Ændring heri. Regeringen ansaa det da for ønskeligt, saavel af Hensyn til den enkelte kriseramte Landbruger som Landbrugserhvervet i det hele, at søge Hjemmel til, at Tvangsauktion under de nærmere angivne Forhold kan undgaas.

Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget foretoges sammen med samtlige øvrige forelagte Kriseforslag, uden videre Forhandling. I det af Tinget nedsatte Udvalg indstillede et Flertal, bestaaende af samtlige Udvalgets Medlemmer undtagen de Konservative, det forelagte Lovforslag — som ikke i alle de enkelte Bestemmelser stemmede med den senere vedtagne Lov — til Vedtagelse med en enkelt Ændring, gaaende ud paa at indskrænke Varigheden af Tiden for Udsættelsen. De Konservative stillede Ændringsforslag sigtende dels til at fastslaa, at det Tidsrum, i hvilket en Tvangsauktion kan udsættes, ikke udstrækkes længere end til 8 Uger, dels at sætte det som Betingelse for en Udsættelse, at Skyldneren godtgør, at han har foretaget Skridt til en Forhandling om Tvangsakkord i Henhold til Lov af 14. April 1905. Disse Ændringsforslag forkastedes imidlertid med 102 Stemmer mod 14. — Landstingsudvalget indhentede Erklæring om Lovforslaget fra Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg og stillede nogle Ændringsforslag, hvorved det fastsloges, at Begæring om Udsættelse skal fremsættes senest under første Auktion, at der skal sendes Underretning om

Begæringen til Auktionsrekvirenten og andre, og at Udsættelsen ikke medfører nogen Forringelse af Panthavernes Retsstilling, hvorhos Varigheden for Udsættelsen fastsattes som ovenfor angivet. Et enkelt derudover stillet Ændringsforslag var ikke tiltraadt af de konservative Medlemmer og gik ud paa at tilføje den Bestemmelse, der findes i Loven, om, at denne ogsaa kommer til Anvendelse overfor en Begæring fra en Panthaver om at tage en Ejendom til brugeligt Pant. Dette Ændringsforslag vedtoges med 47 Stemmer mod 8 og Lovforslaget ved 3. Behandling enstemmigt med 57 Stemmer. — Folketingsudvalget, undtagen de konservative Medlemmer, indstillede det i Landstinget vedtagne Forslag uforandret til Vedtagelse; de Konservative anbefalede at undlade at stemme ved Lovforslagets endelige Vedtagelse, idet de — ligesom i øvrigt ved 3. Behandling i Folketinget — ikke mente at kunne paatage sig Medansvar for Loven. Denne vedtoges enstemmigt med 88 Stemmer.

76. Lov om Tilføjelse til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (Panthaveres Retsstilling). (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3713—C. Sp. 405, 451].

Fremsat i *Folketinget* $^{11}/_{11}$ (F. Sp. 1416). 1. Beh. $^{27}/_{11}$ (F. Sp. 1859 og 1868). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tillæg til og Ændring i Lov af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs m. m. (se B, Nr. 34). Betænkning (B. Sp. 513) afgiven $^{3}/_{2}$. (Ordfører: Hans Rasmussen). 2. Beh. $^{11}/_{2}$ (F. Sp. 3119). 3. Beh. $^{16}/_{2}$ (F. Sp. 3158). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{19}/_{2}$ (L. Sp. 1034). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (se A, Nr. 73). Betænkning (B. Sp. 881) afgiven $^{26}/_{2}$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $^{2}/_{3}$ (L. Sp. 1101). 3. Beh. $^{4}/_{3}$ (L. Sp. 1127). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 81).

Loven tilføjer 2 nye Stykker til Retsplejelovens § 578, hvorved Paragraffen faar følgende Affattelse:

»Enhver Pant- eller Udlægshaver er, for saa vidt han under Auktionen har gjort det højeste Bud og herved vil faa Andel i Auktionssummen, uden dog fuldt ud at fyldestgøres, berettiget til at forlange sig Ejendommen udlagt for dette, naar han paa Auktionen, forinden Adgang til at byde

er sluttet, tilkendegiver denne Hensigt og derved giver fornøden Opfordring til at gøre Overbud. Han har da at forlange Auktionen standset og derefter med Udskrift af det stedfundne samt med Bevis for, at han har opfyldt Auktionsvilkaarene, at henvende sig til Fogeden for af denne at faa sig Ejendommen udlagt paa hidtil gældende Maade.

Saaframt en Pant- eller Udlægshaver i Medfør af foranstaaende Bestemmelse eller ved Hammerslag har overtaget Ejendommen og derefter gør den Del af sit Krav, for hvilken han ikke ved Auktionen fik Dækning, gældende som personlig Fordring mod Skyldneren eller andre, kan Retten, dersom det ved et paafølgende Salg af Ejendommen eller paa anden Maade godtgøres, at Auktionsbudet staar i Misforhold til Ejendommens Værdi ved Overtagelsen, nedsætte Fordringen i tilsvarende Omfang.

Skyldneren eller den, der som Kautionist hæfter for Fordringen, kan derhos — for saa vidt Parterne ikke har kunnet enes om Ejendommens Værdi ved Overtagelsen — anlægge Sag mod Pant- eller Udlægshaveren til Konstatering af Ejendommens Værdi ved Overtagelsen. Saaframt det efter de under Sagen tilvejebragte Oplysninger og eventuelt efter Indhentning af sagkyndigt Skøn findes godtgjort, at der har været Misforhold mellem Auktionsbudet og Værdien, kan Retten nedsætte den personlige Fordring paa Skyldneren i tilsvarende Omfang.«

Det af Justitsministeren fremsatte Forslag gik ud paa at tilføje § 578 et nyt Stykke af væsentlig samme Indhold som det ovenfor gengivne 2. Stykke, idet dog Betingelsen for Rettens Nedsættelse af Fordringen var formuleret saaledes: »dersom Ejendommens Værdi ved Overtagelsen skønnes væsentligt at have oversteget Auktionsbudet«. Lovforslaget tilsigtede at afbøde den Ubillighed, der under den hidtil gældende Ordning har kunnet opstaa ved, at en Pant- eller Udlægshaver, som ved Tvangsauktionen over en Ejendom har gjort det højeste Bud og derved vilde faa Andel i Auktionssummen uden dog fuldt ud at fyldestgøres, overtager Ejendommen for Auktionsbudet, skønt dette ikke er Udtryk for Ejendommens sande Værdi, og saa yderligere gør den ved Auktionen ufyldstgjorte personlige Fordring gældende enten overfor Skyldneren, hvis hans økonomiske Forhold senere maatte bedres, eller hans Konkursbo eller overfor eventuelle Kautionister.

Ved Sagens 1. Behandling i *Folketinget* anbefaledes Lovforslaget af Hans Rasmussen (S.), Jesper Simonsen (R.) og af Christensen (Høng), som dog ønskede Udvalgsbehandling bl. a. med det Formaal at søge at finde en Maade, hvorpaa Skyldneren selv var i Stand til at fremkalde en Afgørelse af sit Skyldforholds Størrelse. Derimod vendte C. J. F. Sven sig imod en saadan stykkevis Reformering af Retsplejeloven, ligesom han mente, at man kun rent undtagelsesvis er gaaet en Debitor for nær under de forudsatte Omstændigheder, og fandt den anviste Vej upraktikabel. — Til 2. Behandling stillede Udvalgets Flertal (Udvalget undtagen de konservative Medlemmer) i Overensstemmelse med den af Christensen (Høng) fremsatte Henstilling Ændringsforslag dels om at ændre den ovenfor citerede Sætning til: »dersom det ved et paafølgende Salg af Ejendommen eller paa anden Maade godtgøres, at Auktionsbudet staar i Misforhold til Ejendommens Værdi ved Overtagelsen«, dels om at tilføje det ovenfor i Lovteksten gengivne 3. Stykke. Det udtales i Betænkningen, at »Ændringsforslagene tilsigter at fremkalde en Nedskrivning af Panthaverens personlige Fordring, naar det, enten gennem Salg af det overtagne Pant eller ved en Vurdering af Syns- og Skønsmænd, er godtgjort, hvad Pantets virkelige Værdi er«, og at »Flertallet gaar ud fra, at Dommeren i alle Tilfælde, hvor Syn og Skøn begæres af en af Parterne, vil efterkomme denne Anmodning og i øvrigt gøre Parterne opmærksom paa, at saadant Bevismiddel kan fremskaffes.« Paa Mindretallets Vegne erklærede C. J. F. Sven med Henvielse til den af et Mindretal i Retsplejeudvalget indtagne Stilling, at de Konservative ikke kunde medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, men, selv om Ændringsforslagene maatte betragtes som Forbedringer, vilde afholde sig fra at stemme. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 75 Stemmer, medens 12 Medlemmer tilkendegav, at de hverken ønskede at stemme for eller imod.

I *Landstinget* fik Lovforslaget Tilslutning fra de samme 3 Partier, som havde støttet det i Folketinget, medens de Konservative ønskede Sagen henvist til et Udvalg for at søge at »finde en endnu bedre Formulering end den, der er fundet gennem Ændringerne i Folketinget, saaledes at man kan varetage Debtors og Kreditors Interesser ligeligt«, og — da der ikke opnaaedes Tilslutning til en ændret Affattelse — under Hensyn til Muligheden for, at Panthaveren ved Fordringens Nedsættelse ikke vil opnaa fuld Dækning, skønt det var økonomisk muligt, undlod at stemme ved 3. Behandling. Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 51 Stemmer.

77. Lov om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugsejendomme, Fiskere, Haandværkere, Handlende og Lønarbejdere. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 5361—C. Sp. 1345, 2025, 2033, 2039, 2067].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{1}$ (F. Sp. 2470). 1. Beh. $\frac{12-13}{1}$ (F. Sp. 2492 og 2555). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gerhard Nielsen, Fisker [Form.], Olufson, Larsen [Bjerre], J. P. Nielsen, Jens Sørensen [Smørum], Jesper Simonsen [fra $\frac{3}{2}$: Holdgaard], Rasmussen [Gylling] [Sekr.], Madsen-Mygdal, Krag, Kr. Kristensen [fra $\frac{8}{6}$: Kyed], Clausager, Elmquist, Christmas Møller og Viggo Hansen). Betænkning (B. Sp. 1613) afgiven $\frac{12}{3}$. (Ordfører: Gerhard Nielsen). 2. Beh. $\frac{17}{3}$ (F. Sp. 4220). 3. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 4265). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{22}{3}$ (L. Sp. 1567). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, P. Christensen, Johs. Clausen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Hauch [Form.], Jepsen Christensen, Jensen [Aale], Jensen-Stevns, Kr. Johansen, Lange [Sekr.], Johannes Pedersen, S. Rasmussen, Rytter og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 2377) afgiven $\frac{7}{6}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1855). 3. Beh. $\frac{8}{6}$ (L. Sp. 1871). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2389) afgiven $\frac{9}{6}$. Eneste Beh. $\frac{9}{6}$ (F. Sp. 5311). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2395) afgiven $\frac{9}{6}$. Eneste Beh. $\frac{10}{6}$ (L. Sp. 1886). Henvist til *Fællesudvalg* paa 30 Medlemmer. (I Folketinget: Gerhard Nielsen, Fisker, Olufson, Larsen [Bjerre], J. P. Nielsen, Jens Sørensen [Smørum], Holdgaard, Rasmussen [Gylling], Madsen-Mygdal, Krag, Kyed, Clausager, Elmquist, Christmas Møller og Viggo Hansen. I Landstinget: Ludvig Christensen, Johs. Clausen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Hauch [Form.], Jepsen Christensen, Jensen [Aale], Jensen-Stevns, Kr. Johansen, Lange [Sekr.], Johannes Pedersen, S. Rasmussen, Rytter, Axel Sørensen og Veistrup). Betænkningen (B. Sp. 2463) afgiven $\frac{15}{6}$. (Ordfører i Folketinget: Gerhard Nielsen, i Landstinget: Hauch). Eneste Beh. i Landstinget $\frac{15}{6}$ (L. Sp. 1919). Eneste Beh. i Folketinget $\frac{16}{6}$ (F. Sp. 5396). *Loven stadfæstet 16. Juni 1932.* (Lov-Tid. Nr. 172).

Loven, der traadte i Kraft straks, og som — bortset fra Bestemmelserne i §§ 1, 2 og 8 — ophører at gælde med Udgangen af Aaret 1932, har i det væsentlige følgende Indhold:

§ 1. *Pantegæld i Landbrugsejendomme*, jfr. Lov Nr. 106 af 3. April 1925, kan, bortset fra Tilfælde, hvor Skyldneren har gjort sig skyldig i Misligholdelse ved Forringelse af Pantet, *ikke fordres betalt forinden 11. Juni Termin 1933*, uanset om *Opsigelse* til et tidligere Tidspunkt har fundet Sted forinden nærværende Lovs Ikrafttræden. — Pantegæld, der ved Lovens Ikrafttræden er *forfalden* som Følge af *Udeblivelse med Renter og Afdrag af foranstaaende Prioriteter*, kan Fordringshaveren *ikke forlange indfriet før i 11. Juni Termin 1933*.

Disse Bestemmelser skal dog kun være gældende, for saa vidt Renter og Afdrag betales, eller der gives Henstand i Overensstemmelse med nedenstaaende Bestemmelser.

§ 2. Der gives *Prioritetshavere* i de i §§ 1 og 4 omhandlede Ejendomme Adgang til at give Skyldnere, der trods rimelige Bestræbelser ikke har kunnet fremskaffe det til Terminsydelsernes Betaling fornødne Beløb, *Henstand* med disse *for de 3 første halvaarlige Terminer fra og med 11. Juni Termin 1931*, saaledes at de bevarer Panteretten for disse Ydelser, uanset Bestemmelsen i Tinglysningslovens § 40, 4. Stykke. Ydelserne forrentes med den i Skylddokumentet fastsatte Rente og *afdrages i ikke over 10 Terminer fra 11. Juni Termin 1934* at regne.

§ 3. Afslaar en Prioritetshaver at give Henstand, kan Skyldneren indgive Begæring om Henstand til et for Amtet nedsat *særligt Udvalg*, der kan bevilge *Henstand* med Renter og Afdrag *for de 2 første halvaarlige Terminer fra og med 11. Juni Termin 1931*, naar det skønnes, at Ejeren derved sættes i Stand til at fortsætte Ejendommens Drift, samt at han — trods rimelige Bestræbelser — ikke har kunnet fremskaffe det til Ydelsernes Betaling fornødne Beløb. Dette Udvalg bestaar af 5 Medlemmer, af hvilke Formanden udnævnes af Justitsministeren og skal opfylde de almindelige Betingelser for at opnaa Ansættelse som Dommer. Eet Medlem vælges af Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg, eet Medlem af Fællesrepræsentationen for De danske Sparekasser og De danske Provinsbankers Forening, eet Medlem af Landsdelens Landboforeninger og eet af dens Husmandsforeninger.

Udvalget kan dog *ikke* indrømme *Henstand* med Terminsydelser af Prioritetsgæld, der har Sikkerhed *udenfor* et Beløb, svarende til den paagældende Ejendoms *Ejendoms-skyldværdi* pr. 1. Januar 1932 *med Tillæg af Værdien af Besætning og Inventar*.

§ 4. *Henstand* som i § 1 omhandlet ydes ligeledes *Fiskere*, for saa vidt angaar Prioritetsgæld i den Ejendom, der udelukkende tjener dem til Bolig, eller i Fiskerfartøjet, Personer, der driver Næringsvirksomhed som *Haandværkere eller Handlende i en Landkommune* (herunder ikke Frederiksberg, Marstal og de sønderjydske Flækker), for saa vidt angaar Prioritetsgæld i den Ejendom, fra hvilken Virksomheden drives, forudsat at Ejendommen udelukkende benyttes af Ejeren, samt *Lønarbejdere*, der godtgør, at deres Arbejdsfortjeneste i det sidste Aar paa Grund af Arbejdsløshed har været væsentlig mindre end normalt, for saa vidt angaar Prioritetsgæld i den dem tilhørende Ejendom, forudsat at denne kun rummer en af Ejeren benyttet Beboelseslejlighed.

§ 5. *De i § 4 omhandlede Skyldnere* kan ligeledes ved Henvendelse til Amdsudvalget i det i § 3 anførte Omfang opnaa *Henstand* med Betaling af Afdrag og Renter af de i § 4 omhandlede Fordringer, naar det skønnes, at Skyldneren — trods rimelige Bestræbelser — ikke har kunnet fremskaffe det til Ydelsernes Betaling fornødne Beløb, samt for Lønarbejdernes Vedkommende tillige, at deres manglende Betalingsevne skyldes Arbejdsløsheden.

Til Behandling af Begæringer om Betalingshenstand for Fiskere tiltrædes Amdsudvalget af et af Dansk Fiskeriforening valgt Medlem. — Til Behandling af Begæringer om Betalingshenstand fra Haandværkere, Handlende og Lønarbejdere tiltrædes Amdsudvalget af et Medlem valgt henholdsvis af Fællesrepræsentationen for Dansk Haandværk og Industri, Provinshandelskammeret og de samvirkende Fagforbund. — Til Behandling af Begæringer om Betalingshenstand fra Lønarbejdere nedsættes, for saa vidt angaar København, et Udvalg, bestaaende af 3 Medlemmer, af hvilke Formanden udnævnes af Justitsministeren og skal opfylde de almindelige Betingelser for at opnaa Ansættelse som Dommer, medens 1 Medlem vælges af Københavns Magistrat og 1 Medlem af de samvirkende Fagforbund.

§ 6. Den en Skyldner i Henhold til §§ 2 og 3, jfr. § 5, indrømmede Betalingshenstand omfatter ogsaa eventuelle *Kautionister* for den paagældende Fordring.

Angaaende *Fremgangsmaaden ved Ansøgninger om Betalingshenstand* og Amdsudvalgets Behandling af Sagen bestemmes i § 7: Naar en Skyldner i Overensstemmelse med § 3, jfr. § 5, ønsker Betalingshenstand, retter han derom Henvendelse til Amdsudvalgets Formand. Henvendelsen skal være ledsaget af:

1. Opgørelse over samtlige Skyldnerens Ejendele med Angivelse af disses Værdi samt specificeret Angivelse af hans Gældsforpligtelser, herunder Kautions- og Vekselsforpligtelser.
2. En af Skyldneren paa Ære og Samvittighed afgiven Erklæring om, at han redeligt har opgivet alt, hvad han ejer og skylder.

Paa den under 1. omhandlede Opgørelse vil faste Ejendomme være at opføre til Ejendomsskyldværdien efter den sidst foretagne Vurdering til Ejendomsskyld og Besætning, Maskiner og Inventar efter de Regler, der gælder ved Ansættelse til Formueskat til Staten. — Fiskerfartøjer vil, for saa vidt Fartøjerne er forsikrede, være at opføre med Fartøjsforsikringens sidste Taksationsværdi, i andre Tilfælde til en af 2 af Amdsudvalget udmeldte; uvildige, sagkyndige Personer fastsat Værdi.

Amdsudvalget skal straks fremme Sagen ved Henvendelse til Fordringshaveren, eventuelle Kautionister og efterstaaende Panthavere samt efter Forhandling med disse og Skyldneren skønne over sidstnævntes Forhold. Ved Udøvelsen af dette Skøn vil der ikke blot være at tage Hensyn til den af Skyldneren i Henhold til det foranstaaende tilvejebragte Opgørelse, men ogsaa til Udvalgets eget Kendskab til Ejendoms- og Besætningspriser.

Amdsudvalget kan *nægte* Henstand, naar dennes Indrømmelse skønnes at ville medføre *uforholdsmæssig Skade for Fordringshaveren*.

§ 8. Saafremt Henstand gives, træffer Amdsudvalget figeledes Bestemmelse om, i *hvor mange halvårlige Terminer* Ira 11. Juni Termin 1934 at regne, dog *højest 10 Terminer fra*

11. *Juni Termin 1934* at regne, *de skyldige Ydelser vil være at afvikle.*

Ydelser, med hvis Erlæggelse Henstand er givet, forrentes med den i Skylddokumentet fastsatte Rente, og for saadanne Ydelser bevarer Fordringshaveren Panteretten uanset Bestemmelsen i Tinglysningslovens § 40, 4. Stykke.

§ 9. I Tilfælde, hvor det ikke skønnes fornødent at give Skyldneren Henstand med Betaling af Renter og Afdrag af samtlige de i § 2 omhandlede Pantefordringer, bør Pligten til at yde Henstand fortrinsvis paalægges de *sekundære* Pant-havere.

§ 10. Bestemmelse i Skylddokumentet om, at Gælden paa Grund af Udeblivelse med Renter og Afdrag forfalder til Betaling, kan ikke gøres gældende, naar Henstand gives i Medfør af §§ 2 og 3, jfr. § 5.

§ 11. Alle til Henstanden knyttede Virkninger bortfalder straks, og Fordringshaveren stilles, som om Henstand ikke havde været indrømmet, saafremt

1. Ejendommen (Fiskerfartøjet) i den Tid, Henstanden varer, sælges eller gøres til Genstand for Retsforfølgning af Fordringshavere, med Hensyn til hvis Fordringer Henstand ikke er meddelt,
2. Skyldneren i dette Tidsrum afgaar ved Døden.

§ 12. Fra denne Lovs Ikrafttræden og indtil den 1. August 1932 kan Retsforfølgning ikke indledes eller fortsættes for nogen Fordring, der omfattes af Loven. — Fra det Tidspunkt, da Henvendelse til Amtsudvalget om Henstand er sket, og indtil Udvalgets Afgørelse er truffet, kan Retsforfølgning ikke indledes eller fortsættes for nogen Fordring, der omfattes af denne Lov, og for hvilken Henstand er begæret.

§ 13. Under Ledelse af Kongeriget Danmarks Hypotekbank oprettes der af *Nationalbanken en Likviditetsfond* paa indtil 5 Mill. Kr.

I det Omfang, en privat Prioritetshaver overfor Hypotekbanken godtgør, at en i Henhold til denne Lov ydet *Henstand med Renter og Afdrag paa betydende Maade griber ind i hans økonomiske Dispositioner eller Forhold*, kan han erholde Laan af Likviditetsfonden i Overensstemmelse med de af dennes

Ledelse fastsatte Regler. Laanene forrentes med den til enhver Tid gældende Nationalbankrente.

Tilbagebetaling til Likviditetsfonden sker i de i Henhold til §§ 2 og 8 fastsatte Terminer.

§ 14. Denne Lovs Bestemmelser omfatter ikke Ejendomme, der ved Lovens Ikrafttræden er taget til brugeligt Pant.

§ 15. Indenrigsministeren bemyndiges til i det Omfang, det skønnes nødvendigt af Hensyn til denne Lovs Bestemmelser, at tilstaa *Kredit- og Hypotekforeninger* saadanne *Lempelser i Statutternes Bestemmelser*, at den enkelte Forenings Serier (Afdelinger) kan optage *midlertidige Laan* med Sikkerhed i den laantagende Series (Afdelings) samtlige Aktiver fremfor al anden Gæld.

§ 16. Omkostningerne ved Lovens Gennemførelse afholdes af Statskassen. — Dokumenter udstedte i Henhold til denne Lov er fritagne for Gebyrer og Stempelafgifter.

§ 17. Ved kgl. Anordning kan der for Færøernes Vedkommende fastsættes de Lempelser i nærværende Lov, som efter de stedlige Forhold maatte anses fornødne.

Det af Justitsministeren fremsatte Forslag havde Titelen »Forslag til Lov om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugsejendomme og Fiskerfartøjer«. I Motiverne henvistes til, at de daarlige Afsætningsmuligheder for Landbrugets Frembringelser havde medført Betalingsvanskeligheder for adskillige Landbrugere, der i øvrigt maatte anses for solvente i den Forstand, at deres Aktiver oversteg deres Passiver. Da disse Forhold imidlertid maatte forventes at være af forbigaaende Natur, og det derfor vilde være urimeligt, om de paagældende skulde være udsat for eventuelt at miste deres Ejendomme, burde der efter Regeringens Opfattelse aabnes saadanne Skyldnere lovhjemlet Adgang til at opnaa Betalingshenstand med Hensyn til Ydelser af stiftede Laan, hvad enten der for disse var givet Pant i Landbrugsejendommen eller ikke. En lignende Adgang til Betalingshenstand burde ogsaa indrømmes Fiskere, da tilsvarende vanskelige Afsætningsforhold gjorde sig gældende for Fiskerierhvervet.

Hovedbestemmelsen i Lovforslagets § 1 havde følgende Indhold: Begæres Udlæg foretaget hos en Ejer af en Landbrugsejendom for forfaldne Ydelser af Laan mod Pant i Landbrugsejendommen eller andre Laan, og Skyldneren, uanset at han er solvent, ikke er i Besiddelse af det til Ydelsens Betaling fornødne Beløb, kan *Fogeden*, naar han efter

Indstilling af det i *Retskredsen* nedsatte Akkordudvalg skønner, at Skyldneren trods rimelige Bestræbelser ikke har kunnet fremskaffe det til Ydelsernes Betaling fornødne Beløb, ved Kendelse *give Henstand* med hele det skyldige Beløb eller en Del af dette. — Denne Bestemmelse skulde finde tilsvarende Anvendelse, naar Udlæg blev begæret hos en Ejer af et Fiskerfartøj for forfaldne Ydelser af Laan mod Pant i Fiskerfartøjet eller andre Laan.

Reglerne i Lovforslagets § 2 angaaende *Fremgangsmaaden* ved Ansøgninger om Betalingshenstand og Udvalgets Behandling af Sagen svarede i det væsentlige til de i Lovens § 7 optagne Bestemmelser (se ovenfor); dog skulde Udvalget ogsaa, hvis det under Sagens Behandling viste sig, at Skyldneren ligeledes savnede Midler til at fyldestgøre *i nær Fremtid forfaldende Ydelser af andre af de her omhandlede Laan*, behandle Spørgsmaalet om Henstandsgivelse for saadanne Ydelser.

Lovforslagets § 3 bemyndigede Fogeden til at nægte Henstand, naar denne vilde medføre »uforholdsmæssig Skade for Fordringshaveren« (jfr. ovenfor § 7 i Slutningen), og foreskrev desuden, at Henstand med »Betaling af Ydelser af 1. Prioritetslaan eller i det hele af Kreditforeningslaan« kun undtagesvis burde indrømmes.

Ifølge § 4 skulde Fogeden, naar Henstand blev givet, fastsætte, i *hvor mange Rater* de skyldige Ydelser skulde afvikles, eller, for saa vidt Afdragene angaar, om Amortisationstiden skulde forlænges tilsvarende. Hertil var føjet en Bestemmelse om Forrentning af Ydelser, med hvis Erlægelse Henstand blev givet, med den i Skylddokumentet fastsatte Rente og om Bevarelse af Fordringshaverens Panteret uanset Bestemmelsen i Tinglysningslovens § 40 (jfr. Lovens § 8).

Lovforslagets § 6 aabnede Adgang til saadanne Lempelser i Kredit- og Hypotekforeningers Statutter med Hensyn til *Udtrækning af Kasseobligationer*, som skønnedes nødvendige af Hensyn til Lovens Bestemmelser, og §§ 5, 7 og 8 svarede til de ovenfor gengivne §§ 10, 16 og 17. Gyldighedstiden var begrænset til Udgangen af 1932.

Ved 1. *Behandling i Folketinget* anbefaledes Lovforslaget af Ordføreren for Socialdemokratiet (Gerhard Nielsen) og Ordføreren for det radikale Venstre (Jesper Simonsen). Sidstnævnte rejste Spørgsmaalet om at lade Loven omfatte ogsaa Landhaandværkere. Paa Venstres Vegne udtalte *Madsen-Mygdal* fuld Tilslutning til Lovforslagets Formaal, ligesom Venstre vilde være rede til den mest velvillige Forhandling, hvad angaar den Side af Forslaget, der vender ud mod Skyldnerne. Derimod tog Taleren et bestemt For-

behold overfor Tanken om at lade Laangiverne bære hele Tabet ved den foreslaaede Henstandsgiven, en Fremgangsmaade, som han mente vilde rumme den største Fare for Realkreditte i Fremtiden. »Min Hovedindvending mod det foreliggende Lovforslag er den, at Staten selv ikke tilbyder nogen som helst Hjælp til, at den ønskede Henstand kan opnaas... Vil Staten yde kriseramte Landmænd og Fiskere Hjælp til Henstand med de Ydelser, som de ikke er i Stand til selv at præstere under de nuværende Forhold — og jeg mener, at en saadan Hjælp i allerhøjeste Grad er paakrævet —, kan Staten ikke gøre det med tomme Hænder. Den kan ikke lægge hele Byrden over paa Kreditorerne.« Yderligere fremsatte Madsen-Mygdal en Del Kritik mod Enkeltheder i Forslaget — særlig troede han, at der vilde blive paalagt Fogeden en uoverkommelig Opgave — og mod Lovforslagets Form, som han fandt for ubestemt. — De Konservatives Ordfører, *Christmas Møller*, ønskede nærmere undersøgt, om Henstand ikke allerede i vid Udstrækning blev givet af Kreditinstitutionerne. Han udtalte sin Betænkelighed ved det stærke Indgreb overfor Realkreditte, som Loven vilde kunne give Anledning til, og ved den Stilling, man vilde give Kreditforeninger, Sparekasser og andre Kreditorer, og han vilde ikke afvise Forhandling om Muligheden for »ved Hjælp af Bidrag fra Staten at give Kreditorerne en saadan Stilling, at man ikke angriber deres velerhvervede Rettigheder«. Taleren var dog villig til i den foreliggende Situation at gaa ind i en Drøftelse af Lovforslaget. — I Anledning af Madsen-Mygdals Udtalelser erklærede *Statsministeren* paa den fraværende Finansministers Vegne, at Staten ikke var i Stand til at udrede betydelige kontante Tilskud. Ministeriets Overvejelser var resulteret i, at man ikke mente »at kunne foretage Handlinger, der medfører store Udgifter for Staten; ej heller, at Staten kan paatage sig Garantiforpligtelser i det rent privatretlige Forhold, Lovforslaget drejer sig om«. — *Justitsministeren* gjorde i sine replicerende Bemærkninger gældende, at Lovforslaget hvilede paa 3 Synspunkter, nemlig at man skulde hjælpe solvente Debitorer »for det første uden at skade Statens Finanser, for det andet uden at skade Kreditorernes Interesser og for det tredje uden at skade Realkreditte«. »Dette vil være naaet ved Gennemførelse af det foreliggende, med megen Omhu udarbejdede og affattede Lovforslag«.

I *Folketingets Udvalg*, hvis Betænkning blandt andet indeholder Udtalelser fra Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg og en Erklæring fra det juridiske Fakultet, gaaende ud paa, at Fakultetets Medlemmer ikke anser Lovforslaget for stridende mod Grundloven, opnaaedes ikke Enighed om

Forslagets Affattelse. Udvalgets *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med nogle af Justitsministeren tiltraadte Ændringer, der i Hovedsagen gik ud paa at inddrage *Haandværkere paa Landet* under Loven og at lade Afgørelsen af indsendte Begæring om Henstand afgøre af det ifølge Akkordloven nedsatte *Landsudvalg* efter Indstilling af de ifølge samme Lov nedsatte *Amtsudvalg*, der ved Behandling af disse Sager skulde tiltrædes af Fogeden. Desuden foreslog Flertallet en Ændring af § 3, hvorved Paaudet om kun undtagelsesvis at indrømme Henstand med Ydelser af 1. Prioritetslaan eller i det hele af Kreditforeningslaan udvidedes til at omfatte »Laan af Kredit- og Hypotekforeningsmidler samt af Midler, der skal udlaanes efter Reglerne om Anbringelse af umyndiges Midler«. — Det *konservative Mindretal* indstillede Lovforslaget til Forkastelse. Mindretallet motiverede sit Standpunkt med, at hvis man ved en Henstands-Lovgivning vilde gribe ind i Kreditors velerhvervede Rettigheder, maatte Staten yde en effektiv Hjælp ved at paatage sig en begrænset Garanti; men baade Ministeren og Flertalspartierne havde pure afvist noget saadant. — *Venstre mindretallet* pegede i en længere Udtalelse i Betænkningen først paa, at Venstre ved § 11 i Partiets Lovforslag om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord og om Udlaan til særlig vanskeligt stillede Landbrugere havde givet Anvisning paa en effektiv Hjælp til saadanne Landbrugere. Da dette Forslag imidlertid havde mødt afgjort Modstand fra Regeringen og Folketingsflertallet, havde Mindretallet søgt at opnaa Tilslutning til saadanne Ændringer i det foreliggende Lovforslag, som vilde »gøre dette anvendeligt til Formaalet, sikre de nødstedte Laantagere en ligelig Behandling og beskytte offentlige Laaneinstitutioner mod katastrofale økonomiske Følger af nødvendig Henstandsgiven«. »Hertil udkræves« — hedder det videre i Mindretallets Udtalelse — »at der, hvor Parternes Forhold nødvendigvis gør dette, kan ydes Statsgaranti for senere Betaling af Ydelser, hvormed Henstand er givet, eventuelt af Statskassen indbetales forfaldne Ydelser, og at Skyldneren faar Adgang til gennem et passende Antal Terminer at afdrage Beløbet, uden at Kreditors Retskrav mistes«. Af Hensyn til de eventuelle Følger for Statskassen havde Mindretallet indskrænket sit Forslag til at omfatte kun een Termins Ydelse, og Risikoen for Tab ved Statens Garanti og eventuelle Indbetalingspligt var søgt fjernet dels ved for det paagældende Beløbs Vedkommende at lade Staten indtræde paa den hidtidige Kreditors Plads med Hensyn til Sikkerhed, dels ved at gøre Garantien afhængig af, at der i den pantsatte Ejendom var Sikkerhed for Beløbet. Mindretallet nærede ikke

Tvivl om, at Statsgarantien vilde kunne holdes indenfor rimelige Grænser, og havde i øvrigt erklæret sig rede til at fastsætte et Maksimum for Garantisummen og at sætte saa lang en Frist for Afgivelse af Begæring om Henstand mod Statsgaranti, at Opgavens finansielle Virkning samlet kunde optages til Overvejelse og Afgørelse. Da Mindretallet imidlertid ikke havde opnaaet Tilslutning fra Regeringen eller Flertallet, indskrænkede det sig til at stille det Ændringsforslag, som man i Udvalget havde fremsat som Grundlag for Forhandlingen.

Dette *Venstre*mindretallets Ændringsforslag var formet som et nyt Lovforslag, men en Del af Paragrafferne, navnlig vedrørende Lovens Administration, faldt dog sammen med Regeringslovforslagets, og ligesom i Flertallets Ændringsforslag var Landhaandværkere inddraget under Lovens Omraade og Afgørelsen af Henstandsbeholdninger overdraget det ifølge Akkordloven nedsatte Landsudvalg efter Indstilling af Amdsudvalget. (Efter Sagens Beskaffenhed skulde Amdsudvalget tiltrædes af et af Dansk Fiskeriforening eller Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri valgt Medlem). Ændringsforslagets § 1 gav for det første *offentlige Institutioner og private Laangivere med 1. Prioritets Panteret* (samt Hypotekforeninger, der har ydet Laan med sekundær Panteret i Landbrugsejendomme) Bemyndigelse til *uden Fortabelse af Panterrettigheden* at give solvente Ejere, som trods rimelige Bestræbelser ikke kunde fremskaffe det til Betaling af Ydelsen i Juni Termin 1932 fornødne Beløb eller det fornødne Beløb til Betaling af en af Ydelserne for Juni eller December Terminer 1931, med hvilke den paagældende var i Restance, *Henstand med en tredje Termins Ydelser*, saaledes at disse skulde afdrages som et særligt Laan i 10 Terminer fra December Termin 1933 at regne. Dette ansaa Mindretallet dog ikke for tilstrækkeligt, men føjede hertil følgende Forslag om eventuel Støtte af Staten:

»Saafremt Laangiveren som Betingelse for Henstanden kræver, at der af Staten gives Garanti for Ydelsens rettidige Betaling i Henhold til nærværende Lov, og godtgør, at Omstændigheder af væsentlig Betydning, Institutionens eller den private Laangivers finansielle Forpligtelser eller andre Forhold, der maa tillægges afgørende Vægt, nødvendiggør dette, er Finansministeren *bemyndiget til* at bevilge saadan *Statsgaranti*, ligesom Finansministeren ogsaa er berettiget til, hvis særlige Forhold for Laangiveren maatte nødvendiggøre dette, at lade af Erhvervenes Laanefond *udbetale* saadanne Beløb til *Afdrag* paa den eller de Ydelser, hvormed Henstand er givet, som Laangiveren godtgør er fornødne, for at denne kan opfylde sine Forpligtelser. Til Sikkerhed for den Del af Ydelsen, der saaledes dækkes af Erhvervenes Laanefond,

gives der denne Transport i tilsvarende Beløb af Ydelsen med Renter».

Ændringsforslagets § 2 angik Henstandsgivelse — ved Landsudvalget efter Amdsudvalgets Indstilling —, naar Udlæg maatte være begæret for en Ydelse hidrørende fra en af de fornævnte Terminer, for hvilken der var givet sekundær Panteret, eller hidrørende fra andre Laan, og Akkord ikke kunde tilvejebringes, fordi de tilstedeværende Værdier oversteg Gældsforpligtelserne. Hertil sluttede sig Bestemmelser i §§ 3 og 4 angaaende Fremgangsmaaden ved Ansøgninger om Henstand og Udvalgenes Behandling af Sagen. Derefter bestemtes i § 5:

»Saafremt Laangiveren overfor Amdsudvalget, for Sparekassernes Vedkommende overfor Sparekasseinspektøren og for Bankernes Vedkommende overfor Bankinspektøren godtgør, at det vil være umuligt, uden at der opstaar afgørende økonomiske Vanskeligheder, at give Henstand med den paa-gældende Termins Renter, og saafremt Amdsudvalget, henholdsvis Sparekasseinspektøren eller Bankinspektøren, skønner, at Pantet afgiver Sikkerhed for Renteydelsen, kan Landsudvalget efter Amdsudvalgets Indstilling, for Sparekasser og Banker efter Indstilling af en af de to nævnte Myndigheder, bestemme, at det til disse Renter svarende Beløb vil være at betale vedkommende Laangiver af Erhvervenes Laanefond mod, at denne til Sikkerhed faar Transport paa Renterne med paaløbende Renter, og mod, at der svares Laanefonden af Laangiveren den i Skylddokumentet fastsatte Rente. De nærmere Regler for Landsudvalgets Behandling af Sagerne og de finansielle Grænser, indenfor hvilke de enkelte Ydelser fra Laanefonden skal holdes, samt disses samlede Beløb fastsættes af Finansministeren efter Samraad med Landbrugsministeren og Handelsministeren og med Tilslutning af begge Tings Finansudvalg«.

Ved 2. Behandling forkastedes Mindretallets Ændringsforslag med 65 Stemmer mod 34, medens Flertallets Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget derefter med 63 Stemmer (Socialdemokrater, Radikale og Retsforbund) imod 44 (Venstre og Konservative).

Heller ikke i Landstingets Udvalg lykkedes det at opnaa Enighed om Lovforslaget. Den af Udvalgets Flertal (Venstre og Konservative) foreslaaede Nyaffattelse af Lovforslaget faldt dog paa væsentlige Punkter sammen med den Skikkelse, Forslaget vilde faa ved Vedtagelsen af en Række af Justitsministeren med Tilslutning af et Mindretal (Socialdemokrater og Radikale) stillede Ændringsforslag, og Udvalgets Ordfører (Hauch) udtalte, at de førte Forhandlinger gav begrundet

Haab om, at man under den videre Behandling paa Rigsdagen kunde finde en Løsning af Sagen.

Uenigheden angik navnlig følgende 3 Punkter:

Der var i Flertallets Forslag, som i øvrigt var udarbejdet i Tilknytning til Tanker, der var drøftet i Landbokommisjonen, og efter hvilket Afgørelsen af Begæringer om Henstand — i Tilfælde af Afslag fra Prioritetshaverne — var henlagt til *særlige 5 Mands Udvalg* med omtrent samme Sammensætning, som sluttelig blev fastsat i Lovens § 3, sat den Grænse for *Henstandsnydelsen*, at Henstand kun kunde indrømmes med Hensyn til Tilgodehavender *indenfor Ejendomsskyldværdien* pr. 1. Januar 1932 med Tillæg af Værdien af Besætning og Inventar og øvrige Aktiver; i særlige Tilfælde, hvor denne Værdi efter Udvalgets Mening ikke dækkede Ejendommens Værdi i Handel og Vandel, skulde der dog kunne afviges op eller ned med indtil 15 pCt. af den samlede Værdisum. (Smlgn. Lovens § 3, sidste Stk.). — Efter Mindretallets Opfattelse burde der kunne gives Henstand med al Pantegæld, ogsaa den, der laa over Værdigrænsen.

Medens Flertallets Forslag aabnede Adgang til at inddrage saavel Haandværkere som *Handlende* i Landkommunerne under Lovens Bestemmelser — under ganske særlige Omstændigheder ogsaa Haandværkere og *Handlende udenfor* Landkommunerne —, fandt Flertallet det for vidtgaaende, naar Mindretallet i Almindelighed foreslog at lade Henstandsregelen omfatte *arbejdsløse Lønarbejdere*, for saa vidt angaar Fordringer, sikrede ved Pant i vedkommendes Bolig. (Smlgn. Lovens §§ 4 og 5 og nedenstaaende Lov Nr. 78).

Hovedspørgsmaalet var imidlertid: Statens Støtte til Sagens Gennemførelse. Udvalgsflertallet stillede i saa Henseende følgende Forslag om Oprettelse af en Likviditetsfond: »Under Ledelse af Kongeriget Danmarks Hypotekbank oprettes en *Likviditetsfond*, hvortil de nødvendige Midler tilvejebringes ved *Overenskomst mellem Staten og Nationalbanken*. I det Omfang, Prioritetshaverne overfor Likviditetsfondens Ledelse godtgør, at Henstandsgiven med Renter og Afdrag paa betydende Maade griber ind i Panthaverens økonomiske Dispositioner eller Forhold, kan de erholde Laan af Likviditetsfondens. *Staten bærer Halvdelen af de Tab*, der maatte fremkomme i Henhold til denne Lov. — Laanene forrentes med Nationalbanksrenten. — Tilbagebetaling til Likviditetsfondens sker i de for Debitorerne fastsatte Terminer. (Smlgn. Lovens § 13). Dette Ændringsforslag modsatte Justitsministeren og Mindretallet sig, særlig af Hensyn til den finansielle Risiko for Staten. Derimod var man enig i at lade Fordringshavere, der gav Henstand med Renter og Afdrag for Juni og December Terminer 1931 og Juni Termin

1932, bevare Panteretten for disse tre Terminers Ydelser, og for at sikre Kreditinstitutterne fornøden Likviditet foreslog Ministeren og Mindretallet at give Hjemmel til saadanne Lempelser i Statutternes Bestemmelser, at den enkelte Forenings Serier (Afdelinger) kunde optage *eller yde* midlertidige Laan med Sikkerhed i den laantagende Series (Afdelings) samtlige Aktiver fremfor al anden Gæld. Kredit- og Hypotekforeninger skulde herefter kunne faa Adgang til at belaaene hele deres Reservefond og af de derved indkomne Midler give Laan fra den ene Serie til den anden. (Smlgn. Lovens § 15).

Ved Afstemningen vedtoges Flertallets Ændringsforslag med 37 Stemmer mod 29, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 38 Stemmer, idet 31 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Da derefter Folketinget ved eneste Behandling vedtog Lovforslaget i Tingets tidligere Affattelse, dog med de af Justitsministeren i Landstinget foreslaaede Ændringer, medens Landstinget førte Lovforslaget tilbage til den Skikkelse, hvori det dør blev vedtaget ved 3. Behandling, henvises Sagen efter Forslag af Hauch til et Fællesudvalg. Her enedes alle Partier om at give Loven det ovenfor gengivne Indhold, og Lovforslaget vedtoges derpaa i Landstinget enstemmigt med 61 Stemmer, i Folketinget enstemmigt med 112 Stemmer.

Fællesudvalgets Betænkning, der er ledsaget af en Skrivelse fra Nationalbanken angaaende Bankens Stilling til den i Lovens § 13 omhandlede Likviditetsfond og til Belaaning af Henstandsbeviser, indeholder følgende Udtalelse angaaende Forstaaelsen af Lovens §§ 1 og 4:

»Fællesudvalget er enig om, at de i det foreslaaede Lovforslags § 1 anførte Bestemmelser ikke vedrører løs Gæld, for hvilken der er givet Skadesløsbrev, ligesom man ogsaa er enig om, at Bestemmelserne i § 4 om Henstand for Lønarbejdere ikke skal forstaaes saaledes, at Udlejning af et enkelt Værelse kan udelukke Ejeren fra at komme ind under de i Loven anførte Bestemmelser.«

78. Lov om Ændringer i Lov af 16. Juni 1932 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugsejendomme, Fiskere, Haandværkere, Handlende og Lønarbejdere. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 7427—C. Sp. 2)79, 2159].

Fremsat i *Landstinget* $17/6$ (L. Sp. 921). 1. Beh. $17/6$ (L. Sp. 1923). 2. Beh. $17/6$ (L. Sp. 1924). 3. Beh. $17/6$ (L. Sp. 1925). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $17/6$ (F. Sp. 5402). 2. Beh. $17/6$ (F. Sp. 5403). 3. Beh. $17/6$ (F. Sp. 5404). *Loven stadfæstet 17. Juni 1932.* (Lov-Tid. Nr. 176).

Denne Lov indeholder et Tillæg til foranstaaende Lov af 16. Juni, idet der i dennes § 5 indsættes som Stk. 2:

»Hvor ganske særlige Omstændigheder taler derfor, herunder direkte Næringsforbindelse med Landbrugsvirksomhed og stor Indtægtsnedgang i 1931—32 sammenlignet med 1930—31, kan Henstand i det i Stk. 1 anførte Omfang indrømmes ogsaa Haandværkere og Handlende *udenfor* Landkommunerne.«

I § 5, sidste Punktum, angaaende det Udvalg, der skal behandle Begæringer om Betalingshenstand for Lønarbejdere, for saa vidt København angaar, tilføjes derhos ved Siden af Lønarbejdere: Haandværkere og Handlende.

Lovforslaget, der vedtoges uden Diskussion og enstemmigt i begge Ting, var motiveret med, at de Hensyn, der har været bestemmende for at aabne Haandværkere og Handlende i Landkommunerne Adgang til Betalingshenstand i det Omfang, som hjemles ved fornævnte Lov af 16. Juni 1932, ogsaa taler for at aabne Adgang til Betalingshenstand i tilsvarende Omfang for Haandværkere og Handlende i Købstæderne, naar disses økonomiske Forhold kan siges at være forringede paa Grund af den herskende Landbrugskrise.

En Bestemmelse af lignende Indhold var optaget som § 8, Stk. 2, i Landstingets Affattelse af Lovforslaget om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugsejendomme m. fl.

79. Færdselslov. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 3537—C. Sp. 621, 1937 og 1971].

Fremsat i *Folketinget* $11/11$ (F. Sp. 1409). 1. Beh. 18 og $19/11$. (F. Sp. 1549, jfr. 1586). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen, Knud Hansen, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Form.], F. K. Madsen [Skr.], J. P. Jensen, M. F. Mortensen, Steen, Rager, Hedelund, Kr. Kristensen, Elgaard, Himmelstrup, Vagn Bro, Ulrich og Fibiger). Betænkning (B. Sp.

1041) afgiven $\frac{8}{3}$. (Ordfører N. P. Nielsen). 2. Beh. $\frac{10}{3}$ (F. Sp. 3910). 3. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 4006). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{17}{3}$ (L. Sp. 1385). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, P. Christensen, Gunnar Føg-Petersen, Godskesen, A. P. Hansen, H. P. Jensen, Jensen-Stevns, Laurits Knudsen, Laursen [Sokr.], Carl F. Madsen, Rs. Nielsen, Ch. Petersen, Rasmussen [Flemløse] [Form.], Stenshalle og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 2321) afgiven $\frac{31}{3}$. (Ordfører: Rasmussen [Flemløse]). 2. Beh. $\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1722). 3. Beh. $\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1735). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2333) afgiven $\frac{1}{4}$. Eneste Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4914). *Loven stadfæstet 14. April 1932*. (Lov-Tid. Nr. 129).

Forslag til Loven fremsattes samtidig med nedennævnte Forslag til Lov om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 144 af 1. Juli 1927 om Motorkøretøjer, væsentlig svarende til et Udkast, udarbejdet af et i 1927 af Justitsministeriet nedsat Udvalg, der skulde overveje, hvilke Foranstaltninger der vil kunne træffes ad administrativ Vej, eventuelt ad Lovgivningsvejen, til Betyggelse af Færdselssikkerheden.

Den vedtagne Lov indeholder paa en Række Punkter — ved Siden af en nærmere Udformning af de i den hidtil gældende Færdselslov (Aarvog 1922/23 Side 221) fastsatte Regler — en *Skærpelse af Færdselsreglerne*, navnlig derved, at flere af *Motorlovens Bestemmelser* (jfr. nedenfor bl. a. §§ 9, 10, 11, 18 og 20) ved deres Optagelse i Færdselsloven nu faar *Gyldighed for al »Kørsel«*, hvorved i Loven ogsaa forstaas Cykelkørsel, Kørsel med Trækvogne og Ridning. Endvidere findes skærpede Færdselsbestemmelser for *Fodgængere* og for *Lytteføring*, ligesom en Række Bestemmelser, der tidligere kun fandtes i *forskellige Politivedtægter*, nu har fundet Optagelse i Loven. Den gældende Lovs Hovedprincipper er dog opretholdt.

Loven, der nu er inddelt i forskellige Kapitler, adskiller sig fra Færdselsloven af 1. Måj 1923 væsentligt paa følgende Punkter:

Kapitel I. Almindelige Bestemmelser.

§ 1, der i øvrigt svarer til den gældende Lovs § 1, fastsætter nu *»Lygtetændingstiden«* til Tiden fra $\frac{1}{2}$ Time efter Solens Nedgang til $\frac{1}{2}$ Time før dens Opgang. Udover den Ændring, der herved gøres for selve Lygtetændingstiden, der før var $\frac{3}{4}$ Time henholdsvis før og efter Solens Opgang og

Nedgang, medfører denne Bestemmelse — derved, at ogsaa Cykler, Hestekøretøjer og Trækvogne henføres under den (jfr. Lovens §§ 21 og 25) —, at der nu for hele Aøret *indføres almindelig Lygtetvang for al Kørsel* (tidligere fandtes saadan kun for Motorkøretøjer og Motocykler, medens Lygteføring for Cykler og Hestekøretøjer — bortset fra lokale Politivedtægter — alene var paabudt i Tidsrummet fra 1. August til 15. Maj, og Trækvogne var ganske undtaget). Ogsaa henstillede Køretøjer og henlagte Genstande (§ 31), Vejafspærringer (§ 32) samt Bomme og Led (§ 36), jfr. det følgende, omfattes nu af den ved nærværende Bestemmelse foreskrevne almindelige »Lygtetændingstid«. — Endvidere giver § 1 særlige Definitioner af, hvad der forstaas ved »*Færdselsbanen*«, nemlig hele den Del af en Gade, Vej eller Plads, der er beregnet til Færdsel for kørende, ridende, cyklende eller gaaende, og ved »*Kørebanelen*«, nemlig den for kørende befæstede Del af Færdselsbanen.

§ 2 opretholder den i den tidligere Lovs § 2 givne *Hovedbestemmelse*, hvorefter enhver paa Gader, Veje og Pladser er pligtig at udvise Agtpaagivenhed og *optræde hensynsfuldt* overfor andre samt ufortøvet at efterkomme de Anvisninger, der ved Ord, Tegn eller Opslag gives af Politiet. Hertil er føjet, at Justitsministeren kan fastsætte et *Mærke*, som kun maa bæres af Personer, der *mangler Synet eller Hørelsen* eller har særlig svagt Syn eller Hørelse. Overfor Personer, der bærer saadant Mærke, skal der udvises særlig Agtpaagivenhed og Hensynsfuldhed.

Ifølge § 3 kan *Politiet* give Bestemmelser til *stedlig Regulering af Færdselen*, hvor det skønnes nødvendigt. Dog kræves *vedkommende kommunale Myndigheds Samtykke* til Anvisning af Parkeringspladser og til Udfærdigelse af Bestemmelser, hvorved offentlig Færdsel paa en Gade, Vej eller Plads helt eller delvis forbydes, eller hvorved ensrettet Færdsel paabydes for alle eller visse Færdselsarter, medmindre den paagældende Foranstaltning er af midlertidig Karakter. I Tilfælde af Unighed mellem Politiet og de kommunale Myndigheder afgøres Spørgsmaalet af Justitsministeren. — Bestemmelser af ovennævnte Art skal, for saa vidt de ikke haandhæves ved Postering af Politiet, tilkendegives ved Opslag eller anden synlig Indretning paa Stedet eller paa anden

fyldestgørende Maade, efter Omstændighederne gennem Pressen.

§ 4 bestemmer, at der ikke maa anbringes *fritstaaende Reklametavler* indenfor en Afstand af 25 m fra Gader, Veje eller Pladser eller indenfor en Afstand af 200 m fra Færdselstavler. Reklametavler, der forinden Lovens Ikrafttræden er anbragt indenfor de nævnte Afstande, skal fjernes inden et Aar fra Ikrafttrædelsesdagen. Naar der senere opstilles Færdselstavler, skal de Reklametavler, som befinder sig indenfor en Afstand af 200 m fra disse, fjernes inden et Aar fra Opstillingsdagen. Politiet kan dog i begge Tilfælde forlange Reklametavlerne fjernet forinden. (Fra foranstaaende Bestemmelser undtages Reklametavler vedrørende en Næringsdrift eller Virksomhed, der udøves paa den Ejendom, paa hvilken Tavlen er anbragt).

Endvidere er i Paragraffen optaget Bestemmelserne i Motorlovens § 37 om Anbringelse af *Færdselstavler* og Fjernelse af Reklametavler, der har Lighed med disse, idet det om Reklametavler med Refleksglas eller andet refleksgivende Materiale yderligere bestemmes, at de ikke maa anbringes saaledes, at de kan tilbagekaste Lyset fra Lygterne paa Køretøjer, der færdes paa Vejene. — Endelig indeholder Loven et Forbud imod at flytte, forvanske eller beskadige Færdselstavler eller Færdselsindretninger.

Det fremsatte Lovforslag indskrænkede sig til Forbudet imod Reklametavler indenfor 200 m fra Færdselstavler, medens Forbudsbestemmelsen om 25 m fra Gader, Veje eller Pladser indsattes efter Indstilling af Folketingsudvalget undtagen de Konservative, der modsatte sig den, bl. a. fordi man ansaa Forbudet for et grundlovsstridigt Indgreb i Ejendomsretten.

Kapitel II. Fodgængere.

§§ 5—6 skærper Bestemmelserne i den gældende Lovs § 3, idet det bl. a. forbydes *Fodgængere at færdes langs ad Kørebanelen*, naar brugeligt Fortov findes og der er Plads paa dette, ligesom *Ophold paa Kørebanelen* skal gøres saa kort som muligt.

Et Mindretal (Ulrich) i Folketingsudvalget foreslog her indsat en Bestemmelse om, at Fodgængere, der udenfor Byerne færdes langs ad Kørebaneler, skal gaa imod den øvrige

Færdsel og vige til venstre for denne. — Ændringsforslaget forkastedes med 71 Stemmer mod 12, idet saavel Ordføreren som Ministeren — skønt de udtalte en vis Sympati for samme — ikke ansaa Tidspunktet for inde til Lovfæstelse af en saadan Regel.

I § 7 er optaget et Forbud (hentet fra Politivedtægter) mod at føre Cykler, Byrder og andre Genstande med sig paa Fortov og Gangsti, naar det kan være til Hinder for Færdselen eller til Ulempe for de forbipasserende, samt en Regel om, at sluttede Optog skal holde sig paa Kørebanen i dennes højre Halvdel, saafremt de vilde være til væsentlig Ulempe paa Fortovet.

Kapitel III. Kørende, cyklende og ridende.

§ 8 opretholder Paabudet i Færdselslovens § 5, 1. Punktum, om *Kørsel i Kørebanens højre Side*, bortset fra Forbikørsel bagfra og Tilkørsel til Ejendom. Dog er det — tilføjes det — paa Gader og Veje med *ensrettet Færdsel* tilladt at benytte *venstre Side* af Gaden eller Vejen, men kun i det Omfang, hvori Færdselsforholdene kræver det. I bymæssig Trafik skal *Køretøjer med langsommere Fart* holde *saa langt til højre som muligt* for at give Plads for hurtigere kørende. Den yderste *farbare Meter* af Færdselsbanen skal saa vidt muligt overlades Cyklister og Fodgængere.

Ved § 9, der erstatter Færdselslovens § 4, udvides Forskriften i Motorlovens § 29, Stk. 2, om de *Tilfælde, hvor særlig Forsigtighed* skal iagttages, til fremtidig at gælde ikke blot Motorkøretøjer, men alle kørende, ridende og cyklende. Det udtales udtrykkeligt, at særlig Forsigtighed ogsaa skal udvises ved Passering af Fodgængerfelter, samt naar et holdende Køretøj ved Igangsætning foretager et Udsving. *Vendinger* skal ske *til venstre*, og Vending og Baglænskørsel maa kun ske, naar det ikke er til Ulempe for den øvrige Færdsel, og under Iagttagelse af særlig Forsigtighed.

Et Mindretal i Folketingsudvalget (Knud Hansen, Himelstrup og F. K. Madsen) foreslog i Stedet for den særlige Forsigtighedsregel ved *Kørsel forbi Sporvogne* følgende nye Bestemmelse indsat:

Ved Sporvejsstoppesteder, hvor der ikke er Refuger for Fodgængere, skal Automobiler, Hestekøretøjer, Motorcykler og Cykler *standse* 1 Meter bagved Sporvognen. Ingen

maa køre frem, før Passagererne er kommet fra og til Sporvognen. Det er forbudt Motorcyklister og Cyklister at køre frem mellem de holdende Vogne.

Ændringsforslaget vedtoges — skønt det fraraadedes saavel af Ministeren som bl. a. af Ordføreren — med 45 Stemmer mod 38. Bestemmelsen udgik dog i Landstinget efter Indstilling af hele Udvalget.

§ 10 sammenfatter — til Dels udvider til alle kørende — de hidtil gældende Regler (Færdselslovens § 6, Stk. 1 og 2, Motorlovens § 27, Stk. 3, og visse Politivedtægter) om *Forbikørsel*, der bagfra stadig kun er tilladt, naar Vejbanen er fri. Eksempelvis anføres nu, at Forbikørsel ikke maa finde Sted i uoverskuelige Kurver eller ved Bakketoppe; yderligere er det fastslaaet, at efter Forbikørselen maa den forbikørende ikke dreje til højre, før han er naaet saa langt frem foran det andet Køretøj, at dette ikke udsættes for Fare; og medfører Forbikørsel, at den forbikørende kommer over i venstre Halvdel af Kørebanen, skal han udvise særlig Forsigtighed. (Det tidligere Forbud mod Forbikørsel paa Broer er bortfaldet).

§ 11 omhandler *Vigepligten* (tidligere Forkørselsretten) og bestemmer følgende:

For at undgaa Sammenstød mellem kørende, der færdes saaledes, at deres Veje skærer hinanden, har den, som har den anden paa sin højre Side, Vigepligt. Denne Bestemmelse fritager ikke den fra højre kommende for at vise Forsigtighed. Navnlig skal Forsigtighed vises ved Kørsel fra en mindre befærdet til en mere befærdet Gade eller Vej, og Hastigheden skal, saafremt der ikke er fri Udsigt til begge Sider, nedsættes saa meget, at Standsning om fornødent kan ske, inden Køretøjet naar ind paa den tværgaaende Gades eller Vejs Kørebane. Den, der kører ud fra Ejendom eller Grundstykke, har Vigepligt i Forhold til Færdselen fra begge Sider.

Den første Bestemmelse, der i dansk Lovgivning indførtes i saa Henseende, var Færdselslovens § 6, 3. Stykke, der fastslog *Højreforkørselsretten*. Denne er nu omdannet til *Vigepligt*, idet man ved dette Udtryk har villet betone, at ingen af Parterne har saadanne Rettigheder, at Agtpaagivenhed kan undlades. — Fra Motorlovens § 29, Stk. 2, er hentet Regelen i 3. Punktum, der saaledes udvides til alle kørende,

hvorhos yderligere er tilføjet Bestemmelsen om den paa-budte eventuelle *Standning* og om Vigepligt ved Udkørsel fra Ejendom eller Grundstykke. — En oprindelig foreslaaet Bestemmelse, der overlod til Justitsministeren, for saa vidt angaar bestemte Hovedfærdselsaarer, at fastsætte, at den, der fra en Sidegade eller -vej kører ind paa eller over Hovedfærdselsaaren, skulde have Vigepligt for Færdselen paa Hovedfærdselsaaren, hvilket skulde tilkendegives ved Opslag, udgik efter Indstilling af Folketingsudvalget, undtagen Rager. Sidstnævnte foreslog Vigepligt overfor den fra *venstre* kommende i Stedet for den fra højre kommende. Ændringsforslaget blev imidlertid forkastet, og det samme blev et af et andet Mindretal (Venstre og Konservative) stillet Forslag om, at ogsaa Sporvogne overfor Sporvogne skulde respektere den almindelige Vigepligtsregel.

Endvidere giver § 11 efter Forbillede fra Politivedtægter *særlig Forkørselsret* til Sporvogne, Brandvæsenets og Politiets Udrykningsvogne, Ambulancer m. fl.

Medens § 12 ganske svarer til gældende Lovs § 7 (Bue ved Sving), giver § 13 en udførligere Udformning af de i Færdselslovens § 8 indeholdte *Tegngivningsregler*. Ny er Regelen om, at Tegngivning ved *Pisk* ikke er fyldestgørende, ligesom det udtrykkelig paabydes, at nær et holdende Køretøj ved *Igang sætning* foretager et Udsving, skal der gives Tegn som for Ændring af Færdselsretning, og forinden Færdselsretning skiftes, skal vedkommende saa vidt muligt overtyde sig om, at dette kan ske uden Fare for den øvrige Færdsel.

§ 14 svarer til tidligere Lovs § 8, 2. Stk. — Ordet »Processioner« er dog erstattet af Ordene »sluttede Optog«. Ifølge § 15 er det forbudt uvedkommende at følge nærmere end 100 m efter Brandvæsenets Køretøjer under Udrykning til Brand eller at køre saa nær til Brandstedet, at Kørsel til eller fra Stedet derved hemmes.

Forskrifterne i § 16 (om *Tilstækning* af andre vejfarende og af Husfaçader) svarer i det væsentlige til Færdselslovens § 20. Derimod indeholder § 17 nye Regler, hentede fra Politivedtægter, om *særlige Advarselssignaler* for Kaner, Slæder og Hestekøretøjer med Gummiringe.

§ 18 indfører nu almindelige Bestemmelser om *Vognes Indretning og Læsning*. Den i Motorlovens § 4, 1. Stk., fastsatte *Maksimumsbredde*, 230 cm, udvides til alle Vogne (med

og uden Læs) — for Vogne med løst læsset Hø eller Halm dog 330 cm. Justitsministeren kan efter Forhandling med Ministeren for offentlige Arbejder dispensere fra 230 cm-Grænsen, men der skal da med saadanne Vogne køres med særlig Forsigtighed. Det samme gælder Lastvogne, naar de færdes paa smalle Biveje. Endvidere indeholder Paragraffen en Række Bestemmelser, hentede fra Politivedtægter, om forsvarlig *Læsning, Seletøj, Genstande, der rager bagud* m. v., hvorhos det særlig bestemmes, at Justitsministeren kan fastsætte Bestemmelser om Transport af Genstande, der frembyder en særlig Fare for den offentlige Sikkerhed, saasom *Brintflasker og Syreballoner*.

Den ved den gamle Lovs § 10 givne Bemyndigelse for Politiet til at tillade *Udholdenhedsløb for Motorkøretøjer er udgaaet*, medens *Cyklevæddeløb* stadig ifølge § 19 kan finde Sted med Politiets Tilladelse, der dog skal betinges af, at der ikke køres paa Cyklesti, og at Start og Opløb foregaar uden Ulempe for den øvrige Færdsel.

Det i Motorlovens § 32 indeholdte Paabud om, at den *paagældende ved Færdselsuheld straks skal standse*, hjælpe de vedkommende og eventuelt opgive Navn og Bopæl, udvides nu — ved § 20 — til alle kørende, ligesom det yderligere bestemmes, at gaar Færdselsuheldet ud over Personer, Køretøjer, Heste, Kreaturer eller Hunde, og er der ingen Person, som er i Stand til at affordre den paagældende Navn og Bopæl, skal han inden 12 Timer *gøre Anmeldelse til Politiet om Uheldet*.

Ifølge § 21, der afløser den tidligere § 12, skal i Lygte-tændingstiden — jfr. det foran under § 1 bemærkede — *alle Hestekøretøjer* samt saadanne ved Maskinkraft drevne Køretøjer, som ikke benytter Skinner, og som ikke omfattes af Lov om Motorkøretøjer, under Færdsel paa Gade, Vej eller Plads være forsynede med dels 2 *klart lysende Lygter*, dels en klart lysende *Baglygte med rødt Lys*, anbragte og indrettede paa særlig angiven Maade. — *Trækvogne* skal, naar de i Lygtetændingstiden anvendes til Kørsel paa Steder, hvor der ikke er Gadebelysning, paa venstre Side føre een klart lysende Lygte med hvidt Lys, der er synligt paa Afstand saavel forfra som fra Siderne og bagfra. (Foranstaaende Bestemmelser gælder ikke for Kørsel mellem Mark og Avlsgaard). — Endelig

skal i Lygtetændingstiden Genstande, der rager mere end en Armlængde ud over Vognens Bagende, være afmærket med en særlig Lygte, der viser rødt Lys bagud.

§§ 22—26 indeholder en Række Bestemmelser vedrørende *Cyklister*, Bestemmelser, der væsentlig svarer til de hidtil gældende (jfr. Færdselslovens §§ 15—18). Der er dog foretaget enkelte formelle Forandringer, ligesom der er optaget nogle nye Bestemmelser, hentede fra forskellige Politivedtægter. Saaledes *forbydes Cykling over Fortov* eller Gangsti, og *Cyklister maa ikke hage sig fast* i andre Køretøjer. Det er ogsaa forbudt paa Cykle at medføre Genstande, der er til Ulempe for den øvrige Færdsel, og Justitsministeren kan fastsætte største *Længde, Bredde og Vægt* for *Genstande*, der maa *medføres* paa Cykle. Om Lygtetændingstiden se under § 1 (Lygte hele Aaret).

Kapitel IV. Husdyr.

§ 27 udvider Bestemmelsen i Færdselslovens § 5, 1. Stk., sidste Punktum, idet det nu yderligere foreskrives, at Heste og Kreaturer, dog med Undtagelse af Dyr, der følger Moderen, ikke maa færdes paa Gade, Vej eller Plads uden Bevogtning. Drives eller trækkes de, skal de føres af et passende Antal egnede Personer og paa en saadan Maade, at de er til mindst mulig Ulempe for den øvrige Færdsel. De maa ikke føres paa Fortov, Gangsti eller Cyklesti. — Husdyr maa ikke tøjres saaledes, at de kan naa ind paa Færdselsbanen.

Kapitel V. Forebyggelse af Hindringer, Farer og Ulemper for Færdselen.

Bestemmelsen i den tidligere Lovs § 14 er (ved § 28) blevet skærpet og har faaet følgende Ordlyd: *Heste* maa ikke betros til og ej heller køres, rides eller *føres* af nogen, der paa Grund af *Nydelse af Spiritus* er ude af Stand til at styre dem. — Som en helt ny Bestemmelse er dernæst indsat, at det er *forbudt at køre paa Cykle*, naar vedkommende paa Grund af *Nydelse af Spiritus* ikke er i Stand til at gøre det paa betryggende Maade.

Angaaende *Standsnings* og *Henstilling* af *Køretøjer paa Veje og Gader* (§§ 29—31) bestemmes nu følgende:

Ved Siden af en ny særlig Sikkerhedsregel angaaende holdende, forspændte Vogne — ogsaa i Porte, Gaarde etc. med aaben Udkørsel — udformes den tidligere Lovs § 11 saaledes, at naar et Køretøj standser af andre Grunde end tilfældigt Ophold i Færdselen, skal det stilles saa nær ved Gadens eller Vejens Yderkant, som det er muligt uden Ulempe for den gaaende Færdsel. — Ellers er det — som tidligere fastsat — helt forbudt at henstille Køretøjer, naar det er til *væsentlig Ulempe for Færdselen*, i hvilken Henseende der nu tilføjes som Eksempler: i Vejsving og (som Regel) ved Sporvognsstoppesteder eller saa nær ved Hjørner, at de er til Ulempe for Kørselen omkring disse. Som et nyt særligt Paabud er tilføjet, at naar et Køretøj holder paa den ene Side af Kørebanen, maa et andet Køretøj *ikke standse paa den modsatte Side*, medmindre der er saa megen Plads, at en Vogn uden Vanskelighed kan passere imellem dem.

Udenfor Parkeringspladser maa Køretøjer kun henstilles *ganske kort Tid* paa Gade, Vej eller Plads, *medmindre det er udelukket, at det kan være til Ulempe for Færdselen* paa det paagældende Sted. Politiet kan helt forbyde Henstillingen af Køretøjer paa bestemte Steder.

Ved den sidste Bestemmelse tilsigter Loven at fastslaa, at det er tilladt at henstille Køretøjer *ganske kort Tid*, selv om det er eller kan være *til nogen* — men ikke *væsentlig* — *Ulempe* for Færdselen, men udover en ganske kort Tid kun, naar det er *udelukket, at det kan være til Ulempe for Færdselen*.

Endvidere indeholder § 31 Regler angaaende Henstillingen paa Gade, Vej eller Plads af Køretøjer, der er i Brug til Vejarbejde, og om Henlæggelse af andre Genstande samt om disses Afmærkning i Lygtetændingstiden (jfr. foran under § 1).

I § 32 er nu indsat Bestemmelser, hentede fra Politivedtægter, om Afmærkning i Lygtetændingstiden, naar der foretages *Vejarbejder*, ligesom det paabydes, at under *midlertidig Forlægning af Færdselen* paa Grund af Vejarbejder skal der ved Opslag gives tydelig Anvisning af den Rute, til hvilken Færdselen henvises, og denne skal saavel om Dagen som om Natten afmærkes saaledes, at Fejlkørsel kan undgaas.

I øvrigt bør — udtales det i § 33 — Foranstaltninger ved Gader, Veje eller Pladser, som kan indvirke varigt paa Færdselsforholdene, ske efter *Samraad med Politiet*, hvorhos Loven giver nærmere Regler om Fatsættelse af Betingelser for Anlæg og Benyttelse af forskellige *Spor* over eller paa offentlige Veje.

Angaaende *Træer og levende Hegn* m. v. paa eller ved Gade, Vej eller Plads opretholder Loven (§ 34) Reglerne i Færdselslovens § 21 og giver Politiet Adgang til at lade Studsning eller Fjernelse ske paa de forsømmeliges Regning. Yderligere bestemmes, at Plakatsøjler, Skilte, Reklameindretninger, Skure, Boder og lignende Genstande maa paa Gade, Vej eller Plads ikke anbringes saaledes, at de er til Ulempe for Færdselen eller hindrer Udsynet for vejfarende, ligesom Politiet kan forbyde, at Markiser, Skilte o. l. rager saa langt ud fra Husene, at de er til Ulempe for Færdselen paa Kørebanen.

Endelig indeholder Afsnittet Bestemmelser (i §§ 35—37), hentede fra Politivedtægter, bl. a. om *Forbud mod Henkastning* af visse Genstande (Hestebrodder, Søm, Glasskaar, Roer o. lign.) paa Gade, Vej eller Plads, om særlige Forsigtighedsreglers Iagttagelse ved *Skærveslagning*, om Belysning i Lygtetændingstiden af *Bomme og Led* ved private Veje samt forskellige Forbud (mod Børns Hagen sig fast i Køretøjer, Glide- eller Kælkebaner, Leg og Spil paa Gader og Veje m. m.). Det paalægges *Skolerne* efter *Samraad med Politiet* at træffe fornødne Foranstaltninger til at beskytte Børnene mod Farerne fra den kørende Færdsel ud for Skolen, saasom ved Opstilling af Færdselstavler, Bomme ud for Udgangene eller lignende.

Kapitel VI. Straf.

§ 38 indeholder Bestemmelser, væsentlig svarende til de hidtil gældende; dog er Maksimumsbøderegelen i Overensstemmelse med Lov om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov udgaaet, ligesom Bøderne, der udenfor København-Frederiksberg tidligere tilfaldt Politikassen, nu kun tilfalder denne *med Halvdelen*, medens den anden Halvdel tilfalder den paa-gældende Købstads eller Amtskommunes Kasse.

Kapitel VII. Slutningsbestemmelser.

§ 39 undtager — ligesom den tidligere Lovs § 23 — til en vis Grad *Troppeafdelinger* fra Lovens Bestemmelser. Ifølge § 40 træder Loven i Kraft den 1. Juli 1932, fra hvilket Tidspunkt ophæves bl. a. Lov om Færdsel af 1. Maj 1923 samt forskellige af Motorlovens Bestemmelser.

Under Behandlingen af Loven, der vedtoges enstemmigt i begge Ting, viste det sig, at der var meget divergerende Anskuelser om adskillige Enkeltheder, hvilket ogsaa gav sig Udtryk i *Folketingsudvalgets Betænkning*, hvor forskellige Mindretal udtrykker Særstandpunkter. Om flere af de af disse Mindretal stillede Ændringsforslag henvises til det ovenfor ved de forskellige Paragraffer bemærkede. I *Landstinget* enedes Udvalget dog om en fælles Indstilling med faa Ændringsforslag, hvis væsentligste Resultat blev en Tilbageføring af Lovforslagets § 9 til den Skikkelse, hvori den oprindelig blev foreslaaet af Justitsministeren.

80. Lov om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 144 af 1. Juli 1927 om Motorkøretøjer. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 3669—C. Sp. 641, 1957 og 1971].¹

Fremsat i *Folketinget* ¹¹/₁₁ (F. Sp. 1409). 1. Beh. ¹⁸ og ¹⁹/₁₁ (F. Sp. 1549, jfr. 1586). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Færdselslov (foran Nr. 79). Betænkning (B. Sp. 1041) afgiven ⁸/₃. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. ¹⁰/₃ (F. Sp. 3910). 3. Beh. ¹²/₃ (F. Sp. 4006). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁷/₃ (L. Sp. 1408, jfr. 1385). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Færdselslov (foran Nr. 79). Betænkning (B. Sp. 2321) afgiven ³¹/₃. (Ordfører: Rasmussen [Flemløse]). 2. Beh. ¹/₄ (L. Sp. 1724). 3. Beh. ¹/₄ (L. Sp. 1735). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2333) afgiven ¹/₄. Eneste Beh. ²/₄ (F. Sp. 4916). *Loven stadfæstet 14. April 1932.* (Lov-Tid. Nr. 130).

Forslag til Loven fremsattes samtidig med ovennævnte Forslag til Færdselslov, men man tilsigtede ikke med dette som med Færdselsloven en almindelig Revision af de gældende Regler. Loven indeholder dog nye vigtige Bestemmelser

i skærpene Retning, saaledes navnlig om spirituspaavirkede Personers Føring af Motorkøretøj og om Personer, der paa Grund af Overanstrengelse eller af andre Grunde er uskikkede til at føre Motorkøretøj, ligesom der gives nye Hastighedsbestemmelser. Ved Siden af disse Bestemmelser, der væsentlig udformedes af det nedsatte Folketingsudvalg, foretoges tillige en Ændring af Loven paa Punkter, hvor dens Regler har vist sig uheldige eller ufyldstgørende, samt enkelte Ændringer, der tilsigter at bringe Loven i Overensstemmelse med Færdselsloven, Lovgivningen om Afgift af Motorkøretøjer og den internationale Automobilkonvention.

De væsentlige Ændringer, der saaledes finder Sted i Loven af 1. Juli 1927, er følgende:

I Lovens § 8, Stk. 4, gives nu de samme Regler for *Indstilling af Motorcyklers Lygter*, som tidligere kun gjaldt for Indstilling af Motorkøretøjers Lygter, ligesom der indføres *obligatorisk Baglygte* (tidligere kun »Katteøj«) *paa Motorcykler*, dog først fra 1. Juli 1933 for de før Lovens Ikrafttræden indregistrerede Motorcykler.

De i Lovens § 22 indeholdte detaillerede Regler om *Øvelseskørsel* med Motorvogne opretholdes med den Ændring, at der fastsættes *25 Aar som Aldersgrænse for Kørelærere*, og med Hensyn til *Øvelseskørsel med Motorcykler*, hvorom der ikke tidligere fandtes nærmere Bestemmelser, fastsættes det nu, at denne kun maa finde Sted under Vejledning og Overvaagen af en Person, som er fyldt 25 Aar og har Førerbevis og mindst 1 Aars praktisk Øvelse i Kørsel med Motorcykle. Denne Person har Ansvar for, at Øvelseskørselen foregaar paa saadanne Steder og paa en saadan Maade, at det efter Elevens Uddannelsestrin maa antages at kunne ske uden Fare for den øvrige Færdsel. — Justitsministeren kan dog tillade Afgivelser fra ovennævnte Aldersgrænser, for saa vidt angaar Personer, som inden den 1. Juli 1932 har givet Undervisning i Kørefærdighed.

Lovens § 24 — om *spirituspaavirkede og overanstrengte Motorførere* — har faaet følgende Affattelse:

Stk. 1. Et Motorkøretøj maa *ikke føres eller forsøges ført af nogen, der paa Grund af Nydelse af Spiritus ikke er i Stand til at gøre det paa betryggende Maade*. Er der Grund til at antage, at en Person har overtraadt denne Bestemmelse, kan Politiet fremstille ham for en Læge til Undersøgelse. Justits-

ministeren kan give nærmere Regler om Lægeundersøgelsen. Det er forbudt at overlade Føringer af et Motorkøretøj til en Person, der er paavirket af Spiritus som foran nævnt. (Om de skærpede Straffebestemmelser for Forseelser ifølge dette Stykkes første og sidste Punktum se nedenfor det vedrørende § 41 bemærkede samt § 42: Frakendelse af Kørekort).

Stk. 2. Naar en Person, der paa et offentligt Beværtningssted har nydt Spiritus, og om hvem *Værten eller hans Stedfortræder* ved eller har Føje til at antage, at han er Fører af et Motorkøretøj, paa Grund af Spiritusnydelsen ikke er i Stand til at føre saadant paa betryggende Maade, skal Værten eller Stedfortræderen gøre sit, eventuelt ved Tilkaldelse af Politiet, til at hindre, at han i denne Tilstand fører eller forsøger at føre Motorkøretøj.

Stk. 3. Et Motorkøretøj maa *ikke føres eller forsøges ført af nogen, der paa Grund af Overanstrengelse, Mangel paa Søvn, forudgaaende Nydelse af Spiritus eller af hidsende eller bedøvende Midler eller af lignende Aarsager* befinder sig i en saadan Trætheds- eller Sløvhedstilstand, at han er ude af Stand til at føre Motorkøretøj paa betryggende Maade. At en Person i en saadan Tilstand med Motorkøretøjet har befordret Personer i erhvervsmæssigt Øjemed, betragtes som en skærpende Omstændighed. Har paagældendes Arbejdsgiver Medansvar for, at han har ført Motorkøretøj i saadan Tilstand, straffes tillige Arbejdsgiveren.

I den af Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov om Foranstaltninger til Ædruelighedens Fremme under 25. April 1931 afgivne Beretning (Tillæg B. 1930—31, Spalte 3177) udtales det, at der i Udvalget havde været Enighed om, at Mindstestrafen for at føre Motorkøretøj i beruset Tilstand burde være betydelig strengere, end den er i Øjeblikket, og at Udvalget forventede, at Justitsministeren i den kommende Rigsdagssamling vilde stille Forslag herom. Justitsministeriet havde i den Anledning anmodet det af Ministeriet nedsatte Færdselsudvalg om at behandle dette Spørgsmaal, ligesom man allerede tidligere havde anmodet Færdselsudvalget om at overveje, hvilke Foranstaltninger der kan træffes for at modvirke, at Motorkøretøjer føres af Personer, der paa Grund af Træthed ikke kan føre Køretøjet tilstrækkelig sikkert. Færdselsudvalget, som havde suppleret sig med forskellige særlig sagkyndige paa dette Omraade, fremkom derefter med en udførlig Betænkning,

hvis Forslag væsentligt fulgtes af Ministeren i det fremsatte Lovforslag. Disse undergik dog i Folketingsudvalget visse Ændringer i skærpene Retning. Om Bestemmelsernes Forhold til Loven af 1927 og om de Ændringer, der vedtoges i Rigsdagen, bemærkes følgende:

§ 24, Stykke 1: Den tidligere *Sondring mellem »berusede» og »paavirkede»* er bortfaldet og erstattet af ovenstaaende, ligesom *Forsøg* nu ogsaa rammes af Bestemmelsen. I øvrigt er ogsaa Lovfæstelsen af de øvrige Bestemmelser i Stykket ny. — I Folketingsudvalgets Betænkning, hvor Bestemmelsen fik sin endelige Affattelse, udtales bl. a., at der indenfor Udvalget havde været fuldstændig Enighed om, at det ikke bør taales, at spirituspaavirkede Personer fører Motor-køretøj, men det havde været vanskeligt at opnaa Enighed om, hvorledes dette bør formuleres paa den for Lovens Haandhævelse bedst mulige Maade.

§ 24, Stykke 2, skærper den tidligere Forskrift derved, at *Værtens Stedfortræder* inddrages under samme. — Et Mindretal i Udvalget (Fibiger) foreslog Bestemmelsen yderligere skærpet (forkastet med 63 Stemmer mod 12, medens 12 undlod at stemme). I øvrigt udtales det i Betænkningen, at der i Udvalget havde været fremsat Ændringsforslag, sigtende til, at Beværtere (eller Stedfortrædere for disse), der tilsidesætter Bestemmelsen, i Gentagelsestilfælde kan frakendes Beværterbevilling. Justitsministeren havde under Samraad erklæret, at han kunde tiltræde en saadan Bestemmelse, men at denne hørte hjemme i Beværterloven og burde optages dér.

§ 24, Stk. 3. Denne Regel er ganske ny. — I det forelagte Lovforslag fandtes derhos en Bestemmelse, hvorefter Justitsministeren, naar han fandt det fornødent af Hensyn til Færdselssikkerheden, kunde fastsætte *Begrænsninger i Arbejdstiden* for visse Motorførere. Dette Forslag fik imidlertid — efter Indstilling af Socialdemokrater og Radikale i Folketingsudvalget — følgende Affattelse, der vedtoges med 49 St. mod 40: Ved Politivedtægt kan der af Hensyn til Færdselssikkerheden fastsættes Begrænsninger i Arbejdstiden for Førere af Vare- og Lastmotorkøretøjer og af Motorkøretøjer, der erhvervs-mæssig benyttes til Befordring af Personer. Saadanne Begrænsninger kan ogsaa fastsættes for enkelte Arter af den nævnte Kørsel. Endvidere kan Justitsministeren efter Forhandling med de paagældende Byraad og Amtsråd fastsætte saadanne Arbejdstidsbegrænsninger som gældende for større Omraader end en Købstad eller Amtsråds-kreds. — Bestemmelsen udstemtes dog i Landstinget (med 36 Stemmer mod 29) efter Indstilling af det nedsatte Udvalgs Flertal (Venstre og Konservative).

I § 27 — om *Hastighedsgrænserne* — er bl. a. sket følgende Ændringer:

Stk. 1 har faaet følgende Affattelse:

Kørehastigheden afpasses efter Færdsels- og Vejforhold samt Motorkøretøjets Beskaffenhed, men maa i øvrigt aldrig overstige:

15 km i Timen for Traktorer og andre Motorvogne med massive Gummiringe, for Traktorer, der kører med Paahængsvogn, naar denne er forsynet med massive Gummiringe, og for Kørsel med havarerede Motorvogne og Motorvogne, der slæber et andet Motorkøretøj,

25 km i Timen for Traktorer, der kører med Paahængsvogn, naar begge Vogne er forsynede med Luftgummiringe,

30 km i Timen for Vare- og Lastmotorvogne, der er forsynede med Luftgummiringe, og hvis Vægt med fuld Last overstiger 4 000 kg, samt for Traktorer, der er forsynede med Luftgummiringe, og som kører uden Paahængsvogn,

40 km i Timen for alle Personmotorvogne, der er forsynede med Luftgummiringe, og som er indrettede til at befordre flere end 7 Personer, Føreren iberegnet, samt for Vare- og Lastmotorvogne, der er forsynede med Luftgummiringe, og hvis Vægt med fuld Last ikke overstiger 4 000 kg,

50 km i Timen for Vare- og Lastmotorvogne, der er forsynede med Luftgummiringe, og hvis Vægt med fuld Last ikke overstiger 3 000 kg,

60 km i Timen for Personmotorvogne, der er forsynede med Luftgummiringe, og som ikke er indrettede til at befordre flere end 7 Personer, Føreren iberegnet, samt for Motorcykler.

Endvidere er Maksimum for *Kørehastigheden* i de i Paragraffens 2. Stykke omhandlede Tilfælde (Byer, bymæssig Bebyggelse og Biveje) sat op fra 30 til 40 km i Timen, ligesom det — overensstemmende med den tidligere fulgte Praksis — i 3. Stykke bestemmes, at i Lygtetændingstiden maa der ikke køres hurtigere, end Vejbelysningen, derunder ogsaa Lyset fra Køretøjets egne Lygter, tillader.

Ved disse Bestemmelser *forhøjes de tilladte Hastigheder* med fra 5 til 10 km for de forskellige Arter af Motorkøretøjer, men Flertallet i Folketingsudvalget, der foreslog Forhøjelserne — bortset fra Forhøjelsen i Paragraffens 2. Stykke og enkelte Ændringer i 1. Stykke, navnlig *Kørehastigheden* for

Motorcykler, der indsattes i Landstinget —, var kun gaaet med til disse Forhøjelser, dels fordi den gældende Lovs Hastighedsbestemmelser meget tidt alligevel blev overtraadt, dels fordi Justitsministeren overfor Udvalget havde erklæret at ville tilkendegive Politimyndighederne, at disse Hastighedsbestemmelser strengt overholdes. I øvrigt ansaa man det for en Skærpelse, naar det i Paragraffens Begyndelse udtales, at »Kørehastigheden afpasses efter Færdsels- og Vejforhold samt Motorkøretøjets Beskaffenhed«, men »aldrig maa overstige« de nævnte Hastigheder.

I Folketinget stilledes dog forskellige vidtrækkende Ændringsforslag vedrørende Hastighedsbestemmelserne. — Et Mindretal i Udvalget (Knud Hansen) foreslog til Overholdelse af disse, at der efter nærmere angivne Regler skulde paasættes hvert Motorkøretøj en Regulator, som kunde mindske Benzintilførselen til Motoren, naar Motorkøretøjet kom over den tilladte Maksimumshastighed. — Et andet Mindretal (Himmelstrup og J. P. Jensen) modsatte sig Forhøjelsen af Maksimalhastigheden, da man mente, dette vilde medføre en betydelig formindsket Færdselssikkerhed. — Endelig kunde et Mindretal (F. K. Madsen og Rager) ikke gaa med til vedblivende i Loven at fastsætte Hastighedsgrænser, som det er almindelig bekendt ikke overholdes, og hvis Overholdelse heller ikke i Fremtiden vil kunne overvaages. Mindretallet mente, at der opnaas mere betryggende Forhold, naar Answeret for den til enhver Tid anvendte Hastighed lægges over paa Føreren, og henviste her til Erfaringerne fra de efterhaanden mange Lande, som har forladt Hastighedsbegrænsningen. Sidstnævnte Mindretal og Knud Hansen foreslog desuden, at Motorcykler, der er konstruerede saaledes, at de kan køre mere end 50 km i Timen, ikke skulde kunne indregistreres her i Landet. — De af Mindretallene stillede Ændringsforslag forkastedes alle.

Efter Lovens § 36 er nu indsat en ny Bestemmelse — som det oplystes i Folketingsudvalgets Betænkning af Hensyn til Færdselssikkerheden —, ifølge hvilken Justitsministeren kan fastsætte Bestemmelser om *Udlejning af Motorkøretøjer uden Fører* til Personbefordring. Det kan herunder fastsættes, at saavel Ansvarsforsikring som Kaskoforsikring (Vognforsikring) for Motorkøretøjer, der udlejes paa denne Maade, kun maa tegnes i Selskaber, der af Justitsministeren er anerkendt til at tegne saadan Forsikring.

Vedrørende den i Lovens § 39, Stk. 7, 1. Punktum, omhandlede *Regresregel, der tillægger Forsikringselskabet Regres mod Forsikringstageren, saafremt denne med Forsæt eller ved*

grov Uagtsomhed har forvoldt Skaden, bestemmes nu — ved en Tilføjelse til Lovens § 39 —, at det er forbudt at dække det nævnte Regreskrav ved Forsikring, men dernæst bestemmes yderligere — ved en Tilføjelse til Lovens § 40 —, at *Retten af egen Drift* sammen med Erstatningsspørgsmaalet skal paa-kende Spørgsmaalet, om Forsikringsselskabet efter Udredelse af Erstatning har Regres mod Forsikringstageren. Paa Grundlag af en Dom, der anerkender saadan Regres, kan der derefter foretages Eksekution hos Forsikringstageren for Regresbeløbet i det Omfang, hvori Forsikringsselskabet godtgør at have betalt den Forsikringstageren ved Dommen paalagte Erstatning, og de om Erstatningskravet givne Regler finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til Regreskravet.

Ovenstaaende Bestemmelse indsattes, fordi Gennemførelsen af Forsikringsselskabernes Regreskrav har vist sig at støde paa en Række Vanskeligheder. Kravet kan som Hovedregel ikke gøres gældende under selve Straffesagen, selv om Erstatningsspørgsmaalet i øvrigt afgøres under denne Sag, men Forsikringsselskabet maa anlægge en selvstændig civil Retssag mod Forsikringstageren, saa at Resultatet ofte er blevet, at Forsikringsselskabet, som tilmed nødigt viser sig ukulant overfor sine Kunder, paa Forhaand har opgivet et Regreskrav, der burde være gennemført.

Af Justitsministeren var oprindelig ogsaa foreslaaet at paalægge alle Motorejere en begrænset *Selvrisko* for den Skade, som Kørsel med deres Køretøj maatte paaføre andre. Dette Forslag udgik dog, da man i Folketingsudvalget mente, at det kun vilde faa Betydning overfor de mindre Skader og i særlig Grad ramme de smaa Erhvervsindehavere.

Straffebestemmelserne i Lovens § 41 er blevet betydelig skærpet. Maksimumsbødebestemmelsen (5 000 Kr.) ophæves (jfr. Lov af 15. April 1930 om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m. m. § 6), og medens for alle Forseelser tidligere den almindelige Straf var Bøde, og Straffen kun under skærpene Omstændigheder var Fængsel, fastsættes Fængselsstraf nu for en Række Tilfælde som det almindelige, og kun naar særlige formildende Omstændigheder foreligger, ikendes Bøde. Dette gælder saaledes Overtrædelser af § 24, Stk. 1, 1. Punktum (spirituspaavirkede Personer, jfr. foran) samt af den i samme Stykkes 4. Punktum indsatte nye Regel (Overladelse af Føring af Motorkøretøj til saadanne Personer). Endvidere

gælder det den, der fører Motorkøretøj til Trods for, at Retten til at være eller blive Fører er frakendt ham.

Af Bøderne, der før tilfaldt Statskassen, tilfalder nu Halvdelen denne, den anden Halvdel tilfalder den paagældende Købstads eller Amtskommunes Kasse (§ 41, Stk. 3).

Angaaende *Frakendelse af Førerretten*, hvilken Frakendelse nu som Hovedregel skal finde Sted overfor spirituspaavirkede Personer, bestemmes følgende i § 42, Stk. 1:

Har en Fører af et Motorkøretøj *paa Grund af Nydelse af Spiritus* ikke været i Stand til at føre Køretøjet paa betryggende Maade, skal Retten til at være eller, saafremt han ikke var berettiget til at føre Motorkøretøj, Retten til at blive Fører frakendes ham, enten for et bestemt Tidsrum, dog ikke under 6 Maaneder, eller for bestandig; under særlig formildende Omstændigheder kan Frakendelse undlades, saafremt paagældende ikke tidligere ved Dom er fundet skyldig i lignende Forhold eller overhovedet i grovere Overtrædelse af de ham som Fører paahvilende Forpligtelser. Saadan Frakendelse af Retten til at være eller blive Fører kan ogsaa ske, naar tiltalte har ført Motorkøretøj *paa særlig uforsvarlig Maade, eller* naar det i øvrigt efter Beskaffenheden af den paagældende Forseelse og under Hensyn til, hvad der i øvrigt foreligger oplyst om tiltaltes Forhold som Fører af Motorkøretøj, *findes betænkeligt af Hensyn til Færdselssikkerheden, at han fører Motorkøretøj.*

Endelig tilføjes — til § 42 — en Bestemmelse om, at en Person, der har dansk Indfødsret eller er bosat i den danske Stat, og som i fremmed Stat er straffet for et Forhold, der, bedømt efter nærværende Lov, vilde have medført Frakendelse af Førerretten, kan frakendes Førerretten under en offentlig i dette Øjemed anlagt Sag.

Loven træder i Kraft den 1. Juli 1932.

Udover de Punkter, hvor den gældende Motorlov ændres, blev forskellige andre Spørgsmaal fremdraget under Lovforslagets Behandling, bl. a. *Lygtespørgsmaalet*. Om dette udtales i Folketingsudvalgets Betænkning, at det havde været Genstand for en indgaaende Behandling. Man var ikke helt tilfreds med den nuværende Ordning, men man erkendte, at det er vanskeligt med de nuværende Lygteanordninger at ændre de nugældende Lovregler. Udvalget ønskede imidlertid

at udtale, »at det fra Administrationens Side maa tilstræbes, at der ikke paa dette Omraade vises Vilkaarlighed forstaaet paa den Maade, at en Motorfører kan faa Lygteindstilling godkendt i een Jurisdiktion og kasseret i den næste«. — Af et *Mindretal* i Udvalget (Fibiger, Rager og Ulrich) blev der stillet et Ændringsforslag gaaende ud paa at faa »Lygteføringen, det fundamentale for Hindring af Færdselsulykker om Natten, lagt om i det rette Spor, som maa være dette først og fremmest at faa Kørebanen tilstrækkeligt oplyst — og derefter hindre, at dette stærke Lys blænder«. Dette Problem er løst — udtalte Mindretallet — »Hvorfor da lægge sig hindrende i Vejen for at praktisere det?«. — Ændringsforslaget forkastedes med 59 Stemmer mod 21.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

81. Lov om Tillæg til Lov Nr. 101 af 17. Marts 1922 om Biografteatervæsenets Ordning, jfr. Lov Nr. 97 af 31. Marts 1930. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 2599—C. Sp. 9, 81].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{25}{9}$ (L. Sp. 14). 1. Beh. $\frac{29}{9}$ (L. Sp. 50). 2. Beh. $\frac{6}{10}$ (L. Sp. 63). 3. Beh. $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 106). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{29}{10}$ (F. Sp. 1286). 2. Beh. $\frac{4}{11}$ (F. Sp. 1295). 3. Beh. $\frac{6}{11}$ (F. Sp. 1397). *Loven stadfæstet 11. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 280).

Ved Lov af 31. Marts 1930, se Aarbog 1929—30, Side 239, bestemtes det, at Justitsministeren kan fastsætte, at Bevillinger, der meddeles eller fornyes i Tiden fra 1. Januar 1930 til 31. December 1931, vil være at udfærdige med Gyldighed for 1 Aar. Heri foretages nu ved nærværende Lov den Forandring, at Ministerens Bemyndigelse i saa Henseende udstrækkes til at gælde indtil 31. December 1933.

Under Behandlingen paa Rigsdagen af den ovennævnte Lov af 31. Marts 1930 var det en Forudsætning, at der blev nedsat en Kommission, der skulde tage hele Biografteatervæsenets Ordning under Overvejelse. En saadan Kommission blev nedsat af Justitsministeriet ved Skrivelse af 21. Oktober 1930, men den har ikke kunnet fuldende sine Overvejelser i den forløbne Tid, og Ministeren foreslog derfor at forlænge Lovens Gyldighed, da det er af Vigtighed, at der kan gives saadanne 1-aarige Bevillinger, for at der ikke skal være nogen Vanskelighed af Hensyn til de gamle Bevillinger ved Gennem-

førelsen af de administrative Bestemmelser, der maatte blive nødvendige efter de Beslutninger, som Lovgivningsmagten maatte tage angaaende en Nyordning af Biografteatervæsenet.

82. Lov om Tillæg til Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 om Ægteskabets Retsvirkninger. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2593—C. Sp. 13, 77].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 17). 1. Beh. $30/9$ (L. Sp. 58, jfr. 52). 2. Beh. $6/10$ (L. Sp. 64). 3. Beh. $8/10$ (L. Sp. 106). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/10$ (F. Sp. 1276, jfr. 1270). 2. Beh. $4/11$ (F. Sp. 1294). 3. Beh. $6/11$ (F. Sp. 1396). *Loven stadfæstet 11. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 284).

Loven, der slutter sig til den den 6. Februar 1931 indgaaede Konvention mellem de nordiske Stater, se Loven Nr. 83, gør følgende Tilføjelse til § 53 i Loven om Ægteskabets Retsvirkninger, nemlig som 3. Stykke:

»En Ægtepagt, som er oprettet i Medfør af Artikel 4 i den under 6. Februar 1931 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige afsluttede Konvention, skal, saafremt Parterne eller en af dem paa Oprettelsestiden er bosat her, for at være gyldig overfor Trediemand her i Landet være tinglyst her. Bosætter Ægtefællerne eller en af dem sig efter Ægtepagtens Oprettelse her i Landet, gælder om Indtrædelser af Tinglysningens Retsvirkning Regler svarende til de i 2. Stykke, 2. Pkt., fastsatte.«

Ifølge § 53 i Ægteskabsloven skal en Ægtepagt, som oprettes i Udlandet, tinglyses her for at faa Gyldighed mod Trediemand, saafremt Ægtemanden bosætter sig her i Landet, og den her foreliggende nye Bestemmelse slutter sig altsaa hertil.

83. Lov vedrørende internationalprivatretlige Bestemmelser mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om Ægteskab, Adoption og Værgemaal. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2539—C. Sp. 11, 77].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 14). 1. Beh. $30/9$ (L. Sp. 52). 2. Beh. $6/10$ (L. Sp. 63). 3. Beh. $8/10$ (L. Sp. 106). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/10$ (F. Sp. 1270). 2. Beh.

$\frac{4}{11}$ (F. Sp. 1293). 3. Beh. $\frac{6}{11}$ (F. Sp. 1396). *Loven stadfæstet 11. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 279).

Ved Loven bemyndiges Regeringen til ved kongelig Anordning at sætte i Kraft Bestemmelserne i den under 6. Februar 1931 indgaaede Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende international-privatretnlige Bestemmelser om Ægteskab, Adoption og Værgemaal.

Loven danner Slutstenen paa den fællesnordiske Revision af de familieretlige Love. Ved disse er i de nordiske Stater gennemført i Hovedsagen ensartede Regler, idet der kun paa enkelte Punkter findes Uoverensstemmelser af Betydning. I Konventionen gives nu Bestemmelser om, hvorledes disse Regler skal gennemføres, hvorledes der af Myndighederne og Domstolene skal forholdes, hvis f. Eks. en Nordmand eller Svensker ønsker at indgaa Ægteskab her i Landet eller vil skilles her eller adoptere her — eller hvis f. Eks. en herboende Finne er umyndig eller bliver umyndigerklæret. De samme Spørgsmaal kommer selvfølgelig ogsaa frem overfor Danske, der opholder sig i de andre nordiske Stater, og Konventionens Regler gælder ligeledes herfor.

De største Vanskeligheder under Udarbejdelsen af Konventionens Bestemmelser opstod ved, at Danmark og Norge fastholder det saakaldte Domicilprincip, det vil sige, at hvert Lands Myndigheder anvender sin egen Lovgivning paa alle i Landet bosatte Personer, selv om de er udenlandske Statsborgere. Finland og Sverige hylder derimod det saakaldte Nationalitetsprincip, hvorefter en fremmed Statsborgers Retsstilling i familie- og personretlig Henseende i Almindelighed skal bedømmes efter Loven i den Stat, hvor han er Statsborger.

Vanskelighederne er i Konventionen løst ved, at man enedes om i Hovedsagen at lægge et *Domicilprincip* til Grund, dog med enkelte Undtagelser.

Konventionen er delt i 4 Hovedafsnit med en Slutprotokol. Afsnit I omhandler *Ægteskab*, og Artikel 1 bestemmer da, at hvis en Statsborger i en af de kontraherende Stater vil indgaa Ægteskab for en af de andre Staters Myndigheder, skal hans Ret til at indgaa Ægteskabet bedømmes efter Loven i denne Stat, saafremt han i de sidste to Aar har været og fremdeles er bosat dér, men ellers efter Loven i den Stat, hvor han har Statsborgerret (en af de før omtalte Undtagelser fra Domicilprincippet). Skal Statsborgerlandets Lov anvendes, kan Retten til at indgaa Ægteskabet godtgøres ved Bevidnelse fra denne Stats Myndigheder (*Ægteskabsattest*). — I de følgende Artikler gives Regler om, hvilke

Bestemmelser der skal komme til Anvendelse paa Lysning og Vielse, med Hensyn til Retsvirkningerne af Ægteskabet, om Indgaaelse af Ægtepagt, Bosondring, Separation og Skilsmisse og Omstødelse af Ægteskab.

I Afsnit II omhandles *Adoption*, med Hensyn til hvilken gives den Hovedregel, at hvis en Statsborger i en af de kontraherende Stater, som er bosat i en af disse, vil adoptere en Person, der har Statsborgerret i en af Staterne, skal Tilsladelsen søges i den Stat, hvor Adoptanten er bosat, og der gives saa nærmere Regler om Gennemførelsen deraf.

Afsnit III angaar *Værgemaal*, hvorom bestemmes, at Værgemaal for mindreaarig Statsborger i en af de kontraherende Stater, som er bosat i en af de andre, hører under Myndighederne i sidstnævnte Stat, medmindre Værgemaal allerede udøves i en af de andre Stater ved født eller beskikket Væрге. Det samme gælder om Umyndiggørelse og Værgemaal for en umyndiggjort.

Afgørelserne træffes i hver Stat efter dèr gældende Lov.

Om Umyndighedens Virkninger i formueretlig Henseende og om Værgens Beføjelser gælder Loven i den Stat, hvor Værgemaalet udøves. Denne Bestemmelse gælder ikke Evnen til at indgaa Veksel- eller Checkforpligtelser.

Yderligere Bestemmelser findes i de følgende Artikler.

I Afsnit IV, *Almindelige Bestemmelser*, fastsættes, at administrative og retskraftige judicielle Afgørelser, som i en af Staterne er udfærdiget i Overenstemmelse med foranstaaende Artikler, skal have Gyldighed i de andre Stater uden særlig Stadfæstelse og uden Prøvelse af Afgørelsens Rigtighed eller dens Forudsætninger med Hensyn til Bopæl eller Statsborgerret i den ene eller den anden af de kontraherende Stater.

Til Konventionen er der føjet en Slutprotokol, indeholdende to Punkter. For det første paalægger Konventionen ikke nogen af de kontraherende Staters Myndigheder Pligt til at vie Personer, som ifølge ufravigelig Bestemmelse i den paagældende Stats Lovgivning paa Grund af Slægtskab eller Svogerskab er udelukkede fra at indgaa Ægteskab. Dette Forbehold er fremkaldt af visse Forskelligheder i de forskellige Stater paa dette Omraade. — Efter finsk Lov bliver en Person, der er umyndig paa Grund af Alder, myndig, naar han indgaar Ægteskab, og efter islandsk Lov opnaar en gift Kvinde under 21 Aar Myndighed i Tilfælde af Separation eller Opløsning af Ægteskabet. Denne Myndighed skal de paagældende bevare, selv om de tager Bopæl i en anden af Staterne, hertil sigter Slutprotokollens 2. Punkt.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting, efter Anbefaling fra alle Sider.

84. Lov om Tillæg til Lov Nr. 87 af 26. Marts 1923 om Adoption. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2591—C. Sp. 15, 79].

Fremsat i *Landstinget* $^{25}/_9$ (L. Sp. 17). 1. Beh. $^{30}/_9$ (L. Sp. 59, jfr. 52). 2. Beh. $^6/_{10}$ (L. Sp. 64). 3. Beh. $^8/_{10}$ (L. Sp. 107). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{28}/_{10}$ (F. Sp. 1276, jfr. 1270). 2. Beh. $^4/_{11}$ (F. Sp. 1294). 3. Beh. $^6/_{11}$ (F. Sp. 1397). *Loven stadfæstet 11. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 282).

Loven, der i Loven om Adoption som ny Paragraf, § 22 a, indsætter følgende Bestemmelse: »Kan der ikke efter Retsplejelovens almindelige Regler paavises noget Værning, for hvilket Sag til Ophævelse af et Adoptivforhold kan indbringes, anlægges Sagen ved den Ret, som Justitsministeriet bestemmer«, er foranlediget ved Konventionen af 6. Februar 1931, se ovenfor Nr. 83, men afhjælper derhos en Mangel i Adoptionsloven.

85. Lov angaaende Inddrivelse af Underholdsbidrag, fastsatte i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2603—C. Sp. 17, 79].

Fremsat i *Landstinget* $^{25}/_9$ (L. Sp. 17). 1. Beh. $^{30}/_9$ (L. Sp. 59, jfr. 52). 2. Beh. $^6/_{10}$ (L. Sp. 65). 3. Beh. $^8/_{10}$ (L. Sp. 107). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{28}/_{10}$ (F. Sp. 1276, jfr. 1270). 2. Beh. $^4/_{11}$ (F. Sp. 1294). 3. Beh. $^6/_{11}$ (F. Sp. 1397). *Loven stadfæstet 11. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 283).

Ved Loven bemyndiges Regeringen til ved kongelig Anordning at sætte i Kraft Bestemmelserne i den under 10. Februar 1931 indgaaede Konvention mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige angaaende Inddrivelse af Underholdsbidrag og fastsætte de nærmere Regler, som de i Konventionen indeholdte Bestemmelser maatte nødvendiggøre.

Fra det Tidspunkt, da Konventionen træder i Kraft, ophæves Lov af 19. Februar 1861 om Fuldbydelse af Domme og Kendelser, afsagte af svenske Retter, m. m., for saa vidt angaar de af Konventionen omfattede Forhold.

Ved Konventionen afhjælpes det Savn, som hidtil har været til Stede ved, at der kun mellem Danmark og Sverige har været Bestemmelser, nemlig Loven af 19. Februar 1861, som gav Adgang til i det ene Land at eksekvere Domme og Kendelser, afsagte i det andet Land. Nu kommer ogsaa de øvrige nordiske Lande med, og Konventionen gaar derhos videre end Loven af 1861, idet den navnlig ogsaa omfatter de i Sverige afsluttede rent private skriftlige Forlig om Underholdsbidrag og tillige hjemler andre Tvangsmidler end Udlæg i Gods, saaledes Indeholdelse i den bidragspligtiges Løn og Afsoning, hvilket har nødvendiggjort at søge Lovhjemmel, da Retsplejelovens § 479 ikke giver Adgang til at gaa saa vidt.

I Konventionens Artikel I bestemmes, at retskraftig Dom, administrativ Beslutning eller skriftlig Vedtagelse, hvorefter det i en af de kontraherende Stater paahviler en Person at udrede Underholdsbidrag til Ægtefælle, tidligere Ægtefælle, Ægtebarn, Stifbarn, Adoptivbarn, Barn udenfor Ægteskab eller et saadant Barns Moder, og som kan fuldbyrdes i denne Stat, skal paa Begæring umiddelbart fuldbyrdes i enhver af de andre Stater. Det samme gælder en i Finland eller Sverige af Retten, Dommeren eller Overeksekutor truffen Beslutning, som kan fuldbyrdes efter Reglerne om retskraftige Domme.

Fuldbyrdelse kan dog ikke kræves i Strid med Dom eller Beslutning, som i den Stat, hvor Fuldbyrdelse søges, har fastsat Bidraget til et lavere Beløb eller afgjort, at Underholdspligt ikke foreligger, og heller ikke, naar Underholdspligten overfor et Barn udenfor Ægteskab eller overfor et saadant Barns Moder er fastsat ved Dom eller Forelæg i en Stat, hvor den bidragspligtige ikke havde Statsborgerret eller Bopæl, medmindre han har givet Møde under Sagen, eller Stævningen eller Forelægget i behørig Tid er kommet til hans Kundskab, medens han opholdt sig i Staten.

Konventionen giver derefter nærmere Regler om Gennemførelsen af disse Bestemmelser.

86. Lov om Inddrivelse af Skatter og Afgifter til det offentlige m. m. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 5865 — C. Sp. 1989, 2075].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁷/₂ (L. Sp. 1023). 1. Beh. ²⁶/₂ (L. Sp. 1094). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Christensen, Degnbøl, Godskesen [Sekr.], A. P. Hansen, Jepsen Christensen, H. P. Jensen, Jensen-Stevns [Form.], Kr. Johansen, N. K. Kristensen, Lehwald, P. C. Petersen, Rasmussen [Flemløse], Rytter, Stumph og Veistrup). Betænk-

ning (B. Sp. 2335) afgiven $\frac{2}{3}$. (Ordfører: Jensen-Stevns). 2. Beh. $\frac{18}{5}$ (L. Sp. 1783). 3. Beh. $\frac{25}{5}$ (L. Sp. 1838). *Over-sendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{1}{6}$ (F. Sp. 5144). 2. Beh. $\frac{7}{6}$ (F. Sp. 5204). 3. Beh. $\frac{10}{6}$ (F. Sp. 5335). *Loven stadfæstet 23. Juni 1932.* (Lov-Tid. Nr. 185).

Et Lovforslag om dette Emne var til Behandling i Lands-tinget i forrige Samling, men naaede ikke udover Udvalg (se Aarvog 1930—31, Side 568). Det fremsattes paa ny i denne Samling i Landstinget med enkelte Ændringer, der delvis var foranledigede af Udvalgsbehandlingen i Fjor, jfr. nedenfor. Med nogle yderligere Ændringer i Landstinget, foreslaaede af Udvalget og tiltraadte af Justitsministeren, vedtoges Lovforslaget *enstemmigt* i begge Ting.

Loven, der træder i Kraft 1. Januar 1933, og som ikke gælder for Færøerne, har følgende Indhold:

§ 1. *Kendelse om Udpantning* for Skatter og Afgifter, som opkræves ved Kommunernes Foranstaltning, afsiges af Fogeden i den Retskreds, hvorunder vedkommende Kom-mune hører, selv om Udpantningen skal foregaa i en anden Retskreds.

§ 2. Ved Inddrivelse af Statsskatter, Bankhæftelses-renter, Brandhjælpsspenge, Kommuneskatter og alle andre Afgifter til det offentlige samt af Tiendeydelser og alle andre lignende Indtægter, som inddrives ved Udpantning hos Be-boerne af et Sogn eller en Kommune, kan *Forkyndelsen* for de enkelte Skyldnere, uanset om disse paa det paagældende Tidspunkt bor i vedkommende Sogn eller Kommune eller ikke, *erstattes af en Bekendtgørelse* om, at Restancerne af Fogeden er godkendt til Udpantning, og at denne vil blive paabegyndt uden videre Varsel en bestemt angiven Dag. Bekendtgørelsen skal ske mindst en Uge inden denne Dag paa den Maade, som under Hensyntagen til Stedets Skik og Brug fastsættes af Fogeden eller, for saa vidt angaar Skatter og Afgifter, der opkræves ved Kommunernes Foranstaltning, af Kommunalbestyrelsen. — *Dagen* for Udpantningens Paa-begyndelse fastsættes af Fogeden, for saa vidt angaar Skatter og Afgifter, der opkræves ved Kommunernes Foranstaltning, efter Forhandling med Kommunalbestyrelsen. — Den Myn-dighed, som skal foretage Udpantningsforretningen, er beret-tiget til at beramme Forretningen til *Paabegyndelse* paa sit Kontor.

Regelen i sidste Punktum i 1. Stykke, om Formen for Bekendtgørelsen om Udpantning, er fastsat efter Indstilling af Landstingsudvalget, hvilket ogsaa gælder sidste Stykke.

§ 3. *Udpantning* for de i § 2 nævnte Skatter m. v. foretages af *Fogeden* eller *Sognefogeden* med Undtagelse af Udpantning for Skatter og Afgifter, der opkræves ved Kommunernes Foranstaltning, hvilken foretages af *Pantefogeden*, for saa vidt en saadan er ansat. — Pantefogder ansættes af Kommunalbestyrelsen, der ligeledes autoriserer de af Pantefogeden til Udpantning benyttede Bøger.

Justitsministeren fastsætter de nærmere Bestemmelser om Betingelserne for at ansættes som Pantefoged, om Indretningen af de Bøger og Formularer, der vil være at anvende ved Pantefogders Udpantningsforretninger, og om saadanne Forretningers behørig Fremme og Tilendebringelse samt om Indberetning til den rekvirerende Kommunalbestyrelse og i det i § 6 nævnte Tilfælde til Fogeden.

Udpantninger, der foretages af Pantefogder, og Anskaffelse af de dertil fornødne Bøger og Formularer sker paa Kommunens Bekostning. Retsafgifter for saadanne Udpantninger tilfalder Kommunekassen i den Kommune, i hvilken Pantefogeden er ansat.

Pantefogder er forpligtede til at foretage Udpantning for Skatter m. v., der opkræves ved andre Kommuners Foranstaltning.

Efter det fremsatte Lovforslag skulde Udpantningen foretages af Fogeden, Sognefogeden eller en *Pantefoged*. Paa Forslag af Landstingsudvalget ændredes Regelen som i 1. Stykke angivet. Og medens den af Kommunalbestyrelsen ansatte Pantefoged efter Lovforslaget skulde autoriseres af Fogeden, fastsætter Loven, efter Landstingsudvalgets Forslag, at han autoriseres af Kommunalbestyrelsen. — Efter Udvalgets Indstilling udgik af Lovforslaget Bestemmelsen om, at *Amtsraadet*, naar Sognefogeden med Tiltrædelse af Politimesteren fremsatte Begæring derom, kunde paalægge Sogneraadet at ansætte en Pantefoged, skønt der i en Henvendelse af 9. Marts 1932 fra Forretningsudvalget for Danmarks Sognefoged- og Lægdsmandsforening var udtalt Ønske om Bibeholdelse af denne Bestemmelse. Man mente indenfor Udvalget, at Bestemmelsens Ophøjelse til Lovregel vilde være en Tilsidesættelse af Sognekommunernes Rettigheder, ligesom der heller ikke forelaa nogen Udtalelse om dette Forhold fra Sogneraadetsforeningen, jfr. Landst. Tid. Sp. 1785.

§ 4. *Restancelisterne* vedrørende Skatter og Afgifter, som opkræves ved Kommunernes Foranstaltning, beror, efter at de er blevet godkendt af Fogeden til Udpantning, hos vedkommende Kommunalbestyrelse indtil den i § 2 nævnte Dag og tilsendes derefter uden Ophold den Foged, Sognefoged eller Pantefoged, der skal foretage Udpantning.

Naar Udpantning skal foretages i *en fremmed Retskreds*, sender Kommunalbestyrelsen Begæring derom, forsynet med dens Paategning om Tidspunktet for Fogedens Godkendelse samt om, naar Bekendtgørelse har fundet Sted, direkte til vedkommende Foged, Sognefoged eller — hvor Pantefoged findes — til vedkommende Kommunalbestyrelse. For saa vidt Kommunalbestyrelsen maatte være i Tvivl om, hvem det paahviler at foretage Udpantningen, kan Begæringen tilstilles vedkommende Foged til Videresendelse.

I 2. Stykke er — i Forhold til Lovforslaget fra i Fjor — foretaget en Ændring, gaaende ud paa, at Begæringer om Udpantning, som en Kommunalbestyrelse ønsker foretaget af Pantefogeden i en anden Kommune, skal tilstilles dennes Kommunalbestyrelse, ikke Pantefogeden direkte.

§ 5. Naar Skyldneren efter den i § 2 nævnte Dag afværger Udpantning ved at betale Restancen til Fogeden, Sognefogeden eller Pantefogeden, er denne berettiget til *med frigørende Virkning* for Skyldneren at modtage og kvittere for Restancen, uanset at Betalingen ikke sker under en formelig Udpantningsforretning. Justitsministeriet kan fastsætte nærmere Regler med Hensyn til denne Bestemmelses Gennemførelse, ligesom Ministeriet, for saa vidt Kommuner med faste Skattekontorer angaar, efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) skal kunne fastsætte, at Bestemmelsen ikke kommer til Anvendelse paa de i Kommunen ansatte Pantefogder. — Ansvaræt med Hensyn til de oppebaarne Beløb paahviler for Sognefogedens Vedkommende Statskassen og for Pantefogedens Vedkommende den Kommune, der har ansat ham.

I det fremsatte Lovforslag var indsat i 1. Stykke Bestemmelsen om, at Justitsministeriet kan fastsætte nærmere Regler med Hensyn til Gennemførelsen af Lovforslagets Regel om, at Betaling af Restancer kan finde Sted med frigørende Virkning for Skyldneren, selv om det ikke sker

under en formelig Udpantningsforretning. Efter Henstilling navnlig fra Københavns Kommune, hvis Skatteoppebørsel er saadan, at der skal mindst to Underskrifter paa en Skattekvittering, for at den kan være bindende for Kommunen, blev paa Landstingsudvalgets Forslag gjort den i Slutningen af 1. Stykke nævnte Tilføjelse.

§ 6. For saa vidt angaar Skatter og Afgifter, der opkræves ved Kommunernes Foranstaltning, skal Fogeden, naar det begæres af Kommunalbestyrelsen, være pligtig at besørge *Realisationen* af det udpantede.

§ 7. *Udpantningsretten* for de i § 2 omhandlede Skatter m. v. vedvarer *indtil 2 Aar* efter, at Fordringen er forfalden til Betaling. I øvrigt gælder med Hensyn til de i denne Lov omhandlede Udpantninger Bestemmelserne i *Retsplejelovens Kapitel 54*, saaledes at de om Sognefogders Udpantningsvirksomhed foreskrevne Regler er anvendelige paa Pantefogder.

87. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 96 af 31. Marts 1930 om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejsende m. m. (Justitsminister Zahle). [A. Sp. 2579—C. Sp. 8, 81].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{25}{9}$ (L. Sp. 13). 1. Beh. $\frac{29}{9}$ (L. Sp. 50). 2. Beh. $\frac{6}{10}$ (L. Sp. 63). 3. Beh. $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 105). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{29}{10}$ (F. Sp. 1290). 2. Beh. $\frac{4}{11}$ (F. Sp. 1295). 3. Beh. $\frac{6}{11}$ (F. Sp. 1398). *Loven stadfæstet 11. November 1931.* (Lov-Tid. Nr. 281).

Ved Loven forlænges Gyldigheden af Lov af 31. Marts 1930, se Aarvog for 1929—30, Side 242, der udløber 31. Marts 1932, til 31. Marts 1934.

Lovens Fremkomst er nødvendiggjort ved, at de omliggende Lande stadig opretholder Kravet om, at Udlændinge skal være forsynet med Pas, og fremdeles har strenge Regler om Udlændinges Adgang til at tage fast Ophold og Arbejde, hvorfor Ministeriet ikke mener, at der for Tiden kan foretages Ændringer i de gældende Regler. Det oplystes, at siden Ministeriet forelagde Forslag til fornævnte Lov, er Visumtvangen ophævet overfor Siam og Danzig.

88. Lov om Betalingshenstand for Jydsk Landhypothekforening for Laan mod sekundært Pant i faste Ejendomme paa Landet i Jylland. (Justitsminister *Zahle*).

[A. Sp. 5357—C. Sp. 259, 373].

Fremsat i *Folketinget* $17/12$ (F. Sp. 2360). 1. Beh. $17/12$ (F. Sp. 2389). 2. Beh. $17/12$ (F. Sp. 2392). 3. Beh. $17/12$ (F. Sp. 2393). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $18/12$ (L. Sp. 569). 2. Beh. $18/12$ (L. Sp. 570). 3. Beh. $18/12$ (L. Sp. 571). *Loven stadfæstet 21. December 1931.* (Lov-Tid. Nr. 319).

Ved Loven bemyndiges Justitsministeren til at bestemme, at der indenfor et nærmere angivet Tidsrum, dog ikke udover een Maaned fra den 1. Januar 1932 at regne, tilstaaes Jydsk Landhypothekforening Betalingshenstand saaledes, at Foreningen ikke skal kunne erklæres konkurs, og at de Foreningen tilhørende Midler ikke skal kunne gøres til Genstand for Arrest, Eksekution eller anden Retsforfølgning for nogen før den 1. Januar 1932 stiftet Gæld. Betalingshenstandens Indrømmelse skal være betinget af, at Foreningen i det af Justitsministeren fastsatte Omfang undergives Kontrol, der vil have at føre Tilsyn med Foreningens Virksomhed og paase, at der ikke under Betalingshenstanden foretages noget, der kan forrykke Kreditorernes Stilling.

Udgifter, der maatte være forbundet med den omhandlede Kontrol, godkendes af Justitsministeren og afholdes af Foreningen.

Lovforslaget fremkom som Følge af en Meddelelse til Justitsministeren fra Formanden for Kontrolkomiteen for Jydsk Landhypothekforening om, at Foreningen bl. a. som Følge af den herskende Landbrugskrise var ude af Stand til at opfylde sine Forpligtelser, derunder at indfri de pr. 1. Januar 1932 forfaldende Rentekupons og at tilvejebringe det til Fyldestgørelse af de statutmæssige Udtrækninger nødvendige Beløb. Idet Formanden derhos paapegede, at Foreningen som Følge heraf var udsat for at blive erklæret konkurs, hvilket navnlig maatte anses for uheldigt under Hensyn til, at der stadig søgtes Udveje til en rolig Afvikling, anmodede han Ministeriet om at søge gennemført, at der ydes Foreningen en Betalingshenstand, indtil Forholdene maatte være mere afklarede.

Justitsministeren maatte af Hensyn til Ønsket om en rolig Afvikling, hvilken maatte anses for værende af største Betydning for Foreningens Laantagere, anse det for uhel-

digt, om de i Gang værende Forhandlinger skulde blive afbrudt ved Foreningens Konkurs, og fremsatte Lovforslaget. Loven gennemførtes med Tilslutning fra alle Sider.

Se endvidere Loven under Nr. 35.

89. Lov om Ændring i Lov om Tinglysning Nr. 111 af 31. Marts 1926. (Justitsminister Zahle) [A. Sp. 5871—C. Sp. 453, 1217].

Fremsat i *Landstinget* $17\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1023). 1. Beh. $26\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1088). 2. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1101). 3. Beh. $4\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1126). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $11\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3976). 2. Beh. $14\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4020). 3. Beh. $16\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4106). *Loven stadfæstet 21. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 59).

Ved Loven sker der følgende Ændringer i Tinglysningslovens § 52, 1. Stykke:

a. 1. Punktum affattes saaledes, at Rettigheder, der inden Tinglysningslovens Ikrafttræden er gyldig stiftet uden Tinglysning, men som kræves tinglyst i Medfør af samme Lovs § 1, bevarer selv uden Tinglysning deres Gyldighed indtil den *31. Marts 1937*.

b. Som nyt 3. Punktum tilføjes: »Rettigheder, der ifølge 1. og 2. Punktum ikke behøver Tinglysning, kan dog altid kræves tinglyst uanset Regelen i § 15, 2. Stykke.«

ad a. I Tinglysningslovens § 1 er det bestemt, at Rettigheder over fast Ejendom skal tinglyses for at faa Gyldighed mod Aftaler om Ejendommen og mod Retsforfølgning. Denne Bestemmelse medfører, at forskellige Rettigheder, som efter den forinden Tinglysningsloven gældende Ret ikke behøvede at sikres ved Tinglysning, maa tinglyses. Som en *Overgangsbestemmelse* er det i Lovens § 52 fastsat, at Rettigheder, der inden Lovens Ikrafttræden er gyldig stiftet uden Tinglysning, men som kræves tinglyst i Medfør af Lovens § 1, bevarer selv uden Tinglysning deres Gyldighed i *5 Aar* efter Lovens Ikrafttræden. Da Tinglysningsloven traadte i Kraft den 1. April 1927, udløb denne Frist den 1. April 1932.

Medens der nu vel i den siden Lovens Ikrafttræden forløbne Tid er tinglyst mange af disse ældre Rettigheder, har det paa den anden Side vist sig, at langt fra alle saadanne Rettigheder er blevet tinglyst eller kunde ventes at blive det inden 1. April 1932. Det drejer sig om et meget stort Antal velerhvervede Rettigheder — f. Eks. en Mængde Vejrettig-

heder, som er stiftet dels ved Hævd, dels ved Udstykninger, forskellige Servitutter angaaende Forholdet mellem Naboejendommens Bygninger, samt Rettigheder stiftede ved Landvæsenskommissionskendelse eller Ekspropriation —, og da det vilde volde store Vanskeligheder at faa dem tinglyst inden Fristens Udløb, foreslog Justitsministeren at *forlænge Fristen med 5 Aar* indtil den 31. Marts 1937.

ad b. I Tinglysningslovens § 15, 2. Stykke, er det bestemt, at et Dokument skal *afvises* fra Tingbogen, hvis Tinglysningsen er *aabenbart overflødig* til den paagældende Rettigheds Beskyttelse. Da det i al Almindelighed maa anses for ønskeligt, at de i § 52, 1. Stykke, omhandlede Rettigheder i videst muligt Omfang kommer til at fremgaa af Tingbøgerne, og da den, der mener at have en saadan Ret, kan have stor Interesse i at faa Rettens Eksistens fastslaaet, har man tilføjet den oven citerede Bestemmelse om, at den berettigede uanset Regelen i § 15, 2. Stykke, *altid kan kræve sin Ret tinglyst*.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

En Opfordring til Justitsministeren om at *interessere de juridiske Embedsmænd* Landet over for at vejlede Befolkningen med Hensyn til at faa de paagældende Rettigheder tinglyst inden Udløbet af den nye 5 Aars Periode erklærede Ministeren sig rede til at følge. Derimod mente Justitsministeren ikke, det vilde være hensigtsmæssigt at realisere en Tanke, der blev fremsat fra flere Sider: at frafalde Kravet om Tinglysning for de omhandlede gamle Rettigheder eller dog en Del af dem. — Paa en Henstilling fra Gunnar Fog-Petersen om at overveje, hvorvidt man ikke nu, da de gamle Rettigheder kræves tinglyst for at være gyldige, burde bestemme, at nye Rettigheder herefter *ikke kan stiftes ved Hævd*, svarede Ministeren, at Spørgsmaalet skulde blive overvejet, men at han maatte forbeholde sig Tid til Overvejelsen af et saa stort Spørgsmaal.

90. Lov om Skyldneres Ret til at frigøre sig ved Deponering. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 5129—C. Sp. 277, 375].

Fremsat i *Landstinget* 27/11 (L. Sp. 472). 1. Beh. 9/12 (L. Sp. 542). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, P. Christensen, Godskesen [Skr.], Jepsen Christensen, M. C. Jensen, H. P. Johansen, Thomas Larsen, Lewinsky, Jørgen Møller, Rs. Nielsen, Johannes

Pedersen, Rytter [Form.], Fritze Teisen og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 483) afgiven $18/12$. (Ordfører: Rytter). 2. Beh. $8/1$ (L. Sp. 622). 3. Beh. $13/1$ (L. Sp. 657). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $26/1$ (F. Sp. 2875). 2. Beh. $28/1$ (F. Sp. 2890). 3. Beh. $2/2$ (F. Sp. 2942). *Loven stadfæstet 16. Februar 1932*. (Lov-Tid. Nr. 29).

Lovens Indhold er følgende:

Bliver en Skyldner paa Grund af Fordringshaverens Forhold ude af Stand til at opfylde sin Forpligtelse til at erlægge en Ydelse, bestaaende af Penge eller Værdipapirer, skal han være berettiget til for Fordringshaverens Regning at deponere Ydelsen i *Nationalbanken eller andet godkendt Forvaringssted* (se nedenfor) med den Retsvirkning, at han anses, som om han havde opfyldt sin Forpligtelse. Det samme gælder, hvis Fordringshaveren undlader at foretage, hvad Skyldneren kan kræve som Betingelse for at yde, eller hvis der er begrundet Tvivl om, hvem der er rette Fordringshaver, og Uvisheden herom ikke kan lægges Skyldneren til Last.

Om Deponeringen skal Skyldneren saa vidt muligt *underrette* Fordringshaveren; Undladelse heraf medfører Erstatningspligt for deraf flydende Tab.

Skyldneren kan ikke kræve Ydelsen tilbage, medmindre han ved Deponeringen har taget Forbehold derom. Er saadant Forbehold taget, har Deponeringen ikke de i denne Lov angivne Retsvirkninger.

Ved Ydelsens Deponering skal Skyldneren *angive, til Fordel for hvem* Deponeringen sker, og oplyse, hvilket Skyldforhold Ydelsen angaar. Er Angivelsen mangelfuld, og er Ydelsen som Følge deraf betalt til urigtig Person, indtræder Frigørelse ikke. Fordringshaveren kan dog ikke afkræve Skyldneren mere end det Beløb, som er unddraget ham ved Skyldnerens Forsømmelse.

Den deponerede Ydelse skal udbetales til Fordringshaveren, naar denne *godtgør sin Ret*. Har Deponeringen fundet Sted paa Grund af Uvished om, hvem der er rette Fordringshaver, kan Ydelsen først kræves udbetalt, naar det mellem de Personer, der gør Krav paa Ydelsen, ved Dom, Forlig eller paa anden bindende Maade er endeligt afgjort, hvem af dem Retten tilkommer.

Fordringshaverens Krav paa den deponerede Ydelse *bortfalder* efter Udløbet af 20 Aar fra Deponeringen. Indtil et Aar derefter kan Ydelsen kræves tilbage af den, der har deponeret den. Er saadant Krav ikke rejst, tilfalder Ydelsen Statskassen.

Deponering efter denne Lov kan gyldigt finde Sted i Nationalbanken eller i et andet Pengeinstitut eller en offentlig Kasse, der af Justitsministeren er godkendt som gyldige Forvaringssteder.

De hidtil gældende særlige Regler om Frigørelse ved Ydelsers Deponering i visse Tilfælde forbliver i Kraft. Justitsministeren fastsætter de nærmere Regler om de deponerede Ydelsers Forvaring.

Der gaves ikke tidligere i dansk Ret i Modsætning til, hvad der er Tilfældet i adskillige fremmede Retsforfatninger, nogen almindelig lovhjemlet Adgang for en Skyldner til at frigøre sig ved Deponering af det skyldige Beløb i Tilfælde, hvor han af en eller anden Grund ikke kan blive frigjort — eller være sikker paa at blive frigjort — ved Betaling til Fordringshaveren. Det maatte erkendes, at der var Trang til at faa Lovregler herom, navnlig ogsaa for at faa fastslaaet de nærmere Betingelser for Skyldnerens Beføjelse i saa Henseende. Trangen til Indførelse af saadanne Lovregler var i Særdeleshed til Stede indenfor Forsikringsforhold.

Den ved kgl. Kommissorium af 6. Februar 1919 nedsatte Forsikringslovskommission udbad sig da ogsaa i Januar 1925 Bemyndigelse til at udarbejde et Lovudkast, hvad den efter at have faaet Bemyndigelsen gjorde. Paa Foranledning af Justitsministeriet omarbejdede Kommissionen derpaa efter Samraad med Professor *Ussing*, som havde udtalt sig om Udkastet, det oprindelige Lovudkast og indsendte til Justitsministeriet et ændret Lovudkast, som Ministeriet i det væsentlige fulgte. Det af Ministeren fremsatte Lovforslag vedtoges ogsaa i det væsentlige uændret af Tingene.

91. Lov om Sognefogdernes Lønning. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 5125—C. Sp. 407, 429].

Fremsat i *Folketinget* ^{27/11} (F. Sp. 1803). 1. Beh. ^{4/12} (F. Sp. 2018). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauberg, J. I. Jørgensen, Hans Jørgen Hansen, M. K. Sørensen,

M. F. Mortensen [Form.], Jens Sørensen [Sejlfloed], J. P. Larsen [Sokr.], Rasmussen [Gylling], Vagn Bro, Kr. Kristensen, J. C. A. Larsen, Hans Jacob Sørensen, Olav Olsen, Parkov og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 613) afgiven $\frac{9}{2}$. (Ordfører: Hauberg). 2. Beh. $\frac{11}{2}$ (F. Sp. 3123). 3. Beh. $\frac{16}{2}$ (F. Sp. 3158). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{19}{2}$ (L. Sp. 1034). 2. Beh. $\frac{24}{2}$ (L. Sp. 1046). 3. Beh. $\frac{26}{2}$ (L. Sp. 1073). *Loven stadfæstet* 4. *Marts 1932*. (Lov-Tid. Nr. 50).

Ved Loven af 30. Juni 1922 tillagdes der Sognefogderne en af vedkommende Amdsraad fastsat aarlig Løn af fra 80 til 400 Kr., som udredes af Amdsrepartitionsfonden. Hertil føjes nu ved nærværende Lov: »Dog vil der i ganske særlige Tilfælde, hvor der er aabenbart Misforhold mellem en Sognefogeds Arbejde og Maksimallønnen, under Hensyntagen til Sognefogedens af hans Gerning flydende andre Indtægter kunne fastsættes en Løn af indtil 800 Kr.«

Loven var foranlediget ved et Andragende fra Foreningen af Sognefogder i de bymæssigt bebyggede og dermed ligestillede Kommuner i Danmark samt fra Foreningen af Sognefogder og Lægds mænd i København samt om, at der maa blive søgt gennemført forskellige Forbedringer af Sognefogdernes Lønforhold, bl. a. saaledes, at den aarlige Løn forhøjes til fra 800 Kr. til 1 200 Kr., alt efter Distriktets Størrelse.

I Anledning heraf indhentede Justitsministeriet fra samtlige Sognefogder i Københavns, Odense, Aarhus og Ringkøbing Amter, i alt 527 Sognefogder, udførlige Oplysninger om Omfanget af deres Arbejde og om Størrelsen af deres faste og uvisse Indtægter. Det fremgik heraf, at deres Arbejde som Sognefoged gennemsnitlig giver dem en Arbejdstid af knap 2 Timer daglig. Adskillige Sognefogder har imidlertid en betydelig længere Arbejdstid, idet de modtagne Oplysninger viste, at 49 af de nævnte 527 Sognefogder er beskæftigede med Arbejdet som Sognefoged i 4 Timer daglig og derover, og af disse 49 har 15 Sognefogder endogsaa en daglig Arbejdstid af 6 Timer og derover. Den gennemsnitlige faste Løn for disse 527 Sognefogder udgør ca. 185 Kr. aarlig og deres gennemsnitlige uvisse Indtægter ca. 135 Kr., i alt ca. 320 Kr. aarlig. Af Indberetninger, som Justitsministeriet modtog fra samtlige Landets Amter, fremgaar derhos, at den gennemsnitlige faste Løn for samtlige Sognefogder her i Landet andrager ca. 177 Kr., idet ca. 43 pCt. af Landets Sognefogder har fra 80—149 Kr., ca. 36 pCt. fra 150—224 Kr.,

ca. 10 pCt. fra 225—299 Kr. og ca. 11 pCt. fra 300—400 Kr.

Justitsministeriet forhandlede om Sagen med Indenrigsministeriet, der indhentede Erklæringer fra samtlige Amter, af hvilke et Flertal anbefalede eller dog intet havde at erindre imod, at der søges gennemført en Forhøjelse af Sognefogdernes Løn.

Derefter foreslog Ministeren i det fremsatte Lovforslag at forhøje Maksimumslønnen til 1 000 Kr. med Bevarelse af Minimum 80 Kr. Dette mødte under 1. Behandling i Folketinget Modstand eller Betænkelighed fra Ordførerne for Venstre (Vagn Bro) og de Konservative (Parkov), og Udvalget enedes da om at beholde Sætserne i Loven af 1922 — 80 til 400 Kr. —, men med Tilføjelse af, at der i særlige Tilfælde kan gives indtil 800 Kr. Dette vedtoges enstemmigt i begge Ting.

92. Midlertidig Lov for Færøerne om Pantsætning af Fangst. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 5803—C. Sp. 417, 429].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{2}$ (F. Sp. 2946). 1. Beh. $\frac{11}{2}$ (F. Sp. 3126). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvigsen [Form.], J. P. Larsen [Sekr.], Helga Larsen, Bomholt, Hans Nielsen, P. Andersen, Marinus Sørensen, Holger Kristiansen, Vanggaard, Samuelson, J. C. A. Larsen, Elmquist, A. Chr. Christensen, Hendriksen og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 647) afgiven $\frac{16}{2}$. (Ordfører: Ludvigsen). 2. Beh. $\frac{18}{2}$ (F. Sp. 3279). 3. Beh. $\frac{19}{2}$ (F. Sp. 3287). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{24}{2}$ (L. Sp. 1068). 2. Beh. $\frac{26}{2}$ (L. Sp. 1073). 3. Beh. $\frac{26}{2}$ (L. Sp. 1085). *Loven stadfæstet 27. Februar 1932.* (Lov-Tid. Nr. 44).

Loven, der traadte i Kraft straks, aabner Adgang for »enhver, der driver Fiskeri« til at »give Underpant i Fangsten i Aaret 1932 for Laan, som ydes til Udrustning og Drift af Fiskerfartøjer.«

I den ordinære Samling 1931 vedtog Lagtinget enstemmigt et Forslag om at give enhver, der driver Fiskeri, Adgang til at meddele Bank eller Sparekasse Underpant i Fangsten for en Sæson ad Gangen for Laan, som de paagældende maatte optage hos disse til Udrustning og Drift. Forbilledet for dette Forslag var en islandsk Lov af 31. Maj 1927, der mentes at

have været til stor Gavn for Fiskeriet. Det havde endvidere været en stærkt medvirkende Aarsag til Lagtingets Vedtagelse, at den private Kreditgivning, der hidtil har finansieret det færøske Fiskeris Udrustning, havde vist Tegn til at svigte, hvorfor man tillagde det afgørende Betydning at søge at opnaa en ny Kreditgivning gennem *Bank og Sparekasse*, saaledes at disse stimuleredes til at yde saadan ved en særlig for dem hjemlet Panteret i Fangsten. I en efter Lagtingssamlingens Slutning indsendt Skrivelse havde Lagtingets Formand yderligere indstillet, at Forslaget blev udvidet, saaledes at Panteret ogsaa kunde gives *offentlige Myndigheder*.

Justitsministeriet var — i Overensstemmelse med Sparekasseinspektørens Standpunkt — af den Formening, at Forslaget, for saa vidt angaar Meddelelse af Underpant til *Sparekasser*, ikke burde gennemføres, idet en saadan Kreditgivning vilde falde udenfor en Sparekasses naturlige Virksomhed. Hvad *Forslaget i øvrigt* angaar, ansaa Ministeriet det for rettest, at der blev gjort et Forsøg paa ad denne Vej at lette Vilkaarene for Tilvejebringelse af Kredit til det færøske Fiskeris Udrustning. Under Hensyn til Forslagets særegne Karakter burde det efter Ministeriets Mening foreløbig kun gennemføres forsøgsvis for et Aar. — Det tilføjes i Bemærkningerne, at den foreslaaede Ændring, som altsaa aabnede Adgang til at give »*Banker eller offentlige Myndigheder*« Underpant i Fangsten i 1932, i og for sig kunde gennemføres ved kgl. Anordning, men under Hensyn til Forslagets ekstraordinære juridiske Karakter, idet villiesbestemt Underpant i Tingsindbegreb som Regel ikke kan meddeles efter dansk Ret, havde Justitsministeriet ment det rettest, at Sagen blev fremmet ad Lovgivningsvejen.

Folketinget vedtog — overensstemmende med Synspunkter, der ved 1. Behandling blev gjort gældende af Vanggaard og Hendriksen — et af Udvalget med Justitsministeriets Tilslutning stillet Ændringsforslag om en Udvidelse af Rammerne, saaledes at Loven ogsaa kommer til at gælde *private Kreditgivere*, idet hele Udvalget havde været enigt om det ønskelige i at bevare saa meget som muligt af den private Kreditgivning. Ordene »*Banker eller offentlige Myndigheder*« blev derfor taget ud af Lovteksten. — Ved 3. Behandling blev ved et paa Grund af utilstrækkeligt Stemmetal foretaget Navneopraab Lovforslaget vedtaget med 93 Stemmer. 2 Medlemmer (Hans Hansen og Axel Dam) stemte ikke. — I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 51 Stemmer.

93. Lov for Færøerne om Ændring i Lov Nr. 58 af 8. Marts 1930 om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 6739—C. Sp. 1405, 1515].

Fremsat i *Folketinget* $16\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4102). 1. Beh. $18\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4251). 2. Beh. $21\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4334). 3. Beh. $21\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4393). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1566). 2. Beh. $22\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1609). 3. Beh. $22\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1631). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 80).

I § 2 i Lov for Færøerne af 8. Marts 1930 om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter (se Aarvog for 1929—30, Side 260) er der givet Regler for Fordelingen af de i Henhold til Lovens § 1 opkrævede Afgifter. Det bestemmes herom, at naar visse Beløb forlods er udbetalt til Statskassen, de færøske Sygehuse, Økonomisk Fond og Kirkefonden, faar Færøernes Amtsrepartitionsfond Halvdelen af Restbeløbet, medens den anden Halvdel indsættes i Færø Amts Sparekasse og anvendes til ekstraordinær Afskrivning paa Amtsrepartitionsfondens Obligationsgæld efter Lagtingets nærmere Bestemmelse. Den nye Lov gør nu heri den Forandring, at i Finansaarene 1931—32 og 1932—33 skal *hele* det nævnte Restbeløb tilfalde Amtsrepartitionsfonden, uden at nogen Del deraf kræves anvendt til ekstraordinær Afskrivning paa Fondens Obligationsgæld.

Det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag, der vedtoges enstemmigt i begge Ting, hvilede paa en enstemmig Lagtingsindstilling, der under Hensyn til de ekstraordinære økonomiske Forhold paa Færøerne var tiltradt af Amtmanden og Finansministeriet og ligeledes anbefalede af Justitsministeriet som en Kriseforanstaltning. Til Støtte for sin Indstilling henviste Lagtinget til, at Amtsrepartitionsfonden havde en løs Gæld til Færø Bank paa ca. 66 000 Kr., hvorhos Lagtinget havde garanteret for forskellige Laan ydede til Kommuner paa Færøerne, paa hvilke Laan der var Restancer til et Beløb af ca. 30 000 Kr., og at det under Hensyn til de daarlige økonomiske Forhold paa Færøerne maatte befrygtes, at saavel de kommunale som de amtskommunale Indtægtskilder vilde svigte i det kommende Finansaar, saaledes at der sandsynligvis ikke blev tilstrækkelige Midler til Dækning af Amtsrepartitionsfondens løbende Udgifter. Man mente derfor, det vilde være af stor Betydning, at Lagtinget fik fri Raadighed over hele den Andel af Toldindtægterne, som tilfalder Amtsrepartitionsfonden, og som i Finansaaret 1930—31 udgjorde ca. 73 000 Kr.

94. Lov om Afvikling af Sjællands Stifts Skolelærererenkekasse. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 5861—C. Sp. 547, 1399].

Fremsat i *Landstinget* $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1022). 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1119). 2. Beh. $\frac{4}{3}$ (L. Sp. 1128). 3. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1189). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4200). 2. Beh. $1\frac{9}{3}$ (F. Sp. 4267). 3. Beh. $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4332). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 151).

Loven hviler paa en Indstilling fra Direktionen for Sjællands Stifts Skolelærererenkekasse om, at der for denne Kasse, hvortil Tilgangen er saa godt som ophørt, træffes en lignende Ordning som den, der ved Lov af 4. April 1928 om Afvikling af de gejstlige Enkekasser blev truffet blandt andet for Sjællands Stifts Præsteenkekasse, saaledes at der lukkes for Tilgang af nye Medlemmer, og at et opsparet Overskud paa ca. 150 000 Kr. anvendes til en Understøttelsesfond for Skolelæreres efterladte.

Loven gaar i Hovedsagen ud paa følgende:

Sjællands Stifts Skolelærererenkekasse skal fra Tidspunktet for Lovens Ikrafttræden *ophøre med at optage nye Medlemmer*. — De Medlemmerne paa hvilende Kontingenter opkræves efter de hidtil gældende Regler. Pensionerne udredes fremtidig med det Beløb, hvortil de nu er ansat, nemlig med 150 Kr. aarlig.

Af de Skolelærererenkekassen tilhørende Midler skal en Kapital, stor 150 000 Kr. eller det hertil svarende Rentebeløb, overføres til en *Understøttelsesfond for Enker og Børn af Lærere i den danske Folkeskole*. — Efter Udløbet af Aaret 1935 og derefter mindst hvert femte Aar skal der foretages en forsikringsmæssig Opgørelse af Skolelærererenkekassens Status og Ansvar. Udviser en saadan Opgørelse da et *Overskud*, gør Skolelærererenkekassens Direktion Indstilling til Undervisningsministeriet om, hvorvidt der i det kommende Femaar aarligt skal udbetales en Del af Overskuddet til nysnævnte Understøttelsesfond. Tilskuddets Størrelse fastsættes af Ministeriet efter derom indhentet Erklæring fra Forsikringsraadet, men kan ikke for noget Aar overstige 4 pCt. af det ved den sidst foretagne Statusopgørelse beregnede Overskud.

Naar samtlige Skolelærerenkekassens Forpligtelser er bortfaldet, tilfalder den overskydende Kapital Understøttelsesfonden.

Der har fra alle Sider været Enighed om, at Understøttelsesfonden ikke burde begrænses til Enker og Børn af Lærere i Sjællands Stift, men komme Enker og Børn af Lærere *fra hele Landet* til gode, under Hensyn til, at Lærerne nu langt hyppigere, end det tidligere har været Tilfældet, forflyttes til andre Landsdele.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

95. Lov angaaende Geodætisk Instituts trigonometriske Stationer m. v. (Forsvarsminister *L. Rasmussen*). [A. Sp. 3427—C. Sp. 103, 251].

Fremsat i *Folketinget* $27/10$ (F. Sp. 1198). 1. Beh. $11/11$ (F. Sp. 1435). 2. Beh. $20/11$ (F. Sp. 1638). 3. Beh. $27/11$ (F. Sp. 1804). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $4/12$ (L. Sp. 536). 2. Beh. $9/12$ (L. Sp. 541). 3. Beh. $11/12$ (L. Sp. 549). *Loven stadfæstet 16. December 1931*. (Lov-Tid. Nr. 318).

Efter denne Lov kan Geodætisk Institut for at muliggøre Oprettelsen og sikre Bevarelsen af de til dets Opmaalinger fornødne trigonometriske Stationer og andre Fikspunkter fordre afgivet det til en Station eller et Fikspunkt nødvendige Areal. Instituttets Beslutning herom kan inden 6 Uger efter, at den er meddelt Ejeren, af denne indankes for Forsvarsministeren.

Arealets Afgivelse kan kræves enten til Ejendom eller saaledes, at alene en begrænset Brugsret erhverves. Instituttets Personale og Politiet har til enhver Tid Adgang til de Arealer, over hvilke Instituttet har erhvervet Brugsret.

I Mangel af mindelig Overenskomst kan Ekspropriation ske efter Reglerne i § 4 i Lov af 20. August 1853 om Jords Afgivelse til Biveje, jfr. Lov Nr. 108 af 3. April 1925 § 29.

Arealets Beliggenhed og Omfang fastslaaes — hvor der ikke er Tale om Ejendomsoverdragelse — ved en Deklaration, i hvilken der efter Instituttets nærmere Bestemmelse i det enkelte Tilfælde kan træffes Bestemmelser til nærmere Præcisering af Ejers Pligter. Ved Deklarationens Indsendelse til Tinglysning skal medfølge et Kort over Arealet.

Efter Udløbet af den foran omtalte Klagefrist, eventuelt efter de for Ekspropriationen fastsatte Klagefrister, bliver Deklarationen at tinglyse paa den paagældende Ejendom. Alle Dokumenter om Areal's Afgivelse til Ejendom eller til Brug i Henhold til denne Lov er stempelfri og kan tinglyses uden Afgift til Statskassen. — Deklarationen skal respekteres ikke alene af Ejendommens Ejer og Bruger, men ogsaa af Panthavere og andre Indehavere af begrænsede Rettigheder i Ejendommen, ligegyldigt naar saadan Ret over Ejendommen er erhvervet.

Den endeligt fastsatte Erstatning udbetales Ejeren straks efter Deklarationens Tinglysning, naar han godtgør, at hans Ejendom er ubehæftet, eller at Panthaverne samtykker i Udbetalingen. Er inden 3 Maaneders Forløb ingen anden Overenskomst opnaaet, udbetales Erstatningen mod Af-skrivning paa vedkommende Gældsbevis til den Panthaver, der godtgør at være først panteberettiget i Ejendommen. Erstatningen kan dog, hvad enten den er fastsat ved Overenskomst eller Ekspropriation, altid udbetales til Ejeren, naar den ikke udgør et Beløb over 50 Kr.

De heromhandlede Arealer maa ikke udgraves eller plantes, de maa ikke ved Afgravning, Undergravning eller paa anden Maade bringes i Fare for at styrte sammen. Geodætisk Instituts Signaler eller Observationstaarne maa ikke beskadiges eller borttages. Overtrædelse heraf straffes med Fængsel eller under formildende Omstændigheder med Bøder ikke under 10 Kr. Bøderne tilfalder Statskassen.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtaltes, at Geodætisk Instituts trigonometriske Stationer og andre Fikspunkter udgør Grundlaget for alle Opmaalinger i Danmark. Stationerne er markerede enten ved en Granitsten indstøbt i et Betonfundament eller ved et Rør indstøbt i en Betonblok eller paa anden varig Maade. Et saadant Opmaalingsmærke repræsenterer en langt større Værdi end den med Mærkets Anbringelse forbundne Omkostning. Bestemmelsen af den til Mærket svarende Stations Beliggenhed kræver et stort og meget bekosteligt Observations- og Beregningsarbejde, som taber sin videnskabelige Betydning for Fremtiden, hvis Mærket ødelægges, fordi det vil være umuligt at anbringe et nyt Mærke med tilstrækkelig Nøjagtighed paa det gamles Plads. For at bevare Stationerne har Instituttet i nogle Tilfælde ved Skøde erhvervet et Jordareal udenom Granit-

stenen, men af Bekostningshensyn har man i de fleste Tilfælde nøjedes med at lade tinglyse en af Ejendommens Ejer underskreven Deklaration, der giver Instituttet Brugsretten over et lille Areal udenom Afmærkningen. Disse Deklarationer har hidtil respekteret enhver baade ældre og senere tilkommen tinglyst Hæftelse og byder saaledes kun ringe Sikkerhed i Tilfælde af Tvangsauktion. Under Hensyn til den store videnskabelige og praktiske Betydning, som det har for Geodætisk Institut, at dets Stationer bevares, er derfor en mere betryggende Ordning i høj Grad ønskelig. — Lovforslaget, der mødte Tilslutning fra alle Sider, gennemførtes som fremsat af Ministeren, med et Par uvæsentlige Ændringer.

Nr. 96 og 97. Forsvarslove.

(*Lov om Hærens Ordning, Lov om Søværnets Ordning, stadfæstede 23. Marts 1932*).

Indledende Bemærkninger.

Efter at de to Oppositionspartier, *Venstre og Konservative*, i Landstingsudvalget angaaende *Forsvarsministerens* Lovforslag om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine havde taget afgjort Afstand fra dette Forslag, blev der nedsat et *Underudvalg*, bestaaende af Stensballe (Form.) og i øvrigt af Partiordførerne: Hauch (V.), C. F. Sørensen (S.), Ellinger (K. F.) og Veistrup (R. V.).

Dette Underudvalg fik til Opgave at prøve, om der ikke skulde være nogen Mulighed for at naa til Enighed om en Ændring af den nuværende Forsvarsordning (Lovene af 7. August 1922) med det Formaal at nedbringe Udgifterne paa de militære Budgetter ved en Nyorganisation af Hær og Flaade.

Under 11. November 1931 rettede Underudvalget en *skriftlig Henvendelse til Forsvarsministeren* med Anmodning om,

at der af Chefen for Generalkommandoen (Generalløjtnant *With*) udarbejdedes *et skitse-mæssigt Udkast til en Hæror-
dning* (med Hærens Flyverkorps, men uden Kystbefæstninger) til *21,5 Mill. Kr.* aarlig i *Driftsudgifter*, hvortil senere skulde føjes Forslag om *Nyanskaffelser* til Hæren, og

at der af Viceadmiralen (*Wenck*) udarbejdedes et skitse-mæssigt Udkast til en Flaadeordning (herunder Kystbefæstning og maritimt Flyvevæsen) til 9,5 Mill. Kr. aarlig i Driftsudgifter, hvortil senere skulde føjes Forslag om *Nybygninger og Nyanskaffelser* til Flaaden.

I Begyndelsen af December 1931 modtog Underudvalget fra Chefen for Generalkommandoen et saadant skitse-mæssigt Udkast. Derimod bad Viceadmiralen sig fritaget for Hvervet, hvorefter Ministeren, efter Underudvalgets Anmodning, overdrog Marineministeriets Direktør (Admiral Rechnitzer) i Forbindelse med Ministeriets Embedsmænd at udarbejde Forslaget, og i Begyndelsen af Februar 1932 forelaa Udkastet til Flaadeordningen.

Da Underudvalget derefter skulde til at undersøge, hvad *Materiel* der skulde fremskaffes, og Hæren fremlagde sit Forslag i saa Henseende (et Forslag, som var baseret paa en Femaarsperiode), viste det sig, den 24. Februar, at det Arbejde, der nu var udført, ikke kunde føre til Enighed.

Det konservative Medlem af Underudvalget (*Ellinger*) erklærede i Mødet den 24. Februar paa Forespørgsel af Forsvarsministeren, at han, *hvis alle fire Partier gik med*, vilde anbefale sit Parti at gaa med til en Ordning, som kostede 37 Mill. Kr. (heri indbefattet Udgifter til Nyanskaffelser, men ikke Centralstyrelses- og Overgangsudgifter).

Nogle Dage senere fremkom i Underudvalget, forelagt af Formanden (Stensballe), Forslag til en Forsvarsordning til en *samlet* Udgift af 35½ Mill. Kr. aarlig (herfra undtaget Udgifter til Centralstyrelse og til Pensioner og Ventepenge), hvoraf 24 Mill. Kr. skulde anvendes til Hæren og 11½ Mill. Kr. til Flaaden. Nye lovtekniske Forslag paa dette Grundlag udarbejdedes for Hærens Vedkommende af Generalkommandoen og Krigsministeriet, for Flaadens Vedkommende af Marineministeriet, hvilke Forslag derefter behandledes i Underudvalget, hvor Forslagene ændredes paa enkelte Punkter, men *uden at det lykkedes at opnaa Enighed om dem*.

Venstre forelagde derefter — med Henvisning til, at det under de herskende økonomiske Vanskeligheder var en Selvfølge for Venstre, at ogsaa de militære Budgetter maatte undergaa en væsentlig Nedsækering — i Landstinget den

16. Marts Forslag til *Hærens Ordning* og Forslag til *Søværnets Ordning*, udarbejdet paa Grundlag henholdsvis af Generalkommandoens og Krigsministeriets og af Marineministeriets sidstnævnte Forslag med en Udgift til Hæren paa 24 Mill. Kr. og til Flaaden paa 11½ Mill. Kr., men for begge Beløbs Vedkommende *inklusive* Udgifter til Nyanskaffelser, Centralstyrelse, Ventepenge og Pensioner*), altsaa i alt 35½ Mill. Kr. aarlig.

Dette Beløb er hjemlet og fastlagt gennem § 98 i Hærloven og ved § 62 i Søværnsloven, der har et tilsvarende Indhold (begge Paragraffer er citeret nedenfor).

Angaaende *Besparelserne* udtalte Ordføreren for Forslagsstillerne (*Stensballe*) følgende (L. T. Sp. 1280 ff.):

»Ser vi nu hen til, hvilke Besparelser der indvindes herigennem — og ikke mindst af Hensyn hertil er Forslagene jo stillet —, viser det sig, at *sammenlignet med* det sidst aflagte Statsregnskab, *Statsregnskabet for 1930—31*, er Besparelsen for *Hærens* Vedkommende Differencen mellem 28,1 Mill. Kr. og 24 Mill. Kr. eller ca. 4,1 Mill. Kr. Men da Udgifterne til Hæren det paagældende Aar var ca. 1 Mill. Kr. mindre end normalt — bl. a. er der 500 000 Kr., som ikke er brugt paa Grund af, at Genindkaldelserne af Mandskab til fortsat Øvelse kun omfattede knap Halvdelen af deres normale Omfang, og der har været en ekstraordinær Reduktion af Kontoen for Krigsmateriels Anskaffelse paa ca. 550 000 Kr. —, maa man snarere regne med en Besparelse for Hæren paa ca. 5,1 Mill. Kr. For *Flaadens* Vedkommende var Udgifterne det paagældende Aar ca. 13,8 Mill. Kr., og Besparelsen her bliver da ca. 2,3 Mill. Kr., men her maa dog tages Hensyn til, at Marineministeriet efter Forslaget overtager Sødefensionen til en paaregnet Udgift af ca. 700 000 Kr., saaledes at den virkelige normale Nedgang paa Marineministeriets Budget skulde blive ca. 3 Mill. Kr. aarligt i Forhold

*) Foruden denne Forskel — Medtagelse af Udgifterne til Centralstyrelse, Ventepenge og Pensioner — mellem Venstres Forslag og det i Underudvalget sidst foreliggende Forslag er i Venstres Søværns-Forslag, blandt Overgangsbestemmelserne, optaget en ny Paragraf, § 64, der er citeret nedenfor i Gengivelsen af Søværnslovens Indhold.

til Statsregnskabet for 1930—31. *Sammenlagt* vil der altsaa, sammenlignet med Statsregnskabet for 1930—31, fremkomme en *Nedgang* paa 6,4 eller 7,4 Mill. Kr. — — — —.

Sammenligner man med det i Folketinget nu vedtagne Finanslovsforslag, bliver Resultatet en *Nedgang* i Forhold til Normalbudgettet paa 4,4 Mill. Kr. for Hærens Vedkommende og ca. 1,8 Mill. Kr. for Flaadens Vedkommende. Hertil er dog at bemærke, at der paa Krigsministeriets Budget for indeværende Aar er overført ca. 190 000 Kr. i Anledning af omlagte Arbejdsplaner for det tekniske Korps med det Formaal at undgaa Afskedigelse af Arbejdere. Hvis man trækker det fra, hvad man bør gøre, naar man vil regne rigtigt, vil det sige, at Nedsættelsen i Forhold til Normalbudgettet kun andrager *ca. 4,2 Mill. Kr.* Og lægger vi hertil Besparelsen paa Flaadens Budget paa *1,8 Mill. Kr.*, vil det altsaa sige, at *i Forhold til Normalbudgettet* spares der *ca. 6 Mill. Kr. aarligt* foruden et Beløb paa Indenrigsministeriets Budget.

Imidlertid følger der jo Overgangsudgifter med Nyordningen navnlig i det første Aar, og det har derfor været nødvendigt at gribe *til særlige Foranstaltninger i Aar* (d. v. s. for Finansaaret 1932—33) for at bringe Budgetterne ned udover de af det konservative Folkeparti sammen med Regeringspartierne i Efteraaret gennemførte Nedsættelser*). Hjemmen til disse Nedsættelser er indarbejdet i Forslagets Overgangsbestemmelser, og man er derved naaet til *ogsaa i Aar* at kunne gennemføre en samlet Besparelse paa rundt regnet 6 Mill. Kr. fordelende sig med ca. 4,5 Mill. Kr. paa Hæren, ca. 1,5 Mill. Kr. paa Marinen og ca. 150 000 Kr. paa Indenrigsministeriet.«

Det tilføjes, at naar de i § 4 i Loven af 12. Marts 1923 angaaende ekstraordinær Bevilling til Omdannelse og Supplerings af Hærens Bygninger, Øvelsespladser og Beholdninger bevilgede 30 Mill. Kr. til Anskaffelse af Krigsmateriel om 2—3 Aar er opbrugt, vil *Besparelsen* gaa ned til *ca. 3 Mill. Kr. aarlig*.

*) 800 000 Kr. i Besparelser paa Driftsbudgettet og 1½ Mill. Kr. i Udsættelser paa Anskaffessummen.

Ved Lovforslagenes 1. *Behandling i Landstinget* betonedede Forsvarsministeren (*L. Rasmussen*), at Socialdemokraterne ikke har kunnet bruge Tilbudet fra Venstre som Forhandlingsgrundlag og derfor heller ikke har haft nogen Indflydelse paa Udarbejdelsen af de foreliggende Forslag, men de kunde paa Grund af de 6 Mill. Kr.s Besparelse *stemme for Lovforslagene*, idet Ministeren dog maatte understrege, at Afrustningsforslaget vilde være lige saa paakrævet under den nye Ordning som under den gamle af 1922. — *C. F. Sørensen* (S.) udtalte sig i Overensstemmelse med Ministeren.

Det konservative Folkepartis Ordfører (Ellinger) omtalte udførligt Forhandlingerne i Underudvalget, dvælede ved den »Lemlæstelse«, der var blevet Forslagene til Del i Sammenligning med det Indhold, de havde i Underudvalget, og sluttede med at erklære, at hans Parti *ikke paa nogen Maade kunde gaa med dertil*.

Det radikale Venstres Ordfører (*Veistrup*) udtalte, at naar hans Parti *stemte for* Venstres Forslag, gjorde de det ikke, fordi de anerkendte det, hverken principielt, sagligt eller teknisk, men fordi det var det eneste Middel til Nedbringelse af Militærudgifterne.

Endvidere havde *Ordføreren for Forslagsstillerne* (*Stensballe*) og en anden af Forslagsstillerne (*Hauch*) Ordet og anbefalede Forslagene.

2. og 3. *Behandling*, der var ganske korte, fandt Sted samme Dag som 1. *Behandling*, den 18. Marts, hvorefter Lovforslagene, der ikke havde været henvist til Udvalgsbehandling, *vedtoges af Landstinget med 50 Stemmer* (*Venstre, Socialdemokrater og Radikale*) *mod 10* (*Konservative*).

Ved 1. *Behandling i Folketinget anbefalede I. A. Hansen* paa Venstres Vegne Lovforslagene til Vedtagelse, idet han fremhævede, at Venstre havde to Grunde hertil: *Tilpasningskravet* skete herved Fyldest for Militærbudgetternes Vedkommende (Vestres Kriseforslag af 26. September 1931 tilsigtede en Tilpasning, omfattende de fleste af Statens øvrige Udgiftsbudgetter), og dernæst skabtes ved Lovforslagene en *teknisk bedre opbygget Hær og Flaade* end efter Ordningen af 1922.

Socialdemokratiets Ordfører, J. P. Larsen, anbefalede Lovforslagene til Vedtagelse af Besparelshensyn.

Det konservative Folkepartis Ordfører (Parkov) sammenfattede i Slutningen af sin Tale de Konservatives Standpunkt i følgende Ord:

»Som Forholdene er — *ikke fordi* vi ikke meget gerne saa, at der under disse svære Tider kunde være Mulighed for en Begrænsning af Udgifterne, og *ikke fordi* vi ikke gerne vilde gaa med, endda med de foreliggende Lovforslag som Grundlag, til en Overvejelse af, om der kunde foretages Besparelser paa et eller andet Sted, hvorved der kunde tages Hensyn til de Krisetider, vi er inde i, *men fordi* Lovforslagene ikke byder saa meget, som vi har Raad til, og som vi bør ofre for ikke senere at komme til at angre for dybt, og *ikke mindst fordi* der bag Lovforslagene i Virkeligheden kun staar et Parti og ikke, saaledes som det ærede Medlem Hr. I. A. Hansen sagde, en saa stor Majoritet, at den er kvalificeret — maa jeg *anbefale at stemme mod Lovforslagene.*«

Det radikale Venstre Ordfører (Jesper Simonsen) erklærede, at de Radikale betragtede Lovforslagene som en ren Spareforanstaltning og intet som helst andet og derfor kunde medvirke til deres Fremme.

Foruden *Forsvarsministeren* og de nævnte Ordførere deltog *Ole Bjørn Kraft* (K. F.), *Vanggaard* (V.) og *Holstein* (K. L.) i Debatten.

Efter Forslag af *Parkov* (K. F.) henvistes Lovforslagene til *et Udvalg*, bl. a. for at give de Kategorier af Hærens og Flaadens Personel, som i første Række vil blive ramt af Forslagenes Personelreduktion, Lejlighed til overfor Rigsdagen at fremsætte deres Ønsker og eventuelle Anker. Denne Lejlighed blev benyttet af en Række Organisationer. Paa Begæring af de Konservative blev *Viceadmiral Wencks* Skrivelser til Landstingsudvalget fremlagt i Udvalget.

Ved 3. *Behandling i Folketinget* den 23. Marts *vedtoges* begge Lovforslag med henholdsvis 108 og 109 Stemmer (*Socialdemokrater, Venstre og Radikale*) mod 17 (*Konservative*) og var dermed færdige fra Rigsdagen, hvorefter de under samme Dato *stadfæstedes af Kongen.*

Om Lovenes *Indhold* henvises til det efterfølgende.

96. Lov om Hærens Ordning. (Af 3. Medlem for 4. Kreds [*Stensballe*], 3. tingvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 7. Medlem for 6. Kreds [*Hauch*], 1. tingvalgte Medlem [*Jensen Christensen*], 4. Medlem for 5. Kreds [*Jensen-Klejs*] og 2. Medlem for 6. Kreds [*Stegger Nielsen*]). [A. Sp. 6757—C. Sp. 1225, 1503].

Forelagt i *Landstinget* $16\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1276). 1. Beh. $18\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1434). 2. Beh. $18\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1479). 3. Beh. $18\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1480). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $21\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4366, 4395). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Larsen [Form.], Gerhard Nielsen [Sekretær], E. Friis, Holger Larsen, Alsing Andersen, Vilhelm Rasmussen, Chr. Hansen, Jesper Simonsen, I. A. Hansen, Krag, Vanggaard, Nørskov, Elgaard, Parkov og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 2189) afgiven $22\frac{1}{3}$. (Ordfører: Jesper Simonsen). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4587). 3. Beh. $23\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4591). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 93).

Loven, om hvis Oprindelse og Behandling i Rigsdagen henvises til Side 440 ff., fastsætter i *store Træk* følgende:

Hærens Hovedbestanddele. (§ 1).

Disse er: Generalkommandoen, Fodfolket, Rytteriet, Artilleriet, Ingeniørtropperne, Flyvertropperne, Hærens tekniske Korps, Forplejningskorpset, Lægekorpset, Dyr lægekorpset, Auditørkorpset og Skolerne.

Generalstaben er udgaaet som Hovedbestanddel, idet den direkte underlægges Generalkommandoen.

Vaabeninspektørerne er indgaaet i Generalkommandoen, men forbliver dog med Hensyn til Vaabnets *Personelforhold* direkte underlagt *Ministeriet*.

Endvidere er *Korpscheferne* (Forplejningsinspektøren, Sanitetsinspektøren og Veterinærinspektøren) i alt, hvad der vedrører Hærens Forsvarsforberedelse og Uddannelse, samt Materielinspektøren, for saa vidt angaar Forsvarsforberedelse, *direkte underlagt Generalkommandoen*, ligesom de tre førstnævnte varetager Forretningerne som henholdsvis Generalkommandointendant, Generalkommandoløge og Generalkommandodyrløge.

Der skabes derved en mere enkel Tjenestegang og en lettere Overgang fra Ordningen i Fred til Ordningen efter Mobilisering, ligesom der spares Personel.

Flyvertropperne er organiseret som et Vaaben sidestillet med Hærens øvrige Vaaben.

Personnellets Inddeling (§§ 2—10).

Befalingsmandsordningen er i Principperne som efter Loven af 1922: Officerer og Befalingsmænd af Officiantgruppen (se Aarvog 1921—22, Side 581).*

Rækkefølgen for Personellet fastsættes ved kgl. Anordning.

I Officersgruppen er indført Graden *Kaptajnløjtnant* for derved at tilvejebringe det nødvendige Antal Underafdelingschefer af Linien under Genindkaldelse og ved Mobilisering uden i for stort Omfang at forøge Antallet af Kaptajner af Linien.

I Officiantgruppen er de nuværende Grader Korpsofficiant I og II *samlet i een Grad: Korpsofficiant.*

Foruden Officerer af Reserven omfatter Loven *Officerer af Forstærkningen* (afskedigede Befalingsmænd af Linien eller Reserven), der paaregnes anvendt dels i specielle Stillinger som teknisk sagkyndige (f. Eks. Gasofficerer), dels ved Bevogtningsafdelinger.

I de faste Underofficerers Gruppe er indført Graden *Oversergent (af Reserven)* for de ældre Sergenter.

Endvidere er indført *Feltingeniør* som Betegnelse for teknisk Personale med polyteknisk eller tilsvarende Uddannelse. De paagældende indgik hidtil i Gruppen Teknikere.

*) Antallet af *faste Befalingsmænd* er i alt reduceret med ca. 150 Personer paa Grund af Hærens Formindskelse.

Antallet af faste Officerer af Reserven er formindsket med ca. 220. Der er samtidig indført ca. 90 Officerer af Forstærkningen.

Antallet af faste Officerer af Linien, hovedsagelig i Løjtnantsklassen (Kaptajnløjtnanter og Premierløjtnanter), er forøget med ca. 80 (til Rekrutskolerne, som Chefer for Kompagnier m. v., til Erstatning for Kaptajner). Antallet af Generaler er formindsket med 3.

Antallet af Befalingsmænd af Officiantgruppen er formindsket med ca. 30, af Underofficerer af Reserven med ca. 70.

Medens Rammerne i 1922-Loven blev formindsket med 40—60 pCt. for de faste Liniebefalingsmænds Vedkommende, er i nærværende Lov Reduktionen foretaget væsentligst blandt de faste Befalingsmænd af *Reserven*. Der er herved opnaaet en solidere Enkadrering af Afdelingerne end efter den nuværende Ordning.

Paa Grund af Musikkorpsets Ophævelse er Antallet af *Musikere* formindsket med 174.

Haandværkere er ændret til *Maskinofficeranter* og *Felt-haandværkere* (d. v. s. Hærens faste *Haandværkere*).

Menige ved Flyvertropperne, Hærens tekniske Korps og Dyrlægekorpsen, der har gennemgaaet den fornødne tekniske Uddannelse, benævnes fremtidig *Reservehaandværkere* i Stedet for som hidtil Korporal.

Almindelige Bestemmelser for Udskrivning, Fordeling og Uddannelse (§§ 11—17).

1. Med den i Værnepligtsloven*) fastsatte Alder *udskrives alt tjenstdygtigt Mandskab* til Krigstjeneste.

Af det udskrevne Mandskab <i>uddannes</i> aarligt:		Efter Hær-loven af 1922
Ved Fodfolksregimenterne	3 255 Mand	4 400
— Livgarden	465 —	440
— Rytteriet	380 —	300
— Artilleriet	974 —	1 110
— Ingeniørtropperne	300 —	320
— Flyvertropperne	efter Behov**)	
— Trainet	230 Mand	
— Ballonparken	efter Behov	
— Hærens tekniske Korps	—	90
— Forplejningskorpsen	—	40
Til Lægetjeneste	—	efter Behov
Ved Sundhedstropperne	—	90
Til Dyrlægstjeneste	—	efter Behov
— Beslagstjeneste	—	—
Ved Garnisonstropperne	2 000 Mand	
— Hjælpetropperne	efter Behov.	

Til de *paa Sjælland* garnisonerende Styrker af Fodfolk (undtagen Livgarden), Rytteri og Artilleri indkaldes fortrinsvis Mandskab fra Landsdelene Øst for Store Bælt — fra nærmere fastsatte *Omraader*.

*) Den gældende Værnepligtslov er af 8. Juni 1912.

***) *Det samlede Antal* af værnepligtige, der indkaldes til Flyvertropperne, Ballonparken, Korpsene og Hjælpetropperne »efter Behov«, udgør en meget begrænset Styrke, *kun nogle faa Hundrede Mand*.

Til de i *Jylland og paa Fyn* garnisonerende Styrker indkaldes fortrinsvis Mandskab fra Landsdelene Vest for Store Bælt — fra nærmere fastsatte *Omraader*.

Til Livgarden, Ingeniørtropperne, Flyvertropperne, Trainet, Ballonparken, Hærens tekniske Korps, Forplejningskorpset, Lægetjenesten, Sundhedstropperne, Dyrlægetjenesten, Beslagtjenesten, Garnisonstropperne og Hjælpetropperne indkaldes Mandskab *fra hele Landet*.

Mandskabet *fra Bornholm* indkaldes til Afdelinger i de andre Landsdele.

Det hele Antal Mand, der skal indkaldes, tages fra Landsdelene Øst og Vest for Store Bælt i samme Forhold, som der findes Mænd i disse Landsdele.

Uddannelsen af Mandskab til *Landstormen* er bortfaldet.

Der er indført *Garnisonstropper*, som paaregnes indkaldt i et Antal af 2 000 Mand. Det bliver herved muligt dels at *undgaa* den mindre værdifulde Rekrutuddannelse om Vinteren, dels at *undgaa Mandskab til fortsat Tjeneste som menige* — ved Rytteriet har det dog været nødvendigt at lade et ringe Antal Mand blive til fortsat Tjeneste i 2 Maaneder af Hensyn til Remonteridningen —, idet Garnisonstropperne skal overtage Hovedmassen af *Vagt-, Ordonnans- og Arbejdstjenesten* ved Afdelingerne.

Det samlede Antal Mand, der aarligt paaregnes indkaldt til Tjeneste ved Hæren, vil udgøre ca. 8 000 Mand mod ca. 10 000 efter Hærloven af 1922 (inkl. Kystartilleriets*) 450 Mand). Om Styrkens Fordeling Øst og Vest for Store Bælt se ndfr. § 97.

2. Uddannelsen af de værnepligtige falder i en *første Uddannelse*, i en *fortsat Tjeneste* i Forlængelse heraf og i *fortsat Øvelse under Genindkaldelser*.

Til Uddannelse som *Befalingsmandselever* og lignende udtages de dertil bedst egnede.

Forinden Hjemsendelsen efter den første Uddannelse finder Sted, foretages en *Lodtrækning*. *Bytning* af de trukne Lodtrækningsnumre kan tillades.

Under Genindkaldelserne til fortsat Øvelse afholdes *Lejr- eller Kantonnementsøvelser* i større eller mindre Grupper med samtlige Afdelinger, der har uddannet Mandskab til

*) Kystartilleriet overgaar senest 31. Marts 1933 til Søværnet.

Tjeneste. Hvert Aar skal der til disse Øvelser anvendes mindst 8 Dage. Den Del af Genindkaldelsestiden, der ikke anvendes til Lejr- eller Kantonnementsøvelser, benyttes til Afholdelse af Øvelser ved Garnisonerne.

Fortsat Øvelse finder som Regel Sted i *September og Oktober Maaned*. Efter Ministerens nærmere Bestemmelse kan den dog *undtagelsesvis* henlægges til *andre Tider* af Aaret.

Til de paa Sjælland garnisonerende Fodfolksregimenter (Livgarden), Cyklisteskadroner og motoriserede Artilleriafdelinger sker Genindkaldelsen af menige *de lige Aar*; til de i Jylland—Fyn garnisonerende Fodfolksregimenter, Cyklisteskadroner og motoriserede Artilleriafdelinger *de ulige Aar*. Til de øvrige Vaaben og Korps m. v. sker Genindkaldelsen *hvert Aar*.

Stabe og Afdelinger (§§ 18—22).

1. *Generalkommandoen* bestaar af Chefen, der er General-løjtnant, Generalstaben og Vaabeninspektørerne (om disse se nærmere under § 1).

2. Troppeafdelingerne indordnes i Hovedsagen i 2 *Divisioner*, hvis Sammensætning fastsættes ved kgl. Anordning (mod 3 efter Hærloven af 1922). Chefen for en Division er Generalmajor og har en Stab, hvis Sammensætning ligesom Generalstabens er nærmere fastsat.

3. En af de i København garnisonerende Generalmajorer eller Oberster er *Kommandant i København*.

Endvidere er der *Kongens Adjutantstab* af Hæren, *Kronprinsens Adjutant* og *Ministerens Adjutant*.

Fodfolket (§§ 23—27).

1. Fodfolket, der har en *Vaabeninspektør* med Stab, er inddelt i 8 *ensartede Regimenter* (inkl. Livgarden). Hvert Regiment paa 1 *Skytskompagni* og 3 *Batailloner*. I Skytskompagniet indgaar Skyts af forskelligt Kaliber. Hver Bataillon bestaar af 5 *Kompagnier* (1 Maskingeværkompagni og 4 Rekylgeværkompagnier) mod 4 efter Hærloven af 1922.

Efter 1922-Loven havdes 11 Regimenter à 3 Batailloner og 1 Specialkompagni samt Livgarden paa 2 Batailloner og 1 Specialkompagni, det vil sige, at Fodfolket ved Loven her *reduceres* med 3 Regimentsstabe og 11 Batailloner — eller

omsat i Kompagnier gaar ned fra 152 Kompagnier til 128 Kompagnier.

2. *Den første Uddannelse* varer som hidtil 5 Maaneder (150 Dage) (Livgarden som før 10 Maaneder [305 Dage]).

3. Der udtages 12 pCt. (tidligere 9 pCt.) af Styrken midt i Uddannelsesperioden som *Befalingsmandselever*. De uddannes til Korporaler eller Kornetter og forbliver til *fortsat Tjeneste* i henholdsvis 9 og 12 Maaneder udover den første Uddannelse.

4. De hjemsendte værnepligtige *genindkaldes til fortsat Øvelse* 2 Gange, hver Gang i 25 Dage*).

Rytteriet (§§ 28—31).

1. *Rytteriet*, der har en *Vaabeninspektør* med Stab, indordnes i 2 *Regimenter* med i alt 7 Eskadroner, 5 *Cyklisteskadroner* og 2 *Panservognskompagnier*.

Efter 1922-Loven havdes 3 *Regimenter* med i alt 9 Eskadroner — altsaa en *Nedgang* med 1 *Regimentsstab* og 2 Eskadroner (Heste). *Til Gengæld* er oprettet 5 *Cyklisteskadroner* og, da man for at skabe et Opklaringsmiddel med tilstrækkelig Slagkraft maa raade over *Panservogne*, tillige 2 *Panservognskompagnier*.

2. Det Mandskab, der aarligt uddannes ved *Eskadronerne*, møder i eet Hold. *Den første Uddannelse* varer 365 Dage (nedsat fra 14 til 12 Maaneder).

Der udtages 12 pCt. (forhen 10 pCt.) af Styrken som *Befalingsmandselever*. De uddannes til Korporaler eller Kornetter og forbliver til *fortsat Tjeneste* i 5 Maaneder udover den første Uddannelse. — Foruden *Befalingsmandseleverne* forbliver indtil 40 værnepligtige af *Eskadronerne* til *fortsat Tjeneste* i 2 Maaneder udover den første Uddannelse.

3. Det Mandskab, der aarligt uddannes ved *Cyklisteskadronerne*, møder i eet Hold. *Den første Uddannelse* varer 150 Dage.

Der udtages 12 pCt. af Styrken midt i Uddannelsesperioden som *Befalingsmandselever*. De uddannes til Korpo-

*) Genindkaldelse til samtlige Vaaben og Korps sker indenfor 2.—6. Aargang.

raler eller Kornetter og forbliver til *fortsat Tjeneste* i 1 Aar udover den første Uddannelse.

4. Samme Regler gælder om Uddannelse af Mandskab ved *Panservognskompagnierne*.

5. De hjemsendte værnepligtige *genindkaldes til fortsat Øvelse* 2 Gange, hver Gang i 25 Dage.

Artilleriet (§§ 32—35).

1. Artilleriet, der har en *Vaabeninspektør* med Stab, bestaar af 3 *Regimenter* med i alt 11 *Artilleriafdelinger* = 33 *Batterier*, heraf 9 tunge motoriserede (moderne Skyts), 6 lette (75 mm) motoriserede og 18 (75 mm) hestetrukne *Batterier*.

Efter Hærloven af 1922: 3 *Regimenter* med i alt 15 *Artilleriafdelinger* = 45 *Batterier*, heraf 18 tunge motoriserede (9 moderne, 9 ældre Skyts), 27 (75 mm) hestetrukne *Batterier*. I alt en *Nedgang* paa 4 *Afdelingsstabe*, 9 tunge og 3 lette *Batterier*.

Desuden opstilles 1 *Luftværnsafdeling* med 8 *Luftværnsbatterier*.

2. *Uddannelses-tiden* er for *Trainkonstabler* ved de hestetrukne *Afdelinger* 215 Dage. For alle *Konstabler* (d. v. s. ca. Halvdelen af *Mandskabet* ved de hestetrukne og alt *Mandskabet* ved de motoriserede *Batterier* og *Luftværnsbatterierne*) 150 Dage. — Efter 1922-Loven var *Uddannelses-tiden* for alle 215 Dage, det vil sige en *Nedgang* paa 65 Dage for *Hovedmassen* af *Artilleriets Rekrutter*.

3. Der udtages 12 pCt. (forhen 10 pCt.) af *Styrken* midt i *Uddannelsesperioden* som *Befalingsmandselever*. De uddannes til *Korporaler* eller *Kornetter* og forbliver til *fortsat Tjeneste* i 1 Aar udover den første *Uddannelse*.

4. De hjemsendte værnepligtige *genindkaldes til fortsat Øvelse* 2 Gange, hver Gang i 25 Dage.

Ingeniørtropperne (§§ 36—38).

1. *Ingeniørregimentet*, der har en *Vaabeninspektør* med Stab, omfatter nu 2 *Pioner-* og 1 *Telegrafbataillon* (*Traad* og *Radio*) med tilsammen 11 *Kompagnier* imod hidtil 3

Pioner- og 1 Telegrafbataillon med tilsammen 13 Kompagnier — altsaa en *Nedgang* paa 1 Bataillonsstab og 2 Kompagnier.

2. *Uddannelses-tiden* er nedsat fra 200 til 180 Dage.

3. *Hærens Bygningstjeneste* bestrides af en særlig Institution direkte under Krigsministeriet »Hærens Bygningstjeneste«. Personellet til Bygningstjenesten tilkommanderes i Hovedsagen fra Ingeniørtropperne.

4. Reglerne om Udtagelse af *Befalingsmandselever* og om *Genindkaldelse til fortsat Øvelse* er de samme som for Artilleriet (se ovenfor Pkt. 3 og 4).

Flyvertropperne (§§ 39—41).

1. *Flyvertropperne* bestaar af *Vaabeninspektøren* for Flyvertropperne, 2 *Flyverafdelinger* og Flyvertroppernes *tekniske Tjeneste*. — En Flyverafdeling bestaar af et Antal *Eskadriller*.

2. Det *Mandskab*, der aarligt uddannes ved Flyvertropperne, møder i *to Hold*. Den *første Uddannelse* varer 200 Dage; for værnepligtige, der uddannes til *Reservehaandværkere*, dog indtil 365 Dage.

3. Der udtages indtil 12 pCt. af Styrken midt i Uddannelsesperioden som *Befalingsmandselever*. De uddannes til Korporaler og forbliver til *fortsat Tjeneste* i 1 Aar udover den første Uddannelse.

4. Hjemsendte værnepligtige *kan* efter Hærens Behov *genindkaldes til fortsat Øvelse* 2 Gange, hver Gang i indtil 25 Dage.

5. Det nævnte Mandskab er væsentligt paaregnet anvendt til *teknisk Tjeneste* paa Flyvepladserne, medens Tilgangen af *Flyvere* og *Observatører* — og dermed Rekruteringen af Korpssets *Befalingsmandspersonel* — i Hovedsagen paaregnes at ske efter samme *Retningslinier* som hidtil (frivillige af Vaabnene).

Bornholms Værn (§ 42).

Bestemmelserne for *Bornholms Værn* er i Hovedsagen som hidtil (se Aarvog 1921—22, Side 588). Det paaregnes dog at genindkalde de værnepligtige, der hører hjemme paa Bornholm, til *fortsat Øvelse* paa Bornholm.

Trainafdelingen (§§ 43—44).

1. *Trainafdelingen* er udskilt af Rytteriet og omfatter 2 *Trainkompagnier* og 1 *Motorvognskompagni* mod hidtil 2 *Trainkompagnier*, hvorved er opnaaet en fastere Ordning af den stadig forøgede Motorisering ved Hæren.

2. Det Mandskab, der aarligt uddannes ved *Trainkompagnierne*, møder i to *Hold*. Den første *Uddannelse* varer 60 Dage, hvorefter alle forbliver til *fortsat Tjeneste* 183 Dage ved Stabe og Afdelinger som *Hestepassere* eller ved *Trainafdelingen*.

3. Det Mandskab, der aarligt uddannes ved *Motorvognskompagniet*, møder i to *Hold*. Den første *Uddannelse* varer 190 Dage.

4. Personel til *Traintjeneste* tilgaar i *ovrigt* fra Hærens *ovrigte Afdelinger*.

5. Hjemsendte værnepligtige *kan* efter Hærens Behov *genindkaldes til fortsat Øvelse* 2 Gange, hver Gang i indtil 25 Dage.

Ballonparken (§§ 45—46).

Til *Ballonparken* er afsat det strengt fornødne faste Personel (Chef [Kaptajn] og Administrationspersonale) og en særlig Mandskabstilgang, hvis første *Uddannelse* varer 120 Dage. *Genindkaldelse* efter Behov til *fortsat Øvelse* 2 Gange, hver Gang i 25 Dage. De for *Ballonparkens Uddannelsesvirksomhed* fornødne *ovrigte Befalingsmænd* paaregnes tilkommanderet fra *Vaabnene*.

Hærens tekniske Korps (§§ 47—48).

Hærens tekniske Korps er i Hovedsagen *organiseret som efter Loven af 1922* (med *Ændring* i 1925), dog med *Sammenlægning af to af de nuværende Fabrikker*.

I § 103 er imidlertid indsat en *Bestemmelse* om, at hele Ordningen af Hærens tekniske Korps' *Virksomheder* og *Spørgsmaalet* om disses *Beliggenhed* skal tages op til *Undersøgelse i en Kommission*.

Værnepligtige, der uddannes til *Reservehaandværkere*, er til *Tjeneste* i indtil 12 *Maaneder* og *genindkaldes* efter Behov 2 Gange, hver Gang i indtil 25 Dage.

Særlige Korps m. v (§§ 49—56).

Som anført i Bemærkningerne til § 1 vil der ved Nyordningen indvindes *en Besparelse* paa Forplejnings-, Læge- og Dyrlægekorpsset.

1. *Forplejningskorpsset*. Den første Uddannelse af værnepligtige varer 150 Dage. Derudover forbliver til *fortsat Tjeneste* i 125 Dage 15 *Reserveintendantelever*. De udnævnes til *Korporaler* og uddannes til Reserveintendanter. Hjemsendte værnepligtige kan efter Hærens Behov *genindkaldes til fortsat Øvelse* 2 Gange, hver Gang i indtil 50 Dage. Værnepligtige, der har forrettet god frivillig Tjeneste i mindst 15 Maaneder, kan dog fritages for Genindkaldelse til fortsat Øvelse.

2. *Lægekorpsset* bestaar af *Lægepersonalet* og *Sundhedstropperne*.

Værnepligtigt Lægepersonale er til Tjeneste i indtil 6 Maaneder og kan genindkaldes efter Behov 2 Gange, hver Gang i indtil 25 Dage. *Værnepligtige ved Sundhedstropperne* er til Tjeneste i 210 Dage og kan genindkaldes efter Behovet 2 Gange, hver Gang i indtil 30 Dage.

Sundhedstropperne er bestemt til Tjeneste ved Sygehuse, Ambulancer og Lazaretter og som Hjælpere for Lægerne ved Afdelingerne m. v. Foruden de værnepligtige, der uddannes ved Sundhedstropperne, skal en Del af det øvrige Mandskab uddannes som *Sygehjælpere* og som *Sygebærere*.

3. *Dyrlægekorpsset* bestaar af *Dyrlægepersonalet* og *Felt-haandværkere*. Værnepligtiges første *Uddannelsesetid* er til Dyrlægetjeneste indtil 6 Maaneder, til Reservehaandværkere indtil 12 Maaneder. *Genindkaldelse* sker efter Behov 2 Gange, hver Gang i indtil 25 Dage.

4. *Auditørkorpsset* er fælles for Hær og Flaade og bestaar af 1 Generalauditør og 5 Auditører.

5. *Garnisonstropperne* møder ved Vaaben og Korps i et efter Forholdene afpasset Antal Hold. Deres første Uddannelse m. v. varer indtil 200 Dage, og *Genindkaldelse* til fortsat Øvelse sker efter Behov 2 Gange, hver Gang i indtil 25 Dage.

Garnisonstropperne skal overtage Hovedmassen af *Vagt-, Ordonnans- og Arbejdstjenesten* ved Afdelingerne for derved at fritage Rekrutskolerne for Afgivelser af ikke uddannende Art. Samtidig med Bestridelsen af den nævnte Tjeneste

skal en Del af Garnisonstropperne dels have en *nødtørftig almindelig militær Uddannelse*, dels uddannes i de lettere specielle Tjenestegrene (*Forbindelsestjeneste, Sanitetstjeneste, Ammunitionsforsyningstjeneste* o. s. v.), for at man kan drage Nytte af i alt Fald denne Del af Garnisonstropperne ved Mobilisering. Ved Indførelse af Garnisonstropper kan *Antallet af Hjælpetropper* (= Arbejdssoldater) *nedsættes* betydeligt.

Indkaldelsen og Uddannelsen af Garnisonstropperne kan anlægges saaledes, at man i de Perioder, hvor der som Følge af Vinteruddannelsens og den fortsatte Tjenestes Bortfald kun findes Befalingsmandselever, men ikke uddannede menige af Vaabnene til Tjeneste, kan paaregne en Styrke — *i Antal omtrent som nu* — med en vis militær Uddannelse.

6. *Hjælpetropperne* svarer til de gamle Arbejdstropper, men paaregnes, som omtalt ovenfor, indkaldt i betydeligt mindre Omfang end hidtil. Deres Tjeneste varer indtil 200 Dage med Genindkaldelse efter Behov 2 Gange i indtil 25 Dage.

Hærens Skoler (§§ 60—75)

er i Hovedsagen som hidtil, nemlig:

1. *Vaabnenes Befalingsmandsskoler*: Korporal- og Kornetskolerne, Sergent- og Oversergentskolerne samt Løjtnantskolerne.

Af Hensyn til Indførelse af Oversergentsgraden er der indført en Oversergentskole, som bl. a. Befalingsmænd, der ønsker at blive Officierer, skal gennemgaa.

2. *Officersskolen*, ved hvilken paa ny er oprettet den i 1922 afskaffede »yngste Klasse«.

3. *De øvrige Skoler* er: Skydeskolen for Haandvaaben, Gymnastikskolen, Rideskolen, Artilleriskydeskolen, Pioner- og Telegrafskolen og Flyveskolen.

Loven indeholder i §§ 76—89 en Række Bestemmelser om *Tilgang, Afgang, Ansættelse, Forfremmelse* og *Forsættelse af Befalingsmænd og ligestillede m. fl.*, Bestemmelser, der svarer til de hidtil gældende Regler med de Tilføjelser, som er nødvendiggjort af Indførelsen af Oversergenter, Kaptajn-løjtnanter og Befalingsmænd o. l. af Forstærkningen.

Angaaende *Hærens Musikere* bemærkes her, at der kun paaregnes *et Musikkorps ved Livgarden*.

Bevogtningsafdelinger, frivillige Korps, Depoter m. m. (§ 91)

I Krigstid dannes *Bevogtningsafdelinger*, hvis Oprettelse skal være forberedt i Fredstid. Bevogtningsafdelingerne dannes dels af ældre, uddannet Mandskab, der hører til Hæren eller Søværnet, men ikke mere anvendes derved, dels af værnepligtige, der ikke har faaet militær Uddannelse. Som Befalingsmænd og ligestillede ved Bevogtningsafdelingerne anvendes dels tidligere faste Befalingsmænd og ligestillede af Hærens Linie eller Reserve (Forstærkningen), dels værnepligtige eller tidligere værnepligtige Befalingsmænd og ligestillede og dels andre Personer, der findes egnede dertil.

Frivillige Korps, der er organiserede og øvede saaledes, at de kan være Hæren til Støtte, kan knyttes til Hæren ved Overenskomst mellem Ministeren og de paagældende Korps. Personellet er i Krigstid stillet som det nærmest tilsvarende Personel af Reserven (Forstærkningen) og værnepligtigt Personel af Hæren.

I Fredstid skal der være truffet Foranstaltninger til Oprettelse af de *ved Mobilisering fornødne* Depotafdelinger, Pladskommandantskaber, Arbejdsafdelinger, Depoter af Heste og Materiel, Ammunitionskolonner, Motorvognsparker, Forplejningsmagasiner, Proviantkolonner, Ambulancer og Lazaretter m. m. Der skal tillige i Fredstid være truffet Foranstaltninger til *Samarbejde med den civile Industri ved Mobilisering*.

Svarer i Hovedsagen til den hidtil gældende Ordning, dog at de i Hærloven af 1922 nævnte Landstormsafdelinger (se Aarbog 1921—22, Side 589) nu er benævnt Bevogtningsafdelinger.

Hærens Heste (§ 92).

Hæren har ca. 3 000 Heste, hvoraf ca. 230 er tildelt Officerer som Tjenesteheste; Resten er Stamheste. Af Stamhestene er normalt Halvdelen udstationeret hos private Foderværter.

Institutioner, henlagte under Krigsministeriet (§ 93).

Disse er: Geodætisk Institut, Hærens Bygningstjeneste, Hærens Krudtværk, Tøjhusmuseet og Københavns Militærhospital.

Almindelige Bestemmelser (§§ 94—98).

Reglerne om *Forfremmelsesbedømmelser* (i § 94) og om *Tjenestealders Beregning, Orlov og udenfor Nummer* (i § 95) svarer til de hidtil gældende. Ogsaa Reglerne i § 96 om visse Beføjelser for Ministeren *under ekstraordinære Forhold* svarer til de hidtil gældende. — § 97 bestemmer, at 1 Division med 4 Fodfolksregimenter, 1 Rytterregiment samt Artilleri har Garnison *Øst for Store Bælt*, og at 1 Division med 4 Fodfolksregimenter, 1 Rytterregiment samt Artilleri har Garnison *Vest for Store Bælt*.

§ 98 har følgende Ordlyd: »Bortset fra de Bevægelser paa Krigsministeriets militære Driftsbudget, som er en Følge af Reguleringer af Lønninger m. v., eller som skyldes Prissvingninger paa Forbrugsartikler, f. Eks. Kostforplejning, Fourage og Benzin m. v., skal *Udgifterne* til Hæren tillige med Anskaffelse og Fornyelse af Krigsmateriel *holdes paa 24 Millioner Kroner aarligt*, heri indbefattet den Forøgelse af Ventepenge og Pensioner, der er en Følge af denne Lovs Gennemførelse, dog at der uden særlig Bevilling paa de aarlige Finanslove kan foretages Omposteringer fra en Konto til en anden.«

Overgangsbestemmelser (§§ 99—104).

Disse Paragraffer indeholder de af Nyordningen nødvendiggjorte Overgangsregler, af hvilke særlig skal nævnes:

1. *Kystartilleriet* med tilhørende *Værker* og *Personel* overgaar senest den 31. Marts 1933 fra Hæren til Søværnet.

2. For at skabe Mulighed for fremtidige Besparelser gennem Forenkling i *Organisationen* af Hærens og Søværnets *Virksomheder til Fremstilling af Krigsmateriel* er der optaget en Bestemmelse om Nedsættelse af *en Kommission*, som skal fremkomme med Forslag til Ændring i nævnte Virksomheders nuværende Organisation, eventuelt deres Sammendragning, samt til disse Virksomheders Bortflytning fra København.

3. Værnepligtige af Vaabnene af *Aargang 1931 og ældre Aargange* kan af Ministeren helt eller delvis *fritages* for Gendkaldelse til fortsat Øvelse.

4. De ordinære *Genindkaldelser* af værnepligtige til fortsat Øvelse og Afholdelse af Lejr- eller Kantonnementsøvelser m. m. *bortfalder i 1932* ved samtlige Vaaben og Korps.

Loven træder i Kraft den 1. April 1932.

Loven hviler, som før nævnt, paa et Udkast, som var udarbejdet af Chefen for Generalkommandoen, *General-løjtnant With*, indenfor den angivne finansielle Ramme: 24 Mill. Kr. aarlig.

I Slutningen af Bemærkningerne til Lovforslaget er optaget en *Udtalelse* om dette som Helhed af Generalløjtnanten. Det oplyses her, at det *grundlæggende Synspunkt* ved Opbygningen af Ordningen har været at udstyre samtlige Afdelinger saaledes med Personel, at de er *forsvarligt indrammet*, og at man, naar denne Fordring sker Fyldest, ikke har kunnet opstille en større Hær — 8 *Fodfolksregimenter med tilsvarende Organer af de andre Vaaben* — end den, Lovudkastet rummer. Efter at have peget paa nogle Enkeltheder, navnlig vedrørende *Henlæggelsen af Generalstaben og Vaabeninspektørerne under Generalkommandoen*, udtaler Generalen følgende:

»Det foreliggende Hærlovsudkast er ikke et Udtryk for, hvad der militært set er ønskeligt.

Manglerne ved den nye Ordning, set i Forhold til Ordningen af 1922, er den *talmæssige Formindskelse af Hæren*, som Nyordningen medfører: Nyordningens 8 Fodfolksregimenter mod 1922-Ordningens 12 Regimenter (Livgarden iberegnet).

Fordelene ligger først og fremmest i, at den nye Hær er teknisk bedre opbygget end den nuværende: man har lært 1922-Ordningens organisatoriske Fejl at kende og har kunnet rette dem, og man har kunnet tage Hensyn til de sidste 10 Aars Udvikling paa det tekniske Omraade, ikke mindst hvad Flyvervaabnet, Luftforsvaret og Motoriseringen angaar.

Af Enkeltheder i saa Henseende kan nævnes:

Man har ophævet den Svaghed i Afdelingerne, som var en Følge af 1922-Ordningens stærke Anvendelse af Reserveformationer, idet Nyordningen ingen rene Reserveformationer rummer, ligesom Antallet af Underenheder af Reserven er reduceret til $\frac{1}{4}$ i Stedet for $\frac{3}{4}$ af Helheden.

Man har samtidig kunnet gennemføre en Tjenesteordning, hvorved hver Mand uddannes og forbliver ved den samme Underafdeling gennem hele sin Værnepligtstid, i Modsæt-

ning til den nuværende Ordning, hvor Hovedparten af Mandskabet uddannes eet Sted, men genindkaldes og ved Mobilisering møder ved en anden Underenhed.

Man har ved en mere rationel Ordning af de øverste Kommandoforhold (Generalkommandoen med Generalstaben, Vaabeninspektører og Korpschefer) i Fred skabt en lettere Overgang til og derfor fastere Forhold ved Mobiliseringsordningen.

Man har formaaet at udstyre Felthæren med et nogenlunde tilsvarende Antal Flyvere og mobile Luftværnsbatterier til Dækning af Felthærens tunge Batteriopstillinger, Ammunitionsdepoter, Flyverhangarer, Færgelejer, Depoter m. m.

Man har været i Stand til at modernisere Rytteriet ved at skaffe det en haardt tiltrængt Støtte i Cyklistformationer og Panservogne i rimeligt Omfang.

Man har evnet at bevare og forbedre den ved 1922-Ordningen allerede tilstræbte, men ikke i tilstrækkeligt Omfang gennemførte, *Homogenitet af Hæren*, navnlig i Forholdet Fodfolk-Artilleri, hvor Nyordningen bringer Artilleriets Styrke op paa det ønskelige: 1 let Artilleriafdeling (12 Kanoner) pr. Fodfolksregiment.

Man har endelig forbedret Uddannelsesvilkaarene ved Indførelse af *Garnisonstroppe*, der overtager Vagt-, Ordonnans- og en Del af Arbejdstjenesten.

Paa et — ikke uvæsentligt — Punkt af organisationsmæssig Art har man af økonomiske Grunde maattet renoncere, idet det kun har været muligt at bevare i alt 1 *Musikkorps* — *Gardens* — for Hæren. Denne nødtvungne Foranstaltning, der vil føles som et haardt Savn saavel af Soldaterne som af Garnisonsbyerne rundt omkring i Landet, maa beklages.

Paa et andet Punkt — og det er et Kapitalpunkt — er Løsningen foreløbig, i Henhold til det givne Direktiv, skudt ud:

Luftforsvaret af København.

Man har fra politisk Side ønsket at afvente Resultatet af Forhandlingerne i Genève om *Forbud mod Luftbombebombardement af Byer*. Saaframt Resultatet af Genèveforhandlingerne paa dette Punkt maatte give et negativt Resultat, maa Chefen for Generalkommandoen fremdeles fastholde, at *et Luftforsvar af København er et ubetinget nødvendigt Led i Landets Forsvar*, idet der henvises til den af Chefen for Generalkommandoen under 17. Februar d. A. til Krigsmini-

steriet indsendte detaljerede *Plan for Københavns Luftforsvar, baseret paa moderne Skyts.*

Alt i alt skaber Nyordningen en i sin tekniske Opbygning bedre Hær end den nuværende. Dens Hovedmangel er, at den er for lille.

Rigtigt sammendraget vil den paa Grund af dens højere Kvalitet bedre end den nuværende være i Stand til at løse Hovedopgaven:

Forsvaret paa Sjælland.

Derimod vil dens Muligheder for under alle forekommende Tilfælde at kunne forsvare Jylland-Fyn være formindsket.

Den *formindskede jyske Styrke* skønnes dog at kunne løse den *begrænsede Forsvarsopgave* at yde den sønderjyske Befolkning Beskyttelse mod Angreb af bevæbnede, irregulære Styrker, der forsøger at overskride Grænsen. En væsentlig Betingelse for Opgavens heldige Løsning er, at der kan tilføres den jyske Styrke Forstærkning i rette Tid, d. v. s., inden Angrebet føres frem med betydeligere Kræfter.

Opstilles *Kravet om et effektivt Forsvar* baade Øst og Vest for Store Bælt, opfylder hverken den nuværende eller den her foreliggende Hærorfning Betingelserne herfor fuldt ud.

Den nuværende Hær med dens mange Reserveformationer kræver en længere Tidsfrist, efter at den er bragt paa Krigsfod, for at fæstne Sammenholdet og faa Mekanismen til at virke uden Friktion.

Hæren efter Forslaget af 1932 byder bedre Betingelser for hurtigere at være krigsbrugbar, men den har den Brøst *kvantitativt* ikke samtidig at kunne løse Forsvarsopgaverne baade Øst og Vest for Store Bælt. *Hovedmangelen er, at Hæren er for lille.*

Jeg kan af denne Grund ikke give den foreslaaede Ordning min Tilslutning, men maa betegne Ordningen som det sandsynligst bedste Resultat, der kan naas med de til Raadighed stillede Midler, hvorved Hæren vil blive i Stand til at løse *mere begrænsede Forsvarsopgaver.*

En Forhøjelse af Budgettet, hvorved Opstillingen af flere Regimenter m. v. blev muliggjort, er i allerhøjeste Grad ønskelig, særlig under Hensyn til Forsvaret Vest for Store Bælt; en Forøgelse af Hæren til 9 Regimenter (af samme Kvalitet som Forslagets) med tilhørende Organer af andre Vaaben vil allerede være af ikke ringe Betydning.

Som Bilag til Lovforslaget var vedføjet et *Normalbudget* for Hæren samt forskellige *personelle Oversigter.*

97. Lov om Søværnets Ordning. (Af 3. Medlem for 4. Kreds [*Stensballe*], 3. tingvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 7. Medlem for 6. Kreds [*Hauch*], 1. tingvalgte Medlem [*Jepsen Christensen*], 4. Medlem for 5. Kreds [*Jensen-Klejs*] og 2. Medlem for 6. Kreds [*Stegger Nielsen*]). [A. Sp. 6873—C. Sp. 1299, 1503].

Forelagt i *Landstinget* $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1276). 1. Beh. $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1477, jfr. 1434). 2. Beh. $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1479). 3. Beh. $1\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1482, jfr. 1480). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4366, 4395). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Hærens Ordning (se Side 446). Betænkning (B. Sp. 2189) afgiven $2\frac{2}{3}$. (Ordfører: Jesper Simonsen). 2. Beh. $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 4587). 3. Beh. $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 4592). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 95).

Loven, om hvis Oprindelse og Behandling i Rigsdagen henvises til Side 440 ff., fastsætter i større Træk følgende*):

Søværnets Hovedbestanddele (§ 1) er:

Søværnskommandoen med Marinestaben, Flaaden, der omfatter:

Kystflaaden, Flyvevæsenet og Skibe til særligt Formaal (Fiskeriinspektionerne, Opmaalings-tjenesten m. v.),

Kystdefensionen,

Forskellige Institutioner og Myndigheder (Orlogsværftet**), Søartilleriet, Søminevæsenet, Intendanturen, Søtransp.ortvæsenet, Kyttudkigsvæsenet, Bygningsvæsenet, Lægevæsenet, Søkortarkivet, Søværnets Prøveanstalt, Auditørtjenesten, Nyboder m. v.) og

Skolerne.

*) Loven indeholder *ingen Formaaalsparagraf* som Søværnsloven af 1922, jfr. Aarvog 1921—22, Side 591. Men i Bemærkningerne til Lovforslaget udtales: »Det ligger imidlertid i Sagens Natur, at Søværnet i det foreliggende Forslag i det Omfang, hvori det fremtræder, kun vil være i Stand til at løse begrænsede Opgaver«.

**) Jfr. Hærloven, Overgangsbestemmelser, Punkt 2.

Personnellets Inddeling (§§ 2—6).

Det militære Personel bestaar af *Befalingsmænd* i Linien eller Reserven, der enten er fast ansatte eller midlertidigt tjenstgørende, og af *menige*, herunder Lærlinge, Mather og Kadetaspiranter.

Befalingsmændene henføres til følgende *tre Hovedgrupper*: I. Officersgruppen, II. Kvartermestergruppen, III. Kadetgruppen.

Medens der efter den hidtilgældende Søværnsordning fandtes saavel Søofficerer som Dæksofficerer o. lign., er saavel Søofficerer som Læger, Ingeniører, Intendanten og Maskinmestre m. fl. nu henført til en fælles Officersgruppe, en Simplificering dels under Hensyn til Tidens Udvikling, dels under Hensyn til de begrænsede Messe- og Indlogeringsforhold, der forefindes i de relativt smaa Skibsenheder, som forudsættes at indgaa i den nye Flaadeordning. Og paa tilsvarende Maade er Underbefalingsmandspersonellet samlet i een Gruppe, nemlig Kvartermestergruppen, i det væsentlige til Afløsning af det yngre Dæksofficerspersonale og de midlertidige Befalingsmænd. Dæksofficerer bliver der ikke efter nærværende Lov.

Søværnskommandoen (§ 7).

Under den hidtil gældende Ordning udøvedes Administrationen af og Kommandoen over Flaaden i det væsentlige fra Ministeriet, idet Myndigheder som Viceadmiralen og Marinestaben under Fredsforhold nærmest var raadgivende Myndigheder, der tillige havde Forberedelsen af Søværnets Virksomhed under Krigsforhold. *For at undgaa denne Tvedeling* af Administrations- og Kommandoforhold samt *tillige for*, jævnsides med en enklere og mere økonomisk Ordning, at tilvejebringe samme Organisation under Fredsforhold som under Neutralitets- og Krigsforhold, oprettes *en Søværnskommando*, hvori *Marinestaben* indgaar, og som tilsammen indgaar i Centralstyrelsen, idet *Chefen for Søværnskommandoen*, der er Viceadmiral, *tillige* virker som *Direktør for Marineministeriet* og *Chefen for Marinestaben* som *Afdelingschef* i Ministeriet.

I Marinestaben indgaar Efterretningsstationen, ligesom *Skibstilsynet* henlægges under Marinestaben.

Marineministeriet tænkes i det væsentlige organiseret i 1 Sekretariat samt 1 Admiralitets-, 1 Kommissariats- og 1 Lønningskontor.

Chefen for Søværnskommandoen staar *umiddelbart under* Ministeren.

Kystflaaden (§§ 8—12).

1. *Chefen for Kystflaaden*, der er Kontreadmiral, leder med sin Stab *de forberedende Arbejder* til Flaademateriellets Optræden paa Søen under Neutralitets- og Krigsforhold, alt *efter de nærmere Ordre* og Bestemmelser, han herom modtager fra Søværnskommandoen.

Efter Omstændighederne leder Chefen for Kystflaaden større samlede *Øvelser* under de aarlige Udrustninger.

2. Flaadens *Skibsmateriel* bestaar af:

- 1) De nuværende Artilleriskibe,
- 2) Torpedo- og Undervandsbaade,
- 3) Skibs- og Fartøjsmateriel til Minespærringer m. m.,
- 4) Værkstedsskib for Undervandsbaade,
- 5) Skibe til særlige Formaal, saasom Kaserne- og Depot-skibe samt Inspektionsskibe, Opmaalingskibe, Øvelseskuttere og Skib til Kongens Brug.

Til denne Paragraf (§ 9) var knyttet følgende Bemærkninger:

»Her er opført de forskellige Skibskategorier, hvoraf Flaaden er sammensat. Det er Forudsætningen, at det forhaandenværende Artilleriskibsmateriel ikke fornyes, men bevares, for »*Peder Skram's*, »*Olfert Fischer's* og »*Niels Juel's* Vedkommende indtil videre i kampdygtig Stand. Anses til sin Tid *Fornyelse* af Artillerimateriel for nødvendigt, maa dette ske ved *særlig Bevilling*. Da man maa anse Grænserne for *Skibes Levealder* for afhængige af den Vedligeholdelse og Modernisering, de kan underkastes i hvert enkelt Tilfælde, og derfor ikke paa Forhaand kan bestemmes, har man ikke villet opføre disse i Lovforslaget. Dette er ogsaa Grunden til, at man ikke har opført nogen Reserve.

Det paaregnes, at der indenfor Normal-Budgettet normalt kan ske følgende *Materiel-Fornyelser*: 9 Torpedobaade à 300 t i 18 Aar, 7 Undervandsbaade à 300 t i 15 Aar, 1 Mineskib à 900 t i 20 Aar, 1 Værkstedsskib i 25 Aar, samt Flyve- og Minespærringsmateriel m. v.

Det forudsættes derfor, at *Flaadens militære Skibsmateriel* udover de ovennævnte Artilleriskibe og andet ældre Skibsmateriel omfatter 16 Torpedo- og Undervandsbaade, 1 Mineskib og 1 Værkstedsskib.

Fornyelsen af Inspektionsskibs- og Opmaalingsskibsmateriel samt Skib til Kongens Brug sker ved *særlig Bevilning* som hidtil.

Da *Skibsteknikken* stadig er i Udvikling, bliver som Følge heraf Mulighederne for vedkommende Skibstypes Evne til at løse de Opgaver, hvortil den oprindeligt var bygget, mindre og mindre, hvorfor man i § 10 har skaffet *Hjemmel til Ændringer i Materiellets Sammensætning*.

3. Kystflaaden omfatter 4 *Divisioner*, nemlig:

Skibsdivisionen, hvori indgaar Artilleriskibe, Fiskeriinspektionsskibe, Opmaalingsskibe, Skib til Kongens Brug samt 1 Stam- og Kaserneskib,

Torpedobaadsdivisionen for Torpedobaadene m. m.,

Undervandsbaadsdivisionen for Undervandsbaadene og disses Moder- og Logiskib, Værkstedsskib m. m., samt

Mineskibsdivisionen for Mineskibe, Minefartøjer, Minestrygningsmateriel m. v.

Flyvevæsenet (§ 13—16).

Foruden Luftfartøjer til Skolebrug og særlige Formaal bestaar Flyvevæsenets *Luftmateriel* af:

- 1 Luftjagerflotille og
- 1 Rekognosceringsflotille.

En Flotille bestaar normalt af 9 Luftfartøjer.

Forandringer i Udviklingen af *Typerne* kan medføre *Ændringer* i Luftmateriellets Sammensætning.

Kystdefensionen (§§ 17—21).

Kystdefensionen, der bl. a. under Hensyn til Samarbejdet med Flaadens Skibe er *overført* fra Hæren til Søværnet, omfatter de Befæstningsanlæg ved og udenfor Hovedstaden,

der endnu har kunnet formenes at have nogen, om end stærkt begrænset militær Værdi, nemlig:

Lynetten (Kommandostation),
 Taarbæk-Fort,
 Middelgrunds-Fort,
 Flak-Fort,
 Dragør-Fort,
 Kongelunds-Batteri,
 Mosedø-Batteri,
 Borgsted-Batteri,
 Masnedø-Fort og
 Lynæs-Batteri.

Om *Nedlæggelse* af Befæstningsanlæg se under § 66.

Ledelsen af Kystdefensionen er underlagt en særlig Chef med en til denne knyttet Stab; til stadig Tjeneste ved Værkerne er kun tænkt anvendt saa meget *Personel*, som kræves for Mandskabets almindelige skolemæssige Uddannelse samt til Udførelse af det almindelige daglige Tilsyn. — *Det øvrige Befalingsmandspersonel* paaregnes hovedsageligt tilvejebragt fra Personel i Reserven, herunder bl. a. fra saadant Personel, der afskediges i yngre Alder, fordi det ikke længere egner sig til Tjeneste paa Søen, men maa forudsættes at kunne bestride den særlige Landtjeneste.

§§ 22 og 23.

Disse Paragraffer omhandler *Fiskeriinspektionerne*, *Søopmaalingerne* samt *Skib til Kongens Brug* og det Personel, der fra Søværnet afgives til disse Tjenestegrene. — Det forudsættes, at *Udgifterne* ved Udrustningen af dette Materiel afholdes af Marineministeriets civile Del, saaledes som det hidtil har været Tilfældet for Opmaalings- og Fiskeriinspektionstjenestens Vedkommende.

§§ 24—36.

Heri er givet de organisatoriske Bestemmelser for de forskellige *Myndigheder og Institutioner*, der knyttes til Søværnet. Disse er:

Orlogsværftet, Søartilleriet, Søminevæsenet, Intendanturen, Søtransportvæsenet, Kystudkigsvæsenet, Bygningsvæsenet, Lægevæsenet, Søkortarkivet, Søværnets Prøveanstalt, Auditørtjenesten, Nyboders Kommandantskab og Gymnastikinspektionen.

Saafernt de militære Etablissementer flyttes fra København, forudsættes *Orlogsværftet* nedlagt eller flyttet andetsteds hen.

§ 36 omhandler *Kongens Adjutantstab* af Søværnet, *Kronprinsens Adjutant* og *Ministerens Adjutant*.

Mandskabet (§§ 37—43).

Mandskabet til Søværnet paaregnes hovedsagelig tilvejebragt ved Tilgang fra unge Mennesker, der har afsluttet deres almindelige Uddannelse i Folkeskolen, og som forudsættes at gøre *frivillig Tjeneste* ved Søværnet i ca. 3 Aar.

Endvidere kan Rekrutering af Mandskabet ske gennem *Værnepligt* under tilsvarende Former som hidtil med en første Uddannelse i ca. 4 Maaneder og en fortsat Uddannelse i indtil 8 Maaneder. Det aarlige Behov af værnepligtige opføres paa *Finansloven*.

Det frivillige Mandskab kan efter Tjenestetidens Udløb udnævnes til *Mather* og indgaar som saadanne som Besætning i Skibene m. m. Endvidere kan dertil egnede indtræde som Elever i Underkvartermesterskolens ældste Klasse.

Værnepligtige menige, der har været til fortsat Tjeneste og vist sig egnede til Underbefalingsmandselever, udnævnes til *Mather* og kan for et Aar ad Gangen antages til frivillig Tjeneste i indtil 3 Aar.

Mather, der har vist sig egnede som Underbefalingsmandselever, kan efter $2\frac{1}{2}$ Aars Tjeneste som saadanne udnævnes til *værnepligtige Underbefalingsmænd (Underkvartermestre)* og kan for et Aar ad Gangen antages til frivillig Tjeneste i indtil 6 Aar.

Værnepligtige med faglig Uddannelse som *Maskinister* eller *Radiotelegrafister* m. fl. kan efter en kortere første Uddannelse udnævnes til Mather og efter 1 Aars Tjeneste som

saadanne til værnepligtige Underbefalingsmænd (Underkvartermestre).

For Uddannelse m. m. af *værnepligtige til Kystdefensionen* gælder følgende særlige Regler:

Af det udskrevne Mandskab indkaldes om Foraaret det fornødne Antal af de forskellige Kategorier, som behøves til Uddannelse ved Kystforterne. Uddannelsen foregaar normalt paa Hovedværkerne og varer ca. $\frac{1}{2}$ Aar, hvorefter Mandskabet hjemsendes. Af det om Foraaret til Tjeneste ved Søværnet mødende Mandskab udtages til fortsat Tjeneste ca. 25 Mand, som efter Gennemgangen af den nedenfor nævnte Underkvartermesterskoles yngste Klasse overføres til Kystdefensionen og hjemsendes med Foraarsindkaldelserne her.

Skolerne (§§ 44—53).

I disse Paragraffer er der givet Bestemmelser om den nærmere Ordning af Hovedskolerne ved Søværnet. Disse er:

Underkvartermesterskolen, hvis *Formaal* er at uddanne unge Mænd, som har faaet deres første Værnepligtsuddannelse og er til fortsat Tjeneste, til værnepligtige Underbefalingsmænd;

Kvartermesterskolen, hvis *Formaal* er at give værnepligtige Underbefalingsmænd (Underkvartermestre) en videregaaende Uddannelse for derigennem at gøre dem egnede til Ansættelse som faste Befalingsmænd (Kvartermestre);

Søofficersskolen, hvis *Formaal* er at uddanne unge Mænd til Søofficerer;

Reserveofficersskolen, hvis *Formaal* er at uddanne unge Mænd til Søofficerer og Maskinmestre i Reserven. Skolen bestaar af 2 *Klasser*: Søkadetklassen og Maskinkadetklassen:

Flyveskolen, der bestaar af 3 *Klasser*: Flyverklassen, Observatorklassen og Mekanikerklassen.

For at uddanne og vedligeholde det til Søværnet hørende Personel paa forsvarlig Maade samt for at tilvejebringe den i Loven omhandlede Tilgang af Underbefalingsmandspersonel paaregnes det, at der af det til Kystflaaden hørende Skibs- og Fartøjsmateriel *udrustes og udsendes aarligt*:

1 Artilleriskib	paa	Togt	i	i	alt	ca.	90	Dage,
6 Torpedobaade	—	—	—	—	—	—	90	— ,
1 Mineskib	—	—	—	—	—	—	60	— ,
3 Minestrygere	—	—	—	—	—	—	45	— ,
6 Undervandsbaade	—	—	—	—	—	—	90	— ,
1 Værkstedsskib	—	—	—	—	—	—	90	— ,

medens i øvrigt samtlige Undervandsbaade holdes under Kommando Aaret rundt.

Endvidere kan der oprettes *særlige Kursus*.

Loven indeholder i §§ 54—59 og 61 forskellige organisatoriske Bestemmelser vedrørende Personellets *Tilgang, Afgang, Ansættelse og Forfremmelse*.

§ 62 bestemmer, at *bortset* fra de Bevægelser paa Marineministeriets militære Driftsbudget, som er en Følge af Reguleringer af Lønninger m. v., eller som skyldes Prissvingninger paa Forbrugsartikler, f. Eks. Kostforplejning, Brændsel m. v., *skal Udgifterne* til Søværnet tillige med Anskaffelse og Fornyelse af Krigsmateriel *holdes paa 11,5 Mill. Kr.* aarligt, heri indbefattet den Forøgelse af Ventepengene og Pensioner, der er en Følge af denne Lovs Gennemførelse, dog at der *uden særlig Bevilling* paa de aarlige Finanslove kan foretages Omposteringer fra en Konto til en anden.

Overgangsbestemmelser (§§ 63—70).

Af disse skal nævnes § 64, saalydende: »*Søofficerer udenfor Nummer*, der er ansat i Stillinger i *Marineministeriet*, betragtes ved Lovens Ikrafttræden som værende i overtalligt Nummer i Linien med umiddelbar Adgang til Forfremmelse«.

Endvidere § 66, hvorved følgende *Kystbefæstningsanlæg* m. v. *nedlægges*:

Trekroner-Fort,
Charlottenlund-Fort,
Barakke-Batteri og
Saltholms Batteri.

De Beløb, der indkommer ved Salg af de ved Nedlæggelsen frigjorte Arealer, anvendes til den ved Nedlæggelsen nødvendiggjorte Omorganisation af Kystbefæstningen.

Loven træder i Kraft den 1. April 1932.

Som *Bilag* til Lovforslaget var vedføjet Budget for Centralstyrelsen og Søværnet efter Statsregnskabet 1930—31 og et *Normalbudget* samt personelle Oversigter.

Det bemærkes, at Normalbudgettets *Vedligeholdelseskonto* for Flaaden andrager i alt 1 863 000 Kr.

98. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Hæren). (Af 3. Medlem for 4. Kreds [*Stensballe*], 3. tingvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 7. Medlem for 6. Kreds [*Hauch*], 1. tingvalgte Medlem [*Jepsen Christensen*], 4. Medlem for 5. Kreds [*J. Jensen-Klejs*] og 2. Medlem for 6. Kreds [*Stegger Nielsen*]). [A. Sp. 6941—C. Sp. 1457, 1505].

Forelagt i *Landstinget* $1^{8/3}$ (L. Sp. 1417). 1. Beh. $2^{1/3}$ (L. Sp. 1531). 2. Beh. $2^{2/3}$ (L. Sp. 1558). 3. Beh. $2^{2/3}$ (L. Sp. 1565). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2^{3/3}$ (F. Sp. 4590). 2. Beh. $2^{3/3}$ (F. Sp. 4602). 3. Beh. $2^{3/3}$ (F. Sp. 4608). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 94).

Loven, der ændrede Tjenestemandslovens Afsnit 29 om Hæren, *indeholder* de militære Tjenestemandstillinger, som omhandles i Lov om Hærens Ordning, samt civile Tjenestemandstillinger ved Hæren og ved de under Krigsministeriet henlagte Myndigheder og Institutioner.

De opførte Tjenestemandstillinger er henført til Lønningklasser, der *i Hovedsagen er i Overensstemmelse med de for tilsvarende Stillinger hidtil fastsatte Lønninger.*

De nyoprettede Stillinger er i det væsentlige følgende: Ingeniøren ved Flyvertropperne, Vaabeningeniører, Automobilingeniører og Maskiningeniøren ved Hærens tekniske Korps, Føltværkmesteren af 1. Grad ved Flyvertropperne, Føltværkmestre af 2. Grad ved Flyvertropperne og Maskinofficeranter ved Flyvertropperne samt Kaptajnløjtnanter og Oversergenter af Reserven. (»Korpsofficiant af 1. Grad« og »Korpsofficiant af 2. Grad« er samlet i een Grad »Korpsofficiant«).

Lønningen i Krigstid til Befalingsmænd og ligestillede af Forstærkningen er fastsat som de hidtidige Lønninger for Befalingsmænd af Reserven, nemlig til Grundlønnen for de

tilsvarende Grader af Befalingsmænd og ligestillede af Linien.

Indkommanderingstillæg til Befalingsmænd og ligestillede af Forstærkningen er fastsat til samme Beløb som for tilsvarende Grader af Befalingsmænd af Reserven. For Oversergenter er *Indkommanderingstillæg*et fastsat til 7 Kr.

Ifølge *Normal-Budget* for Hæren, der er knyttet som Bilag til Organisationsforslaget, udgør Udgiften til Lønninger, Honorarer m. v. 9 Mill. Kr. aarlig.

I Henhold til en Oversigt over *Antallet af Befalingsmænd o. l.* var dette efter Hærloven af 1922 2 610, men efter Loven af 1932 kun 2 283, eller en Nedgang paa 327.

99. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Søværnet). Af 3. Medlem for 4. Kreds [*Stensballe*], 3. tingvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 7. Medlem for 6. Kreds [*Hauch*], 1. tingvalgte Medlem [*Jefsen Christensen*], 4. Medlem for 5. Kreds [*Jensen-Klejs*] og 2. Medlem for 6. Kreds [*Stegger Nielsen*]. [A. Sp. 6969—C. Sp. 1483, 1505].

Forelagt i *Landstinget* $1\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1417). 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 1532). 2. Beh. $\frac{22}{3}$ (L. Sp. 1558). 3. Beh. $\frac{22}{3}$ (L. Sp. 1566). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 4590). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 4602). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 4609). *Loven stadfæstet 23. Marts 1932.* (Lov-Tid. Nr. 96).

Loven indeholder i § 1 de Ændringer i Tjenestemandsløven, der er en Følge af Begrænsningen af det civile Personal i *Centralstyrelsen*.

§ 2 fastsætter *Lønninger m. v. for Søværnets Personal*, væsentlig svarende til de hidtil gældende Regler.

§ 4 indeholder Reglerne om *Søtillæg m. v.*, i Hovedsagen overensstemmende med hidtil gældende Bestemmelser.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplyses, at det er en *Forudsætning*, at der ved Ledighed i de civile Stillinger ved Skibstilsynet, Flaadestationen, Søartilleriet, Søminevæsenet, Bygningsvæsenet, Søværnets Prøveanstalt og Orlogsværftet ikke finder *Ansættelse af nye Tjenestemænd Sted*, før der er

truffet en Afgørelse om de militære Etablissemeters og Orlogsværftets fremtidige Forhold.

I Henhold til et *Normal-Budget*, der fandtes som Bilag til Organisationsforslaget, udgør

Lønninger, Honorarer m. v. til Centralstyrelsen	167 000 Kr.
— , — — - Søværnet	3 171 554 —

I alt... 3 338 554 Kr.

Ifølge en Personel-Oversigt var *Antallet af fast ansat Personal* i Henhold til Søværnsloven af 1922 i alt 1 135, men efter Søværnsloven af 1932 kun 760, eller en Nedgang paa 375.

B.

Ikke endeligt vedtagne Forslag.

1. Forslag til Lov om Rigets Flag. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 3301].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁴/₁₀ (F. Sp. 394). 1. Beh. ⁵/₁₁ (F. Sp. 1371). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Simonsen [Aarhus] [fra ²⁰/₁: Ludvigsen], Hans Rasmussen [Form.], E. Friis, P. Andersen, Helga Larsen, F. K. Madsen, Hans Jørgen Hansen, Holger Kristiansen [Sekr.], Vanggaard, Moltesen, Samuelsen, Chr. Ernst Christensen, Inger Gautier Schmit, Ole Bjørn Kraft og Hendriksen).

Lovforslaget er enslydende med det i forrige Samling fremsatte Forslag om samme Emne (se Aarbog 1930—31, Side 285).

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales følgende:

»I Udvalgets Beretning er det oplyst, at der indenfor Udvalget har været fremsat den Tanke at forlade Lovforslagets Bestemmelse i § 8, 1ste Stykke — hvorefter *de civile Statsinstitutioners Flag til Søs* (eventuelt bortset fra Postvæsenet) skulde være Splitflaget med en hvid Kongekrone i det øverste indre Felt, hvorhos de i Forbindelse dermed skulde føre en Stander med særligt Mærke som Kendingstegn for vedkommende Styrelsesgren —, og i Stedet derfor at foreskrive, at de særlige Etatsmærker skulde optages i Flaget under Kronen, og fratage Kravet om Førelse af en Stander. Med Hensyn hertil bemærkes, at Ministeriet vel vilde kunne tiltræde en saadan Ordning, hvis der fra Rigsdagens Side maatte vise sig en overvejende Stemning derfor; men at man dog maatte finde, at den Ordning, som er foreslaaet i den til Grund for Lovforslaget liggende Kommissionsbetænkning, hvorefter alle civile Statsinstitutioner (altsaa ogsaa Postvæsenet) til Søs skulde føre det samme Flag (Splitflaget med en hvid Krone).

og i Forbindelse dermed en Stander med særligt Kendings-tegn, er baade den smukkeste og den, som gør de paagældende Fartøjer lettest kendelige, altsaa den i praktisk Henseende heldigste.

Med Hensyn til det i Udvalgsberetningen berørte Spørgsmaal om *Amtsflag* bemærkes, at Ministeriet kunde tænke sig en Ændring i Lovforslagets § 6 d), hvorved det blev foreskrevet, at saadanne eventuelle Flag blev Dannebrogsglag med vedkommende Amts Vaabenmærke eller anden som Kendemærke for Amtet almindeligt anvendt Figur.«

Ved 1. *Behandling* udtalte saavel Socialdemokratiets som Venstres Ordførere (Simonsen [Aarhus] og Vanggaard) Haabet om, at man i denne Samling maatte naa til en god Lov paa dette Omraade. Vanggaard havde glædet sig over de Lovforslaget ledsagende Bemærkninger, se ovenfor. Ole Bjørn Kraft (K. F.) ønskede en særlig Lov til Løsning af Spørgsmaalet om Indførelse af Amtsflag, men tilsagde i øvrigt velvillig Udvalgsbehandling af Lovforslagets Hovedbestemmelser. De Radikales Ordfører, Holger Kristiansen, var glad for Lovforslagets Bemærkning vedrørende Amtsflag og anbefalede velvillig Behandling af Lovforslaget.

2. Forslag til Lov om Enerets-Benævnelse for særlig Uddannelse. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 3333—C. Sp. 2173].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁴/₁₀ (L. Sp. 136). 1. Beh. ²¹/₁₀ (L. Sp. 301). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Blang, Ludvig Christensen, P. Christensen, Ellinger [Form.], Gunnar Fog-Petersen, Gregersen, Johs. Hansen, Johannes Jensen, Oluf Jensen, Jensen-Stevns, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Laurits Knudsen, Stegger Nielsen og Stensballe [Skr.]). Betænkning (B. Sp. 2477) afgiven ¹⁷/₆. (Ordfører: Ellinger). 2. Beh. ²¹/₆ (L. Sp. 1934). 3. Beh. ²²/₆ (L. Sp. 2002). *Oversendt til Folketinget*.

I Aaret 1925 rettede *Akademisk Arkitektforening* Henvendelse til Regeringen om Forelæggelse af et Forslag til Lov om Beskyttelse af Arkitektnavnet, og kort efter indkom der til Undervisningsministeriet en Forespørgsel fra *Den polytekniske Læreanstalt* om, hvorvidt der maatte være Mulighed for at opnaa Retsbeskyttelse for den Betegnelse, der anvendes for de Kandidater, som har bestaaet en af dens Afgangseksaminer.

Da Spørgsmaal af tilsvarende Art maatte antages at frembyde sig under flere forskellige Administrationsgrene, blev der af *Undervisningsministeriet* nedsat et *Udvalg* med Repræsentation for Justitsministeriet, Handelsministeriet, Landbrugsministeriet, Undervisningsministeriet, Universitetet, Kunstakademiet og Polyteknisk Lærestanstalt, hvilket Udvalg i Foraaret 1929 afgav en *Betænkning*, bl. a. indeholdende et Udkast til en »Lov om Enerets-Benævnelse for særlig Uddannelse«.

Det fremsatte Lovforslag, der kun paa enkelte Punkter afveg fra Udkastet, vedtoges af *Landstinget* efter en Udvalgsbehandling, der kun medførte een Realitetsændring, i følgende Skikkelse:

»§ 1. Naar der indenfor et vist Omraade for Personer med særlig Uddannelse af Staten er eller maatte blive anordnet en offentlig kontrolleret afsluttende Prøve, kan Statsministeren efter Indstilling fra det Ministerium, under hvilket det paa-gældende Omraade henhører, ved en Bekendtgørelse, der optages i *Lovtidende*, med de i denne Lov foreskrevne Virkninger fastsætte Benævnelsen for dem, der har bestaaet Prøven. Benævnelsen kan optages i det Bevis, der maatte blive udstedt for bestaaet Prøve.

Er der indenfor forskellige Omraader anordnet *Prøver af fornævnte Art*, som maa anses for *ligestillede*, vil der for dem, der har bestaaet Prøverne, paa lignende Maade kunne fastsættes samme Benævnelse.

Den paa fornævnte Maade fastsatte Benævnelse kan kendetegne saavel den ved Prøven afsluttede Uddannelses Art som den Virksomhed, Uddannelsen tilsigter; men som *Benævnelse i Henhold til denne Lov kan ikke fastsættes* en fra Erhvervsvirksomhed hentet Benævnelse, der er benyttet ogsaa af erhvervsdrivende, som ikke har bestaaet en af de i Stk. 1 ommeldte Prøver.

§ 2. Naar en Benævnelse er autoriseret i Henhold til § 1, skal en Bekendtgørelse herom ved Statsministeriets Foranstaltning indrykkes i *Statstidende*.

Over de autoriserede Benævnelser skal der i Statsministeriet føres et *Register*.

§ 3. Ret til at benytte en i Henhold til § 1 autoriseret Benævnelse kan efter Omstændighederne af Statsministeren efter Indstilling af det Ministerium, under hvilket det paa-

gældende Omraade henhører, indrømmes Personer, som i *Udlandet* har gennemgaaet en *Uddannelse*, der skønnes at kunne sidestilles med den her i Landet med en af de i § 1 nævnte Prøver afsluttede Uddannelse.

Bortset herfra maa en i Henhold til § 1 autoriseret Benævnelse alene benyttes af dem, som har bestaaet den anordnede Prøve.

§ 4. Naar der i Henhold til § 1 er autoriseret en Benævnelse for et vist fagligt Omraade, kan Statsministeren efter Indstilling fra det Ministerium, under hvilket det paagældende Omraade henhører, bestemme, om og paa hvilke Betingelser her i Landet bosatte Personer kan føre en i *Udlandet* erhvervet *Betegnelse for Uddannelse* indenfor vedkommende Omraade.

§ 5. Om Erhvervelse af *akademiske Grader* ved de højere Lærestudier gælder de derom til enhver Tid fastsatte særlige Regler.

Statsministeren kan efter Indstilling fra det Ministerium, under hvilket vedkommende Lærestudium henhører, bestemme, om og paa hvilke Betingelser her i Landet bosatte Personer kan benytte *Betegnelser for akademiske Grader*, erhvervede i *Udlandet*.

§ 6. *Uberettiget Brug* af en i Henhold til § 1 autoriseret eller ved § 5, Stk. 1, hjemlet Benævnelse saavel som Brug af en Benævnelse i Strid med § 4 eller § 5, Stk. 2, straffes med en Statskassen tilfaldende Bøde. I Gentagelsestilfælde vil Bøderne være at fastsætte til forholdsmæssigt større Beløb.

§ 7. Statsministeren bemyndiges til at træffe de til Lovens Gennemførelse fornødne Foranstaltninger, derunder til at give de fornødne *Overgangsbestemmelser*. Der kan ved saadanne Bestemmelser tillægges Personer, som før Autorisationen af en vis Benævnelse har benyttet denne, Ret til vedblivende at føre Benævnelsen, uanset at de ikke opfylder de i denne Lov derfor fastsatte Betingelser.«

Den væsentligste *Ændring i Udkastet*, som det fremsatte Lovforslag indeholdt, var Henlæggelsen af Lovens Administration til et enkelt Ministerium (Statsministeriet), medens Udkastet gik ud fra, at hvert enkelt Ministerium for sit Omraade skulde administrere Loven. Endvidere forlod man i det fremsatte Lovforslag Kravet om, at der skulde være an-

ordnet baade en vis særlig Uddannelse og en offentlig kontrolleret afsluttende Prøve, idet der for Translatører og Dispachører ikke er foreskrevet nogen bestemt særlig Uddannelse. Desuden fandtes enkelte andre mindre væsentlige Ændringer og Tilføjelser, som Statsministeriet havde fundet det rimeligt at indføre i Lovforslaget, deriblandt Regelen om Forelsen af et Register over de ved Loven beskyttede Benævnelser.

Bortset fra nogle nærmest redaktionelle Ændringer foretog *Landstinget* efter Udvalgets Forslag den *Ændring i Lovforslaget*, at det blev Fagministeriet, der skal have Hovedindflydelsen paa Lovens Anvendelse, idet Ordet »Forslag« i § 1, 1. Stykke, 4. Linie, ændredes til: »Indstilling«; jfr. § 3, 3. Linie, § 4, 3. Linie, og § 5, 2. Stykke, 1. Linie.

I Landstingsudvalgets Betænkning har *Udvalget udtalt*, at Lovforslaget aabner »ingen Mulighed for Skabelsen af noget *Monopol* til at udøve en til Uddannelsen knyttet Virksomhed i det praktiske Liv, men kun Adgang til Eneret til en vis Benævnelse for den særligt uddannede, og dette endda kun under den Forudsætning, at der ikke vælges en Benævnelse, som er i Brug for erhvervsdrivende uden den paagældende særlige Uddannelse. Da f. Eks. Betegnelserne »Ingeniør« og »Arkitekt« er Betegnelser, som er gaaet stærkt ind i dansk Sprogbrug som Virksomhedsbetegnelser for et Omraade, der rækker langt ud over det, for hvilket samfundsmæssige Hensyn kunde gøre en Eneret paakrævet, vil disse Betegnelser uden Kombination med andre Ord ikke kunne benyttes som Eneretsbenævnelser.«

Med Hensyn til Omfanget af Regelen i § 5, 2. Stykke, vedrørende *akademiske Grader*, der af her i Landet bosatte Personer er erhvervet i *Udlandet*, har *Landstingsudvalget* med *Statsministerens* Tilslutning *udtalt*, at en *Efterbedømmelse* af det enkelte Arbejde, paa hvilket Graden er erhvervet, *ikke* kan være *bestemmende* for Retten til Benyttelse af Betegnelsen for Graden, men at det maa være den udenlandske Institutions videnskabelige eller kunstneriske Kvalitet, der tildele Graden, eller de fra danske Forhold stærkt afvigende Fordringer, som den udenlandske Institution stiller, der her maa komme i Betragtning.

Det af Landstinget vedtagne Lovforslag kom ikke til Behandling i *Folketinget*.

3. Forslag til Lov om Ændring i Reglerne for Indkomst- og Formuebeskatningen til Staten. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 2057].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₉ (F. Sp. 50). 1. Beh. ³⁰/₉ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fisker [Form.], Bjerring, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], O. Andersen, M. F. Mortensen, M. K. Sørensen, F. K. Madsen, Jørgen Jørgensen [Lejre][Skr.], N. Neergaard, J. C. A. Larsen, Clausager, Svend Nielsen, Vejen, Korsgaard og Fibiger).

Formaalet med nærværende Lovforslag var at fremskaffe Midler til Dækning af en Del af de Udgifter, som vilde blive en Følge af Gennemførelsen af det samtidig fremsatte Forslag til Lov om ekstraordinære Foranstaltninger til Lettelse af Skatter og Renter for Ejere af Landbrugsejendomme i Tiden fra den 1. Oktober 1931 til den 30. September 1932.

Forslaget gik for det første ud paa at *ophæve de særlige Lempelser i Formue- og Selskabsbeskatningen*, der indførtes ved Lov Nr. 304 af 22. December 1927. Forslaget var paa dette Punkt enslydende med det i tidligere Rigsdagssamlinger og sidst i Rigsdagssamlingen 1930—31 forelagte Forslag, som i det væsentlige blev vedtaget uforandret af Folketinget, men i Landstinget blev undergivet Ændringer, som Regeringen ikke kunde tiltræde (se Aarvog 1930—31, Side 297).

Forslaget gik dernæst ud paa *en særlig Beskatning af Indkomsten* gennem en overordentlig Udskrivning for Skatteaaret 1931—32 af et Beløb, svarende til *en Fjerdedel af* det den paagældende Skatteyder efter Loven af 10. April 1922 paalignede helaarlige *Indkomstskattebeløb* uden Hensyn tagen til de i den nævnte Lovs § 8 omhandlede Fradrag og Nedsættelser og de i Henhold til samme Lovs § 23, næstsidste Stykke, indrømmede Nedsættelser. For skattepligtige Personers Vedkommende foresloges Beløbet dog kun opkrævet hos de Skatteydere, der for Skatteaaret 1931—32 var ansat til en skattepligtig Indkomst af *5 000 Kr. eller derover*. Tillæget skulde forfalde til Betaling den 1. December 1931.

Lovforslaget, der var til 1. Behandling i Folketinget sammen med de 23 øvrige Kriseforslag den 30. September 1931, naaede ikke videre end til Udvalg, idet Lovforslagets Indhold i ændret Form blev optaget i Loven om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen (se A, Nr. 14).

4. Forslag til Lov om Forøgelse af Græns-gendarmeriet. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 2627].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 19). 1. Beh. $6/10$ (L. Sp. 70). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver (se B, Nr. 40).

Nærværende Lovforslag blev fremsat i Tilknytning til Forslag til Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver, og havde samme Indhold som et tilsvarende Forslag, der blev fremsat i og vedtaget af Folketinget i forrige Rigsdagssamling, se Aarvog 1930—31, Side 299.

Ovennævnte Vagtværnsforslag nægtedes i Landstinget Overgang til 3. Behandling, se B, Nr. 40.

5. Forslag til Lov om Grundstigningsskyld. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 3433].

Fremsat i *Landstinget* $28/10$ (L. Sp. 320). 1. Beh. $28/10$ (L. Sp. 323). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, Frøkjær [Form.], A. P. Hansen, I. A. Hansen, Johs. Hansen, Hauch, Jepsen Christensen, Johannes Jensen, Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], H. P. Johansen, Kr. Johansen, Lehwald og Rasmussen [Flemløse]).

Lovforslaget, som tilsigter at afløse den kommunale Grundstigningsskyld med en for hele Landet fælles Grundstigningsskyld, der opkræves af Staten, men hvis Udbytte for den væsentligste Del skal tilflyde Kommunerne, var i alt væsentligt i Overensstemmelse med det af Folketinget i Samlingen 1930—31 vedtagne Forslag til Lov om Grundstigningsskyld. Se herom Aarvog for 1930—31, Side 295, jfr. Aarvog for 1929—30, Side 299.

6. Forslag til Lov om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Kurstab ved Forrentning og Afdrag vedrørende Statsgælden. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 6637].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{3}$ (F. Sp. 3703). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3728). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen (se A, Nr. 15).

Formaalet med nærværende Lovforslag var at fremskaffe Midler til Dækning af den ved Kronens Fald foranledigede Merudgift til Forrentning af og Afdrag paa den udenlandske Statsgæld. Denne Merudgift — der ved Lovforslagets Forelæggelse blev anslaaet til ca. 14 Mill. Kr. — foresloges dækket gennem et *Ekstrakvartals Indkomstskat* for Skatteaaret 1932—33 efter de samme Regler, som i Loven af 19. Oktober 1931 om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen blev givet om et Kvartals Tillæg til Indkomstskatten for Skatteaaret 1931—32 (se A, Nr. 14, Afsnit C.). For det Tilfælde, at Merudgiften skulde blive mindre end paaregnet, eller hvis Statens økonomiske Forhold paa anden Maade skulde tillade det, var det dog foreslaaet at bemyndige Finansministeren til med Samtykke af Rigsdagens Finansudvalg at *undlade Opkrævningen af 2. Halvdel* af det foreslaaede Tillæg til Indkomstskatten.

Ved 1. Behandling i Folketinget var Lovforslaget sat til Forhandling sammen med Regeringens Forslag om Ændringer i Loven om Krisehjælp til Landbruget, om Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til forskellig Krisehjælp, og alle 4 Lovforslag henvistes til samme Udvalg paa 21 Medlemmer. Udvalgets Betænkning (af 22. Marts) angik imidlertid kun de 3 andre, her nævnte Forslag. — Om det i § 1 i Loven om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse fastsatte 25 pCt.'s Tillæg til Indkomstskatten for 1932—33 se under A., Nr. 8.

7. Forslag til Lov om Laan til Boligforeninger. (Finansminister *Bramsnes*). [A. Sp. 7361—C. Sp. 2017].

Fremsat i *Folketinget* $18/5$ (F. Sp. 4926). 1. Beh. $24/5$ (F. Sp. 5047). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer Jensen, J. Chr. Jensen, Bjerring, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Form.], P. Mortensen, Bresemann, Jens Jensen, Holger Kristiansen [Skr.], Pinholt, Elgaard, Brorsen, Jensen [Broby], Edvard Sørensen, Koch og Grathwohl). Betænkning (B. Sp. 2357) afgiven $1/6$. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. $3/6$ (F. Sp. 5192). 3. Beh. $7/6$ (F. Sp. 5206). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $10/6$ (L. Sp. 1888). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marie Christensen, P. Christensen, Gregersen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Jensen-Stevns, Josiassen, Laursen, P. C. Petersen, Rasmus Rasmussen, Stensballe, Axel Sørensen, C. F. Sørensen, Fritze Teisen og Villemoes).

Lovforslaget, der blev fremsat samtidig med bl. a. Forslag til Lov om Lempelse i Beskatningen til Staten for nyopførte Beboelsesejendomme og Forslag til Lov om kommunale Skattelempelser for nyopførte Beboelsesejendomme (se B. Nr. 8 og 20), tilsigter, at der af Staten under de for Byggevirksoheden herskende vanskelige Forhold *ydes Støtte til Opretholdelse af Beskæftigelsen i Byggefagene og til Tilvejebringelse af tidssvarende Beboelsesejendomme med mindre Lejligheder*. Dette vilde efter Regeringens Opfattelse bedst ske ved at skabe finansielle Betingelser for *Fortsættelse og videre Udvikling af den kooperative Byggevirksohed*, hvorved man paa naturlig Maade vilde fortsætte den Lovgivning, som paaibegyndtes ved Lov af 29. Marts 1887 om Statslaan til Byggeföreninger, og som er fortsat ved en Række senere Love, senest Lov Nr. 319 af 3. Juni 1919.

Lovforslaget stiller til Raadighed *til Laan til Boligforeninger 5 Mill. Kr.*, for hvilket Beløb Finansministeren bemyndiges til at udstede Statsobligationer.

Laanene, der administreres gennem Statslaanefonden, kan i Tiden indtil 31. Marts 1934 ydes Boligforeninger til Tilvejebringelse af Lejligheder, svarende til den mindre bemidlede Befolknings Behov. Foreningernes *Vedtægter* skal *godkendes* af Finansministeriet, som ligeledes forud for Foretagendets Paabegyndelse skal *godkende Planerne* for dette.

Det enkelte Laan, for hvilket der gives oprykkende Panteret efter Laan af offentlige Midler samt eventuel Restkøbesum for Grunden, kan *højest udgøre 25 pCt.* og i For-

bindelse med de foranstaaende Prioritetslaan højst 80 pCt. af *Ejendomsskyldværdien*, saaledes som denne efter Begæring af Boligforeningen maatte blive fastsat ved Vurdering efter Reglerne for Vurdering til Stempel efterretning (jfr. Stempelovens § 61). — Laanet *forrentes og afdrages* med 6 pCt. p. a., hvoraf Renten udgør 5 pCt. p. a. af det til enhver Tid skyldige Beløb.

Yderligere indeholder Lovforslaget Bestemmelser om *Stempel- og Gebyrfrihed* for Dokumenter vedrørende de Ejendomme, i hvilke der gives Laan.

Lovforslaget *vedtoges af Folketinget* med 68 Stemmer mod 44, efter at et *Flertal i Udvalget (Socialdemokrater og Radikale)* havde indstillet det til Vedtagelse med en enkelt af Finansministeren foreslaaet Ændring, hvorved den Procent, som Laanet — uden eller i Forbindelse med foranstaaende Prioritetslaan — maa udgøre af *Ejendomsskyldværdien*, blev forhøjet til henholdsvis 30 og 85. — *Venstremindretallet* udtalte i Betænkningen, at »den for Tiden noget begrænset Byggevirksomhed har sin Forklaring i de store Fald i Obligationsskurserne samt i Kreditindskrænkningen, hvis Virkninger er skærpede ved Statens og Kommuners stærke Beslaglæggelse af det indenlandske Pengemarkeds likvide Kapital. Da der endvidere ikke for Tiden hersker Boligmangel, maa Mindretallet foreslaa, at man afventer en Klaring i Landets hele økonomiske Situation, inden man gaar til at engagere Staten i en Laanevirksomhed, der ikke er strengt nødvendig«. I Henhold hertil indstillede man Lovforslaget til Forkastelse. — Det *konservative Mindretal* i Udvalget modsatte sig Flertallets Ændringsforslag, men foreslog desuden indsat en Bestemmelse om, at Laan kun kan »opnaas af saadanne Laansøgere, der kan dokumentere at raade over mindst 20 pCt. af *Ejendomsskyldværdien*«. Hvis dette Ændringsforslag vedtoges, og Flertallet blev forkastet, kunde de Konservative stemme for Lovforslaget. Finansministeren erklærede heroverfor, at det var en Selvfølge, at man ved Bevillingen af de her omhandlede Laan vilde søge at skaffe sig Sikkerhed for, at det økonomiske Grundlag for vedkommende Byggeføretagende var i Orden, men at Begrebet »Dokumentation« vilde blive vanskeligt at afgrænse, hvorfor en saadan Bestemmelse ikke burde optages i Loven. Ændringsforslaget forkastedes derefter med 62 Stemmer mod 10 (24 undlod at stemme). — Ordføreren for *Retsforbundet* (Geert-Jørgensen) havde ved 1. Behandling erklæret, at Partiet vilde modsætte sig Lovforslaget.

I *Landstinget* gav Partiernes Ordførere Udtryk for lignende Synspunkter, som var kommet til Orde i Folketinget. Det om Sagen nedsatte Udvalg afgav ikke Betænkning.

8. Forslag til Lov om Lempelse i Beskatningen til Staten for nyopførte Beboelsesejendomme. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 7359—C. Sp. 2013].

Fremsat i *Folketinget* $18/5$ (F. Sp. 4926). 1. Beh. $24/5$ (F. Sp. 5068). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Laan til Boligforeninger (se B. Nr. 7). Betænkning (B. Sp. 2369) afgiven $1/6$. (Ordfører: J. Chr. Jensen). 2. Beh. $3/6$ (F. Sp. 5179). 3. Beh. $7/6$ (F. Sp. 5204). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $8/6$ (L. Sp. 1872). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, J. V. Christensen, P. Christensen, Gregersen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Jensen-Stevns, Josiassen, Laursen, P. C. Petersen, Rasmus Rasmussen, Stensballe, Axel Sørensen, C. F. Sørensen og Fritze Teisen [Form.]).

Lovforslaget gaar i Korthed ud paa at *fritage Beboelsesejendomme*, hvis Opførelse paabegyndes efter Lovens Ikrafttræden og senest inden 1. April 1933, for *Ejendomsskyld til Staten* (jfr. § 6 i Lov Nr. 352 af 7. August 1922) i Tiden *indtil 1. Januar 1943*.

Om Motiverne til Lovforslaget og de i samme foretagne Ændringer — navnlig Skattefritagelsens *Udvidelse til alle Nybygninger* — samt om Partiernes Stilling til Sagen henvises til det samtidig fremsatte og sammen med nærværende Lovforslag behandlede Forslag til Lov om kommunale Skattelemper for nyopførte Beboelsesejendomme (se B. Nr. 20).

9. Forslag til Lov om Udlaan til Kommuner. (Finansminister *Bramsnæs*). [A. Sp. 7365—C. Sp. 2021].

Fremsat i *Folketinget* $18/5$ (F. Sp. 4927). 1. Beh. $24/5$ (F. Sp. 5077). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Laan til Boligforeninger (se B. Nr. 7). Betænkning (B. Sp. 2355) afgiven $1/6$. (Ordfører: Fr. Andersen [Holbæk A.]). 2. Beh. $3/6$ (F. Sp. 5200). 3. Beh. $7/6$ (F. Sp. 5213). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $10/6$ (L. Sp. 1897). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, P. Christensen, H. P. Jensen, Jensen-Stevns, Josiassen, N. K. Kristensen, Laursen, R. Nielsen, P. C. Petersen, Rasmus Rasmussen, Rasmussen [Flemløse], Stensballe [Form.], Axel Sørensen, C. F. Sørensen og Fritze Teisen). Betænkning (B. Sp. 2772) afgiven $21/6$. (Ordfører: Stensballe).

Lovforslagets Formaal var at forøge Beskæftigelsesgraden ved at *lette Kommunerne Finansieringen* særlig af Vejarbejder, til hvis Udførelse der er bevilget Tilskud af Vejfondene, men dernæst ogsaa af andre kommunale Arbejder.

Finansieringen skulde finde Sted gennem en i Henhold til Lovforslaget oprettet *Laanefond*, der skulde kunne udlåne et Beløb paa indtil 10 Gange den af Staten tilskudte Grundfond paa 10 Mill. Kr. Med Hensyn til Fremskaffelsen af Laanefondens øvrige Midler udtalte Finansministeren, at han ansaa det for muligt, at et saadant Laaneinstitut vilde kunne faa Midler frem fra forskellig Side, hvortil Ministeren føjede, at *Nationalbanken* paa Forhaand havde stillet sig forstaaende overfor Lovforslaget og dets System, der ogsaa gav Anvisning paa en naturlig Maade til at imødekomme de mangfoldige Andragender om Laan, der fra Kommunernes Side var rettet til Banken, og som bedst kunde opfyldes indirekte gennem et Laaneinstitut som det i Lovforslaget omhandlede.

Lovforslaget havde følgende Hovedindhold:

Under Navn af »*Laanefonden af 1932*« oprettes et Institut, der har til Formaal at *optage Laan til videre Udlaan til Kommuner*. De optagne Laan er sikrede ved Laanefondens Grundfond, Overskudsfond og samtlige Aktiver. Laanefonden har *samme Ledelse som »Kongeriget Danmarks Hypotekbank«* og administreres af denne efter nærmere af Finansministeren fastsatte Regler. (Administrationsudgifterne afholdes dog af Fonden).

Laanefonden erholder en *Grundfond paa 10 Mill. Kr.*, der *indskydes af Staten*, enten i Form af $3\frac{1}{2}$ pCt. indenlandske Statsobligationer eller i Form af et af Finansministeriet udstedt^t Indskrivningsbevis paa Beløbet^t. Denne Kapital tilhører Staten, saa længe Grundfonden ikke angribes. *Renterne* tilfalder Statskassen, saa længe Laanefondens Grundfond samt Overskudsfond (jfr. nedenfor) tilsammen ikke er under 10 Mill. Kr. — Eventuelt Overskud opsamles i en *Overskudsfond*, der forrentes med 4 pCt. p. a. Naar Overskudsfonden har naaet en Størrelse af 5 Mill. Kr., vil — samtidig med Henlæggelse til Overskudsfonden — Grundfonden være at nedbringe med et tilsvarende Beløb, indtil Grundfonden helt er ophævet.

Laanefondens *samlede Gældsforpligtelser* maa ikke overstige et Beløb af *ti Gange Grundfondens og Overskudsfondens samlede Beløb*. — *Statens Hæftelser* overfor Laanefondens

Forpligtelser er begrænset ved Grundfondens Størrelse. Staten kan ikke forlange Tilbagebetaling af den Laanefonden til enhver Tid ydede Kapital, forinden Laanefonden har ophørt med sin Virksomhed og opfyldt sine Forpligtelser.

Laan ydes til Kommuner:

a) *til Udførelse af særlige Vejarbejder* (Gadearbejder), til hvilke der er bevilget Tilskud af Vejfondene i Henhold til § 9, Stk. 2 og 3, i Loven af 23. Marts 1932 om Afgift af Motor-køretøjer. Laanene forrentes af Kommunerne og tilbagebetales dels gennem Tilskuddene fra Vejfondene, der indbetales til Laanefonden, dels ved Afdrag fra Kommunerne (Afdrag skal dog normalt ikke ydes i de første tre Regnskabsaar efter det Regnskabsaar, hvori Laanet er udbetalt). Som Sikkerhed for Betaling af Renter og Afdrag giver Kommunerne Laanefonden Forskrivning paa Kommunernes Andele af Motorafgifterne;

b) *til andre kommunale Arbejder*, som det er af offentlig Interesse at udføre.

Medens *Ordførerne for Socialdemokratiet* (Fr. Andersen [Holbæk A.]) og *de Radikale* (Jens Jensen) anbefalede Lovforslaget som et Kriseforslag af stor Betydning, gik *Ordføreren for Venstre* (Elgaard) imod dette ud fra de Synspunkter, Venstre havde lagt for Dagen bl. a. ved Forelæggelsen i Landstinget af Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (se B. Nr. 68). I Overensstemmelse hermed erklærede Udvalgets *Venstre Mindretal* i Betænkningen, at man maatte »modsætte sig en Forcing af de for mægtige Millionbeløb igangværende og projekterede Vejarbejder, hvoraf adskillige, set i Forhold til Tidens økonomiske Vanskeligheder, har Luksuspræget over sig«. Mindretallet henviste desuden til, at »Lovforslaget berører et Omraade, der paa anden Maade er draget ind i de mellem Rigsdagens Partier løbende Forhandlinger«, hvilke Mindretallet ikke ønskede at foregribe (hermed sigtedes til, at man under »Kriseforhandlingerne« havde inddraget Spørgsmaalet om »Vejmillionernes« Anvendelse.) — Paa *de Konservervatives* Vegne udtalte Koch, at Partiet ikke havde Betæneligheder ved Lovforslagets Formaal, ej heller ved, at Pengene skulde anvendes til Vejarbejder, »men vor Betænelighed er nærmest den, at man skal udstede nogle nye Statsobligationer«. I Betænkningen fremsatte det *konservervative Mindretal* Ønske om, at Lovforslaget blev henvist til »den almindelige Kriseforhandling«. Da Finansministeren imid-

lertid stillede sig afvisende heroverfor, idet Ministeren gjorde gældende, at Kriseforhandlingerne angik helt andre Spørgsmaal, anbefalede den konservative Ordfører at stemme imod Lovforslaget. — Dette vedtoges, efter Indstilling af *Udvalgets Flertal* (Socialdemokrater og Radikale), med 70 Stemmer mod 47.

I *Landstinget* indstillede *et Flertal* i Udvalget (Venstre og Konservative), efter at Udvalget havde indhentet forskellige Oplysninger vedrørende Motorafgifternes Størrelse, *Lovforslaget til Forkastelse*, medens *Mindretallet* (Socialdemokrater og Radikale) anbefalede dets Vedtagelse i uforandret Skikkelse. Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling.

10. Forslag til Lov om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug, herunder Gartnerier og Havebrug, samt Tildeling af Byggepladser og Havelodder. (Vedttaget af Landstinget som: Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug). (Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 2405—C. Sp. 431].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 8). 1. Beh. $29/9$ (L. Sp. 49). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Johs. Clausen, Frøkjær, Gisselbæk, Gregersen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Hauch [Form.], Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], H. P. Johansen, Kr. Johansen, Rs. Nielsen, P. C. Petersen og S. Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 649) afgiven $19/2$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $24/2$ (L. Sp. 1046). 3. Beh. $26/2$ (L. Sp. 1083). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $4/3$ (F. Sp. 3720). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Oprettelse af mindre Landbrug (se B. Nr. 11).

Det fremsatte Lovforslag var enslydende med det i forrige Samling af Folketinget vedtagne Forslag (se Aarbog 1930—31, Side 301), der i Landstinget ikke naaede længere end til Udvalg. Regeringen stod da uden Bevillinger til Indkøb af Jord til Udstykning, og Landbrugsministeren anbefalede derfor hurtig Vedtagelse af Lovforslaget for om muligt at naa at paabegynde Udstykning i Sommeren 1932.

Lovforslaget gik uomtalt i Udvalg, som afgav Betænkning den 19. Februar. *Betænkningen*, der var ledsaget af en Redegørelse for Forløbet af Udstykningen efter de forskellige Lovformer siden 1919, indeholdt følgende Oplysninger:

»Under de i Udvalget førte Forhandlinger blev der fra Partiet Venstre fremsat Ønske om, at der blev optaget Forhandlinger om Gennemførelsen af et Jordlovsforslag efter

de Principper, som findes anvist i det af Venstre i forrige Rigsdagssamling stillede Ændringsforslag til dette Lovforslag i Folketinget, hvorefter de to Brugsformer, Selveje- og Fæsteformen, stilledes lige i Startøjeblikket, og saaledes, at det overlodes til den nye Jordbruger selv at vælge Formen, hvorunder han ønskede at overtage det nyoprettede Brug.

Da det under Forhandlingerne i Udvalget ikke har vist sig muligt at komme til Forstaaelse med Regeringspartiernes Medlemmer paa det nævnte Grundlag, har *Venstres og det konservative Folkepartis Medlemmer* af Udvalget fundet det rigtigt at foreslaa, at Revisionen af Loven af 29. Marts 1924 udskydes indtil Rigsdagssamlingen 1932—33, idet man samtidig stiller Renterne af Jordfondens Midler til Raadighed for Udstykningen i det kommende Finansaar.«

Venstres og Konservatives nævnte Forslag vedtoges af *Landstinget ved 3. Behandling* med de to Partiers Stemmer, medens Socialdemokrater og Radikale, der havde ønsket Regeringsforslaget fremmet uforandret, hverken stemte for eller imod. Forslaget havde følgende Ordlyd:

»*Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug.*

§ 1. Den i Lov om Oprettelse af Husmandsbrug af 29. Marts 1924 § 28 foreskrevne *Revision* af nævnte Lov, der ved Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 er blevet udsat til Rigsdagssamlingen 1929—30 og ved Lov Nr. 150 af 15. April 1930 udsat til Rigsdagssamlingen 1930—31, *udsættes yderligere til Rigsdagssamlingen 1932—33.*

§ 2. Til Udlaan til *Oprettelsen af nye Husmandsbrug i Henhold til Loven af 29. Marts 1924* og til *Supplering* af smaa Ejendomme, hvis Grundværdi ikke overstiger 3 000 Kr., jfr. § 4 i Loven af 1. Juli 1927, kan der i Finansaaret 1932—33 af Jordfondens Midler anvendes et Beløb af indtil 3 Mill. Kr., hvoraf dog indtil 500 000 Kr kan anvendes til Udlaan til Oprettelse af mindre Gaardbrug i Henhold til Lov Nr. 107 af 4. April 1928.

Til *Tillægslaan* i Henhold til Loven af 29. Marts 1924 § 13 kan der i Finansaaret 1932—33 af Jordfondens Midler anvendes et Beløb af indtil 200 000 Kr.

Til Laan til *Erhvervelsen af Lejehuse som Husmandsbrug* i Henhold til Loven af 29. Marts 1924 § 12 kan der i Finansaaret 1932—33 af Jordfondens Midler anvendes et Beløb af indtil 200 000 Kr.

Til Erhvervelse af *Tillægsjord* til bestaaende Husmandsbrug kan der i Finansaaret 1932—33 af Jordfondens Midler anvendes et Beløb af indtil 600 000 Kr.

§ 3. Bestemmelserne i §§ 2—9, 11, 12, 13 og 15 i Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 sættes paa ny i Kraft for Finansaaret 1932—33.«

Det af Landstinget vedtagne Lovforslag henvistes i *Folketinget*, hvor Partiernes Stilling til Sagen var som i Landstinget, til Udvalget angaaende Regeringsforslaget om Oprettelse af mindre Landbrug (se nedenfor) og naaede ikke videre.

11. Forslag til Lov om Oprettelse af mindre Landbrug.

(Landbrugsminister *Bording*). [A. Sp. 5849—C. Sp. 1969]. FremSAT i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3200). 1. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3290). 2. Beh. $2\frac{3}{2}$ (F. Sp. 3313). Behandlingen standset og Lovforslaget henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Larsen [Bjerre], Olufson [Form.], Marinus Sørensen, J. P. Jensen, Jensen [Lillering], Jens Sørensen [Smørum], Niels Frederiksen, Andreasen [Forsinge] [Skr.], C. O. Pedersen, Madsen-Mygdal, Pinstруп, Thorhauge, Vadgaard, Ulrich og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 2301) afgiven $3\frac{0}{3}$. (Ordfører: Larsen [Bjerre]). 2. Beh. fortsat $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4873). 3. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4918). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1788). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug, herunder Gartnerier og Havebrug, samt Tildeling af Byggepladser og Havelodder (se B. Nr. 10).

Formaalet med nærværende Lovforslag, der blev fremsat, fordi Regeringen ansaa det for tvivlsomt, om det i Landstinget fremsatte store Jordlovsforslag (se B. Nr. 10) vilde blive gennemført i denne Samling, var foruden at skaffe Hjem og Erhverv til unge Landmænd og derigennem øget Beskæftigelse i andre Erhverv til Fremskaffelse af Bygninger, Maskiner og Redskaber samtidig hermed i visse Tilfælde at bidrage til at stabilisere Økonomien hos større Landbrugere, som gerne vilde sælge et Stykke Jord.

Lovforslaget indeholdt Forslag om i *Finansaaret 1932—33* at anvende til Udlaan til Oprettelse af nye Husmandsbrug i *Henhold til Loven af 29. Marts 1924* og til *Supplering* af smaa Ejendomme, hvis Grundværdi ikke overstiger 3 000 Kr.. jfr.

§ 4 i Loven af 1. Juli 1927, et Beløb af indtil 2 Mill. Kr., hvoraf dog indtil 500 000 Kr. kunde anvendes til Udlaan til Oprettelse af *mindre Gaardbrug* i Henhold til Loven af 4. April 1928. Til *Tillægslaan* foresloges endvidere anvendt indtil 150 000 Kr. og til Erhvervelse af *Lejehuse* som Husmandsbrug indtil 100 000 Kr.

Fremdeles bestemte Lovforslaget, at der i *Finansaaret 1932—33* kunde anvendes et Beløb af indtil 3,5 Mill. Kr. af *Jordfondens* Midler til Indkøb af Jord til *Udstykning efter Reglerne i Lov Nr. 557 af 4. Oktober 1919* om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje med tilhørende Tillægslove.

Endelig gik Lovforslaget ud paa at *forny* for *Finansaaret 1932—33* Lov Nr. 132 af 15. April 1930 om Tillæg til Lov Nr. 137 af 1. Juni 1929 om Foranstaltninger til Fremme af *Udstykningen i de sønderjydske Landsdele*, hvilken Lovs Gyldighed var ophørt med Udgangen af *Finansaaret 1930—31*. Man ønskede derigennem at kunne imødekomme Krav om Oprettelse af noget større Brug, ligesom de paagældende Købere af Jord ved denne Lov fik Valget mellem, om deres Brug skulde oprettes efter den ældre Husmandslovgivning eller efter Reglerne i Loven af 4. Oktober 1919.

Det om Sagen nedsatte Udvalg oplyser i sin Betænkning, at *Socialdemokrater* og *Radikale*, for om muligt at naa til et Resultat, der kunde tiltrædes af alle Partier, i *Udvalget* havde stillet et *Ændringsforslag* til Bestemmelsen om Udstykning efter 4. Oktober-Loven, der svarede til § 3 i Lov Nr. 132 af 15. April 1930 om Tillæg til Lov Nr. 137 af 1. Juni 1929 om Foranstaltninger til Fremme af Udstykningen i de sønderjydske Landsdele (se Aarbog 1929—30, Side 113). Herved vilde Forholdene blive ens overalt i Landet. »Men da der end ikke med dette Ændringsforslag kunde opnaas Enighed«, toges det tilbage i Udvalget, og Flertallet indstillede Lovforslaget til Vedtagelse i den fremsatte Skikkelse.

Mindretallet (Venstre og Konservative) stillede som *Ændringsforslag* det af Landstinget vedtagne Lovforslag om Tillæg til Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug (se nærmere under den foregaaende Sag). Dette Ændringsforslag forkastedes. — Ved 3. *Behandling* vedtoges Ministerens Lovforslag uforandret med Flertallets og Retsforbundets Stemmer mod Mindretallets.

I *Landstinget* henvistes Lovforslaget efter 1. Behandling til det Udvalg, som havde behandlet Regeringens Jordlovsforslag. Udvalget afgav ikke Betænkning.

12. Forslag til Lov om Udøvelse af Lægegerning.

(Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 3985—C. Sp. 2045].

Fremsat i *Folketinget* ^{13/11} (F. Sp. 1461). 1. Beh. ^{1-2/12} (F. Sp. 1911, 1942). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, Bjerring, Chr. Hansen, J. P. Jensen, Hans Rasmussen, Hauberg [Skr.], Elna Munch [Form.], Mads Larsen, Svend Nielsen, Tange, A. Chr. Christensen, Julin, Kjærgaard-Jensen, Bindslev og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 2397) afgiven ^{9/6}. (Ordfører: Kammersgaard). 2. Beh. ^{11/6} (F. Sp. 5340). 3. Beh. ^{14/6} (F. Sp. 5385). *Oversendt til Landstinget.*

Under 21. September 1928 nedsatte daværende Sundhedsminister *Rubow* en *Kommission* ang. Tilvejebringelse af en særlig Lov om Lægers Retsstilling, en Kommission, hvis 15 Medlemmer var Repræsentanter for Rigsdagen, Indenrigs- og Justitsministeriet, Sundhedsstyrelsen, den alm. danske Lægeforening, Retslægeraadet og de praktiserende Læger. Kommissionen afgav Betænkning den 1. Juli 1931.

Da Indenrigsminister *Dahlgaard* fandt det meget ønskeligt, at der gennemføres en Lovgivning paa dette Omraade, hvor der i dansk Ret kun brudstykkevis findes Regler, ofte utidssvarende, om Lægers Pligter og Rettigheder, fremsatte Ministeren nærværende Lovforslag. Dette fulgte paa de væsentligste Punkter den samlede Kommission eller dennes Flertal.

Under *Behandlingen i Folketinget* vedtoges 45 Ændringsforslag, der var stillet af Indenrigsministeren og tiltraadt af Udvalget med Undtagelse af 3, som forskellige Flertal havde tiltraadt, samt 3 Ændringsforslag af Udvalget, tiltraadt af Ministeren. Endvidere stillede forskellige Mindretal 12 Ændringsforslag, der forkastedes. De mere betydningsfulde Ændringsforslag er omtalt ndfr. ved de enkelte Paragraffer, hvortil de var knyttet. — I *Landstinget* kom Sagen ikke til Behandling.

Det fremsatte Lovforslag med de af Folketinget vedtagne Ændringer havde følgende Indhold:

Kap. I. Ret til at udøve Lægegerning.

§ 1. Ret til at betegne sig som Læge har kun den, der i Henhold til § 2 har modtaget Autorisation af Sundhedsstyrelsen, jfr. dog § 3, sidste Stk.

§ 2. *Autorisation* som Læge meddeles efter Begæring den, der har bestaaet dansk lægevidenskabelig Embeds-eksamen. *Autorisation* til at udøve *selvstændig* Virksomhed (Erhverv) som Fødselshjælper og Læge meddeles efter Begæring den Læge, der har gennemgaaet klinisk Kursus i Fødselsvidenskab og efter Eksamen har gjort Tjeneste som Lægekandidat paa et Sygehus, jfr. nedenfor. — *Autorisation* kan dog ikke meddeles den, der ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse, eller som maa antages at være farlig for sine Medmennesker under Udøvelse af Lægegerning *enten* paa Grund af legemlige Mangler eller varig eller med Mellemrum indtrædende mangelfuld Sjælstilstand, hvad enten denne skyldes Sygdom eller Misbrug af Alkohol, Morfin, Kokaïn og deslige, *eller* paa Grund af udvist grov Uduelighed. — Forinden *Autorisation* som Læge meddeles, afgiver vedkommende — efter en af Indenrigsministeren fastsat Førmular — *en skriftlig Forsikring* om, at han samvittighedsfuldt vil opfylde sine Pligter som Læge. — Sundhedsstyrelsen udsteder *offentlig Bekendtgørelse* om *Autorisationerne*. — *Reglerne for lægevidenskabelig Embedseksamen* fastsættes af Undervisningsministeren efter Forhandling med Indenrigsministeren. — Der fastsættes af Indenrigsministeren efter Forhandling med Undervisningsministeren nærmere Regler for den i Stk. 1 omhandlede *praktiske Uddannelse*, herunder om, ved hvilke Sygehuse m. v. Tjenesten som Lægekandidat — der skal omfatte saavel medicinsk som kirurgisk Hospitalstjeneste — kan foregaa, samt om, hvorledes Udtagelsen og Fordelingen af Lægekandidater til de enkelte Sygehuse kan finde Sted. Tjenesten som Lægekandidat, der skal være *lønned*, kan *ikke* forlanges udstrakt *udover 12 Maanedes*. Saafremt det er nødvendigt for at skaffe de lægevidenskabelige Kandidater Adgang til denne Tjeneste kort efter Eksamen, kan Indenrigsministeren paalægge Statens og Kommunernes Sygehuse samt private Sygehuse, som modtager offentlig Støtte, eller paa hvilke Patienter indlægges for offentlig Regning, at modtage Lægekandidater i Forhold til deres Behov af lægeuddannet Personale. Nærmere Regler om saadanne Paalæg til Sygehuse m. v. om Modtagelse af Lægekandidater fastsættes af Indenrigsministeren efter Forhandling med Amtsraadsforeningen

og Købstadforeningen og saaledes, at der ikke paalægges noget Sygehus eller lignende Anstalt Pligt til at modtage et større Antal Lægekandidater end Gennemsnittet af det Antal, som i de sidste 3 Aar har haft tilsvarende Virksomhed paa Sygehuset eller Anstalten, medmindre Forholdene forandres, f. Eks. ved væsentlig Forøgelse af Sengeantallet. I Tilfælde, hvor lægevidenskabelige Kandidater ikke indenfor et rimeligt Tidsrum efter Eksamen kan faa Adgang til at forrette den lovpligtige Sygehustjeneste, bemyndiges Indenrigsministeren til at *dispensere* fra Reglerne om den i Stk. 1 omhandlede praktiske Uddannelse.

Til §§ 1 og 2. Efter *gældende Ret* er en Person, som har bestaaet den lægevidenskabelige Embedseksamen og aflagt det saakaldte Lægeløfte (en højtidelig Forsikring om at ville anvende sine Kundskaber paa rette Maade til Samfundets Gavn), herefter berettiget til at praktisere som Læge. Ifølge det *fremsatte* Lovforslag stilledes noget videregaaende Krav end hidtil for at opnaa Tilladelse til at udøve Lægegerning og betegne sig som Læge, idet der foruden Eksamen krævedes praktisk Uddannelse og stilledes visse Krav til borgerlige Kvalifikationer, Legems- og Sjælstilstand samt Duelighed. Disse Krav er opretholdt af Folketinget, for saa vidt angaar Meddelelse af Autorisation til at udøve *selvstændig* Lægevirksomhed, medens *Tinget* efter Lægernes Ønske bibeholdt den gældende Regel, at en medicinsk Kandidat allerede efter bestaaet Embedseksamen kan faa Ret til — nu i Henhold til Universitetets Meddelelse af testimonium practicandi, efter Lovforslaget Autorisation af Sundhedsstyrelsen — at betegne sig som Læge og virke i underordnet Stilling, jfr. § 3. — § 2, næstsidste og sidste Punktum, er indsat i Folketinget.

§ 3. Den, der har Autorisation som Læge, men endnu ikke har gennemgaaet den i § 2, Stk. 1, foreskrevne praktiske Uddannelse, kan virke i *underordnet* Lægestilling paa Sygehus, som Skibslæge eller som Amanuensis hos eller midlertidig Stedfortræder for en praktiserende Læge. Indenrigsministeren kan, for saa vidt det skønnes nødvendigt for at undgaa Misbrug af foranstaaende Regel, fastsætte Begrænsninger i denne. Forinden en Person kan tiltræde en af de nævnte Stillinger, skal han overfor Amtslægen (i København Stadslægen) godtgøre at opfylde Betingelserne for Stillingens Overtagelse. — Saafremt Befolkningens Behov for Lægehjælp *under større Epidemier* ikke kan fyldestgøres af de

autoriserede Læger, kan Sundhedsstyrelsen efter Bemyndigelse fra Indenrigsministeren meddele Personer, der ikke opfylder de i § 2, Stk. 1, foreskrevne Betingelser, midlertidig Tilladelse til at udøve Lægegerning. — Indenrigsministeren kan efter Erklæring fra det lægevidenskabelige Fakultet og Sundhedsstyrelsen give Personer, der ikke har dansk lægevidenskabelig Embedseksamen, men som *i Udlandet har erhvervet en tilsvarende Uddannelse*, Tilladelse til at betegne sig som Læge og til at udøve Lægegerning her i Landet.

Efter den nugældende Lovgivning er der ikke Hjemmel til, at Personer, som har bestaaet lægevidenskabelig Eksamen i et fremmed Land, kan faa Tilladelse til at udøve Lægegerning her i Landet.

§ 4. En Læge maa ikke uden særlig Tilladelse betegne sig som *Speciallæge*. Det fastsættes af Indenrigsministeren, indenfor hvilke Grene af Lægevidenskaben Læger kan opnaa Tilladelse til at betegne sig som Speciallæger, og paa hvilke Vilkaar saadan Ret kan opnaas. Tilladelsen meddeles af Sundhedsstyrelsen, der herom udsteder offentlig Bekendtgørelse. Naar en Læge gennem sin hidtidige Virksomhed har godtgjort at være i Besiddelse af særlig Dygtighed paa et vist Omraade, kan Indenrigsministeren efter Forhandling med Sundhedsstyrelsen undtagelsesvis meddele vedkommende Læge Tilladelse til at betegne sig som Speciallæge indenfor dette bestemte Omraade, selv om vedkommende i øvrigt ikke opfylder de Vilkaar, paa hvilke saadan Ret i Almindelighed kan opnaas [jfr. dog § 29, Stk. 1]. — En Læge maa ikke betegne sig som *Tandlæge* eller sin Virksomhed som *Tandlægevirksomhed*, medmindre han har bestaaet Tandlægeeksamen eller en særlig Prøve i Tandlægevirksomhed. Ej heller maa han uden at have bestaaet saadan Eksamen eller Prøve udføre Tandfyldning, Rødbehandling, Anbringelse af uaftagelige Tænder, Krone- og Broarbejde, Tandreguleringsarbejde o. lign. Reglerne for den nævnte Prøve fastsættes af Undervisningsministeren efter Forhandling med Indenrigsministeren [jfr. dog § 29, sidste Stk.].

Til Stk. 1. Hidtil har Speciallægevirksomheden været ordnet ad Frivillighedens Vej gennem den almindelige danske Lægeforening.

Til Stk. 2. Foruden at opretholde Tandlægelovens Bestemmelse om, at en Læge ikke maa betegne sig som Tandlæge eller sin Virksomhed som Tandlægevirksomhed, medmindre han har bestaaet Tandlægeeksamen eller en særlig Prøve i Tandlægevirksomhed, foreslaas det altsaa, at en Læge uden saadan Eksamen eller Prøve ikke maa udføre de Dele af Tandlægevirksomheden, som udkræver en særlig teknisk Kunnen.

§ 5 handler om *Fratagelse af Retten til at udøve Lægegering*. Med Hensyn til Indholdet af denne Paragraf henvises til Omtalen af § 5 i Loven om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse (Afsnit A Nr. 33), hvor Regler, der nøje svarer til de i nærværende Lovforslag optagne, er givet for Læger, Tandlæger, Jordemødre, Sygeplejere m. fl.

Kap. II. Lægens Pligter.

§ 6. En Læge er under Udøvelsen af sin Gerning forpligtet til at vise *Omhu og Samvittighedsfuldhed*, herunder ogsaa ved økonomisk Ordination af Lægemedler, Benyttelse af Medhjælp. m. v. — Den, der udøver Lægevirksomhed, maa *ikke drive Apotek eller* uden Indenrigsministerens Samtykke være knyttet til en Virksomhed, der *fremstiller Lægemedler*.

Stk. 2, der svarer til en Regel i den nye Apotekerlov, indføjedes i *Folketinget*.

§ 7. Enhver praktiserende Læge er, medmindre han har gyldigt Forfald, *forpligtet til paa Begæring at yde den første fornødne Lægehjælp*, naar hurtig Lægehjælp efter de foreliggende Oplysninger maa anses for paatrængende nødvendig, saasom ved Forgiftningstilfælde, større Blødninger, Kvælningsanfald og Fødsler, hvor Jordemoderhjælp ikke kan skaffes til Veje, eller hvor Jordemoderen tilkalder Lægen. — En praktiserende Læge er i øvrigt pligtig til at efterkomme Tilkaldelse, naar det oplyses, at Sygdomstilfældet er forbundet med alvorlige Sygdomstegn, saasom stærkt forhøjet Temperatur eller voldsomme Smerteanfald, saa at Lægebesøg i Almindelighed maa skønnes paakrævet. Har Lægen gyldigt Forfald, eller kan rettidig Lægehjælp blive ydet af en anden, som efter Forholdene er nærmere dertil, er han dog fritaget for denne Forpligtelse. — Ønsker en Læge ikke længer at virke som Læge, kan han ved derom at afgive skriftlig Med-

delelse til Sundhedsstyrelsen *frigøre sig* for den ovenfor omhandlede Pligt til at yde Lægehjælp. Sundhedsstyrelsen udsteder offentlig Bekendtgørelse om, at paagældende har ophørt at virke som Læge.

Medens der efter den hidtidige Retstilstand gælder samme Pligt for Læger som for andre Borgere til at komme nødstedte Personer til Hjælp, har man anset det for rigtigst, at der paalægges Læger en noget videregaaende Pligt i saa Henseende. — I *Folketinget* præciseredes ved nogle Ændringer i § 7 nærmere praktiserende Lægers Pligt til at yde fornøden Lægehjælp.

§ 8. En Læge skal ved Udfærdigelse af *Erklæringer*, som han afgiver i sin Egenskab af Læge, udvise Omhu og Uheldethed og nøje følge de herom givne almindelige og særlige Regler. — Indenrigsministeren udfærdiger efter Indstilling af Sundhedsstyrelsen almindelige Regler for Afgivelse af *Lægeattester*. Kræves en i Lovgivningen foreskreven eller forudsat Lægeattest afgivet paa særlig Blanket, eller ønsker en Statsinstitution i øvrigt at benytte en særlig Attestblanket, skal Sundhedsstyrelsen forinden have Lejlighed til at udtale sig angaaende Blankettens Affattelse; herfra undtages dog simple *Syge- og Raskmeldingsattester*, f. Eks. *Skoleattester*. — En Læge er forpligtet til paa Begæring af en offentlig Myndighed i det efter Øjemedet fornødne Omfang at afgive *Attest til offentlig Brug* om de lægelige Iagttagelser, som han er i Stand til at meddele Oplysning om, vedrørende en af ham undersøgt eller behandlet Person, der søger eller oppebærer Pension, Understøttelse eller anden offentlig Hjælp, herunder Hjælp i Henhold til Forsikrings- og Forsørgelseslovene. Samme Pligt paahviler Sygehuse og lignende Institutioner. De i Henhold til denne Bestemmelse modtagne Oplysninger er at betragte som *Tjenestehemmeligheder*.

Venstre i Folketingsudvalget stillede her et Ændringsforslag, hvorved det gjordes til Pligt for Læger at sikre, at Patienten eller dennes paarørende kunde faa fornøden Underretning, hvis Lægen ved sin Behandling havde tilføjet Patienten Skade. Ændringsforslaget forkastedes.

§ 9. En Læge er under Ansvar efter Borgerlig Straffelovs § 263, Stk. 2, jfr. § 275, forpligtet til at iagttage *Tavshed* om, hvad han under Udøvelsen af sit Kald erfarer eller faar

Formodning om *angaaende Privatlivet* tilhørende Hemmeligheder, medmindre han ifølge Lovgivningen er forpligtet til at udtale sig, eller medmindre han handler i berettiget Varetagelse af en almen Interesse eller af eget eller andres Tarv*).

Den foreslaaede Bestemmelse falder sammen med Bestemmelsen i Borgerlig Straffelovs § 263, Stk. 2, der ogsaa omfatter Læger. Man har imidlertid anset det for rigtigst, at der i Lægeloven optages en udtrykkelig Bestemmelse om dette Forhold.

§ 10. Læger er forpligtede til at afgive de *Indberetninger og Anmeldelser*, som af Hensyn til den offentlige Sundhedspleje afkræves dem af Sundhedsmyndighederne, samt at opfylde den dem efter Lovgivningen i øvrigt paahvilende Oplysnings- og Indberetningspligt. — Har en Læge ydet Fødselshjælp ved en Fødsel, ved hvilken ingen Jordemoder har medvirket, paahviler det Lægen efter nærmere af Indenrigsministeren fastsatte Regler at foretage de for Jordemødre paabudte Optegnelser og Indberetninger.

Ved disse Bestemmelser opretholdes den hidtil gældende Indberetningspligt.

§ 11. Kommer en Læge i sin Virksomhed til Kundskab om, at en Person lider af saadanne Sygdomme eller Mangler i legemlig eller sjælelig Henseende, at han i Betragtning af de Forhold, hvorunder han lever eller arbejder, *udsætter andres Liv eller Helbred for nærliggende Fare*, er Lægen forpligtet til at søge Faren afbødet ved Henvendelse til vedkommende selv, om fornødent ved Anmeldelse til paagældende Embedslæge eller Sundhedsstyrelsen.

Venstremindretallet foreslog, at der efter »fornødent« i 5. Linie indsattes: »til dem, der trues af Faren, eventuelt«. Ændringsforslaget forkastedes.

§ 12. Indenrigsministeren fastsætter efter Indstilling fra Sundhedsstyrelsen Regler for, i hvilket Omfang og paa hvilken Maade Læger af Hensyn til den dem paahvilende Indberetnings- og Oplysningspligt skal føre *ordnede Optegnelser over visse Dele af deres Virksomhed*, saasom om Behandling af

*) En Paragraf om *Lægers Vidnepligt* udgik af Lovforslaget i Folketinget, da man mente, den naturligt hørte hjemme i Retsplejeloven.

smitsomme Sygdomme, Ulykkestilfælde og Sygdomme, der kan antages at faa varig Indflydelse paa Patientens Helbredstilstand. — Speciallæger, Sygehuse, Klinikker og lignende er pligtige at føre ordnede Optegnelser over deres Behandling af syge og over, hvad der er iagttaget vedrørende de paagældende Sygdomstilfælde. Der fastsættes af Indenrigsministeren Regler for, i hvilket Omfang praktiserende Læger skal føre saadanne Optegnelser. — De ovenfor omhandlede Optegnelser skal af vedkommende Læge, Klinik eller Sygehus opbevares i mindst 10 Aar.

Man har ikke ment at burde stille Forslag om, at der paalægges Læger en *almindelig* Pligt til at føre Journaler. — Paragraffen fik i *Folketinget* en fyldigere Affattelse.

Kap. III. Lægevirkosomhed i Forhold til det offentlige.

§ 13. *I statslige og kommunale Lægestillinger* maa kun ansættes autoriserede Læger, og Besættelse af saadanne Stillinger sker efter forudgaaende offentligt Opslag. Inden Besættelse sker af Stillinger som ledende Læge ved Statens Sygehuse — Rigshospitalet dog undtaget — samt ved private Sygehuse, der modtager offentlig Støtte, eller paa hvilke Patienter indlægges for offentlig Regning, skal der indhentes en Udtalelse fra Sundhedsstyrelsen om, hvilke Ansøgere der er kvalificerede til vedkommende Stilling. — Kun Læger er berettigede til at udøve den Lægevirkosomhed, som udkræves ifølge *Forsikrings- og Forsørgelseslovene* og Lovgivningen i øvrigt. — *Aftaler eller Overenskomster*, der tilsigter at hindre, at de i Stk. 1 nævnte Lægestillinger søges af Læger, der ikke er Medlemmer af bestemte Foreninger eller Sammenslutninger, er ugyldige og kan ikke tillægges Retsvirkning, naar vedkommende Læge af Sundhedsstyrelsen i øvrigt anses for kvalificeret. — Indsendes der *fra en Sygekasses* Bestyrelse til Indenrigsministeren *Klage* over, at en Læge misbruger sin Stilling som Sygekasselæge, foranlediger Indenrigsministeren Sagen nærmere undersøgt og træffer Bestemmelse om, hvad der i fornødent Fald videre vil være at foretage. — Saafremt en Læge *udelukkes fra Sygekassepraksis* paa Grund af *Aftaler eller Overenskomster*, der tager Sigte paa at gøre Retten til saadan Praksis afhængig af Medlemsskab af en faglig Sammen-

slutning af Læger, kan den paagældende Læge forelægge Sagen for Indenrigsministeren, som derpaa efter Samraad med Socialministeren træffer Afgørelse i Sagen. — Kan en mellem Læger og offentlige Myndigheder eller Sygekasser opstaaet *Konflikt* medføre Fare for, at der sker væsentlig Indskrænkning i Befolkningens Adgang til Lægehjælp, henviser Indenrigsministeren, efter at have afkrævet Lægernes Organisation og vedkommende offentlige Myndigheder eller Sygekasser en Udtalelse om Konflikten, denne til den i Henhold til Lov om Mægling i Arbejdsstridigheder af 21. December 1921, jfr. Lov af 28. Februar 1927, udnævnte *Forligsmand*, hvorefter Sagen behandles i Overensstemmelse med de i den nævnte Lov indeholdte Regler med de nødvendige Forandringer. — Indtil Forligsmæglingen er tilendebragt, er Lægerne pligtige at yde Befolkningen Lægehjælp paa samme Vilkaar som hidtil.

Stk. 3, 4, 5 og 6 (»*Aftaler*... nødvendige Forandringer.«) blev indsat i *Folketinget* efter Forslag af Indenrigsministeren, tiltraadt af Flertal eller [Stk. 4 og 6] hele Udvalget.

Venstremindretallet foreslog, at der efter 1. Stykke indsattes som nyt Stykke: »Lægeforeninger eller Sammenslutninger af Læger maa *ikke* under nogen Form direkte eller indirekte anvende *Blokade eller Strejke overfor offentlige Sygehuse*. Overtrædelse af denne Bestemmelse straffes med Bøde ikke under 10 000 Kr. Paatale af forannævnte Overtrædelse finder Sted efter Begæring af vedkommende Sygehusbestyrelse.« Ændringsforslaget forkastedes med 65 St. mod 27.

Endvidere stillede *Venstres* Medlemmer af Udvalget — ved Siden af et Ændringsforslag om i Begyndelsen af Stk. 2 at erstatte »Kun Læger« med »Enhver praktiserende Læge« — sammen med *C. J. F. Sven* (K. F.) Forslag om, at der til Stk. 2 føjedes: »*Aftaler eller Overenskomster*, som tager Sigte paa at gøre denne Ret afhængig af, at vedkommende Læge er Medlem af en eller anden faglig Sammenslutning af Læger, eller som indeholder Bestemmelser, der skaffer saadanne Foreningers Medlemmer *en Særret* paa disse Omraader, er ugyldige og kan ikke tillægges Retsvirkninger ved Domstolene.« Ogsaa dette Ændringsforslag forkastedes med 65 St. mod 27.

Kap. IV. *Betaling for Lægehjælp.*

§ 14. Som *Betaling* for sin Bistand, herunder for Udstedelse af Attester, kan en Læge ikke fordrø mere end, hvad der er *rimeligt* under Hensyn til Ydelsens Art og Omfang. Ej heller kan en Læge som *Befordringsgodtgørelse* kræve mere

end Dækning af de til en rimelig Befordring medgaaende Udgifter og ingen Sinde mere end Gennemsnittet af de indenfor vedkommende Landsdel til enhver Tid for en saadan Befordring gældende Takster; besøger Lægen flere Patienter paa samme Rejse, vil der være at foretage en passende Fordeling af Befordringsudgifterne. — Er *Lægehjælp ydet i Henhold til Bestemmelserne i § 7*, fritager den Omstændighed, at Betalingspligt ellers er afhængig af en forudgaaende Henvendelse, ikke den, der har modtaget Hjælpen, eller den Person, Institution eller offentlige Myndighed, hvem Betalingspligt i øvrigt paahviler, for at betale for den begærede Hjælp. I andre Tilfælde, hvor det offentlige betaler Lægeregningen, er Betalingspligt afhængig af, at Lægens Tilkaldelse er godkendt af vedkommende offentlige Myndighed. — Saafremt *en Læge ved et offentligt Sygehus* ifølge de for ham fastsatte Ansættelsesvilkaar har Ret til at beregne sig Betaling for Operationer eller anden Behandling af Patienter, som indlægges paa Sygehuset, skal der i Sygehusets Regulativ indsættes faste Regler for saadan Betaling.

Ministeriet havde ligesom Kommissionen *overvejet, hvorvidt der burde indføres almindelige Takster* for Betaling for Lægehjælp, men under Hensyn til de i denne Paragraf og i § 15 foreslaaede Bestemmelser mente man i hvert Tilfælde ikke for Øjeblikket at burde stille Forslag herom. I øvrigt ordnes Betalingsforholdet for en meget stor Del af Befolkningen, nemlig for de ca. 65 pCt. af denne, der er Medlemmer af anerkendte Sygekasser, gennem Overenskomster mellem Lægerne og de paagældende Sygekasseorganisationer, paa hvilke der er sikret det offentlige Indflydelse gennem Voldgiftsraadet for Sygekasser.

I Paragraffen indsattes i *Folketinget* nogle regulerende Bestemmelser, saaledes i Stk. 1 Forskriften om Gennemsnittet af Befordringstaksterne som Maksimum, endvidere Paragraffens to sidste Punktumer.

§ 15. Vedkommende Minister kan efter Forhandling med den paagældende Lægeorganisation fastsætte Takster for saadanne *Lægeattester, som udkræves ifølge Forsikrings- og Forsørgelseslovene og Lovgivningen i øvrigt*, og som hviler paa Lægeundersøgelser, hvis Omfang i det væsentlige ligger fast. — Det samme gælder med Hensyn til Lægeundersøgelser m. v., hvis Omfang i det væsentlige ligger fast, og som foretages *til Brug for Domstolene eller Forvaltningen*.

For enkelte Lægeforretninger har der hidtil i Lovgivningen været fastsat eller givet Hjemmel for Fastsættelse af *særlige Takster*, f. Eks. Dødsattester og Attester i Henhold til Fabrik-, Bageri-, Ulykkes- og Invalideforsikringslovene. — Stk. 2 er indsat i *Folketinget*.

Kap. V. *Tilsyn og Ansvar.*

§ 16. Læger er undergivet *Tilsyn af Sundhedsstyrelsen*, der paaser, at de i deres Gerning holder sig Lovgivningen efterrettelig. Sundhedsstyrelsen er berettiget til at afkræve dem de for Tilsynets Gennemførelse fornødne Oplysninger. — Forsømmer en Læge at *afgive Indberetning eller Anmeldelse*, jfr. § 10, kan Sundhedsstyrelsen *paalægge* ham en *Bøde* paa indtil 200 Kr.

Svarer i det væsentlige til hidtil gældende Ret.

§ 17. Den Læge, der gør sig skyldig i *grovere eller gentagen Forsømmelse eller Skødesløshed* i Udøvelsen af sit Kald, straffes med *Bøde* eller *Hæfte*.

Til denne Paragraf er i Lovforslagets Motiver knyttet bl. a. følgende Bemærkning: »Læger maa med Hensyn til Forseelser begaaede under Udøvelse af deres Kald være undergivet samme Ansvar som Personer, der virker i offentlig Tjeneste eller Hverv. Man foreslaar derfor for Læger en Straffebestemmelse, der i det væsentlige svarer til den, der i Henhold til § 157 i Borgerlig Straffelov gælder for saadanne Personer.«

En efterfølgende Paragraf om Straf for den Læge, der »træder i Samarbejde med Lægfolk, som tager syge i Kur, paa en Maade, der er egnet til at bibringe Almenheden den urigtige Forestilling, at Behandlingen sker efter Lægens Anvisning eller paa hans Ansvar«, blev som formentlig upaa-krævet udeladt i Folketinget.

§ 18. Har en Læge *paa strafbar Maade forset sig i sin Gerning* og derved vist sig uskikket til at udøve Virksomhed som Læge eller uværdig til den for en Læge fornødne Tillid, kan *Retten* til at udøve *Lægevirksomhed ved Dommen frakendes ham* enten for bestandig eller for en Tid af fra 1 til 5 Aar. — *Anke* har ikke opsættende Virkning. Den paagældende kan dog, saafremt vedkommende er i *fast Stilling*, ikke som Følge af Dommen afskediges af denne Stilling, forinden endelig Domstolsafgørelse foreligger. — *Fradømmes Retten paa Tid*, regnes denne fra den Dag, Straffen er udstaaet, forældet

eller eftergivet, eller, naar hele den idømte Straf er anset som udstaaet ved Varetægtsfængsel, fra den endelige Doms Afsigelse. Er Retten fradømt *for bestandig*, kan Indenrigsministeren, dog tidligst efter 5 Aars Forløb, meddele vedkommende *Tilladelse til paa ny at udøve Lægegerning*, naar Omstændighederne taler derfor.

Den foreslaaede Bestemmelse er formuleret i nær Tilknytning til Borgerlig Straffelovs § 79.

§ 19. Med Bøde straffes den Læge, der ved Bekendtgørelse, Skiltning, Udsendelse af Beskrivelser eller paa anden Maade *reklamerer* for sin Virksomhed, for saa vidt Reklamen er egnet til at vække urigtige Forestillinger med Hensyn til hans Kvalifikationer eller de af ham anvendte Behandlingsmaader. — Saafremt en Person, der har *mistet Retten* til at virke som Læge, *vedblivende udøver* saadan Virksomhed, straffes han med Bøde eller Hæfte i indtil 3 Maaneder.

§ 20. Den Læge, der gør sig skyldig i *Overtrædelse* af de Bestemmelser, som indeholdes i eller udfærdiges i Medfør af § 4, § 6, Stk. 2, § 7, Stk. 1 og Stk. 2, § 8, §§ 10—12, § 13, sidste Stykke, og § 15, straffes med Bøde.

Kap. VI. *Kvaksalveri.*

Venstremindretallet og Mads Larsen (R. V.) havde foreslaaet Ordet »Kvaksalveri« ændret til: »*Lægmænds Udøvelse af Lægegerning*«. Ændringsforslaget forkastedes.

§ 21. Den, der *uden* at have *Autorisation* som Læge *betegner sig som Læge* eller paa anden Maade, der er egnet til at vække Forestilling om, at han har saadan *Autorisation*, straffes med Bøde.

§ 22. Tager en Person, der ikke har *Autorisation* som Læge, syge i Kur, og *udsætter han derved uomtvisteligt nogens Helbred for Fare*, straffes han med Bøde eller Hæfte. Under skærpene Omstændigheder, saasom hvis paagældende har foraarsaget væsentlig Skade paa Legeme eller Helbred, eller hvis han tidligere er dømt for *Overtrædelse* af denne Paragraf eller §§ 23 eller 24, kan Straffen stige til Fængsel i indtil 1 Aar. Det samme gælder, hvis Patienten er sindssyg, aandsvag, under 18 Aar eller umyndiggjort, saaledes at han ikke selv kan tage Bestemmelse om sine personlige Forhold, og er taget i Kur uden Samtykke af Værge.

Venstremindretallet ansaa *Faremomentet* for et i denne Forbindelse alt for uklart og ubestemmeligt Strafgrundlag, som meget let vilde give Anledning til Vilkaarlighed og uensartede Domme, og stillede derfor, med *Tilslutning af Mads Larsen* (R. V.), Forslag om at gøre Strafpaalæg afhængigt af, om der ved Kuren var paadraget Patienten *Skade paa Helbredet*. Ændringsforslaget forkastedes med 63 St. mod 34.

Efter *hidtil gældende Retspraksis* kan en Kvaksalver kun straffes, naar han faktisk har udsat Patienten for Fare enten direkte ved den anvendte Behandling eller indirekte derved, at rettidig Lægehjælp paa Grund af Kvaksalverens Mellekomst er unddraget den syge.

§ 23. Den, der uden at have Autorisation som Læge behandler en Person for *veneriske* Sygdomme i smittefarligt Stadium, *Tuberkulose* eller anden smitsom Sygdom, som er Genstand for *vederlagsfri Behandling*, straffes med Hæfte eller med Fængsel i indtil 1 Aar, under formildende Omstændigheder med Bøde. At paagældende som Følge af sin manglende Lægekyndighed ikke har været i Stand til at erkende Sygdommens Natur, fritager ham ikke for Straf. — Med samme Straf anses den, der uden at have Autorisation som Læge eller anden i Lovgivningen hjemlet særlig Adkomst foretager *operative Indgreb*, iværksætter fuldstændig eller lokal *Bedøvelse* eller yder *Fødselshjælp*, eller som anvender *Lægemedler*, der kun maa udleveres fra Apotekerne mod Recept, eller anvender *Røntgen- eller Radiumbehandling*, *højfrekvente Strømme* eller *Lysbehandling*, saasom Kulbuelysbade, Kvartslusbade o. l., mod hvis Anvendelse af uautoriserede Personer Indenrigsministeren har nedlagt Forbud paa Grund af Behandlingens Farlighed.

Venstremindretallet betragtede Forbudet mod de paagældende Personers Anvendelse af højfrekvente Strømme eller Lysbehandling som et alt for omfattende og upaakrævet ødelæggende Indgreb i Kur- og Lysbadeanstaltens Virksomhed og stillede derfor — sammen med *Mads Larsen* (R. V.) — Forslag om, at Forbudet kun skulde gælde overfor de Behandlinger, hvis Farlighed er uomtvistelig, saasom Radium- og Røntgenbehandling, ligesom de ønskede Røntgenfotografering tilladt. Ændringsforslaget forkastedes med 67 St. mod 28.

§ 24. Straf af Bøde eller Hæfte i indtil 3 Maaneder finder Anvendelse, hvis en Person, der *ikke* har *Indfødsret* og *ikke* har *opholdt sig her i Landet i 10 Aar*, uden at have Autori-

sation som Læge eller uden Indenrigsministerens, naar særlige Grunde maatte tale derfor, meddelte Tilladelse tager syge i Kur, saavel som hvis en Person, der ikke har Autorisation som Læge, *under Omrejsen* tager syge i Kur. — Dersom en Person, der ikke er autoriseret til at udøve Lægevirkosomhed, ved Bekendtgørelse, Skiltning, Udsendelse af Beskrivelser eller paa anden Maade *reklamerer* om at tage syge i Kur, saaledes at Reklamen er egnet til at vække urigtige Forestillinger med Hensyn til hans Kvalifikationer eller de af ham anvendte Behandlingsmaader, straffes han med Bøde.

Sidste Punktum blev indsat i Folketinget.

§ 25. Dersom en Person, der tidligere er idømt Frihedsstraf for Overtrædelse af §§ 22, 23 eller 24, *paa ny idømmes saadan Straf* for Overtrædelse af en af de fornævnte Paragraffer, kan der ved Dommen gives ham *Paalæg om helt at afholde sig fra at tage syge i Kur*. Overtrædelse af saadant Paalæg straffes med Bøde eller Hæfte i indtil 3 Maaneder.

Venstremindretallet og Mads Larsen (R. V.) havde til dette Kapitel stillet Ændringsforslag om Indsættelse af en ny Paragraf gaaende ud paa at give *Sygekassebestyrelserne* Ret til at yde Hjælp til de Patienter, der ved *Sygebehandling hos Lægmænd* har opnaaet Helbredelse eller i hvert Fald en saa betydelig Bedring i deres Helbredstilstand, at det medfører Besparelse for Sygekassen. — Ændringsforslaget forkastedes med 64 St. mod 32.

Kap. VII. Slutnings- og Overgangsbestemmelser.

§ 26. Hvor andet ikke er bestemt, finder *Paatale* af Overtrædelser af Bestemmelserne i denne Lov kun Sted efter Begæring af *Sundhedsstyrelsen*. Sagerne, der, bortset fra Sager angaaende Overtrædelse af § 17, behandles som *Politisager*, kan kun med Sundhedsstyrelsens for hvert enkelt Tilfælde indhentede Samtykke slutes uden Døm. — Bøder efter Loven tilfalder Statskassen.

Venstremindretallet fandt det urigtigt at give Sundhedsstyrelsen en saa »vidtgaaende og afgørende« Myndighed og foreslog: »Paatale af Overtrædelserne i §§ 4, 11, 18 og 19 finder kun Sted efter Begæring af Sundhedsstyrelsen. Sager angaaende Overtrædelse af Bestemmelserne i denne Lov behandles bortset fra Sager angaaende Overtrædelse af § 17

som Politisager. — Sundhedsstyrelsens Beslutninger i Henhold til denne Lov kan indankes for Indenrigsministeren.« De to Ændringsforslag forkastedes med 67 St. mod 27.

§ 27. Personer, som ved denne Lovs Ikrafttræden er berettigede til at udøve Lægegerning, er uanset Bestemmelserne i §§ 1 og 2 *vedblivende berettigede* til at udøve saadan Gerning og til at *betegne sig som Læge*, idet de skal anses som lige med Læger, der er autoriserede efter denne Lov.

§ 28. Indenrigsministeren bemyndiges til i indtil 3 Aar efter Lovens Ikrafttræden at fastsætte *Lempelser* med Hensyn til det ved § 2, Stk. 1, hjemlede Krav om Tjeneste som *Lægekandidat paa et Sygehus*.

§ 29. En Læge, som ved denne Lovs Ikrafttræden af Den almindelige danske Lægeforening har faaet Anerkendelse som *Speciallæge* med Ret til at betegne sig som saadan, eller som inden 1. Januar 1932 faktisk har ført Betegnelsen Speciallæge, er uanset Bestemmelserne i § 4 *vedblivende berettiget til at virke og betegne sig som Speciallæge*. — Bestemmelsen i § 4, Stk. 2, 1. Pkt., gælder ikke for Læger, der ved Lovens Ikrafttræden i Henhold til § 2, jfr. § 11, i Lov Nr. 40 af 25. Februar 1916 om Udøvelse af Tandlægevirksomhed er berettiget til at betegne sig som *Tandlæge* eller deres Virksomhed som *Tandlægevirksomhed*. Bestemmelsen i § 4, Stk. 2, 2. Pkt., finder ikke Anvendelse paa *Læger*, der ved Lovens Ikrafttræden faktisk udøvede den dèr omhandlede Virksomhed.

§ 30. Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1933. Fra samme Tidspunkt *ophæves*:

Forordning af 4. December 1672 om Medicis og Apothekere i det Omfang, hvori den endnu er i Kraft.

Forordning af 5. September 1794 angaaende Straf for Kvaksalvere m. m. §§ 5 og 6.

Plakat af 14. Maj 1813 angaaende Takster for Læger.

Plakat af 30. Januar 1838 angaaende en forenet medicinsk-chirurgisk Examen m. m. § 1.

Cancellie-Plakat af 28. Januar 1840 for Danmark angaaende Udlændinges Ret til Lægepraksis, naar de have underkastet sig Examen her i Landet.

Lov af 3. Marts 1854, hvorved Straffebestemmelserne i 5. Paragraph i Forordning 5. September 1794 forandres.

Lov af 30. Januar 1861 angaaende Barbeernæringen samt om Adgang til at aarelade og kopsætte § 2, forsaavidt angaar de deri omhandlede Forretninger af kurativ Art, og §§ 4 og 6.

Lov Nr. 2 af 2. Januar 1871 om Ligsyn § 8, Stk. 1, forsaavidt angaar den deri fastsatte Takst for Betaling til Læger for Foretagelse af Ligsyn og Udstedelse af Dødsattest.

Lov Nr. 40 af 25. Februar 1916 om Udøvelse af Tandlægevirksomhed § 2, forsaavidt Reglerne deri er ændret ved nærværende Lovs § 4, Stk. 2.

Endelig ophæves alt, hvad der i øvrigt i de hidtil gældende Love og Anordninger maatte være stridende mod denne Lov, dog at det skal have sit Forblivende ved de i Medfør af § 1, Nr. 1 b., i Lov Nr. 273 af 28. Juni 1920 om Udvidelse af Sundhedslovgivningens Gyldighed til *de sønderjydske Landsdele* ved Bekendtgørelse Nr. 405 af 12. Septembør 1922 fastsatte Bestemmelser om Udøvelse af Virksomhed som *Lægpraktikant* i de nævnte Landsdele. — Regeringen bemyndiges til ved kgl. Anordning at sætte nærværende Lov i Kraft paa *Færøerne* med de Ændringer, som følger af Øernes særlige Forhold.

I det fremsatte Lovforslag fandtes blandt de Bestemmelser, der skulde ophæves, Regelen i Loven af 21. April 1914 om Embedslægevæsenets Ordning § 4, Stk. 1, om, at *Amtslægen* skal høres angaaende *Ansættelse* af Overlæger og Enelæger ved amts- og bykommunale Sygehuse. Bestemmelsen om denne Regels Ophævelse udgik i Folketinget af Lovforslaget.

Lovforslaget vedtoges i ovenstaaende Skikkelse ved 3. *Behandling enstemmigt i Folketinget*. Venstres Ordfører (Svend Nielsen) bemærkede, at Venstre kun stemte for Lovforslaget i Haab om, at det i Landstinget maatte blive ændret i Overensstemmelse med Venstres Synspunkter. De andre Partiers Ordførere var: Kammersgaard (S.), Bindslev (K. F.), Elna Munch (R. V.) og Axel Dam (Rfb.).

13. Forslag til Lov om værnepligtiges Anvendelse til civilt Arbejde. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 6989].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4259). 1. Beh. $3\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4632). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Larsen [Form.], Chr. Hansen, Gerhard Nielsen, Vilhelm Rasmussen, Holger Larsen, E. Friis, Alsing Andersen, Jesper

Simonsen, I. A. Hansen, Vanggaard, Nørskov, Elgaard, Vagn Bro, Ole Bjørn Kraft og Parkov).

Nærværende Lovforslag blev fremsat til Afløsning af Lov Nr. 625 af 13. December 1917, ved hvilken der gaves Regler om Overførelse til civilt Arbejde af værnepligtige, for hvem Militærtjenesten er uforenelig med deres Samvittighed, og fastsattes en Tjenestetid paa *20 Maaneder* for de til Civilarbejde overførte værnepligtige.

Der foreslaas nu — bl. a. under Henvisning til den siden 1917 stedfundne Forkortelse af den militære Tjenestetid — en betydelig *Forkortelse* af den nysnævnte Tjenestetid, idet Civilarbejdets Varighed fremtidig skal *afhænge af Varigheden af den Militærtjeneste, vedkommende ellers vilde være blevet indkaldt til*, saaledes at der *til den militære Tjenestetids fulde Længde lægges 3 Maaneder*.

Man foreslaar endvidere, at Begæringen om Overførelse til Civilarbejde skal fremsættes paa Sessionen efter selve Sessionsbehandlingen, ikke som efter 1917-Loven 14 Dage inden Sessionsbehandlingen.

Straffen for Ulydighed, Arbejdsnægtelse o. lign. ved Civilarbejdet foreslaas bestemt til simpelt Fængsel (Hæfte), (efter 1917-Loven simpelt Fængsel eller Fængsel paa sædvanlig Fangekost).

Endelig henlægger Lovforslaget Administrationen af denne Lovgivning fra Forsvarsministeren til Indenrigsministeren.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplystes, at i de forløbne 14 Aar havde i alt ca. 50 værnepligtige været overført til civilt Arbejde. Dette havde næsten udelukkende bestaaet af *Vejarbejde i Gribskov*. I alt havde der i nævnte Aarrække foreligget ca. 450 paa Session behandlede Begæringer fra værnepligtige i Henhold til 1917-Loven; heraf var imidlertid ca. 130 værnepligtige blevet kasseret paa Session, og en Del havde faaet Vedtegning »betinget tjenestedygtig«, som i Regelen medfører Fritagelse for Indkaldelse, en Del havde trukket for højt Lodtrækningsnummer til at blive indkaldt, og endelig var nogle i Henhold til § 10 (værnepligtige, for hvem kun Militærtjeneste af en vis Art er uforenelig med deres Samvittighed) blevet overført til Sundheds- eller Arbejdstropperne.

Som Bilag til Lovforslaget medfulgte en Henvendelse af Januar 1929 til Rigsdagen fra en stor Kreds af kendte Per-

sonligheder, tilhørende alle Partier og Retninger her i Landet, med Anmodning om Nedsættelse af den civile Værnepligts Tjenestetid.

Lovforslaget anbefaledes ved 1. Behandling af Socialdemokratiets og Det radikale Venstres Ordførere (J. P. Larsen og Jesper Simonsen), medens Venstres Ordfører (I. A. Hansen), der vedstod Partiets tidligere givne Tilsagn om nogen Nedsættelse af Tjenestetiden, ønskede Udvalgsbehandling og støttedes heri af den konservative Ordfører (Ole Bjørn Kraft). Geert-Jørgensen (Retsforbundet) vilde stemme for Lovforslaget, men forbeholdt sig Ret til at stille Ændringsforslag om at gøre Tjenestetiden af samme Varighed som den militære Tjenestetid.

14. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 4049].

Fremsat i *Folketinget* ^{13/11} (F. Sp. 1457). 1 Beh ^{26-27/11} (F. Sp. 1783, jfr. 1839). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. K. Sørensen, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Holger Larsen, Hans Jørgen Hansen, Jens Sørensen [Sejlfod], Fisker [Form.], Jørgen Jørgensen [Lejre], Andreasen [Forsinge] [Sekr.], Krag. Pinholt, Jensen [Broby], Chr. Ernst Christensen, Koefoed, Ole Bjørn Kraft og A. C. D. Petersen).

I den i Henhold til Lov af 29. April 1921 nedsatte Valglovskommission kom det fra forskellig Side til Orde, at der burde tillægges de almindelige Vælgere mere Indflydelse paa Valget af Amsraadene, ligesom det blev fremhævet, at de gældende Valgregler i høj Grad hindrer en for de forskellige Vælgergrupper fuldt ud forholdsmæssig Repræsentation i Amsraadene. Da Ministeriet var enig i, at de saaledes i Kommissionen paapegede Mangler er til Stede, gik nær-værende Regeringsforslag — i Overensstemmelse med et af Socialdemokraterne i Kommissionen med subsidiær Tilslutning af de Radikale stillet Forslag — ud paa at lade Amsraadene vælge ved *direkte Listevalg*, der afholdes i *Forbindelse med de ordentlige Valg til Sogneraadene*, saaledes at der for hele Amsraadskredsen opstilles Kandidatlistes ligesom ved Valg til Kommunalbestyrelserne, og at samtlige kommunale Vælgere i Amtets Sognekommuner stemmer paa disse Lister. Som Følge heraf skulde Valgene til Kommunalbestyrelserne for de Kommuners Vedkommende, hvis Vælgere tillige skal

vælge Medlemmer til Amsraad, foregaa samtidig indenfor den enkelte Amsraadskreds.

I Modsætning til det i Kommissionen fremsatte Forslag blev det imidlertid foreslaaet ogsaa ved Valg til Amsraad at give Vælgerne Adgang til ved at stemme paa *en enkelt* af Listens Kandidater at *øve Indflydelse paa den Rækkefølge, i hvilken Kandidaterne bliver valgt*, saaledes at Valgets Opgørelse skulde ske efter væsentlig tilsvarende Regler, som gælder ved Sogneraadsvalgene.

Endvidere aabnede Lovforslaget Adgang til Anmeldelse af *Listeforbund* ved Amsraadsvalgene paa samme Maade som ved Sogneraadsvalgene.

I Forbindelse med de nævnte Ændringer i Reglerne tor Amsraadsvalet var det foreslaaet, at alene de *valgte Medlemmer* af Amsraadet skal have *Stemmeret* i dette.

Lovforslaget indeholdt desuden Regler, svarende til nogle af Valglovskommissionen udarbejdede Bestemmelser, hvorefter der aabnes Adgang for de Vælgere, som af tvingende Grunde er forhindret i at møde frem ved Afstemningsbordet (Søfolk, syge Personer m. fl.), til *Afstemning pr. Brev*. Sidstnævnte Bestemmelser var ikke af den daværende Indenrigsminister optaget i Forslaget til Loven af 1924, idet man dels nærede Frygt for, at denne Afstemningsform skulde give Adgang til Misbrug og deraf følgende Valgklager, og at den vilde vanskeliggøre Afstemningens Hemmeligholdelse, dels — for Søfolks Vedkommende — undlod at stille Forslag af Hensyn til Bekostningen. Disse Betæneligheder kunde Regeringen imidlertid ikke dele, hvorfor man foreslog Valglovskommissionens Forslag i saa Henseende indføjet i Loven, dog med nogle Ændringer af formel Karakter og et Par Tilføjelser, sigtende til at lette Stemmeafgivningen.

Om flere af de i Lovforslaget omhandlede Spørgsmaals Behandling paa Rigsdagen i Samlingen 1923—24 se Aarbogen for nævnte Samling Side 186 ff.

Med Hensyn til de enkelte Ændringsforslag til den kommunale Valglov af 29. Marts 1924 bemærkes følgende:

I. Amsraadsvalgene m. m.

Amtmanden skal som hidtil være Formand for Amsraadet og lede dets Forhandlinger, men kun de valgte Medlemmer faar *Stemmeret*.

Medens *Antallet* af Amsraadets Medlemmer fastsættes paa væsentlig samme Maade som hidtil, er *Valgperioden* forkortet fra 6 til 4 Aar. Samtlige Medlemmer afgaar samtidig med Ugangen af den Maaned, hvori Nyvalg har fundet Sted.

De *ordentlige Valg til Amtsraadene* skal afholdes i første Halvdel af Marts Maaned i *Forbindelse med de ordentlige Valg til Sogneraadene og foretages af de samme Vælgere*, som er valgberettigede til Kommunalbestyrelserne i Sognekommunerne. (Marstal Kommune samt Landdistrikter med eget Distriktsraad regnes ved Amtsraadsvalgene som Sognekommuner). Endvidere bestemmes, — ved en Tilføjelse til Lovens § 4, 2. Stk. —, at for de Kommuners Vedkommende, hvis Vælgere tillige skal vælge Medlemmer til Amtsraad, foregaar Valgene *samtidig* indenfor den enkelte Amtsraadskreds *paa en af Amtsraadskredsens Valgbestyrrelse* (Amtsvalgbestyrelsen) *fastsat Dag*.

Om *Fremgangsmaaden ved Valget* indeholder Lovforslaget detaillerede Regler, der for Størstedelen svarer til de for Valget til Sognekommunalbestyrelserne fastsatte. Dette gælder saaledes de Funktioner, der tillægges den for hver Amtsraadskreds oprettede *Amtsvalgbestyrrelse*.

Amtsvalgbestyrelsen bekendtgør senest den 1. Februar i de stedlige Dagblade Antallet af de Medlemmer, der skal vælges, samt Tiden og Stedet for Indlevering af Kandidatlistener til Amtsraadsvalget; herom tilstiller den samtidig hvert Sogneraad og Distriktsraad i Amtsraadskredsen Meddelelse.

Afstemningen sker i Henhold til de til Valget indleverede *Kandidatlistener*. Ved saadannes Indlevering, Godkendelse m. v. følges væsentlig den i Lovens § 13 foreskrevne Fremgangsmaade. Fristen for Indlevering er dog 2-Ugers-Dagen før Valgets Afholdelse, og Listen skal være forsynet med Underskrift af mindst 15, højst 30 i Amtsraadskredsen boende kommunale Vælgere som Stillere. Saafremt Amtsvalgbestyrelsen finder Anledning til at erklære en Kandidatliste for ugyldig eller til at udstryge noget Navn af Listen, skal den give Meddelelse til vedkommende Stiller i Løbet af den 10. Dag før Valget; en ny Liste kan da indleveres eller den fornødne Forandring i Listen foretages senest Kl. 7 Aften den 7. Dag før Valget. — *Listeforbund* kan ogsaa anmeldes (Fristen herfor er den 4. Dag før Valget), og Meddelelse herom skal da omgaaende tilstilles Kommunalbestyrelserne, hvorefter Listeforbundene bekendtgøres. — Godkendte Kandidatlistener mærkes med Romertal.

Stemmesedlerne skal have en særlig (blaa) Farve til Adskillelse fra de ved andre Valg benyttede, og samtlige Kandidatlistes (mærkede med Romertal) og Kandidatnavne anføres herpaa.

Er der ved Udløbet af Fristen for Kandidatlisternes Indlevering kun anmeldt *een Liste*, aflyses Valget, og Stedfortræderliste kan da indleveres efter Regelen i Lovens § 14.

Er der indleveret *flere gyldige Kandidatlistes*, finder *Afstemning Sted* efter Reglerne i Lovens §§ 15—21, dog saaledes at der til Adskillelse fra det samtidig stedfindende Valg til Sognekommunerne er tilføjet en Række særlige Forskrifter. Stemmesedlerne til de to Valg skal saaledes være forsynet med en med fede Typer trykt Angivelse af det Valg, hvortil de gælder, og der skal ved hvert Stemmerum være to Stemmekasser af forskellig Farve; Stemmemodtageren nedlægger da, naar han af Vælgeren modtager de to Stemmesedler, hver Stemmeseddel i sin Stemmekasse.

Optællingen af de til Amdsraadsvalgene afgivne Stemmesedler sker efter Reglerne i Lovens §§ 22 og 23. — Senest 2 Dage efter, at Amdsvalgbestyrelsen har modtaget Stemmesedler og Valgbogsudskrifter fra de enkelte Valgbestyrelser, sammentræder Amdsvalgbestyrelsen til Møde og foretager den endelige *Opgørelse* af Amdsraadsvalget paa Grundlag af det fra Kommunerne modtagne Materiale paa tilsvarende Maade som i § 24 fastsat. — Det bestemmes derefter paa den i Lovens § 25 angivne Maade, *hvilke af Listernes Kandidater der skal erklæres for valgte*. Opnaas det ikke ved Hjælp af de Kandidater, der har opnaaet Fordelingstallet, at faa valgt det Antal Kandidater, som skal vælges for en Liste, bliver det dog *Listens Rækkefølge* og ikke — som for Valg til Sogneraadene fastsat — de opnaaede Stemmatal, der er afgørende for Udtagelsen af de Kandidater, som endnu skal vælges for Listen. — De paa en Kandidatliste opførte Kandidater, der ikke erklæres for valgte, betragtes som *Stedfortrædere* for de valgte af samme Liste i den Rækkefølge, i hvilken de er opført paa Listen.

Endvidere indeholder dette Afsnit af Lovforslaget nogle særlige Bestemmelser om Valget paa *Bornholm*, i *Christiansfeld* og *Nordborg* samt Regler om Nyvalg i Tilfælde af Valgets Omstødelse og om *Udfyldningsvalg*.

II. Stemmeafgivning ved Indsendelse af Stemmeseddel.

Kommunale Vælgere, der omfattes af en af de nedenfor under a) — c) opregnede Grupper, kan ved *Valg til Kommunalbestyrelsen* (herunder dog *ikke Valg til Amtsraadene*) indsende deres Stemmeseddel til Kommunalbestyrelsen i den Kommune, hvor de er stemmeberettigede, i Overensstemmelse med de nedenfor omtalte Forskrifter, der for fleres Vedkommende har deres Forbillede i de i Rigsdagsvalglovens §§ 102—111 for Søfolk givne Regler.

Denne Ret tilkommer:

- a) *Søfolk*, som paa Grund af deres Virksomhed om Bord er forhindrede i at komme til Stede paa Afstemningsstedet.
- b) *Vælgere, der som Følge af Ansættelse i Statens eller Kommunens Tjeneste eller ved privat Kontrakt- eller Arbejdsforhold* er forpligtede til at forrette Tjeneste udenfor Kommunen (København, Frederiksberg og Gentofte betragtes i denne Forbindelse som een Kommune) paa en saadan Maade, at de er udelukkede fra at indfinde sig paa Afstemningsstedet indenfor de for Afstemningen fastsatte Tidsfrister.
- c) *Vælgere, der paa Grund af Sygdom* er forhindrede i at indfinde sig paa Afstemningsstedet, hvad enten de er indlagt paa Hospital, Klinik og lignende, eller de er under Lægebehandling i Hjemmet.

Om *Stemmeafgivningen*, der skal finde Sted uden Overværelse af andre, samt om Fremgangsmaaden ved Stemmesedlernes Indsendelse og Formen for disse, de særskilte Konvolutter, Blanketter til Følgebrev og til Omslag gives udførlige Regler, væsentlig svarende til Rigsdagsvalglovens §§ 103—105. Særlig bestemmes, at naar en Vælger ønsker at stemme personligt paa en af en Listes Kandidater, skriver han dennes Navn paa Stemmeseddelen tillige med Bogstavet eller Listebetegnelsen paa den Kandidatliste, han vil stemme paa. Følgebrevet skal indeholde en af Vælgeren givne Redegørelse for de Omstændigheder, som hindrer ham i at stemme paa almindelig Maade, samt en paa Ære og Samvittighed underskrevet Erklæring om, at han selv frivillig og uden Overværelse af andre har udfyldt Stemmeseddelen, lagt den

i Konvolutten og tilklæbet denne. Vælgerens Underskrift skal finde Sted i Overværelse af Folkeregisterføreren eller to Vidner, og disse skal attestere, at Underskriften er ægte og skrevet paa den Tid og det Sted, som Vælgeren har anført. Endvidere kræves en Attest om, at Vælgeren som hørende til en af de foran nævnte Grupper af Personer er forhindret i at stemme paa almindelig Maade. Denne Attest skal have følgende Beskaffenhed:

- a) for *Søfolks* Vedkommende svarer Attestens Indhold omtrentlig til det i Rigsdagsvalglovens § 105 angivne;
- b) for de i *Litra b)* nævnte Personers Vedkommende skal Attesten lyde paa, at Vælgeren som Følge af Stilling eller ved Kontrakt- eller Arbejdsforhold er forpligtet til i en fremmed Kommune at forrette Tjeneste, der udelukker ham fra at indfinde sig paa Afstemningsstedet indenfor de for Afstemningen fastsatte Frister. Attesten skal for Stats- og kommunale Tjenestemænds Vedkommende være underskrevet af Tjenestemandens nærmeste foresatte og ellers af Vælgerens Arbejdsgiver eller dennes Stedfortræder;
- c) for *syges* Vedkommende skal Attesten lyde paa, at Vælgeren er indlagt paa Hospital, Klinik eller lignende, eller at han paa Grund af Sygdom ikke kan forlade sit Hjem. Attesten skal være underskrevet af vedkommende Læge eller af Inspektøren eller Førstanderen paa det Hospital, hvor Patienten er indlagt.

Naar Lovens Forudsætninger for de omhandlede Attesters Udstedelse er til Stede, er de paagældende Arbejdsgivere m. fl. pligtige at underskrive Attesterne.

Stemmeafgivningen kan ske saavel i den Kommune, hvor Vælgeren er stemmeberettiget, som paa det Sted udenfor Kommunen, hvor han er nødsaget til at opholde sig paa Grund af Tjenesteforhold, Hospitalsindlæggelse m. v.

Naar Vælgeren har stemt og Følgebrevet behørigt er udfyldt og attesteret, indlægges Konvolutten med Stemmeseddelen og Følgebrevet i det dertil bestemte Omslag, der indsendes til Kommunalbestyrelsen i den Kommune, hvor vedkommende er stemmeberettiget. Om Samling af de indsendte Omslag og Valgbestyrelsens videre Behandling af disse — herunder Ud-

skyldelse af ugyldige Stemmesedler — gives Regler svarende til Rigsdagsvalglovens §§ 107—110.

For syge Personer kommer de foranstaaende Regler ikke til Anvendelse, naar det ifølge reglementariske Forskrifter eller vedkommende Læges Skøn maa anses enten for *uforeneligt med vedkommendes Helbredstilstand* eller *forbundet med Smittefare*, at Stemmeafgivningen finder Sted.

Det *forbydes* udtrykkeligt paa *Hospitaler, Klinikker* og lignende at *øve Valgagitation* overfor Patienterne eller til disse at uddele Plakater eller lignende, der indeholder Opfordring til at stemme paa en bestemt Maade.

Endelig indæholder Lovforslaget et Par Ændringer i den kommunale Valglovs øvrige Bestemmelser. Ved den ene forkortes det Tidsrum, hvori de kommunale Valglistes skal ligge fremme til Eftersyn, til 8 Dage; den anden gaar ud paa, at Valgperioden for alle Landets Kommunalbestyrelser skal udløbe samtidig.

Loven skulde første Gang komme til Anvendelse ved de almindelige Valg til Kommunalbestyrelser og Amtsraad i Marts Maaned 1933.

Ordføreren for Socialdemokratiet (M. K. Sørensen) anbefalede Lovforslaget, men ønskede dog, at man i Lighed med de øvrige kommunale Raad skulde lade Amtsraadet selv vælge sin Formand. Paa samme Standpunkt stillede Ordføreren for det radikale Venstre (Jørgen Jørgensen [Lejre]) sig. Ministeren var principielt enig heri, idet han erklærede, at Grunden til, at man ikke i Lovforslaget var gaaet saa vidt, var den, at dette vilde kræve en Revision af hele Amtmandsembedet, et Spørgsmaal, som naturligst blev løst uafhængigt af Spørgsmaalet om Valg til Amtsraadet. — Ordføreren for Venstre (Krag) modsatte sig Lovforslaget; dels vilde det være et alt for stort Apparat at sætte i Scene, hvad angaar Stemmeafgivning pr. Brev, dels modsatte Partiet sig af principielle Grunde, at Sogneraads- og Amtsraadsvalg blev afholdt paa den samme Dag af de samme Vælgere, og at der fastsattes samme Valgperiode for begge Raad, da Amtsraadets kontrollerende Stilling overfor Sognekommunerne derved vilde kunne undergraves, ligesom dets S sammensætning paa uheldig Maade kunde blive afhængig af særlige lokale Forhold. Amtmandens Stemmeret i Amtsraadet ønskede Venstre bevaret. Dette sidste Krav blev ogsaa stillet af Ordføreren for det konservative Folkeparti (Ole Bjørn Kraft), som i øvrigt, idet

han henviste til den Stilling, Partiet havde indtaget i Valglovskommissionen, hvor man ud fra Kravet om en forholdsmæssig Repræsentation foreslog en Deling, saaledes at Sogneraad og Skatteydere hver valgte et lige stort Antal Valgmænd, tilsagde en velvillig Behandling af Lovforslaget med Hensyn til dets Hovedprincipper. Spørgsmaalet om Adgang til i Tilfælde af Forfald at stemme pr. Brev ønskede Partiet dog meget nøje overvejet, da man — bortset fra Søfolks Adgang til at stemme paa denne Maade — nærede den Opfattelse, at »Betænelighederne ved at gaa saa vidt, som Forslaget anbefaler, har været i høj Grad voksende«.

15. Forslag til Lov om Ændringer i Lovgivningen om kommunale Valg. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 4045—C. Sp. 271].

Fremsat i *Folketinget* $13/_{11}$ (F. Sp. 1456). 1. Beh. $26/_{11}$ (F. Sp. 1758). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, E. Friis, Jens Sørensen [Smørum], Fr. Andersen [Holbæk A.] [Form.], Knud Hansen, Alsing Andersen, Jørgen Jørgensen [Lejre] [Skr.], Mads Larsen, Krag, Vejen, Sevelsted, Arnth Jensen, Edvard Sørensen, Ole Bjørn Kraft og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 297) afgiven $11/_{12}$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $16/_{12}$ (F. Sp. 2337). 3. Beh. $18/_{12}$ (F. Sp. 2396). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $20/_{1}$ (L. Sp. 727). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Ludvig Christensen, P. Christensen, Gregersen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Oluf Jensen, N. K. Kristensen, Carl F. Madsen, Rs. Nielsen, Rasmussen [Flemløse], Fritze Teisen [Form.] og Veistrup).

Lovforslaget, der gik ud paa at *ophæve Lov Nr. 131 a 4. April 1928 om Ændring i den kommunale Valglov af 29. Marts 1924*, fremsattes, fordi Regeringen fandt, at de Skærpselser af Valgretsbetingelserne i den kommunale Valglov, der foretoges ved Loven af 1928, »savnede fornøden saglig Begrundelse«.

De Ændringer, der ved Loven af 1928 skete i den kommunale Valglov af 29. Marts 1924, jfr. Aarvog for 1927—28 (Side 139), var følgende:

1. Medens Loven af 1924 som Betingelse for kommunal Valgret i § 1 krævede, at man ved Valgets Foretagelse skulde være Skatteyder til Kommunen og siden Januar i det Kalenderaar, der ligger forud for Valgets Foretagelse, have svaret sin til Inddrivelse ved Udpantning forfaldne direkte Skat — i København Indkomstskat — til Kommunen, ændredes denne Betingelse i Loven af 1928 derhen, *at man — foruden ved Valgets Foretagelse at være Skatteyder til Kommunen — i det Skatteaar, hvori Valget foregaar, samt i det umiddelbart forudgaaende Skatteaar skal have svaret sin til Inddrivelse ved Udpantning forfaldne direkte Skat — i København Indkomstskat — til Kommunen.*

2. Ifølge § 7, 6. Stykke, i Loven af 1924 kan Kommunalbestyrelsen efter derom indgivet skriftligt Andragende i ganske særlige i Loven nærmere opregnede Tilfælde efter foretagen Undersøgelse i et Møde beslutte at eftergive en Skatteyder indtil Halvdelen — under ganske særlige Omstændigheder indtil 2 Trediedele — af Kvartalets eller Halvaarets Skat. Medens Eftergivelse indenfor disse Rammer ikke havde nogen Indflydelse paa den paagældendes kommunale Valgret, bestemtes det i Loven af 1928, *at den Skatteyder, der i det Skatteaar, hvori Valget foregaar, og i det nærmest forudgaaende i alt har faaet eftergivet mere end $\frac{1}{3}$ af den ham i disse to Skatteaar paalignede personlige Kommuneskat, ved Valglisternes endelige Berigtigelse vil være at slette af disse, medmindre han inden det nævnte Tidspunkt ved Indbetaling nedbringer det eftergivne Skattebeløb til højst $\frac{1}{3}$ af den ham for de to Skatteaar i alt paalignede personlige Kommuneskat.*

Et Flertal i Folketingsudvalget (Socialdemokrater og det radikale Venstre) ansaa Lovforslaget for særdeles vel begrundet, idet Flertallet henviste til, at »de vanskelige økonomiske Forhold, som store Dele af Befolkningen for Tiden lever under, vil medføre, at mange hæderlige og dygtige Borgere vil miste deres Valgret, saafremt disse Bestemmelser opretholdes«. Overfor Mindretallet (Venstre og Konservative) havde man dog udtalt Villighed til Forhandling for om muligt at opnaa dettes Tilslutning. *Venstre Mindretallet* gjorde heroverfor gældende, at Flertallets Forhandlingsvillie ikke i Udvalget havde »fundet Udtryk ved nogen Antydning af, hvorledes og i hvilket Omfang man kunde tænke sig at imødekomme Mindretallet«. Endvidere udtalte Mindretallet, at »der foreligger for Tiden ingen som helst saglig Nødvendighed for at optage denne Sag paa ny; heller ikke foreligger der for Mindretallet som Begrundelse for Lovforslagets Fremsættelse nogen som helst Redegørelse for Skatterestancers eventuelt øgede Indflydelse paa Adgangen til at udøve kommunal

Valgret«. De Grunde, som medførte Ændringen af den kommunale Valglov ved Loven af 1928, bestod saaledes efter Mindretallets Opfattelse endnu, og Mindretallet indstillede derfor Lovforslaget til Forkastelse. — *Et andet Mindretal* (Det konservative Folkeparti) indstillede ligeledes til Forkastelse, da man ikke ansaa de Grunde, som førte til Vedtagelsen af Loven af 1928, for ændret i den siden da forløbne Tid. — Lovforslaget vedtoges af Folketinget med 72 St. mod 53, efter at Ordføreren for Retsforbundet (Axel Dam) havde anbefalet at stemme for Forslaget.

I *Landstinget* anbefaledes Lovforslaget af Ordføreren for Socialdemokratiet (Ludvig Christensen) og af Ordføreren for det radikale Venstre (Veistrup). Derimod udtalte Venstres Ordfører (Johannes Jensen) bl. a., at der ikke var oplyst noget om, hvilken Virkning Loven af 1928 har haft med Hensyn til Udøvelsen af den kommunale Valgret, men Taleren var tilbøjelig til at tro, at Loven snarere havde udvidet Kredsen af de mange, der kan komme til at stemme ved de kommunale Valg, end den havde indskrænket den. »Det er muligt« — tilføjede Taleren — »at vi under den fortsatte Behandling i dette høje Ting kan faa tilvejebragt saadanne Oplysninger, der kan tjene til Belysning af hele Spørgsmaalet, men i Øjeblikket foreligger der, som sagt, intet, der kan begrunde, at denne Lov ophæves.« — Ordføreren for det konservative Folkeparti (Fritze Teisen) kunde heller ikke tilsige sit Partis Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse paa det foreliggende Grundlag.

16. Forslag til Lov om Indtegning til Vagtkorps og Statsmarine. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 2455].

Fremsat i *Landstinget* ²⁵/₉ (L. Sp. 18). 1. Beh. ⁶/₁₀ (L. Sp. 70). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver (se B. Nr. 40).

Nærværende Lovforslag blev fremsat i Tilknytning til Lovforslaget om et Vagtkorps og en Statsmarine og havde samme Indhold som det af Folketinget i forrige Rigsdags-samling vedtagne Forslag om samme Emne (se Aarvog 1930—31, Side 333).

Ovennævnte Vagtværnsforslag nægtedes i Landstinget Overgang til 3. Behandling. se B. Nr. 40.

17. Forslag til Lov om Landkommunernes Styrelse. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 2469].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 19). 1. Beh. $28/9$ (L. Sp. 26). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Bækgaard, Frøkjær, Gisselbæk, Gregersen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Jensen [Aale], Kr. Johansen, N. K. Kristensen, Johannes Pedersen, P. C. Petersen, S. Rasmussen, Rasmussen [Flemløse] [Formand] og Veistrup).

Lovforslaget blev — bortset fra nogle rent formelle Ændringer — fremsat i den Skikkelse, hvori et tilsvarende Lovforslag i sidste Samling blev vedtaget af Folketinget. Herom henvises til Aarboeg for 1930—31, Side 342.

18. Forslag til Lov om Købstadkommunernes Styrelse. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 2497].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 18). 1. Beh. $28/9$ (L. Sp. 25). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, P. Christensen, Godskesen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Lange (fra $4/11$: Oluf Jensen), Jensen-Stevns [Formand], H. P. Johansen, Josiassen, Lausten, Jørgen Møller, Elisa Petersen, Rasmussen [Flemløse], Stumph og Villemoes).

Lovforslag om Købstadkommunernes Styrelse har været behandlet i Rigsdagen i hver Samling siden 1928—29. Det her omhandlede Lovforslag blev fremsat i den Skikkelse, hvori Forslaget i sidste Samling blev vedtaget af Folketinget (se Aarboeg for 1930—31, Side 363, jfr. Aarboeg for 1929—30, Side 326, og Aarboeg for 1928—29, Side 258). Der var dog foretaget enkelte Ændringer, nærmest af sproglig Art, af hvilke her skal nævnes, at Paabudet om Revisorernes Kasseeftersyn mindst en Gang aarlig er udvidet saaledes, at det udtrykkelig siges, at Eftersyn skal finde Sted, saa ofte der findes Anledning dertil.

19. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter. (Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 3453].

Fremsat i *Landstinget* $2^8/_{10}$ (L. Sp. 321). 1. Beh. $4/_{11}$ (L. Sp. 326). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard [Form.], Johs. Clausen, Frøkjær, Gisselbæk, A. P. Hansen, Johs. Hansen, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], N. K. Kristensen, Lehwald, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Johannes Pedersen og Rasmussen [Flemløse]).

Om Indholdet af dette Lovforslag, som tager Sigte paa en Omlægning af de kommunale Skatter, og som blev fremsat i samme Skikkelse, hvori Lovforslaget i sidste Samling blev vedtaget af Folketinget, henvises til Aarvog for 1930—31, Side 337, jfr. Aarvog for 1929—30, Side 333.

**20. Forslag til Lov om kommunale Skattelem-
pelse for nyopførte Beboelsesejendomme.** (Indenrigs-
minister *Dahlggaard*). [A. Sp. 7277—C. Sp. 2015].

Fremsat i *Folketinget* $1^8/_{5}$ (F. Sp. 4925). 1. Beh. $2^4/_{5}$ (F. Sp. 5068). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Laan til Boligforeninger (se B. Nr. 7). Betænkning (B. Sp. 2369) afgiven $1/_{6}$. (Ordfører: J. Chr. Jensen). 2. Beh. $3/_{6}$ (F. Sp. 5179). 3. Beh. $7/_{6}$ (F. Sp. 5206). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $8/_{6}$ (L. Sp. 1883, jfr. 1872). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Lempelse i Beskatningen til Staten for nyopførte Beboelsesejendomme (se B. Nr. 8).

Nærværende Lovforslag blev fremsat samtidig med en Række andre Lovforslag, der tog Sigte paa *Igangsættelse af større Byggeri* (se saaledes B. Nr. 8 om Lempelse i Beskatningen til Staten for nyopførte Beboelsesejendomme og Nr. 7 om Laan til Boligforeninger), idet Boligbyggeriet under de foreliggende vanskelige økonomiske Forhold med den deraf følgende Arbejdsløshed hemmes, bl. a. af de lave Kurser paa Kredit- og Hypotekforeningsobligationer.

Ved § 1 i Lov af 4. April 1928 om Boligbyggeri blev der givet Kommunerne Ret til med Indenrigsministeriets Samtykke at fritage nyopførte Beboelsesejendomme helt eller delvis for Udredelse af kommunal Ejendomsskyld indtil 1943, og ved samme Lovs § 2 blev der givet dem Ret til at udstrække tidligere meddelte Skattelempelser til samme Tidsgrænse. Da Kommunerne imidlertid kun i ringe Grad har benyttet sig af denne Ret til at bevilge Skattelempelser, foreslog Regeringen nu at give et *almindeligt, i Loven hjemlet Tilsagn om Fritagelse for kommunal Ejendomsskyld* for nye Beboelsesejendomme, der opføres inden en vis Frist.

Lovforslaget gengives nedenfor i den Skikkelse, i hvilken det blev *vedtaget af Folketinget*, og hvori det fremtræder med nogle Ændringer, som til 2. Behandling blev foreslaaet af Indenrigsministeren. Den vigtigste af disse imødekommer en Henstilling fra Ordføreren for Socialdemokratiet (J. Chr. Jensen) om at lade den foreslaaede Skattelettelse omfatte *alt Byggeri*.

Ifølge § 1 er Bygninger, hvis Opførelse paabegyndes efter Lovens Ikrafttræden og senest *inden 1. April 1933*, i Tiden *indtil 1. April 1943 fritagne for Ejendomsskyld til Kommunen* (Amts-, By- og Sognekommune), jfr. § 3 i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter, medmindre Bygningen opføres til Erstatning for en Bygning, der ved Ildsvaade eller paa anden Maade har lidt Skade, for hvilken der ydes Godtgørelse gennem Forsikring.

Det bestemmes dernæst i § 2, at Spørgsmaalet, om en Bygning er fritaget for Skat efter Reglerne i § 1, afgøres i Tvivlstilfælde af vedkommende Kommunalbestyrelse. Denes Afgørelse kan dog indankes for Indenrigsministeren, der endeligt afgør Sagen.

Loven skulde træde i Kraft straks.

Medens der hidtil ikke i Lovgivningen har været givet Lempelser i Beskatningen til *State* i for nyopførte Beboelsesejendomme, gik det ovennævnte, af Finansministeren fremsatte Forslag til Lov om Lempelse i Beskatningen til Staten for nyopførte Beboelsesejendomme, der ved 2. Behandling undergik tilsvarende Ændringer som det nys omtalte Forslag, ud paa at *fritage* Bygninger, hvis Opførelse paabegyndes efter Lovens Ikrafttræden og senest *inden 1. April 1933, for Ejendomsskyld til Staten* i Tiden *indtil 1. Januar 1943*.

De to Lovforslag behandledes samtidig, og i den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning indstillede *et Flertal* (Socialdemokrater og Radikale) Forslagene til *Vedtagelse* med enkelte af henholdsvis Indenrigs- og Finansministeren foreslaaede Ændringer, der for begge Lovforslags Vedkommende havde samme Indhold, og hvoraf de vigtigste som nævnt gik ud paa at lade de foreslaaede Skattelemper omfatte alt Nybyggeri. — *Venstre mindretallet* i Udvalget modsatte sig Lovforslagene under Henvisning til, at Skattelemper for Bygninger, ydet af Staten, neppe vilde have nogen større Betydning, da de første 10 000 Kr. Bygningsværdi er skattefri, medens Skattelemper for nyopførte

Beboelsesejendomme gennem mange Aar har kunnet og fremdeles kan ydes af Kommunerne, hvad da ogsaa var sket i en Del Tilfælde; denne Ret for Kommunerne ønskede Mindretallet ikke at afløse med et Tvangspaabud. — *Det konservative Mindretal* tiltraadte Lovforslagene, dog med nogle af Mindretallet foreslaaede Ændringer. Man vilde herved for det første give Skattelempelserne en vis tilbagevirkende Kraft. Dernæst kunde Mindretallet ikke gaa med til, at de kommunale Skattelettelser skulde være obligatoriske, medens man dog heller ikke mente, at de skulde være fuldstændig frivillige. Mindretallets Ændringsforslag til § 1 i Lovforslaget om kommunale Skattelempelser — et tilsvarende var stillet med Hensyn til Beskatningen til Staten — havde følgende Ordlyd: Paragraffen affattes som følger: »Nybyggeri, der er paa-begyndt paa et saadant Tidspunkt, at *Prioritering ikke har kunnet finde Sted forud for Kronesammenbrudet* i September 1931, og Nybyggeri, der paa-begyndes inden 1. April 1933, kan fritages for Ejendomsskyld til Kommunen (Amts-, Købstad- og Sognekommune), jfr. § 3 i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter, og bør saadan Fritagelse finde Sted, hvor Forholdene taler derfor«. — *Ordføreren for Retsforbundet* (Hans Hansen) havde ved 1. Behandling anbefalet Lovforslagene. — De paagældende Ministre modsatte sig de af de Konservative foreslaaede Ændringer, og Lovforslaget om de kommunale Skattelempelser vedtoges derefter af Folketinget med 70 Stemmer mod 41, Lovforslaget om Lempelser i Statsskatten med 62 Stemmer mod 40.

I *Landstinget* var Partiernes Stilling den samme som i Folketinget. Medens den socialdemokratiske og den radikale Ordfører (Axel Sørensen og Rasmus Rasmussen) begge anbefalede Lovforslagene, gik Venstres Ordfører (Bækgaard) imod dem. De Konservatives Ordfører (Fritze Teisen) henviste til det fra konservativ Side i Folketinget stillede Ændringsforslag og ønskede Sagen i Udvalg, men tilsagde i øvrigt Partiets Medvirken til en hurtig og velvillig Behandling. — Det nedsatte Udvalg afgav ikke Betænkning.

21. Forslag til Lov om Oprettelse af en Byggefond.
(Indenrigsminister *Dahlgaard*). [A. Sp. 7411—C. Sp. 2283].
Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{6}$ (F. Sp. 5174). 1. Beh. $\frac{8}{6}$ (F. Sp. 5260). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer Jensen, J. Chr. Jensen, Bjerring, O. Andersen, A. C. Mortensen, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Form.], Holger Kristiansen [Sekr.], A. M. Hansen, Elgaard, Brorsen, Pinholt, Jensen [Broby],

Edvard Sørensen, C. J. F. Sven og Koch). Betænkning (B. Sp. 2793) afgiven $22/6$. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. $23/6$ (F. Sp. 5510). 3. Beh. $23/6$ (F. Sp. 5562). *Oversendt til Landstinget.*

Da det efter Regeringens Opfattelse var en bydende Nødvendighed, at Lovgivningsmagten hidrog, hvad den formaaede, til at *fremme Byggeriet*, havde den tidligere i Samlingen fremsat Lovforslaget om Laan til Boligforeninger (se B. Nr. 7) og Lovforslagene om Skattelempelser til Stat og Kommune for nye Beboelsesejendomme (se B. Nr. 8 og Nr. 20) og forelagde senere *nærværende Lovforslag*, der ansaas for at være af Betydning til Gennemførelse af saadant Boligbyggeri, som under normale Forhold vilde blive bragt til Udførelse, idet det skaffede Adgang til 1. Prioritets-Laan under en saadan Form, at *store Kurstab* saa vidt muligt blev *undgaaet*.

Lovforslaget gik ud paa at oprette en Laanefond, »*Byggefonden af 1932*«, under Ledelse af Kongeriget Danmarks Hypotekbank. Denne Laanefond skulde have til Opgave gennem Udstedelse af *kortfristede Byggefondsobligationer* foreløbig indtil et samlet Beløb af 10 Mill. Kr. at yde Laan mod 1. Prioritets Panteret i Beboelsesejendomme — beliggende saavel i København og Købstæderne som paa Landet —, hvis Opførelse paabegyndtes efter Lovens Ikrafttræden.

Laanene kunde kun ydes indenfor $3/5$ af de til Pant tilbudte Ejendommens Værdi, bestemt ved Vurdering efter saadanne Regler, som ikke yder mindre Sikkerhed for rigtig Vurdering end de i Lov af 19. Marts 1869 indeholdte Bestemmelser.

Laantagerne skulde være *solidarisk ansvarlige* paa sædvanlig Vis, jfr. Lov af 20. Juni 1850 om Kreditforeninger og Laanekasser.

Renten, hvortil disse Obligationer skulde udstedes, var ikke endeligt fastsat i Lovforslaget paa Grund af Rentemarkedets Uberegnelighed, men i § 7 bestemtes det, at Renten *ikke* maatte *overstige* $5\frac{1}{2}$ pCt. *aa*rlig. I samme Paragraf fastsattes en aarlig *Amortisation* svarende til $\frac{1}{2}$ pCt. af Hovedstolen. (Desuden maatte der ydes de sædvanlige Bidrag til Reserve- og Administrationsfond).

Obligationerne skulde *løbe i 5 Aar*, hvorefter de indfriedes efter deres Paalydende, men en Laantager kunde til

enhver Tid tilbagebetale sit Laan ved Hjælp af de af Fonden udstedte Kasseobligationer. — De aarligt indkomne Amortisationsbeløb skulde anvendes til Indkøb af Kasseobligationer. (Udtrækning af Obligationer vilde altsaa ikke finde Sted).

For at skabe en praktisk og billig Administration bemyndigedes Indenrigsministeren til efter Indstilling af Fonden at træffe *Aftale med* en eller flere *Kreditforeninger eller andre Pengeinstitutter* om Udførelse af Vurderingsforretninger, Indstilling angaaende Ydelse af Laan, Tilsyn med de modtagne Panter og i det hele om Varetagelsen af Forretninger, der var forbundet med Administrationen af de her omhandlede Laan.

Endvidere foresloges det at bemyndige Indenrigsministeren til med Udløbet af de første 5 Aar af Byggefondens Virksomhedsperiode at træffe nærmere Bestemmelse med Hensyn til Spørgsmaalet om *Oprettelse af en ny Serie* indenfor Fonden, til hvilken Laantagere ved Laanenes Forfaldstid kunde *overføre deres Laan*. — Bestemmelsen tog Sigte paa det Tilfælde, at der hverken indenfor 5 Aars Perioden eller ved dens Afslutning forelaa gunstig Adgang til Optagelse af almindelige Kreditforeningslaan.

Endelig indeholdt Lovforslaget visse *Begunstigelser* for Laanefonden: Tilladelse til at anbringe umyndiges og offentlige Stiftelsers Midler i Fondens Obligationer samt Stempel-frihed og Fritagelse for Tinglæsningsgebyr o. lign.

Under Behandlingen i *Folketinget indsattes* af Socialdemokrater og Radikale — efter Forslag af Indenrigsministeren — en Bestemmelse i Lovforslaget, der bemyndigede Indenrigsministeren til at stadfæste Tillæg til Statutterne for *Kreditforeningerne*, hvorefter det tillodes disse selv at *oprette særlige Serier* (Afdelinger), i hvilke der ydes kortfristede Laan (med en Løbetid af ikke under 5 Aar).

Ved 3. *Behandling i Folketinget vedtoges* Lovforslaget med Regeringspartiernes Stemmer *mod Venstres og Konservatives*.

Udvalgets *Venstremindretal* begrundede i Betænkningen Partiets Standpunkt med, at Lovforslagets Formaal, Fremme af Boligbyggeri og Finansiering af dette, ikke paa nuværende Tidspunkt kunde anses for nødvendigt, saa meget mere som de af Udvalget fremkaldte Erklæringer fra Østifternes Kreditforening og Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg stærkt

havde fraraadet Forslaget. Endvidere maatte Mindretallet anse den for Tiden paa Pengemarkedet herskende store Usikkerhed som et alvorligt Motiv for ikke at gaa til Gennemførelse af Forslag, der greb alvorligt ind paa hele Kredit-systemet.

Det konservative Mindretal udtalte, at det gerne vilde have medvirket til Foranstaltninger, der kunde støtte de Byggeforetagender, der ved den pludselige Nedgang i Obligationsskurserne var kommet i Vanskeligheder med Afviklingen af optagne Byggelaan, men der havde ikke vist sig Mulighed herfor under Udvalgsforhandlingerne.

Det oplystes i øvrigt i Udvalgets Betænkning, at *Indenrigsministeren* overfor Udvalget havde udtalt, at han, saafremt Lovforslagets Gennemførelse kunde sikres, var rede til at foreslaa Lovforslagets Bestemmelser udvidet, saaledes at der ogsaa oprettedes *en Serie for kortfristede Laan i Landbrugsejendomme*, hvorved der i et vist Omfang aabnedes Landmænd Mulighed for fordelagtige Konverteringer af gamle Laan. *Venstremindretallet* bemærkede i den Anledning, at en saadan Tanke, hvis den i øvrigt havde nogen Interesse, hvilket ikke var undersøgt, kunde realiseres ganske uafhængigt af Lovforslaget.

22. Forslag til Lov om offentlig Forsorg. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2961].

Fremsat i *Folketinget* ¹³/₁₀ (F. Sp. 324). 1. Beh. ²⁷/₁₀ (F. Sp. 1199). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Hansen [Form.], Fr. Andersen [Holbæk A.], O. Andersen [Skr.], Helga Larsen, M. K. Sørensen, M. F. Mortensen, Jørgen Jørgensen [Lejre], Andreasen [Forsinge], Krag, Inger Gautier Schmit, C. O. Pedersen, Hedelund, Fuglsang, C. J. F. Sven og Viggo Hansen).

Dette Lovforslag, der er Hovedleddet i »Socialreformen«, blev forelagt i samme Affattelse som i Rigsdagssamlingen 1930—31 (se Aarbogen for nævnte Samling, Side 372, hvor der er gjort Rede for Hovedlinierne i Reformen, for de enkelte Ændringer, for Udgifterne ved Socialreformens Gennemførelse og for Partiernes Stilling til Sagen). I Bemærkningerne til Lovforslaget oplystes, at Ministeriet havde udarbejdet et Svar paa de af Udvalget i Fjor stillede Forespørgsler, og at dette vilde blive afgivet til det kommende Folketingsudvalg, som samtidig vilde faa tilstillet en Fortegnelse over en Række mindre Ændringer, som Ministeriet finder ønske-

lige, og som er foranlediget dels af Forslagets Behandling i Rigsdagen, dels af Ministeriets fortsatte Overvejelser angaaende Socialreformen.

Lovforslaget blev fremsat samtidig med Lovforslagene om Folkeforsikring og om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde. I sin *Forelæggelsestale* gik Socialministeren ind paa det Spørgsmaal, om der ikke var Grund til at tage Hensyn til Indflydelsen af de siden Forslagenes første Fremsættelse indtrufne Krisetilstande og Valutasvingninger. »Jeg mener« — udtalte Ministeren bl. a. —, »at det, som Samfundet nu en Gang er, vil være nødvendigt i en Krisetid at tage to Hensyn: dels at være forsigtigere med de offentlige Tilskud til Personer, som ikke kan siges i egentlig Forstand at trænge til Hjælp — medmindre det af almene Samfundshensyn vil være klogt alligevel at træde til, saasom overfor Børnelovgivningen og Dele af Sygelovgivningen —, og dels at indføre prisregulerende Bestemmelser, der sætter Hjælpen i Forhold til det stigende eller synkende Prisniveau for Livsfornødenheder. I førstnævnte Henseende vil det være rimeligt at undersøge og lempe de offentlige Tilskud til Arbejdsløsheds-kassemedlemmer paa de højere Indtægtstrin, at gennemgaa de forskellige Fradragsregler og at overveje, om der maaske ogsaa paa andre Punkter, særlig i Forsikringslovgivningen, kan være Tale om at lempe Takster eller Tilskud, hvor dette menes at kunne gøres uden Skade for de daarligst stillede eller for Bestemmelsernes Formaal, og i sidstnævnte Henseende vil det være rimeligt at overveje Indførelse af en almindelig, paa Forsikringslovgivningen virkende Prisreguleringsbestemmelse, der da i Kraft af Sammenhængen mellem denne Lovgivning og Forsørgelseslovgivningen efter Socialreformen, hvis Ydelser jo i Modsætning til nu er sat i Forhold til de forsikringsmæssige Ydelser, vil komme til at virke paa den samlede Sociallovgivning.« — Naar Regeringen trods disse Overvejelser ikke allerede ved Lovforslagenes Fremsættelse havde ladet dem finde Udtryk i deres Tekster, var Grunden den usikre Situation, der indtraf ved Kronens Løsning fra Guldet. Under saa usikre Forhold maatte det ikke mindst i de understøttedes Interesse være af stor Vigtighed at faa indført en Prisregulering, som sikrede dem mod yderligere Nedsækning af Pengenes Værdi i Tilfælde af Inflation, men samtidig vilde det ogsaa være af Betydning, at man saa Tiden lidt an, inden man udarbejdede de endelige Forslag. Under Hensyn dertil havde Regeringen anset det for rigtigst at foretage de endelige Drøftelser i Forbindelse med Udvalget, og det var da Ministerens Hensigt at forelægge Udvalget de fornødne statistiske Beregninger og Omregninger som Grundlag for en saadan Prisregulering under Hensyn

dels til Staten, dels til Kommunerne og dels endelig til de understøttedes hele Stilling.

Ved 1. *Behandling* blev Lovforslagene anbefalet i korte Taler af Ordførerne for Socialdemokratiet og Det radikale Venstre (H. P. Hansen og Jørgen Jørgensen [Lejre]). De Konservatives Ordfører (C. J. F. Sven) henviste til sine Udtalelser ved Sagens Behandling i forrige Samling og tilsagde en fordomsfri Behandling af Lovforslagene efter de Linier, som da blev trukket op af Taleren og andre Medlemmer af Det konservative Folkeparti. Ogsaa Geert-Jørgensen (Retsforbundet) kunde i det væsentlige henholde sig til sine tidligere Udtalelser. Venstres Ordfører (Krag) rettede paa ny en principiel Kritik mod en Række af Lovforslagenes Bestemmelser og fremsatte Ønske om forskellige Ændringer. Han sluttede med at udtale: »Jeg maa derfor sige til den højtærede Minister, med al Anerkendelse af den store Indsats, der er gjort . . . , at hvis ikke de Forandringer, den højtærede Minister foreslaar, betyder en ganske væsentlig Indskrænkning i de foreslaaede Udgifter, hvis ikke den højtærede Minister paa en Række principielle Punkter er rede til en saglig Forhandling med os med det Formaal at vise Hensyntagen til vor Opfattelse paa disse Punkter, saa tør den højtærede Minister paa ingen Maade vente vor Medvirken til denne Reforms Gennemførelse.«

I sine replicerende Bemærkninger dvælede Ministeren særlig ved Udgiftsspørgsmaalet og den Indflydelse, som en Prisregulator, der satte Hjælpen i Forhold til det synkende eller stigende Prisniveau for Livsfornødenheder, vilde faa. Efter en foreløbig skønmæssig Opgørelse vilde Nedgangen i Udgifterne som Følge af en Takstnedsættelse, svarende til Nedgangen i Prisniveauet siden 1929, blive omkring 10 Mill. Kr. paa Forsikringslovgivningens Omraade; og hvad den offentlige Forsorg angaar, vilde en Nedsættelse paa 5 pCt. i Forhold til 1929 give 3,4 Mill. Kr. »Det vil altsaa sige, at selv lempelig gennemført i Øjeblikket, hvis der ingen Prisstigning kommer, vil Prisreguleringen praktisk taget æde hele den Forøgelse af Udgifterne, som jeg i 1929 stillede Forslag om.«

23. Forslag til Lov om Folkeforsikring. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3217].

Fremsat i *Folketinget* ¹³/₁₀ (F. Sp. 324). 1. Beh. ²⁷/₁₀ (F. Sp. 1199). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Holger Larsen, Bresemann, Simonsen [Aarhus] [fra ²⁰/₁: Chr. Hansen], Weygaard [Form.], Jens Sørensen [Smørum], Jens Sørensen [Sejlfjord], Holdgaard, A. M. Hansen [Skr.], Krag, C. O. Peder-

sen, Kr. Kristensen, Vadgaard, Johannes Hansen, Hendriksen og Hans Thyge Jacobsen).

Lovforslaget, der er et Led i »Socialreformen«, blev første Gang fremsat i Rigsdagssamlingen 1929—30 (se Aarbogen for nævnte Samling Side 371, hvor dets væsentligste Indhold er gengivet), dernæst — med enkelte Ændringer — i Samlingen 1930—31 (se Aarbogen 1930—31, Side 480). Det i Aar forelagte Lovforslag havde i alt væsentligt samme Affattelse som Forslaget i Fjor. I Motiverne forbeholdt Socialministeren sig imidlertid overfor det Udvalg, til hvilket Lovforslaget maatte blive henvist, at fremkomme med Forslag om enkelte, mindre Ændringer af redaktionel Art eller foranlediget ved de om de tidligere Forslag førte Forhandlinger.

Sagen blev i Folketinget behandlet sammen med Lovforslaget om offentlig Forsorg (se under B., Nr. 22).

24. Forslag til Lov om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3171].

Fremsat i *Folketinget* $13/10$ (F. Sp. 324). 1. Beh. $27/10$ (F. Sp. 1199). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Trier [fra $27/11$: L. D. Rasmussen], Ludvigsen, Marinus Sørensen, P. Mortensen [Form.], J. Chr. Jensen, Bomholt, Mads Larsen, Steen [Skr.], Jensen [Broby], Slesbager, Nørskov, Sevelsted, Koefoed, Fibiger og Drachmann).

Lovforslaget, der er et Led i »Socialreformen«, blev forelagt i samme Skikkelse som i Rigsdagssamlingen 1930—31 (se Aarbogen for nævnte Samling Side 488, hvor der er givet en Oversigt over de Hovedpunkter, Lovforslaget berører, og en nærmere Redegørelse for de foreslaede Ændringer). I Motiverne forbeholdt Socialministeren sig imidlertid overfor det Udvalg, til hvilket Lovforslaget maatte blive henvist, at fremkomme med Forslag om enkelte, mindre Ændringer paa Grundlag af de om det tidligere Forslag førte Forhandlinger.

Sagen blev i Folketinget behandlet sammen med Lovforslaget om offentlig Forsorg (se under B., Nr. 22).

25. Forslag til Lov om Lærlingeforholdet. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 5387—C. Sp. 1911].

Fremsat i *Folketinget* $13\frac{1}{1}$ (F. Sp. 2542). 1. Beh. $20\frac{21}{1}$ (F. Sp. 2724, jfr. 2781). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Schrøder, Nygaard, Jønson [Sekr.], Helga Larsen, P. Mortensen [Form.], S. Munk, Chr. Christiansen, Rager, J. C. A. Larsen, Jensen [Broby], Elgaard, A. Chr. Christensen, Søren P. Larsen, Pitzner og Hendriksen). Betænkning (B. Sp. 1661) afgiven $17\frac{3}{3}$. (Ordfører: Schrøder). 2. Beh. $30\frac{3}{3}$ (F. Sp. 4647). 3. Beh. $1\frac{4}{4}$ (F. Sp. 4855). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $20\frac{5}{5}$ (L. Sp. 1825). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Andrea Brochmann, J. V. Christensen, Ludvig Christensen, Marie Christensen, Henriette Crone, Gregersen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Laurits Knudsen, Lange [Form.], Thomas Larsen, Lausten, Carl F. Madsen og Schaumann).

Ifølge § 26 i Lov af 6. Maj 1921 om Lærlingeforholdet skulde der senest for den i Aaret 1924 sammentrædende ordentlige Rigsdag forelægges Forslag til Revision af Loven. Til Opfyldelse heraf forelagde Regeringen i *Rigsdagssamlingen 1924—25* i Folketinget et Forslag til Lov om Lærlingeforholdet (se Aar bog for 1924—25, Side 403). Forslaget adskilte sig fra den gældende Lærlingelov derved, at Bestemmelserne om Begrænsningen af Arbejdstiden og om et ugentligt Fridøgn ikke var medtaget, idet alle Bestemmelser om Arbejdstid, Lavalder m. v. for unge Mennesker under 18 Aar var samlet i Forslag til Lov om Børns og unge Menneskers Arbejde (jfr. Lov af 18. April 1925 om Børns og unge Menneskers Arbejde). Dernæst adskilte Forslaget sig fra Lærlingeloven af 1921 derved, at Reglerne om, i hvilket Omfang Loven skulde finde Anvendelse paa Handelsvirksomheder, var nøjere udformet end efter den gældende Lov. Siden Loven af 1921 traadte i Kraft, havde Handelsstanden hævdet, at Kravene i Lærlingeloven ikke var anvendelige i samme Grad paa Handelen, og at Uddannelsespligten for et stort Antal af de i Handelsvirksomheder beskæftigede unge Mennesker ikke kunde opfyldes. Efter at et af Socialministeriet i Sommeren 1924 nedsat Udvalg, der havde til Opgave at afgive Indstilling til Ministeriet med Hensyn til Lærlingelovens Revision, for saa vidt angaar Handelen, havde afgivet Indstilling om, at der i Lærlingeloven optoges særlige Regler for Handelen, indføjedes da saadanne Bestemmelser i Lovforslaget. — Af særlige nye Beskyttelsesbestemmelser, som Lovforslaget indeholdt, skal i øvrigt fremhæves Bestemmelser

om Maksimumslæretid for de forskellige Fag samt om Adgang til Begrænsning af Tilgangen til Fag eller til Virksomheder, der maatte være overfyldt med Lærlinge. Endelig foresloges oprettet særlige Lærlingekommissioner.

Da Lovforslaget ikke naaede at blive færdigbehandlet, fremsattes det paa ny i *Rigsdagssamlingen 1925—26* (se Aarvog for 1925—26, Side 427). Det vedtoges da af Folketinget med forskellige Ændringer; bl. a. traadte Lærlingenævn i Stedet for Lærlingekommissionerne, og der foresloges en Lovfæstelse af Rammerne for Svendeprovekommissionernes Sammensætning.

I *Rigsdagssamlingen 1926—27* forelagdes Forslaget derefter i Landstinget i den af Folketinget vedtagne Skikkelse (se Aarvog for 1926—27, Side 471). Efter det i December 1926 stedfundne Regeringsskifte blev Forslaget imidlertid taget tilbage af den nye Regering, men genoptoges som privat Forslag. Dette private Forslag blev dog ikke færdigbehandlet i Landstinget.

I *Rigsdagssamlingen 1927—28* fremsatte Regeringen i Landstinget et nyt Forslag til Lov om Lærlingeforholdet (se Aarvog for 1927—28, Side 325), et Forslag, der i langt højere Grad end de tidligere byggede paa den nugældende Lærlingelov. Der var imidlertid ogsaa i dette Forslag optaget Regler om Lempelser for Handelen. Dog var Handelsstandens Ønsker yderligere imødekommet ved, at Omraadet for Undtagelser fra Loven var udvidet. Derimod indeholdt Forslaget ikke Bestemmelser, der tilsigtede at bringe Læretidens Varighed i Overensstemmelse med de forskellige Fags Behov eller at begrænse Tilgangen til Fag, der i Forvejen var overfyldt med Lærlinge. Endelig opretholdtes de gældende Regler om Politivirighedens Tilsyn med Lovens Overholdelse.

Lovforslaget blev af Landstinget henvist til Udvalg. Medens et Flertal i dette (Venstre og Det konservative Folkeparti) i det væsentlige kunde tiltræde Lovforslaget, havde det socialdemokratiske Mindretal stillet en Række Ændringsforslag, bl. a. gaaende ud paa Indførelse af Lærlingekommissioner, Læreprøvenævn, Oplysningspligt for Læremestrene, Fastsættelse af Maksimumslæretid og Adgang for det offentlige til at regulere Tilgangen af Lærlinge. Landstinget vedtog Lovforslaget med de af det samlede Udvalg og dettes Flertal foreslaaede Ændringer, men Sagen naaede ikke frem til Behandling i Folketinget.

I *Rigsdagssamlingen 1928—29* forelagdes Forslaget derefter i Folketinget i den af Landstinget vedtagne Skikkelse med enkelte formelle Ændringer (se Aarvog for 1928—29, Side 241). Forslaget blev henvist til Udvalg, der afgav Betænkning, men det naaede ikke at blive underkastet 2. Behandling, inden Folketinget blev opløst den 23. April 1929.

Den nugældende Lærlingelov har efter Socialministeriets Opfattelse paa en Række Punkter ikke virket tilfredsstillende, hverken for de unge Arbejdere eller for Erhvervene. Særlig i 4 Henseender har Loven efter Ministeriets Mening vist sig uhensigtsmæssig eller ufyldestgørende: med Hensyn til Læretidens Længde, enkelte Virksomheders mangelfulde Uddannelse af Lærlinge, Lærlingelønnens Beregning og Mangelen af et fagligt Tilsyn med Lærlingeuddannelsen. Disse Mangler er søgt afhjulpet ved nærværende Lovforslag, for hvis væsentlige Afvigelser fra den gældende Lærlingelov der i det følgende er gjort Rede.

Kapitel I (§ 1). Særlige Bestemmelser for Haandværk og Industri m. m.

Bortset fra, at Bestemmelserne vedrørende Handelens Forhold er henført til næste Afsnit, er § 1, hvad dens Omraade angaar, i Overensstemmelse med den gældende Lov, dog at man i Forslaget udtrykkelig har medtaget *Gartnere* (men ikke *Anlægsgartnere*) blandt de Fag, hvori der skal oprettes skriftlig Lærekontrakt. — Medens Lærekontrakt ifølge den gældende Lov skal oprettes, forinden vedkommende træder i Arbejde, foreslaas det nu, at *Forpligtelsen til Oprettelse af Kontrakt kan udskydes indtil Prøvetidens Udlob*. (Prøvetiden, forinden Kontrakt oprettes, medregnes dog i Læretiden). — Det *stedlige Lærlingenævnet*, der fører Tilsyn med Lovens Overholdelse, skal *godkende Lærekontrakterne*. — Endelig lovfæstes den af Ministeriet hidtil praktiserede Fortolkning, hvorefter Bestemmelsen om Oprettelse af Lærekontrakt *ikke gælder for Læreforhold indgaaede mellem Forældre og Børn*, idet det positivt angives, hvilke Bestemmelser i Lovforslaget der skal finde Anvendelse paa det paagældende Forhold.

Ved Ansættelse, der paa Grund af den paa Arbejdsstedet raadende Arbejdsdeling alene angaar *Udførelsen af et vist Specialarbejde*, som ikke fordrer alsidig Uddannelse, skal der *oprettes en skriftlig Arbejdskontrakt*, affattet paa særlige Blanketter og i Overensstemmelse med de i § 7 givne Regler. Undlades dette, har Overenskomsten om Ansættelse ingen Gyldighed. Et af Parterne underskrevet Eksempplar af Kontrakten skal afgives til Lærlingenævnet. (Under denne Bestemmelse falder ogsaa Oplæring i Anlægsgartneri).

*Kapitel II (§ 2). Særlige Bestemmelser vedrørende
Handels- og Kontorvirksomhed.*

Det bestemmes i § 2, at enhver næringsdrivende, hvis *Virksomhed helt eller delvis bestaar i Handel* (herunder Andels- og Forbrugsforeninger, Bank, Sparekasse, Forsikringselskab og Revisionsinstitut), eller som indenfor Virksomheden *lader udføre Kontorarbejde*, i Almindelighed skal oprette skriftlig Kontrakt paa samme Maade som næringsdrivende indenfor Haandværk og Industri. Bestemmelserne er dog lempede efter de for Handelsvirksomheden gældende særlige Forhold. Det fastslaas saaledes, at skriftlig Lærekontrakt ikke er nødvendig, naar den umyndige antages som *Bud eller til Arbejde, der udelukkende eller i det væsentlige kun bestaar i Ind- og Udpakning, Afvejning, Ombæring af Varer og lignende Specialarbejder*. Det samme gælder, naar han antages til Arbejde, der bestaar i *Telefonpasning, Maskinskrivning og Stenografering, eller til saadant Arbejde med Bogholderi, Regnskabsføring og lign.*, igennem hvilket det ikke er muligt at give ham en hel eller delvis Uddannelse i vedkommende Fag, eller naar han antages til Arbejde, der bestaar i *Ekspedering af Kunder i Specialforretninger*, hvorved forstaas Forretninger, der udelukkende eller ganske overvejende forhandler enkelte Varesorter af ensartet Beskaffenhed, f. Eks. Smør- og Margarineudsalg. For disse sidste Grupperes Vedkommende skal dog — ligesom for de i § 1 omhandlede Specialarbejdere — oprettes skriftlig *Arbejds-kontrakt* i Overensstemmelse med § 7.

Spørgsmaal om, *hvorvidt et Fag* (eller Del deraf), for hvis Lærlinge der ikke hidtil har været anvendt Lærekontrakt, *anses som henhørende under denne Lov*, afgøres af Socialministeren efter Samraad med Ministeren for Handel og Industri og efter forudgaaet Forhandling med paagældende Fags Organisationer.

Kapitel III (§§ 3—30). Fælles Bestemmelser.

§ 3 indeholder Regler væsentlig svarende til Læringlelovens § 2 om *Personer, der er uberettigede til at antage Lærlinge*. I Folketinget indsattes dog — efter Indstilling af et Flertal i Udvalget (Socialdemokrater og Radikale) — den

Tilføjelse, at den næringsdrivende eller Virksomhed, som ved Voldgift er idømt Erstatning uden at have udredet denne indenfor en ved Kendelsen fastsat Frist, mister Retten til at uddanne Lærlinge.

§ 4, der svarer til Lovens § 3, er undergaaet en væsentlig Ændring, idet Socialministeriet har ment, at den gennem de enkelte Lærekontrakter fastsatte Læretid i Almindelighed er længere end nødvendig. Det foreslaas derfor, at *Socialministeren* efter Samraad med Ministeren for Handel og Industri og efter Forhandling med vedkommende faglige Hovedorganisationer skal fastsætte den i de enkelte Fag gældende *Maksimumslæretid*, der ikke maa overstige 4 Aar, dog saaledes, at Socialministeren, hvor faglige Hensyn taler derfor, og vedkommende Fags Hovedorganisationer for Arbejdere og Arbejdsgivere har givet deres Tilslutning dertil, kan tillade, at Læretiden i et Fag udstrækkes indtil 1 Aar ud over den nævnte Grænse.

§ 5 svarer til Lovens § 4, men Paragraffen adskiller sig fra denne for det første derved, at *Lærlingelønnens Størrelse* i det 4de, eventuelt det 4de og 5te, Læreaar fremtidig skal fastsættes af Socialministeren efter nærmere angivne Regler. Medens Kontrakten ligesom hidtil nøjagtig skal fastslaa de økonomiske Arbejdsvilkaar, bestemmes det om selve *Lærlingelønnen*, at denne, saafremt Læretiden er 4 Aar, i det sidste Aar af denne, og saafremt Læretiden undtagelsesvis er 5 Aar, i de to sidste Aar af denne skal udgøre *en procentvis Del af de udlærte Arbejders Aarsløn* ved fuld Beskæftigelse indenfor vedkommende Fag. Socialministeren fastsætter ved Lovens Ikrafttræden og derefter hvert Aar den nævnte *Aarsløn* paa Grundlag af Oplysninger fra Det statistiske Departement om Lønforholdene i de forskellige Fag. Ved Lovens Ikrafttræden og derefter hvert 3die Aar fastsætter Ministeren efter Forhandling med Fagets Organisationer de for det enkelte Fag gældende *Procenter*. Samtidig fastsætter han de *Fradrag*, der vil være at foretage i Lærlingelønnen, naar Lærlingen deltager i Undervisning i egentlig Dagskole, naar Lærlingen bliver syg, eller naar Læremesteren yder Lærlingen Kost og Logi. Forinden den endelige Fastsættelse af Procentsatserne skal Socialministeren forhandle herom med et *Udvalg* paa 8 Medlemmer, der vælges med Halvdelen af

hvert af Rigsdagens Ting efter Reglerne for Forholdstalsvalg — Saafremt der indenfor et Fag ikke foreligger brugbare Oplysninger om Lønforholdene for udlærte Arbejdere, fastsætter Socialministeren efter Forhandling med det nævnte Udvalg den *Mindsteløn*, der vil være at udrede til Lærlinge i det 4de, eventuelt det 4de og 5te, Læreaar, samt de Fradrag, der skal foretages.

Den procentvise Fastsættelse af Lærlingeløn og Fastsættelsen af Mindsteløn finder ikke Anvendelse i Fag, hvor Størrelsen af Lærlingenes Løn er fastsat gennem kollektiv Arbejdsoverenskomst. Ej heller finder de nævnte Regler Anvendelse i Gartnerfaget.

Endvidere indeholder § 5 en særlig Regel om, at *Læremesteren skal betale Rekvisitter og Undervisningsmaterialer*, men det tilføjes, at Lærlingen og dennes Forældre er ansvarlige for de indkøbte Rekvisitter og Undervisningsmaterialer. — Endelig indføres en ny Bestemmelse om, at der ikke i Kontrakten maa indeholdes Bestemmelser, der direkte eller indirekte fastsætter Omfanget af den Erstatning, der i Tilfælde af eventuelt Kontraktbrud vil være at erlægge.

I § 6 foreslaas, at Lærlingenævnet, saafremt det finder, at en Virksomheds Forhold er til Hinder for, at en forsvarlig Oplæring af Lærlinge kan finde Sted i Virksomheden, kan *nægte at godkende Kontrakter om Antagelse af Lærlinge* i Virksomheden. Godkendelsen kan dog kun nægtes, hvis der indenfor det Flertal, der har stemt derfor, findes mindst een Arbejdsgiverrepræsentant og een Arbejderrepræsentant.

§ 7 indeholder nærmere Regler om de *Arbejdskontrakter*, der skal oprettes i en Række Tilfælde, hvor Lærekontrakt ikke kræves (jfr. det under §§ 1 og 2 bemærkede). De omhandlede Arbejdskontrakter skal indeholde Bestemmelser om, til hvilket Arbejde den paagældende er antaget, om Opsigelsesvarsel og Lønvilkaar samt om, at vedkommende for Arbejdsgiverens Regning skal være sygeforsikret i en anerkendt Sygekasse og invalideforsikret i Overensstemmelse med de herom for Lærlinge fastsatte Bestemmelser. Arbejdsgiveren skal derhos forpligte sig til, for saa vidt der paa Stedet findes en teknisk Skole, henholdsvis en Handelsskole, at holde de nævnte Specialarbejdere til at deltage saavel i almindennende Undervisning i vedkommende Skole som i

de Faget vedrørende Specialkursus samt til at afholde de dermed forbundne Udgifter, for saa vidt den paagældende ikke i Forvejen har gennemgaaet en tilsvarende Uddannelse. Det paahviler Forældre eller Værge overfor Arbejderen at støtte Arbejdsgiveren i Opfyldelsen af den heromhandlede Forpligtelse, og Arbejderen eller dennes Forældre er ansvarlige for de indkøbte Rekvisitter og Undervisningsmaterialer.

I § 8, som svarer til Lovens § 5, hvori fastsættes en for alle Virksomheder ensartet Prøvetid paa 3 Maaneder, foreslaas nu, at *Prøvetiden* i Almindelighed skal være 3 Maaneder, i Handels- og Kontorvirksomheder dog 6 Maaneder.

Af § 9 (der svarer til Lovens § 6) er udgaaet det særlige Paabud om, at Lærlingen skal vise Mesteren Troskab, Lydighed og Ærbødighed, da et saadant i almindelige Vendinger holdt Paalæg, der ikke kan gennemføres ad Rettens Vej, efter Ministeriets Opfattelse ikke hører hjemme i en Lov. Om en samtidig i § 17, der omhandler Mesterens Adgang til at hæve Kontrakten, foretagen Tilføjelse se nedenfor.

§ 10 (jfr. Lovens § 9) føjer til Paabudet om, at Lærlingen ikke maa anvendes til andet Arbejde end det, der henhører til Forretningens Virksomhed, at han *kun undtagelsesvis maa anvendes til Arbejde, der ikke vedrører hans Uddannelse i Faget.*

Saafernt Lærlingen har Bopæl hos Læremesteren, skal der af denne anvises ham *et forsvarlig indrettet Værelse* med Sengested. Om dettes Indretning og Udstyr stilles nu Krav, svarende i det væsentlige til de i § 8 i Loven af 6. Maj 1921 om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælpere indeholdte Regler.

Bestemmelsen i § 9 i den gældende Lærlingelov om, at Læremesteren i den Del af Læretiden, i hvilken Lærlingen har Ophold hos ham, og — saa vidt det staar i hans Magt — tillige udenfor denne skal vaage over Lærlingens Opførsel og sædelige Forhold og værne ham mod umoralsk Paavirkning, er slettet. Samtidig har man udvidet den i § 18 indeholdte Bestemmelse om Lærlingens (hans Forældres eller Værges) Adgang til at hæve Kontrakten.

Lærlingelovens § 10, Stk. 2, fastsætter, at Socialministeren efter Samraad med Ministeren for Handel og Industri og i Henhold til Indstilling af Fagets Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer kan bestemme, at Læreprøve skal aflægges

i visse Fag eller Dele af Fag, samt hvorledes og for hvem Prøven skal aflægges, og i Henhold til denne Bestemmelse er der indført tvungne Læreprøver i en Række Fag. Ved nærværende Lovforslags § 11 er det imidlertid foreslaaet, at der normalt skal aflægges *tvungen Læreprøve af Lærlinge i alle Fag*. Læremesteren har — som tidligere — Pligt til at oplære Lærlingen hertil, og paa Arbejdspladser, hvor Arbejderne selv bestemmer Arbejdsfordelingen, er *disse* forpligtet til efter bedste Evne at sørge for Lærlingens alsidige Uddannelse i Faget.

For saa vidt det for *Socialministeren* godtgøres, at særlige Forhold indenfor et bestemt Fag gør det umuligt eller særdeles vanskeligt at aflægge Læreprøve i dette Fag, kan han efter Andragende fra saavel Arbejdsgiver- som Arbejderorganisation i Faget og efter Samraad med Ministeren for Handel og Industri *bestemme, at Læreprøve ikke skal aflægges i dette Fag*. Ligeledes kan Socialministeren bestemme, at der ikke vil være at aflægge tvungen Læreprøve af Handelslærlinge, der har bestaaet en af Ministeren for Handel og Industri nærmere fastsat Prøve paa en Handelsskole.

Naar Lærlingen har bestaaet den pligtige Læreprøve, udfærdiger Læreprøvekommissionen i Overensstemmelse med en af Socialministeren fastsat Formular *Bevis* for, at Prøven er aflagt. Saafremt der ifølge foranstaaende ikke kan eller skal aflægges Læreprøve i Faget, har Læremesteren at meddele Lærlingen *et Lærebrev* indeholdende Bevidnelse af, hvorlænge han har staaet i Lære, og hvorvidt han har opnaaet Dygtighed i sit Fag. Saadan Bevidnelse udfærdiges i Overensstemmelse med en af Socialministeren fastsat Formular. Undlader en Lærling, der ikke er fritaget for at aflægge Læreprøve, at aflægge Prøven, eller bestaar han ikke denne, skal Læremesteren udfærdige en *Attest*, som alene maa indeholde Oplysning om, hvor længe Lærlingen har staaet i Lære. Hertil føjedes efter Indstilling af ovennævnte Udvalgsflertal, at det af Attesten yderligere skal fremgaa, at Læreprøve ikke er aflagt, ligesom Attesten skal udfærdiges i Overensstemmelse med en af Socialministeren fastsat Formular.

I § 12, der svarer til Lovens § 11, Stk. 1—3, findes *Reglerne om Lærlingens Undervisning*. Herefter skal Læremesteren holde Lærlingen til paa forsvarlig Maade at deltage

i den for Faget almindelige saavel almindennende som faglige Undervisning i en af de paa Stedet værende Handels- eller tekniske Skoler, for saa vidt ikke paagældende i Forvejen har gennemgaaet tilsvarende Uddannelse. *Det paahviler Forældre eller Værge* overfor Lærlingen at støtte Læremesteren i Opfyldelse af den heromhandlede Forpligtelse. Ministeren for Handel og Industri kan efter Forhandling med vedkommende Fags Organisationer af Arbejdsgivere og Arbejdere bestemme, i hvor lang Tid Lærlinge i de forskellige Fag er forpligtet til at deltage i Undervisning i Handels- eller tekniske Skoler. Som noget nyt bestemmes endvidere, at for saa vidt der indenfor et Fag — under Medvirken af vedkommende faglige Organisationer — oprettes en Dagskole, hvor den omhandlede Undervisning gives helt eller delvis, *paahviler det de paa Stedet boende Læremestre* i den Tid, i hvilken Undervisningen foregaar, at yde Lærlingene den fastsatte Løn. For saa vidt Lærlingen gaar paa Dagskole indenfor det Tidsrum, i hvilket Lærlingelønnen er lovmæssig fastsat i Henhold til § 5, skal Lønnen dog kun ydes med det dèr omhandlede Fradrag.

Undervisningstiden, der efter den gældende Lov som Regel er lagt udenfor Arbejdstiden, maa ligesom hidtil ikke udstrækkes efter Kl. 9 Aften (Undtagelser kan dog bevilges). Men yderligere foreslaas nu den Begrænsning, at *Lærlingens Undervisning skal slutte* til et Tidspunkt, der ligger mindst 10 Timer forud for hans normale Arbejdstids Begyndelse, og Skoletiden samt den Tid, i hvilken Lærlingen arbejder paa Lærestedet, maa sammenlagt ikke overstige den for de udlærte Arbejdere sædvanlig gældende Arbejdstid indenfor vedkommende Fag med mere end 1 Time gennemsnitlig pr. Dag.

Ny er ogsaa Regelen om, at hvis en af de af Loven omfattede Lærlinge eller unge Arbejdere rammes af et Ulykkestilfælde under Ophold paa Handels- eller tekniske Skoler, henhører Ulykkestilfældet under den Arbejdsgiveren i Henhold til Ulykkesforsikringslovgivningen paahvilende Risiko.

I § 13 (hidtil Lovens § 12) findes bl. a. Regler om *Lærlingens Sygdom*. Læremesteren, der skal paase, at Lærlingen er Medlem af en anerkendt Sygekasse, skal foruden Omkostningerne herved ogsaa udrede *Omkostningerne ved Lærlingens Invalidforsikring*. Endvidere kan Lærlingens Forældre

eller Værge overfor Læremesteren kræve, at Lærlingen forbliver staaende som Medlem i den anerkendte Sygekasse, af hvilken han ved Læreforholdets Begyndelse er Medlem. Saafremt Lærlingens egne økonomiske Forhold er til Hinder for hans Optagelse i en anerkendt Sygekasse, er Læremesteren derhos forpligtet til at afholde saa stor en Del af Kontingentet til en statskontrolleret Sygeforening, som svarer til en ubemidlet Lærlings Kontingent til en anerkendt Sygekasse. — Foruden forskellige formelle Ændringer indeholder Paragraffen end lig den Tilføjelse, at for saa vidt Lærlingen bliver syg indenfor det Tidsrum, i hvilket Lærlingelønnen er lovmæssig fastsat i Henhold til § 5, skal Lønnen kun ydes med det dør omhandlede Fradrag.

Den gældende Lovs § 14, der angaar Tilbageførelse af en bortgaaet Lærling ved Politiets Hjælp, ophæves, og i Stedet fastsætter en ny § 15, at naar en Lærling har *forladt Læren*, eller naar en Læremester *bortviser en Lærling*, kan den af Parterne, der mener sig forurettet, *indanke Sagen* for den i § 26 nævnte Voldgift. Hvis Sagen ikke indankes senest 14 Dage efter Bortgangs- eller Bortvisningsdagen, betragtes Lærekontrakten som bortfaldet.

§ 16 omfatter de Tilfælde — udover det sidstnævnte —, hvor *Lærekontrakten bortfalder*, nemlig naar Læremesteren afgaar ved Døden, eller Forretningen eller Virksomheden ophæves.

I den gældende Lærlingelovs § 15, Stykke 3, er det bestemt, at Lærekontrakten bortfalder, naar Mesteren to Gange i Løbet af 10 Aar ved Voldgift er ikendt Erstatning til en Lærling for at have ladet det mangle paa tilbørlig Omhu for Lærlingens Uddannelse. Da man imidlertid har fundet, at Spørgsmaalet om, hvorvidt Uddannelsen af en Lærling, der allerede er i Lære i paagældende Virksomhed, skal fortsættes eller afbrydes, naturligt bør afgøres af Lærlingen selv eller hans Forældre eller Værge paa hans Vegne, foreslaas Bestemmelsen slettet under denne Paragraf og henført til § 18, der omhandler Lærlingens Ret til at ophæve Kontrakten.

§ 17, der angiver de Tilfælde, hvor *Læremesteren kan hæve Kontrakten*, svarer til Lovens § 16, dog at der — efter Ophævelsen af det i den gældende Lovs § 9 indeholdte særlige Paabud (jfr. det ved Lovforslagets § 10 bemærkede) — i nærværende Paragraf tilføjes, at Kontrakten af Mesteren

kan hæves i Tilfælde af *Lærlingens grovere Lydighedsnægtelse overfor Mesteren*; yderligere er det bestemt, at Kontrakten kan hæves af Læremesteren, naar *Lærlingen vægrer sig ved at deltage i Undervisningen* i Handels- eller tekniske Skoler.

Som et Tilfælde, hvor *Lærlingen* eller hans Forældre eller Værge paa hans Vegne kan hæve Kontrakten, nævnes nu i § 18 udover de i den gældende Lovs § 17 anførte Tilfælde: *naar Læremesteren ikke* — i det Omfang, hvori det efter en almindelig Opfattelse maa anses for rimeligt — *vaager over Lærlingens Opførsel og sædelige Forhold og værner ham mod umoralsk Paavirkning* (jfr. det under § 10 bemærkede). Fremdeles kan Kontrakten i Tilfælde af, at Lærlingen ikke har Kost og Logi hos Mesteren, ophæves, *naar Lærlingens Forældre eller Værge flytter* til en anden Kommune med Bopæl mindst 6 km fra Lærestedet. Endelig overlades det, som nævnt, til Lærlingen — eller Forældre eller Værge paa hans Vegne — at ophæve Kontrakten i det Tilfælde, at Læremesteren to Gange i Løbet af 10 Aar ved Vldgift er ikendt Erstatning til en Lærling for at have ladet det mangle paa tilbørlig Omhu for hans Uddannelse, medens den gældende Lov i saa Fald lader Kontrakten bortfalde.

Om de *Lærlingenævne*, der ifølge Lovforslaget skal oprettes, gives nærmere Regler i §§ 20—24:

Tilsynet med Lærlingevæsenet føres i København og Frederiksberg samt i Købstæderne og Marstal af *Lærlingenævne*. Saadanne Nævn kan paa Grundlag af Indstilling fra Kommunalbestyrelsen efter Socialministerens Bestemmelse ogsaa oprettes i Flækker og Sognekommuner, hvor Forholdene gør det ønskeligt. I København og Frederiksberg samt i Købstæder med over 20 000 Indbyggere kan Kommunalbestyrelsen træffe Bestemmelse om, at der skal oprettes to eller flere Nævn. — I hver Amtskommune oprettes der efter Socialministerens Bestemmelse et eller — hvor Forholdene gør det ønskeligt — flere Lærlingenævne til at føre Tilsyn med Lærlingevæsenet i de Flækker og Sognekommuner indenfor Amtsråadskredsen, for hvilke der ikke er oprettet selvstændige Nævn. (For Gartnerfaget aabnes der derhos Adgang til Oprettelse af særlige Nævn). — Hvert Lærlingenævn bestaar af en *Formand* og *et lige Antal Medlemmer*. Formanden beskikkes af Socialministeren, og han skal være i Besiddelse

af juridisk Uddannelse. Til Formand maa ikke beskikkes nogen Arbejdsgiver eller Arbejder hos næringsdrivende, som omfattes af denne Lov, eller Ledere af Organisationer af saadanne Arbejdsgivere eller Arbejdere. Lærlingenævnet bestaar i øvrigt af 3 Medlemmer, valgte blandt Arbejdsgivere, og 3 Medlemmer, valgte blandt Arbejdere hos næringsdrivende, der omfattes af denne Lov; der kan dog ogsaa vælges Ledere af Organisationer af saadanne Arbejdsgivere eller Arbejdere. De indenfor hver af de nævnte Grupper valgte Medlemmer skal repræsentere henholdsvis Industrinæringen, Haandværksnæringen og Handelen. I Nævnets Behandling af den enkelte Sag deltager dog i Almindelighed kun Formanden og de 2 Medlemmer, under hvis Erhvervsomraade paagældende Sag hører.

Medlemmerne af Lærlingenævnene vælges af vedkommende *Kommunalbestyrelse*, henholdsvis Amtsraad, efter Forholdstal og i *Henhold til Indstilling* af de stedlige Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer (eventuelt dog efter Indstilling af større Sammenslutninger). Enhver til Kommunalraadet valgbar Person, der opfylder fornævnte Betingelser, er forpligtet til at modtage Valg. — *Udgiften* afholdes af Amtsrepartitionsfonden og fordeles af Amtmanden paa Amtsrads kredsen og de i Forbindelse med samme staaende Købstæder efter Folketal ved den senest afholdte almindelige Folketælling. I København og Frederiksberg afholdes Udgifterne af Kommunernes Kasser.

Tilsynets Beføjelse udstrækkes til saavel selve Arbejdskontraktforholdet som til Lærlingeuddannelsen, og *det paa-hviler Lærlingenævnet* — foruden det i § 6 omtalte Hverv — at føre Tilsyn med, at *Lærekontrakt* (*henholdsvis Arbejds-kontrakt*) oprettes og anmeldes til Paategning i Overensstemmelse med Lovens Forskrifter, og at *gennemgaa Kontrakterne* og føre Register over de godkendte Kontrakter. Endvidere vil Lærlingenævnet, naar det for Nævnet foreligger oplyst, at en Lærekontrakts Bestemmelser er *overtraadt* af en af Parterne, kunne beslutte at henvende sig til disse og *søge Forholdet berigtiget*. Saafremt det maa antages, at en *Lærling ikke er egnet til Oplæring i vedkommende Fag*, saaledes at der ikke kan bibringes ham en forsvarlig Uddannelse i Faget, er vedkommende Arbejdsgiver- eller Arbejderorganisation

berettiget til at rette *Henvendelse til Nævnet* om at undersøge Forholdet. Nævnet skal derefter hurtigst muligt foretage en Undersøgelse af Sagen og søge at bidrage til dens Løsning. (Sidstnævnte Bestemmelse blev tilføjet i Folketinget efter Indstilling af fornævnte Udvalgsflertal).

Sager om, hvilke Skridt der skal foretages i Anledning af, at en Arbejdsgiver eller en Lærling formenes ikke at opfylde de dem paahvilende Pligter, behandles af det samlede Nævn. Det samme gælder Sager, hvorved Lærlingenævnet i Henhold til § 6 nægter at godkende Kontrakter om Antagelse af Lærlinge i en Virksomhed. — De af Lærlingenævnet truffne *Afgørelser kan indenfor en Frist af 4 Uger indannes for Socialministeren*, hvis Afgørelse er endelig. Finder Ministeren, at en Lærekontrakt, hvis Godkendelse er nægtet af Nævnet, bør godkendes, giver Nævnet Kontrakten Paategning herom og registrerer Kontrakten.

§ 25, der giver Regler for *Aflæggelse af Læreprøver*, har — efter at der i Folketinget er foretaget enkelte Ændringer i Henhold til Indstilling af fornævnte Udvalgsflertal — faaet følgende Indhold: Læreprøverne *aflægges for Læreprøvekommissioner*, som oprettes, hvor der maatte være Trang dertil, og i hvilke Arbejdsgivere og Arbejdere skal være repræsenteret ved et lige Antal faguddannede Mænd eller Kvinder. Formanden udnævnes af Kommunalbestyrelsen. Læreprøvekommissionen kan efter Lærlingenævnets Bestemmelse tiltrædes af Lærere ved Handels- og tekniske Skoler, idet disse Lærere dog ingen Stemmeret har ved Kommissionens Afgørelser. — Bedømmelsen af Læreprøverne i de enkelte Fag foretages af *Skuemestre*, udpeget af Læreprøvekommissionen. De nærmere Regler for Læreprøvers Aflæggelse, herunder om, hvor de aflægges, og om Læreprøvekommissionernes Størrelse og Virksomhed, fastsættes af Socialministeren efter Samraad med Ministeren for Handel og Industri og efter Forhandling med Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk. — Der tilkommer ikke Læreprøvekommissionens Formand, Medlemmer eller Skuemestre Vederlag eller Diæter. — I Fag, hvor der ved Lovens Ikrafttræden allerede er indført tvungne Læreprøver, kan Socialministeren efter Anmodning fra vedkommende Arbejdsgiver- og Arbejderorganisation bestemme, at Læreprøvernes Aflæggelse fortsat

afholdes i Henhold til Regler, som godkendes af Socialministeren.

§ 26 opretholder den i Lovens § 20 omhandlede *Voldgift* i det væsentlige uændret. Dog henvises ogsaa til denne Voldgift Tvistigheder vedrørende Opfyldelsen af Lærlingens Forpligtelse til at være Læremesteren til Medhjælp ved Arbejdet i Virksomheden samt Sager, rejste i Anledning af Lærlingens uberettigede Bortgang eller Læremesterens uberettigede Bortvisning af Lærlingen (jfr. § 15). Dernæst er det — med det Formaal for Øje at skabe den fornødne Forbindelse mellem Lærlingenævnet og Voldgiften — foreslaaet, at Voldgiften skal afsiges af Lærlingenævnets Formand og to af dets Medlemmer i Forbindelse med de af Parterne valgte Personer. — Naar en Lærling har haft flere Læresteder, skal Voldgiften i Tilfælde af Lærlingens mangelfulde Uddannelse undersøge, hvem af Læremestrene der bærer Ansvar herfor. — Der tilkommer ikke Voldgiftens Formand eller Medlemmer Vederlag eller Diæter.

I § 27, der svarer til Lovens § 21, er optaget *Bødebestemmelser* for Overtrædelse af Lovforslagets nye Regler om Lærlingeløn (§ 5) og om de særlige Arbejdskontrakter (§ 7).

Ifølge § 28 skal *Sager mellem Mestre og Lærlinge*, der rejser sig af Lærlingeforholdet, behandles ved *Underret*.

I Modsætning til den gældende Lov, der — bortset fra Bestemmelserne om Oprettelse af skriftlig Kontrakt, om Læretidens Varighed, om Fastsættelse i Kontrakten af Lærlingelønnen m. v. samt om Voldgift — kommer til Anvendelse ogsaa paa Lærlinge over 18 Aar, fastslaas det nu, i § 29, at naar der oprettes et Lærlingeforhold med en *Person over 18 Aar*, kommer denne Lovs Bestemmelser ikke til Anvendelse paa et saadant Forhold. Der skal dog altid oprettes en skriftlig Kontrakt indeholdende Bestemmelser om, i hvilket Fag den paagældende skal oplæres, Lønvilkaar og Opsigelsesvarsel.

Endelig indeholder Lovforslaget forskellige Overgangs- og Slutningsbestemmelser.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af den socialdemokratiske Ordfører (Schrøder), medens Ordføreren for Venstre (J. C. A. Larsen) kritiserede adskillige af dettes Enkeltheder — navnlig den forud fastsatte Læretid

og Lærlingelønnens Fastsættelse ved Lov. Ordføreren karakteriserede Lovforslaget som en »voldsom« Omvæltning af de bestaaende Lærlingeforhold og hævdede, at mange Læresteder, hvis Lovforslaget blev gennemført, vilde blive lukket for Tilgang af Lærlinge. Taleren beklagede, at der ikke ved Lovforslaget var taget mindste Hensyn til de Synspunkter, Venstre havde gjort gældende ved tidligere Behandlinger af Spørgsmaalet. Han erklærede sig sluttelig villig til en saglig Behandling af Lovforslaget, men dette maatte underkastes adskillige Ændringer. — De Konservatives Ordfører hvad angik Lovforslagets Bestemmelser om Haandværk og Industri (Pitzner) kritiserede ligeledes Lovforslaget og mente bl. a., at det ved sin »misforstaaede humane Hensyn-tagen til de unge vilde blive et Grundskud for den Mesterlære«, som havde givet saa gode Resultater. Ordføreren erklærede sig villig til en saglig Behandling, men Partiet maatte paa det bestemteste og med alle Midler gaa imod Forslaget, som det forelaa. De Konservatives Ordfører for Handelens Vedkommende (Halfdan Hendriksen) ytrede bl. a., at Handelen ikke var tilfreds med den nuværende Lov, men at Lovforslaget vilde virke endnu mere utilfredsstillende. — Paa de Radikales Vegne erklærede Rager, at han paa alle Punkter med Undtagelse af nogle enkelte Smaating fandt, at Lovforslaget traf det rette. Derimod modsatte Ordføreren for Retsforbundet (Geert-Jørgensen) sig Lovforslaget, idet Partiet ikke ønskede Lovregler, der tilsigter en yderligere Indblanding fra det offentliges Side i det kontraktlige Forhold mellem Mester og Lærling.

I den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning indstillede et *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale) Lovforslaget til Vedtagelse med enkelte Ændringer, for hvilke der er gjort Rede i det foregaaende. *Venstremindretallet* udtalte, at Loven af 6. Maj 1921 var en saa stærk Udvidelse af de bestaaende Lærlingeforhold, at en Videreførelse i den af Flertallet ønskede Retning vilde være til stor Skade for den fra alle Sider anerkendte Mesterlære og vilde møde stærk Modstand indenfor Handel og Haandværk. Navnlig i en for Erhvervslivet saa vanskelig Tid vilde en saa stærk Omvæltning af de bestaaende Lærlingeforhold være ganske hensigtsløs. Ud fra disse Synspunkter stillede Mindretallet det af Landstinget i Rigsdags-samlingen 1927—28 vedtagne og af et Udvalgsflertal i Folke-tinget 1928—29 indstillede Forslag til Lærlingelov som Ændringsforslag til Lovforslaget (se Aarvog 1927—28, Side 325). Ændringsforslaget forkastedes imidlertid med 59 St. mod 28. — *Det konservative Mindretal* indstillede Lovforslaget til Forkastelse. Mindretallet udtaler i Betænkningen, at det »giver Afkald paa at stille Ændringsforslag, da Udvalgs-

forhandlingerne efter Mindretallets Anskuelse ikke har givet det mindste Haab om, at Mindretallets Synspunkter blot delvis kan gennemføres«.

Lovforslaget med de af fornævnte Flertal foreslaaede Ændringer vedtoges af Folketinget med 68 St. mod 51.

I *Landstinget*, hvor 1. Behandling var meget kort, hævdede de forskellige Partiordførere Anskuelser svarende til de i Folketinget fremsatte.

26. Forslag til Lov om forlænget Krisehjælp til arbejdsløse. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 5807—C. Sp. 1445].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{2}$ (F. Sp. 2952). 1. Beh. $\frac{9-10}{2}$ (F. Sp. 2970 og 3033). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se A. Nr. 40). Betænkning (B. Sp. 2095) afgiven $\frac{21}{3}$. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. $\frac{22}{3}$ (F. Sp. 4496). 3. Beh. $\frac{22}{3}$ (F. Sp. 4516). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1653). 2. Beh. $\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1721). Behandlingen standset og Lovforslaget henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, P. Christensen, Ellinger, Gunnar Fog-Petersen, Gregersen, Johs. Hansen, Hauch, Jensen [Aale], Thomas Larsen, Laursen, Rs. Nielsen, Ch. Petersen, P. C. Petersen og Stensballe [Form.]). Lovforslaget *taget tilbage* den $\frac{10}{6}$. (L. Sp. 1885).

Ved Loven af 19. Oktober 1931 om midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se A. Nr. 40) blev Hjælpens Ydelse, baade til Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser og til ikke-forsikrede, begrænset til *70 Dage*. Som Kriseforholdene udviklede sig i Løbet af Vinteren 1932 og med den overordentlige Stigning i Arbejdsløsheden, der fandt Sted, ansaa Regeringen det imidlertid for nødvendigt at forøge det fastsatte Dageantal. Der var den 29. Januar 1932 tilmeldt ialt ca. 139 000 arbejdsløse (deraf 32 439 personlig tilmeldte), og efter de foreliggende Oplysninger maatte det formodes, at ca. 20 000 forsikrede arbejdsløse og ca. 17 000 ikke-forsikrede med Udgangen af Januar eller kort Tid derefter vilde have opbrugt deres Hjælp i Henhold til Loven.

Det af Socialministeren fremsatte Forslag tog da Sigte paa at aabne Adgang til en *yderligere Hjælp i 70 Dage* efter de i Loven af 19. Oktober givne Regler, dog med nogle

ændrede Bestemmelser angaaende a) *Hjælpens Størrelse* og b) *Betingelserne for Hjælp*, Ændringer, som man efter de indvundne Erfaringer ansaa for nødvendige.

ad a. Hvad først *Størrelsen af Hjælpen* til forsikrede angaar, var det under Hensyn til fremkommen Kritik imod, at der blev ydet højst forskellige Beløb til faglærte og ikke-faglærte Arbejdere, med Bibeholdelse af det forsikringsmæssige Udgangspunkt foreslaaet at foretage en *Udligning* af Understøttelsernes Størrelse, saaledes at Hjælpen til Forsørgere ikke skulde kunne overstige 3 Kr. og til Ikke-Forsørgere 2 Kr. pr. Dag. — Som Mindstehjælp til ugifte arbejdsløse under 21 Aar var derhos fastsat 1 Kr. pr. Dag.

En lignende *Udjævning* blev foreslaaet for *Ikke-Medlemmer* af anerkendte Arbejdsløshedskasser (og de først efter 1. Oktober 1931 optagne Medlemmer). Da Lovens Regler medførte, dels at Hjælpen til ikke-forsikrede skulde ydes efter forskellige Sats, hvad der gav Anledning til betydelige administrative Vanskeligheder, dels at en arbejdsløs ikke-forsikret efter Omstændighederne kunde opnaa større Understøttelse end en forsikret (med lavere Understøttelsessats), gik Lovforslaget ud paa, at Hjælpen skulde være mindre end den vedtægtsmæssige Understøttelse for Medlemmer af Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse, men mindst udgøre $\frac{2}{3}$ af dennes laveste Sats (2 Kr.). Herefter vilde Understøttelsen normalt udgøre mindst 1 Kr. 33 Ø. pr. Dag. Af Hensyn til den i visse Arbejdsløshedskasser fastsatte lavere Understøttelsessats for *delvis-betalende* Medlemmer var denne Regel dog kombineret med en Bestemmelse om, at Hjælpen ikke maatte overstige den Understøttelse, Ansøgeren vilde kunne have opnaaet gennem vedkommende Fags Arbejdsløshedskasse. — Som Følge af disse Ændringer var det foreslaaet at slette Bestemmelsen om Kommunalbestyrelsens Adgang til yderligere Nedsættelse af Hjælpen for ugifte under 21 Aar.

ad b. For at imødekomme en Del Kritik i Anledning af Krisehjælps Ydelse i Tilfælde, hvor vedkommende Medlems *Ægtefælle* oppebar Arbejdsløshedsunderstøttelse eller paa anden Maade havde Indtægt under Medlemmets Arbejdsløshedsperiode, var der dernæst foreslaaet en *Begrænsning af Hjælpen* til et Medlem under saadanne Forhold. Ifølge den

paagældende Bestemmelse skulde et *Medlem* af en anerkendt Arbejdsløshedskasse ikke kunne oppebære Krisehjælp, for saa vidt *Ægtefællen* — og samme Regel gjaldt, naar to Personer levede sammen som *Ægtefæller* uden at være gift — *enten* havde *Indtægt*, der oversteg den vedtægtsmæssige Understøttelse, som Medlemmet vilde kunne kræve af sin Arbejdsløshedskasse, *eller* oppebar *vedtægtsmæssig* Arbejdsløshedsunderstøttelse *eller* oppebar *Krisehjælp* i Henhold til denne Lov. — De to sidste Betingelser skulde tillige gælde for *ikkeforsikrede*, for hvem Lovforslaget yderligere i Overensstemmelse med et ministerielt Cirkulære opstillede den Betingelse for Ydelse af Hjælp, »at vedkommende ikke er saaledes økonomisk stillet, at han uanset Mangelen paa indtægtsgivende Beskæftigelse paa anden Maade selv, eller ved *Ægtefællens* Bistand, ved Frigørelse af Kapital eller lignende indtil videre har det fornødne til Livets Ophold.«

Udover de nævnte *Ændringer* var det foreslaaet at *supplere* Understøttelserne med et Tillæg paa 30 Ø. pr. Dag for hvert hjemmeværende *Barn* under 15 Aar. Endvidere indeholdt Lovforslaget Bestemmelser om Ydelse af *Forskud* paa den Kommunerne tilkommende *Refusion* (i Undtagelsstilfælde ogsaa inden endeligt Regnskabs Indsendelse) og om, at *Kontingenthjælp* kun skulde være begrænset til Antallet af understøttede Dage, men godt kunde sættes i Relation til Kontingentrestance, der maatte ligge tidligere end Tidspunktet for Understøttelse.

Udgifterne ved Lovforslagets Gennemførelse var anslaaet til 7,9 Mill. Kr., saa at det samlede Udgiftsbeløb efter Loven af 19. Oktober 1931 og dette Tillæg vilde blive ca. 20 Mill. Kr. Loven skulde gælde indtil 1. Maj 1932.

Ved 1. *Behandling* anbefalede Ordførerne for Regeringspartierne, Einer Jensen (S.) og Rager (R. V.), Lovforslaget til hurtig og velvillig Behandling. Derimod hævdede Krag (V.), at der i Efteraaret burde være gennemført en Krisekasseordning, og kritiserede baade selve Loven af 19. Oktober og de udstedte ministerielle Cirkulærer. Christmas Møller (K. F.) vilde vel ikke paa Forhaand afvise, at en saa ekstraordinær Situation kunde kræve ekstraordinære Foranstaltninger ogsaa paa dette Omraade, men udtalte dog store Betænkeligheder ved at gaa videre ad den rene Understøttelses Vej. De Konservative ønskede gennemført en Krisekasseordning og kunde ikke tage endelig Stilling til Sagen, før der forelaa en Oversigt over

Statens Indtægter og Udgifter. Geert-Jørgensen (Retsforbundet) erklærede, at hans Gruppe ikke vilde bære Ansvaret for mere Understøttelseslovgivning, men paa den anden Side heller ikke vilde stemme imod denne Hjælpeforanstaltning.

I *Folketingsudvalget* indstillede et *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale) at vedtage Lovforslaget med et Par af Socialministeren foreslaaede Ændringer. Den ene af disse gik ud paa, at særlige Vedtægtsbestemmelser i enkelte Arbejdsløshedskasser, hvorefter Udbetaling af Arbejdsløshedsunderstøttelse ophører i et Tidsrum efter 31. Marts, ikke skulde afskære vedkommende Fags Medlemmer fra at faa *Krisehjælp* i Tiden efter 1. April. Den anden Ændring bestemte, at Hjælp af Kommunen, der maatte være ydet Personer, som havde opbrugt Krisehjælpen i Henhold til Loven af 19. Oktober, *ikke* skulde have *Fattighjælps Virkninger*, for saa vidt angaar et Beløb, svarende til det, som den paagældende vilde have kunnet oppebære i Henhold til den her omhandlede Lov. Yderligere foresloges Lovens Gyldighedstid sat til Tidsrummet fra 15. Marts til 15. Maj 1932. — *Venstremindretallet* udtaler i Betænkningen, at Venstres Stilling til den foreslaaede *Forlængelse* af Krisehjælpen maatte blive den samme som til selve Krisehjælpsloven af 19. Oktober. Vel fjernede Lovforslaget »visse urimelige Konsekvenser« af denne Lov. »Men da« — hedder det videre — »Regeringen og dens Partier vedvarende modsætter sig, at den fortsatte Hjælp lægges paa forsikringsmæssig Grund ved Fastholden af Kravet om, at Stat og Kommune skal bære hele Byrden af Krisekassers Oprettelse og Drift gennem Starttilskuddet og en til Kontingentet til Krisekasserne svarende Forhøjelse af det offentlige Bidrag til Arbejdsløshedskasserne«, var de foreslaaede Ændringer »uden Betydning til Ændring af Mindretallets principielle Opfattelse af denne Lovgivning«. — *Det konservative Mindretal* gør sig i Betænkningen til Talsmand for lignende Synspunkter m. H. t. Krisehjælps Fortsættelse og Oprettelse af Krisekasser, som Partiets Ordfører udtrykte ved 1. Behandling. Mindretallet stillede 4 Ændringsforslag, der for det første gik ud paa at gøre det *afhængigt af Kommunalbestyrelsens Skøn*, om Krisehjælp skulde ydes, og at ophæve Minimumsgrænsen for Hjælpen til ugifte forsikrede. Man foreslog dernæst indsat en ny Paragraf, hvorefter *Hjælpekassehjælp* kun »i Sygdomstilfælde eller i ganske særlige Tilfælde« skulde kunne ydes samtidig med Krisehjælp.

Forhandlingen ved 2. *Behandling* kom for en stor Del til at dreje sig om Partiernes Stilling til Oprettelse af Krisekasser. Herom udtalte Socialministeren, at Uenigheden alene angik det »Grundlag, paa hvilket det er muligt at etablere

Krisekasser«, og at Venstre og det konservative Folkeparti inderlig gerne skulde faa Krisekasser, »men kun paa et Grundlag, som ethvert hæderligt Menneske kan sige er forsvarligt, hvis de smaa Hjem skal kunne bestaa.« — Ved Afstemningen vedtoges Flertallets Ændringsforslag, medens Mindretallets forkastedes med 70 (69) St. (Regeringspartierne) mod 61 (57) St. (Konservative og Venstre). Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 70 St. mod 54.

I *Landstinget*, hvor Partiernes Ordførere ved 1. Behandling gav Udtryk for lignende Anskuelse, som var kommet til Orde i Folketinget, blev Lovforslaget ved 2. Behandling, paa Forslag af Ellinger, henvist til et Udvalg. I en Skrivelse til Landstingets Formand af 7. Juni meddelte Socialministeren imidlertid, at han ønskede at *tage Lovforslaget tilbage*, hvilket skete under Hensyn til, at Regeringen havde ladet udarbejde og Ministeren i Folketinget havde fremsat to Lovforslag om ekstraordinær Hjælp til arbejdsløse for Finansaaret 1932—33, samt »under Hensyn til de for Tiden stedfindende Forhandlinger i Anledning af den almindelige Krise«. (L. T. Sp. 1885).

27. Forslag til Lov om Tilsyn med Herberger, Arbejdshjem m. v. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2145 —C. Sp. 603].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₉ (F. Sp. 42). 1. Beh. ³⁰/₉ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Einer Jensen [Form.], Schrøder, Sneum, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Sokr.], P. Mortensen, Weygaard, Rager, Inger Gautier Schmit, Vagn Bro, A. Chr. Christensen, Julin, Arnth Jensen, C. J. F. Sven og Hans Thyge Jacobsen). Betænkning (B. Sp. 531) afgiven ⁵/₂. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. ¹²/₂ (F. Sp. 3140). 3. Beh. ¹¹/₃ (F. Sp. 3985). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁹/₃ (L. Sp. 1505). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Andersen, Bækgaard, Andrea Brochmann, Ludvig Christensen, Marie Christensen, Ellinger [Form.], A. P. Hansen, Johs. Hansen, H. P. Jensen, Jensen-Stevens, Rs. Jørgensen, Carl F. Madsen, Stegger Nielsen, Fritze Teisen og Veistrup).

Under 22. Januar 1930 nedsatte Socialministeriet et Udvalg med den Opgave at undersøge de bestaaende Forhold ved de eksisterende Arbejdshjem (Arbejdskolonier) og Herberger for hjemløse samt at gøre Indstilling om eventuelle Ændringer i disse Forhold, derunder om Samarbejde mellem de forskellige Institutioner samt om Fastsættelse af nærmere

Regler for Optagelse, Betaling m. v. for de forskellige Kategorier af Hjem eller Herberger.

Udvalget afgav en enstemmig Beretning den 20. Maj 1931, i hvilken man først gjorde Rede for Herbergerings-spørgsmaalets Udvikling herhjemme og gav detaljerede Oplysninger om de nuværende Forhold og derefter refererede Udvalgets Overvejelser, der var resulteret i et Udkast til Lov om Tilsyn med Herberger, Arbejdshjem m. v. samt et Udkast til Regler for disses Indretning og Drift.

Socialministeriet var med Udvalget enig i, at Staten har en naturlig Forpligtelse til at sikre, at Forholdene ved de forskellige Institutioner for hjemløse opfylder visse Minimumskrav i Henseende til Hygiejne og Renlighed, samt i, at det er nødvendigt, for at dette Formaal kan opnaas, at samtlige Institutioner af den omhandlede Art undergives et særligt Statstilsyn, som kan overvaage Opretholdelsen af administrativt udfærdigede Regler, der fastsætter saadanne Minimumskrav. Ministeriet kunde ogsaa i Hovedsagen tiltræde det af Udvalget udarbejdede Lovudkast, dog med enkelte Ændringer og Tilføjelser. Ved Lovforslagets Fremsættelse i Folketinget var som Bilag optaget Udvalgets Beretning og Udtalelser om Lovforslaget af Købstadforeningen, Fællesorganisationen af Landkommuner med bymæssig Bebyggelse, De samvirkende Sogneraadsforeninger og Københavns Magistrat.

Lovforslagets 3 første Paragraffer indeholder forskellige *Definitioner* af de i Forslaget brugte Betegnelser. Ved *Herberger* (Svendehjem, Logihuse) skal forstås »saadanne Institutioner, der er bestemt til Logi og eventuelt Forplejning mod Pengevederlag for rejsende arbejdssøgende og hjemløse Personer«, og ved *Arbejdshjem* (Arbejdsherberger, Arbejdskolonier) skal forstås »saadanne Institutioner, der er bestemt til Logi og eventuelt Forplejning mod Ydelse — helt eller delvis — af Arbejde for rejsende arbejdssøgende og hjemløse Personer«. (Lovforslagets Bestemmelser kommer dog ogsaa til Anvendelse paa Virksomheder, der, uden at kræve Vederlag for Ophold, ved deres Drift væsentlig maa *ligestilles* med de nævnte Herberger og Arbejdshjem).

Hertil er i § 4 føjet, at Herberger og Arbejdshjem *ikke maa være fælles for Mænd og Kvinder*.

Ifølge § 5 skal Herberger og Arbejdshjem undergives *Tilsyn* af en af Socialministeren udnævnt *Inspektør*. Inspektørens Honorar samt Udgifterne ved Tilsynet i øvrigt bevilges paa de aarlige Finanslove.

Udvalget fandt det nødvendigt, at Tilsynet med Overholdelsen af de foreslaaede Bestemmelser til Sikring af en vis Standard af de paagældende Institutioner sker gennem et Statstilsyn, der kan sikre Ensartethed og samtidig virke som et Centralkontor for samtlige Institutioner. Man havde overvejet Muligheden af at henlægge Statstilsynet til Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet, dog saaledes, at Hvervet blev lagt i Hænderne paa en ansvarlig Inspektør, der kunde ofre det hele sin Arbejdskraft. Fabrikdirektoratet udtaler imidlertid i en Erklæring til Ministeriet, at flere af de Opgaver, der i Lovforslaget tildeles Inspektøren, kræver en saadan Special-Indsigt, at disse Opgaver formentlig ikke bør henlægges til Direktoratet.

Socialministeriet tillagde det afgørende Betydning, at samtlige de til Inspektøren henlagte Opgaver blev samlet hos een ansvarlig Person. Det forudsættes, at Inspektøren træder i Samarbejde med andre Institutioner paa Omraader, hvor det maatte være hensigtsmæssigt, f. Eks. Fabrikdirektoratet og Arbejdsdirektoratet.

For at sikre, at alle Institutioner kommer ind under Statstilsynet, bestemmer § 6, at de ved Lovens Ikrafttræden *bestaaende* Herberger og Arbejdshjem er forpligtet til at indgive Andragende til Inspektøren om *Tilladelse til fortsat Virksomhed*, og at *fremtidig* intet Herberg eller Arbejdshjem maa *oprettes* uden forud meddelt *Tilladelse* fra Inspektøren. — En meddelt *Tilladelse* kan af Inspektøren *tilbagekaldes*, dersom et Herberg eller Arbejdshjem ikke retter sig efter de i Henhold til Loven givne Forskrifter.

Der følger saa 3 Paragraffer om Institutionernes *Indretning og Virksomhed*. Ifølge § 7 fastsætter *Socialministeren efter Forhandling med Inspektøren de almindelige Regler* for Herbergers og Arbejdshjems Indretning og Virksomhed samt for Samarbejde mellem disse. I disse Regler skal der optages nærmere Bestemmelser om, i hvilket Omfang Personer, der har Arbejde, skal have Adgang til Optagelse i Herberger. Socialministeren fastsætter ligeledes Regler for Samarbejde mellem Herberger eller Arbejdshjem og den offentlige Arbejdsanvisning.

Forskriften i næstsidste Punktum blev af Ministeriet indsat i Forslaget for at undgaa, at Herbergerne skal komme til at virke som billige Hoteller i Almindelighed, »hvilket vilde stride mod Hensigten med Loven, der i første Række tilsigter en Beskyttelse for den under de nuværende Krise-

forhold forøgede Skare af Personer, der har maattet optage Vandrigen for at søge Arbejde«. Sidste Punktum optog Ministeriet med Henblik paa Muligheden for at skaffe Beskæftigelse til de hjemløse, der maatte egne sig til regelmæssigt Arbejde.

Endvidere kan Socialministeren under særlige Omstændigheder bestemme, at der i et Herberg eller Arbejdshjem skal findes *særskilte Opholdsrum og Soverum for Personer under 21 Aar*, eller at der paa anden Maade skal træffes særlige Foranstaltninger af Hensyn til disse (§ 8).

De nærmere Regler for det enkelte Herberg eller Arbejdshjem, herunder om *Betalingen* for Logi og Forplejning samt for det i Arbejdshjemmet ydede Arbejde, optages i et *Reglement*, der *godkendes af Inspektøren* (§ 9).

Ved § 10 paalægges det Inspektøren at tilse de enkelte Herberger og Arbejdshjem, saa ofte det skønnes nødvendigt og mindst 1 Gang hvert 2. Aar.

I Udvalgets Udkast var tilføjet efter »Inspektøren«: »selv eller ved en af sine Medhjælpere«, men disse Ord havde Ministeriet udeladt, da de »forudsætter en større Administration end muligvis nødvendigt«.

Om eventuel *Oprettelse af nye Herberger* bestemmer § 11: »Hvis der i en Kommune efter Inspektørens Skøn ikke forefindes Herberger med et i Forhold til Behovet rimeligt Antal Sengepladser, skal han derom gøre Indberetning til Socialministeren, der efter nærmere Forhandling med vedkommende Kommunalbestyrelse og Amtsraad kan paalægge Kommunen at træffe Foranstaltning til, at den paapegede Mangel afhjælpes, enten ved Samarbejde med private Institutioner eller ved Kommunens egen Foranstaltning«.

I Bemærkningerne udtaler Ministeriet, at man vel ikke er blind for, at Oprettelse af Herberger i Henhold til denne Bestemmelse vil kunne virke uheldigt i Retning af at fremme de hjemløses og arbejdsløses Vandring fra Landet til Byen, men uanset dette har kunnet tiltræde Udvalgets Forslag, »videt det efter Ministeriets Formening bør sikres, at de hjemløse altid mod en billig, af Staten kontrolleret Betaling kan finde Husly om Natten«.

Lovforslaget indeholder derefter en Række Bestemmelser (§§ 12—14) om *Tilskud* fra det offentlige og *Fordeling af Udgifterne*.

§ 12 angaar Tilskud til *Oprettelse af nye Herberger* og bestemmer herom:

I de i § 11 omhandlede Tilfælde ydes der af Staten og vedkommende Amtskommune Tilskud til *Montering* af Herberget; hvis der til Indretning af Herberget opføres en ny Bygning eller foretages Forandringer i allerede opført Bygning, ydes der endvidere Tilskud til de paagældende *Bygningsforanstaltninger*. — Tilskuddene fastsættes saaledes, at *Staten, Amtskommunen og Kommunen hver udreder en Trediedel af Kommunens Udgifter* i Henhold til § 11 til de paagældende Foranstaltninger. For *Københavns Kommunes* Vedkommende ydes Tilskud alene af Staten, saaledes at Statstilskuddet fastsættes til *Halvdelen* af Kommunens Udgifter til de paagældende Foranstaltninger. — Forinden Tilskud ydes, skal detaillerede *Planer og Overslag* gennem Inspektøren indsendes til Socialministeren og *godkendes* af denne. — Gives der et Herberg, hvortil Tilskud er ydet i Overensstemmelse med foranstaaende Bestemmelser, en *anden Anvendelse* indenfor et Tidsrum af 10 Aar fra det Tidspunkt, da Herberget er taget i Brug, bliver de ydede Tilskud at *tilbagebetale*. — Til Kommuner, der efter 1. Oktober 1931, men inden nærværende Lovs Ikrafttræden, har paabegyndt Indretning eller Opførelse af et Herberg under saadanne Forhold, at der, hvis Kommunen ikke havde truffet saadanne Foranstaltninger, i Henhold til § 11 vilde være givet den Paalæg om Oprettelse af et Herberg med tilsvarende Antal Sengepladser, ydes der Tilskud efter de i denne Paragraf fastsatte Bestemmelser.

Under Hensyn til, at der foregaar en saa uforholdsmæssig stor Tilstrømning til København af hjemløse og arbejdssøgende Personer fra alle Dele af Landet, har man fundet det rimeligt, at Staten overtager en større Del af Københavns Kommunes Udgifter end den Trediedel, der foreslaas paalagt Staten, naar det drejer sig om andre Kommuner.

Som et Korrelat til den Forpligtelse til visse Foranstaltninger, der paalægges de *bestaaende* Institutioner med Hensyn til *Indretning og Montering* — det er særlig Indretning af Baderum og Desinfektionsrum, der her vil komme i Betragtning —, indeholder § 13 følgende Tilskudsregler:

For saa vidt Tilladelse til at fortsætte Driften af et ved Lovens Ikrafttræden *bestaaende* Herberg eller Arbejdshjem gores afhængig af, at der foretages Foranstaltninger med Hensyn til Institutionens Montering og Indretning, kan Socialministeren efter Inspektørens Indstilling bestemme, at der af Staten, vedkommende Amtskommune og Kommune skal ydes Tilskud til de nævnte Foranstaltninger, hvilke Tilskud dog *ikke kan overstige Halvdelen af de hertil medgaaende Udgifter*. — *Tilskudsfordelingen* er den samme som i § 11 foreskrevet (Stat, Amtskommune og Kommune hver en Trediedel af det samlede Tilskuds Beløb, i København Stat og Kommune hver Halvdelen), og ogsaa her skal Planer og Overslag indsendes til Socialministerens Godkendelse. Det er udtrykkelig fastsat, at dersom et Herberg eller Arbejdshjem *drives for en Kommunes Regning*, kan Socialministeren bestemme, at Staten og Amtskommunen hver yder et Tilskud af indtil *en Sjattedel af Udgifterne ved de heromhandlede Foranstaltninger*, og for *Københavns* Kommunes Vedkommende, at Staten yder et Tilskud af indtil *en Fjerdedel* af disse Udgifter.

Endelig handler § 14 om *Driftstilskud* til private og kommunale Herberger. Ifølge denne Paragraf kan Socialministeren efter Forhandling med vedkommende Kommunalbestyrelse og Amdtsraad bestemme, at der til *Driften* af et Herberg ydes Tilskud efter nedennævnte Regler:

- a) Drives Herberget for *privat Regning*, ydes der et Tilskud paa indtil tre Fjerdedele af den med Herbergets Drift forbundne Udgift. Staten yder en Trediedel af dette Tilskud, medens de to Trediedele fordeles — i Forhold til Folketallet ved den senest afholdte Folketælling — imellem vedkommende Amdtsraadskreds og de i Amdtsraadskredsen beliggende Købstæder (paa Bornholm afholdes de nævnte to Trediedele af den for Købstæder og Landdistrikter fælles Repartitionsfond). For Københavns og Frederiksberg Kommuners Vedkommende fordeles de to Trediedele paa de to Kommuner efter Folketallet ved den senest afholdte almindelige Folketælling.
- b) Drives et *udenfor København eller Frederiksberg* beliggende Herberg af en *Kommune*, ydes der et Tilskud paa indtil to Trediedele af den med Herbergets Drift for-

bundne Udgift. Staten yder en Trediedel af dette Tilskud, medens de to Trediedele fordeles som under a) nævnt.

- c) Drives Herberget af *Københavns eller Frederiksberg Kommune*, yder Staten en Trediedel af den med Herbergets Drift forbundne Udgift. De øvrige Driftsudgifter bæres af de to Kommuner i Forening efter Folketallet ved den senest afholdte almindelige Folketælling.

De her foreslaaede Regler afviger paa forskellige Punkter fra Udvalgets Forslag. Dels har Ministeriet anset det for rimeligt at udvide den af Udvalget foreslaaede Adgang til Driftstilskud for de tvungent oprettede Herberger til *Herberger i Almindelighed*, dels har man søgt at afværge den Fare, som Ydelse af Driftstilskud kunde rumme for Ophør af det private Initiativs Medvirken til Opretholdelse af de forskellige Institutioner for hjemløse, ved Fastsættelsen af ændrede Regler for Driftstilskud. Efter disse Regler vil Udgifterne ved et *udenfor København og Frederiksberg* oprettet *privat* Herberg, der faar fuldt Tilskud, fordeles med $\frac{1}{4}$ paa Herberget, $\frac{1}{4}$ paa Staten og Halvdelen paa Amsraadskredsen og dennes Købstæder, medens Udgifterne ved et udenfor København og Frederiksberg oprettet *kommunalt* Herberg bæres med $\frac{1}{3}$ af Kommunen, $\frac{2}{3}$ af Staten og $\frac{4}{3}$ af Amsraadskredsen og dennes Købstæder. Og Udgifterne ved et *i København eller Frederiksberg* oprettet *privat* Herberg vil blive baaret med $\frac{1}{4}$ af Herberget, $\frac{1}{4}$ af Staten og $\frac{1}{2}$ af de 2 Kommuner, medens Udgiften ved et *kommunalt* Herberg sammesteds vil blive baaret med $\frac{1}{3}$ af Staten og $\frac{2}{3}$ af de 2 Kommuner i Forening.

Af Lovforslagets øvrige Paragraffer aabner § 15 Adgang til at indanke de af Inspektøren truffne Afgørelser for Socialministeren, hvis Afgørelser skal være endelige, § 16 indeholder Bødestemmelser, og § 17 fastsætter bl. a. en Frist af 5 Aar for Lovens Revision.

Udgifterne blev af Socialministeren anslaaet til for Statens Vedkommende at ville andrage et Par Hundrede Tusind Kroner, maaske 200 000—300 000 Kr., aarligt foruden mindre Beløb som Tilskud til Forandring af bestaaende Hjem.

Lovforslaget, der ved 1. Behandling var sat til Forhandling sammen med en lang Række andre Forslag vedrørende Kriseforhold, gik uden Omtale i Udvalg. Medens Udvalgets *Flertal* indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret,

indstillede et *konservativt Mindretal* at forkaste Forslaget. Mindretallet vilde vel ikke fuldstændig bestride, »at der muligvis kan være nogen Anledning til en Lovgivning med Hensyn til Herberger«, men mente, at en mulig Løsning af denne Opgave maatte ske i Forbindelse med en samlet Reform af vor Sociallovgivning, og kunde derfor, alene af denne Grund og foreløbig ganske bortset fra de for Tiden herskende økonomiske Forhold, ikke tiltræde Forslaget. — Udvalgets *Venstre mindretal* udtaler i Betænkningen, at Mindretallet »gerne vil medvirke til at fremskaffe gode Herberger og Opholdsstuer for den rejsende, arbejdssøgende Ungdom, men ikke kan tiltræde de vidtrækkende Foranstaltninger, som Lovforslaget anviser, ud fra den Betragtning, at:

1. Forslagets Bestemmelser rummer en Fare for at svække det private Initiativ, hvis personlige Indsats ikke bør undværes paa dette Omraade,
2. Forslaget aabner Mulighed for en øget Strøm af unge fra Land til By, hvilket absolut ikke kan anses for en heldig Udvikling,
3. Forslaget giver Ministeren en Beføjelse overfor Amt og Kommune, som Mindretallet ikke finder berettiget«.

Til Støtte for disse Betæneligheder henviste Mindretallet til en Skrivelse fra Folkekirkeligt filantropisk Forbund og til Udtalelser af Amdsraadsforeningen og Sogneraadsforeningerne. »Mindretallet erkender dog« — hedder det videre —, »at der paa det paagældende Omraade kan ønskes forbedrede Forhold og et noget større Indseende fra det offentliges Side, end Tilfældet er i Øjeblikket, og stiller derfor nedenstaaende Ændringsforslag, som tager Sigte paa at bevare Opgaven i det private Initiativs Hænder, samtidig med at man, hvis Opgaven ikke fuldt ud magtes økonomisk af det private Initiativ, da henviser til et økonomisk Samarbejde mellem Kommunen og den paagældende Institution«.

Ifølge *Mindretallets Ændringsforslag* skulde der i hver Kommune, hvor der forefindes Herberger (Svendehjem, Logihuse), Arbejdshjem (Arbejdsherberger, Arbejdskolonier) eller lignende Virksomheder, der er bestemt til Logi og eventuelt Forplejning for arbejdssøgende og hjemløse Personer, nedsættes et *Tilsynsudvalg*, bestaaende af *Politimesteren og to af Kommunalbestyrelsen efter Forholdstal valgte Medlemmer*. Udvalget skulde mindst 2 Gange om Aaret tilse de enkelte Herberger, Arbejdshjem m. v. og een Gang hvert Aar afgive en Beretning til Kommunalbestyrelsen om Institutionernes Forhold. Saafremt Udvalget ansaa det for nødvendigt, at der blev fremskaffet Midler til Forbedring af Institutionernes Indretning og Drift, som maatte overstige disses egne

økonomiske Evner, skulde Udvalget gøre Indstilling herom til Kommunalbestyrelsen.

Ved Afstemningen blev Ændringsforslaget, som Socialministeren betegnede som »langtfra tilstrækkeligt«, forkastet med 56 Stemmer mod 26. Ved 3. Behandling, hvor Venstres Ordfører (Inger Gautier Schmit) særlig hævdede, at der var god Plads paa de bestaaende Herberger, hvorfor det ikke kunde være tvingende nødvendigt at gennemføre Lovforslaget, vedtoges dette med 53 Stemmer mod 42.

I *Landstinget* gav Partiernes Ordførere Udtryk for lignende Synspunkter, som var kommet til Orde under Behandlingen i Folketinget; Lovforslaget naaede her ikke længere end til Udvalg.

28. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 143 af 29. April 1913 om Arbejde i Fabrikker m. v. samt det offentliges Tilsyn dermed. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2387—C. Sp. 1983].

Fremsat i *Landstinget* ^{25/}, (L. Sp. 9). 1. Beh. ^{7/10} (L. Sp. 81). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, P. Christensen, Henriette Crone, Marie Hjelmér, Johannes Jensen [Form.], Jensen-Stevns, Laurits Knudsen, N. K. Kristensen, Laursen [Skr.], Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, P. C. Petersen, Tvede [fra ^{20/10}: Schumann] og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 2311) afgiven ^{1/4}. (Ordfører: Johannes Jensen). 2. Beh. ^{2/4} (L. Sp. 1744). 3. Beh. ^{2/4} (L. Sp. 1762). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ^{25/5} (F. Sp. 5099). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Schrøder, Lundberg, L. D. Rasmussen, Nygaard [Form.], Helga Larsen, Hinrichsen [Skr.], S. Munk, Rager, J. C. A. Larsen, Tange, Elgaard, Himmelstrup, Kjærgaard-Jensen, Ole Bjørn Kraft og Hans Thyge Jacobsen).

Lovforslaget omhandler to Spørgsmaal: 1) Beskyttelsesforanstaltninger med Hensyn til farlige Apparater og 2) Dagbladenes Adgang til at lade Sætning og Trykning m. v. foregaa paa Folkekirkens Helligdage.

Til 1) Hidtil har de til *teknisk* Brug benyttede *Acetylen-gasværker udenfor* de Virksomheder, der omfattes af *hele* Fabrikloven, været unddraget enhver Regulering og ethvert Tilsyn. Det er dette »Hul« i Lovgivningen vedrørende Tilsyn

med Fremstilling, Opbevaring og Anvendelse af Acetylen, der nu søges udfyldt. Samtidig har man foreslaaet, at Bestemmelserne affattedes saa almindeligt, at de *omfatter alle* allerede eksisterende eller senere opdukkende *tekniske Hjælpe-midler*, som man paa Grund af deres Farlighed anser det for nødvendigt at inddrage under Tilsynet, og for hvis Vedkommende Forholdet er ganske det samme som for Acetylen, nemlig at de er unddraget al Kontrol i de Virksomheder, der ikke er inddraget under *hele* Fabrikloven; hertil hører f. Eks. Ilt- og Brintbeholdere, Trykluftbeholdere og Trykluftssprøjter.

Det bemærkes i denne Forbindelse, at Kontrollen med *Opbevaring af Kalciumpcarbide* er ordnet ad administrativ Vej i Henhold til Brandpolitiloven.

Om dette Punkt var der Enighed fra alle Sider i begge Ting; dog betonedede Venstres Ordfører i Folketinget (*J. C. A. Larsen*), at Foranstaltningen burde gennemføres med den mindst mulige Bekostning for de paagældende Apparaters Indhavere.

Til 2) Efter Fabriklovens § 26, sidste Stk., er Sætning og Trykning af Dagblade forbudt paa Folkekirkens Helligdage fra Kl. 9 Morgen til Kl. 12 Aften. Ved Bekendtgørelse af 2. Februar 1918 blev Forbudet imidlertid »under de her-skende overordentlige Forhold« begrænset til Kl. 10 Aften. Denne Bekendtgørelse er ikke senere ophævet.

Ved det fremsatte Lovforslag tilsigtes det at skabe klar Hjemmel for en saadan Dispensation og i det hele at aabne Adgang til de samme Dispensationer for Dagbladene som for Industrien i øvrigt ved at inddrage Dagbladene under Dispensionsbestemmelserne i § 26, Stk. 2.

Landstingets Flertal (Venstre og Konservative) ønskede imidlertid ikke denne Dispensionsbeføjelse med Hensyn til Dagbladene, men vedtog mod *Socialdemokraters og Radikales* Stemmer et Ændringsforslag, der lovfæstede det omhandlede Forbuds Begrænsning til Kl. 10 Aften.

I *Folketinget* var Partiernes Stilling til dette Punkt som i Landstinget. Lovforslaget naaede her ikke længere end til Udvalg.

29. Forslag til Lov om Ophævelse af Lov Nr. 70 af 27. Marts 1929 om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 2527].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 13). 1. Beh. $29/9$ (L. Sp. 49). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Ludvig Christensen, Henriette Crone, Gisselbæk, Godskesen, Hauch [Form.], Jepsen Christensen, Jeppesen [Drusebjerg], Laurits Knudsen, Lyngsie, Carl F. Madsen, Rs. Nielsen, Stegger Nielsen, Ch. Petersen og Schovelin). Betænkning (B. Sp. 801) afgiven $26/2$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $2/3$ (L. Sp. 1122). 3. Beh. $4/3$ (L. Sp. 1128), ved hvilken Lovforslaget *forkastedes*.

Et enslydende Lovforslag om Ophævelse af Loven om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden blev i sidste Rigsdagssamling (se Aarbogen for 1930—31, Side 515) vedtaget af Folketinget og oversendt til Landstinget, hvis Udvalg imidlertid ikke naaede at afslutte sit Arbejde med Indsamling af Materiale til Belysning af Lovens Virkninger. Sagen blev da paa ny ved Samlingens Begyndelse forelagt i Landstinget og dér henvist til et Udvalg, som i sin Betænkning har optrykt en Række Domme, der er afsagt i Henhold til den bestaaende Lov. Det meddeles derefter ganske kort i Betænkningen, at efter at Udvalgsmedlemmerne har haft Lejlighed til at gennemse dette Materiale, indstiller et *Flertal* (Venstre og Konservative) Lovforslaget til Forkastelse, medens et *Mindretal* (Socialdemokrater og Radikale) indstiller det til Vedtagelse uforandret. — Ved 3. Behandling anbefalede Ordføeren (Hauch) Flertallets Indstilling, idet han udtalte Haabet om, at der i Tinget var et Flertal, »som vedblivende staar fast paa den Anskuelse, at alle, der vil arbejde og drive Erhverv, skal beskyttes mod de Enkelt personer eller Organisationer, som angriber dem i deres lovlige Næring«. Mindretallets Indstilling motiveredes og anbefalede af Carl F. Madsen og Jeppesen (Drusebjerg) samt af Handelsministeren. Sidstnævnte udtalte efter at have betegnet Loven som »Resultatet af et politisk Kompromis« og kritiseret den som uklar: »Kun Lovens Tendens er umiskendelig, og derfor vil Socialdemokratiet heller aldrig kunne forlige sig med denne Lov. Den er efter vor Opfattelse baade uretfærdig og upaakrævet, den er en social Undtagelseslov, vendt mod Organisationerne og først og fremmest mod Arbejdernes Organisationer.« — Ved Afstemningen forkastedes Lovforslaget med 37 Stemmer mod 28.

30. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 55 af 5. April 1888 angaaende Stempling af Arbejder, forfærdigede af Guld eller Sølv. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 7419].

Fremsat i *Folketinget* $10/6$ (F. Sp. 5337). 1. Beh. $13/6$ (F. Sp. 5380). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, N. P. Nielsen [Form.], Knud Hansen, Sneum, Jens Sørensen [Smørum], Ludvigsen, Bjerring, Rager [Sekr.], Norskov, Pinholt, Hans Jacob Sørensen, Christensen [Høng], Søren P. Larsen, Hendriksen og Koch).

I § 6 i Lov Nr. 55 af 5. April 1888 er det bestemt, at saavel de her i Landet forfærdigede som de fra Udlandet indførte Guld- og Sølvarbejder, som har den i Loven foreskrevne Holdighed, kan indsendes til Undersøgelse af Guardeinen for at forsynes med dennes officielle Stempel. Det fremgaar af denne Lov og nogle ældre Bestemmelser, at Stadsguardeinen*), uanset at dette Embede er et specielt københavnsk Magistratsembede, fungerer som *Kontrolør af Guld- og Sølvvarer* fra hele Landet og indførte Varer fra Udlandet.

Saavel Kommissionen angaaende Orlogsværftets og Hærens tekniske Virksomheder af 31. Oktober 1922 som det af Finansministeriet nedsatte Udvalg angaaende den kgl. Mont af 14. Juni 1928 har fundet det ønskeligt, at Kontrollen overtages *af Staten*. Efter Stadsguardein Heises Død i Foraaet 1932 er derfor fremsat nærværende Lovforslag, hvorved § 6 i Loven af 1888 ændres saaledes, at saavel de her i Landet forfærdigede som de fra Udlandet indførte Guld- og Sølvarbejder, som har den i § 1 angivne Holdighed**), samt de nævnte Metaller i ubearbejdet Stand kan indsendes til *Statens Undersøgelse* for at forsynes med officielt Holdighedsstempel. — Ministeren for Handel og Industri træffer de nærmere Bestemmelser om Udførelsen af disse Undersøgelser og Taksterne herfor.

*) Stadsguardein-Embedet har sin Oprindelse i Guldsmedelaugets Artikler i Kancelliskrivelse af 7. November 1685, hvorhos Virksomheden er nærmere organiseret ved en Række gamle Bestemmelser, senest Justitsministeriets Bekendtgørelse af 29. December 1874, indeholdende Takstregler for de Stadsguardeinen tilfaldende Gebyrer og de af ham foretagne Prøver.

**) Mindst 585 $0/00$ rent Guld og mindst 826 $0/00$ rent Sølv.

I Henhold til Indstilling fra Finansministeriet tænkes Kontrollen *midlertidig* henlagt til *den kgl. Mønt*, hvis Virksomhed for Tiden paa Grund af de standsede Udmøntninger er minimal.

Til Belysning af *Nyordningens økonomiske Konsekvenser* anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget følgende:

»Stadsguardeinens Sportelindtægter har i de senere Aar været:

I 1927 150 000 Kr., i 1928 144 000 Kr., i 1929 154 000 Kr., i 1930 170 000 Kr., i 1931 178 000 Kr.

Udgifterne ved Virksomheden kan ikke nøjagtig anføres, men antages ikke at overskride 50 pCt. af de fornævnte Tal. Med de hidtil gældende Takster for Kontrollen maa Virksomheden imidlertid herefter, ved at henlægges under Staten, forventes at ville give et ikke ubetydeligt Overskud. For de af Omlægningen følgende Ændringer i Indtægter og Udgifter, derunder Vederlag til det overtagne Personale, vil der paa Finansloven blive fremsat nærmere Redegørelse.«

Ved 1. Behandling ønskede *Venstres* Ordfører (Nørskov) Lovforslaget i Udvalg bl. a. til Drøftelse af, om *Statsproveanstalten* eller den kgl. Mønt burde udøve Kontrollen. Ogsaa den *konserervative* Ordfører (Halfdan Hendriksen) vilde foreslaa Udvalg, da Guld- og Sølvvarefabrikanterne gerne vilde udtale sig om Lovforslaget. Endvidere berørte de to Ordførere *Takstspørgsmaalet*. — Paa Nørskovs Forslag henvistes Sagen til Udvalg.

31. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 65 af 1. April 1914 om Livsforsikringsvirksomhed. (Minister for Handel og Industri *Hauge*). [A. Sp. 7425—C. Sp. 2169].

Fremsat i *Folketinget* $14/6$ (F. Sp. 5384). 1. Beh. $15/6$ (F. Sp. 5392). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (S. Munk, Gerhard Nielsen [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. o. Stkr.], Marinus Sørensen, Andreasen [Næstved], E. Friis, Chr. Hansen, A. M. Hansen [Skr.], Elmquist, Vanggaard, Inger Gautier Schmit, Hedelund, Koefoed, Fibiger og Hans Thyge Jacobsen). Betænkning (B. Sp. 2475) afgiven $16/6$. (Ordfører: S. Munk). 2. Beh. $21/6$ (F. Sp. 5501). 3. Beh. $21/6$ (F. Sp. 5507). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $23/6$ (L. Sp. 2021). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Ludvig Christensen, Henriette Crone, Ellinger [Form.], Oluf Jensen, Jeppesen [Drusebjerg], H. P. Johansen, Rs. Jor-

gensen, Thomas Larsen, Lewinsky, Jørgen Møller, Nødergaard, Johannes Pedersen, Rytter og Stensballe).

Ifølge § 52 i Lov Nr. 65 af 1. April 1914 om Livsforsikringsvirksomhed bestaar *Forsikringsraadet* af en Formand, der skal være matematikkyndig Forsikringstekniker, og af mindst to andre Medlemmer, hvoraf det ene skal være i Besiddelse af de for Dommere nødvendige Egenskaber. Da nævnte Krav til Formandens Kvalifikationer har vist sig at vanskeliggøre Besættelsen af Formandsstillingen, foresloges det i det fremsatte Lovforslag, at Bestemmelserne i Lovens § 52, Stykke 1, ændredes saaledes, at *Formanden* skal have bestaaet den fuldstændige juridiske eller statsvidenskabelige Embedseksamen eller være matematikkyndig Forsikringstekniker. Blandt Raadets Medlemmer skulde der — ligesom hidtil — altid være baade en Jurist og en matematikkyndig Forsikringstekniker.

Efter Indstilling af *Socialdemokrater* og *Radikale* i Folketingsudvalget og med Ministerens Tilslutning affattedes i Folketinget Bestemmelsen vedrørende Formanden saaledes: »Formanden skal være matematikkyndig Forsikringstekniker eller have bestaaet den fuldstændige juridiske eller statsvidenskabelige Embedseksamen.«

I denne Skikkelse vedtog *Folketinget* Lovforslaget ved 3. Behandling. *Venstre* og *Konservative* undlod at stemme. De havde *principalt* ønsket, at man havde ventet med at foretage Forandring i Loven, indtil den af Ministeriet bebudede Tilsynslov for Forsikringssselskaber var blevet gennemført, idet det maatte forventes, at alle Forsikringsbrancher ved denne Lov vilde blive lagt ind under Forsikringsraadet, hvorfor en Ændring som den foreslaaede naturligt vilde høre sammen med Behandlingen af denne Lov. *Subsidiært* havde de stillet følgende Ændringsforslag: »Formanden skal fortrinsvis være matematikkyndig Forsikringstekniker, eventuelt have bestaaet den fuldstændige juridiske eller statsvidenskabelige Embedseksamen.« Dette Ændringsforslag forkastedes.

Lovforslaget mødte ogsaa i *Landstinget* Modstand fra *Venstre* og *Konservative*. Sidstnævntes Ordfører, *Ellinger*, foreslog ved 1. Behandling, at Formandens Lønning hævedes saa meget, at kvalificerede matematikkyndige Forsikringsteknikere vilde søge Stillingen. Paa Forslag af *Venstre* henvises Lovforslaget til et Udvalg.

32. Forslag til Lov om Forhyring og Mønstring af Skibsmandskab. (Minister for Søfart og Fiskeri *Staurning*). [A. Sp. 2377].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 7). 1. Beh. $28/9$ (L. Sp. 22). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Blang, Degnbol, Effersøe, Gunnar Fog-Petersen, A. P. Hansen, Albert Jensen, H. P. Jensen, M. C. Jensen, Jensen [Aale], Josiassen, Lange, Thomas Larsen, Laursen, Carl F. Madsen og Villemoes [Form.]).

Lovforslaget, der blev fremsat for Landstinget i samme Skikkelse som i Fjor (se Aarvog for 1930—31, Side 530), havde i alt væsentligt samme Indhold som det af Folketinget i Samlingen 1929—30 vedtagne Forslag om Forhyring og Mønstring af Skibsmandskab (se Aarvog for 1929—30, Side 434, jfr. Aarvog for 1925—26, Side 398).

33. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2956—C. Sp. 281].

Fremsat i *Folketinget* $13/10$ (F. Sp. 323). 1. Beh. $20/10$ (F. Sp. 878). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (se A., Nr. 73). Betænkning (B. Sp. 485) afgiven $5/1$. (Ordfører: Jesper Simonsen). 2. Beh. $12/1$ (F. Sp. 2490). 3. Beh. $15/1$ (F. Sp. 2662). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22/1$ (L. Sp. 845). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (se A., Nr. 73).

Lovforslaget, der i væsentlig Grad er foranlediget af Retsplejelovforslaget (se A., Nr. 73), blev fremsat i samme Skikkelse som i Fjor (se Aarvog 1930—31, Side 567) bortset fra, at der i nærværende Forslag er indsat en udtrykkelig Bestemmelse om Lovens *Ikrafttrædelsestidspunkt*: samtidig med Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 (se herom Aarvog 1929—30, Side 235).

Et *Flertal* af *Folketingsudvalget* (Udvalget undtagen Pürschel) foreslog derhos, at der *for det Tilfælde*, at Sagen

forliges paa dens første Tægtedag, hjemles en *Nedsættelse af Retsafgiften* i de Retskredse, for hvilke der *ikke* findes *Forligskommissioner*. Denne Bestemmelse staar i Forbindelse med den Regel, som fandtes i Forslagene til §§ 268 og 269 i det ved Folketingets 3die Behandling den 11. December 1931 vedtagne Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Retsplejeloven (se Side 373), og som gik ud paa Ophævelse af Forligskommissionerne i Storkøbenhavns Retskredse samt eventuelt efterhaanden ogsaa i andre Retskredse og Henlæggelse af Forligsmæglingen til Retten i de nævnte Retskredse. (Om de ved Retsplejlovforslagets Behandling i *Landstinget* foretagne Ændringer, hvorved Forligskommissionernes Ophævelse betinges af Indstilling fra de paagældende Kommunalbestyrelser, se Side 372).

Et *Mindretal* (Pürschel) stillede et Underændringsforslag, som forkastedes med 79 Stemmer mod 6, gaaende ud paa at lade den omtalte Nedsættelse af Retsafgiften gælde for alle Landets Retskredse, uanset om der findes Forligskommissioner eller ej.

Folketinget vedtog enstemmigt Lovforslaget med den foran omtalte Flertalsændring og et Par formelle Ændringer. — I *Landstinget* henvises Lovforslaget efter velvillige Udtalelser af Ordførerne til det om Retsplejlovforslaget nedsatte Udvalg.

34. Forslag til Lov om Tillæg til og Ændring i Lov af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs m. m. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 2347—C. Sp. 101, 433, 1191, 1223].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{25}{9}$ (F. Sp. 48). 1. Beh. $\frac{30}{9}$ (F. Sp. 98). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme (se Side 380). Betænkning (B. Sp. 119) afgiven $\frac{13}{11}$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. Beh. $\frac{18}{11}$ (F. Sp. 1521). 3. Beh. $\frac{20}{11}$ (F. Sp. 1637). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{2}{12}$ (L. Sp. 509). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Degnbol, Frøkjær [Skr.], Gisselbæk, Godskesen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Jepsen Christensen, Jensen [Aale], Jensen-Stevns, H. P. Johansen, Johannes Pedersen, P. C.

Petersen, Rytter [Form.] og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 727) afgiven $2\frac{1}{2}$. (Ordfører: Godskesen). 2. Beh. $2\frac{6}{2}$ (L. Sp. 1073). 3. Beh. $2\frac{6}{2}$ (L. Sp. 1085). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1037) afgiven $\frac{4}{3}$. Eneste Beh. $1\frac{5}{3}$ (F. Sp. 4083). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1647) afgiven $1\frac{6}{3}$. Eneste Beh. $1\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1418). Henvist til *Fællesudvalg* paa 30 Medlemmer. (I *Folketinget*: Hartvig Frisch, Hans Rasmussen, J. I. Jørgensen, Knud Hansen, Jensen [Lillering], Jens Sørensen [Sejlfloed], Andreasen [Forsinge], Jesper Simonsen [Skr.], Christensen [Høng], Tange, Chr. Ernst Christensen, Vagn Bro, Koefoed, C. J. F. Sven og Viggo Hansen. I *Landstinget*: J. V. Christensen, Degnbol, Frøkjær, Gisselbæk, Godskesen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Jepsen Christensen, Jensen [Aale], Jensen-Stevns, H. P. Johansen, Johannes Pedersen, P. C. Petersen, Rytter [Form.] og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 2307) afgiven $3\frac{1}{3}$. (Ordfører i Folketinget: Hartvig Frisch, i Landstinget: Godskesen). *Eneste Beh.* $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4888, L. Sp. 1736). *Lovforslaget bortfaldet*.

§ 20 i Lov af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs lyder i dens nuværende Affattelse saaledes:

»Panthavere berøres, for saa vidt deres Panteret angaar, ikke ved Akkorden. Deres personlige Fordring paa Skyldneren formindskes med det Beløb, som i sin Tid maatte blive dækket af Pantet. For det overskydende Beløb bindes de ved Akkorden.«

Det fremgaar heraf, at vedkommende Panthaver, saafremt han ikke har givet Afkald paa Panteretten for en Del af sin Fordring, ikke kan faa Adgang til at gøre noget personligt Krav gældende mod Skyldneren ifølge Akkorden, førend han har solgt sit Pant og derved konstateret, hvor stort det Beløb er, for hvilket han ikke erholder Fyldestgørelse. Der tilkommer navnlig heller ikke Skifteretten Ret til at bestemme Pantets Værdi efter sit Skøn med den Virkning, at Panthaveren paa den ene Side mister sin Panteret for den Del af Fordringen, som ifølge Skifterettens Skøn findes ikke at være sikret ved Pantet, men da ogsaa paa den anden Side faar Ret til at tage Dividende i Akkorden for det skønsmæssigt udækkede Beløb. Tværtimod forbliver Panthaveren, for saa vidt hans Panteret angaar, *ganske uberørt af Akkorden, men kan da heller ikke fordrø Akkorddividende førend* paa den Tid, da han har realiseret sit Pant og konstateret, hvor langt han er forblevet udækket.

Denne Regel vil, udtales det videre i Motiverne, i mangfoldige Tilfælde have til Følge, at det *umuliggøres* for en Skyldner at *opnaa Akkord* med sine Kreditorer, idet *Usikkerheden* med Hensyn til Pantets Værdi *vanskeliggør* Tilvejebringelsen af en *paalidelig Oversigt* over Skyldnerens økonomiske Forhold. Dette gælder ifølge Sagens Natur navnlig de Skyldnere, for hvis Vedkommende største Delen af deres Gæld er sikret ved Pant, og her kommer i første Række *Ejere af Landbrugsejendomme* i Betragtning.

Det af Justitsministeren fremsatte Forslag gik derfor ud paa at tilføje som 2. Stykke i Akkordlovens § 20:

»Med Hensyn til Fordringer sikret ved Pant i fast Ejendom — bortset fra Laan ydet af Kredit- og Hypotekforeninger samt af Midler, der skal udlaanes efter Reglerne om Anbringelse af umyndiges Midler — bliver det dog under Akkordforhandlingen, eventuelt ved Kendelse af Skifteretten, at afgøre, hvor stor en Del af Fordringerne der ikke dækkes ved Pantet. For denne Del mister Panthaverne, hvis Akkorden kommer i Stand, deres Panteret, og deres Pantefordring nedskrives med dette Beløb, saa snart Akkorden er stadfæstet, hvorimod de for Beløbet deltager i Akkorden.« — Hertil var føjet, at naar en Pantefordring er nedskrevet i Henhold til denne Bestemmelse, sker fornøden Berigtigelse til Tingbogen uden Afgift.

Det skulde altsaa, for saa vidt angaar Fordringer sikrede ved Pant i fast Ejendom, *straks* under Akkordforhandlingen afgøres, hvor stor en Del af vedkommende Pantefordring der *ikke* dækkes ved Pantet, saaledes at Pantefordringen, saa snart Akkorden er stadfæstet, *nedskrives* med dette Beløb. Undtagelsen med Hensyn til Kredit- og Hypotekforeningslaan var i Bemærkningerne til Lovforslaget begrundet »i det solidariske Ansvar, der paahviler disse Foreningers Medlemmer, samt i Ønsket om at bevare Tilliden til de af disse Foreninger udstedte Obligationer.«

(I Bemærkningerne er i øvrigt henvist til en Udtalelse af et Mindretal i Akkord-Kommissionen af 1902, hvori Mindretallet gør gældende, at den ved § 20 forårsagede Usikkerhed ikke alene i høj Grad vilde vanskeliggøre Opnaaelsen af en paalidelig Oversigt over Skyldnerens Forhold, men overhovedet vilde bevirke, at det blev mere eller mindre hensigtsløst at hjælpe Skyldneren til en Akkord, da et væsentligt Formaal for en Akkord — nemlig at Skyldneren ved at erholde en *virkelig Ordning* af sine Gældsforhold sættes i Stand til

at fortsætte sin Forretningsvirksomhed paa en sund Basis — ikke vilde kunne naas, naar alle Fordringshavere, der har Pant for deres Fordring, er berettigede til at *udskyde den endelige Opgørelse* af deres Mellemværende med Skyldneren).

I *Folketingets Udvalg* om Sagen enedes Udvalget om at *sammenarbejde Lovforslaget med et af Venstre forelagt Lovforslag* (se B. Nr. 45), der gik ud paa en Tilføjelse til Tvangsakkordlovens § 14, hvorefter Tilslutning af mindst *Halvdelen* af de mødende stemmeberettigede Fordringshavere i alle Tilfælde — uden Hensyn til Akkordtilbudets Størrelse — skulde være tilstrækkeligt Antal til Akkordens Vedtagelse. Dette Forslag optoges som § 1 i Lovforslaget i følgende formelt ændrede, men i Realiteten væsentlig uforandrede Affattelse:

»Saafremt den akkordsøgende Skyldner er Ejer af en Landbrugsejendom, udkræves til Akkordforslagets Vedtagelse i Henseende til Fordringshavernes Antal dog kun, at mindst Halvdelen af de mødende stemmeberettigede Fordringshavere stemmer for Forslaget.«

I øvrigt havde Udvalget delt sig i et Flertal og et Mindretal. *Flertallet* (Socialdemokrater og Radikale) ansaa det under Hensyn til Øjeblikkets økonomiske Krise for uomgængelig nødvendigt at lette Adgangen til Tvangsakkord for nødstedte Ejere af Landbrugsejendomme, og ud fra den Opfattelse, at de bestaaende Rettigheder for Pant i fast Ejendom er en meget væsentlig Hindring for Tvangsakkorder paa Landet, kunde Flertallet fuldt ud slutte sig til Hovedtanken i Ministerens Forslag om, at Fordringshavernes Pantekrav ved en Kendelse af Skifteretten kan nedsættes med det Beløb, der ikke dækkes af Pantet. Overfor de Betæneligheder, som fra anden Side var blevet fremsat vedrørende en saadan Ordning følger for Realkreditlen, maatte Flertallet hævde, at den nuværende Krise allerede i mange Tilfælde *har forrykket Forholdet paa en saa afgørende Maade*, at der for den *yderste Del af Pantegælden slet ingen reelle Værdier er for Haanden*. — Flertallet havde dog, for at tage det videst mulige Hensyn ogsaa til Kreditorernes Interesser, gennem Samraad med Justitsministeren fremkaldt nogle *Ændringsforslag*, der tog Sigte paa:

at indskrænke Lovens Gyldighed til *Landbrugsejendomme*, at sikre Kreditors Ret til selv at overtage Pantet mod at fraskrive sig sin personlige Fordring paa Skyldneren og at gøre Loven *midlertidig* indtil Udgangen af 1932.

Ved disse Ændringsforslag mente Flertallet tillige i alt væsentligt at tage Hensyn til de fra Erhvervsorganisationerne

fremkomne Indvendinger. (Der er som Bilag til Betænkningen optaget Udtalelser af Fællesrepræsentationen for de danske Sparekasser, Grosserer-Societetets Komité, Industri-rådet, De samvirkende Købmandsforeninger i Danmark og Provinshandelskammeret).

Folketingsudvalgets *Mindretal* (Venstre og Konservative) udtaler i Betænkningen den Overbevisning, at Lovforslagets Bestemmelser, saaledes som de fremtraadte i §§ 2 og 3 i det af Ministeren stillede Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, *strider imod Pantekreditorernes velerhvervede Rettigheder*. Man finder, at de derhos vil *svække* den ikke mindst for Landbruget vigtige *Realkredit* og derved i sine Konsekvenser vil komme til at virke i modsat Retning af det tilsigtede og blive til Skade for Landbruget i sin Helhed, ikke mindst for de ubemidlede Landbrugere, der skal have Laan. Mindretallet stillede derfor *Underændringsforslag* om, at §§ 2 og 3 skulde udgaa.

Overfor en Udtalelse af Udvalgets Ordfører (Hartvig Frisch) om, at den nuværende Gældskrise i høj Grad er præget af, at der *ikke* er reelle Værdier for de yderste Pantefordringer, og »at vi derfor under alle Omstændigheder maa regne med, at Kreditor og Debitor i deres indbyrdes Forhold staar i den Situation, at en Del af de Værdier, hvorpaa denne Pantekredit faktisk hviler, er forsvundet paa det nuværende Tidspunkt«, gjorde Christensen (Høng) (V.) ved 2. Behandling gældende, at »det, vi skal have bevist, er netop, om de er værdiløse, og det, Striden drejer sig om, er, hvem der skal afgøre, om saadanne Værdiforringelser har fundet Sted eller ikke. Og her hævder Mindretallet, at det er der ingen, der bedre kan afgøre end Kreditor selv«.

I Folketinget forkastedes Underændringsforslagene med 75 Stemmer mod 54, hvorefter Ændringsforslaget om en ny Affattelse af Lovforslaget vedtoges med 75 Stemmer mod 56. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 71 Stemmer mod 29.

I *Landstingets Udvalg tog et Flertal* (Venstre og Konservative) *Afstand fra Lovforslagets §§ 2 og 3* som stridende mod Pantekreditorernes velerhvervede Rettigheder, men for at en Tvangsakkord ikke skal blive hindret ved en enkelt Kreditors Optræden paa egen Haand, stillede Flertallet Ændringsforslag om — ved en ny § 2 — at give Akkordlovens § 20 følgende Tilføjelse:

»Saafremt der gøres Udlæg i en Landbrugsejendom for en Fordring, der ikke forud er sikret ved Pant i samme, bortfalder enhver af Udlæget flydende Ret i Ejendommen, dersom

Udlæget er foretaget i de sidste 3 Uger, før Skyldnerens Andragende om Akkordforhandling er indgivet til Skifteretten, og Akkorden stadfæstes.«

Ændringsforslaget drejer sig saaledes alene om det saakaldte *Retspant*. De Betænkeligheder, der var gjort gældende med Hensyn til Nedskrivning af *villiesbestemt Pant* — navnlig Hensynet til Realkreditte — gør sig nemlig ikke paa samme Maade gældende overfor en Afkræftelse af Retspant (jfr. Ordførerens Udtalelse ved 2. Behandling). Men Flertallet kunde *ikke* gaa med til at give en saadan Regel *tilbagevirkende Kraft*. »Den, der en Gang har faaet Udlæg og vundet den dermed forbundne Ret, skal ikke kunne trænges bort derfra ved en senere Lov.«

Udvalgets *Mindretal* (Socialdemokrater og det radikale Medlem) mente, at det principielt rigtige vilde være at vedtage Lovforslaget uforandret — da Bestemmelsen i Tvangsakkordlovens § 20 om, at Panterrettigheder ikke berøres af Akkorden, gælder alle Arter af Panterrettigheder, burde Regelen om Adgang til at nedskære dem til Værdigrænsen være lige saa omfattende —, men da Udvalgsflertallet bestemt havde modsat sig, at der blev givet Adgang til at nedskære villiesbestemt Pant, var Mindretallet, for at opnaa et Resultat, gaaet med til at indskrænke Forslaget til kun at gælde Retspanterrettigheder. Derimod kunde Mindretallet ikke strække sig til at indskrænke Adgangen til at faa Retspanterrettigheder inddraget under Tvangsakkorden til kun at omfatte de Retspanterrettigheder, der maatte blive stiftet *efter* Lovens Ikrafttræden; »thi de ved for længst gjorde Udlæg stiftede Retspanterrettigheder bør mindst af alle kunne vælte en Tvangsakkord.«

Mindretallet stillede derfor i Overensstemmelse med Justitsministeren Ændringsforslag om *foruden det ovennævnte*, af Flertallet foreslaaede Stykke i den nye § 2 at tilføje følgende to Stykker til Akkordlovens § 20:

»Saafremt der i Tiden mellem den 1. Januar 1932 og denne Lovs Ikrafttræden er gjort Udlæg i en Landbrugsjendom for en Fordring, der ikke forud er sikret ved Pant i samme, uden at Begæring om Tvangsauktions Foretagelse er indgivet til Fogeden, bortfalder enhver af Udlæget flydende Ret i Ejendommen, dersom Skyldnerens Andragende om Akkordforhandling indgives til Skifteretten senest 3 Ugers Dagen efter Lovens Ikrafttræden, og Akkorden stadfæstes.

Er Udlæget gjort inden den 1. Januar 1932, og Begæring om Tvangsauktions Foretagelse ikke er indgivet til Fogeden

inden den 15. Februar 1932, bortfalder under samme Vilkaar enhver af Udlæget flydende Ret i Ejendommen, naar Skyldnerens Andragende indgives senest 8 Ugers Dagen efter Lovens Ikrafttræden.«

I Landstinget forkastedes Mindretallets Ændringsforslag med 35 Stemmer mod 30, medens Flertallets vedtoges med 35 Stemmer mod 30.

Da derefter Folketinget ved eneste Behandling vedtog Lovforslagets § 2 i den Skikkelse, som Landstingsudvalgets *Mindretal* havde foreslaaet at give den, og Landstinget ved eneste Behandling paa ny gav Forslaget den Affattelse, det havde faaet ved 2. og 3. Behandling, blev Lovforslaget efter Forslag af Jensen (Aale) (S.) — som motiverede sit Forslag med, at »man dog i de førte Forhandlinger har kunnet spore nogen Forhandlingsvillie, og enhver Mulighed maa prøves, for at der kan komme et Resultat ud af dette vigtige Lovforslag« — henvist til et *Fællesudvalg* paa 30 Medlemmer. Det lykkedes imidlertid ikke her at opnaa Enighed om Lovforslaget. 15 Medlemmer (Socialdemokrater og Radikale) indstillede at vedtage § 2 i Overensstemmelse med Folketingets Affattelse, medens 15 Medlemmer indstillede at vedtage den overensstemmende med Landstingets Affattelse, og da Folketinget sluttede sig til førstnævnte Indstilling og Landstinget til den sidstnævnte, var Lovforslaget dermed *bortfaldet*.

35. Forslag til Lov for Færøerne om Statistik. (Justitsminister *Zahle*). [A. Sp. 5211].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁶/₁₂ (L. Sp. 551). 1. Beh. ¹³/₁ (L. Sp. 658). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Degnbol, Effersøe [Form.], Godskesen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Albert Jensen, H. P. Jensen, M. C. Jensen, Josiassen, Laurits Knudsen, Thomas Larsen, Rasmus Rasmussen, Rytter, Schovelin og Villemoes).

Et Lovforslag om samme Emne blev forelagt Landstinget i sidste Samling (se Aarbog for 1930—31, Side 573). I den af vedkommende Udvalgs Formand afgivne Beretning oplystes bl. a., at Udvalget havde ønsket forskellige lovtekniske Ændringer, som Ministeriet ogsaa havde erklæret sig rede til at foreslaa, og at Udvalget ikke havde naaet at afgive Betænkning, men anbefalede, at Sagen paa ny blev

forelagt Lagtinget, da visse Spørgsmaal, navnlig angaaende Omkostningerne, trængte til større Klarhed.

I den ordinære Lagtingssamling 1931 blev Sagen derefter atter behandlet i Lagtinget, som dels ønskede nogle Ændringer i §§ 1, 3 og 5, hvorved det kom til at staa hen, om Ministeriet eller vedkommende Tjenestemand, som maatte faa overdraget at fremskaffe statistiske Oplysninger paa Færøerne, skulde træffe de paagældende Bestemmelser, dels foreslog at udelade en Bestemmelse i Lovforslaget om, at Justitsministeren efter indhentet Erklæring fra Lagtinget skulde fastsætte Regler for Omkostningernes Fordeling mellem Statskassen og Færøernes Amtsrepartitionsfond; Afgørelsen af dette Spørgsmaal skulde saa udskydes til senere Forhandling mellem Ministeriet og Lagtinget.

Medens Ministeriet ikke kunde tiltræde Lagtingets Ændringsforslag til §§ 1, 3 og 5, kunde det derimod give sin Tilslutning til, at Bestemmelsen om Omkostningernes Fordeling udgik af Forslaget, og med denne Ændring samt de ovenomtalte lovtekniske Ændringer blev Lovforslaget da fremsat i denne Samling.

Lovforslaget blev henvist til Udvalg efter Forslag af Effersøe, som ganske vist mente, at Sagen nu maatte kunne fremmes, men dog ønskede Udvalgsbehandling i Betragtning af, at der ikke havde været fuld Enighed i Lagtinget.

36. Forslag til Lov om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 2801—C. Sp. 1361].

Fremsat i *Folketinget* $^{13}/_{10}$ (F. Sp. 323). 1. Beh. $^{15}/_{10}$ (F. Sp. 535). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Vilhelm Rasmussen, Kammergaard, H. P. Hansen [Form.], Fr. Andersen [Kb.-Frb. ø. Stkr.], A. C. Mortensen, Hauberg, A. M. Hansen [Skr.], Povlsen, Arnth Jensen, Kr. Kristensen, Raunkjær, Julin, Søren P. Larsen, Vesterager og J. Oskar Andersen). Betænkning (B. Sp. 891) afgiven $^{3}/_{3}$. (Ordfører: Vilhelm Rasmussen). 2. Beh. $^{19}/_{3}$ (F. Sp. 4269). 3. Beh. $^{21}/_{3}$ (F. Sp. 4333). *Oversendt til Landstinget.*

Efter at Lovforslaget i forrige Rigsdagssamling var vedtaget i Folketinget ved 2. Behandling (se Aarbog 1930—31,

Side 576), fremkom der fra flere Sider Ønske om, at Sagen ikke gik til 3. Behandling, men at der blev givet Lejlighed til ved denne Rigsdagssamlings Begyndelse at fortsætte Udvalgsarbejdet til yderligere Nærmelse af Standpunkterne.

I dette Øjemed fremsattes Lovforslaget paa ny i denne Samling og i den af Folketingets Flertal (Socialdemokrater og Radikale) i Fjor vedtagne Skikkelse med enkelte Ændringer, som var nødvendiggjort ved Lærerlønningsloven af 28. April 1931. Det henvistes uden Omtale til et Udvalg, der ved Betænkningens Afgivelse delte sig i *et Flertal* og *2 Mindretal*, som hvert for sig stillede Forslag om *en ny Affattelse af Lovforslaget*, idet de i Fjor foreslaaede Ændringer suppleret med nye Ændringer var indredigeret i Lovforslaget.

Med Henvisning til Aarvog 1930—31, Side 602, angaaende Ændringerne fra forrige Samling gøres nedenfor Rede for de vigtigste i denne Samling fremkomne Forslag til Forandringer i Folketingets Affattelse af Lovforslaget ved 2. Behandling i Fjor.

1. Socialdemokratiets og det radikale Venstres Forslag.

Ved en Række Ændringsforslag af *Undervisningsministeren*, tiltraadt af *Udvalgets Flertal (Socialdemokrater og Radikale)*, var det tilstræbt dels at forenkle Styrelsens Organer, dels paa vigtige Punkter at imødekomme tidligere fremsatte Ønsker fra Mindretals Side. Efter den foreslaaede Affattelse bortfaldt de hidtidige Skolekommissioner og Provstiernes Skoledirektioner og erstattedes henholdsvis af Forældreraad ved de enkelte Skoler, Skoleudvalg for hver Kommune og en Amtsskoledirektion for hvert Amt. (Hermed vil bortfalde Spørgsmaalet om Præster og Provster som *fødte* Medlemmer af disse Skolestyreformer).

Flertallet mente, at Ministeren ved at erstatte de tidligere foreslaaede Skolenævn med et *Skoleudvalg* havde forenklet Styrelsens Organer med fuld Bevarelse af det værdifulde Samarbejde mellem Forældreraad og Kommunalbestyrelse, ligesom Flertallet bifaldt, at der i Stedet for de tidligere foreslaaede Kredslærere ansættes *Amtsskolekonsulenter* med den deraf følgende naturlige Konsekvens, at Provstidirektionerne erstattes af en *Amtsskoledirektion*.

Regeringspartiernes Lovforslag *vedtoges ved 3. Behandling* med 64 Stemmer mod 49 og oversendtes til *Landstinget*, hvor Sagen ikke kom til Behandling.

Om de større Ændringer bemærkes følgende:

Folkeskolen udenfor København.

a. Medlemstallet i *Forældreraadene* udvides fra 4 til 5, hvoraf Kommunalbestyrelsen vælger 2 (tidligere 1), af hvilke det ene skal være Medlem af Kommunens Skoleudvalg og *fælles* for alle Forældreraad i Kommunen. (De øvrige 3 Medlemmer vælges af og blandt de Forældre og Værger, der paa det Tidspunkt, Valget foregaar, har Børn i den paagældende Skole). Herved skabes en Forbindelse mellem Kommunalbestyrelser og Forældreraad, og tillige bortfalder de tidligere foreslaaede særlige Skolenævn. Forældreraadet vælger selv sin Formand.

Som Konsekvens af denne Ændring blev Bestemmelsen om, at Skolenævnet skal affatte et *Udkast til Kommunens Skoleplan*, ændret til, at dette paahviler Forældreraadene, der indsender Udkastet med Skoleudvalgets Erklæring til Kommunalbestyrelsen, som for Landkommuners Vedkommende gennem Skoledirektionerne sender det videre til Undervisningsministeren.

Saafernt der i Skoledistriktet ikke findes flere end 3 fast ansatte *Lærere* eller Lærerinder, deltager de alle i *Forældreraadets Møder og Forhandlinger*. Er der i Distriktet flere end 3 fast ansatte Lærerkrafter, deltager Hovedskolens Leder samt 2 Repræsentanter, valgte af Distriktets samlede fast ansatte Lærerpersonele. Raadet kan dog bestemme, at samtlige Lærerkrafter i Distriktet deltager i enkelte Møder. Lærerrepræsentanterne deltager i Forhandlingerne og kan stille Forslag, men har *ikke* Stemmeret.

Hensigten hermed er at udvide Samarbejdet mellem Forældre og Lærere.

I et Skoledistrikt, hvor der *foruden en Hovedskole* findes *en eller flere Forskoler*, vælges Forældreraadet for hele Skoledistriktet, og Antallet af Forældrerepræsentanter i Raadet ansættes da til et saadant Tal, at der kan vælges 2 Forældrerepræsentanter for Hovedskolen og 1 for hver af Forskolerne.

Ministeren afgør i Tvivlstilfælde, hvilke Skoledistrikter der falder ind under denne Bestemmelse.

Om Forældreraadenes *Beføjelser og Pligter* bestemmes (i alt væsentligt overensstemmende med Venstre-Mindretallets Forslag):

Forældreraadet kan ved *Besøg i Skolen* gøre sig bekendt med dens Virksomhed. Forældreraadet har ikke Paataleret overfor den enkelte Lærer, men kan overfor Skoleudvalget fremsætte sine *Bemærkninger om en Lærers Forhold*.

Det udarbejder efter Forhandling med Lærerraadet *Forslag til Skolens Undervisningsplan* og indsender dette til Skoleudvalget.

Det bestemmes efter Forhandling med Lærerraadet (Lærerne), hvilke *Undervisningsmidler* Skolerne skal benytte, og stiller Forslag til Kommunalbestyrelsen om *Anskaffelse af nyt Materiel til Skolelokalerne* og om *Udvidelse* eller *Forbedring af disse*.

Det godkender efter Indstilling fra Læreren eller Lærerne — for købstadordnede Skoler Overlæreren, — *Arbejdets Fordeling mellem Lærerne*, for saa vidt dette ikke er fastsat i Undervisningsplanen, samt *den ugentlige Arbejdsplan*.

Det træffer endelig Afgørelse om Børnenes *Optagelse* i Skolen eller *Opflytning* i højere Klasse, naar et af et Lærerraad eller en Lærer herom truffen Bestemmelse indankes for det, ligesom det bevilger *Udskrivning* af Skolen, hvis dette efter Lovgivningens Bestemmelser kan ske før Undervisningspligtens Ophør.

Det skal afgive *Erklæring om alle Skolespørgsmaal*, der forelægges det af Kommunalbestyrelsen eller højere Myndighed, og det er berettiget til at tage *alle Spørgsmaal*, der vedrører den paagældende Skole, under Behandling og derom stille Forslag til Kommunalbestyrelsen.

b. I hver Kommune vælges af Kommunalbestyrelsen indenfor eller udenfor dens Midte et *Skoleudvalg* paa mindst 3, højst 5 Medlemmer. Udvalget, der selv vælger Formand, har Valgperiode sammen med Kommunalbestyrelsen. Det er berettiget til ved *Besøg* i Kommunens Skoler at gøre sig bekendt med deres Virksomhed og Lærernes Undervisning.

Herved er den Skolenævnet i det fremsatte Lovforslag tildelede Stilling som Lærernes foresatte bortfaldet.

c. I Stedet for de foreslaaede Kredslærere for Provstierne indføres for hvert Amt en *Amtsskolekonsulent*, der skal være en af de i Amtet virkende Lærere.

For at kunne opnaa Beskikkelse som Amtsskolekonsulent kræves det, at den paagældende i 10 Aar har øvet *Lærergerning i Folkeskolen*.

Stillingen som Amtsskolekonsulent *opslaas ledig* ved Skoledirektionens Foranstaltning, og Ansøgninger indgives til Skoledirektionen, der indstiller 3 Lærere, mellem hvilke Ministeren træffer sit Valg. Indstillingen skal, hvis det forlanges af nogen af de stemmeberettigede, foregaa efter Reglerne for Forholdstalsvalg.

Amtsskolekonsulenten udnævnes for et Tidsrum af 6 Aar, han forbliver under sin Funktionstid som Amtsskolekonsulent i sin Lærerstilling i Folkeskolen, men hans Arbejde i denne besørges af en af Skoledirektionen antagen og af Skolefonden lønnet *Vikar*, hvis Stilling anses for et fast Vikariat efter Lønningssloven 1931.

Amtsskolekonsulenten oppebærer et aarligt *Honorar* af 2 000 Kr., der afholdes af Skolefonden. Paa Skolefondens Budget fastsættes et Beløb til *Rejseudgifter* for ham; dette Beløb godkendes af Undervisningsministeren.

En Amtsskolekonsulent kan begære sin *Afsked* som saadan og kan af Undervisningsministeren afskediges som saadan med 3 Maaneders Varsel. Har den paagældende virket som Amtsskolekonsulent i 10 Aar, regnes Honoraret som Amtsskolekonsulent med som *pensionsgivende*, naar han afskediges fra sin Lærerstilling. Har han virket i kortere Tid, forhøjes hans Pensionsindtægt ved hans Afgang med $\frac{1}{10}$ af Honoraret for hvert fuldt Aar, han har virket som Amtsskolekonsulent.

Amtsskolekonsulenten er Skoledirektionens *pædagogiske Raadgiver*. Han fører et *vejledende Tilsyn* med Undervisningen i de under Direktionen hørende Folkeskoler, der ikke forbereder til nogen statskontrolleret Eksamen.

Amtsskolekonsulenten *deltager* i Skoledirektionens Møder og Forhandlinger.

Han skal *udtale sig* om alle Forslag til Skoleplaner og Undervisningsplaner og Forslag til Ændringer i disse samt om alle andre Sager, der af Skoledirektionen forelægges ham til Erklæring.

Han er berettiget og paa Begæring af den stedlige Skolestyrelse forpligtet til at træde i direkte *Forhandling med Forældreraadet eller Skoleudvalget* angaaende Sager vedrørende Kommunens Skolevæsen, saaledes at der gives ham Adgang til paa et Møde at deltage i Forhandlingen om den paagældende Sag.

Han leder *Instruktionskursus*, der maatte blive afholdt for Lærere i Amtet.

Han *modtager de aarlige Indberetninger* fra Skoleudvalgene vedrørende Kommunernes Skolevæsen og *udarbejder* paa

Grundlag af disse en samlet Indberetning om Skolevæsenet i Amtet; *desuden* udarbejder han aarligt paa Grundlag af sine Besøg ved Amtets Skoler en Beretning om Arbejdet i disse og indsender begge Indberetninger gennem Skoledirektionen til Undervisningsministeriet.

Det *tilsigtes* med denne Ordning paa een Gang at bevare den pædagogiske Vejleders Tilknytning til en Skole og at give ham rundelig Tid til at yde Lærere Vejledning og bistaa Skoledirektionen.

d. Som en Konsekvens af Kredslærernes Erstatning med Amtsskolekonsulenter ophæves Provstidirektionerne og i Stedet indføres *Amtsskoleledirektioner*. Ministeren udnævner Formanden, medens 4 Medlemmer vælges ved Forholdstalsvalg af Kommunalbestyrelserne.

e. *Amtsskoleraadet*, der bestyrer Skolefonden, bevares, bestaaende af Amtsraadet og Repræsentanter for Købstæderne.

f. Det er muligjort for Befolkningen — gennem Forældreraadet og Kommunalbestyrelsen — *paa ny* efter et Aars Forløb at *rejse Afskedigelsessag* mod en Lærer og opnaa ham afskediget, saafremt de nævnte Myndigheder vedtager dette enstemmigt, mod at Læreren da har Krav paa Ventepenge i 5 Aar, hvorefter han kan afskediges med Pension, hvis han ikke har opnaaet anden Ansættelse.

g. Loven kommer ogsaa til at gælde for *de sønderjydske Landsdele* med den Begrænsning, at de nuværende Amtsskolekonsulenter forbliver i Virksomhed indtil Embedsledighed og varetager de dem efter den hidtidige Lovgivning tillagte Hverv i samme Omfang som hidtil.

Om *Udgifterne* ved det her omhandlede, af Folketinget vedtagne Lovforslag oplyste Ordføreren for Folketingsudvalget (Vilhelm Rasmussen), at medens Forslaget fra i Fjor vilde medføre en Merudgift paa ca. 200 000 Kr. for Staten, vil efter dette Forslag Statens forøgede Udgifter blive i alt ca. 140 000 Kr. og Amternes Udgifter ca. 70 000 Kr. *mindre*, altsaa i alt en Merudgift paa ca. 70 000 Kr.

2. Venstres Forslag.

Venstre-Mindretallet i Udvalget stillede de *samme* Ændringsforslag til Lovforslaget som i forrige Samling (se Aar-

bog 1930—31, Side 605—08) — nu udarbejdet i selvstændigt Lovforslags Form. Det forkastedes med 58 Stemmer mod 30.

Ordføreren (*Arnth Jensen*) foretog ved 2. Behandling en Sammenligning mellem Venstres Forslag og Ministerens og Flertalspartiernes nys omtalte Forslag og nævnte først Hovedanstødsstenen i Forhandlingerne: *Forholdet mellem Skole og Kirke*, hvorom Taleren bl. a. gjorde den Bemærkning, at »hvis den højtærede Minister ønsker gennemført et Forslag om Skolens Styrelse og Tilsyn, saa kommer han ikke udenom en virkelig og reel Forbindelse mellem Kirken og Skolen, ordnet paa den ene eller den anden Maade«.

Med Hensyn til *Kommunalbestyrelsens Stilling* var der ingen Uoverensstemmelse mellem Venstre og Flertalspartierne. Derimod fastholdt Ministeren stadig *de to Led*: Skoleudvalg og Forældreraad, medens Venstre kun ønskede *et Led*: Skolekommission. Ej heller var Ordføreren for Venstre tilfreds med, at Forældrenes *Valgret og Valgbarhed til Forældreraadet* var betinget af, at de havde Børn i den paagældende Skole paa Valgets Tidspunkt. Endvidere ønskede han indført i Lovforslaget, at Forældreraadet fører *Tilsyn med Skolen*, medens der i Flertallets Forslag kun stod: »Forældreraadet kan ved Besøg i Skolen gøre sig bekendt med dens Virksomhed. Forældreraadet har ikke Paataaleret overfor den enkelte Lærer, men kan overfor Skoleudvalget fremsætte sine Bemærkninger om en Lærers Forhold.«

Efter Ministerens Forslag afgiver Forældreraadet i Samraad med Lærerne Udkast til *Undervisningsplanen*, der fremsendes til Skoleudvalget, derfra til Kommunalbestyrelsen, som udarbejder Forslaget og sender det til Amtsskoledirektionen. Efter Venstres Forslag udarbejder de stedlige Udvalg*) sammen med Lærerne Undervisningsplanen, der sendes til Kommunalbestyrelsen, som gør sine Bemærkninger til den og videresender den til Skoledirektionen. Hvis Planen *ikke kan antages* af Skoledirektionen, sendes den tilbage til Skolekommissionen, men efter Ministerens Forslag tilbage til Kommunalbestyrelsen. — Taleren hilste med Glæde Ministerens Forslag om *Lærernes Forhandlings- og Forslagsret* (se foran). Forslaget om, at Skoleudvalget meddeler Lærerne *Vidnesbyrd* om deres Tjenesteforhold, fandt han derimod overflødig.

Ordføreren for Venstre kritiserede dernæst, at *Formanden for Amtsskoledirektionen* udnævnes for 6 Aar ad Gangen af

*) I Kommuner med flere Skoledistrikter oprettes for hvert Skoledistrikt et stedligt Udvalg, der bestaar af Skolekommissionens Formand og de to fra Distriktet valgte Skolekommissionsmedlemmer.

Ministeren, idet han ansaa Amtmanden for den rette. Ligeledes fandt han det uheldigt, at *Skoledirektionens 4 andre Medlemmer* vælges af Kommunalbestyrelserne; det burde være af Skolekommissionerne.

Det var efter Talerens Mening klogt at opgive Tanken om Kredslærere, men *Amtsskolekonsulenten*, der var sat i Stedet, med de angivne Beføjelser, ønskede han ombyttet med en Tillidsmand, en raadgivende Medhjælper, som ikke skulde have noget inspektionsmæssigt Præg over sig.

Om *Skolefondene* var der ikke indsat nogen Bestemmelse i Venstres Forslag, ikke fordi man ikke ønskede disse, men da de, skønt paa et tidligere Tidspunkt opgivne fra alle Sider, nu var opretholdt af Flertalspartierne, ønskede Venstre mere Tid til at sætte sig ind i dette Spørgsmaal.

Medens Reglerne for *Indstilling til Lærerembeder* er nogenlunde ens efter Venstres og Ministerens Forslag (*Venstre*: Indstillingen foretages af et Indstillingsudvalg, bestaaende af det stedlige Udvalg [se foran] og 2 af Kommunalbestyrelsens Medlemmer med Skolekommissionens Formand som Formand for Indstillingsudvalget, eller, hvis Ansættelsen gælder Kommunens samlede Skolevæsen, af Skolekommissionen og 2 af Kommunalbestyrelsen udpegede Medlemmer. *Ministeren*: Indstillingen foretages af Forældreraadet eller, hvis Læreren skal ansættes ved Kommunens samlede Skolevæsen, af Skoleudvalget), er der Forskel med Hensyn til *Kaldelsen*, idet *Venstre* ønsker, at den kaldsberettigede Myndighed skal være for Købstadskolerne Amtmanden, Ministeriets Konsulent i Skolesager samt Kommunalbestyrelsens Formand og for alle andre Skoler Skoledirektionen, medens *Ministeren* for Købstadskolers Vedkommende har givet Kommunalbestyrelsen Kaldsmyndighed til alle Lærerembeder, der ikke besættes af Kongen, og for Landsbyskoler henlægger Kaldsmyndigheden til Amtsskoledirektionen, for saa vidt Stillingen ikke besættes af Kongen.

Med Hensyn til *Afskedigelsesreglerne* ligger den væsentligste Uoverensstemmelse mellem Venstre og Ministeren deri, at denne kræver Enstemmighed i Forældreraadet og Kommunalbestyrelsen, naar en Sag rejses paa ny, medens Venstre i sin sidste Instans (Skolekommissionen og Kommunalbestyrelsen) kun kræver tre Fjerdedels Majoritet.

Angaaende *Tilsynet med private Skoler* ønskede Venstre, at denne Skoleform stilles saa frit som muligt, baade hvad Styrelse og Tilsyn angaar, og kunde ikke indrømme Berettigelsen af Begrænsningerne i saa Henseende i Ministerens Forslag. (Om Enkelthedernes Forskellighed henvises til Aarbog 1930—31, Side 595—98, 607—08).

Endelig gælder Venstres Forslag ikke for *Sønderjylland*.

3. De Konservatives Forslag.

Ogsaa det konservative Folkepartis Medlemmer af Udvalget fremsatte i Betænkningen sine Ændringsforslag fra i Fjor (se Aarvog 1930—31, Side 608—09) i selvstændigt Lovforslags Form. Dette forkastedes med 56 Stemmer mod 9, medens 25 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ordføreren (*Vesterager*) omtalte ved 2. Behandling forskellige Principspørgsmaal, hvorom der var Uenighed indenfor Udvalget: Han begyndte med *Forholdet mellem Skole og Kirke*, hvis Forbindelse gennem de mange Aar Ministerens og Flertalspartiernes Forslag ikke tog Hensyn til. Dernæst kritiserede han Ministerens Forslag om, at kun skolesøgende Børns Forældre skulde have Stemmeret til og Valgbarhed til de foreslaaede *Forældreraad*. Fremdeles omtalte han Partiets Forslag om en samlet *Skolekommission* for Kommunen, der skulde have Tilsyn med dennes samlede Skolevæsen.

Taleren beklagede, at Flertallet havde forladt *Provstiinddelingen*, idet han ønskede Skolens Styrelse i størst mulig Udstrækning lagt hos de stedlige Myndigheder og ikke i Ministeriet. Endvidere pegede han paa, at hans Parti i Mod-sætning til de tre demokratiske Partier havde foreslaaet at sætte en *Lærer* — et pædagogisk Element — ind i *Skole-direktionen* ved Siden af Amtmanden, Provsten og to Medlemmer, valgte ved Forholdstalsvalg af de til Provstiet hørende folkevalgte Medlemmer af Skolekommissionerne. — Ligesom Venstres Ordfører erklærede *Vesterager* sig villig til Forhandling om *Skolefonden*.

Retten til at kalde og afskedige Lærere ønskede den konservative Ordfører bibeholdt hos Skoledirektionen; han henvisede her til Afskedigelsesparagraffen i Partiets Ændringsforslag, der var af samme Indhold som i Fjor. For øvrigt havde Partiet altid været imod en »§ 8«, men det var rede til Forhandling om dette Spørgsmaal.

Endelig omtalte Ordføreren *Friskolerne*, som han gerne vilde give al den Frihed, det var muligt at indrømme dem under Hensyntagen til Barnets Tarv.

Povlsen (R. V.) behandlede navnlig Spørgsmaalet om *det gejstlige Tilsyn* med Skolerne, som han ønskede afskaffet. Præsten burde ligestilles med Sognets øvrige Beboere i Henseende til Valgbarhed til Skolens Myndigheder. Han udtalte sin Tilfredshed med de foreslaaede *Forældreraad*, ligesom han ønskede, at Ministeren uafhængigt af Lovforslagets Skæbne vilde gennemføre administrativt Bestemmelsen i Flertallets

Forslag § 11 om, at ved *Aarsprøven* skal hvert enkelt Barn prøves i Skrivning, Regning og skriftlig og mundtlig Dansk; hvorvidt og hvorledes der skal prøves i andre Fag, afgør Skoleudvalget efter Samraad med Forældreraadet ved den paagældende Skole.

Kirkeminister Dahl deltog i Forhandlingerne i den sygemeldte Undervisningsministers Sted.

37. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 137 af 29. April 1913 om Statstilskud til Folkehøjskoler og Landbrugsskoler. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 2839—C. 1397].

Fremsat i *Folketinget* $13/10$ (F. Sp. 324). 1. Beh. $15/10$ (F. Sp. 535). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler (se Side 00). Betænkning (B. Sp. 891) afgiven $3/3$. (Ordfører: Vilhelm Rasmussen). 2. Beh. $19/3$ (F. Sp. 4269). 3. Beh. $21/3$ (F. Sp. 4333). *Oversendt til Landstinget*.

Lovforslaget, der knytter sig til Skoletilsynslovforslaget, var enslydende med det tilsvarende Forslag i forrige Samling, se Aarbo 1930—31, Side 609. Det blev efter Indstilling af Udvalgets Flertal (Socialdemokrater og Radikale) vedtaget af Folketinget i den fremsatte Skikkelse med 64 Stemmer, medens 51 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

Sagen kom ikke til Behandling i Landstinget.

38. Forslag til Lov om Forfatterret og Kunstnerret. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 5217].

Fremsat i *Landstinget* $16/12$ (L. Sp. 552). 1. Beh. $13/1$ (L. Sp. 659). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Blang, Andrea Brochmann, J. V. Christensen [Form.], Marie Christensen, Ellinger, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen, Gregeresen, Johs. Hansen, Johannes Jensen, Jørgen Møller, Rs. Nielsen, Simonsen, Stumph og Wiinblad).

Den gældende Lov om Forfatterret og Kunstnerret af 1. April 1912 vedtoges, efter at den internationale Konvention angaaende en Union til Beskyttelse af litterære og kunstneriske Værker, Bernerkonventionen af 1886, paa en Konfe-

rence i Berlin i 1908 var blevet underkastet Revision, idet det derefter var nødvendigt for Danmark at foretage Ændringer i den da gældende Lov af 29. Marts 1904. — I 1928 afholdtes i Rom en Konference til Revision af Bernerkonventionen, og den ændrede Bernerkonvention af 2. Juni 1928 blev underskrevet af den danske Delegation paa Regeringens Vegne.

De nu foreslaaede Ændringer i den gældende Lov er dels Ændringer, nødvendiggjorte ved sidstnævnte Revision, dels yderligere Ændringer, der efter Vedtagelsen af Loven af 1912 har vist sig paakrævede eller dog ønskelige. I Konventionen af 1928 var der sat en normal Frist til 1. Juli 1931 for Ratifikation, men da det ikke var lykkedes at tilendebringe Overvejelserne og fremsætte Lovforslaget inden Udløbet af denne Frist, vil Danmark i Forhold til de øvrige Unionslande, indtil Ratifikationen sker, blive staaende ved Reglerne i den ældre Konvention af 1908.

Lovforslaget, der svarer til et Udkast, udarbejdet af et af Ministeriet nedsat juridisk sagkyndigt Udvalg, som under sit Arbejde stadig har holdt sig i Kontakt med et tidligere af Ministeriet nedsat raadgivende Udvalg af Forfattere, Kunstnere, Forlæggere m. fl., indeholder følgende væsentligere Ændringer i den gældende Lov, som det skulde erstatte.

§ 1, der omfatter de forskellige Former for Forfatterens udelukkende Ret til at offentliggøre sit Skrift eller mundtlige Foredrag, svarer i det hele til den gældende Lov, idet dog Litra e (Forfatterens Ret til Oplæsning, Fremsigelse m. v.) har faaet en ny Affattelse som Følge af, at de hidtil i Litra e fastsatte Indskrænkninger i Beskyttelsen mod Forfatterværkers Oplæsning m. m. er flyttet til § 14, Litra g.

I Lovens § 2, Litra c, der omhandler Forfatterens udelukkende Ret til paa de i § 1 nævnte Maader at offentliggøre forskellige Tegninger og Afbildninger, der efter deres Hovedøjemed ikke er at anse som Kunstværker, tilføjes nu yderligere »samt Reklamer med Hensyn til Tekst, Billedstof og Komposition«.

Medens Indføjelsen af Reklamernes »Tekst« og »Billedstof« ikke tilsigter en videregaaende Beskyttelse end tidligere hjemlet, giver Tilføjelsen »Komposition« en tiltrængt Beskyttelse navnlig af en Reklames hele Opstilling.

Lovens § 8, Stk. 2 og 3, der undtager fra Forfatterretten en Række offentlige Forhandlinger og Udtalelser ved Møder, faar nu følgende Affattelse:

Det samme (3: at de ikke er Genstand for Forfatterret) gælder om skriftlige og mundtlige Forhandlinger i konstitutionelle, kommunale, kirkelige eller andre offentlige Repræsentationer og i Retterne, *dog at alene Forfatteren har Ret til at udgive Samlinger af Værker af denne Art.*

Taler og Udtalelser ved offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Møder samt Prædikener ved offentlige Guds-tjenester kan frit refereres i Pressen.

Ændringerne er nødvendiggjort ved Bernerkonventionen af 1928 og betyder en Udvidelse af Forfatterbeskyttelsen af Udtalelser ved »offentlige politiske, folkeoplysende og lignende Møder«, idet tidligere enhver kunde udgive Udtalelser herfra, der nu kun kan refereres — men ikke stenografisk — af Pressen. Paa den anden Side omfattes ogsaa »Taler« af Bestemmelsen. — Beskyttelsen af »Samlinger af Værker« af ovennævnte Art er ligeledes ny.

I Lovens § 9 foreslaas lovfæstet nogle Bestemmelser, som — efter hvad der oplyses i Bemærkningerne — anses for det væsentligste Resultat af Konferencen i 1928, idet nu Forfatterrettens Karakter af en *personlig Ret* (*udover en økonomisk*) fastslaas, hvad der i øvrigt er i Overensstemmelse med dansk Praksis. Det bestemmes saaledes, at *uafhængigt af Forfatterens økonomiske Rettigheder* og selv efter Afhændelse af disse *bevarer han Retten til at hævde sit Forfatternavn i Forbindelse med Værket* saavel som Retten til at *modscette sig enhver Forvanskning eller Beskæring eller anden Ændring*, der maa anses for at være en væsentlig Forringelse af hans Værk. — Efter Forfatterens Død *overgaar fornævnte Ret til Undervisningsministeriet* og bortfalder ikke ved Forfatterrettens Ophør.

Endvidere indsættes nogle Bestemmelser, sigtende til at hindre, at Forlæggere benytter sig af en eventuel Magtstilling overfor Forfattere (eller Komponister) til at undertrykke Fremkomsten af deres Værker. Hvis ikke andet er vedtaget, er ifølge disse nye Bestemmelser *Forlæggeren pligtig at udgive Værket inden 1 Aar* efter at have modtaget fuldstændigt Manuskript. — Er der efter Afleveringen af det fuldstændige Manuskript *hengaaet 4 Aar*, uden at Værket er udgivet, skal Forfatteren (hans Arvinger eller Udgiverne), uanset hvad der derom maatte være fastsat i Forlagskontrakten, *være*

berettiget til at kræve, at Udgivelsen skal finde Sted inden 1 Aars Forløb, regnet fra Kravets Fremsættelse. — Har Udgivelsen da ikke fundet Sted ved denne Fristes Udløb, bortfalder Forlagsretten for det paagældende Værks Vedkommende, uden at der i denne Anledning bliver Spørgsmaal om Fortabelse af allerede udbetalt eller forfaldent Forfatterhonorar. — Tilsvarende Regler gælder med Hensyn til nye Oplag af tidligere udgivne Værker, som Forlæggeren har Ret til paa ny at udgive, idet her det Tidspunkt, da det paagældende Værk er udgaaet af Boghandelen, træder i Stedet for Afleveringen af fuldstændigt Manuskript. Dog er Undervisningsministeren i dette Tilfælde bemyndiget til undtagelsesvis, saafremt der af vedkommende Forlag kan anføres fyldestgørende Grunde for Ønsket om en Udsættelse med Genudgivelsen af et Værk, at forlænge Fristen.

Særligt fastslaas, at hvis ikke andet er vedtaget, indbefatter Forfatterens Overdragelse af Retten til Offentliggørelse af et Værk ikke Ejendomsretten til Manuskriptet.

De i § 14, Litra a og b, nævnte Undtagelser fra Krænkelse af Forfatterretten (Optagelse i et større selvstændigt Værk eller Skolebog af enkelte mindre Digte eller uddragne Stykker) udvides til ogsaa at gælde Musikværker, saaledes at f. Eks. i en Skolesangbog ogsaa Melodier til heri optagne Sange vil kunne medtages.

Som et nyt Litra (g) indsættes derhos i Paragraffen en Bestemmelse, der træder i Stedet for den tidligere Undtagelsesregel i § 1, Litra e, idet denne i ændret Form flyttes til § 14. Det fastslaas her, at som Krænkelse af Forfatterretten anses heller ikke: Oplæsning, Fremsigelse eller anden lignende ved Sprogets Hjælp foretagen Gengivelse af tidligere udgivne Værker, naar den ikke har Karakter af dramatisk Forestilling, og den ikke tjener Erhvervsøjemed for Udøveren eller andre.

Kun tidligere udgivne Værker omfattes af Bestemmelsen, ligesom det som noget nyt er indsat, at Oplæsningen m. v. ikke maa finde Sted i Erhvervsøjemed. Til Gengæld kan Forfatteren ikke — som efter den gældende Lov — ved et paa selve Værket anbragt Forbud sikre sig Beskyttelse mod dets Oplæsning.

§ 14, Litra g og h, i den gældende Lov, der omhandler den frie Fremførelse af forskellige musikalske Kompositioner,

er sammenarbejdet til een Bestemmelse, der fastsætter, at som Krænkelser af Forfatterretten anses ikke:

Udførelse, der ikke har Karakteren af dramatisk Forestilling, af tidligere udgivne musikalske Kompositioner, herunder Danse og Sange,

1. naar Udførelsen sker som Led i en Undervisning,
2. naar Udførelsen sker ved Folkemoder, Folkedager, Sang- eller Musikstævner og endvidere ved Lejligheder, hvor Tilhørerne har Adgang uden Betaling, alt under Forudsætning af, at Udførelsen ikke foranstalles i Erhvervsøjemed,
3. naar Indtægten udelukkende er bestemt til godgørende Øjemed, og de medvirkende ikke oppebærer noget Vederlag for deres Virksomhed.

Denne nye Affattelse betyder en Ophævelse af visse Begrænsninger i Komponistens Raadighed, idet efter den hidtidige § 14 g enhver Udførelse, som ikke har Karakter af dramatisk Forestilling, frit er tilladt af: 1) tidligere udgivne Danse, 2) enkelte mindre Stykker uddragne af tidligere udgivne større musikalske Kompositioner, 3) tidligere udgivne Sange, for saa vidt der er hengaaet mindst 2 Aar fra Udløbet af det Aar, i hvilket Sangene første Gang er udgivne.

I øvrigt anses — efter hvad der oplyses i Bemærkningerne — den nuværende Bestemmelse i Litra g for stridende mod Bernerkonventionen.

§ 15 undtager fra Krænkelser af Forfatterretten Aftryk i Aviser eller Tidsskrifter fra andre Aviser eller Tidsskrifter af *aktuelle Artikler vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse Spørgsmaal*, af Dagsnyheder eller af blandede Meddelelser, som alene har Karakter af Pressemeddelelser. (Efter Loven af 1912 »enkelte Artikler eller Meddelelser i andre Aviser eller Tidsskrifter«).

Den nye Formulering betyder for de egentlige Artiklers Vedkommende en Indskrænkning i Laanestoffet og svarer ganske til den ændrede Konvention. I øvrigt kræves som tidligere tydelig Kildeangivelse, ligesom Forbehold mod Eftertryk kan tages. — Den hidtidige Regel om, at Feuilletonromaner, herunder Noveller, er undtagne fra Laanretten, er foreslaaet ophævet som overflødig og uheldig.

Efter Opfordring af forskellige Presseorganisationer indsattes derhos en *Beskyttelsesregel mod enhver offentlig Gengivelse af aktuelle Pressetelegrammer og Presseillustrationer i de første 24 Timer efter deres Offentliggørelse.*

Bødebestemmelserne i §§ 17, 18 og 20 er bragt i Overensstemmelse med den nye borgerlige Straffelov, idet de affattes saaledes, at der ikke sættes noget Bødemaksimum.

Den særlige Erstatningsregel i § 19, hvorefter Erstatningen, naar kun simpel Uagtsomhed foreligger, fastsættes lig den Berigelse, Skadevolderen maatte have opnaaet, bortfalder, og der henvises nu i saa Henseende til den almindelige Erstatningsregel i § 17.

Til § 25 føjes som nyt Stykke (efter særlig Henstilling fra Kunstnerkredse):

»Paa Gengivelsen af et Kunstværk maa *Kunstnerens Signatur* ikke anbringes paa en saadan Maade, at der deraf kan opstaa *Forveksling mellem Original og Kopie.*

Denne Tilføjelse er foranlediget af, at der ved Hjælp af Nutidens teknisk fuldkomne Reproduktionsmetoder med Hensyn til visse Arter af Gengivelser, navnlig grafiske, kan drives Misbrug, som kun i Undtagelsestilfælde kan rammes gennem den almindelige Lovgivning.

I § 27, 3. Stk., udtales det udtrykkeligt, at ikke blot Gengivelse af et Kunstværk ved andre Midler eller paa anden Maade, men ogsaa Gengivelse *i andet Øjemed* end ved Overdragelsen forudsat, ikke er tilladt.

Dernæst tilføjes der Paragraffen nye Bestemmelser om *Kunstnerens særlige personlige Ret til Værket*, Bestemmelser, der nøje svarer til den Forfatterne i § 9 givne Beskyttelse.

Ifølge § 31 tillades ogsaa *Afbildninger af enkelte Kunstværker i Kataloger.*

Ved 1. Behandling blev Lovforslaget anbefalet af Ordførerne for Socialdemokratiet og Det radikale Venstre (Wiinblad og Gunnar Fog-Petersen). Ogsaa Ordføreren for Venstre (J. V. Christensen) anbefalede Lovforslaget, men ankede dog bl. a. over, at de Presseorganisationer, der repræsenterer Provinspressen, ikke var blevet hørt ved Lovforslagets Udarbejdelse, ligesom han nærede Betænkeligheder ved de Indskrænkninger, der i Forslaget gøres i Bladenes Ret til at op-

tage Artikler fra andre Blade eller Tidsskrifter; navnlig vilde den foreslaaede Beskyttelse i 24 Timer af Pressetelegrammer formentlig i urimelig Grad begunstige Hovedstadspressen paa Provinspressens Bekostning. — Paa de Konservatives Vegne talte Ellinger, som kunde tiltræde, at »der gives aandelig Ejendom saa vidtgaaende en Beskyttelse som muligt«, men dog kritiserede forskellige Enkeltheder i Lovforslaget.

Alle Talere berørte *Spørgsmaalet om Forfatteres Adgang til at modsætte sig offentligt Udlaan eller Udleje af Eksemplarer af deres Værker*, saaledes at de kan gøre Udlaanet eller Udlejen afhængig af Erlæggelsen af en Afgift. Den retlige Stilling har — oplyser Forfatterretsudvalget — under den nuværende Forfatterlovs Tavshed om Spørgsmaalet ikke været klarlagt, før det ved en Højesteretsdom af 13. Marts 1930 (U. f. R. 1930 pag. 416) blev fastslaaet, at en Forfatter ved Anbringelsen af et Forbud mod Udlaan eller Udleje paa de solgte Eksemplarer af Værket kan opnaa, at Bibliotekerne — bortset fra de Pligt-Eksemplarer, der afgives til Statsbibliotekerne — maa respektere et saadant Forbud eller de Betingelser, der stilles, for at Udlaanet eller Udlejen kan finde Sted, f. Eks. i Retning af Erlæggelsen af en særlig Afgift. Denne Afgørelse er, i Mangel af positive Lovbestemmelser i Forfatterloven eller i andre Love, grundet paa almindelige ejendomsretlige Grundsætninger, som er bragt i Anvendelse paa Bogen som en legemlig Genstand, medens den ikke hviler paa særlige forfatterretlige Betragtninger. Den ved Dommen hjemlede Ret til Anbringelse af et Udlaansforbud paa Værkerne er siden bragt til Anvendelse i enkelte Tilfælde baade med Hensyn til litterære Værker og Musikværker.

Efter Afsigelsen af denne Dom anmodede Ministeren Forfatterretsudvalget om at foretage en nærmere Undersøgelse af, hvorvidt det ved en nøje Afvejelse af paa den ene Side Forfatterens økonomiske Interesse i Opnaaelsen af et rimeligt Vederlag for hans Produktion og paa den anden Side det store læsende Publikums Interesse i paa den letteste Maade at opnaa Adgang til den offentliggjorte Litteratur maatte anses for nødvendigt at indføre særlige Retsregler paa dette Omraade. Udvalget førte en Række Forhandlinger med Repræsentanter for Forfatterne, Bibliotekerne og Forlæggerne, men da det sluttelig viste sig, at der ikke fra nogen af de interesserede Parters Side næredes Ønske om, at Sagen paa nærværende Tidspunkt reguleres af Lovgivningsmagten, fraaadede Udvalget at optage særlige Bestemmelser i Forfatterloven om dette Forhold. — Det samme Standpunkt indtog saavel Ministeren som Partiordførerne.

39. Forslag til Lov om Udvidelse af Rigshospitalet og om Anvendelse af Københavns Militærhospital og det tidligere Marinehospital. (Undervisningsminister *Borgbjerg*). [A. Sp. 2779].

Fremsat i *Folketinget* ^{13/10} (F. Sp. 324). 1. Beh. ^{16/10} (F. Sp. 588). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bjerring, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Chr. Hansen, Weygaard, N. P. Nielsen, O. Andersen [Form.], A. C. Mortensen, Elna Munch [Sokr.], Nørskov, Vanggaard, I. A. Hansen, Hedelund, Raunkjær, Pitzner og Bindslev).

Et Lovforslag med samme Titel blev forelagt i sidste Rigsdagsssamling (se Aarvog for 1930—31 S. 265). Det indeholdt da foruden de nedenfor omtalte Ændringer i Hospitalsforholdene Bestemmelser om Opførelse af en psykiatrisk Afdeling ved Rigshospitalet til et Beløb af 1 250 000 Kr., og paa Grund af den korte Tid, der var til Behandling af Lovforslaget, vedtog begge Ting at udskille Bestemmelserne herom i en særlig Lov, Lov om Udvidelse af Rigshospitalet, der blev stadfæstet 28. April 1931.

Nærværende Lovforslag indeholder nu den resterende Del af det oprindelige Forslag, der er udformet paa Grundlag af en Betænkning fra Sundhedsstyrelsen. Planen gaar i Korthed ud paa, at Marinehospitalet paa Christianshavn paa ny sættes i Drift under fælles Administration med det militære Epidemihospital, at Militærhospitalets kirurgiske Afdeling m. v. og dets Afdeling for Hud- og Kønssygdomme overflyttes til Marinehospitalet, at den derved ledigblevne Hospitalsplads i Militærhospitalet — den østre Patientbygning og ca. Halvdelen af vestre Patientbygningens 3die Etage samt en forholdsmæssig Del af Administrationsbygningen — overlades til Rigshospitalet til Brug dels for dets Afdeling for Øre-, Næse- og Hals sygdomme med Poliklinik, dels til Udvidelse af dets Afdeling for Nervesygdomme, samt at Rigshospitalets medicinske og kirurgiske Poliklinikker udvides med de af Øre-, Næse- og Halsafdelingen hidtil benyttede Lokaliteter.

Lovforslaget henvistes uden Omtale til Udvalg.

40. Forslag til Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver. (Forsvarsminister *L. Rasmussen*). [A. Sp. 2433].

Fremsat i *Landstinget* $25/9$ (L. Sp. 12). 1. Beh. $6/10$ (L. Sp. 65). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Henriette Crone, Ellinger, I. A. Hansen, Hauch, Jepsen Christensen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Laurits Knudsen, Laursen, Stegger Nielsen, Stensballe [Form.], Stumph, C. F. Sørensen og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 1543) afgiven $11/3$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $16/3$ (L. Sp. 1290). *Overgang til 3. Behandling forkastet.*

Lovforslaget er *det samme* som det, der den 11. Marts 1931 vedtoges ved 3. Behandling i Folketinget og derefter oversendtes til Landstinget, hvor det kun opnaaede 1. Behandling, efter hvilken det henvistes til et Udvalg paa 15 Medlemmer. (Se Aarbog 1930—31, Side 618).

Da det nævnte Udvalgs Overvejelser ved Rigsdagssamlingens Slutning endnu ikke var tilendebragt, *fremsattes Forslaget paa ny* i Landstinget, hvor det efter en kortvarig 1. Behandling henvistes — paa Forslag af Hauch (V.) — til et 15 Mands Udvalg. Forhandlingerne i dette Udvalg og navnlig et nedsat Underudvalg, der bestod af *Ellinger* (K. F.), *Hauch* (V.), *Stensballe* (V.), *C. F. Sørensen* (S.) og *Veistrup* (R. V.), kom imidlertid til at dreje sig om Tilvejebringelsen af en fremtidig Forsvarsordning paa et andet Grundlag (se herom nærmere Side 440 ff.), og ved 2. Behandling i Landstinget blev nærværende Lovforslags *Overgang til 3. Behandling forkastet* med 39 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 33 (Socialdemokrater og Radikale).

41. Forslag til Lov om ekstraordinær Nedsættelse af Militærudgifterne. (Forsvarsminister *L. Rasmussen*). [A. Sp. 2063].

Fremsat i *Folketinget* $25/9$ (F. Sp. 45). 1. Beh. $30/9$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Larsen

[Form.], Chr. Hansen, Gerhard Nielsen [Skr.], Vilhelm Rasmussen, Holger Larsen, E. Friis, Alsing Andersen, Povlsen [fra ¹³/₁₀: Jesper Simonsen], I. A. Hansen, Krag, Vanggaard, Nørskov, Elgaard, Parkov og Ole Bjørn Kraft).

For at fremskaffe Midler til at udføre de Foranstaltninger, der af Regeringen ønskedes iværksat til Imødegaaelse af *Landbrugskrisen*, jfr. Lov om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen (se Side 120), ansaa Regeringen det for nødvendigt at søge tilvejebragt *en ekstraordinær Besparelse af 10 Mill. Kr. paa de militære Budgetter for Finansaaret 1932—33*.

Den ekstraordinære Nedsættelse med *1 Mill. Kr.*, som var foreslaet paa *Marineministeriets* Budget paa Finanslovforslaget for 1932—33, nødvendiggjorde ikke Hjemmel ved særlig Lov.

Besparelsen paa *Krigsministeriets* Budget søgtes tilvejebragt ved:

- 1) at uddanne færre Rekrutter og Befalingsmandselever end fastsat i Hærloven.

Formindskelsen af Rekrutstyrken paaregnedes i efternævnte Vaaben at omfatte:

Fodfolket	2 630	Mand
Livgarden	40	—
Rytteriet	150	—
Feltartilleriet	592	—
Ingeniørtropperne	210	—
Kystartilleriet	75	—

- 2) at lade Uddannelsen til Landstormen bortfalde,
- 3) at lade de ordinære Genindkaldelser til fortsat Øvelse og de i Hærloven foreskrevne Lejr- eller Kantonnements-øvelser bortfalde,
- 4) at fritage Aargang 1925 og 1926 for een af de dem paa-hvilende Genindkaldelser,
- 5) at lade den pligtige Tjeneste i indtil 30 Dage for Reservens faste Officerer og Underofficerer bortfalde i 1932 for de flestes Vedkommende,
- 6) at udskyde Anvendelsen af de 3 Mill. Kr., der af den ekstraordinære Bevilling skulde anvendes i 1932 til Krigsmateriel m. v.,
- 7) at foretage Nedsættelser paa forskellige Konti udover de Nedsættelser, der fremkom som Følge af foranstaaende Besparelser.

Paa Krigsministeriets Budget vilde dette medføre en Besparelse paa ca. 8 760 000 Kr., medens de paa *Indenrigsministeriets* Konto indvundne Besparelser skønmæssigt vilde kunne ansættes til ca. 240 000 Kr., i alt ca. 9 Mill. Kr.

Flere af de ovenfor nævnte Besparelser kunde kun gennemføres ved Lovændring, og *nærværende Lovforslag* tilsigtede derfor at *tilvejebringe* saadan særlig *Lovhjemmel* paa de Omraader, hvor dette var fornødent.

Lovforslaget var til *1. Behandling* sammen med de øvrige 23 Kriseforslag af dels Regeringen, dels Oppositionspartierne (Venstre og Konservative), hvilke under Hensyn til den nylig vedtagne Lov om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler (Kronens Løsning fra Guldet) henvistes til Udvalget uden nogen Realitetsforhandling ved 1. Behandling.

Lovforslaget *naaede ikke videre* end til Udvalget. Om *de vedtagne Besparelser* paa de militære Budgetter henvises til Afsnittet om Forsvarslovene, Side 442—443. Se endvidere om Militærbudgetterne for 1932—33 under *Finansloven*.

Nr. 42—56. Venstres Kriseforslag

af 26. og 28. Septbr. 1931.

Indledning.

Den 26. Septbr. forelagde Madsen-Mygdal paa Venstres Vegne i Folketinget de nedenfor under Nr. 42—56 nævnte Lovforslag. Han bebudede samtidig, at der af Venstre i Landstinget vilde blive indbragt en Række supplerende Forslag (se Nr. 66—71), og disse blev forelagt den 28. Septbr. I det følgende er kortelig gjort Rede for nogle *almindelige Synspunkter* i Madsen-Mygdals Forelæggelsestale.

Taleren vendte sig straks mod Regeringens Kriseforslag, som han betegnede som ganske utilstrækkelige overfor de tilstedeværende økonomiske Vanskeligheder, og i hvis hele Tendens han saa en stor Fare for den fremtidige økonomiske Udvikling. »Vi nærer ikke mindste Tillid til, at det nytter at tage sin Tilflugt til en almindelig Uddeling af Statsunderstøttelser efter det enkle, men overordentlig farlige og uretfærdige System, at jo mere Gæld en Mand har stiftet, desto større Understøttelse faar han af Staten. Det er vor bestemte

Opfattelse, at en stadig Udvidelse af den offentlige Understøttelsespolitik saa langt fra at modvirke Krisen tværtimod vil bidrage til en Forlængelse af dens Varighed og forøge de Ødelæggelser, den anretter, men at derimod Lovgivningsmagtens første Opgave bestaar i gennem virkelig betydende Besparelser paa de nuværende alt for store offentlige Udgiftsbudgetter at opnaa en væsentlig Nedsættelse af de Skattebyrder, som Befolkningen under de fuldstændig ændrede økonomiske Forhold er ude af Stand til at bære.« Ud fra denne *Hovedbetragtning* havde Venstre anset det for sin Pligt at fremsætte Forslag for Rigsdagen for at angive de *Retningslinier*, hvorefter den økonomiske Krisesituation efter Partiets Opfattelse burde imødegaas, og skønt Forslagene var udarbejdet inden den indtraadte Forstyrrelse i den internationale Pengeomsætning, havde Partiet dog ønsket at fremsætte dem ogsaa i den foreliggende Situation, da man ansaa Forslagene for »fuldt velbegrundede saavel i Henseende til at imødekomme Øjeblikkets Krav som i Henseende til at tilrettelægge en sund økonomisk Udvikling for Fremtiden«.

Lovforslagene faldt i to Grupper: Forslag, der tog Sigte paa en *ekstraordinær Hjælp i Øjeblikket*, og Forslag angaaende *varige Besparelser* i Forbindelse med en *Nedsættelse af Skattebyrden*. Til den *første Gruppe* hørte Lovforslagene om Halvering af de amtskommunale Skatter paa fast Ejendom for Skatteaaret 1931—32 og om en Ændring i Akkordloven, hvorved der blev aabnet Adgang til at yde Laan til solvente Landmænd til Betaling af forfaldne Renter og Afdrag, samt om en Række andre Ændringer i nævnte Lov; endvidere et Lovforslag paa Linie hermed om Udlaan til Ejere af Fiskefartøjer og til særlig vanskeligt stillede Fiskere, et Forslag om en Ændring i Tvangsakkordloven og et om Lovhjemmel til at give Henstand med Afdrag for visse Statsudlaan, medens Venstre ikke ønskede at medvirke til et almindeligt lovmæssigt Moratorium for Renter og Afdrag af stiftet Gæld. — *Dækning* for den amtskommunale Skatnedsættelse til et anslaaet Beløb af 15—16 Mill. Kr., der skulde bæres af Statskassen, mentes at være til Stede i Overskuddet fra det foregaaende Finansaar, og de foreslaaede Laan til Landmænd, der skønsvist ansloges til ca. 20 Mill. Kr., tænktes tilvejebragt ved en almindelig Udvidelse af den Erhvervenes Laanefond

tillagte Laanebeføjelse. En eventuel Indtægtsforøgelse for Statskassen, indtil fornøden Tilpasning i den offentlige Økonomi var gennemført, paaregnedes at kunne tilvejebringes ved forøget Luksusbeskatning.

De nævnte ekstraordinære Foranstaltninger vilde imidlertid efter Venstres Mening være ganske utilstrækkelige, hvis de ikke blev ledsaget af »en virkelig alvorlig Bestræbelse for i den offentlige Økonomi at gennemføre saadanne Besparelser, at Skattebyrderne *varigt* nedsættes, det vil sige, at vi tilpasser vore Udgifter efter de Indtægter, vi er i Stand til at opnaa« »Saa alvorlig er Tilstanden og saa stort er Misforholdet mellem den nuværende Beskatning og Erhvervslevets Skatteevne, at det i den foreliggende Situation er nødvendigt at tage Udgangspunktet i selve Beskatningen, det vil sige at tilpasse Skatterne efter, hvad Erhvervslevet kan bære, for derefter at indrette de offentlige Udgiftsbudgetter i Overensstemmelse dermed.«

Madsen-Mygdal gik derefter over til en Omtale af den *anden Gruppe* af Venstres Forslag og gjorde her først Rede for Forslaget om en *Begrænsning af den kommunale Ejendomsbeskatning* paa Landet. Den paatænkte Nedsættelse vilde imidlertid ikke kunne gennemføres uden i Forbindelse med en væsentlig Nedsættelse af de kommunale Udgiftsbudgetter, og da den langt overvejende Del af Kommunernes Udgifter er fastlagt ved Lov, ansaa Venstre det efter Omstændighederne for rimeligt at skabe Grundlag herfor dels ved *Indtægtsoverførelse* fra Staten til Kommunerne gennem en Ændring i Loven om Afgift paa Motorkøretøjer, dels ved *Statens Overtagelse af forskellige lovbundne kommunale Udgifter*: $\frac{2}{3}$ af Udgifterne til Forsorg for abnorme, vanføre m. fl., Halvdelen af de kommunale Sygehusudgifter og Forhøjelse af Statens Andel i Aldersrenteudgifterne fra $\frac{7}{12}$ til $\frac{2}{3}$. Hertil skulde saa komme en Begrænsning af Kommunernes Hjælpekasseudgifter.

»Men selvfølgelig«, tilføjede Madsen-Mygdal, »lader Vanskelighederne sig ikke overvinde ved at flytte Indtægter og Udgifter fra den ene offentlige Kasse over til den anden . . . , og til syvende og sidst bliver det da denne Rigsdagsamlings Hovedopgave at tilvejebringe saadanne *Besparelser* i de offentlige Udgifter, at der derigennem opnaas Dækning ikke blot

for de kommunale Udgifter, som det maa anses for en bydende Nødvendighed at overføre til Staten, men ogsaa for den Nedgang i Statens egne Indtægter, som kan forventes at blive Følgen af den nuværende Krisetilstand. — En Tilpasning af vort Lands offentlige Udgifter i Forhold til Nationens Indtægtsmuligheder forudsætter imidlertid en almindelig Gennemgang af samtlige Udgiftsposter, og vi indrømmer, at lige saa lidt som en saadan Tilpasning lader sig gennemføre, før Regeringen og Folketingets Flertal aabent erkender Nødvendigheden deraf, lige saa lidt er det muligt uden Regeringens Medvirken at udarbejde Forslag paa samtlige de Omraader, som denne Tilpasning bør omfatte. De stillede Forslag var derfor ikke Udtryk for en samlet og udtømmende Plan.

Taleren pegede først paa Besparøiser paa Finanslovens frie Bevillinger og paa en Ændring af Tjenestemandsløven og andre Lønningslove, hvorved Lønningerne — ogsaa Ministerløninger og Rigsdagsmænds Vederlag — blev mere bevægelige og nøjere sammenknyttet med Befolkningens skiftende Levevilkkaar. — Hvad Sociallovgivningen angaar, vilde Venstre under Hensyn til, at Prisdaldet endnu kun ufuldkomment havde formaaet at slaa igennem, ikke foreslaa Ændringer vedrørende en Række af de mest betydende sociale Love — om Aldersrente, Sygekasser og Invalideforsørgelse —, medens man ansaa det for i høj Grad paakrævet ikke blot af finansielle Grunde, men ogsaa af Hensyn til en naturlig Tilpasning af det almindelige Lønniveau, at der blev foretaget visse Ændringer i den bestaaende Form for Arbejdsløshedsunderstøttelse gennem Arbejdsløsheds-kasser og Hjælpekasser. — Ogsaa paa de militære Udgiftsbudgetter ansaa Venstre væsentlige Besparelser for nødvendige, idet man dog nærrede den Opfattelse, at saadanne kun lod sig tilvejebringe paa forsvarelig Maade gennem en Nyordning af Hær og Flaade. — Endelig foreslog man nedsat en Statsbanekommission med den Opgave at finde Vej frem til en Forenkling og Billiggørelse af Statsbanernes Organisation og Drift.

Foruden disse Besparelsesforanstaltninger ønskede Venstre — ved Ændringer i Toldloven — at fjerne negativ Beskyttelse for Landbrugets og Fiskeriets Produktion og — ved Ændringer i Formueskatteloven — »at sænke de Procentsatser for Indkomster, der er bestemmende for Formueskattens Paa-

ligning, og at føre Lettelsen i Beskatningen helt ned til de mindste Indkomstprocenter.«

42. Forslag til Lov om Nedsættelse af Skatter til Amtskommunerne i Finansaaret 1931—32. (Af *Krag, Clausager, I. A. Hansen, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*). [A. Sp. 2667].

Forelagt i *Folketinget* $26/9$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $30/9$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Lempelse af Skatter og Renter for Ejere af Landbrugsejendomme (vedtaget som Forslag til Lov om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugs-krisen) (se Side 120). Lovforslaget *taget tilbage* $20/1$ (F. Sp. 2722).

Lovforslaget havde følgende Ordlyd:

Anden Halvdel af den af Amterne direkte paa fast Ejendom lignede Beskatning for Skatteaaret 1931—32 bortfalder. I Sønderjylland og i de Amter, hvor der i Henhold til henholdsvis § 27 i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 og § 50 i Landkommunal-loven af 6. Juli 1867 er lignet Skat paa Sognekommunerne, bortfalder Halvdelen af denne Beskatning, og Lettelsen fordeles indenfor Kommunen paa Skatteyderne i det Forhold, som den i hver enkelt Kommune anvendte Fordelingsregel angiver.

Det Beløb, hvormed Skatten i Kommunerne saaledes nedsættes, *tilskydes* Kommunerne af *Statskassen*. Det hertil nødvendige Beløb tilvejebringes — om fornødent — helt eller delvis ved særlig Lov.

Ved Forelæggelsen af Lovforslaget udtalte Madsen-Mygdal, at den Skatteudskrivning, der nu finder Sted overfor faste Ejendomme paa Landet, efter Forslagsstillernes Formening savner enhver saglig Begrundelse. Han sagde fremdeles: »De amts- og sognekommunale Ejendomsskatter er som bekendt mere end tredoblet i de sidste 16 Aar, og de udgør i indeværende Finansaar over 40 Mill. Kr. mere end i 1913—14 og mere, end de vilde have udgjort, hvis der paa Landet var sat den samme Begrænsning for Ejendomsbeskatning, som Tilfældet er i Byerne. Under Hensyn til, at der i indeværende Finansaar, fra 1. April til 31. Marts, efter alle foreliggende

Oplysninger at dømme som Gennemsnit for samtlige Landejendomme neppe vil komme til at foreligge en positiv Erhvervsindtægt, maa det da kunne betegnes som et beskedent Krav, at den uretfærdige Forøgelse af Landbrugets Beskatning, der har fundet Sted i Krigsaarene og i Efterkrigsperioden, i nogen Grad bliver lettet allerede i dette Finansaar.« Den i Forslaget omhandlede Skattenedsættelse ansloges af Taleren til 15—16 Mill. Kr.

1. Behandling af Lovforslaget i Folketinget foretoges sammen med 1. Behandling af samtlige forelagte Kriseforslag, og der fremsattes ikke særlige Udtalelser om dette Forslag, der henvistes til Udvalg. — Ved 2. Behandling af »Kriselovene« stillede Venstres Udvalgsmedlemmer Lovforslaget som Underændringsforslag til det af Regeringspartierne og de Konservative stillede Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslaget. Underændringsforslaget forkastedes med 95 St. mod 45 (se nærmere under Loven om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Landbrugskrisen ovfr. Afsnit A., Nr. 14).

Forslagsstillernes *Tilbagetagelse* af Lovforslaget skete ved en Skrivelse af 19. Januar 1932 til Folketingets Formand, underskrevet af Krag paa Forslagsstillernes Vegne, og motiveredes ved, at der i de Udvalg, hvortil dette og et andet Lovforslag var henvist, »ikke er taget Initiativ til en saglig Forhandling«, og ved, at »der af Bestyrelserne for Partierne Venstre og det konservative Folkeparti i Landstinget i dette Ting er fremsat:

Forslag til Lov om Ændringer i Lovgivningen om Beskatning til Sogne- og Amtskommuner af faste Ejendomme og

Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme«.

43. Forslag til Lov om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaelse af Akkord og om Udlaan til særlig vanskeligt stillede Landbrugere. (Af *Madsen-Mygdal, Clausager, I. A. Hansen, Krag, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*). [A. Sp. 2667].

Forelagt i *Folketinget* $2\frac{2}{9}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $3\frac{1}{9}$ (F. Sp. 98). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om midlertidig Lempelse af Skatter og Renter for Ejere af Landbrugsejendomme (se Side 120).

De foreslaaede Ændringer i Akkordloven af 28. April 1931 tilsigtede at gøre denne Lov mere anvendelig, idet den efter Venstres Mening indeholdt visse Bestemmelser, der gjorde den »alt for stiv og uhaandterlig overfor de stærkt varierende enkelte Tilfælde, som Forholdene frembyder«.

I Lovens § 5, om Betingelserne for Ydelse af Laan til en Akkordordning, foresloges Kravet i Punkt 3 om, at de i Akkorden deltagende Fordringer altid skal *nedskrives med mindst 70 pCt.*, udeladt.

Forslaget var motiveret med, at Bestemmelsen virkede uheldigt ved kun at muliggøre Akkord i de Tilfælde, hvor Gælden er urimelig stor, »medens den Landmand, hvis Gæld vel overstiger de tilstedeværende Værdier, men dog ikke i særlig høj Grad, udelukkes fra Akkord, skønt han maaske var den, der først havde fortjent det offentliges Støtte«. Tillige mentes Bestemmelsen at have bidraget til, at der hos Købmænd og Haandværkere var opstaaet en vis Uvillie mod Loven.

I samme Paragrafs Punkt 5 var Kravet om *Kaution* for en Fjerdedel af Laanebeløbet slettet, og Punkt 4 foresloges ændret saaledes, at Grundlaget for den dør omhandlede Værdiansættelse blev — ikke Ejendomsskylden med Tillæg af Værdien for Besætning og Inventar, men *Værdien i Handel og Vandel* efter Amtsudvalgenes Skøn.

Endelig var *Laanegrænsen* (Lovens § 5, Punkt 6) sat op fra 8 til 10 pCt. af Ejendomsskyldværdien og det absolutte Maksimum fra 6 000 til 8 000 Kr.

Forslaget indeholdt dernæst et Par *Tilføjelser* til Akkordloven. Den ene, der tog Sigte paa hel eller delvis *Eftergivelse af Skatterestancer*, havde følgende Ordlyd:

»Hvis det i Henhold til § 4 nedsatte Udvalg skønner, at Opnaaelse af en Akkordordning derved kan fremmes, skal det — under Forudsætning af, at Akkordordning kan opnaas — være bemyndiget til at forhandle med Amtet og Kommunalbestyrelsen om hel eller delvis Eftergivelse af de den paa-gældende paahvilende Skatter til Stat og Kommune for det foregaaende og løbende Finansaar. Eventuel Eftergivelse af skyldig Skat skal ske i ligeligt Forhold overfor Stat, Amt og Kommune. I Tilfælde af, at der ikke opnaas Overenskomst, kan Amsudvalget indanke Sagen henholdsvis for Finans- og Indenrigsministeriet.«

Efter Forslagsstillernes Mening burde Statens finansielle Støtte til Opnaaelse af Akkord først og fremmest ydes netop gennem en saadan Skatteeftergivelse. »Naar en Mand ingenting ejer og ingen Indtægt har, vil man, hvis det da ikke netop er en Landmand, hos hvem der er Pant i Ejendommen, i de fleste Tilfælde betragte Skatten som uerholdelig, og vi mener derfor, at man heller ikke overfor en akkordsøgende Landmand bør fastholde disse Skatterestancer og lade dem gaa forud for alt. Og det er jo netop disse Restancer, der i mange Tilfælde frembyder de største Vanskeligheder for en Akkords Opnaaelse.«

Den anden Tilføjelse — til Bestemmelserne i Lovens § 9 — skulde sikre, at der i alle Tilfælde, hvor Udlæg maatte være begæret, blev gjort *Forsøg paa at opnaa en Akkordordning*. Naar en Begæring om Udlæg til Forauktionering i en Landbrugsejendom blev indgivet til en Dommer, skulde denne omgaaende sende Begæringen til det stedlige Akkordudvalg, hvem det derefter paahvilede at søge Retsforfølgningen afværget gennem Tilvejebringelse af en Akkordordning. Der blev givet en Frist paa 6 Uger, i hvilken Tid Udlæg ikke skulde kunne finde Sted, og der blev samtidig givet Anvisning paa visse Forholdsregler til Forebyggelse af Misligholdelse af Pantet og til Sikring af Ejendommens forsvarlige Drift i det samme Tidsrum.

Udover de hidtil omtalte Ændringer i og Tilføjelser til Akkordloven indeholdt Lovforslaget følgende Paragraf om *Udlaan til særlig vanskeligt stillede Landbrugere*:

»Hvor Udlæg er begæret i Anledning af forfaldne Renter og Afdrag, men Akkord ikke kan tilvejebringes, fordi de tilstedeværende Værdier *overstiger* Gældsforpligtelsernes Beløb, skal Udvalget *udenfor Akkord* være bemyndiget til at bevilge Laan af Erhvervenes Laanefond til *Betaling af Renter og Afdrag*, naar det skønner, at et saadant Laan er nødvendigt til Afværgelse af Tvangsauktion.

Saadanne Laan kan ogsaa gives til Landbrugere, der i deres Ansøgning herom til Amdsudvalget godtgør, at den paa Ejendommen læste Pantegæld er mindst lige saa stor som Ejendommens ansatte Ejendomsskyldværdi.

Laanene maa dog ikke udgøre mere end 200 Kr. pr. *Ejendom med Tillæg af 2 pCt. af Ejendomsskyldværdien* og i intet Tilfælde mere end 2 000 Kr. Laanene tinglæses paa Ejen-

dommen med oprykkende Panteret efter tidligere tinglæste Prioriteter og forrentes og afdrages paa den i § 7 fastsatte Maade*.)«

Til Motivering af denne Bestemmelse udtalte Madsen-Mygdal ved Lovforslagets Forelæggelse bl. a.: »Det er under de nuværende økonomiske Forhold i Landbruget givet, at selv med en hurtig Gennemførelse af den af os foreslaaede Skattelettelse vil der alligevel være et stort Tal af Landmænd, som vil være ude af Stand til at betale forfaldne Renter og Afdrag eller opnaa Henstand med disse Betalinger. Det forekommer os da rimeligt og i god Overensstemmelse med, hvad Staten under vanskelige Forhold har tilbudt andre Erhverv, at der i de Tilfælde, hvor en nødstedt Landmand ikke ad privat Vej kan skaffe sig den fornødne Støtte, ydes Laan fra Staten til Forebyggelse af, at han tvinges ud af Hjem og Virksomhed.« Taleren tilføjede, at en saadan Hjælpeforanstaltning efter Venstres Opfattelse vilde indeholde uheldige Konsekvenser, dersom Hjælpelaanet blev stillet til Raadighed efter et eller andet Skema uden Hensyn til den enkelte Landmands særlige Forhold. — Om Laanenes samlede Beløb gjorde han den Bemærkning, at det ikke lod sig »blot tilnærmelsesvis nøjagtigt opgøre, bl. a. fordi der ikke forud kan skønnes over, i hvor stort et Antal de paagældende Landbrugere ser sig nødsaget til at benytte Laanehjælpen. Vi skønner, at der kan blive Tale om et samlet Laanebeløb paa ca. 20 Mill. Kr.«

1. Behandling af Lovforslaget foregik sammen med 1. Behandling af en Række andre Kriseforslag, og det var ikke ved denne Lejlighed Genstand for særlig Omtale. Til 2. Behandling af »Kriselovene« stillede Venstre hele Lovforslaget som Underændringsforslag til det da af Regeringspartierne og de Konservative stillede Ændringsforslag. Underændringsforslaget forkastedes med 97 St. mod 43 (se Afsnit A. Nr. 14). — Endvidere stillede Venstre Størstedelen af Lovforslagets Bestemmelser (om Udeladelse af Nedskrivningsgrænsen og af Kautionskravet samt af Ejendomsskylden som Grundlag for Værdiansættelsen, om Adgangen til at eftergive Skatterestancer og til at yde Laan udenfor Akkord til Betaling af Renter og Afdrag) som Underændringsforslag til et af Socialdemokrater og Radikale stillet Ændringsforslag ved 2. Behandling af Regeringsforslaget om Ændringer i Akkordloven af 28. April 1931. Om disse Underændringsforslags Moti-

*) o: at de forrentes med den for Udlaan af Erhvervenes Laanefond til enhver Tid gældende Rentefod og efter Afdragsfrihed i 3 Aar afdrages i 12 Aar med $\frac{1}{12}$ om Aaret.

vering og om Udfaldet af Afstemningen over dem saavel som om deres fornyede Opstilling i Landstinget henvises til Afsnit A. Nr. 16.

44. Forslag til Lov om Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Fiskerifartøjer til Opnaaelse af Akkord og om Udlaan til særlig vanskeligt stillede Fiskere. (Af *Elmqvist, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhaug* og *Vanggaard*). [A. Sp. 2673].

Forelagt i *Folketinget* $26/9$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $30/9$ (F. Sp. 98). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om midlertidig Lempelse af Skatter og Renter for Ejere af Landbrugsjendomme (se Side 120).

Under Hensyn til, at Fiskerierhvervet var ude i ganske tilsvarende Vanskeligheder som Landbruget, foreslog Venstre ved nærværende Lovforslag at give dette Erhvervs Udøvere den samme Adgang til Laan, som ved Akkordloven er aabnet for Landbruget. Forslaget var *paa Linie med* foranstående Forslag om Udlaan til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord og om Udlaan til særlig vanskeligt stillede Landbrugere, idet Laanereglerne dog var modificerede efter Fiskeriets særlige Forhold.

I § 1 foresløges Erhvervenes Laanefond udvidet med indtil 2 Mill. Kr. for derigennem at skaffe Midler til Udlaan til Ejere af Fiskefartøjer til Opnaaelse af Akkord. Laanene skulde bevilges af et *3 Mand's Udvalg*, bestaaende af Formanden for Erhvervenes Laanefond og 2 af Ministeren for Søfart og Fiskeri udnævnte Medlemmer, og til at bistaa dette Udvalg ved Afgørelse af Andragender om Laan skulde der for hvert Tolddistrikt nedsættes et *andet Udvalg paa 3 Medlemmer*, af hvilke Ministeren udnævnte Formanden, Dansk Fiskeriforening de to andre Medlemmer.

Om *Laanets Størrelse* bestemtes i § 4, Punkt 3: »Laanet maa ikke overstige *10 pCt.* af den for vedkommende Fartøj ved dets Vurdering til Laan af Stats-Laanefonden fastsatte Værdi med Fradrag af de efter Laanets Ydelse betalte eller paa Fartøjet faldende, men eventuelt ikke betalte Afdrag, og i intet Tilfælde overstige *3 000 Kr.* For Fartøjer, der ikke

har Laan i Stats-Laanefonden, maa Laanet ikke overstige 10 pCt. af det Beløb, som ovenfor nævnte Udvalg skønner, at Fartøjet er værd i Handel og Vandel, og i intet Tilfælde overstige 3 000 Kr.«

Laanene skulde ifølge § 6 forrentes med den for Laan af Erhvervenes Laanefond til enhver Tid gældende Rentefod og efter en afdragsfri Periode paa 3 Aar afdrages i 10 Aar med $\frac{1}{10}$ om Aaret.

Med Hensyn til Adgangen til *Eftergivelse af Skatterestancer* og Forsøg paa fra Udvalgets Side at *afværge Retsforfølgning* var der optaget Bestemmelser, svarende til de for Landbruget foreslaaede.

Endelig indeholdt Lovforslaget følgende Paragraf om Ydelse af *Laan udenfor Akkord*:

»Hvor Udlæg er begæret i Anledning af forfaldne Renter og Afdrag, men Akkord ikke kan tilvejebringes, fordi de tilstedeværende Værdier overstiger Gældsforpligtelsernes Beløb, skal det i § 2 nævnte Udvalg *udenfor Akkord* være bemyndiget til at bevilge Laan af Erhvervenes Laanefond til *Betaling af Renter og Afdrag*, naar det skønner, at et saadant Laan er nødvendigt til Afværgelse af Tvangsauktion. Et saadant Laan kan ogsaa gives til Ansøgere, der i deres Ansøgning derom for Udvalget godtgør, at den paa Fartøjet registrerede eller tinglyste Gæld plus Søpantegæld er mindst lige saa stor som den Værdi, som Udvalget skønner, at Fartøjet har i Handel og Vandel. Laanet maa dog ikke udgøre mere end 200 Kr. pr. Fartøj med Tillæg af 2 pCt. af Fartøjets Værdi i Handel og Vandel, fastsat af det i § 3 nævnte Udvalg, og maa i intet Tilfælde overstige 1 000 Kr. For Laanet gives der ligesom for andre Laan ifølge nærværende Lov oprykkende Pant i Skibet med Tilbehør, og Laanet afdrages paa de i § 6 fastsatte Vilkaar.«

Lovforslaget blev ved »Kriselovene« 2. Behandling af Venstre stillet som Underændringsforslag til det da af Regeringspartierne og de Konservative stillede Ændringsforslag. Underændringsforslaget forkastedes med 97 St. mod 43 (se Afsnit A. Nr. 14).

45. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 67 af 12. April 1927 om Tillæg til og Ændring i Lov af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs m. v. (Af *Christensen [Høng], Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*). [A. Sp. 2685].

Forelagt i *Folketinget* $2\frac{6}{9}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $3\frac{0}{9}$ (F. Sp. 98). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Udsættelse af Tvangsauktioner over Landbrugsejendomme (se Side 380).

Ifølge § 14 i Tvangsakkordloven af 14. April 1905, der er ændret ved § 3 i Lov Nr. 67 af 12. April 1927, kræves til Vedtagelse af et Akkordforslag, hvorved der tilbydes mindst 25 pCt., men under 50 pCt., Tilslutning af to Trediede af de mødende stemmeberettigede Fordringshavere, repræsenterende to Trediede af det samlede Beløb af de stemmeretgivende Fordringer. Tilbyder Forslaget under 25 pCt., kræves fire Femtede i begge Henseender. Lovforslaget gik nu ud paa — for at smaa og lidet betydende Kreditorer ikke skulde kunne hindre Akkorder, som der i øvrigt maatte være Mulighed for —, at Tilslutning af mindst *Halvdelen* af de mødende stemmeberettigede Fordringshavere i alle Tilfælde — uden Hensyn til Tilbudets Størrelse — skulde være tilstrækkeligt *Antal* til Akkordens Vedtagelse, medens Kravet om Samtykke af de nævnte kvalificerede Majoriteter, for saa vidt *Fordringsbeløbet* angaar, oprettholdtes uforandret.

Det Folketingsudvalg, der behandlede Regeringens Forslag om Tillæg til og Ændring i Lov af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs m. m., enedes om at optage Lovforslaget i ændret Skikkelse, men reelt uforandret, som § 1 i nævnte Regeringsforslag, der senere bortfaldt som Følge af forskellig Vedtagelse i Tingene efter Sagens Behandling i Fællesudvalg (se B. Nr. 34).

46. Forslag til Lov om Henstand med Afdrag for visse Statsudlaan. (Af *Slebsager, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*). [A. Sp. 2717].

Forelagt i *Folketinget* 26/9, (F. Sp. 52). 1. Beh. 30/9, (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Larsen, [Bjerre], Ludvigsen, Hans Nielsen, Jønson, Marinus Sørensen [Form.], Einer Jensen, Jens Jensen [Sokr.], Mads Larsen, Thorhauge, Nørskov, Vanggaard, Slebsager, Edvard Sørensen, Ulrich og A. C. D. Petersen).

Lovforslaget gik for det første ud paa at give Finansministeren Bemyndigelse til efter derom indgivet og af vedkommende Husmandsbrugskommission anbefalet Andragende at tilstaa *Husmænd*, hvis Brug er oprettet enten i Henhold til Loven af 24. Marts 1899 og senere Love om Oprettelse af Husmandsbrug eller i Henhold til Lovene af 4. Oktober 1919 med senere dertil knyttede Love, *Henstand med Afdrag* paa de af Statskassen, Stats-Laanefonden eller Jordfonden ydede Laan for *December Termin 1931, Juni og December Terminer 1932 samt Juni Termin 1933*. — Under tilsvarende Betingelser aabnede Lovforslaget dernæst Adgang til at give *Fiskere* eller Laaneforeninger af *Fiskere*, som har modtaget Laan af Stats-Laanefonden til Anskaffelse af Fiskefartøjer, *Haandværkere og industridrivende*, som har modtaget Laan af Erhvervenes Laanefond, og *Landbrugere*, som har modtaget *Grundforbedringslaan*, Henstand med Afdrag i de samme 4 Terminer. — Hertil var føjet, at naar der blev ydet saadan Henstand med Afdrag, skulde Afdragsperioden forlænges med 2 Aar.

Ved Lovforslagets Forelæggelse udtalte Madsen-Mygdal, at medens Konsekvensen af et almindeligt lovmæssigt Moratorium utvivlsomt vilde være »en fuldstændig Undergravning af den Tillid, som er Grundlaget for al Kreditgivning«, var Sagen en anden, naar offentlige og private Kreditorer i egen velforstaaede Interesse frivilligt gav Henstand med forfaldne Betalinger, hvor Forholdene maatte tale derfor. »Som bekendt har et stort Tal af Sparekasser erklæret sig rede til i størst muligt Omfang at give Henstand med Afdrag, og vi mener, at Staten bør følge dette Eksempel i de Tilfælde, hvor den selv staaer som direkte Laangiver overfor de enkelte Erhvervsudøvere indenfor de kriseramte Erhverv.«

1. Behandling af Lovforslaget fandt Sted sammen med 1. Behandling af en Række andre Kriseforslag, og det var ikke ved denne Løjlighed Genstand for særlig Omtale. Til 2. Behandling at »Kriselovene« stillede Venstre Lovforslaget som Underændringsforslag til det da af Regeringspartierne og de

Konservative stillede Ændringsforslag. Underændringsforslaget forkastedes ved Navneopraab med 97 St. mod 43 (se Afsnit A. Nr. 14).

47. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter. (Af *Pinholt, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*). [A. Sp. 2681].

Forelagt i *Folketinget* $2\frac{6}{9}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $3\frac{0}{9}$ (F. Sp. 122). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændring i den kommunale Ejendomsbeskatning og Stats-tilskud til Kommunerne samt om Ejendomsskatten til Staten m. m. (se B. Nr. 57). Lovforslaget *taget tilbage* den $2\frac{0}{1}$ (F. Sp. 2722).

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. For Paaligning af *Ejendomsskatter i samtlige Amts- og Sognekommuner* fastsættes en *Maksimums-Promille*, der for hver Kommune udregnes af Statistisk Departement efter følgende Regler: For hver Kommune udregnes Gennemsnittallet af de Beløb, der i Femaaret fra 1909-10—1913-14 (begge Aar medregnet) har været paalignet som Ejendomsskat, og derefter beregnes den Promille, som dette Gennemsnitsbeløb har udgjort af den samlede skattepligtige Ejendomsskyldværdi indenfor Kommunen efter Vurdering til Ejendomsskyld i 1909. Den nævnte Promille afrundes til nærmeste hele Tal.

§ 2. Fra og med Finansaaret 1932—33 maa det samlede Beløb, der i hver Kommune paalignes som Ejendomsskat, *ikke overstige* det Beløb, der fremkommer ved at anvende den i Henhold til § 1 fundne Maksimums-Promille paa Kommunens til enhver Tid tilstedeværende samlede skattepligtige Ejendomsskyldværdi. — For de sønderjydske Amts- og Sognekommuner gælder som Maksimums-Promille Gennemsnittet af samtlige de i det øvrige Land for henholdsvis Amts- og Sognekommuner udregnede Maksimums-Promiller.

§ 3. Fastsættelse af de Promiller, hvorefter den *sognekommunale* Grundskyld og Ejendomsskyld skal opkræves, foretages i Overensstemmelse med de i § 6, 1ste Stykke, i Lov

om kommunale Ejendomsskatter af 31. Marts 1926 fastsatte Regler.

§ 4. Den *amtskommunale* Grundskyld og Ejendomsskyld fastsættes af Amtsraadet i Forbindelse med Vedtagelsen af det aarlige Overslag under Iagttagelse af § 1, 2det Stykke, i Lov om kommunale Ejendomsskatter af 31. Marts 1926. § 50 i *Landkommunalloven* af 6. Juli 1867 *ophæves*.

§ 5. *Udover* den i Henhold til § 2 paalignede *Skat paa faste Ejendomme* tilvejebringes Dækning af Amtskommunernes Udgifter ved en *Indkomstskat*, der fordeles paa Sognekommunerne og særskilt opkræves af disse efter følgende Regler:

Det paakrævede Beløb fordeles paa Amtsraadskredsens Kommuner med Halvdelen i Forhold til de enkelte Kommuners samlede Indkomst uden Tillæg eller Fradrag og Halvdelen i Forhold til de enkelte Kommuners Indkomstskat til Staten.

I Kommunerne lignes den personlige Amtsskat som en procentvis lige stor Forhøjelse af den hver enkelt Skatteyder paalignede Skat til Sognekommunen.

§ 6. For de sønderjydske Landsdele gælder, at for saa vidt en Amtskommune benytter den i § 27, 2det Stykke, i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 givne Bemyndigelse til at udskrive samtlige amtskommunale Skatter paa de enkelte Sognekommuner, forhøjes disses Maksimums-Promille for Ejendomsbeskatningen med den for Amtet gældende Maksimums-Promille.

Ved Lovforslagets Forelæggelse udtalte Madsen-Mygdal bl. a.: »Siden 1914 har Ejendomsbeskatningen til Amt og Kommune været Genstand for en ganske urimelig og vilkaarlig Forhøjelse, der repræsenterer en Skatteprioritet paa alle Ejendomme udenfor København og Købstæderne paa ca. 1 Milliard Kroner. Det er en tvingende Nødvendighed, hvis Landbruget nogen Sinde skal tilbagevinde sin Rentabilitet, at denne Særbeskatning fjernes, ikke blot for indeværende Finansaar, saaledes som vi har stillet Forslag om, men for Fremtiden. Under Hensyn til, at Landbrugets Indtægter fastsættes af et Prisniveau, der i Dag ligger betydeligt under Niveauet før Krigen, er det i Virkeligheden ikke et vidtgaaende Krav, at Ejendomsbeskatningen føres tilbage til det Niveau, den havde før Krigen.«

Efter at have gjort Rede for Lovforslagets Indhold sluttede han sin Udtalelse saaledes:

»Det lader sig efter vor Opfatelse ikke gøre at opstille en holdbar Begrundelse for, at Landbrugets Udøvere, foruden at de paa lige Fod med andre Borgere i Samfundet betaler Forbrugsskatter til Staten og Skat af deres Indkomst, forlods skal betale en saa betydelig Ekstraskat paa selve Ejendommen, der under de nuværende Forhold overhovedet ikke giver Indtægt og for mange er direkte tabbringende. Og naar Lovgivningsmagten har fundet det nødvendigt eller dog rigtigt at sætte en Begrænsning for Ejendomsbeskatningen i Byerne, mener vi, der foreligger den samme Nødvendighed for Landets Vedkommende. Det er kun simpel Retfærdighed, der her er Tale om.«

Lovforslaget henvistes uden Omtale til Udvalg. Ved en Skrivelse til Folketingets Formand af 19. Januar 1932 tog Krag paa Forslagsstillernes Vegne *Lovforslaget tilbage*, idet han henviste til, at der ikke i vedkommende Udvalg var taget Initiativ til en saglig Forhandling om Lovforslaget, og til, at der af Bestyrelserne for Venstre og Det konservative Folkeparti i Landstinget var fremsat Forslag om Beskatningen af fast Ejendom baade til Sogne- og Amtskommuner og til Staten.

48. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Af Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard). [A. Sp. 2707].

Forelagt i Folketinget $\frac{26}{9}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $\frac{30}{9}$ (F. Sp. 123). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 26).

Lovforslaget gik ud paa at indføje i Tjenestemandsløven følgende nye Afdeling:

»4. Del: *Lønningsregulering efter den samlede gennemsnitlige Aarsindtægt til Kommuneskatteansættelse.* (§ 831).

Efter Foranstaltning af Indenrigsministeren indhentes der inden hvert Aars 1. Maj til Brug for Det statistiske Departement fra samtlige Kommuner i Landet Oplysninger om det i Kommunen boende Antal Personer over 18 Aar (eksklusive gifte Kvinder) samt de fornødne Oplysninger til Det statistiske Departement om den samlede Indtægt (uden

Forhøjelser og Nedsættelser), hvorefter Kommuneskatten er beregnet. — Af Det statistiske Departement udregnes herefter hvert Aar inden 15. Juni den gennemsnitlige aarlige Indtægt pr. Person over 18 Aar (eksklusive gifte Kvinder). — *Efter denne gennemsnitlige Aarsindtægts Størrelse forhøjes Tjenestemændenes Grundløn og Alderstillæg, personlige Tillæg, Honorarer, Bestillings- og Repræsentationstillæg samt fremtidige Ventepenge og Pensioner, men derimod ikke Stedstillæg, Reguleringstillæg og særlige Ydelser, med 5 pCt., saafremt denne gennemsnitlige Aarsindtægt naar 2 500 Kr., og derefter fremdeles med 5 pCt. for hver yderligere Stigning med 150 Kr., medens tilsvarende Nedsættelse finder Sted med 5 pCt., saafremt dette Aarsindtægtstal falder til 1 899 Kr., og derefter fremdeles med 5 pCt. for hvert yderligere Fald paa 150 Kr. — Pensionerne udregnes efter den i Loven fastsatte Normallønning plus Alderstillæg.»*

Venstre Mindretallet i Lønningsudvalget ønskede — oplyses det i Betænkningen vedrørende Normeringslovforslaget — Forslagets Behandling videreført i Tinget, men da Mindretallet ikke havde fundet tilstrækkelig Tilslutning hertil indenfor Lønningsudvalget, stillede man Lovforslaget som Ændringsforslag til 2. Behandling af Normeringslovforslaget, hvor det forkastedes (jfr. det foran under Normeringsloven bemærkede).

49. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 167 af 28. April 1931 om Lønninger m. m. for Folkeskolens Lærere. (Af *Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*). [A. Sp. 2711].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{26}{9}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $\frac{30}{9}$ (F. Sp. 128). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 26).

Lovforslaget tog Sigte paa at afpasse Lærerlønningerne efter Befolkningens aarlige Gennemsnitsindtægt, ligesom det foregaaende Lovforslag tilsigtede det for de af Tjenestemandsløven omfattede Personer. Lovforslaget blev — ligesom sidstnævnte Forslag — stillet som Ændringsforslag til Normeringslovforslaget og som saadant forkastet (se under Normeringsloven).

50. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 143 af 28. April 1931 om Folkekirkens Lønningsvæsen i København og paa Frederiksberg m. m. (Af *Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*) [A. Sp. 2713].

Forelagt i *Folketinget* $26/9$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $30/9$ (F. Sp. 123). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 26).

Lovforslaget tog Sigte paa at afpasse de i Præstelønningsloven for København og Frederiksberg omhandlede Lønninger efter Befolkningens aarlige Gennemsnitsindtægt paa samme Maade, som det blev foreslaaet for de af Tjenestemandsløven omfattede Personer (se Nr. 48). Lovforslaget blev — ligesom sidstnævnte Forslag — stillet som Ændringsforslag til Normeringslovforslaget og som saadant forkastet (se under Normeringsloven).

51. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 144 af 28. April 1931 om Folkekirkens Lønningsvæsen udenfor København og Frederiksberg m. m. (Af *Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*). [A. Sp. 2713].

Forelagt i *Folketinget* $26/9$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $30/9$ (F. Sp. 123). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 26).

Lovforslaget tog Sigte paa at afpasse de i Loven om Folkekirkens Lønningsvæsen udenfor København og Frederiksberg omhandlede Lønninger efter Befolkningens aarlige Gennemsnitsindtægt, saaledes som det i det under Nr. 48 nævnte Lovforslag blev foreslaaet for de af Tjenestemandsløven omfattede Personer. Lovforslaget blev — ligesom sidstnævnte Forslag — stillet som Ændringsforslag til Normeringslovforslaget og som saadant forkastet (se under Normeringsloven).

52. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre. (Af *Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge* og *Vanggaard*). [A. Sp. 2707].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{26}{9}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $\frac{30}{9}$ (F. Sp. 123). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 26).

Lovforslaget tilsigtede paa samme Maade som for Statens Tjenestemænd (se ovenfor Nr. 48) at regulere det Ministre tilkommende aarlige Vederlag og Repræsentationstillæg efter Befolkningens gennemsnitlige Aarsindtægt til Kommuneskatteansættelse.

Lovforslaget blev ligesom flere tilsvarende Lovforslag stillet som Ændringsforslag til Normeringslovforslaget og som saadant forkastet (se under Normeringsloven).

53. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 255 af 28. Juni 1920 om Forandringer i Lov af 11. April 1920 om Valg til Rigsdagen. (Af *Hans Jacob Sørensen, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge* og *Vanggaard*). [A. Sp. 2705].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{26}{9}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $\frac{30}{9}$ (F. Sp. 123). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 26).

Lovforslaget tilsigtede paa samme Maade som for Statens Tjenestemænd (se ovenfor Nr. 48) at regulere den Rigsdagens Medlemmer i Henhold til Valgloven tilkommende Godtgørelse efter Befolkningens gennemsnitlige Aarsindtægt til Kommuneskatteansættelse.

Lovforslaget blev ligesom flere tilsvarende Lovforslag stillet som Ændringsforslag til Normeringslovforslaget og som saadant forkastet (se under Normeringsloven).

54. Forslag til Lov om Ændringer i Toldloven af 29. Marts 1924 med senere Ændringer. (Af *Himmelstrup, Clausager, I. A. Hansen, Krag, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhaug* og *Vanggaard*). [A. Sp. 2687].

Forelagt i *Folketinget* $2\frac{6}{9}$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $3\frac{0}{9}$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Trier [Form.] [fra $\frac{3}{12}$: Hans Rasmussen], Hans Nielsen, Chr. Hansen, P. Andersen, J. P. Larsen, Helga Larsen, Jens Sørensen [Smørum], Rasmussen [Gylling] [Skr.], Himmelstrup, Clausager, Raunkjær, Vejen, Vadgaard, Drachmann og Carlsen-Skiødt).

Lovforslaget tog i første Række Sigte paa at indføre *Toldfrihed* for en Række *Landbrugsmaskiner* og større og mindre *Landbrugsredskaber*. Det foresloges saaledes, at ligesom Slaamaskiner, Mejemaskiner og Selvbindere allerede indgaar toldfrit, skulde den gældende 5 pCt.s Toldsats cphæves for Traktorer, Tærskværker, Halmpressere, Rensemaskiner, Hakkelsesmaskiner, Saamaskiner, Kagebrækkere, Røraspere, Roeskærere, Gødningsspredere og flere lignende Landbrugsmaskiner. Endvidere skulde Tolden 3 Ø. pr. kg bortfalde for de større Redskaber: Plove, Harver, Tromler, Hesteriver. Kultivatorer, Radrensere, Kartoffelafleggere, Kartoffeloptagere, Roeoptagere, Pumper og Ajleredskaber, ligesom Tolden 8 Ø. pr. kg foresloges hævet for hele Rækken af mindre Redskaber, f. Eks. Spader, Skovle, Økser, Grebe, Forke, Leer, River og Hakker, saavel som for Transportspande (Mælkejunger).

Fremdeles skulde indgaa toldfrit: *Hegnspigtraad* o. lign. Indhegningsmateriale (nu 5 Ø. pr. kg), *Landbrugskæder* (nu 4 Ø. pr. kg), *Hestesko*, Brodder, Skrueskærper m. v. (nu 3 Ø. pr. kg), *Seletøjsbeslag*, Sporer og Stigbøjler samt Havesakse og forskellige andre grovere Landbrugs- og Haveredskaber (nu 10 Ø. pr. kg).

Af de øvrige Ændringer, som Lovforslaget indeholdt, skal nævnes følgende: Uslebøt klart *Glas* foresloges undtaget fra Toldsatsen 6 Ø. pr. kg og gjort toldfrit. Ogsaa *Høstbindegarn* skulde være toldfrit; ligeledes *Fiskenet* og færdige *Fiskegarn* samt Grimer og Gjorde, der nu er belagt med en Told af 19 Ø. pr. kg. Endvidere foresloges Tolden ophævet for

Grimer og *Seletøjer* og alle til *Seletøjer* henhørende Lædervarer (nu 70 Ø. pr. kg), for raa og færdige Staver og Bunde til *Smørdritler* (nu henholdsvis 0,6 og 1 Ø. pr. kg), for Landbrugets almindelige *Arbejdsvogne* og Børe (nu 10 Ø. pr. kg) samt for Vognsmørelse.

Udover Bestemmelsen om Toldfrihed for Fiskenet og færdige Fiskegarn foresloges til Støtte for *Fiskeriet* Toldfrihed for Fiskekroge af enhver Slags. Yderligere var der i Lovforslaget aabnet Adgang til Toldgodtgørelse ved fabrikmæssig Fremstilling af Fiskenet.

Lovforslaget, der ved 1. Behandling ikke var Genstand for særlig Omtale, blev til 2. Behandling af »Kriselovene« stillet af Venstre som Underændringsforslag til det da af Regeringspartierne og de Konservative stillede Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslaget. Himmelstrup (V.) udtalte ved denne Lejlighed bl. a., at man ved Forslaget har villet »søge at øve en Retfærdighedshandling overfor Landbruget ved at ophæve den negative Beskyttelse, som dette Erhverv ene af alle Erhverv har været udsat for gennem en Række Aar«, at de foreslaaede Foranstaltninger neppe kunde vække finansielle Betænkeligheder, da »den danske Industri, til Held baade for Industrien og for Landbruget, fremstiller særdeles fortræffelige Varer og efterhaanden har erobret den overvejende Del af det Marked, der her er Tale om«, at det derimod vilde være til Støtte for Landbruget at ophæve denne Told og derigennem give Mulighed for en Nedsættelse af de Udgifter, som er forbundet med Anskaffelsen af de paagældende Maskiner og Redskaber, da det har vist sig, at Prisfaldet paa disse Omraader kun overordentlig langsomt er slaaet igennem. Det maatte indrømmes, at der ved Lovforslagets Gennemførelse i visse Tilfælde vilde opstaa en negativ Beskyttelse for vedkommende industrielle Virksomheder, men Venstre var rede til at tage Konsekvensen heraf ved at føre Nedsættelsen af Toldsatserne gennem hele Produktionsprocessen. »Det maa jo erkendes, at det er en væsentlig Ændring af den Fremgangsmaade, der hidtil er anvendt, naar der har været Tale om at hæve en negativ Beskyttelse, idet dette ved tidligere, navnlig tekniske, Toldrevisioner er foregaaet paa den Maade, at man har forhøjet Tolden paa de færdige Fabrikata, medens vi nu er paa det rene med, at skal man gennemføre dette Forslag, maa Fremgangsmaaden her være den modsatte«.

Underændringsforslaget forkastedes med 98 St. mod 43 (se Afsnit A. Nr. 14).

55. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v. (Af Krag, Clausager, I. A. Hansen, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard) [A. Sp. 2691].

Forelagt i *Folketinget* $^{26}/_9$ (F. Sp. 52). 1. Beh. $^{30}/_1$, (F. Sp. 98). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se A. Nr. 40). Betænkning (B. Sp. 2101) afgiven $^{21}/_3$. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. $^{23}/_3$ (F. Sp. 4557 og 4561), under hvilken Lovforslaget *toges tilbage* (F. Sp. 4565).

Lovforslaget indeholdt for det første nogle Ændringer af de i Arbejdsløshedslovens § 13 fastsatte *Skalaer for det offentliges Tilskud* til Arbejdsløshedskasserne. Herefter vilde Skalaen i Stk. 1 (*Statstilskuddet*) faa følgende Affattelse:

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste for Fagets (Omraadets) Arbejdere	Statstilskud i Forhold til Medlemsbidraget
indtil 1 500 Kr.	40 pCt.
1 500 — til 2 000 Kr.	35 —
2 000 — - 2 500 —	30 —
2 500 — - 3 000 —	20 —
3 000 — - 3 500 —	10 —

og Skalaen i Stk. 4 (*Kommunetilskuddet*) følgende Affattelse:

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste for Fagets (Omraadets) Arbejdere	Kommunetilskud i Forhold til Medlemsbidraget
indtil 2 000 Kr.	30 pCt.
2 000 — til 2 500 Kr.	20 —
2 500 — - 3 000 —	10 —
3 000 — - 3 500 —	5 —

De to sidste Trin i Lovens Skalaer var saaledes udeladt, og paa de foregaaende 2 (henholdsvis 3) Trin var Tilskuddene nedsat med 10 à 5 pCt. Hertil var endvidere føjet: For Arbejdsløshedskasser, som ikke inden $\frac{1}{2}$ Aar efter Lovens Vedtagelse har oprettet Fortsættelseskasser — denne Betegnelse skulde overalt i Loven erstatte »Krisefonds« —, nedsættes Statens og Kommunernes Bidrag til Arbejdsløshedskassen med 50 pCt.

Der foresloges dernæst — ved en Ændring til § 15, Stk. 3 — en *Aftrapning af Dagpengeydelsen* efter den gennem-

snitlige Aarsfortjeneste for Fagets Arbejdere, saaledes at Dagpengenes Maksimumsbeløb i Kasser, hvor Aarsfortjenesten var 2 500 Kr. eller derunder, sattes til 3 Kr. for Forsørgere og 2 Kr. for Ikke-Forsørgere, i Kasser, hvor Aarsfortjenesten laa mellem 2 501 Kr. og 3 000 Kr., til henholdsvis 3 Kr. 50 Ø. og 2 Kr. 50 Ø., og hvor den laa mellem 3 001 Kr. og 3 500 Kr., til henholdsvis 4 Kr. og 3 Kr. En Trediedel af Dagpengebeløbet skulde saa pr. 1. April hvert Aar *reguleres* i Forhold til Udgiften i det foregaaende Januar Kvartal til Fødevarer, Klæder, Fodtøj, Vask, Brændsel og Belysning for et Budget paa 2 000 Kr. i 1914, saaledes at denne Trediedel blev øget eller nedsat med 25 pCt. for hver 100 Kr., de nævnte samlede Udgiftsposter maatte stige eller falde udover et Beløb mellem 1 500 og 1 599 Kr.

Lovens Bestemmelse i § 16, Stk. 8, om *Understøttelse til Sæsonarbejdere*, foresloges affattet saaledes:

»For Kasser, der i større Omfang tæller Sæsonarbejdere blandt deres nydende Medlemmer, skal Understøttelse ikke kunne ydes Medlemmerne eller de paagældende Sæsonarbejdere paa saadanne nærmere angivne Tider af Aaret, hvor der sædvanligvis indtræder Ledighed; den understøttelsesløse Periode fastsættes af Socialministeren efter Indstilling af Arbejdsdirektøren til højst 3 Maaneder og mindst 6 Uger.

Det fastsættes af Socialministeren efter Indstilling af Arbejdsdirektøren, for hvilke Kasser de i forrige Stykke givne Bestemmelser har Gyldighed.«

Der fulgte saa en Række Ændringer i Arbejdsløshedslovens § 19 vedrørende *Krisefonds'* eller — som de altsaa skulde hedde — *Fortsættelseskassers* Virksomhed, deres Understøttelser og Tilskuddene til disse Kasser.

Den for en Fortsættelseskasses *Aabning* afgørende *Normal-Ledighedsprocent* foresloges beregnet paa Grundlag af Ledighedsprocenterne i de sidste 20 Aar med Udskydelse af de 5 højeste Procenter (efter § 1 i Lov af 9. November 1928 var Grundlaget: Ledighedsprocenterne i de sidste 16 Aar).

Med Hensyn til *Fortsættelseskassens Understøttelse* blev det foreslaaet at sætte Størstebeløbet op fra $\frac{2}{3}$ af den ordinære Dagpengeydelse til $\frac{3}{4}$. Desuden kunde der af Kommunerne — med halv Refusion af Statskassen — ydes Familieforsørgere en *Tillægshjælp* af indtil 45 Ø. pr. Dag.

Statens og Kommunernes *Tilskud* til Fortsættelseskassernes *Drift* skulde ydes efter de i Lovens § 13 fastsatte Regler for de ordinære Tilskud til Arbejdsløshedskasserne (se ovenfor), men *Tilskuddet fra Arbejdsløshedsfonden* var væsentlig forøget, idet Fonden skulde refundere *Halvdelen* af den i forrige Regnskabsaar udbetalte Krisehjælp. Desuden foresloges *Startstøtten forhøjet og gradueret* efter Gennemsnitsaarsindkomsten paa følgende Maade: 25 Kr. pr. Medlem for Kasser, hvor Aarslønnen i Fagene var indtil 2 500 Kr., 20 Kr. for Kasser, hvor Aarslønnen laa mellem 2 501 Kr. og 3 000 Kr., og 15 Kr., hvor Aarslønnen var fra 3 001 til 3 500 Kr.

Der fandtes yderligere i dette Afsnit en Bestemmelse om, at *Medlemsret* i Arbejdsløshedskassen *bevares* uden Medlemsbidrag, saa længe Hjælp modtages af Fortsættelseskassen og 1 Maaned efter, at denne Hjælp er opbrugt, samt nærmere Forskrifter om eventuel Ophævelse af Fortsættelseskasser.

Endelig indeholdt Lovforslaget følgende Bestemmelse om *Ydelse af Hjælpekassehjælp*:

»Den, der oppebærer Hjælp i Henhold til nærværende Lov, kan ikke samtidig oppebære Hjælp i Henhold til Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser; herfra kan for Familieforsørgeres Vedkommende dog dispenseres i ganske særlige Tilfælde (store Forsørgerpligter eller langvarig Sygdom), men da kun, naar mindst tre Fjerdedele af Hjælpekassebestyrelsens Medlemmer stemmer derfor.«

Om de *økonomiske Virkninger* af Lovforslaget findes en Beregning i Folketingsudvalgets Betænkning over Forslag til Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v., Bilag 5.

Ved 1. Behandling, der foregik sammen med 1. Behandling af adskillige andre Kriseforslag, var Lovforslaget ikke Genstand for særlig Omtale. I Folketingsudvalgets Betænkning af 21. Marts indstillede et *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale) at forkaste Forslaget, men dette kom ikke til Afstemning, idet det ved 2. Behandling, der fandt Sted sammen med 2. Behandling af Socialministerens Arbejdsløshedsforslag, til hvilket et Venstremindretal havde foreslaaet en Række tilsvarende Ændringer, blev *taget tilbage* af Forslagsstillerne (se Sp. 4565). — Den Del af Lovforslagets Bestemmelser, der angik Fortsættelseskasser, var i øvrigt optaget i et Ændringsforslag om Oprettelse af Fortsættelseskasser, som Venstres Udvalgsmedlemmer stillede ved 2. Behandling af Lovforslaget

om midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se A Nr. 40), og som da blev forkastet.

56. Forslag til Lov om Hjælpekasser. (Af *Krag, Clausager, I. A. Hansen, Madsen-Mygdal, N. Neergaard, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge og Vanggaard*). [A. Sp. 2697].

Forelagt i *Folketinget* ²⁶/₉ (F. Sp. 52). 1. Beh. ³⁰/₉ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Andersen [Holbæk A.], Helga Larsen, Bresemann, A. C. Mortensen [Sekr.], Hauberg [Form.], Ludvigsen, Fisker [fra ⁷/₁₀: Hinrichsen], Mads Larsen, Sevelsted, Krag, Elmquist, Koefoed, Edvard Sørensen, C. J. F. Sven og Carlsen-Skiødt).

Lovforslaget fulgte i Hovedlinierne det Forslag til en ny Hjælpekasselov, som i Marts 1928 blev fremsat af den daværende Venstregering (se Aar bog for 1927—28, Side 305) og paa ny — med en Ændring af § 4 — den 9. Oktober s. A. (se Aar bog for 1928—29, Side 241). Derimod var der en Række Afvigelser i Enkeltheder, navnlig med Hensyn til Kommunernes Bidrag og Kassernes Understøttelse. For de væsentligste af disse Ændringer er der gjort Rede i det følgende.

I Lovforslagets § 2, der fastsætter Størstebeløb for de forskellige *Kommuners Bidrag til Hjælpekasserne*, var Størstebeløbet i København, paa Frederiksberg og i Købstæder med mindst 20 000 Indbyggere nedsat fra 3 Kr. 50 Ø. pr. Indbygger til 2 Kr. 50 Ø., i Købstæder med et Indbyggertal mellem 10 000 og 20 000 var det nedsat fra 3 Kr. til 2 Kr., og i Købstæder under 10 000 Indbyggere var det tredelte, med Købstadens Størrelse varierende Maksimum (2 Kr. 50 Ø., 2 Kr. og 1 Kr. 50 Ø.) samlet i en fælles Sats: 1 Kr. 50 Ø. I Landkommuner og Flækker var efter begge Forslag Størstebeløbet 1 Kr. pr. Indbygger.

I § 3, om *Hjælpekassens Opgave*, var nu i trediesidste Stykke tilføjet følgende Bestemmelse: »Understøttelse til *arbejdsløse*, som faar Understøttelse af Arbejdsløshedskasse eller Fortsættelseskasse, kan kun ydes, naar ³/₄ af Hjælpekassebestyrelsens Medlemmer stemmer derfor og Trangsaarsagen er særlig store Forsørgerpligter eller langvarig Sygdom«.

Endelig indeholdt Lovforslagets § 4 en Del Ændringer angaaende *Hjælpekassernes Understøttelser* m. v. De 3 første Stykker havde følgende Indhold — 1928-Forslagenes Beløb og Tidsrum er tilføjet i Parentes:

For saa vidt en Person, der opholder sig udenfor sin Forsørgelseskommune, indenfor et samlet Tidsrum af 3 Maaneder af sin Opholdskommunes Hjælpekasse har modtaget Hjælp til et Beløb af mindst 25 [50] Kr., betragtes hans Erhvervelse af Forsørgelsesret i Opholdskommunen som hvilende i 3 Maaneder fra det Tidspunkt at regne, da Hjælpen udgjorde fornævnte Beløb.

Indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder kan der ikke af de kommunale Hjælpekasser i Understøttelse ydes Familieforsørgere mere end: I København, paa Frederiksberg og i Gentofte Kommune 300 [400] Kr., i Købstæderne, Marstal og i den Del af Landkommunerne og Flækkerne, der bestaar af en bymæssig Bebyggelse, i hvilken der ved sidste almindelige Folketælling var mindst 2 000 Indbyggere, 250 [350] Kr., og i øvrigt i Landkommunerne og i Flækkerne 200 [250] Kr. Enlige Personer kan der højst ydes $\frac{3}{5}$ [det halve] af de nævnte Beløb.

Naar der efter Lovens Ikrafttræden er ydet en Person Understøttelse af det i forrige Stykke nævnte Omfang, kan der ikke paa ny ydes den paagældende Understøttelse af en kommunal Hjælpekasse, før der er gaaet 4 [6] Maaneder, efter at Understøttelsen havde naaet fornævnte Beløb. Hvis disse Beløb er udbetalt den paagældende indenfor et Tidsrum, som omfatter højst 18 [24] paa hinanden følgende Maaneder, kan der ikke paa ny ydes den paagældende Understøttelse af en kommunal Hjælpekasse, før der er hengaaet 6 [12] Maaneder, efter at Understøttelsen havde naaet fornævnte Beløb.

Paragraffens sidste Stykke foresloges — i væsentlig Overensstemmelse med Lovforslaget af 9. Oktober 1928 — affattet saaledes:

»Dersom det — paa en for saavel Kommunalbestyrelse som Hjælpekassebestyrelse fyldestgørende Maade — godtgøres, at en Familieforsørgers eller enlig Persons Erhvervs-
evne paa Grund af Sygdom eller af anden Aarsag er betydelig

nedsat, kan der dog, naar mindst $\frac{3}{4}$ af Hjælpekassebestyrelsens Medlemmer stemmer derfor, med vedkommende Kommunalbestyrelses — i København Magistratens — i hvert enkelt Tilfælde indhentede Samtykke gøres Undtagelse fra de i 3. Stykke fastsatte Regler; hvis vedkommende Familieforsørger eller enlige Person er fyldt 60 Aar, kan der paa samme Maade endvidere gøres Undtagelse fra de i 2. Stykke fastsatte Regler.«

De følgende Paragraffer i Lovforslaget, vedrørende Hjælpekassernes Bestyrelser og Valg til disse, Regnskabernes Aflæggelse og Revision, Statstilskuddet (højest 750 000 Kr.) m. v., var i alt væsentligt affattet som i 1928-Forslagene.

Lovforslaget henvises uden nærmere Omtale til Udvalg. Dette afgav ikke Betænkning.

Om de af Venstre i Landstinget den 28. September forelagte Kriseforslag se nedenfor Nr. 66—71.

Nr. 57—63. Det konservative Folkepartis Kriseforslag af 26. September 1931.

I Folketingets Møde den 26. September forelagde *Christmas Møller* de nedennævnte 7 Lovforslag og det under C. Nr. 11 gengivne Forslag til Beslutning. I sin Indledning dvælede Taleren ved, at Forslagene var udarbejdet i en helt anden Valutasituation end den, der nu var indtraadt, men selv om ingen kunde være sikker paa, at »de Tal og Størrelser, vi arbejder med, ogsaa vil være dem, vi skal arbejde med i Fremtiden«, nærede de Konservative ikke Tvivl om, at man gik ind i en overmaade vanskelig Periode, ligesom de mente, at de foreslaaede Lovregler vilde være alment gyldige, og at det vilde være rigtigt at kræve dem gennemført, hvorledes Situationen end udviklede sig.

Efter at have gennemgaaet de enkelte Forslag fremsatte Taleren til sidst den Udtalelse, at hvis Staten paa Grund af Overførelse af Udgifter fra Kommunerne maatte have Brug for nye Indtægter, var Partiet rede til at medvirke til, at de

fornødne Midler skaffes til Veje gennem indirekte Skatter, »først og fremmest ved Afgifter paa Varer fra fremmede Lande, i første Række naturligvis paa Varer af luksusagtig Karakter.« »Men det er klart, at i en haard og trang Tid bliver det Vareomraade, som det kan være nødvendigt at paalægge saadanne Afgifter, udvidet.«

57. Forslag til Lov om Ændring i den kommunale Ejendomsbeskatning og Statstilskud til Kommunerne samt om Ejendomsskatten til Staten m. m. (Af Christmas Møller, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Purkov, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven). [A. Sp. 2721].

Forelagt i Folketinget $26/9$ (F. Sp. 73). 1. Beh. $30/9$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fisker, O. Andersen [Form.], Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, Marinus Sørensen, Jørgen Jørgensen [Lejre], Jens Jensen [Sekr.], Pinholt, Thørhauge, Hans Jacob Sørensen, Vejen, Duborg, Fibiger [fra $8/10$: A. C. D. Petersen] og Ulrich). Lovforslaget taget tilbage $20/1$ (F. Sp. 2723).

Nærværende Lovforslag gik ud paa at nedbringe de faste Ejendomsskatter til Niveauet før Verdenskrigen.

1. Behandling foregik sammen med 1. Behandling af samtlige øvrige Kriseforslag, og Lovforslaget var ikke Genstand for særlig Omtale. Det blev taget tilbage den 20. Januar med følgende Begrundelse: »Da Lovforslaget siden dets Forelæggelse ikke har faaet nogen Realitetsbehandling, og da Forslagsstillerne meget maa ønske, at dette sker, har Forslagsstillerne Parti i Landstinget sammen med Partiet Venstre fremsat to Forslag, som angaar de samme Spørgsmaal*), og trækker derfor Forslaget tilbage.«

Det tilbagetagne Lovforslag havde følgende *Indhold*:

»§ 1. De Promiller, hvormed den sognekommunale Grundskyld og Ejendomsskyld opkræves, fastsættes for Landejendomme (jfr. Lov Nr. 106 af 3. April 1925) fremtidig til højst $1/3$ af Gennemsnittet for Aarene 1928—29, 1929—30 og 1930—31. Promillernes Nedbringelse til $1/3$ sker første Gang for Skatte-

*) Se herom B. Nr. 64 og 65.

aaret 1931—32. — Den faste *Ejendomsskat til Staten*, jfr. Lov Nr. 352 af 7. August 1922, af *Landbrugsejendomme ophæves*.

§ 2. Bestemmelsen i § 18 af Landkommuneloven af 6. Juli 1867 om Fastsættelse af *Forholdene mellem Ligningen* paa faste Ejendomme og for Formuer og Lejlighed i Sognekommunerne gælder fremtidig for Landejendommenes Vedkommende kun indenfor de i § 1 fastsatte Grænser.

§ 3. *Den amtskommunale Grundskyld* kan fra og med Skatteaaret 1931—32 for de i § 1 omhandlede Ejendomme *ikke overstige 2,5 pro mille*.

§ 4. *Staten yder indtil videre* til Sogne- og Amtskommunerne *et aarligt Tilskud*, første Gang for Skatteaaret 1931—32, svarende til det Beløb, hvormed Kommunernes Indtægter af Grundskyld og Ejendomsskyld af de ovenfor nævnte Landejendomme synker under Gennemsnittet af Aarene 1928—29, 1929—30 og 1930—31 som en Følge af Bestemmelsen i §§ 1 og 3; herfra skal dog drages det Beløb, som Sogne- og Amtsudgifterne vilde falde som Følge af Lovforanstaltninger, som nedbringer de kommunale Udgifter.

§ 5. Der nedsættes *et Udvalg*, bestaaende af 4 Repræsentanter valgte af Rigsdagen, 2 valgte af Købstadforeningen, 2 valgte af Amtsraadsforeningen, 2 af de samvirkende Sogneraadsforeninger — Formanden udpeges af Regeringen —, som har til Opgave at stille Forslag om at *overføre Udgifter fra Kommune til Stat* i det Omfang, det er nødvendigt for, at den af nærværende Lov omtalte Skattelettelse kan finde Sted uden Statstilskud til Kommunerne. Udvalget skal afslutte sit Arbejde inden 1. April 1932.«

Til Belysning af de faste Ejendomsskatters Stigning fra 1914 til nu ledsages Lovforslaget af 3 Tabeller.

58. Forslag til Lov om handelspolitiske Forholdsregler. (Af *Christmas Møller, Drachmann, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, Pürsche¹, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven*). [A. Sp. 2733].

Forelagt i *Folketinget* ²⁶/₉ (F. Sp. 75). 1. Beh. ³⁰/₉ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen [Fcrm.], Hans Nielsen, Chr. Hansen, P. Andersen, J. P. Larsen, Helga Larsen, Jens Sørensen [Smørum], Rasmussen [Gyilling] [Sekr.], Himmelstrup, Clausager, Raunkjær, Vejen, Vadgaard, Drachmann og Carlsen-Skiødt).

Ved Forelæggelsen af dette Lovforslag udtalte Ordføreren for Forslagsstillerne (Christmas Møller), at Forslaget giver Udtryk for det Krav, som Repræsentanter for det konserva-

tive Folkeparti gennem en Aarrække Gang paa Gang har stillet om en »smidigere og mere aktiv Politik paa det handels- og erhvervspolitiske Omraade«. Man maatte nu efter Ordføreren Mening være forberedt paa en »handelspolitisk Nyorientering, og at Præferencepolitikken da kan blive den sejrende«, og Taleren pegede i denne Forbindelse paa, at man fra Landbrugets og Regeringens Side nu syntes mere indstillet paa at føre en saadan Handelspolitik. Ingen kunde heller nægte, at Kravet om en smidigere og mere aktiv Politik paa dette Omraade var »den Tale, som i stedse stigende Grad føres ude i Verden«.

Lovforslaget bemyndiger Finansministeren til med Tilslutning af det udenrigspolitiske og det erhvervspolitiske Nævn *midlertidig at forhøje saadanne Toldpositioner*, der hovedsagelig dækker Import fra Lande, hvis Toldforanstaltninger *vanskeliggør danske Eksportvilkaar*, respektive *midlertidig paalægge nye Indførselsafgifter* med det Formaal for Øje atter at nedsætte, respektive afskaffe slige Forhøjelser, naar der efter Forhandling med det paagældende Udland er naaet et for danske Eksportinteresser tilfredsstillende Resultat. — I Tilfælde, hvor saadanne Toldforhøjelser vil virke uretfærdigt overfor andre Lande, kan Finansministeren med Tilslutning af Nævnene *udspecialisere de paagældende Positioner* i Overensstemmelse med de foreliggende Forhold. — En saadan Udspecialisering kan ogsaa ske paa de bestaaende Toldsatsers Basis, hvor særlige handelspolitiske Forhold maatte tale derfor.

Lovforslaget blev — ligesom de øvrige saavel af Regeringen som af Oppositionen fremsatte »Kriselovforslag« — underkastet en ganske kort første Behandling. Det om Sagen nedsatte Udvalg afgav ikke Betænkning, men ved 2. Behandling af Lovforslagene om Ændringer i »Kriseloven« af 19. Oktober 1931 og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse stillede de konservative Medlemmer af vedkommende Udvalg et Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslagene, »Forslag til Lov om Foranstaltninger i Anledning af Verdenskrisen og Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning«, i hvis Afsnit III Indholdet af nærværende Forslag, suppleret med en Bemyndigelse for Udenrigsministeren til efter Forhandling med det udenrigspolitiske Nævn *at opsige de af Riget indgaaede Handelstraktater*, var optaget i væsentlig uforandret Skikkelse (se nærmere under »Dækningsloven« Afsnit A. Nr. 8). Ændringsforslaget forkastedes med 69 St. mod 18.

59. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924 angaaende Frugter og Grøntsager m. m. (Af *Christmas Møller, Carlsen-Skiødt, Fibiger, Grathwohl, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 2735].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{26}{9}$, (F. Sp. 76). 1. Beh. $\frac{30}{9}$, (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen [Form.], Hans Nielsen, Chr. Hansen, P. Andersen, J. P. Larsen, Helga Larsen, Jens Sørensen [Smørum], Rasmussen [Gylling] [Sokr.], Himmelstrup, Clausager, Raunkjær, Vejen, Vadgaard, Drachmann og Carlsen-Skiødt).

Lovforslaget svarer til tidligere forelagte Lovforslag om samme Emne (se Aar bog 1926—27, Side 578, hvor de foreslaaede Toldsatser er nævnt og Forskellen fra de gældende fremhævet, jfr. særlig for Bananers Vedkommende Aar bog 1927—28, Side 469). Dog foresloges yderligere en *Forhøjelse med 25 pCt. af Toldsatserne paa Sukker, Sirup og Melasse*.

Efter 1. Behandling, der foregik sammen med 1. Behandling af en lang Række andre Kriseforslag, henvistes Lovforslaget til Udvalg. Dette afgav ikke Betænkning. Men ved 2. Behandling af Lovforslagene om Ændringer i »Kriseloven« af 19. Oktober 1931 og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse stillede de konservative Medlemmer af vedkommende Udvalg et Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslagene, »Forslag til Lov om Foranstaltninger i Anledning af Verdenskrisen og Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning«, i hvis Afsnit IV de her omtalte Toldsatser (dog med Undtagelse af Forhøjelsen for Sukker, Sirup og Melasse) var optaget. Ændringsforslaget forkastedes med 69 St. mod 18. (Se nærmere under »Dækningsloven« Afsnit A. Nr. 8).

60. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924 angaaende Dyr. (Af *Christmas Møller, Fibiger, Viggo Hansen, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 2739].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{26}{9}$, (F. Sp. 76). 1. Beh. $\frac{30}{9}$, (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Ras-

mussen [Form.], Hans Nielsen, Chr. Hansen, P. Andersen, J. P. Larsen, Helga Larsen, Jens Sørensen [Smørum], Rasmussen [Gylling] [Sokr.], Himmelstrup, Clausager, Raunkjær, Vejen, Vadgaard, Drachmann og Carlsen-Skiødt).

Nærværende Lovforslag blev forelagt for at imødekomme et »fra mange Sider indenfor det danske Landbrug stillet Krav om at standse Indførselen af Heste, Lam og Grise«. Der foretoges derfor indført følgende Toldsatser: for *Heste* 125 Kr. pr. Stk., for *Lam* 30 Kr. pr. Stk. og for *Grise* 20 Kr. pr. Stk. Disse Toldsatser er, tilføjede Ordføreren for Forslagsstillerne, »naturligvis Udtryk for, at vi ønsker denne Indførsel standset«.

Efter 1. Behandling, som foregik sammen med 1. Behandling af en lang Række andre Kriseforslag, henvistes Lovforslaget til Udvalg. Dette afgav ikke Betænkning. Men ved 2. Behandling af Lovforslagene om Ændringer i »Kriseloven« af 19. Oktober 1931 og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse stillede de konservative Medlemmer af vedkommende Udvalg et Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslagene, »Forslag til Lov om Foranstaltninger i Anledning af Verdenskrisen og Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning«, i hvis Afsnit IV de her omtalte Toldsatser var optaget. Ændringsforslaget forkastedes med 69 St. mod 18. (Se nærmere under »Dækningsloven« Afsnit A. Nr. 8).

61. Forslag til Lov om Oprettelse af Krisekasser og Ændring i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v. (Af *Christmas Møller, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 2741].

Forelagt i *Folketinget* $26/9$, (F. Sp. 77). 1. Beh. $30/9$, (F. Sp. 98). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om midlertidig Hjælp til arbejdsløse (se A. Nr. 40). Betænkning (B. Sp. 2101) afgiven $21/3$. (Ordfører: Einer Jensen). 2. Beh. $23/3$ (F. Sp. 4557), under hvilken Lovforslaget blev *taget tilbage* (F. Sp. 4571).

Forslaget var et Led af de Konservatives Kriseforslag og var, hvad Oprettelse af Krisekasser angaar, i det væsentlige overensstemmende med det af Venstre og Konservative i Landstinget i forrige Samling under Behandlingen af Rege-

ringsforslaget om midlertidig Hjælp til arbejdsløse stillede Forslag om Krisekasser, se herom Aarbog 1930—31, Side 509 ff., dog bl. a. med den Ændring, at medens Forslaget i forrige Samling gik ud paa, at Krisekasser *kunde* oprettes, foresloges det nu, at Krisekasser *skulde* oprettes.

Lovforslagets Hovedbestemmelser vedrørende *Krisekasser* var i øvrigt følgende:

Anerkendte Arbejdsløshedskasser skal inden 1. Januar 1932 oprette Krisefonds i Overensstemmelse med § 19 i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927.

Der ydes *Etableringstilskud* efter følgende Regler:

Hvor Aarslønnen i Fagene er indtil 2 500 Kr.: 25 Kr. i Tilskud pr. Medlem.

Hvor Aarslønnen i Fagene er mellem 2 500 Kr. og 3 000 Kr.: 20 Kr. i Tilskud pr. Medlem.

Hvor Aarslønnen i Fagene er over 3 000 Kr.: 15 Kr. i Tilskud pr. Medlem.

Det er en Betingelse for at opnaa Tilsagn om det nævnte Tilskud, at Medlemsbidraget til Krisefonden skal ansættes særskilt i Vedtægten og ikke maa andrage mindre end 20 pCt. af det ordinære Medlemsbidrag til Arbejdsløshedskassen. Hvis Bestyrelsen skønner, at Krisefonden har naaet en saadan Størrelse, at den er tilstrækkelig til Løsning af Fondens Opgave, kan Bestyrelsen med Direktørens Billigelse bestemme, at der indtil videre ikke skal svares Medlemsbidrag til Fondens; modsætter Direktøren sig dette, kan Spørgsmaalet indbringes for Socialministeren.

Kommunernes Tilskud til Arbejdsløshedskassernes Krisefonds ydes i Overensstemmelse med de i Arbejdsløshedslovens § 13 fastsatte Regler (jfr. nedenfor).

Statskassens Tilskud til Krisefonds fastsættes efter følgende Skala:

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste:	Statstilskud i Forhold til Medlemsbidraget:
indtil 2 000 Kr.	60 pCt.
2 000 Kr. til 2 500 —	50 —
2 500 — - 3 000 —	40 —
3 000 — - 3 500 —	30 —
3 500 — - 4 000 —	15 —
over 4 000 —	10 —

Af *Arbejdsløshedsfonden* ydes til Krisefonds i Fag, hvor den gennemsnitlige Arbejdsfortjeneste er under 2 500 Kr., et yderligere Tilskud paa 10 pCt. af Medlemsbidraget.

For Medlemmer, der oppebærer Understøttelse af en Arbejdsløshedskasses Krisefond, kan en Kommune for det Tids-

rum, i hvilket Krisehjælp oppebæres, vedtage at *betale* den paagældendes *Kontingent til Arbejdsløsheds-kassen* paa Betingelse af, at den paagældende dokumenterer, at han for samme Tidsrum er fritaget for ethvert Bidrag til vedkommende Fags faglige Organisation.

Krisefondens Understøttelse ydes efter samme Regler som Kassens ordinære Understøttelse, men den daglige Understøttelse kan ikke overstige to Trediedele af den for vedkommende Medlem gældende ordinære Understøttelse, og Understøttelsen kan indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder ikke ydes i mere end 70 Dage.

Kommunerne kan yde til *Familieforsørgere*, som faar Hjælp af en Krisekasse, en *Tillægshjælp* af 1 Kr. pr. Dag. Den samlede Hjælp kan dog ikke overstige Kassens vedtægtsmæssige Understøttelse. Af det af Kommunerne ydede Beløb refunderer Statskassen Kommunerne det halve. Kommunerne kan overdrage Arbejdsløsheds-kasserne at foretage Udbetalingen af denne Tillægshjælp.

Endvidere indeholdt Lovforslaget en *Ændring i det offentlige Tilskud til den ordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse*, idet Skalaen i Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 1, foresloges affattet saaledes:

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste for Fagets (Omraadets) Arbejdere:	Statstilskud i Forhold til Medlemsbidraget:
indtil 1 500 Kr.	40 pCt.
1 500 — til 2 000 Kr.	35 —
2 000 — - 2 500 —	30 —

og Skalaen i Stk. 4 saaledes:

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste for Fagets (Omraadets) Arbejdere:	Kommunetilskud i Forhold til Medlemsbidraget:
indtil 2 000 Kr.	30 pCt.
2 000 — til 2 500 Kr.	25 —

De gældende Skalaer omdannes herved saaledes, at der standses med Tilskuddene ved 2 500 Kr.'s gennemsnitlig Aarsfortjeneste.

Om *Hjælpekassehjælp* var der endelig optaget følgende Bestemmelse, der stemte overens med et i Landstinget i Samlingen 1930—31 vedtaget Forslag (se Aarbogen S. 509 ff.):

Den, der oppebærer Hjælp i Henhold til nærværende Lov, kan ikke samtidig oppebære Hjælp i Henhold til Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om *Hjælpekasser*; herfra kan for Familieforsørgeres Vedkommende dog dispenseres under ganske særlig vanskelige Forhold for den paagældende eller for dem, for hvilke han har Forsørgerpligt.

Angaaende *den økonomiske Virkning* af Lovforslaget findes en Beregning i Bilag 5 til Folketingsudvalgets Betynkning over Forslag til Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. v.

Lovforslagets 1. Behandling fandt Sted samtidig med 1. Behandling af de øvrige 23 Kriseforslag, og Forslaget gik uden Omtale til 2. Behandling og foran nævnte Udvalg. Dettets Flertal (Socialdemokrater og Radikale) indstillede Lovforslaget til Forkastelse. Ved 2. Behandling tog imidlertid *Forslagsstillerne Lovforslaget tilbage* under Henvisning til, at de Konservative ved en Række Ændringsforslag til Socialministerens Arbejdsløshedslovforslag havde stillet lignende Forslag, se Folket. Tid. Sp. 4571.

62. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (Af *Christmas Møller, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen og Ulrich*). [A. Sp. 2747].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{26}{9}$ (F. Sp. 78). 1. Beh. $\frac{30}{9}$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Form.], F. K. Madsen [Skr.], Bjerring, M. K. Sørensen, Hans Jørgen Hansen, Fisker, Steen, Hedelund, Vanggaard, J. C. A. Larsen, Kyed, Duborg, Ulrich og C. J. F. Sven).

Lovforslaget tilsikrer Kommunerne en betydelig større Andel i Motorafgifterne end den gældende Lov. Dette opnaas derved, at Benzinafgiften foreslaas forhøjet fra 7 Øre pr. Liter til 10 Øre, hvorhos det ved denne Forhøjelse indvundne Beløb ikke skal medregnes ved den i Motorafgiftslovens § 9, Stk. 1, omhandlede Beregning, saa at Beløbet *ikke* vil kunne komme til Anvendelse ved Udførelsen af »*særlige Vejarbejder*«.

Yderligere forhøjes den Grænse paa 33 Mill. Kr., som er sat i Motorafgiftslovens § 9, Stk. 1 — hvor Beløbet til »*særlige Vejarbejder*« fastsættes til $\frac{1}{9}$ af, hvad Motorafgifterne indbringer *udover* 33 Mill. Kr. —, til 40 Mill. Kr., og det tilføjes, at der dog ikke kan anvendes et større Beløb end det, der paa denne Maade anvendtes i 1930—31.

Baade Forhøjelsen af Benzinafgiften og Forhøjelsen af den i Motorafgiftslovens § 9, Stk. 1, nævnte Grænse vilde bevirke,

at der stilledes betydeligt større Beløb end hidtil til Raadighed til Fordeling efter den i Motorafgiftslovens § 9, Stk. 4, fastsatte Skala, hvorefter navnlig Amts- og Sognekommunerne vilde faa tildelt større Beløb.

Lovforslaget, der behandledes samtidig med en Række andre Kriseforslag, var ved 1. Behandling ikke Genstand for særlig Omtale. Det henvistes til et Udvalg, som imidlertid ikke afgav Betænkning.

Om Benzinafgiftens Forhøjelse se i øvrigt Afsnit A. under Nr. 8, Nr. 14 og Nr. 49 samt nærværende Afsnit Nr. 69.

63. Forslag til Lov om Nedsættelse af et Udvalg til Undersøgelse af Statsbanernes Drift. (Af *Christmas Møller, Fibiger, Hendriksen, Korsgaard, Parkov, A. C. D. Petersen* og *C. J. F. Sven*). [A. Sp. 2749].

Forelagt i *Folketinget* ²⁹/₉ (F. Sp. 80). 1. Beh. ³⁰/₉ (F. Sp. 124). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bjerring, H. P. Hansen, Andreasen (Næstved), Gerhard Nielsen, O. Andersen [Form.], P. Mortensen, Simonsen (Aarhus), Steen [Sekr.], Slebsager, Hedelund, I. A. Hansen, Fuglsang, Kjærgaard-Jensen, Korsgaard og Pitzner). *Lovforslaget taget tilbage* ¹⁷/₁₁ (F. Sp. 1491).

Lovforslaget gik ud paa at bemyndige Ministeren for offentlige Arbejder til at nedsætte et Udvalg, som skulde undersøge de danske Statsbaners Drift og Økonomi og inden 1. April 1932 stille Forslag til Fremme af Driftens Rentabilitet. Om Udvalgets Sammensætning og Beføjelse til at tilkalde sagkyndig Assistance bestemtes: »Udvalgets Formand vælges af Ministeren, som yderligere udpeger 1 Medlem, Jernbaneraadet vælger 4 Medlemmer, og Industriraadet udpeger 1 Medlem. Udvalget er bemyndiget til at tilkalde sagkyndig Assistance og har Ret til at tilkalde udenlandske Ekspertter til at afgive Redegørelse for Udvalget.«

Ordføreren for Forslagsstillerne Christmas Møller motiverede ved Fremsættelsen Lovforslaget saaledes: Statsbanerne har jo i en Aarrække givet et meget betydeligt Underskud, og selv om det naturligvis er klart, at en Overgangstid med Kamp mellem Bil og Bane kan siges at bære en stor Del af Skylden herfor, vil det efter vor Opfattelse være nødvendigt at undersøge Banernes hele Drift og Økonomi. Han udtalte

derhos, at en og anden maaske vilde mene, at det bedste vilde være kun at tilkalde een udenlandsk sagkyndig og bede ham afgive en Beretning om disse Forhold, men Forslagsstillerne havde dog, alle Forhold taget i Betragtning, ment det rimeligt at give Forslaget den Karakter, det havde.

Ved 1. Behandling, der foretoges i Forening med 1. Behandling af forskellige Kriseforslag, fandt efter Aftale ingen Forhandling Sted af Hensyn til den ved Kronens Løsning fra Guldets indtraadte Situation, som havde ændret alle Forhold.

Lovforslagets Tilbagetagelse af Forslagsstillerne skete ved en Skrivelse til Folketingets Formand, hvori bl. a. udtaltes, at for Forslagsstillerne indeholdtes Lovforslagets Hovedbestemmelse i dets sidste Punktum. »Siden Lovforslagets Forelæggelse er der imidlertid sket dette, at der er udnævnt en ny Generaldirektør for Statsbanerne. I den Anledning har saavel Ministeren for offentlige Arbejder som den nye Generaldirektør udtalt, at den nye Generaldirektørs Hovedopgave maatte være at forbedre Statsbanernes Driftsøkonomi væsentligt, og den nye Generaldirektør har udtalt, at han ansaa det for muligt at løse denne Opgave. Da Forslagsstillerne mener, at den nye Generaldirektør har gode Betingelser for at kunne løse den angivne Opgave, og da saavel Fagministeren som Generaldirektøren har udtalt sig som angivet, mener Forslagsstillerne, at det, som Lovforslaget i væsentligere Grad tilsigtede, i Realiteten er søgt imødekommet ved Udnævnelsen af den nye Generaldirektør. Under disse Omstændigheder anser Forslagsstillerne det for rettest at tage Lovforslaget tilbage, idet man ved den Tillid, der herved vises den nye Generaldirektør, mener i høj Grad at understrege det Ansvar, Generaldirektøren har paataget sig ved med den stillede Opgave som Maal at overtage den øverste Ledelse for den for hele Statsøkonomien saa betydningsfulde Virksomhed, som Statsbanernes rigtige Ledelse er«.

64. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme. (Af 3die Medlem for 5te Kreds [*S. Rasmussen*], 14de Medlem for 5te Kreds [*Bækgaard*], 3die landstingsvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 8de Medlem for 6te Kreds [*Marie Christensen*], 17de landstingsvalgte Medlem [*Døcker*], 2det Medlem for 1ste Kreds [*Ellinger*], 16de landstingsvalgte Medlem [*Godskesen*], 2det Medlem for 4de Kreds [*I. A. Hansen*], 7de Medlem for 6te Kreds [*Hauch*], 4de Medlem for 5te

Kreds [*J. Jensen-Klejs*], 3die Medlem for 6te Kreds [*N. K. Kristensen*], 4de Medlem for 2den Kreds [*Lange*], 6te Medlem for 6te Kreds [*Thomas Larsen*], 4de Medlem for 4de Kreds [*Laursen*] og 3die Medlem for 4de Kreds [*Stensballe*]. [A. Sp. 5771—C. 395].

Forelagt i *Landstinget* $^{15}/_1$ (L. Sp. 692). 1. Beh. $^{20-21}/_1$ (L. Sp. 843, jfr. 748 og 798). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lovgivningen om Beskatning til Sogne- og Amtskommuner af faste Ejendomme (se nedenfor Nr. 65). Betænkning (B. Sp. 555) afgiven $^5/_2$. (Ordfører: S. Rasmussen). 2. Beh. $^{10}/_2$ (L. Sp. 922, jfr. 921). 3. Beh. $^{12}/_2$ (L. Sp. 1010, jfr. 951). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^3/_3$ (F. Sp. 3549). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i Lovgivningen om Beskatning til Sogne- og Amtskommuner af faste Ejendomme (se nedenfor Nr. 65).

Nærværende Lovforslag, der tilsigtede at føre Beskatningen af fast Ejendom til Staten saa nær som muligt tilbage til den Beskatningspromille, der var gældende i Tiden før Krigsaarene, gik ud paa at *nedsætte Grundskylden* til Staten fra 1,5 pro mille til 1,2 pro mille, *Skovskylden* fra 1,1 pro mille til 0,9 pro mille og *Ejendomsskylden* til Staten fra 1,1 pro mille til 0,9 pro mille.

For *Ejendomsskyldens* Vedkommende skete Nedsættelsen ved et Ændringsforslag til 2. Behandling. — I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget med 37 Stemmer mod 31, *Socialdemokrater og Radikale*, der *gik imod det* ud fra lignende Betragtninger som *Finansministeren*, der ved 1. Behandling af dette Forslag og det samtidig behandlede Forslag om Nedsættelse af de amts- og sognekommunale Ejendomsskatter bl. a. udtalte:

»Jeg tror ikke, der er nogen Nødvendighed for at nedsætte disse Skatter, jeg tror ikke, det er dem, der er tyngende, og jeg tror heller ikke, det vil være klogt at begynde paa at lade Statens Ejendomsskatter være alt for stærkt bevægelige — man vil i saa Fald let komme ind paa den Betragtning overhovedet, at disse Skatter skal bevæge sig ganske paa samme Maade som de sogne- og amtskommunale Skatter. Hvis man ønsker at komme ind paa noget saadant, skal jeg for mit Vedkommende være villig til at forhandle derom, men hvis man ønsker, at de faste Skatter til Staten skal være noget, som ikke forandres fra Aar til Aar,

saa tror jeg, at det foreliggende Lovforslag er meget malplaceret«.

Om Lovforslagets *finansielle Virkninger* oplyste *Indenrigsministeren* (L. T. Sp. 968), at den foreslaaede Nedsættelse af Grundskylden vilde andrage ca. 1,4 Mill. Kr. og af Ejendomsskylden ca. 800 000 Kr., i alt 2,2 Mill. Kr. aarlig. Deraf vilde Hovedstaden faa 729 000 Kr. og Provinsbyerne 401 000 Kr., Ikke-Landbrugsejendomme i Landdistrikterne vilde faa 217 000 Kr. og selve Landbruget 863 000 Kr.

Det om Sagen nedsatte *Folketingsudvalg* afgav ikke Betænkning; men ved 2. Behandling i Folketinget af Lovforslagene om Ændringer i »Kriseloven« af 19. Oktober 1931 og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse stillede de konservative Medlemmer af vedkommende Udvalg et Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslagene, »Forslag til Lov om Foranstaltninger i Anledning af Verdenskrisen og Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning«, i hvis Afsnit II Indholdet af nærværende Forslag i den vedtagne Skikkelse var optaget (se nærmere under Loven om Ændringer i »Kriseloven« Afsnit A. Nr. 15). Ændringsforslaget forkastedes med 69 Stemmer mod 18.

65. Forslag til Lov om Ændringer i Lovgivningen om Beskatning til Sogne- og Amtskommuner af faste Ejendomme. (Af 3die Medlem for 5te Kreds [*S. Rasmussen*], 14de Medlem for 5te Kreds [*Bækgaard*], 3die landstingsvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 8de Medlem for 6te Kreds [*Marie Christensen*], 17de landstingsvalgte Medlem [*Døcker*], 2det Medlem for 1ste Kreds [*Ellinger*], 16de landstingsvalgte Medlem [*Godskesen*], 2det Medlem for 4de Kreds [*I. A. Hansen*], 7de Medlem for 6te Kreds [*Hauch*], 4de Medlem for 5te Kreds [*J. Jensen-Klejs*], 3die Medlem for 6te Kreds [*N. K. Kristensen*], 4de Medlem for 2den Kreds [*Lange*], 6te Medlem for 6te Kreds [*Thomas Larsen*], 4de Medlem for 4de Kreds [*Laursen*] og 3die Medlem for 4de Kreds [*Stensballe*]). [A. Sp. 5773—C. Sp. 391].

Forelagt i *Landstinget* ¹⁵/₁ (L. Sp. 692). 1. Beh. ²⁰⁻²¹/₁ (L. Sp. 748, 798). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard [Form.], Johs. Clausen, Frøkjær, Gisselbæk, A. P. Hansen, Johs. Hansen, H. P. Jensen, Jensen [Aale],

Jeppesen [Drusebjerg], N. K. Kristensen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, P. C. Petersen, S. Rasmussen [Skr.] og Rasmussen [Flømløse]. Betænkning (B. Sp. 557) afgiven $\frac{5}{2}$. (Ordfører: S. Rasmussen). 2. Beh. $\frac{10}{2}$ (L. Sp. 921). 3. Beh. $\frac{12}{2}$ (L. Sp. 951). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{3}{3}$ (F. Sp. 3548). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fischer, O. Andersen [Form.], Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, Marinus Sørensen, Jens Jensen [Skr.], Jørgen Jørgensen [Lejre], Krag, Pinholt, Thorhauge, Vejen, Duborg, A. C. D. Petersen og Fibiger).

Lovforslaget var af Forslagsstillerne udarbejdet paa Grundlag af to Lovforslag (Nr. 47 og 57), som Forslagsstillerens Partier (Venstre og det konservative Folkeparti) ved Rigsdagssamlingens Begyndelse hvert for sig forelagde i Folketinget. Med en nærmest formel Omredaktion af § 3 vedtog *Landstinget* med 37 Stemmer mod 31 (Socialdemokrater og Radikale) det forelagte Lovforslag saalydende:

»§ 1. For Paaligning af Ejendomsskatter i samtlige *Sognekommuner* fastsættes en *Maksimums-Promille*, der for hver Kommune *udregnes af Statistisk Departement* efter følgende Regler:

For hver Kommune udregnes Gennemsnitstallet af de Beløb, der i *Femaaret fra 1909—10 til 1913—14* (begge Aar medregnet) har været paalignet som Ejendomsskat, og derefter beregnes den Promille, som dette Gennemsnitsbeløb har udgjort af den samlede skattepligtige Ejendomsskyldværdi indenfor Kommunen efter Vurdering til Ejendomsskyld i 1909. Den nævnte Promille afrundes til nærmeste hele Tal.

§ 2. Fra og med Finansaaret 1932—33 maa det samlede Beløb, der i hver Sognekommune paalignes som *samlet Ejendomsskat* (Ejendomsskyld + Grundskyld), *ikke overstige* det Beløb, der fremkommer ved at anvende den i Henhold til § 1 fundne Maksimums-Promille paa Kommunens til enhver Tid tilstedeværende samlede skattepligtige Ejendomsskyldværdi (jfr. Lov Nr. 352 af 7. August 1922 § 1 og Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 § 3). — For *de sønderjydske Sognekommuner* gælder som Maksimums-Promille Gennemsnittet af samtlige de i det øvrige Land i Henhold til § 1 for Sognekommuner udregnede Maksimums-Promiller.

§ 3. For hver *Amtsraadskreds* foretages af Statistisk Departement en Beregning som den i § 1 for samtlige Sognekommuner indførte.

Fra og med Finansaaret 1932—33 maa det Beløb, der i hver *Amtsraadskreds* udskrives som samlet Ejendomsskat, *ikke overstige 2,5 pro mille* af den til enhver Tid tilstedeværende samlede skattepligtige Ejendomsværdi (Grundskyldsværdi plus skattepligtig Ejendomsskyldsværdi).

Amter, for hvilke den i Henhold til 1. Stykke udregnede Gennemsnits-Promille overstiger 2,5, er dog berettigede til for Finansaaret 1932—33 at fastsætte Grundskylds- og Ejendomsskylds-Promillen paa Grundlag af nævnte Gennemsnits-Promille; men denne skal da indenfor et Tidsrum af højst de 3 følgende Finansaar aarlig *nedbringes* med mindst $\frac{1}{3}$ af Forskellen mellem denne og 2,5.

§ 4. Den amtskommunale Grundskyld og Ejendomsskyld fastsættes af *Amtsraadet* i Forbindelse med Vedtagelsen af det aarlige Overslag under Iagttagelse af § 1, 2. Stykke, i Lov om kommunale Ejendomsskatter af 31. Marts 1926.

§ 5. Udover den ved Amternes Paaligning paa faste Ejendomme tilvejebragte Indkomst *lignes det i øvrigt fornødne paa Sognekommunerne* (jfr. Landkommunalloven af 6. Juli 1867 og Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 § 7), idet det ved den deraf følgende yderligere Ligning paa Sognekommunernes Skatteydere iagttages, at Lignings-Promillen ikke maa overstige den i § 1 nævnte.

§ 6. For *de sønderjydske Landsdele* gælder, at for saa vidt en Amtskommune benytter den i § 27, 2. Stykke, i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 givne Bemyndigelse til at udskrive samtlige amtskommunale Skatter paa de enkelte Sognekommuner, forhøjes disses Maksimums-Promille for Ejendomsbeskatningen med den for Amtet gældende Maksimums-Promille.

§ 7. Denne Lov træder i Kraft 1. April 1932«.

Lovforslagets *Hovedformaal* var at nedsætte Ejendomsskatterne i Sogn og Amt til *Niveauet før Krigen*. Til *Dækning* af den deraf følgende Nedgang i Amternes og Kommunernes Skatteindtægt gav Forslagsstillerne Anvisning paa en øget amts- og sognekommunal Andel i *Motorskatte* og *Overførelse af en Række kommunale Udgifter til Staten*. I

sidstnævnte Henseende henvistes til forskellige, i denne og forrige Samling forelagte Lovforslag angaaende Medicinaludgifter, Aldersrente, kommunale Udgifter til abnorme, sindssyge, Epileptikere o. s. v. Forslagsstillerne agtede derudover at stille Forslag i Landstinget om yderligere Overførelse til Staten af kommunale Udgifter til Rets- og Politivæsen. Hvad derefter maatte mangle paa Kommunernes Indtægtsbudgetter, maatte søges udlignet ved *Besparelse* paa de tilbageværende Udgiftsbudgetter.

Med Hensyn til *Dækning af de til Staten saaledes overførte Udgiftsbeløb* erklærede Forslagsstillerne sig rede til at medvirke til Tilvejebringelse af *Besparelser* paa andre Omraader af Statsbudgettet og til at søge tilvejebragt yderligere Statsindkomst gennem saadan *Forbrugsbeskatning*, som ikke falder paa Nødvendighedsartikler.

Om Lovforslagets *finansielle Virkninger* findes en Række Oplysninger i Bilagene til Landstingsudvalgets Betænkning. Ved 1. Behandling i Folketinget opgjorde *Venstres Ordfører* (Krag) det finansielle Hovedresultat saaledes (se nærmere F. T. Sp. 3570 ff): *Sognekommunernes Ejendomsskatter* nedsættes med 23—24 Mill. Kr., Nedsættelsen af *Ejendomsskatterne til Amtet* vil andrage 13—14 Mill. Kr., og for *Sønderjylland* vil Nedgangen i Ejendomsbeskatningen blive ca. 1,2 Mill. Kr. Senere udtalte *Indenrigsministeren*, at de foreslaaede Nedsættelser kortest kunde karakteriseres paa følgende Maade, »som ogsaa i det store og hele er i Overensstemmelse med, hvad det ærede Medlem Hr. Krag udtalte»: »For *Amternes* Vedkommende vil Nedsættelsen i *Ejendomsskatterne* være fra 22 til omtrent 10 Mill. Kr., altsaa Nedsættelsen vil være ca. 12 Mill. Kr. Deraf falder 7,8 Mill. Kr. som Nedsættelse paa Landbruget. De *sognekommunale Ejendomsskatter* foreslaas nedsat fra 45 Mill. Kr. nu til ca. 19, altsaa med 26 Mill. Kr., hvoraf de 19 er Nedsættelse for Landbruget«.

Under en langvarig Forhandling i baade Landsting og Folketing om saavel dette som det foranstaaende Lovforslag *afvistes* begge Forslag af Socialdemokratiets og det radikale Venstres Ordførere og af *Indenrigsministeren*, som i Slutningen af sin første Tale i Landstinget udtalte:

»Jeg skal da slutte med at sige, at mit Svar paa disse Forslag er i Henhold til den Begrundelse, jeg nu har givet, at Regeringen maa afvise Forslagene, idet de i deres Virkninger vilde komme til at betyde en Katastrofe for den offentlige Økonomi i Kommunerne, og som permanente Love vilde de tillige betyde en uhyre Gave ud i al Fremtid til det største Landbrug, uafhængigt af, hvordan Tiderne bliver, medens det mindre Landbrug ingen Lettelse vilde faa, men tværtimod vilde rammes haardt, ogsaa ved, at den yngre

Slægt, der udgaar derfra, vilde faa ringere Adgang til Jord og Virksomhed, hvis en saadan permanent Lov gennemførtes. Endelig ud fra den Betragtning, at jeg ikke kan godkende det som Samfundets Pligt at sikre de Topprioriteter, der er sat ind i Ejendommene, og som nu eventuelt til Dels vil vise sig at være tabt.«

Blang (V.) nærede Betænelighed ved Lovforslagets Virkninger for *Bornholm*, men vilde dog stemme for Lovforslaget, idet han ønskede, at man saa i Folketinget kunde naa til en rimelig Nedsættelse af Ejendomsskatterne (jfr. L. T. Sp. 966—67).

Det om Sagen nedsatte *Folketingsudvalg* afgav ikke Betænkning; men ved 2. Behandling i Folketinget af Lovforslagene om Ændringer i »Kriseloven« af 19. Oktober 1931 og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse stillede de konservative Medlemmer af vedkommende Udvalg et Ændringsforslag om en Nyaffattelse af Lovforslagene, »Forslag til Lov om Foranstaltninger i Anledning af Verdenskrisen og Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning«, i hvis Afsnit II Indholdet af nærværende Forslag i den vedtagne Skikkelse var optaget (se nærmere under Loven om Ændringer i »Kriseloven« Afsnit A. Nr. 15). Ændringsforslaget forkastedes med 69 Stemmer mod 18.

66. Forslag til Lov om Ændring i Reglerne for Formuebeskatning til Staten. (Af 7. Medlem for 6. Kreds [*Hauch*], 14. Medlem for 5. Kreds [*Bækgaard*], 3. landstingsvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 8. Medlem for 6. Kreds [*Marie Christensen*], 2. Medlem for 4. Kreds [*I. A. Hansen*], 4. Medlem for 5. Kreds [*J. Jensen-Klejs*], 3. Medlem for 6. Kreds [*N. K. Kristensen*], 6. Medlem for 6. Kreds [*Thomas Larsen*] og 3. Medlem for 4. Kreds [*Stensballe*]). [A. Sp. 2751].

Forelagt i *Landstinget* ²⁸/₉ (L. Sp. 26). 1. Beh. ¹⁶/₁₀ (L. Sp. 174). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, Johs. Clausen, A. P. Hansen, Johs. Hansen, Hauch [Form.], Johannes Jensen, Jensen [Aale], Jensen-Stevns, N. K. Kristensen, Lange, Lewinsky, Rasmussen [Flemløse], Schovelin, C. F. Sørensen og Veistrup).

I Rigsdagssamlingerne 1929—30 og 1930—31 blev der af Regeringen fremsat Forslag om Ophævelse af de ved Lov Nr. 304 af 22. December 1927 indførte Lempelser i Formueskatten og Selskabsbeskatningen (se Aarbog 1927—28, Side 86). I begge de nævnte Samlinger fik Lovforslaget imidlertid i Landstinget ved Venstres og Konservatives Stemmer en Affattelse, hvorved Lempelserne efter 1927-Loven opretholdtes, dog for Formueskattelempelesens Vedkommende med Begrænsning opad og Udvidelse nedad (se Aarbog 1929—30, Side 298, og 1930—31, Side 298).

Ved nærværende Lovforslag er denne Linie fortsat, idet det foreslaas, at skattepligtige Personer ikke kan faa nogen Nedsættelse i Formueskat, for saa vidt deres Formues Afkastning og deres Erhvervsindtægt tilsammen udgør mindst 4 pCt. af den ansatte skattepligtige Formue. Udgør Indkomsten 3 pCt. eller derover, men under 4 pCt., nedsættes Formueskatten med $\frac{1}{5}$. Udgør Indkomsten 2 pCt. eller derover, men under 3 pCt., nedsættes Formueskatten med $\frac{2}{5}$. Udgør Indkomsten 1 pCt. eller derover, men under 2 pCt., nedsættes Formueskatten med $\frac{3}{5}$. Udgør Indkomsten mindre end 1 pCt., nedsættes Formueskatten med $\frac{4}{5}$, og dersom der overhovedet ikke er nogen positiv Indkomst baade af Formue og Erhvervsvirksomhed, nedsættes Formueskatten med $\frac{9}{10}$. — Bestemmelserne skulde første Gang anvendes ved Ligningen for Skatteaaret 1932—33.

Ved Forelæggelsen af Lovforslaget pegede Ordføreren for Forslagsstillerne (*Hauch*) paa, at Forslaget ved sin Udvidelse af Lettelsen nedad betød en *Kriseforanstaltning*, som vilde være til ikke uvæsentlig Hjælp for de Landmænd, hvis Formuer ingen Afkastning gav.

Finansministeren afviste ved 1. Behandling som tidligere Lovforslaget og henviste endvidere til, at der for Tiden i Folketinget førtes Forhandlinger om et Forslag til en *foreløbig* Ordning paa dette Omraade, jfr. B. Nr. 3; men Ministeren erklærede sig for øvrigt villig til senere at forhandle om en *varig* Ordning. Under Henvisning til denne Udtalelse gik Lovforslaget paa Forslag af *Hauch* i Udvalg.

Et Forslag af samme Indhold blev optaget i det af Venstre i Folketinget ved 2. Behandling af »Kriseloven« stillede Underændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget (se A. Nr. 14). Underændringsforslaget forkastedes med 97 Stemmer mod 43.

67. Forslag til Lov om Nedsættelse af en Kommission angaaende Statsbanernes Organisation og Administration. (Af 3die Medlem for 4de Kreds [*Stensballe*], 14de Medlem for 5te Kreds [*Bækgaard*], 3die tingvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 8de Medlem for 6te Kreds [*Marie Christensen*], 2det Medlem for 4de Kreds [*I. A. Hansen*], 7de Medlem for 6te Kreds [*Hauch*], 4de Medlem for 5te Kreds [*J. Jensen-Klejs*], 3die Medlem for 6te Kreds [*N. K. Kristensen*] og 6te Medlem for 6te Kreds [*Thomas Larsen*]). [A. Sp. 2763].

Forelagt i *Landstinget* $28/9$ (L. Sp. 34). 1. Beh. $14/10$ (L. Sp. 143). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Døcker, Godskesen, Jens Høyer, Albert Jensen, M. C. Jensen, Jensen-Stevns, Laurits Knudsen, Thomas Larsen, Lausten, Lewinsky, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Ch. Petersen og Stensballe [Form.]).

Nærværende Lovforslag tilsigtede — efter hvad Ordføreren for Forslagsstillerne (Stensballe) oplyste — en *Tilpasning af Statsbanernes Forhold efter de Ændringer i Trafikforholdene, der er sket ved Vejenes Omdannelse til Automobiltrafik*, en Udvikling, der har givet Anledning til mange finansielle Bekymringer angaaende Statsbanernes hele Økonomi.

Lovforslaget havde følgende Indhold:

Ministeren for offentlige Arbejder nedsætter en Kommission paa 17 Medlemmer til at foretage en *Undersøgelse og Bedømmelse af Statsbanernes Organisation og Administration*, specielt af saadanne Forhold, der er af Betydning for Banernes Drift og Økonomi, herunder bl. a. Takstforhold og Spørgsmaalet om Forsvarligheden af Opretholdelsen af Driften af saadanne Stationer og Banestrækninger, hvis Trafik er stærkest tilbagegaaende, samt til at *fremkomme med Betænkning indeholdende Forslag til en Simplifikation og Billiggørelse af saavel Statsbanernes Organisation som af deres Drifts- og Vedligeholdelsesforhold, eventuelt Forslag om Oprettelsen af et særligt Driftsselskab* for Statsbanerne.

Af Kommissionens Medlemmer udpeger Ministeren Formanden samt 2 Medlemmer, der skal være Afdelingschefer ved Statsbanerne, hvoraf den ene teknisk Afdelingschef. Rigsdagen vælger 6 Medlemmer. Af de øvrige Medlemmer

udpeger følgende Organisationer hver et: Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, De samvirkende danske Købmandsforeninger, De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, De samvirkende danske Andelsselskaber, Industriraadet, Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk og Dansk Fiskeriforening.

Kommissionen, hvortil Udgifterne afholdes af Statskassen, er bemyndiget til at antage lønnet Medhjælp og til at tilkalde sagkyndige, ogsaa udenlandske, og er berettiget til at kræve alle Oplysninger fra Statsbanerne. Kommissionens Arbejde skal fremskyndes saaledes, at Betænkning kan afgives inden den ordinære Rigsdagssamling 1932—33.

I sin Forelæggelsestale pegede Ordføreren for Forslagsstillerne bl. a. paa, at der i Driftsaarene 1928/29—1930/31 har fundet en *Udgiftsstigning* Sted paa 7,4 Mill. Kr. og samtidig en *Indtægtsstigning* paa 1,5 Mill. Kr., medens Udgifterne ved Jernbanedriften i en Række andre Lande har været nedadgaaende. Der maatte derfor ske en radikal Ændring i dette Forhold, og under Undersøgelsen af Mulighederne for en Simplifikation og Billiggørelse af Statsbanernes Økonomi ønskede man bl. a. inddraget Spørgsmaalet om den forestaaende Elektrificering af Københavns Nærtrafik, der vilde belaste Anlægsbudgettet med store Beløb og — som Følge af Konkurrencen med Sporvejene — yderligere forøge Driftsbudgettets Underskud.

Ministeren for offentlige Arbejder gjorde nærmere Rede for den Række af Kommissioner og Udvalg, der gennem Aarene har beskæftiget sig med disse Spørgsmaal, og for de herved opnaaede Resultater, bl. a. Gennemførelsen af Kravet om, at Statsbanerne drives forretningsmæssigt, samt den Statsbanerne hjemlede Frihed vedrørende Takstfastsættelser. Hertil føjede Ministeren, at man stadig søgte at gennemføre Simplifikationer og Beparelser, men saadanne maatte ske efterhaanden, og her vilde en ny Kommission blot være en Hemsko paa det Arbejde, der i saa Henseende udføres af Statsbanernes sagkyndige. Hvad angik de forøgede Driftsudgifter, hidrørte disse fra den Forøgelse af Driftspræstationerne, som Konkurrencehensyn havde gjort nødvendig. Med Hensyn til Spørgsmaalet om at drive Statsbanerne ved et særligt Driftselskab udtalte Ministeren endelig, at herved vilde Rigsdagen opgive sin Indflydelse paa Statsbanernes Forhold; Ministeren havde tidligere anbefalet denne Udvej, men uden at faa Tilslutning. Alt i alt afviste Ministeren Lovforslaget,

som han — i Modsætning til det konservative Lovforslag med lignende Formaal (se B. Nr. 63), fra hvilket Ministeren ogsaa tog Afstand — karakteriserede som værende af politisk Art.

Ordføreren for Forslagsstillerne hævdede i sin Replik, at Udgiftsforøgelsen skyldtes ikke alene forøgede Driftspræstationer, men i første Række en Forøgelse af Personalet, grundet bl. a. i en Genindførelse af de tidligere gældende Tjenestetids- og Ferieregler.

Den socialdemokratiske Ordfører (Ch. Petersen) sluttede sig til Ministeren og modsatte sig Lovforslaget. — Ordføreren for de Konservative (Tvede) henviste til det i Folketinget forelagte konservative Forslag vedrørende samme Emne og erklærede, at man var villig til at søge de to Forslag sammenarbejdet til eet. — Ordføreren for de Radikale (Lausten) var enig med Ministeren, men fremhævede samtidig Ønskeligheden af, at der sattes mere Fart i Reformbestræbelserne, navnlig paa de Strækninger, hvor Driften er forholdsvis dyr, og hvor Tilpasning derfor først og fremmest er paakrævet.

68. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (Af 3die Medlem for 4de Kreds [*Stensballe*], 14de Medlem for 5te Kreds [*Bækgaard*], 3die landstingsvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 8de Medlem for 6te Kreds [*Marie Christensen*], 2det Medlem for 4de Kreds [*I. A. Hansen*], 7de Medlem for 6te Kreds [*Hauch*], 4de Medlem for 5te Kreds [*J. Jensen-Klejs*], 3die Medlem for 6te Kreds [*N. K. Kristensen*] og 6te Medlem for 6te Kreds [*Thomas Larsen*]). [A. Sp. 2757—G. Sp. 397].

Forelagt i *Landstinget* $2\frac{8}{9}$ (L. Sp. 30). 1. Beh. $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 107). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen [Skr.], A. P. Hansen, Johs. Hansen, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Jensen-Stevns, Kr. Johansen, N. K. Kristensen, Carl F. Madsen, Rs. Nielsen, S. Rasmussen, Rasmussen [Flemløse] og Stensballe [Form.]). Betænkning (B. Sp. 587) afgiven $\frac{5}{2}$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 923). 3. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1011). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{5}{2}$ (F. Sp. 3388). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen, Knud Hansen, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Form.], F. K. Madsen [Skr.], Bjerring,

J. P. Jensen, Fisker, Steen, Hedelund, Vanggaard, J. C. A. Larsen, Kyed, Duborg, Ulrich og Fibiger).

Lovforslaget, der forelagdes samtidig med nedennævnte Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 132 af 29. Juni 1927 om Afgift af Benzin, *tilsigter at give Kommunerne — særlig Amts- og Sognekommunerne — en større Andel i »Vejmillionerne«,* saaledes at der ydes dem Dækning for indtil 90 pCt. af deres Vejudgifter. Dette skulde opnaas ved, at de Beløb, der ifølge Motorafgiftsloven anvendes til særlige Vejarbejder, inddrages og fremtidig saa godt som udelukkende fordeles til Kommunerne efter den i Loven fastsatte Skala. Til en hurtigere Opnaaelse af denne Dækningsprocent foreslog man derhos Benzinafgiften forhøjet. Forslagsstillerne ønskede ved Lovforslagets Gennemførelse at lette Skatte-trykket i Kommunerne, ligesom man derigennem — som Ordføreren for Forslagsstillerne (Stensballe) udtalte — vilde give »Styrelsen af Vejvæsenet helt og holdent tilbage til Vejejerne, til de stedlige Vejmyndigheder«, der formentlig bedst vilde kunne skønne over Beløbenes mest hensigtsmæssige Anvendelse.}

Lovforslaget havde i Overensstemmelse hermed følgende Hovedindhold:

Motorafgiftslovens § 9 affattes saaledes, at de i dennes Stk. 1—3 omhandlede Beløb, der af Motrafgifterne forlods stilles til Raadighed til »*særlige Vejarbejder*«, inddrages, saa at Motorafgifterne med deres fulde Beløb fordeles efter den i samme Paragraf, Stk. 4, indeholdte Skala. (Efter denne faar Sognekommunerne 34,5 pCt., Amtskommunerne 50 pCt., Købstæderne 8 pCt., København—Frederiksberg tilsammen 6,5 pCt. og Vejfonden 1 pCt.). I Beløbet fragaar dog — ligesom efter den gældende Lov — ca. 3 Mill. Kr., der forlods fradrages til Gennemførelse af Vejkrydsloven, til Vejlaboratorium og Forsøg med Vejbaner, til Lillebæltshroen m. v.

De *Forpligtelser*, som Ministeren for offentlige Arbejder allerede har paataget sig *overfor Kommunerne* i Henhold til Loven om særlige Vejarbejder af 15. April 1930 og Motorafgiftsloven af 28. April 1931, *overtages af Statskassen.*

For hurtigere at kunne bringe Kommunerne Aflastning i Vejbudgetterne og for at skaffe Midler til Dækning af ovennævnte Forpligtelser skal Finansministeren efter Forhandling med Tingenes Finansudvalg kunne *fastsætte en Benzinafgift paa »indtil 10 Øre« pr. Liter* (en Forhøjelse paa

indtil 3 Øre pr. Liter). — (Indtægten herved ansloges til 10 Mill. Kr. aarlig).

Naar Motorafgifterne har naaet en saadan Størrelse, at *samlige Amts- og Sognekommuner faar 90 pCt. af deres afholdte Vejudgifter* dækket, skal *en Trediedel* af det overskydende Beløb indgaa i en *særlig Fond*, der benyttes til Sikring af, at *samlige Amts- og Sognekommuner opnaar en Dækning af 90 pCt. af deres afholdte Udgifter*, medens *de to Trediedele indgaaer i Statskassen* til Dækning af dennes Udgifter ved Indfrielsen af de Kommunerne givne Tilsagn angaaende særlige Vejarbejder. — Naar dernæst Statens Udgifter er dækket, skal der fremsættes Lovforslag om Revision af Afgiftsbestemmelserne.

Medens *Refusionen af de afholdte Vejudgifter* for Købstædernes Vedkommende finder Sted ganske som efter den gældende Lov, bestemmes det vedrørende Fordelingen af de 84,5 pCt. til Amts- og Sognekommunerne, at denne skal ske saaledes, at *hver enkelt Amts- og Sognekommune faar indtil 90 pCt. af sine Vejudgifter dækket*. For at opnaa en hurtigere Refusion for disse Kommuners Vedkommende rykkes det Aaremaal, efter hvis Gennemsnit Dækning skal finde Sted, et Aar nærmere ved Udgifternes Afholdelse (for Amtskommunernes Vedkommende tages Gennemsnittet første Gang — ved Fordelingen af Afgifterne for 1931—32 — efter Aarene 1925—26 til 1930—31 i Stedet for som efter Loven 1924—25 til 1929—30, og for Sognekommunernes Vedkommende 1928—29 til 1930—31 i Stedet for 1927—28 til 1929—30). I Udgifterne kan, ligesom hidtil, ikke medregnes de af Statsbidrag afholdte Udgifter. Men yderligere tilføjes, at *heller ikke Udgifter afholdte til særlige Vejarbejder ifølge Motorafgiftsloven kan medregnes*.

Medens saavel Ministeren for offentlige Arbejder som Ordførerne for Socialdemokratiet og for de Radikale (H. P. Jensen og Gunnar Fog-Petersen) modsatte sig Lovforslaget — bortset fra Bestemmelsen om, at Gennemsnitsdækningsprocenten for Amts- og Sognekommuner forhøjes til 90 pCt. — indstillede *et Flertal* i Landstingets Udvalg (*Venstre og Konservative*) Lovforslaget til Vedtagelse, dog med visse Ændringer. Flertallet udtalte, at *Formaalet maa være, at Amts- og Sognekommunerne hurtigst kan naa at faa Dækning af indtil 80 pCt. af de sammenlagte Vejudgifter fra henholdsvis*

1921—22 og 1923—24 og først derefter lade Statskassen faa Refusion gennem den overskydende Del af Motorafgifterne. Man foreslog nu en *Forhøjelse af Benzinafgiften paa 2 Øre pr. Liter* (til 9 Øre), samt at det overskydende Beløb af Motorafgifterne, naar disse havde naaet en saadan Størrelse, at *samlige Amts- og Sognekommuner havde faaet 80 pCt.* af deres afholdte Vejudgifter dækket, skulde indgaa i *Statskassen* til Dækning af Udgifterne i Henhold til de afgivne Tilsagn om Tilskud til særlige Vejarbejder. Naar Statens Udgifter var dækket, skulde det derefter overskydende Beløb indgaa i en Fond, der af Ministeren for offentlige Arbejder efter forudgaaende Forhandling med Finansudvalgene skulde anvendes til en procentvis Nedsættelse af *Vægtafgifterne*. — *Refusionen til den enkelte Amts- eller Sognekommune* foreslog Flertallet — efter en af Ministeren given ny Formulering af den paagældende Bestemmelse (Lovens § 9, Stk. 8) — ydet paa en saadan Maade, at det ikke vil kunne ske, at en Kommune, der har modtaget Bidrag til særlige Arbejder, enkelte Aar ikke faar 80 pCt.'s Dækning af sine Vejudgifter. (Om denne nye Formulering henvises til Lov om Ændring af Motorafgiftsloven (Afsnit A. Nr. 51), idet Ministeren fremsatte et særligt Lovforslag herom, da han ikke ønskede denne Bestemmelse vedtaget i nærværende Lovforslag, som han ikke kunde acceptere). — Endelig indsattes efter Indstilling af Udvalgsflertallet en Ændring i Lovens § 8, 2. Stk., hvorefter *Motorbaadsejere kan opnaa Refusion* af Benzinafgiften. — Loven skulde første Gang finde Anvendelse ved Fordelingen af Afgifterne for Finansaaret 1931—32, for Benzinafgiftens Vedkommende dog først fra 1. November 1932.

For Amts- og Sognekommunernes Vedkommende vilde Fordelingen efter Lovforslaget, med de af Udvalgsflertallet foreslaaede Ændringer — regnet med en Motorafgift paa 51 Mill. Kr. —, for Aaret 1932—33 give følgende Resultat: Til Amterne 23 Mill. Kr., og med den foreslaaede Forhøjelse af Benzinafgiften 26 Mill. Kr. (efter den gældende Lov 19,1 Mill. Kr.); til Sognekommunerne henholdsvis 17,4 Mill. Kr. og 19,5 Mill. Kr. (efter Loven 14,4 Mill. Kr.). Til Sammenligning tjener, at Amtskommunernes Vejudgifter i 1929—30 var ca. 28,7 Mill. Kr. og Sognekommunernes ca. 22 Mill. Kr. For København, Frederiksberg og Købstæderne vilde Forhøjelserne blive: 0,4 Mill. Kr. (henholdsvis 0,7 Mill. Kr.), 0,12 Mill. Kr. (henholdsvis 0,2 Mill. Kr.) og 0,6 Mill. Kr. (henholdsvis 1,1 Mill. Kr.).

Mindretallet i Udvalget (Socialdemokrater og Radikale) sluttede sig til Ministeren i hans Afvisning af Lovforslaget og kritiserede dette paa en Række Punkter. Mindretallet kunde saaledes ikke gaa med til, at Henlæggelsen af Midler

til de særlige Vejarbejder skulde ophøre og dermed Ministeriets fremtidige Indflydelse paa offentlige Vejarbejders Foretagelse, ligesom man henviste til, at der foreløbig var indgaaet nye Andragender om Tilskud til Vejarbejder for over 70 Mill. Kr. (heraf for 31½ Mill. Kr. fra Sognekommunerne) udover de Vejarbejder til et Beløb af godt 72 Mill. Kr., om hvilke der i 1930 og 1931 af Ministeriet er givet Tilskuds-tilsagn). I øvrigt pegede Mindretallet paa, at den sidste Motorafgiftslov havde forøget Sognekommunernes hidtidige Andel i Motorafgifterne med mere end 33 pCt. — Om *Forhøjelsen af Benzinafgiften* udtalte Mindretallet, at det ikke kunde gaa med til at optage den som en vedblivende Forøgelse af Motorafgifterne. — Endelig hævdede Mindretallet, at der ikke var anvist Dækning for de Beløb (opgjort af Mindretallet til i alt ca. 25 Mill. Kr. i de kommende 5 Aar), som Staten skulde udrede ved at overtage de givne Tilsagn om Tilskud af Vejfondene til særlige Vejarbejder, og det modsatte sig Bestemmelsen om, at Tilskud af disse Fonds ikke maatte medregnes i Kommunernes regnskabsmæssige Vejudgifter, idet man formentlig ikke ved en Lov kunde »fratage Kommunerne en Ret, der er givet dem ved Ministerens Tilsagn i Henhold til en bestaaende Lov«.

Lovforslaget vedtoges af Landstinget med 37 Stemmer mod 31.

I *Folketinget*, hvor Partiernes Ordførere indtog samme Stilling til Lovforslaget, som Tilfældet havde været i Landstinget, blev Sagen henvist til et Udvalg. Dette afgav ikke Betænkning. Derimod kan endnu nævnes, at Lovforslaget i den oprindelige Skikkelse blev optaget i et Underændringsforslag af *Venstre* til 2. Behandling af »Kriseloven« (se A. Nr. 14). Underændringsforslaget forkastedes med 97 Stemmer mod 43.

69. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 132 af 29. Juni 1927 om Afgift af Benzin. (Af 3die Medlem for 4de Kreds [*Stensballe*], 14de Medlem for 5te Kreds [*Bækgaard*], 3die landstingsvalgte Medlem [*J. V. Christensen*], 8de Medlem for 6te Kreds [*Marie Christensen*], 2det Medlem for 4de Kreds [*I. A. Hansen*], 7de Medlem for 6te Kreds [*Hauch*], 4de Medlem for 5te Kreds [*J. Jensen-Klejs*], 3die Medlem for 6te Kreds [*N. K. Kristensen*] og 6te Medlem for 6te Kreds [*Thomas Larsen*]). [A. Sp. 2761—C. Sp. 403].

Forelagt i *Landstinget* $2^{8/9}$ (L. Sp. 30). 1. Beh. $8^{1/10}$ (L. Sp. 107, jfr. 132). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (se foran Nr. 68). Betænkning (B. Sp. 585) afgiven $5^{1/2}$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $10^{1/2}$ (L. Sp. 949). 3. Beh. $12^{1/2}$ (L. Sp. 1012). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $25^{1/2}$ (F. Sp. 3388). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (foran Nr. 68).

Lovforslaget gik ud paa at forhøje Benzinafgiften fra 7 Øre pr. Liter til »indtil 10 Øre« pr. Liter, dog saaledes at Afgiftens Størrelse skulde fastsættes af Finansministeren efter Forhandling med Rigsdagens Finansudvalg. Lovforslaget blev forelagt samtidig med og behandledes sammen med Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer [Nr. 68], og det ændredes — efter Indstilling af Landstingsudvalgets Flertal (Venstre og Konservative) — paa samme Maade som sidstnævnte, saaledes at Afgiften fikseredes til 9 Øre pr. Liter. (Om Ministerens og Partiernes Stilling se nærmere under B. Nr. 68).

Lovforslaget vedtoges i Landstinget med 36 Stemmer mod 31.

I *Folketinget* blev Sagen henvist til et Udvalg. Dette afgav ikke Betænkning. Derimod kan endnu nævnes, at Lovforslaget i den oprindelige Skikkelse blev optaget i et Underændringsforslag af *Venstre* til 2. Behandling af »Kriseloven« (se A. Nr. 14). Underændringsforslaget forkastedes med 97 Stemmer mod 43.

70. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente. (Af 14. Medlem for 5. Kreds [Bækgaard], 3. landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8. Medlem for 6. Kreds [Marie Christensen], 2. Medlem for 4. Kreds [I. A. Hansen], 7. Medlem for 6. Kreds [Hauch], 4. Medlem for 5. Kreds [J. Jensen-Klejs], 3. Medlem for 6. Kreds [N. K. Kristensen], 6. Medlem for 6. Kreds [Thomas Larsen] og 3. Medlem for 4. Kreds [Stensballe]) [A. Sp. 2755—C. Sp. 1977].

Forelagt i *Landstinget* $2^8/9$ (L. Sp. 29). 1. Beh. $1^6/10$ (L. Sp. 182, jfr. 177). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Statens Overtagelse af Kommunernes Udgifter til Forsorg for abnorme, vanføre m. fl. og delvis Overtagelse af kommunale Sygehusudgifter (se nedenfor Nr. 71). Betænkning (B. Sp. 2283) afgiyen $2^3/3$. (Ordfører: Bækgaard). 2. Beh. $3^1/3$ (L. Sp. 1719). 3. Beh. $2/4$ (L. Sp. 1743). *Oversendt til Folketinget.*

Ved dette Lovforslag, der blev forelagt samtidig med og behandlet sammen med Forslag til Lov om Statens Overtagelse af Kommunernes Udgifter til Forsorg for abnorme, vanføre m. fl. og delvis Overtagelse af kommunale Sygehusudgifter (Nr. 71 nedenfor), og som ligesom dette tog Sigte paa en Lettelse af den kommunale Skattebyrde, foresloges *Statens Refusion af Aldersrenteudgifterne forhøjet* fra »syv Tolvtedele« til: »to Trediedele« fra Regnskabsaaret 1931—32 at regne. — Om en senere Forhøjelse til »tre Fjerdedele« se nedenfor.

Socialministeren, der anslog Merudgiften for Staten ved den foreslaaede Ændring til ca. 4 Mill. Kr., kunde ikke anbefale Lovforslaget, og idet Ministeren henviste dels til, at der førtes Forhandlinger om forskellige Lettelser af Kommunernes Udgifter (jfr. Kriselovene af 19. Oktober 1931), dels til, at den af Ministeren foreslaaede Socialreform beskæftigede sig med de samme Problemer, opfordrede han Forslagsstillerne til at tage deres Lovforslag tilbage eller standse Behandlingen, indtil Socialreformen med det nye Refusionssystem kom til Behandling i Landstinget. »Jeg vil ikke« — sluttede Ministeren sin Udtalelse — »være i Stand til at anbefale, at man søger at reformere stykkevis paa dette Omraade«.

I Udvalget enedes et *Flerstal* (Venstres og Det konservative Folkepartis Medlemmer) om at indstille Lovforslaget til Vedtagelse, dog med den Ændring, at Statens Refusion skulde være *tre Fjerdedele**) i Stedet for to Trediedele. Flerstallet motiverer i Betænkningen sin Stilling med Ønsket om »at give Kommunerne en haardt tiltrængt Lettelse i Beskatningen, og man tænker herved særlig paa Ejendoms-

*) Samme Refusionsbrøk var for Finansaaret 1930—31 fastsat i et i Fjor af det konservative Folkeparti indbragt »Forslag til Lov om midlertidig Kriseforanstaltning« (se Aarbo for 1930—31, Side 639; se ogsaa Side 658).

beskatningen, som i Amts- og Sognekommunerne føles særlig trykkende«. — Udvalgets *Mindretal* (Socialdemokraterne og det radikale Medlem) fraraadede derimod Lovforslagets Vedtagelse. Ved 3. Behandling udtalte Johs. Hansen paa Mindretallets Vegne, at ogsaa Mindretallet »naturligvis er interesseret i, at der træffes Foranstaltninger til Fordel for Kommunerne Landet over«, men ligesom Socialministeren maatte mene, »at de Foranstaltninger, som det vil være rimeligt at træffe i denne Forbindelse, træffes allerbedst ved en Gennemførelse af Socialreformen og Indførelse af de Refusionsforbund, den opstiller«. Da Mindretallet imidlertid ansaa det for rigtigt, at Lovforslaget blev oversendt til Folketinget, hvor der vilde blive Adgang til at drøfte Spørgsmaalet i Forbindelse med Drøftelsen af Socialreformen, anbefalede Ordføreren at undlade at stemme.

Flertallets ovennævnte Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 34 Stemmer, medens 24 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

I *Folketinget* kom Lovforslaget ikke til Behandling. Derimod blev dets Indhold i den oprindelige Form ($\frac{2}{3}$ Statsrefusion) optaget i et Underændringsforslag af Venstre til 2. Behandling af »Kriseloven« (se Afsnit A. Nr. 14), hvilket forkastedes med 95 Stemmer mod 43. Og et Forslag af samme Indhold som det af Landstinget vedtagne ($\frac{3}{4}$ Statsrefusion) blev optaget som Afsnit VI i et Ændringsforslag om »Foranstaltninger i Anledning af Verdenskrisen og Nedsættelse af den faste Ejendoms Beskatning«, som det konservative Mindretal i Udvalget angaaende Lovforslagene om Ændringer i Kriseloven af 19. Oktober 1931 og om Tilvejebringelse af Midler til Dækning af Udgifter til Krisehjælp til Landbrugere og arbejdsløse stillede ved 2. Behandling af disse Forslag. Ændringsforslaget forkastedes med 69 Stemmer mod 18 (se under »Dækningsloven« A. Nr. 8).

71. Forslag til Lov om Statens Overtagelse af Kommunernes Udgifter til Forsorg for abnorme, vanføre m. fl. og delvis Overtagelse af kommunale Sygehusudgifter. (Af 14. Medlem for 5. Kreds [Bækgaard], 3. landstingsvalgte Medlem [J. V. Christensen], 8. Medlem for 6. Kreds [Marie Christensen], 2. Medlem for 4. Kreds [I. A. Hansen], 7. Medlem for 6. Kreds [Hauch], 4. Medlem for 5. Kreds [J. Jensen-Klejs], 3. Medlem for 6. Kreds [N. K. Kristensen], 6. Medlem for 6. Kreds [Thomas Larsen] og

3. Medlem for 4. Kreds [Stensballe]. [A. Sp. 2753—C. Sp. 1975].

Forelagt i *Landstinget* $28/9$ (L. Sp. 28). 1. Beh. $16/10$ (L. Sp. 177). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard [Form.], Ludvig Christensen, Henriette Crone, Gisselbæk, Johs. Hansen, Jepsen Christensen, Jensen-Stevns, Jeppesen [Drusebjerg], H. P. Johansen, Josiassen, Nedergaard, Stegger Nielsen, P. C. Petersen, S. Rasmussen og Fritze Teisen). Betænkning (B. Sp. 2283) afgiven $23/3$. (Ordfører: Bækgaard). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1714). 3. Beh. $2/4$ (L. Sp. 1742). *Oversendt til Folketinget.*

Lovforslaget havde følgende Indhold:

§ 1. Staten afholder fremtidig $2/3$ af de Udgifter, som i Henhold til hidtil gældende Regler paahviler Kommunerne, til Opdragelse, Underhold og Forsørgelse samt Kur og Pleje for trængende, der som sindssyge, aandssvage, Epileptikere, vanføre, lemlæstede, talelidende, blinde og døvstumme er anbragt paa Statsanstalter eller paa dertil af Staten godkendte Anstalter, eller som af en saadan Anstalt, under dennes vedvarende Tilsyn, er anbragt hos private.

§ 2. Der foretages af Statistisk Departement hvert Aar inden 1. Oktober en Udregning af Gennemsnitsudgiften pr. Sygedag for samtlige kommunale Sygehuse i det foregaaende Regnskabsaar. — Ved den nævnte Udregning vil der være at tage Hensyn til den gennemsnitlige Indtægt pr. Sygedag gennem takstmæssig Betaling, idet Takstbetalingen pr. Sygedag dog i intet Tilfælde ved Opgørelsen maa beregnes lavere end 2 Kr. pr. Patient. Udgiften til Forrentning og Amortisation af Bygninger indgaar ikke i Beregningen. — Staten refunderer Kommunerne Halvdelen af det nævnte Gennemsnitsbeløb pr. Sygedag.

§ 3. De nærmere Regler for Tilvejebringelsen af Grundlaget for den forannævnte Udregning gives af Indenrigsministeren.

Tidspunktet for Lovens Ikrafttræden foresloges sat til 1. April 1932.

Statens Udgifter i Henhold til § 1 er beregnet til ca. 4,5 Mill. Kr. og dens Udgifter i Henhold til § 2 til ca. 11,2 Mill. Kr., ialt ca. 15,7 Mill. Kr.

Et Lovforslag af delvis tilsvarende Indhold blev forelagt i forrige Samling (se Aarvog for 1930—31, Side 648). Dette Forslag angik dog kun de ovenfor i § 1 omhandlede Udgifter, men *samlige* disse Udgifter skulde overtages af Staten. Ved Forelæggelsen af nærværende Lovforslag, der fandt Sted samtidig med Forelæggelsen af Forslag til Lov om Ændring i Aldersrenteloven (se B. Nr. 70), udtalte Ordføreren for Forslagsstillerne, at den foreslaaede Ændring, hvorefter Staten kun skulde overtage $\frac{2}{3}$ af de nævnte Udgifter, var foretaget »dels under Hensyn til den Indflydelse, eller man kan ogsaa sige det Initiativ, som Kommunerne har ved Overtagelsen af disse Forpligtelser, dels under Hensyn til, at vi denne Gang ogsaa stiller Forslag om andre Udgifters Overførelse til Staten samt tillige om større Midlers Overførelse til Kommunerne«.

Vedrørende den i § 2 foreslaaede Statsrefusion af Kommunernes Sygehusudgifter bemærkede Ordføreren bl. a., at Initiativet og Administrationen paa dette Omraade efter Forslagsstillerne Mening vedblivende maatte være hos Kommunerne, hvorfor Staten ikke burde overtage saa stor en Del af disse Udgifter som af Udgifterne paa det i § 1 nævnte Omraade. »Men vi mener, at efter at der er fastsat et vist Minimumsbeløb pr. Sygedag, kan Staten overtage eller refundere Halvdelen af de Udgifter, som ligger derover, dog ikke medregnet Udgifterne til Forrentning og Amortisation af Bygninger«.

Socialministeren kunde ikke anbefale Lovforslaget, og idet Ministeren henviste dels til, at der førtes Forhandlinger om forskellige Lettelser af Kommunernes Udgifter (jfr. Kriselovene af 19. Oktober 1931), dels til, at den af Ministeren foreslaaede Socialreform beskæftigede sig med de samme Problemer, opfordrede han Forslagsstillerne til at tage deres Lovforslag tilbage eller standse Behandlingen, indtil Socialreformen med det nye Refusionssystem kom til Behandling i Landstinget. »Jeg vil ikke« — sluttede Ministeren sin Udtalelse — »være i Stand til at anbefale, at man søger at reformere stykkevis paa dette Omraade.«

Udvalgets *Flertal* (Venstres og det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, idet man skønnede »under Hensyn til de store Byrder, som Kommunerne har til sociale og andre Formaal, at Staten burde overtage de her foreslaaede Udgifter for derved at give Kommunerne en haardt tiltrængt Lettelse i Beskatningen«. »Man tænker herved« — tilføjes det — »særlig paa Ejendomsbeskatningen, som i Amts- og Sognekommunerne føles særlig trykkende.« — Udvalgets *Mindretal* (Socialdemokraterne og det radikale Medlem) fraraadede deri-

mod Lovforslagets Vedtagelse. Ved 3. Behandling udtalte Johs. Hansen paa Mindretallets Vegne, at ogsaa Mindretallet »naturligvis er interesseret i, at der træffes Foranstaltninger til Fordel for Kommunerne Landet over«, men ligesom Socialministeren maatte mene, »at de Foranstaltninger, som det vil være rimeligt at træffe i denne Forbindelse, træffes allerbedst ved en Gennemførelse af Socialreformen og Indførelse af de Refusionsforbund, den opstiller«. Da Mindretallet imidlertid ansaa det for rigtigt, at Lovforslaget blev oversendt til Folketinget, hvor der vilde blive Adgang til at drøfte Spørgsmaalet i Forbindelse med Drøftelsen af Socialreformen, anbefalede Ordføreren at undlade at stemme.

Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 34 St., medens 24 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

I *Folketinget* kom Lovforslaget ikke til Behandling. Derimod blev dets Indhold optaget i et Underændringsforslag af Venstre til 2. Behandling af »Kriseloven« (se Afsnit A. Nr 14), hvilket forkastedes med 93 St. mod 44.

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

1. Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1929—30. (C. Sp. 421 og 1451).

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $25/9$ (F. Sp. 4). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Andreasen [Næstved], L. D. Rasmussen, Sneum [Form.], Weygaard, Rager [Skr.], Elgaard, Olav Olsen, Fuglsang og Ole Bjørn Kraft), der afgav Betænkning $11/2$ (B. Sp. 617). (Ordfører: Sneum). 1. Beh. $18/2$ (F. Sp. 3280). 2. (sidste) Beh. $23/2$ (F. Sp. 3312).

Anmeldt i *Landstinget* $23/2$ (L. Sp. 1040). Behandlingsmaaden $26/2$ (L. Sp. 1084). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (H. C. Andersen, Johs. Clausen, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen, Gregersen, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Stegger Nielsen [Form.] og Ch. Petersen), der afgav Betænkning $18/3$ (B. Sp. 2037). (Ordfører: Stegger Nielsen). 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 1530). 2. (sidste) Beh. $22/3$ (L. Sp. 1557).

Begge Ting vedtog — efter Forslag af paagældende Udvalg — følgende Beslutning: Statsregnskabet for Finansaaret 1929—30 godkendes.

2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om »Kongeriget Danmarks Hypothekbank« § 13. [C. Sp. 435 og 1333].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $8/10$ (F. Sp. 251). Behandlingsmaaden $13/10$ (F. Sp. 328). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (N. C. Christensen [Form.], Fr. Andersen [Kb.-Frb. ø. Stkr.], J. Chr. Jensen [Skr.], Bjerring, Rasmussen [Gylling], Slesbager, Julin, Himmelstrup og C. J. F. Sven),

der afgav Betænkning $1\frac{1}{2}$ (B. Sp. 687). (Ordfører: Bjerring). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3421). 2. (sidste) Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3440).

Anmeldt i *Landstinget* $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1100). Behandlingsmaaden $\frac{4}{3}$ (L. Sp. 1126). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Blang, Ludvig Christensen, Degnbol, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen [Form.], Johs. Hansen, Jens Høyer, Jensen-Stevns og Lewinsky), der afgav Betænkning $1\frac{1}{3}$ (B. Sp. 1545). (Ordfører: Godskesen). 1. Beh. $1\frac{7}{3}$ (L. Sp. 1373). 2. (sidste) Beh. $1\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1484).

Ved Beslutningen godkendtes Hypotekbankens Regnskab for Tiden fra 1. April 1930 til 31. Marts 1931.

3. Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Kjøbenhavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1931 har anvendt til Anlæg i Frihavnen. (Minister for offentlige Arbejder *Friis-Skotte*). [A. Sp. 6747—C. Sp. 1403 og 1517].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $1\frac{6}{3}$ (F. Sp. 4101). Behandlingsmaaden $1\frac{7}{3}$ (F. Sp. 4199). 1. Beh. $1\frac{8}{3}$ (F. Sp. 4251). 2. (sidste) Beh. $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4334).

Anmeldt i *Landstinget* $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1552). Behandlingsmaaden $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1556). 1. Beh. $2\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1610). 2. (sidste) Beh. $2\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1632).

Det Beløb, Beslutningen angaar, er 21 738 Kr. 21 Ø. (Til 1. Januar 1932 er der i alt anvendt 17 826 093 Kr. 82 Ø. til Anlæg i Frihavnen). Beslutningen vedtoges enstemmigt i begge Ting.

4. Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1930 vedtaget Udkast til Konvention angaaende tvungent eller pligtmæssigt Arbejde. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 2357—C. Sp. 125 og 273].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $2\frac{5}{9}$ (L. Sp. 5). Behandlingsmaaden $2\frac{9}{9}$ (L. Sp. 48). 1. Beh. $\frac{6}{10}$ (L. Sp. 71). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Marie Christensen, Gregersen, A. P. Hansen, Jensen [Aale], Laurits

Knudsen, Laursen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Rs. Nielsen [Skr.], Stegger Nielsen, Rytter, Tvede [Form.] og Veistrup). Efter at Tvede var afgaaet ved Døden, indvalgtes Lehwald i hans Sted ²⁰/₁₀ (L. Sp. 286), og til Udvalgets Formand valgtes Laursen. Udvalget afgav Betænkning ²⁵/₁₁ (B. Sp. 157). (Ordfører: Laursen). 2. (sidste) Beh. ²⁷/₁₁ (L. Sp. 476).

Anmeldt i *Folketinget* ²⁷/₁₁ (F. Sp. 1879). Behandlingsmaaden ¹/₁₂ (F. Sp. 1884). 1. Beh. ¹⁷/₁₂ (F. Sp. 2364). 2. (sidste) Beh. ¹⁸/₁₂ (F. Sp. 2396).

Ved Beslutningen udtaler Rigsdagen sin Tilslutning til, at det af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1930 vedtagne Udkast til Konvention angaaende tvungent eller pligtmæssigt Arbejde ratificeres.

De Former for Pligtarbejde, der endnu bestaar her i Landet, falder ikke ind under »tvungent eller pligtmæssigt Arbejde« i Konventionens Forstand, idet dette Udtryk iflg. Konventionens Art. 2 ikke omfatter »Arbejde eller Bistandsydelse, der indgaar som Led i de normale Borgerpligter, der paahviler Borgerne i et fuldt ud selvstyrende Land«, men betegner »ethvert Arbejde eller enhver Bistandsydelse, der kræves af en Person under Trusel om en hvilken som helst Straf, og til hvilket den paagældende Person ikke har tilbudt sig frivilligt«. Ved Sagens Forelæggelse udtalte Socialministeren imidlertid, at Ministeriet, uanset, at den foreliggende Konvention ikke har direkte praktisk Betydning for Danmark, dog maatte finde det ønskeligt, at Danmark ratificerede denne Konvention og derved ydede sin moralske Støtte til det almindelige Fremskridt, som Konventionen er Udtryk for, samt at Ministeriet ansaa det for ønskeligt, at Danmark ved Ratifikation af de af Arbejdskonferencerne vedtagne Konventioner i videst muligt Omfang deltager i det internationale Arbejde paa Sociallovgivningens Omraade.

Beslutningen vedtoges enstemmigt af begge Ting.

5. Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af de paa den internationale Konference i Genf den 27. Juli 1929 vedtagne to Konventioner henholdsvis om Forbedring af saaredes og syges Vilkaar ved Hære i Krig og om Behandling af Krigsfanger. (Udenrigsminister *P. Munch*). [A. Sp. 7009—C. Sp. 1453 og 1593].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $1\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1478). Behandlingsmaaden $1\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1484). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1533). 2. (sidste) Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1556).

Anmeldt i *Folketinget* $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4517). Behandlingsmaaden $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 4519). 1. Beh. $3\frac{0}{3}$ (F. Sp. 4613). 2. (sidste) Beh. $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4859).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til Ratifikation af de paa den internationale Konference i Genf den 27. Juli 1929 vedtagne to Konventioner henholdsvis om Forbedring af saaredes og syges Vilkaar ved Hære i Krig og om Behandling af Krigsfanger.

Den første af de to Konventioner er en *Revision af Genfer-Røde-Kors Konventionen* af 1906, fremkommet paa Initiativ af den X. og den XI. internationale Røde Kors Konference, afholdt henholdsvis i 1921 og 1923, og Formaalet med den er at fastslaa Staternes Pligt til at drage Omsorg for, at der i Tilfælde af Krig træffes Foranstaltninger til, at de med Krigen forbundne Lidelser for saarede og syge ved Hærene lindres mest muligt.

Konventionen slutter sig saavel i Form som i Indhold til Genferkonventionen af 1906, idet dog nogle af dennes Bestemmelser har faaet en klarere Affattelse, og de under Verdenskrigen indvundne Erfaringer har medført nye Regler, saaledes bl. a. detaillerede Bestemmelser vedr. Begravelsesspørgsmaalet og Anerkendelse af Flyvemaskiner som Transportmiddel for syge og saarede saavel som for Sanitetspersonel og Sanitetsmateriel.

Den anden Konvention, der omhandler *Behandlingen af Krigsfanger*, er ligeledes fremkommet efter Indstilling af de to før nævnte internationale Røde-Kors Konferencer.

Krigsfangerens Stilling har hidtil hovedsagelig været bestemt ved de i Haager-Landkrigsordningen af 18. Oktober 1907 indeholdte Regler, som imidlertid under Verdenskrigen viste sig utilstrækkelige og derfor under Krigen blev suppleret med en Række Overenskomster mellem forskellige af de krigsførende Magter.

Konventionen er inddelt i 8 Afsnit. Det første indeholder almindelige Bestemmelser, det andet handler om Tilfange-tagelse, det tredie om Fangenskab, det fjerde om Fangenskabets Ophør, det femte om Krigsfangers Død, det sjette om Hjelpe- og Oplysningsbureauer, det syvende om Kon-

ventionens Anvendelse paa visse civile Personer og det ottende om Konventionens Gennemførelse m. m.

Som en særlig vigtig Bestemmelse maa fremhæves det i første Afsnit indeholdte ubetingede *Forbud mod Repressalier* overfor Krigsfanger. Et andet Hovedpunkt er Reglerne i ottende Afsnit om *Beskyttermagtens Kontrolbeføjelser* til Bedste for Krigsfanger fra det Land, hvis Interesser den varetager hos den anden krigsførende Part.

I Konventionens første Afsnit defineres Begrebet Krigsfanger, og det udvides til ogsaa at omfatte Personer hørende til Søkrigs- og Luftkrigsstyrken. — Andet Afsnit omhandler bl. a. de Genstande, som maa forblive i Krigsfangers Besiddelse, og Bestemmelserne herom maa betegnes som et væsentligt Fremskridt fremfor de om dette Emne i Haager-Landkrigsordningen indeholdte Forskrifter. — *Straffebestemmelserne* i tredje Afsnit er inddelt i tre Underafsnit, saaledes at der sondres mellem disciplinære Foranstaltninger og retslig Forfølgning og derhos i en Gruppe for sig gives almindelige Forskrifter, som er fælles for de disciplinære og de judicielle Bestemmelser. Der er givet Adgang til at underkaste Krigsfanger, som er straffet for Flugtforsøg, en særlig Kontrol, men denne kan dog ikke ophæve nogen af de Garantier, som ved Konventionen sikres Krigsfangerne. Endvidere er det fastslaaet, at en Krigsfange kun kan straffes een Gang for samme Handling eller ifølge samme Anklage, og at ingen Krigsfange kan dømmes uden at have haft Lejlighed til at forsvare sig eller tvinges til at erkende sig skyldig i det Forhold, han anklages for.

Ifølge en Bestemmelse i ottende Afsnit vedbliver Konventionen at gælde mellem krigsførende Deltagere, selv om en udenfor Konventionen staaende Magt deltager i Krigen. Denne Affattelse betyder et væsentligt Fremskridt fra den saakaldte »Allbeteiligungs«-Klausul i Haager-Konventionerne, der medfører, at disse Konventioner, hvis blot en af de krigsførende ikke har ratificeret eller tiltraadt dem, formelt ikke kan kræves anvendt mellem de andre krigsførende.

Forslaget, der blev modtaget med Velvillie i begge Ting, vedtoges enstemmigt i Landstinget med 61 Stemmer og i Folketinget med 118 Stemmer.

6. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Forligs- og Voldgiftstraktat mellem Danmark og Tyrkiet. (Udenrigsminister *P. Munch*). [A. Sp. 7231—C. Sp. 1779 og 2041].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1699). Behandlingsmaaden $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1700). 1. Beh. $\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1733, jfr. Sp. 1729). 2. (sidste) Beh. $\frac{2}{4}$ (L. Sp. 1741).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 4680). Behandlingsmaaden $\frac{19}{5}$ (F. Sp. 4931). 1. Beh. $\frac{27}{5}$ (F. Sp. 5139). 2. (sidste) Beh. $\frac{10}{6}$ (F. Sp. 5336).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til den af Regeringen med den tyrkiske Regering den 8. Marts 1932 afsluttede Forligs- og Voldgiftstraktat.

Danmark har hidtil ikke haft nogen Voldgiftstraktat med Tyrkiet. Den her omhandlede Traktat omfatter *alle* Stridigheder og Tvistigheder og foreskriver i alle Tilfælde en bindende Løsning ad fredelig Vej, enten gennem retslig Afgørelse eller gennem Behandling for et staaende Forligsnævn.

Traktaten sonderer mellem retlige Tvistigheder og andre Tvistigheder og giver i alle Tilfælde Anvisning paa en Fremgangsmaade til en endelig Løsning.

Er Parterne *uenige om en Ret*, forelægges Sagen enten for den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje eller for en Voldgiftsret i Overensstemmelse med Haag-Konventionen af 18. Oktober 1907. (Forinden saadan Behandling finder Sted, kan Uoverensstemmelsen dog ved Parternes fælles Overenskomst forelægges til Forligsbehandling for et staaende Forligsnævn, der oprettes i Henhold til Traktaten).

Tvistigheder *af anden Art*, hvis retlige Løsning ikke vil kunne søges paa den ovenfor angivne Maade, forelægges det faste Forligsnævn. Saafremt Forlig ikke opnaas, skal Strids-spørgsmaalet henskydes til bindende Afgørelse af en til Behandling af den paagældende Sag nedsat særlig Voldgiftsdomstol, der udnævnes i Overensstemmelse med Reglerne for Sættelsen af det staaende Forligsnævn.

Forligsnævnet bestaar af *5 Medlemmer*, af hvilke hver Part frit udnævner eet, medens 3 af forskellig Nationalitet udpeges af Parterne i Forening blandt andre Staters Borgere. Reglerne om Nævnets Virkemaade stemmer i det hele med

Bestemmelserne herom i Danmarks nyeste Traktater vedrørende Forligsnævn.

Under Behandlingen i Landstinget udtalte Udenrigsministeren, at Traktaten slutter sig nøje til en tilsvarende Traktat mellem Sverige og Tyrkiet, og at der neppe vilde blive Tale om, at Traktaten vilde komme til Anvendelse overfor meget store og vanskelige Problemer, men at der derimod er betydelige danske økonomiske Interesser at varetage i Tyrkiet, som ved given Lejlighed kunde antages at give Anledning til en eller anden Uoverensstemmelse.

Beslutningen vedtoges enstemmigt i begge Ting.

7. Rigsdagsbeslutning angaaende Afsluttelse af en Forligstraktat mellem Danmark og Chile. (Udenrigsminister *P. Munch*). [A. Sp. 7253—C. Sp. 1981 og 2041].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $30/3$ (L. Sp. 1699). Behandlingsmaaden $31/3$ (L. Sp. 1700). 1. Beh. $1/4$ (L. Sp. 1733, jfr. Sp. 1729). 2. (sidste) Beh. $2/4$ (L. Sp. 1741).

Anmeldt i *Folketinget* $30/3$ (F. Sp. 4680). Behandlingsmaaden $19/5$ (F. Sp. 4931). 1. Beh. $27/5$ (F. Sp. 5139). 2. (sidste) Beh. $10/6$ (F. Sp. 5336).

Beslutningen gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til den af Regeringen med den chilenske Regering den 23. December 1931 afsluttede Forligstraktat.

Forligstraktaten er Resultatet af en Række Forhandlinger, som allerede i 1927 indlededes mellem Udenrigsministeriet og Chiles herværende Gesandt om Afsluttelse af en Voldgiftstraktat mellem Danmark og Chile. Fra dansk Side foreslog man en Traktat af samme vidtgaende Type som den dansk-franske Voldgiftstraktat af 5. Juli 1926, der foreskriver, at *alle* Stridigheder mellem Danmark og Frankrig, som ikke har kunnet ordnes ad diplomatisk Vej, efter forudgaaende Forligsbehandling skal afgøres enten af en Voldgiftsret eller af den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje. I Maj 1931 foreslog imidlertid den chilenske Regering, at der afsluttedes en *Forligstraktat* mellem Danmark og Chile af samme Indhold som den mellem Chile og Polen i Oktober 1929 afsluttede Traktat, idet man under Hensyn til, at begge Lande er Medlemmer af Folkenes Forbund og har sluttet sig til Statutten for den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje, ikke fandt det nødvendigt at afslutte en mere vidtgaende Traktat med Danmark for at sikre Løsningen af eventuelle Stridigheder.

Ifølge Traktatens Art. 1 skal enhver Strid mellem de to Lande, der ikke inden en rimelig Tid har kunnet løses ad diplomatisk Vej, forelægges til Forligsbehandling. (Undtagne fra Forligsbehandling er dog Stridigheder, der efter Folkeretten udelukkende henhører under den ene Parts Myndighedsomraade, eller for hvis Løsning der er truffet Aftale ved andre Overenskomster, eller som angaar en af Parternes Territorium).

I Henhold til Art. 3 oprettes et *staaende Forligsnævn paa 5 Medlemmer*, af hvilke hver Part udnævner to Medlemmer, et blandt egne og et blandt fremmede Statsborgere, medens Parterne i Forening vælger Nævnets Formand, der ikke maa være Statsborger i noget af Landene. (Kan Enighed om Valget af Formanden ikke opnaas, skal Præsidenten for det schweiziske Forbundsraad anmodes om at vælge denne).

Traktaten indeholder dernæst nærmere Regler om Fremgangsmaaden ved Forligsbehandlingen og om Nævnets Betretning om Sagen.

Hvis Forligsbehandlingen ikke fører til noget Resultat, skal Reglerne i Folkeforbundspagtens Art. 15 vedblivende være anvendelige, saa at der — hvis det er en Strid, der kan føre til et Brud — kan blive Tale om, at Folkeforbundsraadet skal søge Striden udjævnet.

Beslutningen vedtoges enstemmigt i begge Ting.

8. Forslag til Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3945—C. Sp. 1595].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $^{12}/_{11}$ (F. Sp. 1440). Behandlingsmaaden $^{13}/_{11}$ (F. Sp. 1466). 1. Beh. $^{1}/_{12}$ (F. Sp. 1897). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Lillering], J. P. Nielsen, Fisker, Jønson, Ludvigsen, Jens Sørensen [Smørum], Bomholt [Form.], Jesper Simonsen [Sekr.], Vanggaard, Moltesen, Kyed, Himmelstrup, Duborg, Ole Bjørn Kraft og Vesterager), der afgav Betænkning $^{19}/_{3}$ (B. Sp. 2043). (Ordfører: Jensen [Lillering]). 2. (sidste) Beh. $^{1}/_{4}$ (F. Sp. 4859).

Anmeldt i *Landstinget* $\frac{2}{1}$ (L. Sp. 1739). Behandlingsmaaden $\frac{18}{5}$ (L. Sp. 1783). 1. Beh. $\frac{20}{5}$ (L. Sp. 1820). Henvist til det om Forslag til Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder nedsatte Udvalg.

Forslaget gaar ud paa, at Rigsdagen udtaler sin Tilslutning til, at det af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtagne Udkast til Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde ratificeres.

Forslag til Beslutning om Ratifikation af denne Konvention forelaa i Rigsdagssamlingerne 1929—30 og 1930—31, og Konventionens Indhold findes gengivet i Aarbogen 1929—30, Side 498—499.

Ved Forslagets 1. Behandling i Folketinget fremhævede Socialministeren, at efter Regeringens Opfattelse var det ikke nødvendigt at foretage nogen Ændring i den danske Lovgivning som Følge af Konventionens Ratifikation. Med Hensyn til Konventionens Betydning for den vestjydske Skoleordning henviste Ministeren til den som Bilag til Forslaget aftrykte Skrivelse fra det internationale Arbejdsbureau, hvori det erklæres, at Opretholdelsen af denne Skoleordning ikke »udgør en uoverstigelig Hindring for Konventionens Ratifikation«, og at der neppe vilde hæve sig nogen Protest, hvis Danmark i de aarlige Rapporter om Konventionens Anvendelse nævner Tilstedeværelsen af denne særlige Ordning. Grunden til dens Eksistens og det Antal Børn, som den finder Anvendelse paa.

Medens Socialdemokraternes og de Radikales Ordførere (Jensen [Lillering] og Jesper Simonsen) anbefalede Forslaget til Vedtagelse, udtalte Venstres Ordfører (Vanggaard) sit Partis Betænkelighed ved at ratificere Konventionen, navnlig under Henviisning til den vestjydske Skoleordning, som man ønskede at bevare, da den havde virket tilfredsstillende saavel med Hensyn til Undervisningens Resultat som økonomisk set. Han hævdede, at efter det internationale Arbejdsbureaus Opfattelse var denne Skoleordning stridende mod Konventionens Bestemmelser, og Venstre kunde ikke gaa med til, at Ordningen af et Skolespørgsmaal i Danmark skulde blive afhængig af Voldgiftsdomstolen i Haag.

Til disse Udtalelser sluttede de Konservatives Ordfører (Ole Bjørn Kraft) sig.

I det om Forslaget nedsatte Udvalg naaede man ikke til Enighed, og ved 2. Behandling erklærede Venstre og de Kon-

servative, at de ikke kunde stemme for Forslaget. Dette vedtoges derefter med 68 St. mod 39.

I *Landstinget* gjorde Venstres Ordfører (Stegger Nielsen) de samme Betragtninger gældende som Venstre i Folketinget, men endte med at foreslaa Forslaget henvist til nærmere Overvejelse og Prøvelse i et Udvalg. — Udvalget afgav ikke Betænkning.

9. Forslag til Rigsdagsbeslutning vedrørende et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Udkast til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder. (Socialminister *Steincke*). [A. Sp. 3961—C. Sp. 1597].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $^{12}/_{11}$ (F. Sp. 1440). Behandlingsmaaden $^{13}/_{11}$ (F. Sp. 1466). 1. Beh. $^{1}/_{12}$ (F. Sp. 1887). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Jønson, Nygaard, Schrøder, Einer Jensen [Form.], Helga Larsen [Sekt.], Hinrichsen, P. Mortensen, Jesper Simonsen, Vanggaard, Moltesen, Kyed, Himmelstrup, Duborg, Ole Bjørn Kraft og Koch), der afgav Betænkning $^{21}/_{3}$ (B. Sp. 2163). (Ordfører: Jønson). 2. (sidste) Beh. $^{1}/_{4}$ (F. Sp. 4865).

Anmeldt i *Landstinget* $^{2}/_{4}$ (L. Sp. 1739). Behandlingsmaaden $^{18}/_{5}$ (L. Sp. 1783). 1. Beh. $^{20}/_{5}$ (L. Sp. 1817). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Marie Christensen, Henriette Crone, Gregersen, A. P. Hansen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Josiassen, Laursen [Form.], Carl F. Madsen, Rs. Nielsen, Stegger Nielsen, S. Rasmussen, Rytter og Veistrup).

Forslaget gaar ud paa, at Rigsdagen udtaler sin Tilslutning til, at det af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtagne Udkast til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder ratificeres.

Ligelydende Forslag fremsattes i Rigsdagssamlingerne 1929—30 og 1930—31, og i Aarbogen for 1929—30, Side 499 ff., er det væsentligste af Konventionens Indhold gengivet.

Ved Forslagets Forelæggelse fremhævede Socialministeren, at Konventionens Vedtagelse ikke nødvendiggjorde nogen Ændring i den bestaaende Lovgivning.

Forslaget blev i *Folketinget* modtaget med Tilslutning fra Socialdemokraternes og det radikale Partis Side, medens Ven-

stres Ordfører (Vanggaard) udtalte Betænkelighed ved Forslagets Vedtagelse af Hensyn til Arbejdsordningen i Mejeribrugget, hvor Opretholdelsen af Produktionens fine Kvalitet krævede, at Mejerierne var i Drift alle Ugens Dage. Paa en fra Socialministeriet rettet Forespørgsel til De danske Mejeriøreningers Fællesorganisation og Dansk Mejeristforening udtalte begge disse Organisationer sig ligeledes for Nødvendigheden af Søndagsdrift paa Mejerierne. En Forespørgsel fra det om Forslaget nedsatte Folketingsudvalg til Socialministeriet om Muligheden af at ratificere Konventionen med Forbehold for Mejeriernes Vedkommende besvaredes af Ministeriet med, at der ikke i Versaillestraktatens Bestemmelser om den internationale Arbejdsorganisation var Hjemmel for at ratificere en Konvention med Forbehold om, at vedkommende Stat ikke vilde antage en eller flere af Konventionens Bestemmelser, og at det uden udtrykkelig Hjemmel maatte anses for udelukket at tage saadant Forbehold.

Derimod kunde Mejeribrugget efter Ministeriets Mening undtages i Henhold til Konventionens Art. 4.

Paa de Konservatives Vegne gjorde Ole Bjørn Kraft gældende, at hans Partis Opfattelse var, at det vilde være heldigst, om de nordiske Lande indtog samme Standpunkt med Hensyn til Vedtagelsen af en Konvention som den foreslaede, og saa længe Norge og Sverige ikke havde ratificeret, ønskede man, at ogsaa Danmark indtog en afventende Holdning. For øvrigt var man villig til i et Udvalg paa ny at undersøge Sagen.

Udvalgsbehandlingen ændrede imidlertid ikke Partiernes Stilling til Forslaget, der ved 2. og sidste Behandling i Folketinget vedtoges med 68 St. mod 47.

Ved Sagens 1. Behandling i *Landstinget* udtalte Ordførerne for Venstre (Stegger Nielsen) og de Konservative (Laursen) ligeledes Betænkelighed ved at ratificere Konventionen, men erklærede sig villige til i et Udvalg at underkaste Sagen fornyet Prøvelse.

10. Forslag til Rigsdagsbeslutning om Danmarks Ratifikation af den af Folkeforbundets tolvte Forsamling den 26. September 1931 vedtagne, af Danmark den 31. December 1931 undertegnede almindelige Konvention til Fremme af Midlerne til Forhindring af Krig. (Udenrigsminister P. Munch). [A. Sp. 7181].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $3\frac{0}{3}$ (L. Sp. 1699). Behandlingsmaaden $3\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1700). 1. Beh. $\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1729). Henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Ellinger, A. P. Hansen, Hauch, Jepsen Christensen,

Jensen [Aale], Laurits Knudsen, N. K. Kristensen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Schovelin, Stensballe og Veistrup).

Forslaget gaar ud paa, at Rigsdagen meddeler sit Samtykke til Ratifikation af den af Folkeforbundets tolvte Forsamling vedtagne, af Danmark den 31. December 1931 under tegnede almindelige Konvention til Fremme af Midlerne til Forhindring af Krig.

Konventionens *Formaal* er, at de Stater, der maatte ønske det, skal kunne paatage sig visse Forpligtelser, der tilsigter at gøre nogle af de Midler, som Folkeforbundspagten (Artikel 11) giver Raadet til Fredens Bevarelse, mere effektive.

Artiklerne 1—3 omhandler de vigtigste af de Forpligtelser, som de kontraherende Parter ved Konventionen paatager sig. Medens der under Forhandlingerne i Hovedsagen har hersket Enighed om den ved Artikel 1 givne Regel om, at Parterne skal være forpligtede til i Tilfælde af, at der mellem dem opstaar en Strid, som forelægges Folkeforbundsraadet, at antage og udføre de foreløbige Forholdsregler af *ikke-militære* Art, som Raadet maatte paalægge dem for derved at hindre, at Striden forværres, har der gjort sig forskellige Opfattelser gældende med Hensyn til de *militære* Forpligtelser. Det er nu i den foreliggende Traktat præciseret, at Traktaten kun skal anvendes, naar der foreligger *Trusel* om Krig — ikke naar Krig er brudt ud; man har saaledes ved Formuleringen paaset, at Traktaten ikke paa nogen Maade skal kunne komme i Strid med det i Forbundspagtens Art. 16 indeholdte System for det Tilfælde, at Krigen allerede maatte være udbrudt. Man har dernæst i Artikel 2 begrænset Forpligtelserne for de kontraherende Parter til en Pligt til at efterkomme Raadets Forlangende om, at *Styrker trækkes tilbage*, og samtidig i Artiklens Slutning udtalt, at de øvrige Beføjelser, som Raadet maatte have i Henhold til Artikel 11, ikke berøres heraf.

I Artikel 3 foreskrives det endvidere, at Raadet i Tilfælde af Trusel om Krig, og saafremt særlige Forhold — i Særdeleshed Muligheden for Sammenstød mellem de stridende Parter Styrker — gør det nødvendigt, skal kunne *fastsætte Linier*, som ikke maa overskrides af de militære Styrker. Ved Fastsættelsen af saadanne Linier skal Raadet saa vidt muligt søge at tilvejebringe Enighed mellem Parterne om Liniernes Dragning. Kan en Overenskomst ikke opnaas, skal Linierne drages med Samtykke af den Part, hvis Styrker det drejer sig om. Parterne er ogsaa enige om, hvis Raadet anbefaler det, at give bestemte Ordre til Førerne af deres Styrker

om at tage alle nødvendige Forholdsregler for at undgaa tilfældige Sammenstød.

Artikel 4 indeholder *Kontrolbestemmelser*. Det foreskrives her, at Raadet, enten hvis det selv finder det, eller en af de stridende Parter forlanger det, skal udnævne Kommissærer, der paa Stedet skal overvaage Udførelsen af de foreløbige militære Forholdsregler.

Artikel 5 handler om *Sanktionerne*. Raadet kan herefter, hvis de militære Forholdsregler, der omhandles i Artiklerne 2 og 3, krænkes, overveje Anvendelsen af Midler af enhver Art, der er nødvendige for at gennemføre Konventionens Bestemmelser. Hvis der udbryder Krig som Følge af denne Krænkelse, skal de kontraherende Parter betragte Krænkelsen som skabende en Formodning for, at den Part, der er skyldig heri, har grebet til Krig paa den Maade, som det forudsættes i Pagtens Artikel 16. Dog vil Forbundsmedlemmerne stadig have Ret og Pligt til at afgøre, om Pagtens Bestemmelser er blevet krænket. Spørgsmaalet om Artikel 16's Anvendelse er uafgjort, men Konventionen tilsigter at lette dens Anvendelse.

Endelig kan det nævnes, at Artikel 6 indeholder Bestemmelser om, at Parterne i det Omfang, Raadet henstiller, skal søge dets Forhandlinger, Afgørelser og Henstillinger bragt til *Offentlighedens Kundskab*, at Artikel 7 fordrer, at Raadets Beslutninger i de Tilfælde, der omhandles i Artiklerne 1, 2, 3, 4, 5 og 6, for at være bindende, og for saa vidt andet ikke er foreskrevet i disse Artikler, skal være *enstemmige*, dog at de i Striden indblandede Staters Stemmer ikke medregnes, samt at Konventionen i Henhold til Artikel 15 er *opsigelig* efter fem Aars Forløb.

Konventionen er foruden af Danmark hidtil undertegnet af Albanien, Tyskland, Østrig, Belgien, Bulgarien, Columbia, Spanien, Frankrig, Grækenland, Lithauen, Luxembourg, Norge, Panama, Nederlandene, Peru, Portugal, Siam, Sverige, Schweiz, Czekoslovakiet og Uruguay.

I sin Forelæggelsestale i Landstinget udtalte Udenrigsministeren, at der havde været et Tilfælde, hvor der kunde siges at være et Grundlag for Konventionens Anvendelse, nemlig den kinesisk-japanske Konflikt. Dette var dog ikke af juridisk Betydning, fordi de to Stater ikke hidtil havde ratificeret eller antaget den foreliggende Konvention; men de Bestemmelser, der er opstillet i den, og om hvilke Folkeforbundet paa sit Delegeretmøde i September 1931 samledes i Enstemmighed, havde været vejledende for den Fremgangsmaade, Folkeforbundet anvendte under Drøftelserne af dette Spørgsmaal med de to interesserede Parter.

Forslaget henvistes efter Ønske af Jepsen Christensen (V.) og Ellinger (K. F.) til Udvalg. Dette afgav ikke Betænkning.

11. Forslag til Beslutning af Folketinget om Nedsættelse af et Udvalg til Undersøgelse af Finanslovforslagets Bestemmelser vedrørende de frie Bevillinger, Honorarer, Kontorholdsudgifter m. m. [Af *Korsgaard* (Ordfører), *Christmas Møller*, *Fibiger*, *Hendriksen*, *Parkov*, *A. C. D. Petersen* og *C. J. F. Sven*]. [A. Sp. 2353].

Anmeldt i *Folketinget* ²⁵/₉ (F. Sp. 7). Behandlingsmaaden ²⁶/₉ (F. Sp. 52). Eneste Beh. ¹²/₁₁ (F. Sp. 1442). Behandlingen standset og Sagen henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer, hvortil valgtes: L. D. Rasmussen, Andreasen (Næstved) [Form.], O. Andersen, Lundberg, J. Chr. Jensen, Trier, Povlsen [Sekr.], Rasmussen (Gylling), N. Neergaard, Pinholt, Krag, C. O. Pedersen, Arnth Jensen, Korsgaard og Pitzner. Efter at Trier var afgaaet ved Døden, indvalgtes Chr. Hansen i hans Sted ³/₁₂ (F. Sp. 1976).

Forslaget var saalydende:

Folketinget nedsætter et Udvalg paa 9 Medlemmer, som inden 1. December 1931 skal gennemgaa samtlige ikke lov-bundne Konti paa Finanslovforslaget og afgive Beretning og Forslag til Tinget om Ændring i disse.

Til Motivering af Forslaget, som var et Led i Det konservative Folkepartis Kriseplan, udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Korsgaard) ved Sagens eneste Behandling, at da de paa det fremlagte Finanslovforslag foretagne Nedsættelser af frie Bevillinger var ret skematiske og det ikke kunde betragtes som Finansudvalgets Sag at løse den her stillede Opgave, vilde det være ønskeligt at faa nedsat et særligt Udvalg, som med Bistand fra Ministeriet skulde gennemgaa ikke mindst de mere betydelige Udgiftsposter, som falder ind under de frie Bevillinger, og derved skabe Klarhed over, om det vilde være udelukket paa dette Omraade at komme synderligt videre ad Besparelsens Vej, eller om »ikke helt faa Beløb vil kunne nedsættes betydeligt, uden at den Skade, der forvoldes, ophæver den indvundne Fordel«. — I Bemærkningerne til Forslaget var Honorarudgifterne opgjort til 6,6 Mill. Kr. og Kontorholdsudgifterne til et Mindstebeløb af 10,5 Mill. Kr.

Finansministeren mente, at Forslagets Forudsætninger i det allervæsentligste var borttaldet ved, at Spørgsmaalet om Honorarernes Størrelse var henlagt til Lønningsraadets Undersøgelse, og at Kontorholdsudgifterne ved Finanslovforslagets Forberedelse var gennemgaaet saaledes, at der neppe

var mere at opnaa paa dette Omraade. Ministeren havde i øvrigt ikke noget at indvende mod Tanken om yderligere Besparelser, men ansaa den foreslaaede Form: Nedsættelse af et særligt Udvalg for uheldig, da den formentlig vilde føre til en Splittelse af Arbejdet.

Af *Partiernes Ordførere* udtalte L. D. Rasmussen (S.), at Forslagsstillernes Hensigt muligvis allerede var naaet gennem Finanslovsforslaget, men at Taleren i modsat Fald kunde tænke sig, at Forslaget blev henvist til Behandling i et Udvalg. — Povlsen (R. V.) mente ligesom Finansministeren, at det vilde være uheldigt at vælge et særligt Udvalg til dette Arbejde, men støttede Tanken om Sagens Henvi sning til Udvalgsbehandling. — Venstres Ordfører, N. Neergaard, kunde i det hele tiltræde Forslagets Hensigt og Tendens og var enig med Forslagsstillerne i, at en »dyberegaaende Undersøgelse af, hvad der kan bortfalde straks, hvad der bør være Genstand for en større Reduktion, hvad der bør være Genstand for en mindre Reduktion, og hvad der endelig maaske slet ikke egner sig for en Reduktion«, ikke var taget op af Regeringen, og at Finansudvalget savnede Tid til selv at gøre dette omfattende Arbejde. Taleren mente dog, at det maatte overvejes noget nærmere, under hvilke Former Undersøgelsen skulde foretages. — Paa Retsforbundets Vegne anbefalede Axel Dam det foreliggende Forslag, idet han henstillede, at Udvalget »ikke nøjes med at foreslaa skønmæssige Nedskæringer af disse eller hine Poster paa Finansloven, men søger at komme til en principiel Klaring af, hvilke Bevillinger det er berettiget eller moralsk forsvarligt at tvangsudskrive Skatter til Dækning af.«

I Henhold til de faldne Udtalelser foreslog Ordføreren for Forslagsstillerne, at Behandlingen standsedes og Forslaget henvistes til et Udvalg paa 15 Medlemmer, hvilket anbefalede s af L. D. Rasmussen og N. Neergaard og vedtoges uden Afstemning.

12. Beretning til Rigsdagen angaaende Folkeforbundets 12. Forsamling i Genève 7. til 29. September 1931. [A. Sp. 5445—F. Sp. 2541, L. Sp. 656].

13. Beretning angaaende den XV. internationale Arbejdskonference i Genève 1931. [A. Sp. 3355—F. Sp. 392, L. Sp. 133].

II. Forespørgsler.

1. Den 29. Oktober 1931 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1278) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Holstein*:

»Hvilke Forholdsregler agter Regeringen at tage for at afværge, at den sønderjydske Landbostand i stort Antal og uden egen Skyld maa forlade Hjem og Bedrift?«

Forespørgselen foretoges ^{10/12} (F. Sp. 2137).

I Motiveringen af sin Forespørgsel dvælede Forespørgeren først ved Landbrugskrisen i Almindelighed og de Statsforanstaltninger, hvorved den formentlig kunde afhjælpes: »en Valutapolitik, der definitivt nedsætter den danske Mønt til en betydelig lavere Guldværdi end den hidtil gældende«. . . , »en gennemgribende Reform af vor ganske forældede og grænseløst uretfærdige Særbeskatning af Landbrugsejendomme« og en ændret Handelspolitik. Dernæst skildrede Forespørgeren det sønderjydske Landbrugs Forhold, som han betegnede som langt frygteligere end Forholdene i det gamle Land, idet han særlig omtalte Gældsbyrderne, »den store og alt overskyggende Ulykke i Sønderjylland«, og hvorledes disse havde naaet det nuværende Omfang. »I 6 Aars-Perioden 1919—1925 blev det sønderjydske Landbrug overrumplet og overbelastet som Følge af den danske Inflationspolitik. I 6 Aars-Perioden 1925—1931 blev det knuget ned og forarmet som Følge af den danske Deflationspolitik«. Som en finansielt overkommelig Udvej til Sanering pegede Taleren paa at lade Staten udrede »Rentedifferencen og Afdragsdifferencen mellem Pari- og Inflationskronen«, hvilket Beløb han anslog til ca. 10 Mill. Kr. aarlig. »Det er dette Beløb, der mindst skal til, for at man kan bringe de sønderjydske Landsdele paa Fode, og Beløbet skal simpelt hen ydes i Form af Tilskud, ikke i Form af Laan. Det bør ikke udbetales til Laantagerne, men overføres direkte til Kreditforeninger, Banker og andre. Tilskuddet bør udredes, saa længe de valutapolitiske og erhvervspolitiske Forhold kræver saadanne Foranstaltninger, forhaabentlig kun 2—3 Aar«. Derimod ansaa Forespørgeren ikke de Hjælpeforanstalt-

ninger, der havde fundet Udtryk i Regeringens Kriseforslag og Akkordforslag og i de vedtagne Hypoteklaaneforstrækninger, for tilstrækkelige.

Statsministeren ansaa Forespørgselen for overflødig, da man i Forvejen var opmærksom paa »Vanskelighederne for Medlemmer af den danske Befolkning, som har deres Hjem i Sønderjylland«, og han mente ikke, at den Omstændighed, »at der fortsat kan ventes at være Vanskeligheder i Sønderjylland«, betød nogen stor Forskel fra Tilstanden i det øvrige Land. Ministeren omtalte derefter den Støtte, der gennem Aarene er ydet den sønderjydske Befolkning, endvidere Krisehjælpen i Henhold til Kriseloven af 19. Oktober 1931 og forskellige Støtteforanstaltninger gennem Hypoteklaanefonden, den sønderjydske Laanekasse og Jordfonden. I denne Forbindelse oplyste Ministeren, at Spørgsmaalene om Landbrugets Beskatnings- og Prioritetsforhold tilligemed flere andre Opgaver var optaget til Overvejelse i et Udvalg, som bl. a. skulde søge »at skaffe Rede paa Prioritetsforholdene her i Landet«. Statsministeren sluttede med at udtale »Regeringens Villighed til fortsat at beskæftige sig med saadanne sønderjydske Anliggender, som det maa anses for rimeligt at beskæftige sig med; den vil fremdeles gøre dette i Samraad med den Repræsentation, Sønderjyllands Befolkning har herinde i den danske Rigsdag«.

Socialdemokraternes Ordfører, *J. P. Nielsen*, vendte sig mod Forespørgserens Skildring af den økonomiske Udvikling for det sønderjydske Landbrug siden Genforeningen. Man skulde efter Talerens Mening »tale saa sagte om, at de sønderjydske Landmænd har sat store Penge til under dansk Styre«. Han hævdede desuden, at skulde der gøres mere for Sønderjylland, maatte det ske i Forbindelse med Foranstaltninger for den øvrige Del af Landet; »for stadig at gennemføre Særforanstaltninger for Sønderjylland fører kun til Separation, og det er jeg i hvert Fald en Modstander af«. Endelig pegede Taleren paa, at ogsaa Udøverne af andre Erhverv end Landbruget er kriseramte i Sønderjylland, saaledes baade Købmænd, Landhaandværkere og Fiskere.

Paa Venstres Vegne talte *Madsen-Mygdal*, som ansaa det for Lovgivningsmagtens første Pligt at fjerne »den skattemæssige Uret, der i Øjeblikket øves overfor Landbruget«,

og dernæst at lette Forholdene for Erhvervslivet ved en almindelig Nedsættelse af de store offentlige Udgiftsbudgetter. De øjeblikkelige Kriseforanstaltninger burde ikke træffes for en enkelt Landsdel, men for alle Landsdele. Taleren fandt derfor Forespørgselen for snævert begrænset: »Den burde ikke hedde: Hvad agter Regeringen at foretage sig overfor Krisen i Sønderjylland? Den burde hedde: Hvad agter Regeringen at foretage sig overfor Krisen?«, og han fremsatte følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget opfordrer Regeringen til at fremsætte Forslag om en virksom Krisehjælp til Værn for de Landbohjem, der trues med Sammenbrud, gaar Tinget over til Dagsordenen«.

Som Ordfører for de Konservative erklærede *Christmas Møller*, at hans Parti ikke mente, at det i Oktober sluttede Kriseforlig var tilstrækkeligt, men at der for en Række Omraader burde gøres betydeligt mere, og at det var nødvendigt i Sønderjylland at træffe Foranstaltninger af ganske særlig Karakter. »Sønderjylland skal have Foranstaltninger sammen med det øvrige Land; men saaledes som Udviklingen nu en Gang har været kan det ikke nytte at sige andet end, at det store Maal, som man i og for sig maatte stræbe imod: at der ingen Særlovgivning blev, det kan man ikke skarpt og tydelig med Hensyn til Lovgivningsarbejdet indstille sig paa endnu.« *Christmas Møller* stillede herefter Forslag om følgende »Dagsorden«:

»Idet Folketinget udtaler, at det billiger Planen om at nedsætte et Udvalg, der skal behandle og afgive Indstilling om Spørgsmaal vedrørende Landbrugets erhvervsøkonomiske Forhold, og kræver, at Regeringen i Tilslutning til den allerede ydede Krisehjælp fremsætter Forslag til Lov om midlertidig Nedsættelse af Landbrugets Ejendomsskatter. saaledes at disse for alle Landbrugere nedsættes med $\frac{2}{3}$, indtil Lov kan gennemføres paa Grundlag af nævnte Udvalgs Arbejde,

og idet Tinget kræver, at Forslag fremsættes, saaledes at en aktiv Handelspolitik, der kan komme samtlige danske Erhverv til gode, kan blive ført,

ønsker Tinget yderligere at fremhæve, at de særlige Vanskeligheder for Landbrugserhvervet i de sønderjydske Landsdele gør Forholdsregler for disse særlig nødvendige, og Tinget opfordrer derfor Regeringen til snarest at give den danske Offentlighed en samlet Fremstilling af den økonomiske Udvikling i de sønderjydske Landsdele fra Krigens Udbrud til i Dag og derunder med en grundlæggende definitiv Sanering for Øje give den enkelte kriseramte Landmand Lejlighed til at redegøre for sine særlige Forhold og gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.

Niels Frederiksen (R. V.) gjorde i Tilslutning til J. P. Nielsen gældende, at man ikke maatte undlade at tage i Betragtning, at Valutaforholdene havde budt mange sønderjydske Landbrugere en økonomisk Fordel, der kunde opveje Vanskelighederne ved en Omlægning af Driften, og de sønderjydske Landbrugere burde efter Talerens Opfattelse »tage Tønnen i Nedgangstider som det øvrige Lands Landbrugere«. Paa egne og J. P. Nielsens Vegne fremsatte han følgende Paastand paa Overgang til Dagsordenen:

»Idet Folketinget henviser til de af Rigsdagen i Anledning af Krisen vedtagne Foranstaltninger og udtaler Tillid til, at Regeringen fremdeles følger Forholdenes Udvikling for alle Erhverv og Befolkningsdele og vil fremsætte saadanne Forslag, som Forholdene efterhaanden maatte kræve, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen«.

Medens *Statsministeren* afviste de fra Venstres og fra konservativ Side stillede »Dagsordener«, erklærede han, at Ministeriet kunde acceptere den af J. P. Nielsen og Niels Frederiksen foreslaaede Udtalelse.

En fjerde »Dagsorden« blev foreslaaet af *Hans Hansen* (Retsforbundet), som udtalte, at »det ikke er Nedsættelse af Ejendomsskatterne, der skal til, men Nedsættelse af de Byrder og de Skatter, som truer Arbejdet og Forbruget«. Denne »Dagsorden« havde følgende Ordlyd:

»Idet Folketinget opfordrer Regeringen til at fremsætte Forslag om en virksom Kriselov, der i Henhold til Socialdemokratiets Program Punkt 10 afskaffer de Skatter og Love, der skaber Varefordyrelse for Befolkningen, gaar Tinget over til Dagsordenen«.

I den følgende omfattende og langvarige Forhandling, der bl. a. ogsaa drejede sig om Valutaspørgsmaalet og Partiernes Stilling til Valutaloven af 1924, deltog yderligere Schmidt (Sl. P.), som uden at miskende, »at man har gjort forskellige Ting, og at man ogsaa i denne Situation har gjort adskilligt«, dog mente, at det ikke var nok; endvidere Nissen (K. F.), Chr. Ernst Christensen (V.), Fraenkel (K. F.), Hans Jacob Sørensen (V.), Korsgaard (K. F.), Krag (V.) og Pinholt (V.).

Ved Afstemningen *forkastedes* først Madsen-Mygdals Forslag til Dagsorden med 72 St. mod 43 og Christmas Møllers med 114 St. mod 18. Derefter *vedtoges* den af Niels Frederiksen og J. P. Nielsen fremsatte Paastand paa Overgang til den næste Sag paa Dagsordenen med 72 St. mod 60. Hermed *bortfaldt* Hans Hansens Forslag til Dagsorden.

2. Den 25. Maj 1932 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 5098) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Holstein*;

»Hvorvidt har Regeringens i December i Fjor tilsagte Overvejelser af de overordentlig kritiske økonomiske Forhold i Sønderjylland ført til Beslutning om Iværksættelse af særlige Statsforanstaltninger i Sønderjylland til Værn for denne Landsdels meget haardt prøvede Befolkning?«

Forespørgselen blev ikke stillet.

3. Den 1. Juni 1932 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 5142) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Holstein*;

»Hvorvidt har Regeringen indvilliget i at ændre sin hidtidige Valutapolitik?«

Forespørgselen blev ikke stillet.

III. Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

1. Efter at Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet Sven Trier, der repræsenterede Maribo Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 27. November 1931, indtraadte 1. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Sekretær Sigvard Munk, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 1881 og 1882).

Indstilling om Godkendelse af Sekretær Sigvard Munk som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{3}{12}$ (F. Sp. 1975).

2. Efter at Redaktør J. P. M. Simonsen, der repræsenterede Aarhus Amtskreds, havde modtaget det ved Landstingsmand M. C. Lyngsies Død ledigblevne Mandat som tingvalgt Medlem af Landstinget, nedlagde han sit Mandat som Folketingsmand fra den 1. Januar 1932. I hans Sted indtraadte 1. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Forretningsfører Chr. Christiansen, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 2488 og 2489).

Indstilling om Godkendelse af Forretningsfører Chr. Christiansen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{14}{1}$ (F. Sp. 2602).

3. Efter at fhv. Minister M. N. Slebsager, der repræsenterede Ribe Amtskreds, havde nedlagt sit Mandat fra den 1. Maj 1932, indtraadte 1. Stedfortræder for Venstre i Ribe Amtskreds, fhv. Minister, Gaardejer S. Brorsen, som Folketingsmand for Amtskredsen (F. Sp. 4920).

Indstilling om Godkendelse af fhv. Minister, Gaardejer S. Brorsen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{19}{5}$ (F. Sp. 4930).

B. Landstinget.

1. Efter at 15. landstingsvalgte Medlem, Direktør C. M. F. Tvede var afgaaet ved Døden den 14. Oktober 1931, indtraadte Hospitalsforstander, Sparekassedirektør Oluf Jensen, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $\frac{15}{8}$ 1928 af det konservative Folkepartis Valggruppe var

valgt til 1. Stedfortræder for den afdøde Landstingsmand, som landstingsvalgt Medlem af Tinget. (L. Sp. 172, 173 og 183).

Indstilling om Godkendelse af Hospitalsforstander, Sparekassedirektør Oluf Jensen som Medlem af Tinget vedtoges $21/10$. (L. Sp. 301).

2. Efter at 13. landstingsvalgte Medlem, Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund M. C. Lyngsie var afgaaet ved Døden den 31. December 1931, indtraadte Folketingsmand, Redaktør J. P. M. Simonsen, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $15/8$ 1928 af det socialdemokratiske Partis Valggruppe var valgt til 1. Stedfortræder, som landstingsvalgt Medlem af Tinget. (L. Sp. 572, 573 og 657).

Indstilling om Godkendelse af Redaktør J. P. M. Simonsen som Medlem af Tinget vedtoges $20/1$. (L. Sp. 726).

3. Efter at 9. landstingsvalgte Medlem, Bageribestyrer C. C. Andersen var afgaaet ved Døden den 29. Februar 1932, indtraadte Landstingsmand for 5. Kreds, Statshusmand Mads Jensen (Aale), der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $15/8$ 1928 af det socialdemokratiske Partis Valggruppe var valgt til 1. Stedfortræder, som landstingsvalgt Medlem af Tinget. (L. Sp. 1099, 1100 og 1125).

4. Efter at 6. Medlem for 5. Kreds, Statshusmand Mads Jensen (Aale) havde modtaget Mandatet som landstingsvalgt Medlem af Landstinget fra 1. Marts 1932, nedlagde han sit Mandat som Medlem for 5. Kreds. I hans Sted indtraadte Borgmester Axel Sørensen, Horsens, der i Valgbogen stod opført som hans første Stedfortræder, som 6. Medlem for 5. Landstingskreds. (L. Sp. 1125 og 1126).

Indstilling om Godkendelse af de to sidstnævnte Valg vedtoges $11/3$. (L. Sp. 1211).

5. Efter at 2. Medlem for 4. Kreds, Proprietær I. A. Hansen var afgaaet ved Døden den 5. Marts 1932, indtraadte Gaardejer Rasmus Jørgensen, Ferritslev, der i Valgbogen stod opført som nærmeste Stedfortræder, som 2. Medlem for 4. Landstingskreds. (L. Sp. 1188 og 1210).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer Rasmus Jørgensen, Ferritslev, som Medlem af Tinget vedtoges $16/3$. (L. Sp. 1276).

6. Efter at 4. landstingsvalgte Medlem, Fru Elisa Petersen var afgaaet ved Døden den 7. August 1932, indtraadte Landstingsmand for 5. Kreds, Sparekassedirektør J. Jensen-Klejs, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $15/8$ 1928 af Venstres Valggruppe var valgt til 1. Stedfortræder, som landstingsvalgt Medlem af Tinget. (L. Sp. 2037 og 2038).

7. Efter at 4. Medlem for 5. Kreds, Sparekassedirektør J. Jensen-Klejs havde modtaget Mandatet som landstingsvalgt Medlem af Landstinget, nedlagde han sit Mandat som Medlem for 5. Kreds. I hans Sted indtraadte Gaardejer K. J. Pedersen, Ørskov, der i Valgbogen stod opført som hans første Stedfortræder, som 4. Medlem for 5. Kreds. (L. Sp. 2038).

Indstilling om Godkendelse af de to sidstnævnte Valg vedtoges $8/9$ (L. Sp. 2039).

IV. Valg til Kommissioner og Hverv.

1. **Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn** (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923).

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg, valgt i Henhold til Folketingets Forretningsordens § 7, 2det Stykke, og Landstingets Forretningsordens § 9, 2det Stykke (se Side 26 og 27).

Til Medlemmer valgtes ($21/10$ 1931): 1) Folketingsmand H. P. Hansen med Suppleant Folketingsmand Alsing Andersen, 2) Folketingsmand Hans Rasmussen med Suppleant Folketingsmand Hartvig Frisch, 3) Folketingsmand Hans Nielsen med Suppleant Folketingsmand J. P. Nielsen, 4) Folketingsmand Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.) med

Suppleant Folketingsmand Schrøder, 5) Folketingsmand Gerhard Nielsen med Suppleant Folketingsmand Lundberg, 6) Landstingsmand Carl F. Madsen med Suppleant Landstingsmand Jørgen Møller, 7) Landstingsmand Lewinsky med Suppleant Medlem af Landstinget Frk. Henriette Crone, 8) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Stensballe, 9) Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Landstingsmand J. V. Christensen, 10) Folketingsmand Moltesen [Form.] med Suppleant Folketingsmand Elgaard, 11) Folketingsmand Vanggaard med Suppleant Folketingsmand I. A. Hansen, 12) Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Folketingsmand Chr. Ernst Christensen, 13) Folketingsmand Fraenkel med Suppleant Folketingsmand Drachmann, 14) Landstingsmand Schovelin med Suppleant Folketingsmand Ole Bjørn Kraft, 15) Folketingsmand Christmas Møller med Suppleant Landstingsmand Effersøe og 16) Folketingsmand Jesper Simonsen med Suppleant Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen. (F. Sp. 393 og 1003, L. Sp. 135 og 318).

2. Valg af 15 Medlemmer og Suppleanter for disse til det erhvervspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til Lov Nr. 125 af 15. April 1930 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Til Medlemmer valgtes (²¹/₁₀ 1931): 1) Folketingsmand Clausager med Suppleant Folketingsmand Kr. Kristensen, 2) Folketingsmand J. C. A. Larsen med Suppleant Folketingsmand Søren P. Larsen, 3) Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Folketingsmand Raunkjær, 4) Landstingsmand Johannes Jensen med Suppleant Landstingsmand Stensballe, 5) Landstingsmand M. C. Jensen med Suppleant Landstingsmand N. K. Kristensen, 6) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Rs. Nielsen, 7) Folketingsmand Lundberg [Sekr.] med Suppleant Folketingsmand Marinus Sørensen, 8) Folketingsmand Hans Nielsen [Form.] med Suppleant Folketingsmand Nygaard, 9) Folketingsmand Fr. Andersen (Holbæk A.) med Suppleant Folketingsmand P. An-

dersen, 10) Folketingsmand Einer Jensen med Suppleant Folketingsmand J. Chr. Jensen, 11) Landstingsmand Ludvig Christensen med Suppleant Landstingsmand P. Christensen, 12) Landstingsmand A. P. Hansen med Suppleant Landstingsmand Kr. Johansen, 13) Folketingsmand Drachmann med Suppleant Folketingsmand Pitzner, 14) Folketingsmand Larsen-Badse med Suppleant Folketingsmand A. C. D. Petersen og 15) Folketingsmand Andreasen (Forsinge) med Suppleant Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen. (F. Sp. 913 og 1004, L. Sp. 286 og 319).

3. Valg af 4 Medlemmer af det i Henhold til § 3 i Lov af 29. September 1931 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler nedsatte Udvalg. (Rigsdagens Valutaudvalg).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (³⁰/₉ 1931): Folketingsmændene Madsen-Mygdal, Sven Trier, Christmas Møller og Niels Frederiksen. (F. Sp. 117, L. Sp. 51).

4. Valg af 8 Medlemmer til Rask-Ørsted Fondets Komité (oprettet i Henhold til § 2 i Lov Nr. 555 af 4. Oktober 1919 om Oprettelse af »Rask-Ørsted Fondet«, Danmarks internationale videnskabelige Fond) **for Tidsrummet fra 1. November 1931 til 31. Oktober 1935.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²¹/₁₀ 1931): Folketingsmændene N. Neergaard, Krag, Vilhelm Rasmussen, Finansminister Bramsnæs, Folketingsmand J. Oskar Andersen, Landstingsmand Ellinger, Udenrigsminister P. Munch og fhv. Folketingsmand Ivar Berendsen. (F. Sp. 125 og 1004, L. Sp. 62 og 319).

5. Valg af 4 Medlemmer til Udenrigsministeriets Udetillægsnævn (nedsat i Henhold til § 117 i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd) **for Tidsrummet fra 18. November 1931 til 17. November 1935.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{21/10}$ 1931): Folketingsmændene Hans Jacob Sørensen, Andreasen (Næstved), Fraenkel og Landstingsmand Veistrup. (F. Sp. 323 og 1005, L. Sp. 134 og 320).

6. Valg af 4 Medlemmer til Københavns Havnebestyrelse (valgt i Henhold til § 2 i Lov Nr. 109 af 29. April 1913 om Bestyrelsen af Københavns Havnevæsen) **for Tidsrummet fra 1. Januar 1932 til 31. December 1937.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{21/10}$ 1931): Grosserer Stilling Andersen, Folketingsmændene Fr. Andersen (Kbh.), Rager og Halfdan Hendriksen. (F. Sp. 393 og 1005, L. Sp. 135 og 320).

7. Valg af 1 Medlem til Jernbaneraadet (oprettet i Henhold til Lov Nr. 40 af 25. Februar 1925 om Styrelsen af Statsbanerne) **for Tidsrummet indtil 28. Juli 1935.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{21/10}$ 1931): Folketingsmand Korsgaard i Stedet for afdøde Landstingsmand Tvede. (F. Sp. 878 og 1005, L. Sp. 285 og 320).

8. Valg af 2 Medlemmer og Suppleanter for disse til Aalegaards-Overnævnet (nedsat i Henhold til § 7 i Lov af 2. Juni 1917 om Saltvandsfiskeri) **for Tidsrummet fra 1. Januar 1932 til 31. December 1934.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{1/12}$ 1931): Overlærer C. C. Petersen, Dragør, med Suppleant Matros Nielsen, Svendborg, og Navigationslærer Emil Andersen, Grenaa, med Suppleant Fiskerifoged Jørgen Hansen Jørgensen, Dyreborg pr. Faaborg. (F. Sp. 914 og 1941, L. Sp. 300 og 499).

9. Valg af 1 Medlem til Toldraadet (oprettet i Henhold til § 44 i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m.) **for Tidsrummet indtil 31. Marts 1934.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹¹/₁₁ 1931): Landstingsmand Laursen i Stedet for afdøde Landstingsmand Tvede. (F. Sp. 1003 og 1454, L. Sp. 320 og 413).

10. Valg af 1 Medlem til Arbejdsnævnets Afdeling for Arbejdsløshedsforsikring (oprettet i Henhold til § 34 i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring) **for Tidsrummet indtil 6. Maj 1932.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹¹/₁₁ 1931): Folketingsmand C. J. F. Sven i Stedet for afdøde Landstingsmand Tvede. (F. Sp. 1365 og 1454, L. Sp. 328 og 413).

11. Valg af Medlemmer og Stedfortrædere for disse til de i § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet omhandlede 3 Kommissioner for Tidsrummet fra 29. November 1931 til 28. November 1935.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁰/₁₂ 1931): For *Sjællands og Lolland-Falsters Stifter*: 1) Husmand Niels Nielsen, Ramløse pr. Helsingø, med Stedfortræder Husmand Niels Nielsen, Aavang pr. Lejre, 2) Parcellist N. P. Jensen, Jydstrup, med Stedfortræder Folketingsmand Jens Sørensen (Smørum). For *Fyns Stift*: 1) Landstingsmand P. C. Petersen med Stedfortræder Sogne- raadsformand Jacob Hansen, Dalum pr. Hjallesø, 2) Proprietær Marius Madsen, Hunslev Skovgaard pr. Kjølstrop, med Stedfortræder Folketingsmand A. G. D. Petersen. For *Jylland*: 1) Landstingsmand Rasmus Nielsen, Lillering, med Stedfortræder Folketingsmand O. Thorhauge, 2) Husmand Anton Dalum, Mejlby pr. Nørager, med Stedfortræder Husmand Anton Nielsen, Førstballe pr. Give. (F. Sp. 1748 og 2304, L. Sp. 467 og 548).

I Stedet for Husmand Anton Dalum, som ikke ønskede at modtage Valget, valgte Fællesudvalget ($^{22/3}$ 1932): Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen (F. Sp. 3965 og 4519, L. Sp. 1211 og 1607).

12. Valg af 1 Medlem til Toldraadet for Tiden indtil 31. Marts 1934.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{10/12}$ 1931): Folketingsmand Jens Sørensen (Smørum) i Stedet for afdøde Folketingsmand Sven Trier. (F. Sp. 2008 og 2305, L. Sp. 533 og 548).

13. Valg af 1 Medlem til Rigsdagens Valutaudvalg (se under Nr. 3).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{10/12}$ 1931): Hans Nielsen i Stedet for afdøde Folketingsmand Sven Trier. (F. Sp. 1942 og 2304, L. Sp. 499 og 548).

14. Valg af Medlemmer til det i § 3 i Lov Nr. 27 af 19. Februar 1932 om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund nævnte Udvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{22/3}$ 1932): Folketingsmændene Gerhard Nielsen, Chr. Ernst Christensen, Pürschel og Jens Jensen. (F. Sp. 4262 og 4519, L. Sp. 1483 og 1607).

15. Valg af 1 Medlem til Over-Skyldraadet (oprettet i Henhold til Lov Nr. 103 af 15. Maj 1903) for Tidsrummet indtil 30. Juni 1933.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{22/3}$ 1932): Landstingsmand Bækgaard i Stedet for afdøde Landstingsmand I. A. Hansen. (F. Sp. 3965 og 4519, L. Sp. 1211 og 1607).

16. Valg af 4 Medlemmer til Arbejdsnævnets Afdeling vedrørende Arbejdsløshedsforsikring (oprettet i Henhold til § 34 i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring) **for Tidsrummet fra 6. Maj 1932—6. Maj 1938.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{2}{4}$ 1932): Landstingsmændene Stensballe og Ludvig Christensen, Folketingsmændene C. J. F. Sven og Rager. (F. Sp. 4610 og 4919, L. Sp. 1638 og 1782).

17. Valg af 8 Medlemmer til Rigsdagens Valutaudvalg (nedsat i Henhold til § 1 i Lov af 31. Marts 1932 om Indløseligheden af Nationalbankens Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{2}{4}$ 1932): Folketingsmændene Madsen-Mygdal, Krag og Hans Nielsen, Landstingsmand Ludvig Christensen, Folketingsmand Christmas Møller, Landstingsmand Lange, Folketingsmand Niels Frederiksen og Landstingsmand Jeppesen (Drusebjerg). (F. Sp. 4837 og 4920, L. Sp. 1721 og 1782).

18. Valg af 1 Medlem til Rigsretten.

Af *Landstinget* valgtes $\frac{2}{4}$ 1932: Landstingsmand Lewinsky i Stedet for Landstingsmand C. C. Andersen, der var afgaaet ved Døden. (L. Sp. 1760).

19. Valg af 1 Medlem til Overfredningsnævnet for Tidsrummet indtil 30. Juni 1933.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{22}{6}$ 1932): Folketingsmand J. P. Larsen i Stedet for Folketingsmand A. C. Meyer, der paa Grund af Sygdom ønskede at udtræde af Nævnet. (F. Sp. 4919 og 5510, L. Sp. 1782 og 2009).

V. Forretningsordenen.

A. Folketinget.

1. Ændring i Folketingets Forretningsordens §§ 46 og 47. [B. Sp. 295—C. Sp. 257].

1. Beh. ¹⁵/₁₂ (F. Sp. 2322) (Ordfører: Gerhard Nielsen),
2. (sidste) Beh. ¹⁷/₁₂ (F. Sp. 2363).

Ændringen i § 46, der angaar Bestemmelsen om Folketingssekretærens Lønning, er foretaget som en Følge af Ændring i Lønningen for den samme Lønningsklasse i Henhold til Lov om Statens Tjenestemænd af 31. Marts 1931. Den gaar ud paa, at medens der tidligere i Forretningsordenen var fastsat et bestemt Beløb som Lønning for Folketingssekretæren, bliver det herefter Tingets Formand i Forening med Udvalget for Forretningsordenen, der fastsætter hans Løn efter forud indhentet Erklæring fra Lønningsraadet.

Ændringen i § 47 gaar ud paa, at Lønningerne for Rigsdagens øvrige Tjenestemænd, der fastsættes af Rigsdagens Formænd og Næstformænd i Forening, herefter ogsaa fastsættes efter forud indhentet Erklæring fra Lønningsraadet.

Indstillingen vedtoges enstemmigt med 88 Stemmer.

2. Ændring i Folketingets Forretningsordens §§ 46—48. [B. Sp. 1547—C. Sp. 1343].

1. Beh. ¹⁷/₃ (F. Sp. 4199) (Ordfører: Gerhard Nielsen).
2. (sidste) Beh. ¹⁹/₃ (F. Sp. 4264).

I Anledning af, at Rigsdagens Bureauchef havde begæret Afsked fra sin Stilling fra 1. April 1932, var Rigsdagens Præsidium i Forening med Udvalgene for begge Tings Forretningsorden blevet enige om, at Embedet som Bureauchef ikke skulde besættes, men at Ledelsen af Bureauets Arbejde skulde overgaa til Bureauets Kontorchef. Ændringen vedrørte dette Forhold, og Indstillingen herom vedtoges enstemmigt med 102 Stemmer.

B. Landstinget.

1. Ændring i Landstingets Forretningsordens § 49.

[B. Sp. 155—C. Sp. 255].

1. Beh. $^{11}/_{12}$ (L. Sp. 549) (Ordfører: Godskesen). 2. (sidste) Beh. $^{16}/_{12}$ (L. Sp. 557).

Ændringen, der angaar Bestemmelsen om Landstingssekretærens Lønning, er foretaget som en Følge af, at den Lønningsgrad, hvortil Lønningen tidligere var henført, i Henhold til Lov om Statens Tjenestemænd af 31. Marts 1931 var ophævet, hvorfor det foresloges, at Landstingssekretærens Lønning fastsættes af Tingets Formand i Forening med Udvalget for Forretningsordenen.

Indstillingen vedtoges enstemmigt med 53 Stemmer.

2. Ændring i Landstingets Forretningsordens §§ 49 og 50. [B. Sp. 493—C. Sp. 377].

1. Beh. $^{29}/_{1}$ (L. Sp. 864) (Ordfører: Godskesen). 2. (sidste) Beh. $^{3}/_{2}$ (L. Sp. 894).

Ved Ændringen i § 49 tilføjes en Bestemmelse til de i Samlingen tidligere vedtagne Bestemmelser vedrørende Fastsættelsen af Landstingssekretærens Lønning, gaaende ud paa, at Lønningen fastsættes efter forud indhentet Erklæring fra Lønningsraadet. Ved denne Ændring bringes Bestemmelserne vedrørende Landstingssekretærens Lønning i Overensstemmelse med de af Folketinget vedtagne Bestemmelser om Fastsættelsen af Folketingssekretærens Lønning.

Ændringen i § 50 gaar ud paa at bringe Bestemmelsen om Fastsættelsen af Lønningerne for Rigsdagens øvrige Tjenestemænd i Overensstemmelse med det i Folketinget vedtagne. (Se under A. Nr. 1, Side 673).

Indstillingen vedtoges enstemmigt med 53 Stemmer.

3. Ændringer i Forretningsordenens §§ 48, 50 og 51. [B. Sp. 2039—C. Sp. 1455].

1. Beh. $^{21}/_{3}$ (L. Sp. 1532) (Ordfører: Godskesen). 2. (sidste) Beh. $^{22}/_{3}$ (L. Sp. 1557).

Ved disse Ændringer blev Bestemmelserne angaaende Ledelsen af Arbejdet i Rigsdagens Bureau bragt i Overensstemmelse med de af Folketinget vedtagne Bestemmelser. (Se under A. Nr. 2, Side 673).

Indstillingen vedtoges enstemmigt med 61 Stemmer.

VI. Andragender.

1. Betænkning og Indstillinger fra Folketingets Finansudvalg angaaende Andragender henviste til Udvalget. [B. Sp. 311 og 1595—C. Sp. 1221].

Eneste Beh. $\frac{4}{2}$ (F. Sp. 2948) og $\frac{18}{3}$ (F. Sp. 4255).

2. Betænkning fra Folketingets Udvalg for Andragender. [B. Sp. 1643].

Udvalget, der havde behandlet eet Andragende, gjorde ingen Indstilling.

3. Betænkning fra Landstingets Udvalg for Andragender. [B. Sp. 2325].

Udvalget, der havde behandlet 6 Andragender, gjorde ingen Indstilling.

Fortroligt Møde

af

Rigsdagens Medlemmer

Onsdag den 25. November 1931 Kl. 1

i Folketingssalen.

Angaaende Mødet, der handlede om *den handelspolitiske Situation* og om *Valutaforholdene*, udsendtes følgende officielle Referat:

»Det lukkede Fællesmøde aabnedes af Folketingets Formand og lededes skiftevis af de to Tings Formænd.

Udenrigsministeren afgav en Redegørelse angaaende den handelspolitiske Situation med Belysning af Danmarks Eksport til forskellige Lande samt af de Foranstaltninger, der ude i Landene er iværksat under Forsøgene paa at modvirke Afsætningen af danske Landbrugsprodukter.

Statsministeren fremsatte derefter en kort Udtalelse, i hvilken han oplyste, at Ministeriet beskæftiger sig med følgende Plan:

Koncentration af Omsætningen af fremmed Valuta, særlig for at sikre de nødvendige Betalingsmidler til Importen af de for Landbrug og Industri fornødne Raastoffer.

Forslag til Indskrænkning af Importen af visse Varer af særlig luksusagtig Karakter med det Formaal derved at støtte Handelsbalancen.

Dannelse af et Raad, der under de videre Overvejelser paa Erhvervenes og Arbejdernes Vegne kan deltage i Planlægning af saadanne Foranstaltninger, som Tiden og Forholdene maatte kræve.)*

*) Statsministeriets økonomiske Raad fik følgende Sammensætning:

Fhv. Statsminister, Folketingsmand *Th. Madsen-Mygdal*,
Folketingsmand *Niels Frederiksen*,
Folketingsmand, cand. jur. *Christmas Møller*.
Folketingsmand, Redaktør *Hans Nielsen*.
Professor, Dr. polit. *Axel Nielsen*.

Med Hensyn til Varetagelsen af Pengevæsenet udtalte Statsministeren, at det ikke kan ventes, at den kgl. Bank-

- Professor, Dr. polit. *L. V. Birck.*
 Direktør *Chr. H. Olesen.*
 Direktør *Benny Dessau.*
 Skibsreder *A. P. Møller.*
 Borgmester *Peder Hedebo.*
 Folketingsmand *H. P. Hansen.*
 Formanden for Grosserer-Societetets Komité, Grosserer *Ernst Meyer.*
 Formanden for Industriraadet, Direktør *Chr. Overgaard.*
 Formanden i Dansk Dampskibsrederiforening, Direktør *A. O. Andersen.*
 Direktør, Dr. polit. *Jens Pedersen.*
 Nationalbankdirektør, Kammerherre, Hofjægermester, Lensbaron *H. Rosenkrantz.*
 Folketingsmand *J. Pitzner.*
 Murermester *H. Aagaard.*
 Formanden for De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, Proprietær *S. Overgaard.*
 Formanden i De samvirkende Andelsslagteriernes Fællesbestyrelse, Godsejer *J. Theilmann.*
 Direktør i Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger *L. P. Broberg.*
 Landstingsmand *P. Jeppesen (Drusebjerg).*
 Direktør i Det kooperative Fællesforbund i Danmark *V. Walther.*
 Formanden for Provinshandelskammeret, Konsul *Chr. Cloos.*
 Formanden i de københavnske Handelsforeningers Fællesrepræsentation, Boghandler *S. Wiene.*
 Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund *Johs. Kjærbøl.*
 Forretningsfører *Axel Olsen,* Dansk Arbejdsmandsforbund.
 Formanden for Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund, Borgerrepræsentant *Jens Johansen.*
 Forretningsfører *Oscar Levinsen,* Landarbejderforbundet i Danmark.

Efternævnte er ikke Medlemmer af Raadet, men er af Regeringen udpeget til at overvære og eventuelt deltage i Raadets Forhandlinger:

- Departementschef *Fr. V. Petersen.*
 Kgl. Gesandt, Afdelingschef *O. C. Mohr.*
 Generaldirektør for Skattevæsenet *A. M. Koefoed.*
 Departementschef *J. Dalhoff.*
 Fiskeridirektør *F. V. Mortensen.*
 Direktør for Landbrugsminist. Erhvervsdirektorat *V. Helsted*

kommissær — personlig eller ved en Embedsmand — kan deltage i de daglige Forhandlinger og Afgørelser, *hvorfor det er Hensigten at søge Assistance hos en kvalificeret Mand, som kan varetage nævnte Opgave paa Bankkommissærens Vegne.*)*

Flere Medlemmer af Rigsdagen havde Ordet, og Mødet sluttede Kl. 16.«

*) Hertil udpegedes Bankdirektør *Oluf Berntsen*.

TILLÆG.

De politiske Partiers Programmer.

Udtalelse af det konservative Folkeparti.

Paa det konservative Folkepartis Landsraadmøde den 10. Oktober 1931 i Aarhus vedtoges følgende Udtalelse:

»Landsraadet billiger den i Beretningsaaret af Rigsdagsgruppen førte Politik.

Landsraadet kan med Hensyn til Partiets almindelige Politik henvise til Partiets Krisemanifest af 3. Juli i Aar. De dér opstillede Krav har Begivenhederne i de sidste Maaneder kun yderligere underbygget, og i ganske særlig Grad fremhæver Mødet, at Tiden kræver en betydelig Lettelse af de faste Ejendomsskatter paa Land og i By og en Handelspolitik, der betrygger og videre udvikler vore Eksportprodukters Afsætning i Udlandet. Det er bydende nødvendigt, at Landet af al Magt bestræber sig for at fremme Forbruget af egne Produkter.

I en Tid, da der fra saa mange Sider arbejdes paa at nedbryde den nedarvede Moralforstaaelse i vort Folk, lægger Mødet stor Vægt paa, at Forholdet mellem *Skole* og *Kirke* ikke undergaar afgørende Forandringer, og Mødet maa ligeledes ønske, at *Kirken* opnaar den Selvtændighed i Forholdet til Staten, der er lovet den i Grundloven, og som i høj Grad kan bidrage til at give den bedre Arbejdsmuligheder i vort Folk.

I den Lovgivning, som Sterlingens Løsrivelse fra Guldet vil kræve, vil Partiets Ledetraad altid være, hvad der tjener dansk Produktions og dansk Forretningslivs Tarv og Trang.

Vi ønsker for vort Folk, at dette Arbejde maa ske i Samfølelsens og Samarbejdets Aand. Ikke Klassens og ikke Stændens, ikke den Enkeltes Interesse maa være vejledende for Arbejdet i en saa haard og trang Tid. Mere end nogensinde kaldes der paa en Politik, som alene har Helhedens, Nationens, Rigets Vel for Øje.«

Udtalelse af Venstre.

Paa det Møde, som *Venstres Landsorganisations Repræsentantskab* holdt paa Rigsdagen Lørdag den 7. Maj 1932 sammen med *Rigsdagsmænd, Folketingskandidater og Redaktører*, vedtoges enstemmigt følgende Udtalelse:

»I over 1½ Aar har Krisen hærget vort Samfund. Den øver et voldsomt stigende Tryk paa Erhvervslivet med Sammenbrud og hidtil ukendte Arbejdsløshedstal som Følge. Dansk Produktion hjembringer Hundreder af Millioner Kroner mindre i Aar end for blot 2 Aar siden. Men den offentlige Husholdning i Stat og Kommune fortsættes som Følge af Regeringens Politik i det væsentlige uændret, og Skattestrykket er forøget.

Støttet paa Fagforeningsmonopol og Understøttelsespolitik har Socialdemokratiet og det radikale Venstre faaet Styrke til pure at afvise alle Krav, som Venstre har fremført.

Men Kronens Løsrivelse fra Guldets har i overordentlig Grad skærpet Nødvendigheden af den af Venstre krævede Politik, som Partiet samler i følgende Hovedpunkter:

En gennemført *Tilpasning af Statens og Kommunens Udgiftsbudgetter* til den stærkt formindskede Bæreevne.

En *Nedsættelse af Ejendomsskatterne* til Amts- og Scgnekommune til Førkrigstidens Niveau for Beskatningspromillen.

Moratorieforanstaltninger til Værn for Tusinder og atter Tusinder af solvente Landbrugere, som til den forestaaende Juni Termin trues paa Hjem og Bedrift.

Foranstaltninger til *Støtte for andre Erhverv*, der arbejder under et saa stærkt vigende Prisniveau, at Nød er til Stede, og Sammenbrud truer.

En *Ændring i Arbejdsløshedslovgivningen*, som udvider det Forsikringsgrundlag, hvorpaa denne Lovgivning hviler.

Under den foreliggende Valutasituation er disse Foranstaltninger dog ikke længere tilstrækkelige. Den Akse, om hvilken hele den økonomiske Situation i Øjeblikket drejer sig, er *Valutaspørgsmaalet og Kreditmulighederne.*

Venstre erkender fuldt ud Betydningen af, at der oprettholdes en Kronekurs, som bedst mulig tjener Bevarelsen af vore handelspolitiske Hovedforbindelser. Men *der kan ikke fortsat føres en Valutapolitik, som tilsidesætter Hensynet til det Erhverv, der hjembringer Hovedparten af fremmed Valuta.*

Derfor er Venstres principielle Krav:

Ophævelse af Aftleveringspligten for fremmed Valuta.

Gennemførelse af en Kreditpolitik, som muliggør Tilstedeværelse af de fornødne Omsætningsmidler og sikrer vore Penge- og Kreditinstitutioners Likviditet.

De eksporterende Erhverv, ikke mindst Landbruget, har under alle Omstændigheder Krav paa, at der føres en Valutapolitik, som lægger Kroneværdien paa Virkelighedens Grund, og som i den nærmeste Fremtid afgørende øger Muligheden for, at Dyrkningen af Danmarks Jord atter kan blive rentabel. Landbrugskrisen er nu en Erhvervskrise. Gennem Landbrugets manglende Købeevne rammes ogsaa Byerhverv paa det føleligste.

Vil Regeringen og Flertalspartierne fortsat modsætte sig en saadan Politiks Gennemførelse, bliver Ansvarret deres for den voksende Nødtilstand og de økonomiske Sammenbrud, som deraf følger.

Venstre maner derfor indtrængende til Samling om Gennemførelse af vore retfærdige og af Nødvendigheden dikterede Krav og retter en indtrængende Appel til Vælgerne om med de kommende Valg for Øje at staa tæt og enigt sammen-sluttede om Gennemførelse af den Politik, som Venstres Forslag er Udtryk for, og som direkte sigter mod Maalet: Bevarelse af danske Hjem og danske Virksomheder gennem Tidens økonomiske og erhvervsmæssige Vanskeligheder.«

Udtalelse af Det radikale Venstre.

Paa Det radikale Venstres Landsmøde i København den 22.—23. Maj 1932 vedtoges enstemmigt følgende Udtalelse:

»Landsmødet udtaler sin fulde Billigelse af den af Rigsdagsgruppen førte Politik.

Landsmødet erkender Nødvendigheden af, at der overfor de Vanskeligheder, der udefra paaføres alle danske Erhverv, tilstræbes den størst mulige Samvirken mellem de politiske Partier med det Maal i Fællesskab at naa frem til Foranstaltninger, egnede til at begrænse Verdenskrisens Følger for vort Land.

Landsmødet tilsiger sin Støtte til:

Fortsættelse af den i Efteraaret vedtagne Krisehjælp for gældtyngede Landbrugere med Hensyntagen til den siden da til Ugunst for de mindre Landbrugere foregaaede Prisforskydning.

Gennemførelse af en Krisekasseordning for Arbejderne, der kan løse Opgaverne ogsaa under ekstraordinært vanskelige Forhold, samt en midlertidig Hjælp, indtil denne Ordning træder i Kraft.

Gennemførelse af den af Regeringen foreslaaede, af Landstinget standsede Henstandslovgivning.

Gennemførelse af Regeringsforslagene vedrørende Ejendomsbeskatningen, samt saadanne Ændringer i denne Beskatning, at det bliver muligt imellem de 5-aarige Vurderinger at forhøje eller formindske de foretagne Vurderinger procentvis, saafremt Prisforholdene væsentlig forskydes, og saaledes, at Kommunerne faar udvidet Adgang til at ændre Forholdet mellem Ejendomsskat og personlig Skat. Gennemførelse af Bestemmelser, hvorved Jordfondets Renter anvendes til Opkøb af Jord fra kriseramte Landbrugere til Udstykning efter Principperne af 1919.

Foranstaltninger, hvorved Beskæftigelsen baade af selvstændige Erhvervsdrivende og Arbejdere forøges, bl. a. ved Fremme af Byggeriet og af offentlige Arbejder, derunder Lettelse af Finansieringen.

Opretholdelse af en Valutaordning, der sikrer det danske Samfunds Betalingsbalance, muliggør fornøden Kreditlem-

pelse og Diskontosænkning, skaber Ro om Kronen under de i denne Sommer forestaaende handelspolitiske Forhandlinger, giver de bedst mulige Betingelser for disses gunstige Forløb og saaledes forbereder Kronens Fastlæggelse ved den Værdi, som paa det givne Tidspunkt maa anses for at tjene danske Erhvervsinteresser bedst udadtil og indadtil.

Bevarelse af Balancen paa Statens Budget ved fortsat strengt gennemført Sparsommelighed, og saaledes at de Beløb, der kræves til forskelligartet Krisehjælp og til Sikring af Kommunernes Økonomi, i saa stort Omfang som muligt hentes hos de økonomisk stærke, navnlig de Kredse af Befolkningen, der under Krisen har opretholdt deres tidligere Indtægter.

Landsmødet opfordrer til energisk Arbejde for et saadant Resultat af det forestaaende Landstingsvalg, at Rigsdagens Handlekraft overfor Krisen derved øges, og at Folketingets Villie overalt bliver raadende i dansk Politik, saa at der skabes fri Bane for det af Folketinget vedtagne Nedrustningsforslag.«

Sagfortegnelse.

	Side
Abnorme og vanføre m. v., Privat Forslag	640
Adoption, internationalprivatretlig Bestemmelse, Lov .	419
— , Tillæg, Lov.....	422
Afgifter og Skatter, Inddrivelse, Lov.....	423
Akkord for Fiskere, Privat Forslag.....	596
— - Landbrugere, Ændring, Love	138, 143
— - Landbrugere, Privat Forslag.....	592
Aldersrente, Ændring, Privat Forslag	638
Alsbaaler, Lov	275
Amtsraadsvalg m. v. Forslag	507
Amts-Sammenlægning, Lov.....	213
Amtsskatters Nedsættelse, Privat Forslag (Venstre)...	591
— — , Privat Forslag (Konservat.)	614
— — , — — (Venstre og Konservative)	625
Andragender	675
Apotekerafgift, Lov.....	194
Apotekerlov	180
Arbejdshjem m. v., Tilsyn, Forslag	546
Arbejdsløse, millertidig Hjælp, Lov.....	219
— , forlænget Krisehjælp, Forslag.....	542
— , forlænget vedtægtsmæssig Hjælp, Lov ...	248
— , Tilskud til Kommuner i Anl. af Hjælp til, Lov.....	242
Arbejdsløshedslov	227
— , Ændringer, Privat Forslag (Venstre)	608
— , Ændringer, Privat Forslag (Konserv.)	618

	Side
B eboelsesejendomme, Skattelempelse, Forslag ...	483, 518
Benzinafgift, Tillæg (3).....	95 og 96, 124, 267
— , Privat Forslag (2).....	621, 637
Betalingshenstand:	
for Jydsk Landhypotekforening, Lov.....	428
- Landbrugere og Fiskere m. fl., Lov.....	386
- — — — — — , Ændring, Lov .	398
Biografteater, Tillæg, Lov.....	418
Blindes Undervisning, Ændring, Lov.....	254
Blomster, Told paa, i Dækningslov.....	95 og 96
— — — , Privat Forslag.....	617
Boligforeninger, Laan, Forslag.....	481
Butikslukning, Lov.....	318
Byggefond, Forslag.....	520
Børn ved Landbrug, Forslag til Beslutning.....	651
C hecklov.....	332
Chile, Traktat med, Forslag til Beslutning.....	650
Chokoladeafgift i Dækningslov.....	96
Cigaretafgift i Dækningslov.....	96
Civile ved Hær og Søværn, Pensionslov.....	113
Civil Værnepligt, Ændring, Forslag.....	505
D agblade, Søndagsarbejde, Forslag.....	554
Dampkedler paa Land, Ændring, Lov.....	258
Deponering, Frigørelse ved, Lov.....	430
Dyr (Toldændring), Privat Forslag.....	617
Dækning af Krisehjælp (Dækningslov), Lov.....	94
— - Kurstab vedr. Statsgæld, Forslag.....	480
Døvstummeanstalter, Kontingent, Lov.....	253

	Side
Ejendomsskatter, kommunale, Ændring, Forslag	517
— , — , Ændring, Privat Forslag (Venstre)	600
— , — , Ændring, Privat Forslag (Konservative)	614
— , — , Ændring, Privat Forslag (Venstre og Konservat.)	625
— , til Staten, Ændring, Privat Forslag (Konservative)	614
— , — Ændring, Privat Forslag (Venstre og Konservative) . .	623
Ekspropriationer, Lov	281
Enerets-Benævnelse, Forslag	474
Erhvervenes Laanefond, Udlaan, Love	138, 143
— — , — , Private Forslag	592, 596
Erhvervsfremme, Forlængelse, Lov	316
Erhvervs- og Arbejdsfrihed, Ophævelse, Forslag	556
Fabrikslov, Ændring, Forslag	554
Faste Indtægter, Skat paa, Forslag	98
Finanslov	42
Fiskere m. fl., Betalingshenstand, Lov	386, 398
— , midlert. Hjælp, Lov	350
— , Udlaan til, Privat Forslag	596
Fiskeri-Kreditinstitut, Lov	353
Fiskeri ved Grønland, Lov	363
Flaglov, Forslag	473
Folkeforbundet, Beretning ang.,	658
Folkeforsikring, Forslag	525
Folkehøjskoler, Tilskud, Forslag	577
Folkeskolens Styrelse og Tilsyn, Forslag	568
Forespørgsler	659

	Side
Forfatter- og Kunstnerret, Forslag.....	577
Forhyring og Mønstring, Forslag.....	560
Forligs- og Voldgiftstraktat med Tyrkiet, Forslag til Beslutning.....	649
Forligstraktat med Chile, Forslag til Beslutning.....	650
Formueskat-Ændring i Kriselov.....	123
— — i Forslag til Dækningslov.....	98
— — , Regeringsforslag.....	478
— — , Privat Forslag (Venstre).....	629
Forretningsordenen, Folketingets, Beslutning (2).....	673
— — , Landstingets, Beslutning (3).....	674
Forsorg, offentlig, Forslag.....	523
Forsvarslove.....	440—470
Fortroligt Møde.....	676
Fragtskibe, mindre, Hjælp til, Lov.....	350
Fremmedlov, Forlængelse.....	427
Frie Bevillinger m. v., Finanslovens, Privat Forslag...	657
Frihavns-Regnskabet, Beslutning.....	645
Frugter og Grønsager (Toldændring), Privat Forslag ..	617
— — , visse (Toldændring) i Kriselov.....	126
Færdselslov.....	399
Færøerne:	
Fisk-Vragning, Lov.....	348
Pantsætning af Fangst, Lov.....	434
Skatter og Afgifter, Ændring, Lov.....	436
Statistik, Forslag.....	567
Udskiftning, Lov.....	179
G ader og Veje i Landkommuner, Lov.....	215
Genindkaldelser, Ændring i Kriselov.....	126
Geodætisk Institut, Stationer, Lov.....	438
Grundforbedringslaan, Lov.....	159

	Side
Grundstigningsskyld, Forslag	479
Grænsegendarmæriet, Forslag	479
Grønland, Fiskeri, Lov	363
Guld og Sølv, Stempling, Forslag	557

H aandværkere m. fl., Betalingshenstand, Lov . .	386, 398
Handelspolitiske Forholdsregler, Privat Forslag	615
Handlende m. fl., Betalingshenstand, Lov	386, 398
Henstand med Afdrag for Statsudlaan, Privat Forslag	598
Herberger m. v. Tilsyn, Forslag	546
Hjælpekasser, Ændr., Lov	252
— , — , Privat Forslag	611
Husdyrlov, Ændring	144
Husdyr-Udførsel, Lov	158
Husmandsbrugs Oprettelse, Forslag	486, 488
Husmandskreditforeninger, Ændring, Lov	205
Hviledag i Industri, Forslag til Beslutning	653
Hypotekbankens Regnskab, Beslutning	644
Hærens Ordning, Lov	440, 446
Hær og Flaades Omdannelse, Forslag	585
Højskoler, se Folkehøjskoler.	
Høst 1932, Fortrinsret, Lov	156

I mportforbud, -regulering (Valutaforanstaltninger)	89
Iaddrivelse af Skatter og Afgifter, Lov	423
Indfødsrets Meddelelse, Lov	217
Indkomstskat, ekstraordinær, i Kriselov og Dæknings-	
lov	95, 123
— , Ekstrakvartal, Forslag	478, 480

	Side
J ernbaners Nedlægning, Lov	275
Jydsk Landhypotekforening:	
Administration, Lov	207
Betalingshenstand, Lov	428
Jordlove, Forslag	486, 488
K affetold, i Dækningslov	95
Kaserneordning, Ændring, i Kriselov	126
Klasselotterisedler, Lov	105
Kommunale Ejendomsskatter, Ændring, Regeringsfor- slag	517
— — , Ændring, Privat For- slag (Venstre)	600
— — , Ændring, Privat For- slag (Konservative)	614
— — , Ændring, Privat For- slag (Venstre og Kon- servative)	625
— Sygehusudgifter m. v., Privat Forslag	640
— Udgifter til abnorme m. v., Privat Forslag	640
— Valg, Forslag	507, 514
Kommuner, Statstilskud, Lov	242
— , — , Privat Forslag	614
— , Støtte til, i Kriselov	133
— , Udlaan til, Forslag	483
Krig, Forhindring, Forslag til Beslutning	654
Krigsfanger, Beslutning	646
Kriseforslag, konservative	613 f.
— , Venstres	587 f.
Krisehjælp, Love angaaende:	
arbejdsløse (2)	219, 248
Fiskere	350

	Side
Kommunerne, Statstilskud	242
Landbrug	120
— , Ændringer	131
Dækningslov	94
Krisekassers Oprettelse, Privat Forslag	618
Kvægtuberkulose, Lov	148
Købstadkommunallov, Forslag	517
Kødkontrol, indenrigs, Lov	168

Landbrugskrisen, Love angaaende:

Akkordlov, Ændringer, 2 Love	138, 143
Betalingshenstand, Lov	386
— , Ændring, Lov	398
Førtrinsret i Høsten 1932	156
Kriselov	120
— , Ændr., Lov	131
Tvangsauktion, Salær ved, Lov	379
— , Udsættelse af, Lov	380
Landbrugsskoler, Tilskud, Forslag	577
Landkommunallov, Forslag	517
Landkommuner, Gader og Veje, Lov	215
Livsforsikring, Statsanstalten, Lov	107
— , Ændring, Forslag	558
Lotterisedler, Klasselotteriets, Lov	105
Lukkelov	318
Lægegerning, Forslag	490
Lærerlønninger, Regulering af, Privat Forslag	603
Lærlingelov, Forslag	527
Lønarbejdere m. fl., Betalingshenstand, Lov	386, 398
Lønningsregulering, Privat Forslag	602

	Side
M argarinelov, Tillæg	155
Marinehospital, det tidligere, Forslag	584
Mejeriprodukter, Kontrol, Lov	164
Mergelselskaber, Tillæg Lov	154
Militærhospitalet, Københavns, Forslag	584
Militærinvalider, sønderjydske, Ændring, Lov	255
Militærlove	440—470
Militærnægtere, Ændring, Forslag	505
Militærudgifterne, ekstraordinær Nedsættelse, Forslag	585
— , — — , i Kriselov	126
Mindre Landbrug, Oprettelse, Forslag	486, 488
Minelov	80
Ministerlønning, Regulering af, Privat Forslag	605
Moratorium, se Betalingshenstand.	
Motorafgift, Ændring, Lov	279
— , Ændring, Privat Forslag (Konservative)	621
— , Ændring, Privat Forslag (Venstre)	633
Motorlov, Tillæg og Ændring	410
Mælkekontrol, Lov	166
Møntgardein, Forslag	557
.	
N ationalbanksedler, Love	282, 289, 295, 296, 303
Navigationsundervisning, Ændring, Lov	360
Normeringslov	85
Nybygninger, se Beboelsesejendomme.	
.	
O ddesundbro, Lov	262
Omsætningsafgift af stærke Drikke, Ændring, Lov	104
.	
P anthaveres Retsstilling, Lov	383
Partiprogrammer, Tillæg	674

	Side
Pensionslov for civile ved Hær og Søværn	113
Personautomobiler, Told paa, Valutaforanstaltninger..	90
Plantesygdomme, Lov	161
Pligtarbejde, Beslutning	645
Præstelønninger, Regulering af, Privat Forslag	604
R aagelov, Forlængelse	161
Renteskat i Forslag til Dækningslov	97
Retsafgifter i Domssager, Ændr., Forslag	560
Rettens Pleje:	
Panthaveres Retsstilling, Lov	383
Salærer ved Tvangsauktion, Lov	379
Ændringer og Tillæg, Lov	364
Rigsdagsmænds Vederlag, Privat Forslag	605
Rigshospitalet, Udvidelse, Forslag	584
S aarede og syge i Krig, Beslutning	646
Silke, Toldforhøjelse, i Valutaforanstaltninger, Kriselov og Dækningslov	90, 95, 125
Skattelempelse for Beboelsesejendomme, Forslag. 483,	518
Skattelettelse, amtskommunal, i Kriselov	123
Skatter i Kriselov og Dækningslov	94, 120
Skatters Inddrivelse, Lov	423
Skolelærerrenkekasse, Afvikling, Lov	437
Skoleskib, Lov	361
Skoletilsynslov, Forslag	568
Skotøj, Pap i, Lov	346
Sognefogders Lønninger, Lov	432
Sparekasselov, Tillæg	313
Spiritus, Omsætningsafgift, Ændring, Lov	104
Statsanstalten for Livsforsikring, Lov	107

	Side
Statsbanerne, Kommission angaaende, Privat Forslag (Venstre)	631
— , Udvalg angaaende, Privat Forslag (Kon- servative)	622
Statsgæld, Kurstab, Forslag	480
Statslaan:	
Konvertering af Laan af 1916	92
— - — - 1917	93
Statsmarine, Forslag	585
Statsregnskabet, Beslutning	644
Statsudlaan, Afdragshenstand, Privat Forslag	598
Stempelafgift, Ændring, Lov	118
Storstrømsbro, Lov	262
Statstilskud til Kommuner, se Kommuner.	
Sukkerordning, midlertidig, Lov	339
Sundhedsstyrelsen, Lov	197
Svin, Tuberkulose hos, Lov	148
Sygehusudgifter, Amtskommunernes, i Kriselov	123
— , kommunale, Privat Forslag	640
Sønderborg Amt, Lov	213
Sønderjylland:	
Amts-Sammenlægning, Lov	213
Baner, Lov	275
Hypoteklaanefond, Ændring, Lov	214
Landbostandens Stilling, Forespørgsel	659
Militærinvalidier, Ændring, Lov	255
Sparekasser, Tillæg, Lov	313
Søværnets Ordning, Lov	440, 462
T illægsbevillingslov	72
Tinglysning, Ændring, Lov	429
Tjenestemandsløvs, Ændring, (Hæren)	470

	Side
Tjenestemandsløvs, Ændring, (Søværnet).....	471
Tjenestemandslønninger, Regulering af, Privat Forslag.	602
Tobaksafgift i Dækningslov	96
Toldlov, Ændringer, Privat Forslag (Venstre).....	606
— (Dyr), Privat Forslag (Konservative).....	617
— (Frukt og Grønsager), Privat Forslag (Konservative).....	617
Toldændringer:	
i Valutaforanstaltninger.....	90
i Kriselov.....	125
i Dækningslov.....	96
Trigonometriske Stationer, Lov.....	438
Tvangsakkord udenfor Konkurs, Ændring, Forslag ...	561
— — — , Ændring, Privat Forslag.....	598
Tvangsauktioner, Salærer ved, Lov.....	379
— , Udsættelse af Lov	380
Tyrkiet, Traktat med, Forslag til Beslutning.....	649
Udlaan til Kommuner, se Kommuner.	
Udskiftning, Færøerne, Lov.....	179
Ulykkesforsikring, Forslag.....	526
Undergrund, Danmarks, Lov.....	80
Underholdsbidrag, Inddrivelse, Lov.....	422
Vagtkorps og Statsmarine, Forslag	585
— — — , Indtegnning, Forslag.....	516
Valg, kommunale, Forslag	507, 514
— til Rigsdagen (Diæter), Privat Forslag.....	605
Valgs Prøvelse.....	664

	Side
Valutaforanstaltninger, (Finansm.), Lov	88
— , (Handelsm.), Love 286, 291, 296, 303	
— , se ogsaa Forespørgsler og Til- lægsbevilling.	
Veksellov	323
Værgemaal, internationalprivatretlig Bestemmelse, Lov	419
Værnepligt, civil, Ændring, Forslag	505
Æ gteskab, internationalprivatretlig Bestemmelse, Lov	419
Ægteskabets Retsvirkninger, Tillæg, Lov	419
Ø l, Tillægsafgift, i Kriselov og Dækningslov .	95, 96, 124

